Universidad de Deusto
Biblioteca

Epitome
Adagiorum

P

Universidad de Deusto
Biblioteca

BIBLIOTECA DE LOYOLA
Sala 11 Estante 2 Plúteo 3

25,1

el P. Arevalo a la Provincia
de Castilla

EPITOME
ADAGIORVM
ERASMI, LVNII, COGNATI, ET ALIORVM
παροιμιογράφων.

Poſt Plantinianam & Pariſiēſem editionem diligenter recognita, cum ipſis fontibus collata, neceſſariis aucta, ſuperfluis exonerata, & à multis fœdiſque mendis expurgata.

Adiecto locorum communium & ſingularum parœmiarum Indice locupletiſſimo.

Apud Iacobum Chouet.

M. D. XCIII.

LECTORI Philologo S.

QVAM *sit non modò honesta & iucunda, verùm etiam vtilis & necessaria parœmiarum cognitio, norunt omnes qui in veterum scriptis pervolutandis studiosè versantur. Propterea multi viri, iique doctissimi, gnauiter in earum collectionem incubuerunt: inter quos facilè princeps nostra ætate extitit magnus ille Erasmus, ad sidera vsque notus: cuius, de hac Philologiæ parte differentis, verba (digna quæ ab omnibus legantur) adducemus, antequam quid in hac Epitomes nouissima editione sit præstitum, indicemus. Sic igitur ille in* προλεγομένοις *ad suas prouerbiorum Chiliades:* Parœmia, *inquit,* (definitore Donato) est accommodatum rebus temporibúsque prouerbium. vel potius, est celebre dictum, scita quapiam nouitate insigne. Vt Dictum generis, Celebre differentiæ, Scita quapiam nouitate insigne, proprij vicem obtineat.

Quid Parœmiæ proprium, & quatenus.

Peculiariter autem ad prouerbij rationem pertinent duo, vti celebratum sit, vulgóque iactatum. Nam hinc etiam parœmiæ Græcis vocabulum, videlicet ἀπὸ τοῦ οἴμου, id est, à via: quòd

passim per ora hominum obambulet : & adagij Latinis, quasi dicas circumagium, authore Varrone. Deinde scitum, vt aliqua ceu nota decernatur à sermone communi : id verò erit, quod antiquitate pariter & eruditione commẽdetur. Celebritas autem adagiorum est ex oraculis numinum, sapientum dictis, poeta quopiam maximè vetusto, scena, hoc est, Tragicorum & Comicorum actis fabulis, fabularum argumentis, apologis, euẽtu, historiis, apophthegmatis, verbo temerè dicto. Denique mores, ingeniũ, seu gentis siue hominis alicuius siue etiam animantis. Postremò rei quoque vis quæpiam insignis ac vulgò nota, locum fecerunt adagio.

Quibus ex rebus nouitas accedat Paroemiæ.

Nouitatem nonnunquam ipsa res secum adfert, nonnunquam eam figura conciliat, vt Metaphora quæ pænè semper adest, & multas partes complectitur, Hyperbole, Ænigma, quod nihil aliud est, quàm obscurior allegoria, Allusio, nonnunquam Dialectus, seu Idioma, id est, verbi proprietas, Ambiguitas, item Eloquẽdi nouitas, quanquam hæc ipsa nouitas proficiscitur à figura. Denique in paroemiis omnes τῦ γελοίου, id est, ridiculi formas inuenies.

Quomodo Paroemia differat ab iis, quæ videntur illi confinia.

Sunt autem quædã affinia paroemiis, vt sunt γνῶμαι, id est, sententiæ: ad hæc αἶνοι, id est, apologi: tum apophthegmata, id est, breuiter ac scitè dicta: præterea scommata, id est, salsè dicta. Denique quicquid allegoriam aut aliam quãpiam figuram prouerbialem, ceu personam præ se gerit.

rit. Ea facilè licebit ab adagio secernere, si ad definitionem recurras. Verùm quando hæc singula possunt non esse paroemiæ, satis patet quòd à paroemia sunt diuersa. Quanquam sunt in hoc genere quædam adeò commodè dicta, vt facilè possint in adagiorum ordinem adsciscei.

Commendatio Prouerbiorum à dignitate.

Cognitionem prouerbiorum non in postremis habitam, vel illud sat argumenti puto, quòd primi nominis auctores de his volumina contexere non dedignati sunt. Quorum primus Aristoteles philosophus, teste Laertio. Chrysippus ad Zenodotum. Cleanthes item. Reperiuntur nonnulla prouerbiorum collectanea Plutarchi nomine. Citãtur inter paroemiographos ab Athenæo, Clearchus Solensis, & Aristides. Deinde Zenodotus, qui Didymi Tarræique paroemias in compendium redegit. Citantur & Theophrasti prouerbia in commẽtariis in Demosthenem. Opus quod Zenobij titulo circumfertur, à me sub Zenodoti nomine citabitur. Citatur ab hoc Milo quispiam paroemiographus, item & Dæmon. Extant & Diogeniani collectanea. Multa refert Hesychius, multa Suidas, qui Theætetum quendam auctorem adducit. Sed quid ego hos, cùm sapientes quidam Hebræi non dubitarint hoc titulo libros aliquot edere? Nec illud argumentum leue, quòd inter auctores, vt quisque fuit eruditissimus eloquentissimúsque, ita quàm plurimũ adagiorum suis libris asperserit : quales sunt apud Græcos Plato, Aristoteles, Plutarchus. Iam vt ad Latinos veniam, omissis vtroque in genere Gtãmmaticis

ac poetis, & M. Varrone, qui titulos quosdam prouerbiales Menippeis adscripsit, Romani principes magnis de rebus consulti, aliquando prouerbio respondisse inueniuntur. Quis non veneretur hoc genus sermonis, quum ipse Christus peculiariter eo delectatus sit? Apud Græcos his philosophi & sapientes responderunt. Nec antiquius vllū fuit doctrinæ genus, quàm paroemiarum.

Ad quot res vtilis Paroemiarum cognitio.

Nec minus vtilitatis inest prouerbiis, quàm olim adfuerit dignitatis. Conducunt enim cùm ad alia permulta, tum potissimum ad quatuor, ad philosophiam, ad persuadendum, ad decus & gratiam orationis, ad intelligendos optimos quosque auctores. Ad philosophiam prouerbia pertinere docet Aristoteles apud Synesium, existimans nihil aliud esse paroemias quàm reliquias priscæ illius philosophiæ, maximis rerum humanarum cladibus extinctæ. Plutarchus itē ait nihil aliud sibi velle paroemiam illam Hesiodiā, πλέον ἥμισυ παντός, id est, dimidiū plus toto, quàm quod Plato tam multis argumentis ostendere conatur, Iniuriam admittere quàm inferre satius esse. Quod autem vnquam dogma proditum est à philosophis vel ad rectè instituendam vitam salubrius, vel Christianæ religioni conuenientius? Ad persuadendum etiam accommodatissima sunt prouerbia. Etenim si τὸ πιθανὸν, i. probabilitas, ad persuadendum vel primas obtinet partes: quid quæso probabilius quàm quod nemo non dicit? quid verisimilius quàm id quod tot ætatum, tot nationum consensus,

sensus, & velut idem suffragium comprobauit? Ad ornatū quoque conducit paroemia: nam si scitè & in loco intertexātur adagia, futurum est vt sermo totus, & antiquitatis ceu stellulis quibusdam luceat, & figurarum arrideat coloribus, & sententiarum niteat gemmulis, & festiuitatis cupediis blandiatur: denique nouitate excitet, breuitate delectet, authoritate persuadeat. Postremò ad intelligendos optimos quosque auctores conducit prouerbiorum cognitio: quod probatione non eget apud eos qui veterū scripta legunt.

Commendatio à difficultate.

Vt non est mediocris artificij, gemmulā scitè includere anulo, & aurum purpuræ intertexere, ita non est (mihi crede) cuiusuis paroemiam aptè decentérque orationi inserere.

Quatenus vtendum adagiis.

Primum meminisse oportebit, vt quod Aristoteles admonuit de epithetis, id in adagiis vsurpandis obseruemus, nempe, vt illis vtamur non tanquam cibis, sed condimentis, id est, non ad satietatem, sed ad gratiam. Præterea, non quouis in loco. Deinde, ne nimis crebrò. In epistolis tamen familiaribus licebit paulò liberiùs hoc genere ludere.

Varius Prouerbiorum vsus.

Potest variari prouerbiorum vsus, vt idem dictum ad compiures sensus accommodes. Vt huiusce rei vnum exemplum habeas, pertusum dolium, vel ad obliuiosum, vel ad profusum, vel ad auarum, vel ad futilem, vel ad ingratum traduci potest. Effluit enim quidquid infuderis in

animum immemoris. Apud prodigum nihil durat. Auari cupiditas nunquam expletur. Futilis & garrulus nihil continet.

DE FIGVRIS PROVERBIALIbus antea dictum. Nunc fontes aliquot indicabimus, à quibus genus figurarum duci possit.

Ab ipsa re.

Sumuntur enim interdum ab ipsa re, quoties hominem scelestum, scelus appellamus; dedecorosum, dedecus; pestilentem, pestem; lurconem, barathrum; tenebrionen, tenebras; contaminatum, labem. Qualia & per comparationem effere licebit, scelere sceleratior, ipsa nequitia nequior, cæcitate cæcior, loquacitate loquacior.

A rebus similibus.

Huic proxima sunt, quæ à rebus similibus trahuntur: vt, Melle dulcior, Niue candidior.

Ab animantibus.

Muliere loquacior, passere salacior, hirco libidinosior, ceruo viuacior, luscinia vocalior, vulpe fraudulentior, lepore timidior, pisce sanior.

A personis Deorum.

Mercurio facundior, Venere formosior, Diana intactior, ipsis Charitibus humanior, &c.

A personis fabulosis.

Hectore facundior, Tantalo esurientior, Cyclope immanior, Oreste insanior, Vlysse dolosior, Iro pauperior.

A personis comœdiarum.

Dauo

Dauo versutior, Euclione parcior, Phormione confidentior, Thaide blandior.

A personis historiarum.

Catone seuerior, Crœso ditior, Zoilo inuidentior, Timone inhumanior, Numa religiosior, &c.

A gentibus.

Pœno perfidior, Scytha asperior, Parthis vanior, Thracibus bibacior, Care vilior.

Ab officiis.

Lenone magis periurus, Milite glorioſior, &c.

De præmolliendo Paroemia.

Iam illud admonendum in vsurpandis prouerbiis videtur, quod in verbis nouatis, aut duriùs translatis fieri Fabius iubet, videlicet πρὸς πλήθειν τῆ παρεμία, hoc est, præcastigare, & velut occurrere paroemiæ, si quãdo vel obscurior, vel alioqui durior videbitur. Græci his fermè modis hoc faciunt, χρὴ τὴν παροιμίαν, ὡς φασι, φασί. τὸ λεγόμενον. τὸ τῦ λόγου. ὡς παλαιός φησι λόγος. ὅσπερ λέγουσιν. ὡς λέγεται. ὡς λέγομεν παροιμιαζόμενοι. ὡς λέγουσιν οἱ παίζοντες. καλῶς εἴρηται. Id est, Iuxta prouerbium, vt aiunt, aiunt, quod dicitur, quod dici solet, vt antiquum ait dictum, vt dicũt, vt dicitur, vt dicimus prouerbio, vt dicunt iocantes, rectè dictum est. Iisdem fermè rationibus vtuntur Latini: Aiunt, vt aiunt, vt est in veteri prouerbio, iuxta vulgò tritum sermonem, quemadmodum vulgò dici consueuit, vt vetus verbum vsurpẽ, vt adagio dictum est, verè hoc dicunt. *Hæc Erasmus. Nunc paucis perstringamus quid commodi præter superiores editiones habeat hæc editio. Primùm multi fœdissimi errores sublati sunt. Deinde v-*

bi Epitomator nimis ieiunus visus est, sudq; breuitate obscurus, ex ipsius Erasmi & aliorum fontibus hausimus quæ ad maiorẽ perspicuitatem facere indicauimus. Quædam adagia non suo loco posita, ad suum locũ trãstulimus. In posterioribus παρεμιογράφοις, vt in Iunio, Cognato, & cæteris, idem præstitimus. Adhæc quæ non admodum necessaria visa sunt, resecuimus. Epitomãdi enim hæc lex est, vt, quoad eius fieri potest, omnis superflua prolixitas vitetur. Quod tamen ita præstitimus, vt nullum Adagium satis clarè explicatum omiserimus. Denique multa Adagia omissa reposuimus. Quibus adiecimus paræmiarum à Ioãne Fungero collectarum Farragmem. Nos tibi (Lector Philologe) fucum non facere testabitur ipse liber. Vale, ac humanitate erga homines vtere.

LOCO-

INDEX LOCORVM HVIVS OPERIS SECVNDVM SERIEM LITTERARVM, quo facilius lector id quod quærit, inueniat.

Aberrandi 1
Ab initio ad finẽ 2
Absurda, Indecora, Præpostera 6
Accessio pusilla, aut nimia 20
Ad rem pertinentia 21
Adulatio 22
Æquanimitas 26
Æqualitas ibid.
Alia aliis placent 27
Alibi diminutum, alibi reditum 28
Aliena à re 29
Aliena curantis 33
Aliis sapere 34
Alieno periculo ibid.
Amicitia 35
Amor. 42
Anceps & dubius 45
Apertè & crassè 49
Approbandi ibid.
Arrogantia, iactantiáque 51
Asperitas, morositas 58
Assiduitas 62
Attentio, & contra 63
Audacia 64
Auxilium infirmum 67
Beneficium corruptũ 68
Bibacitas ibid.
Bonæ fortunæ, copiæ, felicitatis aut ominis 70
Breuiloquentia. 78
Cæcutientia 79
Calumnia 81
Carpentis seipsum 84
Caussa indefensa ibid.
Cedendum multitudini 85
Citra laborem 90
Clamosus ibid.
Commodo magno emtũ 92
Commodum interuer. 93
Conatus ib. Concordiæ 96
Coniectura 98
Consilium 101
Contemtus & vilitatis 102
Contagio morum 117
Contra 118
Contrarium philautiæ ibid.
Correctio dicti aut facti 119
Crudelitas ibid.
Cum auxilio, citra auxilium 86
Curiositas 121
Damnandi 122
Decretum 123
Degenerantium in peius 124
Deprecantis & abominantis 125

Derisio 127
Desperatio 128
Difficultatis 129
Diffidentiæ 131
Differentiæ 133
Dignitatis 135
Diligentiæ 139
Discordia 143
Discriminis 144
Dissimilitudinis & incongruentiæ 151
Diuitiæ 156
Diuitum prærogatiua 160
Diuturnum 162
Docilitas ibid.
Domi viuere ibid.
Elabendi 163
Excellentia, inæqualitas 164
Execrandi 173
Ex euentu indicium 174
Exitium honestum 175
Exsilium ibid.
Experientię seu periculi 176
Ex sese 179
Facundia ibid.
Fames 180
Festinationis 182
Festinatio præpropera 186
Feminæ 191
Fides & grauitas 188
Focus 193
Forma, deformitas ibid.
Fortitudo 196
Fortunæ commutatio 197
Fortunata stultitia 201
Fraus ab amico 202
Frugalitas ibid.
Frustrata spes 204
Fuerunt, non sunt 208
Fucus 209
Garrulitas ibid.
Gratitudo 214
Hæredipetæ 215
Honos indigno habitus 216
Hospitalitas & contra 217
Ignauia & insciția ibid.
Ignoratio 220
Impossibilia 222
Illecebra mali 225
Imperita 226
Impostura 227
Improbi 228
Impudentia 233
Impudicitia ibid.
Inanis metus 234
Inanis opera 235
Inæqualis pensatio 250
Incertus euentus 251
Incitare 252
Inconstantiæ, perfidiæ, Versutiæ 253
Inculpatus 263
In deliciis 264
In deprehensos 265
Indiligentia 266
Industria 269
Infacundia 272
Infortunij siue exitij ibid.
Ingenij malitia & institutio 282
Ingratitudo 283
Ingrata ob vetustatem 286
Initium laudatum 287
Iniustitia 288
Insalubritas 289
Insidiæ ibid.
Instans 291
In stupidos ibid.
Intemperantia, Libido 301
Intempestiua & inepta 307
Internecio 310
Inuidia, Æmulatio 311
Ira 314
Iteratio citra tædium 315
Iteratus error ibid.
Iudicandi rectè, secus 316
Iustitia 319. Iuuenta ibid.
Laceſſentis 323
Lætitia, tristitia 325
Languor, vehementia 328
Lautitiæ 329
Libenter 332
Liberalitas ibid.
Libertas, Veritas 334
Longæuitas 338
Lucrum ex sceleré 342
Luxus & mollities 343
Magnifica promissa 348
Magni momenti 351
Maledicentia ibid.
Mali retaliatio 352
Malum conduplicatum 353
Malum vertens benè 355
Malum assuetum ib.
Malum accersitum 356
Malum malè vitatum 366
Malum immedicabile ib.
Malus vicinus 367
Mansuetudo ibid.
Memoria 368
Metus ex conscientia 369
Metus pœnæ 370
Minantis 371
Mira noua 372 Mixta 374
Modestia, modúsque 375
Molesti, intolerabiles 379
Multi 381
Munerum corruptela. ib.
Munus non munus 385
Munus aptum & ineptũ ib.
Munus boni consulendũ 388
Mutandæ scientiæ ib.
Mutati instituti 389
Necessitas 391
Nobilitas, obscuritas 394
Non solus ille 396
Notus 397. Nouitas 398
Nugalia ib.
Nunquam 399
Nupera 400
Nusquam ib.
Nuntius lætus ibid.
Obliuio 401
Obscuritas 402
Obsequundantis 403
Obtrectatio, Maledic. 404
Occasio 408
Ocium 409 Occulta ib.
Occupatio 412 Otium ib.
Ominandi 415
Omnia ibid.
Originis 416
Parasiti 418
Paupertas 419
Pensatio beneficij 425
Perficiendi siue absoluendi 427
Perfidia 431
Perplexus 433
Perspicacitas 435
Perspicuitas 436
Pertinacia 437
Philautia 438
Potentes 443
Prælongi ibid.
Præter spem bonum aut malum 444
Probrum, Gloria 446
Procliuitas 449
Proficiẽtium in melius 451
Profusio. 453

Proprij cõmodi ſtudiũ 456
Proximis vtendum 458
Prudentia 460
Prudentia ſenilis 462
Prudentia coniuncta viribus 464
Pudicitia ib.
Pudor ibid.
Puniri pro alio 466
Rapacitas, Auaritia ib.
Raritas 473
Refugium 474
Repellentis ibid.
Rigor ibid. Riſus 475
Rixoſus 476
Salubritas 478
Scurrilitas 479
Secundæ experientiæ ib.
Securitatis & tutæ rei 480
Semper 485
Senium præmaturum aut mors 486
Sera pœnitentia ibid.
Serum remediũ, aut tempeſtiuum 488
Seruire tempori 485
Seruitus 490
Similitudinis & congruentię 491
Simulatio, Diſſimulatio 500
Solitudo 506 Solicitudo ib.
Somnolentia ibid.
Sordes & parſimonia 508
Spes pertinax 513
Subitum exitium 514
Subiti interuentus 515
Sumtuoſa 516
Surditas ibid.
Taciturnitas laudata ib.
Taciturnitas illaudata 518
Tædium ex iteratione 520
Tarditatis & cũctationis 523
Temeritas 528
Tenacitas 530
Temperantia ibid.
Tempeſtiua 531
Timiditas 533
Tolerantia 538
Toruitas ib.
Totum vt nihil reliqui 539
Tumultus 540
Vanitas ib.
Veneficia 543
Vices officij ibid.
Victoria vtriſque triſtis 544
Vincere & vinci ib.
Vinculum inſolubile 546
Vis iniuſta ibid.
Vita hominis miſera & breuis 549
Vltio malefacti 551
Votum 559
Vſura 561

INDICIS LOCORVM FINIS.

AVCTORVM PRÆCIPVORVM CATALOGVS, E QVORVM monumentis collectæ ſunt chiliades adagiorum.

GRÆCI POETÆ.

Homerus.
Euſtathius huius interpres.
Pindarus.
Pindari interpres.
Æſchylus tragicus.
Sophocles.
Euripides.
Ariſtophanes & in hunc commẽtarij.
Epigrammata Græca diuerſorum.
Callimachus.
Aratus.
Apollonius Argonauticorum auctor & huius interpres.
Nicander.
Oppianus.
Lycophron, & huius interpres.
Phocylides.
Theognis.
Theocritus.
Theocriti interpres.
Heſiodus.
Menander.

HISTORICI.

Herodotus.
Thucydides.
Plutarchus de Vitis.
Dionyſius Halicarnaſſæus.
Xenophon.
Pauſanias.
Ioſephus.
Herodianus.
Diogenes Laertius.

COSMOGRAPHI.

Strabo. *Stephanus.*
Ptolemæus. *Mela.*

ORATORES.

Demoſthenes, & interpres.
Æſchines.
Iſocrates.
Ariſtides. *Lyſias.*
Syneſius.
Alciphron.
Aphthonius.
Lucianus.
Philoſtratus.
Hermogenes.
Syrianus.

PHILOSOPHI.

Plato. *Ariſtoteles.*
Themiſtius.
Proculus.
Ioannes Grammaticus.
Alexander Aphrodiſæus.
Theophraſtus.
Plutarchus de moralibus.
Dioſcorides.
Hippocrates. *Galenus.*
Æſopus. *Orus.*

THEOLOGI.

Origenes. *Lactantius.*
Tertullianus.
Hieronymus.
Ambroſius. *Baſilius.*
Nazianzenus.
Chryſoſtomus.
Gregorius Theologus.

GRAMMATICI MIXTI.

Suidas. *Eudemus.*
Etymologicon.
Stephanus.
Iulius Pollux.
Athenæus.
Nicolaus Stobæus.
Zenodotus.
Apoſtolius Byzantius.
Diogenianus.
Phurnutius. *Heſychius.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

AVCTORVM CATALOGVS.

LATINI POETAE.

Plautus.
Terentius.
Virgilius. Horatius.
Ouidius. Catullus.
Lucanus. Lucretius.
Martialis. Persius.
Iuuenalis Tibullus.
Propertius. Ausonius.
Claudianus.
Publius Mimographus.
Statius.
Silius Italicus.

HISTORICI.

Sallustius. Liuius.
Ælius Lampridius.
Iustinus.
Iulius Capitolinus.
Valerius Maximus.
Ammianus Marcellinus.

GRAMMATICI.

Nonius Marcellus.
Festus Pompeius.
Marcus Varro.
Diomedes.
Donatus. Seruius.
Porphyrion. Acron.

ORATORES.

M. Cato.
M. Tullius Cicero.
Quinctilianus.
Seneca.
Plinius Cæcilius.
Asconius Padianus.

MIXTI.

Plinius auunculus.
Aulus Gellius.
Macrobius.
Petronius Arbiter.
Angelus Politianus.
Hermolaus Barbarus.

PHILOSOPHI.

Pandectæ Iuris.
M. Varro.
M. Cato.
Columella.
Vitruuius.
Vegetius.

ADA-

ADAGIORVM DES. ERASMI ROTERODAMI EPITOME.

ABERRANDI.

A ianua aberrare.

Atistot.

ΙΣ ἀὶ θύρας ἁμαρτοι; id est, Quis aberret à ianua? Dici solitum, vbi quis penitus aberret à vero, totóque fallitur iudicio. Vtitur Arist. πδ μ τὰ φυσ. lib. 2. Vbi pro θύρας Erasmus putat legendum θήρας, id est, captura: vt sit metaphora à venatoribus sumpta. Affine videtur huic prouerbio quod apud Platonem legitur in Phædro, Λυσίας τῦ παντὸς ἡμαρτηκε, id est, Lysias prorsus aberrauit.

Tota erras via.

Terentius.

Τῇ πάσῃ ὁδῷ ἁμαρτάνεσθαι, id est, Tota aberrare via. Prouerbium est in eos, qui vehementer aberrant. Translatum à viatoribus, qui nonnunquam ita solent aberrare à via, vt non sine dispendio quidem, tamen quò tendebant, perueniant: nonnunquam sic aberrant, vt longè diuertant, & in diuersum tendant. Vnde & exorbitare dicuntur, qui à vero aberrant. Quinetiam hodie dictitant, eos in via esse, qui recto consilio quippiam instituunt: extra viam, qui qua non oportet ratione, rem aggrediuntur. Sunt fermè prouerbiales & illæ metaphoræ doctis vsitatissimæ: Depellere à via, Reducere in viam, Monstrare viam, Facere viam, Sternere viam, Aperire viã, Præcludere viam, Intercludere viam.

Celebre habetur & illud apophthegma: Bene currunt, sed extra viam: Καλῶς μὲν τρέχουσιν, ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ.

Toto cælo errare.

Huic consine est, quod vsurpat Macrobius Saturnalium libro III. Nunquamne, inquit, prætextate tibi venit in mentem toto, vt aiunt, cælo errasse Virgilium? Metaphora ducta vel à Phaethontis, aut Cereris fabula: vel à nauigãtibus, qui cœli siderumque obseruatione cursum moderantur. proinde naucleri, cùm vehementer aberrant, in cœli parte longè diuersa cynosurã imaginantur nonnunquam, totóque aberrant cursu.

Extra calcem.

Extat apud Ammianum, lib. 21. quod est, extra propositum, quamuis videatur legendum: Extra callem, vbi quis digreditur à re propofita.

Plato.

Ab ipso lare.

Ἀφ' ἑστίας ἄρχου, id est, à lare incipe. Hoc est, à domesticis ac familiaribus initium sumito. Rectè dicetur in magistratus, & alienæ vitæ censores, quorum officium est, vt in primis suam suorúmque vitam corrigant. Dici solitum de iis qui ab ipso statim initio vel boni sunt, vel mali: quasi dicas, ab ipsis incunabulis, quòd Lar statim nascentes excipiat.

Homerus.

A capite vsque ad calcem.

Cùm rem totam significamus, A capite vsque ad calcem dicimus. Cuius adagij triplex potest esse vsus. Aut enim ad corpus referetur, aut ad animum, aut ad rem: qui duo posteriores plus obtinent venustatis, nimirum quo plus habent figuræ. Ad corpus, apud Homerum: Ἐκ ποδὸς ἐκ κεφαλῆς. id est, à capite vsque ad pedes. Horatius, Talos à vertice pulcer ad imos. Ad rem, vt apud Aristophanem in Pluto, Ἄκουε πλὴν, ὡς εἶδα τἀφεδρώματα Ἐκ τῶν ποδῶν ἐς πλὴν κεφαλῆς σοι πάντ' ἐρῶ. id est, Audi ergo, quãdo totũ ego negotiũ à pedibus vsque tibi ad caput percenseo. Hieronymus: Contuli cum eo à vertice, vt aiunt, vsque ad extremum vnguem. Ad animum hoc pacto poterit transferri. Ego tibi mores & ingenium illius, breuiter hominem quantus est, à summo (vt aiunt) capillo ad imum vsque calcaneum depingam. Huic affinia sunt: Tu huius rei es caput, Caput tyrannidis,

nidis, Seditionum fons, Ad calcem venire, In calce operis, In extremo literarum tuarum calce, Ab ipso exordiri capite, A calce ad caput recurrere, &c.

A capite arcessere. A fonte ducere.

Quum res ab eo repetitur, quod est in negotio præcipuum, à capite arcessi dicitur. Tullius.

Prora, & puppis.

Philostr.

Πρῴρα καὶ πρύμνη, id est, Prora & puppis. Prorã itaque & puppi, summam consilij nostri significamus: vt, pietas studiorum nostrorum prora & puppis esse debet. Metaphora inde ducta quòd à prora & puppi, tanquam à capite & calce pendeat tota nauis. Apud Græcos inuenitur pronunciatum hoc pacto, τὰ ἐκ πρῴρας καὶ τὰ ἐκ πρύμνης ἀπόλυται. id est, A prora pariter atque puppi pereunt: hoc est ad internecionem. Quibusdam omnium rationum prora & puppis est pecunia. Consimili figura dictum est in Apocalypsi: ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω. Ego sum alpha & ω. Ego sum rerum omniũ summa.

Venimus ad summam lineam.

Euripides

Euripides in Antigone: ἐπ' ἄκρον γραμμὴν ἥκομεν κακῶν. Id est, deuenimus summam ad malorum lineam. Horatius: Venimus ad summum.

A carceribus.

Ἀπὸ βαλβίδων, id est, A repagulis, siue carceribus. Interpres Aristophanis ostendit metaphoram mutuo sumptam à stadiis, in quibus carceres erant repagula quædam, vnde cursus initium erat. Vnde frequentes illæ apud Latinos etiam scriptores formulæ, A carceribus ad metam, A meta ad carceres.

A carcere.

Aristoph.

Ἀπὸ βαλβίδος, id est, A carcere, siue repagulo, id est, ab ipso rei principio. Sumptum è certaminibus equestribus, vbi cursus initium est à carceribus, id est, repagulis: finis, meta. Itaque cùm exorsum negotij significamus, ab ipsis carceribus dicimus, cùm finem, ad metam vsque. Veluti, si quis dicat fœdum esse, si quis artifex ab ipso statim carcere peccet: aut, neminem tam ignauum, qui non ἀπὸ βαλβίδος strenuus esse videatur.

Ad calcem peruenire.

Cicero.

Pro eo, quod est, ad metam, finémque. Tullius: Vt cum æqualibus possis viuere, cum quibus tanquam è carceribus

missus, cum iisdem ad calcem, vt dicitur, peruenire. Idem de Senectute: Nec verò velim quasi decurso spatio à calce ad carceres reuocari. Ad hanc formam etiam attinent: Vsque ad plaudite, id est, vsque ad extremum finem: Extremum fabulæ actum peragere.

Ab ouo vsque ad mala.

Ab initio conuiuij vsque ad finem. Horatius Satyra 3, *Si collibuisset*, inquit, *ab ouo Vsque ad mala, citaret Io Bacche modò summa Voce, modò hac resonans quæ chordis quatuor ima.* Antiquitus enim cenã ab ouis auspicabantur, malis finiebant. Erit venustius, si longius trahatur, pro toto opere, toto colloquio, tota nauigatione. Qui rem altius repetũt quàm oportet; notantur illo versu Horatiano, *Nec gemino bellũ Troianum orditur ab ouo.* Qui à primis initiis repetunt, ἐκ τῆς ῥιζῶν, id est, à radicibus, & à stirpibus imis exordiri dicuntur. Græcis αἴνωθεν dicitur, & ἀρχῆθεν.

Aristides.

A linea incipere.

Ἀπὸ γραμμῆς ἄρχεσθαι. A linea incipere dicuntur, qui ab ipso rei exordio sumũt initium. Sumpta metaphora ab his, qui cursu certant in stadiis. Nam iis linea quædam ducitur ad quam ex æquo stent, donec currendi signum accipiant. Tertullianus lib. 1. aduersus Marcionem: Age igitur ad lineas, rursus & ad gradum. Ad lineas dixit, pro eo quod est, Ab integro.

Plutarchus

A teneris vnguiculis.

Ἀπὸ τῆς ἁπαλῶν ὀνύχων. id est, A teneris vnguiculis, id est, à prima pueritia. Translatum à catulis, quorum vnguiculi nondũ durauerunt. Horatius: *Et incestos amores De tenero meditatur vngui.*

Ab incunabulis.

Eundem habet sensum, A primis vitæ rudimentis. M. Tullius orationis incunabula vocat, primam illã à fundamentis institutionẽ. Et Virgilius: Gentis cunabula nostræ. Similiter & crepundia pro prima ætate accipiuntur.

Heliodus.

Principium dimidium totius.

Ἀρχὴ ἥμισυ παντός. Principium dimidium totius. Hoc adagio significatum est, maximam difficultatis partem, in aggrediendo negotio sitam esse. Horatius: Dimidium facti, qui bene cœpit, habet.

Caput.

Præcipuam negotij partem, aut auctorem rei, Caput vocamus. Terentius: Te esse huic rei caput. Eundem in modum & arcem dicimus rei cuiusquam. Aristoteles: ὡς ἀκρόπολίς ἐστιν σωτηρίας. Quoniam incolumitatis arx est. Plato: Κεφάλαιον δὲ παιδείας λέγομεν τὸν ὀρθὴν τροφὴν, Caput eruditionis censemus rectam educationem. Idem Plato, τὸν τῆς ψυχῆς πηγὴν, dixit, id est, seditionum fontem. Plautus: *Ego caput huic argento fui hodie reperiundo, ego pes fui. Quin nec caput, nec pes sermonis apparet.*

Quodcunque in solum venit.

Id est, Quidquid in rerum natura producitur. Tullius: Hinc quodcunque in solum venit, vt dicitur, effingis, atque efficis. Ridet atomos Epicureorũ, ex quibus illi cuncta progigni credunt, quidquid vsquam nascitur in vniuerso.

Exordiri telam.

Rem enim, quam arte consilióque instituimus, exordiri dicimur. Plautus: *Exorsa hæc tela est non malè omnino mihi.* Tullius dicit Pertexere, pro perficere. Pertexe modò, inquit, Antoni quod exorsus es.

Scindere glaciem.

Est aperire viam, & incipiundo negotio priorem esse. Translatum à nautis, quorum vnus aliquis præmittitur, qui flumine concreto, glaciem perrumpat, reliquíque viam aperiat.

Ea tela texitur.

Tullius.

Id est, eiusmodi negotium in manibus est, & res inceptantur tales. Translatio sumpta à textoribus.

Toto organo.

Quintil.

Ea toto organo instructa rectè dixeris, quæ numeris omnibus constant, & vndique quadrant. Sumptum & hoc à musicorum instrumentis.

A fronte atque à tergo.

Plato.

Πρόσω καὶ ὀπίσω, id est, A fronte atque à tergo. Est diligenter inspicere, & præterita cum præsentibus ac futuris, conferre. Homerus, Οὐδέ πω οἶδε νοῆσαι ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω, id est, Nec nouit simul à tergo atque à fronte videre.

A calo vsque ad terram.

Plautus.

Ἀπὸ οὐρανοῦ μέχρι γῆς. Prouerbialis figura, perinde valens quasi dicas: quacunque de re, ab extremo initio, vsque ad supremum finem.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ne inter apia quidem sunt.

Οὐδ' ἐν σελίνοις εἰσίν, id est, Ne in apio quidem sunt: pro eo quod est, ne ingressum quidem aut initium rei attigerunt. Sumpta metaphora ab iis, qui hortos ingrediuntur. Nam antiquitus extremus ille hortorum ambitus apio conserebatur, quem qui nondum prætergressi essent, velut in horti limine adhuc esse videbantur. Aristophanes in Vespis, Οὐδὲ μὰ γ' οὐδ' ἐν σελίνῳ πού σ' ἴν, οὐδ' ἐν πηγάνῳ. i. In apio nondum est vel ipso, sed nec in rutis adhuc, hoc est, nec initium habet eorũ, quæ sunt futura. Vel ne in apio quidem: quasi dicas, ne in primis quidem rudimentis.

Fores aperire.

Plinius. Ἀνοίγειν πὼ θύρας, id est, Fores aperire, prouerbio diceba tur, qui rei cuiuspiam ingressum initiúmque patefaceret. Sic, Fenestram aperire: &, Ianuam patefacere.

ABSVRDA, INDECORA, PRAEPOSTERA.

Fluuius quæ procul absunt, irrigat.

Diogenia. Ποταμὸς τὰ πόρρω ποτίζων, τὰ δ' ἔγγιον καταλείπει, i. Fluuius quæ longè dissita sunt, irrigat: quæ proxima sunt, prætergredit. De his dici conueniet, qui bene merentur de externis & nihil ad se pertinentibus, suos negligunt. Apparet inde ductum, quòd vbi fluuius oritur, minor esse solet, minúsque argillæ secum trahens: & quo longiùs recessit à fonte, hoc est copiosior, vberiórque.

Frustrà habet, qui non vtitur.

Homerus. Τίνυ τόξον ἔχεις ἀπεμάλιον αὔτως; id est, Cur frustra tibi iã gestatur inutilis arcus? Si quem increpare voles, quod ingenio, diuitiis, literis non vtatur, quum habeat.

Asinus auis.

Aristoph. Ὄνος ὄρνις, id est, Asinus auis. Sumptum ab omine quopiam. Quidam enim consultus de eo, qui aduersa laborabat valetudine, fortè fortuna conspexit asinum surgẽtem à lapsu, simúlque alium quendam audiuit dicentem: Vide quo pacto Asinus cùm sit, surrexit. Id ominis arripiens ille protinus respondit, fore, vt valetudinarius ille reualesceret. Itaque iocatur Aristophanes, quasi & asinus auis esset, & augurij nonnihil haberet. Dicetur non intẽpestiuè, cùm ex indicio quopiam ridiculo quippiam colligimus.

Herculis

Herculis cothurnos aptare infanti.

Quinctilianus de peroratione: Nam in paruis quidem libus, has tragœdias mouere, tale est, quasi si personam Herculis & cothurnos aptare infantibus velis. Plutarchus commemorat apophthegma quoddam Agesilai, nõ admodum ab hoc alienum: Cui cùm sophista quispiam hoc nomine laudaretur, quòd res minimas dicendi artificio maximas efficeret, negauit is vel eerdonem bonum sibi videri, qui paruo pedi magnum induceret calceũ, significans orationem oportere cum re congruere, non aliter quàm vestis conuenire debet corpori.

Lumen soli mutuas.

Plutarchus Τὸ φῶς ἡλίῳ δανείζεις, id est, Lumen soli mutuum das. Cùm docemus doctissimum, monemus vehementer prudẽtem: aut, cùm conamur exponere, quæ per se sunt clarissima: aut sermone celebrare, quæ sua sponte sat illustria sunt. Sol enim fons omnis luminis putatur.

Ranæ aquam.

Theocrit. Βατράχῳ ὕδωρ, id est, Ranæ aquam, subaudiendum, ministras. Vbi quid exhibetur, quo vel præcipuè gaudet is, qui accipit. Rectè accõmodabitur, vbi quid datur abundanti.

Soli lumen inferre.

Quinctilianus dixit eum soli lumẽ inferre, qui rem per se euidentissimam conaretur argumẽtationibus probare.

Sus Mineruam.

Tullius. Tritissimum apud Latinos auctores adagiũ: ἐς πὼ ἀθηνᾶν, id est, Sus Mineruam, subaudiendum, docet, aut monet. Dici solitum, quoties indoctus quispiam atque insulsus eum docere conatur, à quo sit ipse magis docendus. Et cùm quis docet alterum, cuius est ipse inscius, propterea quòd Mineruæ artium & ingeniorum tutela tribuitur, à Poetis.

Mercurius infans.

Ἑρμῆς ἀμύητος, id est, Mercurius infans, siue indoctus. Ironia prouerbialis, vbi quis fingit se rudẽ eius artis cuius est callentissimus. Mercurius enim eloquentiæ disciplinarúmque parens est. In vulgaribus exemplaribus habetur, Mercurius prophanus, & nõ initiatus. Quis enim mysteriorum peritior quàm Mercurius, interpres Deorum superis & inferis ex æquo communis, denique μυσταγωγὸς ipse, hoc est, mysteriis præfectus?

Theocrit. *Sus cum Minerua certamen suscipit.*

Τὶς ποτ' ἀθηναίαν ἔριν ἤρατο, id est, Cũ diua est ausus sus decertare Minerua. Quoties indocti stolidique & depugnare parati, non verentur summos in omni doctrina viros in certamen litterarium prouocare.

Theocrit. *Vespa cicadæ obstrepens.*

Pica cum luscinia certat, Epopa cum cygnis.

Σκὶξ βομβῶν τέττιγος ἀνταίον, id est, Scilicet obstrepitans argutę vespa cicadæ. Quadrabit in eum, qui certat longè impar cum superiore: Aut qui negotium facessit longè sę præstantioribus.

Lucianus. *Currus bouem trahit.*

Ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν ἐλαύνει, id est, Currus bouem ducit, de re, quæ præposterè geritur. Translata metaphora à plaustris per decliue retro labẽtibus, vnáque secum bouem auferentibus.

Cancer leporem capit.

Καρκῖνος λαγὼν αἱρεῖ, id est, Cancer leporem capit. De re nequaquam verisimili, dictúque absurda. Veluti si quis dicat ab indoctissimo superari doctum.

Velocem tardus sequitur.

Κιχλίζ τι βραδὺς ὠκύ, id est, Assequitur celerem tardus. In eum competet, qui viribus imbecillior, arte atque ingenio vincit potentiorem. Homerus nonnunquam assequitur tardus celerémque, citúmque. Eodem pertinet Apologus de vulpe & coruo, prædam eandem cursu petentibus: quam vulpes, celeritate impar, ingenio sibi vindicauit.

Virgultea scaphula Ægæum transmittere.

Lucianus. Ἐπὶ ῥιπὸς τὸ Αἰγαῖον διαπλεῦσαι, id est, Virgulto Ægæum transmittere. In eos dicitur, qui rem supra modum arduã, leui opera conficere tentant. Extat & hic inter sententias prouerbiales, citatus item ab Aristophanis interpr. Θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις, Deo fauente nauiges vel vimine.

Putrem silurum quadra habens argentea.

Σαπρὸν σίλουρον ἀργυρᾶς πίνακ' ἔχων, inquit Antiph. apud Athenæum lib. 6. De re absurda. Quidam autem silurum existimant eum esse, quem nũc vulgo Sturionem dicimus, piscem multo omnium laudatissimum.

Archilochi melos.

Ἀρχι-

Ἀρχιλόχε μέλος, id est, Archilochi cantio. Dicebatur hymnus qui ad multos poterat accõmodari, qualem ferunt Archilocho fuisse repertum, qui fuerit ante Pindarum, & alios hoc genus lyricos, qui singulos propriis laudibus exornabant. Archilochi carmen erat idem in omnes, quod cithara canebatur. Citharœdus tantùm ad singula cantionis interualla, victorum nomina sua voce repetebat. veluti si Herculẽ laudabat, accinebat, Tenella Callinice χαῖρ' ἄνασσ' Ἡράκλεις. Aut aliud, si quem alium canebat. Quadrabit in rem priscam ac rudem. Pindarus.

Agninis lactibus alligare canem.

Ballio in Pseudolo Plautina: *Quia pol quæ opera credam, tibi vna opera alligem fugitiuum canem agninis lactibus.* Qui canem alligat intestinis agninis, is nõ modò canem amittit, verùm & prædam vltro dederit fugitiuo. Sic qui credit homini malæ fidei, & rem perdit, & frustrà obligatum habet eum, qui non est soluendo. Lactes enim dicuntur intestina molliora.

Disertè saltare.

Cornelius Tacitus in dialogo de oratoribus, significat hoc conuitium fuisse iactatum in oratores suorum temporum, qui lasciuia verborum & leuitate sententiarum, licentiáque compositionis histrionales modos exprimebant, atque adeò laudis, & gloriæ, ingeniíque loco iactabant, saltari cantaríque cõmentarios suos, oratores temere dicere, histriones disertè saltare. Argutia dicti in hoc sita est: oratores histrionicè dicebant, quod illis erat indecorum: histriones ad oratorum actionem sese accommodabant: ita factum est, vt illi peius dicerent, hi saltarent meliús. Histrionum est saltare, Oratorum dicere: quod qui perìtè faciunt, diserti vocantur. Iocus autem duo diuersa coniunxit.

Eodem collyrio mederi omnibus.

Leges, admonitiones, & obiurgationes non oportet omnibus easdem admouere, sed pro gentium, temporum & ingeniorum varietate sermonem attemperare. Hanc dexteritatem beatus Hieronymus enarrans epistolam in Ephesios, laudat in Apostolo Paulo, qui factus est omnia omnibus, vt omnes lucrifaceret. Verba Hieronymi citãtur dist. 29. Nec ad instar, inquit, imperiti medici vno collyrio omnium oculos vult curare.

Universidad de Deusto Biblioteca

Eundem calceum omni pedi inducere.

Galenus Therap.lib.9, ἐκεῖνοι μὲν οὔτε ζητοῦσιν, ἅτε ἴσασιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν παροιμίαν, ἑνὶ καλόποδι πάντας ὑποδοῦσιν, id est, Isti quidem igitur neque inquirunt, neque sciunt: quin magis, iuxta prouerbium, eodem calceamento calceant omnes. Loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui nō habita ratione morborum, eadem remedia admouent omnibus: cùm diuersa mala, diuersam curationem desiderent.

Præposterè.

Cùm sentiemus rem præposterè geri, veluti cùm populus imperat principibus, aut discipulus docet præceptorē, conueniet illud M. Tullij ex epistola ad Atticum lib. 1, (cuius initium est, Quæris ex me.) Ego, inquit, respōdebo tibi ὑστέρῳ πρότερον ὁμηρικῶς. Est autem figura Grammaticorum quā illi πρωθύστερον siue ὑστερότροπον appellāt, cùm qđ prius est natura posterius refertur, veluti si quis dicat: Cornelia Gracches educauit ac genuit. In Hom. talis tropus sæpè obuius.

Ante barbam doces senes.

Πρὸ τῆς γενειάδος διδάσκεις τοὺς γέροντας. Cùm imberbis maiorem natu docet.

Aratro iaculari.

Ἀ ἐρέτρῳ ἀκοντίζειν. Plutarchus in comm. τοῦ ὄδυμ. vsurpat veluti de re vehemēter absurda.

Primas iactare hastas.

M. Tullius lib. de oratore 2. Primas iactare hastas dixit pro velitari, quod ad Oratorem transfert, cuius dictio initio debet esse leuis ac sedata, vt paullatim incandescat oratio. παροιμιῶδες erit, si ad disputationis aut contentionis exordium transferatur. Idem vnico verbo dicitur, velitari.

Omissis fontibus consectari riuulos.

In eodem lib. nō sine prouerbij specie dixit Riuulos cō sectari, pro eo quod est, minus ad rem pertinentia dicere: omisso eo, quod est negotij caput.

In herba luxuries.

Rustici semina copiosiùs, quàm expedit, herbescentia, dicunt luxuriare: eam præproperam lætitiam appellant luxuriem, quam immissis in agrum iumentis aut pecudibus corrigunt, quod illi vocant, depascere. Maro: *Luxuriem segetum tenera depascit in herba.* M. Tullius lib 2. de orat. Quod si hic noster Sulpitius faceret, multò eius oratio esset pressior, in qua nūc interdum, vt in herbis rustici dicere solēt, in summa vbertate inest luxuries quædam, quæ stylo depascenda est.

Sus saltauit.

Τὸς ὑμᾶσαν, i. Sus saltauit: aut comessatur. Diogen. ostē- Plautus,
dit dici solitū de iis, qui præter decorum quippiā fecerūt.

Quàm in tragœdia Comici.

Vbi quis in aliena versatur arena, inducti dicētur in tragœdiā Comici. Diuersi generis sunt Tragœdia & Comœdia, nec fas est tragicas personas in Comœdiam inducere, nec contrà.

Iungere vulpes.

Ζευγνύειν τὰς ἀλώπεκας, Id est, Vulpes iungere. De re palam absurda dicitur. Virg. in Palæstra,

Qui Bauium non odit, amet tua carmina Mœui,
Atque idem iungat vulpes, & mulgeat hircos.

Mulgere hircum.

Τράγον ἀμέλγειν. Id est, Mulgere hircum, eundem habet sensum. Lucianus: Quid, inquit, amici? an horum alter hircum mulgere videtur, alter cribrum supponere?

Nocte lucidus, interdiu inutilis.

In nocte lucidus, die vel luce inutilis. De præposteris, Aristotel.
qui sapiunt, vbi nihil est opus: cùm opus est, ibi dormiunt.

Quum aqua fauces strangulet.

Ὅταν τὸ ὕδωρ τὸν φάρυγγα πνίγῃ, τί δεῖ ἔτι πίνειν; Id est, Quum aqua fauces strangulet, quid iam opus est bibere? Quadrat in eos, qui in absurdissima sententia pertinaciter manent, vel manifesta negantes, quibus cum frustra disceptes.

Tuum tibi narro somnium.

Τὸ σὸν ὄναρ σοι διηγοῦμαι. Id est, Tuum somnium tibi Horatius.
narro, id est, Narro tibi quod ipse me rectius nosti.

Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.

Heroicus est in eos, qui ad insaniam vsque imprudentes, non verentur & confessa negare, & manifestè falsa pro certis affirmare: Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri. Nimirū inter sanos cōuenit, & nucem corticem habere durum, & baccam oleæ, lapillū intus durum: proinde ludit operam, quisquis cum id genus hominibus disceptat, qui dicunt lucem tenebras, & tenebras lucem.

Iupiter orbus.

Ζεὺς ἄρρενος. Id est, Iupiter orbus. Vbi quis palàm falsa asseuerat. Cõstat enim Ioui quàm plurimos esse liberos, vtpote Deo longè mulierosissimo, salacissimóque, qui non vna tantùm corporis parte gignat, sed è femore Bacchum, & è cerebro Palladem produxerit.

Suidas. *Balba non credit.*

Η' ψελλὴ οὐ πιστεύει. Iocus prouerbialis, vbi quis sua mala conatur dissimulare, quæ præ se fert, etiã cùm dissimulat: veluti, si quis neget se blæsum esse, idque ipsum non possit nisi blæsè dicere.

Iugulare mortuos.

Laertius. Pro eo quod est, insectari defunctos, & pugnare cum eis qui iam extincti sunt. Translatum à bellis, in quibus ignauum ac ridiculum sit, prostratos ac interfectos iugulare. Fiet lepidior metaphora: vt si quis dicat eũ iugulare mortuos, qui librum impugnet à nullo nõ damnatũ: aut disputet aduersus sententiam, omnium suffragiis iam olim reiectam: aut si quis vituperet rem omnibus per se detestatam. Aristophanes scripsit τοὺς τεθνηκότας ἀποκτείνειν. Id est, Defunctos occidere.

Mortuum vnguento perungis.

Νεκρὸν μυρίζεις, Id est, Mortuum vnguento perungis. De sumptu superuacaneo, siue cùm serò quid adhibetur. Moris erat apud Priscos maximè Ægyptios, defunctorum cadauera, ne putrescerent, vnguentis perungere. Qui mos & his tẽporibus apud principes, sicut alia pleraque gẽtilium, magno stultitiæ argumento durat.

Ad consilium ne accesseris, antè quàm voceris.

Hæc sentẽtia Catonis, teste Plutarcho, prouerbialis fuisse videtur, cuius hæc sunt verba: Ridiculus igitur, inquit, & prouerbio obnoxius Menelaus, siquidem consultor factus est, non accersitus.

Pythagor. *Aduersus Solem ne loquitor.*

Πρὸς τὸν ἥλιον τετραμμένον μὴ λαλεῖν. Id est, Aduersus Solem ne loquitor, hoc est, manifestis ne repugnes.

Lanam in officinam fullonis.

Qui præposterè rem gerunt, veluti si quis Theologo committat puerum in Grammaticis rudimentis instituendum, lanam in officinam fullonis ferre dicitur. Fullonum enim

enim ars, non rudem lanam, sed iam contextum pannum tractat. Galenus de differentia pulsuum lib. 2. Quòd si quis hæc exactè velit assequi, priùs exercitatum esse oportuit circa prædicamenta. Nam scitum est, quod dixit Archesilaus, Nemo defert lanam in officinam fullonis. Quemadmodum enim est ordo in operandis lanis, ita est & in disciplinis. Refert hunc inter Academicos Laertius: qui solitus sit non ferre eos, qui liberales disciplinas non suo tempore attingerent: vt siquis velit discere poeticen, aut rhetoricen, ignarus grammatices.

More Carico.

Σχῆμα καρικὸν, Id est, Figura, siue modo Carico, fieri dicebatur, quod sordidè incõpositéque fiebat, præsertim in rebus obscenis: quod tamen ad alia transferri potest, velut ad mores indecoros atque inciuiles, ad orationem inconditam. Legimus & πλοῖον καρικὸν, id est, naue Carica.

Accepta candela.

Diphilus apud Athenæum lib. 15. in fabula, cui titulus ἀγυιά, Ἁ ἅπτις λύχνου, λυχνεῖον ἐζητοῦμεν, id est, arrepta candela, candelabrum quærebamus. Cùm res improuidè geritur: oportuit enim candelabrum esse paratum antè quàm candelam attingeres.

Nec aures habeo, nec tango. Hieron.

Nec aures habere, nec tactum, prouerbio dicebatur, cui in manifestis ab omnibus reclamabatur.

Syncerum vas incrustare.

Horatius: *At nos virtutes ipsas inuertimus, atque Syncerum cupimus vas incrustare.* Hoc est quæ per se recta sunt, ea nominibus alienis impositis deprauamus, atque obtegimus.

Iuxta fluuium puteum fodit.

Παρὰ ποταμὸν φρέαρ ὀρύττει. Id est, Ad flumẽ puteum fodit. De stultam & inanem sumente operam. Finitimum illi: In syluam importat ligna.

Per parietem loqui. Ouidius.

Dicitur qui ridiculè quid facit. Siue quòd obstãte pariete neuter alterum audit.

Prius quàm assa sit farina.

Πρὶν ὀπτῆσαι ἄλφιτα. Id est, Priùs quàm coxeris farinam, subaudiendum, inspergis, aut simile quippiam. Eustathius in Odyssea refert vtrumque, tum hoc, tum illud proximum.

Solita autē est assis carnibus apud quosdā inspergi farina.

Priùs quàm mactaris, excorias.

Dicendum, vbi quid præposterè fieri videtur. Finitimum illi quod alibi retulimus: Actum agere.

Priùs antidotum quàm venenum.

Hier. Conueniet vti, quoties aliquis se purgat, antè quàm accusetur. Antidotus enim aduersus venena datur. Hanc nemo sumit, nisi gustato veneno.

Capra nondum peperit, hœdus autem ludit in tectis.

Proüerb. Αἲξ οὔπω τέτοκεν, ἔριφος δ' ἤδη δώμασι παίζει. Id est, Nondum enixa capra, at iam ludit in ædibus hœdus. Qui gloriantur, iam assequutos sese, cuius ne fundamenta sunt quidem iacta: aut qui postrema perfectáque iam aggrediuntur, præteritis iis quæ præcessisse oportuit.

Anulus aureus in naribus suis.

Vbi res quæpiam per se præclara, illic adhibetur, vbi minimè addecet. Vt si stulto contingant opes, fatuæ forma, genus ignauo, eloquentia viro improbo, magistratus imperito.

Martialis. *In mari aquam quæris.*

Ἐν θαλάσσῃ ζητεῖς ὕδωρ. Id est, In mari quæris aquam. Si quis in moribus sceleſtissimi hominis vnum aut alterum admissum vestiget, quum tota vita sit cōtaminata. Sic Propertius Elegiarum lib. 1, *Nunc tu Insanus medio flumine quæris aquam.*

Vmbram suam metuere.

Socrates. Τὴν αὑτοῦ σκιὰν φοβεῖσθαι. Id est, Suam ipsius vmbram metuere. Dicuntur, qui pueriliter trepidant, vbi nihil omnino sit periculi.

Ouidius. *Furari litoris arenas.*

Litoris arenas furari dicitur, qui rem ab omnibus neglectam & incustoditam tollit.

Canem excoriatam excoriare.

Aristoph. Κυνὰ δέρῃ δεδαρμένον, Id est, Canē excoriare excoriatam. Suidas ait dici solere de iis, qui iterum ea patiuntur, quibus aliquando fuerunt afflicti. Aut in eos dicitur, qui frustrà sumunt operam.

Nudo vestimenta detrahere.

Plautus. Pro eo

Pro eo quod est, Ab eo sperare emolumentum, cui ne sit ne quidem quod auferri queat.

Nudo mandas excubias.

Zenodot. Γυμνῷ φυλακὴν ἐπιτάττεις. Id est, Nudo custodiam mandas: Quoties negotij quippiam mandatur ei, cui deest præstandi facultas, obeundæque prouinciæ propter inopiam neutiquam idoneus est.

Caput artis est, decere quod facias. Quinct.

Id vsurpare licebit, non solùm vbi quid fiet parum decorè, veluti si cantillet, aut luserit senex, si præeat & obiurget iuuenis, verùm etiam cùm negabimus quibuslibet quiduis esse decorum.

Gallos quid execas?

Γάλλους τί τέμνεις; Id est, Gallos quid execas? Quid actum agis? Nam Galli Cybelis sacerdotes, sua sponte sunt exactis testibus.

In aëre piscari. Venari in mari. Plautus.

Quadrabunt simpliciter in eos, qui frustrà moliuntur τὰ ἀδύνατα: aut qui præpostere ibi quærunt aliquid, vbi ne sperari quidē possit. Vt si quis in magistratibus vitam tranquillam, in voluptatibus beatam, in opibus felicē quærat.

Piscem natare doces. Diogen.

Ἰχθὺν νήχεσθαι διδάσκεις. Id est, Piscem natare doces. Perinde est ac si dicas: Doctum doces.

Lupi alas quæris.

Λύκου πτερὰ ζητεῖς. Id est, Lupi alas quæris. De iis, qui quæ- Suidas.
runt ea, quæ nusquam sunt.

Boue venari leporem. Plutarc.

Τὸν βοῦν τὸν λαγὼν κυνηγετεῖν. Id est, Boue leporem venari. Dicuntur, qui rem absurdam, stultam, ac præposteram aggrediūtur. Veluti, si quis in curia Romana citra pecuniam ambiat Episcopi dignitatem.

Serenitati nubem inducit.

Εὐδίᾳ γὰρ ἐπάγει νέφος. Id est, Serenitati nubem inducit. Idem.
De eo qui inter pocula ludósque virulentum aliquid admiscet, quod offuscata hilaritate frontem corruget superciliáque contrahat.

Dum genua virent.

Horatius. Studendum bonis literis, dum adhuc viget ingenium.

Theocrit. *Ceruus canes trahit.*

Τοὶς κυσὶν ὁ ἔλαφος ἕλκει, Id est, Canes ceruus trahit. Inter adagia, quibus præposterũ quippiã significamus, annumerandum. Præposterum enim est, vt ceruus venetur canes.

Aquam igni miscere.

Plutarchus Πῦρ ὕδατι μίγνυσιν. Id est, Ignem aquę miscere. Est contra rerum naturam agere.

Faber cùm sis.

Idem. Τέκτων γὰρ ὢν, οὐκ ἐπεργάζῃ ξυλουργικά. Id est, Faber cùm sis, opera haud facis fabrilia. Congruet in eum, qui tentat ea, ad quæ non est idoneus, vt si rhetoricetur Scotista.

Elephantum ex musca facis.

Lucianus. Ἐλέφαντα ἐκ μυίας ποιεῖς. Id est, Elephãtum ex musca facis. Id est, Res exiguas verbis multis attollis atque amplificas.

Ebur atramento candefacere.

Plautus. Est genuinæ formæ cultum atque ornatum externum inducere, quo decus illud natiuũ obscuretur magis, quàm illustretur. Veluti siquis veritatem, qua nihil est pulchrius, rhetorum pigmẽtis conetur exornare. Simili forma idem Plautus dixit in Mostellaria, *Noua pictura interpolare vis opus lepidißimum.*

Exacta via, viaticum quærere.

Quadrat in senes auaros. Laborat enim ea ætas plerunque hoc vitio, vt quò minus supereſt vitæ, hoc magis sit de victu solicita.

Qui sese non habet, Samum habere postulat.

Οὓς αὐτὸς αὑτὸν οὐκ ἔχει, Σάμον θέλει. Id est, Qui sese non habet, Samum cupit. In eos conuenit, qui imprudenter quippiam postulant: aut qui minora curant maiorum negligẽtes. Natum est ex historia quapiam, cuius meminit Plutarchus. Athenienses vrbe victori tradita, postularunt vt Samum duntaxat sibi relinqueret, atque is respondit ad hũc modum: Cùm vestri fueritis, tum alios habere postulate. Dion Sophista, in libello περὶ τοῦ ἀπιστεῖν, eleganter accõmodat in aliũ sensum: οὓς αὐτὸς αὑτὸν οὐ φιλεῖ, πῶς ἄλλον φιλεῖ; id est, Qui sibiipse non est amicus, quomodo alteri est amicus?

Leonis exuuium super crocoton.

Aristoph. Λεοντῆ δὴ κροκωτός. Id est, Leonis exuuiũ super crocoton. Cùm duo quæpiam copulantur, quorum alterum cum altero

tero nequaquam congruit. Sumptum à Baccho, qui hoc ornatu descendit ad inferos, vt veste muliebri delicatáque indutus esset, eique vesti leonis exuuium impositum gestaret: quo videlicet Hercules creditus, formidabilis videretur inferis. Quem ridet Hercules apud Aristophanem.

Cantherium in fossa. Liuius.

Hoc licebit vti, quoties quis ad id negotij trahitur, in quo nequaquam valeat.

Iocandum vt seria agas.

Aristoteles lib. Moralium Nichomachiorum 10. refert sententiam Anacharsidis, qui taxarit eos, qui seria agunt, vt iocentur, quum iocus in hoc interdum admittendus sit, vt seriis rebus vacare liceat. Aristoteles: Studere verò ac laborare ludendi gratia, stolidum videtur atque admodum puerile. At ludere vt agas seria, iuxta Anacharsidis sententiam, rectè videtur habere.

Ex natali emortualem facere.

In Pseudolo Ballio leno coactus reddere argentum, dicit: *Certum est mihi hunc emortualem facere ex natali die.* Emortualẽ dixit, pro tristi ac funesto: Natalem, pro læto ac felici

Ibyci equus. Aristotel.

Ἴβυκειος ἵππος. Id est, Ibyci equus, in iocũ prouerbialem abiisse videtur, de iis qui nolentes præter ætatem ac vires ad periculosum negotium adigerentur.

Post rem deuoratam ratio.

Quemadmodum de sera ope dicitur, Post bellũ auxilia: ita de sera parsimonia dicitur, Post absumptã rẽ supputatio. Stasinus in Trinummo Plautina: *Serò atque stultè, prius quod cautum oportuit, post quam comedit rem, post rationem putat.*

Trabem baiulans.

Arist. l. 3. Rh. disputans de quibusdã verbis quæ nõ habẽt gratiam, nisi pronuntiatione gestúque adiuuentur: Alioqui (inquit) γίνεται ὁ τλῶ δοκὸν φέρων: i. fit ille trabem gestans.

Caligare in Sole. Quintil.

Pro eo quod est, inter clarissima cæcutire. Idque solet accidere vitiosis oculis, qui nihil vident in luce, quàm maximè perspicua. Non inuenustè torquebitur in istos, qui velut obscurum caussantur, quidquid eruditum fuerit.

Te ipsum non alens, canes alios. Plautus.

Αὐτὸν οὐ πείθων κύων πείθεις. Id est, Quum teipsum non alas, canes alis. Breuiter conueniet in omnes, qui, quę ad voluptatem aut splendorem pertinent, curant, neglectis his quæ magis sunt necessaria.

Mari è fissa aquam.

Ouidius. Subaudiendum, infundis. Idem: In siluam vehere ligna.

Mus non ingrediens antrum cucurbitam ferebat.

Μῦς εἰς πεώλην οὐ χαρὼν, κολοκυντίδα ἔφερε. Id est, Mus non petens subire antrum, gestabat cucurbitam. In eum congruit, qui quum ipse sibi consulere non possit aliis conatur opitulari.

Solem adiuuare facibus.

Gratianus caussa 6. 4. 1. ex Anacleto Papa hoc prouerbium refert in eos, qui hîc vsurpant sibi diuinum iudicium quod nullus hominum poterit effugere. Nam incerta sunt hominũ iudicia, neq; secus se habent ad iudicia Dei, quàm fax ad solem. Si omnia, inquit, in hoc sæculo vindicata essent, locũ diuina iudicia non haberent: Superuacuis laborat impendiis qui solem certat facibus adiuuare.

Ad mensuram aquam bibunt, citra mensuram offam comedentes.

Zenodo Μέτρα μὲν ὕδωρ πίνοντες, ἀμετρίην δὲ μείζω ἔδοντες. Id est, Ad mensuram bibentes aquam, citra mensuram offam edentes. Vnde poterit accommodari in eos, qui ex summis deliciis opibúsque rediguntur ad extremam inopiam.

Aliorum medicus, ipse vlceribus scates.

Plutarch. Ἄλλων ἰατρὸς, αὐτὸς ἕλκεσι βρύων. Id est, Aliis medicus, at ipsius vlceribus scatens. In eos torquendum est, qui erratum castigant, incessúntque alienum, intercutibus vitiis ipsi madentes. Illud vulgò tritissimũ, Medice tibi medicus esto.

Anus Eriphus.

Γραῦς ἔριφος. Id est, Anus hœdus. Apollodorus apud Zenodotum ait anum quandam fuisse, quæ vulgò dicta sit Eriphia, quòd in virginitate consenuisset, perinde quasi eadem & anus esset per ætatem, & puella, quòd adhuc innupta.

Titius.

Titium

Titium saltare dicebantur, qui incompositè ac solutè gestiebant. Fuit enim huiusmodi saltationis genus, quod à Titio quodam malo oratore nomen inuenit.

Anus saltat.

Γραῦς χορεύει. Id est, Anus saltat. In eum conuenit, qui indecorè quippiam facit: veluti si senex ludat nucibus, &c.

Anus cothonissat.

Γραῦς καθωνιζούσα. Id est, Anus cothonizantes. Dicitur de vetulis indecorè lasciuientibus. Cothon Græcè temulentiam significat. Inde fictum verbum καθωνίζειν.

In toga saltantis personam inducere. Martial.

Est quippiam facere neutiquam decorum. Veluti si senex, aut theologus ineptiat, aut si quis seriis misceat ludicra.

Camelus saltat.

Veluti si quis natura seuerus ac tetricus, affectaret elegans & festiuus videri, naturæ vim faciens. D. Hieronymus in Heluidium: Risimus, inquit, in te prouerbium: Camelum vidimus saltantem. Diog. Laer.

Lucernam adhibes in meridie.

Λύχνον ἐν μεσημβρίᾳ ἅπτεις. Id est, Lucernam accendis in meridie. Id est, facis quippiam non suo tempore. Aut explicas, quæ per se sunt clarissima. Plutarc.

Claue findere ligna, & securi fores aperire.

Τῇ κλειδὶ τὰ ξύλα σχίζειν, τῇ δὲ ἀξίνῃ τὴν θύραν ἀνοίγειν πειρᾶς. Id est, Claue ligna scindere, securi verò fores aperire conaris. Veluti si quis liberos metu studeat emendare, seruos beneficiis sibi adiungere.

Cani das paleas, asino ossa.

Κυνὶ δίδως ἄχυρα, ὄνῳ δὲ ὀστᾶ. Id est, Cani das paleas, asino verò ossa. Veluti si quis indocto munus mittat litterarium, erudito flosculos, aut gladium, baltheúmve.

Vulpes bouem agit.

Ἀλώπηξ τὸν βοῦν ἐλαύνει. Id est, Vulpes bouem agit. Cùm res absurdè geritur. Nihil enim vulpi cum agricolatione. Veluti si quis poëta de rebus sacris concionetur. Suidas.

Ante barbam doces senes.

Cùm imberbis maiorẽ natu docet. Odi puerulos præcoci

Dasypus carnes desiderat. (sapientia,

Δασύπους κρεῶν ἐπιθυμεῖ. Id est, Dasypus carnes desiderat. Dicitur in eos, qui ea requirunt ab aliis, quæ ipsis affatim sunt domi. Est enim dasypus de genere leporum. Lepus autem (vt author est Plin.) animal est innocuum, esculentum & fœcundum, omnium prædæ nascens.

Tute lepus es, & pulpamentum quæris.

Donatus exponit prouerbium hoc in molles conuenire, propterea quòd lepus à posteriore parte, hoc est, à lumbis & clunibus pulpamentum de se præbeat, eáque corporis parte lautissimus sit.

Ouidius. *Sidera cælo addere.*

Pro eo quod est, adiũgere quibus ipsis summa est copia.

Matth. 23. *Culicem colant.*

In superstitiosos quosdam & præposterè meticulosos dictum est à præceptore nostro Iesu, qui vel ignorantes, vel dissimulantes, quibus in rebus sita sit vera Christianáque pietas, in nugis sibi nunc placent, nunc trepidant, in maximis securi.

Smaragdus in luce obscurus.

Ἀξιόπιστος σμάραγδος ἐν μέσῳ τῷ φάει σκοτεινός. Id est, Insignis smaragdus in luce quidem obscurus. In eos dici solitum, qui præposterè ibi semet occultarent, vbi maximè conueniebat edere virtutis specimen.

Aristotel. *Piscis eget sale.*

Ἰχθὺς δεῖται ἁλός. Id est, Piscis eget sale. De re absurda & incredibili. Nec enim verisimile est, pisces in mari agẽtes opus habere sale.

ACCESSIO PVSILLA, AVT NIMIA.

Crœsi pecuniæ teruncium addere.

M. Tullius lib. de Finibus 4. Itaque in quibus propter earum exiguitatem obseruatio consequitur, sæpe accidit, vt nihil interesse nostra fateamur, sint illa, néene sint: vt in Sole, quod à te dicebatur, lucernam adhibere, nihil interest, aut teruncium addere Crœsi pecuniæ. Teruncij nummi à tribus vnciis dicti, vilitas prouerbio locum fecit. Crœsus Lydorum rex inter prodigiosè diuites celebratur.

Holerum appositiones.

Αἱ τῶν λαχάνων παρεμβάλλαι. Id est, Holerum additamenta. De re nullius momenti. Sumtum videtur ab holeribus appositis in mensa, vili nimirum cibo. Auctor Diogenianus.

Gleba aruum.

Βῶλος ἄρουρα. Id est, Gleba aruum. Vbi quis exigua maximis apponit, credens sese nonnihil iuuare. Nil enim adfert momenti si gleba aruo adiungatur.

Gutta vini.

Σταλαγμὸς οἴνου μυρίοις χοεῦσιν ὕδατος ἐμίγνυτο. Id est, Gutta vini non miscetur aqua sæpiùs infusa. Cùm paululo boni nimia mali vis admiscetur. Diluitur enim & euanescit, si pauxillum vini corrumpas aqua.

Ne maior thylaco accessio.

Lucianus. Hoc vti licebit prouerbio, cùm digressio longior est quàm ipsa res. Translatum est à mulionibus, qui præter legitimum onus vascula quædam superimponunt. Thylacus enim culeus est, siue mantica parata gestandis oneribus. Basilius idem aliis verbis expressit, libro De spiritu sancto, Ἵνα μὴ τὸ ἐπισώδιον πολλαπλάσιον εἰς τὸ κεφάλαιον. id est, Ad istum alioqui modum accessorium multo maius esset ipso principali.

AD REM PERTINENTIA.

Nunc in regionem veni.

Plutarch. Νῦν εἰς χώραν ἦλθον. Id est, Nunc in regionem veni. Ab iis dictitari solitum qui tandem sua sponte illuc, quò oportuit, peruenerunt, cùm diu non quiuerint.

Ipsum ostij limen tetigisti.

Αὐτὸν κίκευκας τὸν βαθμὸν τῆς θύρας. Id est, Ipsum attigisti limen ostij pede. Dici solitum, quoties ad rem ipsam peruenimus.

Rem acu tetigisti. Plautus.

Pro eo quod est: Rem ipsam diuinasti, nihil aberrans. Igitur acu tangere, perinde est, quasi dicas, ipsissimum punctum attingere.

Aedibus in nostris, quæ praua, aut recta geruntur. Homerus.

Οἵ τοι ἐν μεγάροισι κακὸν κ' ἀγαθόν τε τέτυκται. Quo versu monemur, vt ea potissimùm, quæ ad nosipsos pertinẽt curemus: externa atque aliena ne inquiramus. Huc referri

Aristoph. potest & illud apud eundem Homerum solenne, Ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σαυτῆς ἔργα κόμιζε, id est, Quin in tecta abiens, tua propria munera cura.

Ipsi curandum.

Αὐτῷ μελητέον, ἀλλ' ὅτι τὸν οἶκον. Id est, Ipsi curandum est, sed in domum. Natum autem ab ædibus quibusdam maximis, quę locabãtur cõducere volẽtibus. Græci scripto

Homerus. res torquent in eos, qui rebus alienis liberiùs vtuntur, vt solent, qui in conducto habitant.

Omissis nugis rem experiamur.

Qui conuitiis omissis iubebit ipsa re periculũ fieri, vter vincat, aut vincatur, nõ ineptè accõmodauerit illud Ilia. χ,

Βάλτερον αὖτ' ἔρδι ξὺν ἐμοὶ μαινέμεν, ὅττι τάχιστα
Εἰδομεν ὁππότερα καὶ ὀλύμπιος οὔρεχος ὄρσει.
Sed præstat pugnam committere cominus, vt mox
Vtri Iupiter esse velit laudem dedecúsque,
Perspicuum fiat.

Pedem conferre.

Vbi propius accediturad rem. Auctor Cicero.

Ab vnguibus incipere.

Ἐκ τῶν ὀνύχων ἄρχεσθαι. Dici solitum, quoties à leuissimis minimèque ad rem pertinentibus ordimur. Huic contrarium, A capite incipere, cùm illud quod præcipuum in caussa est, aggredimur.

ADVLATIO.

Tullius. *Mercenarium præconium.*

Laudes non ex animo tributas, sed commodi gratia per adulationem oblatas, M. Tullius actione in Verrem 3. mercenarium prœconium appellat.

Aristotel. *Saluete equorum filiæ.*

Apparet ioco vulgari fuisse iactatum in eos, qui emolumenti gratia blandiuntur. Refert Aristot lib. 3. Rhet. In certamine mulorum, quum is qui vicerat, dixisset exile pretiũ pro carmine, Simonides recusauit, indignãs mulos celebrare suo poemate: verùm vbi victor dedisset satis magnum præmium, carmen tale fecit, χαίρετ' ἀελλοπόδων θυγατέρες ἵππων, id est, Saluetote volucripedum soboles equorum. Siluit enim quòd essent ex asinis quoque nati: & quod honestius erat, expressit, nominans equorum filias.

Verbis coquinarijs.

Ῥήματα μαγειρικά. Id est, Verba coquorum, venustè dixit Aristophanes, in Equ. pro verbis mollibus, blãdis ac dulcibus. Coquorũ enim est edulcare cibum per se subausterũ. Aristoph.

In ostio formosus.

Ἐν θύρᾳ καλός. Id est, In ostio formosus. De iis, qui adamantur, vulgóque gratioli habentur.

Python formosus.

Πύθων καλός. Id est, Python formosus. Python pro simio lo ponitur animali. Conueniet, vbi quis per adulationem falsò laudatur. Pindarus.

Myosobæ.

Μυοσόβαι. Myosobæ, muscarum abactores, à Persarum deliciis natum adagium, vt indicat Athenæus, qui in conuiuiis Myosobas adhibebant, quod apud Italos iam vulgare. Dicetur rectè in eos, qui in friuolis cuipiam obseruire conantur. Athenæus

Haud quaquam difficile Athenienſem Athenis laudare.

Οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίοις ἐν Ἀθήναις ἐπαινεῖν. i. Haud difficile est Athenienses Athenis laudare. Dictum est autem propter encomia orationésque panegyricas, quæ Athenis ex more exhibebantur iis, qui fortiter oppetiissent in bello: in quibus quia plurima dicebantur in laudem populi Athenienſis, pronis auribus audiebantur, propterea quòd suis quisque laudibus fauet. Aristotel.

Cura esse quod audis.

Conuenit in diuites, qui ita demum felices fuerint, si id studeant esse quod audiunt ab adulatoribus. Horatius.

Herculana scabies.

Ἡρακλειος ψώρα, de scabie iucunda, faciléque sanabili, interprete Suida: aut quæ desideret Herculana, id est, calida balnea. Erasmus putat dici in eos qui blandis adulationibus deliniti, veluti iucunda quadam scabie pruriunt.

Ficum cupit.

Σῦκον αἰτῇ. Id est, Ficum petit. In eum dicebatur, qui cõmoditatis alicuius gratia blandiebatur. Athenienses agricolis blãdiri solebãt, vt ab illis ficos præcoquos acciperẽt.

De fera comedisti.

Ἀγρίου βέβρωκας. Id est, De fera comedisti. Dicebatur

olim oscitanti. Nam vulgò creditum, carnem ferinam comesam crebras oscitationes excitare. Venustius erit, si commodè transferatur ad supinos, oscitabundos & negligentes.

Ἀδελφίζειν.

Dicuntur, qui vocabulis adoptiuis alicui blandiuntur, & fraterculum appellant. Horatius: Frater, pater, adde.

Demulcere caput.

Quinctil. Pro blandiri, sumptum ab adulantium gestu. Hieronymus ad Augustinum: Prætermitto salutationis officia, quibus meum demulces caput.

Refutantis laudem immodicam.

Homer. Οὔτι ἐγὼ θεός εἰμι, τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις; Id est, Nullum ego sum numen, quid me immortalibus æquas? Plutarchus monet, vt hoc Homericum carmen semper habeamus in promtu, tanquam pharmacum aduersus venenum adulationis: aut vbi quis nos magnificentius quàm pro merito laudat.

Cauda blandiri.

Aristoph. Κέρκῳ σαίνειν. Cauda blandiri dicuntur, qui spe commodi cuipiam adulantur.

Præstat habere acerbos.

M. Tul. in dialogo de Amicitia: Scitum est enim illud prouerbium Catonis: Multò melius de quibusdam acerbos inimicos mereri, quàm eos amicos, qui dulces videantur. Equidem vt pręclaram esse sententiam fateor, ita prouerbium esse negauerim. Tamē ascribendum putauimus, ne quis indiligentia prætermissum existimaret.

Benignior pellace vulpe.

Ὦ πλεῖον ἴλαος αἰμύλης ἀλώπεκος. Id est, Pellace quantò est blandior vulpecula! De eo, qui commodi sui causa simulat beneuolentiam.

Diogen. *Lethale mulsum.*

Θανάσιμον μελίκρατον. Id est, Lethale mulsum dicitur, quidquid ita iucundum est vt idem sit pernicioſum. Legimus & Mellitum venenum apud Plinium.

Χρησταλόγος.

Chrestologi dicebātur, qui probè loquuntur, & improbè fabè faciunt. Paulus in Epistola ad Romanos, huiusmodi blandiloquentiam χρηστολογίαν vocat.

Io pæan.

Horatius.

Athenæus sic citat ἴη παιάν. Acclamatio prouerbialis, qua consueuimus vti, re grauiter & feliciter peracta.

Polycrates matrem pascit.

Zenodot. Πολυκράτης μητέρα τρέφει. Polycrates matrem pascit. Hoc adagium ex historia petunt, narrantes Polycratem Samiorum tyrannum, matres militum, qui in bello interiissent, recensuisse, eásque locupletioribus ciuibus nutriendas tradidisse. Ego puto non incommodè posse vsurpari, quoties aliquis in commendandis amicis est benignior officiosiórque.

Ipse semet canit.

Αὐτὸς αὐτὸν αὐλεῖ. Id est, Ipse suimet tibicen est, hoc est, ipse cuiusmodi sit, factis ipsis declarat. Adagium in vtramlibet partem poterit applicari, bonam vel malam.

Magis ipse Phryx.

Æsopus. Μᾶλλον ὁ φρύξ. Id est, Magis ipse Phryx. Equidem coniicio dictitatū, quoties ea magis probarentur, non quæ veriora sint, sed quæ adulantiùs dicta.

Pulchrè dixti, Bellè narras.

Plato. Καλῶς εἶλεξας. Huc pertinere videntur ironiæ illæ prouerbiales, passim in comœdiis obuiæ, Dixti pulchrè, Bellè narras. De re dictu vehementer absurda. Plato in Euthyd.

Climacides.

Plutarch. Κλιμακίδες. Id est, Scalulæ. Per iocum vocari poterunt, qui se diuitibus ad quiduis obsequij submittunt, etiamsi sordidissimum sit.

Glossogastores.

Qui linguam habent venalem, ea loquentes, quæ ventri conducunt.

Ex cohorte prætoris.

Tullius. Qui ad omnem nutum prætò sunt, & cum auctoritate delegantur ad hoc, aut ad illud exequendum, ex cohorte prætoris appellari dicuntur. Ministri prætorum non egent alia excusatione quàm vt dicant, se, quod fecerunt, illorum iussu fecisse: vt iam in prætorē sit actio, non in mi-

nistros. Simile imperium in quosdam cibo officiisque sic deuinctos, vt nihil ausint recusare.

Consessus in ludo talario.

Nec prouerbij specie caret, quod habetur in epistola ad Atticum lib. 1. Consessus talarius, pro conuentu hominum parum honoratorũ. Nam consessus, Græcè συνέδριον, propriè dicitur Senatus aut iudicum, qui solent ex honestissimis deligi. In consessu Talario, qui nequissimus est, primas tenet. verba Ciceronis hæc sunt: Non enim vnquam turpior in ludo Talario cõsessus fuit, maculosi Senatores, nudi equites, Tribuni non tam ærarij, quàm vt appellantur ærati, panci tamen boni inerant, &c. Quanquam & is iocus est prouerbialis, quòd ait illos vulgò appellari solere pro tribunis ęrariis, tribunos ęratos, hoc est obęratos, aut certè bene numatos peculatu.

Tribuni ærarii.

Plautus.

In re mala, animo si bono vtare, adiuuat.

Fortiter ferẽdo vincitur malũ, quod euitari non potest.

Magistratũ gerens, audi & iustè & iniustè.

Ἄρχων ἄκουε ἢ δικαίως κἀδίκως. Id est, Princeps iniqua & æqua pariter audias. Sumtum aiunt ex Solonis elegiis. Admonet, vt qui in tractandis Reipub. muneribus versatur, patientissimis sit auribus, æquóque sit animo, & bene & malè audire consuescat, neque facilè populi vel laudibus, vel conuitiis à recto dimoueatur.

Iactare iugum.

Est incommodè ferre seruitutis necessitatem. Translatum à bobus, nondum assuetis iugo.

Iuuenalis.

Ad finem vbi peruueneris, ne velis reuerti.

Plutarch.

Μὴ ἐπιστρέφεσθαι ὅπου τοὺς ὅρους ἐλθόντα, i. Ne reflectas, vbi ad terminum peruueneris. Finem vitæ æquo animo feras, ne dixeris illud Virgilij,

O mihi præteritos referat si Iupiter annos.

Æqua concertatio.

Cùm significabimus duos ex æquo paratos ad disceptãdum rixandúmve, licebit accommodare carmen illud ex Iliad. 5. libro:

Τὼ μὲν δὴ χείρας τε καὶ ἔγχεα ὀξυόεντα,
Ἀντίον ἀλλήλων ὀχθήσω μαιμώοντε μάχεσθαι. id est,
Illi inter sese iamiam pugnare parantes
Obtendunt paritérque manus, præacutáque pila.

Par pari.

Cicero.

Ἴσον ἴσῳ. Par pari. Dicimus. vbi quid ex æquo moderatum significamus. Dictum à potatoribus, qui frequenter de æqualitate disputant, interdum pugnis & ensibus. Sed olim æqualitas erat, vt tantundem adderent aquæ quantum esset vini.

Pari iugo.

Plinius.

Pro eo quod est, pari studio, parique conatu.

Pertinax contentio.

Homerus

Quoties ostendimus obstinatam ac muliebrem æqualium inter ipsos contentionem quum neuter altero vult inferior videri. Conueniet illud, quod Iliados 4. lib. Iuno dicit ad Iouem.

Καὶ γὰρ ἰσὰ θεός εἰμι, γένος δέ μοι ἔνθεν ὅθεν σοι. id est,
Ipsa etiam Dea sum, genus inde mihi, vnde tibi ortus.

Felix Corinthus, at ego sim Teneates.

Strabo.

Εὐδαίμων γε Κόρινθος, ἐγὼ δ' εἴην Τενεάτης. i. Fortunata Corinthus, at ipse siem Teneates. Tenea vicus quidam haud procul à Corintho, nemorosus & amœnus. Porrò Corinthiorum opulentia insignis fuit. Tempestiuum fuerit hoc vti, quoties in contentione duorum, non inficiabimur alterum per se præstantius, verùm alterum magis arridere placeréque animo nostro. Veluti siquis dicat: Equidem fateor iuris scientiam & ad rem & ad famam comparandam magis idoneam quàm sit poëtica: verùm Fortunata Corinthus, at ipse siem Teneates.

Quot homines, tot sententiæ.

Terent.

Idem: Suus cuique mos est. Persius:

Mille hominum species, & rerum discolor vsus.
Velle suum cuique est, nec voto viuitur vno.

Suum cuique pulchrum.

In eos, quibus sua qualiacunq. sunt, tamẽ studio magis q̃ iudicio placent. Est autẽ à cõmuni mortaliũ ingenio sumta, quibus vsqueadeò insita est illa Philautia, d est, amor sui, vt neminem tam modestum, tam attẽtum, tam otula-

tum inuenias, quin in propriis æstimandis quadam animi propensione corruptus, cæcuciat, atque hallucinetur. Eandem sententiam Plautus in Sticho, diuersis verbis, sed nimis quàm eleganter extulit: Suus (inquit) rex reginæ placet: sua cuique sponsa sponso. Nec dissidet ab hac forma quod D. Augustinus epist. 48. adducit ex Tychonio quodã: Quod volumus sanctum est. Eodem pertinet quod à Tullio in Tusc. affertur, Te tua, me delectant mea.

Asinus asino, & sus sui pulcer.

Ὄνος τ' ὄνῳ καλλιστον, ξ δὲ πῷ συί. Id est, Asinus asello pulcer est, & sus suî. Simile simili placet. Conueniet, vbi inter inhonestos, similitudo morum & instituti conciliat beneuolentiã: veluti cùm miles placet militi; aleator aleatori; potator potatori; sophista sophistæ.

Balbinum polypus Agnæ delectat.

Eòdem pertinet quod alibi dixit Horatius:

Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant, veluti Balbinum polypus Agnæ. Nã Balbino stultè amãti, etiam polypus Agnæ amicæ suaue quiddam olere videbatur. Est autem polypus vitium narium graue olentiũ, itidem vt hircus alarum. Vnde & polyposos & hircosos dicimus.

ALIBI DIMINVTVM, ALIBI REDDITVM.

Claudus optimè virum agit.

Ἄρισα χωλὸς οἰφτῖ. Id est, optimè claudus virum agit. Dici solitum vbi quispiam suam sortem vel parum egregiam anteponit alienæ, tametsi præstantiori. Ab Amazonum apophthegmate natum aiunt. Tradunt morem Amazonibus fuisse quondã, vt pueros masculos detorta tibia coxáve claudos efficerent. Porro cùm bellum esset illis aduersus Scythas, atque illi eas conarentur illicere vt ad sese desciscerent, dicentes futurum vt posthac non cum claudis ac mutilis, sed cum integris viris rem haberent, Antianira Amazonum dux respondit ad hunc modum, Ἄρισα χωλὸς οἰφτῖ.

Non omnia possumus omnes.

Homerus Iliados ν,

Haudquaquam poteris fortirier omnia solus.
Nanque aliis diui bello pollere dederunt:
Huic

Huic saltandi artem, voce huic citharáque canendi.
Rursum alij inseuit sagax in pectore magnus
Iupiter ingenium: at multis est vtilis ille. Hesiodus.

Facta iuuenum, consilia mediocrium, vota senum.

Ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων. Id est, Vota senum consulta virorum, & facta iuuentæ. Nam viribus ea ætas præpollet. In consilium asciscendos mediocris ætatis viros, propterea quòd in his nonnihil detrito virium vigore, valeat tamen vsu rerum aucta prudẽtia. Senes, vtpote religiosi, solent à Superis optima precari.

Marinam auditionem fluuiali abluit sermone. Plato.

Ἁλμυρὰν ἀκοὴν ἀπεκλύσατο ποτίμῳ λόγῳ. Id est, Salsuginosum sermonem potabili diluit oratione. Quod audire erat molestum, id diuersa oratione edulcatur. Quod erat gustus, id traductum est ad aures. Etenim quod palato aqua marina, id auditui sermo placidus atque benignus.

Quod alibi diminutum, exæquatur alibi.

In eum in quo desideratur virtutis aliquid, sed cuius iacturam alia quapiam dote compenset. Veluti si quem intelligi velimus parùm eloquentem, sed admirabili tamen iudicio. Aut qui sit indoctus quidem, sed bene numatus, competet illud ex Iliados κ,

Οὐ δέ τοι εἶδος μὲν ἴλιω κακὸς, ἀλλὰ ποδάκης. Id est,
Qui ore quidem deformis erat, pedibus tamen acer.

Semper seni iuuenculam subijce. Diogenia.

Ἀεὶ γ' ἐσθλὴ γέρι παλλακὶς κέλλω. Id est, Semper puellam viginem subiice seni. Admonens, vt prouectioris ætatis viri, puellam ducant magis, quàm anum, ne si frigus accesserit frigori, languente venere, steriles existant nuptiæ. Virgilius.

Non omnis fert omnia tellus.

Prouerbium erit, si traducatur ad diuersas ingenij dotes. Theocritus: Illa quidem producit hiems, illa educat æstas: cùm significabimus, aliud agendum iuueni, aliud seni, aliis atque aliis temporibus vtendum.

ALIENA A RE.

Nihil ad versum.

Οὐδὲν πρὸς ἔπος, Id est, nihil ad carmen. De iis, quæ longè

discrepant ab iis quæ proposita sunt.

Lucianus. *Nihil ad fides.*

Οὐδὲν πρὸς τὴν χορδήν, Id est, nihil ad chordã. In eos, quorum vita vehementer est inæquabilis, quorúmve mores ab oratione dissident.

Suidas. *Nihil ad Bacchum.*

Οὐδὲν πρὸς Διόνυσον, Id est, Nihil ad Bacchum. Vbi quis ea nugatur, quæ ad rem præsentem nihil attinent. Plutarchus nouè quidem, sed tamen oppidò quàm eleganter dixit vno verbo ἀπροσδιόνυσον, quod ad rem non pertinet. Zenodotus ait, antiquitus in choris dithyrambos in Bacchum cani solitos. Deinde poetas mutata consuetudine, Aiaces, Centauros, atque id genus fabulas cœpisse describere. Proinde spectatores per risum acclamasse: Nihil ad Bacchum. Quo conuicio moniti, deinceps satyros inducere cœperunt ne dei prorsus obliti viderentur.

Rodulph. Agricola. *Mira de lente.*

Quoties res humilis & pusilla magnificis laudibus attolleretur. Opinor Græcis efferri hunc in modum, Δεινὰ περὶ φακῆς.

Aristoph. *Quid ad farinas.*

Τί πρὸς ἄλφιτα; Id est, Quid ad farinas? Id est, Quid attinet ad parandas facultates? Id rectè detorquebitur ad artes steriles, vt poëticen.

Alia Menecles, alia Porcellus loquitur.

Vbi quis multum verborum effutit, quæ nihil ad rem pertineant.

Neque cælum, neque terram attingit.

Lucianus. Οὔτε γῆς, οὔτε οὐρανοῦ ἅπτεται, Id est, Neque cælum, neque terram attingit. De re vehementer absurda atque aliena, quæque nulla vicinitate pertineat ad id, de quo agitur.

Quid ad Mercurium.

Τί πρὸς τὸν Ἑρμῆν, Id est, Quid ad Mercurium? Id est, Nihil ad rem. Nam Mercurius orationis est auctor.

Ego tibi de allijs loquor, tu respondes de cepis.

Cùm aliud respondetur, quàm rogaris. Vel contrà, cùm ineptè respondetur, ineptè sciscitanti. Confinia sunt inter sese cepæ & allia. Videtur hinc natum, quòd agricolæ cuipiam à vicino falcem commodatò petenti, negauerit ille sibi

sibi ligonem esse domi.

Falces postulabam. Suidas.

Ἅμας ἀπῄτουν. Id est, Falces postulabam. In eos, qui respondent id quod ad rem non attinet.

Extra chorum saltare.

Ἐκτὸς χοροῦ ὀρχεῖσθαι. Id est, Extra chorum saltare. Dicitur, qui dicit aut facit à re, quam proposuit, alienum aliquid.

Vltra septa transilire. Plato.

Ὑπὲρ τὰ ἑπτάμυχα πηδᾶν, Id est, Septa transilire. Congruit in eos, qui à proposito digrediuntur. Natum adagium à Phayllo quodam pentathlo Opuntio, vt quibusdam placet, Crotoniata, qui tum saltu tum disco mirũ in modum valuisse dicitur.

Extra oleas fertur. Aristoph.

Ἐκτὸς τῆς ἐλαίας φέρεται. Id est, Extra oleas fertur. Vbi quis terminos præscriptos transgreditur.

Incita equum iuxta nyssam. Greg. Nazianzenus.

Κίνει τὸ πῶλον παρὰ τὴν νύσσαν, Id est, Stimula equum iuxta lineam. Dicebatur, vbi sermo loquẽtis aberrat ab eo, quod esset institutum.

Haud contra ostium. Aristotel.

Οὐ κατὰ θύρας. Id est, Haud contra ianuam, pro eo quod est, non propè ad rem & ad id de quo agitur.

Nihil ad rem.

In eum qui dixerit absurdè quippiam, & alienum à re proposita, quadrabit illud Homeri, Νήπιος εἰς ὃ ἔοικε καὶ οὐ πολὺν ἐπλήσατο δαῖτα. Id est, Hospes stultus, aut longinquis aduena ab oris Nuper ades.

Meos corymbos necto.

Τοὺς ἐμοὺς κορύμβους πλέκω, Id est, Meos necto cincinnos. Vbi quis respondet, quod nihil pertinet ad interrogata.

Omissa hypera, pedem insequeris. Hyperides

Ἀφεὶς τὴν ὑπερίαν, τὸν πόδα διώκεις, Id est, Omissa hypera, pedem sectatur. Conuenit vbi quis omissis his, quæ magis ad rem attinebant, leuicula quæpiam curat. Hyperæ, nautici funes sunt, quibus antennarum cornua traducuntur. Pedem autem vocant imam claui partem.

De curru delapsus.

Ἐκ τοῦ ἁμαξωθέντος. Id est, De curru delapsus. In hodiernum quoque vulgò durat adagium in eum, qui oblitus propositi, aliò se transfert, aut qui in sententia labascit. Quemadmodum, Ab asino delapsus.

Quò terrarum raperis?

Qui non sunt attenti ad rem propositam, negantur esse domi. Qui longiùs aberrant à vero, in aliena regione esse dicuntur.

Seneca.

Me mortuo, terra misceatur incendio.

Eadem sententia hodie vulgò durat inter mortales: Mihi, inquiunt, morienti, mundus vniuersus moritur: qua significant, nihil sua referre, quid posteris accidat, vel boni, vel mali, quum ipsi tollantur, è vita nequaquam sensuri.

Plautus.

Mihi isthic nec seritur, nec metitur.

Id est, Ista res nihil ad me pertinet, vt quæ neque meo fiat periculo, neque emolumẽto: metaphora notissima est.

Homerus.

Non luctu, sed remedio opus in malis.

In malis, non lamentis, sed auxiliis vtendum. Ad id conuenit illud Iliados ω,

Οὐ γάρ τι θρῆξις πέλεται κρυερῆϊ γόοιο.
Quippe nihil miseri fletus, lamentáque prosunt.

Aristoph.

Respublica nihil ad musicum.

Hæc persuasio quemadmodum olim multorum animos occupauit, ita nunc quoque multis inhæret, vt credant doctos ac probos viros non esse accommodos ad gubernandam Rempublicam. Plato abstinuit, Socrates frustrà tentauit, Demosthenes & Ciceroni parũ feliciter cessit, &c. Id venustè expressit Aristophanes in Equit. Nam illic principatum recusanti quòd musices esset imperitus, ita respondetur,

Ἡ δημαγωγία γὰρ οὐ τοῖς μουσικοῖς
Ἐστ' ὄζειν ἀνδρός, ἀλλὰ χρηστοῦ τοὺς τρόπους. Id est,
At gerere nunc Rempub. non est viri
Qui musicus sit, ac probatis moribus. Musices nomine omnem liberalem eruditionem designabant veteres.

Ἐξορχεῖσθαι.

Qui fugiunt, & ab eo quod agitur aliò se vertunt, Græcis ἐξορχεῖσθαι dicuntur, sumta metaphora à saltationibus præsertim sacris, vnde subtrahere sese inauspicatum erat.

ALIE-

ALIENA CVRANTIS.

Bellum Cononi curæ fuerit.

Πόλεμος Κόνωνι μελήσει. Id est, Curabit prælia Conon. Proinde conueniet ad hunc modum respondere curanti negotium, quod ad se nihil attineat.

Plutarch.

In alieno choro pedem ponere.

Ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα τιθέσθαι. Id est, In alieno choro pedem ponere. Est sese miscere negotiis alienis, & aliorum sibi vindicare partes.

Homerus.

Ne depugnes in alieno negotio.

Vbi significabimus nos nolle nosmet admiscere liti alienæ, quæ nihil ad nos pertineat, sed permissuros, vt ipsi inter se suo decertent periculo, quorum negotium agitur, versiculo fuerit locus: ex Iliad. 3. libro,

Próque Helena, próque omni re decernere solos. Dictum est de Menelao & Paride singulari certamine congressuris.

Quæ supra nos, nihil ad nos.

Τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. Id est, Quæ supra nos, nihil ad nos. Dictum Socraticum, torqueri potest in illos, qui de negotiis Principum aut theologiæ mysteriis temerè loquuntur. Vertere licebit & in contrarium, Quæ infra nos, nihil ad nos.

Vtere curru, de asinis nihil laborans.

Quibus plaustrum est domi, nihil necesse habent de portandis oneribus, asinos aliunde conducere.

Suidas.

Stultior Morycho.

Μωρότερος εἶ Μορύχου. Id est, Stultior es Morycho. Mihi videntur peculiariter obnoxij adagio, qui domesticorum negotiorum negligentes, foris agunt, aliena curantes. Zenodotus tradit, apud Siculos Baccho cognomen esse Morycho: idque inde natum, quòd in vindemiis, huius dei facies musto ficisque virentibus oblini consueuerit: παρὰ τὸ μορύσσω, id est, contaminare. Apud Siculos huius simulachrũ, non in templo, sed extra phanum sub dio positum erat, iuxta vestibulum. Proinde vulgari ioco iactatum est de illo, Stultior es Morycho, qui omissis his quæ sunt intus, foris extra domum desidet.

Universidad de Deusto Biblioteca

Aliis prospiciens, non sibi.

Si libebit in quempiam iocari, qui aliis sua mala prędixerit, suum ipsius malum non præuidens, non inconcinniter accommodabimus illud ex Homeri Bœotia.

Ἀλλ' οὐ τι οἰωνοῖσιν ἐρύσατο κῆρας μέλαιναι.
At non auguriis fatum sibi depulit atrum.

Terent. *Facilè cùm valemus, recta consilia ægrotis damus.*

In admonendo sapimus omnes, verùm vbi peccamus ipsi, non videmus propria. Omnes ægrotantibus rectè præcipiunt quid fugiendum, quid agendum: & obiurgant nonnunquam quòd salutis causſa non obtemperent bene monentibus.

Eustath. *Quarta luna nati.*

Ἐν τετράδι γεγονῶσιν. Id est, Quarta luna nati, dicuntur qui parum feliciter nati sunt, propterea quòd Hercules hac luna natus feratur, cuius omnis vita voluptatum omnium expers, ac laborum plena fuit. Dici potest & in eos, qui laboribus sibi neutiquam frugiferis fatigantur, Herculis videlicet exẽplo, qui iuuandis aliis sudauit, sibi inutilis.

ALIENO PERICVLO.

Apuleius. *De alieno ludis corio.*

Prouerbio dicuntur, qui securius agunt, sed alieno periculo, vt apud Plautum, De meo tergo degitur corium. Id est, Res meo sit periculo.

Diogen. *Non est meum negotium, multùm valeat.*

Οὐκ ἐμὸν τὸ πρᾶγμα, πολλὰ χαιρέτω. Id est, multùm valeat, haud est meum negotium: quoties negabimus nos laborare de re, quæ nihil ad nos pertineat.

Alienam metis messem.

Aristoph. Ἀλλότριον ἀμᾶς θέρος. Id est, Alienam metis messem. In hos qui negotium non suum parum diligenter curant. Fit autem hominum more, vt in suopte quisque negotio longè sit attentior, quàm in alieno.

Innocuus alium adspiciam, meum habentem malum.

Aristotel. Ἐξαίτης λοῖσθον τοὐμὸν κακὸν ἄλλον ἔχοντα. Id est, indemnis spectabo alium mala nostra ferentem. Hoc est, Ex aliorum malis ipse rebus meis consulam. Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.

AMICITIA.

Amicitia stabilium, felicitas temperantium. Aristotel.

Aristoteles hanc sententiam velut è medio sumtam refert. Amicitiam esse stabilium, & felicitatem eorum, qui sua sorte contenti sunt. Ὀρθῶς λέγεται ὅτι ἡ φιλία τῶν βεβαίων, ὥσπερ ἡ εὐδαιμονία τῶν αὐτάρκων. Amicitia virtute, non pecuniis aut forma concilianda est. Etenim si rebus caducis reconcilietur, caduca sit & ipsa necesse est. Nihil autem in rebus humanis stabile præter vnam virtutem, quæ sola fortunæ ludibriis obnoxia non est.

Ama tanquam osurus, oderis tanquam amaturus. Bias.

Δεῖ φιλεῖν ὡσπερ μισήσοντα, μισεῖν δὲ ὥσπερ φιλήσοντα. Id est, Sic amandum, tãquam sis osurus: sic oportet odisse, tanquam sis amaturus. Cicero: Hoc quidem præceptum, cuiuscunque est, ad tollendam amicitiam valet. Illud potiùs præcipiendum fuit, vt eam diligentiam adhiberemus in amicitiis parandis, vt ne quando amare inciperemus eum, quem aliquando odisse possemus.

Amantium iræ. Terent.

Τῶν φιλούντων ὀργή. Id est, Amantium iræ. Vbi qui non ex animo indignantur inuicem, aut de iracundia neutiquam duratura. Mimus: Discordia, fit carior concordia.

Mores amici noueris, non oderis. Porphyr.

Eũ nos inter Græcas sententias repertũ restituimus. Est enim huiusmodi: φίλου τρόπους γίνωσκε μιμήσης δὲ μή. Admonet in amicorum moribus quædam vitia dissimulanda, sic vt intelligantur quidem, sed tamen tolerentur. Atque id præcepti locum habebit in leuioribus morbis, non in his quæ ad famam, aut ingens periculum pertinent amicorum.

Nouos parans amicos, ne obliuiscere veterum. Hermol. Barb.

Νέους φίλους ποιῶν, λῷστε, τῶν παλαιῶν μὴ ἐπιλανθάνου. Id est, Nouos parans amicos, optime, veterum ne obliuiscere, Torqueri potest & ad mutata studia, ad quæ conuenit

Universidad de Deusto Biblioteca

nonnunquam respicere, etiam posteaquàm diuersæ te addixeris disciplinæ.

Theocrit. *Non potes Tethidem simul & Galateã amare.*

Id est, Non idem diuersa sequi, veluti litteras & pecuniam, voluptatem & gloriam, mundum & Christum. Nam Galateæ fluuio malè conuenit cum marinis fluctibus.

Vnus Deus, & plures amici.

Εἷς θεὸς καὶ πολλοὶ φίλοι. Id est, Vnus Deus, & plures amici. Prouerbium monet quàm plurimos parandos esse amicos, quòd hi secundùm Deum plurimum opitulari possint. Opinor à vulgo sumtum non ex auctoribus.

Mus non vni fidit.

Locus erit adagio, si quē admonebimus, vt sibi plures amicos paret, aut vnà cum opibus studeat Philosophiæ, vt si fortuna quod suum est eripiat, in literis sit præsidium.

Hesiodus. *Neque nullis sis amicus, neque multis.*

Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι. Id est, Nec multis, at nec nulli dicaris amicus. Citra vllius amici consuetudinem viuere, ferinum atque iniucundum esse videtur. Rursum nec vehementer amare possumus simul multos, nec pluribus morem gerere.

Plutarch. *Ne cuiuis dexteram inieceris.*

Μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιάν. Id est, Ne cuiuis porrigas dexteram. Hoc est, Ne temerè quemlibet in familiaritatem admittas, sed deligas quem diligas.

Amicorum omnia communia.

Τὰ τῶν φίλων κοινά. Id est, Amicorum communia omnia. Aulus Gell. testatur Pythagoram non solùm huius sententię parentem fuisse, verùm etiam huiusmodi quandam vitæ ac facultatum communionem induxisse, qualem Christus inter omnes Christianos esse vult. Nam quicunque ab illo in cohortem illam disciplinarum recepti fuissent, quod quisque pecuniæ familiæque habebant, in medium dabant. Quod re atque verbo Romano appellatur cœnobium, nimirum à vitæ fortunarúmque societate.

De manu in manum.

Cicero: Totum denique hominem tibi trado de manu, vt aiunt, in manum tuam istam, & victoria & fide præstantem. Traduntur & qui commendantur.

Ex si-

Ex sinu illius. Cicero.

Quos ex intima familiaritate volumus intelligi: hos è sinu illius aut illius esse dicimus.

Χρήσει καὶ κτήσει.

Qui se totum alicuius haberi volebat, dicebat χρήσει καὶ κτήσει tuus sum, hoc est, & vsufructu & proprietate. Siquidē in possessionibus sæpenumerò fit, vt penes alium sit dominium, penes alium vsusfructus. M. Tullio Curius libro 9, Si vales bene est, sum enim χρήσει ὑμῶν tuus, κτήσει δὲ Attici nostri. Ergo fructus est tuus, mancipium illius.

Ipsis, & Chiis.

Αὐτοῖς καὶ Χίοις. Non obscurum est has voces ex solēni more, vulgò iactatas, quoties aliquis sibi bona precabatur, & amicis. Aristophanis interpres ostendit hunc sermonis colorem ductum ex publica Athenięsium consuetudine, qui in solennibus comprecationibus ac sacrificiis bona à Diis precantes reip. addebant καὶ Χίοισιν. forsan quòd è Chio nōnullam haberent Athenienses commoditatem. Aristoph.

Vultu sæpè læditur pietas.

M. Tullius in oratione pro Roscio, obiter citat sententiam à sapientibus iactatam. Etenim, inquit, si id quod præclarè à sapientibus dicitur, vultu sæpè læditur pietas, quod supplicium acre satis reperietur in eum, qui mortē obtulerit parenti, pro quo mori ipsum si res postularit, iura diuina atque humana cogebant. Prouerbium admonet pietatem erga parentes adeò religiosē colendam, vt non solùm non offendamus eos verbis, aut factis impiis, sed ne vultu quidem atrociore, aut contumaciore. Habent enim oculi, frons & ipse vultus suum sermonem. Euangelium altius repetit, nimirum ab ipso fonte cordis, in quo concipitur ira. Ea erumpit in vocem indignationis, sed incertam: proximus gradus est manifestum conuitium, tertius homicidiū.

Sal & mensa.

Apud priscos hospitij ius fuisse sanctissimum aliàs nobis est dictum. Id contrahebatur salis & mensæ consortio. Quemadmodum apud Germanos acceptus à propinante cyathus adimit omne ius agendi iniuriarum. Æschines de perperam obita legatione: Τοὺς γὰρ τῆς πόλεως ἅλας, καὶ τὴν ἐμὴν ἑστίαν πρὸ ἁπάντων ἐμοὶ πλείστου δεῖ φησι πιεῖσθαι. Id est, Ete-

nim ciuitatis salem, publicámque mensam, ait se plurimi facere. Manent huius hospitalitatis publica vestigia in hūc vsque diem apud Germanos.

Plutarch. *Philotesius crater.*

Κρατὴρ φιλοτήσιος, dicitur quo in conuiuiis conciliātur amicitię, qui mos etiamnum durat apud Germanos, quibus turpissimum est post acceptum Philotesium poculum, veterum offensarum quantumuis capitalium meminisse, ne iudices quidem admitterent actionem iniuriarum. Hesychius indicat hanc φιλοτησίαν solere adhiberi post cœnam, quum in signum amicitiæ ex eodem poculo de eodem vino bibunt omnes. Qui mos apud nos nondum exoleuit, sed rarior est ob metum nouæ lepræ, qua plerique laborant.

Pythagor. *Amicitia æqualitas, amicus alter ipse.*

Τὸν φιλίαν ἰσότητα εἶη, dicebat Pythagoras: Id est, Amicitiam æqualitatem esse, & eandem animam, & amicum, alterum ipsum. Neque quidquam non commune, vbi fortunarum æqualitas: neque dissensio, vbi idem animus neque diuortium, vbi coagmentatio duorum in vnum.

Terentius. *Amicus amico.*

Φίλος τῷ φίλῳ. Quadrabit in eos, qui nullum officium refugiunt, modò gratum faciant amicis.

Plutarch. *Amicus magis necessarius, quàm ignis & aqua.*

Ἀναγκαιότερος πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος. Id est, Amicus magis necessarius quàm ignis & aqua. Hyperbole prouerbialis admonens neminem esse tam diuitem, aut potētem, quin opus habeat amicorum officiis. Quemadmodum enim citra ignem & aquam non constat hominum vita, ita nec sine consuetudine atque opera familiarium.

Naæra & Charmione.

Νάαιρα καὶ Χαρμιόνη. Id est, Naæra & Charmione: De fidis amicis dici solitum scripsit Zenodotus, quique non dubitarent vel mortis comites esse amicis. Naæra & Charmione duæ erant Cleopatræ reginæ pedissequæ, quæ spontaneam Cleopatræ mortem sunt imitatæ, ac femininæ reperte sunt, dominæ iam mortuæ coronam capite delapsam reponentes.

Qui

Plutarch. *Qui circa salem & fabam.*

Περὶ ἅλα καὶ κύαμον. Id est, Iuxta salem & fabam. In eos dicebatur, qui se simularēt scire, quod nescirēt. Siquidem diuini responsuri, fabam & salem apponebant.

Origen. *Salem & mensam ne prætereas.*

Ἅλα καὶ τράπεζαν μὴ παρακαθῆσθαι. Id est, Salem & mensam ne prætereas. Id est, ne negligas amiculorum consuetudines, aut ne violes amicitiæ iura. Nam his rebus olim conciliabantur amici.

Suidas. *Intempestiua beneuolentia, nihil à simultate differt.*

Ἄκαιρος εὔνοι οὐδὲν ἐχθρᾶς διαφέρει. Id est, Par odio importuna beneuolentia. Quadrabit in eos, qui dū officiosi studēt esse, non habita temporis ratione, nocent, aut molesti sunt sedulitate, veluti, qui non apto tempore obiurgant amicū, aut qui immodicis & intempestiuis laudibus conciliant homini inuidiam: Aut pecuniam suppeditant adolescenti, qua fit deterior.

Athenęus. *Non sunt amici, amici qui degunt procul.*

Τηλοῦ φίλοι ναίοντες οὐκ εἰσὶ φίλοι. Id est, Haud sunt amici, amici qui degunt procul. Præterea vulgò fit, vt simul atque è conspectu necessariorum seiuncti sumus nescio quomodo obrepat obliuio quædam familiarium, vt id iam omnibus in ore sit: Qui semotus est ab oculis, eundem ab animo quoque semotum esse.

Aristotel. *Multas amicitias silentium diremit.*

Πολλὰς φιλίας ἀποσιωπήσεις διέλυσεν. Id est, Multas amicitias silentium diremit. Admonet adagium, assiduo conuictu ac frequentibus alloquiis necessitudines ali, intermissione & absentia dissolui. Silentium enim hîc non simpliciter silētium significat, sed illud silentium, quum quis nō appellat ac salutat amicum.

Theocrit. *Abiit & taurus in siluam.*

Ἔβα καὶ ταῦρος ἀὐ ὕλαν. Id est, Abiit & taurus in siluā. Pastorale prouerbium, allegoria subturpicula, significans diuortium, ac neglectum veteris amicæ.

Vbi amici, ibi opes.

Plautus in Trucu. Verū est verbū, quod memoratur: Vbi amici, ibidē & opes. Sensus est, potiores esse amicos, quàm

pecuniam: & ad vitæ præsidium plus habere momenti amicos citra pecuniam, quàm absque amicis opes.

Aul. Gell.

Vsque ad aras amicus.

Μέχρι τῦ βωμοῦ φίλος εἰμί. Id est, Vsque ad aram sum amicus. Admonet prouerbium nonnunquam, quo consulamus amicorum commodis, eorúmque voluntati morem geramus, fas videri paululum à recto deflectere. Verùm eatenus, ne propter hominem amicum numinis reuerentiam violemus.

Amicorum est admonere mutuum.

Sententia prouerbialis videtur, quam legimus Iliad. λ,

Ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου. Id est:

Bonus est affatus amici admonitoris.

Hanc licet vsurpare, si quando dicemus amici munus esse, vt amicum si quid erret, liberius admoneat.

Plutarchus

Animo ægrotanti medicus est oratio.

Ψυχῆς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λογοί. Id est, Animo ægroto medicus est oratio. Huc alusit Horatius:

Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi depellere partem.

Fidus amicus.

Fidus amicus non est posthabendus germano. Homerus Odyss. θ,

Εἶπε ποτ' ἐ ἑταῖρος αἰὴρ κεχαρισμένα εἰδὼς,
Ἐσθλὸς, ὅτις ἑᾦ μᾶλλον κασιγνήτοιο χαρίεις. Id est,

Si quis forsan amicus sit gratúsque bonúsque:
Quandoquidem is non inferior vel fratre putandus.

Cicero.

In ære meo est.

Quem nobis officiis obstrictum significamus, ita vt iam totus certóque noster sit, eum in ære nostro dicimus esse. Nam antiquitus omnis pecunia ærea erat, auri vsu nõdum reperto, in feriendis numismatis.

Aristoph.

Ἀμφιθαλὴς ἔρως.

Id est, Vtrinque florens amor, olim dicebatur, quoties vterque pariter esset incolumis, ac mutuo responderet amore. Nam dimidiati dicimur, quoties amicus distrahitur velut altera pars nostri.

Plutarchus

Syncretismus.

Συγκρητισμός. Cretico prouerbio dicebatur, quoties fieret,

ret, vt qui modò videbantur hostes acerrimi, repentè in summam concordiam redigerentur. Id quod frequenter euenire solet, maximè si quãdo malum aliquod inciderit, vtrique commune.

Aristotel.

Conciliant homines mala.

Συναίρει τοὺς ἀνθρώπους κακά. Id est, Conciliant homines mala. Sententia prouerbialis, quæ declarat, quod vulgò fit, ex hostibus nonnunquam amicos fieri, propter malum aliquod incidens, vtrisque commune.

Cum amico non certandum æmulatione.

Cum amico & bene merito non est suscipiendum certamẽ, ne quid obscuretur amicitia, propter æmulationem huiusmodi, comitem contentionum. Id innuit Homerus Odyss. θ,

Τίς κ' φιλέοντι μάχοιτο. Id est,

Quis nanque benignus cum hospite pugnet.

Queruli in amicitia.

Herodes.

Οἱ φιλομεμφέες, εἰς φιλίην οὐκ ἀφυέες. Id est, Qui queruli sunt in amicos, non sunt ad amicitiam idonei. Conniuere ad amicorũ vitia, hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.

Lingua amicus.

Ἀπὸ γλώττης φίλος. Id est, Lingua amicus, qui verbis ostendit, non re præstat beneficium.

Felicitas multos habet amicos.

Theognis.

Εὐτυχία πολύφιλος. Id est, Felicitas multos habet amicos. Notior est sententia, quàm vt requirat interpretem.

Cicero.

Oculis ferre, in sinu, in capite.

Prouerbialia sunt & illa, oculis ferre, in sinu ferre, si quis quem insigniter amat, fouétque. Translatum à matribus tenerè liberos suos amantibus, à quibus non dimouẽt oculos, solicitæ, ne quid illis accidat incommodi, gestántque in sinu atque in complexu. Non dissimile est, quod est apud Platonem lib. de Repub. 10. ἐπὶ τ κεφαλᾶς φέρειν. Id est, Super capita ferre.

Felicium multi cognati.

Id hodie vulgò dicunt, Locupletum plurimos esse cognatos.

Tempus arguit amicum.

Χρόνος δείκνυσι τὸν φιλούμενον, id est, tempus indicat quis vel

re amet.(quod prouerbium citat Aristot.lib.Mor.Eumed. 7.)Tempestas enim arguit amicitiam.

Tullius. *Amicus certus in re incerta cernitur.*

Quo significatum est, amici fidem in rebus aduersis explicari.

Plutarc. *Ollæ amicitia.*

Χύτρας φιλία. Id est,Ollæ amicitia. In amicos istos vulgares quadrabit, quos patina non beneuolentia conciliat.

Aristides. *Viri infortunati procul amici.*

Ἀνδρὸς κακῶς πεφρασμένου, ἑκὰς δὲ φίλοι. Id est,Viri siti in malis, amici sunt procul. Notat mores amicorũ vulgarium, qui hirundinum ritu pro ratione temporum aduolant ac deuolant. aduolant, vbi res secundæ: deuolant,ingruente tempestate.

Plutarchus *Plures adorant Solem orientem, quàm occidentem.*

Πλείους προσκυνοῦσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα ἢ δυόμενον. Id est,Plures adorant Solem orientem, quàm occidentem. Iuueni magis adhæretur,quàm seni.

Aristoph. *Ad felicem inflectere parietem.*

Πρὸς τὸν δὲ πρόσπλουτα τοῖχον ῥέπειν. Id est,In felicem parietem vergere. Aristophanis interpres translatum existimat ab iis,qui naui vehuntur,qui si quando nauis alterum latus fluctu deprimatur,protinus in alterum latus transcurrunt, quod altius extat ab vndis.

Horatius. *Nudæ gratiæ.*

Admonet,vt nihil inter amicos fictum aut fucatum sit.

Plato. *Sapientes tyranni.sapientium congressu.*

Σοφοὶ τύραννοι τῆς σοφῶν συνουσίας. Id est, Cõmercio sapientium Princeps sapit.

Tullius. *Amicitias immortales esse oportet.*

Verùm eò rediêre mores mortalium, vt simultates sint immortales,amicitiæ plus quàm vitreæ.

AMOR.

Diogenia. *Caunius amor.*

Καύνιος ἔρως. De fœdo amore dicebatur. Biblis Caunum fratrem impotẽter adamauit,à quo quum esset repulsa, sibimet necem conscíuit.

Libe-

Liberorum amantior, quàm Gello.

Γέλλῳ παιδοφιλοτέρα. Id est,Puerorum amantior Gello.Dici solitum vel in eos,qui morte præmatura periissent, vel in eos, qui mira quidem charitate filios prosequerentur, sed eosdem indulgentia,deliciisque corrumperent. Aiunt Gello virginem quampiam fuisse,quæ puella adhuc, vita decesserit. Huius spectrum oberrare Lesbiis creditum est, ac pueros impetere.Vnde puerorum mortem,qui præmaturo fato perirent,huic Gello imputabant.Citatur Sappho quæ huius fabulæ meminerit.

Iniuria soluit amorem.

In Græcorum epigrammatibus prouerbij titulo citatur ὕβρεις ἔρωτας ἔλυσε. Id est,Iniuria siue cõtumelia soluit amores:quòd cõremptus amor plerunque vertitur in iram, ira in odium.

Lucilius. *Mansum ex ore.*

Quos tenerè amamus, his mãsum ex ore dare dicimur, quod à matribus ac nutricibus mutuò sumtum est.

Plautus. *Medullitus,oculitus.*

Intimum affectum veteres variis modis exprimebãt,ex corde,ex animo,toto pectore(de quo diximus)penitus,ex intimis præcordiis,medullitus,animitus,oculitus.

Plato. *Vt lupus ouem.*

Ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ. Id est,Vt lupus ouẽ amat:qui sui commodi gratia simulat amorem.Nam is vulgò dicitur amor cùm reuera sit odium.

Plutarch. *Vt Phrygius amauit Pieriam.*

Plutarchus in lib. Περὶ γυναικῶν ἀρετῆς, ostendit ad suam vsque ætatem durasse consuetudinem, vt vxores optarent sic amari à viris:ὡς Φρύγιος ἠράσθη Πιερίας,id est,Quemadmodum Phrygius amauit Pieriam,&c.

Homerus. *Cestum habent Veneris.*

Τὸν Κυθερίδος κεστὸν habere dicũtur,qui nouis modis quẽlibet in amorem sui pelliciunt.Iuno concubitura cum suo Ioue,Venerem adit,atque ab ea cingulũ gratiarũ & amorum reconciliatorem commodatò petit.

Diogen. *Ex adspectu nascitur amor.*

Ἐκ τῆς εἰσορᾶν γὰρ γίνεται ἀνθρώποις ἔρως. Id est, Amor ex videndo nascitur mortalibus. Senarius prouerbialis, ad-

monens oculos amorem potissimùm conciliare. Non enim amatur incognitum, ex conuictu oritur amor mutuus. Et oculi præcipuè sunt ad amandum illices.

Homerus. *Adamantis tenerè.*

In eum, qui tenerè diligit quempiam, vel adamat magis ita vt non patiatur vel leuissimis incommodis à quoquam affici, non inscitè torseris illud Homeri Iliad. 4,

Ὡς ὅτε μήτηρ
Παιδὸς, ἐϊόντι μυίων, ὅθ' ὑδὺ λέξεται ὕπνῳ. Id est,
Non secus atque genitrix
Muscam arcet puero somno officiosa cubanti.

Paruus semper tuus pullus.

Μικρὸς ἀεὶ ὁ σὸς πῶλος. Id est, Paruus semper tuus pullus. Conueniet in eos, qui tametsi natu grandiores, tamen verborum deliciis affectant videri iuuenculi: aut cùm ob amorem cascus cascam puppam vocat, & ipse vicissim puppus audit.

Diogenes. *Aureæ compedes.*

Χρυσαῖ πέδαι. Id est, Aureæ compedes. Dicitur seruitus splendida & amabilis, qualis est in aulicorum vita.

Plutarch. *E Creta raptus.*

Apparet furtiuum amorem, his verbis olim significatũ fuisse, quòd aliquoties illinc virgines à negotiatoribus adueherentur.

Plato. *Capite gestare.*

Ἐπὶ τῆ κεφαλῆς φέρειν. Id est, In capitibus circunferre. Quos tenerè amamus, capite gestare dicimus. Translatum apparet à matribus ac nutricibus, quæ infantulos cunis impositos capite portant.

Qui non zelat, non amat.

Augustinus indicat vulgò hoc iactatum, quod sanè hodie fertur, quum negant illic esse amorem, vbi non est zelotypia.

Musicam docet amor.

Μουσικὴν ἔρως διδάσκει, κἂν τις ἀμούσος ᾖ τὸ πρίν. Id est, Musicen docet amor, & si fuerit indoctus priùs. Sensus est, Amorem ad industriam excitare animum.

Pindarus. *Iynge trahor.*

Ἴυγγι ἕλκομαι ἦτορ. Id est, Iynge trahor animo. Qui vehementi

menti & impotenti desiderio trahuntur ad aliquid, Iynge trahi dicuntur. Iyngem aiunt fuisse filiam Echûs, alij Pathûs, quę quum amatoriis venenis incitassetIouem in amorem Ius, à Iunone irata, versa est in auem. Pindarus.

ANCEPS ET DVBIVS. Strabo.

Necessarium malum.

Ἀναγκαῖον κακόν. De iis, quos neque reiicere possis, quòd quibusdam in rebus opus sit eorum opera, neque commodè ferre, quòd viri sint improbi.

Neque cum malis, neque sine malis.

Aristophanes apud Suidã in Lysistrata: Οὔτε σὺν πανολέθροις ἐστιν, οὔτε ἄνευ πανολέθρων. Id est, Nec simul cum pestibus, nec rursus absque pestibus. De vxoribus dictũ, cum quibus incommodè sanè viuitur: sed nec citra has constant familiæ. Simile illi quod est in epigrammatibus, *Nec tecum possum viuere, nec sine te.*

plutarch. *Polypi caput.*

Πολύποδος κεφαλή. Id est, Polypi caput. In hominem varium, & in quo pariter & vitia quædã & virtutes inuenias. Proinde poëticen Polypi caput vocant, in qua sicut sunt permulta cognitu tum iucunda, tum frugifera, ita sunt nonnulla, nisi caueas, pestilentia.

Gaudium dolori iunctum. Homerus.

Quum pariter accidit quod & gaudeamus & doleamus, (quod genus, si cui parentes opulenti vita decesserint, partim excruciatur morte suorum, partim gaudet hereditatis obuentu atque accessione libertatis) conueniet illud Odysseæ τ,

Τῷ δ' ἅμα χάρμα καὶ ἄλγος ἕλε φρένα. Id est:
Lætitia huic mœrórque simul præcordia cepit.

Plus aloes, quàm mellis habet. Iuuenalis.

Apuleius in Florid. Verum verbum est profectò quod aiunt, nihil quidquam tam prosperè diuinitus hominibus datum, quin & tamen admixtum sit aliquid difficultatis.

Quid primum, aut vltimum?

Τί πρῶτον, ἢ τί ὕστατον; Id est, Quid primum aut vltimum? Quoties aut rerum copiam tantam significamus, vt hæsitemus vnde potissimùm exordiamur. Aut quum perplexi dubitamus quid primum agere debeamus. Lucianus.

Publius. *Etiam capillus vnus.*

Etiam capillus vnus habet vmbram suam. Quantumuis pusillum commodum iuuat, quantumlibet exiguum delictum nocet.

Zenodot. *Vtroque nutans sententia.*

Διχωλοι γνωμαι. Id est, Vtroque claudicantes sententiæ. Conueniet vtique in hominem lubricæ fidei, & incertarum partium.

Homerus. *Volens nolente animo.*

Ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ. Id est, Volens inuito sanè animo. Nonnunquam de ambigente animique incerto dicitur. Tu voluntate coactus es tua. Terent. in Andria.

Nolens volens.

Euripides in Hecuba.

Ὁ δ' ἐ θέλων τε κ' οὐ θέλων. Id est:

Atque ille nolens pariter ac volens.

Vnica filia duos parare generos.

Vbi quis idem beneficium duobus simul pollicetur: aut pro eodem officio, quod alteri præstiterit, à duobus gratiam reposcit.

Inter pueros senex.

Ἐν παισὶ μῶρος γέρων. Id est, Inter pueros senex. Conueniet in hominem grandiusculum, maiorem, quàm vt puer videri possit, minorem, quàm vt vir.

Aut cucurbitæ florem, aut cucurbitam.

Ἢ ἐρέτου, ἢ κολοκυνθίδιον. Id est, Florem, aut cucurbitam. Id perinde valet quasi dicas, aut mortem, aut vitam, aut lucrum, aut damnum. Incertum autem, vtrum flos mox euanescat, aut cucurbitam sit pariturus.

Hiero. de illustrib. *Aut Plato philonissat, aut Philo platonissat.*

Ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει. Per allegoriam torqueri poterit ad quosuis inter sese vehementer similes.

Aut oportet tragœdias agere omnes, aut insanire.

Archela. Ἢ χρὴ τραγῳδεῖν πάντας, ἢ μελαγχολᾶν. Id est, aut furere oportet, aut agere tragœdias. Dici solitum de iis, qui semper quasi stupent frigéntque, & nec gaudere possunt ex animo, nec dolere. Porrò tragœdia vehementissimis constat affectibus, ita vt tragœdias agere, videatur esse quiddam insaniæ simillimum.

Oportet testudinis carnes, aut edere, aut non edere. Athenæus.

Ἢ δεῖ χελώνης κρέα φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν. Id est, Testudinis carnem aut edas, aut non edas. Addunt testudinis carnem, si modicè edatur, ventris tormina facere: rursum si copiosè, lenire. In eos, qui negotium susceptum frigidè ducunt, neque explicantes, neque relinquentes. Zenodot.

Aut mortuus est, aut docet litteras.

Ἢ τοι τέθνηκεν, ἢ διδάσκει γράμματα. Significabant olim cuipiam omnino malè esse, tametsi parùm liqueret, quid rerum ageret. Id hac occasione venit in vulgi sermonem. Athenienses parùm feliciter aliquando pugnauerùt aduersus Siculos, permultis occisis atque captis. Qui fuga relapsi redierant Athenas, rogati quid hic aut ille faceret, respondebant: Aut periit, aut docet litteras: nã captiui, Siculorùm filios litteras docere coacti sunt.

Aut quinque bibe, aut tres, aut ne quatuor. Athenæ.

Ἢ πέντε πίνειν, ἢ τρία, ἢ μὴ τέτταρα. Id est, Aut quinque bibe, aut tria, aut ne quatuor. Præscribit modum diluendi vini. Hæc autẽ temperatura maximè placebat antiquis, vt quinque vini cyathis duo adderentur aquæ, aut duobus vnus.

Excubias agere in Naupacto.

Φεσυρῆσαι ἐν Ναυπάκτῳ. Id est, Excubare Naupacti. Achiui capta Naupacto. Pausaniam excubiis, custodiæque præfectum interfecerunt. Vnde res in iocum vulgi videtur abiisse, aduersus eos, qui pereunt ignauia sua: Aut, qui munus odiosum ac plenum discriminis administrant. Zenodot.

Quocunque pedes ferunt.

Quadrabit, vbi nihil certum spectatur, ad quod nostri dirigantur conatus. Horatius in Odis:

Ite pedes quocunque ferent, quocunque per vndas.

In triuio sum.

Ἐν τριόδῳ εἰμὶ λογισμοῦ. Id est, In triuio sum consilij. In eos qui dubitant, quique incerti sunt animi, hæsitantes, quid potissimùm eligant. Nam viam pro ratione consilij frequenter apud Græcos auctores reperies. Theognis.

Ancipitis consilij.

Ad significandum hominem perplexum, & ancipitis sententiæ, suspensúmque animo, congruet illud Hom. Iliad. 4,

Μεσσηΐδι γαίης τε, καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος Id est,
In medio terræ simul & stellantis Olympi.

Ancipitis animi.

Animus anceps & incerti consilij, indicatur hoc versu, qui est Iliad.ξ,

Διχθὰ δέ μοι κραδίη μάλα μερμηρίζει ὁρμαίνοντι.
Huc animus mihi versanti inclinabat & illuc.

Hasta caduceum.

Suidas. Δόρυ κηρύκειον. Id est, Hasta caduceũ. Dici solitum, quoties aliquis simul & minaretur, & ad concordiã inuitaret.

Aristotel. ### *Delphicus gladius.*

Δελφικὸν ξίφος. Id est, Delphicus gladius. De re dicebatur ad diuersos vsus accommodabili. Nam Delphicus gladius ad eum modum erat fabrefactus, vt eodem simul & sacras mactarent victimas, & nocentes afficerent supplicio. Licebit & in serium sensum accommodare prouerbium, vt si quis eruditionem, Delphicum appellet gladium, quòd in omni ætate, omni vitæ conditione sit vsui. Nam literæ iuuenibus sunt necessariæ, senibus iucundæ, pauperibus opes suppeditant, opulentis adiungunt ornamentum, in rebus aduersis solatio sunt, in secundis gloriæ, claro natis genere splendorem augent, obscuro genere natis claritatis initium conciliant.

Laus doctrinæ.

Vtrunque.

Enarrator Apollonij citat hunc ex Callimacho versum: ἀμφότερον, κέντρον τε βοῶν καὶ μίτρον ἀρούρης. Vtrunque est, stimulúsque boum, mensuráque terræ.

Dici potest de re quapiam ad diuersum vsum accommodabili: quemadmodum superius ostensum est de gladio Delphico.

Iisdem è literis Comœdia ac Tragœdia componitur.

Ἐκ τῶν αὐτῶν τραγῳδία γίνεται, καὶ καμῳδία γραμμάτων. Conuenit in eos, qui eâdem de re norunt diuersa fingere. Aut,
Aristoph. qui eâdem opera diuersa possunt.

Nauis, aut galerus.

Πλοῖον ἢ κιῶν. Id est, Nauis aut galerus: De re ancipiti dicitur. Nec inuenustè dicetur in eos, qui cultu moribúsque diuersam personam præ se ferunt.

Tertium

Tertium caput. Plutarch.

Τρίτη κεφαλή. Id est, Tertium caput. In onerum baiulos dictũ, qui nõ humeris modò, verùm & capite gestãt onera.

Triceps Mercurius. Philoch.

Τριπάλαιος Ἑρμῆς. Id est, Triceps Mercurius. Dictum videtur in ambiguos, ancipitésque, aut in vehemẽter astutos.

Psecas, aut ros. Diogen.

Ψεκὰς ἢ ῥόδους. Id est, Psecas, aut ros. In crebriùs expuentes dictitabatur. Psecas enim aspersio illa ac velut irroratio vocatur, quoties minutissimis guttulis irrigamur, vt pluuia rori simillima. Vocantur enim psecades ancillæ, quæ delicatarum matronarum capillos medicato fuco conspergunt.

APERTE ET CRASSE.

Præmansum in os inserere.

Marcus Tullius in Oratore suo prouerbij vice vsurpat, pro eo quod est, rem in docẽdo nimis enucleatè nimísque frustulatim tradere. Quod facere quidam assolent, qui veluti ingeniis auditorum diffidant, ita nihil omittunt, inculcantes etiam minutissimas nugas. Sumta est figura à nutricibus, quæ pueris adhuc edentulis cibum præmansum in os inserunt.

Crassa Minerua. Pingui Minerua. Columell.

Minerua artibus atque ingeniis præsidet. Dicitur pinguiori Minerua fieri, quod inconditius, simpliciúsque quasi indoctius sit, nõ autẽ exquisita arte, nec exactissima cura.

Crassiore musa.

Παχυτέρᾳ μούσῃ. Quinctilianus: Libet propter quosdam imperitiores etiam crassiore, vt vocant, Musa, dubitationem huius vtilitatis eximere. Inuenitur aliquoties apud scriptores nõ inidoneos, Pinguiore formula, prò eo quod est, planius atque intelligibilius.

APPROBANDI.

Premere pollicem. Conuertere pollicem. Plinius.

Antiquitus in pollice fauoris erat, studiiq. significatio. Qui faueret, pollicem premebat: qui minùs faueret, pollicem conuertebat.

Album calculum addere. Et similes figuræ. Aristotel.

Λευκὴν ψῆφον προσθεῖναι. Id est, Albũ calculum addere: pro Approbare subinde legimus apud doctos. Inde sumtum, quòd antiquitus missis in vrnam calculis, ita ferebantur à iudicibus sententiæ, vt albis absoluerẽt, nigris damnarent. Qui si forte fortuna fuissẽt æquales, tamẽ liberabatur reus.

Creta notare. Carbone notare.

Creta notare, pro eo quod est approbare, & Carbone notare, quod est damnare. Persius Satyra 5, *Quæque sequenda forẽ, & quæ vitanda vicissim, Illa prius creta, mox hæc carbone notasti.* Ad hanc formam pertinet etiam illud, Vnione signare: quod sæpius apud authores est, pro eo quod est, inter felicia, prosperáque numerare.

Hesiodus.

Momo satisfacere.

Τῷ μώμῳ ἀρέσκειν. Id est, Momo satisfacere. Prouerbialis est hyperbole. Hesiodus in Theogonia Momi cuiusdam meminit, quem ait, Nocte matre, Somno patre progenitum. Huic Deo mos est, ipsum quidem nihil operis edere, sed aliorum Deorum opera curiosis oculis contemplari, & siquid est omissum, aut perperam factũ, id summa cum libertate carpere. Nam κῶμος Græcè reprehensionem sonat. Ergo prouerbij speciem habebunt omnes id genus formulæ: Haud dubitẽ tecum, vel Momo iudice, decertare. Inculpatior est eius viri vita, quàm vt vel Momus ipse possit carpere. Hæc vel Momo ipsi satisfaciant.

Gellius. 3

Pedibus in sententiam discedere.

Non est viri prudentis, quidquid vxori libuerit, protinus in illius sententiam pedibus discedere. Aut par est, vt affectus in rationis sententiam pedibus discedat, nõ contrà.

Omne tulit punctum. Omnium calculis.

Legimus pro eo, quod est omnium sententia & comprobatione.

Horatius: *Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.*

Vno ore.

Vno ore, pro summo cõsensu, passim apud auctores obuium est, vt Terẽtius: Vno ore omnes, omnia bona dicere.

Vt Phydiæ signum.

Quæ primo statim adspectu probantur omnium suffragiis, vt Phidiæ signum placere dicuntur.

Ne Iupiter quidem omnibus placet.

Οὐδὲ γὰρ ὁ Ζεὺς, οὔθ' ὕων πάντας αἰθύσσει τ' ἀπέχων. Id est, Neque Iupiter ipse, Siue pluat, siue non, vnicuique placet. Hodiéque vulgò dicũt: Neminem inueniri qui satisfaciat omnibus, nam alia aliis probantur.

Seruum haud veho.

Δοῦλον γὰρ οὐκ ἄγω ἐμὲ ναυμαχήσαντα τὸν πρὶν κριῶν. Id est, Seruum ego haud veho, Nisi, qui priùs pro carnibus certauerit, Certamine in nauali. Id est, Non admitto seruum, nisi multis magnísque spectatum experimentis. Aristoph.

Si tibi amicum, nec mihi inimicum.

Plato in Theæteto: Ἀλλ' εἰ ἄπως ὦ Θεόδωρε σοὶ φίλον, κἀμοὶ ἐχθρὸν ἔσται, φασὶν οἱ παροιμιαζόμενοι. Id est, Si istud tibi amicum Theodore, nec mihi est inimicum, quemadmodum prouerbio dicunt. Hoc est, Si tibi res placet, mihi non displicet. Vsus erit, quoties alienæ obsequimur voluntati.

ARROGANTIA, IACTANTIAQVE.

Sine vt incolumis redeat.

Habet prouerbij speciem, quod est apud Theocritum in Hodœporis:

Εἶα λέγ', εἴπ λέγεις, καὶ τὸν ξένον εἰς πόλιν, αὖθις
Ζῶντ' ἄρις. Id est,

Dic age, si quid dicis, & hospes vt vnde profectus
Viuus eò redeat, permittito. Sic & hodie dicimus iis qui verbis & conuitiis ferociunt: Eia, sine hominem viuere.

Arcem ex cloaca facere.

Qui rem hominémve nihili laudibus magnificis attollunt, dicuntur arcem ex cloaca facere. Tullianum est.

Gallus in suo sterquilinio multum potest. Seneca.

In alieno timidiores sumus omnes, in suo quisque regno ferocior est & animosior.

Tollere cristas. Iuuenalis.

Translatũ ab auibus cristatis, in quibus cristæ erectiores alacritatis atque animorum indicia sunt.

Attollere supercilium. Ponere supercilium.

Plinius, Supercilia (inquit) homini & pariter & alternè mobilia. Et in his pars animi: his negamus, annuimus.

Hæc maximè indicant fastus. Superbia aliubi conçep taculum, sed hîc sedem habet, in corde nascitur, huc subit, hîc pendet.

Aristoph.

Nauphracton tueri.

Ναύφρακτον βλέπειν. Nauphractum Græcè, classis est ad bellum instructa. Solent autem in triremibus magna quędam inesse foramina, oculorum instar, per quę remos inserunt. Vnde velut ænigmaticè dictum, Classis more intueris. De his, qui latis ac prægrandibus, aut toruis & minaculis oculis quempiam adspicerēt. Fortassis & hinc prouerbij iocus est natus, quòd Athenienses aliquoties feliciter nauali pugna rem gesserint: vnde sublati animi.

Tollere cornua.

Pro eo, quod est, animo efferri. Translatum à pecoribus, quæ cornibus minantur. Ouidius: *Tunc pauper cornua sumit.*

Arrogantia non ferenda.

In eos, qui intoleranda sunt arrogantia, non inscitè torquebitur illud Odyss. o. ab Eumæo dictum in procos.

Τῶν ὕβρις τε βίη τε σιδήρεον οὐρανὸν ἵκει. Id est:

Horatius. Horum vísque animúsque ferox contingit Olympum.

Tuo te pede metire.

Monet adagium, ne quis se dilatet vltra conditionem suam néve seipsum ex assentatorum laudibus, aut vulgi opinione, aut fortunæ fauore, verùm propriis ac veris dotibus animíque virtutibus æstimet.

Lucianus.

Vltra peram sapere.

Τὸ πὴρ πλὼ πήρδω φρονεῖν. Id est, Vltra peram esse solicitum. Quadrabit vel in pauperem, vel in philosophum, sed præcipuè in Christianum, quem Iesus vetat cogitare de crastino.

Aristoph.

Videberis, me videns, planè Martem videre.

Βλέπειν γὰρ ἀντικρὺς δόξεις μ' ἀρῶν. Id est, Martē videre me, videberis palàm. De his, qui se strenuè pollicebantur opitulaturos, ac Martem quendam acturos.

Hamaxiæa.

Ἁμαξιαῖα. Prouerbiali verbo dicebantur ampla, magnificáque. Perinde sonat quasi Latinè dicas plaustralia, id est, tanta, vt iustum plaustri onus videri possint.

Sophocles, Laudiceni.

Qui

Qui ad ostentationem dicebant, aut recitabant, vulgato conuitio Sophocles & Laudiceni dicebantur. Adagium natum Plinij minoris ætate. Vtroque verbo notantur, qui facundi dici malebant, & videri quàm esse. Sophocles enim Græcè dicitur Σοφὸς καὶ κλέος. In Laudiceni vocabulo ad gentis nomen alluditur.

Plinius.

Basilica facinora.

Antè admonuimus quidquid magnificum esset, appellari solere βασιλικὸν: vt valere βασιλικῶς, & magnificas ædes basilicas appellabant. Plautus in Trinummo, de seruo nullius rei, sed philosophica quædam loquente: *Dij*, inquit, *immortales, basilica hic quidem facinora incœptat loqui.*

Campana superbia.

Tullius.

Felicitatis comes esse solet ferocia. Campaniam autem Italiæ quondam fuisse regionem longè beatissimam testātur tum alij complures, tum Plin. lib. 3. cap. 5. Cōstat autem Capuam olim cum Roma de principatu concertasse. Hinc Campana superbia, & Campana arrogantia in prouerbium venit.

Dea excogitauit.

Aristophanes in Equitibus:

Τὸ μὲν νόημα τῆς θεοῦ, τὸ δὲ κλέμμ' ἐμόν. Id est,

Excogitauit dea, meum sed furtum erat.

Non sine prouerbij specie dictū est in Rhetores, qui apud populum iactabant, Mineruam ipsis quod suaderēt misisse in mentem, & tamen rerum gestarum gloriam sibi vindicabant. Color sumtus est ex Homero, vbi quoties facti ratio reddi non potest, Pallas dicitur suggessisse. Pallas Athenienſium erat protectrix. Comicus autem ioci gratia, pro πρᾶγμα posuit κλέμμα notans Cleonis rapacitatem.

Altius Oromedonte.

Theocritus in Thalysia,

Sic mihi magnopere faber est inuisus, in altum
Qui struit, adnitens superare iugum Oromedontis.

Allegoria prouerbialis est, deterrens ab insolentia, nequis se præponat iis quibuscum nullo pacto est conferendus.

Laureolam in mustaceis quærere.

M. Tullius in epistolis ad Atticum: Bibulus cœpit laureolam in mustaceis quærere, hoc est, ex friuolis negotiis captare famam haud præclaram, neque magnificā. Est au-

rem mustaceũ, siue mustaceus libi genus, cui aliquid additur de virga lauri derasum, ac decoquitur suppositis lauri foliis, vt indicat Cato lib. de Agricultura.

Palmarium facinus.

Palmarium facinus, pro insigni ac triumpho digno, dixit Terẽtius in Eunucho: *Tum hoc alterum id verò est, quod mihi puto palmarium.*

Peristromata Campanica.

Leno in Pseudolo Plaut. minatur suis famulis hoc modo *Ita ego vestra laetra loris faciam vt validè varia sint, vt ne peristromata quidem æquè picta sint Campanica.* Campania quum floreret opibus, præter modũ luxui ac deliciis indulgebat.

Pulcrum sepulcri elogio.

Non videbatur in prouerbiorum classem referendum, nisi nominatim prouerbij titulo referretur apud Procopium libro de bello Persico 1, Mihi autem antiquum placet prouerbium, Quàm pulcrum est in sepulcri elogio imperatorem asscribi. Quosdam noui qui in extremo vitę magnis impendiis redemerunt galerum cardinalitium, vt in sepulcro titulus asscriberetur.

Phaniæ ianua.

Φανίου θύρα. Eustathius in Odyss. 23. ostendit dictum de iis, qui simulant sese congestas opes habere, quæ nusquam sunt. Ductum à Phania quodam, qui falsam de se præbuerit opinionem, quasi multam diuitiarum vim domi construĉtam ac reconditam haberet.

Suidas.

Sybaritæ per plateas.

Συβαρεῖται διὰ πλατείας. Contra fastuosiùs ingredientes per viam, sesèque velut ostentantes. Sumtum à fastu, luxúque Sybaritarum.

Aristoph.

Cicadis pleni.

Τετίγων ἀκάμαντι. i. Cicadis oppleti. In glorioſos ac stultos olim dicebatur, aut obsoletis ac iam desitis vtentes. Antiquitus enim Atticis mos erat capillorũ cincinnis aureas cicadas addere. Vnde & πεπληρῶσθαι dicti sunt: hoc indicio significantes, αὐτόχθονας esse sese, id est indigenas: quemadmodum & cicadæ non aliunde commigrant, sicut pleraque alia, sed inibi nascuntur, vbi viuunt.

Ex Academia venis.

Ἐκ τῆς Ἀκαδημίας ἥκεις. Id est, Ex Academia venis. De seuero & composito ceu docto. Sumta à Platonis schola. Quanquam & per ironiam torqueri poterit in fastuosum, & vultu tetrico philosophum agentem.

Ingredi Iunonium.

Idem.

Βαδίζειν Ἡραῖον ἐμπεπλεγμένον, Id est, Ingredi complicatum Iunonis sacrum. Dictum apparet in fastuosum ac lentum quorundam incessum.

Summis vngulibus ingredi.

Aristoph.

Ἐπ' ἄκρων ὀνύχων. Id est, Summis vngulis. In eos, qui auidiùs auscultabant. Nam si solent semet in summos pedes erigere. Summis ingrediens pedum vngulibus, in fastuosos.

Cælum territat.

Virgilius in Æneide: *Et cælum territat armis.* Conuenit in minaces & feroces, Thrasónésque magniloquos. Sumta videtur à bello Giganteo.

Ex vno multa facere.

Plato.

Ἐξ ἑνὸς πολλὰ ποιεῖσθαι. In eos, qui rem quampiam minutim secabant. Quadrabit in eos, qui idem aliis modis variant, vt non iam vnum, sed plura videantur. Narratur apud Titum Liuiũ belli Macedonici lib. 5. non illepida fabula de caupone quodam, qui suis vnius carnes tam vario coctas apparatu proponebat, vt dux Romanus admiratus, rogaret vndenam media bruma suppeteret tanta venatus copia: tum arridens caupo, confessus est eas omnes ciborum species ex vno sue domestico cõfectas fuisse. Neque secus isti faciunt, inquit, qui commemorandis variis & horrendis nominibus vos territant, cùm hæc omnia vna gens sit.

Cælum digito attingere.

Tullius.

Dicuntur, qui longè supra mortalium conditionem à Diis proximi esse videntur. Cognatum illi: In cælo esse.

Iouis sandalium.

Suidas.

Τοῦ Διὸς σάνδαλον. Id est, Iouis crepida. Per ironiam dicebatur in eum, qui magni quippiam videri vellet, propter Principis alicuius familiaritatem. Velut si quis insolens sit ac ferox, quòd regius sit coquus, aut imperatoris satelles, aut pontificius tonsor.

Imperitus subligaculo indutus, omnibus id ostentat.

In eum, qui propter insolentiam, etiam ineptissimis rebus effertur.

Diogenes. *Fastuosus Maximus.*

Κόμπος Μάξιμος. In eum dicebatur, qui sibi plus satis arrogasset in sapientia. Sumptum à moribus Maximi cuiuspiam arrogantis, & sibi immodicè placentis.

Tanquam Argiuum clypeum abstulerit, ita gloriatur.

Ὑπὲρ πλὼ ἐκ ἀργείοι ἀσπίδα κλοπὸν σεμνύεται. Id est, Superbit tanquam Argiuum clypeum detraxerit. In fastuosos & magnificentius sese gerentes dicebatur. Aiunt apud Argiuos sacrum quendam esse clypeum clauis affixum, vt facilè detrahi non possit.

Idem. *Homo bombylius.*

Βομβύλιος ἄνθρωπος. Id est, Bombylius homo. Dicitur verbosus, multíque strepitus, ceterùm inutilis. Bombylius Græcis, apis genus à sonitu appellatũ, ad mellificiũ inutile.

De pulmone reuellere.

Pro eo quod est, Stultam & arrogantem opinionem animo eximere. Persius: *Dũ veteres auias tibi de pulmone reuello.* Tumorem animíque fastum in pulmone collocant.

Ipse dixit.

Αὐτὸν ἔφα. Quoties tantam cuiuspiam autoritatem significamus, vt ea vel citra rationem ad quiduis credendum sufficiat. Illud admonendum videtur in hac parœmia, perinde valere quasi dicas, Dominus dixit, vt Pythagoras ab Ægyptiorum vatibus videatur didicisse figuram hanc, Prophetis familiarem.

Auro loquente, nihil pollet quæuis oratio.

Suadere siquidem nouit, & loquens nihil. Prouerbium indicat munera vbique longè plurimum valere. Vulgaris iocus ait, tinnulas rationes præcipuam vim habere ad persuadendum: pecuniam indicans.

Horatius. *Ne mihi Suffenus essem.*

Ne mihi ipsi blandirer, ac stultè meipsum admirarer. Suffenus erat poëta longè ineptissimus, in aliorum vitia dicax, ad sua cæcus. Suffeni simillimum Mæuium facit Horatius.

Idem. *Pennas nido maiores extendere.*

Pro eo quod est, Rem fortunámque quam mediocrem aut

aut tenuem à maioribus acceperis, auctiorem reddere. Quod quidem si virtute fiat, summa laus est.

Plinius. *Ne sutor vltra crepidam.*

Id est, Ne quis de his iudicare conetur, quæ sint ab ipsius professione aliena. Apelles (inquit Plinius) perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus, atque post ipsam tabulam latens, vitia quæ notarentur, auscultabat, vulgum diligentiorem iudicem, quàm se præferens: ferúntque à sutore esse reprehensum, quòd in crepidis vna intus pauciores fecisset ansas. Eodem postero die superbè ob emendationem pristinæ admonitionis cauillante circa crus, indignatum prospexisse, denunciantem ne supra crepidam sutor iudicaret. Quod & ipsum in prouerbium venit.

Ouidius. *Canei hasta.*

Cæneus è puella versus est in virum, annuente Neptuno, cui illud etiam donatum est, ne saucius vllis vulneribus fieri, ferróve occumbere posset. Ferunt hunc certasse cum Apolline: præterea morem huic fuisse, vt qui ad sese venerint, iuberet per suam hastam iurare.

Gigantum arrogantia.

Γιγάντων ὑπόνοια, Gigantum amentia. Vbi quis viribus suis fretus, temerè, nullóque cõsilio res nõ tentãdas moliretur. Zenodot.

Magis sibi placet, quàm Peleus in Machæra.

Μείζα φρονεῖ μᾶλλον ἢ Πηλεὺς ὅπλοισι τῇ μαχάιρᾳ. In eum competit, qui præter modum re quapiam insolens est ac tumet. Aiunt autem hunc gladium à Vulcano fabrefactum, à Diis dono datum fuisse Peleo, virtutis illius ac prudentiæ symbolum. Quo quidem ille vtens & in præliis & venatibus, consequebatur quidquid optabat.

Æsopus. *Hic Rhodus, hic saltus.*

Αὐτῦ ῥόδος, αὐτὶ πήδημα. Vulgò iactatum de iis qui sese de negotio iactarent insolentiùs, cuius fides non extaret. Conueniet item, vbi quis iubetur re præstare quod alibi se fecisse iactat.

Atticus in portum.

Ἀττικὸς εἰς λιμένα. In eos dicebatur, qui illic virtutem ostentare solent, vbi tutum est, atque vbi nihil opus est. A nautis Atticis sumtum, qui portum ingressuri, ostentandi

sui gratia, magnificè sese gerebant, in ipsa re non perinde strenui.

Calliphanes.

Archelaus

Καλλιφάνης. Calliphanes. Ridicula quædam huius nominis ambitio, prouerbiali ioco fecit locum. Aiūt enim huic fuisse poëtæ morem, vt diuersorum carminum & orationum initia conscriberet, ad tres aut quatuor versus, eáque pronuntiaret, ostentarétque, quo commentum ignorantibus, multiscius & eruditus videretur.

Bullatæ nugæ.

Ventosa atque inania, bullæ dicuntur. Persius:

Bullatis vt mihi nugis Pagina turgescat.

Vino vendibili suspensa hedera nihil est opus.

Id est, Vera virtus non eget alienis præconiis. Aut res præclaræ per se placent, neque desiderant exoticam commendationem.

Sellissare.

Σελλίζειν. Prouerbiali ioco dicebantur glorioſi, fastúque præturgidi. Suidas admonet sumtum à moribus Selli cuiuspiam, qui quum re esset perquàm tenui, tamē affectabat haberi diues.

Diuinum excipio sermonem.

Θεῖον ἐξαίρω λόγον. Quoties, opinor, glorioſiùs aliquid dictum esset, ominis gratia deos excipiebant, qui nihil non possunt, & quibus nemo præscribit. Homer. Diui tamen omnia possunt.

Inexorabilis.

Inexoratu difficilem ac præfractum, suóque relinquendum ingenio, vel in eum cuius operam nihil moramur, appositè torquebitur illud Iliad. 1.

Ἀλλ' ἤτοι κεῖνον μὲν ἐάσομεν, ἤ κεν ἐθέλῃσι, Ἠὲ μάλ' οὐ.

Id est,

Quin magis ipsius hunc animo, ingenióque sinamus.
Siue venire velit, siue hîc remanere.

Horatius.

Ferreus, aheneus.

Ferrea atque ahenea dicuntur, quæ solida firmáque significamus.

Versa-

Versatilis Artemon.

Plutarch.

Ὁ περιφόρητος Ἀρτέμων. Aiunt dici solitum de his, quorum gratia vehementer decertatur. Nam Artemonem adolescentem fuisse quempiam, certatim adamatū à mulieribus ob insignem formam, quam suspicor ob id dictum periphoreton, vel quòd circumferretur in ore omnium versans.

Cornea fibra.

Persius: *Neque enim mihi cornea fibra.* Cornea, & durissima sunt, & sensu carent. Vnde qui carent humanis affectibus, robur, adamantem, silicem, ferrum, cornu in pectore gestare dicuntur.

Scytharum oratio.

Lucianus.

Σκυθῶν ῥῆσις. Græci quidquid agreste, quidquid barbarum ac sæuum intelligi vellent, id Scythicum appellabant.

Pandeletias sententias.

Πανδελετίους γνώμας. Id est, Pandeletiam sententiam, appellat in deterioribus Cratinus, vt citant, morosam ac molestam. A Pandeleto quopiam sycophanta, ex eorum genere qui quo quæstum faciant, dicas impingunt grandes, (vt ait Phormio Terentianus) & simili studio ferunt suffragia.

Thymbra victitans.

Θυμβροφάγοι. Id est, Thymbra victitantes. Adagio dicebantur, vel qui tutiùs ac liberiùs vitam agerent, vel qui moribus essent parum blandis, vel qui hilariter, citráque solicitudinem paruo contenti viuerēt, quòd thymbra herbæ genus sit.

Scabrosior leberide.

Suidas.

Κυπρόστερος λιβηρίδος. Id est, Asperior leberide. De vehementer asperis & insuauibus. Nam leberis Græcis dicitur exuuium illud vel serpentum, vel piscium exuentium senectam.

Totus echinus asper.

Aristophn.

Ἅπας ἐχῖνος τραχύς. In morosos & iniucūdis moribus quadrat. Echinus piscis & item Erinacius vndique spinis obseptus, vt nusquam impunè possis attingere. Est & hominum huiusmodi genus, cum quibus nulla ratione possis agere citra litem.

Durus alloquiis.

Plinius.

Ἄπηκτος ἀδάμας περισκληρύμενον. Id est, immobilis alloquio. Ductum à cera, quæ tractando mollescit. Atectos autem dicitur, quòd non queat liquefieri. Competet igitur in hominem inexorabilem.

Echino asperior.

In hominem intractabilem & insuauibus moribus dictum. Metaphora sumta ab animante, cuius duplex est genus, terrestre spinis obsitum, & maritimum priuata vndique testudine ac spinis obductum, quibus se pedum vice voluit, auctore Plinio.

Corinthus & collibus surgit, & vallibus deprimitur.

In adagium vbinam possit esse vsui, non satis video, nisi quis detorqueat ad hominem intractabilem, aspero ingenio. Strabo scribit, Corinthios opibus & artibus egregiis præcelluisse, ceterùm regionem illorum non admodum fuisse feracem, quòd inæqualis esset & aspera, ac petricosa.

Etiam quercus bacchatur.

Καὶ δρῦς, Μαινὰς ἐχόρευτο. Id est, Etiam quercus, Mænas facta est. De iis, qui vix deliniuntur. Ab Orphei fabula, quercus sua cithara demulcentis. Menades sunt mulieres afflatæ Baccho.

Agamemnonis hostia.

Ἀγαμέμνονος θυσία. Id est, Agamemnonis victima. Quondam in duros ac persuasu difficiles dicebatur. Inde natum, quòd Agamemnone rem diuinam in Troia facturo bos effugerit, vixq. multo negotio comprehensus reductus est. Videtur & huc posse referri, ꝙ Agamemnon in Aulide filiam Iphigeniã sacrificauit, sed admodum inuitus.

Matiolœchus.

Ματιολοιχός. Vulgato conuitio dicebatur liguritor, & in minimis etiam rebus exquisitus. Quin & Hesychius indicat, quod pusillum sit, id Græcis dici μάτιον. Proinde quadrat in eos, qui per fraudem minimis è rebus sectantur compendium.

Ne moue festucam.

Μὴ κόφος κίνει. Vbi quis omnis strepitus impatiens est. Quosdam videas vsque adeò morosos, vt quidquid agas offendan-

offendantur, etiam si stipulam duntaxat moueas. Seneca.

A lasso rixa quæritur.

Apparet dictum in quosdam morosiores, & ad rixãdum procliuiores, non quòd offendantur, sed quòd alioqui animo malè affecti sint, vt sunt difficiles ac submorosi, quibus fortuna aduersa est.

Difficilis vir.

Δεινὸς αἰὴρ τάχα κεν καὶ αἰμύλιον ἀμπόαιτο. Id est,
Forsan & innocuum culpet vir sæuus & acer.
Hunc Homeri versiculum olim in Demosthenem vulgò iactatum, multorũ auctorum testimoniis cõstat, propterea quòd accepta pecunia nonnunquam & malos defenderet, & oppugnaret bonos.

Durus & implacabilis.

In hominem impendio rigidum & implacabilem rectè torquebis illud Homeri Odyss. κ,

Σοὶ δ' ἦτορ ἐν στήθεσσιν ἀκήλητος νόος ἔσται. Id est,
At tibi non vnquam placanda in pectore mens est.

Κερασβόλος.

Plutarchus docet homines præfractos, & asperis moribus, & intractabiles, κερασβόλους vocari solitos. Sumptã autem metaphorã ab agricolis, apud quos semina quæ priùs quàm in terram decidant, incidant in cornu boum κερασβόλα dicantur. παρὰ τὸ εἰς κέρατα βάλλεσθαι. Hęc aiunt prouenire cæteris multo duriora: vnde & ἀτερέμονα vocantur.

Scytha malus.

Tanta erat barbaries & immanitas Scythicæ gentis, vt ipsa etiam appellatio cesserit in prouerbium, quemadmodum hodie crudelem hominem appellamus Turcam, & immane facinus, Turcicũ; Æschines in oratione, περὶ παραπρεσβείας, Καὶ δέομαι σῶσαί με, μὴ τῷ λογογράφῳ τῷ Σκύθῃ κακῷ ὄντι παραδιδῶσι. Id est, Obsecro vt seruetis me, néve logographo, malóque Scythæ me tradatis.

Inexorabilis & durus.

In durum & inexorabilem competet illud ex Odyss. ψ,

Σοὶ δ' αἰεὶ κραδίη στερεὴ ἔτι λίθιος. Id est,
At tibi perpetuò cor saxo durius omni est. Ita Telemachus ad matrem.

ASSIDVITAS.

Minutula pluuia imbrem parit.

Ψιχάδες ὄμβρον γεννῶσαι. Id est, Minutæ guttulæ imbrẽ parientes. Quoties res initio pusilla, crescit in maius. Quare in minutis vigilandum, ne paullatim incidamus in maxima incommoda.

Assidua stilla saxum excauat.

Ἡ ὑπὸ ἐνδελιχοῦσα κοιλαίνει πέτρον. Id est, Stillicidium perpetuum saxum excauat. Admonet nihil esse tam durũ, quod non emolliat: nihil tam arduum, quod non efficiat assiduitas. Plinius tradit inueniri silices formicarum pedibus atritas, idque grauissimum exemplum esse putatur, quantam vim habeat assiduitas.

Zenodot. *Bis septem plagis Polypus contusus.*

Δὶς ἑπτὰ πληγαῖς πολύπους πεπίεσται. Id est, Plagis adactus Polypus quatuordecim. Dici solitum, vbi quis multo tandem malo fit emẽdatior. Aiunt Polypum piscem captum diu multúmque tũdi, cædíque solere, quo mitior fiat & ad esum accommodatior.

Dicendo discere discunt.

Ἐκ τοῦ λέγειν τὸ λέγειν μανθάνειν. Id est, Dicendo cõsequimur vt discamus. Quadrat ad cuiusuis rei peritiam, quam potissimum vsus suppeditat, optimus omnium rerum magister. Proinde prouerbiales omnes erunt id genus. Fabricando fabricam discis, Canendo musicã, Scribendo discis scribere.

Latum vnguem, ac similes hyperbolæ prouerbiales.

Transuersum digitum aut vnguem discedere, frequenter est apud Ciceronem, pro eo quod est, quàm minimo spatio. Fit autẽ festiuior metaphora, quoties his verbis per fectam imitationem ac plenũ vndequaque consensum significamus: vt, ab hac regula mihi non licet transuersum, vt aiunt, vnguem discedere.

Taurum tollet, qui vitulum sustulerit.

Vide, Degenerantium in peius.

Noctésque diésque.

Νύκτας τε ἠ ἤματα. Qua figura, assidua & infatigabilis dili- Homerus.
gentia passim significatur. Horatius:

Nocturna versare manu, versare diurna.

Velut vmbra sequi.

Ὥσπερ σκιὰ ἕπεσθαι. Velut vmbra sequi dicitur, qui nusquã deest. Plaut. *Decretum est mihi quasi vmbra quoquò ibis tute, persequi.* Vnde asseclas indiuiduos vmbras vocamus.

Ne altero quidem pede.

Μὴ δὲ τὸν ἕτερον πόδα. Id est, Ne alterum quidem pedem discedere. Lucianus: Qui ex Æthiopia nunquam vel alterum promouerit pedem. Annumerandus illis: Latum vnguem, &c.

Saxum volutum non obducitur musco.

Λίθος κυλινδούμενος τὸ φῦκος οὐ ποιεῖ. Id est, Musco lapis volutus haud obducitur. Qui non potest eodem loco consistere, rarò fit vt diteſcat. Simile illud Fabij: Planta quæ sæpius transfertur, non coalescit.

Multis ictibus deiycitur quercus.

Πολλαῖς πληγαῖς δρῦς στερρὰ δαμάζεται. Id est, Multis rigidæ Diogen.
quercus domatur ictibus. De re factu quidem ardua, quæ tamen assidua industria peruincatur.

Exercitatio potest omnia. Periand.

Μελέτη πάντα δυνᾶται. Id est, Cura omnia potest. Significat autem nihil esse tam arduum, quòd diligentia, curáque non efficiatur. Virgil. in Georg. *Labor omnia vincit*
Improbus, & duris vrgens in rebus egestas.

Ne genu quidem flexo. Philostr.

Οὐδὲ γόνυ κάμψας. Dictum est pro eo, quod est, Ne tantillum quidem. Etenim si iam incipit ad quietem cõponere sese, primum genu flectit. Itaque perinde valet quasi dicas: Citra respirationem, sine omni intermissione.

ATTENTIO ET CONTRA.

Purgatis auribus. Plautus.

Pro attentis auribus & vacuis. Nam sordes in auribus collectæ auditum hebetant, exemptæque reddunt acriorem.

Mens peregrina.

Νοεῖν τὸν ξένον. Mentem peregrinam habere dicuntur cogitabundi, nec satis ob id attenti ad ea, quæ coràm agũtur.

Præsens absens.

Aristoph. Παρὼν ἀποδημεῖ. Id est, Præsens peregrinatur. In eum dicendum, qui non animaduertit ea, quæ dicuntur, cogitatione aliis in rebus occupata.

Auribus arrectis.

Virgilius. Quadrabit in illos, qui sitienter, & auidè auscultant, quę dicuntur, aut exspectant quid dicendum sit.

Erecti.

Athenęus. Accommodum erit, vbi significabimus aliquem toto pectore attentum ad rem quampiam. Erigunt enim se totos & summis nonnunquam insistunt pedibus, qui auscultant, aut spectant auidiùs.

Auscultа & perpende.

Quoties significabimus nos aliud dicturos quod ad rem pertineat, quódque ratum ac certum futurum sit, cõueniet illud Homer. Iliad. ι.

Ἄλλο δέ τι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι. Id est,
Immo aliud quiddam, tu mente recondito, dicam.

Hoc age.

Quum aliquem iubemus esse attentum, dicimus, Hîc esto: aut, Hoc age.

Consulendum, & consilijs parendum.

Quum admonebimus quempiam, vt vicissim & rectum consilium det & ab aliis accipiat, aut vt & secum rem diligenter perpendat, & alienam sententiam auribus attentis audiat, non intempestiuum erit illud ex Iliad. β,

Ἀλλὰ ἄνα ξ, αὐτὸς δ' εὖ μήδεο, πείθεό τ' ἄλλῳ, Id est:
Ipse age, res bene consulito, & pareto vicissim.

Ceram auribus obdis.

Κηρὸν τοῖς ὠσὶν ἐπαλείφεις. Id est, Cerã auribus oblinis. Qui recusant audire vel æqua, vel iniqua. Natum ab Vlyssis cera, qua suas & sociorum aures obturabat.

AVDACIA.

Fortes fortuna adiuuat.

Propterea quòd id genus hominibus fortuna quasi faueat

ueat, infensa iis, qui nihil audent experiri, sed veluti cocleæ perpetuò latent intra testas.

Animus præsens.

Animi præsentia vtilis vbique, propterea quòd timiditas vel à conscientia, vel ab animi paruitate videatur proficisci. Huic sententiæ suffragatur Homericum illud ex Odysseæ ν,

Θαρσαλέος γὰρ ἀνὴρ ἐν πᾶσιν ἀμείνων
Ἔργοισιν τελέθει, εἰ καί ποθεν ἄλλοθεν ἔλθοι. Id est,
Omnibus in rebus potior vir fortis & audax,
Sit licet hospes, & è longinquis venerit oris.

Animus heptaboëus.

Θυμὸς ἐπταβόειος. De magno, fortíque & inuicto dictum. Epithetum sumtum à clypeo Ajacis, quem Homerus Græcè heptaboëon appellat, quòd septem boum tergoribus esset obductus, atque ob id impenetrabilis.

Aqua præterfluit.

Τὸ ὕδωρ παρεῤῥέει, Id est, perfluit aqua. Zenodotus & Suidas admonent dici solitum de eo, qui nihil negotij recusaret, & quidlibet quod mandatum esset, effecturum sese polliceretur, quippe vsque adeò promtus ad quiduis suscipiendum, vt nec nauim præterfluentem ingredi grauaretur.

Martis pullus.

Ἄρεος νεοττόν, i. Martis pullum, vocant, ad bella magnopere propensum. Aristoph.

Alter Hercules.

Οὗτος ἄλλος Ἡρακλῆς. Id est, Hic alter Hercules. De viro Aristotel. præstrenuo ac laborum tolerantissimo.

Non abiecit animum.

De eo qui ne in afflictissimis quidem rebus spem aut consilium abiicit, sed de recipiendo se vtcunque cogitat, appositè dicetur, quod de Vlysse dixit Odyss. ε, Homer.

Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀκέοντο πεπαλάχθαι περ ἐόντες. Id est,
Ac neque sic licet afflictus obliuia cepit Nauigij.

Ne quid moueare verborum strepitu.

Qui monebit aliquem, ne sæuis verbis ac minis deterreatur, quò minùs experiatur, accommodabis illud Homeri ex Iliad. υ. ab Apolline dictum Aeneæ:

Ἀλλ' ἴθι φίλε χαλκὸν ἀτρέα, μηδέ σε πάμπαν

Universidad de Deusto
Biblioteca

Λευγαλέοις ἐπίεσιν ἀκτερεπίτω καὶ ἀφειῆ. Id est,
Quin rigido ferro magis obuius ito, nec vnquam
Te sæuis dictis deterreat ille, minisque.

In discrimine apparet qui vir.

De periculosa difficilique, & eiusmodi quæ virum cordatum ac strenuum requirat, conueniet illud ex Iliad. r,

Ἔνθ' ὅ, τε δειλὸς ἀνὴρ, ὅς τ' ἄλκιμος ἔξεφαάνθη. Id est,
Illic qui vir iners, qui strenuus ipsa docet res.

Non cedendum malis.

Si quando admonebis, non oportere cedere vel aduersa riis, vel aduersæ fortunæ insultibus, aut non esse certandũ cum fugitiuis: non inscitè detorseris illud ex eodem lib.

Οὐκ αὖ ἐς αἰχέ' ὀπιθε πίσυ βέλος, οὐδ' ἐὶ νώτῳ,
Ἀλλά κεν ἢ στέρνον ἢ γαστέρα κὴ πάσειε. Id est,
Ne feriat iaculum ceruicem aut terga, sed ipsum
Aut ventrem, aut pectus feriat aduersa sagitta.

Gellius.

Achilles.

Insigni fortitudine duces, appellabimus non inuenustè Achilles.

Achilleum argumentum.

Rationem & argumẽtum Achilleum vocabimus, quòd sit insuperabile & insolubile.

Qui cum contemptu vitæ inuadunt.

In eos qui gladiatorio, sicut ait Terentius, animo quempiam impetunt, vt aut perdant, aut pereant, cõueniet illud ex Iliad. μ,

Ἀγροτέροισι σύεσσιν ἐοικότες. Id est, Similes agrestibus apris. Tradunt enim viatores hos prouocatos rectà impetere prouocantem, nec lancea vitata.

Neque terræ motus timet, neque fluctus.

Aristoteles libro moralium Nicomachiorũ tertio docens eos, qui non habitu virtutis, sed immanitate quadam naturæ nihil omnino formidant, nequaquam appellandos esse fortes, sed μαινομένους καὶ ἀναλγήτους, hoc est, insanos & stupidos, sensũsque expertes, εἰπὼν δή, inquit, αὖτις μαινόμενος καὶ ἀνάλγητος, εἰ μηδὲν φοβεῖτο μήτε σεισμοὺς μήτε κύματα, καθάπερ φασὶ τοὺς Κελτούς. vi. Fuerit autem quispiam insanus ac doloris sensu vacans, si nihil metuat, neque terræ concussiones, neque fluctus, quemadmodum de Celtis prædicant. Nihil enim horri-

horribilius mari commoto, terræ verò concussio videtur inferorum ad superorum sedem eruptionẽ minitari. Tanta autem erat quarundam Galliæ Germaniæque gentium immanitas, vt ne his quidem terrerentur, quæ maximè sunt natura horrenda.

Improbitas muscæ.

In improbum & subinde redeuntem, etiamsi turpiter repellatur. Ex Iliad. xvii. Atque illi muscæ vim intra præcordia misit, Quæ quamuis de pelle viri sit sæpe repulsa, Assultat morsura tamen.

Lunæ radiis non matureſcit botrus.

Plutarchus hunc Iouis senarium ceu prouerbialem adfert, differens φ luna, quoniradios habet imbecilliores, quàm sol, excitare possit humores, concoquere nonpossit.

Μέλας γὰρ αὐταῖς οὐ πεπάνεται βότρυς. Id est,
Neque enim his niger maturus efficitur botrus.

Conuenit in eos, qui conantur quod ob defectũ virium non queunt perficere. Accedet plus veneris, si volentes significare disciplinas humanas non præstare felicitatem, dicamus Μέλας γὰρ, &c. In αὐταῖς subaudiendum est, ἀκτῖσιν, id est, radiis.

Per fluuium traducere.

Διαβιβάζειν τὸν ποταμόν. Id est, Transmittere per flumen. Dicebantur, qui difficultatem explicabant rei, quam ineruditiores aut inualidiores explicare non poterant. Translatum à torrẽtibus aut fluuiis profundioribus, quàm vt cuiuis tutum sit traiicere. Plato.

Sacer manipulus.

Ἱερὸς λόχος. Id est, Sacer manipulus. Olim dicebatur, quẽadmodum dicimus sacram ancoram iaciendam, aut rem ad triarios rediisse. Athenæus l. 13. declarat, apud Thebanos exercitus partem fuisse quam illi ἱερὸν λόχον nominabant, eam constitisse ex amantibus & amatis: & ob id præcipuum belli robur in his fuisse situm, quòd amor dreddat fortissimos, ad mortis etiam cõremptum animans Athenæus.

Coriaceum auxilium.

Σκυδίνη ἐπικουρία. Id est, Coriaceum siue pelliceum auxilium. Apud Atticos infirmum & imbecilld eicebatur. Hesych.

Aristoph.

Ficulnum auxilium.

Συκίνη ἐπικουρία. Id est, Ficulnum auxilium, pro inualido atque inutili.

BENEFICIVM CORRVPTVM.

Homerus.

Perdidisti vinum infusa aqua.

Ἀπώλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ. Verba sunt Polyphemi. Sic enim increpat Vlyssem vinum aqua temperantem. Antiquitus merũ bibebant non sine noxa, donec Staphilius Sirrhi filius ostendisset, vinum aqua diluere.

Capra Scyria.

Αἶξ Σκυρία. Conuenit in eos, qui beneficium maleficio corrumpunt, aut, qui virtutes adiunctis vitiis contaminant atque obscurant, quive rectè instituta non rectè finiunt. Veluti capra Scyria quòd fera sit, mulctrum quod lacte impleuerat, ipsa rursus euertit, atque hoc modo beneficium quod dederat, eadem perdidit.

Panis lapidosus.

Seneca lib. de Beneficio II. Panis lapidosus (sic enim Fabius Verrucosus appellabat beneficium ab homine duro asperè datum) quem esurienti necessarium sit accipere, durum & acerbum esse. Ita quidam contatione, toruitate vultus, asperitate orationis, ostentatione molesta, corrumpunt beneficium, vt nemo sit accepturus, qui possit eo carere.

BIBACITAS.

Vinaria angina.

Festus Pompeius indicat ioco iactatum in eos, qui vino præfocantur, laborare vinaria angina, quã οἰνάγχῃ possis dicere.

Maduſa.

In Pseudolo Plautina seruus ebrius ita loquitur: *Ego nũc probè habeo maduſam.* Festus Pompeius indicat apud priscos madusam dici solere temulentum, dubitátque vtrum à Græcis deductum sit, quibus ebrius est μέθυσος, an à Latino verbo madere, quòd probè poti, vino madidi dicantur. Quòd si madusa sonat ebrium, non ebrietatem, absurdus sermo est, Habeo madusam. Vnde sic legendum arbitror:

Ego nunc probè habeo madusa, ita victu ecurato.

Seruus

Seruus in ebrietate videtur sibi felix, vt solutus omni metu curisque, & omnium tristium oblitus.

Parthi quo plus biberint.

De Parthis vetere prouerbio dictum est, quo plus biberint, eo plus sitire. Habet hoc temulentia, vt posteaquam obsurduit palatum, magis ac magis cupiant haurire. Aptè dicetur in auaros, aut studiosos: crescit enim discendi cupido cum eruditione.

Καρηβαροῦντες. Athenæus.

Dicuntur qui crapula grauatum caput habent. Cõueniet in temulentum ac somnolentum.

Ranarum more bibere.

In eos qui deditissimi ad pocula sunt, nihil interim vel parùm comedentes, rectè & non inuenustè quadrat illud Athenæi:

Οἱ πίνουσι μόνον βατράχων τρόπον, οὐδὲν ἔδοντες. Id est,

Qui absque cibo viuunt ranarum more bibentes.

Nec elephantus ebiberet. Athenæus.

Οὐδ' ἂν ἐλέφας ἐκπίοι. Id est, Ne elephãtus quidẽ ebiberet. De poculo prægrandi, quũ elephantus proboscide immensam aquarum vim quum libet hauriat.

Cothonissare. Idem.

Καθωνίζειν, siue καθωνίζεσθαι, dicebantur, qui largius biberent, & potationem largiorem καθωνισμὸν appellabant: Cothon autem poculi genus est.

Calicum remiges. Idem.

Κυλίκων ἐρέτας. id est, Calicum remiges. Dicti sunt, qui assi duè perpotarent, vinum pro remo ducentes.

Κυαθίζειν.

Dicebantur, qui poculis indulgebant, quasi dicas, cyathissare. Mihi videtur potiùs in eos cõuenire, qui parcè bibunt, nec sextarios hauriunt, sed cyathis subinde repetitis, tamen inebriantur.

Argenteus putens.

Φρέαρ ἀργυροῦν. Id est, Argenteus puteus. Athenæus lib. XI. indicat olim ingens poculum dici solitum puteum argenteum, nam cyathi pusilli erant.

BONÆ FORTVNÆ, COPIÆ, FELICITATIS, AVT OMINIS.

Asinus in paleas.

Ὄνος εἰς ἄχυρα. Subaudiendum, incidit. Dici solitum, vbi cuipiam fortuna lautior præter spem obtigerit, aut nactus fortè fuerit aliquis, quo vel præcipuè gaudeat. In fragmentis secundi libri Dipnosoph. citatur hic senarius ex Philemonis comœdiis: Ὄνος βαδίζεις εἰς ἄχυρα τραγημάτων. id est, Iam vadis asinus in paleas tragematum.

In voti compotem.

Vbi quis assecutus est quod affectabat, captabátque, quadrabit illud ex Iliad. λ,

Καὶ βάλεν, οὐδ' ἄρα μιν ἅλιον βέλος ἔκφυγε χειρός.

Attigit, éque manu non irrita missa sagitta est.

Suidas. *Nunc aduenit Datidis cantilena.*

Νῦν πὰτ' ἐκεῖν' ἦκει τὸ Δάτιδος μέλος. Id est, Nunc id quod aiunt, Datidis adest cantio. Dicebatur vbi quid lętum ac festiuum accidisset. Datis quispiam erat Persarum Satrapes excellens in rei bellicæ gloria. Is Græcè loqui conatus, cōsueuit dicere, ἥδομαι, καὶ εὐφραίνομαι, καὶ χαίρομαι. id est, Delector, gaudeo, lætor. Ea cùm sæpius ac malè Grecè pronunciaret, res in vulgi iocum abiit.

Procridis telum.

Πρόκριδος ἀκόντια. Id est, Procridis iacula. De iis qui veluti certis telis quidquid animo destinant, assequuntur. Sumtum à notissima fabula, vel Ouidio narratore, de Cephalo, qui certo iaculo emisso, Procridem vxorem interemit, ratus feram esse.

Iuuenalis. *Albæ gallinæ filius.*

Feliciter natum, albæ gallinæ filium dicimus.

Ambros. *Aut piscem olet, aut florem.*

Aut piscem olet, aut timallum. Dictum in eū, qui bene oleret, quòd timallus piscis sit odore gratissimus, & æquè fragrans eiusdem nominis flos.

Cicero. *Virgula diuina.*

Quoties quid citra humanam operam quasi diuinitus, nobis significamus contigisse. Propterea quòd antiquitas, quemadmodum in anulis, ita & in virgis ferendis existimauit aliquam fatalem, ac ceu magicam inesse virtutem.

Gygis

Gygis anulus.

Γύγου δακτύλιος. Quadrat vel in homines inconstantibus moribus, vel in fortunatos, qui veluti virgula diuina, quidquid optant, id suo arbitrio consequuntur. Huius adagij mentionem facit Lucianus in Votis, vbi quispiam optat sibi complures anulos eiusmodi quales habebat Gyges: aliū, quo diteseceret: alium, quo gratus & amabilis redderetur: alium per quem liceret volare, quocunque lubitum esset. Nam priscorum superstitio plurimum tribuit anulorum efficaciæ.

Orci galea.

Zenodot. Ἅιδος κυνῆ. Dictitari solitū in eos, qui semet arte quapiā occultarent. Plutoni erat galea, quam qui gestaret, is quoscunque voluisset videbat, ipse nemini conspicuus.

Secundo æstu.

Lucian. Κατὰ ῥοῦν πορεύεσθαι. Id est, Secundo æstu procedere. Sumta metaphora à nautis, quibus facilior cursus, quum flumen aut etiam maris æstus secundus est.

Bonis auibus. Malis auibus.

Horatius. Quū rem feliciter, aut secus cedere significamus. Ab augurum obseruatione sumtum.

Omnia ex sententia cedunt.

Homer. In magnopere fortunatos: quibus & rectè & secus instituta feliciter cedunt. Homerus:

Spicula cuncta horum feriunt, seu torserit illa
Ignauus, seu vir fortis, quia Iupiter ipse Dirigit.

Secundis ventis.

Horatius. Secundis ventis nauigare dicitur, cui res ex sententia succedunt. Horatius,

Non agimur tumidis velis aquilone secundo,
Non tamen aduersis ætatem ducimus austris.

Datyli dies.

Δατύλου ἡμέραι. Vbi res feliciter successerunt. A Datylo quodāq apud Athenienses summos est honores cōsequutus.

Diis hominibúsque plaudentibus.

Pro eo, quod est feliciter, atque auspicato. Apud poëtas penè solēne, Deūm atque hominum fidem, Diis atque hominibus inuisus. Cicero.

Semper feliciter cadunt. Iouis taxilli.

Ἀεὶ γὰρ οἱ πίπτουσιν οἱ Διὸς κύβοι. Id est, Semper cadunt

feliciter tali Iouis. Dici solitum in eos, quibus res omnes perpetuò quodam fortunæ fauore ex animi sententia cederent. translatum à talorum iactu, vbi fortassis antiquitus ob seruatum est Iouis talos feliciores essę. Sunt qui putent quadrare in eos qui factis suis dignas poenas dependerint, quasi Ioue non sinente culpam inultam.

Sapiens sua bona secum fert.

Ὁ σοφὸς ἐν αὑτῷ πάντα φέρει τἀγαθά οὐσία. Id est, Sapiens opes sibi secum habet semper suas. A Biantis, ni fallor, apophthegmate natum, qui rogatus, cur nihil exportaret rerum suarum ex incendio patriæ. Ego verò, inquit, omnia mea bona mecum porto. Significans ea quæ nobis bona insunt, vera esse bona, & verè nostra.

Suidas.

Contingit & malis venatio.

Δίδοται καὶ κακοῖσιν ἄγρα. Id est, Contingit & ignauis è venatu præda. Vbi quid feliciter obtigit immerenti, quódque fortunæ magis, quàm illius industriæ sit acceptũ ferendũ.

Iecit Achilles duas tesseras, & quatuor.

Βέβληκε Ἀχιλεὺς δύο κύβω καὶ τέσσαρε.

Duas Achilles quatuórque tesseras *Iecit.*

Hunc versum Suidas ex Eurip. citat. Quid autem sibi velit adagium, nullus explicat, nisi quòd coniectare licet dictum fuisse de iis, qui in omni re vincerẽt, propterea quòd is tesserarum iactus felix esset.

Tranquillo quilibet gubernator est.

Seneca in epistolis: Alioqui gubernatoris artẽ adeò non impedit tempestas, vt offendat. Tranquillo enim, vt aiunt, quilibet gubernator est. Agit autem illic, fortunam ãduersam ac rerum difficultatem, non solùm non obesse sapienti, verùm etiam virtutem in his maximè proferre sese, quę rebus secundis ac pacatis latebat. Non magnum est administrare Rempub. quum omnia pace constant.

Zenodot.

Effugi malum, inueni bonum.

Ἔφυγον κακόν, εὗρον ἄμεινον. Id est, Euasi mala, nactus sum meliora. Dici solitum, siquando fortuna lautior cuipiam contigisset. Natum aiunt à cæremoniis nuptialibus.

Inueni, non quod pueri in faba.

Strophylus seruus in Aulul. Pluti, aulam auri plenam à sene defossam, furto sustulerat, eámque rem gestiens indicare

hero, *Reperi*, inquit. Et rogatus quid reperisset, *Non quod pueri clamitant*, inquit, *in faba se reperisse*: prouerbiali nimirum figura magnum quiddam reperisse sese significãs. Est enim midas vermiculus quidam, qui fabis innascitur: hunc si quando nacti sint pueri, gestiunt atque exclamant, perinde quasi magnum quiddam inuenerint.

Sardi venales.

Σαρδιανὶ ὦνιοι. De negotio infinitæ prolixitatis, atq. inexplicabili. Idque hinc ortum esse tradunt, quòd Tiberius Sempronius Gracchus, cùm altero consulatu Sardiniã domuisset, tantum ex ea captiuorum adduxit, vt longa venditione res in prouerbium abierit.

Bonorum mare.

Ἀγαθῶν θάλασσα. Dicitur & diuersam in partẽ. Item de magnis & vehementer cumulatis commoditatibus: Vel quòd ipsum mare ministret innumerabiles opes rerum, puta piscium gemmarúmque.

Thassus bonorum.

Θάσος ἀγαθῶν. Natum adagium à loci fertilitate. Nam Thassus insula est iuxta Thraciam, vt Zenodotus refert. Callistratus orator, demigrans Athenis, persuadere conatus est Athenienses, vt regionem, quę ex aduerso erat, incolerent, multa splendida de eius feracitate iactitans, & quòd auri venas haberet, & quòd glebam optimam. Denique, in summa, inquit, Thassus bonorũ est. Hinc in vulgi sermonem abiit: Thassus bonorum, de iis, qui splendida pollicentur.

Bonorum aceruus.

Ἀγαθῶν σωρός. De opibus ingentibus, vnde & frequenter extructas dapes, extructas opes, & cumulatas opes, pro copiosis legimus, tanquam aceruatim congestas, neque põdere, neque numero, sed ipso cumulo infusas.

Horna messis.

Plautus in Mustel. Hornam messem prouerbiali figura dixit, pro maximo emolumento: quasi dicas, tantum lucri, quantum eo anno sit prouenturum in agris.

Bonorum myrmecia.

Cicero.

Ἀγαθῶν μυρμήκια. De immensis opibus. Nam myrmecia

Græcè significat cauernam aut agmen formicarum. Antiquitus formicarum cœtus opulentiam portendit.

Dathus bonorum.

Δάθος ἀγαθῶν. In eandem sententiam dici consueuit. Est autem Dathus Thasiorum colonia, iuxta Strymonem, cùm alioqui opulenta ac florens, tum quòd habet etiam auri venas, vt hinc in prouerbium abierit, Dathus bonorũ, de conferta rerum opulentia.

Idem.

Gargara bonorum.

Innumerabilem hominum, rerúmve vim, prisci gargara dicebant, ficta, ni fallor, voce à strepitu, quem facit hominum congregatorum multitudo, aut rerum effusarum copia. Vnde & gargaro verbum, quod significat perstrepo præ multitudine.

Bona terræ.

Τὰ τῆς γῆς ἀγαθά. De bonis immensis, & omnigenis, quasi dicas quicquid terra progignit, omnium rerum parens.

Ingens rerum multitudo.

Quum admirandam hominum, aut rerum, seu malorũ multitudinem indicare volemus, conueniet illud Homericum:

Quot frondes, & quot sunt verno tempore flores,
Vtque globatarum muscarum examina multa.

Bonorum glomi.

Ἀγαθῶν ἀγαθίδες. De opibus extructis, & affatim cumulatis. Sumta metaphora à glomere textorio, cui fila sunt obuoluta, aut certè ligno illo textorio, cui filorum maxima vis est obuoluta.

Lucianus.

Copiæ cornu.

Ἀμαλθείας κέρας. Quum affatim omnia superesse significamus, Copiæ cornu dicimus. Translatum à peruetusta fabula, quam quidam ad hunc modum narrant: Rhea Iouem enixa, metu patris infantem in Creta occuluit, nutriẽdum à duabus nymphis, Adrastea & Ida, Melissei filiabus. Hæ nutricauerunt illum capræ cuiusdam lacte, cuius nomen fuerit Amalthea: eam capram Iupiter iam adultus in sidera retulit, vocatúrq. à Græcis αἴξ ἀρσενίκα, i. capra cœlestis. Huius alterũ cornu nymphis nutricibus dedit, videlicet officij præmium: hanc adiiciens facultatem vt quicquid optassent, id illis

illis ex eo cornu largiter suppullularet. Eustath.

Lac gallinaceum.

Ὀρνίθων γάλα. Eundem habet sensum. Dicitur enim in opulentos, & quibus quiduis rerum suppeditat. Aut de raris inuentu, atque ob id pretiosis, vt sit hyperbole significans nihil omnino deesse.

Extis pluit.

Ἀλλᾶσιν ὗει. Id est, Lucanicis pluit. Sermo prouerbialis de prodigiosa rerum copia. Qui iocus etiam hodie durat apud idiotas. Siquidem ἀλλᾶς Græcis exti genus est, ex quo frustulatim concisо farta conficiuntur. Plutarch.

Capram cælestem orientem conspexerunt.

Αἶγα πλὴν ἁρμάτων ἐπιτέλουσαν ἐπεῖδον τὸ. Hoc dici solitum in eos, quibus omnia feliciter, éque animi sententia succederent, propterea quòd antiquitus opinione vulgi comprobatum est, qui capram illam Iouis altricem, & ob id in siderum relatam numerum conspexissent, quidquid votis conciperent, eius compotes futuros. Aristoph.

Bonæ fortunæ.

Ἀγαθοῦ δαίμονος. Id est, Boni genij, vel bonæ fortunæ, subaudi nomine. Sermo est bene ominantis in re quapiam aggrediunda. Theocrit.

Oculus dexter mihi salit.

Ἄλεται ὀφθαλμός μου ὁ δεξιός. Id est, Salit mihi oculus dexter. Vbi spes est visuros nos lætum quippiam, & vehemẽter exoptandũ: hodiéque per iocum aiunt, sibi dextrã tinnisse aurem, significantes alicubi sermonem de se absentibus factum cum laude.

Bona spes ostensa.

Quum bona quæpiam spes affulget alicunde, perficiẽdi quod proposuimus, conueniet illud ex Odyss. ο,

Ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις. Id est:

Sic fato felix à dextris aduolat ales.

Deus vndecunque iuuat, si modò propitius.

Deus vbique præsens adest, si faueat: neque refert vbi gentium agas, illo propitio. Ad hanc sententiam accõmodes licebit illud Homeri:

Εἰ θεός γ' ἐθέλων ἐκ τηλόθεν αὖσαι.

Si libeat, seruare procul quoque numina possunt.

Lux affulsit.

Vbi melior rerum spes ostēdi cœperit, lucem affulsisse dicunt. Porrò lumen fausti ominis apud veteres fuisse, tostis est M. Varro lib. de lingua Latina II.

Noctua volat.

Zenodot. Γλαὺξ ἵπταται. Piscis Athenienſibus noctuę volatus victoriæ signum ac symbolum existimabatur, propterea quòd auis hæc Mineruæ sacra crederetur, quæ quidem dicta est etiam malè consulta Athenienſium bene fortunare. Inde rebus feliciter atque ex animi sententia succedentibus, dici consueuit: Noctua volat.

Laureum baculum gesto.

Δαφνίνῳ φέρω βακτηρίῃ. Id est, Laureum porto baculum. Suidas tradit ita solere loqui eos, qui essent ab aliquibus insidiis appetiti, felicitérque periculum effugissent, propterea quòd laurus credita est aduersus venena remedium habere.

Midas in tesseris consultor optimus.

Μίδας ὁ ἐν κύβοισιν εὐβουλότατος. Id est, Midas, qui in tesseris, consultor optimus: prouerbium à tesserarum ludo natum. Est enim midas iactus vocabulum. accommodari poterit adagium ad rem, quæ fortè fortuna bene cadit.

Boues messis tempus expectantes.

Βοῦς ἄρητον ὑπομενῶντες. Id est, boues messem obseruantes. Dici solitum, vbi quis ingentium emolumentorum spe laborem sumeret. Inde ductum, quòd boues messis tempore, maiore laborant fructu, propterea quòd inter triturам pascuntur interim, & pabulum largiùs apponitur. Contrà quum vere aut hieme proscindunt aruum, hoc molestior est arandi labor, quòd nullo præsente fructu leniatur.

Bos apud aceruum.

Βοῦς ἐπὶ σωρῷ. Id est, Bos in aceruo. De splendidè amplitérque viuentibus, quique in vbere rerum affluentia prolixius faciunt sumtum. Aut quemadmodum ait Suidas, de iis, qui in media rerum copia constituti, non sinuntur præsentibus bonis frui. Translatum arbitratur à bobus triturам exercentibus, quibus quòd os obligatum habeant, non licet vesci tritico, quod excutiunt, vt simile sit illi: Tantalus inter vndas sitiens.

Bos ad præsepe.

Philostrat. Βοῦς ἐπὶ φάτνῃ. In emeritos dici consueuit, quique iam ob ætatem otio, vitæque molliori indulgent. Effertur & ad hunc modum: Bos in stabulo, Congruit & in eos qui nullis honestis negotiis exercentur, sed turpi otio atque abdomini seruiunt.

Quæ diuinitus contingunt.

Qui dicit quippiam non cuiuis cōtingere, quisquis optat sed diuinitùs dari, velut ingenium, formam, vires, vsurpare poteris illud Homeri ex Iliad. 3. lib.

Ἔκαν δ' ὃς κ' ἄλλος γε. Id est:
Non quisquis volet illa ferat.

Auctoritas diuinitùs.

Diuinitùs contingit, vt idem homo nunc magni fiat, nūc despiciatur. Ex Odysseæ XVI.

Est procliue deis, amplus quos claudit Olympus,
Reddere vel despectū hominem, aut adiūgere honorē.

Felicitas à Deo.

Homerus. Θεοδδ' ἐκ θεόν ἐστιν ἀνυχεῖν ἐσθλή. Id est, Felicitas datur Deūm homini munere. Vt res nostræ benè cedant, id in nobis situm non est, sed à Superūm arbitrio pendet. Hominum est conatus, Dei est euentus.

Primum rectè valere, proxima forma, tertio loco diuitiæ.

Plato lib. II. de Leg. Λέγεται γὰρ ὡς ἄριστον ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος. Id est, Aiunt enim optimum, ac potissimum esse, bonam valetudinem, proximum formam, tertium diuitias. Alius quidam dicit: Rectè valere, & sapere, duo vitæ bona. Iuuenalis: *Curandum est, vt sit mens sana in corpore sano.*

Deumesse. Deum facere.

Hyperbolę sunt prouerbiales, de singulari laude dignis. Tullius in Oratoris sui libro II. In quo tu mihi Deus esse videris, id est, singularis, ac summus. Inde natū quòd prisci mortales, si quem ob egregias, ac minimè vulgares virtutes suspiciebant, eum Deum, ac diis genitum aiebant.

In cælo esse.

Pro eo quod est, supra modum fortunatum esse ac gloriosum.

Zenodotus

Quæuis terra patria.

Πᾶσα γῆ πατρίς. Admonet adagium, virum sapientem ac bonum, vbicunque gentium vixerit, felicem esse. Vnde & Socrates interrogatus: Cuius esset, mundanum se esse respondit.

Virtute duce, comite fortuna.

Marcus Tullius epist. famil. libro decimo ad Plancum: Omnia summa consequutus es, virtute Duce, comite fortuna. Virtus eligit quod est optimum. Quòd si non succedit, tamen in rebus præclaris, vt in magnis, etiam voluisse pulcrum est. Sin succedit, prima laus debetur virtuti tanquàm egregij facinoris duci: proxima fortunæ, quæ virtuti subseruierit.

Sale nihil vtilius.

Comperio & hoc à doctis prouerbij titulo commemoratum: Humano corpori nihil esse vtilius sale & sole.

Plautus.

Supercilium salit.

Quoties bona quædam spes titillat animum nostrum, dicere licebit nobis salire supercilium. Sumtum à vulgi superstitione, qui futurorum auguria captat ex corporis affectibus, vt si quod membrum pruriat præter euidentem caussam, si dexter oculus saliat, si auris dextra tinniat.

BREVILOQVENTIA.

Grata breuitas.

Χάρις βραχέσιν ὀπηδεῖ. Id est, Adiuncta est paruis gratia rebus. Quædam mole placent ac magnitudine. Sunt, quæ ob id grata sunt, quòd minuta: veluti gemmæ quædã ac sculpturæ. Idem vsu venit in epistolis ac libris, qui non raro ipsa breuitate redduntur commendatiores, præsertim apud fastidiosos & occupatos. Sunt in deliciis & pumiliones non ob aliud quàm insignem corporis paruitatem.

Ἐν ὀλιγοτομῇ.

M. Tullius epistol. Ad Attic. lib. v. Epistola, cuius initium: Saturnalibus manè: Hoc iam sic habeto, nec hoc exercitus hîc tanta negotia geri potuisse. Quæ cognosces ἐν ὀλιγοτομῇ. Sic enim concedis mihi proximis litteris. ἐν ὀλιγοτομῇ dixit pro eo, quod erat διὰ βραχέων, summatim, & compendio, recisis iis, quæ minùs ad rem pertinent.

Laconismus.

Λακωνισμός. Laconismum veluti prouerbio breuiloquentiam vocant, pro eo quod est, paucis & compendio dicere: à Laconizein, quod est affectare breuiloquentiam.

Tribus bolis.

Plautus in Curcu. Si vis tribus bolis, velim chlamydem. Tribus bolis dixit, pro compendio, quasi tribus verbis. Nam bolum Terentius accipere videtur, pro eo quod Græci vocant blomon. Quod autem continuo deuoratur, tribus bolis edi dicitur.

Pauciloquus, sed eruditus.

Homerus.

In eum, qui pauca quidẽ, sed tamẽ auditu digna loquitur.

Minore finire pomœrio. Et his similia.

Prouerbij rationem sapiunt huiusmodi fermè metaphoræ: Finire pomœrio, Præstituere metam, Circumscribere cancellis, & si quę sunt similes.

Numero dicis.

Plaut. in Cassina, Numero dicis, dixit pro eo, quod est, Facilè & compendio. Festus exponit pro citò, ac celeriter. Idem in Amphitryone: Numero mihi venit in mentem.

Vno fasce complecti.

Apud Plinium, pro eo quod est, Eadem opera & coniunctim agere, non separatim. Translatum est ab iis, qui res multas simul colligant, quò commodiùs gestari queãt.

Tribus verbis.

Tribus verbis, pro paucissimis dicere, prouerbiale est. D. Hieronymus in dialogo Luciferiani & Orthod. Tribus, vt aiunt, verbis rem istam grandem dissoluisti. Et verbo rem expedire dicitur qui paucis explicat.

CAECVTIENTIA.

Lolio victitant.

Lolio victitare, dicuntur luscioſi & cęcutientes. Plautus, *Mirum est lolio victitare te tam vili tritico. Quid iam? Quia luscitosus. Verbero, equidem tu cæcus, haud luscitosus.* Lolium autem Plinius inter frugum pestes commemorat, vnà cum carduis & tribulis.

Saturniæ lemæ.

Socrates.

Κρονικαὶ λῆμαι. In cęcutientes & stupidos dicitur, præsertim in eos, qui ętatis vitio desipiscunt. Est enim lema hu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mor in oculis cõcretus, vnde lippitudo nascitur. Porrò Saturniæ dicuntur quasi seniles ac veteres, propterea quòd Saturnus podagrosus ac senex à poëtis fingitur, & temporum Deus.

Cucurbitas lippis.

Κολοκωΐτας λημᾶν. Id est, Lippire cucurbitas, ad superiorem adagij formam pertinet. Verba sunt Socratis ostendentis nubes, (apud Aristophanẽ) At nunc ipsas planè cernis, nisi fors lippis cõlocyntis. hoc est, nisi planè nihil vides & tantas habes in oculis lemas, quantæ sunt cucurbitæ.

Ollas lippire.

Χύτρας λημᾶν. Prouerbialis hyperbole, proximæ simillima. Lucianus aduersus ineruditum, & multos coëmentem libros: χύτρας λημῶντες, inquit, id est, Ollas lippientes. Lacrymas indicans ollis æquales. Hoc adagium vtcunque, quoties ad animum refertur, fit elegantius & iucundiùs, veluti si quis hominem crassi iudicij, ac vehementer cæcutiẽtis & turpiter errãtis, dicat lippire nõ lemis, sed ollis.

Horatius.

Hypsea cæcior.

Satis apparet parœmiam ab Hypsea muliere quapiam infami, notæque cæcitatis esse profectam.

Tiresia cæcior.

A notissima fabula sumtum. Iuuenal. *Nec surdum, nec Tiresiam quenquam esse Deorum.* Tiresiam prouerbiali figurâ pro cæco dixit. Quemadmodũ Horat. Pro paupere, Irum.

Intererit multum diuésne loquatur an Irus.

Suidas.

Talpa cæcior.

Τυφλότερος ἀσπάλακος. Id est, Cæcior Talpa. De iis, qui supra modum cæcutiunt, aut qui minimè iudicant.

Aristoph.

Cæcior leberide.

Τυφλότερος λεβηρίδος. Est autem leberis (quemadmodum ostendimus & alibi) pellis illa sicca, quam serpentes, cicadæ, & si quid aliud animantis genus exuunt, quoties sibi iuuentam renouant. In hac enim apparet effigies duntaxat oculorum, ac membranula quædam tenuissima, qua serpentum oculi proteguntur. Adagium trifariam refertur: Cæcior leberide, Nudior leberide, Iuuenilior leberide.

In canis podicem inspicere.

Aristophanes, Ἐν ὑπνοπαιζούσαις. Τουτὶ μὲν εἰπὼν ὡς κυνὸς πυγὴν ὁρᾷν. Id est: Canis quidem hunc inspicere iussi podicem. Aristophanis interpres admonet, vulgò dici solere in cæcutientes.

Lactantius

Cimmeria tenebræ.

Multam obscuritatem aut animi caliginem, Cimmerias tenebras appellant. Natum adagium à Cimmeriæ regionis prodigiosa obscuritate.

Suidas.

Cæca speculatio.

Ἀλαοσκοπή. Suidas prouerbialem dictionem esse admonet, quoties aut conniuent, quibus datum est negotium, aut ipsi nihil vident, quibus obseruandi partes sunt delegatæ. Cõposita est hęc dictio Græca ἀπὸ τῦ ἀλᾶν, videre (vnde ἀλαός, i. cæcus) & σκοπῖν, i. inspicere.

Horatius.

Cæcus cæco dux.

Τυφλὸς τυφλῷ ὁδηγός. Adagium Euangelicis litteris celebratum. Vti licebit, quoties indoctus indoctum docere, in consultus imprudenti consilium dare conabitur.

Neque cæcum ducem, neque amentem consultorem.

Subaudiendum adhibeas: Disce, sed à doctis, Consilium pete, sed à consultis.

Aristoph.

Palpari in tenebris.

Ψηλαφᾶν ἐν τῷ σκότῳ. Id est, Manu tentare in tenebris. Dicuntur, qui rem obscuris vestigant coniecturis.

E Duobus tria vides.

Ἐκ δυοῖν τρία βλέπεις. In eos, qui vel ætate, vel ebrietate, vel alio quopiam oculorum vitio, cæcutiunt.

Hieron.

Puluerem oculis offundere.

Puluerem ob oculos offundere dicitur, qui de industria rem obscurat, & aduersario iudicium eripit.

Diogen.

Nox humida.

Νὺξ ὑγρά. De malis imminentibus dici solitum. Quemadmodum de lætiore fortuna dicimus Exoriri lucem.

Cæci præscriptio.

Τυφλοῦ παραγγέλσις. Id est, Cęci iussio siue exhortatio, dicitur absurda, quoties ipse, qui præscribit, nõ intelligit quid dicat. Planè conuenit homini insigniter caliganti.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sycophanta.

Aristoph. Συκοφάντου, Sycophantæ cognomen, vulgò probri loco tribuebatur. Conuitium prouerbiale in calumniatores, & quamuis pusilla de caussa litem mouentes. Plutarchus in comment. de curiositate, hoc cognominis hinc natum ostendit, quòd cùm lege cautum esset, ne quis Athenis ficos efferret, quidam obseruatos nõnullos qui furtim exportabant, detulerunt Hinc populari ioco sycophãtæ vocati, παρὰ τὸ σῦκα φαίνειν, id est, quòd ficos proderent.

Theocrines tragicus.

Τραγικὸς Θεοκρίνης. id est, Tragicus Theocrines. Vsurpauit hoc adagium Demosthenes aduersus Æschinem. Theocrines primùm tragœdiarum actor fuit, deinde calumniator, & sycophanta. Vnde Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte, Æschinem, tragicum Theocrinem vocat.

Falsum probrum.

Sententia prouerbialis est apud Æschinem in oratione κατὰ παραπρεσβείας: Τὸ γὰρ ψευδὲς ὄνειδος ὑπὲρ πρωτέρου τῆς ἀκοῆς ἀφικνεῖται. Id est: Falsum probrum non peruenit vltra aures. Qui audit conuitium, cuius sibi conscius est, grauiter animo vulneratur. At qui falso probro aspergitur, non perinde commouetur. Non enim descendit altius in animum hominis rectæ conscientiæ.

Hoc municeps, aut vicinus nuntiauit.

M. Tullius in oratione pro Roscio: Soletis cùm aliquid huiusce modi auditis, Iudices, cõtinuò dicere, necesse est aliquem municipem, aut vicinum dixisse. Solent enim à vicinis ac municipibus vicinorum ac municipũ scelera potissimum prodi. Quin & hodie vulgò dicunt, dedecus huiusmodi à conterraneis, aut ciuibus audiri. Nam si quod fortunæ incommodum, si qua vitæ labes, ab illis, quoniam sciunt, proditur.

Albo reti aliena captant bona.

Rete Plautus accipit pro calumnia quadruplatorum & parasitorum. Album dixit, alludens ad codicillos & dicas, syngraphásque, quibus lis intenditur, peragitúrque.

Non est remedium aduersus sycophantæ morsum.

Ἀλλ' ἐκ ὑπὲρ συκοφάντου δήγματος. Id est, Aduersus sycophantæ ictum non ineſt, subaudiendum φάρμακον, id est, remedium. Dictum est in calumniam cuius morsus non solùm perniciosissimus, verumetiam ineuitabilis, quòd clancularius plerunque.

Argiua calumnia.

Diogen. Ἀργεῖα φορά, Id est, Argiua insectatio. De calumniosis & delatoribus dici solitum. Nam Argiuos olim notauit antiquitas, tanquam sycophantas & litium auidos.

Boliti pœnam.

Βολίτου δίκλω, Boliti pœnam dicunt, vbi quis de rẽ frinola nihilique plectitur. Bolitus autem Græcis significat ster cus bubulum. Porrò Solon legem tulit, quæ pœnam mina batur etiam iis, qui bubulum furto sustulissent.

Cydi pœnam debet.

Κύδου δίκλω ὀφείλει. Κύδος prima correpta, conuitium significat: Κυδάζειν, pro eo quod est conuitiari. Proinde cùm quis ob rem friuolam, vèlut verbum aliquod temerè dictum deferretur, vexaretúrque, eum prouerbio dicebant, Cydi pœnam debere. Nam antiquitus mulcta dicebatur iis, qui petulantius in quempiam aliquid dixissent.

Chius.

Aristoph. Χῖος κόπτων. Id est, Chius cacans. Aristophanis interpres indicat prouerbium iactatum in eos, qui contaminarent conspurcarẽntque ciuitatem. Probabile est, adagium ab euẽtu natũ, quem refert Plut. in Apoph. Lac. Chij quum apud Lacedæmonios peregrinarẽtur, post cœnam vomuerunt in curia Ephororum, quorum apud eã gentem summa erat authoritas: quin & in horum cathedras, in quibus sedere consueuerunt, incacarunt. Ac primùm quidem diligenter inquisitio facta est, quínam hoc designasset scelus: seueriter animaduersuris, siquis ciuium hoc perpetrasset. Vbi senserunt à Chiis factum, per præconem edixerunt, Chiis permissum esse intemperanter agere.

Pattæcione calumniosior.

Παττακίωνος συκοφαντικώτερος. Ab euentu natum. Nam Pattæcion quispiam infamis calumniator, cui quum mos esset bonis viris calumniam struere, atque hoc tam fœdo quæstu parare rem, tandem deprehensus, conuictúsque pœnas dedit capite.

Crater litium.

Κρατὴρ κακῶν. Id est, Cratera malorum. De re permolesta, siue de homine litium auctore.

Frustra Herculi.

Εἰκῇ τῷ Ἡρακλεῖ, subaudi, calumniam struxeris. De his dici consueuit, qui sic omnia sua negotia gerunt, vt nemo queat, aut audeat calumniari. Nam Herculi mos erat, res alienas vi abducere, non dolo. Conueniet aut in vehementer laudatum probatúmque, aut in præpotentem, quem insimulare tutum non sit.

Samij mores.

Σαμιακὸς τρόπος. Quadrabit in eos, qui suos quosdã habẽt mores à ceterorum moribus dissidentes.

Abydus, Abydenus.

Abydenorum mores in prouerbium abierunt. Nam Abydeni dicti sunt sycophantæ, seu molles & effœminati.

Aristides.

Domesticum thesaurum calumniari.

Τὸν οἰκεῖον θησαυρὸν διαβάλλειν. Id est, Domesticum thesaurũ calũniaris, siue traducis, id est, tua ipsius carpis, lacerásque.

Horatius.

Propria vineta cadere.

Vt vineta egomet cædã mea, id est, Vt à meipso incipiã. Trãslarum videri potest, vel ab amputantibus vineã, vel ab iis, qui per incuriam nouellas vites lædunt.

Homerus.

Quo transgressus.

Pythagoras solitus est admonere adolescentes, vt quoties domum ingrederentur, hunc versiculum suo cum animo versarent:

Πῇ παρέβην, τί δ' ἔρεξα, τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη; Id est, Lapsus vbi, quid feci, aut officij quid omissum est?

Heteromolia causſa.

Ἑτερομόλιος δίκη. Dicitur apud Græcos, quæ ab altera duntaxat agitur parte, nullo præsente qui contradicat. Vsurpabitur non ineleganter, vbi quis damnat absentem. Veluti quum defunctorum libros carpimus. Ὑπὸ τῶ ἕτερον μολεῖν, id est, quòd alter duntaxat accedat.

Lucianus.

Deserta causſa.

Ἐρήμη

Ἐρήμη δίκη. Quum nemo repugnat. Translatum à iudiciis, vbi nonnũquam altera pars cedens tradit causſam aduersario. Itaque deserta causſa vincere, est vincere nullo contrà pugnante.

Eurip.

Ne de lite pronunties.

Τίς αὐ δίκην κρίνειεν. Id est, De lite quísnam iudicet? Admonet autem non temerè pronunciandum de quopiam, nisi re vltro, citróque diligenter cognita.

Haud impunè vindemiam facies.

Aristoph.

Οὐκ ἐρήμας τρυγήσεις. In eos competet, qui nullo seruante impunè decerpunt vuas. Solét enim vitibus & pomariis adhiberi custodes, præsertim autumno, quũ iam maturi fœtus furem inuitant.

Ne Hercules quidem aduersus duos.

Plato.

Μηδ' Ἡρακλῆς πρὸς δύο. Hoc est: Nemo vsque adeò viribus excellit, vt vnus pluribus par esse possit. Neque indecorum est cedere multitudini.

Vni cum duobus non est pugnandum.

Homerus.

Affine est superiori. Huc alluſit & Catullus in Epithalamio: *Noli pugnare duobus.*

Cedendum multitudini.

Idem.

Qui suadebit non esse pugnandum vni cum multis, adducet illud Hom. Accerset mox ipse sibi crudelia fata, Si multis pugnare velit.

Extra publicam viam ne deflectas.

Diogen.

Loquendum vt plures, sapiendum vt pauci: Ita sunt quædam, in quibus cum vulgo conuenire, dexteritatis est.

Plurium calculus vincit.

Τῶν πλειόνων ψῆφος νικᾷ. Quoties in concilio ceditur multitudini. Liuius: Pars, inquit, maior meliorẽ vincit. Plinius in epistolis queritur numerari sententias, non expendi.

Vnus vir, nullus vir.

Εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνήρ. Id est, Vir quidem vnus, nullus est. Sensus est, nihil egregium præstari posse ab vno homine, omnium auxilio destituto.

Contra duo contraria pugnare difficile.

Plato libro de Leg. II, Ὀρθὸν μὲν δὴ, πάλαι τε εἰρημένον,

ἀλλ' οὐδὲ δύο μάχεσθαι πάντα, χαλεπὸν, καὶ διάφορ πᾶσι ἐν νόσοις, πολλοῖς τε ἄλλοισι. Id est, Verum est illud, & iam olim prouerbio celebratum, arduum esse aduersùm duo, eáque contraria pugnare, quemadmodum in morbis, aliísque compluribus. Significat nobis esse geminam pugnam tum aduersus diuitias, tum aduersus egestatem.

Vnus contra multos.

Apud Homerum multa in hanc sententiam tametsi nõ iisdem verbis & locis leguntur, vt in Odyss. υ,

Χαλεπὸν δὲ ἐρυκακέειν ἑνα πολλούς. Id est,

Difficile ac durum est vnum compescere multos.

Occasionem adagij variè narrant.

CVM AVXILIO, CITRA AVXILIVM.

Frater viro adsit.

Plato. Ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρεῖν. De fido auxilio dici solitum, propterea quòd in rebus periculosis vix vnquam frater solet fratri deesse.

Sine ope diuina nihil valemus.

Manca est omnium mortalium industria, omnísque conatus, nisi fauor aspiret diuinus. Ad id accommodabis illud Homer. Odyss. γ,

Πάντες δὲ θεῶν χατέουσ' ἀνθρωποι. Id est:

Mortalis diuûm auxilium desiderat omnis.

Ne gladium tollas mulier.

Μὴ μάχαιραν ἄρει ἔπλυ. Ne susscipias negotij molem, quum nequeas auxiliari. Potest & in hunc trahi sensum, spem ne ostendas, quam præstare non possis.

Non absque Theseo.

Plutarch. Οὐκ ἄνευ Θησέως. Quum significamus rem alieno auxilio confici. Aut quum significamus rerum omnium communitatem ac societatem. Nam Zenodotus scribit, Theseum permultis viris fortissimis in certaminibus auxilio fuisse.

Duobus pariter euntibus.

Homerus. Σὺν δύ' ἐρχομένω. Id est, Si duo coniuncti veniant. Locus est apud Homerum Iliad. κ, vbi Diomedes iturus exploratum quid agant Troiani, comitem postulabat. Id enim fore tum iucundius, tum tutius.

Nihil profuerit bulbus.

Οὐδὲν

Athenæus Οὐδὲν σ' ὀνήσει βολβὸς, αἰ μὴ νεῦρ' ἔχῃς. Neruis carentem iuuerit bulbus nihil. Martialis:

Nil alind bulbis, quàm satur esse potes. Bulbus autem ad excitandam Venerem valet. Licebit ad verecundiorem vsum trahere: Nihil prodesse studium, ni vis adsit ingenij.

Tradunt operas mutuas. Terentius

Translatum videtur ab agricolis vicinis, qui mutuam inter sese operam commodare solent. Ab artificibus etiam, qui mutua nonnũquã vtuntur opera, maximè fabri ærarij.

Alieno auxilio potentes.

Qui alienis præsidiis freti, facinus aliquod egregium, aut qui alieni prætextu nominis aliquid faciunt, in eos apposìtè torquebitur illud Homeri Iliad. θ,

Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' ἀμφοτέροις σάκεϊ πλατυμωτάτῳ. Id est,

Constitit Aiacis clypeo septemplice pectus.

Alieno ferox præsidio.

Si quæras innuere quòd ferox sit quispiam & improba moliatur, id eum non facere domesticis viribus fretum, verùm alicuius potentioris fultum præsidio, qui clanculum illi suppeditat & animum & opem, illud ex Iliad. lib. 5. accommodes licebit:

Ista quidem hic nequaquam audet sine numine, verùm
Adstat diuûm aliquis, humeros caligine tectus. Diogen.

Titanàs imploras.

Τιτᾶνας καλεῖς. Id est, Titanas inuocas. Vbi quis suis diffisus viribus, alienum implorat auxilium. Sumtum à gigantum fabula, in qua Iupiter suo timens Olympo, Titanas in auxilium accersiuit.

Ancora domus.

Ancorã Græci pro refugio prouerbialiter vsurpare solebant. Denique quidquid illud est cui innitimur, cuiúsque fulcimur fiducia, ancorã vocant. Metaphora à nautis Terentius. sumta.

Columen familiæ.

Donatus columen dici putat, perinde quasi columnam dicas, cui reliqua domus innitatur. Vnde antiquitus seruos maiores Columellas dictos.

Nostro Marte.

Quoties nullius auxiliis adiuti, nostrópte ingenio, pro-

priisque viribus rem peragimus. Aut etiam cùm nostro periculo res geritur.

Horatius. *Sine cortice nabis.*

Sine cortice nare dicuntur, qui iam per ætatem non egent custode morum, aut qui eo doctrinæ processerunt, vt iam præceptorum opera non habeant opus. Puto prouerbium sumtum à iuuenibus, qui quum primùm natare discunt, corticibus aut suberibus ventri subligatis natant, deinde exercitatiores citra huiusmodi adminicula natare incipiunt.

Incaprificatus es.

Ἀνεφίνασος εἶ. Suidas putat dici in mollem & infrugiferum. Sunt, qui referant ad eos, qui tueri nō queant id quod nacti sunt boni. Aiunt marisci qui caprifici fœtus est, innasci vermiculū, quē Græci ψῶνα vocāt: horū vim colligūt rustici, déque fici ramis suspendūt, ne videlicet fœtus ante tempus & immaturi defluant. Nam vermes protinus per rimas irrepunt, atque hoc modo maturescunt fici. Vnde arborem, cui hoc maturitatis remedium adhibitum non fuerat, ἀνεφίνασον appellabant: atque hinc deinde transferebant in hominem inutilem, à quo nihil bonæ frugis esset expectandum.

Multæ manus onus leuius reddunt.

Significat etiam difficilia facilè confici, si quis non ipse solus negotium aggrediatur, sed in plures adiutores & auxiliares manus partiatur. Sumtum à tollēdis oneribus. Hesiod. in opere, Ἔργα καὶ ἡμέραι.

Πλείων κὴ πλεόνων μελέτη. Id est:
Plus potest & plurium industria. Homerus Iliad. μ,
Ἀλλ' ἑρμαρτῆτον, πλεόνων δέ τε ἔργον ἄμεινον. Id est:
Adsitis comites, multorum industria nanque
Plus pollet, quàm paucorum.

Re opitulandum, non verbis.

Quum re opus est, nil prosunt verba. Homer. Iliad. μ,
Ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπίων δ' ἐν βουλῇ. Id est:
Verbum in concilio valet, in certamine robur.

Chordæ vice.

Plutarch. Ὡς αἰτὴ χορδή. Id est, Tanquam chordæ loco. Conuenit, vbi quod alicubi diminutum videbatur, suppletum aliunde significabimus.

Viuus

Viuus fueris vel cepe solum accipiens.

Zenodot. Ἰαὸς γένῃ, κεφμμύου μόνον λαβών. Id est, Si cepe tantùm sumseris, iam vixeris. In eos dici solitum, qui è re quapiam vilissima magnam opinionem consequuntur. Apparet natū ab ægroto, qui medico porrigente cepe, reualuerit: herbam alioqui plebeiā, nec eam admodùm salubrē corpori.

Papyri fructus non postulat magnam spicam.

Βύβλου δὲ καρπὸς οὐ αἰτεῖ μέγαν στάχυν. Id est, Byblus virens haud postulat spicam graue. Dici solitum de iis, qui dignè suis ipsorum bonis frui nō possent propterea quòd byblus ob culmos inualidos spicam granis onustam ferre non potest. Byblus autem iunci species, quam Latini papyrum appellant.

Si Deus voluerit.

Iac. apost. De re futura, cuius exitus pendeat à Dei fauore. Nam etiam vulgò dicunt ominis causſā, Si Deus voluerit: atque ita nos loqui Iacobus apostolus docet.

Meis auspiciis.

Meis auspiciis, pro meo arbitrio, meísque præsidiis dixit Maro Æneid. 4. Translatum ab imperatoribus Romanis, quibus mos erat non committere prælium, nisi consultis auspiciis.

Porrigere manus.

Vlpianus. Porrigere manus, pro auxilio esse, vulgatissimum est, sed elegans. Festiuius erit de rebus animi: veluti si dicas, animo deiecto manum porrigit philosophia.

Sine canibus & retibus.

Ἄνευ κυνῶν τε καὶ λίνων. Id est, Absque canibus & retibus. Hoc quidem schemate Pindarus significauit summam celeritatem. Quis enim pedibus assequatur seruos, nisi à canibus remorentur, aut implicentur retibus? Conueniet tamen in eos, qui clancularijs artibus capiunt prædam. Dicetur & in eos, qui non alienis præsidiis, sed proprio Marte rem gerunt.

Pecunia absque peculio fragilis.

Proculus. Inter agricolas prouerbium iactatum fuit. Solent autem senes aut agricolę, summam aliquam supponere, ne nihil superesset si res incendio, bello, aut ferro perirent. Potest deflecti in eum, qui felicitatis summam ponit non

in rebus extrariis,sed in animi bonis, vt illis casu perditis, habeat quò confugiat,nec desponde at animum.

Summa vi defendere.

Si quis alterum Summa vi tuebitur,quadrabit illud Homerc.Iliad.5,

Πέρθεν δ' οἱ δόρυ τ' ἔχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἴσην. Id est, Vndique texit eum lancea,clypeóque rotundo.

Tanquam heros in clypeo excipere.

Ἀλλ' ὡς τε ἥρως ἐν ἀσπίδι ξενίσαι σε βούλομαι. Id est,Imò tanquam heros in clypeo te volo hospitio excipere.Dici solitum,vbi quis suis ipsius artibus ac benefactis fretus,de amicis bene mereri conaretur.Inde ductum , quòd antiquitùs heroës assiduè armis agentes,velut in clypeo versabantur, & si quid opus fuisset amicis,quod armis præstari poterat, id promptè præstabant,vtpote sola virtute diuites.

CITRA LABOREM.

Plinius. ### *Citra puluerem.*

Ἄκονιτί.Id est,Citra puluerem,Græci dicunt contingere, quo quis facilè citráque negotium potitur. Translatum ab Aphe,id est,à pulueris contactu,quo se spargebat in palæstrico certamine congressurus.

Lucianus. ### *Citra arationem,citráque sementem.*

Quæ citra nostram operam casu nobis eueniunt, ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα contingere dicunt Græci. Natum apparet adagium à fabula insularum fortunatarum.

Stobæus. ### *Vltrò Deus suppeditat bona.*

Αὐτομάτως ὁ Θεὸς αἴτιος τὰ ἀγαθά. Id est, Vltrò Deus subiicit bona : Quoties res citra nostram operam feliciter cadunt,quasi Deo quopiam procurante.

Liuius. ### *Sub aliena arbore fructum.*

Ex aliena arbore fructum legere dicuntur,qui fruuntur aliorũ laboribus. Finitimũ est illi,Alienam metis messem.

Dormientis rete trahit.

Εὕδοντι κύρτος αἰεί. Id est,Dormienti rete capit.In eos quibus citra conatum obtingunt ea quæ cupiunt.Simile:Dormienti Dij conficient.

CLAMOSVS.

Gellius. ### *Septem conuiuium,nouem conuitium.*

Ele-

Elegans vel ob ipsam παροιμίαν sententia , qua significatum est in conuiuium paucos adhibendos esse,alioqui fore tumultuosum atque insuaue. Extabant antiquitus leges quę præscriberent simul & moderatum conuiuarum numerum,& sumptus modicos. Diogen.

Clamosior lauro ardente.

Μείζονα βοᾷ δάφνης χλωρᾶς κεκαυμένης. Id est, Magis vociferatur,quàm laurus viridis incensa,propterea quòd laurus adhuc virens in ignem iecta,maximos crepitus edit.

Vsque ad rauim.

Ἄχρι χόρου.Id est,Vsque ad satietatem.Plautus,& quidem lepidius,dixit vsque ad rauim,pro eo quod est, improbè, sæpiùs,clamosè, adeò vt vox etiam toties vociferanti raucescat.

Claudiana tonitrua.

Festus Põpeius scribit ideo vocata Claudiana tonitrua, quòd Claudius Pulcher instituerit,vt ludis post scenam factis,lapidum coniectus ita fieret, vt veri tonitrus similitudinem imitaretur. Nam anteà leues admodum & paucos sonitus fieri solitos,quum claui & lapides in labrũ æneum coniicerẽtur.Dici potest in homines immodicè clamosos, & odiosè obstreperos. Quintil.

Apertis tibiis.

Id est,Clariore voce.Translatum à tibicinibus,qui quædam obturatis tibiarum foraminibus , quasique pressiore sono canunt:quædam apertis tibiis,acriore sonitu. Venustior erit metaphora , si quis dicatur apertis tibiis inuehi in aliquem,id est,non clanculum obtrectare,sed palàm insectari.

Cyclobori vox. Aristoph.

Κυκλοβόρου φωνὴ, De clamosis & vehementer obstreperis dicebatur,aut quibus vox esset rauca &vitiosa.Cycloborus fluuius quidam Atticæ,ingenti strepitu defluens. Vnde dictum prouerbium.

Sarpedonium littus.

Σαρπηδόνιος ἀκτή.De re turbulenta rectè dixeris,siue de vehementer clamosis. Est enim huiusmodi quoddam littus Thraciæ Neptuno sacrum,quod assiduis fluctibus tunditur.

Iuuenalis.

Stentore clamosior.

Iuuenalis: Vt Stentora vincere possit. Sumtum à fabula Stentoris, cuius meminit Homerus Iliad. ε, eíque ferreum, hoc est, inuictam attribuit vocem.

Idem.

In clamosos.

Inter litigandum aut disputandum ingentem vociferationem indicabimus eo adagio, quod de Neptuno scripsit Homerus Iliad. ξ,

Ὅσσον τ' ἐνιέπχλοι βόπχον ἢ ἀνχάχπλοι
Ἀνέρες ἐν πολέμῳ, ἐρίδαι ξυνάγοντες ἅπαντες. Id est,
Tantum vociferant, quantum nouies deciésve
Mille viri clamare solent, qui prælia miscent.

Idem.

Absit clamor in colloquio, aut lusu.

Qui iubebit conuiuio, colloquióve temperari à vociferatione, accommodabit illud Homeri Odyss. λ,

Νῦν ὑμὲν δὴ ἔπειτα τερπώμεθα, μηδὲ βοητὺς Ἔστω. Id est,
Nunc hilares cœnemus, & omnis clamor abesto.

Zenodot.

Abydena illatio.

Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα. Dici solitum vbi quis obstrepit aut conuiuantibus, aut aliud quippiam agentibus: & tumultu molestiam adfert.

Calamoboas.

Antipater quum nec vellet, nec posset congredi comminus cum Carneade, qui magna vehemétia inuehebatur in Stoicos, semet ad scribédum vertit, multósque libros edidit maledicos & ineptos, in quibus passim contradicebat Carneadi. Hinc vulgò cognomen adeptus est καλαμοβόου quòd non lingua, sed calamo vociferaretur.

Laryngizein.

Λαρυγίζειν. Græcis dicuntur, qui non loquuntur naturali modo, sed dilatato gutture effundunt immanem vocem. Quemadmodum & canunt nonnulli.

Columnas rumpere.

Ælianus prodidit in Samo quondam fuisse animalia vasta magnitudine (Neades vocantur) quorum voce terra rúperetur. Vnde prouerbium in clamosos & improbè loquaces, vt postes & columnas dicantur rumpere.

COMMODVM MAGNO EMPTVM.

Ambros.

Vale carum lumen.

Χαῖρε φίλον φῶς. Dici solitum, vbi rei cuiuspiam vehemẽter gratæ fit iactura.

COMMODVM INTERVERSVM.

Alij sementem faciunt, alij metent.

Ἄλλοι μὲν σπείρουσιν, ἄλλοι δὲ ἀμήσονται. Id est, Alij quidẽ sementem faciunt, alij verò metent. Alij laborant, alij percipiunt emolumentum. Consimili figura dictũ est à Diocletiano nondum Cæsare: Ego apros occido, sed alter fruitur pulpamento. Referunt autem Druiadem quandã, cum qua familiaritatem habebat, ei prædixisse fore illum imperatorem, simul ac aprum occidisset. (vt contigit, interfecto Arrio Apro socero suo) cæterum interea dum adhuc priuatus ille multos apros confecisset, nec affulgeret vsquam imperij spes, dicere solitum ferunt, Ego quidem apros occído, verum alter fruitur pulpamento.

Mazam pinsuit à me pistam.

Aristoph.

Μάζαν γε μεμαχὼς τὼν ὑπ' ἐμοῦ μεμαγμένων. Id est, A me antè pistam mazam iste pinsuit. De iis dici solitum, qui sibi alienæ industriæ laudem vindicant, & magnam gloriam alieno labore partam, verbis in se transmouent. Maza cibi genus est ex lacte & farina, fermè panis instar confectum.

CONATVS.

Omnibus neruis.

Id est, Summa vi, summóque studio. Nam robur iuxta philosophos in neruis situm. Vnde & neruos extendere, expedire neruos, & neruosa dicimus, quæ vegeta, validaque, minimè languida.

Cicero.

Omnem vocem mittere.

Πᾶσαν φωνὴν ἱέναι. Omnem vocem mittere dicebãtur, qui nihil omittebãt, quo persuaderẽt. Sumtum videtur ab incantamentis, in quibus si parum mouent preces, adhibẽt efficaciora.

Omni telorum genere oppugnare.

Pro eo quod est, modis omnibus insectari. Cui finitimũ est, cæsim ac punctim.

Manibus pedibúsque.

Terentius

Extremum conatum significantes, dicimus, Manibus

pedibúſque. Nã per manus declaratur induſtria cõficiendi negotii, per pedes maturandi celeritas.

Pro mea virili.

Quum pollicemur nos operã noſtram præſtituros, Pro mea virili dicimus.

Remis velíſque.

Inde tranſlatum, quòd quum nauis ſimul & remigio & velo impellitur, ſummus eſt nautarum conatus. Cicero: Terra enim res eſt miſera, deteſtabilis, omni contentione, velis, vt ita dicam, remíſque fugienda.

Varro. ### *Ancoras tollere.*

Pro eo quod eſt, Moliri diſceſſum. Quod genus & illud: Talaria nectere, Oram ſoluere.

Suidas. ### *Omni pede ſtandum.*

Ὅλῳ ποδί. Id eſt, Omni ſiue toto pede. Pro eo quod eſt, Summa vi, ſummóque niſu. Quinctilianus ab agricolis profectum eſſe teſtatur.

Tullius. ### *Toto pectore.*

Quum ſyncerum & abſolutum amorem ſignificamus, toto pectore dicimus, & toto animo. Toto pectore etiam ad ſtudium diligentiámque referri poteſt.

Cum haſta, cum ſcuto.

Σὺν δορί, σὺν ἀσπίδι. Vbi quis omni conatu rẽ aggreditur. Sũta metaphoraà milite armis omnibus inſtructo. Homer. Haſtáque & gladio, ſaxíſque ingentibus inſtant.

Cominus atque eminus.

Ἐγγύθεν καὶ πόῤῥωθεν, id eſt, Cominus atq. eminus. Tranſlatũ à bello, in quo nunc conſerti pugnant gladiis, nunc machinis procul tela in hoſtem torquent.

Omni certaminis genere.

Cùm innuimus omni certaminis genere congreſſum eſſe, veluti ſi quis dicat: In omni diſciplina diſputatum acriter, conueniet illud ex Odyſſ. Θ.

Πύξ τε παλαισμοσύνη τε καὶ ἅλμασιν ἠδὲ πόδεσσιν. Id eſt: Et pugnis pedibúſque & ſaltibus atque palæſtra.

Item, vbi quis oſtendit ſe nullum detrectare certamen, ſed ad quoduis ingenii experimentum paratum eſſe.

Surſum ac deorſum.

Terentius in Eunucho: Sex ego te totos Parmeno hos meũ-

mẽſes quietum reddam, ne ſurſum ac deorſum curſites, id eſt, huc atque illuc. Proinde prouerbium accommodabitur vel ad omnia tentantem, vel ad omnia confundentem, vel ad diligentiam omni ex parte negotium circumſpicientis.

Rem nouam aggredior.

Si quando ſignificabis te rem arduam ac nouã moliturũ, & aliis adhuc intentatam, accommodabis illud ex Odyſſ. Ξ,

Nunc alium tentabo ſcopum, ſi attingere poſſim,
Quem nondum quiſquam tetigit.

Summis vti velis.

Ariſtoph.

Κεχρῆσθαι τοῖς ἱστίοις. In eos, Qui maximo conatu adnituntur atque incumbunt, aut qui omnem captant occaſionem. A nautis.

In magnis & voluiſſe ſat eſt.

Tibullus.

Eam Angelus Politianus non inſcitè vertit Græcè: Ἀρκεῖ δ' ἐν μεγάλοις καὶ τὸ θέλημα μόνον. Apuleius in Floridis lib. 4. Maiore ſcilicet voluntate, quàm facultate. Eóque propéſiùs fortaſſe laudandus eſt, quòd omnibus bonis in rebus, conatus in laude, effectus in caſu eſt. Conuenit vbi quis maiora viribus conatus, tametſi rei ſuſceptæ magnitudini non facit ſatis, tamen hoc ipſo nomine laudem promeretur, quòd rem pulcerrimam tentauerit.

Miſcebis ſacra prophanis.

Horat.

Item, Confundens fáſque nefáſque. Vnde, qui nihil habent penſi, quíque nihil non audent: miſcent ſacra prophanis.

Aut terra, aut mari.

Plautus in Pſeudolo, aut terra aut mari dixit, pro quacunque ratione. Sumtum ab hiſtoricis qui referunt res terra marique geſtas, & gentes terra marique expugnatas. Cicero pro Cluentio, Cuius tantæ res geſtæ terra marique extiterunt.

Commouere ſacra.

Plautus ibidem: Cõmouere ſacra dixit, pro eo quod eſt extrema experiri preſidia. Hinc dictũ apparet, quòd rebus deſperatis ſoleant homines ad Deorũ præſidia confugere.

Mare cælo miſcere.

Prouerbialis hyperbole eſt, pro eo quod eſt, omnia per-

turbare, nihílque non facere. Titus Liuius: Quid est, quòd cælo terram, terræ cælum misceant?

Tera marique.

Quoties extremum conatum studiúmque significan.

Frustratus conatus.

Qui spe frustratus sua non assequitur id quod ambiebat, in hunc non incongruè torquebitur illud Homeri Il.θ,

Βαλέειν δέ ἑ ἵετο θυμός, Καὶ τῦ μὲν ῥ' ἁφάμαρτε.

Animus cupit configere telo: Verùm illum fallente manu non attigit.

CONCORDIA.

Concordia fulciuntur opes, etiam exiguæ.

Sententia est prouerbialis in lib. Iliad. ν, huiusmodi:

Συμφερτὸν δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν. Id est,

Coniuncti pellent etiam vehementer inertes.

Hac conueniet vti, si quando significabimus non esse contemnendam amicitiam, aut simultatem multorum, etiamsi fuerint alioquin imbecilles, & quorum singulos quiuis facilè contemnat. Nam quemadmodum, vt ait Ouidius: Et quæ non prosunt singula, multa iuuant, Ita quæ non lædunt singula, multa nocent.

Concordia.

In absolutam concordiam, omniúmque rerum consensum conueniet illud ex Homero, Odyss. γ.

Haud vnquam neque concio nos, neque curia dictis
Audiuit pugnare, animo sed semper eodem
Et sentire eadem atque eadem decernere vidit.

Concinere.

Τῷ ξυναυλίαν κλαίειν. id est, iisdem de rebus similiter queri: apud Aristoph. in Equit.

Doricè concinere.

Qui dissentiunt, dicuntur non concinere harmonia Dorica. Inter musices genera Doricum maximè probatum est, vt mediè temperatum inter Lydium & Phrygium.

Pariter remum ducere.

Qui simul remigant, certis numeris impellunt remos vt inter se consentiant, alioqui nihil acturi. Hinc Aristoph. in auibus dixit, ὁμορροθῶ, pro assentior, & eodem enitor quò tu. Vox cõpos. est ab ὁμοῦ simul, & ῥοθέω impetu feror.

Velut

Velut in cratere.

Ὡς ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ. Id est, Velut in cratere philotesio. Quo significabimus res antea turbulentas componi, sanarique, & priùs inter se inimicos, in gratiam redigi. Dicitur autem crater philotesius, quem in conuiuiis porrigunt aliis ceu amicitiæ symbolum.

Mutua defensatio.

Mutuam complurium inter ipsos concordiam mutuámque defensationem, notabimus non infacetè versibus his Homericis:

Hastas densabant hastis, vmbone frequenti
Vmbonem clypeum clypeus fulcibat inhærens,
Inque vicem galeæ, galeas texêre, virum vir.

In idem conspirare.

Εἰς ταὐτὸν ξυμφέρεσθαι. Id est, In vnum conspirare, seu coalescere. Plato de Leg. IIII. Cæterùm conspirare, ac velut equorum iugum, singulos in idem, vt dici solet, coalescere, multo eget tempore, éstque perdifficile. Si iungas duos equos inter se ignotos, non ferunt sese, tandem assuetudine postea quàm vterque alterius halitui assueuerit, concordes sunt. Itaque pariter anhelasse sub eodem iugo gignit concordiam.

Mutua defensio tutissima.

Qui significabit minùs eos lædi posse, qui concordes mutuò sese defendunt, contra omnium iniuriæ obnoxios illos, qui dissident factionibus intestinis, accommodabit illud Homeri:

Multò turba minor periit, quòd in agmine semper
Mutuam opem sibi ferre malúmque arcere studebant.

Tradunt operas mutuas. Terentius

De adolescẽtibus, qui se vicissim in peccatis defenderẽt. Translatum ab agricolis vicinis qui mutuam inter sese operam commodare solent. Aut ab artificibus, qui mutua nonnunquam vtuntur opera: maximè fabri ærarij.

Vt in velabro olearij.

Prouerbialis similitudo de iis, qui conspirarũt, rémque gerunt ex composito. Velabrum autem, auctore Varrone, locus erat Romæ in quo olearij distrahebant oleum. Mos autem erat huic hominum generi, vt inter sese de pretio conspirarent, quo pluris venderent. Plautus.

Leonem ex vnguibus æstimare.

Lucianus. Ἐκ τῆς ὀνύχων τὸν λέοντα γινώσκειν. Ex vera quapiam coniectura negotium vniuersum perpendere, ex paucis multa, ex minimis maxima coniicere.

E fimbria de texto iudico.

Ἐκ τῆς κροσπέδου τὸ ὕφασμα γινώσκω. i. Ex fimbria textum omne cognosco. Hoc est, ex vno aliquo pusillo reliquorum facio coniecturam. Translatum à negotiatoribus, qui inspecta texti margine, facilè de reliquo iudicant.

E næuo cognoscere.

E nęuo cognoscere, est ex re quapiã minima totum hominis ingenium æstimare.

De gustu cognosco.

Theoph. Ἐκ γεύματος γινώσκω. Id est, Ex degustatione iudico, hoc est, ex minima experientia. Ductum item è negotiatoribus, qui gustato duntaxat vino aut oleo, de reliquo mox pronuntiant.

Æthiopem ex vultu iudico.

Τὸν Αἰθίοπα ἐκ τῆς ὄψεως γινώσκω. Id est, Æthiopem ex ipso vultu cognosco. Præ se fert quisque aliquo signo cuiusmodi sit moribus. Præ se fert enim Æthiops nigrore vultus, intortis capillis, labris tumentibus, dentium candore patriam suam. Vestem enim, non faciem mutare potest.

De fructu arborem cognosco.

Tullius. Ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκω. Id est, E fœtu cognosco arborem. E factis hominem iudico. Quæ parœmia etiam in Euangelicis literis extat.

De facie nosse.

Est leuiter cognitum habere. Id si transferatur ad res animi, fiet venustius.

Cauda de vulpe testatur.

Ἡ κέρκος τῇ ἀλώπεκι μαρτυρεῖ. In eos, qui pusilla in re cuiusmodi sint declarant.

Ex fronte perspicere.

Tullius. Ex fronte perspicere dicimur, quod statim & velut ipso protinus occursu percipimus.

Ex habitu bonum virum præ se fert.

Qui

Qui dicit ex ipsa oris figura videri probum hominem, citat illud Homeri ex Odysseæ primo:

Οὐ μὲν γάρ τι κακὸν εἰς ὄπα εἴκελος. Id est,
Ex specie minus improbus ipsa Esse videbatur.

Ex stipula cognoscere.

Lucianus.

Ἐκ τῆς καλάμης γινώσκειν. Id est, Ex stipula iudicare. Quoties è vestigiis quibusdam in senecta reliquis, coniecturam facimus, cuiusmodi quis fuerit in adolescentia. Translata metaphora à segetibus.

E culmo spicam conijcere.

Eustathius Odyss. xix.

Ἐκ καλάμης δῆλος ὅτιν ὁ πεθερισυθῶς στάχις.

Ex culmo perspicitur spica demessa. Etiam in sene apparet cuiusmodi fuerit iuuenis.

E cantu dignoscitur auis.

Qualis vir, talis oratio. Iactatur vulgò simillimum huic: E plumis auem dignosci, id est, è cultu spectari vitam & ingenium hominis.

Effæminatorum etiam oratio.

Zenodot.

Ἔνεισιν ἐν ἀνδράσιν ἀνδροιλόγοι. Id est, Inertibus viris, iners oratio. Vt quisque est, ita & loquitur.

Ex vno omnia specta.

Ἐξ ἑνὸς τὰ πάντ' ὄψει. Admonet adagium, ex vnius euentus experimento, reliquorum similium coniecturam oportere facere.

Domi coniecturam facere.

Quod non aliunde petitur, id domi fieri prouerbio dicitur. Plautus: Hanc ego de me coniecturam facio, hoc est, meopte experimento comperio.

Prima facie. Prima fronte.

Quinctil.

Sapiunt hæc quoque prouerbium, maximè quum ad res incorporeas referuntur. Prima facie, prima fronte, pro eo quod est, primo obtutu, & priùs quàm pressius ac diligentius consideres.

Cribro diuinare.

Lucian.

Κοσκίνῳ μαντεύεσθαι. Est coniectura sagaci rem deprehendere, aut stultè de rebus occultis diuinare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Signum bonum aut malum.

Σύμβολος ἀγαθὸς, ἢ κακὸς φαῦλος. Id est, Signum bonum, aut certè malum. Vbi quis de re incognita diuinat incertus.

Eustath.

Stellis obsignare, obelo notare.

Ἀστρις σημειοῦσθαι, ἢ ἀστρις πεπωρῶσθαι. Id est, Stellis notare. Dictum de his, qui longam aut desertam viam peragunt, adeò vt necessum habeant regionum situm, stellarũ obseruatione signare. Vnde videntur stellis notare viam ij, qui notulis quibusdam & coniecturis arte deprehensis, rem alioqui peruestigatu difficilem inquirũt, aut assequuntur: qui etiam signis quibusdam multò antè colligũt quid sit euenturum. Postea deflexum est, vt stellis prænotare dicantur, qui quippiam velut animaduertendum insigniunt. Cui diuersum est ὀβελίζειν, id est, veru prænotato quasi iugulare ac damnare.

Aristotel.

Vna hirundo non facit ver.

Μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ. Id est, Vnica hirũdo non facit ver. Id est: Vnus dies non sat est ad parandam virtutem, aut eruditionem. Eôdem pertinent & ista, Vnus homo nõ facit ciuitatem, nec vnus nummus diuitem.

Omnibus vestigiis inquirere.

Πᾶσιν ἴχνεσι ζητεῖν. Omnibus vestigiis inquirere dicitur, qui summa cura, summáque diligentia rem peruestigat.

Qui benè coniiciet, hunc vatem.

Tullius.

Admonet adagium futurorum præscientiam non è sortibus, aut augurijs petendam esse, sed à prudentia. Siquidem qui prudentia sit præditus, is ex præteritorum præsentiúmque coniecturis facilè prospiciet quid sit euenturum.

Certum prospicio.

Qui se negabit temerè, malè, secúsve de exitu rei cuiuspiam sentire, sed certis adductum argumentis, & pluribus experimentis obseruasse, accommodabit illud Hom.

Οὐ γὰρ ἀπειρήτας μαντεύσομαι, ἀλλὰ τοῦ εἰδώς.

Nam neque inexpertus iam diuinauero, verùm
Egregiè callens.

Plautus.

Rem acu tetigisti.

Pro eo quod est, Rem ipsam diuinasti nihil aberrans.

Lucian.

Scopum attingere.

Τυγχάνειν τοῦ σκοποῦ. Est voti compotem fieri, à coniectura rem ipsam assequi. Aberrare à scopo, atque id genus alij figuræ omnes prouerbium sapiunt.

Crepitu probabis.

Πλαταγῇ δοκιμάσεις. Id est, Plataga probabis. De iis, qui ridiculè explorant alterius in sese animum. Sumtum a vulgari ioco puellarum, quæ impositio pollici, medióque digito papaueris folio, palmam illidunt: quod si crepuerit, amoris argumentum est: sin minùs, non amantis indicium.

Qualis vir talis oratio.

Seneca in epist. Apud Græcos, inquit, in prouerbiũ cessit, Talis hominibus fuit oratio, qualis vita.

Quanquam non dixeris, tamen apparet è pelle.

Res ipsa redarguit mendacem, & oris habitus. Vnde illud Ciceronis: Nisi fingeres, non sic diceres.

Protinus apparet, quæ planta frugiferæ futuræ.

Et in pueris elucet indoles futuræ probitatis.

Suidas.

Leonem videre, hostium prælia portendit.

Λέοντας ἰδεῖν, δυσμενῶν δηλοῖ μάχας. Id est, Cernere leones hostium pugnam indicat. Translatum vel à somniorũ coniecturis, vel ab obseruantibus auguria.

Mortuos videns.

Νεκροὺς ὁρῶν, νίκρασιν ἔχεις πραγμάτων. Id est, Tibi occident res, mortuos si somnies. Refertur à Suida, tãquàm vulgò iactatum de diuinatione, quę sumitur ab insomniis, superstitione omnium vanissima, id tamen ita dictum, quòd mors finis sit omnium huius vitæ malorum.

Mortuus per somnum, vacabis curis.

Θανὼν καθ' ὕπνους, φροντίδων ἔσῃ δίχα. Id est, Curis vacabis mortuus per somniũ. Versiculus vulgò iactatus apud Græcos. Existimabant enim eum, qui se mori somniasset, à curis molestiisque liberatũ iri, quòd mors finem doloribus imponere videatur.

CONSILIVM.

Res sacra consultor.

Zenodotus

Σύμβουλος ἱερὸν χρῆμα. Sensus est adagionis, Plurimum vtilitatis adferre bene consulentem, aut religiosè ac purè dãdum consilium iis quibus est opus.

Suadeo, quod ipse facturus essem.

Quum alteri damus consilium, quo non grauemur ipsi vti in simili caussa, conueniet illud Calypsus Odyss.ε,

Ἀλλὰ τὰ μὲν νεύω, καὶ φράσσομαι ὥς σ' αὐτὸν μοι περ
Αὐτῇ μηδόμενον, ὅτε μ' ἀγεινὸν πόσον ἔκας. Id est,
Sentio, suadebóque tibi, quibus haud grauer vti
Ipsa, mihi similis si quando occurreret vsus.

CONTEMPTVS ET VILITATIS.

Tineas pascere.

Translatũ à vestibus, aut libris diu recõditis & intactis.

Homo tressis.

Persius tressem agasonem appellat contemtissimum homuncionem. Idem: *Et centum Græcos curto centusse licetur.* Id est, minimo. Tressem autem dixit nouè, quasi tribus assibus æstimandum. Assis autem erat ærei numuli genus.

Semissis homo.

Cicero. M. Tullius libro ad Atticum v. Vatinium semissem hominem vocat vilissimum & contemtissimum. Simul verè semissis homo contra me arma tulit.

Ne crepitu quidem digiti dignum.

Οὐκ ἄξιον ὄντα φόρου δακτύλων. Et gestus is & prouerbium in hodiernum vsque diem manet apud nostrates, quum aiunt: ne Huius quidem facio.

Concha dignus.

Κόγχης ἄξιος. Rem nullius pretij concham dicunt Græci, quemadmodum Latini nauci aut floccum.

Ne ligula quidem dignus.

Dicebatur homo nequam & nullius pretij.

Suidas. ### *Tithymallus Laconicus.*

Τιθύμαλλος Λακωνικός. In lippientes, oculísque cæcutientibus dicebatur. Tithymallus herbę genus, apud Lacones repertum, singularis acrimoniæ, quo sub noctem oculos illinebant, ad visum acuendum.

Semper me tales hostes insequantur.

Ἀεὶ τοιοῦτοί μοι πολέμιοι διώκοιεν. Id est, Me bella semper insequantur talia. Vbi quosdam libenter odimus, ac simultatem eorum contemnimus. Potest accommodari & in eos, qui

qui desciscũt ab amicitia, sed vt inimici nihil queãt nocere

Incus maxima non metuit strepitum.

Excelsus animus non commouetur minis, aut fortunæ sæuientis procellis.

Aquila non captat muscas.

Ἀετὸς οὐ θηρᾷ τὰς μυίας. Summi viri negligunt minutula quæpiam: Animus excelsus res humiles despicit. Effertur & citra negationem adagium. Aquila venatur muscas, quoties magnis minima sunt curæ.

Elephantus non capit murem.

Lucianus. Ἐλέφας μυῶν οὐκ ἁλίσκει. Id est, Elephas non aucupatur murem. Generosus & excelsus animus negligit prædas viles, ac lucella minuta.

Aquila thripas aspiciens.

Ἀετὸς θρίπας ὁρῶν. De magnis, qui pusilla negligunt. Est thrips auicula quæpiam minutissima, quam aquila quum videat, vt est oculatissima, haud tamen dignatur persequi, vtpote prædam vnguibus suis parum dignam.

Aquilam cornix prouocat.

Ἀετὸν κορώνη ἐρεθίζει. Tradunt peculiare cornicibus esse, irritare aquilam, verùm illa negligit prouocantem, intelligens nimirum sibi ab illa noceri non posse. Locus igitur adagio fuerit, si quando leuiusculus quispiam homuncio, qui neque prodesse queat, neque lædere, maximis viris oblatrat.

Suidas. ### *Asinus compluitur.*

Ὄνος ὕεται. Dictum apparet in eos, qui maledictis nihil omnino commouerentur. Quemadmodum asinus ob cutis duritiem, adeò pluuia nihil offenditur, vt vix etiam fustem sentiat.

Súsque déque.

Apud Plautum atque alios auctores inuenitur, Súsque déque fero, & Súsque déque habeo, pro eo quod est: Nihil mea refert, nihil laboro. Aulus Gell. scribit. Súsque déque ferre, idem valere quod æquo animo esse, atque interdum negligere, & contemnere.

Munum non verterim.

Apuleius. Pro eo quod est: Nihil omnino laboro, Mea nihil refert. Nihil enim faciliùs, quàm manum vertere.

Seneca.

Quod non est opus, asse carum est.

Hoc est, Quantumuis paruo emtum, tamen carum est, si opus non est eo. Potest ad complures accommodari sententias, vt si quis dicat artem quampiam minimo negotio posse disci, quę tamen nihil frugis sit allatura, respondeat posset: Quod non est opus, &c.

Sisinius.

Vapula Papyria.

Dici solitum, si quando volebant significare se negligere minas aliquorum. Videtur natum à Papyrio prætextato, à quo mater comminando plagas, frustra conata est exscalpere quid actum esset in senatu.

Aristotel.

Asinus esuriens fustem negligit.

Ὄνος πεινῶν ῥοπάλου ἀμελεῖ. In eos congruit, qui ventris compendiive gratia, quamuis contumeliam perferunt.

Cicero.

Pili non facio.

Ne pilo quidem melior, quum minimum quiddam momenti significatur.

Suidas.

Quàm curat testudo muscas.

Ὅσον μέλει τῇ χελώνῃ μυῶν. Testudini nihil nocere possunt muscæ, propter testam qua munita est.

Nauci non facio. Nauci facio.

Pro eo quod est, nihili facere.

Flocci non facio, aut flocci facio.

Flocci facere, &, Ne flocci quidem facere. Pro eo quod est, Ne tantilli quidem facere.

Ne teruncium quidem insumsit.

Est aliquoties apud Ciceronẽ hyperbole teruncii, quod appareat esse genus minutissimi numismatis. Accipitur pro re vilissima. Varro teruncium à tribus vnciis dictũ putat.

Gellius.

Frusto panis.

Pro re quantumlibet pusilla, ac vili. Videtur hyperbole sumta, vel à canibus, quos frusto panis inuitare solemus, vel à mendicis.

Nec vno dignus.

Ne vno quidem dignus, & Vno dignus: de vilissimo. Translata metaphora à iactu telorum.

Cœnum barbaricum.

Βόρβορος βαρβαρικός. Id est, Cœnum barbaricum, pro vehementi

stupore mentis apud Platonem libro de Republica secundo ponitur. Laudat enim illic dialecticam, quæ sola mentem ignorantiæ immersam erigit, attollítque à vulgaribus opinionibus ad solidam veri cognitionem. Καὶ τῷ ὄντι, inquit, ἐν βορβόρῳ βαρβαρικῷ πινὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορωρυγμένον ἥρμα ἕλκει τε καὶ ἀνάγει ἄνω. i. Ac reuera barbarico quodam cœno demersum animi oculum, paullatim trahit sub uehítque sursum. Barbarus à borboro per contemtum dictum videtur.

Fest. Pom.

Diobolares.

Quem minimi precij volumus intelligi, diobolarem olim vocabant. Obolus enim nummus erat æreus. Id primũ dictum in meretrices plebeias, minimóque venales, pòst deflexum est ad quemuis hominem, aut rem egregiè vilem & contemnendam.

Mithragyrtes, non daduchus.

Is qui in functione quapiam sordidas contemtásque partes agit, Mithragyrtes dicetur, daduchus esse negabitur. Eóque Iphicrates Calliam Μιθραγύρτην, ὐ δᾳδοῦχον appellabat, significans illum non fuisse initiatum sacris, sed tamen velle videri. Mithras apud Persas sol dicitur, quem illi Deorum summum iudicant. Vnde Mithragyrtæ dici videntur, qui obambulant cum simulatis mysteriis, ac rudibus imponunt. Nam & hoc genus hominum & olim fuisse declarat Apuleius asinus, non dissimiles iis qui hodie diui Antonij, Cornelij, aut Ioannis Baptistæ reliquias ad quæstum circunferunt potiùs quàm ad pietatem.

Vlpianus.

Nummo addicere.

Apud Iurisconsultos prouerbiale est nummo addicere, pro eo quod est minimo vendere.

Non magis quàm canem.

Odium & contemtum vulgò declarant canis vocabulo. Horatius: *Odit cane pejus.* Et Plaut. in Amphitryone: *V aluis tin' vsque ex spectatus aduenio? So. haud vidi magis Exspectatum, eum salutat haud quisquam magis, quàm canem.*

Obolo dignus.

Ἄξιος ὀβολοῦ. Id est, Dignus obolo, per iocum dicebatur, qui in aliquo numero vellet haberi.

Aristoph.

Vt lutí baiuli.

Ὡς ἂν πηλοφοροῦντες. Id est, Vt lutum baiulantes. Apud Aristophanem in Concionatricibus queruntur feminæ populum Athenienſem non conuenire ad concionem niſi a singulis nummo, quum antè ſuo victu conſultarent de Repub. πηλοφορεῖν autem poſuit pro omnium quæſtuariarum artiū ſordidiſſima. Aptè torquebitur in eos, qui functionibus honeſtis ad abiectum quæſtum abutuntur.

Titiuillitium.

Titiuillitium vox erat olim nullā quidem rem certam declarans, ſed velut interiectio contemtum extremum indicabat, qualis eſt apud Græcos πππαλό. Plautus: *Non ego iſtuc verbum emtitem titiuillitio.*

Ne nummus quidem plumbeus.

Nummum plumbeum, hyperbole prouerbiali, pro minima pecunia ponunt. Plautus in Trin. *Cui ſi capitis res ſiet, nummum nunquam credam plumbeum.*

Ne vmbram quidem eius nouit.

Adagium videtur ductum ab antiqua pictura, quæ rem duntaxat vmbris ruditer repræſentabat. Et nota eſt ſpecus Platonica in qua qui deſident, rerum vmbris oblectantur.

Idem.

Ne allij quidem caput.

Οὐδὲ σκορόδου κεφαλὴν δέδακεν. Id eſt, Ne allij quidem caput dedit. Conueniet in ſordidum & impendio parcum.

Virgilius.

Ne terra quidem iuuit.

Ne terra quidem profuit, id eſt, ne minimo quidem.

Ne guttam quidem.

Pro minimo. Ariſtoph. At tu mihi da pacis vnam guttulam.

Plautus.

Ne ramenta quidem. Ne feſtuca quidem.

Ne ramenta quidem ditior; quaſi dicas, ſtuppa ditior.

Nihil ſacri es.

Οὐδὲν ἱερὸν ὑπάρχεις. Siquidem Græci quidquid præclarū ac vehementer conducibile videri vellent, id ſacrum appellabant. Vt ſacra res conſilium: & ſacram ciuitatem dixit Ariſtides. Qui prouerbij tradunt originem, aiunt Herculem conſpecta Adonidis imagine, contemſiſſe his verbis: Nihil es ſacri. Accommodatur ad quamuis reſn deſpectui habitam.

Nihil

Nihil ſanum.

Tullius.

Summam morum corruptionem, & nullum honeſti reſpectum, his verbis Græci ſignificant, οὐδὲν ὑγιές, &c.

Homo trioboli.

Plautus.

Pro homine nequiſſimo, planéque nullius precij.

E circulo. E triuio.

Hominem è triuio, plebeium & contētum appellamus. M. Tullius, pro eo dixit, è circulo. Circulum autem vocat conuenticulum hominum in foro, aut in plateis confabulantium.

Exiguum oboli pretium.

Suidas.

Μικρὸν τοῦ ὀβολοῦ τίμιον. Conueniet in homines nequā, nihilique. Quanquam nihil obſtat quo minus ad rem contemtam transferatur.

Ἀθερίζειν.

Galenus.

Græcis ἀθερίζεται, Quod reiicitur, ac nihil ſit. Tranſlatum à ſummis hordei ſpicis, quæ cuſpides habent.

Holerum appoſitiones.

Diogenes.

Αἱ πρὸς λαχάνων προσθῆκαι. Id eſt, Holerum additamenta. De re nullius momenti.

Multa Syrorum olera.

Plinius.

Πολλὰ Σύρων λάχανα. Dicetur aut in magicę artis peritos, & herbis maleficis eam exercentes, aut in eos, qui rebus vilibus abundant.

Huius non facio.

Terent. in Adelph. *Huius quidquam non faciam.* Donatus admonet eſſe demonſtrantis, aut floccum, aut ſtipulam, aut ſummum digitum, aut huiuſmodi quippiam.

Quatuor obolis non æſtimo.

Τεττάρων ὀβολῶν οὐ τίθεμαι, Quatuor obolorū eſſe puta. Simile illis, Aſſis te non facio, & Dupondij non facio, & Teruncij non facio, &c.

Tricæ, Apinæ.

Tricas & Apinas vulgò res futiles ac nugatorias dicebant. Martialis: Quæcunque luſi iuuenis & puer quondā, Apináſque noſtras. Idem: Sunt apinæ tricæque, & ſi quid

vilius istis. Vnde & Tricari simili figura dicebant, Nugas agere.

Ausonius.

Nebula in pariete.

Pro re nihili, somniique simillima. Nam nebula res est inanior, quàm vt coloribus exprimi queat.

Trium litterarum homo.

Per ironiam dici potest in eum, qui generosus ac ingenuus videri cupiat. Inde natum quòd olim ingenui nomē, prænomen, & agnomen in literis aut insignibus suis, tribus litteris notare soleant, vt pro Quinto Valerio Maximo, Q. V. M. Plautus in Aulularia iocum aliò detorsit, nēpe in seruum furacē. Subiicit enim: Etiā fur trifurcifer.

Vitiosa nuce non emam.

Apud Plautum est, Vitam tuam vitiosa nuce nō emam, pro eo quod est, Ne minimo quidem.

Cassa glande.

Simillimo tropo. Plaut. in Rud. dixit cassam glandem, pro vitiosa glande, & inani putamine.

Etiam corchorus inter olera.

Philostr. Καὶ κέρχοερς ἐν λαχάνοις. Dici solitum in homines nullius pretij, qui tamen in numero aliquo studeant haberi. Nam corchoros oleris genus est vilissimi.

Inter indoctos etiam Corydus sonat.

Euripides. Ἐν ἀμούσοις δ' Κόρυδος φθέγγεται. Id est, Inter amusos etiam Corydus sonat. Quadrabit in quosdā, qui apud idiotas audent sese velut eruditos vēditare, inter doctos alioqui elingues. Corydus vilissimum auiculæ genus, miniméque canorum; strepit tamen vtcunque inter aues mutas.

Mandare laqueum.

Mandare laqueum, dicimur iis, quos vsque adeò negligi à nobis significamus, vt si vel suspendant sese, nihil ad nos attineat.

Medium ostendere digitum.

Medio item digito ostenso, supremum contemtum significabant. Martialis, *Atque illi digitum porrigito medium.* Nam hunc digitum Martialis impudicum vocat: *Ostendit digitum, sed impudicum.*

Horatius.

Minimo prouocare.

Est contemtum ad certamen prouocare. Sumtum à gestu pro-

stu prouocantium ad pugnam, minimo digito porrecto.

Antehac putabam te habere cornua.

Ἐκ τούτου σὺ ὤμην κέρατα ἔχειν. Id est, Antehac credebam tibi esse cornua. De iis, qui priùs habiti fortes ac strenui, posteà quum res virum postulat, apparēt ignaui. Vnde & Comicus cornutam bestiam vocat hominem paratum se defendere.

Plumbeo iugulare gladio.

Tullius.

Est futili leuíque argumento conuincere quempiam.

Hoc noueram, priùs quàm Theognis natus est.

Lucilius.

Quo rem frigidam & ineptam significabant. Apparet sumtum à Theognide Tragœdiarum scriptore, quem frigidissimum fuisse testatur Suidas, &, ni fallor memoria, Plato.

Locrensis bos.

Λοκρικὸς βοῦς. De re vili, aut de munere leuiculo dici potest. Quum aliquando Locrenses publicum sacrum facturi, bouem desiderarent, compositò ex minutis lignis bouis simulacro, diis rem diuinam fecerunt.

Scarabei vmbra.

Diogenian

Κανθάρου σκιά. Dictum de inani metu, quòd hoc insectū repentè aduolans, nonnunquam terrere soleat parum attentum.

Scraptæ.

Plautus.

Populari conuitio dicebantur mulieres nugaces, nulliúsque rei: à screo, quod est oris purulentiam eiicio cum sonitu. Quadrat in anus subinde screantes & tussientes. Screa pro rebus vilissimis accipiebant.

Bos Homolottorum.

Βοῦς ὁμολωττῶν. Dicebatur in plurima distractus, ac veluti dissectus negotia. Poterit & ad rem referri, vt si quis argumentum nimis minutatim diuidat, ita vt conscindere & concerpere magis quàm diuidere videatur. Zenodotus prodidit Homolottos populos dissecto in minimas particulas boue, fœdus iungere.

Septimus bos.

Suidas.

Ἕβδομος βοῦς. Olim in stupidos, brutósque dicebatur. Id hinc ortū esse tradunt, quòd antiquitùs post sextam lunam

bouis imaginem è farina pinsere consueuerint, qui septimam lunam cornibus referrent.

Generosus ex crumena.

Τεννῆος εἰς ὢν βαλάντιου. In eum iaciebatur, qui propter opulentiam generosus haberi voluisset, alioqui obscurus & humilis.

Attagen.

Ἀττάγας. Suidas indicat hoc cognominis, prouerbiali ioco, dici solere in seruos stigmaticos, quòd hæc auis plumas habeat variis colorum notis distinctas.

Zenodot. ### *Sale emtum mancipium.*

Ἀλώνητον ἀνδράποδον. In barbarum quempiam ac vilẽ homuncionem olim dicebatur. Nam negotiatores olim in mediterranea sálem importantes, mancipia reportabant à barbaris.

Tullius. ### *De lapide emtus.*

In vilissimum & vehementer obscurum hominem dicebatur.

xenodot. ### *Siculus miles.*

Σικελὸς στρατιώτης. Cõueniet in hominem, lucri gratia nullum ministerij genus recusantem.

Gellius. ### *Imi subsellij.*

Viri appellantur parasiti, qui ita in conuiuium admittũtur vt imo sedeant loco. Quadrabit etiam in tenues conuiuas, quos recipiunt diuites, sed infimo loco. Similes: Infra classem, Extremæ classis, Infimæ notæ.

Suidas. ### *Seruorum ciuitas.*

Ἀνδρῶν πόλις. De cœtu, conuictúque hominum improborum, furacium, aut ignobilium dici potest. Est hoc nomine ciuitas quępiam in Libya: in hanc si quis seruus lapidem importasset, liber fiebat, etiam si peregrinus fuisset.

Tullius. ### *De fæce haurire.*

Pro eo quod est sordida quæpiam ac plebeia, nimísque humilia persequi.

Aristoph. ### *Carica musa.*

Καρικὴ μοῦσα. Καρικὰ ἀηδήματα, Id est, Caricæ cantiones. De lugubri, rustica atque indocta, seu molesta cantione dici solitum. Propterea quòd, vt tradit Athenæus, Cares in luctu tibiis vti solent magnitudine palmi, lugubre quiddam & stridulum

stridulum sonantibus.

Asinos non curo.

Τῶν δ' ὄνων δέ μοι μέλει. Id est, Cæterùm asinos nil moror. Congruit in eũ, qui domesticis contentus opibus, non quærit aliena. Nam cui plaustrum est domi, huic non est opus asinis conductitiis.

Suidas. ### *Pomarius Hercules.*

Μῆλος Ἡρακλῆς. Per contemtum dicebatur in eum, qui nomen quidem magnificum gereret, ceterùm opibus nullis, nullâque potentia pollens. Ab euentu natum. Narrat Suidas, cùm rustici quidam Herculi bouem essent immolaturi, ísque rupto fune profugisset: nec esset quod sacrificarent, malum arreptum suppositis quatuor ramis crurum vice, deinde additis alteris duobus ceu cornuũ loco, bouem vtcunque sunt imitati: ídque ridiculum simulacrum pro victima sacrificauerunt Herculi.

Zenodot. ### *Malum Hercules.*

Μῆλον Ἡρακλῆς. Dici conueniet, vbi quis munuscula quãtumuis pusilla boni consulit.

Munus leuidensæ.

Cicero vocat munus vile, minimíq. precij. Seruius ostendit Leuidensam vestis esse genus vile, raro, tenuíque textu.

Cicernus Bacchus.

Ἐρεβίνθιος Διόνυσος. De re vehemẽter contemta. Sumtum à potu ex leguminibus confecto, qui vinum imitatur.

Zenodot. ### *Ollaris Deus.*

Χυτρεοὶς θεός. Dicebatur in hominem humilem, & contemtæ sortis. Magni Dij, ebore, auro, & argento sculpebantur. At plebeij illi, & minutili, quod generis sunt, Silenus & Priapus, qualibet materia fingebantur, ligno nonnunquam & luto, quo videlicet argento finguntur & ollæ.

Seneca. ### *Soterichi lecti.*

De re vili, priscáque, & minimè ambitiosa & rudis artificij. Coniicere licet Soterichũ fabrum fuisse quempiã: cuius opera priscam illam & rudem simplicitatẽ præ se tulerint.

Aristoph. ### *Cecidis & Buphoniorum.*

Τὰ Κηκείδου καὶ βουφονίων. De re magnopere prisca, & ob vetustatem iampridem obsoleta, desuetáque. Siquidem Cecides peruetustus quispiam Dithyramborum poëta

fuit, cuius scripta iam situm olebant. Item Buphonia festũ quoddam erat apud Atheniẽses ob vetustatem neglectum iam ac desitum, sic appellatum à cæde boum.

Ficulnus.

Lignum ficulnum vt fragile, atque ad omnia fermè inutile prouerbiis aliquot locum dedit. Nam ἄνδρα σύκινον virum ficulnum appellant, mollem atque inutilem.

Theocrit.

Ficulnus gladius.

Συκίνη μάχαιρα. De friuola caussa dici potest, quæque minimo negotio queat refelli. Dictus est autem ficulnus gladius sycophanta, quòd mollis sit & calumniator.

Plautus.

In foribus vrceum.

Ἐπὶ θύρας τὸν ὑδρίαν. Id est, In foribus aqualem. Significat rem contemtam ac vilem. Negliguntur enim, quæ passim sunt obuia, quæque facilè quibuslibet contingunt. Itaque vrceum in foribus positum, nemo studet tollere.

Ficum Mercurio.

Σῦκον ἐφ' Ἑρμῇ. De promto, & quibuslibet exposito bene ficio dicebatur. Nam antiquitùs mos erat, sicubi ficus ereptus fuisset, eum veluti Mercurio sacrum suspendere. Libe rum autem erat tollere ficum Mercurialem.

Hieronym

Merx vltronea putet.

Id est, Ingrata sunt, quæ vltrò, non petentibus offeruntur.

Numerus.

Homines nullius bonæ rei, numerus, prouerbio dicuntur, etiam idiotis. Horatius: *Nos numerus sumus, & fruges consumere nati.*

Homerus.

Telluris onus.

Γῆς βάρος. Id est, Terræ onus. De homine vehementer inutili, qui nihil aliud, quàm terram suo pondere grauat.

Abominandus scarabeus.

Μύση καινθαρίς. Id est, Abominanda cantharis. De vilissimo homine dicebatur. Cantharides ver miculis sunt lethali veneno. Quanquam hoc loco magis conuenit, vt sit diminutiuum à cantharo scarabeo, quasi dicas scarabeolus. In sacris quoque litteris, vermis, abiit in prouerbium cõtemtus: Ego sum vermis, & non homo.

Ætnæus scarabeus.

De ma-

gnis & fœdis. Ætnæum autem dixit, quasi prægrandem, vel quod in Ætna varij, maximique scarabei sunt: Vel Ætnæos dixit, tanquàm instar Aetnæ montis maximos. Porrò scarabeus è stercore, vt nascitur, ita pascitur.

Minùs de istis laboro, quàm de ranis palustribus.

Qua significamus nihil omnino ad nos pertinere negotium. Rectè dicetur in obtrectatores, quorum obloquutiones dicemus nos fortiter contemnere. Siquidem ranæ, tametsi assiduè obganniant, oblatrántque prætereuntibus, & odiosam illam cantionem iterent, sine fine, βρεκεκεκὲξ κοὰξ κοάξ, tamen nemo commouetur.

Indus elephantus non curat culicem.

Κώνωπος ἐλέφας Ἰνδὸς οὐκ ἀλεγίζει. Id est, Culicem haud curat elephantus Indicus. Dictum est autem ob singularem duritiem cutis elephantinę, quę fertur etiam iacula excutere.

Cochleare crescit.

Δοῖδυξ αὔξει. Dici solitum in pusillos homunciones per ironiam. Nam cochleare pusillum est & contortum. Chrysipp.

Connæ calculus.

Κόννου ψῆφος. In hominem aut rẽ nihili, nulliúsque momenti. Conna citharœdus, siue vt quidam volunt lyrista, ex eorum numero, qui citra vocem organo canebant. Aristoph.

Inertium chorus.

Ἀργῳϊτῶν χορός. Id est, Feriatorum chorus. De cœtu lasciuientium dicebatur. Otium enim ad omnem nequitiã impellit, præcipuè iuuentam.

Megarenses neque tertij, neque quarti.

Μεγαρεῖς οὔτε τρίτοι, οὔτε τέταρτοι. Dicebatur olim in homines supra modum ignauos & contemtos, nullóque honore dignos. Natum adagium ex oraculo quodam. Æginenses (vel Megarenses, vt alij volunt) potiti victoria aduersus Ætolos, interrogarunt Apollinem, quinam essent Græcorum præstantissimi, arbitrantes futurum, vt ob eam victoriam ipsis prima laus tribueretur. Sed oraculum respondit illos vilissimos esse omnium, nullóque numero ponẽdos.

Rusticanum oratorem ne contemseris.

Diogen.

Ἀγροίκου μὴ καταφρόνει ῥήτορος. In est, Rusticanum ne contemseris rhetorem. Admonet adagium, ne quem ob im-

peritiam infantiámve fastidiamus. Neque spectes à quo, quóve pacto dicatur, sed quid.

E flamma cibum petere.

Terentius in Eunucho dixit in parasitum, eiusmodi esse vt vel è flamma cibum peteret. Hoc est, quiduis cibi caussa passurum, facturúmque.

Mysorum postremus.

Μυσῶν ἔσχατος. Id est, Mysorum extremus. Strabo refert Mysorum populum vsque adeò contemtum fuisse, vt pro uerbio locũ fecerit. Summum itaque despectũ & infimam humilitatem hoc adagio significabimus.

Caricus hircus.

Καρικὸς τράγος. Diogenianus indicat dictitatum de vilibus & contemtis. Carũ populus, quòd passim in bellis mercenariam locarent operam, ceu vili vita in contemtus prouerbium abiit: vnde & Plato καρικὸν ἄνθρωπον, id est, Caricũ homuncionem dixit pro vili, nihilique.

Horatius. *Indoctior Philonide.*

Ἀπαιδευτότερος φιλωνίδου. Hic Melitensis erat prægrandi corpore, cæterùm insulsus & indoctus.

Aristoph. *Calabri hospitis xenia.*

Calabri hospitis xenia & munera rectè dixeris rusticana leuiáque, quæque magis onerent accipientem quàm iuuẽt. Siquidem Calabri, quòd pyris abundent, consueuerunt ea hospitibus affatim apponere, deinde saturos, bellariorũ vice domum auferre iubent. Quod si recuses, eadem porcis obiiciuntur.

Zenodot. *Principatus Scyrius.*

Ἀρχὴ σκυρία. Id est, Imperium Scyrium. De frigido tenúique regno. Scyrus insula, quam olim coluêre Cares, petricosa, & infrugifera.

Ciceris emtor.

Horatius in arte poëtica: Ciceris & nucis emtor. Infimæ sortis hominem, déque ima plebe quempiam significans.

Suidas. *Cubito emungere.*

Ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος. Id est, Cubito emungens. Prouerbialis ironia in hominem sordidi quæstus, & conditionis abiectæ. A salsamentariis ducta.

Canis viuens è magdalia.

Κύων

Κύων ζῶν ἀπὸ μαγδαλίας. Dici solitum in parasitos, & alieno victitantes cibo. Magdaliam dicit, quasi dicas furfurem & maruum purgamentum. Herodot.

Non est curæ Hippoclidi.

Οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Hoc adagio significabant se quippiam negligere, neque magnopere laborare. Hic Hippoclides erat Tisandri filius, qui cũ multis aliis iuuenibus Clisthenis Sicyonij filiam ambiebat. Verùm quum Clisthenes procos toto anno probaret, & Hippoclides in conuiuio indecoram quandam saltationem edidisset, sublatis in altum pedibus pater offensus inhonesto iuuenis lusu, ait: Fili Tisandri, à nuptiis tua saltatione excidisti. Ad illa protinus respondit Hippoclides: Haud curat Hippoclides.

Non admodum misces.

Οὐ μάλα κυκᾷς. Id est, Non multum potes neque prodesse neque nocere. Virgilius.

Alga vilior. (uis re.

Vilior alga. Poëta dixit, pro vilissima & abiectissima qua

Contemnentis inimicum.

Qui negabit se commoueri conuitiis alicuius hominis contemti, non inscitè deflexerit illud Hom. Iliad. λ,

Οὐκ ἀλέγω, ὡς εἴ με γυνὴ βάλοι ἢ πάις ἄφρων.
Καφὸν γὰρ βέλος αἰδρὸς ἀϊδρείοιο πέδηται. Id est,

Haud curo magis, ac si femina, siue quis infans
Me iaculo peteret, siquidem viri inertis & ipsa
Irrita tela volant.

Indignus qui illi matellam porrigat. Martialis.

De vehementer inæqualibus, aut ne vlla quidem ex parte conferendis. Homerus.

Contemnentis dicterium.

Si quando significabimus nos scommate seu contumelia leuiter commoueri, nec altius in animum dimittere, congruet illud Homeri Iliad. σ,

Οὐκ ἐν κομείῃ ὀξὺ πάγη βέλος, ἀλλὰ πάρος δὲν
Εἰρύσατο ζωστήρ τε παναίολος, ἠδὲ θύραξ δὲν
Ζωμά τε καὶ μίτρη, τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες. Id est,

At missum non transiit ad vitalia telum.
Sed summa in cute baltheus arcuit, impositæque
Laminæ squamæ, quas huic faber addidit ære.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Suidas. *Tanquam conchylium discerpere.*

Ὥσαϱ κοϱχύλιον διελεῖν. Id est, Tanquam concham dilacerare. De imbecillis & viribus longè inferioribus dicebatur.

Tragicus rex.

Τϱαγικὸς βασιλεύς. Dici potest, vel qui nomine duntaxat rex sit: cæterum viribus parum polleat. Nam in tragœdiis tantisper durat imperium, dum fabula peragitur.

Vterque ambo.

Ὁ μὲν ἑκάτεϱος ἀμφότεϱος, ὁ δὲ ἀμφότεϱος ἀδύτεϱος. Id est, Vterque ambo, ambo neuter. Quadrabit in duos aliquos, quorũ alterius nequitiam, alterius probitas compensat.

Βατταϱᾶς.

Eudemus. De pinguibus dictum & impotentibus. Nam Græca vox hinc dicta est. βατὸς pronum significat, (apud Tarentinos, vt indicat Hesychius) & κάϱα caput. Conueniet in temulẽtum & somnolentum.

Lucianus. *Pannus lacer.*

Hominem iam fastiditum & reiectum, ῥάκος πολυχιδὲς appellant Græci, id est, pannum vndique lacerũ. Sumta metaphora à veste longo vsu detrita, atque ob id reiecta, quũ noua fuerit in pretio.

Quis vsus cepis putridi.

Τίς χϱεία πυδιοῦ κϱεμμύου. Id est, Quis vsus putrefacti cepis? De rebus aut etiam hominibus abiectis, & quorum nullus vnquam est vsus. Etenim quum cepe sit herba per se vilissima, simulatque computruit, nihil abiectius.

Inutilior blace.

Βλακὸς ἀχϱηστότεϱος. In hominẽ nihili, nulliúsque bonæ frugis dicebatur. Sumtum à pisce vsque adeò vili, vt à canibus quoque fastidiatur.

Horatius. *Extritum ingenium.*

Παϱεξευλημένον νοῦν ἔχων. Id est, Mẽtem habens euanidam. παϱεξευλημένον perinde sonat, quasi dicas extibiatam, ducta metaphora à tibiarũ linguis, quæ postea quàm exciderint inutilis est tibia.

Barbam vellere.

Quum summum contemtum ac ludibriũ significamus. Horat. in Serm. *Barbam tibi vellunt Lasciui pueri.* Persius: *Iccirco flo-*

co fluidam præbet tibi vellere barbam.

Nihili cocio est.

Dictum videtur in eos, qui pollicentur in futurum, nec exhibent rem præsentem. Gellius cocionem dixit, quẽ veteres ariolatorem dixerunt.

Non pluris quàm simias.

Simia ridiculum animal est, vulgóque contẽtum. Dion Prusensis: Quos ego, inquit, non pluris facio, quàm, vt dici solet, simias.

Fumi vmbra.

Καπνοῦ σκιά. Pro re quãlibet vili. Cùm omnis vmbra res quædam est inanis, tum verò fumi vmbram pænè dixeris vmbram vmbræ.

Fulgur ex pelui. Diogenian

Ἀστϱαπὴ ἐκ πυέλου. De minis inanibus eorum qui lædere nequeunt: fulgor enim, qui fulguris imitatione quadã è vasculorum nitentium vibratione, aut ex aquis redditur, nocendi vim nullam habet, pueros modò territat.

Oppedere, & oppedere contra tonitrua.

Oppedere, prouerbialiter pro reclamare & contemnere reperitur vsurpatum. Horatius, *Vin' tu curtis Iudæis oppedere.*

Dionis grys.

Τὸ Δίωνος γϱύ. Rectè dicetur, aut vbi quempiam magno animo contemnimus, ac ne responso quidem dignum habemus, aut cùm rem nihili significamus.

CONTAGIO MORVM.

Ne gustaris quibus nigra est cauda. Pythagor.

Μὴ γεύεσθαι τῶν μελανούϱων. Id est, Ne gustes ex iis, quibus est nigra cauda. Admonet non esse habendum commercium cum improbis, & cum iis qui sunt nigris & infamibus moribus.

Oscitante vno, deinde oscitat & alter.

Ἑνὸς χαίνοντος, μετέχουσιν ἕτεϱοι. Id est, Cùm oscitat vnus, statim oscitat & alter. Dicendum quoties exemplo peccati statim prouocatur aliquis ad simile facinus. Fit quadam occulta naturæ vi, vt qui viderit oscitãte, cogatur & ipse oscitare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Corrumpunt bonos mores colloquia praui.

Eodem pertinet ille Menandricus senarius, quem Liuius Paulus Apostolus haudquaquam grauatus est in prim. Corinthiorum epistola citare: Mores bonos conuictus inficit improbus. Celebratur & hic senarius à Græcis.

Κακοῖς ὁμιλῶν κακὸς ἐκβέβηκα κακός. Id est,
Malus ipse fies, si malis conuixeris.

Plutarch.

Si iuxta claudum habites, subclaudicare disces.

Ἂν χωλῷ παροικῇς ὑποσκάζειν μαθήσῃ. Id est, Si iuxta claudum habitaris, disces subclaudicare. Prouerbium admonet vitandam pernicioſam improborum hominum cõſuetudinem, propterea quòd cùm corporis, tum maximè animi vitia contagio serpunt in vicinum.

A bonis bona disce.

Arist. Moral. Ix. ostendens virtutem optimè disci conuictu bonorum, quòd amici se mutuo corrigunt si quid erratum est, & sese vicissim ad honestas excitant actiones. Citat Theognidis versum:

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ διδάξεαι. Id est,
Qui bonus est, ab eo bona discito.

Liuius.

CONTRA.

Cantherium in fossa.

Rusticum adagium, sed tamen è re militari natum. Hoc licebit vti, quoties quis ad id negotij trahitur, in quo nequaquam valeat, aut vbi res erit vehementer impedita, periculosáve.

In puteo constrictus.

Plato. Quadrabit in eos, qui per angustias eò redacti sunt, vnde extricare se nullo modo possint.

Nunc meæ in arctum coguntur copiæ.

Terentius. Metaphora sumta ab exercitu, qui laborat iniquo conclusus loco, & vndique obsidetur ab hostibus, vt difficile sit effugere.

Inuita Minerua.

Pro eo quod est, Refragante ingenio, repugnante natura, non fauente cælo.

Non

Non est beatus, esse qui se nesciat.

Sensus est, Haud esse satis, vt adsit felicitas, ni felicitatem tuam intellexeris. Virgilius:

O fortunatos nimium, bona si sua norint, Agricolas.

Ἄζηλος πλοῦτος.

Vocabatur, cùm quis suas dotes ignoraret. Porrò felicitatis non minima pars est, vt quisque sua norit bona. Theophr.

CORRECTIO DICTI, AVT FACTI.

Corrigentis quod dictum est ab alio.

Vbi ciuiliter notabimus aliquem, tanquàm haud ex animi sententia loquutum, aut vbi quid dictum sit parum honestum, in hunc torquebimus versiculum Homeri Iliad. μ,

οἶδα ἐγὼ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τῶδε νοῆσαι. Id est,
Sermonem hoc alium potiorem adducere nosti.

Correctio dicti.

Dictum obscœnius & bonis viris reticendum, aut absurdum dictum notabimus hoc versiculo ex Iliad. ϕ,

Μῦθον, ὃν οὔ κεν ἀνὴρ γε διὰ στόμα πάμπαν ἄγοιτο,
Ὅστις ὀπίσσω ἧσιν φρεσὶν ἀρτία βάζων. Id est,
Sermonem, quem vix nemo vnquam promat ab ore,
Qui modò cognorit cordata & sana profari.

CRVDELITAS.

Manliana imperia.

Rectè congruit in hos, qui sæuiunt in eos, in quos ius nacti sunt, & qui nimis rigida iuris obseruatione humanitatis & æquitatis obliuiscuntur. Liuius & Valerius narrant Lucium Manlium, filium occidisse propter edicti transgressionem.

Opera Syloſontis ampla regio.

Ἐκπη Συλοσωντος ἐρυχεία. Id est, Per Syloſontem regio facta est amplior. Nam Syloſon munificentia Darij, mortuo Polycrate, Samiorum adeptus tyrannidem, quum acerbius exerceret imperium, ita vt ferè solent ij, qui ab humili fortuna repentè ad res amplas prouehuntur, & ob hanc causſam insula desereretur ab incolis, prouerbio dici cœptum, Spatiosa regio est Syloſontis gratia. Conueniet in acerbè gerentem magistratum, cuius vitio deseratur ab incolis regio. Strabo.

Lucianus.

Phalaridis imperium.

Φαλάριδος ἀρχή. Id est, Phalaridis principatus. Rectè dicetur in eos, qui crudeliùs exercent imperium, aut potestatem sibi delegatam. Ortum adagium à Phalaride Agrigentinorum tyranno, quem sua crudelitas nobilitauit.

Omnium quos sol videt.

Sunt & illæ figuræ prouerbiales: Omnium quos terra sustinet, aut quos sol vider, pessimus, optimúsve. Plautus in Sticho: *Meliorem neque tu reperies, neque videt sol.*

Omnis herus seruo monosyllabus.

Πᾶς δεσπότης δούλῳ μονοσύλλαβος. Heris & potentibus, breuissimo tantùm verbulo est opus vt vel annuant, vel renuant: *Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.*

Budoro more.

Βουδόρῳ νόμῳ. Aut vt alibi reperio, Βεδόραν νόμῳ. Id est, Budororum more, seu lege. Suidas interpretatur de iis, qui digni sint, vt bouis ritu excorientur. Diogenianus exponit de admirandis. Βούδωρον autore Stephano, promontorium est oppositum Salamini. Βούδια, Magnesiæ ciuitas, quam Homerus Βέδιον appellauit. Βουδινοὶ, Budini, populi sunt Scythiæ, sic appellati, quòd à bubus vehantur, vtpote plaustris ædium vice vtentes.

Lemnia manu.

Λημνίᾳ χειρί. Dictũ pro eo quod est, nefaria, impia, crudeli.

Crudelis Bacchus.

Ὠμηστὴς Διόνυσος. Baccho quondam viuos homines sacrificari mos erat. Vnde in crudeles conuenit, siue quòd temulentia feroces reddat & immites.

Aristoph.

Non magis parcemus, quàm lupis.

Οὐ φειδόμεθα μᾶλλον ἢ λύκων. Id est, Haud magis parcemus ac lupis. Inde natum quòd antiquitùs lex ad interficiendos lupos, etiam præmio inuitabat apud Atticos.

Suetonius.

Lutum sanguine maceratum.

Theodorus Gadareus Tiberij Cæsaris in arte Rhetorica præceptor, perspiciens in eo adhuc adolescente sæuitiam quandam cum ingenij stupore coniunctam, inter obiurgãdum illũ subinde vocare solet πηλὸν αἵματι συμπεφυρμένον, Id est, lutum sanguine maceratum: luto tarditatem innuens, sanguine crudelitatem.

Non

Non est oleum in lecytho.

Aristoph.

Ἔλαιον οὐκ ἔνεστιν ἐν τῇ λεκύθῳ. Id est, Olei liquor nequaquã inest in lecytho. Quum significamus non esse precibus locum apud inexorabilem. Nam ἔλαιον oleum significat, ἔλεος misericordiam.

Boni viri lacrymabiles.

Zenodot.

Ἀγαθοὶ δ' αὐδάκρυες ἄνδρες. Id est, At quisquis probus, is multum lacrymabilis est vir. De iis, qui facilè commouerentur ad misericordiam, ac precibus flecterentur. Nam illacrymare dicuntur, qui miserescunt.

CVRIOSITAS.

Scit quomodo Iupiter duxerit Iunonem.

Theocrit.

In curiosos, & quid quisque domi faciat peruestigantes, conueniet illud ex Syracusanis,

Πάντα γυναῖκες ἴσαμεν, καὶ ὡς Ζεὺς ἠγάγετ' Ἥραν. Id est,
Nouit femineum genus omnia: nouit & illud
Iunonem duxit quo pacto Iupiter olim.

Canes venatici.

Cicero.

Dicuntur qui omnia venantur, & produnt, peruestigántque. nota metaphora.

Nihil dulcius quàm omnia scire.

M. Tullius ad Atticum (lib. 4. epistola, Delectarunt me) refert hunc senarium ceu vulgò celebrem:

Οὐδὲν γλυκύτερον ἔστιν ἢ πάντ' εἰδέναι. Id est,
Nil dulcius quàm scire prorsus omnia.

Mylus omnia audiens.

Μῦλος πάντ' ἀκούων. Dici solitum, vbi quis se dissimularet audire, quum omnia tamen auribus curiosis captaret, auscultarétque. Tractum videtur à mola, vnde exploratores obseruare soleant, quæ fierent. Aut à Myli curiosi cuiuspiam moribus.

Nihil inanius quàm multa scire.

Πολυμαθημοσύνης τῆς οὐ κατεόντερον ἄλλο. Id est, Non aliud magis inane puta quàm plurima scire. Conueniet in eos, qui malunt multa discere, quàm vtilia.

Zenonium est & lentem coquere.

Licebit vti, quum dicemus esse viri boni, etiam in rebus

minutissimis sui similem esse, aut egregium artificem in quacunque materia declarare, qualis sit artifex. Zenō Stoicorum Princeps fuit, qui docet sapiētē omnia rectè facere.

Strabo.

Corycæus auscultauit.

Κορυκαῖος ὑπεροάζετο. Vbi quis id quod agit, conatus dissimulare, tamen à curiosis deprehenditur. Corycus mons est Pamphyliæ præcelsus ac portuosus, atque ob id piratarum insidiis opportunus. Exploratores illius montis Corycæos vocabant.

Lucianus.

Multæregum aures atque oculi.

Ὦτα καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέων πολλοί. Id est, Aures atque oculi regum multi. Allegoria inde ducta est, quòd regibus complures vbique sunt exploratores, quibus velut auribus vtuntur.

Nodum in scyrpo quæris.

In anxium dicebatur, nimisque diligentem, aut meticulosum qui illic scrupulum moueret, vbi nihil esset addubitandum.

Plautus. Hieronym

Notare vngui, Carbone notare, & similia.

Quòd soleat vngui signum apponi, vbi quid parum placet, Horatius dixit, Transuerso calamo signum apponere: pro eo quod est damnare. In eundem sensum, Cēsoria virgula legitur identidem apud D. Hieronymum, pro castigandi notandique autoritate. Eodem pertinent, Spongia corrigere, veru signare, ὀβελίζειν.

Tristis littera.

M. Tullius pro Milone, Quòd nisi vidisset posse absolui eum qui fateretur, quum videret nos fateri, neque quæri vnquam iussisset, nec vos hanc tam salutarem in iudicādo litteram, quàm illam tristem dedisse tis. Tristem litteram appellat Θ, salutarē τ, quòd hac absolueretur reus, illa damnaretur. Liuius dixit, tristiorem notam.

Contra retiarium ferula.

Martial. Denique videas, an te delectet contra retiarium ferula. Id est, An id faciendum tibi putes, quod nemo non damnet atque exibilet. Dici solitum in eos Domitius Calderinus admonet, qui infirmo præsidio contra maximè instructum pugnarent.

Ni

Ni pater esses. Diogen.

Εἰ μὴ πατὴρ ἦδη. Vtemur quoties senis, aut potentis aut alioqui venerandi sententiam nobis haudquaquam probari significabimus, cui tamen honoris caussa nolimus refragari.

Calculo mordere. Aristoph.

Ψήφῳ δάκνειν. Dicuntur, qui suffragio lædūt, aut vlciscuntur hominem.

Æquales calculi. Suidas.

Ἴσαι ψῆφοι. Si quando parum abest vt condemnetur aliquis, & tamen absoluitur. Aut quum nutat animus, ambigitque vtram in partem se deflectat, rationibus hinc atque hinc velut ex æquo adhortantibus atque deterrētibus.

Non probantis. Lucianus.

Ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἤδεν θυμῷ. i. At non Atridæ sic est Agamemnoni visum. Rectè vtemur, vbi rē quidem fatebimur honestam factu, verùm diuersa placere iis, quorum libido plus valeat, quàm æquitatis ratio.

Ne nomen quidem.

Paulus ad Ephesios: Fornicatio, aut omnis immunditia, aut auaritia, ne nominetur in vobis. Quid enim? Itáne scelus est nominare auaritiam, aut libidinem? Non opinor. Sed Apostolus vt grauiter vitia detestaretur, vsus est hyperbole prouerbiali. Nam inter pios nominatur & Iudas & Pilatus.

Θ præfigere.

Theta præfigere, pro damnare. Persius: *Et potis es vitio nigrum præfigere theta.* Nam nescio an debeamus Isidoro credere, qui primo Etymologiarum libro scribit ita militari more solere fieri, vt cæsi Θ, salui τ, signarentur. Certè de hoc signo Θ, fit mentio etiam in Apocalypsi, quæ beati Ioannis Euangelistæ nomine legitur.

Murus aheneus.

Horatius: *Hic murus aheneus esto, Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.* Vsurpatur pro certo & immutabili animi decreto, schemate nimirum prouerbiali.

Hesiodus.

Nullus dies omnino malus.

Astrologi designant quosdam dies fortunatos aut infelices, sed his aut illis rebus: nullo tamen die indulgendum est otio, quòd nullus sit adeò inauspicatus, quin alicui negotio sit felix, si quis rectè vtatur concesso tempore dies infaustus gerendo bello, aut nauigationi, felix est administrandæ rei familiari. Nullus autem dies non prosper parandæ bonæ menti fatetur Hesiodus:

Omni ex parte dies malus haud obuenerit vnquam.

Procop.

DEGENERANTIVM IN PEIVS.

Ab equis ad asinos.

Ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους. Vbi quis à studiis honestioribus ad parum honesta deflectit.

Lucianus.

Mandrabuli more res succedit.

Ἐπὶ Μανδραβέλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα. Id est, Res Mandrabuli ordine succedit. Hoc est, in dies in peius labitur. Inde natum, quòd Mandrabulus quidam, quum thesaurum reperisset, primùm auream ouem posuit Iunoni Samiæ, proximo anno argenteam, tertio æream.

O domus antiqua quàm dispari domino dominaris!

Videtur & illud Ennij carmen prouerbiis ascribēdum quod refertur à M. Tullio Offic. libro primo. Id conueniet in disciplinam commutatam in peius, eorum vitio qui successerunt.

Heroum filij noxæ.

Ἀνδρῶν ἡρώων τέκνα πήματα. Id est, Virorum heroum filij noxæ. Manet & hodie vulgatus iocus: Ex sapientissimis patribus stultissimos propagari liberos.

Terentius.

Haud canit paternas cantiones.

Οὐ πατρῴοις αὐλεῖ μέλη. De eo iactatum, qui à paternis moribus degeneraret. Solent liberi maiorum suorum cātiunculis, quas admodum pueri didicerunt, delectari.

Filius degenerans.

In filium, qui à paterno degenerat instituto, conueniet illud Homeri Iliad. ρ,

Ἀλλ' ἔχ' ὑὸς ὣς ἔντεσι πατρὸς ἐῇσι. Id est,
At non consueuit patriis in filius armis.

Bene

Bene natis turpe est malè viuere.

Quidam arbitrantur ob hoc ipsum sibi licere turpiter viuere, quòd honestis maioribus orti sunt, quum contrà generis claritas quasi fax addita faciat vt nobilium errata plus habeant dedecoris, quàm obscuro genere natorum.

Quis parentem laudabit, nisi infelices filij?

Τίς πατέρ' αἰνήσει εἰ μὴ κακοδαίμονα τέκνα; Id est,
Quis patrem laudet, nisi proles laudis inanis?

Carmen vulgò iactatum de iis, qui maiorum suorum facinora iactitant, nimirum nihil habētes quod de seipsis verè prædicent.

Acesias medicatus est.

Diogen.

Ἀκησίας ἰάσατο. Dici solitū de re, quæ semper vergeret in deterius, quóque magis accuraretur, hoc peius haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus & stupidus, qui dum cuidam pedum dolore laboranti mederi studet, auxit dolorem.

Taurum tollet, qui vitulum sustulerit.

Si quando significabimus maiora peccaturum adultum, qui puer vitiis minoribus assueuerit.

Vt nunc sunt homines.

Si notabis temporum tuorum mores, vt semper in peius degenerantes à virtute maiorum, applicabis illud Homeri Iliad. μ, οἷοι νῦν βρότοί εἰσιν. Id est, vt nunc sunt homines.

Discum quàm philosophum audire malunt.

Vulgus hominū propensius est ad quamuis ineptas voluptates, quàm ad frugifera. Per iocum trāsferri potest ad discum escarium, cuius crepitum multi libētius audiūt, quàm vocem philosophi.

Eamus Athenas.

Ἴωμεν εἰς Ἀθήνας. Licebit vti, si quando nos melioris fortunæ relictæ pœnitebit.

DEPRECANTIS ET ABOMINANTIS.

Despuere malum.

Manet & hodie in vulgi moribus, vt si quid audiant execrandum, quod sibi nolint euenire, despuāt velut abominantes. Id autem hæsit ex veterum superstitione, qui sibi

Plautus.

persuaserãt disputationem esse remedium aduersus imminentia mala.

Vates secum auferat omen.

In eos qui nobis dira minitantur, aut acerba prænuntiãt, conueniet illud Theocriticum in Bucoliastis.

Αὐτὰρ ὁ μάντις ὁ Τήλεμος ἐχθρὸς ἀμοῖσιν,
Ἐχθρὰ φέροι ποτὶ οἶκον, ὅπως πατέοισι φυλάξῃ. Id est,
Telemus at vates, mihi qui canit omnia dira,
Dira domum referat, quò natis illa reseruet.

In capras silvestres.

Athenæus. Κατ' αἶγας ἀγρίας. Id est, In capras feras. Abominantis est sermo, & malum deprecantis. Confine illi: *Hostibus eueniant conuiuia talia nostris.* Athenæus ponit, Ad capras silvestres pro eo quod difficillimum esset inuentu, aut quod nusquã est.

Idem. *Bæon malus piscis.*

Dicetur in hospitem ingratum ac molestum. Bæõ apud Epicharmum piscis quidam est.

Pindarus. *Si quid mali in Pyrrham.*

Εἴ τι κακὸν, εἰς Πύρραν. Subaudiendum, recidat aut abeat, aut eiusmodi quippiam. Originem prouerbij tradunt huiusmodi. Quondam Pyrrhæos quotquot erant finitimi, graui odio persequebantur, vnde si quod malum aliquando videretur impendere, id abominantes precabantur vt in Pyrrhæos auerteretur, dicẽtes εἰς τὴν Πυρράων: id est, In Pyrrhęorum regionem. Est autem Pyrrha Lesbiinsulę ciuitas, au
Suidas. ctore Stephano.

Procul ab auribus nuntius veniat.

Ἀπ' ὤατος ἄγγελος ἔλθοι. Id est, Procul absit nuntius aure: Sermo deprecantis nuntium malè auspicatum.

Abhorrentis ac detestantis.

Quum dicemus nos vehementer à vitio quopiã abhorrere, illud Homeri vsurpare licebit:

Ἐχθὲς γάρ μοι κεῖνος ἐμοὶ δόμου ἀΐδαο πύλῃσι. Id est,
Is mihi iuxta inuisus, vt atri limina ditis.

Plato. *Dulcis cubitus.*

Γλυκὺς ἀγκών. Abominantis est sermo. Ancon autem Nili pars est, in qua nauigantes plurimum & sudant & periclitantur. Vnde prouerbio dicebant: Dulcis cubitus, quasi deprecantes eius loci discrimina. Id autem perinde valet qua si di-

si dicas: Bona verba, aut Benè ominata loquere.

Terra mihi prius dehiscat.

Virgilius:

Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiscat,
Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad vmbras,
Pallentes vmbras Erebi, noctémque profundam,
Antè pudor quàm te violem, aut tua iura resoluam.

Omnia præclara dicis.

Socrates apud Platonẽ in Euthydemo, εἰρωνεύεσθαι suo more, quòd aduersarius absurda quædam collegisset, videlicet Socratẽ scire quod nesciebat, & rursum nescire quod sciebat. Εἶεν, inquit, ὦ Εὐθύδημε. τὸ γὸ λεγόμενον, καλὰ δὴ πάντα λέγεις. Id est, Esto, ô Euthydeme. Nam vt dici solet, omnia sanè præclara dicis.

E sublimi me derides.

Ἀφ' ὑψηλοῦ μου καταγελᾷς. De eo, qui cum fastu ridet quẽpiam, ac despectim.

Ἐσιμαλίχθαι. Suidas.

Ἐσιμαλίχθαί σε φησί. Hoc gestu contumeliam despectúmque supremum significabant. Est enim Græcè ἐσιμαλίσθαι medium digitum ostendere, contractis cęteris, ignominiæ caussa.

Naso suspendere.

Est vafrè ac subdolè irridere. Horatius in Sermonibus:

Naso suspendis adunco.

Postica sanna. Plautus.

Persius prouerbialiter appellat clãcularium irrisionem. A gestu ridentium aliquẽ à tergo. Posticæ occurrite sannę.

In eo ipso stas lapide, in quo præco prædicat.

Quadrabit, vbi quis præsens, videns, audiénsque, tamen deluditur. Quod autem meminit lapidis, id traductum est à lapide quodam editiore, quem Romæ fuisse, compluriũ auctorum testimonio, constat: vnde præcones in auctionibus res venales annuntiabant.

Loripedem rectus derideat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Iuuenalis: *Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus.* Quo conueniet vti, quoties aliquis id aliis opprobrat mali, cui sit ipse obnoxius.

DESPERATIO.

Diogen.

Actum est.

Prouerbialiter etiam hodie his verbis desperationem significamus, Actum est, Græci πέπραγται. Terentius in Eunuch. *Actum est, ilicet, periſti.*

Nullus sum.

Prouerbiales sunt & illæ apud Comicos hyperbolę: Nullus sum, Occidi, & Perij, quibus desperationem aut ingens malum significamus.

Eurip.

Pinus in morem.

Πίτυλος τρόπον. Id est, Piceæ ritu. Vbi quis funditus, radicitúsque perit, ita vt nullo pacto restitui possit, piceæ ritu perditus dicitur. Nã piceã succisam negãt suppullascere.

Idem.

Perierunt bona.

Ἔρρει τὰ καλά. Id est, Perierunt honesta. Hippocrates Mindaro Lacedæmoniorum Duci fuit ab epistolis. Eo interfecto ab Athenienſibus, Hippocrates in Lacedæmonem huiusmodi scripsit epistolam: Ἔρρει τὰ καλά, Μίνδαρος δ' ἀπόλωλεν, id est, Perierunt honesta, Mindarus autem amotus est. Innuens rem malè cessisse.

Ad restim res rediit.

Terent. In Phor. *Opera tua ad restim mihi quidem res rediit planissimè.* Hoc adagio summa rerum desperatio significatur. Nam in hac solent quidam amentes ad laqueum confugere.

Plinius.

Suspendio deligenda arbor.

In re vehementer indigna, neque vllo pacto toleranda, veteres arborem suspendio deligendam esse dicebant.

Suidas.

Ad porcellum da mihi mutuò tres drachmas.

Εἰς χοιρίδιόν μοι νῦν δάνεισον τρεῖς δραχμάς. Id est, Ad porcellum nunc da mihi mutuò treis drachmas. Dicebatur ab eo, qui mori decreuisset, aut qui vellet initiari. Nam initiandi consueuerunt immolare porcum.

A quinque scopulis desilire in fluctus.

Ἀπὸ πέντε ἄλλεσθαι πετρῶν εἰς κῦμα. Id est, A quinque desilire rupibus in vndam. Hoc vsurpari solet ab iis, qui iam impatientes præsertim malorum, minantur semet in quoduis potiùs malum præcipitaturos, quàm vt perpetiantur.

Omnibus armis præsidiisque destitutus.

Hominem inermem, & omnibus præsidiis destitutum, indicabimus hoc versu Homeric. qui est Iliad. φ,

Γυμνὸς ἄτερ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος, οὐδέ οἱ ἔγχος ἔσχε. Id est,
Et clypeo simul & galea nudatus & hasta.

Tenuis spes.

Ψυχρὰ μὲν ἐλπίς. Id est, Spes frigida quidem. Spem infirmam incertámque Poëtæ tenuem vocant.

DIFFICVLTATIS.

Non est cuiuslibet Corinthum appellere.

Οὐ παντὸς ἀνδρὸς εἰς Κόρινθόν ἐσθ' ὁ πλοῦς. Id est, Non est datum cuiuis Corinthum appellere. Vetustum iuxta ac venustum adagium, de rebus arduis & aditu periculosis, quásque nõ sit cuiuslibet hominis affectare. Inde natum, quòd, vti refertur apud Suidam, nec facilis nec satis tutus sit nautis in Corinthiacum portum appulsus. Parasitus quidam Comicus elegant er detorsit prouerbium, hoc modo, *Adire mensam hand hominis est cuiuslibet.*

Difficilia quæ pulcra.

Solon.

Δύσκολα τὰ καλά. Id est, Ardua, quæ pulcra. Quidam prodiderunt Pittacum, vbi semet abdicasset imperio, dixisse: Difficile bonum esse. Porrò Solonem Pittaci mollitiem atque ignauiam taxantem dixisse: Difficilia, quæ honesta.

Cum principe non pugnandum.

Qui significabit arduum, principem à priuato superari: aut difficillimum, vincere naturam, vsurpabit illud Homeri ex Odyss. λ,

Ἀργαλέος γάρ τ' ἔδν θεὸς βροτῷ αἰδρὶ δαμῆναι. Id est,
Ardua res homini mortali vincere numen.

Ire per extremum funem.

Horatius.

Pro eo quod est, rem factu perquàm difficilem præstare, neque vel tantillum aberrare.

Clauam extorquere Herculi.

Qui sibi vendicare conantur, quod alius iam potentior

occupauit.vel Ioui fulmen eripere,vel clauam extorquere de manu Herculis dicetur.

Nemo malus hoc sciet.

Plato.

Οὐδεὶς κακὸς εἴσεται ταῦτα. Id est,Nullus malus hoc sciet. Quoties rem egregiam & cognitu dignam significamus.

Non omnibus contingit.

Non cuiuis fit potestas cum regibus colloquendi aut non omnibus contingit diuinarum litterarum penetrare mysteria.Ad hunc sensum non inuenustè deflectetur illud Homeri ex Odyss.π,

Οὐ γάρ πω πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς. Id est,

Haud cuiuis manifesta videntur numina diuûm.

Ægrè,sed tamen contingit.

In eos, qui ægrè quidem, sed tamen assequuntur quod optant,quadrabit illud Homeri Odyss.λ,

Ἀλλ' ἔτι μὰν γε καὶ ὧδε κακὰ πάσχοντες ἱκοισθε. Id est,

Peruenietis adhuc,quanquàm mala plurima passi.

Ægrè quidem,sed facimus tamen.

Quum ægrè quidem,& non sine plurimis incommodis agimus quippiam, sed tamen facimus adacti necessitate, conueniet illud Homeri Iliad.ζ,

Καὶ μάλα τε ῥίγιστα πάρ, αἰαγμὴν δὲ ἐπέτυχε. Id est,

Quamuis afflicti nimium,sed fatum ita cogit.

Plautus. *Præter Sibyllam nemo leget.*

Diuus Hieronymus irridens Iouiniani stylum vt perturbatum & obscurum,scribit Plautinarum litterarum illud in eum quadrare:Has præter Sibyllam leget nemo.

Centum plaustri trabes.

Hesiodus: Ἑκατὸν δέ τε δυοχθὴ ἁμάξης. Id est,

Centum autem lignis plaustrum compingitur vnum.

Eo tempestiuiter vtemur, cùm significabimus id quod à nobis petitur,magno constare.

Azanæa mala.

Ἀζανάϊα κακά. Dici solitum,vbi quis in re perdifficili plurimum sumeret laboris:Azanæa regio quædam sterilis est Arcadiæ, in qua coloni multo sudore parum fructus recipiunt.

Carpere prouinciam. Tradere prouinciam.

Capiunt suscipiúntve prouinciam, qui rei curandæ onus in se recipiunt.

Capere ciuitatem.

Plato in quodam dialogo significat prouerbio dici solere,Capere ciuitatem,qui rem difficilem esset assequutus. Neque enim ciuitas primo statim impetu capitur.

Omnes laqueos effugere.

Plato.

Quod ipsum à venatu translatum est,in quo sic vndique sepiuntur exitus, vt necesse sit feram in aliquas insidias incidere.

Trabs in omnibus.

Δοκὸς δὴ ἐν πᾶσι πέπυκται. Id est, Trabs in omnibus facta est. Videtur hemistichium ex Poeta quopiã sumtum, quo significatum est,nihil esse tam certum,quin obstet scrupulus,cogens nos ad exactiorem rei considerationem.

DIFFIDENTIAE.

Simul & da,& accipe.

Ἅμα δίδου καὶ λάμβανε. Vbi res est cum homine parum certa fide,cui non sit tutum quidquam credere,nisi statim receperis,quod fueris stipulatus.Torquebitur ad eum, qui non collocat officium,aut munus suum,nisi iam certus de mutuo.

Aristotel.

Nemini fidas, nisi cum quo modium salis absumseris.

Significat autem hominis ingenium non posse perspici,nisi diuturno conuictu.

Fiducia pecunias amisi.

Iactatur & hodie,fiducia plerosque mortalium falli.

Ne Mercurio quidem credere.

Cicero.

Strabo lib.2. de narratione parum probabili, ὡς ἐδὲ τῷ Ἑρμῇ πιθόμενος τὶς λέγοντι, id est, Quam ne Mercurio quidem credat aliquis narranti. Propriè conueniet in eos,qui longinquis peregrinationibus circumacti,narrare solent prodigiosa.At viatorum Deus habebatur Mercurius.

Confringere tesseram.

Apud Plautum in Cistellaria confregisse tesseram dicitur qui sibi reditum in domum aliquam præclusit. Est autem tessera symbolũ hospitale , quo prolato agnoscebantur hospites,si quando redissent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Caca dies, & oculata dies.

Plautus cæcam diem & oculatam, pro die, qua non numeratur præsens pecunia, & qua numeratur. Vocant & Iurisconsulti cæcam diem, & cæca testimonia, quæ scripto perhibentur ab absentibus. Nam cæca sunt non tantùm quę non vident, sed quæ non videntur, & absunt.

Oculatæ manus.

Oculatas manus dixit Plautus, quæ promissa velint exhiberi re, non oratione promitti. Nam oculos habere, quibus videāt exhibita: aures non habere, quibus audiant pollicitationes. *Semper*, inquit, *oculatæ nostræ sunt manus, credunt quod vident.*

Plautus. ### *Pluris est oculatus testis vnus, quàm auriti decem.*

Longè maior est habenda fides referentibus ea, quę viderint oculis, quàm iis, qui narrant ab aliis audita.

Aristoph. ### *Non persuadebis, ne si persuaseris quidem.*

Οὐ γὰρ πίσῃς, ἢν δ' αὖ πίσῃς. Id est, Haud enim persuaseris vnquam. Est autem hyperbolæ genus, qua significamus tāquàm ἀδυνατώτατόν τι. Perinde quasi dicas, non credam, etiam si videro.

Quot seruos habemus, totidem habemus hostes.

Non habemus illos hostes, sed facimus. Meminit Seneca epistola XLVII. Admonet adagium, ne quid fidamus illis, néve ex animo illos nobis amicos arbitremur, qui nos metuunt.

Hostium munera, non munera.

Priscorum superstitio credidit, obseruanda vel maximè munera, à quibus, quo animo mitterētur, propterea quòd quæ darentur ab iis, qui nobis malè cuperent, exitio plerúque fuisse constaret.

Plautus. ### *Homo homini lupus.*

Ἄνθρωπος ἀνθρώπου λύκος. Quo monemur, ne quid fidamus homini ignoto, sed perinde atque à lupo caueamus.

Etiamsi Cato dicat.

De fide & auctoritate Catonis Vticensis narrat Plutarchus. Prouerbium dicitur de rebus incredibilibus.

Lydus ostium claudit.

Αυδὸς πλὼ θύραν ἔκλεισε. De furacibus dicebatur, quòd Lydi non discederent, nisi re quapiam sublata. Malum accipere de iis, qui rem quampiam obscœnam aggressuri fugiant arbitros addúntque sese, propter Lydos mollicies notatos.

Tuam ipsius terram calca.

Quum iubebimus cuipiam, vt in suo loco se contineat, neque se recipiat in nostra.

Longè latéque.

Gellius.

Quum ingens discrimen significant, longè latéque distare dicunt. Translatum videtur ab agrorum messoribus.

Quisquis is fuerit.

Quemuis citra vllam exceptionem hominem indicabimus hoc versiculo, qui est Iliados XIII.

Ὅς τις δυσπέτεός γε εἴη, καὶ ἔδοι δημήτερος ἀκτήν. Id est,
Qui modò mortalis sit, edens Cerealia dona.

Pilus in medio.

Minimum discriminis significantes, dicimus pilū interesse, id vehementius est, quàm si dicas, culmum latū. Theocritus in Thyonicho,

-λασῶ δὲ μανεὶς πολλὰ δρὶξ αἰὲν μέσον.

At me imprudentem capiet vesania tandem,
Vix pilus in medio est.

Verba sunt amantis ac metuentis, ne tandem amor exeat in infamiam, à qua tā parum absit, vt vix pilus sit in medio. Consimili tropo Plautus dixit in Mostel. *Plumā haud interest patronus an cliens probior fiet Homini, cui nulla in pectore est audacia.* Non interest pluma, pro nihil omnino refert.

Δὶς δι' πασῶν.

Lucianus.

Id est, Bis per omnia. Hoc adagio discrimen ingēs ac lōgissimum interuallum significabant. Vnde quæ pugnātissima inter sese viderentur, totóque dissiderent genere, ea bis per omnia inter se discrepare dicebant.

Mysorum ac Phrygum termini discreti sunt.

Strabo regiones quasdam commemorat inter sese finitimas, puta Phrygū, Bithynorum, Mysorum, Dolonum, i-

tem qui iuxta Cyzicū accolunt, Mygdonū ac Troianorū. Neminem autem inficias ire, quin vnaquæque suis finibus sit circūscripta. Verùm eos fines ad amussim diiudicare, id neutiquam facile. Manent & in hodierum diem de finibus gentium rixæ, longa serie temporum omnia confundente. Adagio licebit vti, de rebus toto genere inter sese dissidentibus. Veluti si quis sentiens longè aliud spectare philosophum, aliud oratorem. Aut de hominibus inter quos nihil conuenit, nihilque commune intercedit.

Seiuncta sunt Merrhæ & Siloam fluenta.

Χωρὶς τὰ Μέρρα καὶ Σιλωὰν ῥεύματα. Id est, Seiuncta sunt Merrhę ac Siloam flumina. De longo interuallo dissitis inter se se. Veluti si quis dicat inter amicum & adulatorem plurimum interesse. Apparet neotericum esse prouerbium, & haud scio an ab Apostolio additum, ex litteris apostolicis & ecclesiasticis. Siquidem Merrha vocatur locus, in quo Moyses aquas pestilentes & amaras, iniecto ligno, dulces reddidit ac salubres. Cęterùm ad aquas Siloam missus est à Iesu cæcus euangelicus, quò visum reciperet. vnde apparet salutares fuisse, dissimillimas aquis Merrhæ.

Quid distent æra lupinis.

Horatius in Epistolis: Nec tamē ignorat, quid distent æra lupinis, id est, nouit discrimen rerum vilium & pretiosarū. Agit autem Horatius de iis, qui beneficia non ita conferūt in quosuis, velut abiiciant, sed ita collocant, vt expendant & eius meritum, ac dignitatem, cui præstant, & pretium muneris quod largiuntur. Porrò lupini vilitatem prouerbialiter notauit Iuuenalis: *Tunicam mihi malo lupini. Quàm si me toto laudet vicinia pago.*

Ingens interuallum.

M. Tullius in epistolis ad Atticum lib. sexto, Senarios hoc ceu prouerbiales vsurpat. Πολλὰ δὲ καὶ μεταξὺ μέσος Νότος κυλίνδει κύματ', ἄλλοτ' ἄλλα. Id est, Multas at vndas volui in medio Notus vasti maris. Licet huc quoque torquere, vt significes rem adhuc procul abesse à periculo.

Ne punctum quidem.

Diuus Hieronymus in epistolis: Et apostolicæ voluntatis sequentes vestigia, Ne punctum quidem, vt dicitur, aut vnguem transuersum ab illius sententiis recedamus.

Valeat amicus cum inimico.

Ἐρρέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ. Id est, Valeat amicus cum inimico. Plutarchus

Quadrabit in eos, qui toti ad se spectant, nec amici magis, quàm inimici rationem habent.

Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum. Horatius.

Dicendum vel in duos aliquos diuersis laborantes vitiis vel in eundem sui dissimilem, nempe modò loquaciorem quàm sat sit, modò impenditò taciturnum: interdum pueriliter ineptum, interdum Catone seueriorem: nonnunquam profusum, nonnunquam sordidum. Siquidem vt vitio dandum, si quis hircum oleat, ita adæquè vituperandum, si quis oleat vnguenta. Nam pastilli pilulæ sunt vnguentariæ. Alterum, spurci est: Alterum, mollis.

DIGNITAS.

Canis digna sede. Diogenia.

Ἄξια κύων θρόνου. Quum nouus honos obtigit cuipiam immerenti. Sumtum videtur à Melitæis canibus, quibus nō nullæ mulierculæ maiorem habent honorem, quam ipsis maritis.

Digna canis pabulo. Suidas.

Ἄξια κύων τῷ βρώματος. Id est, Digna canis pabulo. Fermè perinde valet, ac si dicas: Dignus operarius mercede sua. Et vix quisquam est tam inutilis minister, quin si non amplo salario, certè victu dignus esse videatur.

Dignus obelisco. Idem.

Ἄξιος ὀβελίσκου. Dignus quouis honore. Summis enim viris eiusmodi columnæ ac pyramides erigebantur, magnificis inscriptæ titulis, aut ingentes colossi. Sic enim stupidi Principes olim fingi gaudebant. Tametsi prouerbium anci pitem habet sententiam, propterea quòd Aristarchus obeliscis iugulare sit solitus, quæ parum probaret.

Digna cedro. Persius.

Digna cedro dicuntur, quę promerentur immortalitatē, & eiusmodi iudicantur, vt posteritati consecrentur. Sumtū est ab arboris natura, cuius succo, quæ sunt illita, non sentiunt cariem.

Dignus Argiuo clypeo.

Ἄξιος εἶ τῆς ἐν Ἄργει ἀσπίδος. Id est, Dignus es Argiuo clypeo. De generoso ac maiorem in modum venerando. Inde

sumtum quòd olim apud Argiuos ex more pueri incorrupti, purique clypeos quosdam gestantes, pompas agebant. Isque honos erat illi ætati, prisco quodam instituto maiorum decretus.

Plinius. *Dignum propter quod vadimonium deseratur.*

Vbi rem maximi momenti volumus significare, quęque vel quantouis dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cuius gratia vadimonium deseratur. Nam qui vadati sunt, non nisi summo suo periculo abesse iudicio possunt.

Tullius. *Dignus quicum in tenebris mices.*

Qui certissima esset fide, eum dignum dicebant, quicum in tenebris micaretur.

Quauis re dignus.

Diogenian Ἄξιος τῦ παντός. Terentius: Hominem quantiuis pretij.

Regia vaccula.

Βασιλικὴ βοΐδιον. Id est, Regia buccula. De prodigiosa fœcunditate dicebatur. Natum est è miraculo rei gestæ. Aetate Ptolemæi iunioris vacca quædam eodem partu sex edidit vitulos. Simile illud Iuuenalis: *Scropha fœcundior alba.*

Batt. Silphium.

Βάττου Σίλφιον, Id est, Batti Silphium, Græci nouum & rarum quempiam honorem prouerbio vocant. Aristophanis interpres diuersam originem adagionis adscribit. Battus à Thera iuxta Cretam insula profectus, oraculo monitus Apollinis, vel, vt alij tradunt, domestica pulsus seditione, Cyrenen condidit. Cui quum Afri, beneficij memores, summũ honorem habere studerent, donarunt illi Silphium herbã, apud illos omnium pulcerrimam: simúlque numisma ferientes, in cuius altera parte regnum erat insculptum, altera Silphium, quo fuerat à ciuitate donatus. Porrò Silphium inter herbas primam gloriam obtinet, cuius & folia & fructus & caulis & succus pretiosissimus sit.

Eustathius *Decernetur equa Thessalica.*

Ἐπὶ κερδείῃ ἵππος Θεσσαλική. De summo præmio dicebatur, propterea quòd antiquitus prima laus fuerit equorum Thessaliæ. Lepidius erit per ironiam.

Bos in ciuitate.

Βοῦς ἐν πόλει. Dicitur, vbi quis ad nouos honores euehitur.

Lysias

Lysias bouis imaginem in arce collocauit. Nam in agris boum vsus, non in ciuitate.

Sapientum octauus. Horatius.

In eum, qui sibi multum tribuit in sapientia. Numerantur enim apud Græcos septem sapientes, eorúmque apophthegmata oraculorum vice celebrantur. Vnde per ironiam sapientum octauum dicebant, dignum qui septem illis adderetur. Terentius

Columen familiæ.

Donatus columẽ dici putat, perinde quasi columnam dicas, cui reliqua domus innitatur. Vnde antiquitus seruos maiores columellas dictos.

Vtranque paginam facit. Plinius.

Sumta metaphora à codicillis rationalibus, duas habentibus paginas: alteram, quæ indicat quid sit datum; alteram, quæ quid acceptum sit, ostendit. Itaque in rebus humanis fortuna vtranque facit paginam, id est, siue quid obtingit boni, ea laudatur, quasi dederit, siue mali quid accidit, eadem incessitur, ceu malorum auctor.

Esto promus.

Ἔστω ταμίας, κἂν ἀλλᾶντας, εἰ βούλει, κύων. Sis condus, in reliquis canis esto si libet. Aiunt dictum in eum cui felicitas immerenti contigisset, peculiariter in eunuchos. Per ironiam dici potest ei qui dignitatem inuadit, nihil laborans: quam eruditionem quóue mores postulet ea dignitas: quasi dicas, Esto dignitate Episcopus, moribus vel canis, si libet. Solent autem reges gazas suas & vxores eunuchis cõmittere.

Iupiter aquilam delegit.

Ζεὺς ἀετὸν εἵλετο. Vbi quis ascisit sibi præclaros, suísque rebus accõmodos. Poëtæ fingunt aquilam Ioui fulmen porrigere, quòd hæc auis omnium altissimè subuolet, nec ictu fulminis lædatur.

Glaucus comesa herba habitat in mari.

Γλαῦκος φαγὼν πόην οἰκεῖ ἐν θαλάττῃ. Dictum apparet per iocum de iis, qui, quum perierint, tamen vulgò credũtur viuere. Glaucus quispiam fuit Anthedonius piscator, natandi peritia longè omnium primus. Is quo magis esset miraculo, commentus est imposturam huiusmodi: Enatabat è portu spectantibus Anthedoniis, donec iam extra prospectum esset. Ibi reuersus in terram, secessit in locum aliquem semo

tum,atque in eo dies complures commorabatur. Deinde quum videretur,redibat natans in portum, ſpectãtibus iis, qui ſtabant in littore. Mirantibus autẽ amicis ac ſciſcitantibus,vbinam gentium tam diu commoratus eſſet,adſimulabat in marinis fluctibus interim verſatum eſſe ſeſe. Auxit miraculum altero commento. Hybernis menſibus,quum cæteri piſcatores nihil piſcium capere poſſent,ille ciues rogabat,quoſnam piſces adduci vellent:quóſque iuſſiſſent,adueheret,videlicet iam antè paratos in hunc vſum,atque alibi concluſos. Euenit tandẽ, vt hic impoſtor à bellua quadam marina deuoraretur. Iſque fuit eius comœdiæ finis. Porrò quum non rediret ex more, populari fama iactatum eſt,Glaucum guſtata herba factum immortalem,& in mari vitam agere.

Antiquior Codro.

Πρεσβύτερος Κόδρου. De priſcis,& ob antiquitatem admirandis. Codrus antiquiſſimus Atticæ rex.

Pro dignitate cuiuſque.

Quum vnicuique partes tribuũtur pro decoro perſonæ, próque dignitate, veluti ſi negotium arduum cõmittatur prudẽti & exercitato leuiuſculum iuueni cuipiam & imperito,quadrabit illud Homeri:

Egregia egregius ſubit arma,ac deteriori
Deteriora dedit.

Myrteam coronam ambis.

Μυρσινοῦν. Id eſt,Myrteam cupere. Dicebatur,qui tyrannidem,aut magiſtratũ ambiret. Nam olim Principes myrteis corollis coronabantur,ſi quidem Suidæ credimus.

Omnibus anteuertenda vitæ cura.

Qui dicet omnia poſthabenda,quo vitę conſulamus,accommodabit illud Homeri:

Nullum equidem pretium cum vita confero,nec cum
Iliacis opibus,pridem quas tempore pacis
Vrbs opulenta tenebat,vti fama eſt.

1.Reg.5. ### *Cæcus & claudus non intrabunt in templum.*

Fortaſſis adagio locus erit,quoties excluditur aliquis ab honore veluti indignus.

Roſcius.

Roſcius hiſtrio tam erat felix in agendis fabulis,vt quiſquis in arte quapiam inſignis eſſet,Roſcius vocaretur. Id indicat

dicat M.Tullius libro de Oratore primo. Itaque hoc eſt iã diu cõſecutus,vt in quo quiſque artificio excelleret, is ſuo genere Roſcius diceretur. Eodem igitur tropo,quo vehementer in conſiliis calidum Dædalum vocamus:in laboribus patientem,Herculem:in diſputando inuictum,Achillẽ: in iudicando Ariſtarchum: patronum in cauſis agendis egregiè dextrum,Roſcium licebit appellare.

Primas tenere.

M.Tullius ad Q.fratrem epiſt.lib.3.carmen adfert, velut πρωτεύειν. Illud verò,inquit,quod à puero adamaram.

Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπατεύειν ἐμοῦμαι ἄλλων, totũ occidiſſe. Queritur enim illic oppreſſa Repub.nullum eſſe locũ vel exercendæ virtuti,vel tuendæ dignitati. Carmen ſuſpicor eſſe Homeri,quod ita verti poteſt:

Primas vſque tenere,aliósque excellere laude.

DILIGENTIA.

Ad amuſſim.

Gellius.

Frequens eſt apud auctores ad amuſſim,examuſſim,examuſſatim,amuſſatim,pro eo quod eſt,exquiſita diligentia, atque exactiſſima cura. Tranſlatum à fabris lapidariis, aut lignariis,qui funiculo illo regulari operis æqualitatem explorant:quãquã Feſtus alicubi teſtatur, amuſſim quibuſdam eſſe non lineam neque regulam,ſed ferramentũ, quo fabri in poliendo vtuntur.

Thynni more.

Athenæus.

Θύννου δίκην. Thynni more videre dicũtur,qui limis,aut altero oculo obliquè inſpiciunt.

Iuxta melam.

Κατὰ μέλιν. Suidas oſtendit prouerbio dici ſolere, vbi quis incerta coniecturis perſequeretur. Sumta metaphorà à medicis vlcus internum immiſſo per fauces inſtrumẽto quopiam explorantibus. Id inſtrumentum melen vocant.

Ad vnguem.

Horatius.

Ad vnguẽ,eundem habet ſenſum. A marmorariis ſumta metaphora,qui ſuperinducto vngui commiſſuras explorãt marmorum.

In quadrum redigere.

Pro eo quod eſt,in ordinem aptámque ſtructuram con-

cinnare. Sumtum ab iis, qui arbores aut lapides mathematicis gnomonibus exequant. Proinde quod conuenit, quadrare dicimus.

Tullius.

In nocte consilium.

Ἐν νυκτὶ βουλή. i. In nocte consilium. Admonet adagium, non esse præcipitãdum consilium, neque statim ad primos animi impetus quippiam agendum. Nox autem propter solitudinem ac silentium, vel maximè ad considerandum, consultandúmque de rebus grauibus est idonea. In consultando cunctatio tutior est, periculosa celeritas.

Vltro, citróque.

Quasi dicas, huc atque illuc. Fit autem venustior metaphora quoties ad mutuam altercationem, disceptationem, confabulationem, rixámve refertur. Cicero: Multísque verbis vltro, citróque habitis, ille nobis consumptus est dies. Et, Vltróque agitata caussa.

Aristoph.

Ruminare negotium.

Ἀναμάσσεσθαι τὸ πρᾶγμα. Id est, Ruminare seu remandere negotiũ. Ruminare autẽ seu remãdere negotium dicitur, qui suo cum animo versat, etiam atque etiam expendens.

Plutarch.

Fixis oculis intueri.

Ἀτενὲς ὁρᾶν. Id est, Defixis oculis intueri. Pro eo quod est attentiùs accuratiúsque considerare.

Γοργὸν βλέπειν.

Aliquoties apud Lucianum, pro acribus oculis intueri. Homerus: Gorgoneis oculis, quales & Martis atrocis.

In occipitio oculos gerit.

De versutis & circunspectis, quósque neutiquã procliue sit fallere. Plautus in Aulularia:

Quæ in occipitio quoque habet oculos.

Lucianus.

Vnum ad vnum.

Ἕν πρὸς ἕν, ἁρμόττειν. Quum exactius singula singulis componuntur.

Horatius.

Incudi reddere.

Pro eo quod est, refingere ac mutare, corrigeréque.

Et malè tornatos incudi reddere versus.

Consimili forma dicunt, recoquere.

Ruris fons.

Ἀγροῦ πηγή.

Id est, Ruris fons. De nimium laboriosis, & perpetuo ŏperi assidentibus. Cuiusmodi fingit Menedemũ Terentius.

Ithorus.

Ἴθορος. In eum, qui velut instigator, hortatórque foret aliis. Translatum opinor à nautis, quos remigantes naucleri vox animat ad gnauiter laborandum.

Caput scabere, & consimilia.

Caput scabere, vngues arrodere, gestus hominis sunt cogitabundi, & de mutando, cuius pœniteat, secum agitãtis. Horat.

Sæpe caput scaberet, vinos & roderet vngues.

Aristophanis & Cleanthis lucerna.

Vatro.

Propter insignem studij diligentiam in prouerbium abiit, vt is ad Aristophanis, aut Cleanthis lucernam dicatur lucubrare, qui summo studio, exquisitáque cura singula pensitat.

Olet lucernam.

Τὸν λύχνον ὄζει. De re meditata, multóque studio elucubrata. Inde ductum, quòd studiosi ad lucernam vigilantes, soleant elaborare, si quid accuratiùs velint excutere. De Demosthene dicitur, quòd plus olei, quàm vini consumserit.

Non vna manu capere.

Plato.

Οὐ τῇ ἑτέρᾳ λαπτέον. Id est, Non vna tantùm manu capiendum. De re lubrica variáque, captúque difficili.

Cicero.

Meteri digitis.

Qui rem accuratius, quàm oportet expendit, digitis metiri dicitur. Horatius:

Legitimúmque sonum digitis callemus, & aure.

Homini diligenti semper aliquid supereſt.

Chrysost.

Qui verè diligens in negotio, nunquam sibi satisfacit.

Arator nisi incuruus præuaricatur.

Plinius.

Præcipit, vt arator, aruum primum rectis sulcis proscindat, mox & obliquis subigat: id fieri vix potest, nisi toto corpore incumbat labori. Cæterùm præuaricari, est à recto sulco diuertere.

Non nauigas noctu.

Chrysi.

Οὐ νυκτὶ πλεῖς. De eo, cui nihil est certi quod sequatur,

propterea quòd nocturnis temporibus certiùs nauigãt nautæ propter ſtellarum notas.

Ariſtoph. *Somnus abſit ab oculis.*

Τ῎πνος δ' ἀπέστω γλυκύθυμος ὀμμάτων. Id eſt, Oculis abeſto leniens animum ſopor. Vbi quis rem aggreditur, quæ ſummam diligentiam curámque deſideret.

Somnum non vidit.

His verbis ſignificat ſummam diligentiam.

Non quantum luſciniæ dormiunt.

Οὐδ' ὅσον ἀηδόνες ὑπνώουσιν. In eos cõuenit, qui ſomni parciſſimi ſunt.

Cicero. *Succiſiua opera.*

Succiſiuis operis fieri dicitur, quod horis quibuſdã quaſi furtiuis agitur, vbi iã ordinariis ac legitimis officiis perfuncti ſumus. Hieronymus furtiuas vocat, quod alij ſucciſiuas.

Vel acum inueniſſes.

Plautus. De re diligenter veſtigata. Nam acus inuẽtu difficillima.

Ariſtoph. *Grues lapidem deglutientes.*

Αἱ γέρανοι λίθους κατεσθίουσι. Dici ſolitum de iis, qui ſumma prouidentia gerunt negotium. Idque inde vulgò dicitur, quòd gruibus hic mos ſit, vt quoniam admodum ſublimes volãt, magnóque ferantur impetu, neque poſſunt deorſum aſpicere, lapillos geſtent, quos, ſi quando fatigari cœperint inter volandum, ex alto deiiciant, quo videlicet è cadentium ſtrepitu percipiant vtrum ſupra terram, an ſupra mare volent. Quòd ſi lapillus in mare deciderit, pergunt in viam. ſi in terram, interquieſcunt.

Frons occipitio prior.

Cato. Quo ſignificauit antiquitas, rectiùs geri negotiũ, vbi præſens ac teſtis adeſt is, cuius agitur negotium. Prior, dictum eſt pro, potior, meliórque. Alioqui quis ignorabat, frontem priorem eſſe capitis partem, occipitium poſteriorem?

Homerus. *Arripere negotij curam.*

Admonentes aliquem, vt gnauiter rem aggrediatur, vtemur hoc carmine;

Quin age nunc ſcuticámque manu, depictáque lora
Corripe.

Mihi curæ erit negotium.

Idem. Quum admonebimus quempiam, vt omne negotium in nos reiiciat ipſe ſecurus, nobis rem curæ futurã, conueniet illud Homeri:

Quin tacitus procede, viæ huius ego fuero dux.

Mihi iſta curæ futura ſunt.

Plutarch. Ἐμοὶ μελήσει ταῦτα καὶ λευκῇσι κόραις. Id eſt, Curæ mihi iſta erunt, ac puellis candidis. Senarius ex oraculo ductus in popularem ſermonem. Quum Brennus Gallicis copiis ingrueret in Delphos, Delphi conſuluerunt oraculum, quid opus eſſet facto. Reſponſum eſt hoc, quod modò retuli, carmine. Paulò pòſt viſus Apollo cum duabus puellis, Pallade ac Diana, nam & his fana ſunt apud Delphos. Conueniet vti, ſi quando ſignificabimus nihil eſſe periculi, negotium iis curæ futurum ad quos pertinet.

Funiculum ad lapidem.

Chryſoſt. Τῷ σταθμῷ πρὸς τὸν λίθον ἄγειν. i. Funiculum lapidi admouere dicuntur, qui curam omnem adhibent, ne quid geratur in Repub. ſecus quàm oportet. Beatus Chryſoſtomus homilia in priorem ad Corinth. epiſt. 35. Σκόπει πῶς πάλιν ἐπαιδεύσας πρὸς τῷ σταθμῷ τὸν λίθον ἄγει, τῷ οἰκοδομῷ πανδαχοῦ ζητῶν τὸ ἐκκλησίας. Id eſt: Conſidera vt hic rurſus funiculũ admouet ad lapidem, vbique quærẽs ædificationem eccleſiæ. Tranſlatum eſt ab architectis, qui non credunt oculis ſuis, ſed ad perpendiculum explorant lapidum æqualitatẽ, quod eſt exactæ diligentiæ.

Factum tranſactum.

Apud Iuriſprudentes ſolennia ſunt hæc, Factum tranſactum, quoties ſentiunt nihil prætermiſſum quod ad negotij tractationem pertinet. M. Tullius in Catilinam inuectiua 3. Atque illud quod faciendum primùm fuit, factum atque tranſactum eſt.

Pleno gradu.

Trebonius Qui leuiter rem quampiam attigerunt, ſummo pede dicuntur ingreſſi: contrà, qui magno ſtudio inſtituerunt aliquid, pleno gradu dicuntur ingreſſi. Trebonius Ciceroni libro duodecimo: Nam illum paratũ vt video, & ingreſſum pleno gradu, cohortari non intermittemus, quo indies longiùs diſcendo exercendóque ſe procedat.

DISCORDIA.

Bellum omnium pater.

Lucianus. Ὁ πόλεμος ἁπάντων πατήρ. Prouerbium ideò dictum eſt,

quòd bellum omnium rerum nouandarum auctor est, vt ex eo nata videantur vniuersa.

Tuas res tibi habeto.

Caius Iurisconsultus lib. 44. tit. de diuortiis, ostendit fuisse receptum, vt diuortium his verbis perageretur: Tuas res tibi habeto, tuas res tibi agito. Quorū altero reddit dotem, altero abdicat ab se tutoris munus, in rebus vxoriis. Hæc autem forma verborum præscripta est, ne vel non ratum esset diuortium si nullis solennibus verbis perageretur, vel etiam inauspicatum & odiosum si verbis inciuilibus perageretur. Itidem in discutiendis sponsalibus visum est vti his verbis: Conditione tua non vtar. Hæc prouerbij gratiā habebunt, si cui ciuiliter renūtiabimus amicitiā. Sed festiuius erit, si ad res animi transferantur, veluti si quis dicat, Monachi vitā professus est, mundū iussit sua sibi habere, suas res sibi agere. Itē si quis ambiat consortium nostrum, quē iudicabimus nobis inutilem, huic aptè dicetur, Cōditione tua non vtar, pro eo quod erat, non vtar tua familiaritate.

Gamma Betam persequitur.

Procopius libro 3. de bello Vuandalico refert Carthagine antiquum prouerbium à pueris iactari solere: Quòd Gamma quandoque Betam, & rursus Beta Gammam persequitur. Suspicor puerorum lusum huc spectasse, quòd inter vicinos frequēter oriatur dissidium. Verùm hoc puerile dictum detortum ad rerum euentum, quod Gizericus Bonifacium expulisset: postea Gilimerem Belisarius. Prouerbium non est natum ex euentu, sed puerorum Carthaginensium ænigma fuit, velut oraculum eius quod accidit posteà.

Domesticum dissidium.

Plutarch. Ad detestandam seditionem, & mutuam contubernalium inter ipsos discordiam insidiásque, conueniet illud Homeri Odyss. π,

Οὐχ ὁσίη κακὰ ῥάπτειν ἀλλήλοισιν. Id est,
Impia res moliri inter sese mala.

Apio est opus.

Homerus. Τοῦ σιλίνου δεῖται. Ita loquebantur, quoties morbum capitalem

Sub cultro liquit.

Sub cultro linqui dicitur, qui in præsentaneo periculo deseritur. Sumtum à victima, quæ iamiam feriēda est. Horatius: *Fugit improbus, ac me sub cultro liquit.* Conuenit in eos, qui periculo capitis parati sunt affirmare quippiam. Suidas.

Sus sub fustem.

Τῆς ὑὸς ὑπὸ ῥόπαλον. Vbi quis sese in præsens discrimen ac perniciem præcipitat. Nam sues apud quosdam fuste mactari mos est.

In Pythij templo cacare.

Ἐν Πυθίου χέσαι. Dicebatur, qui rem nefariam & periculosam faceret, quòd Pysistratus tyrannus extructo templo inscripserat, ne quis inibi ventrem exoneraret & aduenam quendam deprehensum è medio sustulit.

Vtinam domi sim. Suidas.

Οἴκοι γενοίμην. Dici solitum vbi quis optat è mālis, quibus implicitus est, emergere. Trāslatum ab iis, qui in tempestate periclitantur.

Fuge procul à viro maiore.

Ἄλευ ἀπὸ μείζονος ἀνδρός. Caue à commercio potentium, habe commercium tum æqualibus. Etenim optimatum familiaritas, aut seruum facit & turpem, aut si nescias adulari, periculis obiicit.

Fuga tutior.

Qui dicet tutius esse fuga vincere libidinem, quàm cōtrà pugnando, poterit accommodare illud Homeri Od. μ,

Οὐδέ τις ἔσθ' ἁλκὴ, φυγέειν κάρτιστον ἀπ' αὐτῆς. Id est,
Non est vlla medela, procul fugere optimum ab illa.

Post folia cadunt arbores. Pindarus.

Quoties admonebimus, leuiores iniurias si quis ferat, sequi atrociores. Diogen.

Nunc contingat seruari.

Νῦν γένοιτο σωθῆναι. Quum significamus nos satis cauturos in posterum, si modò liceat præsens periculum effugere. Hoc modo Dauus in Andr. *Posthac incolumem sat scio fore me, nunc si deuito hoc malum.* Quidam apologum narrant ad hunc modum: Testudini quondam incessisse volandi desiderium, aquilam orasse, vt se doceret. Quúmque illa negasset fieri posse, quòd naturæ refragaretur, illa nihilo

minùs instabat. Itaque paruit aquila, ac testudinem in sublime vectam demisit, vt volatum experiretur. Ea quum timeret infelicem euentum, optauit vt cõtingeret id temporis incolumem esse.

De tuo capite aguntur comitia.

Plautus: *Ibo intrò, vbi de capite meo sunt comitia.* Sumtum à comitiis Romanorum, in quibus populi suffragiis noui magistratus creabantur. Itaque quum statuitur de re quapiam, à qua pendeat felicitas alicuius, tum de capite illius fieri comitia rectè dicentur.

E canis podice.

Ἐκ κυνὸς πρωκτοῦ. Id est, E canis culo. Dictum videtur à Luciano, pro eo quod est, ex rebus anxiis atque angustis, quòd ea pars, arctior sit huic animanti.

Ascisce ad extremum scientiam.

Πέμπτη εἰς ἔσχατον τιὼ ἐπιστήμην. Id est, Accerce ad extremum scientiam. Non statim vtendum extremis ingenij viribus, verùm vbi iam vrget vltimum periculum, tum ad artes confugiendum.

Cicero. *In eadem es naui. De filo pendet.*

Pro eo quod est, In communi periculo.

Macrob. *De pilo pendet.*

De re vehementer periculosa. Videtur natum ab historia illa Dionysij tyranni, propter gladium de pilo in caput impendentem.

Periculum preræ selis.

Κίνδυνος ἢ ἐν πρῴρᾳ σελίς. id est, Periculũ sella proræ. Quoties in re quapiam præcipuum periculum, capút que negotij esse significamus. Nam hostes expugnaturi nauim, in proram primum assultum faciunt. Selis autem sella est, quæ in proris esse consueuit.

Inter sacrum & saxum.

Plautus: Nunc ego, inquit, omnino occidi. Nunc ego inter sacrum & saxum sto, nec quid faciam scio. Sumtum apparet ex priscis fœderis feriendi ceremoniis, in quibus fecialis porcum saxo feriebat, hæc interim pronuntians: Qui prior populus fœdus rumpet, Iupiter eum ita feriat, quemadmodum ego porcum hoc lapide ferio. Sed vndecunque fluxit adagium, satis liquet dici solitum in eos qui perplexi, ad extremum periculum rediguntur.

A fron-

A fronte præcipitium, à tergo lupi.

Ἔμπροσθεν κρημνός, ὄπιθεν λύκοι. Quum aliquis hinc atque hinc maximè premitur malis, vt in vtrumnis inciderit, pereundum sit. Horatius.

Flamma fumo est proxima. Plautus.

Commonet adagium, periculum maturè fugiendum, quique malum euitare cupiat, ei vitandam priùs occasionem. Fumus enim indicium est flammæ mox erupturæ.

Tua res agitur, paries quum proximus ardet. Horatius.

Admonet adagium, vt ex alterius malo sumamus exemplum, alienóque periculo discamus nostris rebus consulere.

Per ignem incedis. Aristoph.

Ἐν πυρὶ βαίνεις. Versaris in periculoso negotio. Seneca, Per spinas ingredior.

In neruum ire.

Donatus aut quisquis is fuerit interpres Phormionis Terentianæ, demonstrat esse prouerbium, pro eo quod est, decipere. Dictum est etiam: in neruum ire, pro eo quod est In vincula ire. Porrò coniicere in neruum, & Eximere è neruo significat, Ob æs alienum vinctos abducere, & nexos addictósque persoluta pecunia redimere.

Nocuit & nocebit.

Siquando demonstrata præteritorum malorum causſa comminabimur futurum vt accedant maiora, nisi quis resipiscat, nõ intempestiuiter vsurpabimus versiculum hunc Homeri ex primo Iliados:

Τέυξει ἀρ' ἄλγε' ἔδωκε ἑκηβόλος, ἠδ' ἔτι δώσει. Id est, Phœbus ad hæc mala multa, atque insuper addet.

Inter malleum & incudem.

Μεταξὺ τῆς ἄκμονος καὶ σφύρας. Id est, Inter incudem & malleum. Iam quoddam est apud nationes tritum vulgi sermone prouerbium, vt de his qui anxietatibus & ingẽtibus malis premuntur, dicant, Inter malleum & incudem, &c. Origen.

In acie nouaculæ. Sophocl.

Ἐπὶ ξυρᾶς ἀκμῆς. Id est, In nouaculæ cuspide, pro eo quod est, in summo discrimine. Sumtum videtur à circulatoribus, qui in cuspide gladiorum ingrediuntur, aut ab iis qui ferrum manu contrectant.

Res est in cardine.

Quod Seruius putat perinde valere, quasi dicas, res est in articulo. M. Tull. In eo cardo rei vertitur dixit, pro eo quod est, ex hoc tota res pendet. Sumtum ab ostiis, quæ cardinibus voluuntur.

Plautus. ### *E nassa escam petere.*

Est autem nassa piscatorij vasis genus, quo posteà quàm intrarit pisces, exire non potest. Cicero: Ex hac nassa exire constitui, non ad fugam, sed spem mortis meliorem.

Undarum in vlnis.

In vlnis vndarum esse dicebantur, qui in summis rerum difficultatibus versabantur.

Οἰόλυκος.

Vox est composita ex oue & lupo. Dici poterat in hominem desertum ac destitutum auxilio. Vel est appendix eius quod infrà referemus, Ouem lupo commisisti.

Caluus quum sis, ne obuersa fronte obnuas arieti.

Vtitur Gregorius theologus in epistola quadam ad Eustochium Sophistam, quem lacessiuerat. Licebit vsurpare quoties admonebimus, ne inarmat⁹ armatum aggrediatur.

Ne vni naui facultates.

Μὴ δ' ἑνὶ πλοίῳ ἅπαντα βίου κείλησι πίθεσθαι.

Ne bona tu pandis ratibus semel omnia mandes.

Ne quid aggrediaris, in quo sint vniuersa periclitanda. Non omnis statim alea iacienda est.

Tertullia. ### *Filum contentionis tunc erat.*

Μίτος ἔριδος τότ' ἦν. Dici solitum in pertinaces. Quum vter que peruicax est, neuter concedit alteri. Est aliquoties in epistolis Hieronymianis, funiculum contentiosum ducere, nec apud alium legisse memini. Apparet natũ à ludo, quo duobus hinc atque hinc trahentibus funem, vterque conatur alterum ad se trahere.

Diogen. ### *Obiicere canibus agnos.*

Παραβάλλειν τοῖς κυσὶν ἀρνας. Id est, Obiicere canibus oues: Dicebatur, qui imbellem & litium imperitum, calumniatoribus & exercitatis exponeret.

Terentius. ### *Ouem lupo commisisti.*

Con-

Concinnè hoc vtemur, quoties ei seruandum aliquid cõmittitur, cuius gratia custodem magis oportebat adhibere.

Ne in Melampygum incidas.

Μὴ πρὸ Μελαμπύγῳ πέσῃς τύχοις. In lasciuos & iniurioſos homines quadrat. Est autem comminantis, ne quando incidant in eum, qui malefactorum pœnas de iis sumat. Porrò Melampygus Græcis significat eum, qui nigro sit podice, quo quidem cognomento notatus est Hercules.

Ne temerè Abydum.

Suidas. Μὴ εἰκῇ πλοῦ Ἄβυδον. Subaudiendum, nauiges. Ne quod graue periculum suscipias sine caussa idonea. Nam periculosa erat in Abydum nauigatio, propter fretum sæuum atque asperum.

Ad Scolon nec proficiscaris ipse, nec alterum comitaberis.

Εἰς σκῶλον μήτ' αὐτὸς ἴμεν, μήτ' ἄλλῳ ἕπεσθαι. Id est, Nec per te Scolum ipse, nec vlli alij comes ito.

Strabo scribit Scolum vicum esse quempiã Asopiæ sub monte Citherone, sedem inamœnã, incultam, infrugiferã, asperam: quo prouerbio conueniet vti, siquando significabimus, modis omnibus abstinendum à conuictu cuiuspiã, aut à loco, vnde nihil sit sperandum, quod vel ad voluptatem faciat, vel ad emolumentum.

Caue Thoracem.

Φύλαττε τὸν Θώρακα. Strabo scribit fluuium esse nomine Letheum, vicinum Libybus Hesperiis, huic imminere mõtem, cui nomen Thorax, in quo fama est Daphiram Grammaticum cruci suffixum fuisse, quòd maledico carmine reges incessiuisset. Hoc velut ænigmate prouerbiali festiuiter admonebimus frænandam esse linguam, ne voces petulanter emissæ, per iugulum aliquando redeant.

Ægæum nauigat.

Ælianus. Τὸν Αἰγαῖον πλεῖ. Quadrabit in hominem ob lucri studiũ nihil omnino periculi recusantem. Persius: *Ocyùs ad nauem nihil obstat quin trabe vastâ Aegæum rapias.*

Ne in neruum erumpat.

Terentius. Quadrabit in temerariam, incõsideratámque audaciam, quæ plerunque infelix esse solet. Donatus à sagittariis sumtam metaphorã existimat, qui dum neruum arcualem ad-

ducunt immodicè, rumpunt nonnunquam, idque non sine suo periculo.

Suidas. *A bis septem vndis.*

Ἀπὸ δὶς ἑπτὰ κυμάτων. In eos competit, qui à noxa quapiã purgati sunt, propterea quòd antiquitùs mos esset homicidio pollutos, vestes suas bis septem inundationibus, immersionibúsque lauare.

Ne puero gladium.

Μὴ παιδὶ τὸν μάχαιραν. Subaudiendum, commiseris. Allegoria prouerbialis admonens non esse mandandam potestatem vel adolescentibus, vel imperitis, ac stultis, qua tum in suam, tum aliorum perniciem sint abusuri.

Gladium acutum auertas.

Ὀξεῖαν μάχαιραν ἀποστρέφῃ. Id est, Ensem acutum auertas. Opinor innui à periculosis negotiis abstinendum.

Diogenian *Per que enses, per que ignem oportet erumpere.*

Διὰ τῆς μαχαίρας, καὶ πυρὸς δεῖπεσιν δεῖ. Quum significamus quid uis periculi subeundum.

Non certatur de oleastro.

Οὐ φυλίας ὁ ἀγών. Id est, Hoc certamen non est de oleastro. Quoties non de nugis neque de gloria aut corollis, sed de re seria ac pecuniaria ageretur. Siquidem in plerisque certaminibus, victoriæ præmium erat oleagina, aut querna, aut alioqui frondea corona.

Strabo. *Maleam legens, quæ domi sunt, obliuiscere.*

Μαλέαν δὲ κάμψας ὅπιλάδου τὰ οἴκαδε. Est autem Malea promontorium Laconiæ, à Maleo Argiuorum rege dictum, quod per quinque passuum milia in mari protenditur, auctore Seruio. Homerus significat periculosam circa Maleam nauigationem fuisse. Videbimur non intempestiuiter vti hac paroemia, siquando discrimen negotij suscipiendi volemus ostendere, & aut non esse suscipiendum, aut negligendam vitam.

Per hastæ cuspidem currere.

Δι' ὀξείας δραμεῖν. Id est, Per acutam currere. Dicebantur, qui in re periculosa versarentur. Translatum videtur à militari consuetudine, qua fieri solet, vt qui mortem commeritus videretur, is nudus per medias copiarum hastas, hinc atque hinc intentas, ire cogeretur.

Lupus

Lupus pro carnibus. Aristoph.

Λαγὼς ἀφεὶ τὰ κρεῶν. Subaudi, periclitatur. In eos dicitur qui ob aliquam suam vtilitatem in discrimen vocantur. Nam leporem non insectamur, quòd noceat, sed quòd pulpamentum habeat. Est enim animal esculentum, & timidũ.

Ex ore lupi. Diogen.

Ἐκ λύκου στόματος. Id est, Ex lupi rictu. Vbi res quæpiã præter spem recipitur, quæ iam planè periisse videbatur. Veluti quum pecunia erepta à prædonibus aut rapaci tyranno, aliquo inopinato casu recuperaretur.

Certamen non accipit excusationes.

Ἀγὼν οὐ δέχεται σκήψεις. Id est, Certamen non admittit excusationes. Quum agitur periculo, non conuenit tergiuersari. Plato.

Corpore effugere. Tullius.

Est periculum iam imminens, ac pænè premens, arte quadam declinare. Translatum à gladiatoribus, ictum modico corporis flexu fallentibus.

In periculoso negotio non est dormitandum.

Vbi monebimus in re ardua non esse cessandum, congruet quod subinde reperitur apud Homerum Iliad. π,

Ὀλίγη δ' ἀναπνευσις πολέμοιο. Id est,

Exigua est interspiratio belli.

Poterit trahi vel ad litem forensem, vel ad simile negotium odiosum, & laboris plenum.

Ingens discrimen. Idem.

Quoties ingens discrimen innuemus inter homines, aut res plurimum inter se diuersas, eleganter accommodabimus illud Homeri:

Sunt in medio sita plurima, montésque
Vmbrosi, fretáque horrisono clamosa fragore.

DISSIMILITVDINIS ET INCONGRVENTIAE.

Nihil graculo cum fidibus. Gellius.

Id est: Nihil est stolidis, & imperitis cum bonis litteris. Nam graculus auis est ineptæ, molestéque garrulitatis. Porrò cithara silentium postulat, & aures attentas.

Nihil cum amaricino sui.

Hoc est, Stolidis vel optima putent, displicéntque. Amaracus herbæ genus est. Lucretius: *Denique amaracinum fugitat sus, & timet omne Vnguentum, nam setigeris suibus acre venenum est.*

Lucianus.

Nihil ad versum.

Οὐδὲν πρὸς ἔπος. Id est, Nihil ad carmen. De iis quæ longè discrepãt ab iis quæ proposita sunt. Translatũ videtur à scena, vbi histrio saltatu gestúque carminis gen' repręsentat.

Idem.

Nihil ad fides.

Οὐδὲν πρὸς πλὴν χορδήν. Id est, Nihil ad chordam. In eos, quorum vita vehementer est inæqualis, quorúmve mores ab oratione dissident.

Suidas.

Nihil ad Bacchum.

Οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Vbi quis ea nugatur, quæ ad rem prę sentem nihil attinent. Suidas refert Epigenem quendam Sicyonium Tragœdiã de Baccho conscripsisse, quę quum indigna Deo videretur, quosdam è spectatoribus acclamasse, Nihil ad Bacchum.

Quid cani & Balneo?

Lucianus

Τί κοινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ. Id est, Quid commune cani cum balneo? Quadrabit in eos qui ad rem quãpiam prorsus sunt inutiles, ita vt in balneo nullus est omnino canum vsus.

Asinus ad lyram.

Varro.

Ὄνος λύρας, subaudi ἀκροατής. Id est, Asinus lyræ auscultator. In eos, qui propter imperitiam nullo sunt iudicio, crassísque auribus. Rectè etiam torquebitur in eos, qui indecorè tentant artificium cuius sunt imperiti, & à quo natura abhorrent.

Quid cæco cum speculo?

Stobæus.

Τί τυφλῷ καὶ κατόπτρῳ; Luminibus orbo cum speculo quid est rei? Quorsum opus est libris illiterato? Quò regnum iuueni stulto? Quò diuitias ei, qui nescit vti?

Asinus ad tibiam.

Ὄνος πρὸς αὐλόν. Dicendum vbi quis ea, quæ scitè dicuntur, nec animaduertit, nec intelligit, nec laudat. Sunt enim animantia quędam, quibus nonnullus musices sensus inesse vide-

se videtur, vt equis, auibus, serpentibus. Asinum nihil mouet cantus.

Aliud noctua sonat, aliud cornix.

Ἄλλο γλαὺξ, ἄλλο κορώνη φθέγγεται. Accommodari potest ad eos, qui decertant cum longè præstantioribus, vel ad illos inter quos ob morum ingeniique pugnantiam minimè conuenit.

Aliter catuli longè olent, aliter sues.

Plautus.

Quo dicto significatum est, non veste dignosci hominem ab homine, verùm inesse natiuum quiddam, genuinũ ac proprium in vnoquoque, quod in ipso vultu oculísque luceat, quo liberum à seruo, generosum à rustico, probũ ab improbo facilè discernas. Atque hic est hominis peculiaris quidam odor, quo deprehenditur si quis modo sit sagaci nare.

Alia voce psittacus, alia coturnix loquitur.

Martialis.

Conueniet in Musicos aut Poetas longè dispari stylo, longéque dissimili facultate. Psittacus inter aues proximè humanas voces exprimit. Conturnices pugnaces magis, quàm loquaces.

Graculus inter musas.

Κολοιὸς ἐν μούσαις. Indoctus inter doctissimos infantissimus inter eloquentissimos. Est enim graculus auis minimè canora, sed tamen odiosè garrula atque obstrepera.

Nunquid & Saul inter prophetas?

1. Reg. c. 10. Ea vox versa est Hebræis in prouerbium de re noua & inopinata, subitáque.

Syrus quum non sis, ne syrissa.

Μὰ ὢν Σύρος, μὴ σύριζε. i. Quũ nõ sis Syrus, ne syrissa. Ne sumas personam parum decorã, ne velis alius videri, quàm sis, aut quum sis natus ingenuus, ne moribus agas seruum & barbarum. Nam Syri malè audiebant ob morum mollitiem. Est autem facetus iocus ex amphibologia huius verbi Syrizo, quod significat & syrissare & fistula canere.

Asinus in vnguento.

Diogen.

Ὄνος ἐν μύρῳ. Quum deliciæ adhibentur iis, quos haudquaquam decent, neque qui vel vti norunt illis, vel delectantur. Locus fuerit huic adagio, siquando indoctus aliquis in optimos incidat auctores, quos ob insciti am aut

negligat,aut etiam deprauet.

Aristoph. *Asinus portans mysteria.*

Ὄνος ἄγων μυστήρια. In eum dicebatur, qui præter dignitatem in numero quopiam versabatur. Veluti si quis ignarus litteræ, bibliothecæ præfectus esset.

Feli crocoton.

Γαλῇ κροκωτόν. Subaudiendum, das aut addis. Dici solitum, quoties honos additur indignis, quos etiam haudquaquam decet, aut quum datur quippiã iis, qui munere non norunt vti. Crocoton vestis genus est rotundæ ac fimbriatæ, qua diuites vtebantur matronæ.

Plutarch. *Cibum in matellam ne immittas.*

Σιτίον εἰς ἀμίδα μὴ ἐμβάλλειν. Interpretatur Plutarchus, ne sermonem vrbanum immittas in animũ hominis improbi. Nam oratio cibus est animi.

Ex diametro opposita, diametro distant.

Ἐκ διαμέτρου. Id est, Ex diametro. De vehementer inter se pugnantibus dicebatur. Diametrus est recta linea, figuram, quàm longissimè patet, ex æquo secans, velut orbis est, quæ sic à summo ad summum tenditur circulum, vt per centrum eat.

Alia res sceptrum, alia plectrum.

Locus erit vtẽdi, quoties diues, aut potẽs fortuna sua fretus, velut ex æquo disputat cũ erudito, quum multò aliud sit diuitem, aut fortunatum esse, aliud litteratum.

Martialis. *Caluus comatus.*

Aptè dicetur in eum, qui veris bonis nudus, ascititiis se venditat. Veluti si quis indoctus aliena pro suis ederet, aut si quis dissimulet se esse, quod est.

Simia in purpura.

Πίθηκος ἐν πορφύρᾳ. Id est, Simia purpurata. In hos dicetur, qui tametsi magnifico cultu sunt ornati, tamen cuiusmodi sint, ex ipso vultu, moribúsque cognoscitur.

Aristoph. *Induitis me leonis exuuium.*

Ἐνδύετέ μοι τὴν λεοντῆν. In eos dici solitum, qui suscipiunt negotiũ maius facultate, quique se magnificentius gerunt, quàm pro sua conditione. Ab Hercule sumtum putãt, cuius hic ornatus erat, vt leonis exuuio tegeretur, deinde altera manu clauam, altera gestaret arcum.

Ne puero

Ne puero gladium.

Plutarch. Μὴ παιδὶ τὴν μάχαιραν. Id est, Ne puero gladium, subaudiẽdum, commiseris. Ne iuueni cõmiseris administrationem alicuius rei.

In eburna vagina plumbeus gladius.

Diogenes Ἐν ἐλεφαντίνῃ κολεῷ τὸ μολύβδινον ξίφος. Natum ex Diogenis apophthegmate. Nam quum ãdolescens quispiam insigni forma, fœdum quiddam atque obscœnum dixisset, Ex eburna, inquit, vagina plumbeum gladium educis.

In lente vnguentum.

Gellius. Τὸ ἐν φακῇ μύρον. Vbi quis mentionem inducit vilis cuiuspiam & nihili hominis, aliis de viris egregiis verba facienbus.

Congregare cum leonibus vulpes.

Martial. Est res impares dissimiléque permiscere. Vulpes dolis nititur, leo viribus fidit.

Auser mothonem à remo.

Ἄπαγε τὸν μόθωνα ἀπὸ κώπης. Admonet adagium, non obstrependum, nec obturbandum iis, qui rebus alioqui seriis sunt occupati. Veluti si quis Reipub. curis solicito, musicã adferat, aut de capite periclitanti, versus amatorios recitet. Mothon enim saltationis genus fœdæ, seruilis ac tumultuosæ.

Canis in præsepi.

Lucianus. Ἢ κύων ἐν φάτνῃ. In eos dicitur, qui nec ipsi fruuntur re quapiam, neque reliquos item sinunt vti. Veluti si quis egregios codices inclusos diligenter adseruet.

Seruus cum sis, comam geris.

Suidas. Δοῦλος ὢν κόμην ἔχεις. De eo, qui præter decorum quippiam faceret. Veluti si quis humili conditione, patritiorum cultum imitaretur. Apud Lacedæmonios ingenui comam alebant.

Extra oleas fertur.

Aristoph. Ἐκτὸς τῆς ἐλαιῶν φέρεται. Vbi quis terminos præscriptos trãsgreditur, aut aliena, nec ad rem pertinentia facit. Interpres adagium hinc natum ait: Stadia, in quibus currendi certamina peragebantur, oleis per seriem posítis, vtrinque sepiebantur, quas præterire non licebat.

Extra cantionem.

Lucianus.

Παρὰ τὸ μέλος. Extra cantum agi, dicíve dicunt, quod ad rem non pertinet.

Quinctil.

Extra organum.

Ductum est ab organo musico, quod intra vigesimã vocem consistit. Conueniet in valde clamosum.

Quæ semel ancilla, nunquàm hera.

Videtur ideò dictum, quòd qui ex humili fortuna subuehuntur ad res amplas, soleant esse cæteris insolentiores.

In agro surculario capras.

Capra plantis omnibus non vulnere tantùm, sed & veneno dentium pestifera est. Deflecti ergo ad eos potest, qui noxiarum rerum, aut hominum admixtu corrumpunt teneram ætatem.

Tu in legione, ego in culina.

In Truculento Plautina, militi acriter minitanti coquus respondet, *Sis tu in legione bellator si vis, at ego in culina Ares.* Auxit coquus bellatoris verbum. Mars enim Deus belli est

---

Plinius.

Crœso, Crasso ditior.

Apud Græcos opulentia Crœsi Lydorũ regis, in prouerbium abiit, præsertim nobilitata dicto Solonis. Apud Romanos item M. Crassi, cui cognomentũ etiam diuitiis additum est. Hieronymus dicit: Crœsos, licet spires & Darios, literæ marsupium non sequuntur.

Statius.

Midæ diuitiæ.

Μίδου πλοῦτος. Id est, Midæ opes. In prouerbium abiit, propter immensas eius regis opes.

Lysistrati diuitias habes.

Λυσιστράτου πλοῦτον πλουτεῖς. Id est, Lysistrati diuitiis dives es. Prouerbialis ironia de magnoperè tenuibus. A Lysistrato quodam tractum, extremæ paupertatis homine.

Philostr.

Pactoli opes.

Τὸν Πακτώλου πλοῦτον. Id est, Pactoli diuitias. Est autem Pactolus Lydiæ fluuius ex monte Tmolo profluẽs, aureis scatens arenis.

Suidas.

Cinyræ opes.

Κινύρου πλοῦτος. Id est, Cinyræ opes. De immensis opibus dicebatur: nam huius regionem opulẽtissimam fuisse, Naso satis indicat. Metam. lib. 10.

Pelopis talenta. Theocrit.

De immensis opibus. Talentum apud Atticos, maxima pecuniæ summa erat. Talentum minus valebat libras LX. Talentum magnum LXXX.

Non Pelopis mihi sint, agríque aurique talenta,
Nec ventos celeres anteuolasse pede.

Ad ambas vsque aures. Suidas.

Μέχρι πρὸς ἀμφοτέδων. Vsque ad aures ambas impleri dicuntur, qui supra modum ingurgitant sese. Sumta metaphora à vasculis, ad ansas vsque impletis.

Ne decima quidem Syracusanorum pars. Strabo.

Οὐδὲ τὴν δεκάτην τῶν Συρακουσίων ἔχει. Id est, Ne decimam quidem partem opum Syracusanorum possidet. De diuitibus & splendidis ita dicere solent: Ne decimam quidẽ Syracusanorum opum partem assequi possent.

Vltra res Callicratis.

Τὰ ὑπὲρ τὰ Καλλικράτους. Id est, Supra fortunas Callicratis. De immensis opibus dicebatur. Aiunt Carystium quempiam fuisse, nomine Callicratẽ, qui reliquos ciues opibus longè præstiterit. Aristot. autem tradit, Callicratem quẽdam è iudicum ordine fuisse, qui iudiciarias exactiones supra modum auxerit, atque hinc natam parœmiam de immodicis exactionibus. Suidas.

Zopyri talenta. Zenodot.

Ζωπύρου τάλαντα. Id est, Zopyri talenta. De præclaris factis, magnóque æstimãdis. Hic Zopyrus Darij regis amicus erat, qui sibi nares & aures cõscidit, & omne corpus flagris cruentauit: vt his argumentis Babyloniis fidem faceret, se Dario malè velle, à quo tam immaniter esset acceptus. Itaque Babyloniorum ciuitatem ingressus, eam Dario prodidit. Vnde Darium dixisse ferunt, se vnum Zopyrum integrum malle, quàm centũ Babylonas capere. Et oblato malo granato, tantum optauit sibi Zopyrorum, quantum ibi granorum inesset.

Dives, aut iniquus est, aut iniqui hæres.

Menander: Nunquam vir æquus dives euasit citò. Hieron.

Satietas ferociam parit. Theognis.

Parit satietas ferociam, imperitia cum potestate coniuncta, insaniam, tollit animos opulētia. Quòd si ad insciti am accedat potestas, aut res ad insaniam vsque procedit.

Octapedes.

Lucianus. Ὀκτάπους. Scythico prouerbio dicebātur, qui duos possiderent boues & currum vnum. Dici poterit in hominem qui sibi locuples videatur, vel in eū, cui rusticanę sunt opes.

Quantum non miluus oberret.

Persius. De homine supra modum locuplete, cui tantum sit agrorum, quantum nec miluus peruolat.

Tantali talenta.

Plato. Τάλαντα Τανταλου. Id est, Tantali talenta. De immensis opibus. Nam Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum venit.

Noctuae Laurioticae.

Aristoph. Γλαῦκες Λαυριωτικαί. Id est. Noctuae Laurioticae. Hoc velut ænigmate pecuniarum vim significabant. Laurios enim Atticæ regio est, auri venis frequens.

Bene loculis, bene scrinio.

Tanti habetur quisque quantum habet.

Dextro Hercule, aut amico Hercule.

Horatius: *Dines amico Hercule.* Quod quidem in eos cōpetit, qui in accumulandis opibus sunt bene fortunati. Idque inde natum existimant, quòd Hercules moriturus dixerit eos opulentos futuros, qui sibi decimam bonorū suorum partem consecrassent.

Prædiues.

Prædiuitē significamus hisversib. Homeri in ζ, κ, λ, Iliad.

Πολλὰ δ' ἐν ἀφνειοῦ πατρὸς κειμήλια κεῖται,
Χαλκός τε χρυσός τε πολύκμητός τε σίδηρος.

Diuitis in patris sunt multa recondita tectis,
Aésque aurúmque fabrefacti quoque copia ferri.

Quantum habet.

Quantum habet quisque, tanti fit. Horatius Satyra I,

Nil satis est, inquit, *quia tanti, quantum habeas, sis.*

Iuuenalis Satyra III.

Quantum quisque sua nummorum seruat in arca,
Tantum habet & fidei.

Pecuniæ vir.

Pindarus. Χρήματα ἀνήρ. Id est, Pecuniæ vir. Hoc est, tanti quisque sit quantum possidet.

Vnde excoquat seuum.

Plautus in Captiui duo, prouerbiali dixit hyperbole, *Vnde excoquat seuum senex*, opes significans copiosissimas. Plautinus versus hic est: *Quid diuitiæ sunt ne optimæ? Vnde excoquat seuum senex.* Seuum autem, vel vt alij sebum, est pingue pecudum durius, quod Græci στέαρ appellant.

Adminicula vitæ.

Omnia, quæ ad vitæ commoditatem pertinēt, indicantur hoc carmine Odyss. π,

Οἷσίν τ' εὖ ζώουσι καὶ ἀφνειοὶ κεκλήονται. Id est,

E quibus & viuunt rectè, ditésque vocantur.

Diuitiæ non semper optimis contingunt.

Qui dicet, opes nō semper cordatissimis, sed pro fortunę arbitrio nūc huic, nūc illi cōtingere, citabit illud Homeri,

Iupiter emetitur opes mortalibus ipse,
Sic visum vt fuerit, cuicunque, bonóve, malóve.

Vestis virum facit.

Εἵματα ἀνήρ. Id est, Vestes vir. Aiūt enim ad hūc modum: Vestitus virum reddit: qui habet, induat.

Lysicrates alter.

Λυσικράτης ἕτερος. Id est, Alter Lysicrates. Lysicrates quidam in vulgi fabulā abiit, quòd capillos iam canos nigro tingeret, quòd iuuenis etiamdum videretur.

Herculis quæstus.

Herculis quæstum, pro magnis impendiis dixit Plautus in Mostellaria, *Dapsiles sumtus facit, perdidit patrē, vnus isthic seruus acerrimus Tranio, is vel Herculis conterere quæstum potis est.* Quęstū appellat facetè, quasi Hercules suū fauorēvēdiderit

Magnum os anni.

Μέγα στόμα τοῦ ἐνιαυτοῦ. Id est, Magnum os anni. Dicebatur quoties vberior rerum prouentus, aut vilior annona animos & loquendi libertatem adderet, alioqui timidioribus. Non admodùm dissidet ab illo, Fœnum habet in cornu: item illo, Argenti fontes loquuntur.

Nullius indigens Deus.

Ἀνενδεὴς ὁ θεός. Id est, Nullius egēs Deus. Admonet paræmia, nullum esse mortaliū tam absolutum, in quo non ali-

quid desideretur: vnũ esse Deum vndequaque perfectum.

Attagenæ nouilunium.

Ἀτταγᾶς νουμηνία. Id est, Attagenæ nouilunium. Refertur à Suida, nec explicatur, sed coniectura colligi potest, dictum fuisse in turbam abiectorum & seruilium hominum. Siquidem attagen auis est palustris, versicoloribus plumarum maculis distincta. Vnde seruum hominem stigmaticum, & cui tergum ob plagarum vibices variis pũctis esset picturatum, Attagenam vocabant.

Euparyphus ex comœdia.

Admodum prouerbiali figura dixit Plutarchus in Symposio: ὡς εὐπάρυφος ἐκ κωμῳδίας, hominem significans magnificè vestitum, ac magnam seruorum turbam post se trahentem. Vnde diuites omnes splendidè cultos, euparyphos appellant Græci.

Ad pedes, ad caput.

Non sine prouerbij specie dictum videtur illud Theocriti, de rebus copiosis & affluentibus.

Σὺν μοι πρὸς κεφαλὴ καὶ παρ ποσὶ κάτθε κεῖντας. Id est,

Ad caput, atque pedes, quarum me vellera cingunt. Sermo est pastoris iactantis opes suas.

Λακκόπλουτοι.

Calliæ barbarus quispiam clam indicauit, magnam auri vim in puteum quendam coniectam. Is & occidit indicem ne proderet, & aurum sustulit. Vbi res innotuit, in comœdiarum iocum versa est, vt qui malis artibus subitò ditescerent, Laccopluti dicerentur. Plinius.

DIVITVM PRAEROGATIVA.

Felicibus sunt & trimestres liberi.

Τοῖς δ' εὐτυχοῦσι καὶ τρίμηνα παιδία. In diuitum ac Principum felicitatem quibus per adulationẽ omnia laudi vertuntur, quíq. sibi nihil non licere putant, adeò vt quod in homine plebeio perinde vt summum scelus damnatur, in illis virtutis titulo celebretur. Vnde nata sit paræmia Suetonius Tranquillus declarat, Claudij Cæsaris vitam his verbis exordiens: Patrem Claudij Cęsaris Drusum, olim Decimum, mox Neronem prænomine, Liuia cùm Augusto grauida nupsisset, intra mensem tertium peperit: fuitque suspicio ex vitrico per adulterij consuetudinem procreatum. Statimque

timque certè vulgatus est ille versus.

Multitudo imperatorum Cariam perdidit.

Πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν. Id est, Multi duces deperdidêre Cariam. Admonet senarius, nihil esse perniciosius licentia multitudinis, dum nulli paretur, sed pro sua quisque libidine rem gerit. Natum adagium à Caribus quondam florentissimis, postea per ciuiles seditiones eo redactis, vt etiam in vilitatis prouerbium abierint.

Citius Telegoræ donarim.

Athenæus.

Telegoras apud Naxios prædiues ac præpotẽs erat, cui, quòd quotidie multa missitarentur, vulgato sermone receptum est, vt venditores paruo licitantibus dicerent: Μᾶλλον φθόνημι τῷ Τελεγόρᾳ δοῦναι. id est, Malim Telegoræ dare. Vsus adagionis esse potest, si dicamus officium rectiùs gratuitò collocari penes probos ac magnos, quàm mercede penes improbos ac viles.

Nemo bene imperat, nisi qui paruerit imperio.

Aristotel.

Οὐκ ἔστιν εὖ ἄρξειν μὴ ἀρχθέντα. Id est, Fieri non potest vt bene gerat imperium, qui non tulerit imperium.

Bonus dux bonum reddit comitem.

Ὁ καλὸς ἄρχων, ἐμποιεῖ τὸ καλὸς ἑπεσθαι. Id est, qui bonum Ducem præstat, is bonum reddit comitem. In episcopo positum, vt piam efficiat plebem, si tamen ipse piam & integram agit vitam. Bonus paterfamiliàs domum efficit bene instit utam. Doctus ac diligens præceptor, eruditum reddit discipulum.

Vmbræ.

Horatius.

Σκιαί. Prouerbiali ioco dicebantur olim ij, qui venirent ad conuiuium, non ipsi quidẽ vocati, sed comites eorum, qui vocati fuerant, sic illos sequentes, velut vmbra corpus vltrò sequitur.

Arbore deiecta quiuis ligna colligit.

Iuuenalis.

Δρυὸς πεσούσης πᾶς αἰὴρ ξυλεύεται. Id est, Ruẽte quiuis ligna colligit arbore. Si quem fortuna præcipitem dederit, in hunc passim omnes incurrunt, & quisque quod potest, diripit. Iam enim sibi putant impunè fore.

Viua vox.

Cicero,

Viua vox olim dicebatur, non scripta, sed ab ipso pronuntiantis ore percepta, quasi viuida atque efficax.

Annus producit, non ager.

Ἔτος φέρει, οὐχὶ ἄρουρα. Id est, Annus producit segetem, non aruum. Ad incrementum autem, alimẽtúmque, plurimum quidem cœli temperies, & in totum anni conditio iuuat. Etenim si imbres, serenitates & hiemes accidant opportunè, cuncta feliciùs, atque vberiùs proueniunt, etiam in salsuginosis ac parum pinguibus agris.

Alijs lingua, alijs dentes.

Ἄλλοισι γλῶτ', ἄλλοισιν εἰσὶ γόμφιοι. Id est,
His lingua, at illis sunt molares inuicem.

De loquacibus & edacibus dici consueuit. Quemadmodum non rarò fit in conuiuiis, vt aliis garriẽtibus, & fabulis potiùs, quàm cibis intentis, alij interim taciti strenuè quod appositum est, deuorent.

Plato.

Et nati natorum.

Παῖδες παίδων. Id est, Nati natorum. Prouerbialis figura, qua longam rei cuiuspiam propagationem significamus.

Zenodot.

Apertæ musarum ianuæ.

Ἀνεῳγμέναι μουσῶν θύραι. Hoc adagio conueniet vti, quoties aliquem facili promptóque ingenio significabimus, & in percipiendis optimis disciplinis celerem. Et ediuersos, qui tardiores sunt, clausis musarum ianuis discere dici potuerunt.

Bos alienus subinde foras prospectat.

Βοῦς ἀλλότριος τὰ πολλὰ ἔξω βλέπει. De iis, qui apud alienos non satis ex animi sententia tractantur, eóque sæpius suos desiderant.

Suidas.

Vtinam domi sim.

Οἴκοι γενοίμην. Dici solitum vbi quis optat è malis, quibus implicitus est, emergere.

Domus amica, domus optima.

Οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος. Nusquàm cõmodiùs, nusquàm liberiùs, nusquàm lautiùs homini viuere cõtingit quàm domi.

Οἰκουρός.

Plutarch.

Dicitur quasi custos domus. Et homo ignauus, qui tecto & vmbra gaudet, quíque amat desidere domi semper.

Domi manere oportet bellè fortunatum.

Οἴκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς ὀδὸν ἄμονα. Domi manendum est, cũcta cui sint prospera. Cui suppetit copia facultatum, is si felicem velit agere vitam, viuat domi.

Domus optima.

Infelicissimum, incertis vagari sedibus: quemadmodum faciunt semper αἰόλοι, peregréque viuentes. Huic adstipulatur illud Homeri Odyss. o,

Πλαγκτοσύνης δ' οὐκ ἔστι κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν. Id est,
Nil miserabilius quàm incerta sede vagari.

Domi manendum.

Cùm significabimus inutile fore diutius abesse domo, possessionibus relictis, quadrabit illud Hom. ex Odyss. ϛ,

Καὶ σὺ φίλος, μὴ δηθὰ δόμων ἄπο τῆλ' ἀλάλησο,
Κτήματά τε σῇσιν λίπῃ, ἄνδρας τ' ἐν σοῖσι δόμοισι. Id est,
Tu quoque amice domo diuturnus abesse caueto,
Rebus itémque viris intra tua tecta relictis.

Ἐκ περδικίσαι.

Græci prouerbiali metaphora vocant elabi ac suffugere. Aristophanes:

Ὡς παρ' ἡμῖν οὐδὲν αἰσχρόν ἐστιν ἐκπερδικίσαι. Id est,
Quippe apud nos turpe non est suffugere de cassibus.

Ductum est ab auibus, quæ nonnunquam elabuntur de retibus seu laqueis. Aiunt autem perdicem præcipuæ callidítatis ad id, vt aucupum manus effugiat.

Ἐξολισθάνειν.

Prouerbiali figura dictum ostẽdit Eustathius, pro elabi atque clàm se subducere. Sumta metaphora à piscibus, qui suffugiunt è retibus, quíve ab hamo elabuntur.

Omnes laqueos effugere.

Plato.

Quod ipsum à venatu translatum est.

Reperire rimam.

Plautus: *Aliquã reperietis rimã.* In causatores ac tergiuersatores.

Virgilius. Hieron. Fest. Pōp.

In limine offendere. In portu impingere.

Pro eo quod est, Statim in ipso operis ingressu peccare. In limine deficere, idem.

Cantherius in porta.

Natum à Sulpicio Galba quodam, cui quum in prouinciam ituro, cantherius in porta cecidisset: Rideo, inquit, cantherie, in porta, quum tam longum iter sis iturus, iá lassum esse te, quum vix dum sis ingressus. Cantherius nempe equus est exectis testibus, vt hoc differat cantherius ab equo, quo maialis à verre, capus à gallo, veruex ab ariete.

EXCELLENTIA, INÆQVALITAS.

Martialis.

Aquilam noctuæ comparas.

Aquila visus acerrimi, adeò vt versus solem intueatur: contrà, Noctua solis lumen refugit.

Lucianus.

Cicadæ apem comparas.

Τέττιγι τὸν μέλιτταν συγκρίνεις. Nam cicada cùm maior, tum canora, quum apis sit nō modò minuto corpusculo, verùm etiam pænè muta.

Rana cum locusta.

Impar certamen expressit hac figura Theocritus:

Sic certo, veluti si certat rana locusta.

Papinius Iuli. consul.

Officere luminibus.

Officere luminibus dicitur, qui gloriam alterius obscurat. Sumtum ex litteris iureconsultorum, in quibus cauetur ex seruitutibus prædiorum, Ne vicinus, altiùs sublato ædificio, officiat luminibus vicini.

Rosam cum anemona confert.

Ῥόδον ἀνεμώνᾳ συγκρίνεις. Id est, Rosam cum anemona confers. Vbi quis vehementer imparia inter se componit. Rosa priscis in pretio fuit. Anemona papaueris genus, cuius flos ipse quidem rosam imitatur, cæterùm nulla odoris gratia.

Calphur.

Acanthida vincit cornix.

Acanthis enim vocalis est auis, & in primis canora. Cornix obstrepera quidem, sed minimè canora.

Diogen.

Cancros lepori comparas.

Καρίνῃς λαγὼ σὺ συγκρίνεις. De supra modum dissimilibus.

Testu-

Testudinem Pegaso comparas.

De rebus nequaquam inter sese conferendis. Pegasus equus erat volucer. Testudine nihil tardius.

Optima quidem aqua. Pindarus.

Ἄριστον μὲν ὕδωρ. Id est, Optima quidem aqua. Videtur in prouerbium abiisse, quoties rei vehementer laudatæ præfertur aliquid melius: quemadmodum Pindarus auspicans hymnos Olympiacos, aquam quidem fatetur esse optimā, sed aurum præfert, quòd ignis in morem noctu luceat.

Crœsi pecuniæ teruncium addere. Lucianus.

M. Tullius lib. De finib. 4. Itaque in quibus propter earū exiguitatem obseruatio consequitur, sæpe accidit vt nihil itteresse nostra fateamur, sint illa, néene sint: vt in sole, quod à te dicebatur, lucernam adhibere, nihil interest, aut teruncium addere Crœsi pecuniæ. Teruncij numni, à tribus vncijs dicti, vilitas prouerbio locum fecit. Crœsus Lydorum rex inter prodigiosè diuites celebratur.

Senecta leonis, præstantior hinnulorum iuuenta. Stobæus.

Γῆρας λέοντος κρεῖσσον ἀκμαίων νεβρῶν. Id est, Leo senex vigēte potior hinnulo. Senectus viri fortis ac strenui, præstantior est iuuenta quorundam ignauorum & imbecillium iuuenum. Venustius fiet, si longulè transferatur: veluti si quis ingenium docti senis & exercitati præferat ingenio parum eruditi iuuenis.

Camelus vel scabiosa, complurium asinorū gestat onera.

Κάμηλος καὶ ψωριῶσα, πολλῶν ὄνων αἰσθητὴν φορτία. De iis, qui vsque adeò præcellūt quosdam, vt etiam senes, aut alioquin ægroti, præstantiores tamen sint illis integris.

Crotoniatarum postremus, reliquorum Græcorū primus est.

Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος, πρῶτος τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Id est, Crotoniatarū postremus, primus reliquorum Græcorum. Strab. lib. Georg. 6. prouerbium hoc ait ortum ob insignem Crotoniatarum præstantiam in certaminibus Græcanicis.

Plus apud Campanos vnguenti, quàm apud cæteros olei fit.

Si cui placebit adagium ad allegoriam trahere, poterit accommodari vel in regionem, vel in hominem adeò cęteris excellentem, vt apud hunc maior sit exquisitarum rerum copia, quàm apud alios mediocrium, aut vulgarium.

Aquila senecta, corydi iuuenta.

Λεπτὸν γῆρας, κορύδου νεότης. De viuida, viridique senecta, quæ pręstantior sit aliquorum iuuenta. Nam anus aquila præstat corydo auiculæ, etiam ætate integra.

Horatius. *Equis albis præcedere.*

Vbi quem aliis quapiam in re longè superiorem significabant, longóque anteire interuallo, eum albis equis præcedere dicebant: vel quòd antiquitus albi equi meliores haberentur, vel quòd victores in triumpho albis equis vectari soleant, vel quòd alibi fortunatiores & auspicatiores esse credantur.

Culicem elephanti conferre.

Κώνωπα ἐλέφαντι παραβάλλειν. Est minima maximis comparare.

Lucianus. *Multis parasangis præcurrere.*

Πολλοῖς παρασάγγαις ὑπερδραμεῖν. Qui longo interuallo prę cedit, multísque partibus superior est. Parasangam autem Persæ xxx. stadiorum spacium vocant.

Plutarchus *Testudinem equus insequitur.*

Conueniet vti, quum rem præposterè & absurdè geri significamus.

Homerus. *Pica certat cum luscinia.*

Haud satis est picas contendere cum philomena. Pica molestæ garrulitatis, luscinia summè musica.

Nihil simile.

Ad iniquam comparationem significandam, valebit illud Homeri:

Imò res est stulta, cynosbaton aut anemonam
Composuisse rosis.

Bubo canit luscinię.

Quum infans suadere conatur eloquenti, aut ineruditus docere doctissimum.

Hieronym *Si tanti vitrum, quanti margaritum?*

Hoc

Hoc dicto summa rerum inæqualitas significabatur. Si tanto studio curas vt viuat corpus, quàm est danda opera quo viuat animus? Si nihil non facis quo placeas homini Prǽcipi, quantò magis enitendum vt placeas Principi Deo? Si tantis sudoribus parantur opes periturę, vel vsu, vel furto, cur non magis incumbimus, vt cęlestes opes accumulemus? In his locus erit prouerbio.

Sedecim pedibus superauit.

Aristides scripsit in Pericle: Nempe Periclem oratorem reliquos in dicendo sedecim pręteriisse pedibus. Itaque sedecim pedibus, pro maximo interuallo dixit. Sumta metaphora à stadiis cursorum.

Tibiam tubæ comparas. Diogenia.

Αὐλὸν σάλπιγγι συγκρίνεις. Conueniet in res supra modum impares.

Quanto asinis prǽstantiores muli. Athenæus.

Dicendum, vbi quis longo interuallo prǽcedit.

Fluuius cum mari certas. Suidas.

Ποταμὸς θαλάττῃ ἐρίζεις. Vbi minimi cum maximis certamen suscipiunt.

Hirundo totos schœnos anteibit.

Πρῶτο τὶς χελιδὼν ὅλους σχοίνους παρεῖται. Id est, Hirundo quę piam totos schœnos prǽteribit. Vbi quis immenso vincit interuallo. Nam schœnos Græcis mensuræ genus, quæ (sicuti quidam existimat) quinquaginta complectitur stadia.

Himulus leonem. Lucianus

Ὁ νιβρὸς τὸν λέοντα, Subaudiendum, cepit, vicit aut prouocat, aut id genus aliquid pro ratione sententiæ, quoties præpostero rerum ordine, qui viribus multò est inferior, superat potentiorem.

Mineruæ felem.

Ἀθηνᾶ τὸν αἴλουρον. Subaudiendum, comparas. Quum multò inferiora cum prǽstantioribus comparantur.

Nihil ad Parmenonis suem.

Οὐδὲν πρὸς τὸν Παρμένοντος ὗν. De ęmulatione dictum, quę longo interuallo abesset ab eo, quod imitaretur. Plutarchus in Symposiacis quintę decadis, secundo problemate, quo pacto natum sit hoc adagium narrat ad hanc fermè

sententiam: Parmeno quispiam fuit ex hominum eorum genere, qui nostris etiam temporibus varias animantium & hominum voces ita scitè imitantur ac repræsentant, vt audientibus tantùm non etiam videntibus, veræ, non imitatæ voces videantur. Non intempestiuiter vtemur hoc adagio, quoties aliquis opinione deceptus, de re perperam iudicat.

Post Lesbium cantorem.

Μετὰ Λέσβιον ᾠδόν. Hoc adagio significabant aliquem non primas, sed secundas tenere partes. Lacedæmonicum prouerbium, hac natum occasione, quemadmodum narrat Suidas: Quum Lacedæmoniorum res seditionibus tumultuarentur, consultum oraculum iussit, vti Lesbium cantorem accerserent. Accersitus Terpander Lesbius, nimirum Antisseus, & ad Lacedæmonios missus. Is canendo illorum animos sic deliniuit, vt seditionem omnem sedaret, redactis in concordiam ciuibus. Qua ex re factum est, vt Lacedæmonij Lesbiis cantoribus primas in arte musica partes tribuerent, & si quem alium canentem audissent, protinus dicerent: Post Lesbium musicum.

Nihil aliæ ciuitates ad Crotonem.

Μάτια τ' ἄλλα παρὰ Κρότωνα ἔστιν. Id est, Sunt reliqua præ Crotone friuola oppidula. Licebit accommodare ad rem aut hominem vsque adeò præcellentem, vt reliqui cũ hoc collati nihil esse videantur. Natum fortassis est à pugilum Crotoniatarum excellentia, quorum erat Milo.

Indignus, qui illi matellam porrigat.

De vehementer inæqualibus, ac ne vlla quidem ex parte conferendis. Martialis:

Dispeream si tu Pyladi præstare matellam
Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi. Nam sordidissimum officium est, micturienti matellam exhibere.

Homerus.

Nec dignus, qui me intueatur.

Qui contemnet omnino quempiam vt ignauum, multóque sese inferiorem: non ineleganter illud ex Iliados 1. detorserit, quod in Agamemnonem dixit Achilles:

Οὐδ' ἂν ἐμεῖο
Τετλαίη κυνὸς ὧπα ἰδὲν, εἰς ὅπα εἰδόσιν. Id est,
Haud ille quidem ausit,
Quamuis perficta sit fronte, mihi ora tueri.

Cel-

Celmis in ferro.

Zenodot.

Κέλμις ἐν σιδήρῳ. Dici consueuit de iis, qui præter modum suis fiderent viribus, tanquã inexpugnabiles, inuictique ceteris. Celmis, vt scribit Zenodotus, vnus fuit ex Idæis Dactylis, qui quum matrem Deorum Rheam violasset stupro, deinde à reliquis fratribus reiectus est. Ab hoc ferrum solidissimum cudi solebat.

Aquila in nubibus.

Aristoph.

Ἀετὸς ἐν νεφέλαις. Plerique interpretantur de re magna quidem illa, sed quam non facilè assequaris. Alij de iis, qui longè reliquis præcellunt.

Manica.

Plutarch.

Μανικά. Phrygio prouerbio dicebantur ingentia, egregiáque facta, ducta voce è Mane quodam, prisco apud ipsos rege, quem ferunt virum fuisse præpotentem, & admirabili virtute præditum.

Multi discipuli præstantiores magistris.

Cicero.

Πολλοὶ μαθηταὶ κρείττονες διδασκάλων. Plerique discipuli magistros anteeunt. Ad varios vsus accommodari potest, vel ad simplicem sensum. vt discipulus eruditione superet eum, à quo litteras didicit: aut per iocum, cùm significabimus improbitate vinci, qui malitiæ doctor fuit.

Pedibus trahere.

Idem.

Est rẽ pro suo arbitratu versare. Metaphora ducta videri potest à Vulcano illo Homerico, quem Iupiter, vt longè viribus præstantior, pedibus tractum cælo deiecit.

Solus sapit.

Homerus.

Narrat Diogenes Laërtius, Chrysipum Philosophum vsque adeò sibi placuisse, vt consultus à quodam, cui potissimùm filium suum Philosophiæ præceptis instituendum traderet, Sibi committendum responderit. Nam si quem, inquit, alium me præstantiorem arbitrarer, ipse apud hunc Philosophiæ darem operam: Vnde & illud Homericum de eo vulgò iactatum fuisse, quòd solus saperet, reliqui verò vmbræ ferrentur.

Formica Camelus.

Lucianus.

Μύρμηξ ἢ κάμηλος. De vehementer inæqualibus, & modò minimis, modò maximis. quod perinde fit, quasi repentè camelus in formicam vertatur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Hercules & Simia.

Ἡ Ἡρακλῆς καὶ πίθηκος. De minimè congruentibus. Simia dolis valet, Hercules viribus antecellit.

Elucet egregia virtus.

Egregia virtus, etiamsi quando dissimuletur, tamē semper eminet inter alios, atque ex ipso habitu oris perspicitur, & in ipso quasi relucet fronte. Veram item nobilitatem testatur facies hominis itidem vt mores. In hanc sententiam quadrabit Homericum illud ex Iliad. ν, Ἀείσατον δὲ θεοί περ. Id est: Insignia numina diuūm.

Quum sis nanus, cede.

Νάνος ὢν ὔπτικε. De pusillis dictum. Nani enim homunciones appellantur infra modum humani corporis, & prodigiosæ breuitatis.

Plutarch. ### *Hæc potior.*

Αὕτη κρείσσων. Quum significatur consilium aliquod esse prętstantius & conducibilius, etiamsi pluribus secus videatur.

Corui luscinijs honoratiores.

Quum indocti, doctis prętferuntur: improbi, probis: blateratores, eloquentibus: rapaces ac fures, cordatis ac integris viris.

Homerus. ### *Seruus seruo præstat: dominus domino.*

Δοῦλος μὲν δούλου, δεσπότης μὲν δεσπότου. Id est,
Seruóque seruus potior est, herúsque hero.

Admonet adagium, in eodem hominū genere non statim omnes æquales esse, verùm hominum habendam rationem, non tantùm conditionis.

Antiquis debetur veneratio.

Cum summis, vel inuictis, vel cum antiquis non esse certandum: sed his vltrò cedendum esse, vsurpabit quod dicitur ab Vlysse, Odysseæ θ. Cum maioribus haud subeā certamina, vel cum Herculea virtute, vel Euryto Oechalienſi.

Acarnici equi.

Ἀκαρνικαὶ ἵπποι. Dicebantur equi maximi. Conueniet vti de re quapiam eximia, aut insigni præmio. Acarnanes sunt iuxta Epirum, cuius equis primam laudem tribuit Virgilius in Georgicis.

Inter

Inter cæcos regnat strabus.

In regione cæcorum rex est luscus. Inter indoctos, qui semidoctus est, doctissimus habetur. Inter mendicos, qui paullulum habet nummorum, Crœsus est.

Qui probus, Atheniensis.

Platonis verba sunt lib. De Leg. 1. Et quod vulgò dicitur: Ex Athenienſibus qui probi sint, eos egregiè probos esse, verissimè dictum videtur. Sentit autem Plato, in malè instituta, maléque morata Repub. qui boni sint, eos natura & insignitè bonos esse.

Vnius multorum instar.

Quod Iliados λ, dictum est in laudem medici, idem torqueri poterit ad quemcunque virtute prætstantem.

Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. Id est,
Vir medicus multis alijs æquandus honore est.

Alabanda fortunatissima.

Ἀλάβανδα Καρῶν δυτυχεστάτη. Id est, Alabanda Carum fortunatissima. Stephanus in commentarijs De vrbibus tradit, Alabandam Cariæ ciuitatem esse, conditam à Care, à cuius filio nomen sortita est. Siquidem is postquam in equestri prælio strenuè nauasset operam, Alabandus dictus est. Cares enim sua lingua Ala vocant equum, Banda victoriam. Eámque vocem ait Romanis etiam in vsu fuisse, vt Bandam victoriam dicerent.

Alpha penulatorum.

Martialis Alpha vocauit præcipuum & quasi primatem. Idem aliàs iocatur in quendam offensum, quòd eum dixisset Alpha, monétque, vt huius iniuriæ talionem faciat, séque vicissim Beta, si vellet, appellet. Translatum à notulis litterarum, quibus Græci numerum indicant. Eosdē signiferos & antesignanos appellant. Metaphora sumta à militia

Aceſei & Heliconis opera.

Ἀκεσίας καὶ Ἑλικῶνος ἔργα. Quæ singulari artificio confecta viderentur, sic antiquitus appellabantur. Locum prouerbio fecerunt duo quidam celebratæ artis artifices, Aceſeus & Helicon.

Ambrosia alendus.

In egregios viros adagium. Ambrosia cibus est Deorum. Cicero.

Gorgonem Perseus aggreditur.

Γόργονα Περσεὺς ἐχειρώσατο. Id est, Gorgonem Perseus adortus est. Vbi quis egregium facinus acceptat. Notissima fabula, &c.

Diogen.

Lydius currus.

Λύδιον ἅρμα. Hoc scōmate notabantur, qui in certamine quopiā longè cæteris essent inferiores. Refertur adagium à Diogeniano. Quidam ad Pelopem Lydum referunt, qui suo curru vicerit Oenomanum.

Idem.

Ne capra contra leonem.

Μὴ πρὸς λέοντα δορκάς. Ne longè inferior cum potentiore decertes.

Persius.

Monstrari digito.

Pro eo quod est, insignem esse. Horatius in Odis:

Quòd monstror digito prætereuntium. Persius:

At pulcrum est digito monstrari, & dicier, hic est.

Aristoph.

Prodico doctior.

Πρόδικου σοφώτερος. Aiunt hunc Prodicum in diiudicādis litibus & arbitriis, inter dissentientes amicos, acerrimi fuisse iudicij.

Quò properas? Num ad ephebum?

Parum liquet quid sibi voluerit Cilicū illud adagium, nisi fortè sumtum est ab Apollinis oraculo ad quod vndique festinabatur. Fingebatur autem imberbis Apollo, quēadmodum & Bacchus.

Alius alijs in rebus præstantior.

Qui dicet alium alia dote præcellere, accommodabit illud ex Iliados σ,

Ἀλλ' ὁμῶς ἀν μύθοισιν, ὁ δ' ἴσχυϊ πολλὸν ἐνίκα. Id est,

His dictis, hasta longè præstantior ille.

Virgilius.

Non omnia possumus omnes.

Natura differimus, vitam sortientes, hîc hanc, illam ille. Porrò cōtingere nō potest, vt omnis felicitas vni cōtingat

Plato.

Diuinum excipio sermonem.

Θεῖον ἐξαίρω λόγον. i. Diuinum excipio sermonem. Quoties, opinor, glorioſius aliquid dictum esset, ominis gratia Deos excipiebant, qui nihil non possunt: & quibus nemo præscribit.

Dij omnia possunt.

Hemi-

Hemistichium Homericum: Θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται.

At cælestes omnia possunt. Quadrabit in monarchas, quibus promtum est facere quicquid animo collibitum fuerit siue iure, siue iniuria:

Deuotionis templum.

Diogenes.

Ἀρᾶς ἱερόν. Id est, Execrationis templum. In eos dicebatur, qui crebris execrationibus vti cōsueuerunt. Qui mos nunc vulgò plerisque plurimum improbandus, vt nihil dicant nisi diras admisceant deuotiones, & imprecamina vel ipso horrenda auditu.

Oedipi imprecatio.

Οἰδίποδος ἀρά. De tragicis & ingentibus malis. Qui Græca colligūt adagia, citant ex Æschylo huiusmodi fabulam: Eteocles & Polynices de more patri ex vnoquoque sacro partem anteriorem mittebāt. Quum autem aliquando per imprudentiam atque incogitantiam, coxam, hoc est, posteriorem partem misissent, ille existimans id non obliuione neque imprudentia, sed contumeliæ caussa factum, imprecationibus diris eos est execratus.

Phocensium execratio.

Herodot.

Φωκίων ἀρά. De iureiurando multis vinculis astricto. Nam olim in fœderibus, quo minùs violarentur, adhibebant nō solùm promissa, dextras & sacrificium, verùm execrationes in caput eius, quicunque non staret pactis. Prouerbium autem ab huiusmodi profectum est casu: Phocenses olim cōmuni populi consilio patrium solum reliquerunt, adacti deuotionibus atque execrationibus quibusdam, ne quisquam vsquam de repetenda patria cogitaret.

Phocensium desperatio.

Φωκικὴ ἀπόνοια. hoc est, Phocica desperatio: dici solitum, vbi desperatis rebus ad extrema consilia veniretur: aut de stultis & insanis consiliis.

Adiurantis se facturum aliquid.

Homerus.

Quū adiurabimus nos facturos quippiā, si modò vita non destituat, licet accommodare versiculum ex Iliados β,

Μήκ' ἔτ' ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ κάρη ὤμοισιν ἐπείη. Id est,

Posthac ne caput hoc humeris insistat Vlyssis.

Item Iliados ε,

Αὐτίκ' ὄπιτ' ἀπ' ἐμοῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς. Id est, Mox caput hocce aliquis mihi barbarus ense recidat.

In omni fabula & Dædali execratio.

Ἐν παντὶ μύθῳ ἡ Δαιδάλου μέμνησε. Quadrabit in auctores atrocium facinorum, aut ingentium calamitatum, vt frequenter illorum incidat mentio, sed nō sine detestatione. Tradunt ab hac ortum fabula: Pasiphaë regina Cretæ, tauri amore capta, Dædalum exorauit, vt sibi vaccam ligneam ad proximam veræ vaccæ simulationem effingeret. In hac insula mulier è tauro concepit, ac Minotaurum monstrum abominandum peperit. Minos autem certis de causis iratus, Athenienſibus indixit vt quotannis septem virgines, & totidem adolescentulos mitterent Minotauro obiiciendos. Horum omnium, quoniam Dædalus causſam dediſſe videretur, in eum vulgò dira imprecabantur, vnde res in prouerbium abiit.

Ἀποφράς.

Lucianus. Hominem execrandum & abominandæ malitiæ ἀποφράδα Græci appellant. Dictum à diebus funestis & sepeliendis mortuis sacris, quos ἀποφράδας etiam vocant.

In vltimas terras.

Theocrit. Ἐπ' ἔσχατα γᾶς. Id est, Ad extrema terræ. Quum locum vehementer semotum intelligi volumus. Est frequens apud Ciceronem in vltimas terras.

EX EVENTV INDICIVM.

Mali principij malus finis.

Ἀρχῆς κακῆς τέλος κακόν. Id est, Orsus mali finis malus. Iābicus dimeter ex Æolo poëta refertur. Quæ rectis cōsilijs instituūtur, etiam si qua incidat difficultas, tamen sortiuntur aliquando lętum exitum: contrà quæ prauis rationibus inceptantur, quamuis initio succedant, tamen habent infelicem exitum.

Mox sciemus melius vate.

Plutarch. Τάχ' εἰσόμεθα μᾶλλον ἢ πρότερον. Id est, Mox melius ipso vate rem cognorimus. Ad eum modum dicebant, qui rem non coniecturis diuinabant, sed experimento deprehendere tentarent.

Cocta numerabimus exta.

Id est

Id est, Ex euentu sciemus. Huic confinis color ille comicus: Res indicabit. Ouidius: *Exitus acta probat.* Diomed.

Res indicabit.

Αὐτὸ δείξει, subaudi, ἔργον. Quum significamus experimento exitúque perspici sermonis veritatem.

Magistratus virum indicat.

Pittacus. Ἀρχὴ τὸν ἄνδρα δείκνυσιν. Id est, Imperia demonstrant virum. Quidā Pittaci Mitylenęi putant apophthegma. Sunt, qui Soloni tribuant. Sensus est: In vita priuata vix satis perspici posse mores & ingenium hominis. Verùm si commissas imperium, vt quid libeat, idem liceat, tum demum apparere quo sit animo.

Rem factam stultus cognouit. Piscator ictus sapiet.

Post acerba prudentior. *Vide*, Sera pœnitentia.

EXITIVM HONESTVM.

De pulcro ligno vel strangulare.

Ἀπὸ καλοῦ ξύλου κἂν ἀπάγξασθαι. id est, De pulcro ligno etiam strangulari conuenit. Admonet calamitatem tolerabiliorem esse, si cum honestate fuerit coniuncta, & dedecore vacauerit. Aristoph.

Ne vestigium quidem.

Quoties hominem penitùs aut rem abolitam significamus, ne vestigium quidem superesse dicimus. M. Tullius acti. in Verrem 3. Nam si alienam vicem pro nostra iniuria doleremus, vestigium illius in foro non esset relictum. Rursus quinta: Prouidendum diligenter, ne quod in vita vestigium libidinis appareat, &c.

EXILIVM.

Seruabis bouem.

Βουκολήσεις. Id est, Bubulcus eris. Hoc velut ęnigmate significabant exilium. Siquidem qui per ostracismum eiiciebantur, in Argiuam exulatum ibant. Ac illic bos erat ęneus insignis magnitudine. Plutarch.

Testaceum flagellum.

Κεραμικὴ μάστιξ. De rebus subitò transmutatis, siue de exilio repentino. Cōuenit cū ostracismo, de quo vide ada-

gium, Testulæ transmutatio.

Terram pro terra.

Lucianus. Τῷ κατὰ γῆς ἀλαίτευτον. In hominem exulem, erroneum & incertis vagantem sedibus.

EXPERIENTIÆ SEV PERICLITATIONIS.

In Care periculum.

Ἐν Καρὶ τὸν κίνδυνον, subaudi, facito. Hoc est, in homine aut in re viliori fac periculosam experientiam, in qua si parum feliciter cesserit, non multum sit dispendij capiendum. Suidas scribit Cares primùm mortalium mercede militasse vt qui vitam suam vilem haberent.

In dolio figularem artem discere.

Ἐν πίθῳ τὴν κεραμέως μανθάνειν. De iis, qui protinus maximis in rebus artificij capiunt experimentum, quum paulatim à minutis ad summa proficisci conueniat. Neque enim figulus statim à dolio, id est, vase maximo, artem auspicatur, sed à pusillis quibusdam vasculis, in quibus non sit graue dispendium, siquid secus accidat. Sic vsurpauit Plato. At Dicæarchus ad aliam sententiam torquet prouerbium, vt admoneat vnumquenque artificem in suis negotiis exerceri oportere, velut aurigam in ducēdis curribus, medicum in curandis morbis.

In arenam descendere.

Pro eo quod est, Certamen inire.

Quanta mus apud Pisam.

Ὅσα μὺς ἐν Πίσῃ. Subaudi, tulit. De iis, qui vincūt, & optatis potiuntur, sed nō sine summo negotio, neque citra magnum incommodum suum. Suidas natum ait ab athleta quodam, seu pugile Tarentino.

Omnem mouere lapidem.

Basilius. Πάντα λίθον κίνει. Id est, Vnumquenque moue lapidem, id est, omnia experire, nihilque intactum relinque.

Pedem conferre.

A militia sumtum. Vsurpatur, vbi propius acceditur ad rem. Cicero: Non possum magis conferre pedem, vt aiunt, aut propius accedere.

Omnem rudentem mouere.

Πάντα κάλων σείειν. Id est, Omnem funem mouere. Iulius Pollux

Pollux: Nauigabamus omni moto rudente, & omnibus rudentibus. Ad eum modum significat difficilem nauigationem, in qua omnia sint tentanda.

Respublica virum docet. Plutarch.

Πόλις ἄνδρα διδάσκει. Significat neminem ad rem gerendam idoneum esse, nisi qui sit vsu exercitatus. Plutarchus citat ex Simonide: Quantum libet diu versatus in agro, non fies idoneus administrandæ reip. nisi vixeris in foro, in curia, in frequenti populo.

Omnem iacere aleam.

Est rem vniuersam periclitari, fortunęque arbitrio cōmittere. Siquidē alea fortunæ ludus est magis, quàm artis.

Aut ter sex, aut tres tesserę.

Ἢ τρὶς ἕξ, ἢ τρὶς κύβοι. Si quando significabimus nos extrema periclitari velle, & aut planè vincere, aut prorsum vinci. Sumtum est à venusto tesserarum lusu, in quo qui nouem iecisset, is modis omnibus superabat: qui treis, is longissimè aberat à victoria. Nam antiquiores tribus tesseris vti consueuerant. Tesseram autem etiam ipsum iactum appellant.

Rex, aut asinus.

Βασιλεὺς ἢ ὄνος. Hoc est, aut victor, aut victus. Plato.

Vela ventis permittere.

Quinctil. Permittamus vela ventis, & oram soluentibus bene precemur, hoc est, editionis ancipitem euentum, vtcunque cadat, experiamur.

Deo fortunæque committo.

Qui fortunam experiri statuerit, euentum negotij fortunę committens, in hunc conuenerit illud Homeri ex Iliados π,

Ἦ σφιν γὰρ κἠμὸς, τά δέ κεν διὶ πάντα μελήσει. Id est, Torsero & ipse, Ioui fuerint hæc omnia curæ.

Res ad triarios rediit.

Romanum extat adagium elegans. Eo licebit vti, quum significabimus rem eò periculi redactam esse, vt extremo conatu, summísque viribus sit enitendum, & ad suprema confugiendum consilia, quibus si nihil proficiatur, iam nihil reliquum esse videatur, vnde subsidium sperare possis. natum adagium è ratione modóque componendi Romani exercitus. Refertur & explicatur à Tito Liuio, pri-

mæ decadis lib.8.

Sacram ancoram soluere.

Lucianus. Τὴν ἱερὰν ἄγκυραν χαλάζειν. Quoties ad extrema præsidia confugitur. Trãslatum à nautis, qui maximam ac validissimam ancoram, sacram vocant, eámque tum demũ mittunt, quum extremo laborant discrimine.

Ad asylum confugere.

Cicero. Hoc superiori cognatum.

Ad ephebum properare.

Sumtum est ab Apollinis oraculo, ad quod vndique festinabatur. Fingebatur autem imberbis Apollo.

Tanquam ad aram.

Hoc adagio extremum refugium intelligi volumus. Inde sumtum, quòd olim, qui extrema necessitate vrgebãtur, ad aras Deorum solerent confugere, vnde nefas erat quenquam detrahere.

Mouebo talum à sacra linea.

Plutarch. Κινῶ τὸν ἀφ' ἱερᾶς. id est, Sacræ lineæ talum moueo. De iis, qui extrema parant experiri. Id Iulius Pollux exponens, ait à ludo quopiam tesserarum esse natũ adagium. Lusum autem fuisse huiusmodi, vt vtrique ludentium essent calculi quinque, totidem impositi lineis. Inter eas lineas vtrinque quinas, vnam fuisse mediã, quam sacram vocabant. Vnde qui talum mouisset, is sacræ lineæ calculum mouere dicebatur. Id autẽ non fiebat nisi cùm res posceret, vt ludens ad extrema confugeret auxilia.

Semper tibi pendeat hamus.

Ouidius in amoribus:

Casus vbique valet semper tibi pendeat hamus,
Quo minimè credis gurgite piscis erit.

Semper experienda fortuna & omnis tentanda occasio.

Tentantes ad Troiam peruenerunt Græci.

Theocritus in Syracusiis: Tentando atque experiendo, quantumlibet etiam ardua perfici, figura prouerbiali significans, inquit:

Ἐς Τροΐαν πειρᾶσθαι ἦλθον Ἀχαιοί,
Καλλίστα παίδων, πείρᾳ δὲ πάντα τέλειται. Id est,
Tentanto ad Troiam venêre Pelasgi,
Cuncta, puellarum pulcerrima, perficit vsus.

Et post

Et post malam segetem, serendum est.

Seneca lib. epist. xi. Quo licebit vti, quoties res parum ex animi sententia cecidit: & significabimus non esse desistendum à conatu. Huc referuntur quæ alibi citauimus:

Primas iactare hastas. *Velitari.*
Fabri fabrilia tractant. *Asinus sedet.* *Rex sum.*

Domi habet. *Domi nascitur.*

Nam id dicimur domi habere, quod in nobis situm est, neque necesse est ab aliis mutuò sumere. Terentius: *Philosophus domi habet vnde discat.*

Domesticum malum.

Ad significandum priuatum ac domesticum malum, quod ad alios nihil attineat, conueniet illud Homeri Odyss. ε,

Ἀλλ' ἐμὸν αὖτ' ἀγρεῖος, ὅ μοι κακὸν ἔμπεσεν οἴκῳ. Id est,
Porrò malum nostras quod in ædes incidit, vnum
Ad me pertinet.

Nihil graue passus es, nisi tibi vindicas.

Οὐδὲν πέπονθας δεινόν, εἰ μὴ προσποιεῖ. Meminit Diogenianus: Nemo lædituri nisi à seipso. Nemini fit iniuria, si eam existimet ad se non pertinere.

Emere malo, quàm rogare.

Cicero. Quo significatum est, haudquaquam gratis accipi, quod precibus emitur, imò nihil emi carius, quàm quod roganti datur.

Attica musa.

Diogenes Laertius. Ἀττικὴ μοῦσα. Pro venusta, lepidáque oratione. Nam inter dicendi genera laudatur in primis Atticum.

Lepos Atticus, eloquentia Attica.

Hieron. Inter reliquos Græciæ populos, lepos quidam & festiuitas quędam quasi vernacula ac peculiaris adest Atticis, adeò vt in prouerbium abierit.

Cygnea cantio.

Κύκνειον ἆσμα. id est, Cygnea cantilena. Conueniet in eos, qui supremo vitæ tẽpore facundè disserunt. Cygnos, instãte morte, mirandos quosdam cantus edere, tam omnium

litteris est celebratum, quàm nulli vel compertum, vel creditum.

Tunc canent cygni, quum tacebunt graculi.

Τότ' ἀοιδιοῦσι κύκνοι, ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσι, hoc est, Tum loquentur eruditi, quum garrulis non erit loquendi locus. Aut, Inter garrulos & obstreperos non est eruditis dicendi locus.

Homerus. *Nestorea eloquentia. Poetica mella.*

Nestoris Pyliorum ducis facundia in prouerbium abiit, si quando senilem suauiloquentiam significamus. Nã huic Homerus, vt tria sæcula, ita plus quàm mellitam quandam faciundam affingit.

Suidas. *Nihil ex agro dicis.*

Οὐδὲν ἐξ ἀγροῦ λέγεις. id est, Nihil è rure loqueris. Nihil humile, neque triuiale. Quod enim parum elegans, parum expolitum, id ex agro profectum dicitur. Contrà, quod festiuum, quod lepidum id vrbanum ac ciuile vocatur.

Nunc ipsa viuit sapientia.

Αὐτὴ νῦν σοφία ζῇ. Applaudentis & adgratulãtis est sermo si quid aliquãdo videtur scitè dictum & arte, factúmve. Festiuius erit, si per ironiam efferatur.

Nunc ipsa floret musa.

Αὐτὴ νῦν ἀνθεῖ μοῦσα. Vbi quid eruditè, facundè, venustè dictum aut scriptum videbitur. Et hoc venustius fiet per ironiam.

Theocrit. *Musarum aues.*

Μουσῶν ὄρνιθες. Id est, Musarum aues. Dicuntur poëtæ quòd assiduè carmina sua modulentur. Huc facit quod alibi citatum est: Incantatione quauis efficacius.

FAMES.

Plautus. *Fames & mora, bilem in nasum conciunt.*

Id est, Latrante stomacho, omnis mora bilẽ mouet. Ducta est metaphora ab animantibus, iram narium flatu significantibus.

Miserrimum fame mori.

Cùm significabimus longè esse miserrimum fame perire, accommodabimus illud quod est apud Homerum Odysseæ μ,

Πάντε

Πάντε μὲν συγερὸν θάνατον δυσκλαῖσι βροτοῖσι,
Λιμῷ δ' οἰκτίστου θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν. Id est,
Dura quidem miseris mors est mortalibus omnis,
At periisse fame, res vna miserrima longè est.

Accommodabitur in sordidos quosdam, qui quò parcẽ nummis, defraudant genium suum: & in eos qui pereunt in scitia veri, quum animus hominis non aliter pascatur verbo Dei, quàm cibo corpus. verè miserrimum est hac fame mori.

Molestus interpellator venter.

Venter improbus interpellator, non sinit vnquam quẽpiam obliuisci sui. Id ad egestatem torqueri poterit, quæ mortales ad omnia tum facienda, tum referenda solet cõpellere.

Cestreus ieiunat.

Κεστρεὺς νηστεύει. De famelicis & voracibus dici consueuit. Suidas. Alij malunt referre ad eos, qui vitam innocuam agunt, & ab aliorum iniuriis abstinent, nec vllum emolumẽtum ex sua innocẽtia ferunt. Est enim Cestreus piscis genus quoddam, quod reliquis mutua deuoratione victitantibus, vnum ab aliorum carnibus abstinet, ideóque non capitur esca, sed in limum abdit sese, atque ibi perdurat, & vt arbitrantur nonnulli, limo pascitur.

Non interpellandus famelicus.

Quoties innuemus non esse confabulandi otium, nisi priùs placauerimus latrantem & iratum, vt ait Horatius, ventrem: aut vbi significabimus aliquem, simulatque sit assecutus, quod expetebat, iam ad alia cõuerti, nõ ineptè proferemus hunc versiculum Homeri:

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἵντο. Id est,
At postquàm his potus exemta cupido, cibíque.

Ventre pleno, melior consultatio.

Plutarch. Ταῖς ἀπὸ πλείνης βουλὴ καὶ μᾶζα ἀμείνων. Id est, Consultatio tũ melior, quum expleueris aluum. Quum fames interpellat, non vacat deliberare, propterea quòd consultatio moram desiderat, & animi tranquillitatem, & fames bilem acuit.

Etiam Bætylum deuorares.

Καὶ Βαίτυλον ἂν κατάπινοις. Id est, Etiam Bætylum deglutires. In voracem & omnia concoquentem. Nam Bætylus dicitur saxum illud fasciis obuinctum, quod pro Ioue de-

uorauit Saturnus, teſtante Heſychio.

Plautus.

Manduces.

Dicebantur vehementer famelici, aut qui minis inanibus terrorem incuterent.

FESTINATIONIS.

Nauibus atque quadrigis.

Pro ſummo ſtudio, ſummáq. feſtinatione. Flacc. in Epiſt.

Strenua nos exercet inertia, nauibus atque
Quadrigis petimus bene viuere, quod petis hic eſt.

Dædaleum remigium.

Ad celeritatē ſignificādā: Plautus in Amphitryone dixit.

Citis quadrigis, Iouis quadrigis.

Subaudi, fugere. Pro eo quod eſt, quàm ocyſſimè fugere. Legitur apud Plautum, ab Homero tranſlatum, qui Diis quadrigas affinxit, quibus quò libitum ſit repentè rapiantur ex Olympo in terras, rurſus è terris in cælum.

Plautus. ### *Equis albis præcedere.*

Vbi quem aliis quapiam in re longè ſuperiorem ſignificabant, longo anteire interuallo, eum albis equis præcedere dicebant, vel quòd antiquitus equi albi meliores haberentur, vel quòd victores in triumpho albis equis vectari ſoleant, vel quòd fortunatiores & auſpicatiores eſſe creduntur.

Cicero. ### *Talaria induere.*

Pro eo quod eſt, Fugam adornare, quaſique velle quopiam auolare.

Itaque talaria induere dicimus, qui parant aufugere.

Citius, quàm aſparagi coquuntur.

De re vehementer propera.

E veſtigio.

Quod citra moram ac protinus ſit, quod priſci dicebant extemplò.

Zenodot. ### *Celerius, quàm Butes.*

Θᾶττον ἢ βούτης. Hoc adagio ſignificabant aliquid quàm primum abſolui, compendióque explicari. Butes Athenis depictus erat, vt ſumma capitis pars cum oculis tantùm videretur. In eius igitur pictura, quoniam non multum operæ ſumſerat pictor, prouerbio iactari conſueuit de his, quę facilè

facilè perficiuntur.

Simul vt dictum & factum.

Homerus. Ἅμ' ἔπος, ἅμ' ἔργον. id eſt, Simul dictum, ſimul & factum. Vbi quis citra morā id re præſtat, quod verbis pollicetur.

Duobus pedibus fugere.

Ariſtides. Ἐκ δυοῖν καταφεύγειν. id eſt, Duobus pedibus confugere. Summa vi ſummóque conatu confugere. Ariſtophanes: E patria vtroque deuolauimus pede.

In foribus adeſſe.

Περὶ τὰς θύρας. Pro eo, quod inſtat, iámque in proximō eſt. Dominus ad Cain: Sin malè egeris, ſtati in foribus peccatum tuum aderit. Geneſis 4.

Cicero. ### *Velis, equíſque.*

Extremum conatum ſignificantes, dicimus: Velis equíſque. Hìc reſpicit non ad celeritatem, ſed ad vtrunque pugnæ genus, nauale ac equeſtre.

Vir fugiens haud moratur lyræ ſtrepitum.

In eos, qui in rebus periculoſis ac ſeriis, properandi ſtudio negligunt leuiora. Nam qui fugit in bello, non putat ſibi liberum ac vacuum vt cantorem aliquem auſcultet. Id etiam ad complures res accommodari poteſt.

Ocyor accipitre.

Admirandam celeritatem hyperbolè prouerbiali licebit indicare, quæ eſt apud Homerū. Θοώτερες ἱράκων, Pernices magis accipitre.

Pegaſo velocior.

(alato. Πηγάσου ταχύτερος. De præuelocibus. Nata fabula de equo

Salaminia nauis.

Σαλαμινία ναῦς. De præuelocibus dictitatum eſt. Celebratum enim vel in primis nauale bellum aduerſus Xerxem geſtum apud Salaminem, ſiue quòd ex triremibus altera Salaminia vocari conſueuit, altera paralos.

Parit puella, etiam ſi malè adſit viro.

Τίκτει κόρη ὅταν κακῶς αὐδρὶ παρῇ. Id eſt, Parit puella, quū malè etiam adſuerit viro. Dici conſueuit, quoties res facilè conficitur ex ſententia, etiam ſi negligenter & ignauiter geſta fuerit. Veluti puella propter ætatis felicitatem facilè gerit vterum, etiā ſi cū viro nō admodum rē habuerit.

Ignem palma.

Πῦρ παλάμῃ. Dici solitum, si quando protinus aliquid intellectum esset à quopiam, vt si scommate dicto, statim sentiat aliquis in se dictum. Sumtum videtur ab iis, qui per lusum ignem admouent manibus alienis, qui subitò sensu excitati, resilire solet, risúmque mouere spectatibus.

Aphya ad ignem.

Ἀφύα ἐς πῦρ. Prouerbium in ea, quæ celeriter intereunt, aut absumuntur, siue quæ facilè ac statim conficiuntur. Nã aphya piscis genus molle ac tenerum, quod admotum igni, protinus decoquitur.

Terentius.

Ne nimium callidum hoc sit modò.

Donatus prouerbium esse demonstrat, quanquam anceps est lectio. Potest enim vtrunque legi, & callidũ, & calidum, vt prius illud, ad festinatum cõsilium: alterum, ad nimis astutum referatur.

Zenodot.

Intra septimam.

Ἐντὸς ἑβδόμης, subaudi, lineam. Edictum erat Athenis, vt ante septimum diem mensis exercitum educerent. Rectè fortassis vtemur hoc adagio, quoties admonebimus maturè suóque tempore negotium aggrediendum.

Priùs quam gallus iterum cecinerit.

Πρὶν ἢ τὸ δεύτερον ἀλεκτρυὼν ἐφθέγξατο. Priùs atque gallus cantet iterum cristiger, id est, admodùm manè & antelucano. A prisca consuetudine sumtum, qua noctis deliquium & accessum diei galli cantu metiebantur, gnomonibus horariis non repertis.

Suidas.

Viuit, incende ignem.

Ζῇ, κάιε πῦρ. Vbi negotij periculosi puncto festinandum admonemus, & occasionem arripiendam, vt quum reperta scintillula properatur ne pereat & illa.

Idem.

A subeunte portum naui.

Ἀπὸ καταδυομένης. Id est, A subeunte, subaudi, naui, lucrũ capias. Admonet adagium, celeritatem ad quæstum plurimum valere. Sumtum à mercatorum diligentia, qui merces statim emunt ab ipsis nautis in portum appellentibus.

Columella

Matura satio sæpè decipit, sera semper mala est.

Admonet adagium in omni negotio maturandum esse, neque paullò satiùs, occupare tempus legitimum, quàm seriùs

riùs aggredi. Veluti si quis admoneat, vt puer tenera adhuc ætate, præceptoribus committatur erudiendus. Consultius enim anteuertere, quàm prouectioribus annis tum demum incipere.

Sacra celeriùs absoluenda.

In rebus diuinis attentum esse conuenit magis, quàm diuturnum, ne vilescant assiduitate, contra quorundam morem sacerdotum, qui nimium immorantur sacro, precibúsque, quas vocant horarias. Ad id torqueri poterit illud ex Odysseæ γ.

Οὐ δ' ἔοικε
Ἀνδρὶ δύω ἐν δαπὶ δαιτυμόσυνα, ἀλλὰ νέεσθαι. Id est,
Neque par est
In diuorum epulis sedisse diutiùs, imò
Surgere maturè decet.

Lupinum potum.

Λυκεῖον πότον. Lupinum potum bibere dicebant, vbi quis voluptatem sui periculo capitis emeret. Narrant duos erupisse fontes sacros Apollini, quorum alter vino scateret, alter melle, ad quos quum aues aduolarent, arcu feriebãtur. Porrò Apollo super cetera cognomina dictus est & Lucius, à luce quam aperit, siue à lupis interfectis. Zenodot.

Vt canis è Nilo.

Qui leuiter ac velut obiter artem quampiam aut aucto rem degustant, hi ceu canis è Nilo degustare dicuntur. Natum inde adagium: Post fugam Mutinensem, quærentibus quid ageret Antonius, quidam familiaris respondit: Quod canis in Ægypto bibit & fugit. Nã in illis regionibus constat canes raptu crocodilorum exterritos, bibere & fugere. Solinus ait, eos nonnisi currentes lambitare ne deprehendantur.

Alienis vti soleis. Aristoph.

Ἀλλοτρίοις βλαυτίοις χρῆσθαι. Id est, Alienis soleis vti. Dicuntur, qui moribus aliorum ad suum abutuntur emolumentum. Aristophanes in Equitibus negat se circunuenire populum Athenienſem, sed facere quod solent qui desident in compotationibus, & vrgente aluo surgunt, arreptis alienis soleis, siue quòd festinant, siue quòd ebrij sunt.

Quantum pedibus potes.

Socrates in Gorgia Platonis ita loquitur, Χαρεσσόνλω μὴ

Universidad de Deusto Biblioteca

διωκτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίαν δὲ φευκτέον, ὡς ὅσον ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν. id est: Temperantiã quidem sectari atque exercere oportet; contrà intemperantiam fugere, quantum quisque nostrûm pedibus valet. Id quo longiùs transferatur à rebus corporis, hoc magis accedit ad prouerbiũ celeritatis. Quòd in corpore sunt pedes, hoc in animo sunt affectus, quibus expetimus aliquid, aut refugimus.

Crisonem Himeræum præcurrere.

Prodigiosa celeritas Crisonis videtur locũ dedisse prouerbio. Sic enim Socrates apud Platonem in Protagora, rogatus vt institutam cum Protagora disputationem perageret: Optarim quidem tibi morem gerere, si quod petis meę facultatis esset. Nunc perinde est, ac si me roges vt Crisonẽ Himeręum insignem cursorem sequar, aut dolichodromõ quempiam, aut hemerodromon perpetuo æquem cursu, seu quárque, &c. Dolichodromi dicebantur, qui perpetuo impetu duodecim stadia decurrebant. Hemerodromi, qui totum diem à manè vsque ad vesperam citra respirationem currebant. Vnde Græci poetæ solem ἡμεροδρομον appellant, quòd singulis diebus cursum suum peragat: quasi verò noctu requiescat in diuersorio Thetidis.

FESTINATIO PRÆPROPERA.

Qui nimium properat, serius absoluit.

Monet adagium, instituendæ rei non tam celeritatem, quàm curam adhibendam esse, ne posteà sit in mora quod in operis ingressu fuerit erratum.

Aristotel.

Canis festinans, cæcos parit catulos.

Ἡ κύων σπεύδουσα τυφλὰ τίκτει. In eos, qui nimio festinandi studio rem parum absolutam reddant. Hinc natũ, quòd canis, quia celeriùs pariat, catulos cæcos velut adhuc immaturos edit.

Ante victoriam encomium canis.

Πρὸ τῆς νίκης τὸ ἐγκώμιον ᾄδειν. In eum, qui præproperè gloriatur, re nondum confecta. Nam apud Græcos, qui rẽ strenuè gessissent in bello, oratione quapiam, aut carmine laudabantur. Quæ laudatio propriè encomium dicitur.

Athenæus.

Ante lentem angere ollam.

Πρὸ τῆς φακῆς αὐξαίνειν τὸν λοπάδα. Pro eo quod est, Spes ingentes in animo concipere, priùs quàm res ipsa teneatur, aut polliceri quod ipse nondum habeat, aut præproperè sibi placere, quasi iam possideat ea, quæ procul etiamdũ absint, vt teneantur. Vt si quis vitæ strepitum augeat spe magistratus, quem incertum est, an sit impetraturus. Lens, legumen est vilissimum ac plebeium.

Æstate penulam deteris.

Ἐν θέρει τὸν χλαῖνάν μου κατατρίβεις. Rectè dicetur in eos, qui res necessarias temerè, nec in tempore profundunt, aliquando futuras vsui, si seruentur. Id quod vulgò factitant adolescẽtes, qui facultates patrias stultè prodigunt in iuuẽta, quibus sustinenda fuerat imbecillitas senectę. Zenodot.

Muscum demetere.

Ἄμπελον θερίζειν. Dici solitum, vbi quis tener adhuc & intẽpestiuus duriùs tractàretur, aut tolleretur emolumentum priùs quàm opportunum esset. Translatum ab iis, qui statim vt ager obduci cœperit herba, demetunt, nec sinunt adolescere gramen.

Siculus omphacizat. Suidas.

Σικελὸς ὀμφακίζει. Omphaca Græci dicunt vuam acerbam & immaturam. Vnde dicebatur in eos, qui quantumlibet vilia tollerent furto. Ductum à furacitate Siculorum.

Præmouere venatum.

Προστρέπειν τὸν θῆρα. Id est, Præturbare feram. Dici solitum apparet, vbi quis non satis dissimulat quod molitur. Quemadmodum vsu venit, vt fera tumultu excitata subducat sese Aristides.

Odi puerulos præcoci sapientia.

Vulgò inualuit opinio, vt credant puerulos maturiùs sapientes, aut fore vitales, aut dementes futuros, simulatque ad maturam ætatem peruenerint. Adaptare licebit ad discipulum, qui in ipsis statim rudimentis sibi placeat. Apuleius.

Non statim finis apparet.

Herodotus in Polymnia, significat hoc olim prouerbio dici solitum. Non statim cum principio apparere rei exitum. Καὶ τὸ παλαιὸν, inquit, ὅπως εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἄκρα ἀρχὴ τὸ τέλος καταφαίνεσθαι. Id est: Et vetus adagium, quo rectè dictum est, non statim cum initio apparere finem. Conueniet in quorundam præproperas spes, qui negotio

vix cœpto, statim arbitrantur se rem factam habere, quum sæpe exitus non respondeat initiis.

Festina lentè.

Vide Tarditatis & cunctationis.

FIDES ET GRAVITAS.

Folium Sibyllæ.

Iuuenalis, *Credite me vobis folium recitare Sibyllæ*, id est, rem indubitatam. Ductum adagium à Cumana Sibylla, cuius oracula cum primis celebrantur. Huic autem mos erat, vt testatur M. Varro, in palmarum foliis oracula scribere.

Athen.

Ex tripode.

Τὰ ἐκ τῆς τρίποδος. Id est, Ex tripode dicta. Dici solitum de iis, quæ vehementer vera atque indubitata videri volumus. Hæc ex tripode dicta, id est, certissima, perinde quasi ex Apollinis oraculo profecta. Tripodem autem fuisse lebetē, tribus fultum pedibus. Huius duo sunt genera: Alterum Apollinis, ob veritatem oraculorum: alterum Bacchi, in quo vinum miscebatur, quòd ebrij vera loquantur.

Dives promissis.

Plutarch.

Ὁ μὲν λόγος θαυμαστὸς, ὁ δὲ λέγων ἄπορος. Id est, Magnifica quidem oratio, cæterùm non habetur fides loquenti. Quoties aliquis ingentia pollicetur, quæ non videatur præstiturus.

Priscis credendum.

M. Tullius in libello De vniuersitate: Credendū, inquit, nimirum est vetustis & priscis, vt aiunt, viris, qui se progeniem esse Deorum dicebant. Incertum vtrū Cicero sentiat eam sententiam fuisse vulgò decantatam, an notet vocem, *prisci*, qua declaramus homines extremæ antiquitatis, quorum origo, quoniam posteris erat incognita, ferè referebatur ad Deos.

Cicero.

Recto pectore.

Pro eo quod est, ingenuè, citráque dissimulationem, vt veritatis simplex est oratio.

Bonus magnúsque.

Ἠΐθεος μέγας τε. id est, magnúsque bonúsque, apud Homer. Prouerbium autem locum habuerit, quoties aut testē, aut iudicem, aut conuictorem significamus idoneum, ac neutiquam reiiciendum.

Legatus

Legatus non cæditur, neque violatur.

Πρόσβις ἐ τύπτεται, ὀ δὲ ὑβρίζεται. Id est, Orator nec percutitur, nec violatur. Id iure gentium receptum est, vt legati publica fide veniant, & redeant inuiolati.

Lucianus.

Ex Iouis tabulis testis.

Ἐκ τῆς Διὸς δέλτου ὁ μάρτυς. Pro certo & indubitabili teste. Alludsum est, ni fallor, ad diptheram, in qua Iupiter omnia mortalium acta describere fingitur à Poëtis.

Atticus testis.

Diogen.

Ἀττικὸς μάρτυς. Pro probatissimo atque incorruptissimo teste. Quod si quis per ironiam torqueat in testem vanum, non inconcinnè dixerit.

Attica fides.

Ἀττικὴ πίστις. Legitur apud eundē de minimè vanis, miniméque periuris. Inde natum, quòd apud Atticos templum esset Fidei Deæ constructum. Cuius & meminit Plautus.

Pindarus.

Rhadamantheum iudicium.

Ῥαδαμάνθυος κρίσις. Id est, Rhadamanthi iudicium. De incorruptè iudicantibus. Rhadamanthus enim manium iudex, neque muneribus, neque gratia deflectitur, quo minùs seuerè iudicet. Accōmodari poterit ad mortis necessitatem, maximis pariter ac minimis ex æquo communem.

Iouem lapidem iurare.

Qui sanctè & religiosè deierant. M. Tullius in Epist. Quomodo autem tibi placebit, Iouem lapidē iurare, quū scias iratum esse Iouem nemini posse? Sumtum à prisco feriendi fœderis ritu, quod à patre patrato manu tenente lapidem, conceptis verbis peragebatur, quemadmodum describit T. Liuius, & Macrobius.

Rhadamanthi iusiurandum.

Ῥαδαμάνθυος ὅρκος. Dicebatur quod verissimum quidem esset, cæterùm nullum Deum adsciscceret. Socrates per canem & anserem iurare consueuit, ne quem Deorum citaret, siue quòd crederet nullos esse Deos, siue quòd arbitraretur, non esse boni viri Deos suorum negotiorum testes accersere. Græci per caput alterius iurare consueuerunt.

Virg. *Per caput hoc iuro*

Viri iure eiurando, pueri talis fallendi.

Plutarch. Ὅρκοις ἄνδρας, ἀστραγάλοις δὲ παῖδας ἐξαπατητέον. Id est, Iureiurando viros, talis pueros oportet fallere. Docet viris nulla re citiùs imponi posse, quàm iureiurando, quòd nemo tam improbus esse credatur, qui id velit violare. Laconis cuiusdam apophthegma.

Iouis suffragium.

Διὸς ψῆφος. Dicebatur sacrum & inuiolatum. Vnde sententiam eius, cuius sit velut irrefragabilis auctoritas, Iouis suffragium rectè dixeris. Aut per ironiam, vbi quis arrogantius de re quapiam pronuntiat, suámque opinionem pro lege atque oraculo postulat accipi. Aiunt enim locum in quo Neptunus & Minerua iudicium peregerunt, vtrius nomine, auspiciique ciuitas Athenienſium inſtitueretur, Iouis suffragium appellatum fuisse.

Amphictyonum conſeſſus.

Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον. id est, Amphictyonicus conseſſus. De frequente grauium virorum conuentu. Ductum à conuentu illo Græcorum olim celebratiſſimo, qui Amphictyonum dicitur, vel ab Amphictyone Deucalionis filio.

Pollicentis ſe promiſſa re præſtiturum.

Homerus. Significantes promiſſorum fidem nō irritam futuram, ſed re præſtituros nos, quod verbis ſimus polliciti, illud Homeri vſurpare poterimus.

Nec renouanda, nec irrita, vanáve dico futura,
Quæcunque annuero, & promiſero vertice moto.

Dictum ac factum.

Terentius. Ῥᾴδιον ἢ μεῖζον εἰπεῖν. Prouerbialis figura. Qua nihil in negotio procurando prætermiſſum ſignificamus. Terent. *Dictum ac factum reddidi.*

Mineruæ ſuffragium.

Ἡ Ἀθηνᾶς ψῆφος. De exacto iudicio, contrarium illi: Sus iudicauit. Sed lepidius fiet, ſi per ironiam efferatur in ſtupidum & nullius iudicij hominem.

Veriora iis, quæ apud Sagram acciderunt.

Strabo. Ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ. Dictum olim in incredulos, quíq. non niſi magno malo docti, credunt. Strabo: Poſt Locros, inquit, Sagra fluuius labitur, in cuius ripa Caſtoris & Pollucis aræ ſitæ ſunt, ad quas decem Locrorum milia, vnà cum Rheginis aduerſus Crotoniatas, numero centies ac tricies mille, Marte collato victoriam reportarunt. Addidere plerique, quo die certamen initum eſt, iis, qui in Olympiis erant, eum bellum euentum nuntiatum fuiſſe. Tanta celeritate nuntiatæ pugnæ veritas comperta eſt.

Oculis magis habenda fides, quàm auribus.

Iulianus. Πίστεως ὀφθαλμοὶ. id eſt oculis credendum potiùs quàm auribus. Quæ cernuntur certiora ſunt, quàm quę audiuntur. Horatius.

Nec retinent patulæ commiſſa fidelius aures,
Quàm quæ ſunt oculis ſubiecta.

Domeſticus teſtis.

Οἰκεῖον ὁ μάρτυρ. Vbi quis ipſe ſeſe laudat. Quaſi domi teſtem habeat, non aliunde adductum.

Venereum iuſiurandum.

Plato. Ἀφροδίσιος ὅρκος οὐκ ἐμπίπτιμος. Id eſt, Venereum iuſiurandum non punitur. Senſus eſt: Amantium iuſiurandum irritum eſſe, neque ad Deos quidquam pertinere, tanquàm iocoſum.

Dignus quicum in tenebris mices.

Cicero. Qui certiſſima eſſet fide, eum dignum dicebant, quicū in tenebris micaretur. Prouerbium natū à ruſticis. Eſt autem micare, luſus genus quoddam, quod adhuc apud Italos durat, vt repente porrectis digitis, certantium vterque numerum diuinet. Huius Cicero mentionem facit, lib. de Diuinatione 2. Quid eſt enim ſors? Idem propemodum quod micare, quod talos iacere, quod teſſeras.

De manu in manum.

Cicero libro epiſtolarum VII. Totum denique hominem tibi trado de manu, vt aiunt, in manum tuam iſtam & victoria & fide præſtantem. Traduntur etiam & qui commendantur.

Manu longa, & manu breui tradere.

Qui promiſſis agit, ac ſpem tantùm oſtendit, longa manu dat. Contrà, qui præſens ac ſtatim exhibet quod promittit, breui manu dat.

Femina nihil peſtilentius.

Hanc ſententiam ſic effert Homerus:

Ὣς οὐκ ἄλλο γυναικὸς ἀνώτερον ἄλλο γυναικός. Id eſt,

Vſque adeò nihil improbius, mulieréque peius.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ignis, mare, mulier, tria mala.

Πῦρ, καὶ θάλασσα, καὶ γυνὴ, κακὰ τρία. Id est, Ignis, fretúmque & mulier, hæc mala tria.

Nam incendio nihil formidabilius, mare item periculosissimum est. His autem similliimum quiddam esse mulierem sentit parœmia. Lacon quidam, quum vxorem duxisset perpusillam, dicebat: E malis, quod minimum esset, eligendum.

Sublata lucerna, nihil interest inter mulieres.

Plutarch. Λύχνου ἀφθέντος γυνὴ πᾶσα αὐτή. Id est, Lucerna sublata, nihil discriminis inter mulieres. Sentit adagium, nullam mulierem non esse impudicam, si detur facultas sine teste peccandi. Mihi videtur è vulgo sumtũ non ab auctoribus.

Homerus. ### *Male coniugati.*

Conueniet in eos qui cum iis cõiugio iuncti sunt, quos non amant.

Mulieri ne credas, ne mortuæ quidem.

Diogen. Γυναικὶ μὴ πίστευε, μήδ' αἰ τεθνᾶκε. Id est, Ne fidem habeas, nec emorienti feminę.

Fest. Põp. ### *Nec mulieri, nec gremio credendum.*

Quòd illa incerti ac leuis sit animi, & plerunque fiat, vt in gremio posita, dum in obliuionem venerint, exurgentibus procidant.

Mulierum exitia.

Γυναικῶν ὄλεθροι. De iis qui funditus ac miserabiliter pereunt. Mulieres enim omnium ferè calamitatum auctores fuisse viris dicuntur. Testis bellum Troianum, testis Hercules à Deianira extinctus. Quanquàm hæc magis conueniebat stultitię virorum adscribere, qui tantum indulgeant mulierculis.

Mulieris oculus.

Γυναικὸς ὄμμα τῆς ἀκμάζουσιν βέλος. Id est, Mulieris oculus spiculum iuuenibus est. Virgilius:

Vritque videndo Femina.

Mulier pudica, ne sola sit vsquam.

Quum admonebimus non conuenire, vt pudica mulier, sola citráque testes cum viris colloquatur, vsui fuerit illud Homeri:

Haud sola, ast illam famulæ binę comitatę.

Qui

Qui nihil litigat, cælebs est.

Diuus Hieronymus tanquam prouerbio iactatum citat. Indicat adagium, rixosum esse omne coniugium, nec esse tranquillam vitam, nisi in cælibatu.

Tanquam Chalcidica nobis peperit vxor.

Ὡς ἆρ Χαλκιδικὴ τέτοκεν ἡμῖν γυνή. De ea dicebatur, quæ liberos quàm plurimos peperisset. Tradunt Heroinam quãpiam fuisse nomine Comben, cui cognomen fuerit Chalcidi, quòd prima arma ærea confecerit. Ea viro coniuncta, centum liberos enixa dicitur.

Thessala mulier.

Aristoph. Θεσσαλικὴ γυνή. In veneficas malarúmque peritas artium dici solitum, propterea quòd ea gens præter ceteras hoc nomine notata est.

Τὸ περιωσιμβρίη.

Dicitur iam propinqua partui. Sumta metaphora à ficis post immissos psenas maturescentibus.

FOCVS.

Focus luculentus in ædibus.

Primum domus ornamẽtum est vt luceat focus. Proinde qui in ædes immigrant nouas, aut in diuersorium ingrediuntur, ante omnia ignem iubent incendi. Quod ex Homeri x. sumtum videtur.

Πῦρ γάρ μοι πρώτιστον ἐνὶ μεγάροισι φανείη.
Nunc ante omnia mî lucescat in ædibus ignis.
Αἰθομένῳ δὲ πυρὶ πρηχθέντες οἶκοι ἔασιν.
Scilicet accenso domus est ornatior igni.

FORMA, DEFORMITAS.

Ominabitur aliquis te conspecto.

Σὲ δ' οἰωνίσατ' αἴτης ἰδών. Qui te conspexerit, augurium poterit capere. Dici consueuit in deformes fœdóque aspectu. Veteres ex primo hominis occursu sumebant omen. Occurrere formoso, felix omen habebatur. Occurrere deformi, nigróque, contrà.

A furiis oriundus.

Ἐρινύων ὁρμώμενος. Id est, A furiis profectus. Olim dicebatur tetra, fœdáque specie. Item quod noxium & exitiale sit, id à furiis ortum aiunt.

Leporem non edit.

Martialis. Antiquitùs superstitiosè creditum est, esu leporinæ pulpæ conciliari formam.

Myconius caluus.

Plinius. Μυκώνιος φαλακρός. Strabo refert, vulgò Myconios caluos dici solitos, quòd in ea insula vitium hoc quasi gentilitium sit, atque omnibus fermè commune.

Pistillo caluior.

Τὸ μέσου φαλακρότερος. De magnopere glabris. Nam ima pistilli pars calui cranium referre videtur.

Multam siluam gestas.

Λόχμιον πολλὴν φορεῖς. Id est, Siluam multã portas. Dictum in Phormionem militem quendam hirsutum, densáque pilorum obsitum silua. Quadrabit in agrestẽ & stupidum.

Aristoph. ### *Pronomi barba.*

Προνόμου πώγων. De prælonga dicebatur. Pronomus tibicen quispiam fuit, prolixa barba, gestamine nõ admodum apposito professioni. Quandoquidem tibicinum mollitiem etiam prouerbia notant. Cõuenit igitur in quosdam, qui alioqui mollissimi, vultus vestiúmque seueritate, vitæ continentiam præferunt.

Eustathius. ### *Nauiges Trœzenem.*

Πλεῖσταις Τροιζῆνα. Dici solitum in eos, qui quum mento imberbi essent, tamã appositiis pilis barbam virilẽ mentirentur. Inde natum, quòd Trœzenis portus quispiam vulgò celebratus sit nomine Barba.

Perdicis crura.

Πέρδικος σκέλος. Id est, Perdicis tibia. Perdix caupo quispiam erat claudus, ab Aristophane locis aliquot notatus. Dicebatur in crura gracilia, distortáque. Perdicis pes in Euripides quadrat.

Καλλίπυγος.

Καλλίπυγοι. Id est, Callipygi. Dicebantur eleganti forma præditæ.

Quod pulcrum, idem amicum.

Τὸ καλὸν φίλον. Inter prouerbia cõciliantium amicitiam, refertur & hoc apud Platonem in Lyside: Καὶ καὶ δωδεκάτῃ γε τοῦτο ἀρχαῖον παροιμίαν, τὸ καλὸν φίλον εἶναι. Id est, Ac propemodum

modum apparet iuxta vetus prouerbium, quod pulcrum est, amicum esse. Qui commodi gratia amat, non amat verè, sed quod pulcrum est, per se amatur.

Ex ouo prodyt.

Ἐξ ᾠοῦ ἐξῆλθεν. Id est, Ex ouo emersit. Aiunt dici solitum de magnopere formosis ac nitidis, quasi neges communi hominum more natos. sed ex ouo, more Castoris & Pollucis. Siquidem est in poëtarum fabulis, Lædam Tyndari vxorem ex Iouis concubitu duo peperisse oua, è quorum altero prodiere gemini Castor & Pollux, insigni forma iuuenes. Ex altero nata est Helena, cuius forma literis omnium est nobilitata.

Pulcrorum etiam autumnus pulcer est.

Plutarch. Τῶν καλῶν καὶ ὀπώρα καλή. Vernis enim mẽsibus, nihil non tenerum ac nitidum quum omnia adhuc in flore sunt, aut in herba. Cæterùm autumni tempore postea quàm iam in culmos, aut caulem excreuerunt, horridiora videtur. Quadrat igitur in ea, quæ quum natura sint egregia, ne tum quidem fastidienda videntur, quum maturuerunt. Dicetur non ineleganter in hos, qui bellè portant ætatem.

Simia est simia, etiam si aurea gestet insignia.

Πίθηκος ὁ πίθηκος, κἂν χρύσια ἔχῃ σύμβολα. Admonet fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium. Natum videtur à simiis illis Ægyptiis, saltationem humanam imitantibus. Lucianus refert Apologum.

Thersitæ facies.

Suidas. Θερσίτειον βλέμμα. Id est, Thersitica facies. De prodigiosè deformi dici solitum, quòd Homerus scripserit hunc omnium, qui ad Troiam venissent, fœdissimum fuisse.

Corytheo deformior.

Zenodot. Κορυθίωνος εἰδεχθέστερος. Aiunt Corytheum quempiã fuisse hominem insignitè stultum ac vecordem, ad hoc forma infelicissima, fœdissimáque, cui liberi item fuerint omnes patrem referentes. Vnde vulgaris dictus est iocus in hominem bardum ac deformem.

Simiarum pulcerrima deformis est.

Plato. Τῶν πιθήκων εὐμορφότατος δύσμορφός ἐστι. Si quis dicat leonem integerrimum esse periurum, aut honestissimum histrionem infamem.

Monogrammi.

Lucilius. Μονόγραμμοι. In homines macie prætenues, aut decolores. Monogrammos appellat Cicero informes, nullâque specie.

Simia in purpura.

Πίθηκος ἐν πορφύρᾳ. In hos qui tametsi magnifico cultu sint ornati, tamen cuiusmodi sint, ex ipso vultu moribúsque cognoscitur. Vel in eos etiam, quibus dignitas additur indecora. Lepidius erit si longiùs transferatur, velut in eos qui barba pallióque simulant sanctimoniam.

FORTITVDO.

Masculum.

Varro. Masculus apud veteres non semper significat sexum, sed interdum quidquid vegetum, solidum, ac robustum est, Masculum dicitur. Lepidius erit si ad incorporea trãsferatur: veluti, cùm excelsum fortémque animum Masculum appellamus.

Adamantinus.

Plato. Ἀδαμάντινος. Pro eo quod est, Inexorabilis, infatigabilis. huic prouerbio incredibilis huius lapidis durities locum fecit, Adfinia sunt: Naxia cos, Ferreus, aheneus, Cornea fibra, Achulles, Achilleum argumentum.

Aut manenti vincendum, aut moriendum.

Ἢ μένοντα νικᾶσθαι, ἢ νικᾶν. Id est, Oportet aut manentem vincere, aut interire. Dici solitum, vbi certa stat sententia, aut negotium aliquod absoluere, aut immori.

Ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τᾶς. Celebratum est cuiusdam Lacænæ apophthegma quę filio tradens clypeum dixerit, Ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τᾶς. Id est, Aut hunc aut super hunc. Laconicè significans aut referendum clypeum, aut in eo moriendum.

Thurium lema.

Θούριον λῆμα. Dicebant animum intrepidum & ad bellum paratum. Λῆμα Græcis sonat voluntatem, animũ siue propositum, aut dignitatem & auctoritatem. Thurion autem dicitur quidquid est vehemens & bellicum.

Infligе plagam ab aratro.

Πᾶγε πλὴν ἀπ' ἀρότρου. i. Inflige plagam aratri, siue impinge vomerẽ. Cùm iubebimus strenuè pugnare, licet sine arte.

Mœnia

Mœnia ferrea, non terrea.

Innuit non oportere tutamentum ciuitatis in mœnibus collocare, sed in viris armatis: quorum consensus, murorũ inexpugnabilium vice, ciuitatem optimè tuetur. Horatius: *Hic murus aheneus esto.*

Præbere viros.

Ad fortiter agendum ferẽdúmve adhortabimur hoc carmine Homeri ex Iliad. ρ,

Ἀνέρες ἔστε φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς. Id est,
Eia estote viri, validáisque expromite vires.

Reiicientis auctorem formidinis.

Territanti, metúmque inanem iniicienti, versum hunc occinere licebit, quo Sthenelum alloquitur Diomedes:

Μήτι φόβον δὶ ἄγορευε. Homerus.
Ne trepidanti mihi auctor sis.

Vnum augurium optimum, tueri patriam.

Abiit in prouerbium etiam hic versus Homericus:

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Id est,
Vna auis optima, pro patria pugnare tuenda.

In Lipsydrio pugnas.

Ἐπὶ Λεψυδρίῳ μάχῃ. Lipsydrium locus erat haud procul à Parnethe, quem mœnibus cinxerant tyranni, qui profugerant ex vrbe: prius condiderãt Alemæonidę, sed in hos obsessos victósque à Pisistrati copiis, obliqua cãtio cani cœpta est huiusmodi, Heu, heu, Lypsidrion, sociorũ proditor, quales viros perdidisti, ad pugnandum idoneos & claros, cùm ostenderent è qualibus essent orti maioribus. Prouerbium dictum in strenuos & bellicosos viros.

Solæ Lacænæ viros pariunt.

Plutarch. Μόναι Λάκαιναι ἄνδρας τίκτουσι. Apud Lacedæmonios fortissimi viri nascebantur, & apud eosdem matres seuerè natos educabant.

FORTVNAE COMMVTATIO.

Testulæ transmutatio.

Lucianus. Ὀστράκου τροπὴ ἐγένετο. Id est, Testulæ conuersio. De rebus repentè in diuersum commutatis, non absurdè videri potest dictum adagium. Incertum vtrum sumpta sit metaphora à ludi genere quodam, quem ostracinda Græci vocant: an ab

ostraciſmo, ſuffragiorum genere quodam, quod per calculos ac fabas ferebatur: in hoc repertum, vt per id ciues, qui vel opibus immodicis, vel nobilitate, vel gloria, vel alia quauis insigni virtute multitudinis inuidiam in se prouocassent, in exilium decenne relegarentur. Ab hoc igitur ostraciſmo, quoniã magna vulgi licentia ac temeritate peragebatur, ac repentè præstantiſſimi cuiusque viri fortunam commutabat, non absurdè videri potest ductum adagium.

Alia vita, alia diæta.

Ἄλλος βίος, ἄλλη δίαιτα. Id est, Alia vita, alia viuendi ratio. In eos quadrabit, qui commutata in melius fortuna, pariter & vitæ rationem, moresque commutant. Translatum ab iis, qui lautiùs incipiunt viuere, vbi res lautior obtigit.

Nunc pluit, & claro nunc Iupiter æthere fulget.

Χ' ὁ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πίλνει ὄμβριος, ἄλλοκα δ' αὖθι. Id est: Nunc pluit, & claro nunc Iupiter æthere lucet. Huic affinis est allegoria Pindarica, Non semper eosdem flare ventos, sed nũc hos, nunc illos.

Sophocles

Cum Deo quisque & gaudet & flet.

Σὺν τῷ θεῷ πᾶς καὶ γελᾷ κ' ὠδύρεται. Id est, Deo volente quisque ridet atque flet. Admonet adagium rerum humanarum celerem esse commutationem, neque in nobis situm, vt res perpetuò secundæ sint.

Hesiodus.

Ipsa dies quandoque parens, quandoque nouerca est.

Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρα, ἄλλοτε μήτηρ. Eo versu significatum est, non omni die bene esse posse, sed isto bene atque alio malè. Inde translatum, quòd matres bene volunt liberis, nouercæ oderunt priuignos.

Terentius.

Omnium rerum vicissitudo est.

Quæ sententia significat, in rebus mortalium nihil esse perpetuum, nihil stabile, sed omnia velut æstuario quodam fluxu refluxúque decedere atque accedere. Variæ fortunæ vices, & nunc læta, nunc tristia contingunt vnicuique.

Multæ rotæ voluentur.

Πολλοὶ κινήσουσιν ἔτι τροχὸν ἅρματος ἵπποι. Id est, Permultis voluetur adhuc rota mota caballis. Multum adhuc temporis restat, multæque rerum incident mutationes.

For-

Fortuna æstuaria.

Τύχη εὔριπος. Id est, Fortuna euripus siue volubilis, quòd videlicet nunc huic fauere soleat, nunc illi.

Fors domina campi.

In creandis magistratibus non semper vincebat, qui potior esset, sed cui fortuna fauebat. Nam à populi suffragiis, res omnis pendebat. M. Tullius in Pisonem: Sed omitto vt sit factus vterque nostrum, sit sanè Fors domina campi, magnificentius est dicere, quemadmodum gesserimus consulatum.

Multa in medio.

Postea commemorabimus, Multa cadunt inter calicem supremáque labra. Idem alia metaphora extulit M. Tullius ad Atticum libro sexto: Non quò me aliquid iuuare posses, quippe res in manibus, tu autem abes longè gentium.

-πολλὰ δ' ἐν μεταιχμίῳ

Νότος κυλίνδει κύμαθ' ὑρείης ἀλός. Ita sentit Cicero multas rerum nouationes exorituras antequam Pomp. Atticus, qui procul aberat, posset opitulari. Senarij sunt, quos ita vertas licet:

Sed interim in medio Notus
Multas patentis voluit vndas æquoris.

Inter manum & mentum.

Festus Pompeius indicat esse prouerbium apud Latinos, sed ex illo Græco ductũ, Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου. Cuius originem ita refert: quum Chalcas vitem sereret, quidam augur vicinus præteriens, dixit illum errare. Non enim ei fas esse nouum vinum degustare. Prouerbium admonet nihil certi esse in hominum vita. Nam sæpe numerò fit, vt quod nos maximè tenere credimus, casus ali quis inopinatus interuertat. Veluti cùm quis manu tenet poculum, minimúmque spatij sit inter manum & mẽtum, tamen interdum fit, vt is moriatur antequam bibat. Huc pertinẽt alibi citata: Benè natis turpe est malè viuere. Mors communis. Dolia duo. Circulus res mortalium. Iucunda vicissitudo rerum.

Victoria.

Ἐπεχλικής. Homerus locis aliquot appellat ἐπεχλικέα νίκην. i. Victoriam alternatim nunc his nunc illis obtingentem.

Plautus. *Res in foro nostro vertitur.*

Id est: Fortunas nostras commutari in diuersum intelligo. Traductum à mercantibus, in quibus rerum pretium pro tempore sæpenumerò commutatur. Cognatum illi: Vti foro.

Flos cinis.

Dici solitum videtur in fugacitatem humanæ vitæ; Hodie floret iuuentus, eras erit in sepulcro.

Lucianus.

Catastrophe fabulæ.

Cuiuslibet exitum rei, prouerbiali figura catastrophen vocamus. Sumpta metaph. à fabulis. porro fabula (vt ostendit Donatus) in tres partes distribuitur, in πρόταση, ἔπίτασιν, καὶ κατάστροφὴν. Protasis est primus ille tumultus iam quasi gliscēs. Epitasis turba feruidissima. Catastrophe, subita rerum commutatio.

Cicero. *Vbi non sis, qui fueris, non est cur velis viuere.*

Sumtum est à communi mortalium affectu, qui nihil minus tolerandum putant, quàm vt inter eos neglecti, aut etiam notati viuant, apud quos aliquando cum splendore atque auctoritate sint versati.

Plautus. *Ad pristina præsepia.*

In eos dicebatur qui è vita quapiam lautiore excussi, ad pristinam tenuitatem rediguntur. Translatum ab animātibus, quibus nota, familiariáque præsepia gratissima solent esse.

A remo ad tribunal.

Ἀπὸ κάτης ἐς τὸ βῆμα. Dici solitū, vbi quis repentè ab infima conditione prouehitur ad honesti muneris administrationem.

Cicero. *Dionysius Corinthi.*

Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ. Prouerbialis allegoria, qua significamus aliquem è summa dignitate atque imperio, ad priuatam humilémque redactum fortunam, quemadmodum Dionysius Syracusanorum tyrannus, expulsus imperio, Corinthi pueros litteras ac musicam mercede docuit.

Plautus. *Citiùs, quàm formicæ papauer.*

De subita rerum consumtione, non aliter, quàm si papauer

uer obiicias agmini formicarum. Mox enim distrahitur aceruus, dum vnaquæque suum arripit granulum.

Nemo mortalium omnibus horis sapit. Plinius.

Sensus vel citra interpretem liquet: nempe neminem esse, qui non aliqua parte vitæ desipiat.

Pitana sum.

Πιτάνη εἰμί. Zenodotus indicat dici solitum de iis, qui in extremas redacti calamitates, ab eisdem denuò in pristinā felicitatem restituuntur. Sic enim euenisse quondam Pitanæ Æoliæ ciuitati.

Quod alius condiuit coquus, aliter condiam.

Vbi quis rem omnem nouat ac perturbat, cōueniet Plautinum illud.

Bona nemini hora est. Publius.

Bona nemini hora est, quin alicui sit mala. Ita fortuna temperauit res mortalium, vt quod huic lætum est, alij pariat dolorem. Nisi mauis pro Alicui legere, alicubi.

Osculana pugna. Fest. Pomp

Festus Pompeius indicat, Osculanam pugnam prouerbio dici solitā, quoties victi vincerent. Idque inde natum, quòd Valerius Leuinus imperator, priùs à Pyrrho victus, paulo pòst eundem regem deuicerit.

Per manus tradere. Aulus Hirtius.

Quod successione quadā ab aliis ad alios deuenit. Quod translatum videtur ab his, qui nauim aut plaustrū exonerāt

De manu in manum.

A superiore non vsquequaque dissimile est. Tradūntur & qui commendantur. Terent. *Hanc in manum dat.* Cicero.

Athenienſium inconſulta temeritas.

Ἡ τῶν Ἀθηναίων δυσβουλία. Quadrat in eos, quibus malè consulta vertūt bene. Nam id olim vulgò tributum est Athenienſibus, quòd ipſi quidem ſocorditer conſultarent, parúmque proſpicerent, verùm Minerua, ciuitatis præſes, illorum malè inſtituta bene vertere conſueuit. Simile eſt huic: Eſt fortunatior quàm prudentior.

Dormientis rete trahit.

Εὕδοντι κύρτος εἰρεῖ. Id est, Dormienti rete capit. In eos, quibus contra conatum obtingunt ea, quæ cupiunt. Natum ex euentu, quòd aliquando acciderit, vt dormientibus piscatoribus, pisces fortè retibus inuoluti caperentur. Citatum alibi quoque.

In nihil sapiendo iucundissima vita.

Sophocles in Aiace:

Ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν ἥδιστος βίος.
Τὸ μὴ φρονεῖν γὰρ κἀπὸ πάντων κακῶν. Id est,

Suauissima hîc est vita, si sapias nihil.
Nam sapere nil, doloris expers est malum.

Huic concinit illud Ecclesiastæ dictum: In multa sapientia, multa indignatio. Et qui addit scientiam, adiiciet & laborem.

Malum vas non frangitur.

Κακὸν ἄγγος οὐ κλᾶται. Simili metaphora dicũt hodie, Malã herbam non perire. Qui deterior, is nonnunquam viuacior & in periculis tutior.

FRAVS AB AMICO.

Κύκλῳ σφεῖλκειν.

Qui arte circumagit quẽpiam, vt quum se putet aliquid egisse, nihil egerit, aut in idem recidat vnde volebat extricari, κύκλῳ σφεῖλκεσθαι dicitur.

Aristoph. *Vallus vitem decepit.*

Ἡ χάραξ τὸν ἄμπελον ἐξαπάτησεν. Vbi quispiam ab eo fallitur aut luditur, à quo pendebat, cuiúsque fide nitebatur.

Canis mendico auxilians.

Κύων τῷ πτωχῷ βοηθῶν. Vbi quis nobis aduersatur, & diuersis studet partibus, is, cuius auxilio nitebamur. Nã canes infesti sunt mendicis velut ὁμοτέκνοις, nisi quando frusto panis corrumpuntur.

FRVGALITAS.

Suidas. *Acolo non ficui.*

Ἀκόλῳ τὰ χείλη οὐ σύκῳ βύσας. Id est, Acolo, nõ ficui immergere labia. Prouerbium hortatur ad victum tenuem. Nam ἀκόλους Græci vocant minutas offulas.

Μυσικαρφί.

Dicebantur agere, qui durè ac siccè viuerent. Vox ficta videtur, à mure & palea, quòd mus in re pusilla vehemẽter laboret.

Allium in retibus.

Σκόρδον ἐν δικτύοις. De sordido commeatu dicebatur.

Phormionis thori.

Σπλάδες φορμίωνος. De stratis sordidis ac frugalibus, minimẽque delicatis, qualia sunt cubilia militaria. Refertur à Suida. Phormio Dux fuit quispiam militum.

Cilicij Imperatores.

Κιλίκιοι στρατηγοί. Id est, Cilicij Duces. Dicebantur homines hirsuti & pilis obsiti. Vnde & saga pilis contexta, cilicia vocantur. Diogen.

Vita doliaris.

Ζωὴ πίθου. Id est, Vita dolij. Prouerbio dicitur vita frugalis, parca, ab omni strepitu atque ambitione semota. Breuiter talis, qualem Diogenes nobilis ille Cynicus Athenis egisse legitur. Poterit torqueri & in eos, qui nimium sordidè, nimis durè atque immundè viuunt.

Tanquam in phiditiis.

Ὡς ἐπὶ φειδιτίοις. Vbi quid parciùs nimiúmque frugaliter actum significabimus. Lacedæmonij publica loca habebant, in quibus cibum caperent. In his accipiebant hospites ac legatos suos, sed apparatu perparco.

Hecatæ cœna.

Veteres cœnam perparcã & impendio frugalem, Hecatæ cœnã appellabant, quòd apud inferos tenuissimo victu, minimóque cibo, eóque vilissimo viuitur.

Oluam ne comedas.

Adagij vsum non video, nisi si quando significabimus extremam victus parsimoniam, vt nec vrticæ quidquam adhibeatur condimenti. Chrysost.

Sicyon arrodens vxor lacernam texe. Athenæus.

Τὸν σίκυον τραγοῦσα γύναι, τὸν χλαῖναν ὕφαινε. Id est,

Arrodens Sicyon vxor subtexe lacernam.

Verba mariti iubentis, vt vxor tenui cõtenta victu, peragat opus suum. Sicyon seu Sicyos bulbi genus est, aut certè peponis, nonnulli putant cucumeris.

Thymbra vilitans.

Θυμβερφάγοι. Id est, Thymbra victitantes. Adagio dicebãtur vel qui tutiùs ac liberiùs vitã agerent, vel qui moribus essent parum blandis, vel qui hilariter, citráque solicitudinem paruo contenti viuerent, quòd thymbra herbæ genus sit, &c.

Plautus. *Salem lingere.*

Ἅλα λείχειν. Dicuntur, qui perquam tenuiter victitãt. Diogenes quum à Cratero prædiuite quodam inuitaretur, vt ad se veniret, vsurus hospitio suo, suáque liberalitate, respõdit Se malle salem Athenis lingere, quàm apud illum opiparis mensis frui.

Plutarch. *Si caseum haberem, non desiderarem obsonium.*

Εἰ τυρὸν εἶχον, οὐκ ἂν ὀψωνίμην ὄψε. Id est, Si caseum haberem, non egerem obsonio. Dicendum, vbi quis minimis vilissimísque contentus est.

Stobæus. *Xenocratis caseolus.*

Ξενοκράτους τυρίον. De cibo q perquã diu durat priùs quàm absumatur. Appositè dicetur in sordidos quosdam, quibus hic mos, omnem penum eò vsque seruare, quoad fuerit corruptus. Sumtũ adagium ab admirabili Xenocratis frugalitate.

Homerus. *Aspera vita, sed salubris.*

In vitæ rationem, duriusculam quidem, sed tamen ad rectam morum institutionem idoneam, conueniet illud Homeri ex Odyss. ι,

Τραχεῖ' ἀλλ' ἀγαθὴ κουροτρόφος. Id est,
Aspera, sed iuuenum nutrix bona.

Plinius. *Salem & caseum edere.*

Consimile hoc cum præcedentibus.

FRVSTRATA SPES.

Coruum delusit hiantem.

In captatorem spe sua frustratum vtitur Horatius. Nam hæc quoque auis cadaueribus immineat.

Lucianus. *Thesaurus carbones erant.*

Ἀνῆρηκας ὁ θησαυρὸς πίθυκον. In eos cõpetit, qui spe sua frustrantur, quíque magnificis rebus expectatis, meras nugas reperiunt. Ex euentũ quopiam natum videtur, quo quispiam

piam thesauri spe fodiens, carbones defossos inuenit.

Bolus ereptus è faucibus:

Dicitur, quoties commoditas aliqua, quæ iam propemodum tenebatur, præter expectationem subitò præripitur. Terentius: *Crucior bolum tantum mihi esse ereptum subitò è faucibus.*

Murem pro leone ostendit.

Μῦν ἀντὶ λέοντος ἀπέδειξε. Prouerbiali schemate dictũ, pro eo quod est, ingentia pollicitus & fortia, longè diuersa exhibuit.

Concupiuit assam farinam. Theocrit.

Ἤσχετο ὀπτὸν ἄλευρον. In eum dicebatur, qui domesticam tenuitatem pertæsus, apud alios lautiorem vitam quæsisset. Farinam assam & nouam, lautiorem victus rationem vocat, propterea quòd priscos illos pulte duntaxat victitasse legimus, videlicet clibano coquendi panis vsu nondũ reperto.

Ne per somnium quidem. Lucianus.

Οὐδ' ὄναρ. Id est, Ne in somnio quidem. Græcis prouerbialiter dictum est pro eo, quod est: Nulla ratione, nullo tempore, ne sperare quidem audeas.

Aliena iacis.

Ἀλότρια βάλλεις. Quoties res parum ex animi sententia cadit. Translatum ab iis, qui ludunt aleam, quibus iacientibus interdum ea cadunt, quę minimè ad victoriam accommoda. Diogen.

Larus parturit.

Κέφος ὠδίνει. Id est, Cephus parturit. Aiunt Cephum auiculam esse, quam nonnulli Larum appellant, plumis ac pennis esse copiosis, corpore pusillo: quum parturit, vociferari. Hinc natum prouerbium, Larus parturit, vbi quis magna præ se fert, pusilla præstiturus. Aristoph.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus. Æsopus.

Ὠδινεν ὄρεσ, εἶτα μῦν ἀπέκτικεν. Id est, Mõs parturibat, dein de murem prodidit. Dici solitum in homines glorioso & ostentatores, qui magnificis promissis, tum vultus, vestitúsque auctoritate miram de se mouent expectationem. Verùm vbi ad rem ventum est, meras nugas adferunt.

Lupus circum puteum chorum agit. Zenodot.

Λύκος ἀεὶ τὸ ἄρπαγ χορδύει. In eos dicetur, qui sumta inaniter opera, spe sua frustrantur. Aiunt enim lupo morem esse, vt si quando sitiat, nec tutò se possit demittere, circum puteũ oberret, frustrà inhians aquæ, quam non possit contingere.

Aristoph.

Lupus hiat.

Λύκος ἔχδυεν. Dicebatur, si quis re multum sperata, multúmque appetita, frustratus discederet. Aiunt enim lupum prædæ inhiantem rictu latè diducto occurrere: qua si frustretur, obambulare hiantem.

Aurificem te futurum credebas.

Χρυσοχόησιν ὤου. Id est, Aurificem te futurum arbitrabare. Inualuerat aliquando fama apud vulgus Athenienſium, in Hymetto monte magna auri fragmenta videri, quæ à formicis illis pugnacibus seruarentur. Itaque quidam creduli, sumtis armis exierunt illas expugnaturi. Qui cùm re infecta, frustráque sumto labore redirent in vrbem, irrisi sunt à ceteris ciuibus illud obiectantibus.

Suidas.

Quærens obsonium, vestem perdidi.

Ζητῶν ὀψον ἱμάτιον ἀπώλεσα. Id est, Obsonium dũ quæro, vestem perdidi. Vbi res pessimè cadit, aut quum pusilla quædam captantes maiora perdimus. Est ab euentu profectum, quo fur quispiam dum studet cibum tollere, cõprehensus, vix pallio quoque reiecto effugit.

Cadere in cursu.

Cadere in cursu, est expedita laude frustrari, quẽadmodũ si quis ad lauream theologicã contendens, emoriatur priùs quàm ad summum eius nominis fastigium peruenerit.

Phurnutus

Ne quære mollia, ne tibi contingant dura.

Μὴ τὰ μαλακὰ μάου, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχῃς. Id est, Ne quære mollia, ne dura feras. Congruit in eos, qui dum nimis improbè ac morosè petunt, quæ volunt, offensis iis, à quibus petunt, accipiunt ea, quæ nolunt. Aut in eos, qui dum præter modum captant voluntatem, incidunt in molestiam.

Duos insequens lepores, neutrum capit.

Ὁ δύο πλῶκας διώκων, κἀθάτερον καταλαμβάνει. Id est, Qui duos insectatur lepores, neutrum capit. Huius prouerbij sensus est: Qui simul duplex captat commodum, vtroque frustratur.

Atistoph.

Hic funis nihil attraxit.

Αὕτη

Αὕτη ὑφ' μὲν ἀνδρὸς οὐδὲν ἕσπασεν. Id est, Funus quidem iste piscium attraxit nihil. Quo significabant operam frustrà sumtam, neque ex sentẽtia euenisse, quod quis conabatur.

Inani spe flagrat.

Κενῇσιν ἐλπίσι θερμαίνεται. Id est, Inanibus spebus incenditur. In eum, qui frustra sibi magna pollicetur.

Fluuius non semper fert secures.

Æsopus.

Οὐκ ἀεὶ ποταμὸς ἀξίνας φέρει. Non protinus tibi speres idem, quod aliis feliciter cessit. Natum ab apologo Æsopico: Cuidã cædenti siluam, securis è manibus excidit: Mercurius inuocatus reddidit argenteam.

Spem pretio emere.

Est lucrum incertum, & in euentu situm, certũ affectare damno. Terentius in Adelph. *Ego spem pretio non emam.*

Semper agricola in nouum annum diues.

Ἀεὶ γεωργὸς εἰς νέωτα πλούσιος. Id est, Agricola semper diues annum in proximum. De iis dictitatum, qui spe futuri compendij diuites sunt, ac sibimet expectatione rerũ amplarum blandiuntur. Ductum à colonis, qui semper proximæ ætatis vberiorem prouentum sibi pollicentur, eáque spe iam sumtus non nullos audent facere.

Cretenses sacrum.

Zenodot.

Οἱ Κρῆτες τῷ Διΐ. Id est, Cretenses sacrum, scilicet faciunt, aut simile quippiam. Dicetur, vbi quis non fruitur his, quæ parauit.

Nucleum amisi, reliquit pignori putamina.

Plautus in Captiuis duobus: Verba sunt Ægionis, vbi re sciuisset sibi impositum esse, & herum amissum pro seruo, & seruum pro domino retentum. Is enim ex quo fructus expectabatur, aufugerat, eo relicto, ex quo nihil emolumenti poterat capi. Allegoria per se liquet.

Præuertit ancoræ iactum Deus.

Ἀλλ' αὐτόπους τῷ ἐπ' ἄγκυραν θεός. Id est, Sed anteuertit ancoræ iactum Deus. Quum res præter spem euenit. Traductum à nautis, quibus accidit sæpenumero, vt quum parant sese vt ancoram iaciant, in portum appulsuri, repellantur à ventis, & in mediam tempestatem reuocentur.

In caducum parietem inclinare.

Hadrian. Imperat.

Qui senis præsidio vtitur, qui forma superbit, qui in ca-

ducis fortunæ bonis vitæ præsidia collocat, rectè dicetur in caducum inclinare parietem.

Fœdum est & mansisse diu, vacuúmque rediisse.

Homerus Iliados 2. libro:

Αἰσχρὸν τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι. Id est,

Turpe est & mansisse diu, vacuúmque rediisse.

Conueniet, vbi quis longam de se concitauit expectationem, cui postea non respõdeat. Velut si quis studij causa diu peregrinatus, domum redeat nihilo doctior.

Non omnia eueniunt, quæ in animo statueris.

Homerus. Ἀλλ' οὐ Ζεὺς αὐδήσει νοήματα πάντα τελευτᾷ.

Iupiter haud quidquid animo conceperis, illud

Perficit extemplò. Rectè vtimur, quoties significamus nõ euenire protinus, quidquid spe votisque conceperimꝰ.

Scipioni arundineo inniti.

Esaiæ. 36. 4. Reg. 18. Ezech. 29. De eo, qui spes suas figit in his, qui non solùm non possunt esse præsidio, verùm etiam noceant destituto. Siquidem arundineus scipio non modò non sustinet innitentem, verùm etiam manum penetrat ac vulnerat.

FVERVNT, NON SVNT.

Sæpe etiam est holitor valde opportuna locutus.

Gellius. Πολλάκις καὶ κηπωρὸς αὐτὸς μάλα καίριον εἶπεν.

Quo quidem admonemur, non esse fastidiendam salutarem scientiam propter auctoris humilitatem. Cicero: Sæpe est etiam sub pallio sordido sapientia. Plautus: *Vt summæ sæpe ingenia in occulto latent.* Effertur & ad hunc modum, & rectiùs fortasse.

Πολλάκις τοι καὶ μαιὸς αὐτὸς καταχρήσιμον εἶπε.

Sæpe etiam stultus fuit opportuna locutus.

Summaria indicatura.

Diogen. Ῥᾳπικὸν ὄνιον. De rebus vilibus, magno tamẽ emtis. Quẽadmodum fit nonnunquam in auctionibus, quum non expenditur sigillatim vniuscuiusque rei pretium, sed multa simul congesta pariter æstimantur. Græcis enim ῥῶπες virgulta dicuntur, & ῥώπιον appellant fasciculum seu sarcinam è diuersis rebus colligatam, aut varios colores simul confusos. Fit autem sæpenumero, vt emptor parum attentus in hoc emptionis genere circumueniatur.

Nam

Nam iam illi non sunt: at qui sunt, mali.

Οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔτ' εἰσὶν, οἱ δ' ὄντες κακοί. Id est, Partim haud quidem iam sunt, at ij qui sunt, mali. Dici solitum, vbi quis requirit ea, quæ quondam quidem extiterunt, verùm temporum culpa perierunt. Veluti si quis inter principes, Codros, Camillos, Fabricios, Epaminondas hac tempestate requirat.

Fuere quondam strenui Milesii.

Πάλαι πότ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. Hoc senario notabant eos, qui à pristina fortuna deflexissent, aut à maiorum moribus degenerassent. Breuiter in omnes quadrabit qui desierunt esse quod erant, facti deteriores.

Fuimus Troes.

Ἦμεν Τρῶες. Eo vtemur, vbi periisse quempiam significamus. Virgilius: *Fuimus Troes, fuit Ilium, & ingens Gloria Teucrorum.*

FVCVS.

Lecythum habet in malis.

Aristoph. Ἔχειν λήκυθον πρὸς ταῖς γνάθοις. Id est, Lecythum habere ad malas. Tectum & ænigmaticum est cõuitium in anus, quæ rugas illitis pigmentis dissimulant. Lecythum appellant vasculum vnguentarium, vnde fucatur facies.

Schœnicolæ.

Festus Pompeius indicat Schœnicolas olim appellatas scorta plebeia ac vilia, ab vnguento vilissimo quo oblinũtur. Plautus in Pœnulo: *Miseras, schœno delibutas, schœnicolas sordidas.*

Oleo nitidius.

Olei nitor adeò venerat in prouerbiũ, vt mysticæ quoque literæ iubeant facie oleo vncta dissimulare tristitiam ieiunij. Plautus in Truculẽto de amica pulcrè comta: *Feruidè vt tota floret, vt oleum nitidè nitet!* Oleum nitorem ac lucem addit rebus omnibus.

GARRVLITAS.

Archytæ crepitaculum.

Ἀρχύτου πλατάγιον. In hominem vehementer garrulum & obstreperũ iaciebatur. Archytas crepitaculi genus æreum excogitauit, quod pueris lusitantibus daretur, ne quid in-

terim ex vasis domesticis contingerent.

Arabicus tibicen.

Menand. Ἀ᾽ραβικὸς αὐλητής. Aut, Arabicus nuntius. In eos dici solitũ qui à semel cœptis nunquam desistunt. Adagium hinc natum existimant, quòd tibiis canendi artem non discebant ingenui, tanquam sordidam, sed hanc sola mancipia exercebant, quæ plerunque ex Arabia producebantur.

Turture loquacior.

Zenodot. Τρυγόνος λαλίστερος. In garrulos & impendio loquaculos homines dici solitum. Sumta metaphora ab auis natura, quæ vocem edens etiam caudam mouere videtur.

Prolixius Iliade.

Iul. Pol. Μακρότερος τῆς Ἰλιάδος λαλῶν. Id est, Prolixiora Iliade loquens. Est autem Ilias nobile opus Homeri, quo Troiæ captæ historiam libris XXIIII. explicat, quum Virgil. XII. libris complexus sit, quod ex vtroque opere visum est decerpere.

Cornicari.

Quin & Græci prouerbio κραύζειν dicũt, pro eo quod est, Inhiare prædæ, aut ineptè garrire, cornicum more. Persius satyra V, *Nescio quid tecum graue cornicaris ineptè.*

Musarum aues.

Μουσῶν ὄρνιθας. Musarum aues, nõ absque prouerbij specie Theocritus in Thalysia appellat poetas, quòd luscinias in morem assiduè canant sua poemata. Scholiastes admonet omnes aues canoras, musarum aues appellari. Sentit autem sibi displicere poetas, qui cuculorum more audent Homero occinere.

Tam multa, quàm sapiens.

Aristoteles libro Rhetoricorum tertio, admonens ne orator crebris enthymematibus vtatur, sed tantùm intermisceat, subicit hoc carmẽ Homeri, ni fallor, ceu vulgò iactatum.

Ὦ φίλ᾽ ἐπεὶ τόσα εἶπες, ὅσ᾽ ἂν πεπνυμένος ἀνήρ. Id est,

Quandoquidem nobis tam multa locutus amice es,
Quàm multa prudens vir diceret, atque peritus.

Conueniet in hominem multa loquentem potiùs, quàm opportuna.

Daulia cornix.

Δαυλίδα κορώνην. Id est, Dauliam cornicem Luscinium vocant

cant poetæ, siue quòd Tereus in Daulide Phocidis cum ea vixerit, siue quòd illic Philomela mutata sit in auem. Dictum est in garrulos, aut canoros.

Hirundinum musea.

Aristoph. Χελιδόνων μουσεῖα. Conuenit hoc in imperitos & tamen garrulos. Hirundines enim inepto garritu plus tædij auditoribus adferunt, quàm voluptatis.

Luscinia nugis insidentes.

Ἀηδόνος λόγοις ἐγκαθήμενος. Conuenit hoc ad eruditos, qui tamen immodicè suo studio delectentur: quod genus sunt Poetæ potissimum. Plinius lib. X. cap. XXIX. de Luscinia.

Dodonæum æs.

Menand. Δωδωναῖον χαλκεῖον. Id est, Dodonæum cymbalum, aut tinnabulum. In hominem dici consueuit improbæ atque importunæ loquacitatis.

Caute loquacior.

Ῥᾳχίας λαλίστερος. Prouerbialis hyperbole. In hominem immodicè ac permolestè garrulum. Sumta metaphora à cautibus, quæ, quoniam assiduis fluctibus tunduntur, multo resonant fragore.

Littore loquacior.

Ῥᾳχίας λαλίστερος. In rabulam & obstreperum dicebatur. Nam ῥαχία Græcis litus appellabatur, præsertim scopulis ac rupibus asperum, quod assiduis tunditur fluctibus non sine fragore. Vnde & Græca vox ducta videtur.

Cicada vocalior.

Τέττιγος ἠχωνότερος. Id est, Cicada vocalior. Dicebatur in hominem impendio garrulum, aut admodum musicum, propterea quòd hoc insectum rore dumtaxat viuens, cantu potissimùm delectetur.

Non est eiusdẽ & multa & opportuna dicere.

Χωρὶς τό, τ᾽ εἰπεῖν πολλὰ, καὶ τὰ καίρια. Id est, Seiuncta sunt hæc, multa & apta dicere. Admonet vitãdam mutiloquentiam, quòd ferè labi necesse sit, quisquis multùm loqui conetur. Extat & in Hebræorum prouerbiis, in multiloquiis non abesse peccatum.

Homo semper contradicens.

Prou. 10. Galenus refert hanc sententiam vt vulgò celebratam:

Οὐδὲν ἔστιν ἀνθρωπολοιδορησειν αἰθράποου. Id est,
Nihil est pertinacius ad contradicendum, quàm homo.
Conuenit in eos, qui nunquam fatentur se victos.

Os infræne.

Ἀχάλινον στόμα. Os infræne vocant os petulans & maledicum. Sumta metaphora ab equis nullo fræno coërcitis. Cõpetit in multos concionatores, non Euangelicos, sed sycophanticos ac meros adulatores.

Pindarus.

Tanquam suber.

Ὡς φελλός. De iis, qui non norunt dissimulare. Tractum à natura ligni, quod non solùm ipsum non mergitur, verùm etiam alligatum aliis, ne fidant, sustinet. Vnde retibus assuitur.

Telenicia echo.

Τελενίκειος ἠχώ. Rectè dicitur oratio fatui. Sic enim vocant crepitum vasculorum inaniũ. sumpto epitheto à Telenico quodam notæ paupertatis: vnde Seriphij verbum finxerũt, τελενικᾶσαι pro euacuare.

Aristoph.

Balneator.

Βαλανεύς. Siue balnei caupo. Id nominis vulgato conuitio dicebatur in hominem alienarum rerum plus satis curiosum, propterea quòd huiusmodi genus hominũ, quoniam in otio viuit, neque suis negotiis distinetur, aliena curare consueuit. Cuiusmodi sunt & tonsores.

Battalogia. Laconismus.

Battologia Græcis multiloquium vocatur, à Batto quopiam inepto poeta, qui hymnos quosdam conscripsit prolixos, in quibus eadem crebriùs iterabantur. Hinc vox etiã conficta βατταλογεῖν. E diuerso Λακωνισμὸς, id est, Laconismus, in breuiloquentiæ significationem abiit.

Moschus canens Bœoticum.

Μόσχος ᾄδων Βοιώτιον. Quadrabit in multiloquos, sed tamẽ inepte loquaces.

Si coruus possit tacitus pasci.

Horatius: *Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet*
Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæque.

Quadrabit in eos, qui si quid bonæ rei nacti sunt, continuò iactant, ostentántque, atque ad eum modum efficiunt, vt alij tum obsistant, quò minùs eiusmodi incõmoda nanciscantur,

ciscantur: tum, quæ nacti sunt, interuertant.

Quicquid in linguam venerit.

Cicero. Plato.

Quicquid in buccam venerit.

Quoties liberè quospiam ac tutò loqui significabimus, incircumspectè, & quidquid fortè fortuna in animum inciderit.

Citra vinum temulentia.

Plutarch.

Ἄοινος μέθη. Id est, Ebrietas absque vino. Vulgò panariam ebrietatem appellant arrogantiam, licentiámque morum, quæ secundis rebus comes esse consueuit. Horatius insolentiam, ebrietatem vocat: Fortunáque dulci ebria.

Meliacum remigium.

Τὸ μελιακὸν πλοῖον. In futilem, & rimarum, vt ait Terentius, plenum, hac atque illac perfluentem, dictitatum videtur.

Intersecta musica.

Ἐκκεκομμένη μουσική. Id est, Interrupta musica. Veteres in cõuiuiis eruditis confabulationibus vti consueuerunt. Post cantores, histriones, saltationes induci cœptę. Vnde quidam molestè ferentes interrumpi sermones suos, dicebant, Intersecta est Musica. Quæ vox in prouerbium tradu&ta est, quoties aliquis interueniens sermonem institutum interpellaret.

Lingua, quò vadis.

Suidas.

Γλῶσσα ποῖ πορεύει; πόλιν ὀρθώσουσα, καὶ πάλιν ἀνασπάσουσα. Lingua quò vadis? Erectam ciuitatem, eandem denuò subuersura. Docet linguam plurimum vtilitatis adferre mortalibus, & eandem rursum plurimam adferre perniciem.

Ἀθυρόγλωσσος.

Dicitur cui est os intemperans atque improbum; annexum superiùs citato, Os infræne.

Cane Tellenis cantilenam.

Zenodot.

Ἄιδε τὰ τέλλωνος. Id est, Cane cantiones Tellenis. Quidam dici putant de dicacibus, mordacibúsque: quidam de ineptè loquaculis. Nam Tellenem hunc, tibicinem quendã fuisse, poetam item carminum ineptissimorum. Alij tradunt hunc iocos quosdam versibus lepidissimis descripsisse, non sine multo sale scommatum.

Ad vinum diserti.

Cicero in oratione pro M. Cælio, ad vinum disertos ap-

pellat, qui ad ſerias cauſſas agẽdas inepti, inter pocula multa garriunt, vbi nihil opus.

Synesius.

Leuiſſima res oratio.

Κουφότατον πρᾶγμα λόγος. Id eſt, Leuiſſima res oratio. Apud Homerum paſſim obuium eſt illud: Ἔπεα πτερόεντα προσηύδα. Verba volucria dixit. Verba alata cognominat, quòd facilè euolent, atque reuolare neſciant. Proinde Horatius:

Et ſemel emiſſum volat irreuocabile verbum.

Farcire centones.

Plautus: *Vin' tu*, inquit, *alium quaeras, cui centones farcias?* Id eſt, quem tu glorioſis mendaciis & cõ ſarcinatis fabulamẽtis expleas? Solent enim homines glorioſi mendacium aliud ex alio connectere, nullum facientes neque finem neque modum: Centones autem dicuntur veſtes à variis panniculis, ac diuerſis etiam interdum coloribus conſarcinatę

Sine capite fabula.

Ἀκέφαλος μῦθος. Id eſt, Sine capite ſermo. Dicitur imperfectus ac mutilus. Apud Cretenſes feſtum quoddam nouis & abſurdis ceremoniis agebatur, oſtenſo hominis ſimulacro ſine capite. Hunc aiebant Merionis patrem fuiſſe, qui conſtuprata per vim nympha, ſine capite fuerit repertus.

GRATITVDO.

Qui egent lucerna oleum infundunt.

Plutarchus in vita Periclis refert Anaxagoram Periclì in adminiſtranda Repub. magno adiumento fuiſſe, verùm vbi iam grauaret ſenectus, & à Pericle publicis intento negotiis negligeretur, decreuerat inedia finire vitam. Id vbi reſciuit Pericles, accurrit ad ædes philoſophi, precibúſque & lacrymis conatus eſt illum ab inſtituto reuocare, idque ſua ipſius cauſſa magis, quàm Anaxagoræ. at ille iam agens animam dixit, Ὦ Περίκλεις οἱ τοῦ λύχνου χρεῖαν ἔχοντες, ἔλαιον ὀπιχέουσιν, id eſt, ô Pericles, & quibus lucerna eſt opus, infundunt oleum: exprobrans illi neglectum amici, vnde non vulgarem capiebat vtilitatem, quum qui egent lucerna, ob vſum qualemcunque curent illam, abſtergentes atque infundentes oleum.

Lingua ſeorſum inciditur.

Ariſtophanes in Pace: Ἡ γλῶττα χωρὶς τέμνεται. Id eſt: Lingua ipſa ſeorſum inciditur. Interpres admonet alluſum eſſe ad prouerbiale dictum, ἡ γλῶττα τοῦ κήρυκος, id eſt, Lingua præconi. Quo rectè videbimur vſuri cùm præmij non nihil deberi ſignificabimus, qui in conficiendo negotio pro ſua virili in partẽ adiumento fuit: aut διαγγέλιον dandum læta nuntianti. Sic enim vocat Homerus mercedulã, quæ dari conſueuit, lætum adferentibus nuntium.

Ἀντιπελαργεῖν.

Apud Græcos eſt, mutuam officij vicem rependere, maximè nutricandi, fouendique eos, à quibus aliquando fueris enutritus aut inſtitutus. Vt ſi liberi parentes ætate feſſos viciſſim alant, foueántque, aut ſi diſcipulus præceptorem inuicem erudiat. A ciconiæ natura ſumta, quæ Græcè pelargus dicitur. Ea inter aues vna pietatis ſymbolum obtinet.

Pro bonis glomi.

Ἀντ' ἀγαθῶν ἀγαθίδες. Dici conſueuit, vbi quis beneficium, quod in alium contuliſſet, cumulatè cum fœnore reciperet. Agathides enim Græcis glomi dicuntur, verùm alluſionis decus in voce Græca eſt, quod in ſermone Latino reddi non poteſt. Meminit Suidas.

Syloſontis chlamys. Diogenian

Ἡ συλόσωντος χλαμύς. Dici ſolitum in hos, qui ſe cultu, veſtitúque iactitant ac venditant. Videtur haud abſurdè dici poſſe & in eos, quibus munus exiguum in tempore, magno cum fœnore rediit. Hiſtoriæ, quæ prouerbij dederit occaſionem, meminit Herodotus in Thalia, & Strabo Geographiæ libro XIIII. Quæ ſic habet: Syloſon quidam cùm ſenſiſſet Darium Hyſtaſpis filium, cùm adhuc priuatus ageret, chlamyde quadam ſua amodum bella impẽſius fuiſſe delectatum, eam vltrò dono miſit. Cuius tam tempeſtiuæ liberalitatis memor Darius, cùm iam rebus eſſet præfectus, totam & vrbem & inſulam Samiorum Syloſonti in manus tradidit, vnius veſtis munus tam opulento regno compenſans.

HEREDIPETAE.

Si vultur es exſpecta cadauer. Senecs.

Captatores teſtamentorum & heredipetæ, vulgata meta-

phora,vultures appellãtur,quòd ſenibus orbis, ceu cadaue ribus inhiẽt.Nam huic aui proprium, cadaueribus tantùm viuere.

Homerus. *Eidem inhiantes teſtamento.*

Dictum hoc de Græcis ac Troianis,pro Patroeli cadaue re dimicantibus. Torquetur ad heredipetas, eundem ſenem,veluti idem cadauer certatim captantes.

Sic illi exiguo diſcrimine vtrique cadauer
Hinc atque inde trahunt.

HONOS INDIGNO HABITVS.

Suidas. *Bos in quadra argentea.*

Βοῦς ὅτι πίναξος ἐφ᾽ υεργύ. In eos,qui perſonam ſuſtinent,officium aliquod egregium pollicẽtem, nec vlli tamen ſunt vſui,niſi ad voluptatem aut faſtum.

Fato Metelli.

Aſconius Pedianus in oratione pro Milone refert Neuij poëtæ Senarium iactatum in familiam Metellorum, quòd conſules deſignarentur arbitrio fortunæ (quæ campi domina dicitur) veriùs quàm ſuis meritis, Fato Metelli Romæ fiunt Conſules.Dictum facetè & contumeliosè in Metellos, torqueri poterit in eos, qui præter meritum ſuum ad opes ac dignitates prouehuntur.

Malus choraules,bonus ſymphoniacus.

D. Auguſtinus in epiſtola ad Aurelianum commemorat vulgò illud iactatum : *Malus choraules,bonus ſymphoniacus:* vbi quis in ſuo genere contemtus, in præſtantiore habetur in precio:veluti ſi quis poëta ineptus profiteatur medicinam,& inter præclaros medicos habeatur.

Tullius. *Strumam dibapho tegere.*

Strumam dibapho tegere dixit M.Tullius ad Attic. pro eo quod eſt,Infamiam aliqua dignitate obliterare.Vatinij, inquit,ſtrumam ſacerdotij dibapho tegere. Dibaphon appellat purpuram bis tinctam. Struma eſt tumor corporis, veluti gibbus.Ea deformitas interdũ purpura diſſimulatur

Euſebius. *Aſinus in pelle leonis.*

Abibit nobis quidem Philoſophus, ceterùm aſinus leonis tectus pelle.Lucian. Tãtum temporis non animaduerti eum ſub leonis exuuio, ridiculam quandam ſimiam tectam habere.

HOS-

HOSPITALITAS, ET CONTRA.

Haud vnquam arcet oſtium.

Οὐδέποτ᾽ ἴσχει ἡ θύρα. Interpres Ariſtophanis parœmiam admonet eſſe de iis,qui impendio ſunt hoſpitales,quorum fores ſemper patent,neminem excludunt.

Semper aliquis in Cydonis domo. Suidas.

Ἀεί τις ἐν Κύδωνος. Cydon Corinthius quiſpiam erat,adeò inſignis hoſpitalitate,vt etiam prouerbio locum fecerit.

Scindere penulam. Cicero.

Pro eo,quod eſt,Impenſiùs retinere hoſpitem,atque inuitare prolixius, quod qui faciunt,manũ in penulam iniecta,quaſi vi conantur remorari.Id adagium ex antiquitate fluxit.

Fores habet tritas,vt paſtorum caſæ. Diogenian

Τὴν θύραν ἔχει τετριμμένην, ὥσπερ αἱ τῶν ποιμένων. Id eſt,Oſtium habet tritum, vt ſunt caſæ paſtorum. Ironia prouerbialis in homines inhoſpitales,aditu difficiles,ſibi viuentes ſemper occluſis foribus, quòd paſtores procul ab hominum commercio ſemotos vix vnquam quiſquam interuiſant.

IGNAVIA, ET INSCITIA. Suetonius.

Neque compluitur,neque ſole aduritur.

Οὔθ᾽ ὑπὸ, οὔτε ἡλιοῦται. Neque compluitur,neque ſole aduritur. De eo dici ſolitum, qui procul ab omni incommoditate ſemotus,vitam ageret. In hominem delicatum, & ad labores ferendos inhabilem quadrabit.

Neque natare,neque litteras.

Μήτε νεῖν, μήτε γράμματα. Subaudiendum,nouit.In eos,qui ſupra modum indocti ſunt, nihilque prorſus bonarum artium in pueritia didicerunt. Nam hæc duo ſtatim diſcebant pueri Athenis,atque adeò Romæ quoque.

Ne tria quidem Steſichori noſti.

Οὔτε τὰ τρία Στησιχόρου γινώσκεις. De vehemeter indocto & imperito dici ſolitum. Adagium ſumtum hinc exiſtimant quòd pleraque Steſichori poëmata Epodica ſunt, quæ tribus conſtant, στροφῇ, ἀντιστρόφῳ, καὶ ἐπῳδῷ. Strophe eſt prima ſeries, variis metrorum generibus incedẽs. Antiſtrophus eſt iteratus per eadem fermè genera recurſus. Epodus eſt di-

uersi carminis accentio. His & alij tragici poëtæ nonnunquàm vtuntur, potissimùm in choris.

Zenodot.

Inelegantior Libethrijs.

Ἀμουσότερος Λειβηθρίων. Id est, Indoctior Libethriis. In hominem admodùm idiotam, & ab omni musarum commercio prorsus alienum. A gentis huius agresti imperitia sumtum est prouerbium.

Barbarus ex triuio.

Βάρβαρος ἐκ τριόδου. In hominem dicebatur extremæ humilitatis, ac prorsum nullius pretij: perinde quasi dicas, extremum atque vilem seruulum alicunde è triuiis emtum, non dono datum, aut domi natum. Lucianus: Qualis penè barbarus quispiam è triuio.

Ἀμυσὶ πίνειν.

Ἀμυσὶ πίνειν dicuntur, qui hausti̇m auidéque bibunt. nec inter bibendum spiritum reciprocant, sed potum in aluum non secus atque in dolium infundunt. Sonat autem ἀμυσὶ, quasi dicas, citra suctum. Traduci poterit ad eos, qui sermonem nullo delectu, nimis auidè accipiunt: Aut qui immodica lectione obruunt ingenium, quum magis expediat subinde cogitationem admiscere lectioni. Similis potatio Græcis dicitur ἄμυσις, quòd inter bibendum labia non claudantur.

Cicero.

Nec sibi, nec aliis vtilis.

Qui prorsus inutiles sunt, & fruges consumere nati, schemate prouerbiali, Nec sibi, nec aliis vtiles, dicuntur.

Idem.

Claudi more tenere pilam.

Prouerbium congruit in eos, qui quidquid à præceptoribus acceperint, siue id doctum sit, siue indoctum, nullo delectu, nulloque iudicio tenere solent, ac sequi. Sumta metaphora à claudo diffidente suis pedibus.

Equi senecta.

Ἵππου γῆρας. Prouerbium in eos dici solitum, qui præclaris rebus gestis in iuuenta, posteà quàm cõsenuerint, ad sordidas curas semet abiiciunt. Allegoria sumta à generosis equis, qui senio facti segnes, in pistrinum, aut carrum, aut aliud id genus opus detruduntur, olim in pretio habiti, dum viribus integris essent.

Plutarch.

Anus, velut equus, profundam habebis fossam.

Γραῦς, ὥσπερ ἵππος, τὸν χάσμα δρᾶν πάρον ἕξεις. Id est, Anus velut equus, altè hiantem habebis ac nigrum specum sepulta. De iis, qui penitus abiiciuntur, tanquàm prorsus inutiles.

Ab asino delapsus.

Plato.

Ἀπ' ὄνου καταπεσών. In eos dicitur, qui inconsultè quippiã agunt, & imperitè: aut in eos, qui à præsentibus commodis, quibus ob insciti̇am vti nesciunt, excidunt. Vtitur hoc adagio Plato lib. De legibus III.

Ἄμουσοι.

Inelegantes & indoctos Græci vocant amusos, hoc est, à musis alienos. Antiquitùs enim nihil eruditum habebatur sine musica.

Liberæ capræ ab aratro.

Zenodot.

Ἐλεύθεραι ἄγαι ἀρότρων. Id est, Immunes caprę ab aratris. Dictum olim ab iis, qui se ab onere quopiam, aut molestia liberatos gloriarentur.

Suidas.

Nę Æsopum quidem triuisti.

Οὐδὲ τὸν Αἴσωπον πεπάτηκας. De vehementer stupidis & imperitis. Nam antiquitus Æsopi fabellas etiam vulgus idiotarum tenebat. Has igitur qui non legisset, nihil scire videbatur.

Nullam hodie lineam duxi.

Plinius.

Τὴμερον οὐδὲ μίαν γραμμὴν ἤγαγον. Id est, Hodie nullã lineam duxi. Ab Apelle pictore natum adagium. In eos quadrat, quibus cessatũ ab exercitio studij, artísque suæ. Id refertur à Plinio libro xxxv. cap. x. Apelli fuit perpetua consuetudo, inquit, nunquam tam occupatam diem agendi, vt non lineam ducendo exerceret artem: quod ab eo in prouerbium venit.

Horatius.

Neglectis vrenda filix innascitur agris.

Horatius satyra III. mira admonuit allegoria animum honestis excolendum disciplinis; alioqui futurum, vt inutili silua vitiorum occupetur. Filix enim herba inuisa agricolis

Ameles angulus.

Zenodot.

Ἀμελὴς γωνία. Dicebatur is, qui supinus & oscitabundus de fideret nihil bonarum rerum tentans. Aiunt in Libya locũ esse, qui securus angulus Græcè dictus est, ob id fortassis, quòd neglectus & incultus iaceret.

Ignauis semper feriæ sunt.

Qui vacant otio, feriari dicuntur, & otiosi feriati, & otium ferię, quę metaphorę tanquàm in prouerbium receptę sunt. Theocritus in Bucolicis: Ἀ'εργοῖς ἀεὶ ἑορτή. Id est, Semper ferię inertibus.

Mulieris podex.

Γυναικὸς πυγή. In ignauum ac desidiosum dicebatur. Ignauum animal mulier, & quo minus habet mentis, hoc inhonestis voluptatibus est addictius. Amat otium, & fucorum in morem, quemadmodum ait Hesiodus, virorum laboribus quęsita sibi insumit.

Qui domi compluitur.

Τὸν οἴκοθεν ϛρεχόμενον ἐδὲ θεὸς οἰκτίρει. Id est, Qui domi compluitur, huius ne Deum quidem miseret. Vulgò Græcis iactatum. Sensus est: eum modis omnibus suo malo videri dignum, qui sit vsque adeò ignauus, vt nec domi suæ possit à pluuia tutus esse.

Ne vidit quidem oleum.

Theocrit. Conueniet in eos, qui sint artis alicuius prorsus rudes & imperiti. Veluti si quis profiteatur rem medicam, qui nunquam didicerit quicquam illius artis, venustè notabitur hoc versu:

Καὶ πόκα τὼς ἔλαιον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀπώπει; Id est,
Et quando ille oculis, oleum conspexerat vnquam?
Vngebantur enim Athletæ, quo membris euaderent durioribus, vnde per oleum significat certamen.

IGNORATIO.

Nullius coloris.

Alibi commemorauimus de modis omnibus ignoto solere dici, Albus an ater sis, nescio. Huic simillimum est quod ait Harpax apud Plautum, *Quem Pseudolum, quas tu prædicas mihi fallacias, Quem ego hominem nullius coloris noui.* Vehementius est quàm si dixisset, Albus an ater. Et paulò pòst pro eo, quod dici solet, Non noui hominem: *Neque istum*, inquit, *Pseudolum mortalis qui sciet, noui neque scio.* Rursus in eadem: *Qui suum repetunt, alienum reddunt nato nemini.*

Iuxta cum ignarissimis.

Non sine prouerbij specie Simo senex apud Plautũ in Pseu-

Pseudolo rogatus à Ballione, *Iam nescis quæ sit hæc res*, respõdet, *iuxta cum ignarissimis.* Sentiens se nihil omnino scire, nihilóque plùs quàm his qui maximè sunt ignari. Consimilis forma sermonis frequens est apud veteres: ad personã, Tam mihi carus est, quàm qui carissimus. ad tempus, Vt Pamphilus amabat, vt quum maximè. ad rem: Istud officium tã mihi fuit gratum, quàm quod est gratissimum; Tam odi temulentiam, quàm qui maximè.

In alio mundo.

Ὡ'ς ἐν ἄλλῳ κόσμῳ. Id est, Tanquàm in alio mundo. De iis, qui longè latéque dissident à moribus aliorum, aut quibus omnia non videntur, aut qui longè dissiti sunt à patria. Solet autem hoc vsu venire plerisque mortalibus: vt si quãdo noui hospites in regionem longulè à suo nido dissitam perueuerint, nihil non horreant, non stupeant, non admirentur perinde quasi in alium delati Orbem.

In alieno foro litigare.

Martialis. Pro eo quod est, In re noua, cuique nondum assueueris versari. Habent enim diuersa fora diuersas litium formulas variásque tractãdarum caussarum rationes, quarum, qui rudis sit, is tanquàm hospes in peregrina regione multa desideret necesse est.

In tua ipsius arena.

Id est: In tua ipsius arte. Sumtum à gladiatoribus, solitis in arena digladiari. Neque verò parui referebat horum, nota an ignota dimicarent arena.

Albus an ater sis, nescio.

Tullius. Solet dici de homine vehementer ignoto: Horatius in extrema epistola: *Vultu mutabilis albus & ater*, pro eo, quod est, bonus & malus.

Non nouit natos.

Idem. Simillima huic figura est, Natũ non noui, pro eo quod est, prorsus ac modis omnibus ignoro. Plautus in Euclione: Non magis me respicias, quàm si natus nunquam sieni.

Ne pictum quidem vidit.

De vehementer ignoto dicimus. Multas enim vrbes & Idem. res atque etiam homines nunquam nobis conspectos, ex pictura vtcunque nouimus.

Nomine tantùm notus.

Homerus.

De homine nobis mirum in modum ignoto.

Late viuens.

Suidas. Λάθε βιώσας. Id est, Falle viuens. Admonet adagium in humili fortuna vitam esse feliciorem iis, qui obscurè viuunt, à publicis negotiis ita semoti, vt cùm vita discessissent, nemo illos vixisse sentiret.

Arrepta candela, candelabrum quærere.

Dicimus quum res improuidè geritur. Oportuit enim candelabrum esse paratum, antequàm candelam attingeres

---

Priùs ouem lupus ducat vxorem.

Aristoph. Πρίν κεν λύκος εἶν ὑιδῆσαι. Id est, Antè lupus sibi iunget ouem. De his inter quos insanabile dissidium est. Consimili figura dixit Horatius,

Sed prius Apulis Iungentur capreæ lupis.

Priùs duo echini amicitiam ineant.

Πρὶν δὲ δύο ἐχῖνοι εἰς φιλίαν ἔλθοιεν, ὁ μὲν ἐκ πελάγους, ὁ δ' ἐκ χέρσου. Priùs duo echini inierint amicitia, alter è mari, alter è terra. De iis, qui moribus ac studiis sunt inter se discrepantiores, quàm vt spes sit aliquando inter eos necessitudinē coiturā. Venustiùs erit ad rem deflexum. Malè conuenit Theologorum spinis cum bonis litteris: Citiùs echino marino cū terrestri conueniret. Nam est echinus marinus, de quo multa Plinius & Aristoteles. Et est terrestris, quem alio nomine vocant erinaceum: illud commune, quòd vterque spinosus est. Refertur à Suida.

Priùs locusta bouem pariet.

M. Varro de Lingua Latina lib. III. refert ex Ennio versum hunc: *Atque priùs pariet locusta lucam.* Nam lucas antiqui boues appellabant, ob magnitudinem.

Diogen. *Mare priùs vitem tulerit.*

Τὸ πέλαγος πρότερον οἴσει ἄμπελον. Id est, Mare priùs vitē ferret. De iis, quæ nullo pacto fieri possint. Nam salsitudo vitibus inimicissima.

Idem. *Priùs testudo leporem præteruerterit.*

Πρότερον χελώνη παραδραμεῖται δασύποδα. Id est, Priùs testudo leporem cursu præterierit. De re neutiquam verisimili. Testudine nihil tardiùs, lepus autem celeritate præcellit.

Sursum

Sursum versus sacrorum fluminum feruntur fontes. Euripides.

Prouerbialis allegoria, qua quippiam prępostерè fieri significamus, legitimásque rerum vices inuerti. Quod genus sit, si puer senem admoneat, discipulus præceptorem docere conetur.

Fontes ipsi sitiunt. Cicero.

Ironia prouerbialis in eos, qui petunt ab aliis, quod ipsis affatim abundet domi.

Citiùs in naui cadens à ligno exciderit. Lucianus.

Θᾶττον ἄν τις ἐν πλοίῳ πεσὼν διαμάρτοι ξύλου. Id est, Citiùs alicui in nauigio cadenti lignum defuerit. Hyperbole prouerbialis. qua tantam vbique copiam significamus, vt quocunque te vertas, occurrat quod quæris. Etenim quum nauis ipsa vndique sit lignea, non potest non in lignum incidere, quisquis in ea cadit.

Aquilam testudo vincit.

Accipi potest per ironiam, aut simpliciter, vbi quis potentiorem arte vicit; & quod viribus non potest, assiduitate conficit.

Terra volat. Suidas.

Ἡ γῆ ἵπταται. De re vehementer absona, quæque nullo pacto fieri queat.

Citiùs elephantem sub ala celes.

De iis, quæ dissimulari nullo pacto possunt, quin notis aliquibus prodant animi morbum.

Capram portare non possum, & imponitis bouē. Plutarch.

Vbi quis quod leuius est recusat, & quod multo sit intolerabilius, imponi sibi postulat.

Ab asino lanam.

De iis, qui stultè quærunt ea, quæ nusquam sunt.

Simul sorbere & flare difficile. Plautus.

Huic affinia videntur: Nemo potest duobus dominis seruire. Nemo potest Deo seruire & Mammonæ. Item illud Phocionis, Adulatore & amico non potest eodem vti. Ad hæc senarius ille: Amare & sapere, vix Deo conceditur.

Sine pennis volare, haud facile est.

Plautus in Pœnulo. Locum habet, quū deesse significa-

mus

mus adminicula, sine quibus negotium peragi non possit.

Impossibilia captas.

Ἀδύνατα θηρᾷς. Id est, Quæ fieri non possunt, venaris. In eum, qui molitur quod efficere non queat. Sumtum ab aucupio, seu venatu prædarum. Interpres indicat hunc esse sensum, ne quis tentet maiora suis viribus.

Scarabeus citiùs faciet mel.

Ad τῶν ἀδυνάτων classem pertinent, quæ referuntur in Epigrām. Palladę. Citiùs mel faciet scarabeus, aut lac culex:

Θᾶσσον ποιήσει μέλι κάνθαρος, ἢ γάλα κώνωψ. Id est,
Mel citiùs faciet scarabeus & antè culex lac.

Statuam faucibus colas.

Ἀνδριάντα γαργαλίζεις. Id est, Statuas colas gutture. De re maiorem in modum absurda, quæque fieri nullo pacto possit. Veluti si quis hominem præpotentem & inuictum, frustra conetur opprimere. nec enim liquescit statua.

Aristoph. ### *Nunquam efficies, vt rectè ingrediantur cancri.*

Quod à natura sit institū, nullo corriges negotio. Nam cancris genuinum, obliquè ingredi.

Sambucam citiùs.

Adagij speciem præ se gerit Persianum illud carmen: *Sambucam citiùs caloni aptaueris alto.* Cuius vsus incidet, si quando significabimus aliquem à disciplina percipienda, siue munere gerendo nimis alienum esse. Siquidem Sambuca organum est musicorum, quod haudquaquam congruat caloni. Calones autem vocantur militum ministri, qui vallos ac ligna gestabant. Porrò cùm milites sint imperiti musices, multò magis calones.

Lenticulam angulo tenes.

Φακοῦ γωνίας κρατεῖς. Id est, Lentem angulo tenes. De negotio, quod fieri nullo pacto queat, propterea quòd hoc leguminis genus angulis careat. Refertur à Suida.

Ex arena funiculum nectis.

Ἐξ ἄμμου χοινίον πλέκεις. Id est, Ex arena funiculum nectere, est frustra conari, quod nulla ratione possit effici.

Asini cauda.

Ὄνου οὐρᾷ τιλίαν οὐ ποιεῖ. Id est, Asini cauda non facit cribrum: vbi quis ad hoc aut illud dicetur inutilis. Cribrū è pilis equinis fieri consueuit, non è villis asininæ caudæ.

Augiæ

Augiæ stabulum repurgare.

Αὐγίου βουστάσιον. Id est, Augiæ bubile. Allegoria prouerbialis in hominem, aut in rem maiorem in modum inquinatam. Lucianus in Pseudomante: Et Augiæ bubile, si non omne, at certè pro mea virili conabor submouere. Ostēdit autē huius stabula tantum habuisse congesti fimi, quantum ter mille boues pluribus annis reddere potuerint. In Græcis epigrammatis recensetur inter Herculis labores Augiæ stabulum repurgatum.

Veste circunfers ignem.

Ἱμάτιον τὸ πῦρ περιφέρεις. Id est, Veste circunfers ignem, vbi quid ridiculè fit, aut vbi quis suum ipsius malum fouet, veluti scortum, aut adulatorem, aut fictum amicum.

Lupo agnum eripere postulat.

Vbi quis frustra conatur prædā recipere, cui semel manus iniecit rapax aliquis. Plautus.

Luscinia deest cantio.

Perinde quasi dicas, Mulieri desunt verba, poetæ versus, oratori color, sophistæ cauillū: Plautus in Bacchidibus:

Ego quoque pol metuo ne luscinio læ defuerit cantio.

Quid si cælum ruat?

Τί εἰ ὁ οὐρανὸς ἐμπέσοι; Ironia in eos, qui tutissimis etiam in rebus ridiculè timent. Terētius in Heautontimorumeno:

Quid si nunc cælum ruat?

Bos porrecto vltra Taygetum capite.

Ταῦρος ὑπερκύψας τὸν Ταύγετον ἔπιεν ἀπὸ τῆς Εὐρώτα. Id est, Taurus porrecto vltra Taygetum capite, bibit ex Eurota. De re vehementer absurda. Natum ex Apophthegmate Geradæ Lacedæmonij. Is ab hospite quopiam interrogatus, quæ pœna foret adulteris apud Lacedæmonios: respondit, Is taurum maximum depēderet, qui producto vltra Taygetum montem capite, biberet ex Eurota. Plutarch.

ILLECEBRA MALI.

Lotum gustauit.

Λωτοῦ ἔφαγες. Id est, Lotum gustasti. De iis dicebatur, qui diutiùs in peregrinis regionibus hærerent, velut obliti reditus. Neque inconcinnè dixeris in eos, qui simul atque semel voluptatem inhonestā degustarint, ad pristina studia reuocari non queunt. Sumtum à fabula Lotophagorum.

Est autem lotus arbor, de qua Plinius lib. XIII. Tam dulcis ibi cibus, vt nomen etiam genti, terræque dederit, nimis hospitali, aduenarum obliuione patriæ.

Theocrit. *Periculosum est canem intestina gustasse.*

Χαλεπὸν χοῖον κιὼα γεύσαι. Id est, Periculosum canem intestina gustasse. Admonet adagium haud facilè temperare à peccato, qui semel illecebram illam velut auctoramentum vitiorum degustauerit. Quemadmodum, qui semel scortum attigerit, qui semel periurio rem auxerit, qui semel aulicam vitã sit expertus. Effertur & ad hunc modum apud Lucianum: Neque canis desiturus est, qui semel corium edere didicerit.

IMPERITIA.

Dulce bellum inexpertis.

Γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος. Id est, Dulce bellum inexperto. Vegetius De re militari lib. III. c. XIII. Sunt quędam in rebus mortalium, quę quantũ habeant discriminis ac malorum, non intelligas, nisi facto periculo. *Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit.*

Pedum visa est via.

Τῶν ποδῶν ἐώρακεν ὁδός. De negotio, cuius aliquando periculum feceris. Sumtum à viatoribus. Terent. in Phorm. *Ah non ita. Factum est periculum, iam pedum visa est via.*

Operarij.

M. Tullius lib. De oratore primo, non absque prouerbij specie operarios appellat, qui citra philosophiæ cognitionem caussas agunt. Architectus ex arte rationem operis præscribit, operarij verò non iudicium suum, sed tantum operam adhibẽt, iuxta præscriptum. At qui philosophiam callet, ex se paratus est de quauis re rectè dicere. M. Tullius de Menesarcho loquens, Hos quos nos oratores vocamus, nihil esse dicebat, nisi quosdam operarios, lingua celeri & exercitata: oratorẽ autẽ, nisi qui sapiens esset, esse neminẽ. Huius generis oratores libro De claris oratoribus appellat Vocales. Trãsferri poterit ad concionatores, qui quòd parum exercitati sunt in sacris litteris, è collectaneis ediscunt quod apud populum multo clamore, multáque corporis iactatione detonent. Aut qui in templis ingenti boatu canunt non intellecta: non concionatores, sed operarij: non

non cantores, sed operarij.

IMPOSTVRAE.

Dare verba. Terentius.

Passim obuium est apud omnes auctores, pro eo quod est, fallere. Persius satyra IIII. *Vt manus, da verba & decipe neruos:* Terentius, *Cui verba dare difficile est.* Ouidius:

Verba dat omnis amans.

Addere manum.

Pro eo, quod est, ludibrio habere. Translatum opinor ab iis, qui manu ad aurem porrecta, motáque quempiam irridենt. Plautina verba sunt hæc: *Quomodo de Persa manus mihi addita est?* Plautus.

Os sublinere.

Pro eo quòd est, Dare verba, & arte quadam illudere, reperitur aliquoties apud auctores. Nonius Marcellus tractum putat à ridiculo quodam lusus genere, quo dormiẽtibus ora pinguntur.

Obtrudere palpum. Cicero.

Est arte, fucóque decipere. Vnde & palpari pro adulari, & palpones adulatores vocamus, è simili metaphora tracta ab equisonibus, qui ferocientibus equis, plausu manus adblandiuntur.

Facere fucum. Terentius.

Impostura facere, & artificiosa dissimulatione deludere. Medicamẽtum illud, quo cuti superinducto mulierculæ vitia formæ dissimulant quasíque personã assumunt, fucum vocant.

Circumtondere comam.

Περικείρειν τοῖς πλουσίοις. Græcis in prouerbio est, pro eo quod est, ludibrio habere. Nã is lusus gratia fieri solet stupidis, vt iis non sentientibus, cæsaries circumtondeatur. Lucianus.

Noua hirundo.

Νέα χελιδών. Suidas ait dici solere, quoties verba darentur alicui. Sumtum à ioco puerili. Nam hi data opera, nouam hirundinem adsimulantes videre sese, ostendunt aliis, deinde contemplantibus illis & intentis, interim quod volunt, surripiũt. Proinde quadrabit in eos, qui falsa spe quapiam iniecta fallunt ac nocent.

In laqueum inducere.

Et in cassles inducere, est arte sic concludere quempiam, vt iam nullum sit effugium.

Ephesiæ literæ.

Diogen. Ἐφέσια γράμματα. Dictum videtur de iis, qui mira felicitate, tanquam diuina virgula, quidquid optarent, assequerentur. Aiunt enim Ephesiis notulas quasdam & voces magicas fuisse, quibus vtentes in omni negotio victores euaderent.

IMPROBI.

Lydi mali, post hos Ægyptij, &c.

Λυδοὶ πονηροὶ, δεύτεροι δ' Αἰγύπτιοι,
Τρίτοι δὲ πάντων Κᾶρες ἐξωλέστατοι. Id est,
Lydi improbi, post hos secundi Ægyptij,
Tertiique Cares perditissimi omnium.

Tempestiuiter vtemur, si quando mali cum malis conferuntur, & collatus cum sceleratioribus, ita demum minùs illaudatus aliquis videtur.

Lerij mali.

Λήριοι κακοί. In eos rectè dicetur, qui pariter omnes gentis vitio sunt improbi. Leriorum enim populus ob insignem morum improbitatem in prouerbiũ abiit, auctore Strabone libro Geograp. x.

Mali commatis.

Πονηρὸν κόμματος. Dicebatur improbus, contemtus, & reiiculus quispiam. Sumta metaphora à reprobatis numismatis. Aristophanes in Pluto: Ἔοικε δ' ἦ πονηρὸν κόμματος. Videtur esse non probati commatis. In sycophantam dictum iam ad paupertatem, famémque redactum. Interpres ostédit comma esse vilissimi nomismatis genus.

Adulterinus.

Κίβδηλος. Quod simplex non est, neque sincerum, id vulgato verbo Græci κίβδηλον vocant. Hinc ducto vocabulo, quòd aliud præ se ferant, aliud tegant. Conueniet igitur in amicitiam insinceram & fictam, aut in hominem blando vultu, sed animo virulento. Aut in eum, qui sanctimoniã habitu præ se ferat, quum vita sit impia.

Bipedum nequissimus.

De homine vehemẽter improbato, quíque vel pecudes nequitia

nequitia superet. Cicero torserat in Clodium, in oratione pro domo sua.

Tenedius tibicen.

Stephan. Τενέδιος αὐλητής. Dicebatur testis falsus & calũniator. Hinc natum, quòd Philonome tibicinem suum subornarit, qui testaretur apud Cygnum, ipsam à Tenne de stupro fuisse interpellatam, ac vi etiam tentatam.

Phrynondas alter.

Φρυνώνδας ἄλλος. De improbo. Huius meminit Lucianus in Pseudomante inter nobiles facinorosos: Quoties insigniter malum & sceleratũ accipi volebant, Phrynondam appellabant. Fuit enim is homo versutissimus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex.

Noui Simonem, & Simonme.

Vide Similitudinis.

Bestia bestiam nouit. Ibidem,

Ambrones.

Ambrones enim vulgo dicebantur, qui raptò, malísque artibus viuerent. Originem indicat Festus Pompeius, admonens eam Galliarum gentem fuisse, quam cum mare inundãs finibus suis depulisset, per aliena oberrãtes rapinis ac prædationibus se suósque alere cœperunt.

Ballio.

Nomina quædam ob insignem improbitatem abierunt in prouerbium, quod interdum à veris, interdum à fictis in comœdia personis sumitur. Nam M. Tullius in actionibus suis subinde C. Fannium Cheream quendam Ballionem appellat. Ballionem inducit Plautus in Pseudolo, lenonem impurissimum, rapacissimum, improbissimum. nomen confictum est à βάλλειν, quod semper aliquid prædæ venetur leno: vel à βαλλίζω, quod lasciuiarum ac saltationum sit architectus.

Βεργαΐζειν.

Stephanus scribit βέργην esse ciuitatem Thraciæ, siue, vt Strabo refert, vicum. Eius gentis improbi mores in prouerbium abierunt, vt dicerentur βεργαΐζειν, qui nihil sani loquerentur. Tota enim natio Thracum multis nominibus malè audiebat, sed præcipuè ob morum truculẽtiã ac perfidiam.

Eurybatizare.

Eurybatizare.

Εὐρυβατύεσθαι. Est improbis vti moribus. Eurybatus ex Cercopibus vnus fuit insignitæ improbitatis homo. Huius meminit Lucianus in Pseudomante vltra Cercopas, vltra Eurybatum aut Phrynondam, aut Aristodemum, aut Sostratum.

Tria cappa pessima.

Τρία κάππα κάκιστα. Iactatum & hoc olim ænigmatis vice quo trium gentium mores notatisunt, Cappadocum, Cretensium & Cilicum.

Duplex cappa.

Διπλοῦν κάππα. Velut ænigma, quo malum aliquod signi ficabant. Siquidē gemino κ scribuntur κακά. Simili figura Plautus furem trium literarum hominem appellauit.

Aristoph.

Βωμολοχός. Βωμολοχεύεσθαι.

Bomolochi prouerbiali conuitio dicebantur scelesti & improbi. Dicuntur autem βωμολοχοὶ, qui quum res diuina peragitur, non faciunt vota Diis, sed nugas inanes blaterant. Qui mos hodie magnatibus magnopere placet.

Suidas.

Inexploratus homo.

Ἀξάστιστος ἄνθρωπος. Id est, Inexpensus, inexercitatus, non probatus. Subest Metaphora in ἀξάστιστος. βάσανος enim coticula est, qua solet aurū explorari. Latini vocant indicem.

Diagoras Melius.

Διαγόρας ὁ Μήλιος. In sceleratum ac fœdifragum & impium. Hic capta Mela, vixit Athenis, & Athenienſium sacrorum mysteria vsque adeò contemsit, vt complures auerterit à religione, deterruerítque ne iam vellent initiari, &c.

Lupis decas.

Λύκου δίκας. Dictum apparet in eos, in quos inhonesti lucri pars aliqua tametsi pusílla rediret. Aut in eos qui largitionibus essent corrupti, aliósve corrumperent.

Cum sacco adire.

Non dubium est, quin hic sermo fuerit vulgò iactatus de quouis, qui postulat vt statim exhibeatur, quod petit. Affertur ex Paulo lib. pandect. 46. lit. de sol. & liber. cap. quod dicimus: Quod dicimus, inquit, in eo herede, qui fideiussori testatoris id quod ante aditam hæreditatem ab eo solutum est debere statim soluere, cū aliquo scilicet temperamento

mento temporis intelligendum est: nec enim cum sacco adire debet.

Plutarch.

Onobatis.

Apud Cumanos mulier in adulterio deprehēsa ducebatur in forum, vt illic lapidi insistens, omnibus esset conspicua. Deinde impositam asino, atque ita per totam ciuitatē circumductam reducebant ad lapidem, vt ibi rursus esset omnibus spectaculo. His actis habebatur infamis per omnem vitam, & ignominiæ gratia ὀνοβάτις dicebatur, quòd asinum equitasset. Quadrabit in quamuis prostitutæ famæ.

Cercopum cœtus.

Ἀγορὰ Κερκώπων. Id est, Cœtus Cercopum. De conciliabulo, conuentúque versutorum & improborum hominum dicebatur. Narrant enim Cercopes quosdam in Epheso fuisse notæ fraudulentiæ viros, qui suis dolis conati sint ipsi Ioui imponere. Hos admonuerat mater, ne in Melampygum inciderent, id quod euenit. Nam pòst ab Hercule vincti sunt, iussu Omphales.

Cercopissare.

Κερκωπίζειν. Cercopissare dicūtur, vel qui lasciuiunt, aut qui adulantur. Metaphora ducta ab animātibus, quæ mota cauda adblandiuntur vt Chrysippo placet, Suida teste, vel qui molesti sunt obturbántque, & obstrepunt, Vt vox deflexa sit à Cercopibus illis Lidiis, quos Hercules, quòd sibi cum Omphale cubanti petulantiùs obturbarent, amicæ iussu vinctos de claua suspendit.

Ἀλιτήριος.

Vulgò dicebatur, qui per vim raperet aliena. Natum ex euentu huiusmodi. Temporibus Aetolici belli, tanta frumentariæ rei penuria incidit Athenienſibus, vt pauperes coacti fame captiuorum farinam diriperent. Inde vox traduci cœpit ad hominem quocunque modo sceleratum.

Ferre iugum.

Plaut. in Curcul. *Iámne fert iugum?* De puella percontatur quispiam, num iam per ætatem virum reciperet.

Magis impius Hippomene.

Ἀσεβέστερος Ἱππομένους. Id est, Magis impius quàm Hippomenes. Hic Athenienſium Princeps filiam à ciue quopiam vitiatā vnà cū equo feroci cōclusit in domicilio, nec huic,

nec illi cibum præbẽs. Equus igitur fame in rabiem actus, puellam adortus cõcit: deinde periit ipse quoque pabuli videlicet inopia. Post hæc pater domum est demolitus: loco nomen inditum, equi & puellæ. Recensetadagium Dio genianus.

Eustathius

Mare proluit omnium mortalium mala.

Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά. Id est, Hominum vniuersa proluit pelagus mala. Natum est ab euentu huiusmodi: Refert Diogenes Laertius, Euripidem Platoni comitem fuisse peregrinationis, quum Ægyptum adiret. Ibi quum morbo suo corripiretur comitiali, ni fallor, sacerdotes Ægyptij mersione marina sanauerunt hominem. Quin hodie morsos à cane rabido, si nouies mergantur in mare, putant à rabie liberari.

Gellius.

Qui omni in re, & omni in tempore.

Sed enim qui omni in re, atque in omni tempore, omni laude vacat, is illaudatus est. Admonet parœmia ferè neminem esse tam deplorati ingenij, qui non aliquando dicat faciátve quod laudem promereatur.

Seruilis capillus.

Ἀνδραποδώδη τρίχα ἐπισκυνεῖν. Seruilem capillum præ se ferre dicuntur, qui agrestibus & inelegantibus sunt moribus. Inde ductum quòd Athenis serui manumittendi, capitis pilos deradebant.

Vlyssis remigium.

Homines nequam & voluptatibus addictos Horatius in epistolis *Vlyssis remigium* appellauit, prouerbiali nimirum figura. *Remigium vitiosum Ithacensis Vlyssi.*

Dij tibi dent tuam mentem.

In insanum congruit, & sua dignum mente. Martialis: *Dij mentem tibi dent tuam Philæni.*

Non es laudandus, ne in cœna quidem.

Οὐκ ἐπαινετὸς οὐδ' ἐν παρελθίνοις. Id est, Non queas laudari ne in parentalibus quidem. In hominem dicebatur vehementer illaudatum. Antiquis mos erat, præsertim Atticis, in cœnis funeralibus, quas Græci παρελθίνια vocant, encomiis, epicediis & epitaphiis laudare vita defunctum, etiamsi parum meruisset in vita.

Compendiaria res improbitas.

Σωίτομος ἡ πονηρία, βραχυλία ἡ ἀφετή. Id est, Compẽdiaria res improbitas, virtus lõga. Qui semel addixit animum vitiis, is quiduis flagitij facilè patrabit. At singulæ virtutes magno sudore parandæ.

Insania non omnibus eadem.

Μανία γ' ἐ πᾶσιν ὁμοία. Id est, Haud est eadem vesania cunctis. Sensus est, nullum esse mortalem, qui non in aliqua re desipiat. Quanquam alius alio morbo laboret, hic auaritiæ, ille libidinis, hic ambitionis, ille iuuidiæ, &c.

IMPVDENTIA.

Lingua non redarguta.

Plato in Theæteto, Ἀ'πὲρ ὡς ἔοικεν, ἐὰν ὅτι δοκῇν, Εὐριπίδειόν τι ξυμβήσεται, ἡ μὲν γλῶττα αὐτὴ ἀνέλεγκτος ἡμῖν ἔσται, ἡ δὲ φρὴν οὐκ ἀνέλεγκτος. Id est, At vt videtur, posse responderis, Euripideum quiddam nobis accidet, lingua quidem vobis erit irredarguta, mens autem non erit redarguta. In eos quadrat, qui rationibus conuicti, non cedunt tamen, sed tergiuersantur reclamantes, aduersus suam ipsorum conscientiam.

Faciam os perfricare. Frontis perfrictæ.

Dicuntur, qui pudorem omnem dedidicerunt, velut abPlinius.
sterso manu à vultu pudore.

Dea impudentia.

Θεὸς ἡ ἀναίδεια. Dici solitum, vbi quis ex audacia inuerecundiáque sua lucrum atque emolumentum ferret. Nam inutilis, vt ait Homerus, verecundia viro egenti: complurésque mortales videas, quibus magno bono fuerit, nihil omnino puduisse.Zenodor.

Nudo capite.

Γυμνῇ κεφαλῇ. Nudo capite facere quempiam dicũtur, qui palàm ac citra pudorem omnem faciunt. Qui rem pudendam faciebant, iis mos erat centonibus caput operire.Plautus.

Atticus aspectus.

Ἀττικὸν βλέπος. Perinde est quasi dicas: Os impudens. Nam hoc vitio notati sunt Atticorum mores.Aristoph.

IMPVDICITIA.

Huc spectat etiam paulò antè citatum, *Onobatis.*

Oscè loqui.

Oscè loqui vetusto prouerbio dicebantur, qui turpiter parúmque pudicè loquerentur. Ab Oscorum moribus allusione sumta, quòd apud eos spurcarum libidinum impunitus vsus fuerit.

Ægis venit.

Αἰγὶς ἔρχεται. Suidas indicat prouerbium dici solitum de iis, qui petulanter & impudenter agerent. Ægis autē Græcis varia significat. Sunt qui putent inter alia significare sacerdotem, quæ Athenis solita sit ferre sacram Ægidem, itáque ingredi ad eos qui nuper duxissent vxores. Apparet in huiusmodi sacris multum fuisse licentiæ.

Cicero. ### *Panicus casus.*

Panicon veteres vocabant subitum animorum tumultum, sed inanem. veteres enim existimabant Panem Deum repentinos terrores & animi consternationes immittere, lymphaticis simillimas, vsque adeò impotentes, vt non ratione modò, verùm & mente careant.

Aristoph. ### *Da lapidi volam.*

Interpres Aristophanis indicat pueros siquando viderint aues, dicere solere: Da lapidi volam, & cadent omnes. Conuenit vbi quis sectatur quæ non possit assequi: aut minatur iis, quibus non potest nocere.

Metum inanem metuisti.

Plutarch. Ἀδὲς δείας δίος. Id est, Inanem metuis metū. Vbi quis formidat in re tuta. Virgilius: *Omnia tuta timens.*

Multa in bellis inania.

Πολλὰ κενὰ τῦ πολέμου. Id est, Multa belli inania. De inani suspicione, aut pauore sine caussa oborto, quem Græci πανικὸν vocant. Parœmiam hinc manasse putant, quòd huiusmodi Panici terrores solent plerunque in bellis accidere.

Theagenis hecateum.

Θεαγένους ἑκάτειον. In superstitiosos ac ridiculè meticulosos dictum est. Hic Theagenes legitur vsqueadeò fuisse superstitiosus, vt domi haberet Hecates simulacrum, nec vsquam pedem moueret, nisi illo consulto.

Canes

Canes timidi vehementiùs latrant. Q. Curt.

Thrasonum est turgidis minis dira moliri, at Chremes ad rem gerendam promtior. Sic & Athenienses ad bene dicendum quàm ad grauiter agendum accōmodatiores fuisse leguntur. Denique mulieres lingua melius, quàm viri belligerantur.

Aspersisti aquam.

Aspersisse aquam dicitur, qui dicto quopiam reddiderit animum, ac metum ademerit. Mutuò sumtum ab iis, qui in deliquio aspersa in facie aqua, ad sui sensum reuocantur. Plautus.

Vtre territas.

Ἀσκῷ ἢ ἀσκίῳ μορμολυκίεσθαι. Id est, Vtre terrere, siue terreri. Dici solitum, quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incutit. Sumtum ab iis, qui vasorum inanium huiusmodi sonitu pauefaciunt pueros, vel potiùs, qui vasorum huiusmodi sonitu propellunt aues. Putant idem valere τῇ σκιᾷ μορμύσσῃ, id est, Vmbra territas.

Leonem larua terres. Diogenian

Μορμολυκίοις ἐκφοβεῖς τὸν λέοντα. Id est, Laruis terres leonem. Conueniet de minis inanibus, ac terriculis deridendis.

Asinum tondes.

Τὸν ὄνον κείρεις. De iis qui rem absurdam atque inutilem aggrediuntur, quum asinus lanam non habeat. Aristoph.

Ab asino lanam. Idem.

Cui finitimum est illud: Ὄνου πώκας ζητεῖς. id est, Asini lanam quæris. De iis, qui stultè quærunt ea, quæ nusquā sunt. Effertur adagium etiam ad hunc modum: *Asini lanæ.*

Vtrem vellis.

Ἀσκὸν πίλλεις, (Adagio, *Vtrem cædis*, simillimum,) vel quòd non sentiat, vel quòd pilis careat.

Caluum vellis.

Φαλακρῷ πίλλεις. Vbi quis inanē operam sumit, aut vbi quis auferre conatur, quo vacat is à quo petitur. Veluti si quis à paupere conetur extundere pecuniam, ab indocto litteraturam. Idem: Nudo vestimenta detrahere.

Lucianus.

Æthiopem lauas. Æthiopem dealbas.

Αἰθίοπα σμήχεις. Natiuus ille Æthiopum nigror, quem Plinius ex vicini syderis vapore putat accidere, nulla abluitur aquâ, neque vlla ratione candescit.

Mortuum flagellas.

Νεκρὸν μαστίζεις. In eos, qui obiurgant illos, qui nihil prorsus obiurgatione commouentur, aut qui vita defunctos insectantur ac lacerant.

Plautus.

Aquam è pumice postulas.

Pro eo quod est, Frustrà ab alio petere, cuius ipse à quo petis, maximè sit indigus. Nihil enim pumice lapide siccius nihil siticulosius. Perinde ac si quis ab indoctissimo doceri postulet, ab inconsultissimo consilium expectet, ab egeno munus, ab inope præsidium, denique ab auaro atque tenaci pecuniam.

Idem.

Mortuo verba facit.

Νεκρῷ λέγουσι μύθους εἰς οὖς. Mortuo ad aurem fabulam narrans. Plautus: *Mortuo verba nunc facio.* Terentius: *Verba fiunt mortuo.* Rursum Plautus: *Nihilo pluris refert, quàm si ad sepulcrũ mortuo dicat iocum.*

Littori loqueris.

Αἰγιαλῷ λαλεῖς. Dictum in eos, qui frustrà suadent vel orant, perinde quasi surdo loquantur. Nam littora propter assiduum fluctuum fragorem surda dicuntur.

Aquilam volare doces.

Ἀετὸν πτᾶσθαι διδάσκεις. In eos qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum sit ipse exercitatissimus, nihil eget doctore.

Delphinum natare doces.

Δελφῖνα νήχεσθαι διδάσκεις. Diuersa metaphora sententiam eandem declarat. Quod enim Delphin inter pisces, id aquila inter volucres.

Delphinum cauda ligas.

Δελφῖνα πρὸς τὸν ἀέρα δεῖς. Id est, Delphinum cauda alligas. In eos, qui quippiam incassum conantur, propterea quòd delphinus cauda sit lubrica, nec ea parte teneri queat. Quadrabit & in eos, qui ea via quempiam aggrediũtur, qua nequaquam possit superari.

Diogen.

Nebulas diuerberare.

Νεφέλας

Νεφέλας ξαίνειν. Dicitur, qui vel in re stulta, vel quæ fieri nõ queat, frustra sumit operam.

Asini caput ne laues nitro.

Ὄνου κεφαλὴν μὴ πλυνεῖν νίτρῳ. Ne multum sumtus operæve impendas in rem vilem ac sordidam.

Ad fractam canis.

Πρὸς ἐρραγυῖαν ἄδεις, subaudi, vel chordam vel citharam. Suidas ostendit dici solitũ de iis qui frustra laborant. Quanquam non inscitè accommodabitur, vbi non respondetur officiis alicuius, aut vbi quis suadet obstinato, aut orat inexorabilem.

De fumo disceptare.

In Philosophos dictum, qui de rebus nihili nimiũ anxiè disputant.

Arenam metiris.

Ἄμμον μετρεῖς. Id est, Arenæ modum quæris, siue metiris, hoc est, rem infiniti laboris atque inexplicabilem inceptas. Aut frustra conaris, quod nequeas efficere.

Arenæ mandas semina.

Εἰς ψάμμον σπείρεις. Propterea quòd steriles arenę, maximè litorales, nec idoneæ ad sementem. Ouidius.

Quid facis Oenone, quid arenæ semina mandas?
Non profecturis litora bubus aras.

Atqui in nostra Brabantia sunt agricolæ tã industrij, qui sitientissimas arenas cogant & triticum ferre.

De lana caprina.

Horatius.

Natum ab euentu apparet, de duobus contentiosè decertantibus, vtrum lanam haberet caper, an setas. Loquitur de morosis in amicitia, qui quantumlibet friuola de caussã litem cum amico suscipiunt.

In aqua scribis.

Hoc est, *Nihil agis.* Xenarchus apud Athenæum: Lucianus.

Inscribo vino. si qua iurat femina. Item Catullus:
Mulier cupido quod dicit amanti,
In vento & rapida scribere oportet aqua.

Reti ventos venaris.

Δικτύῳ ἄνεμον θηρᾷς. Id est, Reti ventos captas. De frustra laborantibus, qui rem inanem inaniter captant.

Ignem dissecare.

Εἰς τὸ πῦρ ξάφειν. Id est, Ignem diuerberare. Aristides: Non intelligebas autem teipsum omnibus illis prouerbiis obnoxium esse, quòd ignem diuerberares, quòd lapidem elixares, quòd in sacris sementem faceres.

Isthmum perfodere.

Isthmum perfodere dicebantur, qui magno quidem conatu, sed irrito molirentur aliquid. Ductum ab Isthmo Corinthiaco, qui efficiebat vt naues longo & ancipiti ambitu iuxta peninsulam circumagerentur. Isthmus ea terræ structura est, quæ in duo maria iter porrigit. Sunt autem duo Isthmi Achaicus ceu Corinthiacus, & Thracius.

In arena ædificas.

Εἰς ψάμμον οἰκοδομεῖς. Ad quod Euangelica parabola videtur alludere: Non consistit, quod super arenam struxeris. Proinde rectè vsurpabitur, vbi quis negotium aggreditur inutile futurum, vtpote non rectè iactis antè fundamentis.

Parieti loqueris.

Πρὸς τὸν τοῖχον λαλεῖς. Plautus in Trucul. vsurpat pro eo quod est taciturno loqui: *Ego*, inquit, *ero paries, loquere tu.*

Cribro aquam haurire.

Κοσκίνῳ ὕδωρ ἀντλεῖ ἢ σπείρει. Id est, Cribro aquam haurit. Quod etiam in obliuiosos, non inconcinnè dicetur. Sumtum à fabula Danaidum puellarum, quas Plato scripsit apud inferos hoc genus pœnæ pendere, vt assiduè aquam in dolium pertusum, vasis item pertusis inferant. Effertur & ad hunc modum: *In dolium pertusum aquam hauris.*

In aquam sementem iacis.

Εἰς ὕδωρ σπείρεις. Id est, In aqua sementem facis. Loquitur de iis, qui beneficium conferunt in ingratos atque improbos homines.

In saxis seminas.

Κατὰ πετρῶν σπείρεις. Id est, In saxis sementem facis. Quò quidem allusisse credi potest allegoria Euangelica de semine, quod in petras inciderit. Nam hoc terræ genus ferè sterile est, quia non potest aratro proscindi.

Et operam & retiam perdere.

Plautus in Rud. Iam nunc & operam ludos facit & retiam. Id quidem citra tropum dictum est à sene, qui Grippũ seruum piscatum miserat, cùm esset noctu orta tempestas grauissima. Venustius erit si tropo adhibito dicatur in captatorem, cui non succesſit aucupium. Porrò retiam Plautus antiquè dixit, pro rete. Affine illi, *Oleum & operam perdidi.*

Sterilem fundum ne colas. Plato.

Στεῖρον ἀγρὸν μὴ σπείρειν. Id est, Agrum sterilẽ ne colas. Hoc est, ne doceas indocilem, ne felicitatem quæras in diuitiis. Non enim pariunt homini beatitudinem.

Utrem mergis vento plenum.

Ἀσκὸν βαπτίζεις πνεύματος πλήρη. Competit in eum, qui frustra conatur, vt qui castiget inemendabilem, quòd inflatus vter quantumuis immergas, rursum emicet.

Cauam Arabiam serere.

Τῷ κοίλῳ Ἀραβίᾳ σπείρειν. Prò, frustra sudare, aut in re per difficili nec admodùm frugifera operam sumere. Lucianus in Apologia: Vt cauam Arabiam serere aggrediatur. Significat autem palustrem Arabiæ partem neutiquam idoneam sementi.

Aranearum telas texere. Basilius.

Τὰ ἀραχνία ὑφαίνειν. Est in re friuola nullius frugis, infinitũ atque anxium capere laborem. Cuiusmodi sunt rationes dialecticæ.

Arare litus.

Αἰγιαλὸν ἀρόω. Est sterilem operam sumere. Ausonius in Theonem:

Quid geris extremis positus telluris in oris,
Cultor arenarum vates, cui litus arandum?

Huius peculiaris vsus erit, quum officium impenditur in eum, à quo nihil sis fructus aliquando percepturus.

E multis paleis, parum fructus collegi.

Ἐκ πολλῶν ἀχύρων ὀλίγον καρπὸν συνήγαγον. Id est, Multo labore non multum emolumenti sum consequutus, aut è verboso sermone paullulum bonæ sententiæ, ex ingenti volumine minimum doctrinæ retuli. Translatum ab excussoribus tritici.

Ouum adglutinas.

Ὠὸν κολλᾷς. Id est, Ouum glutino cõpingis. Ridiculè laborat, qui fractum oui putamen glutino sarcire & coagmentare conetur. Diogen.

Penelopes telam texere.

Est inanem operã sumere, & rursum destruere quod effeceris. Natum ex Homeri Od 11. Fingit Penelopen Vlyssis vxorem procos iam vrgentes hac conditione delusisse, vt tum se promitteret nupturam, vbi telam, quam habebat in manibus, absoluisset. Quam conditionem postea quàm illi accepissent, mulier astuta quod interdiu texuisset, id noctu retexere cœpit.

Oleum & operam perdidi.

Plautus. Quidquid insumsi, seu re, seu laboris, id frustra insumtum est. Metaphora ducta est à gladiatorum ac palæstritarum certaminibus, in quibus certaturi vnguentis quibusdam oleaceis perungebantur.

Bos ad ceroma.

Diuus Hieronymus ad Pammachium, videtur huic adagio velut alterum quoddã adagium subtexuisse: Oleum perdidit & impensas, qui bouem mittit ad ceroma. Siquidem hoc ipsum, bouem ad ceroma mittere, prouerbium sapit, pro eo quod est docere indocilem: aut ad id muneris quempiam ascisсere, ad quod obeundum minimè sit idoneus, videlicet ingenio repugnante. Nam ceroma dicitur vnguentum quo olim Athletæ vngebantur, id ex oleo certísque terræ generibus conficiebatur. Porrò ad certamina hoc inutilis est.

Nihil agere.

Suidas hunc versiculum citat è Cratini fabula, cui titulus Horæ:

Καὶ ταῦτα φράτιων φασὶ αὐὴρ εὐδὲν ποιῶν. Id est,

Atque ista faciens quidam ait, faciens nihil.

Admonétque subesse prouerbium quod quadret in eos, qui frustrà laborant. Celebratur & illud Attili: Satius est otiosum esse, quàm nihil agere.

Periit sus.

Ἀπόλοιτο ὗς, καὶ παίδιον καὶ γάμος. Id est, Periit mihi sus, & talentum & nuptiæ. Dici consuetum vbi quis frustratus perdidisset operam & impensam.

Quid opus erat longis canere tibiis?

Τί γάρ με ἔδει μακρῆς αὐλοῖς αὐλεῖν; Id est, Quorsum attinebat me longis canere tibiis? Id aiunt conuenire in eos, qui sumsissent inanem operam, aut sumtum.

Ollas

Ollas ostentare.

Κύτρας ἐπιδείκνυσθαι. Est rem per se ridiculam ac sordidã, perinde vt maximam efferre. Plutarch.

Cum diis non pugnandum.

Homerus. Qui monebit non esse pugnãdum cum genio, cum superis, cum magnis principibus, vsurpabit illud Homeri: Verùm homines Diis inferiores. Hanc sententiam sic extulit Pindarus: Oportet aduersus Deum non contendere.

Asinum sub fræno currere doces.

Hoc est, doces indocilem. Nam equus ad cursum idoneus, asinus ad equestrem cursum inutilis. Horatius:

Infelix operam perdas, vt si quis asellum
In campum doceat parentem currere fræno.

Apud nouercam queri.

Plautus. Qui deplorant infelicitatem suã apud eos, qui nihil auxilij sint laturi vel gauisuri magis conquerentium malis.

Ferrum natare doces.

Σίδηρον πλεῖν διδάσκεις. Id est, Ferrum fluitare doces. De iis, qui rem conantur, quæ repugnante natura nequaquam fieri possit.

Cauda tenes anguillam.

Ἀπ' οὐρᾶς τὸν ἔγχελυν ἔχεις. Id est, Cauda tenes anguillam. In eos, quib⁹ res est cũ hominibus lubrica fide, perfidisque.

Austrum perculi.

Aerem verbero.

Id est, Operam lusi. Est apud Plautum in Epidico. Quo quidem adagio nõ est grauatus vti Paul⁹ in Epistolis suis.

Σκιαμαχεῖν.

Olim qui inaniter laborabant, Σκιαμαχεῖν dicebãtur, hoc est, cum vmbra pugnare. Plato: Sed necesse est omnino, vt cum vmbra pugnem, simul & defendẽs & accusans, quum nemo respondeat.

Milium terebrare.

Κέγχρον τρυπᾶν. Milium perforare dicuntur, qui in re difficili, sed prorsus inutili laborant.

Vacuam inhabitare.

Κενὴν οἰκεῖν οἰκίαν. Vacuam habitare domũ dicuntur, qui speciem rei magnificam ostentant, quum ipso bono vacui sunt. Plato.

In frigidum furnum panes immittere.

Εἰς πῦ ψυχρὸν ἐπιτὸν τοὺς ἄρτους βάλλειν. In frigidum furnum immittere panes dicitur & hodie, qui docet indocilē, quī monet auersum, aut qui alioqui sumit inanem operam.

Terentius.

Lapidi loqueris.

Λίθῳ διαλέγῃ. Lapis pro stupido, brutóq. homine ponitur.

Linum lino nectis.

Λῖνον λίνῳ συνάπτεις. Linum lino connectis. Huius adagij duplicē apud Græcos interpretes sensum inuenio. Quorū alter est, Infirmis infirma copulas, friuola friuolis. Alter, Eadem non iisdem rationibus facis, aut dicis.

Surdo oppedere.

Παρὰ κωφῷ αἰ τιπυπρδεῖν. Id est, Apud surdum crepitum edere. Dicitur vbi quid frustra fit. Siue quum conuitiis incessitur is, qui perinde negligit, quasi non audiat.

Terentius.

Laterem lauas.

Πλίνθον πλύνεις. Quo operam inanem significamus.

Anthericum metere.

Τὸν ἀνθέρικον θερίζειν. Dicebantur, qui laborem inanem ac sterilem caperēt. Anthericus, herbæ genus quod meti non possit, sed velli manibus necesse est, veluti & linum. Antherices vocantur summa spicarum fastigia, siue atherices.

Aristoph.

De asini prospectu.

Περὶ ὄνου παρακύψεως. Dici solitum in eos, qui ridendo titulo quempiam calumniantur, aut de friuolis rebus aliquem in ius vocant. Natum à fabula quadam, quæ sic à quibusdam narratur: Figulus quispiam varias auium formas finxerat, eásq. in officina collocatas habebat. At asinus quidam, inobseruantiùs sequente agasone, inserto per officinæ fenestellam capite, pariter & aues & reliqua vasa deiecit, comminuítque. Is, cuius erat officina, agasonē in ius vocat. Quúmque rogaretur ab omnibus, quánam de re litem moueret: De asini, inquit, prospectu.

Idem.

De asini vmbra.

Τ' περὶ ὄνου σκιᾶς. Id est, super asini vmbra. Pro eo quod est, De re nihili.

Lapidem decoquis.

Λίθον ἕψεις. Pro eo quod est, Inaniter laboras. Neque vnquam mollescit lapis quātumuis diutina coctione. Speciatim

tim conuenit in hominem durum, nullísque precibus mollescentem.

Surdo fabulam narras. Surdo canis.

Virgilius.

Κωφῷ λέγεις. *Non canimus surdis, respondent omnia siluæ.* Horatius: *Narrare putaret asello Fabellam surdo.*

Verbare lapidem.

Plautus.

Aptè dicetur, vbi quis obiurgat incastigabilem.

Laborem serere.

Πόνον σπείρειν. Vulgò dicebantur, qui frustrà laborarent.

A lupi venatu.

Ἀπὸ λύκου θήρας. Dici solitum, vbi quis protinus re infecta discedit, aut de negotio molesto & agresti. Neque enim rutum est lupum insequi, neque is facilè capitur, quū reliquarum ferarū venatus non vulgarē adferant voluptatem.

Alienum arare fundum.

Ἀλλοτρίαν ἄρουραν ἀροῦν. Id est, Alienum aruum arare. Pro eo quod est, Alienum agere negotium, aut cum alienis vxoribus habere rem. Plautus: *Fundum alienum arat, suum incultum deserit.*

Hylam inclamas.

Τὴν ὕλην κραυγάζεις. De frustra vociferantibus, aut in genere, de nihil proficientibus. Id fuerit venustius atque concinnius, vbi quis absentem frustra desiderat, vel deplorans, vel optans. Vnde natum sit, habes apud Virgilium egloga 6.

Hic finis nihil attraxit.

Αὕτη μὲν ἡ μάρτυρος οὐδὲν ἕσπασεν. Id est, Funis quidem iste piscium attraxit nihil. Quo significabant operam frustra sumtam, neque ex sententia euenisse quod quis conabatur. Translatum ab hamato funiculo piscantibus.

Hydram secas.

Τὴν ὕδραν τέμνεις. Hydram incidere est, ita vnum aliquod incommodum tollere, vt in eius locum plura alia recipias. Adagium natum à fabula hydræ Lernææ, cū qua multum diúque conflictatus est Hercules, propterea quòd vno resciso capite plura renascerentur. Accommodari poterit ad eos, qui litibus inuoluuntur nunquam finiendis. Lis enim litem parit.

Plato.

Cotem alis.

Ἀκόλλω σπίζῃς. Dicitur in homines edaces, plurimíque cibi, qui nihilo tamen habitiores inde reddantur. Nam in cotis macilentiam, hodiéque vulgò iactatur adagium, quum aiunt: Tam pinguem, quàm cotem, macilentum quempiam significantes. Hermolaus Barbarus interpretatur hoc adagium, pro malè collocare beneficium, vnde non sit reditura gratia.

Cum Coryco luctari.

Πρὸς Κόρυκον γυμνάζεσθαι. Aduersus Corycum luctari dicebatur, qui sumeret inanem operam. Opinor Corycum palæstriten fuisse quempiam inuictum.

Cum Diis pugnare.

Θεομαχεῖν. Dicuntur, qui vel naturæ repugnant, vel aduersus fatalem necessitatem reluctantur. Sumtum à gigantum fabula. Cicero: Quid enim gigantum more bellare cũ Diis, nisi naturæ repugnare?

Quum plurimùm laborauerimus, eodem in statu sumus.

De frustra laborantibus. Quod euenit iis, qui post diutur- num studium nihilo reperiuntur eruditiores, post longam negotiationem nihilo ditiores.

Plinius. *Cum laruis luctari.*

Cum laruis luctari dicuntur ij, qui vita defunctos insectãtur maledictis, qua re nihil esse potest indignius ingenuo viro.

Theocrit. *Undas numeras.*

Κύματα μετρεῖς. Id est, Rem infiniti laboris incœptas.

Inaniter aquam consumis.

Ἄλλως ἁλαλίσκεις ὕδωρ. Id est, Inaniter aquam consumis. In eos quadrabit, qui frustra suadent. A prisco more iudiciorũ sumtum, in quibus ad clepsydræ modum dicebatur.

Zenodot. *In cælum iacularis.*

Εἰς τὸν οὐρανὸν τοξεύεις. Id est, In cælum sagittam torques. De iis, qui frustra laborãt, aut qui audẽt eos lacessere, quos non possunt lædere.

Lucianus. *Voluitur dolium.*

Κεκύλισται ὁ πίθος. Id est, Reuolutum est dolium. In eum, qui cõmouetur alieno exẽplo siue instinctu, ad stultè quid faciendum. Nam dolium facili impulsu, quò velis voluitur. At

At sapiens semper fixus est & immotus.

Vlulas Athenas.

Τλαῦκας εἰς Ἀθήνας. Subaudiendum, portas, aut mittis. Con- Cicero. ueniet in stultos negotiatores, qui merces eò comportant, vbi per se magis abundant. Vt si quis in Ægyptum frumentum, in Ciliciam crocum inuectet.

In eodem hæsitas luto.

Terentius.

In eos competit, qui sic implicantur negotio cuipiam, vt se nequeant extricare. A viatoribus translatum, qui simulatque in lutum inciderint, quum alterum pedem conantur educere, altero altius immerguntur.

In siluam ligna ferre.

Horatius.

Est aliquem iis rebus augere velle, quibus ipse maximè abundet. Eadem ratione dicimus: *In mare deferre aquam.*

Contorquet piger funiculum.

Pausanias.

Cratinus fingit quendam apud inferos funem torquentẽ; asinum autem arrodentem ea, quæ ille iam torsisset, atque ita iam inaniter laborare, qui torquebat.

Tranquillum ætheraremigas.

Zenodot.

Αἰθέρα γλαύκωμον ἐρέσσεις. Id est, Aere tranquillo remigas. De incassum laborantibus, quasi dicas, aerem diuerberas.

Ventos colis.

Ἀνέμους γεωργεῖς. Colis autem dico, pro eo quod est, agrico Idem. lationem exerces. Dicitur in eos, qui è suis laboribus nihil fructus reportant.

Vento loqueris.

Ἀνέμῳ διαλέγῃ. Pro eo quod est, Inaniter. Nam ventus o- Suidas. mnia dissipat. Consimili figura apud Athenæum legitur: *Cælo & terræ loqui.*

Nugas agere.

Aristoph.

Rẽ friuolã ac nihili facere, seu frustra conari, λῆρον ληρεῖς, Atticis familiare, id est, Nugas nugaris.

Actum agere.

Terent.

A iudiciorum consuetudine sumtum, qua fas non est iterum agere caussam, de qua iam sit pronunciatum. Plautus: *Rem actam agis*, id est, incassum laboras. Tullius de amicitia indicat dici solitum de negotio, quod præposterè geritur.

Aquam in mortario tundere.

Lucianus

Τὸ ὕδωρ ὑπέρῳ πλήσσειν. Id est, Aquam pistillo tundere. in eos qui laborant inaniter. Siquidem aquam si quis vel ætatem contundat, nihil aliud erit quàm aqua. Quantumuis doceas ὄνον λύρας, quantumlibet admoneas stupidum, sui similis esse pergit.

Volantia sectari.

De iis, qui nullum certum vitæ scopum sibi proponunt, sed ex tempore viuũt, ad quamuis occasionem mutabiles. Terentius.

Vorsuram soluere.

Vorsuram soluere dicitur, qui sic è præsentibus malis extricat sese, vt aliis grauioribus impediatur. Nam Donato, Vorsuram facere, est æs alienum ære alieno soluere, aut minore fœnore maiorẽ acceptã pecuniã occupare. Hinc ducta voce, vt auctor est Festus Põpeius, quòd vertat creditorem. Idem.

Saxum voluere.

Saxum voluere dicuntur, qui inexhausto quopiam atque inutili labore fatigantur. Tractum à notissima Sisiphi fabula saxum apud inferos sursum ac deorsum voluentis.

Ex inanibus paleis.

Ἀ πὰρ ὐκ καθαρῶν ἀχύραν τετεύχηκας σιτίον. Id est, Atqui è puris paleis trituram frumenti facis. Id est: Operam sterilem & infrugiferam sumsisti. Natum à rusticis. Diogenian

Frustra canis. Lycophr.

Ἄλλως ᾄδεις. De iis, qui frustrà suadent. Effertur etiam ad hunc modum: In vanum cantas. Frustrà pulsas chordas.

Frustra currit.

Εἰς κενὸν τρέχει. Pro eo quod est, Frustrà laborat. Sic vsus est D. Paulus. Sumtum ab his, qui in stadio cursu certant. Suidas.

Milium torno sculpere.

Τὰς κέγχρους ἐκτορνεύειν. Milij grana torno sculpere dicebantur qui rem absurdam molirentur. Milium enim minutius est, quàm vt inde quicquam descalpi possit.

Memorem mones, Doctum doces, & similia.

Idem pollet illud Græcanicum:

Λαλεῖς πρὸς ἔχοντα τὸν ὀπτήμενον. Id est,

Loqueris ei, qui ipse rem calleat.

Obturbas frustra velut vnda.

Ὀχλεῖς μάτην μὲ, κὐμ' ὅπως. Id est, Turbas mè vt vnda inaniter, id est, incassum mihi molestus es.

Can-

Cancrum ingredi doces.

Καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν διδάσκεις. Id est, Cancrum rectè ingredi doces. De eo, qui doceat indocilem. Suidas.

Apud fimum odorum vaporem spargis.

Εἰς κόπρον θυμιᾷς. Id est, In fimum aromatum odorem spargis. Nã perit omnis fragrãtia, fimique fœtore vincitur.

Inuitis canibus venari. Plautus.

Hoc adagio significatum est, non sat feliciter succedere, quod à nolentibus extorquetur.

Inuitos boues plaustro inducere. Theognis.

Simile dictum etiam hodie perseuerat vulgò celebratum, incommodum esse, bobus inuitis plaustrum ducere.

Contra torrentem niti. Aug. cõtra Hieronym

Dicuntur, qui frustrà certant cum iis, quos vincere non queant. Sumtũ à natãtibus, quisolẽt secũdo natare flumine.

Contra stimulum calces. Terentius.

Πρὸς κέντρα λακτίζειν. Id est, Contra stimulos iactare calcem. Est frustra repugnare iis, quos vincere nequeas: & incommodum quod euitare non queas, impatienter ferendo non solùm non effugere, verumetiam conduplicare. Donatus parœmiam esse admonet cum eclipsi. Deest autem iactare, quod vnico verbo Græci dicunt λακτίζειν.

Senis mutare linguam.

De frustrà atque intempestiuè laborantibus. Hieronymus præloquens in quatuor Euangelia: Pius, inquit, labor, sed periculosa præsumtio, iudicare de cæteris ipsum ab omnibus iudicandum, senis mutare linguam, & canescẽtem mundum ad initia retrahere paruulorum. Quo significatur, adultam ætatem ad omnia minùs esse tractabilem, quàm rudes illos ac teneros annos. His finitimum est: Serum esse, canes vetulos loris assuescere. Et hoc: Senex psitta cus negligit ferulam.

Senis doctor.

Γέροντος διδάσκαλος. Conuenit in eum, qui in re sera atque intempestiua frustrà sumit operam. Siquidem vt est iuuenta docilis, atque in quemuis habitum sequax, ita senecta intractabilis, tarda atque obliuiosa.

Herculei labores.

Η' ἐγκλῆσι πόνοι. Dicuntur plurimi atque ingentes, quique vires desiderent Herculanas: Vel qui aliis quidem maximas adferunt commoditates, cæterùm auctori suo nihil fermè fructus adducunt, præter aliquantulum famæ, plurimum inuidiæ. Id quod ita quondam accidisse Herculi putant, quòd quarta luna natus credatur.

Plutarch.

Asinus balneatoris.

Ὦ ὄνος βαλανέως. Id est, Vt asinus balneatoris. Dictum in eos, qui ex suis laboribus ipsi nihil fructus caperent.

Mare exhauris.

Θάλασσαν αὐτλεῖς. De eo qui conatur, quod effici nō possit.

Exurere mare.

Propert. *Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,*
Altáque mortali detrahere astra manu.

Muscas depellere.

Dicitur, qui iocoso atque inutili fungitur officio.

Aristoph.

Conchas legere.

Summi otij est, conchas & vmbilicos legere in litoribus qui lusui esse solet puerorum.

Aues quæris.

Ὄρνις ζητεῖς. Rem vagam & captu difficilem sequeris. Persius: *An passim sequeris coruos, testáque lutóque.*

Zenodot.

Humi hauris.

Χαμαὶ αὐτλεῖς. De inaniter laborante dicebant. Nihil enim est quod è solo haurias. Apparet dici posse, quoties exhausta copia, non multum supereſt, quod haurias.

Influit quod exhauritur.

Ἐπιῤῥεῖ τὸ ἐξαντλούμενον. Id est, Adfluit quod exhauritur. Vbi quis frustrà sumit operam in re quapiam.

E Tantali horto fructus colligis.

Ταντάλου κῆπον τρυγᾷς. Id est, Ex Tantali horto fructum colligis, id est, ea consectaris, quæ nusquam sunt, aut quibus frui non licet. Quod quidem appositè dicetur in mundanis addictos voluptatibus.

Dentem dente rodere.

Dicitur qui carpit eum, qui neque lædi queat, neque sentiat. Aut qui mordet pari mordacitate præditum quempiam. Martialis:

Quid

Quid dentem dente iuuabit
Rodere? carne opus est, si satur esse velis.

Oresti pallium texere.

Aristoph.

Ὀρέστῃ χλαῖναν ὑφαίνειν. Dicebatur, qui munus pararet abusuro. Nam Oreſtes per insaniam vestes dilacerabat.

Ver ex anno tollere.

Herodot.

Ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἦρ ἐξαίρειν. Dicebatur, qui id quod in negotio quopiam erat præcipuum, tolleret. Ver enim anni præcipua pars est. Potest desecti longiùs, vt dicatur ver eximere anno, qui linguarum ac bonarum litterarum peritiam sustollant è scholis.

Bulbos quærit.

Βολβοὺς ζητεῖ. Iocus prouerbialis in eos qui iuxta Persium,
Obstipo capite defigunt lumina terræ.

Nudus nec à centum viris spoliatur.

Aristoph.

Adducit prouerbium vulgò iactatum D. Chrysostomus, quo significabitur conatus inanis. Apuleius asinus effert in hunc modum: Nudus nec à decē potest palęstricis spoliari.

Inter lapides pugnabant, nec lapidem tollere poterant.

Plutarch.

In eos qui præsenti commodo non fruantur, vel ob ignauiam, vel ob peruersam de rebus opinionem, vt qui vel saxum grauentur ex aceruo tollere, quo repellant aduersarium. Torquebitur non inuenustè etiam ad inanem operā.

Vtrem cædis.

Aristoph.

Ἀσκὸν δέρεις. Sumtum vel à Bacchi sacris, vel ab aliis, qui percussis vtribus inanem mouent strepitum.

Impete peritum artis.

Βάλλ' εἰς ἔχοντα τὼν ἀπείρων. Id est, Iaculare in eum qui nouit artem, vbi quis conuitium facit homini, qui norit & ipse retorquere conuitium, aut qui carpit velut imperitum, qui non inferior sit in artis scientia. Sumta metaphora videtur ab iis qui iaculo aut saxis petunt eum, qui calleat ictum vel declinare, vel in iaculantem retorquere.

Canis.

Ἄδεις ἔχων. Pro eo quod est nugaris, ineptis, frustrà loqueris. Etenim qui canunt, non agunt rem seriam, sed tantùm vt aures deliniant voluptate mox peritura.

Vtre territas.

Diogen. Dici solitum quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incutit. Sumtum ab iis qui vasorum inanium strepitu pauefaciunt pueros, aut alioqui formidolosos.

Senex psittacus negligit ferulam. Eundem calceum omni pedi inducere. Coruus albus. Senis doctor. Mortuo mederi. Vmbra territas. Senis mutare linguam. Senem admonere.

Enarrauimus alibi suo quodque loco.

Mari aquam addere.

Est aliquem iis rebus velle augere, quibus ipse maximè abundet.

Inanis conatus.

Vbi sentiemus, frustrà sumi operam, neque quidquam promoueri diutinis laboribus: non ineptè quadrabit illud Homeri Iliad. β,

Ἄπρηκτον πόλεμον πολεμίζειν, ἠδὲ μάχεσθαι. Id est,

Pugnam infrugiferámque & inutile ducere bellum.

Quasi Sutrium eant. Phrynichi lucta.

Excubiarum caussa canens.

Tractauimus alibi quoque.

Gyrgathum spiras.

Γύργαθον ψυσᾷς. In insanum frustráque vociferantem iaciebatur. Gyrgathus lectus est in quo paralytici mentéque capti, quique vocantur dæmoniaci vincti iactant sese, multa minitantes, sed frustra.

INAEQVALIS PENSATIO.

Ne verba pro farina.

Μὴ λόγοις ἀντ' ἀλφίτων. Id est, Ne verba pro farinis. Aduersus eos iaciebatur, qui beneficium verbis, non re dabant. Veteres quidquid ad victum pertineret, ἄλφιτα vocabant.

Pro perca scorpium.

Ἀντὶ πέρκης σκορπίον. Vbi quis optima captans, pessima capit. Nam perca piscis est vel maximè laudatus. Scorpius lethalis piscis est, quanquam est & piscis huius nominis, contemti saporis.

Vmbra pro corpore.

Σκιὰ

Σκιὰ ἀντὶ τοῦ σώματος. Quoties aliquis magnum quiddam videbitur assequutus, quum nihil tamen adferat præter titulum, aut spes meras. Mutuò sumtum ab Æsopica fabula de cane, qui dum vmbram carnium, quòd ea maior appareret, captat, veras amisit carnes.

Palumbem pro columba. Plato.

Φάττιαν ἀντὶ πρεσβείας. Subaudi verbum ad sententiam accommodatum. Conueniet, vbi quod deterius est & adulterinum, pro eo quod est præstantius ac legitimũ supponũt.

Pilos pro lana.

Τείχας ἀντ' ἐρίων. De re vehemẽter inæquali, aut de negotio supra modum absurdo.

Pro malo cane suem reposcis.

Ἀντὶ κακῆς κυνὸς σῦν ἀπαιτῇς. Id est, Pro re vili preciosam. Diogen. Sus enim esculentus, canis haudquaquam vescus est.

In parte vel ignem prædetur aliquis. Suidas.

Ἐν τῷ μέρει τις κἂν τὸ πῦρ σκυλευσάτω. Id est, Prædetur aliquis per vices ignem quoque. Dictum de iis, qui parũ æqua referant in commune. Quid enim non prædetur, qui prædatur ignem, qui sic est natura communis, vt ipse nihilominùs possideas, posteà quàm & aliis fueris impartitus?

Diomedis & Glauci permutatio. Homerus.

In prouerbium abiit, quoties inæqualem commutationem significamus, hoc est, deteriora pro melioribus reddita, scilicet ærea pro aureis. Vel quoties officium aut munus longè impari munere pensatur, aut contrà. Aut quoties aliquis rem pecuniariam auxit, sed dispendio famæ. Admissus est ad amicitiam principis, sed excidit ab amicitia Christi.

Si vinum postulet, pugnos illi dato. Suidas.

Ἂν οἶνον αἰτῇ, κοπὴν ὕλοις ἄμπωλ δίδου. Id est, Si vina poscat ille, pugnos porrige. Vbi pro bonis rebus expectatis, diuersa accipiuntur. Putant metaphoram à pueris ductam, qui petẽtes non petenda, nonnunquam colaphos recipiunt.

INCERTVS EVENTVS.

Mars communis.

Incertum ac varium belli euentum notabant hoc dicto, ἄρης κοινός, id est, Mars communis.

Gellius.

Inter os & offam.

Quasi dicas, Inter os & cibum. Quod à sumendis cibis sumptum est. In eadem sententia adagium est quod sequitur.

Idem.

Multa cadunt inter calicem supremáq; labra.

Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου. His monemur, nihil tam certum sperari, neque quicquam tam esse vicinũ, quod non repentinus aliquis casus queat interuertere. Adcóque non esse tutum venturis fidere, vt vix etiam illa sint tuta, quæ manibus tenemus. Natum ab Alcæo qui vini sui calicem in manibus habens vt biberet, ne gustauit quidem, vt qui ab apro interiit, dum eum vineto expellere conaretur.

Ouidius.

In herba esse.

Vbi spem immaturam indicamus, ac longiùs adhuc abesse vt cõsequaris, in herba esse dicimus. Sumta metaphora à segetibus teneris adhuc & herbescentibus.

Menip.

Nescis quid serus vesper vehat.

Quo salubriter admonemur, ne præsentium successuum prosperitate elati, futuram curam abiiciamus.

Lucianus.

Nullo scopo iaculari.

Ἄσκοπα τοξάζειν. Absque scopo iaculari dicuntur, qui nihil certi propositum habent quod sequantur, & ad quod instituti, consiliique sui rationes referant.

Aristotel.

Si crebrò iacias, aliud aliàs ieceris.

Quo significatum est oportere rem sæpiùs tẽtare, neque defatigari protinus si quando parum ex animi sententia ceciderit. Futurum enim, vt iterum atque iterum periclitanti, feliciùs aliquando cadat. Sunt qui putent metaphoram à sagittariis, non ab aleatoribus esse ductam.

INCITARE.

Cithara incitat ad bellum.

Plutarchus libro De fortuna Alexandri secũdo, declarat hunc versiculum apud Lacedæmonios solere decantari:

Ἔρπει γὰρ ἀνὰ τὸν σίδηρον τὸ καλὸς κιθαρίσδειν.

Vergit ad lethale ferrum, lepidè cithara canere.

Quo

Quo significabãt certis citharæ modis sedari motus animorum, aliis addi vigorem ad prælium.

Alas addere. Aristoph.

Ἀναπτερεῖν vulgò dicebatur, qui verbis alicui adderent animum ínque bonam spem erigerent.

Frigidam aquam suffundere. Plautus.

Pro eo quod est, instigare clanculum. Trãslatum ab officinis ærariis, vbi fabri subinde frigidam aquã in ignem aspergunt, quò ignis sit vehementior.

Modis omnibus incitat.

Vbi quis omnibus modis animum alterius sollicitat, nunc precibus, nunc blanditiis, nunc iurgiis, nunc minis, vsurpare licebit illud Homeri:

Multum ille, scuticáque cita celerare iubebat.
Multum item blandè affatus, multúmque minatus.

Feri puer.

Athenæus libro de dipnosoph. xv. demõstrat olim prouerbio solitum acclamari ἰὴ παιών, quo significabãt quempiam suo munere defunctum. Itidem fermè illud, quemadmodum non absolutæ virtuti gratulantes dicere solemus, Macte animo, macte virtute. Natum adagium ab huiusmodi euentu: Quum Latona Apollinem & Dianam ex Chalcide Delphos deportaret, iámque ad Pythonis specũ veniisset, & draco cõcitus in eos prouolaret, Latona puellã vlnis baiulans Apollinis præsidium implorans clamabat, ἰὴ παῖ, cùm is fortè fortuna arcum teneret: vnde deflexis nonnihil vocibus factum est ἰὴ παιών.

Ignarium dare.

Dicebatur ignarium dare, qui suggereret quod dolore quodam reuocaret hominem à peccando, quẽadmodum lapis digito additus, vel pondere vel attritu non sinit hominem obliuisci cuius gratia sumserat eum. Ignarium autem nonnulli lapidem pyritem vocant, quòd habeat plurimum ignis, vt attritu digitos adurat, alioqui ponderosissimus. M. Tullius haud absimili forma dixit in Antoniũ Philipp. 2. Num expectas dum te stimulis fodiam? Terentius, *Noli fodere latus.*

INCONSTANTIÆ, PERFIDIÆ, VERSVTIAE.

Chimæra.

Hominem inconstantem ac variis moribus, aut opus sibi non cohærens, M. Tullius designat festiuiter illo versu Homerico:

Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέση δὲ χίμαιρα.

Quid dicam nescio, nã ita deplorat primis versibus mansionem suam, vt quemuis mouere possit: ita rursus remittit, vt me roger, vt annales suos emendem atque edam. Epistolam sibi inæqualem, appellat Chimæram.

De statu demigrare.

Quemadmodum de gradu deiici dicuntur, qui depelluntur à proposito, ita M. Tullius ad Atticum libro IIII. dixit, De statu demigro, pro eo quod erat, recedo à vitę instituto. Translatum videtur vel ab Athletis, vel à prœliis, vbi laudi erat non cessisse loco.

Modò palliatus, modò togatus.

In hominem inconstantem ac lubricæ fidei diuersarúmque partium eleganter torquebitur: veluti si quis subinde mutato vitæ genere, nunc Cidarim gestet Theologicã, nũc cum paludamento militari incedat, M. Tullius Philipp. 5. Accipiétne excusationem is, qui quæstioni præerit Græci iudicis, modò palliati, modò togati? Pallium Græcorum est, vt toga Romanorum.

Aristoph.

Trochi in morem.

Βέμβικος δίκλω. Id est, Trochi in morem, de versatilibus & inconstantibus dici solitum. Est enim Bębix trochus quem pueri flagello circumagunt.

Vlpianus.

Vespertilio.

Vespertiliones videntur appellari, qui grauati ære alieno luce domi se continent, ne à creditoribus appellẽtur, noctu prodeunt, &c. Prisci ea voce secus vsi sunt, videlicet pro homine ancipitis fidei, qui nec huius ordinis sit, nec illius, quũ vtroque tamen colludat: eo quòd vespertilio sic est vtrinque vt nec inter volucres, nec inter mures habeat locũ. Alas habet, sed pẽnas non habet: volitat, sed sub vesperã. Dentes habet, quod auium nulla. Varro in Agathone: Quid multa? factus sum vespertilio, neque in muribus planè, neque in volucribus sum. Vespertilionis conuitium torqueri poterit & in amantes, qui noctu volitant, quos Plautus in Trinummo vocat tenebricolas.

Diogen.

Venti campus.

Ἀνέμου πεδίον.

Ἀνέμου πεδίον. In hominem instabilem, leuem & inconstantem dicebatur. Nam in planitie venti liberius huc atque illuc diuagantur.

Panagæa Diana.

Ἡ παναγαία Ἄρτεμις. Dicebatur olim peregrinationẽ impensius amans, errabundus, instabilis, nulla certa sede consistens. Siquidem Diana vagari dicitur apud Poëtas, & per nemora montésque oberrare. Quin domicilium etiã subinde mutat, nunc apud Superos agens, nunc apud inferos. Ne specie quidem semper vna est, sed nunc pleno orbe, nunc mutila, nunc nulla.

Lacryma nihil citius arescit.

Marc. Tul. lib. De inuent. priore, præcipiens ne orator, posteà quàm iudicis animum commouit ad misericordiã diutius cõmoretur in quæstione, adducit Apollonij dictũ, οὐδὲν δάκρυον ξηραίνεσθαι θᾶσσον. id est lacryma nihil citius arescere, quòd vehemens affectus facilè vertitur in tędium.

Mutabilior Metra Erisichthonis.

Athen.

Μεταβολώτερος Μήτρας ὁ Ἐρισιχθόνος. In eum congruit qui secum non constat, sed subinde aliam atque aliam personã sumit. Erisichthon quidam Thessalus, absumtus facultatibus, ad extremam deuenit inopiam. Huic erat filia præstãti forma, nomine Metra. Quã vbi prostituisset, adolescẽtes qui commeabant ad illam, varia munera deferebãt, alius equos, alius boues, alius verueces. Porrò Thessali per iocũ dicebant, Metram Erisichthonis verti in ea omnia, quæ illi ab amatoribus filiæ donabãtur. Atque hinc prouerbiũ.

Chamæleonte mutabilior.

Χαμαιλέοντος δυμεταβολώτερος. Chamæleon cõmemoratur inter animantia, quæ colorem mutant, fitque is nũc niger, nunc pallidus, &c. Competit igitur adagium in hominem versipellem, siue inconstantem.

Proteo mutabilior.

Πρωτέως ποικιλώτερος. In vafrum & versipellem competit fabula Protei extat apud Homerum Odyss. IIII. & apud Maronem. IIII. Georgic. Simili figura dicetur & Vertumno inconstantior. Nam hic Deus in omnigenam speciem sese variat.

Polypi mentem obtine.

Plutarch.

Πολύποδος νόον ἴσχε. Quo iubemur pro tempore alios

atque alios mores, alium atque alium vultum sumere. Adagium natum à piscis ingenio, qui scribitur colorē mutare in metu. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese, & cuicunque petræ adhæserit, eius colorē corpore imitatus, videlicet ne queat deprehendi.

Mulieris animus.

Γυναικὸς φρένες. Id est, Muliebre ingenium. Quadrat in imbelles & inconstantes. Terent. *Nosti mulierum ingenium? Nolunt, vbi velis: vbi nolis, cupiunt vltrò.*

Euripus homo.

Εὔριπος ἄνθρωπος. In incōstantes ac moribus inæqualibus homines dicetur. Quadrabit & in fortunæ vices, quæ res mortalium velut æstu quodam sursum ac deorsum iactat. Ducta metaphora à maris Euripi prodigiosa quadam reciprocandi celeritate.

Cnips in loco.

Ὁ κνὶψ ἐν χώρᾳ. Id est Cnips in regione. Dictum in eos, qui subinde sedem mutarēt, & aliunde aliò migrarent. Est autem σνὶψ siue κνὶψ, vermiculus innascens materiis. Is eroso ligno semper locum mutare nititur.

Cothurno versatilior.

Ἐμπεπλοκώτερος κοθόρνου. Dictum in hominem parum constantem lubricáque fide, quíve incertæ & ancipitis esset factionis, similitudine ducta à calceamento, quod Latini cothurnum vocant, quo mos erat vti tragœdiarum actoribus. Suidas addit huiusmodi fuisse, vt viris pariter ac mulieribus congrueret.

Sallust.

Aliud stans, aliud sedens.

Quo licebit vti, quum summam inconstantiam significamus, quasi tantillum momentum atque interuallum commutet hominis sententiam.

Macrob.

Duabus sedere sellis.

Est incertarum esse partiū & ancipiti fide, ambabus satis facere velle. Laberius mimus in senatum à Cæsare lectus, quum à Cicerone ad consessum non reciperetur dicente, Reciperem te nisi angustè sederem: nimis mordaciter respondit, Atqui solebas duabus sellis sedere, obiiciens tanto viro lubricum fidei.

M. Cart.

Duos parietes de eadem dealbare fidelia.

Pro eo

Pro eo quod est, eadem re duplicē velle inire gratiam, eadémque opera duos pariter demereri. Tractum videtur ab his qui parietibus opus albarium superinducunt.

Duplices viros.

Διπλοῦς ἄνδρας. Vocabant, qui essent lubrica & insyncera fide, quos nunc vulgò etiam bilingues appellant. Zenodot.

De toga ad pallium.

Cuius duplex erit vsus, vel quum ad diuersum vitæ genus sese contulerit aliquis, vel quum de fortuna honestiore ad humiliorem. Veluti si quis ex aulico fiat monachus, aut è præfecto pædagogus, è consule rhetor. Toga Romanorum erat, pallium Græcorum. Pòst pallium cœpit esse gestamen Philosophorum. Confine illi: Ab equis ad asinos. Tertull.

Duodecim artium.

Δωδεκαμήχανον. Appellabant callidum, versutū, versipellem, vafrum, ac variis instructum dolis. Narrant scortum quoddam fuisse nomine Cyrenen, cui cognomentum inditū, duodecim artium, propterea quòd in peragenda Venere duodecim figuris vsa fuisse dicatur, &c.

Thessalorum commentum.

Θεσσαλῶν σόφισμα. Varias ad res accommodari scribit Suidas, tum ad eos qui in acie locum deserunt, tum ad illos qui cultu delicatiore vtuntur, tum ad hos qui dolis quempiam circumueniunt. A quibusdam sic refertur hoc adagium: Semper enim res Thessalorum infidæ.

Phœnicum pacta.

Φοινίκων συνθήκη. Phœnicum conuenta. Phœnices Chartaginem debellaturi postularunt à Libycis, vt sibi liceret diem & noctem hospitio terræ vti. Quod quum impetrassent, iámque exacto concessi temporis spatio iuberentur excedere finibus, recusarunt, affirmantes se pactos, vt sibi fas esset illic noctes quoque ac dies commorari, videlicet ambiguitatem vocum ad suum commodum detorquentes. Vnde prouerbium esse natum aiunt, de pactis insidiosis & astutis.

Locrense pactum.

Λοκρῶν σύνθημα. Id est, Locrensium pactum. De fœdifragis dictum, cuiusmodi quondam habiti Locrenses, quòd fœdere prodito, quod cum Peloponnesiis inierant, ad Heraclidarum partes defecerint. Zenodot.

Thracium commentum.

Θρᾴκια παρεύρεσις, siue inuentum. Torquendum in eos, qui pacta eludunt callido, vafróque aliquo cõmento. Thraces pactis cum Bœotiis aliquot dierum induciis, nihilo segnius incursiones agebant nocturno tempore. Hos quum propulsassent Bœotij, atque expostularent quòd violassent inducias, responderunt Thrases se nihil præter pacta fecisse, pactos enim esse de diebus, noctibus incursasse.

Thraces fœdera nesciunt.

Θρᾷκες ὅρκια οὐκ ἐπίστανται. Id est, Thraces fœdera non norunt. Thracum barbariem & immanitatem, perfidiámque satis arguit interemtus à Polymnestore Polydorus, hospitij iure violato.

Hoc calceamentum consuit Histiæus, Aristagoras induit.

Τοῦτο ὑπόδημα ἔρραψε μὲν Ἱστιαῖος, ἐνεδύσατο δὲ Ἀρισταγόρας. Id est, Hoc calceamentum Histiæus quidem consuit, cęterùm Aristagoras induit. Diogenianus admonet dici solitum in eos qui callidè sua malefacta in alios reiiciunt. Videtur magis conuenire, quoties in astutis & improbis consiliis alteri alter auxilio est, mutuáque opera se iuuant.

Repariazare.

Ἀπεπαρίασαν. Id est, Repariassarunt. De iis dicebatur, quos pœniteret instituti, quique de conuentis discederent. Ab historia natum: Parij, cùm aliquãdo à Thebanis bello premerentur, pretierunt vt à bello discederent, se ciuitatem in potestatem illorum tradituros. Hac lege quum destitissent Thebani, & Pariis interea spes auxilij fuisset alicunde ostensa, pactum irritarunt, bellúmque cum Thebanis integrarunt. Inde fictum prouerbiale verbum διαπαριάζειν, pro Irritare pacta, Pariorum exemplo.

Quibus nec ara, neque fides.

De vehementer perfidis. Dictum est in Spartanos, quorum perfidiam taxat Euripides:

Spartæ incolæ dolosa consultamina.

Altera manu fert lapidem, altera panẽ ostentat.

Plautus. Qui coram blandiuntur, clam obtrectantes: palàm amicos agunt, clanculum nocent, aut qui hîc prosunt, illic lædunt. Translatum ab iis, qui canes ostentato pane pellicíunt, deinde accedentibus saxum illidunt.

Mari-

Maritimi mores.

Pro variis & inconstantibus, quales ferè sunt amãtium. Plautus in Cistellaria: *Ita*, inquit, *mihi omnia ingenia sunt, quod lubet, non lubet tam id continuò. Ita me amor lapsum animi ludificat, fugat, agit, appetit, raptat, retinet, iactat, largitur: quod dat, non dat, deludit. Modò quod suasit, dissuadet: quod dissuadet, id ostentat. Maritimis moribus mecum experitur.* Quemadmodum autem mare nunquam conquiescit, & subinde mutat faciem: ita ferunt homines maritimos nonnihil ex maris ingenio referre.

Lingua iurauit.

Ἡ γλῶσσ' ὤμοσεν. Vbi quis non præstat fidem promissi, aut vbi non ex animo pollicetur. Est apud Euripidem in Hippolyto coronato, *Iurata lingua est, animus iniuratus est.*

Punica fides.

Pœnorum perfidia in prouerbium abiit, quòd ea gens peculiariter periurij vanitatísque notata sit. T. Liuius de bello Punico lib. II. Quę Punica religione seruata est fides ab Hannibale, &c. Pœni fœdifragi semper habiti.

Non idem sunt scriptura & Leucæus.

Γραφὴ τε καὶ Λευκαῖος οὐ ταυτόν. Id est, Scriptura & Leucæus non sunt idem, aut non conueniunt. Vbi quis aliud scribit, aliud facit, aut dicit. Rectè iacietur in eos, qui stare pactis nolunt. Nam hæc plerunque syngraphis constant. Aut in eos, quorum vita non concordat, vel congruit cum libris editis. Coniicere licet, Leucæum fuisse malæ fidei scribã.

Dædali opera.

Δαιδάλια ποιήματα. Id est, Dædalia opera. Dicuntur quæ nouo artificio fabricata sunt & admirando. Hinc natum, quòd quum veteres illi plastæ formas animalium cæcas fingerent & immobiles: Dædalus insolito artificio, primus & oculos induxit, & neruis quibusdam additis, effecit vt huc atque illuc mouerentur adeò scitè, vt spectantibus viuere atque ingredi viderentur. Homerus.

Admirabiles in nectendis machinis Ægyptij.

De versutis, & (vt ait Plautus) consutis dolis dictitatum Torqueri potest & in perplexas sophistarum argutias, ac syllogismorũ inexplicabiles labyrinthos. Celebrãtur olim Ægyptiorum opera, miro quodam artificio connexa.

Zenodot. *Multa nouit vulpes, verùm echinus vnũ magnum.*

Dicitur in astutos & variis consutos dolis, vel potiùs vbi significamus quosdam vnica astutia plus efficere, quàm alios diuersis technis. Nam vulpes multiiugis dolis se tuetur aduersus venatores, & tamen haud rarò capitur. Echinus, quem opinor herinaceum esse, vnica dumtaxat arte tutus est aduersus canum morsus. Siquidem spinis suis semet inuoluit in pilæ speciem, vt nulla ex parte morsu prendi queat.

Plutarch. *Magnus versator in re pusilla.*

Μέγας κυλικτὴς ἐν μικρῷ γε πράγματι. Id est, Versator ingens in negotio leui. Quadrat in eos, qui arte parum honesta sibi diuitias parant.

Diogenes. *Simia non capitur laqueo.*

Ὁ πίθηκος οὐχ ἁλίσκεται βρόχῳ. In callidos tergiuersatores dici solitum, qui coargui non queunt.

Volaticum iusiurandum.

Ταχυδάμονες ὅρκοι. Ad eum modum appellabant iusiurandum irritum, quod euanesceret, aduolarétque, simulatque pronuntiatum esset, cuiusmodi sunt amantium.

Semper affert Libya mali quippiam.

Ἀεὶ φέρει τι Λιβύη κακόν. Quòd inde Romã monstra deportarétur. Hinc & in mores, ingeniúmque gentis detorqueri potest, siquidem vt est regio venenorum ferax, ita gentis pestilens ingenium. Peculiariter conueniet in fœdifragos.

Plinius. *Semper Africa noui aliquid apportat.*

Quod quidem ideò dicebatur, quòd in siticulosa regione ad vnum aliquem riuum, plurimæ ferarum species bibendi gratia conuenire cogantur, inibíque varia mixtura violentæ Veneris, varias monstrorum formas subindéque nouas nasci. Quadrabit in homines lubrica fide, semper nouarum rerum auidos.

Athenæus. *Magis varius quàm hydra.*

Ποικιλώτερος ὕδρας. De callidis ac dolosis, quòd hydra serpens sit versicoloribus notulis distincta.

Aristoph. *Sisyphi artes.*

Σισύφου μηχαναί. Dicebantur vafra, versutáque consilia, Homer.

Σίσυ-

φος, ὃς κάρδιστος ἐπιχθονίων ἠλάστησεν ἀνδρῶν.
Sisyphus, in terris quo non astutior alter.

Pyrrhandri commentum.

Πυῤῥάνδρου μηχάνημα. De callido inuento. Hic Pyrrhãder sycophanta quispiam fuit insignitè versutus, notéque malitiæ. Idem.

Megaricum machinamentum. Aristoph.

Μεγαρικὴ μηχανή. Id est: Ars Megarensis. Dicitur, quũ dolo & astu res agitur, non syncera fide. Olim enim Megarenses vulgò malè audiebãt, tanquàm fraudulẽti ac ficti, quòd aliud sentire soleant, aliud loqui.

Expedit plurima habere cognomina.

Aristophanes in Pluto:

Ὡς ἀγαθὸν ἐς ἐπανυμίας πολλὰς ἔχειν. Id est,

Vt expedit, si plura habeas cognomina.

Conuenit in eos, qui multa simul profitentur, quò quæstum faciant vberiorem; aut qui diuersarum sunt partium.

Vlysseum commentum. Aristoph.

Ὀδύσσειος μηχανή. Id est, Vlysseum inuentum. Callidum, astutum & vafrum dicebatur. Vlysses Homerus vbique versutum facit.

Nouit vias, quibus effugit Eucrates. Diogenian

Οἶδε τὰς ὁδούς, οἷς ἐπορεύσατο Εὐκράτης. In eum quadrat, qui semper aliquam inuenit rimam, per quam elabatur, vt officium subterfugiat prætextu aliquo, si quando fides esset præstanda.

Libyca fera.

Λιβυκὸν θηρίον. Id est, Libyca bestia. Dicebatur in hominẽ vafrum, callidum, versipellem, variis moribus, ancipitíque ingenio. Quod genus portentum Cicero Catilinam fuisse testatur. Inde natum, quòd in Libya variæ ferarum species sæpenumerò misceantur.

Αἰγυπτιάζειν.

Dicebantur astuti & impostores. Sumtum à moribus eius gentis. De moribus Ægyptiorum testatur & ille ex Æschylo, quod alibi retulimus:

Δεινοὶ πλέκειν τὰς μηχανὰς Αἰγύπτιοι.
Ægyptij miri structendis artibus.

E perforato poculo bibere.

Ἐκ τετριμμένης κυλικος πιεῖν. Dicuntur, qui futiles sunt, parúmque continent fideliter arcana sibi credita.

Si leonina pellis non satis est, vulpina addenda.

Zenodot. Ἂν ἡ λεοντὴ μὴ ἐξικνῆται, πρὸς ἀλωπεκὴν προσπαφον. Id est, Si leonis exuuium non sufficit, adde vulpinum. Quum viribus res obtineri non potest, dolus adhibendus. Adagium natũ est ex apophthegmate Lysandri, qui diceret boni Ducis officium esse quò leonina pellis non attingeret, eò contendendum assuta vulpina.

Non Chius, sed Cius.

De gentis inconstantia ac volubilitate, pro temporis ratione commutantis institutum, ac idem ad fortunæ commoditatem accommodantis. Aristophanis carmina è Ranis, sunt hæc in Theramenem: Euolauit è malis, haud Chius, imò Cius. Quanquam hoc loco Aristarchus Cous legit, non Cius. Theramenes enim Cous fuisse legitur.

Suidas. ### *Dextrum pedem in calceo, sinistrum in pelui.*

Δεξιὸν εἰς ὑπόδημα, ἀριστερὸν εἰς ποδονιπτῆρα. Subaudi verbum ad sententiam accommodatum, mittit, aut ponit. Dici solet in eos, qui se norunt commodè ad rei præsentis conditionem applicare, próque loco, tempore, negotiis, aliam atque aliam sustinere personam.

Multa noris oportet, quibus Deum fallas.

Vbi quis fucum facere conatur ei, cui difficile sit dare verba propter astutiam singularem.

Ex eodem ore calidum & frigidum afflare.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐξάγειν. Bilingues, qui eundem modò laudant, modò vituperant, ex eodem ore calidum ac frigidum spirare dicuntur. Natum ex Apologo quopiam Aniani fabulatoris. Torquere licebit in rhetores, qui eadem norunt laudare & vituperare, eleuare atque attollere. Item in iurisconsultos, qui causam eandem nunc tuentur, nunc impugnant. Esaias malè ominatur iis, qui dicunt bonum malum, malum bonum, dulce amarum, & amarum dulce.

Ex se finxit velut araneus.

De homine ex seipso comminiscente mendacia. Aranei mox vt editi sunt, fila mittunt, non ex interioribus velut excrementa, quemadmodum sentit Democritus, sed de summa corporis parte velut corticem.

Obliquus cursus.

Κάμπτος δρόμος. Quoties res arte ac dissimulanter agitur. Aut quoties aliud præ nobis ferentes aliò tendimus, & cuniculis atque ambagibus pergimus ad id, quod assequi conamur.

Cantharo astutior.

Καινθάρου σοφώτερος, aut callidior. Zenodotus ait Athenis cauponem fuisse quempiam, nomine Cantharum, quem ob maleficia & imposturas ac proditiones, capitis affecerint supplicio. Proinde vulgò receptum, vt in versutos ac impostores diceretur.

Cassioticus nodus.

Diogenian

Καστιωτικὸν ἄμμα. De moribus vafris ac versutis dici consueuit. Cassion mons est, & eiusdẽ nominis ciuitas in Ægypto vicina Pelusio. Ei genti quasi genuinum ac gentilitiũ est, miros quosdam nodos nectere. Huic affine, Herculeus nodus, quo arctissimam atque indissolubilem amicitiam significamus. In caduceo Mercuriali duo sunt serpentes, masculus & femina, qui medio corporum complexu nodum efficiunt Herculanum.

Pardi mortem adsimulat.

Θάνατον παρδάλεως ὑποκρίνεται. Id est, Pardi mortem simulat. Dicebatur, vbi quis astu perniciem alicui moliretur. In Marusia simiarum ingens copia. Pardalis autem animal est natura simiis infestissimum, quas tamen viribus assequi nõ potest, dolis in eas vtitur. Emori fingit sese, deinde simiæ, vbi iam mortuam arbitrantur, descendunt de arbore, pardali insultantes ludibrij causſa. Posteà repentè reuiuiscens, aliam dentibus, aliam vnguibus corripit, dilaniátque ac deuorat.

Sphondyla fugiens pessimè pedit.

Aristoph.

Ὥσπερ σφενδύλη φεύγουσα πονηρότατον βδεῖ. Id est, Vt feles quoties fugitat, malè pedere sueta est. In eos quadrabit, qui discedunt non citra infamiam. Sphondyla infecti genus, odoris teterrimi. Plinius meminit Sphondylæ serpentis. Hesychius docet apud Atticos Sphondylen dici felem.

Suidas. *Purior clauo.*

Καθάριος πηδαλίου. Id est, Purior gubernaculo. De re vehementer inculpata, aut moribus vndequaque integris & incontaminatis. Clauus enim nauticus assiduis fluctibus abluitur.

Theognis. *A puro pura defluit aqua.*

Εἰ μὲ ἐθέλεις πλώειν, κεφαλῆς ἀμίδυτον ἀπ' ἄκρης
Αἰεὶ λευκὸν ὕδωρ ῥεῦσεται ἡμετέρης.

Rursum aqua de summo mihi vertice defluet vsque
Lympida, si innocuum fortè lauare paras.

Quadrabit in hominem vsquequaque innocentem, quē etiam si quis aliquando vocet in crimen, tamen non solùm fama illius non contaminatur, verùm etiam illustrior redditur.

Aristoph. *Aurum igni probatum.*

Ὁ χρυσὸς τῷ πυρὶ δοκιμαζόμενος. Dicitur is cuius fides rebus aduersis explorata, spectatáque est. Aurum omnibus metallis præstatum, quòd vni rerum nihil igni depereat, tutò etiam in incendiis durante materia. Quinimò, quò sæpius arserit, hoc magis proficiet ad bonitatem.

Aurum Colophonium.

Χρυσὸς ὁ Κολοφώνιος. Apud Colophonios aurum optimum solet fieri. Venustius fiet, si longius deflecterur, velut ad mores vehementer incorruptos, aut ingenium exquisitum & eximium.

IN DELICIIS.

Lucianus. *Porcellus Acarnanius.*

Χοιρίσκος Ἀκαρνάνιος. In mollem & amabilem, atque in deliciis habitum dicebatur.

Mus albus.

Μῦς λευκός. Id est, Mus albus. Apud Suidā: Μῦς κακός. Id est, Mus malus, apud Diogenianum. In hominem lasciuum & libidinis immodicæ dicebatur. Nam mures domestici salaciſſimi sunt, præsertim albi.

Lucianus. *Melitaea catella.*

Μελιταῖον κυνίδιον. Quadrat in eum, qui habetur in deliciis, ac lautius in otio alitur ad voluptatem, non ad vsum. Canes, qui animi causſa nutriuntur, & ad lusum duntaxat mulier-

mulierculārū, hos μελιταίους appellant. Est in familiis diuitum huiusmodi ministrorum genus, quos illi non ad ministerium, sed animi causſa domi habent.

Melitaus catulus.

Μελιταῖον κυνίδιον. Dicebatur is, cuius opera nulli seriæ rei conducebat, sed dūtaxat animi causſa alebatur. Atque ij Melitæi vocantur ab insula Melita.

IN DEPREHENSOS.

Folio ficulno tenes anguillam. Plutarch.

Τῷ θρίῳ τῷ ἰσχνῷ. Id est, Folio ficulno anguillam. Subaudiendum, tenes. Vbi quis alioqui fugax & lubricus, arctiore nodo tenetur, quàm vt possit elabi. Nam fici folium scabrum est, atque ob id ad retinendam anguillam natura lubricam, vel maximè idoneum.

Medius teneris. Aristoph.

Νῦν ἔχῃ μέσος. Id est, Nunc medius teneris. De eo, qui sic tenetur, vt extricare seſe nulla ratione possit. Translatum à palæstritis atque athletis, qui si quem medium corripuerint, facilè vincunt.

Decipula murem cepit.

Εἵλκυσεν ἡ παγὶς τὸν μῦν. Id est, Laqueus murem cepit. De rectè meritóque deprehensis, & malo dignis.

In laqueos lupus.

Εἰς πάγας ὁ λύκος. Quum improbus quispiam tandem in extremum adducitur discrimen. Etenim quum lupus animal sit insidiosissimum, si quando contingat illum irretiri, protinus acclamant omnes, In laqueos lupus.

In area latitas.

Ἐν ἄλῳ δρατηρίζεις. Id est, In area occultaris. De eo, qui in eo versatur negotio, vt non possit non esse conspicuus. Zenodot.

Culleo dignus. Tullius.

Cùm hominem enormiter sceleroſum significare volumus, eum culleo dignum dicimus. Hoc supplicium erat parricidis, hoc est, qui parentem occidissent, &c.

In eadem ansas venisti. Aristides.

Quadrat in eum, qui sic irretitus est, vt quocunque se vertat, teneatur: nec explicare se possit.

Laqueus laqueum cepit.

Ἀλλὰρ ἡ πάγη ἔοικε λάφεσθαι πάγῳ. Id est, Laqueum laqueus, ita vt videtur, ceperit. Vbi malus malum obseruat. Veluti adulter adulterum, fur furem, perfidus perfidum, quod interdum vsu venit, vt dum duo sibi vicissim insidias tendũt, vterque deprehendat alterum.

Tullius. *Hinc illæ lacrymæ.*

Dicetur de rei caussa aliquandiu dissimulata, quæ verè tandem deprehendatur. Veluti si quis dicat barbaros damnare Græcas litteras, ne scilicet ipsi parum docti videãtur.

Sabellic. *Hydrus in dolio.*

Τέρας ἐν τῷ πίθῳ. Natum de rustico hydrum in dolio reperiente. Admonet Plin. libro x. cap. XXII. serpentes quanquam exiguo indigeant potu, tamen vinum, quum est occasio, præcipuè appetere. Licebit vsurpare, quum quis occulta calamitate premitur, caussa atque auctore non extãte: Aut quum diuturni mali tandem auctor deprehenditur

Tertull. *Tempus omnia reuelat.*

Non discrepat Euangelicum dictum, apud Matthæum cap. x. Nihil opertum, quod non reuelabitur: & occultum, quod non scietur.

Cuculus.

Olim, qui fuissent in re quapiam parum honesta deprehensi, vulgari probro cuculi dicebantur. Plin. scribit probro solere obiici vinitoribus, si cuculus eos deprehendisset, putantes vineam seriùs, nec hoc munus absoluissent prius, quàm audiretur ea auis, veluti cessationem exprobrans agricolis.

Princeps indiligens.

Indiligens pædagogus corrumpit puerum, malus præceptor vitiat discipulum, rex improbus populum. Ad hanc sententiam facit illud Homeri,

Αὐτὰρ μῆλα κακοὶ φθείρουσι νομῆες.

At corrumpit oueis pastor malus.

Plutarch. *Si quis iuxta ciuitatem clypeus.*

Εἴ τις περὶ πόλιν ἀσπίς. Id est, Si quis circum vrbem clypeus Hoc scommatis iaciebant in eos, qui sparsim ac dissolutè ciuitatem obirent palantes. Refertur in Plutarchi collecta neis, nec explicatur.

Malus

Malus ianitor.

Idem. Πυλωρὸς κακός. Indiligens custos, aut præfectus.

Phani ostium.

Ἡ φάνη θύρα. Id accinebatur, vbi quis frustrà seruasset aliquid, veluti si quis vxorem adulterio vitiari contingeret, quam tamen ille multa zelotypia seruasset.

Seneca. *A limine salutare.*

Plurimum venustatis obtinebit hoc, si ad res incorporeas deflectatur. Veluti, si quis dicatur theologiam à limine duntaxat salutasse. Translatum à vulgaribus istis amicis qui non admittũtur in penetralia, sed procul atque à limine salutant, ac deinde discedunt.

Lacinia tenere.

Cicero. Qui leuiter rem tenent, lacinia tenere dicuntur, hoc est, extrema vestis ora. Idẽ dictum & hodie durat apud nostrates, si quem inuitant non ex animo.

Idem. *Surculum defringere.*

Est non callere totam disciplinam, sed ex ea paullulum quod ad præsens faciat decerpere: quemadmodũ iureconsulti nonnunquam sententiam, aut fragmentum adducũt è theologorum disciplina.

Macrob. *Vt canis è Nilo.*

Qui leuiter ac velut obiter artem quampiam aut auctorem degustãt, hi ceu canis è Nilo degustare dicentur. In Ægypto constat canes raptu crocodilorum exterritos bibere & fugere. Solinus ait eos nonnisi currentes lambitare ne deprehendantur.

Per transennam inspicere.

Cicero. Pro eo quod est, non propiùs, neque sigillatim, sed procul & summatim inspicere. Translatum à negotiatoribus, qui mercibus cancellos obiiciunt: quidam etiã vitrum pellucidum opponunt, vt prætereuntibus procul modò contemplari liceat: nec explicant eas nisi licitatori idoneo.

Plautus. *Per nebulam, per caliginem, per somnium.*

Quarum rerum ambiguam quandam, ac tenuem, penéque euanidam memoriam aut intelligentiam obtinemus, eas res per nebulam recordari, per somniũ meminisse, per caliginem videre prouerbio dicimur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Moriendum priùs quàm, &c.

Aristoteles lib. rhetoricorum 3. commemorat Alexandridæ dictum vt vulgò celebre ac laudatum: Καλὸν γ' ἀποθανεῖν πρὶν θανάτου ὁρᾶν ἄξιον. Id est, Honestũ est mori, priùs quàm aliquid morte dignum commiseris. Sensus est, vt ipse exponit Aristoteles: Decet mori morte indignũ: siue, honestum est mori, cùm nihil morte dignum admiseris.

Per satyram.

Variarum rerum mixturam sparsim, nullóque ordine congestarum veteres Satyram appellabant. Apparet vocem primùm deductam à lasciuia satyrorum, temerè nũc huc, nunc illuc salientium. Hinc deflexa est ad cibi genus, quod ex diuersis herbarum formis conflatum est: præterea ad lancem variis rerum generibus onustam, quæ sic diis offerebatur, non dissimilis illi poculo, quod Græci πανταπλοῦν, à quintuplici rerum differentia, siue κέρνος à mixtura vocabant. Festus ait Saturam siue Satyram dici cibum variis rerum generibus conditum, aut legem aliis multis cõfertam legibus. Itaque in sanctione legum asscribi solere, Néve per satyram aut derogato, aut abrogato, cùm significant totam legem esse seruandam, &c.

Plato. ### *Summo pede.*

Ἄκρῳ ποδί. Id est, Summo pede. Eadem figura dictũ est qua summo digito. Negatur summo pede attigisse disciplinam, qui nunquam ingressus est, nec attigit limen illius.

In transcursu.

Plutarchus de liberis educandis, Ἀλλὰ παίζοντι μὲν ἐπιτρεπτέον μανθάνειν, ἁπτομένοις γεύματος ἕνεκεν. Id est, Sed hæc quidem ex transcursu discere, veluti degustandi caussa.

Summis labiis.

Lucianus. Quum quis verbis duntaxat simulat quippiam, non autem ex animo facit. Hieronym. Summis labiis hospitem inuitemus.

Summis naribus olfacere.

Idem. Τῇ ἄκρᾳ μυὶ ἐπορέγεσθαι. Id est, Summa nare olfacere, pro eo quod est, Leui experimento, coniecturáque qualicunque deprehendere.

Cicero. ### *Extremis digitis attingere.*

Pro eo quod est, Leuiter attingere, quod ita demum adagium

dagium videbitur, si metaphora accesserit.

Primoribus labiis degustare.

Idem. Est breuiter quippiam attingere. Ductum ab iis qui cibũ aut potum tenuiter degustant, nihil inde in stomachum transmittentes.

Molli brachio. Leui brachio.

Idem. Quum indiligentem operam significamus.

Suspensa manu.

Plinius. Pro eo quod est, Leuiter, parúmque accuratè.

Compressis manibus.

Solomon. Compressis sedere manibus dicitur in otiosos, & nihil aliud, quàm sua fata deplorantes. In prouerbiis, *Paullulum conseres manu*: in ignauum, figura sumpta à gestu sollicitorũ quidem, sed inertium tamen.

Pulmo priùs venisset.

Dictum est olim in lentos ac cessatores. Opinor quod pulmo quum perpetuo moueat, nunquam tamen loco se promouet. Plautus: *Dij immortales, soccos insti adimere pedibus. Pulmo enim, quod perhibent, priùs venisset, quàm tu aduenisti mihi.*

Dij facientes adiuuant.

Varro. Significat diuinam opem non cessantibus, sed industriis & pro sua virili conantibus auxilio esse solere.

Cum Minerua manum quoque moue.

Huic finitimum est, Σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει. id est, Auxiliante Minerua, manum interim moue. Monet adagiũ, ne fiducia diuinæ opis, industriam remittamus.

Manum admouenti fortuna est imploranda.

Τὴν χεῖρα προσφέροντι δεῖ τὴν τύχην ἐπικαλεῖν. Id est, Manum admouenti fortuna inuocanda est. Admonet adagium ita fidendum esse diuino auxilio, vt nihilo segnius nostra admitamur industria. Huic qui laborat, adesse numen assolet.

Ni purges & molas, non comedes.

Diogen. Ἂν μὴ καθαρῇς καὶ ἀλήσῃς, οὐ μὴ φαγῇς. Id est, Ni purges & molas, non comedes. Id est, Non contingettibi & victus,

nisi tuam item industriam adiunxeris.

Triphon. *Neque mel, neque apes.*

Μήτε μέλι, μήτε μελίσσας. In eos dici solitum, qui recusant incommodum ferre, quod sit cum commodo quopiam coniunctum. Veluti si quis apes, quòd sint aculeatæ, nolit petere, is nec melle quidem quod optat fruetur. Eodem pertinet illud Plauti: *Fortiter malum, qui patitur, pòst potitur bonum.*

Qui vitat molam, vitat farinam.

Ὁ φεύγων μύλον, ἄλφιτα φεύγει. Id est, Qui fugit molam, fugit farinam. Qui refugit industriam, non fruetur emolumentis.

Homerus. *Industriam adiuuat Deus.*

In aggrediendo negotio quædam humana ratione prouidentur, quædam fortunæ commoditas, ipsáque res suppeditat. id est apud Homerum Odyss. γ,

Hæc partim ipse tuo perpendes pectore tecum,
Partim diuûm aliquis tibi suggeret.

Manum admouere.

Τὴν χεῖρα ἐπιβάλλειν. Id est, Manum apponere. Dicebatur, qui sese insinuaret in rei cuiuspiam egregiæ cõmunionẽ.

Optimum obsonium labor senectuti.

Ὄψον ἄριστον πόνος τῷ γήρᾳ. Laborandum in iuuẽta, quo seni suppetat commodiùs viuendi facultas. Diogenes interrogatus, quid esse miserrimum censeret, respondit, senectutem inopem.

Apostol. *Lutum nisi tundatur, non fit vrceus.*

Ὁ πηλὸς ἐὰν μὴ δαρῇ, κέραμος οὐ γίνεται. Id est, Lutum ni tundatur, non fit testa. Citra laborem nullus euadit in virum absolutum.

Seneca. *Manu fingere.*

Est arte, curáque formare. Metaphora sumta ab iis, qui è cera siue argilla fingunt imagines.

Serere ne dubites.

Quo monemur ne quando pigeat eiusmodi rerum aliquid moliri, è quibus nihil omnino dispendij, sed plurimum emolumenti possit proficisci, si non in præsens, certè in posterum: si non nobis, at saltem posteris.

Qui arat oliuetum.

Collu-

Columell. lib. VI. De re Rust. Quinetiam, inquit, compluribus interpositis annis oliuetum putandum est. Nam veteris prouerbij meminisse conuenit, eum, qui aret oliuetum, rogare fructum: qui stercoret, exorare: qui cædat, cogere. Huic adagio locus fuerit, vbi significabimus fieri nõ posse, quin voto potiatur is, qui curam extremam impenderit.

Quid tandem non efficiant manus. Aristoph.

Τί δῆτα χεῖρες οὐκ ἂν ἐργασαίατο. Id est, Quid denique est, quod manibus haud effici queat? Admonet nihil esse rerũ omnium, quod arte, quod industria non efficiatur.

Proba est materia, si probum adhibeas artificẽ.

A Plauto dictum in Pœnulo: Id est, Egregia quidem indoles, si rectè instituatur. Felix ingenium, si præceptor cõtingat idoneus.

Artem quæuis alit terra.

Τὸ τέχνην πᾶσα γαῖα τρέφει. Id est, Artem quæuis alit regio. Suetonius.

Prouerbialis sententia qua significatum est, certissimum viaticum esse eruditionem, aut artificium aliquod. Fertur etiam inter Græcorũ sententias huiusmodi senarius,

Ars ipsa inopiæ portus est mortalibus.

Ex vmbra in solem.

Ex vmbra in solem educere, est rem priùs abditam & otiosam in publicum & in communem vitę vsum educere. Translatum ab athletis, quibus mos, solis & puluere patiẽtia confirmare corporis robur. Delicatorum autem est, in vmbra latitare.

Manus pretium.

M. Tull. act. in Verr. III. Lapis aliquis cædendus & apparandus fuit, machina sua. Nam illo non saxum, non materia aduecta est: tantum operis & in ista locatione fuit, quantum paucæ operæ fabrorum mercedis tulerunt, & manus pretium, machinæ. Manus pretium appellare videtur, mercedem non quæ datur pro materia, sed quæ artis nomine debetur architecto.

Muli Mariani.

Muli Mariani castrensi prouerbio dicti sunt varicosi milites, qcx C. Marij Ducis instituto, in furca tabella ĩterposi- Plutarch.

ta,sua onera portare consueuerunt. Festiuius erit,si detorqueatur in hominem immenso studio aut perpetuis negotiis vehementer districtum.

INFACVNDIA.

Suidas. ### Βατταρίζειν.

Dicebantur vulgò,qui balbutirent,quibúsque hæsitans esset & impedita lingua.Inde translatum ad eos,qui nugas deblaterant.Vnde battarismon nugacitatem vocat,vocem à Batto quopiam Thebano mutuati,cui vox fuerit exilis.

Plutarch. ### *Canere ad myrtum.*

Ἄδειν πρὸς μυρρίνῳ.Ad Myrtum canere prouerbio iubebatur imperitus litterarũ,& infacundus,quíque non possit apud eruditos loqui. Hinc sumta metaphora,quòd apud veteres mos esset, vt in conuiuiis singuli suam cantionem canerent:quòd si quis citharam accipere recusasset, vtpote musices ignarus, is per iocum accepto ramo laureo, seu myrteo,cogebatur ad eum canere.

Euripides. ### *Ialemo frigidior.*

Ἰαλέμου ψυχρότερος. De cantione,oratione,argumento, ioco, aut eiusmodi re quapiam supra modum frigida rectè dicetur.Quidam aiunt Ialemon lugentis vocem fuisse. Nam ἰαλεμίζειν Græci dicunt pro complorare.

Peius Babys tibia canit.

Κάκιον βάβυς αὐλεῖ. Id est,Peius Babys cantat. Hoc adagiũ dici consueuit in eos, quorum exercitatio semper vergit in peius. Quod genus sunt oratores quidam, qui quo diutiùs dicant,hoc dicunt indoctiùs. Ferunt Babyn Apollinẽ ad canendi certamen euocasse. A quo quum esset victus, Apollo Babyn adeò contemsit, vt cum ne supplicio quidẽ dignum existimaret, sed suæ potius inscitiæ iudicaret relinquendum.

INFORTVNII, SIVE EXITII.

Gellius. ### *Asinus inter simias.*

Ὄνος ἐν πιθήκοις. Vbi quis incidit in homines nasutos & contumelioso ipse stolidus a quibus impunè irrideatur. Quin & hodie simile quiddam dicunt: Noctua inter cornices,

nices,vbi stupidior aliquis in homines petulantes ac dicaces incidit.

Nouacula in cotem.

Ξυὴς εἰς ἀκόνην. Dici solitum in hos,qui fortè in eas res inciderunt,in quas minimè volebant. Siquidem nouacula, si in molle quippiã inciderit,dissecat:si in coté,retũditur.

Victus spinosus.

Βίος ἀκανθώδης. Id est,Vita spinosa,aspera,dura ac prisca, qualem agebant illi, quibus glandes erant loco placentarum.Suidas coniũgit hoc Atticis prouerbiis, quibus mollem ac delicatam vitam declaramus,veluti contrariu m.Idem indicat eodem sensu dici,βίον ἀξιωτον,id est, vitam nõ vitalem,hoc est,tristem & insuauem. Nam Latinis interdum viuere dicuntur, qui non spirant tantùm, sed qui genialiter viuunt. Contrà Græcis ἀβιώτως ἔχειν dicũtur,quibus desunt vitæ præsidia. Potest de intelligi & accisis facultatibus.

Hodie nihil succedit.

Plautinus Amphitryo in sui nominis fabula citat adagij titulo:*Nihil est, vt dici solet, quod hodie bene succedat mihi.* Allusit autem ad vulgi superstitionem,cui quidam dies credebantur rebus gerendis auspicati , quidam infelices. Quòd si vnum atque alterum parum succesit ex sententia, hinc æstimantes totum diem dicunt, Hodie nihil succedet, & ab omnibus negotiis abstinent.

Tempestas rerum.

Quum significabimus magnam rerum confusionem, vti licebit illis versibus Homericis, quos vsurpat M.Tullius lib.epistol.ad Qu.fratrem III.

Ἦμαρ ὀπωρινὸν ὅτε λαζόμενον χείει ὕδωρ
Ζεὺς,ὅτε δὴ ῥα θέρεος κεκοπασμένος ἀλλοπάγης. Id est,
Mensibus autumni vehementem Iupiter imbrem
Effundit,cùm succensens mortalibus instat.

Aqua & terra reddamini.

Τὸ ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.Id est,In terram vertamini,aquámque. Pro eo quod est, Redigamini in nihilum,ac pereatis. Hemistichium est Homericum.

Asinus inter apes.

Suidas.

Suidas. Ὄνος ἐν μελίτταις. Dici solitum, vbi quis infeliciter incidit in homines improbos atque importunos.

In apes induxisti.

Εἰς μελίσσας εἰσήμασας. Vbi quis præter opinionem in ingens agmen, velut examen malorum immergitur.

Zenodot. *Dicas tria ex curia.*

Εἴποις τὰ τρία παρὰ τῆς αὐλῆς. Antiquitus, qui iudicum sententiis fuissent ad capitale supplicium condemnati, priùs quàm ad mortem ducerentur, ea facultas concedebatur, vt vino cibóque expleti tria quædam, quæcunque lubitum esset, dicerent. Quæ simulatque dixissent, promulgata dānatione producebantur ad supplicium.

Ad aquam malus.

Ἐπὶ ὕδωρ κακός. In infimæ sortis homines dicebatur, ac sordidissimis quæstibus addictos, propterea quòd antiquitus litigantibus aquam per clepsydras tenues quidam ac nullius frugis homines infundebant, dispensabántque.

Canis in vincula.

Zenodot. Κύων ἐπὶ δεσμά. Dicebatur, vbi quis seipsum in seruitutem, aut in malum aliquod iniiceret. Sumtum à canibus, vltro se præbentibus vinciendos cibi lenocinio.

Mitte in aquam.

Plutarch. Βάλλ' εἰς ὕδωρ. Hoc est, Aufer è medio. Dicitur in hominē, vel in rem exitio dignam. Tractum à supplicio quorundam, qui in profluentem aut mare præcipitabantur.

Ad Cynosarges.

Ἐς Κυνόσαργες. Erat Cynosarges locus in Attica quispiā, in quo nothi, spuriíque exercebantur. Vnde vel contumeliæ caussa dicebatur, εἰς κυνόσαργες. velut in spurium, vel imprecando quasi dicas: In malam crucem.

Ad coruos.

Βάλλ' ἐς κόρακας. Id est, Abi ad coruos. Perinde valet, quasi dicas: Abi in malam crucem, in malam rem, atque in exitium. Aristophanes: Ocyus hinc ad coruos abeas.

In lapidicinas.

Lucianus. Εἰς λατομίας. Quum significamus quempiam è medio tollendum, & in rem malam aliquò auferendum. Natum à Philoxeno Poëta dithyrambico, qui quum Dionysij tyranni

ranni poemata non probaret, vtpote indocta, in lapidicinas ab eo detrusus est.

In puteo cum canibus pugnare.

Ἐν φρέατι κυσὶ μάχεσθαι. Dici solitum, vbi cuipiam negotium incidit cum homine rixoso & contentioso, à quo se nequeat extricare.

In beatam. Aristoph.

Βάλλ' εἰς μακαρίαν. Id est, Auferto in beatam, pro eo quod est, In malam rem. Pausanias refert Macariā esse paludem in Marathone, in qua magna vis Persarum perierat, ignoratione viarum in ipsam prolapsa.

In orci culum incidas. Diogen.

Ἅιδου πρωκτῷ ἐκπέσοις. Id est, In orci culū incidas. Sermo perniciem & extremum exitium imprecantis.

Charontis ianua.

Χαρώνειος θύρα. Id est, Charonica ianua. De imminēte capitis periculo, siue de re magnopere tristi. Sic enim antiquitus appellabatur vna de carceris ianuis, per quam damnati iudicum sententiis ad supplicium educebantur.

Aurum habet Tolosanum. Gellius.

In eum, qui magnis ac fatalibus afficitur malis, nouóque ac miserando exitio perit. Nam quum oppidum Tolosanum in Gallia Q. Cepio consul diripuisset, multúmque auri in eius oppidi templis fuisset, quisquis ex ea direptione aurum attigit, misero cruciabilíque exitu periit.

Equum habet Seianum.

Olim prouerbio dicebatur, in calamitosum, & ad extremam inopiam redactū. Allegoria sumta est ab equo quodam fatali, cui à Cn. Seio domino nomen inditum est Seiano. Is ex Diomedeis equis prognatus fuisse creditus est. Fuit insigni quidem specie, verùm eiusmodi quodam fato, vt quisquis eius equi possessor esset, is cum omni domo ad internecionē vsque deperiret. Id quod ipse Cn. Seius capitis damnatus ac miserando affectus supplicio: deinde & Dolabella bello interfectus: post hūc Cassius ab hostibus occisus, deinceps Antonius detestabili exitio perditus, probauit.

Tragicum malum.

Τραγικὸν πάθος. Tragicum malum dicetur ingens, cuiusmodi finguntur in tragœdiis.

Mustelam habet.

Diogen. Γαλῶ ἔχει. In eum quadrat, cui omnia sunt inauspicata, tanquam fatis ac diis iratis, vt aiūt. Olim creditum est, hoc animal inauspicatum, infaustúmque esse iis, qui haberent, domíque alerent.

Cadmea victoria.

Κάδμος νίκη. Sunt qui Cadmeam victoriam appellabant infelicem, etiam ipsis victoribus.

Suidas. ### *Fortunatior Strobilis Carcini.*

Εὐδαιμονέστερος Καρκίνου Στροβίλων. Ironia prouerbialis in infelicem & improbum. Carcinus poeta quispiam fuit, cuius filij dicti sunt Strobilij. Iocus autem sumtus est à nomi num allusione. Nam Græcè carcinus cancrum, Strobili cochleas significant. Vtrūque genus distortum ac fœdum.

Suidas. ### *Issa.*

Ἴσα. Issa, prouerbialis erat acclamatio in eos quibus ζ littera forte cecidisset, quíque modis omnibus essent infortunati. Coniectare licet eam literam in sortibus inauspicatam fuisse. Martianus Capella testatur hanc literam inuisam fuisse Appio Claudio quòd dētes mortui, dum exprimitur, imitetur.

Genius malus.

Adagium apparet è priscorum opinione profectū, qui singulis binos genios attribuunt, quos dæmones vocant, quorum alter perniciem nobis moliatur, alter iuuare studeat.

Vel hosti miserandus.

Est hyperbole. Nam hostis non facilè commouetur misericordia. Confine illi: *Quod vel ipse probet Momus.*

Mala verò adsunt.

Item & vulgò dicitur: Mala vltrò adesse, non inuocata.

Aristoph. ### *Per medium anulum traharis oportet.*

Διὰ δακτυλίου δεῖσε ἑλκυσθῆναι. Id est, Per anulum trahendus es. In eum quadrabit qui sit vehementer extenuato, gracilique corpore, seu morbo, seu cura, seu studio, seu qua alia re. Equidem opinor adagium esse natum à lusu, quo ouum aceto maceratum, per anulum trahitur.

Menander ### *E tribus malis vnum.*

Τῶν τριῶν κακῶν ἕν. Id est, Trium malorum vnum. Sumtum à Theramene, qui cuidā è tribus malis vnum induxerit, è quibus quod vellet eligeret. Sunt qui dicant iis qui sententia capitali damnati fuissent, tria solere deferri, gladium, laqueum, & aconitum.

Extrema extremorum mala.

Ἐσχάτων ἔσχατα κακὰ διαπέπραγται. Id est, Extrema extremorum mala acciderunt. Hunc sermonis typum Gręci videntur ab Hebræis mutuò sumsisse, qui vehementiam & ὑπέρθεσιν eiusdem dictionis congeminatione significant. Apud Ieremiam; Ficus bonas bonas, & ficus malas malas, dū valde bonas & valde malas vult intelligi.

Ogygia mala.

Ὠγύγια κακά. Rectè dicentur vel ingentia, vel antiqua. Nam vtrunque Græcè significat Ogygium.

Diolygium malum.

Διωλύγιον κακόν. Id est, Ingens malum. Dicitur de eo, qui malo quopiam ingenti ac diuturno tenetur. Plato.

Labore laborioſus. Suidas.

Πόνῳ πονηρός. Ipsa figura hyperbolen habet laboris immodici. Est autem iocus ob amphibologiam vocis. πονηρὸς enim Græcis vt laborioſum ac miserum, ita significat & malum, astutúmque.

Lemnium malum.

Λήμνιον κακόν. De malis immensis ac miserandis. Hinc natum adagium putant, quòd aliquando Lemniæ mulieres graueolentia maritorum offensæ, eos vniuersos sustulerūt auxilio Thoātis, cuius rei meminit & Euripides in Hecuba

Magnetum mala.

Μαγνήτων κακά. De malis ingentibus dictum videtur, aut iis quæ in auctores suos recidunt. Sumtum apparet ab historia, quum de Magnetibus afflictis Suidas meminerit, in quæ feruntur incidisse, violato numine quopiam.

Malis mala succedunt.

In eum, qui variis exercetur fortunæ incōmoditatibus, nunc morbo, nunc rapinis, nunc aliis atque aliis malis, cōueniet illud Homeri,

Tradebat Notus hunc Boreæ quandoque vehendum,
Nunc rursum Zephyro tractandum tradidit Eurus.

Tanarium malum.

Ταινάριον κακόν. Si quid crudelius sæuitum esset in famulos, Tænarium malum vocabant, propterea quòd olim Lacedæmonij captiuos qui in Tænarum confugerant, reductos capitis affecerunt supplicio. Est autem Tænarus oppidum quoddam Laconiæ, cuius incolæ Tęnaritæ vocãtur.

Pompeius.

Tam perit quàm extrema faba.

Propterea quòd extremæ fabæ plerunque aut proterantur, aut decerpantur à prætereuntibus. Quadrabit igitur in hominem seu rem, omnibus omnium iniuriis expositam

Viuens vidénsque.

Quod in Eunucho dixit Terentius: *Viuus, vidénsque pereo*, id M. Tullius indicat prouerbiali figura dictum esse in oratione pro P. Sestio. Vsurpat & aliquot locis D. Hieronymus.

Ilias malorum.

Ἰλιὰς κακῶν. De calamitatibus maximis simul & plurimis: propterea quòd in Iliad. Homerica nullum mali genus nõ recensetur.

Lerna malorum.

Cicero. Λέρνη κακῶν. De malis plurimis simul in vnum congestis & accumulatis. Strabo commemorat Lernam lacum fuisse quempiam Argiuorum ac Mycenorum agro cõmunem, in quem quum passim ab omnibus purgamenta deportarentur, vulgò natum prouerbium, λέρνη κακῶν, id est, Lerna malorum. In hoc lacu poëtæ fingunt hydrã illam septem capitum fuisse, quam Hercules confecerit.

Semper Ilio mala.

Athenæus. Αἰεὶ Ἰλίῳ κακά. De vehementer calamitosis & afflictis. Troianorum excidium poëtis multa tragœdiarum argumenta ministrauit, atque hinc prouerbium: Stratonicus rogatus cur nollet apud Ilienses viuere, respondit, Semper Ilio mala.

Sybaritica calamitas.

Idem. Συβαριτικὴ συμφορά. Id est Sybaritica clades. Quemadmodum Sybaritæ perierint, déque calamitate & luxu eorum permulta retulit Athenæus. Quadrabit adagium in eos, qui neglectu Deorum aut ob intemperantẽ luxũ subuertũtur.

Mare malorum.

Plautus. Κακῶν θάλασσα. Dici solitum de calamitatibus immensis & omnigenis. Inde sumtum, quòd mare res quædam est infinita,

finita, vel quòd infinitis ærumnis abundat.

Alio relinquente fluctus, alius excipit. Aristides.

Non inconcinnè deflectetur ad incursus malorum, quũ, vt ferè fit, calamitas calamitati succedit, iuxta illum proverbialem versiculum:

Fortuna obesse nulli contenta est semel.

Cyrbes malorum.

Κύρβεις κακῶν. De vehementer improbis & omnium facinorum genere contaminatis. Apud Athenienses tabulæ quædam erant quadræ, in quibus leges descriptæ proponebantur, præterea variæ delinquẽtium pœnæ. Has illi κύρβεις appellant, apud Lucianum ἄξονες dicuntur.

Malorum thesaurus.

Θησαυρὸς κακῶν. Extat inter Græcanicas sententias senari⁹,

Θησαυρὸς ὅτι γῆ κακὸν κακὴ γυνή.

Thesaurus est mulier malorum, si mala est.

Malorum Panegyris. Plautus.

Κακῶν πανήγυρις. De malis agminatim ingruentibus, & inuicem sibi succedentibus. Panegyris dicebatur solennis ille populi conuentus, ad ludos festos celebrandos.

Per tenebras quæ apud quercum. Aristotel.

Τὸ κατὰ δρυὸς σκότος. De ingenti ac fatali calamitate dicebatur.

Grauiora Sambico. Plutarch.

Δεινότερα Σαμβίκου πάσχει. Id est, Atrociora Sambico patitur. In eos, qui cruciatibus exquisitis torquentur, aut quibus insignia mala accidunt. Sambicus quispiam Eleus, vnà cum sociis aliquot nõ paucas apud Olympia æreas statuas conscidit, vendiditque. Deinde maiora etiam ausus, Dianæ præsidiis templum diripuit. At ille mox comprehensus dum socios prodere recusat, annum perpetuum exquisitis cruciatibus dilaceratus est inter quos etiam animã efflauit.

Malo asino vehitur.

Ἐπ' ὄνου πονηροῦ ὀχεῖσθαι. Mala asella vehi dicuntur, quibus res sunt parũ secundæ. Felices enim egregiis equis insidere gaudent.

Quæ ex antiqua. Plutarch.

Τὰ ἐκ παλαιᾶς. Id est, Quæ ex antiqua, subaudiendum, Tyro. Perinde valet quasi dicas summam molestiam, extre-

múmque malum. Nam significabant tantum malorum, quantum antiqua Tyrus pertulisset.

Miserior monomachis.

Τῶν μονομαχούντων ἀθλιώτερος. Id est, Miserior his, qui monomachiam exercent. Nam hi durissima lege committuntur, vt aut alter aut vterque pereat. Hos Latini vocabāt gladiatores. Quo spectaculo quum nihil possit immanius esse, tamen olim Romanis erat in delitiis.

Zenodot.

Cuiusmodi portento me inuoluit fortuna?

Οἵῳ με δ' δαίμων τέρατι συγκαθεῖρξεν: Id est, Cuiusmodi portento me implicuit fortuna? Dici conueniet, vbi negotium incidit cum homine morosō, difficilique, cum quo non queas viuere, nec à quo te possis extricare.

My sortitus es.

Ἔλαχες τὸ μῦ. Id est, M litera tibi sorte obtigit. Ænigma in stultos.

Nephasti dies.

Ἀποφράδες ἡμέραι. Olim vocabantur inauspicati, & quibus publica non licebat agere. Vnde receptum, vt homines inuisos ac detestandos ἀποφράδες appellarent.

Seruabis bouem.

Βουκολήσεις. Id est, Bubulcus eris. Hoc velut ænigmate significabant exilium.

Zenodot.

Inus dolores.

Ἰνοῖς ἄχη. Ino Cadmi filia ex Athamante duos peperit filios, Learchum & Melicertam, præterea filiam Eurycleā. Athamas autem versus in insaniam, reliquos liberos arcu percussit, occiditque. Ino vnà cum Melicerta sese in mare abiecit. Hinc ortum adagium, vt intolerandum & exanimantem (vt ita dixerim) dolorem significantes, dicerent Ἰνοῖς ἄχη. Nam achos propriè dolor dicitur apud Græcos qui prorsus obstupefacit, suique sensum adimit homini.

Niobes mala.

Νιόβης πάθη. i. Niobes dolores. De maximis & acerbissimis malis dicebatur. Hanc enim fabulæ narrant post occisos liberos, quos permultos habebat, præ dolore in saxum conuersam fuisse.

Antiopæ luctus.

Ἀντιόπης θρῶος. Dici consueuit, vbi quis innumeris calamitatibus

mitatibus affligitur, deinde malis eximitur. Natum Adagium ab Antiopæ fabula.

Cythnicæ calamitates.

Κυθνάδεις συμφοραί. Aristoteles citat, Cythnios vsque adeò diuexatos, afflictósque fuisse ab Amphitryone, vt in prouerbium abierint. Cythnus ex insulis Cycladibus vna contra Dryopiden sita.

Cyrnia iactura.

Zenodot.

Κυρνία ἄτη. Id est, Cyrnium malum. De magnis dispendiis & expilationibus dicebatur. Cyrnus insula quæpiam est, è regione Apuliæ, in qua est mellis summa copia. Hæc olim nauigantibus erat inaccessa, propter prædonum ac piratarum circa illam frequentiam.

Argi collis.

Ἄργου λόφος. Vbi quis ingentibus malis esset implicitus. Potest accommodari vel ad locum, vel ad negotium variis obnoxium calamitatibus. Natum aiunt à colle quodam, cui cognomen Argi frequentibus homicidiis ac latrociniis infamis.

Archidamicum bellum.

Ἀρχιδάμιος πόλεμος. De bello sæuo crudelique dicebatur epitheto sumto ab Archidamo Duce Lacedæmoniorum, qui maximis copiis impressionem fecerit in Atticam, eámque decem annis diuexarit. Proinde cùm funditus tolluntur omnia, bellum Archidamicum dicebatur.

Ægypti nuptiæ.

Αἰγύπτου γάμος. Inauspicatæ & infelices dicebantur. Sumtum à notissima fabula Ægypti, qui filios quinquaginta, totidem fratris filiabus maritos dedit. At hi, præter vnum omnes à sponsis iugulati sunt.

Militauit cum Erasinade.

Suidas.

Ἐστρατήγησε μετ' Ἐρασινάδου. Vulgò per iocum dicebatur de his, quibus res vndequaque malè procederent.

Zenodot.

Excubias agere in Naupacto.

Φρουρῆσαι ἐν Ναυπάκτῳ. Id est, Excubare Naupacti. Achiui capta Naupacto, Pausaniā excubiis custodieque præfectum interfecerunt. Vnde res in iocū vulgi videtur abiisse aduersus eos, qui pereunt ignauia sua, aut qui munus odiosum ac plenum discriminis administrant.

Herodot. *Lemnia manu.*

Λημνεία χειρί. Dictum pro eo quod est, nefaria, impia, crudeli.

Suidas. *Lepus apparens, infortunatum facit iter.*

Φανεὶς ὁ λαγὼς δυσχεῖς ποιεῖ πρίσεις. id est, Inauspicatum iter obuius facit lepus. Vulgò creditum, etiam his temporibus, occursum leporis omẽ essẽ parum felix iter ingressis. Torqueri potest ad interuentum cuiuspiam, qui videatur incommodum aliquod allaturus.

Horatius. *Minxit in patrios cineres.*

Qui intemperiis ageretur, cuique cuncta cederent infeliciter, in patrios cineres minxisse dicebatur. Antiquitus enim paterni sepulcri summa fuit religio.

Rupta crada.

Κεχάδης ῥαγίσης. Id est, Rupta crada. Dicebatur de his, qui repentè tanquam magnum quiddam facturi prodiissent, deinde falsa omnium expectatione turpiter & indecorè se gessissent in negotio. Porrò crada hoc loco non ficulnũ ramum indicat, sed vncum illud æs, quo vincti tenebantur actores in machina.

Commune naufragium.

Κοινὸν ναυάγιον τοῖς πᾶσι παραμύθιον. Id est, Commune naufragium, omnibus solatium. Multò faciliùs fertur malum quod nobis est cum omnibus, aut cum multis commune.

Æschyl. *Obedientia felicitatis mater.*

Πειθαρχία γάρ ἐστι τῆς εὐπραξίας μήτηρ. Principis est, consulere saluti ciuium. Id conatur bonis & æquis legibus: Populi est his obtemperare, si velit esse felix. Sed vtinã non essent Ioues ὀλέθριοι, quibus vxor esset ἄπτυα, & filia δυσχία.

INGENII MALITIA, ET INSTITVTIO.

Lupus pilum mutat, non mentem.

Ὁ λύκος τὸν τρίχα, ἀ τὸν γνώμην ἀλλάττει. Id est, Lupus pilũ, non ingenium mutat. Senecta caniciem adfert improbis, non item aufert malitiam. Canescunt enim lupi velut & equi more hominum per ætatem.

Naturam

Naturam expellas furca, tamen vsque recurret. Horatius.

Sensus est, Haud facilè dediscimus quæ nobis natura penitus indidit, atque inseuit. Ducta est metaphora à ramis, qui appositi furca torquentur aliò, quàm natura posuerat.

Lignum tortum haud vnquam rectum.

Ξύλον ἀγκύλον οὐδέποτ' ὀρθόν. Id est, Nunquam rectum tortile lignum. Distorta, prauáque ingenia vix vnquam ad bonam frugem traducuntur.

Æthiops non albescit.

Αἰθίοψ οὐ λευκαίνεται. Id est, Æthiops non candescit. De iis dici solitum, qui nunquam mutaturi sunt ingenium.

Qui semel scurra, nunquam paterfamilias. Porphyr.

Sensus est, Eum quem semel depuduerit, quique contẽta fama scurram agere cœperit, vix vnquã ad bonam frugem redire.

Podex lotionem vincit. Aristoph.

Πρωκτὸς λουτροῦ κρείττων. Id est, Podex lotionem vincit. In eos, qui sese in malum aliquod adigunt, propterea quòd ea corporis pars etiam si lauetur, semet rursum inquinat, ita vt ipsa sit in caussa quo minus lauari possit.

Occasione duntaxat opus improbitati, vel malitiæ. Aristoph.

Quadrabit in nocendi cupidos, qui ne temerè læsisse videantur, caussas prætexunt. Malefacere qui vult, nusquam non caussam inuenit. Vulgò dicitur apud nostrates: Facile fustem inuenerit, qui cupit cædere canem.

Saliuam imbibere. Hieron.

Sumta metaphora ab infantibus, quibus præmãsum cibum in os inserunt non sine saliua: cui quum assueuerint, nihil iam illis sapit, quod ab illius primæ saliuæ gustu diuersum sit.

Quo semel est imbuta.

Horatius: *Quo semel est imbuta recens, seruabit odorẽ Testa diu.* Proinde rectè monet Fabius, vt statim optima discãtur, propterea quòd nihil hæret tenacius, quàm id quod rudibus annis perceperimus.

INGRATITVDO.

Ingratitudo vulgi.

Qui significabit sibi molestam ingratitudinem, quòd intelligat superiorum officiorum nullam haberi rationē, non incōcinniter vsurpauerit illud ex Odyss.s, quod idem est & aliis locis:

Μή τις ἔπι πρόφρων, ἀγανὸς, καὶ ἤπιος ἔστω,
Σκηπτοῦχος βασιλεὺς, μηδὲ φρεσὶν ἄφρονα εἰδὼς,
Ἀλλ' αἰεὶ χαλεπός τ' εἴη, καὶ ἄσχετα ῥέζοι. Id est,
Posthac ne placidus sit quisquam, néve benignus,
Nec mitis, iustíque tenax rex sceptriger vnquam,
Sed semper ferus esto, & semper iniqua patrato.

Viuum noueris.

Antea retulimus viuorum meminisse oportere. Id meretricula in Truculento detorquet in alium sensum, amatorem pro mortuo ducens, qui desierat esse dando. *Dum viuit*, inquit, *hominem noueris, vbi mortuus est, quiescas: Te, dum viuebas, noueram.* Pecunia, iuxta Hesiodum, anima est mortalibus: ea amissa, exanimis est homo.

Ale luporum catulos.

Theocritus in Hodœporis:

Θρέψαι κὴ λυκιδῆς, θρέψαι κυνὸς ἅς τυ φάγονται. Id est,
Pasce canes qui te lanient, catulósque luporum.

In eos qui læduntur ab iis, de quibus benemeriti sunt, aut in ingratos.

Aries nutricationis mercedem persoluit.

Menand. Κριὸς τροφεῖα ἀπέπεσεν. Id est, Aries alituram rependit. Quadrat vbi quis pro benefactis maleficium reponit. Aries ipsos quorum opera nutritus est aut etiam nutritur, cornibus incessit.

Qui canem alit externum.

Ὃς κύνα τρέφει ξένον, τούτῳ μόνος λίνος ὑφίει. Id est, Qui canem alit peregrinum, huic præter funē nihil sit reliqui. Qui beneficium collocat in ingratum, perdit operam. Nam canis alienus, relicto fune quo alligatur, pristinum dominum repetit.

Hirundines sub eodem tecto ne habeas.

Ὁ μοιχρὰς χελιδόνας μὴ ἔχειν. Hoc est, Hirundines ne habeas sub eodem tecto. D. Hieronymus interpretatur abstinendum à commercio garrulorum & susurronum. Rectè Pythagoras cōuictorem ingratum, parúmque firmum hirundinis symbolo monuit ablegandum.

Pro be-

Pro beneficentia Agamemnonem vlti sunt Achiui.

Ἀντ' εὐεργεσίας Ἀγαμέμνονα πᾶσαν Ἀχαιοί. i. Pro meritis male tractarunt Agamemnona Graij. Dicebatur in ingratos, qui pro summo beneficio, summum remetiuntur maleficium. Agamemnon enim tot exhaustis laboribus in expugnanda Troia pro dignitate Græciæ, domum reuersus, veste inexplicabili inuolutus, interfectus est à Clytemnestra, auxiliante Ægystho adultero.

Pro perca scorpium.

Ἀντὶ πέρκης σκορπίον. Vbi quis optima captans, pessima capit. Nam perca piscis est vel maximè laudatus. Scorpius lethalis est, piscis etiam huius nominis contemti saporis.

Nemo benemerito bouem immolauit, præter Pyrrhiam. Plutarch.

Οὐδεὶς εὐεργέτῃ βοῦν ἔθυσεν, ἀλλ' ἢ Πυῤῥίας. Id est, Nemo bouem immolauit benemerito, nisi Pyrrhias. Hoc prouerbio quondam vtebantur, si quando quis extitisset homo insignitè gratus, qui beneficium acceptum ampliter repensaret. Accommodabitur & in vulgatam mortalium ingratitudinē, adeò vt vix vnum reperias, qui meminerit officij. non abludit hinc exemplum Euangelicum, quo è decē lepra, Christi beneficio, liberatis, vnus duntaxat reuersus est, qui gratias egerit.

Simul & misertum est, & interijt gratia. Zenodot.

Ἅμ' ἐλέηται καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις. Id est, Simul & misertum est interiitque gratia. Senarius dici solitus in ingratum, qui simulatque leuatus est malis, desinit meminisse beneficiorū eius, cuius opera restitutus est. Plautus: *Si quid inues, pluma leuior gratia: si quid offendas, plumbeas iras gerunt.*

In senem ne quod collocaris beneficium. Aristotel.

Γέροντι μηδέποτε μηδὲν χρηστὸν ποιεῖν. Id est, Ne quid vnquam beneficij collocaris in senem. Dicitur hodiéque vulgò: Neque in senem, neque in puerum collocandum esse beneficium: propterea quòd alter non refert, alter non meminit.

Hostis non hostis.

Ἀπόλεμος πολέμιος. Id est, Citra bellum hostis, dicitur, qui nulla lacessitus iniuria, tamen quæ sunt hostium facit, aut qui pacis obtextu facit hostilia.

Arietis ministerium.

Κριοῦ διακονία. Id est, Arietis ministerium. Dici solitum de officio in ingratum collato. Siquidem aries cornibus ferit pascentem.

INGRATA OB VETVSTATEM.

Piscis nequam est, nisi recens.

Dicitur peculiariter in hospitem, aut vulgarem amicũ qui primo quidem aduentu non ingratus est, cæterùm ante triduum exactum putet. Plautus: *Quasi piscis itidem est amator lenæ: nequam est, nisi recens.*

Piscis repositus.

Plutarch. Ἀπεκείμενος ἰχθύς. Id est, Repositus piscis. In prouerbium abiisse videtur aduersus eos, qui nihil seruant in posterum. Nam pisces olim in deliciis erant. Et prudentia est è cibis semper aliquid habere sepositum, quo subitum excipias hospitem.

Antiquiora diphthera loqueris.

Ἀρχαιότερα διφθέρας λαλεῖς. Id est, Antiquiora diphthera loqueris. In eos quadrat, qui nugas narrant, aut de rebus nimium priscis & iampridem obsoletis. Siquidē aiunt diphtheram pellem fuisse eius capræ, quæ Iouē lactarit, in qua creditum est antiquitus, illum omnia scribere quæ fierent. Vnde quæ nec in historicorum literis extarent, nec in hominum memoria seruarentur, ea velut ex Iouis diphthera petita dicebantur.

A Nannaco.

Stephanus Ἀπὸ Νανάκου. Id est, A Nannaco. Quum significamus rē ab extrema vsque antiquitate repetitam. Nannacus rex ante Deucalionem fuisse narratur, qui diluuium futurũ præuiderit. Latini consimili figura dicunt, ab Aboriginum seculo repetita, & perinde quasi cum Euandri matre loquaris. Non discrepat ab hoc: Antiquior Codro.

Res Cannacæ.

Τὰ Καννάκου. Id est, Res, aut mala Cannacæ. Bifariam vtebantur hac parœmia, vel de rebus ob vetustatem admirandis, vel de lamentis & complorationibus miseris, ac lacrymosis. Cannacas quispiam Phrygum rex, cùm præuidisset euēturum diluuium, conuocatis omnibus ad templa deorum, multis lacrymis supplicabat diis, vt id malum auerterent.

Antiquior quàm chaos & Saturnia tempora.

Ibycus. Χάους ἀρχαιότερος. Id est, Antiquior quàm chaos. De re nimium prisca & obsoleta. Alludit adagiũ ad chaos, ad quod poëtæ Deorum ac rerum omnium originem referunt. Ouidius opificium mundi hinc auspicatur, & Hebræi.

Per antiquum diem.

Diogen. Διὰ παλαιᾶς ἡμέρας. De re admodum vetusta & prisca. Finitimum huic: Magno Platonis anno.

Pellenæa tunica.

Πελλωναῖος χιτών. Id est, Pellenæa vestis. De prisco cultu. Pellene peruetusta Achaiæ ciuitas, Protei patria, in qua diuersæ vestimentorum formæ fieri consueuerunt.

INITIVM LAVDATVM.

Operi incipienti fauendum.

Celebratissimum est, Honos alit artes, & virtus laudata crescit. Ita Pindarus Olympiacon libro sexto: Ἀρχομένου δ' ἔργου προσπόλου χρὴ θέμεν πλαγάς. In initio facinoris oportet faciem illustrem addere: hoc est, fauendum aliquid egregij facinoris aggredientibus, simul vt ipsis addatur animus, & alij ad æmulationem prouocentur. At nunc plerique molestè obstrepunt, si quis quid tentet eximium. Potest & hic sensus accipi. Qui famam affectat, hunc oportetab egregio quopiam facinore auspicari. Permagni siquidem refert, vn de nominis sumas exordia.

In hoc calceamento pedem habet.

Pindarus. Dictum ibidem & illud adagij forma: Γνῶ ῥ' ἐν τούτῳ πιδίλῳ δαμάσιον πόδ' ἔχειν. id est: Nouit enim se in hoc calceamento fortunatum habere pedem, pro eo quod est, nouit has laudes in ipsum competere. Olim magnæ deliciæ erāt in soleis & calceis. Nam & Pedilon Græcis est calceamenti genus, varium ac picturatum, dictum παρὰ τὸ περὶ τὸν πόδα εἰλεῖσθαι, eò quòd pedi applicetur. Vt autē non omnis calceus conuenit cuilibet pedi, ita nec quæuis laus in quemuis congruit.

Universidad de Deusto Biblioteca

Vestigium ponere.

Vestigium ponere, pro attingere dixit M.Tullius l.de Finibus v. Quanquam id quidem infinitum est in hac vrbe: quacunque enim ingredimur, in aliquam historiam vestigium ponimus. M.Tullius eiusdem operis l.v. Quid enim? sapientia, pedem vbi poneret, non habebat, sublatis omnibus officiis. Hic locus ostendit elegantem vsum huius metaphoræ in rebus animi. Sentit enim nullum esse locum sapientiæ, si tollatur officiorum delectus.

Quum parvula est, bona videtur spina.

Μικρὸν ὂν ἄκανθα ἀγαθὴ φαίνεται. Id est, Quum pusilla est spina, bona videtur. Pueritia semper amabilis.

Primùm Ægina pueros optimos alit.

De re quapiam quæ melioribus initiis cœpta, paulatim ad deterius delabitur, vt pleraque mortalium faciunt. Sūtum adagium Ab Achille, Patroclo, Aiace, Neoptolemo, quòd hi virtute præcelluerint, quū essent Æginetæ. Dein de labente morum integritate, malè cœperunt audire Æginetæ. Non dissimile illi: Quondam fuere strenui Milesij. Suidas.

Primùm Mars in filiis laudatus est.

Τὰ πρῶτα Ἄρης εἰς τοὺς παῖδας ἐπῃνεῖτο. Id est, Initio Mars laudatur ob filios. De iis, qui initio specimen aliquod indolis egregiæ præ se ferunt, deinde in alios paullatim degenerant mores. Quemadmodum euenit Romanis olim strenuis.

Κυαμοπρώξ.

Id est, Fabarum arrosor. Dicebatur, qui in creandis magistratibus vendebat sua suffragia, eóque quæstus gratia sedulò versabatur in comitiis. Priùs quàm repertus est vsus calculorum, quos Græci ψήφους appellant, suffragia nigris & albis fabis ferebantur. Vnde fabis victitare dicebantur, quibus hic erat quæstus.

INIVSTITIA.

Stateram ne transgrediaris. Pythago.

Μὴ ζυγὸν ὑπερβαίνειν. Id est, Staterā ne transilias, hoc est, ne quid facias, præter ius & æquum. Nam stateram olim æquitatis symbolum habuisse vulgò, vel Doricū illud proverbium indicat, Στατὴρ δικαιότερος, id est, Trutina iustior. Ma-

Malum lucrum æquale dispendio. Hesiodus.

Μὴ κακὸν κερδαίνειν, κακὸν κέρδεϊ ἶσον ἄτην. Id est, Ne malè lucreris, mala lucra æqualia damnis. Non est lucrum, quod iactura bonę mentis comparatur. Pindarus, Quod prȩter iustum est dulce, exitum habet amarissimum.

INSALVBRITAS.

Herculanus morbus. Zenodot.

Ἡ Ἡρακλειος νόσος. Id est, Herculanus morbus. Hunc alij sacrum, alij comitialem appellant. Est autē ex eorum numero quibus nulla medicorum ope succurri potest, propterea quòd diuinitus immitti creditur, eóque cognomen additum est, sacro.

Herculana scabies. Suidas.

Ἡρακλειος ψώρα. Id est, Herculana scabies. De scabie iucunda, faciléque sanabili, aut quę desideret Herculana, id est, calida balnea. Equidem opinor dici posse in eos qui multo studio alióve labore valetudinem offenderunt, vt quibus aliquo laxamento opus sit.

Ipsa senectus morbus est.

Terentius in Phorm. *Nam in senibus, vt absit morbus, ipsa senecta per se mala valetudo est.* Homerus:

Viribus effœtum iam te premit aspra senectus. Virg.
Subeunt morbi, tristisque senectus.

Φεῦδε τὸ γῆρας, οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον.

Metue senectam, non enim sola aduenit.

INSIDIAE.

Βυσσοδομεύειν.

Frequenter est apud Homerum, pro eo quod est, alto pectore moliri quippiā, & clanculum in animo struere insidias. Translatum à fundamentis ędificiorum, quę profundè iaciuntur.

Canis ad cibum.

Κύων ἐπὶ σῖτον. Id est, Canis ad cibum. De iis, qui in suum properāt exitium. Qui canem volunt occidere, cibo ostēso alliciunt.

Δούρειος ἵππος.

Id est, Dureus equus. De clandestinis insidiis dicebatur, aut vbi repente complures apparerent, qui latebant an-

tea. Sumtum ab equo Homerico, in quo Græcorum proceres abditi, repentè prosilientes, Troiam ceperunt. Hunc Homerus Durateum appellat.

Inescare homines.

Terent. in Adel. *Nescis inescare homines.* Ducta est ab his qui præfixo æri cibo, pisces illiciunt.

Simonian.

Oportet omnibus corydalis.

Πάσησι κορυδάλεσι χρὴ λόφον ἐγχωρεῖν. Id est, Omnibus galeritis oportet cristam inesse. Nullum esse mortale ingenium, cui non sit aliquod vitium admixtum, ceu perinde secundùm hominis naturam sit non carere vitio, vt galeritæ naturale est habere cristam.

Tragulam iniycere.

Plaut. in Epid. *Tragulam in te inycere adornant,* id est, dolum aliquem in te struunt. Et ibidem: *Nescio quam fabricam facit.* Huic simillimum in Mostell. *Pilum iniecisti mihi.*

Plutarch.

Ab transenna cibum petere.

A transenna cibum petere dicitur, qui periculo proximus est. Plautus in Bacchid. *Nunc ab trãsenna hic turdus lumbricum petit.* In senem dicitur, legentem epistolam, per quam erat fallendus. Ab aucupibus sumtum est, qui intra cancellos escam spargunt insidiantes auiculis.

Cuniculis oppugnare.

Τὰ πονήρως πολεμίζειν. Id est, Cuniculis bellare dicitur qui non aperta vi, sed dissimulanter ac dolis rem gerit. Contrà qui palàm agit, quod agit, machinis agere dicitur. Plus veneris habebit, si ad res animi transferatur, veluti si quis dicat malos genios interdum oppugnare nos machinis, cùm palam terrent aut illectant, interdum cuniculis, quoties falsa specie pieratis imponunt, obrepúntque incautis.

In transennam inducere.

Est dolo fallere. Ab aucupibus sumtum est, qui intra cãcellos escam spargunt, insidiantes auiculis. Vnde & hodie qui dolo captus est, intra transennam esse dicitur.

Suidas.

Pulcrè fallit vulpem.

Παλλεῖ καλῶς τὴν ἀλώπεκα. Id est, Decipit pulcrè vulpem. Apparet dictum in eum, qui dolis captaret astutũ, cuique frustra tenduntur insidiæ. Nam παλλεῖν, est arte illectare. At vulpem dolo circumuenire difficile est.

IN-

INSTANS.

Ante pedes.

Ante pedes esse dicitur, quod obuium, quódque vel præsens adest, vel imminet. Terent. *Isthuc est sapere, non quod ante pedes modò est videre, sed etiam illa quæ futura sunt prospicere.*

IN STVPIDOS.

Ede nasturcium.

Ἔδε νάρδαμον. In socordem, ignauum, hebetẽ, stupidum, olim dicebatur, propterea quòd huic efficaciã inesse credant, erucæ contrariam: vim enim, vigorémque animi suscitare, Venerem coercere, cùm illa è diuerso Venerem acuat, vim mentis hebetet.

Nihil ab elephante differs.

Diogen.

Ἐλέφαντος διαφέρῃς οὐδέν. Id est, Ab elephanto differs nihil. In magnos ac stupidos dicebatur, etiamsi primam ingenij laudem Plinius tribuit elephantis, sed inter bruta. Verùm corporis moles, & formæ fœditas adagio locum fecit.

Sacer piscis.

Τερὸς ἰχθύς. Id est, Sacer piscis dicebatur, cui nemo nocebat, sed sui iuris erat. Per iocum dici poterit in hominem prægrandem, & in precio habitum, quum sit stupidus & infans.

Tanagræus cetus.

Ταναγρᾶιον κῆτος. Obesum ac prægrandi corporis mole Ταναγρᾶιον κῆτος appellabant, à Tanagra Bœotiæ ciuitate, ad quam delatus cetus immani magnitudine, prouerbio locum dedit.

Loquax talpa.

Ammian.

Homo nullius iudicij sed tamen impendio verbosus, loquax talpa dictus est, populari conuitio: nam talpæ nostri, vt cæci sunt, ita sunt æquè muti.

Bos marinus.

Βοῦς ἐνάλιος. De magnis, insulsis, & ad nihil vtilibus, quales sunt phocæ, tantum pascentes, nec operi, nec esui vtiles, contráque boues terrestres.

Nihil differs à Chærephonte.

Οὐδὲν διοίσεις Χαιρεφῶντος τὴν φύσιν. Id est, Nihil ore

quicquam à Chærephonte discrepas, in macilentum pallidúmque dicebatur. Chærephon enim tragœdiarum scriptor fuit. Is Heraclidarum res prosequutus est. Quoniam autem nocturnis lucubrationibus erat maiorem in modũ extenuatus, confectúsque, vulgari ioco taxatus est.

Mens non est in centauris.

Diogenian

Νοῦς οὐκ ἔνι κενταύροισιν. Id est, Mens non ineſt cẽtauris. In vecordes & ſtultos dicebatur, & qui conarentur quod efficere non poſſent. Nota eſt centaurorum fabula.

Becceſelenus.

Ariſtoph.

Βεκκεσέληνος. Prouerbio dicebatur ſtupidus ac delirus, ſyderatus, aut admodum ſenex. Beccus Phrygũ antiquiſſima lingua, panem ſignificat: σελήνη lunam. Vnde Arcades qui volunt mortalium omnium antiquiſſimi videri, προσέληνοι dicuntur, tanquam antiquiores ipſa luna.

Saturni podex.

Diogenian

Κρόνου πυγή. Id eſt, Saturni culus. De carnibus vetulis, iámque mancis, & ſenſu vacantibus. Quidquid enim putre iam & effœtum intelligi volebant olim, id Saturnium vocabant.

Caput vacuum cerebro.

Ὦ οἵα κεφαλή, καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει. Id eſt, O quale caput, & cerebrum non habet. De his, qui corporis ſpecie præcellũt, ingenio carentes. Natum ex apologo Æſopico. Vulgò quoque vecordibus & inſipidis, aiunt cerebro vacuum eſſe caput.

Margites.

Margiten pro ſtupido dixit Lucianus: Sed exiſtimas te cum Margite quopiam loqui. Hunc ita deſcribit Homerus citante Ariſtotele, Hunc neque foſſorem voluerũt numina diuũm Eſſe, nec agricolam, nec in vlla præterea re ſcitum aut egregium. Conuenit cum illo Heſiodico: Nulla in parte vtilis, quin nec ipſe ſapit, nec aliis obtemperat.

Plato.

Rana Gyrina ſapientior.

Sumtum eſt adagium ab informi partu ranarum, quem Græci γυρίνους vocãt, à figura corporis in gyrum orbicularis. Porrò quum ranæ tribuitur loquacitas, quæ ſtoliditatis ſolet eſſe comes, minimum mẽtis ineſſe oportere gyrinis, quos vix deprehendas animal eſſe, niſi mouerentur.

Ouium

Ouium nullus vſus.

Προβάτων οὐδὲν ὄφελος ἐὰν ὁ ποιμὴν ἀπῇ. Id eſt, Ouium nulla vtilitas, ſi paſtor abſit. Admonet adagium, ἀπαρχὴν rem eſſe omnium perniciosiſſimam. Nihil rectè faciunt miniſtri niſi adſit herus. Inutiles diſcipuli ſine præceptore.

Ouium mores.

Προβάτων ἔθος. In ſtupidos ac ſtolidos iaci ſolitum. Nam ouium ingenium, ſimplex ac ſtultum, ac omnium quadrupedum inertiſſimum. Ariſtotel.

Fœnum eſſe. Ambroſia alendus.

Vtrunque prouerbiali figura dixit M. Tullius: alterum in indoctos ac brutos homines, alterum in egregios, vt intelligas illos pecudibus, hos Diis æquandos. Nam fœno victitant boues; ambroſia cibus eſt Deorum.

Tibicines mente capti.

Diogenian

Athenæus libro Dipnoſoph. VIII. Dij tibicinibus nunquã mentem inſeruere, Sed ſimul ac flarint, auocat ilico mens.

Ne quis vnquam Megarenſibus.

Nunquam quiſquam ſapientior ſit Megarenſibus. Scõma prouerbiale iaci ſolitũ in ſtupidos. Dictum eſt autem per adulationem de Megarenſibus.

Midas auriculas aſini.

Idem.

Μίδας ὄνου ἔχει. Natũ à fabula notiſſima Midæ regis Phrygiæ, cui Phœbus, quòd ſtolidè Panem canentem ſibi prætuliſſet, aſininas affinxit auriculas. Quas cum diu infra occuluiſſet, tandem à tonſore animaduerſum eſt, ac prolatum in vulgus. Porro adagium rectè dicetur, vel in ſtolidos & craſſis auribus, pinguíque iudicio homines.

Fungus.

Plautus in Bacchid. Fungum dixit pro ſtupido, impenſéque credulo. Vel quia fungus per ſe inſipida quæpiam res eſt, vel quòd mollis, ac fragilis, vel quòd ſubitò prorumpat

Aut regem, aut fatuum naſci oportere.

Seneca.

Dictum eſt hoc, quòd huiuſmodi fermè fuerint Barbari reges apud veteres. Porro prouerbium apud Romanos natum videtur, apud quos regis cognomen erat inuiſum, ceu barbarum ac tyrannicum, & pugnans cum publica vtilitate, quam illi vel in primis tum ſectabantur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Stultior Melitide.

Μωρότερος Μελιτίδου. Melitides vnus è felicissimis fatuis quos Homerus suo carmine nobilitauit. Hic iam euersa Troia, venisse legitur auxilium laturus Priamo. Zenodotus dicit hunc nec potuisse numerare vltra quinque.

Nescit capitis & inguinis discrimen.

Qui eò impudentiæ deuenerunt, vt nullum prorsus faciant discrimen inter honestū ac turpe: hi nescire dicuntur, quid intersit inter caput & inguen. Iuuenalis:

Quid enim Venus ebria curat?
Inguinis & capitis, quæ sint discrimina nescit.

Diogen.

Terræ intestina.

Τῆς ἔντερα. Dicebantur vilia, nulliúsque pretij. Saxa verò terræ viscera dicuntur. Simile illi: *Telluris inutile pondus.*

Larus hians.

Λάρος κεχηνώς. Dicebatur, vbi quis auidiùs inhiaret prædæ. Est enim Larus auis auida, voráxque.

Κορυβαντιᾷν.

Pro insanire. Aristophan. Vespis. Sumtum est à Corybantibus Cybeles cultoribus, qui sacro correpti furore, Cymba pulsant, alios item in similem agentes rabiem.

Diogen.

Lucerna pinguior. Pinguior Lecytho.

Λιπαρώτερος λύχνου, λιπαρώτερος ληκύθου. Id est, Pinguior Lucerna. Pinguior Lecytho. Videtur ironia prouerbialis in eos, qui quū sint edaces, nihilo tamē inde fiunt habitiores, quemadmodum lucerna plurimum absumit olei, neque tamen vnquam fit saginatior. Fortassis non absurdè deflectetur in homines crasso iudicio, aut luxui deditos.

Pindarus.

Bœotica sus.

Ἡ βοιωτία ὗς. Qui priscis temporibus Bœoticam regionē incolebant, ὕαπες appellabantur, gens barbara & agrestis. Proinde quidam deprauata voce, pro ὕαπας, ὕας, id est sues appellabant. Idque scomma cessit in prouerbium, vt primùm in Bœotos diceretur, ab his, in quos suis indoctos, inconditos, moribúsque rusticanis homines torqueretur.

Bœoticum ingenium.

Quidquid insulsum esset ac stultum, id Bœoticū dicebāt.

Bœotica cantilena.

Βοιώτιος νόμος. Id est, Bœotica cantio. Dicebatur, si quibus rerum initia tranquilla ac prospera fuissent, posteriora turbulenta ac tristia. Nam Bœoti primùm liberam ac pacatam agebant vitam, deinde mortuo Laio, in varias calamitates inciderunt, vt illorum cantilena à læto initio in luctum desiisse videatur. Zenodot.

Bœotica auris.

Βοιώτιον ὠτίον. Id est, Auris Bœotica. In hominem pingui iudicio quadrat. Diogenian.

Asinus stramenta mauult quàm aurum.

Arist. lib. moral. Nicomachiorum 10. citat Heraclitum, qui dixerit: Ὄνοις σύμπαντ' ἂν ἑλέσθαι μᾶλλον ἢ χρυσόν, ἥδιον γὰρ χρυσοῦ τροφὴ ὄνοις. Id est, Asinos stramenta malle, quàm aurum, quòd asinis pabulum auro sit iucundius. Atque hac quidē in parte asini plus sapiunt, quàm homines. Illi rem æstimāt vsu, nos inutilibus atque etiam noxiis rebus ex animi persuasione ingentia statuimus pretia. Notus est apologus de Gallo, qui gemmam in sterquilinio repertam contemsit. Gallus enim mauult putre granum, quàm margaritum aut adamantem. Ita qui ventris sunt mancipia, compotationem temulentam omnibus disciplinis liberalibus anteponunt.

Colophonium calciamentum.

Κολοφώνιον ὑπόδημα. Id est, Colophonium calciamentum dicebatur cauum. Nam antiqui ferè soleis vtebantur, quæ infimam pedum partem tantùm munirent. Vnde quadrabit in hominem stolidum & incōpositum, & rusticanum, per lutum ituris conuenit tale calciamen,um. Venustè itaque dixeris, in sordidis auctoribus versaturo, opus esse calceis Colophoniis. Huic contrarium videtur calciamentum Sicyonium.

In nauibus educatus.

Ἐν νηυσὶ τεθραμμένος. Id est, In nauibus educatus dicebatur, qui rudis esset, & alienus à moribus liberalibus, sensúque communi. Solet enim ferè nauticum genus suo elemento respondere, quòd à ciuilium hominum commercio submotum viuat. Plautus Cistellaria, mores agrestes appellat maritimos, imò potius inconstantes, quòd mare vicibus æstuariis accedat, recedátque.

Vasis instar.

Ἀγγείου δίκλω. Id est, Vasis instar loqui dicitur, qui quum ob imperitiam ex se nihil possit adferre, ab aliis audita profert. Fons ex se liquorem habet, vas ni aliunde infuderis siccum est. Homines autem qui vacant eruditione, per aures implentur. Socrates in Phœdro Platonis: Ὅτι μὲν ἐμοῦ πρὸς γε ἐμαυτὸν οὐδὲν αὐτῶν ἐνενόησα, εὖ οἶδα, σοφοῦ δ' ὡς ἐμαυτῷ ἀμφίβολα. λείπεταί δή, οἶμαι, ἐξ ἀλλοτρίου ποθὲν γεμάσαντα διὰ τῆς ἀκοῆς πεπληρῶσθαί με, δίκλω ἀγγείου. Id est, Nihil horum ex meipso excogitaui, fateor, imperitiæ mihi conscius. Superest igitur opinor, vt alicunde ex alienis fluentis per aures fuerim impletus instar vasis.

Mittere sanguinem.

Olim militibus, si quid grauius deliquissent, ignominiæ caussa incidebatur vena. Id appellabãt sanguinem mittere. M. Tul. in epistolis: Missus est sanguis inuidiæ sine dolore. Sentit se liberatum aliqua parte inuidiæ, quòd in eo iudicio non valuisset ipsius testimonium, idque citra dolorem suum, quòd omnes scirent iudices esse corruptos, &c.

Theocrit.

Tredecim cubitorum.

Homines insigniter procero corpore & hisce temporibus populari ioco taxantur, vt ignaui & inutiles. Quod vt alia pleraque, manasse videtur ab ipsa antiquitate. Sic etiã in Syracusanis Praxinea de marito loquitur, Ἀνὴρ τριεκαιδεκάπηχυς, Id est, vir tredecim cubitorũ, hyperbolicῶς, significans enormiter procerum, quum esset tam insulsus, vt è mercatu pro nitro salem attulerit. Prisci prælongos homines ridiculi gratia Longuriones appellabant.

Lucianus.

Salsitudo non inest illi.

Ἅλμη οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ. Id est, Salsitas non inest illi. In infacetos & fatuos ac stupidos. Plinius lib. xxxi. indicat metaphoram esse sumtam ab vsu salis, quòd in omnibus cibis sit condimenti vice, & auiditatem inuiter.

Lucianus.

Bibe elleborum.

Πῖθ' ἑλλέβορον. Quo dicto significatum est insanire quempiam. Qui parum animo constant, elleboro opus habere dicuntur. Atque iidem apud Latinos etiã auctores, elleborum edere, & elleboro sese purgare, prouerbio iubentur, propterea quòd antiquitùs plurimus vsus fuerit huius herbæ ad sananda mentis & capitis vitia.

Nauiget Anticyras.

De

De insano dicitur apud Horatium, quique mentis morbo laborat. Huic simile dicit idẽ alibi: Curatore opus est. Itidem Varro: Ad agnatos & gentiles deducendus.

Strychnum bibit.

Στρύχνον ἔπιεν. In insanos item competit, à strychni herbæ natura, quæ vel gustata, statim insaniam parit.

Porcum immola.

Plautus in Menæchmis porcum syncerũ & sacrum immolare iubet eum, quem mente captum significat. Opinor hinc sumtum quòd veterum vsu, qui cuiuspiam irati numinis intemperiis ageretur, hoc piaculo se soleat purgare. Horatius: *Immolet æquis Hic porcum Laribus*. Loquitur de eo, qui iam ab insania resipuisse videretur.

Squillas à sepulcro vellas.

Σκίλλας ἀπὸ σήματος πίλλειν. Id est, Squillas à sepulcro vellere iubebantur, qui parũ sanæ mentis esse viderẽtur. Hac enim herba malum hoc expiabatur antiquitús.

Minus habet mentis, quàm dithyramborum poeta.

Διθυραμβοποιῶν νοεῖ ἧττον ἐλάττονα. Id est, Minus sapis scriptoribus dithyrambicis. In stupidos ac furiosos torquetur. Sumtum è poëtis dithyrãbicis, qui Baccho inflati furebant.

Pistillo retusius. Hieronym

Pro eo quod est, Minimè acutum. Et Chrysippeum acumen, per ironiã vsurpatur in stupidum. Et Cornutus syllogismus, pro ratione ridicula, friuoláque.

Embarus sum.

Ἔμβαρός εἰμι. Dictum est olim de insano, deliróque. Natum ab Embaro vsque adeò demente, vt filiam se immolaturum polliceretur, ea lege, vt sacerdotium in posteros suos traduceretur.

Phryx plagis emendatur. Suidas.

In Barbaros, seruilique ingenio homines dicitur, qui nõ pudore, neque monitis, sed verberibus reddũtur meliores.

Messena seruilior.

Δουλόπεζος Μεσσήνης. Id est, Seruilior Messena. De minimè liberis dicebatur, & alieno viuentibus arbitrio. Lacedæmonij Messenios, quòd iterum atque iterum desciuissent, in seruitutem redegerunt, eósque duriùs etiam, quàm reli-

quos seruos tractarunt, ne denuo res nouas moliri possent.

Stultior Coræbo.

Lucianus. Ἠλιθιώτερος Κοροίβου. In stupidos ac vecordes. Coræbi stultitia vulgi fabula celebrata est, qui maris vndas numerare sit conatus, quum nõ potuerit vltra quinque prosequi supputationem.

Stultior Morycho.

Μωρότερος εἰ Μορύχου. Id est, Stultior es Morycho. Siculum prouerbium, in eos, qui ridiculè stultéve quippiam facerent. Zenodotus tradit apud Siculos Baccho cognomen esse Morycho, ídque inde natum, quòd in vindemiis, huius Dei facies, musto, ficíque virentibus oblini consueuerit. Bacchus autem vbique ridiculus, ac parum cordatus inducitur à poetis, vtpotè Deus temulentus.

Stupidior Praxillæ Adonide.

Ἠλιθιώτερος Πραξίλλης Ἀδωνίδος. Id est, Stultior Praxillæ Adonide. In vehementer stupidos.

Veruecea statua.

Plautinus Hegio, seruum stupidum appellat statuã veruecam, quasi dicas, brutum ac mutum hominem.

Corpus sine pectore.

Horatius: *Non tu corpus eras sine pectore, Dij tibi formã, Dij tibi diuitias dederant artemque fruendi.* Nam sapientiam & ingenium in pectore constituunt. Vnde cordatos appellamus prudentes.

Antronius asinus.

Lucianus. Ἀντρώνιος ὄνος. Olim dicebatur, qui deformi, prægrandíque mole corporis esset, cæterum ingenio stupido, tardóque. Antron autem ciuitas erat Thessaliæ, nomen inde sortita, quòd cauernis & specubus abundaret. Illic aiunt asinos insigni magnitudine quondam fuisse: vnde prouerbium increbuit. Auctores Stephanus & Suidas.

Naribus trahere.

Τῆς ῥινὸς ἕλκειν. Id est, Nare trahi. Est citra iudicium alieno arbitratu quouis abduci. Metaphora sumta à bubalis animalibus, qui anulo in summam narem inserto circũ ducuntur, non aliter, quàm equi fræno.

Arcadicum germen.

Ἀρκαδικὸν βλάστημα. De grandibus & ignauis dici solitum. Arca-

Arcades olim malè audierunt ob stuporem ingenij.

Arcades imitantes.

Plato. Ἀρκάδας μιμούμενοι. Dictum in eos, qui alijs, non sibi laborant. Arcades olim inter Græcos bellicosissimi, suis auspiciis, suóque titulo nunquam hostem vllum superarunt; verùm aliis suppetias ferentes persæpe. Vnde illud illis fatale videbatur, aliis vincere, non sibi.

Asinum in rupes protrudere.

Horatius: *Qui malè parentem in rupes protrusit asellum.* Quadrabit in quosdam peruerso natos ingenio, qui quum ipsi non sapiant, nolint tamen bene consulentium monitis ob temperare. Natum à rustico est, qui quum asinũ suum per alpes niuibus obtectas duceret, ísque fræno non obediret, iratus in rupes protrusit.

Feles Tartessia.

Γαλῆ Ταρτησία. De magnis & ridiculis dicebatur. Tartessi sunt in Iberia, apud quos feles maximæ nasci dicuntur.

Non inest illi dentale.

Τύης οὐκ ἔνεστιν ἄντῳ. Id est, Gyes non inest illi. Dici consueuit de quopiam ad rem aliquam parum vtili. Sumta metaphora ab aratro, cuius pars est *Τύης*: eam nonnulli putãt esse quam Latini dentale vocãt. Ea quoniam præcipua videtur, si absit, nihil confici potest aratro.

Stulto ne permittas digitum.

Nihil permittendum imprudentibus, quantumuis pusillum. Siquidem in maximis lædunt, si vel tantillum commiseris.

Septennis quum sit, nondum edidit dentes.

Aristoph. Ἑπταέτης ὢν ὀδόντας οὐκ ἔφυσεν. Id est, Quum sit septem natus annos, nondum tamen dentes produxit. Mihi quadrare videtur in eum, qui natu grandis, tamen adhuc quasi puerum agit. Aut, qui diu commoratus alicubi, nihil adhuc auctoritatis, aut honoris sit assequutus. Adagium natũ à pueris, &c.

Stultitia est Iouem putare esse.

Suidas. Τῆς μωρίας, τὸν Δία νομίζειν, ὄντα τηλικουτονί. Id est, Inscitia est natum tot annos, credere esse vllum Iouem. In eum accommodari potest, qui grandis natu dicit, aut sentit absurdum quippiam, quum propter ætatem nihil oporteat ignorare. Non conuenit enim in natu grandes puerilis superstitio.

Vt Bagas constitisti.

Plutarch. Βάγας ἔστηκας. Id est, Vt Bagas stabas. In stupidum & elinguem dicebatur. Bagas erat quispiam similis attonito, stupidóque & insulso.

Desertum obtueri.

Aristoph. Ἔρημον ἐμβλέπειν. Id est, Desertum intueri, dicebatur, qui fixis & attonitis intueretur oculis. Metaphoram mutuati sunt ab iis, qui pelagus immensum, aut solitudinem taciti intuerentur.

Terebintho stultior.

Τερεβίνθου αὐοήτερος. Id est, Terebintho demetior. In stupidum, sibique placentem, quòd arbor ea latè porrigat ramos, quod est insolenter ostentantium sese: ad hæc nigrore insignis, foliis crassis, succo item pingui & resinoso, tum aliàs alia spe.

Cæcus auribus.

Tu simul & aure & mente & oculis cæcus es. Quadrat in hominem planè stupidum.

Varro.

Bis pueri senes.

Δὶς παῖδες οἱ γέροντες. Quadrabit in eos, qui prouectiore quum sint ætate, tamen puerilibus quibusdam studiis intempestiuiter atque indecorè tenentur.

Saturniæ lemæ.

Κρονικαὶ λέμαι. In cæcutientes ac stupidos dicitur, præsertim in eos, qui ætatis vitio desipiscunt. Est enim lema humor in oculis concretus, vnde lippitudo nascitur. Porrò Saturniæ dicuntur, quasi seniles, ac veteres, propterea quòd Κρόνος, id est, Saturnus podagrosus ac senex à poetis fingitur, & temporum Deus.

Auris Batana.

Martialis Epigrammatum lib. VI. Batauam aurem dixit agrestem, inelegantem, tetricámque. Erant Batani Germaniæ populi, Catthorum pars, qui domestica seditione pulsi, extrema Gallicæ oræ vacua cultoribus occupauêre.

Abderitica mens.

Cicero. Abderitæ in stuporis insaniæque fabulam abiere. Abderitanis autem natura peculiarem fuisse mentis stuporem indicat M. Tullius, &c.

Myconius vicinus.

Suidas. Μυκόνιος γείτων. In eum, qui inuocatus ad conuiuium accedit. Nam Myconij liguriones erant, & alienæ appetentes mensæ. Zenodotus autem ait conuenire in sordidos atque humiles homunciones: propterea quòd ea insula sterilis, habet gentem auidiusculam, & alieni appetentiorem. Idem addit Myconios immodica bibacitate, luxúque olim infames. Vnde & Cratinus Iscomachum quendam gulæ mancipium, Myconium appellarit.

Vnico digitulo scalpit caput.

Molles atque effeminati, vno digito caput scalpere dicuntur, nimirum solliciti ne comam studiosè compositam perturbent. Iuuenalis Satyra IX. Qui digito scalpũt vno caput.

Bacelis similis.

Γέλως Βακίλῳ, καὶ βάκιλος εἶ. Id est, Bacelo similis, aut Bacelus es. In cinædos, ac parum viros dictum, aut in magnos quidem corpore, sed animo stupidos. Tractũ à forma, moribúsque Baceli cuiusdam, qui fuit exectus.

Hernioſus vsque ad gulam.

Ψωλὸς μέχρι τῆ μυρρίνου. Quadrat in vehemẽter hernioſum. Carmen est apud Aristophanem in Equitibus:

Ψωλὸν γρωίδαν δεῖ σε μέχρι τῆ μυρρίνου. Id est,

Sis hernioſus oportet ipſam vſque ad gulam.

Batalus.

Plutarch. Βάταλος εἶ. Id est, Batalus es. Olim in effeminatos per contumeliam dicebatur. Id cognominis Demosthenis puero inditum fuit, & ab inimicis probro obiectum. Plutarchus cognominis huius varias adfert rationes, vel quòd Batalus quispiam fuerit tibicẽ, mollis & effeminatus, qui muliebribus sandaliis primus omnium in scenam prodierit, ac musicam exercuerit, vel quod poëtæ cuidam obsceno nomẽ fuerit Batalo, vel quòd apud Atticos Batalus appellata sit ea pars corporis, quæ verecundè nominari non potest.

Βαταλίζεσθαι.

Dicuntur qui turpiter atque effeminatè viuunt.

Tibicinis vitam viuis.

Αὐλητοῦ βίον ζῇς. In eum dicebatur, qui lautè quidem, sed

alieno viueret sumtu.

Samiorum flores.

Idem. Σαμίων ἄϊδη. Vbi quis extremam voluptatem decerperet. Hoc autem nomine dicebatur locus quidam, in quo mulieres cum viris conuiuium agitabant, omníque genere voluptatum affatim explebant sese. Stephanus admonet Samum insulam olim αἰθόμουσαν appellatam fuisse, nimirum à floribus.

Sponsi vita.

Νυμφίου βίος. Pro molli ac delicata. Confine illi, quod alibi relatum est, Musica vita.

Melle teipsum perungis.

Diogen. Ἐν μέλιτι σαυτὸν καταπάσῃς. Id est, In melle te ipsum obuoluis, oblinísque, hoc est, molliter, suauitérque vitã agis, quasi parum sit vesci melle, nisi totus sis melleus.

Samiorum laurea.

Plutarch. Σαμίων λαῦρα. Dictitabatur in turpibus addictos voluptatibus. Lauri apud Samios angiportum quoddã erat, in quo cupediæ, popinariæque lautitiæ venditabantur, à mulierculis in hoc paratis.

Samium comatum.

Plutarch. Τὸν ἐν Σάμῳ κομήτην. Dicebant eum, qui antè ignauus habitus, præclarius expectatione sese gessisset in negotio. Aiunt pugilem quempiam apud Samios fuisse, qui quùm ab aduersariis haberetur ludibrio, quòd comatus esset, commissus cum illis vicit.

Sardanapalus.

Aristoph. Σαρδανάπαλος. Huius cognomen ob insignem hominis molliciem abiit in prouerbium. Fuit autem Sardanapalus deliciis vsqueadeò effœminatus, vt inter Eunuchos & puellas, ipse puellari cultu desidere sit solitus.

Lesbiis digna.

Λεσβίων ἄξια. De rebus irritis dicebatur, ob id, vt cõiicio, quòd Lesbij ob vanitatem vulgò malè audirent. Fortassis non malè quadrarit & in sordidos atque impuros. vnde Λεσβιεῖν dictum, pro eo quod est, Polluere & conspurcare.

Lesbiari.

Λεσβιάζειν. Antiquitus polluere dicebatur. Aiunt turpitudinem quæ per os peragitur, fellationis opinor, aut irrumationis,

mationis, primum à Lesbiis auctoribus fuisse profectam, & apud illos primum omnium feminam tale quiddã passam esse.

Corinthiari.

Stephan. Κορινθιάζεσθαι. Veteres vulgato ioco dicebant eos, qui scortationibus ac lustris indulgerent, vel qui lenocinium exercerent. Sumtum est à meretricibus Corinthiensibus, de quibus suo loco dictum est.

Lydus in meridie.

Αυδὸς ἐν μεσημβρίᾳ. In hominẽ insatiatæ aut etiam intẽpestiuæ libidinis dictitabatur. Narrant Lydos adeò libidine perditos fuisse, vt non tantùm noctu vacarent voluptati Venereæ, verumetiam ipso meridie lasciuirent manibus fœdum opus peragentes.

Lydus cauponatur.

Suidas. Αυδὸς καπηλεύει. In effœminatos, & voluptatibus addictos. Ex huiusmodi natum historia tradunt. Cyrus Rex deuictis Lydis imperauit, vt cauponiã exercerent, neque tractarent arma: sed veste ad terram vsque demissa vterentur, quæ olim molliciem indicabat, vt ad eum modum veluti in feminas transformati, ad rebellionem fierent inutiles.

Pepones.

Πέπονες. Prouerbiali conuitio dicuntur homines molles, parúmque viri. Metaphora sumta à fructu, qui simul atque maturuit, dulcis quidem est, verùm flaccidus & inutilis. Homerus: ὦ πέπον, ὦ Μενέλαε. ô Pepon, ô Menelae.

Lydio more.

Hesychius Αυδίῳ νόμῳ. Id est, Lydia lege, siue Lydia cantione. Conuenit quoties ariolatur aliquis & auguriis, diuinationibúsque seruit. Hac enim superstitione Lydi laborasse feruntur.

Videre mihi labda.

Δοκεῖς δέ μοι καὶ λάβδα χ' ποιεῖς Λεσβίους. Id est, Mihi videre & labda iuxta Lesbios. Fellatricem indicat velut ænigmate primæ literæ, quæ communis Lesbiis, & vitio, quod ei tribuitur genti. Ex Aristophanis concionatricibus.

Adonidis horti.

Pausanias. Ἀδώνιδος κῆποι. De rebus leuiculis dicebatur, parúmque

frugiferis,& ad breuem præsentémque modò voluptatem idoneis. Erant Adonidos horti Veneri sacri,propter Adonidem eius amasium,primo ætatis flore præreptum,atque in florem conuersum.

Plutarch. *Vt Corinthia videris.*

Α' Κορινθία φαίνῃ χοιροπωλήσειν. Id est, Corinthia videris corpore quæstum factura.In mulierē intempestiuiùs libidinantem.De mulieribus Corinthiis præstantibus dictum est alibi.

Zenodot. *Agathonica cautio.*

Ἀγαθώνιος αὐλησις. Rectè dicetur de oratione blanda magis quàm frugifera. Agathon tibicen quispiā erat,cantilenarum suauitate maiorem in modum aures deliniēs. Nec huius mores dissimiles musicæ fuisse perhibentur. Laborauit enim infamia molliciei.

Chalcidissare.

Χαλκιδίζειν καὶ χαλκιδηνύεσθαι dicebantur,qui rapaciores & plus satis ad rem attenti viderentur. Chalcidenses in insula Eubœa populi, comœdiæ veteris conuitiis notati sunt, quòd auariores essent.

Phicidissare.

Φικιδίζειν. Dicebantur vulgò, puerorum obscęnis amoribus dediti.

Stephan. *Siphniassare.*

Σιφνιάζειν. Pro eo quod est,Manum admouere postico. Sumtum est à moribus Siphniorum, qui libidinis caussa id factitare consueuerint. Est autem Siphnus insula quępiam haud procul à Creta.

Αὐτολήκυθοι.

Vulgato prouerbio dicebantur, qui non ex animo, sed ventris caussa colerent amicos.

Κλειτοριάζειν.

Vulgato conuitio dicebantur ij, qui puerorum amoribus oblectarētur(vt Diogenianus ait)aut mulieres immodicè libidinosę.

Chisthenem video.

Κλεισθένην ὁρῶ. Clisthenes hic malè audiit, & Comicorum conuitiis laceratus est,quòd parum vir haberetur, seęque cultu indecoro,velut in mulierem transfiguraret.

Cleo-

Cleocritus.

Κλεόκριτος. Id nominis contumeliæ caussa iaciebatur in cinędos ac molles,& parum viros.Nam & hunc veteris comœdiæ maledicta nobilitarunt. Dictus est autem effeminatus, cinædus hospes, obscuro fœdóque genere, Cybeles filius,&c.

Sinopissas.

Σινωπίζεις. Id est,Lasciuis.A Sinope scorto quodam celebratæ lasciuiæ, cui cognomen hinc inditū videtur, quòd noxiis esset oculis.

Sus per rosas. Eudemus.

Τῆς διὰ ῥόδων. Ego legendum arbitror, διὰ ῥοιδῶν, ἀπὸ τῆς ῥοιᾶς,vt sit nomē diminutiuū.Rhœæ verò Græcis dicuntur mala Punica. Et dicitur de agrestibus & intractabilibus. Quemadmodum sus per mala commodè duci non potest.

Aries cornibus lasciuiens.

Κριὸς ἀσελγοκέρως.Diogenianus ostēdit conuenire in magnos & lasciuos. Pruriunt cornua arietibus bene pastis, quod idem accidit bubus. Diogen.

Ἱππομανεῖν.

Dicebantur prouerbiali conuitio feminæ virosæ, ac libidine præter modum prurientes.

Caprarius in æstu.

Αἰπόλος ἐν καύματι.Confine illi:Lydus in meridie. Nam his horis caprarij, dum seductis gregibus in vmbra latitāt, lasciuire soliti scribuntur. Potest ad quamuis voluptatem accommodari non in tempore adhibitam. Zenodot.

Quæ sub alis fiunt.

Αἱ ὑπὸ μάλης πράξεις. Id est, Facta subalaria.Plutarchus: Ad laborem, ad res honestas segnis, in his rebus quæ sub alis fiunt, nihil recusat. De adulatore loquitur ad honesta officia tum pigro, tum inutili, ad voluptuaria ministeria promto. Equidem opinor ob id adulationi sub alis sedem datam esse, quòd hę corporis partes titillationem pręcipuè sentiant.

E Massilia venisti.

Ἐκ Μασσαλίας ἦλθες.Id est,E Massilia venisti.Suidas ait dici solitum de iis, qui cultu parum viris decoro vterentur. Quòd Massilienses luxu perditi,muliebrem fermè in mo-

dum ornarentur, comis vnguento delibutis.

Complura masculi canis cubilia.

Πολλαὶ κυνὸς ἄρσενος δυναί. Id est, Sunt canis infinita cubilia masculi. Rectè dicetur in hominem mulierosum, peculiariter in eum, qui non contentus certo toro passim per aliena cubilia volutari gaudeat.

Lentiscum mandere.

Σχῖνον διαπρίαμαι. Lentiscum mãdere vel arrodere dicuntur ij, qui nimio comandi corporis studio superfluunt. Nam ex lentisco dentifricium fieri consueuit. Is est pulusculus quidam candidandis dentibus comparatus. Mart.

Lentiscum melius, sed si tibi frondea cuspis
Defuerit, dentes penna leuare potest.

Huiusmodi igitur quibus dentiscalpium semper in ore est, lentiscum arrodere dicuntur. & χιοτρώγες, lentisci arrosores appellantur. Nam dentium cura, olim vt delicatis probro dabatur. Rectè transferetur adagium & ad reliquũ totius corporis cultũ.

Penicissare.

Πιωνικίζειν μοι δοκεῖς. Perinde valet, quasi dicas, fucum facere. Nam πινίκη Græcis comam non genuinam, sed appositiam significat, quam quidam galericulum vocãt. Hinc πινικίσματα, doli.

Πτερυγίζειν.

Dicitur, qui conatur & gestit quippiam efficere. Sũtum à pullis auium, quum adhuc inuolucres sunt, alas mouentibus. Lucianus vsurpat pro indecorè & scurriliter gesticulari.

Voluptas fœda.

In voluptatem inhonestam, aut scortum ad perniciem iuuenum omnibus instructum artibus, quadrabit illud ex Odyss. κ, dictum de Circe:

Ἦ κεν ἅπαντας
Ἢ σῦς ἠὲ λύκους ποιήσειεν ἠὲ λέοντας. Id est: Siquidem omnis
Fecerit illa suésve, lupósve leones.

Athen. Ἀλληξιοφάγοι.

Vocantur, quibus dulce est aliena viuere quadra.

Huius farinæ est quod alibi citauimus, illud Diogeniani, Melle temetipsum perungis.

INTEMPESTIVA ET INEPTA.

Simulare cupressum.

Horatius.

Ortum ab imperito quopiã pictore, qui præter cupressum nihil nouerat pingere. A quo quum naufragus quidã petisset, vt vultũ suum exprimeret, ac naufragiũ suum depingeret, interrogauit ille num ex cupresso vellet aliquid adiici. Concinnè vsurpabitur in eos, qui quod didicerunt, id vbique intempestiuiter inculcant, quum ad rem nihil attineat.

Intempestiua beneuolentia, nihil à simultate differt.

Suidas.

Ἀκαίρως εὐνοεῖ ὁ δυσὶ ἐχθραῖς διαφέρει. Id est, Par odio importuna beneuolentia. Quadrabit in eos qui dum officiosi student esse, non habita temporis ratione nocent, aut molesti sunt sedulitate. Veluti, qui non apto tempore obiurgat amicum, aut, qui immodicis & intempestiuis laudibus conciliat homini inuidiam, aut, qui pecuniam suppeditat adolescenti, qua fit deterior.

Varro.

In lente vnguentum.

Τὸ ἐπὶ φακῇ μύρον. Id est, In lente vnguentum, subaudi narras. Quadrat autem in hominem, aut in rem quampiam, quæ neutiquam in tempore adhibentur iis, quibus minimè congruit. Veluti si philosophum iuuenũ lasciuiẽtium conuiuio misceas. Aut inter pocula, de rebus grauibus ac theologicis incipias disputare. Quemadmodum videlicet lenticulæ vili legumini ineptè quis admiscuerit vnguentum.

In crastinum seria.

Εἰς αὔριον τὰ σπουδαῖα. Id est, In crastinũ seria. Plutarchus in vita Pelopidæ narrat hanc vocem apud Græcos abiisse in prouerbium. Originem dedit Archias vir opulentus ac potens, sed parum sobrius. Huic inter conuiuium allata est epistola, qui pertulit, admonuit vt statim legeret: de seriis enim rebus scriptam esse, tum ille vino madidus, ridens, In crastinum igitur seria, inquit. simúlque acceptam epistolam puluillo supposuit, cui insidebat, & sermonẽ cum Phillida cœptum pergebat.

Aristotel.

Æstate penulam deteris.

Ἐν θέρει τὸν χλαῖνον καταπίεσεις. Rectè dicetur in eum, qui res necessarias temerè nec in tempore profundit, aliquando futuras vsui si seruentur.

Mense Maio nubunt malè.

Dici potest in eos, qui alieno tempore quidquã faciunt, aut qui parum auspicatò quid aggrediuntur. Nam olim inauspicatum existimabatur, mulieres Maio mẽse nubere. Ouid. in Fast.

Mense malas Maio nubere vulgus ait.

Aristotel.

Mentham belli tempore neque serito, neque edito.

Μίνθην ἐν πολέμῳ, μήτ' ἔσθιε, μήτε φύτευε. Id est, Menthã nec comedas, nec plantes tempore belli. Menta corpori frigus adducit, quia semen genitale minuit: Frigus autem aduersatur fortitudini, atque audaciæ. Potest & in eum sensum deflecti parœmia, vt admoneat ne quid alieno tẽpore fiat, quod officiat.

Rosam, quæ præteriit, ne quæras iterum.

Ῥόδον παρελθὸν μηκέτι ζήτει πάλιν. Id est, Ne quære rursum præteritam semel rosam. Ne te maceres desiderio rerum, quæ reuocari, restituíque non queunt, velut exactæ iuuentæ, formæ, virium, fortunæ. Nam vt nihil est rosa gratius, ita nihil minus diuturnum.

Foras Cares, non amplius anthisteria.

Θύραζε Κᾶρες· οὐκέτ' ἀνθιστήρια. Id est, Cares foras, peracta enim anthisteria. Dici consueuit, vbi quis semper eadem sibi sperat commoda, aut idem semper licitum fore credit, quod aliquando pro temporis ratione fuerit permissum. Athenienſibus mensis quidam Anthisterion appellabatur, quòd is plurimos flores progigneret. In hoc festa quępiam agebantur & conuiuia liberaliora. Exactis autem feriis, quum iam ad solitas operas reuocarentur serui, hoc peracto dicebant heri: Foras Cares, non iam amplius Anthisteria. Cares autem seruos appellabant, quòd ea gens mercenariis operis quæstum factitaret.

Aristoph.

Anus hircissans.

Γραῦς κατρώσα. Id est, Anus hircissans. De anu adhuc intẽpestiua libidine pruriente. Nota est hircorum libido, odórque.

Anus bacchatur,

Γραῦς βακχεύει. Id est, Anus bacchatur. In eos dici solitum, qui præter ætatem indecorè lasciuiunt. Nã Bacchanalium licentia iuuenculis vtcunque permittitur, aniculis certè fœdissima est.

Feli crocoton.

Γαλῇ κρόκωτον. Id est, Feli crocoton, subaudiendum das, aut addis. Dici solitum quoties honos datur indignis, & quos haudquaquam decet. Aut quum datur quippiam iis, qui munere non norunt vti. Crocoton vestis genus est rotundæ ac fimbriatæ, qua diuites vtebantur.

Quid de pusillis magna proœmia.

Plutarch.

Τί μικρῶν περὶ μεγάλα προοιμιάζῃ; Id est, Quid de minutis rebus magna texis proœmia? Vbi quis in re non magni momẽti, verbosa vtitur præloquutione. Horatius: *Quorsum hæc tam putrida tendunt?* Huic cognatum est: Absque proœmiis & affectibus.

Ab vnguibus incipere.

Ἐκ τῆς ὀνύχων ἄρχεσθαι. Dicuntur, qui à leuissimis minimẽque ad rem pertinentibus ordiuntur.

Tragœdias in nugis agere.

Cicero.

Tragœdias in nugis agit, qui in re leuicula tumultũ mouet, vt ait Terentius, *Magno conatu magnas nugas dicit.*

Annosam arborem transplantare.

Γεράδρυον μεταφυτεύειν. Id est, Vetulam arborẽ transplantare. In eos dicitur, qui serò atque exacta iam ætate conantur dediscere, quibus diu iuuenes assueuerint. Aut simpliciter de iis, quæ frustra molimur.

Ne vnquam viri senis.

Ἀνδρὸς γέροντος μήποτ' εἰς κυνῆν ὁρᾶν. Id est, Tu ne viri vn- Zenodotus
quam inspicito podicem senis. Id est, ne requiras illud à quoquam quod ab eo præstari non possit.

In senem libidinosum.

Homerus.

In eos, qui ad rem gerendam iam inutiles sunt ob ætatem, verùm oratione valent appositè, dixeris illud Homeri:

Γήραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένῳ, ἀλλ' ἀγορηταὶ Ἔσθλοί.

Iam ob senium bello emeriti, sed dicere tantùm Egregij.

Molestum, sapientem apud stultos loqui.

Diogenian.

Ἀργαλέον φρονέοντα παρ' ἄφρασι πολλ' ἀγορεύειν. id est, Dicere multa graue est, sapientem apud insipientes. Nihil intracta bilius homine stulto, qui quidquid rectè dicitur, in diuersam partem rapit.

Malum est bonum.

Κακὸν τὸ καλὸν, ὧι τι μὴ καιρὸς τύχῃ. Id est, Bonum malum fit, tempore datum haud suo. Nihil gratum, quod intempestiuum.

In pace leones.

Aristophanes in Pluto:

Οἵντες οἶκοι μὲν λέοντες, ἐν μάχῃ δ' ἀλώπεκες. Id est,

Quum leones sint domi, iidē in Marte sunt vulpeculę.

Conueniet in eos qui præposterè se gerunt. Aut in illos, qui simulata mansuetudine perueniunt ad tyrannidem.

Mira de lente.

Vide, Aliena de re.

Plautus. Cicero.

Funditus, & radicitus.

Quod prorsus & citra spem instaurationis perditur, funditus ac radicitus tolli dicitur: quorum alterum sumtum est ab ædificio, quum æquatur solo: alterum ab arboribus, quum non solùm amputãtur rami, verùm etiam ipsa stirps inciditur, aut vnà cum radicibus tollitur, &c. Quod nos dicimus, radicitus siue à stirpe, Græci dicunt ἐκπορεμνίζειν, quasi dicas, extirpare. Multum accedet gratiæ si ad animum deflectatur: veluti si quis dicat ambitionem, auaritiam ac libidinem funditus ac radicitus ex animo reuellendam.

Eupolis.

Ne bolus quidem relictus.

Οὐδ' ἔγκαρος λέλειπται. Id est, Ne bolus quidem relictus est, hoc est, nec vel pauxillum. Nam ἔγκαρος id apud Græcos significat, quod nos vulgata voce magis quàm Latina, morsellum dicimus, à verbo κάπτω, quod est auidè comedo.

Eustathius.

Ne ignifer quidem reliquus est factus.

Οὐδὲ πυρφόρος ἐλείφθη. Id est, Ne ignifer quidem superfuit. Vbi significamus omnes ad vnum interiisse adeò, vt ne ei quidem sit parcitum qui ignem præferat exercitui.

Pinus in morem.

Πεύκης

πρόπον. Id est, Piceæ ritu. Vbi quis funditus radicitúsque perit, ita vt nullo pacto restitui possit, piceæ ritu perditus dicitur. Nam piceã succisã negãt suppullulascere.

Totum subuertere.

Ὅλον ἀνατρέπειν. Id est, Totum euertere. Dicitur qui funditus perdit quempiam, & velut ab ipsis radicibus, funditúsque. Ductum ab edificiis, quę subuertuntur à fundamentis.

Perdere naulum.

Iuuenalis: *Furor est post omnia perdere naulum.*

In eum, qui quum multa admiserit, reliquum etiam velit perdere. Metaphora sumta à mercatoribus, qui cùm nauigant, si minus quantum cupiunt lucrari possunt, studeant vt saltem recuperent ex mercibus diuenditis quantũ pro vectura nauali soluerunt.

Cum cane simul & lorum.

Σὺν τῷ κυνὶ καὶ τὸν ἱμάντα. Id est, Vnà cum cane lorum quoque. Eudemus indicat dici, quoties simul omnia pereunt.

Qui iure perierunt.

In eos, qui suo merito pereunt, conueniet illud Homeri

Τειρόμεν δὲ μοῖρ' ἐδάμασσε δεινὴ, καὶ κήτεια ἔργα.

Hos fatum & malefacta neci exitióque dederunt.

Omitte vatem.

Πάρες τὸν μάντιν. Id est, Omitte vatem. Vti conueniet, quoties alicui parcẽdum admonebimus, quòd is eximius sit & immunis habendus à vulgari sorte. Velut si quis poëtæ, Theologo, sacerdoti diceret oportere parci. Antiquitus mos erat, vt augur coronatus ante aciem incederet, neque fas erat hunc telis impetere, vt pote virum sacrum. Poterit adagium etiam per ironiam vsurpari.

Cognatio mouet inuidiam.

Aristoteles Rhetoricorum lib. 2. docens inuidiam oriri erga vicina & cognata (nullus enim inuidet olim defunctis, aut diuersi generis, aut immenso interuallo superioribus, inferioribúsve) adducit huius versiculi testimonium:

Τὸ συγγενὲς γὰρ καὶ φθονεῖν ὀπάζατον. Id est,

Etenim inuidere nouit ipsa affinitas. Vnde qui eò altitudinis processerunt, vt inuidiam gloria superarint, extra omnem aleam, extráque inuidiæ tela esse dicuntur.

Esurienti ne occurras.

Prouerbij faciem habet illud Theocriti in Syracusanis: Gorgo hortans ad reditum quòd maritus esset iracundus, adiicit:

Πειναντί γε μηδέποτ' ἔνθης. Id est,

Absit vt vnquam occurreris esurienti.

Fames enim exasperat iracundiam. Vnde apud Plautum aliquis iracundiùs loquentem rogat, quàm pridem edisset. Apud eundem est: *Fames & mora bilem in nasum conciunt.*

Hesiodus.

Figulus figulo inuidet, Faber fabro.

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.

Odit ita fabrúmque faber, figulóque molestus est
Figulus: & mendico portinus inuidet alter
Mendicus, cantor cantorem liuidus odit.

Inimicus & inuidus vicinorum oculus.

Alciphus in epistola quadã ad Eucymonem: Διεμάχησε, καὶ βάσκανος ὁ πλησίον γειτόνων ὀφθαλμός, φησὶν ἡ παροιμία. Id est, Inimicus & inuidus vicinorum oculus, vt dictum est prouerbio, vicinus vicino inuidet. Nec inuidemus iis, à quibus longo absum⁹ interuallo, sed quos propemodũ speramus assequi.

Xenodot.

Nunquam arbustum haud alit duos erithacos.

Μία λόχμη οὐ τρέφει δύο ἐρυθάκους. Id est, Idem arbustum nõ alit duos erithacos. Non intempestiuiter dicitur in eos, qui bus parum conuenit, nec in eodem munere concorditer versari queunt. Est autem erithacus auis quædam solitaria, vt in eodem saltu non temerè nisi vnam inuenias. Alexander Magnus dixit non dissimile huic, Mundum non capere duos soles.

Vna domus non alit duos canes.

Εἰς οἶκος οὐ δύναται τρέφειν τοὺς δύο κύνας. Id est, Eadem domus non bene canes alit duos. In eos, inter quos parum conuenit, propter idem lucrum quod communiter expetunt. Sic idem regnum nõ fert duos ambitiosos tyrannos.

Zoili.

Zoili

Zoili vocantur alienarum laudum obtrectatores, & alienarum laborum reprehensores. Zoilus sophista quispiam fuit, qui Homerum ausus est, libris in eum scriptis, incessere. Vnde ὁμηρομάστιγες cognomen meruit. Sic enim appellantur nobilium auctorum castigatores.

Edentulus vescentium dentibus inuidet.

D. Hieronymus: Cui quæso vt suadeas, ne vescentium dentibus edentulus inuideat, & oculos caprearum talpa contemnat, hoc est, ne quod ipsi non contingit, aliis inuideat.

Expertes inuidentiæ musarum fores.

Λιγόφωνοι μουσῶν θύραι. Id est, Candidæ musarum ianuæ. De his dictitatum, qui litteraturam suam candidè libentérque impertiunt aliis, & ad docendum prompti, propensíque sunt.

Iactantiæ comes inuidia.

Qui monebit, ne quis insolentiùs iactet vel fortunæ munera, vel naturæ dotes, nequando Nemesis exaudiat auferátque, non intempestiuiter vsurpabit illud Homeri:

Ἀλλ' ὄγε σιγῇ δῶρα θεῶν ἔχοι, ὅττι δίδοιεν.

Possideat tacitus, si qua adsunt numina Diuũm.

Turpe silere. Aristotel.

Αἰσχὺν σιωπᾶν. Hoc licebit vti, quoties quis alterius exemplo extimulatur ad studium, aut negotium aliquod suscipiendum. Aut natum, aut certè vsurpatum ab Aristotele, qui quum Isocrates rhetoricen doceret, æmulatione commotus, cœpit & ipse pomeridianis illis σοφιστοῖς dicendi artem docere, dicens illud, Turpe silere, loquente Isocrate.

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus. Horatius.

Vitium illud significat humanis ingeniis insitũ, vt semper alienam sortem magis mirentur, suam contemnant, ac fastidiant: optent inexperta, experta damnent.

Fertilior seges est in alieno agro.

Ouid. *Fertilior seges est alieno semper in aruo,*
Vicinúmque pecus grandius vber habet.

Persius: *Securus & angulus ille.* Aul. Gell. Aliena nobis, nostra plus aliis placent. Horat.

Quis fut Macenas, vt nemo, quam sibi sortem

Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa
Contentus viuat, laudet diuersa sequentes?

Herodot. *Præstat inuidiosum esse.*

Præstat, inuidiosum esse, quàm miserabilem. Nam inuidia ferè comes est felicitatis, miseratio calamitatis.

IRA.

Lucernam accendere possis.

Vehementem iram hac hyperbole exaggerauit Theocritus in Thyonico:

Κἤρατ' ἔπ', ὄμμαθ' ὡς κεν ἀπ' αὐτᾶς κ' λύχνον ἄψαις. Id est,
Incaluitque ira, facile accendisse lucernam
Ex ipsa vt possis.

Plautus. *In fermento iacere.*

Ἐν τῷ ζύμῃ κεῖσθαι. Dicebãtur, qui animo essent ægro, quique iracundia turgerent. Nota translatio. Fermẽtum enim & acorem habet & tumorem. Vnde & in diuinis litteris fermentum malitiæ rancorísque significationem habet.

Fluctus mutus.

Κῦμα κωφόν. Fluctum mutum appellabant, qui nondum edebat fragorem, sed iam incipiebat intumescere. Dici potest de bili hominis quæ nondum erupit in conuitiũ, sed tacitè inardescit.

Horatius. *Iracundior Adria.*

Qui moribus parum est cõmodis, & irritabili ingenio, Adriæ comparatur prouerbio.

Demissis auriculis.

Qui deiecto sunt animo, auriculas super humeros habere dicuntur. Plato lib. de Repub. 10, Τὰ ὦτα κάτω τοῦ ὤμου ἐχοντες. Id est: Auriculas super humeros habentes, hoc est, animis deiectis & ægris. Sumtum à iumentis, aurium moribus animi affectum testantibus.

Brutus. *Mordere frænum.*

Pro eo quod est, vel leuiter repugnare seruituti. Papinius in diuersum sensum vsurpauit, nempe pro eo quod est seruitutem accipere, frænúmque recipere.

Aristoph. *Mordere labrum.*

Ἐσθίειν τὰ χείλη. Id est, Comedere labra. Vel hodiernis temporibus vulgò dicitur qui stomachatur, animóque ringitur. Sumtum ab indignantium gestu.

Tacitè stomachari.

In eum qui secum indignatur, quadrabit illud Homeri:

Οἱ δ' ἐχώσατο κῆρι μᾶλλον. Id est,
Illi cor magis, atque magis succenditur ira.

ITERATIO CITRA TAEDIVM.

Bis ac ter quod pulcrum.

Δὶς κ' τρὶς τὸ καλόν. id est, Iterum ac tertiò quod pulcrum est, subaudi, dicendum est. Vsurpatur à Platone. Cæterùm bene videtur prouerbio dictum, quod egregium sit, id iterum ac tertiò in sermone repeti oportere. Lucianus: Nulla satietas rerum honestarum. Omnino ea vis inest rebus egregiis, vt quo sæpiùs ac propiùs inspiciantur, hoc magis ac magis placeant.

ITERATVS ERROR.

Eadem oberrare chorda. Horatius.

A cantoribus ducta translatio est. In eos concinnè dicetur, qui vel in simili re crebriùs peccant, vel culpam eandem iterum atque iterum committũt. Primus enim lapsus vel casui datur, vel imprudentiæ; iteratus stultitiæ tribuitur, aut insciti.

Iterum eundem ad lapidem offendere. Zenodot.

Δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχρὸν εἰσκρούειν λίθον. Id est, Iterũ ad eundem turpe lapidem impingere. Sapientis haud est, bis in eodem labier.

Vulpes non iterum capitur laqueo.

Ἀλλ' οὐκ αὖτις ἀλώπηξ πάγαις. Id est, At non iterum vulpes laqueis, subaudiẽdum, capitur. Stupidi est hominis, in malum gustatum incidere.

Non licet in bello bis peccare.

Ἁμαρτεῖν οὐκ ἔστι δὶς ἐν πολέμῳ. Id est, In bello bis errare nõ licet. In rebus periculosis non est tutum labi. Nam si semel erretur, actum est de capite, nec est secundo errori locus. Deliberandum ergo est diu, quidquid statuendum est semel, puta de sacerdotio, de matrimonio, &c.

Diogen.

Venia primùm experienti.

Συγγνώμη πρωτοπείρῳ. Id est, Venia primùm experienti. Ignoscendum his, qui rudes nouo quopiam in negotio incipiunt versari, si quid per imperitiam peccarint.

Sus in volutabro cœni.

Τὸ λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου. Id est, Sus lota rediit ad volutabrum luti. Quum quis iterat iam extirpata flagitia. Extat in Epistolis Petri.

Idem.

Canis reuersus ad vomitum.

Κύων ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα. Id est, Canis ad proprium vomitum. Quadrabit in eos, qui relabuntur in eadem flagitia.

Decipienti semel.

Ioannes Cãpanus: Decipienti me semel, Dij malè faxint: faxintque bene, si bis idem deceperit. Confine illi: Improbè Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.

In quinque iudicum genibus situm est.

Zenodot.

Ἐν πέντε κριτῶν γουάσι κεῖται. In quinque situm genibus iudicum, id est, in alieno arbitrio res est posita. Nam antiquitus quinque iudicibus datum erat negotium, vt de Comicorum fabulis pronuntiarent. Quum significabimus non esse nostræ facultatis, præstare rei exitium, verùm hũc Superis & Fortunæ in manu esse. Pindarus: Nunc spes quidem mihi, at in Deo situs exitus.

Panidis suffragium.

Πανίδος ψῆφος. In eos torquebatur, qui stultè atque inerudite iudicarent. Aiunt Panidem hunc Chalcidis regẽ fuisse, qui Hesiodum Homero prætulerit, perinde quasi dicas: Midæ suffragium. In genere, conueniet in iudicia vulgi, cui ferè semper pessima pro optimis placuerunt.

Sus tubam audiuit.

Σάλπιγγος ἤκουσε. In eos quadrabit, qui res quidẽ egregias audiunt, verùm eas neque intelligunt, neque mirantur. Aut in eos, qui iis quæ audiunt, neque gaudẽt, neque commouentur.

Suidas.

Quod index auro, id aurum homini.

In saxeis coticulis aurum exploratur, euidens præbens specimen. In auro verò proborum, pariter & improborum inge-

ingenium deprehenditur.

Πλοῦτος δὲ βάσανος ἐστιν ἀνθρώπου τρόπων.

Opes, vt index, hominis ingenium arguunt.

Lydius lapis, siue Heraclius lapis.

Theophr.

Λίθος ἡρακλεία, ἢ λίθος λυδή. Idest, Lapis Heraclius, siue Lydius lapis. In eos dicitur, qui vehementer acri, exactóque iudicio sunt. Adagium accõmodari potest vel ad personam, vel ad rem.

Gnomon & regula.

Quod in re quapiam præcipuum, & ad quod vnum reliqua omnia conferũtur, regulam & gnomonem prouerbio vocabant. Porrò ad regulam adæquant fabri structuram. Idem vtuntur gnomonibus. Constat autem gnomon è duabus lineis rectis, quas vtrinque dimetiens, dissecto quadrangulo constituit.

Emunctæ naris. Mucosis naribus.

Emunctæ naris dicitur acri exactóque iudicio, quasi purgatis naribus, mucóque emunctis. Horatius:

Emunctæ naris, durus componere versus.

Contrà, obesæ naris dicuntur stupidiores.

Plutarch.

Tenedius homo.

Τενέδιος ἄνθρωπος. Dici solitum de homine tetrico, formidabilique aspectu. Suidas ait regem quempiã Tenedi fuisse cui nomen Tenes, qui leges tulerit, vt à tergo iudicis astaret quispiam securim tenens, videlicet in hoc paratus, vt qui perperam quid in iudicio dixisset, opinor mendacium aut falsum testimonium, eum protinus securi feriret.

Tenedius patronus.

Τενέδιος συνήγορος. Id est, Tenedius aduocatus. Eodem è fonte profectum est, & hoc dici solitum de eo, qui compẽdio causam expedit, litisque nodum ocyùs dissecat. Ductũ à Tenedia securi.

Hieron.

Manum ferulæ subduximus.

Antiquitus litteratores discipulorum manus ferula cædebant. Vnde manum ferulæ subduxisse dicuntur, qui desierunt in ludo litterario versari, neque iam vt pueri docendi, sed vtcunque docti sunt.

Nouit quid album, quid nigrum.

Duplicem in sententiam accipi potest. Aut nouit discrimen recti, prauíque, aut nouit id quod nemo vel indoctus ignorat. Nam euidentius est albi nigríque discrimẽ, quàm vt quisquam non videat. Videtur tractum esse à priscis illis mortalibus, qui duos tantùm naturales colores nouerant, album & nigrum, teste Pompeio.

Nouit mala & bona.

In eum, qui per ætatem vsúmque rerum, iam delectum habere potest fugiendorum atque expetendorum, congruet illud Homeri;

Δὴ γὰρ νοέω, καὶ οἶδα ἕκαστα,
Ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρεια.

Iam dudum siquidem nouíque & sentio cuncta,
Quæ bona, quæque mala.

Purpura iuxta purpuram diiudicanda.

Ἡ πορφύρα πρὸς τὴν πορφύραν διακριτέα. Id est, Purpura ad purpuram diiudicanda est. Certissimum iudicium ex collatione nascitur. Vnde emtores mercaturi purpuram, ne fallantur, alteram adhibent purpuram.

Alba amussi.

Plato.

Λευκῇ σταθμῇ. Hoc est, nullo delectu ac citra discrimen. Effertur & sic: In albo lapide alba linea. Dicitur vel in eos qui nullo sunt iudicio, vel in stupidos, vel in eos qui incertis probant aut significant incerta. Solet enim funiculus ille minio oblini, quo discrimen faciat. Vnde & rubricam vocauit Persius: *Ac si oculo rubricam dirigat vno.*

Nullus delectus.

Aristoteles lib. II. Politic. refert hunc versiculum:

Ἐν δ' ἴῃ τιμῇ νηΰν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός. Id est,
Par honor, ignauóque viro, & virtute valenti.

Quo licebit vti, si quando significabimus nihil esse discriminis inter eruditum & impostorem, inter bene merentem & malè merentem, &c.

Lesbia regula.

Dicitur, quoties præposterè, non ad rationem factum, sed ratio ad factum accommodatur, & quum lex moribus applicatur, non mores ad legem emendantur: aut quoties Princeps se populi moribus accommodat, quum cõtrà cõueniat plebem ad Principis arbitrium vitam instituere, si modò

Tritola Statera

Quintilian.

modò Princeps iste ad honesti regulã ac scopum respiciat.

Nasius.

Ipse denique nasus in prouerbio abiit pro iudicio. Horatius: *Non quia nullus Illis nasus erat.* Faciunt item huc quæ citauimus, partim etiam citabimus alibi:

Auris Bataua. *Coruus albus.*
Cæci præscriptio. *Censoria virgula.*

IVVENTA.

Iuuenta viribus pollet.

Ad vires plurimum momenti adfert ætas iuuenta. Ad id facit illud Homeri:

Καὶ δ' ἔχει ἥβης αἶσαν, ὅτε κράτος ἐστὶ μέγιστον.

Flos quoque adest æui, cuius nunc maxima vis est.

Iuuenari.

Iuuenari dixit Horatius, quod Græci νεάζειν, νεανίζειν, νεηνιεύεσθαι, pro eo quod est, iuuenum more iactantius, inconsideratius, inconsultius agere, aut si quid aliud ei ætati peculiare videtur. Quod quo longius traducatur, hoc fuerit venustius, vt si quis orationem floridam phaleratámque dicat, νεανίζειν. Eiusdem formæ est γυναικίζειν, pro gestu, cultúque repræsentare mulierem.

IVSTITIA.

Iustitia in se virtutem complectitur omnem. Aristotel.

Ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετ' ἔστιν. Id est, Iustitia in se virtutem complectitur omnem. Iustitia enim frequẽter accipitur non pro specie, sed pro genere: quemadmodũ & in sacris literis Iustus dicitur qui caret omni vitio.

Homines frugi omnia rectè faciunt.

M. Tull. lib. Tusc. 4. Frugalitatis nomen tanquã ad caput referre volumus, quòd nisi eo nomine virtutes continerẽtur, nunquam illud tam peruulgatum esset, vt iam prouerbij locum obtineret, Homines frugi omnia rectè facere.

Exigua res est ipsa iustitia. Aristotel.

Quo prouerbio significabant, non multum adferre momenti, si probus sis, nisi talis etiam habearis: & opinionem longè plus valere, quàm ipsam rem.

Trutina iustius.

Δικαιότερον ταχάνης. Id est, Iustius trutina. De iis qui insigni incorruptáque sunt æquitate. Est autem id librę genus, quo vel minutissimum ponderis momentum sentitur, dignoscitúrque. Latini quoque exactam æqualitatē quilibrium appellant. Vnde & æqua lance dicitur.

Iustitiæ oculus.

Δίκης ὀφθαλμός. Dicitur syncerus & incorruptus iudex, aut ipsum etiam iudicium. Adagij meminit Suidas.

Iustitia iustior.

Δίκης δικαιότερος. De vehementer integris & incorruptis.

Maras.

Μάρας. Hoc nomine ferunt fuisse quempiam apud Berœam Syrię ciuitatem, ditissimum quidem illum, verum nihilominus humanum & officiosum in omnes, tum ciues, tum hospites. Vnde & vulgo receptum, vt id vocabuli tribueretur viris, qui ad multorū vtilitatē nati viderētur.

Suidas.

Bocchyris.

Βάκχυρις siue Βόκχυρις. Rex quidam fuit Ægyptiorum, adeo notæ & incorruptæ in iudicandis litibus iustitiæ, vt vulgo si quem magnopere iustum & integrum significare vellent, Bocchyrim appellarent. Dici potest & de iis, qui non temere de re quapiam pronuntiant.

Rhadamantheum iudicium.

Ῥαδαμάνθυος κρίσις. De incorruptē iudicantibus.

Orphica vita.

Ὀρφικὸν βίον. Id est, Orphicam vitam, Plato dixit vitā innoxiam, & à luxu, sanguinolentísque dapibus puram.

Virtus simplex.

Aristotel. Ἐ'στιν ἡ μὲν γὰρ ἁπλῶς, πανοδαπὰς δὲ κακία. Id est, Est simplex virtus, omnigenum vitium. Facile enim est à scopo aberrare, sed scopum attingere difficile.

Eadem pensari trutina.

Id est, eadem lege. Horatius in Sermon. *Hac lege in trutina ponetur eadem.* Persius: *Examénque improbum in illa Castiges trutina.* Huic simillimum est: Æquali trutina, siue æqua lance, quòd pari iure sit citra personarum respectum.

Eudemus.

Rhamnusius.

Ῥαμνούσιος. Id cognominis olim, ceu prouerbio additum sapientibus ac moderatis viris. Vel ab eius gentis moribus ductum, vel à Dea Rhamnusia, quæ modum in omni negotio docet adhibendum.

Strabo.

Prienensis iustitia.

Πριηνὼν δίκη. Quum significamus aliquem in iudicando plurimum excellere. A Biante Prienēsi sumtum, cuius integritas in iudicandis causis in prouerbium abiit.

Aristotel.

Rectam ingredi viam.

Τὴν ὀρθὴν βαδίζειν ὁδόν. Rectam ambulare viam dicitur, qui nusquam deflectit ab honesto. Huic simillimum est: Rectam instas viam, id est, rem acu tetigisti.

Dum clauum rectum teneam.

Id est, Dum meo fungar officio. Significat non imputādum euentum parum prosperum artifici, modò is præstiterit quod artis est. Nam & gubernator, inquiens Quinctilianus, vult salua naue in portum peruenire, si tamen tempestate fuerit abreptus, non ideo minus erit gubernator, dicétque notum illud: Dum clauum rectum teneam.

Ad amussim applica lapidem, non ad lapidem amussim.

Plutarch.

Πρὸς κάθμην πέτρον πρόσβαλλε, μὴ πρὸς πέτρον κάθμην. Id est, Lapis amussi est applicandus, non amussis ad petram. Admonet vitam ad leges esse corrigendam, &c.

Ne moueto lineam.

Μὴ κίνει γραμμήν. Id est, Ne moue lineam. Id translatum à more veterum, qui metam ducta linea signabant, in qua re præmium propositum erat, quod auferret victor. Significat autem non esse mutandas leges, neque prætereundos fines rerum præscriptos.

Ex æquo partire.

Ἐξ ἴσου δίδου πᾶσιν. Id est, Ex æquo da omnibus. Translatum ab iis, qui conuiuium aut hereditatem partiuntur. Quadrabit in iudicē aut Principem, quem oportet æquabile ius reddere.

Æqualitas haud parit bellum.

Plutarch.

Ἴσα πόλεμον οὐ ποιεῖ. Id est, Æqualitas bellum haud parit. Æqualitas continetur concordia: Inæqualitas discordiarum est mater.

Plato.

Quæ non posuisti, ne tollas.

Ἃ μὴ κατέθου, μὴ αἶρε. Id est, Quæ non deposuisti, ne sustollas. Laertius refert inter Solonis leges, sentiens, opinor, de terminis agrorum non mouendis, quos maiores fixissent. Conueniet in furaces, & in eos qui repetunt quod non crediderunt. Item qui sibi postulant acceptum ferri quod non præstiterunt.

A sacris abstinendæ manus.

Vulgo quoque creditum est, fatum instare ei, qui sacris rebus ac Deo dicatis manus iniecerit. Vnde Homerus:

Cum diuo certare viro simulatque cupit quis,
Cuique Deus bene vult, malum huic breui imminet ingens.

Plautus.

Nemo quenquam ire prohibet publica via.

Quo significant rerum communium æqualem omnibus vsum esse, neque cuiquam vertendum vitio, quod ius publicum concedit.

Val. Max.

Zaleuci lex.

Ζαλεύκου νόμος. De edicto mandatóque plus satis rigido, parúmque humano dicebatur. Zaleucus quidam Socrensibus leges tulit acerbiores. Non dissimile illis: Manliana imperia, & Phalaridis imperium. Quum filius Zaleuci secundum ius ab eo constitutum, ob crimen adulterij, vtroque oculo carere deberet, ac tota ciuitas in honorem pœnam adolescenti remitteret, repugnauit aliquandiu: postremò populi victus precibus suo priùs, deinde filij oculo eruto, salua lege, supplicij modum temperauit.

Iuuenal.

Dat veniam coruis, vexat censura columbas.

Pœna legum exercetur in humiles quospiam, rapacibus ignoscitur. Plutarchus in vita Solonis: Leges aranearum telis adsimiles dicebat, propterea quòd in illas si quid leuius aut imbecillum incurrerit, hæret: sin maius aliquid, dissecat ac fugit. Terentius in Phorm.

Quia non rete accipitri tenditur, neque miluio,
Qui malè faciunt nobis: illis qui nihil faciunt, tenditur.
Quia quum in his fructus est, in illis operæ luditur.

Vrbanus nihil æqui cogitat.

Οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον ἀστυκός. Id est, Vrbanus æqui nihil, boniue cogitat. Admonet rusticanam vitam innocentiorem esse, vt quæ sola cum solis habeat commercia terris.

Con-

Contrà qui degunt in vrbibus, propter cõtagia negotiorũ & hominum, astutiores euadere. Potest huic accommodari parœmia, quòd eximiæ morum ciuilitati & vrbanæ blãdiloquentiæ ferè comes esse solet astutia. Contrà qui moribus sunt agrestibus, iis plerunque fides est certior.

Quod aliis vitio vertas, ipse ne feceris.

Quod damnaturus sis in aliis, in te ne admisetis. Ad id facit illud Homeri:

Imo adeò si quisquam alius patrare pararet
Tale aliquid, damnaretis, vitióque daretis.

LACESSENTIS.

Arietem emittit. Diogen

Ἄρνα προβάλλει. Id est, Arietem obiicit. In rixæ pugnæque cupidum dicebatur. Antiquitus enim bellum suscepturi, fecialem mittebant, qui arietem adductum in hostium fines immitteret, hoc significans pacto, ciuitatem & agros illorum hostibus compascuos fore.

Cominus atque eminus.

Ἐγγύθεν καὶ πόρρωθεν. Translatũ à bello in quo nunc conserti pugnant gladiis, nunc machinis procul tela in hostẽ torquentes. Id ii ad animi res transferatur, fiet venustius. Cum hominibus habenda pax, ceterùm cum vitiis cominus atque eminus pugnandum.

Ad pila vbi ventum.

Quum de propinquo res geritur, ad pila ventum dicitur. Pilum autem est genus hastæ Romanæ breuius.

Non vt prior lædam, sed vt iniuriam retaliem. Menand.

Sed iam datum malum malo retaliẽ. Conuenit cum illo Terentiano: Sic existimet, respondsum, non dictum esse.

Nunquam enim meos boues abegerunt, nec equos. Plutarch.

Οὐ γὰρ πώποτ' ἡμᾶς βοῦς ἤλασεν, οὐδὲ ἵππους. Id est, Non enim equos vnquam mihi subduxere, bouésue. Nunquam me læserunt aut affecerunt iniuria. Quum negamus nobis esse caussam, cur illum aut illum odisse debeamus.

Omni conatu inuadere. Homerus,

Si quem significabimus totis viribus tendere in quempiam oppugnandum, conueniet illud Homeri:

Αἰνείας δ' ἀπάντοσε σὺν ἀσπίδι δουρί τε μακρῷ.

Obuius Æneas, clypeóque insurgit & hasta.

Tullius. *Pugnis & calcibus.*

Πυξὶ καὶ λακτίσμασι. Pro eo quod est, omni contumeliæ genere, totísque viribus.

Irritare crabrones.

Id dictum est à Plauto in Amph. in mulierum ingenium, quibus iratis si repugnes, magis prouoces, neque sine tuo malo discedas.

Refricare cicatricem.

Quum dolor temporum spatio iam mitior renouatur, dicitur refricari cicatrix. Dicimus & refricare dolorem, & refricare memoriam, & suffricare memoriã, pro eo quod est, leuiter renouare, sed in malam ferè partem.

Tangere hulcus.

Κινεῖν ἢ θίγειν τὸ ἕλκος. Id est, Mouere seu tangere hulcus. Est mouere dolorem, eiúsque rei facere mentionem, quæ nos magnopere vrat. Terentius: *Quid minus necesse fuit, quàm hoc hulcus tangere?*

Vnguis in hulcere.

Cicero in Clodium, qui populum fame iã exasperatum conciombus insuper seditiosis in rabiem agebat. Vt tu, inquit, in hoc hulcere tanquam vnguis existeres.

Plato. *Vt lupus ouem.*

Ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ. Id est, Vt lupus ouem amat. Qui sui commodi gratia simulat amorem.

Pythagor. *Ignem gladio ne fodito.*

Πῦρ σιδήρῳ μὴ σκαλεύειν. Hoc est, Ira percitum ne lacessas, quin magis concedere conuenit, & blandis verbis tumidũ animum placare.

Temulentus dormiens non est excitandus.

Sopitum ebrium non oportere excitari somno. Simillimum est autem illi, Malum benè conditum ne moueas. Non est refricandum odium, cui iam tempus induxit obliuionẽ. Non est renouandum animi vulnus, cui iam obduci cicatrix cœpit.

Diogenian *Thynnissare.*

Θυννίζειν. Græci trãsferunt pro stimulare, pungeréque, vel quòd hic piscis quo sit palato gratior, pungi soleat, vel quòd ipse piscis adurat pungátque contacta.

LAETITIA, TRISTITIA.

Irrisibilis lapis. Zenodot.

Ἀγέλαστος πέτρα. Id est, Irrisibile saxum. De re vehementer acerba, tristíque. Quadrabit in seueros ac tetricos, quósque vocant ἀγελάστους.

Sinapi victitare.

Tristes ac supra modum tetrici, sinapi victitare dicuntur, quod hodiéque vulgò tritum est. Plautus: *Si ecastor hic homo sinapi victitet, Non censeam tam esse tristem posse.*

Animus habitat in auribus. Herodot.

Veteres animo sedem in oculis dedêre, plerique in corde. At Herodotus docet animum habitare in auribus, quòd qui benè audiunt, voluptate afficiãtur: qui secus, exacerbẽtur. Opinor hunc esse sensum adagij, quòd ex his quæ audimus maximè placatur aut irritatur animus.

In antro Trophonij vaticinatus est.

Ἐν τροφωνίου μεμάντευται, Id est, In Trophonij antro vaticinatus est. De homine vehementer tristi tetricóque, propterea quòd olim creditum est eum, qui in Trophonij specũ descendisset, posteà nunquam ridere. Suidas.

Harmodij cantilena.

Ἁρμοδίου μέλος. Id est, Harmodij cantio. De lugubribus ac tristibus dicebatur. Simillimum illud: Admeti melos. Idem.

Argiuos vides.

Ἀργίους ὁρᾷς. Id est, Stupidis & attonitis oculis. Sumtum, opinor, ab Oreste furiis agitato.

Admeti nænia.

Ἄδμητου μέλος. De tristi lugubríque cantione. Accommodari potest ad orationem querulam ac miserabilem. Admetus Rex fuit Pheræorum, qui defuncta vxore stridulas quasdam ac lugubres nænias decantabat assiduè, donec mota Proserpina remisit Alcestidem eius vxorem.

Arctum anulum ne gestato. Pythagor.

Μὴ φορεῖν στενὸν δακτύλιον. Hoc est, ne vixeris anxiè. Et ne te met in seruitutem coniicias, aut in eiusmodi vitę institutũ, vnde te non queas extricare.

Idem.

Cor ne edito.

Μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν. Hoc est, Ne curis tuum ipsius animum excrucies, aut ne solicitudinibus vitam reddas breuiorem.

Mutare vestem.

Mutare vestem à M. Tullio dicuntur, qui lugent mortuum, aut sunt rei.

Sophocles.

Ne si ad Iouis quidem aulam.

Qui metuunt malum, ad asylum, ad aram, ad arcem, ad columnas Principis, ad diuorum phana tanquam tutissimum refugium confugiunt. Verùm à morte nullũ est effugium.

Cicero.

Sustollere manus.

Qui vehementer gaudent, quasi res diuinitus geratur ex animi sententia, sustollere manus dicuntur.

Canere de Telamone.

Ἄδειν τὰ τελαμῶνος. Id est, Canere cantionem Telamonis. De querulo sermone dictum prouerbium, quòd Telamon impotentiùs fleuerit, Aiacem filium periisse apud Troiam.

Theocrit.

Lityersam cantionem canis.

Λιτύερσαν ᾄδεις ᾠδήν. Lityerses nothus erat Midæ regis. Hic instituit vt in honorem Midæ, thericos, id est, æstiuus aut messorius hymnus caneretur, vnde ductum prouerbium, vt qui non ex animo canerent, aut qui coacti canerent, hi Lityersam cantionem canere dicerentur.

Aristoph.

Tragicum tueri.

Τραγῳδικὸν βλέπειν. Quadrabit vel in fastuosos, vel in tristes ac luctuosos.

Tauricum tueri.

Βλέπειν ταυρηδόν. Id est, Tueri taurinè, pro eo quod est, toruè. Pluto demonstrat hunc Socrati fuisse morem, taurinis oculis obtueri.

Atrei oculi.

Ἀτρέως ὄμματα. De toruo, truculentóque aspectu dicebatur. His enim oculis in Tragœdiis inducebatur Atreus, &c.

Lucianus.

Titanicus aspectus.

Τιτανῶδες βλέπειν. Id est, Titanicum intueri, hoc est, vultu Titanico obtueri. Titanicum autem toruum vocant, ac tetricum,

tricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur veteres illi Titanes.

Cepas edere, aut olfacere.

Κρόμμυα ἐσθίειν. Id est, Cepas edere. Dicebantur ioco prouerbiali, qui lacrymari viderentur. Ductum est hinc prouerbium, quòd ceparum odor, vt est actis, consueuerit lacrymas oculis excutere.

Superatus es à gallo quopiam.

Eudemus.

Ἡττᾶσθαι πρὸς ἀλεκτρυόνος. Locus prouerbialis in seruos, qui, dominos à tergo sequuntur, supplices videlicet & abiecti, cuiusmodi solent esse galli superati in pugna. Nam hæc auis victa, silere solet: canere, si vicerit.

Tristis scytale.

Aristoph.

Ἀχυτάλην σκυτάλη. De re tristi, seriaque dicebatur, aut de nuncio, qui dolorem adferret.

Areopagita.

Ἀρεοπαγίτης. De trifti, seueróque dicebatur, aut etiam de iudice vehementer incorrupto. Athenis summa erat Areopagitarum auctoritas: hi erant iudices, qui de capitalibus cauſſis pronuntiabant.

Ne sis patruus mihi.

Persius.

Sapere patruos. Patruorum in nepotes ceu peculiaris genuináque seueritas, prouerbio locum fecit. Horatius: *Metuentis patruæ verbera linguæ.* Patruam linguam vocat seueram, & obiurgatricem. Ad hanc formam pertinet illud Persianum: *Quum sapimus patruos*, id est, postquam abiectis puerilibus nugamentis seueros mores induimus. Idem dicit: *Ne sis mihi tutor*, id est, ne mihi præscribas atque imperes.

Frontem exporrigere. *Frontem contrahere.*

Plinius.

Frontem explicare, quum hilarescimus: contrahere, quũ ringimur: hoc est, vbi quid molestum est, dicimur. Horat. *Deme supercilio nubem* Exporrecta fronte, hilariter. Obducta fronte, corrugata fronte, contracta fronte, caperata fronte. Plaut. Caperata frons seueritudine: Et nubila frons, serena frons, explicita frons.

Magis gaudet eo, qui senectam exuit.

Aristoph.

Γήθει δὲ μᾶλλον, ἢ τὸ γῆρας ἐκδυσί. Id est, Gaudet magis, quàm qui senectam exuit. De vehementer hilari, ac gestienti gaudio. Ductum est à serpentibus & cicadis, qui statis temporibus exuunt senectutem, ac veluti renascuntur.

Plato.

Contrahere supercilium. Inflare buccas.

Ὀφρῦς ἀναστείλαντες καὶ σιάλους φυσῶντες. Id est, Adductis superciliis, & inflatis buccis. In fastuosos ac turgidos dictum: siquidem in superciliis arrogantiæ sedes. Horatius inflatas buccas ad iracundiæ retulit argumentū: *Quin Iupiter ambas Iratus buccas inflet.* Traductū à ranis, quæ per iram inflātur.

Sanguine flere.

Αἷμα κλαίειν. Prouerbialis hyperbole, significans nihil non fieri, quo inflectatur aliquis. Sic enim antiquitùs loquebantur. Haud flectes illum, ne si sanguine quidem fleueris.

Lapides flere.

De re vehementer miseranda, prouerbiali hyperbole dici solet, eam esse tam lamentabilem, vt vel lapides cogantur ad fletum.

Erinnys ex tragœdia.

Ἐρινὺς ἐκ τραγῳδίας. De fœdis aniculis. Sumtum ex Aristophanis Pluto. dictum de Penia.

Sarone magis nauticus.

Σαρώνος ναυτικώτερος. Aiunt hunc fuisse Deum quempiam nauticum. Vnde & Saronico mari cognomen inditum. Congruet in horrido cultu hominem, & moribus feris, quod genus nautas plerosque videmus esse. Aut in negotiatorem per omnia maria volitantem.

LANGVOR, VEHEMENTIA.

Suidas.

Oestro percitus.

Οἴστρῳ παροξυνόμενος. Id est, Ingenti animi cupiditate commotus, ac velut attonitus. Oestrum insecti genus, horrendo strepitu, vnde & nomen inditum apud Græcos. Nam Latini asylum appellant. Hoc addito Iuno vaccam Iò in furorem egit. Vnde poëtæ diuino correpti furore, œstro conciti dicuntur.

Pyrrhichen oculis præse ferens.

Πυῤῥίχην βλέπειν. Id est, Tumultum ac bellum vultu præse ferre. Inde dictum quòd pyrrhiche saltationis genus est: quod ab armatis pueris peragebatur: In ea belli imago repræsentabatur: impetus, & ardor adorientium, & celeritas fugientium.

πυῤῥι-

Πυῤῥιχίζειν.

Si quis tumultuantem & ira excandescentē dicat πυῤῥιχίζει, non carebit prouerbij specie.

Martem tueri.

Aristoph.

Simili tropo dicitur apud Aristophanem ἀρηβλεπεῖν pro torue tueri.

Manum habere sub pallio.

Quinctilia

Dicūtur, qui languent otio. Sumtum à gestu rhetorum. Nam qui languent, manum occultant sub pallio: qui commoti sunt, proferunt.

Non contis, aut ramulis.

Ammia.

Ammianus lib. xv. de Antonio quodam ad honorem mensæ regalis apud Persas euecto, & ad ius ferendæ sententiæ admisso, Non contis, inquit, aut ramulis, vt aiunt, id est, non flexiloquis ambagibus, vel obscuris, sed velificatione plena in Rempublicam ferebatur. Quanquam pro Ramulo legendum arbitror, Remulo.

LAVTITIAE.

Zenodot.

Iouis cerebrum.

Διὸς ἐγκέφαλος. Et, βασιλέως ἐγκέφαλος, Id est, Regis cerebrū. De cibo vehementer opiparo ac suaui. Aut de molliter delicateque viuentibus. Clearchus apud Zenodotum scribit opiparas epulas, apud Persas, Iouis ac Regis cerebrum appellari. Athenæus Iouis cerebrum inter secundæ mensæ delicias annumerat.

Nectaris flos. Veneris lac. Helenæ cibi.

Ephippus apud Athenæum cibum prælautum, νέκταρος ἄνθος, id est, nectaris florem atque alibi vinum, Τῆς ἀφροδίτης γάλα, id est, Veneris lac ab Aristophane nominatum docet. Rursum alio in loco suaues cibos τῆς ἑλένης βρώματα, Id est, Helenæ cibos dictos indicat.

Iouis lac.

Plinius.

Διὸς γάλα. Quod insigniter esset lautum in cibis, Iouis lac veteres appellabant. Euripides apud Athenæum, καὶ τυρὸς ὀπίας δεῖ καὶ διὸς γάλα, id est, Est succulentus caseúsque, & lac Iouis.

Deorum cibus.

Θεῶν τροφή. De prælautis epulis dicebatur, propterea quòd Homerus finxit Deos nectare atque ambrosia victitare, nec ob id vnquam senescere.

Attica bellaria.

Plato. Πίμπρατ' Ἀττικά. De lautitiis & cupediis. Trãsferri potest ad rem quãcunq. maiorẽ in modum suauem ac iucundã.

Herculana balnea.

Ἡρακλεια λουτρά. De impendiò feruentibus balneis dicebatur, quales legimus & thermas Neronianas.

Ὑπερμαζᾶν.

Μάζα Græcis genus est cibi è similа tritici, quod (vt apparet) in deliciis erat. Vnde vulgari ioco dicebant Ὑπερμαζᾶν, pro oppiparè, splendidéque viuere, siue ob egregias mazas, siue quòd aliquid his etiam lautius sumerent.

Ματτυάζειν.

Dicebatur in eos, qui suauiter viuerent. Ματτύα cibi genus est, primum à Thessalis repertum.

De lautitiis.

De cibis prælautis quadrabit illud Odysseæ III.

Οἷά τε, οἷα ἔδυσι διοτρεφέες βασιλῆες.

Qualia purpurei comedunt opsonia Reges.

Venustius fiet, si trahatur ad orationem supra modum elegantem.

Mellis medulla.

Μέλιτος μυελός. De re maiorem in modum suaui dicebatur. Vnde & illa passim obuia in medullis, & medullitus amara.

Optimum condimentum fames.

Irridebat Socrates hoc dicto luxum Athenienſium, qui variis cupediis & operosis condituris conarentur efficere, vt cibus saperet palato, quum id optimè præstet fames.

Afra auis.

Aristoph. Λιβυκὸν ὄρνεον. Id est, Libyca auis. Horatio de prælauta vsurpauit:

Non Afra auis descendat in ventrem meum
Iucundior, quàm lecta de pinguissimis
Oliua ramis arborum.

Nam gallinas prægrandes olim mittebat Africa. Non ineptè

ineptè iacietur in hominem peregrino cultu notabilem.

Anima & vita.

Ζωὴ καὶ ψυχή. Id est, Anima & vita. De re supra modum suaui. Prouerbium natum in cubilibus, atque inde deductum in communem sermonem. Nihil autem est vita neque iucundius, neque cariius.

Coturnissare.

Κιχλίζειν. Prouerbio dicebantur, qui pinguibus coturnicibus aut turdis vescerentur, aut qui riderent lasciuè parúmque indecorè. Quadrabit igitur vel in ligũritores & cupediis addictos, vel in lasciuius ludentes. Sturni nihil nõ imitantur, & turdus à Plinio recensetur inter aues, quę sermonem humanum imitantur.

Dubia cœna.

Dubiam cœnam opiparam, variisque instructã ferculis appellabant. Phormio apud Terentium: *Cœna dubia apponitur.* Et dubia cœna possit intelligi, quæ non careat suspicione veneni. Horatius:

Vides vt pallidus omnis
Cœna desurgit dubia.

Cœna popularis.

Plautus cœnam popularem appellat, magnificam, egregiéque lautam, atque adeo gratuitam quoque, quales solẽt exhiberi populo.

In leporinis.

Ἐν λαγῴοις. id est, In leporinis carnibus viuere dicebãtur, qui lautè atque in delitiis vitam agebant. Nam leporina olim in delitiis habita.

Lydorum carycæ.

Λυδῶν κάρυκας. Id est, Lydorum carycas, antiquitùs appellabant quidquid esset opiparum & variis conditum cupediis. Nam caryca cibi genus est Lydij, ex multiiugis lautitiis apparatum, & sanguine confectum. Efferunt adagium integrè ad hunc modũ: Nec Lydorum carycas, nec flagrorũ strepitus, *subaudiendum*, volo. Id est: nec blandimenta volo, nec conuitia.

Quî possum ab hoc epulo abesse?

Plato in Phædro, Πῶς γὰρ οἷός τε εἴην τοιούτης δαίτης ἀπέ-

χεσθαι; Id est, Qui possum ab hoc epulo abstinere? de re vehementer suaui, atque expetenda: quod genus est festiuissimum aliquod conuiuium.

Thasium infundis.

Θάσιον ἐπιχεῖς. Id est, Thasium miscuisti. Dici solitum videtur, vbi quis vinum non aqua, sed alio quopiam efficaciore vino dilueret. Nam Thasia vina laudatissima quondam fuerunt. Plin. inter transmarina vina Thasium, Chiúmque in summa gloria fuisse scribit.

Accepit & glebam erro.

Δέχεται καὶ βῶλον ἀλήτης. Dici solitum in eos, qui nihil grauantur aut aspernantur, sed quidquid datur, quantumlibet pusillum, id boni consulunt. Originem adagionis ad huiusmodi casum referunt. Aletes quidam Corintho pulsus, adhortante oraculo, tentauit, si posset in patriam redire. At interim rustico cuipiam factus obuius, cibum mendicauit. Ille ludibrij, opinor, caussa, glebã ex agro sublatam porrexit, Aletes eam, tanquam felix omen accipiens, affatus est, *Accepit & glebam erro.*

Obuiis vlnis.

Apud Quinctilianum, pro eo quod est auidè, sitiẽtérque. Translatum ab iis, qui porrectis vlnis properant in complexum eorum, quorum magno desiderio tenebantur, quósque cupidissimè conspiciunt. Legimus & obuiis manibus, Ambabus manibus.

Plena manu.

Plena manu, pro eo quod est ampliter, copiosè, prolixè, miniméque malignè. Translatum ab iis, qui non minutim ac parcè, sed plena manu largiuntur. Cicero ad Attic. lib. 2. At hercle alter familiaris tuus Horatius, quàm plena manu, quàm ornatè nostras laudes in astra sustulit! Fit lepidius quò magis ad animi res transfertur.

Quod rectè datum est.

Plato in Philebo ostendit prouerbium à pueris vsurpatum, non oportere reposci, quod semel datum est: Ἡμεῖς δὲ λέγομεν καθάπερ οἱ παῖδες, ὅτι τὰ δοθέντα ἀφαίρετα οὐκ ἔστι.

id est,

Id est, Nos autem dicimus id quod solent pueri, quæ rectè data sunt. non licere rursus eripi. Simile quiddam & hodie iactatur inter pueros, vbi quis, quod dedit, reposcit. Adeò dicta huiusmodi per tot secula, pérq; tot nationes ad nos vsque demanarunt.

Pleno modio.

Antè dictum est nobis plena manu fieri, quod largiter, miniméque malignè dicitur. M. Tull. ad Attic. lib. 5. epist. 1. simillima figura dixit, pleno modio. Si illa iam habẽt pleno modio, verborum honorem, imitatione crebram, &c. Nam antea dixerat se publicanorum vsuram affatim laudasse.

Pingui mensura.

πίονι μέτρῳ. Id est, Pingui mẽsura, dixit Theocr. in Thaly. pro eo quod erat affatim & largiter.

Μάλα γάρ σφιν πίονι μέτρῳ
Ἀ δαίμων εὐκηδὴν ἀναπλήσασιν ἀλωάς. Id est,
Illis fortunante Deo bona copia frugum
Arearum campos mensura impleuit opima.

Bis dat, qui citò dat.

Seneca: Bis dat, qui cito dat. Item lib. De beneficiis 11. Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hęsit. Monet haud cunctanter opitulandum amicis, quum opus est, sed vltro non exspectatis precibus deferendum officiũ. Tardum beneficium ingratum est. Euripides,

Odi equidem amicis seriùs succurrere.
Bis est gratum, quod opus est, vltro si offeras.
Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

Ambabus manibus haurire.

Ἀντλεῖν ἀμφοτέραις. Id est, Haurire ambabus, subaudi manibus. De iis dici consueuit, qui summo conatu quippiam agunt. Huic confine est:

Οὔθ' ὅπλ' ἔχειν, οὔθ' ἁρπάσαι ναυπόρου βῶν.

Noui equidem clypeum dextra, læuáque mouere.

Inuenitur & illud: Ambabus manibus largiens, Id est, affatim & prodigè, aut etiam perbenignè.

Ipso horreo.

Quod prolixè & affatim datur, ipso horreo dari dicitur, quemadmodum ipso canistro, propterea quòd ex horreo pleniùs depromitur, quàm è chœnice. Simile illi, E dolio

hauris.

Promus magis, quàm condus.

Ausonius torquet in quendam profusiorem, qui parta prodigere nosset, quærere aut quæsita seruare non nosset. Sumta metaphora à rei familiaris dispensatoribus, maximéque penuariæ, quos Græci ταμίας vocant.

Larus in paludibus.

Λάρος ἐν ἕλεσι. Id est, Larus in paludibus. Suidas scribit dictitatum de iis, qui faciles sunt ad dandum. Ductum à Laro aue. Ea quoniã facilè decipitur, illicitúrque, proinde pro uerbio locum fecit.

Bona Porsenæ.

Bona Porsenæ dicebantur, quæ velut ab hostibus erepta paruo væneunt. Eam appellationem Liuius scribit ad suam vsque ætatem durasse, putátque inde natam, quòd in bello soleant bona Porsenæ vænire Romæ, eáque consuetudo vnà cum titulo perseuerarit & in pace.

De alieno liberalis.

De alieno facilè largimur, de nostris non item. Homer.

Ἐπὶ οὔτε θύϊχσις, οὐδ' ἑλκητὶς
Ἀλλοτρίων χαρίσασθαι. Id est,
Nam res largiri alienas
Lucianus. Haud res vlla vetat, neque enim piget.

Communis Mercurius.

Κοινὸς ὁ Ἑρμῆς. Quidam hinc natam parœmiam arbitrãtur, quòd Mercurius, vt est furtorũ auctor ac repertor, primus ostendit, quæ furto parta sunt, ea, in medium communiter oportere deponere. Alij malùt huc referre, quòd Mercurius sit orationis auctor, per quã inter homines omnes commercij genus constat, vnde & medius inter superos atque inferos à poetis fingitur: pariter superis Deorum gratus & imis, quòd sermo animi interpres, summos cum infimis, Reges cum plebe conciliet.

LIBERTAS, VERITAS.

Lucianus. *De plaustro loqui.*

Veteres comœdiæ in plaustris agebantur à iuuenibus, ore fæce collito, ne possint agnosci, qui magna licentia obuium quenque non solùm ciuium primates, sed & Deos ipsos taxabant. Inde natum adagium: ὡς ἐξ ἁμαξῆς λαλεῖν, Id est,

Id est, Tanquam è plaustro loqui: de his, qui palàm ac liberè conuitiantur.

Iubentis apertè loqui.

Si quẽ admonebimus vt proferat doloris aut odij causas, neque celet in animo, non illepidè dixerimus illud Homeri Iliad. α,

Ἔξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἰδομεν ἄμφω. Id est,
Eloquitor ne celato, quò norimus ambo.

Obsequium amicos, veritas odium parit.

Terent. in And. Vulgaris enim amicitia cõstat obsequiis. Nam inuicem conniuere ad familiarium vitia, hæc res & iungit iunctos & seruat amicos. At inter veros amicos, nihil est veritate iucundius, modo absit asperitas agrestis, inconcinna, grauísque.

Byzeni libertas.

Βυζηνίου παῤῥησία. Id est, Byzeni libertas. Vbi quis audacius liberiúsque loquitur. A Byzeno quodam Neptuni filio, cui mos fuerit mira in dicendo libertate vti.

Asseuerantiùs dicere.

Audaciùs quippiam & asseuerantiùs dicturi, quod nobis tamen ita videatur, adducemus illum Homeri versum, quo Helena vtitur de Telemacho:

Ψεύσομαι οὐκ ἐτύμων ἐρέω, κέλεται δέ με θυμός. Id est,
Mentiar, aut verum dicam, mens attamen ipsa
Imperat vt dicam.

Non possum non dicere.

Vbi quis negat se reiicere posse, quod habet in animo, festiuiter accommodabit illud Homeri Odyss. ξ,

Εὐξαίμην τι ἔπος ἐρέω, οἶνος γὰρ ἀνώγει Ἠλεός. Id est,
Dicam equidem iactantiùs, vrget enim me
Vinum amens.

Et fama fuit, & erat.

Ἦ ὑμὴ κλέος, ἠδὲ καὶ ἔσται. Id est, Et dicebaris, eráque. Quoties facta respondent opinioni. Suidas.

Aperto pectore. Cicero.

Pro eo quod est, vehementer ex animo, citráque fucum, quasi renudatis animi penetralibus.

Apertè, simplicitérque loqui.

Quum citra ambages nos loqui significamus, cõueniet

illud Homeri ex Odyſſ. ϑ,

Οὐκ ἂν ἔγωγε
Ἄλλα παρὲξ εἴπαιμι παραφκλιδὸν, οὐδ' ἀπατήσω. Id eſt,

Non fucis te diſſimulans decepero fictis.

Diogen. *Veritatis ſimplex oratio.*

Simplex illa ruſticanáque veritas, negligit orationis fucos. Conuenit in eos, qui perplexè loquuntur, dum verum diſſimulant. Terentius:

Pergin' ſceleſta mecum perplexè loqui?
Scio, neſcio, abiit, audiui, ego non adfui.
Non tu iſthuc mihi dictura apertè es quicquid eſt?

Ad cribrum dicta.

Τὰ πὶ κοσκίνῳ. Quæ vera, compertáque videri vellent, ad hunc appellabant modum. Sumtum à diuinationis genere, quod peragebatur ſuſpenſo circumactóque cribro.

Zenodot. *Curetum os.*

Κουρήτων στόμα. Dici ſolitũ, ſi quãdo quis numine afflatus loqui videretur, propterea quòd Curetes Cybeles comites, furore quodam ſacrò perciti, diuinare viderentur.

Plutarch. *Quod in corde ſobrij, id eſt in lingua ebrij.*

Τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν νήφοντας, ὅτι τῆς γλώσσης ὄξω τῶν μεθύοντος.

Nec prætereundum illud Herodoticum: Subſidente vino, ſupernatant verba. Nam ſobrios aut metus aut pudor cohibet, quo minus effutiant ea, quæ ſatius putarint ſuppreſſiſſe. At vinum & pudorem diſcutit, & timorẽ abigit.

In vino veritas.

Ἐν οἴνῳ ἀλήθεια. Significat ebrietatem animi fucum tollere, & quidquid pectore conditum eſt, in apertum proferre. Vnde ſacrę literæ prohibent vinum dari Regibus, quòd nullum ibi ſit arcanum vbi regnet ebrietas. Effertur & in hunc modum apud Athenæum libro 11. parœmia, Οἶνος καὶ ἀλήθεια, id eſt, Vinum & veritas: Quòd largius poti non tantùm effutiunt ſua arcana, verùm etiam audaciùs in alios loquuntur. Theognis:

Ἐν πυρὶ μὲν χρυσόν τε, καὶ ἄργυρον ἔδρις ἀνδρὸς
Γινώσκουσ', ἀνδρὸς δ' οἶνος ἔδειξε νόον. Id eſt,

Aurum & argentum fabris dignoſcitur igni:
Vinum hominis prodens argutit ingenium.

Facit huc etiam quod inferius adſcripſimus ad locum alium: Bos in lingua.

Vinum

Vinum animi ſpeculum.

Euripides. Κάτοπτρον γὰρ εἴδους χαλκὸς ἐσ', οἶνος δὲ νοός. Id eſt, Forma ære lucet, vina produnt pectora.

Lingua lapſa verum dicit.

Ἡ γλῶσσ' ἁμαρτάνουσα τ' ἀληθῆ λέγει. Id eſt, Verũ ſolet prolapſa lingua dicere. Nam verum eſſe creditur, quod exciderit imprudenti, quandoquidem id demum vacat fictionis ſuſpicione.

Emendus cui imperes.

Cuique in ſuos ſeruos imperioſum eſſe licet, in alienos aut in liberos non item. Plautus: *Emere oportet quem tibi obedire velis.*

Libero lecto nihil iucundius.

M. Tullius ad Atti. de Quincto loquitur, quĩ cælibem vitam iudicabat eſſe ſuauiſſimam. Eam appellabat lectulum liberum.

Oracula loqui. Theocrit.

Χρησμοὺς λέγειν. Dicuntur qui certa, vera, & indubitata loquuntur.

Vera fronte. Cicero.

Quæ ex animo citráque fucum dicuntur, geruntúrve, vera fronte fieri dicuntur. Contrà, dicemus mendaci fronte fieri, quod geritur per ſimulationem.

Vero verius. Certo certius. Martialis.

Dicimus vero verius, quod prorſus indubitatum haberi volumus. Non diſſimili forma dicimus, Certo certius: quãquam nihil prohibet aliud alio certius eſſe.

Ficus ficus, ligonem ligonem vocat. Ariſtoph.

Τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάφην σκάφην λέγων. Id eſt, Ficúſque ficus, ac ligonem nominans ligonem. Quadrabit in eum qui ſimplici & ruſticana vtens veritate, rem, vt eſt, narrat, nullis verborum ambagibus ac phaleris obuoluens. Nam ego, quemadmodum ait Comicus, ruſticanus ſum, ligonem ligonem appello. Plutarch.

Profundum ſulcum.

Βαθεῖαν αὖλακα. Dictum de iis, qui cogitationibus profundis ac penitioribus expenderent. Mihi videtur rectè quadraturum in eos, qui ſe metiuntur non ex aliorum opinione, ſed ex rectè ſecúſve factorum conſcientia.

Universidad de Deusto Biblioteca

Os ineſt orationi.

Ὀ σοῦ ἔνεστι τῷ λόγῳ. Id eſt, Sermoni ineſt os ac vigor. De oratione non inani, ſed ſolidas habente ſententias. Dictum hoc Themiſtocli tribuitur. Quinctilianus rerum inuentionem appellat orationis oſſa, ſumta ſimilitudine ab animãtium corporibus, quæ oſſibus ſuſtinentur, colligantur neruis, veſtiuntur carnibus & pelle, cohærent anima, mouentur actu.

Lucianus.

Audi quæ ex animo dicuntur.

Ἄκουε τ' ἀπὸ καρδίας. Nam ſeria, quæque citra diſſimulationem dicuntur, ex animo dici dicuntur, eáque ex corde proficiſci vulgus ait.

Idem.

Liberi poetæ & pictores.

In Demoſthenis encomio.

Τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῦλον ἐλεύθερον. Id eſt, Atqui poeticum genus liberum. Horat. *Pictoribus atque Poetis Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.* Sentit autẽ liberum eſſe poetis & pictoribus impunè quidquid velint fingere. Torqueri poteſt in eos, qui pertinaci & obſtinato ſunt ingenio, quóſque neceſſe ſit ſuis moribus relinquere. Aut in mulieres, quibus nihil nõ permittitur. Aut in Principes, quibus omnia laudi dantur.

Euſtatius.

Libera Corcyra, caca vbi libet.

Ἐλευθέρα Κόρκυρα, χέζ' ὅπου θέλῃς. Id eſt, Corcyra libera, proin caces vbi velis. Cùm ſignificamus libertatem quidvis agendi. Sed magis quadrabit vbi ſignificabimus impunitatem eſſe maleficiis.

Ter.

Ternio apud priſcos & abſolutiſſimus & ſacer habebatur, vt quidquid ter dictum aut factum eſſet, id ratum & efficax haberetur. Vnde in magorum myſteriis adhiberi ſolet. Virgil. in Pharmaceutria:

Terna tibi hæc primùm triplici diuerſa colore,
Licia circundo, térque hæc altaria circum
Effigiem duco: numero Deus impare gaudet.

Neſtorea ſenecta.

Apud Latinos Neſtoris anni, in prouerbium abierunt, cui tres ætates attribuit Homerus in Odyſſ. III.

Τρὶς

Τρὶς γὰρ δὴ μὲν φασὶν ἀϊάξασθαι γήρᾳ ἀνδρῶν.

Illum iam exegiſſe hominum tria ſecula, fama eſt.

Breuiter prouerbij ſpeciem habebit, quidquid ab iis ſumetur, qui inſigni viuacitate fuerunt. Vt, Ceruo viuacior, & Tireſia viuacior, quem tragœdia finxit ſex ætates hominum vixiſſe. Et Seribus viuacior, quos Græcis hiſtoriis proditum eſt, trecentos annos viuere.

Vltra penſum viuit.

Lepidum eſt quod ait Lucianus in Philopſeude: Τ' ὑπὲρ γὰρ τὸν ἀπρακτον ἤδη βιοῖ. id eſt, Iam enim vltra fuſum viuit, hoc eſt, viuit vltra fatalem diem. Alluſum ad Parcarum fuſos, quibus ævum morta lium euolui fabulantur poetæ.

Vltra catalogum.

Τ' ὑπὲρ τὸν καταλογον ζῇ. Id eſt, Vltra catalogũ viuit. De eo dicebatur, qui multum ætatis viueret, vt iampræſcriptum illum annorum numerum præteriſſe videretur. Suidas.

Vltra fuſum. Vltra linum.

Τ' ὑπὲρ τὸν λίνον. Id eſt, Vltra linum, pro eo quod eſt, extra decretum fatale. Alluſum eſt autem ad fila trium Parcarum.

Cornicibus viuacior.

Τ' ὑπὲρ τὰς κορώνας βιοτικώς. De vehementer annoſis. Ab auis eius prodigioſa viuacitate ſumtum.

Heſiodi ſenecta.

Ἡ' σιόδειον γῆρας. Id eſt, Heſiodia ſenecta. Longæua, viuáxque ſic appellabatur. Notum eſt Pindari epigrãma de longæuitate Heſiodi.

Tithoni ſenecta.

Τιθωνοῦ γῆρας. Fabulæ tradunt Tithonum adamatum ab Aurora, in cælum ſublatum fuiſſe, atque illius ſucco perfuſum, ad tantam peruenisſe ſenectutem, vt tãdem optarit vt in cicadam verteretur. Suidas refert hũc in modum: Seneſcas Tithono profundius. Suidas.

Phœnice viuacior.

Lucianus in Sectis: Ἢν μὴ φοίνικος ἔτη βιῴη. id eſt, Ne phœnicis annos vixerit. Hunc Heſiodus ſcribit nouem corui ætates viuere.

Sibylla viuacior.

Propertius: *At me non ætas mutabit tota Sibyllæ.* Sibyllæ

ætatem pro quantumuis longa posuit.

Facies tua computat annos.

Hoc est,Frontis rugæ numerum annorum tuorum præferunt,quanquam libido nondum in te consenuit.Dictum à Iuuenale in vetulam.

Alterum pedem in cymba Charontis habere.

Lucianus in Sectis: Καὶ τὸν ἕτερον πόδα, φασὶν, ἐν τῇ σορῷ ἔχειν. Id est,Et alterum pedē,vt aiunt,in tumulo habens. Extremæ,decrepitæque senectæ homines,etiam hodie vulgò dicuntur alterum pedem in sepulcro habere.

Viri senis astaphis caluaria.

Ἀνδρὸς γέροντος ἀσταφὶς τὸ κρανίον. Id est, Viri senis,velut vua passa cranium.Admonet adagium,inualidum & flaccidum esse senile corpus,exhausto succo,carnibúsque adesis. Veteres & vuas passas vocabant senes passos, ob rugositatem.

Cicero.

Maturè fias senex.

Maturè fias senex,si diu velis esse senex.Quo monemur vt integra adhuc ætate desistamus à laboribus iuuenilibus, ac valetudinis curam agere incipiamus,si velimus esse viuaci ac diuturna senecta. Maximè loqui videtur de vitiis iuuentæ,puta libidine,bibacitate,turbulentia vitæ.

Macrob.

Sexagenarios de ponte deiicere.

Est natu maiores,perinde quasi deliros,& ad omne vitæ munus inutiles,in otiū reiicere, atque ab omni functione negotiorum relegare.Inde natum,quòd olim sexagenariis ætate velut à publicis muniis dimissis suffragium ferendi ius non erat,quod per pontem ferebatur.Ouid.in Fast.

Pars putat,vt iuuenes ferrent suffragia soli,
Pontibus infirmos præcipitasse senes.

Vnde & Depontani dicuntur senes,iam velut emeriti.

Vitiat lapidem longum tempus.

Σήπει καὶ πέτρον ὁ πολὺς χρόνος. Id est,Saxa etiam longum faciet putrescere tempus. Nihil in rerum natura saxo durabilius.At id quoque temporum diuturnitas absumit.

Homerus.

Mors optima rapit,deterrima relinquit.

Videmus quosdam prorsus inutiles Tithoniam ætatem viuere,paucissimos egregio præditos ingenio, ad senectæ limen peruenire.In hanc sententiam quadrat illud Homeri Iliad.ω,

Τοὺς

Τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δὲ ἐλέγχεα πάντα λέλειπται,
Ψεῦσαί τ' ὀρχήσασθαί τε, χορεύσατυπῆσιν ἀρίστοι,
Ἀρνῶν ἆσαι ἐρίφων θ' ἁπαλώμοισ ἀρπακτῆρες. Id est,
Sustulit hos Mauors,reliqua at mala probra relicta,
Mendaces,saltatores,primíque choreis
Ducendis,agnis atque hœdis diripiendis
Strenui.

In sola Sparta expedit senescere.

Ἐν Σπάρτῃ μόνῃ λυσιτελεῖ γηράσκειν. Apud Spartanos summus honos senibus habebatur olim. Torqueri potest ad quoslibet,penes quos virtus in pretio sit.Dictum est autem à quodam hospite, quum videret apud Lacedæmonios iuuenes tantum honoris habere senioribus.

Senex bos non lugetur.

Γέρων βοῦς ἀπένθητος δόμοισι. Id est,Bos senex vacat luctu domesticorum.Hoc est,senum mors,quod tempestiua videatur,non lugetur ab amicis.

Viuum cadauer. Viuum sepulcrum. Sophocles.

Ἔμψυχος νεκρός. Id est,Viuum cadauer.In eos dicetur,qui sic viuunt,vt nihil dignum vita agant.Lucianus senem decrepitum viuum quoddam sepulcrum appellat.

Danace. Lucianus.

Δανάκη. Sic appellabatur numulus ille,qui Charonti persoluitur,naulum pro transmissione Stygiæ paludis. Mihi videtur rectè vsurpandum, si quis iubeat senē parare δανάκιω, innuens propè esse,vt emigret è vita.

Epimenideum corium. Eudemus.

Ἐπιμενίδειον δέρμα. Id est, Epimenidea pellis. De re reposita miraculique loco seruata.Tractum ab Epimenide Cretensi, qui legitur perpetuo somno dormisse quadraginta septem,aut si Laertio credimus, quinquaginta septem annos,neque paucos postea superuixisse.

Viro seni maxillæ baculus.

Ἀνδρὸς γέροντος αἱ γνάθοι βακτηρία. Maxilla senibus scipionis est vice.Dici solitum de iis,qui ob defectas ætate vires lautiore pariter & copiosiore victu coguntur vti, quo, quod senecta deterit,vtcunque farciant cibo. Manet autem in hodiernum senile verbum :Ego me dentibus meis sustento.

Homerus.

Effœta senecta.

Quod in Odyss.v.dictum est de mortuis,id ad hominem ob longæuitatem iam defectum viribus accommodare licebit,in eum qui consternetur animo.

Οὐ γὸ ἔτι σάρκάς τε καὶ ὀστέα ἶνες ἔχουσιν.

Nam iam non neruis carnes atque ossa cohærent.

Idem.

Limen senectæ.

Τέρμος ἥδε. Antiquitùs appellabant,velut extremum autumnum ætatis humanæ, quum iam appetit hiems decrepitæ senectæ.

Senescit bos.

Γηρᾷ ὁ βοῦς, τὰ δ' ἔργα πολλὰ τῷ βοός. Id est,

Bos consenescit,at opera multa sunt bouis.

Quum ob ætatis imbecillitatem aliquis inutilis redditur ad obeundum munus. Nam diuitum vulgus haud aliter ministris vtitur,quàm equis & canibus,aut paulò etiam inhumaniùs. Dum vsui sunt,alliciunt: vbi senuerint,reiiciunt. Quisque meminerit Diogenis apophthegmatis,qui rogatus, quidnam esset in hac vita calamitosissimum, respondit γέρων ἄπορος,id est,Senex egens.

Fatale vitæ tempus exactum.

In decrepitos, quorum ætas iam exacta videbitur, quadrabit illud Homeri:

Νήπιοι,οἳ κρ βοῦς ὑπερμόρους ἠελίοιο Ἤσθιον.

Dementes,vt qui sacros tibi maxime Phœbe

Absumsere boues. Nam per solis boues annos fatales, vt opinor, innuit poëta. Huc facit quod adducetur infrà quoque:Idem Accij quod Titij.

LVCRVM EX SCELERE.

Vsuræ nauticæ.

Apud Iurisconsultos vsuræ nauticæ dicuntur centesimæ magnæque. Negotiaturi sortem interdum accipiunt mutuò.Quoniam autem, qui nauticam exercent negotiationem,se suáque ventis & vndis committunt, fœneratores maiorem vsuram exigebant.Interdum accipiebant mutuum in vna ciuitate,quod in alia redderent.

Tributis potiora.

Τὰ

Τὰ τῶν φόρων κρείττω. Dicebatur,vbi quis ex malefactis & iniquitate commodum ingens reportaret. Inde natum,opinor,quòd qui Principum nomine tributum exigunt, ferè plus extorquent,quàm par est. Suidas.

LVXVS ET MOLLITIES.

Indulgere genio.

Prouerbiales sunt figuræ. Defraudare genium. Pro eo quod est, negare naturæ quod appetit. Indulgere genio: pro eo quod est,animo obsequi. Terentius in Phormione: Suum defraudans genium. Persius: Indulge genio, carpamus dulcia. Vnde & genialem appellant diem lætum & voluptuarium.Et genialiter viuere,pro molliter & lautè.

Vita macerata.

Βίος μεμαλαγμένος. Id est, Vita macerata, seu permollita. Diogen.

De molliter viuentibus, quibus ex facili omnia suppetunt.

Curare cuticulam.

Horatius:*Ire domum,atque pelliculam curare iube.* Nam qui voluptati student magis quàm famæ, vnum hoc curant,vt cutis summè niteat. Persius:

Et assiduo curata cuticula sole.

Pontificalis cœna.

Olim cœnas sumtuosas opiparásque, pontificales appellabant. Inde natum apparet,quòd solennes sacræque cœnæ exquisitissimis soleant cibis celebrari.Legimus & adipales cœnas,& adiposas,& adiiciales. De cœna dubia & populari dictum est in loco *Lautitiæ*.

Pergræcari.

Pro eo quod est,genialem agere vitam.Plautus:

*Dies,*inquit,*noctésque bibite,pergræcamini.*
Amicas emite,liberate,pascite
Parasitos,obsonate pollucibiliter.

Semper Leontini iuxta pocula Diogenian

Ἀεὶ λεόντιοι παρὰ τοὺς κρατῆρας. Id est, Semper Leontini iuxta crateras. In voluptuarios quadrabit, aut in eos qui semper sunt iisdem studiis addicti. Leontini Siciliæ populi sunt, quos vbi Phalaris expugnasset,ne quando rebellionem pararent,ademtis armis,ad cõpotationes&voluptates reiecit.

Thericlei amicus.

Θηρικλείς φίλος. Dictum in biboſos. Tericles figulus Corinthius fuit, qui noua arte primus è terebintho tornatile poculum finxerit. Ideò quidquid nouo artificio reperiſſet aliquis, Tericleum appellabatur. Dictum eſt autem inuentum inuentoris vocabulo. Siquidem Græci vitreum poculum Θηρίκλειον vocant.

Ariſtoph. *Sale perunctus hic adiuuabitur.*

Ἁλσὶν διασμηχθεὶς ὄναιτ' ἂν οὗτοσί. Id eſt, Acri ſale hic perlutus adiuuabitur. Dicebatur in eos, qui vel ætate vel vino delirarent. Quidam ab vtribus trãſlatum exiſtimant, qui ſale loti redduntur meliores, quòd ſalis acrimonia coriorum craſſitudinem emendet. Itidem temulentia laborãtes, mos erat ſale & oleo perũgere. id aduerſus ebrietatem remedium exiſtimabatur.

Idem. *E clibano boues.*

Vſus erit, quoties efferemus ſplendorem conuiuij, aut inſignem edacitatem. Conſimili figura dicebant: Polyporum hecatomben.

Theſſalorum alæ.

Θεσσαλικαὶ πτέρυγες. Id eſt, alæ Theſſalicæ. Prouerbiali ioco quondam dicebatur in veſtes manicatas, quas Græci χειριδώτους vocant, quòd hoc genere per luxum ac delicias vterentur Theſſali. Apud Maronem hoc amictus genus, tanquam parum virile Troianis ab hoſtibus opprobratur.

Sapientia vino obumbratur.

Plinius. In prouerbiis item duo referũtur, quæ ſapientem etiam dementent, vinum & mulieres.

Sine Cerere & Baccho friget Venus.

Terent. in Eunuch. Cibus enim & potus irritamenta ſunt libidinis. Eleganter autem Cererem pro cibo, Bacchum pro vino, Venerem pro libidine dixit, continenter in figura perſiſtens.

Heterognathus es.

In edacem dici conſueuit, quòd ob voracitatem alternatim vtraque mandibula cibum cõmanducaret. Nam hinc dictum ἑτερόγναθος, quòd nũc in hanc, nunc in illam mandibulam cibum transferat.

Eudemus. *Siculiſſare.*

Σικελίζειν. Pro eo quod eſt, auſterum eſſe tetricúmque. Athenæus

thenæus indicat adagium natum ab Androne Siculo, qui morem inuexerit ad tibiam ſaltandi geſticulandíque.

Athenæus. *Ficus auibus gratæ.*

Quadrabit in voluptuarios, ac fugitantes honeſti laboris, quum tamen apperant emolumentum.

Aſini mandibula.

Ὄνου γνάθος. Cõueniet in edaces, alioqui ſtolidos & ignauos

Riſus Ionicus.

In molles & voluptuarios dicitur.

Choreæ Ionicæ.

Horatius: *Motus doceri gaudet Ionicos.*

Matura virgo.

Laſciuas ſaltationes & parum decoras geſticulationes ſignificans.

Ionicè.

Γυναικῶς, pro eo quod eſt, ἁβρῶς, id eſt, molliter ac delicatè

Macrob. *Matrem ſequimini porci.*

Ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι. Id eſt, Poſt matrem adeſte porci. In ſtupidos & indoctos dicitur. Quadrabit & in gulæ ventríque deditos.

Ariſtoph. *Porcus Troianus.*

Conueniet in opipara conuiuia, aut in hominem variis deliciis expletum.

Græco more bibere.

In voluptatibus & deliciis addictos reiicitur.

Sybariſſare.

Pro eo quod eſt, opiparè ac genialiter viuere.

Alcinoi menſa.

Gregorius ſimili tropo menſam luxu redundantem, Alcinoi dixit.

Decempes vmbra.

Δεκάπους σκιά ἐστι. Id eſt, Decempes vmbra eſt, id eſt, Cœnãdi tempus. Vereres vmbris notabant horas diei. Porrò vmbra decẽ pedũ erat gratiſſima paraſitis, coenæ ſpẽ facien.

Ventres.

Γαστέρες. Dicebantur homines edaces, ventríque atque ab domini ſeruientes. Lucilius:

Viuite lurcones, comedones, viuite ventres.

Plutarch. *Venter auribus caret.*

Γαστὴρ οὐκ ἔχει ὦτα. Id est, Venter non habet aures. Vbi de pastu agitur, non admittuntur honestæ rationes. Contra famem nulla contradictio est.

Ventrem mihi obiicis.

In Græcorum adagiorum collectaneis commemorātur & hi versus:

Γαστέρα μοι φορτίρεις κάλλιστον ὄνειδος ἁπάντων.
Ἡ πλήρης μὲν ἐλαφροτέρα, κενεὴ δὲ βαρεῖα. Id est,

Ventrem mî obiectas, quo probrū haud pulcrius vllum.
Plenus is est leuior, grauis idem vbi pendet inanis.

Eurip. Mihi approbasti probrum honestum scilicet.

Athenęus. *Vtres Thylaci.*

Ἀσκὸς καὶ Θύλακος. Id est, Vter & Thylacus. Dicebatur, qui cibo potuique indulgebat: ἀσκὸς enim vter est vinarius: Θύλακος, vas farinarium.

Methysocottabi.

Μεθυσοκότταλοι. Vulgari conuitio dicebantur benè poti, quasi cottabo temulenti. Cottabus enim poculi genus est.

Μύτης.

Impendio tacitus, aut in venerem solutior dicebatur μύτης, quasi dicas mutitor, à μυ mutorum syllaba. Dicetur rectè in libidinosos, aut supra modum vxorios. Rectiùs autē in viros fœminas.

Iul. Poll. *Piræus non fert vasa inania.*

Piræus portus erat Atticæ. Huc appellebant vasa oneribus onusta. Eòdem conueniebant adolescentes conuiuium acturi. Hinc dictum scomma in eos, qui gaudent semper cibo, potúque distendi.

Bos in stabulo.

Βοῦς ἐν αὐλίῳ. Dicebatur inutilis & in otio vitam degens.

Athenęus. *Herculani lecti.*

Ἡρακλειοι στρωμναί. Herculani lecti dicebantur molles ac delicati.

Zenodot. *Abronis vita.*

Ἄβρωνος βίος. De molliter ac delicatè viuentibus. Sumtum à moribus Abronis cuiuspiam notæ luxuriæ.

Episcythizare.

Ἐπισκυθίζειν. Lacedæmoniorum adagio dicitur. Pro eo quod est, vinum merum intemperantiùs bibere. Commodè de-

dè deflectas licebit ad cuiusuis rei intemperantem & immodicum vsum.

Sybaritica mensa. Zenodot.

Συβαριτικὴ τράπεζα. De conuiuio dicebatur nimium apparato. Natum à gentis moribus. Est enim Sybaris oppidum vicinum Crotoni.

Syracusana mensa.

Συρακουσία τράπεζα. Prælauta atque opipara dicebatur. Syracusani enim vt erant olim opibus florentissimi, ita voluptatibus ac deliciis addictissimi.

Vixit, dum vixit, benè.

Est in Hecyra Terentiana. Conuenit in eos, qui molliter ac suauiter viuūt, atque ita faciunt sumtus, vt non multum iuuēt hæredem. Est autem amphibologia in verbo viuere, quod interdum simpliciter viuere est, interdum geniāliter vitam agere. Catullus: *Viuamus mea Lesbia atque amemus*

Teneri calidis balneis. Eudemus.

Ἁπαλοὶ θερμολουσίαις. Id est, Teneri calidis lauacris. In molles & luxu defluentes dicebatur.

Amazonum cantilena.

Ἀμαζόνων ᾆσμα. In delicatos ac lasciuos, & parum viros. Amazones ludibrij causſa in molles viros cantilenas solere celebrare, opinantur quidam.

Coronam quidem gestans, cæterùm siti perditus. Aristoph.

Στέφανον μὲν ἔχων, δίψᾳ δὲ κολακός. Id est,

Coronam quidem gestans, cæterùm siti perditus. In temulentum & lurconem aptè torquebitur, quíque obligurita re redactus sit ad inopiam.

Ex amphitheto bibisti.

Ἀμφιθέτῳ ἔπινες. Dicebatur in eū, qui meraciùs ac largiùs potaret. Amphithetum enim erat poculi genus, ita factum vt quauis ex parte positum staret, nullúmque certum haberet fundum.

Maschalam tollere. Zenodot.

Μασχάλιον αἴρειν. Dicebatur qui auidiùs biberet. Sumtum à gestu bibonum, inter ebibendum cyathos gulam ac mentum intendentium, & altiùs erigentium cubitos, ne quid reſideat in cyatho liquoris.

Homer.

Vinum senem etiam vel nolentem saltare compellit.

Admonet nihil esse tam ineptum, neque tam alienum, ad quod non incitet ebrietas:

Οἷνος αἴσχε γέροντα καὶ ἐκ θαλίης χορὸν ἔλκειν.

Insanire facit sanos quoque copia vini.

Athenæus.

Vinum caret clauo.

Τὸν οἶνον ἐκ ἔχει πηδάλιον. Id est, Vinum nō habere clauum. Propterea quòd ebrietas nihil consultè neque moderatè, vel dicit vel facit. Obruitur enim ratio, quæ claui vice sobrios moderatur ac gubernat. Ouidius:

Nox & amor, vinúmque nihil moderabile suadent:
Illa pudore vacat: Liber, amórque metu.

Amphidromiam agis.

Ἀμφιδρομίαν ἄγεις. Adagium ad varios vsus poterit accōmodari: vel ad eos qui pueros ostentant ac circumferunt, aut munuscula captant, ambiúntque. Sumtum à prisca cōsuetudine, qua mulieres quæ in partu adfuissent, & in obstetricando iuuissent, quinta post die manus abluere solēt, ac puerum cursu laribus circumferre: eóque die munera missitabantur à cognatis, sepiæ plerunque & polypi, decimo à partu die nomen indebatur infanti. Hesychius Amphidromiam septimo die scribit celebrari solitam.

Aureus in Olympia stato.

Lucianus in Pseudolog. Χρυσοῦς, φασὶν, ἐν Ὀλυμπίᾳ στάσεται. Id est, Aureus, vt aiunt, in Olympia stato, Quum summo præmio dignum Græci significant, ei dicere solent: Aureus in Olympia statuēre. Plato: Polliceor me statuam auream tibi æqualem Delphis collocaturum.

Aureos polliceri montes.

Χρυσᾶ ὄρη ὑπισχνεῖσθαι. De iis, qui immensa promittunt, spēsque amplissimas ostendunt. Terent. in Phorm. *Is senem per epistolam pellexit, modò non montes auri pollicens*: vbi modò non, significat tantum non, hoc est, propemodum.

Plautus.

Montes frumenti. Mare aureum.

Ad rerum adfluentem copiam transferūtur. Huc poterit referri quod supra adductum est: Theaginis hecateum.

Solidos

Solidos è clibano boues.

Aristoph.

Prouerbialis hyperbole de barbarica, siue de lautitiis affatim subministratis: antiquitùs enim in deliciis erant cibi in clibano cocti. Primùm enim panis in clibano decoqui cœptus, quē κλιβανίτην, hoc est, clibanarium vocabant. eáque res vsque adeò visa est noua, vt etiam prouerbio locum fecerit: deinde carnes & pisces eodē modo coqui cœperunt. Vnde & Thunni & id genus alia in clibano cocta, xeniorum vice missitabantur amicis. Accōmodabitur non inscitè etiam ad præcedentem locum.

Καπνός.

Καπνός. Id est fumus, est cognominatus Theagenes, quòd magnificè polliceretur, quum esset pauper.

Charetis pollicitationes.

Αἱ Χάρητος ὑπονοχίσεις. Dici solitum, vbi quis facilè ac benignè promittit, iuxta illud Nasonis:

Promittas, facito, quid enim promittere lædit?
Pollicitis dines quilibet esse potest.

Natum adagium à Charete quodam Athenienſium Duce, qui quiduis cuiuis pollicebatur.

Album panem tibi pinso.

Ἀσυκῆν μᾶζαν φυρῶ σοι. Dici solitum, vbi quis magnarū rerum spes amplas ostendit. Est enim maza panis genus. Porrò Græcis album panem in deliciis fuisse, locis aliquot testatur Lucianus. Et hoc ad lucrum accommodabitur.

Ariolari.

Prouerbio dicebatur, qui nihil adferret certi, nihílque præsentis emolumēti, verùm in diem modò polliceretur. Ter. *Sed ego ariolor*. Sumtū à diuinis, qui prędicunt euētura.

Ἐπαύλια δῶρα.

Dicebātur magnifica munera, quæ postero post nuptias die sponsæ pater adducebat sponso, pōpæ cuiusdā specie.

Modio demetiar.

Μεδίμνῳ δεσμεύω. Ingens & cumulatum sperantis emolumentum. In magna quidem rerum abundantia, non hemi nis, neque congiis, sed modio metimur. Suidas: Modio metiar acceptum à patre argentum.

Verba importat Hermodorus.

Λόγοις γὰρ Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται. Id est, Sunt Hermodori verba mercimonium. In eum dicebatur, qui præter verba nihil adferret. Aut in eos, qui verba vēdunt pecunia. Quod in poetas, aduocatos, fumi venditores rectè dici poterit. Natum aiunt ab Hermodoro quodam Platonis auditore.

Hesperidum mala.

Μῆλα Ἑσπερίδων δωρήσαι. Id est, Mala Hesperidum largiri, qui magna, splendidáque largirentur. Virgil.

Aurea mala decem misi, cras altera mittam.

Alybantis hospitis munera.

Aut, Alybantij amici xenia, quoties fit, vt aliquis falsò iactet se magna largitum esse, seu verbis duntaxat, non re præstet beneficium.

Ad pileum vocare.

Ad libertatem inuitare, aut promissis ingētibus seditionem commouere. Macrobius: Dicet aliquis nunc me domi nos de fastigio suo deiicere, & quodammodo ad pileum seruos vocare. Metaphora ducta à veterū cōsuetudine, qua serui quum statum mutarent ac manumitterentur, capite raso pileum accipiebant.

Cillicon bona.

Suidas.

Ἀγαθὰ Κιλλικών. id est, Bona Cillicon, subaudi facit, aut habet. Conuenit vbi quis malefactis ac fœdis artibus sibi parauit opes. Huic adagio locum fecit Cillicon quidam, natione Milesius, qui prodita Prienensibus Mileto patria, ampliter quidē, sed fœdè ditatus est. Is cùm proditionē moliens rogaretur, quidnam esset facturus, respondit, Πάντ' ἀγαθά, Id est, Omnia bona. Vnde prouerbium effertur etiam ad hunc modum: πάντ' ἀγαθά, ὡς ἔφη Κιλλικών, Id est: Omnia bona, velut inquit Cillicon.

Ἔσπετε νῦν μοι.

Homerus Iliados β.

Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι, ὅσσας δὴ πρώτον ἔπειτα.

Dicite nunc Musæ, dixistis quippe priora.

In commemoratione rerum ridicularum habebit locū & gratiam.

Suidas.

Ego faciam omnia more Nicostrati.

Ἐγὼ ποιήσω πάντα κατὰ Νικόστρατον. Id est, Ego cuncta more fecero Nicostrati: pro eo quod est, egregiè. Nam hunc aiunt comœ-

comœdiarum actorem fuisse talem, qualis apud Romanos prædicatur fuisse Roscius.

Sponde, noxa præsto est.

Ἐγγύα πάρα δ' ἄτη. Id est, Sponde, sed noxa præsto est. Nam qui pro altero fideiubet, id pollicetur, quod non sit in ipso situm præstare, nempe fidem alienam. Plato.

MAGNI MOMENTI.

Vel Megaram vsque.

Vbi quid significamus magni pretij, nobísque vehemēter expetitum dicimus: Huius rei gratia vel in Indiā vsque proficiscerer. Aut, Digna res est, cuius gratia vel in Hyberniam vsque nauigetur. Socrates apud Platonem: Mihi sanè tanta cupiditas est audiendi, vt si pedibus vel Megaram vsque ambules, non te sim relicturus.

Dignum propter quod vadimonium deseratur. Plautus.

Vbi rem maximi momēti volumus significare, quæque vel quantouis dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cuius gratia vadimonium deseratur. Nam qui vadati sunt nonnisi summo suo periculo abesse possunt.

MALEDICENTIA.

Ἰαμβίζειν.

Suidas.

Prisci dixerunt pro conuitiari ac maledicere, voce ducta ab Iambo pede, qui cōuitiis repertus est, impetum feriētis atque impetentis exprimens. Vnde & hominem ad conuitiandum propensum ἰάμβειον appellant.

Στηνιῶσαι.

Est alterum asperis conuitiis incessere. Athenis erat festum quoddam, in quo ius erat dicteriis & cōuitiis in alios ludere. Vnde Στηνιώσαι dici cœperūt, qui liberiùs in quempiam debacchantur. Festo nomen erat στηνία: στηνὸν enim pro priè dicitur, quod asperum auribúsque molestum est.

Execrationes serere.

Hesychius.

Ἀρὰς σπανεῖραι. Dicebantur, qui diris deuouerent aliquē. Inde natum, quòd apud Cyprios esset solēne, quoties sererent hordeum, addito sale, deuouere quibus malè vellent.

Mæsonica dicteria.

Dicteria petulantius iacta, prisci Mæsonica vocabant: σκώμματα Μαισωνικὰ à Mæsone quodam histrione comœdiarum Megarensi.

Vltra Hyperbolum.

Τ' ὑπὲρ τὸν ὑπέρβολον. Id est, Vincit Hyperbolum. Hyperbolus quispiam erat mirum in modum appetens litium. Vnde conuenit in eos, qui simili laborant morbo.

MALI RETALIATIO.

Pausan.

Neoptolemi vindicta.

Νεοπτολέμιος πίσις. Id est, Neoptolemica vindicta. Vbi quis patitur eadem, cuiusmodi patrauit in alios. Siquidem Neoptolemo Achillis filio, qui Priamum in ipsis palatij focis occiderat, vicissim euenit, vt & ipse apud Delphos ad Apollinis aram occideretur.

Termeria mala.

Τερμέρια κακὰ, veteri prouerbio dicuntur ingentia, maximè quoties mala quæ quis in alios impegerit, aliquando in ipsius caput retaliantur. Suidas ait locum quendam esse in Caria cui nomen Termerio, quo tyranni quandoque pro carcere soleant vti.

Cædimus, inque vicem præbemus crura sagittis.

Persius Sat. IIII. id est, Vicissim carpimus & carpimur, ridemus, & ridemur, mordemus & mordemur, lædimus & lædimur. Horat.

Cædimus, & totidem plagis consumimus hostem.

Dedi malum, & accepi.

Plinius.

Beti cum adagium est, quo licebit vti quoties eiusmodi permutatio videbitur facta, vt malum pro malo sit redditum, & par pari relatum, veluti si quis improbũ generum dedisset, ac nurum item improbam recepisset. Recensetur & explicatur à Plinio iuniore in Epistolis. Cæcilius, inquit, Classicus, homo fœdus & apertè malus, proconsulatum in ea parte non minùs violenter quàm sordidè gesserat, eodẽ anno quo in Africa Marius Priscus. Erat autem Priscus ex Betica, ex Africa Classicus. inde dictum Beticorum (vt plerunque dolor etiam venustos facit) non illepidum ferebatur, Dedi malum, & accepi.

Qui

Qui quæ vult, dicit, quæ non vult, audiet.

Terentius: *Si mihi pergit quæ vult dicere, quæ non vult, audiet.* Rursũ in prologo Phorm. *Benedictus si certasset, audisset bene.* In prologo Andriæ: *Desinant maledicere, malefacta ne noscant sua.* In prologo Eun. *Tum si quis est, qui dictum in se inclementius existimet esse, sic existimet, sciat responsum non dictum esse.* Responsum enim vocat conuitium conuitio redditum. Vulgò dicitur: Vt salutabis, ita & resalutaberis.

Eodem bibere poculo.

Est iisdem affici incommodis malisque communibus obnoxium esse. Plautus: *Vt senex eodem hoc poculo, quo bibi, biberet.*

MALVM CONDVPLICATVM AVT RENOVATVM.

Ignem igni ne addas.

Μὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ. Id est, Ne incendium incendio addas. Plato lib. De legib. II. vetat ne pueri ad annum vsque duodeuigesimum vinum bibãt, ne si vini calor accesserit ad feruorem ætatis, ignem igni suggerere videantur.

Ignis non extinguitur igni.

Πυρὶ οὐ σβέννυται πῦρ. Id est, Igni non extinguitur ignis. Malum malo non tollitur, ira non sedatur iracundia, sed ferocitas sedatur lenitate, malum patientia tollitur, iniuria beneficio vincitur.

Oleum camino addere.

Malo fomentum, ac velut alimoniam suppeditare. Hieron. ad Eustoch. Vinum & adolescentia, duplex est incendium voluptatis. Quid oleum flammæ adiicimus?

Oleo incendium restinguere.

Ἐλαίῳ πῦρ σβέννυειν. Dici solitum, vbi quis admouet remedia, quæ malum magis ac magis exacerbent. Veluti si quis offensum iurgiis & conuitiis velit placare.

Hydram secas.

Plato.

Τὴν ὕδραν τέμνεις. Dictum est loco, Inanis opera.

Malum malo medicari.

Sophocl.

Τὸ κακὸν κακῷ θεραπεύειν. Est malum aliud alio malo tollere.

Morbum morbo addere.

Est conduplicare malum. Euripides: Μὴ νοσοῦντί μοι νόσον
Προσθῇς, ἄλις γὰρ συμφορᾷ βαρυόμαι.
Ne tu mihi morbo laboranti, alterum
Appone morbum, nam sat hoc premor malo.

Lutum luto purgare.

Πηλῷ πηλὸν καθαίρειν. Dicitur, vbi res sordida sordibus tollitur, hoc est, quum sordes non tolluntur, sed mutãtur.

Aristoph. *Pro cæco exoculatus est.*

Quum videmur corrigere quod dictum est, sed altero verbo, quod vel idem polleat, vel magis etiam lædat, veluti si quis dicat, Non furatus est, sed inuolauit.

Post Marathonem pugna.

Herodot. Μετὰ τὴν Μαραθῶνα μάχη. Id est, Post Marathonem prælium. Vbi quis post calamitatem in aliam nouam rursus incidit. Marathon locus est Atticæ, crebris cladibus insignis, vbi acerrima pugna fuit cum Persis. Simile huic: Post bellum tumultus.

Lis litem serit.

Phocylid. Ἔρις δ' ἔριν αἰτιᾶται. Id est, At lis seritur de lite vicissim. Resecanda iniuria est, non retalianda.

De fumo ad flammam tendere.

De eo qui se à rebus dubiis in præsens exitium coniicit.

Litem parit lis, noxa item noxam parit.

Δίκη δίκην ἔπικτε, καὶ βλάβην βλάβη. Senarius in rixosos & litium auidos.

Fallacia alia aliam trudit.

Terentius. Sumtum à consuetudine conantiũ fallere, ac dolos dolis consarcinantium, ne deprehendantur. Vnde cõsutis dolis dixit Plautus. Et sutelas appellat huiusmodi technas. Et apud Homerum, δόλοις ὑφαίνειν, id est, Dolos texere.

Refricare cicatricem.

Quære loco Lacessentis.

Aristotel. *Illico hiems erit.*

Εἰ δ' ὁ νότος βορέην προκαλέσσεται, αὐτίκα χειμών. Id est, Illico hiems fit, vbi boream accersiuerit auster.

Vbi malum malo successerit, aut ingens periculum imminet.

Præstat vni malo obnoxium esse quàm duobus.

Aristophanes in Concionatricibus hunc senarium proverbialem refert:

Ἐνὶ γὰρ συμπέσοιμι κρεῖττον ἢ δυοῖν κακοῖν. Id est
Vni atque geminis præstat inuolui malis.

Quoties vtrunque malum euitari non potest, danda tamen opera quò declinemus alterum, & in id, quod minus habeat incommoditatis, incurramus. Ad hunc locum refertur: Post bellum tumultus.

Est pylus ante pylum. Adducetur infrà.

MALVM VERTENS BENE.

Nunc bene nauigaui.

Plutarch. Νῦν εὖ πεπλόηκα ὅτε ναυάγηκα. Quoties id quod videtur incommodum fortuna præter spem vertit in bonum.

Laqueus auxiliari videtur.

Ἀμιὼς ὡς ἔοικεν, ὁ πάγη. Id est, Laqueus ita vt videtur, & bono fuit. Dictitari consueuit, quoties incõmodũ alicui verteretur in bonum. Veluti si quis Turca bello captus seruiret apud Christianos, isq; hac occasione nostræ religionis sacris initiaretur. Aut si diues ad inopiam redactus, hac occasione fieret ex luxurioso sobrius, ex impio pius.

Bellum haud quaquam lacrymosum. Laertius.

Ἄδακρις πόλεμος. Id est, Bellum lacrymis carens. Vbi victoria cõtingit citra cædem & sanguinem. Effertur etiam ad hunc modum: Incruentum statuit trophæum.

MALVM ASSVETVM.

Callum ducere.

Prouerbiales metaphoræ sunt: Callum ducere, & occallescere, siquidem ad animum torqueantur. Quinctilianus libro duodecimo: Et ingenio adhuc alendo callum inducere. Sæpiusculè legimus apud Tullium, occalluisse aures, quum assuetudo sensum mali adimit.

Dies adimit ægritudinem.

Terent. in Heau. *Quod audio vulgò dici, Diem adimere ægritudinem hominibus.*

Homerus. *Malorum assuetudo.*

Qui malis assueuerit, ac permultra tulerit, commodiùs fert & aliud, si quod inciderit infortunium.

Neque enim ignari sumus.

Vbi quis ad tolerantiam præsentiũ incõmodorũ animat

sese præteritorum malorum recordatione, non infestiuiter vsurpabit illud ex Odyss. υ,

Τέτλαθι δὴ κραδίη, καὶ κυνώτερον ἄλλο ποτ' ἔτλης. Id est,
Obdures animo, & quondam grauiora tulisti.

Id æmulans Virgilius inquit:

O passi grauiora, dabit Deus his quoque finem,
Durate, & vosmet rebus seruate secundis.

Plautus.

Nota res mala, optima.

Dictum est sub persona senis, suadere cónantis amico, ne vxorem tametsi malam repudiaret, aliam ducturus, propterea quòd plerunque fit, vt qui commutat primum, pro malo peius accipiat, tum ignotum pro noto, insuetum pro familiari. Tãtum enim valet assuetudo, vt mala quibus assueuerimus, optima videantur. Contrà, quæ sunt optima, propter insolentiam pessima videantur.

Vsus est altera natura.

Nihil hoc dicto celebratius: Ἔθος, ἄλλη φύσις. Id est, Vsus altera natura. Natura nihil efficacius, potentiúsve. Vnde Satyricus: Custode & cura natura potentior omni.

Lucianus.

Scarabeo citius persuaseris.

Θᾶσσον ὁ κάνθαρος ἂν μεταπείσειεν. Id est, Citiùs scarabeũ in diuersam sententiam pertraxeris. De iis qui malis assueuerũt, à quibus reuocari non possunt, eò quòd assuetis videãtur optima.

MALVM ACCERSITVM, AVT RETORTVM.

Lucianus.

Ilienses tragœdos conduxit.

Ὁ Ἰλιεῖς τραγῳδοὺς ἐμίσθωσεν. Vbi quis vltrò prouocat quempiam, vnde sua audiat probra.

Plautus.

Suo iumento sibi malum accersere.

Qui ipse sibi malorum est auctor, suo iumento sibi malum accersere dicitur. Tanquam suo sumtu suáque opera, quasi suopte plaustro, malorum sarcinam apportet sibi.

Terent.

Suo sibi hunc iugulo gladio, suo telo.

In eum qui suis ipsius dictis reuincitur, aut qui suopte inuento dolóve capitur. Ouid.

Remigiumque dedi, quo me fugiturus abires.
Heu patior telis vulnera facta meis.

Suo ipsius laqueo captus est.

Metaphora sumta ab iis, qui instructis pedicis, auibus aut feris insidias tendunt.

Suo ipsius indicio periit sorex,

Terentius: *Egomet meo indicio miser quasi sorex hodie perij.* Donatus admonet esse prouerbium in eos, qui suapte voce produntur. Atque hinc existimat ductam esse metaphoram, quòd soricũ proprium sit, stridere clarius, quam mures, &c.

Incidit in foueam quam fecit.

In Odis Dauidicis, Λάκκον ὤρυξε, καὶ ἐξέσκαψεν αὐτὸν, καὶ ἔμπεσεν εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο. Lacum fodit, & aperuit eum, & incidet in foueam, quam fecit.

Captantes capti sumus.

Αἱρεῶντες ἡρέμεθα. Quũ res præposterè euenit, vt ipsi circumueniamur ab iis, quibus conabamur imponere.

In venatu periit.

Lucianus: Αὐτήτε ἀπώλετο ὑπὸ τ' ἄγρας. Id est, Et ipsa venatu periit, hoc est, dum adolescentem venatur, studétque irretire, etiam ipsa sese perdidit.

Hanc technam in teipsum struxisti.

Eandem sententiam aliter expressit Lucianus:

Ὥστε σόφισμα κατὰ σαυτοῦ σαυτὸν ἔπλεξας. id est, Itaque commentum in tuum ipsius exitium reperisti. De heredipeta, qui veneno quo senem appetiuerat, ipse fortè fortuna captus interiit. Vtẽdum erit quum dolus in alterum excogitatus, in caput auctoris recidit.

Qui inspuerit in cauernam formicarum.

Ὃς ὁ πτύσας εἰς μυρμηκίαν, οἰδεῖ τὰ χείλη. Id est, Quòd qui inspuerit in agmen formicarum, huic intumescunt labra. Torqueri poterit in eos, qui multitudinem imbecillium quidem, sed tamen numerosam & concordem prouocant.

Plutarch.

Ex ipso boue lora supponere.

Ἐκ τῆς βοὸς τοὺς ἱμάντας λαμβάνειν. Qui quo lædunt quempiã, ab ipso quem lædunt accipiunt. Metaphora sumta ab agricolis, qui lora cædunt è boũm tergoribus, quibus boues vinciunt.

Viro Lydo negotium non erat, at ipse foras profectus parauit.

Ἀνδρὶ Λυδῷ πράγματα ἐκ λῴ, ἀλλ' αὐτὸς ἐξελθὼν ἐφίατο. Dici solitum, vbi quis impatiens otij, ipse sibi negotium ac turbam accersit.

Cicero.

Talia gignit bellum.

Τοιαῦθ' ὁ πλήμμυρος πόλεμος ἐξεργάζεται. Id est, Similia bellum calamitosum parit. Docet hic senarius, E dissidiis eorum qui rempublicam administrant, multa gigni absurda. Id translatum ad priuatam discordiam, plusculum habebit gratiæ.

Cicero.

Securim iniycere.

Dicuntur qui vehementer lædunt ac vulnerant.

Aristotel.

Sibi parat malum, qui alteri parat.

Ipse sibi mala cudit, quisque alij mala cudens. Nemo potest alterum iniuria afficere, nisi prius lædat seipsum. Qui alium fraudat pecunia, seipsum spoliat bona mente, grauius seipsum lædit quàm alterum.

Athenæus.

Chius dominum emit.

Χίος δεσπότην ἀνήσατο. Id est, Chius dominum mercatus est. In eos quadrabit, qui sibiipsis malum accersunt. Natum inde, quòd quum Chij primi seruis mercenariis instituissent vti, postea subacti à Mithridate Cappadoce, propriis seruis vincti sunt traditi.

Gellius.

Mala attrahens ad se, vt Cæcias nubes.

Καὶ ἑφ' αὑτὸν ἕλκων ὥς ὁ Καικίας νέφος. Id est, Sic mala sibiipsi, vt Cæcias nubem attrahens. In eos, qui sibiipsis litium ac negotiorum materiam pariunt, accersuntque. Ducta similitudine ab eius venti natura, cui nomen Cæcias.

Omnes attrahens, vt magnes lapis.

Suidas.

Πάντας γ' ὑφέλκων, οἷα μαγνῆτις λίθος. Id est, Cuncta attrahens haud aliter ac magnes lapis. Ducta metaphora à natura lapidis, ferrum ad se trahentis.

Ne quid suo suat capiti.

Terentius in Phormione: Pro eo quod est, ne quid mali sibi conciliet.

In cælum expuis.

Εἰς οὐρανὸν πτύεις. Id est, Facis quod in tuum ipsius recidat caput. Aut, Obloqueris his, qui facilè possunt lædere. Confine illi: Aduersus stimulum calcitrare.

Spon-

Spontanea molestia.

Celebratur inter Græcos cum primis bellus, & elegans trimeter.

Αὐθαίρετος λύπη· ὄζει· ἡ τέκνων σποράν. Id est,

Vltroneus dolor est parare liberos. Dici non potest quãtum, & quàm molestum negotium sit, educare filios: præsertim cùm adeò pauci sint, qui parentum officio respondeant.

In tuum ipsius malum lunam deducis.

Εἰς σαυτὴν τὴν σελήνην καθέλεις. Aglaonice quæpiam, quũ per Astrologiam defectus præsciret, iactabat se lunam è cœlo detracturam in terras. Atque eius iactãtiæ pœnas dedit. Prouerbium igitur hinc sumtum dicebatur de iis, qui suis ipsorum artibus sibi malum accerserent.

Lunam detrahere.

Τὴν σελήνην καταστρέφ. id est, Lunam detrahit. Consueuit dici de eo cui res vehementer aduersæ viderentur. Sumtum ab Aglaonice, vt suprà.

Dares Entellum prouocas.

Conueniet vti, quando quispiam iuuenili temeritate lacessat aliquem, non perinde promtum ad suscipiendum certamen, verùm intolerandum, si semel inierit. Sumtum ex quinto Æneid. lib.

Atlas cælum.

Ἄτλας τὸν οὐρανόν. Subaudiendum, susceptit. Dici solitum de his, qui sese magnis & molestis inuoluunt negotiis, ipsique sibi malum accersunt. Nam hic cœlum hospitio suscepit. Deprehensus autem, quòd illi struxisset insidias, præceps datus est in mare Atlanticum.

Accersitum malum.

Ἐπάρατον κακόν. Accersitum malum dicitur, cuius ipse tibi causſam præbueris.

Coruus serpentem.

Homer.

Κόραξ τὸν ὄφιν. Vbi quis suo ipsius inuentu perit. Sumtum ex apologo quodam Æsopi: Coruus esuriens serpentem in aprico dormientem conspicatus rapuit, à quo morsus periit. Cognatum ei: Coruus scorpium. Torquere licebit & in hominem ob edacitatem periclitantem.

Bis interimitur qui suis armis perit.

Magis dolẽt incõmoda, quibus ipsi dedimus occasionẽ.

Colubrum in sinu fouere.

Ὄφιν ἐν τῷ κόλπῳ θάλπειν. Id est, Serpentem in sinu fouere. Dicitur qui complectitur amore, studióque prosequitur ingratum. Sumtum ab apologo quodam Æsopi.

Plato.

Hostis domesticus.

Vbi malum non aliunde proficiscitur, sed ex nobis ipsis nascitur.

Capra gladium.

Αἶξ μάχαιραν. Subaudi, reperit. In eos dicitur, qui ipsi reperiunt, quo pereant.

Pyraustæ gaudes gaudium.

Χαιρὲ πυραύστου χάρεις. De momentanea fluxáque voluptate. Ostendimus alicubi pyraustam ad lucernas aduolantem ambustis alis perire. Vnde natum prouerbium: Pyraustæ fatum. In eos, qui sibiipsis exitium accersunt.

Prudens in flammam mitto manum.

Hieronymus vsurpat pro eo quod est, sciens expono me discrimini, malísque obiicio.

Plautus.

Calidum prandium comedisti.

Fecisti, quod tibi magno malo sit futurum. Ab his sumtum, qui se noxiis ac lethiferis ingurgitant cibis, postea ventris tormina sensuri.

Malum consilium.

Malum cõsilium consultori pessimum. In eos, in quorũ caput recidit, quod aliis perperã cõsuluerunt. Hesiodus:

Οἱ αὐτῷ κακὸν τεύχει ἀνὴρ, ἄλλῳ κακὸν τεύχων.
Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη. Id est,
Ipse sibi nocet is, alium qui lædere quærit.
Consultum malè, consultori pessima res est.

Camelus desiderans cornua, etiam aures perdidit.

Ἡ κάμηλος ἐπιθυμήσασα κεράτων, καὶ τὰ ὦτα προσαπώλεσεν.
Conueniet in eos, qui dum peregrina sectantur, ne sua quidem tuentur. Sumtum ex apologo de camelis, qui per oratorem cornua à Ione postularunt. Ille offensus stulta postulatione, aures quoque resecuit.

Sibi malum reperit.

In eum qui suo læditur inuẽto, quadrabit illud Homeri ex Odyss. φ,

Οἱ

Οἱ π' αὐτῷ πρώτῳ κακὸν εὗρετο οἰνοβαρείων. Id est,
Qui sibi perniciem vel primum repperit ipse
Vino victus.

Dictum est de Eurytione, qui primus inuenit vsum vini, peremtus à Lapithis.

Cœno puram aquam turbans, nunquam inuenies potum.

Dici solitum, vbi quis ea, quæ sunt per se pulcerrima, contaminat admixtis iis, quæ sunt turpissima.

Bellerophontes literas.

Zenodot.

Βελλεροφόντης τὰ γράμματα. Subaudiendum, adfert, aut aliud aliquod. Locus erit huic prouerbio, quum quis literas velut commendatitias perfert, quæ contra ipsum sint descriptæ. Vulgò literas Vrias vocant. Plautus:

Tace, nullus homo dicit, hæ tabulæ te arguunt,
Quas tu attulisti, hæ te vinciri iubent.
Aha Bellerophontem iam tuus me fecit filius.
Egomet tabulas detuli, vt vincirer.

Ale luporum catulos.

In eos qui læduntur ab iis, de quibus bene meriti sint, aut in ingratos. Nam plerunque solet id vsu venire illis, qui catulos luporum enutriunt. Idem.

Phoci conuiuium.

Φώκου ἔρανος. Id est, Phoci præmium, siue conuiuium. Dictitari suetum, vbi quis suo malo conuiuas acciperet. Aiũt Phoco cuipiam filiam fuisse iam nuptiis maturam. Is procos (nam erant complures) conuocare solitus, præmia statuebat, & conditionibus subinde nouis propositis nuptias prorogabat. Quamobrem indignati iuuenes, Phocum in conuiuio trucidarunt.

Puer glaciem.

Zenodot.

Ὁ παῖς κρύσταλλον. Dicebatur in eos qui quum retinere quippiam non possint, nolũt tamen amittere. Veluti si quis magistratum recuset deponere, cui gerendo sit impar.

Turdus ipse sibi malum cacat.

Athenæus.

Κίχλα χέζει αὐτῇ κακόν. In eos, qui sibiipsis ministrant exitij causſam. Siquidem viscum, auctore Plinio, non prouenit, nisi maturatum in ventre, ac redditum per auium alnum, maximè palumbium ac turdorum.

Terentius. *Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum.*

Verba sunt Phormionis parasiti, qui quoniam fuerat auctor consilij de ducenda puella, æquum esse putat, vt suo periculo rem item expediat. Translatum ab alliato rusticorum mortario. Idem: *Colo quod aptasti, ipsi tibi nendum est.* Id est, Tu incipiundi auctor extitisti, nunc idem explices oportet.

Ausonius *Faber compedes, quas fecit, ipse gestet.*

Competit in eos, qui sibiipsis auctores sunt malorum. Flagellum ipse parauit, quo vapularet.

Athenæus. *Ipse sibi mali fontem reperit.*

Sunt enim & pernicioſi fontes, quorum aqua gustata mortem aut insaniam adferat.

Zenodot *Bos aduersus seipsum puluerem mouet.*

Βοῦς ἐφ' ἑαυτῷ κονιᾶται. Id est, Bos aduersus seipsum puluerem mouet, siue festinat. Vbi quis ad suum ipsius malum volens lubénsque ducitur. Nã boues facilè se præbent vinciendos.

Suidas. *Echinus partum differt.*

Ἐχῖνος τὸν τόκον διαζάλλει. De iis qui prorogarẽt quippiam suo malo. Veluti qui creditam pecuniam comperẽdinant, tamen aliquando reddendam vel maiore cum fœnore. Aiunt echinum terrestrem stimulata aluo remorari partum, deinde iam asperiore ac duriore facto fœtu mora tẽporis maiore cruciatu parere.

Athenæus. *Nostris ipsorum alis capimur.*

Τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλισκόμεθα. Id est, Nostris ipsorum pennis capimur. Fertur autem apologus huiusmodi: Aquilam ictam sagitta, quum inspexisset iaculum ad imaginem pennarum effictum, imitatúmque, dixisse: Hęc nõ ab aliis, imo pennis propriis capimur. Conueniet in eos, qui ipsi præbent occasionem sui mali.

Capra contra sese cornua.

Ἡ αἶξ καθ' ἑαυτῆς τὰ κέρατα. Ab apologo natũ. Capra quæpiam quum esset iaculo vulnerata, circumspectans vndenam id mali sibi aduenisset, arcum contemplans caprinis cornibus compactum dixit ad hunc modum: In meam ipsius perniciem produxi cornua.

Aristotel. *Carpathius leporem.*

Ὁ Καρπάθιος τὸν λαγών. Dicebatur in eos, qui sibi rem noxiã accerserent. Hinc deductum adagium, quòd quum in Carpathiorum insula lepores non essent, illi curarunt importandos alicunde. Verùm vbi eius animantis magna vis increuisset, vt est mira fœcũditas, fruges insulæ populari cœperunt.

Calidam veruti partem.

Τὸ θερμὸν τῷ ὀβελοῦ. Subaudiendum, arripuit. Vbi quis per imperitiam negotij, ea parte rem aggreditur, qua minimè tutum fuerat aggredi. Sumta metaphora ab iis, qui per imprudentiam, eam veruti partem manu prehendunt, quæ calleat, deinde offensi reiiciunt, & alteram partem apprehendunt.

Cornix scorpium. Xenodot.

Κορώνη τὸν σκορπίον. Subaudiendum, rapuit. Quadrat in hos qui parant eos lædere, vnde tantundem mali sint vicissim accepturi. Quemadmodũ cornix correpto scorpio, arcuata illius cauda, vulnus accepit lethale, periitque.

Cornutam bestiam petis. Plautus.

Qui illum lacessit, qui paratus sit retaliare iniuriam.

Cicadam ala corripuisti. Lucianus.

Τέττιγα πτερορ σὺν εἵλκυσας. Cicadæ si presseris alas, vehementiùs etiam perstrepit, ita ne quis hominem poetam sibi faciat inimicum. Horatius, Genus irritabile vatum, dixit.

Irritare crabrones. Plautus.

Τὰς σφηκιὰς ἐρεθίζειν. Id dictum est à poeta in mulierum ingenium, quibus iratis si repugnes, magis prouoces. Est autem crabro insecti genus, affine vespis, pertinacissimum, aculeóque pestilentissimo.

Oclipedem excitas. Suidas.

Ὀκτάποδα ἐξεγείρεις. Nimirum scorpium, quem non nisi tuo periculo suscites.

Anagyrum commoues. Aristoph.

Ἀναγύρους κινεῖς. In eos, qui sibiipsis malorum auctores essent. Anagyrum genium quendam existimant, qui propter violatum sacellum suum vicinos omnes funditus euertit.

Suem irritat. Diogenian

Τὸν ὑείνει. In auidum rixarum dicebatur. Sus enim agrestis prouocatus, rectà petit eum, à quo prouocatus est.

Leonem stimulas.

Τὸν λέοντα κνίζεις. Id est, Leonē pungis, seu vellicas. De his, qui potentem ac ferocē in suum ipsorū exitium prouocāt.

Catullus.

Ipsa olera olla legit.

In eos quadrabit, qui suum ipsorum vitiū in aliud quippiam reiiciūt: aut, qui sic ad scelus aliquod, quasi facti sunt, vt non possint non peccare. Nam olla coquendis oleribus nata est.

Virgilius.

Fontibus apros. Floribus austrum.

Vbi quis optat nocitura.

Eheu, quid volui misero mihi? floribus austrum
Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Nam auster ventus floribus inimicissimus est.

Leonem radere.

Λέοντα ξυρεῖν dicuntur, qui feroces & præpotentes arte tractant & illidunt magno suo periculo. Vsurpauit hoc adagium Socrates apud Platonem lib. De Repub. 1. negans se vsque adeò dementem esse, vt leonem ausit tondere, & Thrasymacho homini præferoci illudere.

Diogen.

Nemo læditur nisi à seipso.

Nemini fit iniuria si eam existimet ad se nō pertinere.

Idem.

Arcadiam me postulas.

Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς. Conuenit vel in magna vel inutilia petentē. Herodot. lib. 1. satis docet natum ex oraculo, *Arcadiam me oras, magnum petis, haud dabo quicquam.* Notat hoc prouerbium Cicero in epist. ad Atticum, lib. 4. Quòd mihi mandas de quodam regendo, Ἀρκαδίαν. tamen nihil prætermittam.

Eurycles.

Εὐρύκλης. Vulgato cognomine dicebatur, qui de se suísque incommodis aliquid diuinaret. Hoc nomine vates fuit quispiam Ἐπαφρίμυδος cognominatus: hinc, ni fallor, quòd ex astris vera prædiceret, παρὰ τὸ ἐπάζειν.

Ipse sibi perniciem accersiuit.

In eum qui sibi pertinaciter accersit malum, cui veluti fato destinatus sit, congruet illud ex Homeri Iliad. π,

Τὸν δ' ἄγε μοῖρα κακὴ θανάτοιο τέλοσδε. Id est,
Istum mortis in exitium mala parca trahebat.

Zenodot.

Bœotis vaticinare.

Βοιωτοῖς μαντεύσαιο. Abominantis est sermo, perinde vt si dicamus, hostibus ista vaticinare. Aptiùs dicetur in eum, qui tristia vaticinatur, si quādo precabimur vt ea in ipsius caput recidant.

Ipsi testudines edite qui cepistis.

Αὐτοὶ χελώνας ἐδήσατ' εἰπὲ εἵλετε. Id est,
Qui prendidistis, iidem edite testudines.

In eos dicitur, qui postea quàm inconsultè quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negotio admisceant. Ex apologo quodam nata parœmia.

Oenoe charadram.

Hesychius

Οἰνόη πλὴ χαράδραν. i. Oenoe torrentis alueum. Charadra significat Græcis eam terræ fissurā, quā aqua pluuia, aut torrens, nonnunquàm terræ motus efficit. Dici solitum in eos qui ipsi si malū accersērēt. Hinc nata parœmia, ϙ Oenoe vicus quidam sit Atticæ, quem qui incolebant, alueum quendam torrentis vicinum suis finibus incluserunt, deinde ingruente immodica vi aquarum, & ob id corruptis agris, agricolationem perdidisse. Effertur adagium ad hunc quoque modū: Οἰνόης πλὴ χαράδραν, Id est, Oenæi charadrā. Vbi quippiam accersitur ad commoditatem, vnde pernicies adfertur.

Malum bene conditum ne moueris.

Virgilius.

Μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον. Id est, Ne moueris malum bene conditum, siue quiescens. In eos, qui sua stultitia sibi turbas excitant.

Mouere Camarinam.

Κινεῖν πλὴ Καμαρίνην. Est sibiipsi malum accersere. Camarina (inquit Seruius) palus est iuxta oppidum eiusdem nominis, quę quum olim siccata pestilentiam creasset, consuluerunt oraculum, an penitus eam exiccare præstaret. Vetuit Deus Camarinam moueri. At illi exiccarunt, non obtemperantes oraculo, & cessauit quidem pestilentia, sed per eam ingressis hostibus, pœnas dederunt neglecti oraculi.

Pyraustæ interitus.

Zenodot.

Πυραύστου μόρος. In eos dicebatur, qui sibiipsis exitium accersunt. Ait enim Zenodotus pyraustam insectum esse, quod lucernis aduolet, atque ita exustis alis, concidat, peritque.

Ipso cratere.

Ipso cratere contingant mala. Dictitari solitū de iis, in quos recidit, quod per insidias in alios moliebantur. Crater enim quasi malorum fontē vocat. Vnde κρατὴρ κακῶν, Id est, Crater malorum.

Docui te vrinandi artem, & tu me vis demergere.

In eos quadrat, qui benefacta malefactis retaliant.

Fæcem bibat, qui vinum bibit.

Qui fruitus sit optimis, eundem boni consulere debere deteriora. Aristophanes in Pluto:

Ὅμως δ' ἐπειδὴ καὶ τὸν οἶνον ἤξιοις
Πίνειν, σωσικοτίον δεῖ καὶ τῶν τρυγός. Id est,
At vbi haud grauatus bibere vinum es: fex item
Tibi nunc eidem est ebibenda scilicet.

MALVM MALE VITATVM.

Lucianus. *Fumum fugiens, in ignem incidi.*

Καπνὸν γε φεύγων, εἰς τὸ πῦρ πεσεῖπισον. Dum vito fumum, flammam in ipsam decidi. Horatius:

In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.

Euitata Charybdi in Scyllam incidi.

Τὸν Χάρυβδιν ἐκφυγὼν τῇ Σκύλλῃ πεσεῖπισον. Dum vito grauius malum, in alterū diuersum incidi. Sumtū adagium ab Homerica fabula, quæ narrat Vlyssem, dum metu Charybdis propiùs ad Scyllam nauem admouet, sex è comitum suorum numero perdidisse.

Ne cinerem vitans in prunas incidas.

Μὴ τέφραν φεύγων εἰς ἀνθρακίαν πέσῃς. Id est, Ne cinerem fugiens, in carbonariam incidas.

Apostolius *Cucurrit quispiam, ne pluuia madesceret, & in foueam præfocatus est.*

Vbi quis leuius malum incautus fugiens, in maximum incurrit.

MALVM IMMEDICABILE.

Xenodot. *Chironium vulnus.*

Χειρώνειον ἕλκος. Immedicabile malum appellabant. Chiron in bello aduersus centauros, ictus ab Hercule, vulnus immedicabile accepit in pede, vnde periit.

Podex

Podex lotionem vincit.

Vide, Ingenij malitia.

Acesias medicatus est.

Ἀκεσίας ἰάσατο. Dici solitum de re, quæ semper vergeret in deterius, quóque magis accuraretur, hoc peius haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus.

Non liberat podagra calceus.

Plutarchus, Οὔτε ποδάγρας ἀπαλλάττει καλλίκιος, οὔτε δακτύλιος πολυτελὴς παρωνυχίας, οὔτε διάδημα κεφαλαλγίας. Id est, Nec podagra liberat calceolus, nec pretiosus anulus vnguium vitio, nec diadema capitis dolore. Plutarchus vtitur ad hūc modum: Si diuitiæ reliquáque fortunæ munera non tollunt morbos corporis, quanto minus mederi possunt animi malis?

MALVS VICINVS.

Salsuginosa vicinia. Aristoph.

Ἀλμυρὸν γειτόνημα. De sterili, agresti, atque inhumana vicinia dicebatur. Traductum ab agris mari finitimis, qui plerunque solent ad culturam inhabiles esse.

Aliquid mali propter vicinum malum. Plautus.

Admonet vti bonorum conuictum & consuetudinem expetamus, vt malis nos quàm maximè possumus abducamus.

Si iuxta claudum habites, subclaudicare disces Plutarch.

Ἂν χαλκῷ παρικήσῃς ὑποσκάζειν μαθήσῃ. Prouerbium admonet periculosam improborum hominum consuetudinem vitandam.

MANSVETVDO.

Mactata hostia lenior.

Horatius: *Mactata veniet lenior hostia.* De spontaneis ac mansuetis. Sumtum est à sacrificiis, in quibus explorabatur hostia, ducto per frontem cultro. Idque mactare vocabant. Vnde qui spectata sunt virtute, eos mactos virtute vocant.

Auricula infima mollior.

Tullius vsurpat in epistolis. Translata metaphora ab ea auriculæ parte, qua non est aliud in humano corpore mollius, aut flexibilius.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sedens columba.

Ἡ ἐφ' ἡμένη πελειάς. Suidas indicat dici solitũ de supra modum mansuetis ac simplicibus. Nam columbæ quum auolant, fallunt cæteras pernicitate volatus: quum sedent, nihil mitius ac simplicius.

Spongia mollior.

Ad eandem formam dicebatur, Pepone mollior, Mitior malua. Item: Cinædo mollior. Prisci saltatores & pantomimos cinædos vocabant.

Theocrit. *Apio mollior, aut mitior.*

Ἀπίου πιπάνηρος. Id est, Apio mitior. Est autẽ apius Græcis raphanus, aut pyri genus.

Plautus. *Oleo tranquillior.*

In homines minimè iracundos, leníque ingenio præditos. A liquoris natura sumta.

Diogen. *Mitior columba.*

Πραότερος περιστερᾶς. Id est, Mansuetior columba. Columbina simplicitas vbique laudatur.

Cera tractabilior.

Κηροῦ δυσπλαστότερος. De vehementer docili dicebatur, aut de ingenio facili, tractabilique, & in quemuis habitum sequaci. Horatius, *Cereus in vitium flecti, monitoribus asper.*

MEMORIA.

Cicero. *Iucundi acti labores.*

Ex ipsa hominum natura sumtum adagium. Est enim hoc insitum omnibus, vt iucunda cuique sit anteactorum malorum aut periculorum secura recordatio, commemoratióque præsertim insignium fatalium.

Amphis. *Quæ dolent, molestum est contingere.*

Vnusquisque inuitus audit sua incommoda, maximè ea, quæ sint cum aliqua infamia coniuncta. Velut turpitudinem generis, vitium formæ, &c.

Vbi quis dolet, ibidem & manum habet.

Ὅπου τὶς ἀλγεῖ, ἐκεῖ καὶ πῶ χεῖρ' ἔχει. Id est, Vbi dolet quis, ibi & manũ frequens habet. Tempestiuiter vtemur, quum significabimus quempiam ea tractare, déque iis libenter verba facere, quæ mouent animum. Plutarchus huc torquet,

quet, vbi quid siue dolet, siue delectat, ibi quisque linguam habet.

Aurem vellere. Virgilius.

Aurem vellere veteres dicebant admonere, à prisco ritu sumta figura, quo in ius ducturi quempiam, aurem vellicabant, attestantes eum, quem quasi testem meminisse volebant.

Iucunda malorum præteritorum memoria.

Ἀλλ' ἡδὺ τὸν σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων. Id est, meminisse laborum suaue, qui seruatus est.

Ignarium dare.

Stimulis fodere, Fodere latus. Tangere aliquem cubito. Seneca. His gestibus admonemus, quemadmodum & vellẽdo aurem. De lapide pyrite tractum, quem aliquum, nonnulli ignarium vocant. Plura quære loco, Incitare.

Tanquam meum nomen, tanquam digitos.

Tanquam meum nomen, & tanquam meos digitos teneo, si quando promptum, certámque memoriam significare volumus. Martialis:

Totis diebus Aferhæc mihi narras.
Et teneo melius ista, quàm meum nomen. Iuuenalis:
Tanquam vngues, digitósque suos.

METVS EX CONSCIENTIA.

Fures clamorem.

Οἱ φῶρες πρὸ βοῆς. Subaudiendum, timent aut senserunt. Quadrabit in' eos, qui sibi conscij, metuunt ne deprehendantur. Habet hoc autem cum omnis malefacti conscientia, tum præcipuè furti, vt hominem trepidum reddat ac lucifugam.

Lupus aquilam fugit. Diogen.

Λύκος ἀετὸν φεύγει. Vbi periculum imminens euitari non potest. Aquilam enim, alata quum sit, frustrà lupus fugit.

Lupus ante clamorem festinat. Idem.

Λύκος πρὸ τῆς βοῆς σπεύδει. Vbi quis admissi conscius, vltro timet, priusquam accusetur.

Conscientia mille testes. Quinctil.

Heu quàm difficile est crimen non prodere vultu. Sẽsus interprete non eget.

Aristoph.

METVS POENAE.

Funiculum fugiunt miniatum.

Τὸ χοινίον φεύγουσι τὸ μεμιλτωμένον. Id est, Vitant sinopi collitam restim rubra. Aptè dicetur, vbi quis properat officio suo fungi, non ex animo, sed ne in mulctam incidat. Atheniensium magistratus funē pararant rubro colore, quem minium vocant Latini, nōnulli cinnabarim appellant, oblitum. Hoc duo ministri publici populum cingentes agebant in concionem. Studebat quisque funiculum effugere, propterea quòd quisquis colore notatus appareret contagio funis, is mulctam pendere cogebatur.

Manum de tabula.

Marcus Tullius in epistola quadam: Heus tu manum de tabula. Magister adest citiùs, quàm putaramus. Peculiariter conueniet in scriptores plus satis acutos, & morosæ cuiusdam diligentiæ, qui sine fine premunt suas lucubrationes, semper aliquid addentes, adimentes, immutantes, &c.

Pythag.

Metus infamiæ.

Cùm dicemus nos hominum de nobis opinione rumoribúsque commoueri quò minus mutemus consilium, cōueniet illud Homeri,

Αἰδέομαι Τρῶας, καὶ Τρῳάδας ἑλκεσιπέπλους.

Troianos ac Troianas vereórque, pudétque.

Horatius.

Absque baculo ne ingreditor.

Ἄνευ ξύλου μὴ βάδιζε. Id est, Absque ligno ne ingrediare. Inermis ne sis, verùm semper ad manum sit quo depellas, si quis fortè quærat lædere.

Homerus.

Cautus enim metuit.

Qui non ex animo, sed mali metu continēt se à maleficio, in eos quadrabunt hæ metaphoræ:

Cautus enim metuit foueam lupus, accipitérque
Suspectos laqueos, & opertum miluius hamum.

In tempore cauenda pœna mali.

Quoties admonebis, vt multò antè occurratur malo priùs quàm oppresserit nos, aut cessandum à peccando, priùs quàm ingruat diuina vindicta, vsui erit illud Homeri:

Ἀλλὰ πολὺ πρὶν
Ἡμὲν ζώειμεν, ἄμμιν καταπαύσειμεν. Id est,

Verùm

Verùm nos multò antè modum finémque velimus
Ponere.

Samiorum mala metuis.

Τὰ Σαμίων κακοπαθήματα. Dictitatū de iis, qui metuerent proditionem. Narrant Athenienses olim in Samios, quoscunque cepissent, inclemētiùs sæuisse, atque alios interemisse, alios confixisse fama. Id est supplicij genus. Samij vicissim, si quos cepissent Athenienſium, hos ad eundem modum cruciabant.

Volam pedis ostendere.

Hesych.

Τὸ κοῖλον τῷ ποδὸς δεῖξαι. Id est, Cauum siue volam pedis ostendere. Dicuntur, qui in bello fugiunt. Dicitur & vulgò in fugaces, Calcaneum ostendere. Vertere terga, apud historicos.

Περίψιμμα.

Περίψιμμα probrosè dicitur, qui sese per omne rerum genus voluit. In molles ac meticulosos.

MINANTIS.

Homerus

Et meum telum cuspidē habet acuminatam.

Rectè vtemur, quoties fatebimur nos inferiores quidē esse, verùm non deesse tamen quo queamus nocere. Ouid.

Et mihi sunt vires, & mea tela nocent.

Si tibi machæra est, & nobis vrbina est domi.

Plautus in Bacchidibus: Quoties malum malo opponitur. Nam machæra & vrbina, vtrunque teli genus est. Simillimum illis: Par pari, & Malo nodo malus quærendus cuneus.

Æacidinæ minæ.

Non sine prouerbij specie dictum est, pro atrocibus ac superbissimis minis.

Ψευδόπυρα οἷον τὰ στά.

De minis ac terriculis inanibus, aut quum ostenditur arte periculum, quum re nullum sit periculum. Translatum à militari astutia, qua fit vt ad territandos homines noctu diuersis locis ignes incēdant, vt ingens exercitus esse credatur. Eos ignes assimulatos ψευδόπυρα vocant.

Complurium thriorum ego strepitum audiui.

Aristoph.

Πολλῶν ἐγὼ θρίων ψόφος ἀκήκοα. Id est, Thriorum ego strepitum audij complurium. Senarius est prouerbialis, quo minas & inanem clamorem nos contemnere significamus. Porrò thria à Græcis dicuntur ficulnea folia, quæ quum in cenduntur, minacem quendam edunt strepitum.

Suidas. *Ollam alere.*

Χύτρον τρέφειν. Dicebantur, qui metum ostenderent quo deterrerent quempiam. Veluti si quis præsidium alicubi collatum habeat, quo minus vicini res nouas moliantur. Sumtum à more ciuitatis Athenien sis, in qua ollas in tectis disponere consueuerunt ad deterrendas vlulas, quarum illis maxima vis. Nam ollarum strepitum omne genus auium reformidat.

Ferrum & flamma.

Quum exitiabile bellum significabimus, ferro, flammáque rem geri dicimus, siue ferro, igníque.

Cicero. *Igni, ferróque minari.*

Qui extremam denuntiant inimicitiam, igni, ferróque minari diuntur. Venustius erit, quoties ad animi res transfertur, veluti si quis dicat philosophos cuipiam igni, ferróque minitari, quòd in eum parent atrociter scribere.

Aristoph. *Tolle calcar.*

Αἶρε πλῆκτρον ἀμυντήριον. Id est, Tolle calcar vltorium. In eum dici solitum, qui iam vltionem parat. A gallis metaphora sumta pugnam inituris, quibus ferrei stimuli quidã alligari solent, quò se tueantur inter certandum.

Qui paratus ad resistendum.

Qui significare volet, se nequaquã detrectare certamen, sed abundè suppetere quò partes tueatur suas, vsurpabit illud ex Iliad. v,

Τῷ μοι δοῦρε τετᾶ ὄξεα, καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι,
Καὶ κόρυθες, καὶ θώρηκες λαμπρὸν γανόωντες. Id est,
Et mihi sunt hastæ teretes, clypeíque rotundi.
Tum galeæ, tum thoraces procul igne micantes.

Theocrit. *Ne mihi vacuam abstergas.*

Μή μοι κενεὰν ἀπομάξῃς. Subaudiendum autem γνάθον, χεῖρα, aut simile quiddam. Apparet esse comminantis, aut timẽtis alapam.

Agamemnony putei.

Zenodot. Κλαμμονία φρέατα. De nouis & admirandis operibus dicebatur. Aiunt enim Agamemnonem & circa Aulidem, & passim in omni Græcia puteos effodisse, ne per æstum aquarum inopia laborari posset.

Annus clibanum.

Suidas. Ἄννος κρίζωνον. In eos olim dicebatur, qui nouæ quippiam rei reperissent. Nam Annus quidam Ægyptius clibanorum vsum, in quibus panes coquerentur, fertur excogitasse. Siquidem prisci pulte, polentáque victitabant, cocti panis vsum nescientes.

Cyziceni stateres.

Idem. Κυζικηνοὶ στατῆρες. Videtur fore locus prouerbio, quũ hominem significamus inæqualem, ac sui dissimilem, aut qui longè aliud agat, quàm præ se ferat. Quemadmodum numi Cyziceni ex vno latere Cybelen ostendebant effœmina tam, ex altero leonem.

Cornicum oculos configere.

Cicero. Is videtur cornicum oculos velle configere, qui perspicacissimis, oculatissimísque visum adimat, offundátque tenebras, aut qui ea, quæ antiquitas magno consensu approbauit, damnare, ac rescindere, conuellere que conetur, aut nouo inuento veterem eruditionem obscurare.

Ἀπ' ἀχερφυσίων.

Zenodot. Prouerbialiter dicebatur, pro eo quod est, recens ab officina profectum, perinde quasi modò productum à follibus, æráriáque fornace.

Glauci ars.

Γλαύκου τέχνη. Conuenit vel in opus celeriter absolutum, vel in id quod est arte summa, summáque cura elaboratũ. Quidam ortum existimant à Glauco quodam Samio. Alij à Libyco quodam, &c.

Tenui filo.

Pro stylo subtiliori, minúsque grandiloqua oratione: nam rhetores tres faciunt orationis χαρακτῆρας, grãdem, tenuem, & mediocrem. Sumta metaphora à nẽtibus, aut certè à textoribus. Horat. *Tenui deducta poemata filo.* Cui diuersum erit, crasso filo, crassiore filo.

Agas asellum.

Plautus.

Fortasse legendum, agaso asellum. Atque ita sensus erit, vnumquenque facere, quæ se digna sint. Depotant nepotes, decoquit lurco, digladiatur miles, peierat leno, mentitur aduocatus.

Strabo.

Magna ciuitas, magna solitudo.

Quadrabit in vrbes aut domos, agros aut hortos, aut id genus quippiam, amplum quidem & spatiosum, sed parum excultum. Aut in librum ingentem quidem, verùm impolitum & illimatum.

Ad id quod erat opus.

Εἰς τὸ δέον. Id est, In id quod erat opus. Subaudiendum, insumsi, aut simile quiddam. Natum aiunt ex oratione Pericles. Narrant hunc datis pecuniis impetrasse ab Astyanacte Lacedæmoniorum rege, qui iam bellum parabat, vt ex Attica discederet. Deinde cùm esset populo rationem eius pecuniæ redditurus, puderétque palàm titulum insumtæ pecuniæ proloqui, rectè significauit, εἰς τὸ δέον, inquiens: Ἀνήλωσα τόσα δ' τα τάλαντα εἰς τὸ δέον. Id est, in vsus necessarios tantum talentorum insumsi. Eleganter per iocum torquebitur in eos qui sic administrarunt pecunã alienam, vt non possint idoneam rationem reddere.

Plutarchus

Cercyræa scutica.

Κερκυραίας μάστιξ. Id est, Cercyræum flagrum. De re superuacaneo cultu ornata. Quadrabit & in ea, quibus ornatus additur neutiquàm decorus & congruus. Cercyræis quoniam crebris seditionibus agitabãtur, mos erat gestare flagra ingentia, ansis eburneis exornata.

Facit item ad hunc locum alibi adductũ, *Carcini poemata.*

MIXTA.

Πενταπλοα.

Athenæus libro XI. commemorat poculi genus, quod olim πενταπλοον dicebatur, quod in publicis ludis adhibebatur. Ephebi quidam cursu contendebant Athenas. Currebant autem gestantes viteum ramum onustum fructu, qui dicebatur ὄχος. Initium cursus erat à templo Bacchi, vsque ad templum Palladis, cui cognomen σωτείρας. Victor in eo certamine capiebat calicẽ dictum πενταπλοον, atque ita tripudiabat in chorea. Nomen inditum calici, quòd in eo quinque rerum species essent commixtæ, vinum, mel, caseus, farina, & paullulum olei. Accommodari poterit ad orationem ex variis argumentis consarcinatam.

Copiæ cornu.

Vide, Bona fortunæ.

Centones.

Vide adagium: Farcire centones.

MODESTIA, MODVSQVE.

Demittere sese ad aliorum mediocritatem.

Vbi quis moderatur data opera vires suas ad aliorum mediocritatem. Veluti si quis præceptor tradat auditoribus, non quantum ipse docere posset, sed quantum illi capere, conueniet illud Homeri:

Ἡ δ' μάλ' ἰωὶ ὀχέων ὅπως ἄμ' ἕποιατο πεζοὶ,
Ἀμφίπολοί τ' Ὀδυσῆϊ τε, νόῳ δ' ἐπέβαλλεν ἰμάσθλῃ. Id est,

Hæc ita lora regens, pedes vt comes iret Vlysses
Tum comitum quoque turba, modo, rationéque certa
Instigat scutica. Plato.

Nosce teipsum.

Γνῶθι σεαυτόν. In quo modestiæ, mediocritatísque commendatio est, ne nobis vel maiora, vel etiam indigna sequamur. Iuuenalis: *E cælo descendit*, Γνῶθι σεαυτόν.

In se descendere.

Est sua ipsius vitia quempiam inspicere. Persius:

Vt nemo in sese tentat descendere, nemo:
Sed præcedenti spectatur mantica tergo. Plinius.

In tuum ipsius sinum inspue.

Iubet hominem aliena vitia taxantem, in suum ipsius sinum inspuere.

Ter abstergere.

Refert Athenæus libro I. priscos ad depellenda mala solitos ter abstergi.

Τρὶς δ' ὀπυμαξαμένοισι θεοὶ δώδωσι ἄμεινον. Id est,

Ter verò absterſis, melius bona numina donant.

Secum viuere.

Confine est cum illo: Tecum habita. Cicerõ.

Contrahere vela.

Pro eo quod est, reprimere sese, & cautiùs agere: sũtũ est

à nautis, qui vehementiùs spirante vento vela contrahunt, quò tutiùs naui gent: vento languidiore pandunt captantes auram.

Porphyrio

Intra tuam pelliculam te contine.

Quo vetamur obliti sortis nostræ, maiora conari, quàm pro nostra facultate. Id sumtum ab asino illo Cumano, quē apologi fabulantur ada, tasse sibi leonis exuuium, atque ita sese ad tempus pro leone gessisse. Martial.

Lusisti, inquit, satis est, sed te, mihi crede, memento,
Intra pelliculam cerdo tenere tuam.

Tecum habita.

Persius: *Tecum habita, & noris, quàm sit tibi curta supellex.* i. Domi tuę viuito, vt intelligas quàm sit tenuis fortuna tua.

Plautus. *Efficimus pro nostris opibus mœnia.*

Vulgò dicitur hodie, pusillæ auiculæ pusillos nidulos construunt.

Plutarchus *Manu serendum, non thylaco.*

Τῇ χειρὶ δεῖ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ὅλῳ τῷ θυλάκῳ. Manu sem entem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re seruandus. Ductum ab agricolis.

Ita fugias, ne præter casam.

Terent. in Phorm. Donatus ad hunc modum enarrat: *Ita fugito, ne tuam casam prætermittas, quæ sit tibi tutissimum receptaculum.* Quidam enim calore fugiendi etiam ea prætercurrunt, vbi commodè poterant quiescere. Quod vnica voce Græci παραφέρεσθαι vocant.

Menander. *Arabicus tibicen.*

Ἀραβικὸς αὐλητής. Id est, Arabius tibicen, aut Ἀραβικὸς ἄγγελος. id est, Arabius nuntius. In eos dici solitum, qui à semel cœptis nunquam desistunt. Quod vitij Flaccus cantoribus peculiare esse scribit.

Plutarchus *Ne vities musicam.*

Μὴ κακοῦργει τῷ μουσικῷ. Id est, Ne loquaris discrepātia, ne noua moliaris.

Plinius. *Nihil minùs expedit, quàm agrum optimè colere.*

Admonet adagium, modum rerum omnium vtilissimum. Benè colere necessarium est: optimè, damnosum. Terent. in Phorm. *Nostrapte culpa facimus, vt malos expediat esse, dum nimium dici nos bonos studemus & benignos.*

Ne

Terentius. *Ne quid nimis.*

Μηδὲν ἄγαν. Homerus Odysseæ o,

Νεμεσσῶμαι δὲ καὶ ἄλλῳ
Ἀνδρὶ ξεινοδόκῳ, ὅς τ' ἔξοχα ὑμῷ φιλέῃσιν,
Ἔξοχα δ' ἰχθαίρῃσιν, ἀμείνων δ' ἀπτιλος πάντα.

Mihi nequaquam is placet hospes,
Qui valde prætérque modum simul odit amátque,
Sed puto rectius esse vt sint mediocria cuncta.

Plato. *Dimidium plus toto.*

Πλέον ἥμισυ παντός. Quo commēdatur aurea mediocritas. Siquidem qui dimidio contentus est, is in medio consistit.

Vbi paueris, impera.

Παρασάμβος ὀπίπαυε. Id est, Præcipito postquam satiaueris esca. Ad eum modum respondent mulieres cuipiam obiurganti, & loquaciores essent, & silentiū imperanti. Cōueniet vbi quis imperiosior est in eos, de quibus nihil est meritus

Seneca. *Domus recta.*

Seneca domum rectam vulgò vocat, non quidem opulētam & ambitiosam, sed cui nihil desit iustæ supellectilis.

Suidas. *Neque Lydorum carycas.*

Μήτε Λυδῶν καρύκας, μήτε μασίγων ψόφους. Id est, Neque Lydorum condimenta, neque flagrorum crepitus. Dici solitum, quoties mediocrem vitæ rationem, aut conditionem significarent, quæ pariter & à summis deliciis, & ab extremis malis abessent. Venustius erit, si ad animi res transferatur, velut ad orationem, nec omnino rusticam, nec operosiùs expolitam.

Theocrit. *Neque pessimus, neque primus.*

Mediocritatē hoc pacto significare licebit, οὔτε κάκιστος, οὔτε πρῶτος. id est, Neque pessimus, ac nec primus. Lepidius fiet si ad ingenij laudem transferatur.

Lucianus. *Funem abrumpere nimium tenendo.*

Ἀποῤῥαγήσεται τε νεῦρον τὸ κεκλασμένον. Id est, Abrumpetur tensus funiculus. In eos, qui dum extrema experiuntur, alienant à se eos, cum quibus agunt, & vniuersæ rei iacturam faciunt dum plus satis attenti sunt ad lucrum. Furor fit læsa fæpiùs patientia. Huic simile: Qui nimium emungit fortiter, elicit sanguinem. Seneca: Bonus animus læsus, grauiùs multò irascitur.

Lucianus. *Ne supra pedem calceus.*

Μὴ ὑπὲρ τὸν πόδα τὸ ὑπόδημα. Id est, Ne vltra pedē calceus. id est, ne maiora viribus suscipias. Aut ne magnificentiùs te geras, quàm protua conditione.

Persius. *Messe tenus propria viue.*

Sumtum facito pro modo facultatum tuarum. Ab agricolis tractum, qui sumtus annuis agrorum prouentibus metiuntur. Ad eandem sententiam pertinet, Tuo te metire pede. Horatius.

Plutarch. *Iucundissima nauigatio iuxta terram, ambulatio iuxta mare.*

Πλοῖς μὲν ὁ παρὰ γῆν, περίπατος δ' ὁ παρὰ θάλατταν, ἥδιστος. Id est, Nauigatio iuxta terram, rursus ambulatio, quæ iuxta mare, iucundissima est. Rectè torquebitur ad eam sententiam, vt dicamus ita demum esse iucundissimum vnum quodque, si diuersi generis admixtu tēperatum adhibeatur, veluti si in lusibus nonnihil eruditionis aspergas, rursum in studiis aliquid ludicrum admisceas.

Aristotel. *Iucunda rerum vicissitudo.*

Μεταβολὴ πάντων γλυκύ. Id est, Iucunda rerum omnium vicissitudo. Varietas enim tantam in omni re vim habet, vt commendatione nouitatis, interdum & pessima pro optimis placeant.

Quinctil. *Iniquum petendum, vt æquum feras.*

A negotiatoribus ductū videri potest, qui callidè merces longè minoris licentur, & multò pluris indicāt, quàm pro dignitate, quo pretium saltem æquum accipiant. Iactatur & vulgò verbum huiusmodi: Qui annititur vt auream quadrigam sibi comparet, vnam certè rotam assequetur.

Zenodot. *Summum cape, & medium habebis.*

Ἄκρον λάβε, καὶ μέσον ἕξεις. Id est, Summa cape, & medio potieris. Admonet ad res summas & egregias eniti. Sic enim futurum, vt ad mediocritatem perueniamus.

Pastillos Ruffillus olet, Gorgonius hircum.

Horat. in Sermon. Dicendum vel in duos aliquos, diuersis laborantes vitiis, vel in eundem sui dissimilem, nempe modò loquaciorem quàm sat sit, modò impendio taciturnum, interdum pueriliter ineptum, interdum Catone seuerriorem. Siquidem vt vitio dandum, si quis hircū oleat, ita adæquè

adæquè vituperandum, si quis oleat vnguenta. Nam pastilli sunt pilulæ vnguentariæ. Alterum spurci est, alterum mollis.

Plutarch. *Arcus tensus rumpitur.*

Τόξον γάρ, ὡς φασιν, ἐντεινόμενον ῥήγνυται, ψυχὴ δὲ ἀνιεμένη. Arcus, quemadmodum aiunt, quum intenditur, rumpi solet: contrà animus, quum remittitur.

Oportet agrum imbecilliorem esse.

Columella lib. 1. cap. III. Oportet agrum imbecilliorem esse quàm agricolam. Hoc ænigma sic explicuit Virgilius, specie nō minùs prouerbiali, *Laudato ingentia rura, Exiguū colito.* Nec dubium quin minus reddat latus ager non rectè cultus, quàm angustus eximiè. Conueniet in eos, qui suscipiunt munus, cui gerendo sunt impares.

MOLESTI, INTOLERABILES.

Ferire frontem.

Qui supra modum & impotenter indignantur, frontem ferire dicuntur.

Lippo oculo similis.

Plautus. Video quosdam his moribus, vt eos æquo animo ferre non queas: rursus ita industrios & ad obsequium expositos vt quoties sese offert occasio, nō possis cauere, quin aliquid illis committas.

Ne bestiæ quidem ferre possent.

Prouerbialis hyperbole est apud M. Tullium, qui idem in Catil. his verbis exprimit: Ne pecudes quidem mihi passuræ esse videantur.

Tota hulcus est.

Conueniet in hominem molestis moribus.

Improbitas muscæ.

In improbum & subinde redeuntem, etiam si turpiter repellatur, quadrabit illud Homeri ex Iliad. ρ,

Καὶ οἱ μάλ' θάρσος ἐνὶ φρεσὶν ὦκα πέτηται,
Ἤ τε καὶ εἰρομένη, μάλα τοι χρὼς ἀΐσσεται
Ἰχθυάα δαπέειν. Id est,

Atque illi muscæ vim intra præcordia misit,
Quæ quanuis de pelle viri sit sæpe repulsa,
Assultat morsura tamen.

Onus nauis.

Ἄχθος νεώς. In inertes & inutiles. Confine illi: Telluris inutile pondus.

Eudemus. *Quos non tolerent centum Ægyptij.*

Οὓς οὐκ ἂν ἄραιντ' οὐδ' ἑκατὸν Αἰγύπτιοι. Id est, Quos ferre nec centum queant Ægyptij. De molestis dici solitum, ac moribus intolerandis, seu fastu præturgidis. Inde ductũ, quòd Ægyptij plerique gestandis oneribus, quæstum non satis honestum factitare consueuerint.

Suidas. *Ægyptius laterifer.*

Αἰγύπτιος πλινθοφόρος. Id est, Ægyptius laterum gestator. Quadrare videtur in sordidum atque infimæ sortis hominem, aut in eum qui molestis negotiis premitur. Argumẽto est, quòd Hebræi, quum apud illos agerent, adacti sunt luto lateribúsque gestandis, seruilem operã præstare Pharaoni. De mulis Marianis alibi reperies.

Idem. *In culmo arare.*

Ἐπὶ καλάμης ἀροῦν. Id est, In stipula arare: dicuntur, qui labore nunquam intermisso vim mentis exhauriunt, aut qui nunquam desinunt ab amicis petere, quod dẽt. Sumta metaphora à nimium auidis agricolis, qui assidua cultura succum omnem soli exhauriunt, statim à messe nouam inge rentes sementem.

Qui conturbat omnia.

In eum, qui maximas vndique ciet turbas, aptè torquebitur illud Homeri:

Πάσας δ' ὀρθώσειν ἀέλλας
Παντοίων ἀνέμων.

Omnes omnigenũm ille procellas
Ventorum ciet.

Anno senior fio.

Quoties aliquid nobis magnoperè molestum significamus, senescere nos etiam vulgò dicimus. Homerus indicat tædio molestiáque conciliari senium.

Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.

Illico mortales inter mala multa senescunt.

Suidas, *Vt fici oculis incumbunt.*

Ὥσπερ τῇ συκῇ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔφυ. Id est, Quemadmodũ fici oculis innati. De iis dicebatur, qui pertinaciter vrgerent, premeréntque negotium aliquod. Sumta similitudine à

dine à ficis, hoc est vitio quod oculis adnascitur, nec facilè potest auelli. Accommodabitur haud quaquam ineptè in principes, & principum optimates, & in mendicantes, &c.

Aristoph. *Ἄγουσι καὶ φέρουσι.*

Pro eo quod est, hostili more populantur, aut vexant. Translatum videtur à more militari, quòd illic homines & iumenta aguntur, sarcinæ feruntur.

Zenodot. *Manuoro vinculo.*

Χειροδρώπῃ δεσμῷ. Sic quispiam appellauit manicas vestium Ponticarum, quòd manus offendant, atterántque.

Plutarch. *Athos celat latera Lemniæ bouis.*

Ἄθως καλύπτει πλευρὰ Λημνίας βοός.

Athos obumbrat latera Lemniæ bouis.

Vbi quis officit aut molestus est, aut gloriam cuiuspiam obscurat, aut alioquin obsistit. Tradunt in Lemno bouis fuisse simulacrum ingens, candido factum lapide. Id Athos mons tametsi longo dissitus interuallo, tamen ob summã celsitudinem obscurat vmbra sua.

Gellius. *Ætna, Athon.*

Ætnam & Athonem montes, in molestiæ tædiique prouerbium abiisse Lucilius testatur. Ætna mons Siciliæ, crebris incẽdiis grauis ac pernicios us est accolis. Vnde M. Tul. dixit onus Ætna grauius. De Atho verò, quòd ob ingentẽ celsitudinem vmbra sit molestus, quã in Lemnum vsque trecentis dissitam stadiis mittit.

MVLTI.

Theognis. *Non vna vehit nauis.*

Οὐ μία ναῦς ἄγει. Quo conueniet vti, quoties maiorem hominum multitudinẽ significamus, quàm vt eos vna nauis possit capere. Veluti si dicas: Indoctos non vna nauis vehat.

Plato. *Pueri senésque.*

Omnes fermè huiusmodi figuræ prouerbiales sunt quę constant ex contrariis: Maximi minimique: Iuuenésque senésque: Diis atque hominibus. Horatius:

Parui properemus & ampli.

Plutarch.

Argentanginam patitur.

Ἀργυρέγχω πάσχει. Natum à Demosthene pecunia corrupto, ne contra Milesiorum legatos diceret. Quum res foret agenda, Demosthenes multa lana collo circumuoluto in concionē prodiit, fingens sese συνάγχω, id est, anginam pati, neq; per morbū posse dicere. Quod sentiens è populo quispiam, exclamabat, eū non συνάγχω, sed ἀργυρέγχω, pati.

Bos in lingua.

Βοῦς ὑπὸ γλώττης. In eos, qui non audent liberè, quod sentiunt dicere. Translatum vel à robore animantis, quasi linguam opprimens, non sinat eam eloqui. Vel hinc, quòd Athenienſium numisma quondam bouis obtinuit figuram.

Gellius.

Bouem in faucibus portat.

Βοῦς ὑπὸ γναθοις φέρει. In edacem olim dicebatur. Natum, vti cōiicio, vel à Theagene athleta Thasio, vel à Crotoniata: quorum alter bouē solidum solus comedit, alter in Olympiis taurum quadrimum humeris sustulit, ac stadij spatio gestauit, cúmque eodem die solus comedit. Cuius rei meminit Aulus Gellius.

Lupi illum priores viderunt.

In raucum dicitur, & cui vox repentè sit ademta. Festiuiùs dicetur in eos, qui metu alicuius obticescunt, alioqui feroces. Virgilius in Ægloga Mœris: *Vox quoque Mœrim Iam fugit ipsa, lupi Mœrim vidēre priores.* Seruius refert inesse eam vim lupis, vt si quem hominem priores viderint, ei vocem adimant.

Malis ferire.

Diogenian

Μήλοις βάλλειν. Id est, Malis petere. Dicuntur, qui muneribus assequi studeant, quod optant: aut qui donis prouocant ad amorem mutuum. Ducta est allegoria à fabula Aatlātæ, quam Hippomenes cursu superauit, sed arte proiectis inter currendum malis aureis, in quibus sublegendis, dum puella subinde remoratur, præcessit ac vicit iuuenis.

Muneribus vel Dij capiuntur.

Ouid. *Munera, crede mihi, placant hominésque Deósque.*
Placatur donis Iupiter ipse datis.

Celebratur & hic versiculus, quē etiam vsurpauit Plato:

Δῶρα θεοὺς πείθει καὶ ἀγαθοὺς βασιλῆας.

Cum diuis flectunt venerandos munera reges.
Vnde Seneca: Omnium esse dulcissimum accipere.

Virtu-

Virtutem & sapientiam vincunt testudines.

Τὴν ἀρετὴν, ἢ τὴν σοφίαν νικᾶντι χελῶναι. id est, Et virtus testudinibus, & sapientia cedit. Est autem velut ænigma, innuēs pecuniam longè plus posse, quàm aut virtutem aut sapientiam. Antiquitùs enim Peloponnesiorum numisma, χελώνη, Id est, testudo dicebatur, propter insculptam in eo testudinis imaginem. Consimili figura dictum est & illud: Multas noctuas sub tegulis latēre.

Dorica musa.

Δωρικὴ μοῦσα. De munerum auidis. Aristophanes in Equitibus iocatur in Cleontem, quòd nullam aliam musicam discere potuit, quàm Doricam. Videlicet alludēs ad notissimas harmoniarum species, Doricam, Lydiam, Phrygiam & Bœoticam.

Pecuniæ obediunt omnia.

Apud Ecclesiasten cap. x. Proinde Horatius pecuniā reginam appellat:

Scilicet uxorem cum dote, fidémque, & amicos,
Et genus, & formam, regina pecunia donat.

Munerum corruptela.

In eum, qui rem auro donísque aggreditur, non infestiuiter torseris illud Homeri Odyss. ε,

Corripuit virgam: qua mulcet lumina somno
Quorumcunque velit, soluit quoque lumina somno.

Muneribus res agitur.

Qui dicit nō esse locum rectè factis & æquis rationibus sed largitione & assentatione omnem rem peragi, poterit illud Homeri accommodare ex Iliad. τ,

Δώρῳσίν τ' ἀγανοῖσιν, ἐπιστοί τε μειλιχίοισι. Id est,
Et donis permagnificis, & lenibus dictis.

Argenteis hastis pugnare.

Ἀργυρέαις λόγχαις μάχεσθαι. Dicuntur, qui, quum negotium alio pacto confici nequit, muneribus & largitione perficiunt. Nihil autem tam arduum quod pecunia non explicetur. Tullius: Nihil esse tam sanctum, quod non violari: nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit.

Qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dederit, salvus erit.

Ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δώσει, ἐκφεύξεται. Id est, Qui multa tollit, pauca dat, seruabitur. Admonet adagium, nonnisi multum furibus surripiendum, vt superſit quo iudicem, si fortè sit opus, corrumpāt atque exoculent. Cæterùm qui parua tollunt, deprehēsi pendent, vtpote quibus nihil sit quod impartiant Præfectis. Suidas.

Vulpes haud corrumpitur muneribus.

Ἀλώπηξ οὐ δωροδοκεῖται. De callidis ac versutis, quos haud facile sit obiecto munusculo, aut assentiuncula, pollicitisue fallere. Aues quædam esca capiuntur, vulpes non item.

Corrupta iudicia.

In eos, qui corruptè iudicant, aut suffragium ferunt, aut qui per tyrannidem leges opprimunt, competet illud Homeri ex Iliados π,

Οἳ βίῃ ἐν ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας,
Ἐκ δὲ δίκλην ἐλάσωσι, θεὸν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες. Id est,
Qui per vim in populi cœtu communia iura
Deprauant, ac iustitiam depellere tentant,
Nil veriti vocem diuûm.

Faba nummus.

Dictum est olim fabis ferri solita suffragia, quod innuisse Pythagoram existimant, quum vetaret edere fabas. Corrupta itaque suffragia lepidissimo tropo significauit M. Tullius.

Guttam aspergere.

Quum ex magno lucro paullulum quiddam alicui deciditur, guttam aspergi dicimus. Hinc & guttatim fieri dicitur, quod fit paullatim. Et guttatim donat, qui sæpe, sed minuta largitur.

Saluete equorum filiæ.

Apparet ioco vulgari fuisse iactatum in eos qui emolumenti gratia blandiuntur. Refert Aristoteles lib. Rhet. 3. In certamine mulorum, quũ is qui vicerat, dixisset exile precium pro carmine, Simonides recusauit, indignans mulos celebrare suo poemate, verùm vbi victor dedisset satis magnum præmium, carmen tale fecit, *Saluetote volucripedum soboles equorum.* Siluit enim, quòd essent ex asinis quoque nati: & quod honestius erat expressit, equarũ filias vocans.

Pecuniosus damnari non potest.

M. Tull.

M. Tullius ait hoc omnium sermone percrebuisse, non apud Romanos tantùm, verùm etiam apud exteras nationes, in iudiciis illorum temporum, pecuniosum, quamuis sit nocens, neminem posse damnare. Huic affine est: Rome esse venalia omnia.

MVNVS NON MVNVS.

Cyclopis donum.

Κύκλωπος δωρεά. Id est, Cyclopis munus. Pro eo quod est, munus inutile. Cuiusmodi sunt fermè tyrannorum & latronum beneficia, qui solent hoc ipsum magni beneficij loco imputare, quòd aut minus aut serius noceant. Natum à Polyphemo, cui sæpius vinum dulce dederat Vlysses, spe muneris amplioris, quod promiserat ille. Lucianus.

Hostium munera, non munera.

Priscorũ superstitio credidit, obseruanda vel maximè munera à quibus quo animo mitterentur. Homerus.

Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπετο δῶρα,
Ἐν χάριτος προφάσει μοῖραν ἔχοντα μάρου.
Atque ita ab hoste hosti veniunt lethalia dona,
Quæ studij specie fata necémque ferunt.
Κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς δῶρ' οὔποτ' ἂν ἔχοι.
Lædit, iuuat nihil improbi munus viri. Adfinia sunt:
Mali viri munera inutilia, Pauper diuiti dans, petit.

Malum munus.

Κακὸν γὰρ δῶρον ἴσον ὀξεῖ ζημίᾳ. Id est, Munus malum est perinde vti dispendium. Nocet, nō iuuat, qui largitur noxia.

Quum Delphis sacrificauerit, ipse carnes absumit.

Plutarch.

Δελφοῖσι θύσας αὐτὸς ἐφαγεῖ κρέας. Id est, Carne ipsa Delphis immolata vescitur. Dici solitum de iis, qui vocatis conuiuis, ipsi cibos appositos deuorant, vt illis spectare tantùm liceat, non vesci. In Delphicis enim sacris is qui immolarat victimam, ea vescebatur. Adagium torqueri potest etiam ad illos, qui beneficio quod aliis dedisse videntur, ipsi fruuntur. Vt episcopi nonnulli, nepotibus suis sacerdotia magnifica donant nonnunquam, sed ad pueros solus titulus redit, ad episcoposprouentus.

ornati, vt non nati, sed ab aliquo Deo ficti videantur.

Zenodot. *Ranis vinum præministras.*

Βατράχοις οἶνον χοεῖς. Ranis vinum infundis. In eum dicebatur, qui id ministraret, quo nihil opus esset ei, cui exhibere tur: veluti si qs apud idoctos multa de philosophia differat.

Quinctil. *Non nostrum onus, bos clitellas?*

Prouerbium duplici forma poterit efferri: Boui clitellæ impositæ sunt. Vbi mandatum est negotium parum apto. Et, Bos clitellas? vt subaudias, ferat. Vbi quis deprecatur prouinciam, cui sit parum idoneus. Neque enim boum est clitellis tergo impositis, onera gestare, sed potius asinorũ ac mulorum.

Negotium non aptum.

Qui recusat munus aut prouinciam sibi parum accommodam, aut qui negabit accersere velle sese quempiam ad id muneris, ad quod gerendum idoneus non videatur, vsurpabit illud Homeri:

Ἵππους δ' εἰς Ἰθάκην οὐκ ἄξομαι.

Ceterùm equos Ithacam non duxero.

Theophr. *Non è quouis ligno fit Mercurius.*

Οὐκ ἐκ παντὸς ξύλου Ἑρμῆς ἂν γένοιτο. Id est, Non è quouis ligno Mercurius fingi potest, id est, non omnium ingenia sunt accommodata disciplinis.

Officium humilius.

Quum quis recusat munus tanquam humilius, parúmque sese dignum, applicabit illud Homeri ex Odyss. ρ,

Οὐ γὰρ θὴν σαθμοῖσι μένειν ἐπὶ πηλίκος εἰμί. Id est,

Nam vt maneam in stabulis, iam nõ mea postulat ætas.

Apta prouincia.

In eum, qui prouinciam suscipit suis aptam viribus, abstinens à negotio cui sit impar, conueniet illud Homeri ex Iliad. π,

Εἵλετο δ' ἅλκιμα δοῦρα τά οἱ παλάμηφιν ἁρήρει.
Ἔγχος δ' ἀχέλητ' οἷον ἀμύμονος Αἰακίδαο. Id est,

Quæ manibus quadrent, ingentes corripit hastas
Quaslibet, ast hastam solam non sumit Achillis.

Diogen. *Nauis annosa haudquaquam nauigabit per mare.*

Ναῦς παλαιὰ πόντον οὐχὶ πλώσει. In eos, qui iã ob ætatis imbecillitatem, ad res arduas obeundas, sustinendáque pericula parum sunt idonei, ac primum pereunt oppressi negotiorum magnitudine.

Putre salsamentum amat origanum. Athenæus.

Σαπρὸς τάριχος πλὼ ὀρίγανον φιλεῖ. Aptè dicetur de re per se parum honesta aut iucunda, atque ob id exoticis condimentis & honestamenris egente. Veritas per se placet, honesta per se decent. Falsa fucis, turpia phaleris indigent.

Plato. *Ad pedem.*

Πρὸς πόδα. Id est, Iuxta pedem. Quod appositum & vehementer accommodatum, id πρὸς πόδα dicebatur, sumta metaphora à calceamentis, probè ad pedis mensuram quadrãtibus. Suidas: Vt hoc meo negotium quadrat pedi.

Iuxta nauem.

Κατὰ ναῦν. Dicuntur, quæ digesta sunt ordine, quæque quadrant ac congruunt, propterea quòd instrumenta nauium suo quæque loco reponi soleant. Item, Iuxta nauem carbasa. Neque enim omni nauigio quæuis vela congruũt.

Pygmæorum acrothinia colosso aptare. Philostrat.

Ἀκροθίνια τοῖς Πυγμαίων κολοσσῷ ἐφαρμόζειν. Dicebantur, qui inanem ac stultam sumerent operam, aut qui præter decorum minima maximis adaptarent. Colossi vastæ ac magnę statuæ dicuntur. Porrò acrothinia Geæcis primitiæ dicuntur, quòd hæ soleant è summo aceruo tolli: ἄκρον summum, & σῖτος frumentorum acerui.

Veneri suem immolauit.

Ἀφροδίτῃ ὗν ἔθυσεν. Dici solitum, vbi quis munus offert minimè gratum. Inuisus enim Veneri, sus propter Adonidem illius amasiũ apri dente peremtum. Aut contrà, quum quis alium in gratiam alterius lædit.

Bos sub iugum.

Βοῦς ὑπὸ ζυγόν. Vbi quis assiduè laborat, aut vbi quis se laborioso inuoluit negotio. Ductum à bubus agricolis.

A Deo ficti.

Qui vehementer ad aliquid natura compositi sunt, hos prouerbiali sermone ad hoc natos, factos, sculptósque dicimus: insignem autem naturæ dexteritatem Marcus Tullius eleganter expressit libro De oratore 1. Sunt autem, inquit, quidã ita naturæ muneribus in iisdẽ rebus habiles, ita

MVNVS BONI CONSVLENDVM.

Munerum animus optimus.

Phutrnut. Ξενίων δ' ἡ θυμὸς ἄριστος. Hemistichium heroicum prouerbiale, quo significatur in amicorum muneribus nō esse spectandum rei missæ precium, sed mittentis potius animum. Et quidam monet, exiguū munus à tenui missum amico, perinde vt maximum, boni consulere.

Nihil recusandum quod donatur.

Si quando dices nullum esse recusandum munus, quodcunque offertur, aut arripiendum esse quoties obtigerit alicuius occasio commoditatis, conueniet illud Homeri ex Odyss. ζ.

Οὐ γὰρ καλὸν ἀνήνασθαι δόσιν ὄζιν.

Donum reiicere haudquaquam decet.

Donum quodcunque aliquis dat, proba.

Strabo. Δῶρον δ' ὅ,τι δώῃς, ἐπαίνει. Id est, Donum quodcunque probato. Boni consulendum esse munus, aut officium, consiliúmve, quod offertur ab amico.

Homerus. *Arripienda, quæ offeruntur.*

Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον. Id est,

Quisque sibi appositis, si quid foret vtile, promtas
Admouere manus.

Equi dentes inspicere donati.

Quum significabimus æqui boníque cōsulendum, qualecunque est quod non emitur, sed gratis donatur.

MVTANDAE SENTENTIAE.

Plato. *Palinodiam canere.*

Παλινῳδεῖν. Est diuersum ab his, quæ priùs dixeris, dicere, atque in contrarium vertere sententiam. Sonat autē Græcè παλινῳδίαν, quasi dicas recantationem.

Cicero. *Calculum reducere.*

Est mutare factum, cuius te pœniteat, aut vertere consilium rei non satis commodè institutæ. Trāslatum apparet, aut à ratiocinantibus, aut quod est vero propius, à ludo latrunculario. Ad calculos vocare, est rationem inire, & æstimare. Et ad calculos reuerti est, redire ad rationem.

Verte-

Vertere vela. Funem reducere.

Est in diuersum mutare sentētiam. Persius: *Quæ dederam suprà, repeto, funémque reduco.* Horatius: *Nunc retrorsum velæ dare atque iterare cursus Cogor relictos.* Translatum à nauigantibus, &c.

Consilium in melius commutandum.

Si quando iubebimus mutare consilium, vtpote fœdum ac stultum, aut reprehendemus quippiam, vt inconsultè factum, vsui fuerit illud Homeri ex Iliad.

Τίς τοί νυ θεῶν νηκερδέα βουλὴν
Ἐν φρεσὶν ἔθηκε, τὴ ἐξέλετο φρένας ἐσθλάς. Id est,

Quis tibi consilium subimisit inutile tandem
Diuorum, sanámque exemit pectore mentem?

Imitabor Nepam.

Imitari Nepam dicitur, qui retrocedit. Nam Nepa, auctore Fest. Pomp. Afrorum sidus, appellatur cancer, vel, vt quidam putant, scorpius. Plautus in Cass. Retrouersum cedam ad parietem, imitabor Nepam.

Reprehensio cogitationis.

Quum ipsi reprehendimus animi nostri consilium, aut cogitationem parum honestam aut parum vtilem, locus fuerit huic Homeri versiculo ex Iliad.

Ἀλλά τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;

Sed mihi cur animus secum hæc in pectore versat?

Talum reponere.

Τὸν πεσσὸν αὖθις θέσθαι. Dicebantur, qui quod parum ex sententia euenerat, curis, vt aiunt, posterioribus corrigebant.

MVTATI INSTITVTI.

Nuces relinquere.

Est omissis studiis ac nugis puerilibus, ad grauiora magísque seria conuerti. Persius: *Et nucibus facimus quæcunque relictis, Quum sapimus patruos.* Ad hanc prouerbij formā pertinebunt, & reliquæ illæ figuræ: Nunquàm à nucibus recedere, Redire ad nuces, Nuces abiicere, Nuces intermittere, Nucibus indulgere, Nuces repetere, atque id genus alia.

Longum valere iussit. Lucianus.

Μακρὰν φέρειν φοίτας τὰ παίδια τιμάς. Id est, Honoribus, qui hîc sunt, longum valere iussis. Ea figura quoties ad rē, non

ad hominem refertur, haud dubiè prouerbialis est. Rem igitur, à qua nos abdicamus, ei renunciare dicimur, ac longum valere iubere.

Rudentes & remos cum armis commutauit.

Νῆα καὶ κωπὰς αὐτὸ πλοῖον ἠλλάξατο. Id est, Mutarunt armis remos & nautica vincla. Conueniet, vbi quis artem aut quæstum solitum reliquit gloriæ cupiditate commotus, veluti si quis è nauta fieret miles, è negotiatore sacerdos.

Plutarch.

Pro eleganti medico malus poeta.

Ἀντὶ χαρίεντος ἰατροῦ, κακὸς ποιητὴς καλεῖσθαι σὺ θυμεῖς. Id est, Pro venusto medico malus poëta dici cupis. In eum dici solitum, qui non contentus artis suæ professione, in qua locũ mediocrẽ obtinebat, pergit aliena profiteri, in quibus non perinde sit exercitatus, nec parem proinde gloriam reportaturus.

Tertullia.

De calcaria in carbonariam.

Quoties fit, vt à re proposita ad aliud quippiam longè diuersum digrediamur, de calcaria in carbonariam decurrere dicimur: siue quum ex vno malo in aliud diuersum incidimus.

Idem.

De toga ad pallium.

Hæc nimirum indignitas erat, à toga ad pallium, cuius duplex erit vsus: vel quũ ad diuersum vitæ genus sese contulerit aliquis, vel quum à fortuna honestiore ad humiliorem: veluti si quis ex aulico fiat monachus, aut è præfecto pædagogus, è cõsule rhetor. Cõfine illi: Ab equis ad asinos.

Suidas.

A Dorio ad Phrygium.

Ἀπὸ δωρίου ἐπὶ φρύγιον. Vbi quis à temperatiore vita ad luxum conuertitur, aut à fortuna mediocri ad maiorem strepitum. Apuleius Floridorum lib. primo palàm indicat Doricam musicam multò diuersissimam à Phrygia fuisse. Quandoquidem hæc ad religionem commouebat animũ, illa ad bellum inflammabat.

Maritimus quum sis, ne velis fieri terrestris.

Θαλάττιος ὢν μήποτε χερσαῖος γένου. Id est, Si sis marinus, abstine à terrestribus. Admonet non mutandam conditionem, ne in melius quidem. Mutuò sumtum ex apologo quodam Æsopico: Cancer quidam relicto mari, cœpit in agro quodam pasci, vbi fortè conspectus à vulpe, protinus arreptus ac deuoratus est.

Subitò

Subitò alius.

In hominem repentè mutatum, quique subitò alius factus esse videatur, torquebitur illud Homeri ex Iliad. π,

Ἀλλοῖός μοι ξεῖνε φαίνεαι νέον ἢὲ πάροιθεν. Id est,
Hospes nunc alius mihi, quàm dudum esse videris.

Congruit huic illud Theocriti:

Ἦ τίς ἐξαπίνας μὲ θεὸς βροτὸν ἄλλον ἔτευξεν. Id est,
Num quo alius subitò factus sum numine diuũm?

Vlysses pannos exuit.

Plutarchus hunc Homericũ versũ vsurpauit ex Odyss. x.

Αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων πολύμητις Ὀδυσσεύς. Id est,
Vilibus at pannis mox est exutus Vlysses.

Accommodare licebit iis, qui genere vitæ subitò commutato è pauperibus diuites, è squalidis nitidi, è tristibus hilares existunt. Plutarchus torquet in adulatorem, qui Polypi more omnium studiis sese accommodat. Nam Vlysses simulatque pannos, in quibus mendicum apud procos egerat, exutus, magnificis vestibus ornatus esset, repentè visus est alius.

Sui dissimilis.

In sui dissimilem quadrabit illud Homeri ex Odyss. ν,

Σὺ δ' αὖτ' ἐναντίος ἐσκες. Id est,
Nunc alio, nunc rursum alio fis obuia vultu.

Tullius.

Ad bonam frugem.

Qui commutatis ad meliora studia moribus, resipiscũt, prouerbio dicebantur ad meliorem frugem sese recipere. Ab agris, qui cultu redduntur frugiferi.

Qui multum obfuit.

Vide, Infortunij.

Circeo poculo.

De homine subitò in alium mutato, sermone prouerbiali vsus est Cicero Actione in Verrem 1. Sed repentè è vestigio ex homine tanquam aliquo Circeo poculo factus est Verres, redit ad se, atque ad mores suos.

NECESSITAS.

Necessitas magistra.

Suidas ex Carchedonio citat hoc prouerbium:

Χρεία διδάσκει, κἂν ἄμουσος ᾖ, σοφόν.

Catum è rudi reddit magistra necessitas,
Necessitas excitat ingenium ad discendas artes.

Ineuitabile fatum.

Quod homini fatis decretum est, id eueniet. In hanc sententiam Homerus Odyss.ν, Ἔνθα δ' ἔπειτα
Πείσεται, ὅσσα οἱ ἄμοτα κακὰ κλῶθές τε βαρεῖαι
Γνωσιφόρῳ νήσαντο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ. Id est,
Pòst, illic accidet illi,
Quod fatum, Parcæque graues in flamine nerunt
Nascenti, tum quum matris promergeret aluo.

Homer.

Nemo cogendus officij caussa.

Nullus hospes retinẽdus aduersũ animi sententiã, & inuitus. Nemo cogendus, vt cuiusquã vtatur beneficio si nolit.

Fatum immutabile.

Diuina decreta non commutantur, humanæ leges pro tempore variantur, vt mores & voluntates.

Fatis adactus.

In eum, qui non sponte, sed casu, veluti fatis impellentibus, in aliquod vitæ genus incidit, congruet illud Homeri ex Odyss.ξ,

Τὸν δ' ἄρα δεῦρ' ἄνεμός τε φέρων καὶ κῦμα πέλασσε. Id est,
Ast hunc huc, venúsque ferens, atque appulit vnda.

Fatis imputandum.

Quando hominem quempiam culpa liberamus, eámque vel in fatum vel in fortunam reiicimus, vsurpare libebit illud Homeri ex Iliad.γ,

Οὔτοι σ' ἄτης ἑκὰς, θεοί νύ μοι ἄτοι εἶσιν. Id est,
Nil tibi ego imputo, verùm ipsis magis imputo diuis.

Diomedea necessitas.

Plato. Διομήδεις αἰάλκαι. De iis, qui vi adacti, non sponte quid faciunt. Quidam originem adagij referunt ad Thracium illum Diomedem, qui solitus fertur hospites suos compellere, vt cum filiabus suis deformissimis rem haberent, quo facto eosdem interimebat.

Ingens telum necessitas.

Liuius. De re ineuitabili. Vnde & certa dicuntur tela, consilia, quæ nunquàm fallunt.

Feras, non culpes, quod vitari non potest.

Gellius. Quibus verbis admonemur, vt mala fatalia, quę nulla ratione

tione possint neque declinari neque propelli, saltem animi æquitate leniantur. Huc pertinet & illud scitum Varronis dictum: Vxoris vitium aut tollẽdum esse, aut ferendum

Quod factum est, infectum fieri non potest. Terentius.

Agathon: Μόνου γὰρ αὐτοῦ καὶ θεὸς στερίσκεται, ἀγένητα ποιεῖν, ὅσ' ἂν ᾖ πεπραγμένα. Etenim illud vnum ipsi negatum est Deo, vt infecta reddat facta, quæ fuerint semel.

Transuersum agere. Macrob.

Transuersus agi dicitur, qui vi & impetu quodam ab instituto deflectitur. Ductum à nauigantibus.

Vocatus atque non vocatus Deus aderit.

Oraculum olim Lacedæmoniis redditum, abiit in prouerbium: Καλούμενός τε κἀκλητος θεὸς παρέσται. Id est, Vocatus & inuocatus Deus aderit. Vsus erit, vbi quid significabimus etiam non accersitum, neque curatum, tamen euenturum, velimus, nolimus, puta senectutem, mortem, &c.

Ne Dij quidem à morte liberant.

Nemo tam carus Superis, vt illorum fauore mortem euitarit. Huic sententiæ suffragabitur Homericum testimonium Odyss.γ,

Ἀλλ' ἄτοι θνητὸν γε καὶ ὁμοῖον οὐδὲ θεοῖσιν
Καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δυώσιτον ἀλαλκέμεν, ὁππότε κεν δὴ
Μοῖρ' ὀλοὴ καὶ θέλητον παντλεγέος θανάτοιο. Id est,
At verò mortem communiter omnibus æquam
A dilecto homine neque Dij depellere possunt,
Quem funesta dies fati iam vrget acerbi.

Mors omnibus communis.

Qui dicet omnibus ex æquo moriendum, nec vllis viribus arceri fati necessitatem, dicet illud Hom. ex Iliad.6,

Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακλῆος φύγε κῆρα. id est,
Nec vis Herculea fatum euitauit acerbum.

Omnia esculenta obsessis.

Ἅπαντα γάρ τοι βρωτὰ πολιορκουμένοις. Id est, Cinctis ab hoste vesca sunt & quælibet. Senarius prouerbialis, quum vrget necessitas, nihil non facimus. Et vehementer famelicis nullus non suauis est cibus. Natum ab vrbium obsidionibus.

Lepori esurienti etiam placenta fici.

Λαγῷ πεινῶντι καὶ πλακοῦντες εἰς σῦκα. Id est, Lepori esurienti & placentę pro ficis. Suidas tradit dictum de iis, qui compulsi necessitate, res etiam pretiosissimas absumunt.

Viro esurienti necesse furari.

Πεινῶν τὶ κλέπτειν ἐς' αἰαγκαίως ἔχων. Id est, Famelicus vir esse furax cogitur. Quod cõgruit in eos, qui extrema adacti necessitate, quid faciunt. Aut si quis auidus gloriæ, aliena pro suis edat, quum ipse de suo nihil possit egregiũ edere.

Adactum iusurandum.

Ἐπακτὸς ὅρκος. Dicebatur, vel quod non vernaculum esset, sed peregrinum & aliunde ascitum, vt indicat Zenodotus, vel quod non spontaneum, sed adactum vi.

Volentem bouem ducito.

Τὸν θέλοντα βοῦν ἔλαυνε. Id est, Volentem bouem agito. Vtere illorum opera, qui ex animo faciunt. Stultitia est, venatum ducere inuitos canes.

Officium ne collocaris in inuitum.

Homerus. Instar iniuriæ fuerit, si quis officium collocet in inuitũ. Conuenit, Emittendus vbi discedere quærit.

Nemo cogendus amicus.

Quum innues aliquem non esse ad negotium accersendum, præter animi sententiam, aut non esse collocandum officium in eum, qui nec agnoscat nec accipiat libẽter, accommodum fuerit illud Homeri:

Ἦν ἐθέλῃσιν, αἰάγκῃ δ' οὔτι μὶν ἄξω. Id est,
Si volet, inuitum hunc haudquaquã abduxero quoquã.

Necessitas molesta.

Aristotel. Παῦ γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμ' ἀνιαρὸν ἔφυ. Quidquid enim est necessarium, natura molestum est. Quod ostendit esse molesta, quæ secundum naturam non sunt.

Vadimonium deserere.

Olim & turpe erat & damnosum, vadimonium deserere, nec excusabatur vadimonij promissor, nisi ob caussas egregiè graues.

Sontica caussa.

Næuius sonticam caussam appellat admodum grauem.

Generosior Codro.

Εὐγενέστερος Κόδρου. Per ironiam rectè dicetur in istos, qui maiorum fumosis imaginibus & nataliũ antiquitate gloriantur.

riantur. Codrus Melanthi filius, qui singulari in patriam pietate præcipuè nobilis fuit.

Generosior Sparta.

Ἐλευθεράτερος Σπάρτης. Dicetur de excellenti animo, miniméque timido, aut humili. Spartanis enim olim indoles aderat generosa, & ingenium omnis impatiens seruitutis, ac velut imperio natum, vnde nec mœnibus vrbem cingebant, &c.

Subditicius es.

Ὑποβολιμαῖος εἶ. Id est, Suppositicius es. Subditicij siue submissitij vocantur partus adsimulati. Inde transfertur in hominem fictum, & per dolum ab alio quopiam allegatum, subornatúmque.

Ne patris quidem nomen dicere possit.

Synesius. Quadrabit in vehementer obscuros & spurios, incertóque patre natos. Quod genus est illud Iuuenalis:

Quorum nemo queat patriam monstrare parentis.

Vnde Plutarchus existimat spurios dictos nothos, quòd duabus his litteris prænotari soleant, S.P. hísque significari, sine patre.

Terræ filius.

Tertullian Olim homines obscuro, ignotóque genere prognati, terræ filij dicebantur, propterea quòd terra sit omnium communis parens.

Matris vt capra dicitur.

Τῆς μητέρος ὡς αἴξ καλεῖται. In spurios dictum videtur, quorum pater incertus est, eáque gratia à matre denominãtur. Ductum ab hœdis, qui in caprilibus à matre dignoscuntur nam à patribus haudquaquam possis. Manet etiam hodie iocus, quo dicunt sapientem esse filium, qui patrem suum norit.

Lychnobij.

Seneca. Apparet λυχνοβίοις prouerbiali ioco dictos, qui lucernariam vitam ducerent, vt torqueri possit vel in nocturnum potorem, vel hominem supra modum studiosum, qui quẽadmodum dictũ de Demosthene, plus absumat olei, quàm vini. Vel in sordidum & parcum, quasi de lucernario oleo victitantem.

Virtus gloriam parit.

Sentit benefactis potiùs, quàm opibus parari veram gloriam.

Quanta vix cælo capi possint.

Hac hyperbole M. Tullius famæ celebritatem expressit. Idem: In cælum laudibus ferre. Ita Virg. *Vltra sidera notus.* Et Horatius: *Sublimi feriam vertice sidera.*

Auis ex auibus.

Ὄρνις ἐκ τῆς ὄρνιθος. Prouerbij forma dictus est Aristophani per ironiã vir nobilis, quasi bonus ex bonis prognatus.

Cymbalum mundi.

De homine celebrati nominis.

Plinius.

Διακωδωνίζειν.

Demosthenes dixit pro explorare atque examinare. Sũtum putant ab iis, qui noctu cum tintinnabulo circumeũt excubias, nequis dormiat, aut vt hoc signo declarent se vigilare: siue ab iis qui coturnices tintinnabulo experiũtur, num sint ad pugnam idoneæ vt visum est Aristarcho.

Domi nobilis.

Qui non opibus tantùm aut potentia clarus est, sed ex nobilibus nobilis prognatus est. Hunc Cicero subinde domi nobilem vocat.

E domo in domum.

Οἴκοθεν οἴκαδε. Hac sermonis forma significamus aliquẽ propriis virtutibus quippiam egregiæ laudis peperisse suæ domui, patriæve.

Fumosæ imagines.

In eos dicebatur, qui iactarent peruetustam generis nobilitatem. Iuuenalis veteres ceras appellat.

Iouis germen.

Ἐκ Διὸς ἔρνος. Id est, Ex Ioue germen. Dicebatur insigni virtute præditus.

NON SOLVS ILLE.

Plutarch.

Brasidas quidem vir bonus, sed Lacedæmon multos habet præstantiores.

Βρασίδας μὲν ἀνὴρ ἀγαθός, ἀλλὰ Λακεδαίμων πολλοὺς ἔχει κρείττονας. Aduersus eos, qui se non modò primos, verùm etiam solos existimant.

Multi

Multi Mannij Aricia.

Mannius apud Festum Pompeium, Dianę Aricinæ lucũ, qui & ipse Aricinus dictus est, consecrasse legitur. Ex hoc Mannio Aricio viro laudatissimo, quàm plurimi extiterunt viri item clarissimi eodem nomine, & hinc natum prouerbium.

Multi, bonique.

Πολλοὶ κἀγαθοί. Translatum à ritu sacrorum, in quibus sacrificus rem diuinam facturus, dicebat: Τίς πῆδε; id est, Quis hic? Deinde qui aderant, respondebant: πολλοὶ, κἀγαθοὶ, Id est, Multi & boni. Atque hæc partim ominis caussa dicebãtur: oportebat enim in sacris εὐφημεῖν, hoc est, benè ominata dicere: partim, vt si quis esset sibi conscius admissi piaculi, discederet à mysteriis, Prouerbium igitur locum habuerit quoties aut testes, aut iudices, aut conuictores significamus idoneos, ac neutiquam reiiciendos.

NOTVS.

Hoc iam & vates sciunt.

Aptè torquebitur iocus in rem tandem compertam, quę diu fefellerat.

In ore atque oculis. Cicero.

Quæ propalam fiunt, in ore atque oculis omnium fieri dicuntur.

Rumor publicus non omnino frustra est.

Hesiodus:

Φήμη δ' οὔ τοι πάμπαν ἀπόλλυται, ἣν τινα λαοὶ
Πολλοὶ φημίζωσιν. Id est,
Haudquaquam in totum rumor perit ille, per ora
Qui volitat populis compluribus.

Domesticè notus.

Lucianus: Ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ, καὶ οἰκοθέν σε ἀκριβῶς εἰδότι, Id est, Viro libero, & qui te ex domestico conuictu cognitum habeat. Id erit venustius, si ad res animi traducatur, vt si quis dicat artem rhetoricam οἰκοθεν alicui notam.

Intus & in cute.

Intus & in cute notus, est omnibus modis cognitus, perinde quasi dicas, foras atque intus notus. Persius:

Ad populum phaleras, ego te intus & in cute noui.

Id est, Aliis fucum fecisti, mihi planè notus es, neque potes impostūram facere. Plautus: *Hunc ego penitus & domi inspexi.*

Principes inter se noti.

Qui dicet mutuam principum, aut eruditorum inter ipsos esse notitiam, vsurpare poterit illud Homeri:

Non ignoti inter se sunt dij morte carentes,
Quanquam semoti diuersa in sede morentur.

Torqueri poterit in satrapas istos, qui tametsi belligerari videntur, tamen ipsi clanculum inter se colludunt.

Callistrat.

In solle offerre.

Pro eo quod est, inexploratè, inexplicatè, & cōfusè, sicut qui syngraphas & pecuniam sacculo inclusas offert.

Plutarchus

Aliud genus remi.

Ἄλλο γένος κώπης. Id est, Aliud genus remi. Dicebatur olim, vbi quispiā res nouas, & anteà non visas induceret. Aut vbi quis veris moribus pristinis, nouum & inusitatum vitæ genus institueret.

Grata nouitas.

Quando dices nuperrima quæque vulgo maximè placere, non intempestiuum erit illud Homeri ex Odyss. α,

Τῷ γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι,
Ἢ τις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέλληται. Id est,

Cātio enim hæc hominū longè est celeberrima vulgò,
Et gratissima, quæ nuperrima venit in aures.

Qui modus equitum.

Τίς τρόπος ἵππων; Id est, Qui modus equorum? Vbi quis nouam ac peregrinam induceret consuetudinem. Veluti si quis Italus Gallicis vestibus veteretur. Dictum videtur de hospitibus nouo quadrigarum genere inuectis.

Κεφωσοχυτρολήραγον.

Hominem stultè nugacem Græci vocabant κεφωσοχυτρολήραγον, voce ridiculè composita à κεφωσὸς, qua propriè dicitur aqua impetu scatens, & χύτρα olla, & λῆρεῖν quod est nugari. Ollas autem stupidos vocamus. Refertur à Suida, & videtur è comœdia quapiam sumtum.

Nugæ theatri.

Plautus nugas theatri appellat quotidiana conuitia, quæ in meretrices, lenones & parasitos iaciebantur à comœdiarum actoribus. Quinetiam totum hoc quod in comœdiis agitur, nugæ theatri dici poterunt. Veluti iuuenes amare, senes obiurgare, seruos heris imponere, lenas sitire, &c.

Cùm Nibas coccyssauerit.

Ὅταν Νίβας κοκκύσῃ. Simillimum illi, ad Græcas calēdas. Tradunt in Thessalonica Macedoniæ ciuitate vicum esse, cui nomen Nibas, vbi Galli nunquam vocem edant.

Ad Græcas calendas.

Augustin.

Pro nunquam, propterea quòd Græci non habent calendas more Latinorum, sed νουμηνίας, Id est, nouilunia. Atque ad lunæ recursus Græci soluebant vsuras. Quum aliquos nunquam soluturos significare velis, ad Græcas calendas soluturos ais.

Quum mula pepererit.

Herodot.

Quoties significamus aliquid nunquam futurum ἐπὰν ἡμίονοι τέκωσι, Id est, quum mulæ pepererint, dicimus. De sterilitate mularum scribit Plin. lib. 8. cap. 44.

Anno magno Platonis.

Simile est superiori. Hunc enim existimant nunquam futurum.

Plenilunio fiet.

Τῇ πανσελήνῳ. Quasi serò, aut nunquam futurum. Etenim Diogen.
cùm Datis & Artaphernes ductores regis Persarū, in Marathonem irrupissent, plenilunium obseruabant, vt tum in prœlium exirent. Ergo priùs quàm illi venirent, Atheniēses bellū adgressi sunt. Historiæ meminit Herodotus lib. VI. Inde quasi prouerbio de cunctātibus, & quauis occasione rem proferentibus, aptè dicitur: Ἐν τῇ πανσελήνῳ.

Per harma aliquid facere.

Poterit per iocum accommodari ad ea, quæ nunquam e- Plutarchus
uentura credamus, quemadmodum aiunt ad Græcas calēdas. Huc faciunt sermones isti Ciceronis prouerbiales: Post homines natos, Post hominum memoriam.

NVPERA.

Plato. *Heri & nudius tertius.*

Χθὲς κ' ἀρύω. Prouerbialis hyperbole tẽpus admodum nuper actum significans.

NVSQVAM.

Aristotel. *Vbi cerui cornua abiiciunt.*

Ὅπου αἱ ἔλαφοι τὰ κέρατα ἀποβάλλουσιν. Cerui cornua deposituri, secedunt in loca aspera & inaccessa. Quadrabit, vbi locum vehementer abditum, abstrusúmque significabimus. Postremò, quod innuemus nusquam inueniri, illic esse dicemus, vbi cerui cornua abiiciunt.

Nec apud homines, nec in mari.

Prouerbiali schemate dictum est à Pindaro Olymp. hymno 6, Ἀκίνδυνοι δ' ἀρεταὶ οὔτε παρ' ἀνδράσιν οὔτ' ἐν ναυσὶ κείνας τιμιαι. Id est, Virtutes autem periculi expertes, neque apud homines, neque in cauis nauibus habentur in pretio, pro eo quod erat, nusquam, quasi dicas, neque terra neque mari. Ipsa autem sententia conuenit cum illo Hesiodio decantatissimo:

Virtutem posuere Dei sudore parandam.
Nemo magnam laudem parauit absque periculo, &c.

In Aphannis.

Εἰς ἀφάννας. Stephanus tradit, Aphannas locum quempiam fuisse Siciliæ, vehementer obscurum & ignobilem, vnde & nomen adductum apparet. Hinc natum prouerbium, Aut in Aphannis, de incertis & quæ nusquam sunt.

NVNTIVS LAETVS.

Haud annuntias bellum.

Οὐ πόλεμον ἀγγέλλεις. Dici solitum, vbi quis rem oppido lætam annuntiat, quòd bellum res sit omnium calamitosissima. Iulianus, O aureorum nuntius verborum.

Prouoluitur ad miluios.

Suidas. Προκυλινδεῖται ἰκτίνοι. Id est, Adorat miluium. Initio veris prodeunt miluij, qua re læti tenues, quòd iam hieme sint leuati, prouoluuntur, eósque velut adorant. Accommodari potest in eos, qui noua spe gestiunt.

Quid tibi Apollo cecinit?

Zenodot. Τί σοι Ἀπόλλων κικιδάεικεν; Id est, Quid tibi Apollo cecinit cithara? hoc est, quid tibi respondit? Conueniet, vbi quis à principe redeuntem percontabitur, quid responsi tulerit. Allusum est autem ad Apollinis citharam, quam illi tribuunt poetæ. Suidas.

Vulcanus tibi vaticinatus est.

Ἀφθάς σοι λελάληκεν. Suspicor dictum, vbi quis crederet se rem habere certam, velut ex oraculo auditam. Φθὰς apud Memphiticos Vulcanus dicitur: vnde literulæ accessione ἄφθας, velut σάχις ἄσαχις.

Siren amicum nuntiat, apis hospitem. Idem.

Σειρὴν μὲν φίλον ἀγγέλλει, ξεῖνον δὲ μέλισσα. Id est, Hospitem apis, verùm Siren prædicit amicum. Quoties complures eadem de re bene ominantur, aut vbi suæ quisque spei blandiens, ex quamlibet leuibus argumentis diuinat futurum quod optat. Nam Siren hoc in loco insecti genus est, api non dissimile.

OBLIVIO.

Obliuionis campus.

Λήθης πεδίον. Lethes campus, dicetur vel de vehementer obliuiosis, vel de rebus commentitiis ac friuolis, quæ nusquam sunt.

Propriy nominis obliuisci. Hieron.

In hominem vehementer obliuiosum. Ouidius,

Nominis antè mei venient obliuia nobis.

Malorum obliuio.

Qui deprecabitur omẽ aliquod parum faustum, aut qui iubebit obliterari memoriam malorum, vsurpabis illud Homeri ex Iliad. θ, Homerus.

Τὰ δὲ πάντα θεοὶ μεταμώλια θεῖεν. Id est,

Irrita Dij superi ventis hæc omnia tradant.

Ne malorum memineris.

Μὴ μνησικακήσῃς. Id est, Ne malorum memoriam refrices. Val. Max.
Ne præteritarum rerum mentio fiat.

Ex libro gubernatores.

Ἐκ βιβλίου κυβερνῆται. Galenus de compositione pharmacorum III. Adsimilis iis, qui prouerbio dicuntur gubernatores è libro. De mutis magistris alibi dictum.

Ἀμνησία. Plutarch.

Obliuio est omniũ quæ in cõuiuiis vel fiũt, vel dicũtur.

Hac non egreditur verbum.

Idem. Ex Lycurgi institutione, qui natu maximus erat, stabat ad ostium,& ad conuiuium ingredientibus dicebat ostensis foribus: Διὰ τούτων ἔξω λόγος οὐκ ἐκπορεύεται, id est,Per hasce nullus sermo progreditur foras.Horat. *Ne fidos inter amicos Sit, qui dicta foras eliminet.*

Vino inscribere mulieris iusiurandum.

Τὸν γὸ γυναικὸς ὅρκον εἰς οἶνον γράφω. Id est,

Inscribo vino si qua iurat fœmina. Innuit irrita esse solere quæcunque in compotationibus effutiuntur.

Lucianus. *Odi memorem compotorem.*

Μισῶ μνάμονα συμπότου. In eos,qui,quæ inter amicos & inter pocula dicuntur liberius,foras eliminant.

Viuorum oportet meminisse.

Cicero. In eos, qui plurimum de vita defunctis loquuntur, id quod vulgò putant ominosum,mortuos in ore habere.

Ventis tradere.

Pro eo quod est obliuisci,atque ex animo eiicere. Hor.

Tristitiam & metus Tradam proteruis in mare
Creticum portare ventis.

Ollæ vestigium in cinere turbato.

Χύτρας ἴχνος συγχεῖν ἐν τῇ τέφρᾳ. Plutarchus in Symposiacis interpretatur nullum euidens iracundiæ vestigium oportere relinqui, sed simulatque deferbuerit, atque resederit animi tumor, omnium præteritorum malorum memoriam penitus tollendam esse.

Hieron. *Imis ceris eradere.*

Pro eo quod est, delere penitus, sic vt nullum omnino memoriæ pristinæ vestigium extet. Sumtum ab his,qui in ceratis scriptitant tabulis.

Iulianus. *Bibere mandragoram.*

Inest vis somnifica mandragoræ, adeo vt enecet etiam largiore potu. Vnde qui cessant in officio dormitántque, multam mãdragoram bibisse dicuntur.Non dissimile illi: Bibe elleborum.

OBSCVRITAS.

Deliuna tator.

Δήλιος κολυμβητής. Olim vulgò dicebatur admodum natandi peritus, quique nosset in summa natare aqua.Natum à Socrate, qui rogatus de Heracliti libro cuiusmodi videretur,respondisse fertur hoc pacto:Quæ quidem intellexi, præclara:arbitror autem & ea,quæ non intellexi,quãquam natatore Delio opus, vt ne quis in eo præfocetur.

Per nebulam.

Vide,Indiligentiæ.

Numeris Platonicis obscurius.

Cicero. Id ideo dictum, quòd Plato numeris Pythagoricis, obscurat suam philosophiã ac veluti nebulas offundit. Nam Pythagoras omnem ferè philosophię rationem ad numeros traxit.

Dauus sum,non Oedipus.

Terentius. Oedipi ingenium scitè proponendis, simul & dissoluẽdis ænigmatum scriptis nobilitatum est, propter dissoluta sphingis problemata, adeo vt in prouerbium abierit eius nominis appellatio.Similis est farinæ:Non sum diuinus.

Canis podicem inspicere.

Vide,Cæcutientia.

Bœotica ænigmata.

Βοιωτικὰ αἰνίγματα. Dicebantur obliquè atque obscurè dicta,quæque perdifficile percipi possent. Sumtum à fabula sphingis monstri Thebani. Ea proposuit Oedipo ænigma huiusmodi:Quadrupes,bipes,ac rursum tripes.Id Oedipus interpretatus est,hominem esse,qui puer manibus quoque pedum nititur vice, deinde confirmato gradu duobus pedibus se sustinet, donec ætas decrepita baculum, ceu tertium pedem addat.

Ne Apollo quidem intelligat.

Ταῦτ' οὐδ' ὅτ' ἔστιν οὐδ' ἂν Ἀπόλλων μάθοι. Id est,Nec Apollo, quid sibi hæc velint,intelligat, quod vehemẽter esset obscurum & intellectu perdifficile.

Carcini poemata.

Dicebantur ea, quæ viderentur obscurius & instar ænigmatis dicta.Carcinus poeta quispiam fuit.Is finxit Orestem ab Ilio coactum,vt matricidium confiteretur.

OBSECVNDANTIS.

Ad digituli crepitum.

Qui arrogantiùs, fastuosiúsque iubent quippiam, digitu li crepitu significare dicuntur. Diuus Hieronymus in epistola ad Rusticum vsurpauit, in supercilioſum quendam & fastidientem, qui dicturus, digituli crepitu silentium imperabat.

Quum vterque concedit alteri.

Quum omissa contentione, vterque alteri concedit, vsurpabit illud Homeri Iliad. IIII.

Ἀλλ' ἄγε νῦν μὲν ταῦθ' ὑπεξείξωμεν ἀλλήλοισιν.
Σοὶ μὲν ἔπειτα, σὺ δέ μοι. Id est,
Quin magis alteri in his rebus cedamus vterque.
Tu mihi, contrà ego deinde tibi.

Lex & regio.

Νόμος καὶ χώρα. Id est, Mos siue lex & regio. Seruiendum & obsecundandum esse moribus regionis, in qua verseris. Zenodotus adscribit vnicuique genti, suas quasdam leges esse, & instituta viuendi.

Deum sequere.

Plutarchus Ἕπου θεῷ. Id est, Sequere Deum. Putant hunc esse sensum: Obtempera rationi. Quasi cuique debeat oraculum esse, quidquid in pectore dictauerit ratio. Inest enim suus cuique animus Deus.

Non statuar leæna in machæra.

Aristoph. Οὐ στήσομαι λέαιναν ἐπὶ τυροκνήστιδος. Prouerbium meretricium, quum negat scortum sui copiam facturum esse. Nã in capulis militarium gladiorum elephantes ac leones imponi solent. At hi procumbentes insculpuntur, siue ne lædant manum vtentis gladio, siue ne defringantur facilè, si in pedes erecti figerentur.

Obedientia felicitatis mater.

Vide, Infortunij.

Insanire cum insanientibus.

Τοῖς μαινομένοις συμμαίνεσθαι. Dicebatur, qui se moribus quorumlibet attemperabat.

OBTRECTATIO, ET MALEDICENTIA.

Mortui non mordent.

Οἱ πάλαι κείμενοι δάκνουσιν. Id etiam hac tempestate vulgò dicitur. Natum arbitror ex apophthegmate Theodori Chij, qui, quum deliberaretur, vtrum ab Ægypto repellẽdus esset, an admittendus, censuit receptum occidendum, addens hoc dictum, Mortuos non mordere.

Mortuis non conuitiandum.

Victo non insultandum, nec in mortuum vltrà congerenda conuitia, quãquam iure sit occisus. Huic suffragatur Homerus:

Οὐχ ὅσιη κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν ὄλλυσθαι. Id est,
Haud fas est super occisis iactare teipsum.

Cum laruis luctari. Aristoph

Vide, Inanis opera.

Iugulare mortuos.

Vide, Absurda.

Non impetam lingua.

Οὐκ ἐπιγλωττήσομαι. Id est, Non incessam lingua. Græcis ἐπιγλωττεῖσθαι est linguæ conuitiis incessere. Propriè verò pertinet ad malè ominantes. Rapiuntur enim dicta in omen, velut in augurium venturi mali boníve. Vnde semper à maledictis temperandum.

Tuis te pingam coloribus.

Id est, Talem te scribam, qualis es. Hieron.

Sphæram inter sese reddere. Plutarch.

Meminit de lusus genere Iulius Pollux, libro De rerum vocabulis nono: Non dissimilis est, quem hodie pilæ vocant. Quadrabit in eos, qui sese vicissim dicteriis incessunt. Confine illi: Cædimus, inque vicẽ præbemus crura sagittis.

Infixo aculeo fugere.

Βαλὼν φεύξεσθαι οἴει; Id est, Iaculo omisso fugiturum te putas? Metaphora prouerbialis, vbi quis dicto conuitio, ceu maleficio quopiam peracto, statim subducit sese, ne vel tueri cogatur quod dixerit, aut ne mutuũ recipiat. Trãslatũ ab apibus, aut vespis, quę infixo aculeo statim aufugiunt.

Vulgus suspicax.

Suspicioſum vulgus, & pleraque malam in partem interpretatur. Homerus Odyss. ν,

δύσζηλοι γάρ τ' εἰσὶν ὅσοι χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων. Id est,
Quippe homines plerique sumus malè suspiciosi.

Pellem caninam rodere.

Martialis ponit pro eo quod est, hominem maledicum & improbum conuitiis infectari. Sic enim scribit in obtrectatorem quendam & oblatratorem:

Non deerunt tamen hac in vrbe forsan,
Vnus vel duo, trésque, quatuórve,
Pellem rodere qui velint caninam.

Vitilitigatur.

Vitilitigatores Marcus Cato vocabat litium auidos, & alienorum operum calumniatores. Cato ex vitiis & litigatoribus eleganter composuit.

Zoili.

Quere, Inuidia,

Archilochum teris.

Ἀρχιλόχον πατεῖς. De maledico dicebatur. De Archilocho testatur Horat.

Archilochum proprio rabies armauit iambo.

De quo plura paulò pòst.

Archilochi patria.

Ἀρχιλόχου πατρίς. Diogenianus testatur hoc dici solere de mordaeibus ac maledicis. Videas enim populos nonnullos natura dicaces: cuiusmodi fuisse feruntur Siculi.

Dente Theonino rodi.

Theonino dente rodi dicuntur, qui conuitiis lacerãtur. Sumtum à Theone poëta quodam rabiosæ loquacitatis, petulantissimæque maledicentiæ. Horatius hoc vitium alibi succum loliginis vocat, & salem nigrum, quòd cum morsu addat & famæ maculam.

Carpet citiùs aliquis, quàm imitabitur.

Μαμῶσταί τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται. Porrò res egregias multò procliuius est carpere quàm æmulari. Aptè dicetur de re quapiam artis absolutæ, atque inimitabili.

Genuino mordere.

Qui clanculùm obtrectant, lacerántque quempiam, eum genuino mordere dicuntur. Persius: *Et genuinum fregit in illis.* Dẽtes autem genuini sunt omnium reconditissimi, ac propemodum operti gingiua. Serò emergunt homini.

Etiam in Deorum cœtu.

Κἂν θεῶν ἀγορᾷ. Quidam interpretantur de maiorem in modum

modum probis & æquis: quidam de vehementer maledicis. Addunt locum quendam esse Eleusine, vicinum Anactoro, vocatum θεῶν ἀγορᾶν, in quem non ingrediebantur, nisi benè ominantes: vnde de quopiam præter modum maledico dicebant, ὅπως κἂν θεῶν ἀγορᾷ δυσφημήσει. Id est, Hic vel in Deorum concione, malè ominata loquetur.

Dentata charta.

Dentata dicuntur mordacia. M. Tullius ad fratrem: Calamo & atramento temperato. Dentata enim charta res agetur. Rursus edentula, quæ morsu careant.

Hipponacteum præconium.

Pro infami nota dixit M. Tullius, de Tigellio quodam, ita scribens: Eúmque addictum iam tum puto esse Caiui Licinij Hipponacteo præconio. Nam Hipponax poëta fuit iambographus, amarulentus, ac notæ mordacitatis.

Archilochia edicta.

Contumeliosa vocat ac virulenta. Archilochi poëtæ mordacitas vulgò celebratissima fuit. Is Lycamben socerum, à quo fuerat repudiatus, huiúsque filiam adeò virulẽtis versibus infectat est, vt vterque se laqueo præfocauerit.

Plaustra conuitiis onusta.

Lucianus: Καὶ ὅλας ἁμάξας βλασφημιῶν κατεσκέδασαν ἀλλήλων. Id est: Et solida plaustra conuitiis onusta, inter sese effundebant. Loquitur de duobus philosophis inter sese contumeliosè altercantibus.

Naues onustæ conuitiis.

Homerus Iliad. υ,

Ἐ'ςι γὸ ἀμφοτέροισιν ὀνείδεα μυθήσασθαι
Πολλὰ μάλ' οὐδ' ἂν νηῒς ἑκατόζυγος ἄχθος ἀροιτο.

Probrorum supereſt ambobus cópia summa,
Quorum onus haud portet cẽtum ratis incita remis.

Affine illi: Quos tollere nec centum queant Ægyptij.

Morsus aspidis.

Nicander.

Δῆγμα ἀσπίδος. De malo immedicabili, aut de lingua vehementer virulenta. Nihil autem verat, quo minus trahatur adagium ad hostem clancularium, & tanto pestilentiorem, quòd clãculum citráque dolorem infundat venenum hæc serpens.

Hystricis seta.

Θρὶξ ὕστριχος. Id est, Pilus hysticis: dici poterit dicterium

acriter in quempiam tortum. Est autem hystrix de genere Erinaceorum, nisi quòd huius longiores sunt aculei.

OCCASIO.

Ansam quærere.

Et consimiles metaphoræ. Ansa est, qua quippiam prehenditur ac tenetur. Plautus: *An non vides hunc ansam quære* (id est, captare occasionem) *rescindendæ, irritandæque pactionis?* Plat. Vt contentionis ansas multis præbuerint. Eodem pertinet præbere ansam, ansam arripere, ansam præterire, ansam negligere, in easdē ansas incidere, & si qua sunt alia.

Capere crines.

Pro arripere occasionem oblatam, & arreptam retinere.

Eximere è manu manubrium.

Plautus dixit pro eo quod est, iam paranti facere quippiam, extorquere peragendi facultatem. Translatum ab eo cui iam vibrato gladio percussuro, repentè capulus excutitur è manibus.

Fenestram aperire, & similes metaphoræ.

Pro eo quod est occasionē ac velut ansam administrare. Terent. in Heaut. *Hui quantam fenestram ad nequitiam patefecerit:* Verùm hoc non nisi in malam partem, illud etiam in bonam, Aperire ianuam. Item illa: Repagula aperire, ianuā aperire, præstruere viam, præcludere viam, iacere fundamenta.

Plautus.

Gladium dedisti quo se occideret.

Ministrasti materiam & adiumentum ad perniciem. Ve luti si quis amanti adolescenti pecuniam det in manum.

Tollenda mali occasio.

Qui suadebit, vt mali summoueatur occasio, citabit illud Homeri ex Odyss. π,

Αὐτὸς γὰρ ἑλκήσειν ἄδρα σίδηρος. Id est,

Quippe viros ferrum illicit ipsum.

Ita diuitiæ proliciunt ad luxum, consuetudo puellarum ad amorem.

Premenda occasio.

Qui significabit modis omnibus instandum esse, nec ob mittendam à manibus semel oblatam occasionem, accommodabit illud ex Odyss. σ,

Τ' μεῖς δ' ἀσφαλέως ἐχέμεν μᾶλλόν τε πίεζειν.

Vos premite, & vinclis magis arctè stringite captum:

Quod quidem detorquere licebit ad id, quum dicemus impetus animi hoc magis ac magis esse coërcendos rationis moderamine, quo magis efferuescunt, & ad malum solicitant. Seneca.

Nunc tuum ferrum in igni est.

Eius ferrum in igni esse dicebant, cuius negotium iam ageretur.

Non semper erit æstas. Hesiodus.

Οὐκ ἀεὶ θέρος ἔσται, ποιεῖσθε κάλιας. Id est, Æstas non semper fuerit, componite nidos. Non semper virebit ætas, para, quò se recipiat senectus. Aut non semper erit prospera fortuna, munias animum philosophiæ decretis, quò fortunam aduersam possis contemnere.

OTIVM.

Conchas legere.

Summi otij est conchas & vmbilicos legere in litoribus, qui lusus esse solet puerorum. Quanquam transferri potest ad eos, qui aliud agentes obiter etiam leuiora quædam animi gratia admiscent. Crassus orator apud Cicer. De Orat. 2. de Lælio & Scipione loquens: Non audeo, inquit, dicere de talibus viris, sed tamen ita solet narrare Scæuola, conchas eos & vmbilicos ad Caietam & Lucrinum legere consueuisse, & ad omnem animi remissionem, ludúmque descendere. Vmbilicos, opinor, appellant vel conchas, vel calculos vmbilici formam imitantes, vel herbam quæ Veneris vmbilicus dicitur, auctore Dioscoride.

Liber non est, qui non aliquando nihil agit.

Qui in summo otio versabantur ab omnibus feriati negotiis, ij nihil agere dicebantur. M. Tullus lib. De orat. 2. sub persona Crassi ad Scæuolam, Quid igitur, inquam, quādo ages negotium publicum, quando amicorum, quando tuum, quando denique nihil ages? Tum illud addidi, Mihi enim liber esse non videtur, qui non aliquando nihil agit. hæc ille. Mox interpretatur quid declaret, nihil agere. In qua, inquit, permaneo Catule sententia, méque quum huc veni, hoc ipsum nihil agere, & planè cessare, delectat. Nam cessare dicuntur non tantùm ij, qui desistunt à negotio, sed qui sunt in otio. Expedit autē interdum nihil agere, vt cę-

tera rectè agamus.

Plautus.

OCCVLTA.

Terra defossum habes.

Τὴν κρύφας ἔχεις. In eum qui non impartit, neque præfert suas dotes. Sumtum ab auaris, thesaurum humo defodientibus.

Suetonius.

Occultæ musices nullus respectus.

Cuius adagij sensus est: Quamuis egregias animi dotes, si non proferas, perinde esse quasi non habeas. Persius: *Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter.* Eccl.20. Sapientiæ reconditæ, & thesauri abstrusi, nullam esse vtilitatem. Ouid.

Tu licet & Thamiram superes, atque Orphea cantu,
Non erit ignotæ gratia magna lyræ.

Plutus ἄζηλος.

Sunt nonnulli mortales qui vel natiuo quodam ingenij vitio, vel data etiam opera, quæ sciunt dissimulant, & aliis grauantur impertire. His illud nonnunquam euenire solet, vt pro indoctis negligantur. His adscribendum, quod Græci τυφλὸν πλοῦτον appellant, Id est, diuitias cæcas, reconditas opes & abstrusas.

Qui sunt apud inferos terniones.

Τοὺς ἐν ᾅδου τριακάδας. Hoc adagio ridebātur ij, qui res abditas & abstrusas curiosa quadam diligentia vestigarent. Aiunt terniones apud inferos honoratos esse, vt Hecate sacros, &c.

Nisi si qua vidit auis.

Πλὴν εἴπερ ἄρα ὄρνις. De re vehementer occulta. Suidas hunc versiculū citat ex Aristophane: Nemo me contuetur, nisi præteruolans auis.

Zenodot.

Attici Eleusinia.

Ἀττικὰ Ἐλευσίνια. Subaudiendum κατ' ἀυτοὺς, Id est, inter sese. Vsurpatur si quando conueniunt inter sese aliqui, secretò de re quapiam arcana tractantes. Ducta metaphora à mysteriis sacrorum Eluſiniorum, quæ in honorem Cereris agebātur apud Eleusin, summa religione, mysticisque

Lucianus.

ceremoniis, à quibus arcebantur prophani.

In tenebris saltare.

Ἐν τῷ σκότῳ ὀρχεῖσθαι. Est rem gerere clanculum, nullo teste, nullóque iudice. Translatum ab iis, qui choros ducunt

cunt in tenebris. Terentius.

Monstrum alere.

Monstrum alitur, vbi quid occulti vitij latēre significamus. Inde sumta metaphora, quòd monstra ob pudorem clanculum aluntur & occultantur.

Muris circumcurrentibus.

Τοῖν τοίχων περιτρεχόντων. Id est, Parietibus circumcurrentibus. Plutarchus indicat muliebre fuisse prouerbium, quo secretum significabāt, muris videlicet testes & arbitros arcentibus. Licebit vti, quum aliquid monstri alitur, & ob id captari secretum.

Summis ingredi pedibus.

Dicitur qui clanculum, aut cautim, ac pedetentim, quod aiunt, conatur aliquid. Græci iucundius efferunt aduerbio composito, ἀκροποδιτί. Idem valent illa: Suspenso gradu, & suspensis pedibus. Traductum à gestu eorum, qui sic ingrediuntur, vt strepitum pedum nemo sentiat. Matth.10.

In aurem dicere.

Εἰς οὖς λέγειν. Vel hodie vulgò dictitant, pro eo quod est, clanculum ac secretò committere. in Euangelio: Et quæ in aurem audistis, prædicate supra tecta. Lucianus.

Ostium obdite prophani.

Θύρας ἐπίθεσθε βέβηλοι. Id est, Fores occludite quique prophani. Sūtā est allusio ex Orpheo, cuius hoc citatur carmē:

Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί, θύρας ἐπίθεσθε βέβηλοι. Id est,

Fas quibus est audire loquar, vos turba prophana
Obturate fores.

Iubet vt prophani ostium auribus imponant, ne quid arcani sermonis possit ingredi. Conueniet vti, si quādo significabimus nos de rebus arduis & arcanis loquuturos esse.

In simpulo.

Cicero.

In simpulo olim fieri dicebant, quod vel clanculum, vel in re minuta, atque humili fieret. Est enim simpulum vas paruum minutim fundens, vnde veteres res minutas nullíusque pretij, simpularias appellabant. Allegoria sumta à puerorum lusu, quo solent per fistulam angustam in simpulum inflātes quasi fluctus quosdā, & aquæ strepitum excitare.

In angulo.

Ἐν γωνίᾳ. Id est, In angulo fieri dicitur, quod fit in occulto.

Dissimile illi: Super tectum prædicare, pro eo quod est palam & in publico prædicare.

Homerus.

Admoto capite.

Ἀγχὶ κάρη κεφαλὴν, ἵνα μὴ πυθοίατο οἱ ἄλλοι. Id est, Admoto capite, reliqui ne audire valerent.

Admonet eo loco, si quis obiurgandus est amicus, vt id fiat primum in tempore, deinde comiter & amicè magis, quàm asperè, postremò clanculum semotis arbitris. Vnde est illud, Amoto propius capite.

Vrit absque torre.

Versum hunc seu prouerbialem subinde Plutarchus vsurpat:

Εὖῃ ἄτερ δαλοῖο καὶ ἀμφιγύηεϊ δαΐλῳ.

Exurit sine torre, grauique dat illa senectæ.

Ne ad aures quidem scalpendas otium est.

Lucianus in his accusato: Οὐδ' ὅσον κνήσασθαι τὸ οὖς, φασὶ, χώλιὸν ἄρμον. Id est, Ac ne tantisper otiosus vt aurem, sicut aiunt, scalpere vacet. Quum ne minimum quidem otij superesse significabimus.

Nullum otium seruis.

Οὐ σχολὴ δούλοις. Id est, Non est otium seruis. Sumtum

Aristotel. à seruorum conditione, quibus heri nullũ concedunt otiũ.

Festum multas habens.

Ἑορτὴ πολλὰς ἔχουσα. Subaudiendum molestias, aut occu-

Plutarch. pationes. Dictum in eos, qui magnas componerẽt sarcinas, aliquò profecturi. Natum ab iis, qui festa solent adire.

Vincula Tyrrhena.

Δεσμοὶ Τυρρηνοί. Dicebantur odiosa negotia quibus distringebatur aliquis. Traductum à vinculis, quibus Tyrrhenii captiuos vinciebant grauibus & molestis.

Quum licet fugere, ne quære litem.

Ἐξὸν φυγεῖν, μὴ ζήτει δίκην. Ab Alcibiade natum. Is quum è Sicilia citaretur ab Athenienſibus vt criminibus responderet, abdidit se, negans litigandum esse, si quo modo liceret effugere.

Lucianus.

Odium agreste.

Μῖσος ἀγριόν. Atrox odium sic appellabant veteres, propterea quòd rustici plerunque μισάνθρωποι sunt, & acerbius atque implacabilius oderunt.

Odium Vatinianum.

Catullus.

Pro capitali ac vehementer acerbo. Vatinius, in quem acerrimè M. Tullius inuectus est, in tantum odium populi Romani peruenerat, iam detectis illius flagitiis, vt in prouerbium cesserit, odium Vatinianum.

Odium nouercale.

Cicero.

Nouercis omnibus innatum est fatale quoddam & irreconciliabile odium in priuignos.

Oderint, dum metuant.

Licebit adagium per iocum vsurpare, veluti si quis eruditione superior de clãcularijs hostibus, qui tamen ob metum hiscere non audeant, dicat, *Oderint, dum metuant.*

Odit cane peius & angue.

Horatius: *Alter Mileti textam cane peius & angue vitabit chlamydem.* Plautus in Mercatore:

Nempe uiri uxor est tua, quam dudum dixeras
Te odisse æquè atque angues.

Empedoclis simultas.

Diogenian

Ἐμπεδοκλέους ἔχθρα. Dicebatur pertinax & irreconciliabilis. Empedoclem enim aiunt iis fuisse moribus, vt assiduè simultatem cum aliquibus susciperet.

Ἀπονδος πόλεμος.

M. Tull. epist. ad Attic. lib. 9. Huius igitur belli ego particeps, & socius, adiutor esse cogor, quod & ἄσπονδον est cũ ciuibus. ἄσπονδον vocat perpetuum, & atrox, & irreconciliabile. Conueniet in simultatem ac dissidium amarulentum.

Archidamicum bellum.

Ἀρχιδάμιος πόλεμος. De bello sæuo crudelique dicebatur. Ab Archidamo Duce Lacedæmoniorum. Archidami sęuitiam memorat & Pausanias in Laconicis.

Et Scellij filium abominor.

Aristoph.

Hic est affectus humanus, vt si quis vel hominem, vel quamcunque rem vehementer oderit, non solùm à commemoratione, verùm etiam à cognatis vocibus abhorreat. Id eleganter expressit Aristophanes in quibus. Ibi persona quædam sic loquitur.

Α'εὶ σε χρηστὸν ὄντα δῆλος εἶ ζητῶν. Id est,
Aristocratiam palàm est te quærere. Altera respondet,
Ἥκιστα καὶ τὸν Σκελλίου βδελύττομαι. Id est,
Minimè, sed ipsum Scellij natum quoque Abominor.
Scellij filius dictus est Aristocrates. Hoc nomen iure inuisum est detestanti Aristocratiam, quò ea vox abominandæ rei memoriam renouet.

Non magis quàm canem.

Plautus. Odium & contemtum vulgò declarant canis vocabulo. Horatius: *Odit cane pejus.* Et Plautus in Amphitr. *Valuistin' vsque? Exspectatus aduenio? Sost. haud vidi magis Exspectatum: eum salutat haud quisquam magis, quàm canem.*

Aristoph. *Cui ista arridentmeis ne gaudeant.*

Quum ingens discrimen interesse significabimus inter nostras & aliorum rationes. Contrarium huic:
Qui Bauium non odit, amet tua carmina Mœui.
De iis, quæ eiusdem sunt farinæ, & ex æquo contemnenda.

Ne via quidem eadem cum illo vult ingredi.

Plutarch. Μηδὲ τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζειν. Ne via quidem eadem ingredi dicuntur, qui extremo dissident odio, vt ne via quidē communi velint ambulare.

Fratrum inter se iræ sunt acerbissimæ.

Si quando simultas inciderit inter fratres, ea solet esse atrocior, quàm vulgarium inimicorum. Euripides in Iphigenia,

Δεινὸν κασιγνήτοισι γίγνεσθαι λόγοις.
Μάχας θ', ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἔριν.
Res dira verbis inuicem altercarier,
Dictísque fratres dimicare mutuis,
Si quando lis inciderit, aut contentio.

Ira omnium tardissimè senescit.

Sophocles. Ὁ θυμὸς ἔσχατον γηράσκει. Id est, Ira postremum senescit. Nam vulgò mortales iniuriæ tenacissimè meminisse solēt benefactorum quàm facillimè obliuisci.

Vt lupus ouem.

Ὡς λύκος ἀρνα φιλεῖ. Id est, Vt lupus ouem amat. Qui sui commodi gratia simulat amorem.

Si tu proreta.

Plautus

Plautus in Rud. Si tu proreta isti naui es, ego gubernator ero. Quo licebit vti, quoties neuter alteri in negotio quopiam vult cedere.

Principum fauor necessarius.

Vbi quis inuitis principibus conatur extricare sese è malo quopiā, aut lite, à qua non possit explicari, nisi illorum adiutus fauore, conueniet illud Homeri, in Aiacē Oileum dictum:

Φῆ ῥ' ἀέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης. Id est,
Iactabat sese spatiosi ex æquoris altis
Emersurum vndis, inuito numine diuūm.

OMINANDI.

Bene sit.

Καλῶς ἔσω. Ominis vox, quum quis rem quāpiam nouam & arduam auspicaretur. Quod faustum felixque sit.

Cum musis.

Μετὰ μουσῶν. Hoc est, Musis benè fortunātibus. De doctis, aut iis quæ doctè dicuntur.

Adsint Di beati. Zenodot.

Σωὶ δὲ θεοὶ μάκαρες. Id est, Felices adsint Superi. Sermo est benè ominantis in re quapiam aggrediunda.

Mercurio dextro.

Hesychius indicat, veteres in iactu quodam solere ominis gratia præfari Mercurium. Per iocum vsurpari licebit, vbi quid aggredimur noui.

In morbo consumat. Seneca.

Potest ab amico dici, qui nolit deesse amico, quod impendat, si morbus inciderit. Potest & ab inimico, qui malo viro morbum optet.

In tuum ipsius caput. Demosth.

Quoties in auctorem mali, malum retorquetur aut incidit, Græci dicunt εἰς τὴν αὐτοῦ κεφαλήν.

OMNIA.

Ioca seriáque. Cicero.

Quoties omnia nostra cum aliquo cōmunicau, cum eo ioca seriáque conferre dicimur.

Nec animans nec inanime.

Prouerbiali figura dictum est apud Platonem lib. De Leg.8.

Παίτων πρὸς τε ἐμψύχων καὶ πρὸς ἀψύχων. Id est, Omnium & animantium & inanimorum, quum nihil omnino significamus excipiendum.

Pueri senésque.

Vide, Multi.

Angustum & latum.

Aristophanes: Dexteritate ego mea exilem & amplum valeo populum reddere. Macrescunt enim pueri malè pasti: rursus benè pasti fiunt obesi. Appositè torquebitur in eos, qui adolescentes rectè docent, aut secus: quive populo dextrè concionantur, aut secus.

Dulce & amarum.

Plautus in Pseudolo, dixit Dulce & amarum, pro lætis ac tristibus.

Omnium quos sol videt.

Sunt & illæ figuræ prouerbiales, Omnium quos terra sustinet, aut quos sol videt pessimus, optimúsve.

E tardigradis asinis equus prodiit.

Ἐκ βεκδυσκέλων ὄναν ἵππος ἄερσεν. Id est, E tardigradis asinis equus emersit. Quum clarus euadit quispiam obscuro genere natus, aut quoties ab indocto præceptore proficiscitur discipulus eruditus. En tibi ex asinis equum, id est, Ex infimis parentibus arrogantem & ferocem.

Ex quercubus ac saxis nati.

E quercu, è saxis prognatus, quod quadrabit vel in hominem obscuro genere, vel in eum qui sit agresti & effero ingenio, moribúsque immanibus. Inde illud: *Et duro robore natos.* Homerus in Odyss. τ,

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσι παλαιφάτου ἐδὲ ἀπὸ πέτρης.

Nam neque fatidica quercu satus es, neque saxo.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

Φεῦ φεῦ, παλαιὸς αἶνος, ὡς καλὸς ἔχει,
Οὐκ ἂν γένοιτο χρηστὸς ἐκ κακοῦ πατρός.

Heus, heus, vt illi dictitant rectè, probum
Patre ab improbo non posse nasci filium.]

Theognis.

E squilla non nascitur rosa.

Οὔτε γὰρ ἐκ σκίλλης ῥόδα φύεται. Id est, Non etenim ex squillis rosa nascitur. Admonet adagium, è probis parentibus nasci liberos probos, ex improbis improbos. Horatius: *Neque imbellem feroces Progenerant aquilæ columbam.*

Ex minimis initiis maxima. Homerus.

Maximæ simultates nonnunquam ex leuissimis iniuriolis nascuntur, non secus atque ex minutissima scintillula grauissimum incendium.

Exiguum malum, ingens bonum. Diogen.

Μικρὸν κακὸν, μέγ' ἀγαθόν. Id est, Pusillum malum, ingens bonum. Admonet adagium, ex paullulo incommodi laboréque exiguo, summa maximáque commoda colligi. Si quid feceris honestum cum labore, labor abit, honestum manet. Si quid feceris turpe cum voluptate, voluptas abit, turpitudo manet.

Bonæ leges ex malis moribus procreantur. Macrob.

Nam sicuti medicorum pharmacis nihil opus foret, nisi morbis laboraretur, ita legibus ferundis nihil opus esset, nisi perperam viueretur.

Initium belli.

Ἀρχὴ πολέμου. Id est, Origo belli. Vbi quis prior lacessit iniuria seu conuitio. Vnde ἀπόλεμος lędere dicitur, qui nulla lacessitus iniuria, simultatem exercet.

Hinc belli initium.

Quum alicũde natam simultatem ac tumultum rerum exortum innuimus. Lucianus in Pseudomãte: Καὼ χ' ὁ τὸν Θυκυδίδην, ἄρχεται ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη, id est, Et iuxta Thucydidem, iam hinc belli initium.

Piscis primùm à capite fœtet.

Ἰχθὺς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὄζειν ἄρχεται. Piscis à capite primùm incipit putere. Dictum in malos Principes, quorum contagione reliquum vulgus inficitur.

Ab impiis egressa est iniquitas. 1. Reg. 24.

Significat, ab improbis semper mali quippiam exoriri: à bonis nihil malorum proficisci.

Γνώμης γὰρ ἐσθλῆς ἔργα χρηστὰ γίγνεται.

Probis ab animis facta promanant proba.

Mali corui malum ouum. Gellius.

Κακὸς κόραξ κακὸν ᾠόν. Id est, Mali corui malum ouum.

Aptè vsurpabitur, quoties à malo præceptore discipulus malus proficiscitur, ex improbo patre filius improbus, ex patria illaudata vir illaudatus, denique facinus sceleratum ab homine scelesto.

Homerus. *Auctor omnium & fons.*

Veluti si quis dicat superbiam omnium malorum parentem, fidem omnium virtutum fontem, Homerum omnis poëseos patrem.

Ex tua officina.

Ex nostra officina depromi dicuntur, quæ à nobis inuẽta, nostróque ingenio profecta sunt. Hoc quo longius traducetur ad res animi, hoc fuerit lepidius, vt; Hoc consilij quis non intelligat è tua prodisse officina? Totum hoc negotij tuæ fuit officinæ.

Fabius. *Generosioris arboris statim planta cum fructu est.*

Egregia benéque nata ingenia statim matuescere, & ad frugem peruenire indicat.

Idem. *Magnorum fluuiorum nauigabiles fontes.*

Significat præpotentium quantulacunque plus pollere, quàm vniuersas tenuium opes.

Terentius. *Hinc illæ lacrymæ.*

Dicetur de rei caussa aliquandiu dissimulata, quæ verè tandem deprehendatur.

PARASITI.

Muscæ.

Μῦαι. Olim dicebantur, qui delectabantur aliena mensa, quos Plautus muribus comparat, semper alienum edentibus cibum. Apud Athenæum lib. 6. parasitus quispiam se muscæ confert:

Δειπνεῖν ἄκλητος, μῦα. i. Quod inuocatus cœnitare amo, musca sum. Aduolat enim hoc insectum ad cibum alienũ.

Myconiorum more.

Μυκονίων δίκλω. Myconiorum more dicebantur ad conuiuium accedere, qui vltrò venirent, non vocati. Myconius vna Cycladum est: ipsa gens ob rerum inopiam cogebatur sese conuiuiis ingerere.

Quadra

Quadra propria.

Nihil ęquè sapit, vt cibus proprius domi sumtus. Catullus: De meo ligurire libido est, id est, gustare cum voluptate. At Dij Homerici malũt inuitari ad nidores hostiarum, quàm viuere ἰδιόσιτοι.

Muris in morem.

Plautus in Capt. duo, Quasi mures semper edimus alienum cibum. In parasitos dictum, quibus iucundum est aliena viuere quadra. Non conueniunt, nec in vna sede morantur, libertas & cibus alienus. quod eleganter indicat apologus Æsopicus de mure siluestri & domestico. Quin & Græcis prouerbiali verbo μυσπολεῖν dicuntur, qui muris in morem cibi caussa obambulant oberrántque. Indicat hoc Hesychius.

Αὐτολήκυθοι. Athenæus

Dicebantur, qui non ex animo, sed ventris caussa colerent amicos, inde conficta voce, quòd sponte ad lecythum commearent, & inuocati præstò essent in conuiuiis. Eosdem πρωπίζειας quoque vocatos fuisse testatur Plutarchus, & ab Eupolide τοὺς ἀεὶ τάγηνον, καὶ μετ' ἄριστον φίλους, id est, Circum sartaginem & post prandium amicos dictos fuisse.

Ἀλλοτριοφάγοι.

Vocantur quibus dulce est aliena viuere quadra.

Κατὰ χειρῶν ὕδωρ.

Apud Athenæum refertur: Orta disceptatione quænam aquarum esse optima, quum alij præferrent Lernæam, alij Pirenæam, alij aliam, Carneus iuxta Philoxenij sententiam dixit: Τὸ κατὰ χειρῶν ὕδωρ ἥδιστον, suauissimam aquam, quæ manibus infunditur, quòd ea declaret cœnam esse paratam.

Feruet olla, viuit amicitia.

Ζεῖ χύτρα, ζῇ φιλία. In eos dicitur, quos patina, non beneuolentia conciliat.

PAVPERTAS.

Nec obolum habet vnde restim emat.

In eos qui maxima rei familiaris inopia laborãt. Lucianus in Timone:

Χὰς μὲν οὐδὲ ὀβολὸν, ἄστε σφίσθαι βρόχον ἐχούσας.

Id est, Qui pridie ne obolum quidem habebant, quo laqueum emeret. Pauperrimus sit oportet, qui tenuitatis tædio sese laqueo præfocare velit.

Nudior leberide.

Γυμνότερος λεβηρίδος. De vehementer tenuibus. Leberis enim serpentis exuuium significat, quo nihil potest esse inanius.

Iro, Codro pauperior.

Ouidius: *Irus erit subitò qui modò Cræsus erat.* De Codro, Iuuenal. *Tota domus Codri rheda componitur vna.*

Nudior paxillo.

Γυμνότερος παξιλλου. De extremæ paupertatis homine dicebatur hæc hyperbole. Nam paxillis corticem quoque detrahimus.

Telenico pauperior.

Τελεσίκου πενέστερος. Nam is notæ paupertatis fuit.

Nudus tanquam ex matre.

Γυμνὸς ὡς ἐκ μητρός. id est, Nudus ex matre. De vehementer paupere.

Suidas. *Ne in pelle quidem.*

Οὐδ' ἐν δέρματι. De supra modum tenuibus, velut vsque adeò nudis, vt ne pelle quidem propria tegantur.

Araneas eiicere.

Hesiodus: Ἐκ δ' ἀσκὸν ἀράχνια ἐλάσσας. Id est, Vasis eiicias quas nectit aranea telas. Sic enim significant inanitatem & inopiam. Lucianus: Carie & araneis differta.

Cùm exossis suum rodit pedem.

Ὅτ' αὐόσσος ὃν πόδα τίνδει. Consimili figura significauit egestatem in eodem opere. Exossem vocat polypum, quòd ossibus careat. Is creditus est nonnullis sua brachia rodere, quum deest cibus: est enim edaciſſimus.

Macilenta manu pinguem pedem.

Manus enim gracilescunt fame, pedes intumescunt frigore. Hesiodus:

Ne te deprendant inopem mala tempore brumæ.
Atque pedem premere incipiat manus arida pinguem.

Venustius erit, si longiùs transferatur, ad viaticum parādum senectuti, aut similia.

Cicero. *Pedem vbi ponat, non habet.*

In

In hominem insignitè tenuem atque inopem.

Cinclus.

Κίγκλοι. Id est, Cincli. Rusticano prouerbio dicebantur præter modum pauperes. Cinclus enim auis quædam est imbecillis atque inualida.

Pistillo nudior.

Τὸ πέρυσι γυμνότερος. De vehementer tenui, miseróque.

Paupertas sapientiam sortita est.

Πενία δὲ τῶν σοφίαν ἔλαχε. Zenodotus citat ex Euripide: Ignaua est opulentia, verùm inopia multarum artium repertrix est. Persius: Magister artis ingeniique largitor Venter. Hominem experiri multa paupertas iubet.

Pauper, sed ingeniosus.

In homine tenui cultu, sed egregio tamē corpore, quadrabit illud Homeri ex Odyss. σ,

Οἷόν τε ῥακέσσιν ὁ γέρων ὑπηνώιδα φαίνῃ.

Quos profert senior pannis è vilibus armos.

Lucianus torquet ad senem ingenio facundiáque præcellentem.

Multa docet fames. Fames magistra.

Πολλῶν ὁ λιμὸς γίνεται διδάσκαλος. Id est, Fames magistra est artium complurium. Ouidius: *Ingenium mala sæpe mouent.* Persius: *Ingeniique largitor Venter negatas artifex sequi voces.*

Hecale pauperior.

Hecale paupertate nobilis est. Ouidius:

Cur nemo est Hecalen, nulla est quæ cœperit Irum?
Nempe quòd alter egens, altera pauper erat.

Ad incitas. Plautus.

Quos vrgeret extrema necessitas, his res dicebatur ad incitas rediisse. Nonius Marcellus admonet incitam dici egestatem: & verum dicit, sed non absque tropo. non enim vbicunque ponuntur incitæ, significatur egestas.

Centro & spatio circumscripta.

Plutarchus: Quòd si facultates modicæ fuerint, & cētro & spatio circumscriptæ ad vsum. Sentit fortunas tam angustas, vt nisi certa dimensione dispensentur, non sint ad necessarios vsus suffecturæ.

Nani.

Quadrabit in tenues & humilis fortunæ homunculos,

ac quemadmodum ait Horatius, moduli bipedalis, qui potentes sumtu conantur æquare.

Tunicati.

Tenues & humiles nullo cultu insignes, tunicati dicuntur. Horatius: *Vilia vendentem tunicato scruta popello.*

Canalicolæ.

Homines exili re tenuíque fortuna, dicti olim Canalicolæ, quòd circa canales fori consisterent.

Cicero. *Ne tempestas quidem nocere possit.*

In homines insigniter nudos & inopes. Qui enim possident aliquid rerum, aut habent in agris, aut in mari, his tempestas nocere potest. Cui verò nulla tempestas nocere potest, is nec in agris possidet quidquam, vt agricolæ: nec in nauibus, vt negotiatores.

Non habet cui indormiat.

Dicimus & hodie: Non habet lectum, aut non habet stramenta, quibus indormiat.

Omnia præter animam.

Quum nihil non datum significamus præter vitam, dicimus omnia tradita præter animam. Simili figura, Animam debere dicuntur, qui plusquàm omnia debent.

Acron in Horatium *Zonam perdidit.*

Prouerbium castrense in ἀχημάτους, id est, eos qui nihil habent nummorum. Porphyrion tractum dicit à militum consuetudine, qui quidquid habent, in Zona secũ portant.

Animam debet.

Τῷ ψυχῷ ὀφείλει. De eo qui immodico ære alieno tenea tur, vt plus quàm omnes facultates debeat, ac denique seipsum debeat. Terent. Quid si animam debet? Luat in corpore, id est, opera, qui non habet in ære.

Aristoph. *Saguntina fames.*

Est Saguntum Hispaniarum oppidum iuxta flumen Hiberum, societate fœderéque coniunctum cum Romanis. Id longa Pœnorum obsidione famóque eò redactum est, vt ciues extructo in foro igni, quidquid erat pretiosarum rerum, in eum coniicerent, ac postremò séque suósque liberos eòdem præcipitarent, ne venirent in hostium manus

Fames Meliæa.

Λιμὸς

λιμὸς μηλιάδος. De fame extrema, déque rebus difficillimis. Est enim Melus oppidum Thessaliæ, quod Nicias Athenienſium Dux obsedit expugnauítque, non tam machinis bellicis, quàm fame. Meminit historiæ Thucydides.

Famis campus.

Λιμοῦ πεδίον. In ciuitates dicitur ingenti fame pressas. Est autem locus quispiam hoc nomine.

Λιμοδωξεῖς.

Hesychius addit ex auctoritate Didymi, eos qui iuxta Oetam accolebant sic vocatos, quòd ob terræ sterilitatem frequenter cum fame rem habebant. Quadrabit igitur in eos qui fame adacti aliquò demigrant.

Aquam bibens nihil boni parias. Demetrius

Τὸ ὕδωρ δὲ πίνων, χρηστὸν οὐδὲν ἂν τέκοις. Id est, Aquam bibens, probum & vtile paries nihil. Languet poëtarum ingenium ni vino concalescat. Horat.

Nulla placere diu, neque viuere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus. Iuuenalis:
Satur est quum dicit Horatius, Ohe. Horatius:
Fecundi calices, quem non fecere disertum? Item:
Laudibus arguitur vini vinosus Homerus. Et,
Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
Prosiliri dicenda.

Aristoteles psittacum loquaciorem fieri, si vinũ biberit.

Non est Dithyrambus, si bibat aquam.

Οὐκ ἔστι διθύραμβος, ἂν ὕδωρ πίνῃ. Id est, Haud Dithyrambus est, aquam si potitet. Non adest hilaritas, quum deest vinum. Excitat enim vini calor inueniendi vim, quæ torpet nonnunquã in ieiunio, mouet phantasias, addit impetus subministrat fiduciã. Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi.

Quærendæ facultates, deinde virtus. Diogenian

Ζητεῖσθαι βιοτὴν, ἀρετὴν δὲ ὅταν ἡ βίος. Quærendus victus, virtus autem, vbi victus adfuerit. Horatius,

O ciues, ciues, quærenda pecunia primùm est
Virtus post numos.

Pausone mendicior.

Παύσωνος πτωχότερος. Pauson pictor quispiam fuit insigni tenuitate, quemadmodum apud Iuuenalem Codrus.

Zenodot.

Sterilior Agrippo.

Ἀκαρπότερος Ἀγρίππου. Id est, Sterilior Agrippo. Laconum adagium est, de his qui sunt extremæ paupertatis, neque quicquam facultatum possident. Quadrat & in ignauos, nullíusque industriæ homines.

Aristoph.

Trium dierum commeatum.

Trium dierum commeatus, cùm instare paupertas extrema significatur. Translatio ducta à militum commeatu.

Homerus.

Qui eget, in turba versetur.

Etiam hodiernis temporibus vulgò iactatur fabula, de cæco mendico, qui iubebat ministro, vt eò se duceret, vbi maxima esset hominum procella, addens sententiam populari ioco celebrē, Ibi quæstū esse, vbi sit hominū frequētia.

Mendico ne parentes quidem amici sunt.

Πτωχοῦ φίλοι οὐδὲ οἱ γονῆτορες. Diuitiæ conciliant amicos. Paupertas nec illos habet amicos, quos natura coniunxit.

Omnem facultatem indutus est.

Ἅπασαν τὴν οὐσίαν ἠμφίασται. Id est, Vniuersam substantiam indutus est. De paupere, qui præter vestitum nihil præterea rerum possidet. Hodie vulgato ioco dicunt: Cùm subsilio, facultates omnes meæ commouētur. Notum illud Biantis Philosophi dictum: Omnia mea mecum porto. Plautus:

Hoc quod induta sum, summæ opes.

Aristoph.

Theagenis pecuniæ.

Θεαγένους χρήματα, τὰ τ' Αἰσχίνου. Id est, Theagenis pecuniæ, quemadmodum Æschinis. Iocus prouerbialis in eos, qui pauperes quum essent, tamen diuites haberi volebant. Hoc morbo notatus est vterque & Theagenes & Æschines. Vnde cognomen his additum σίλλοις, à Sello quopiam ineptè ambitioso. Finitimum ei: Phaniæ ianua.

Cleomenes cubile superat.

Ὁ Κλεομένης τῆς κοίτης ὑπερέχει. De eo, qui magis abundaret rebus superuacaneis, quàm necessariis. Ductum apparet à quopiam, corpore quàm pro lectuli modo maiore.

Certissima paupertas.

Columella: Nam vetus prouerbium est, paupertatem certissimam esse, quum alicuius indigeas, vti eo nō posse, quia ignoretur vbi proiectum iaceat, quod desideratur.

Ostia-

Ostiatim.

Eleganter, nec sine prouerbij specie, Cicero dixit, ostiatim, pro singulatim, siue nominatim. Iucūdius erit si transferatur ad res animi, vt si quis è singulis libris ac capitibus auctorum petat testimonia aut probationes, dicitur ostiatim petere.

PENSATIO BENEFICII, VEL OFFICII.

Plato.

Manus manum fricat.

Monet autem neminem fermè mortalium inueniri, qui velit in quempiam beneficium collocare à quo non speret aliquid emolumenti vicissim ad se rediturum, sed officium inuitari officio. Idem adagium effertur & hoc pacto, χεὶρ χεῖρα νίπτει, id est, Manus manum lauat.

Suidas.

Botrus oppositus botro, matureſcit.

Βότρυς πρὸς βότρυι πεπαίνεται. Id est, Botrus iuxta botrum matureſcit. Quando dicemus talem quenque euadere, cum qualibus habet consuetudinem. Habet autem hoc assiduitas; vt vicinis vitia faciat communia. Translatum ab vuis, quæ mutuo oppositæ maturitatem inter se vicissim & dant & accipiunt.

Cicero.

Da mihi mutuum testimonium.

Δάνεισον μοι μαρτυρίαν. Hoc est, Da mihi tuum testimoniū, recepturus itidem meum. In eos rectè iaciendum, qui se mutua talione laudant.

Senes mutuum fricant.

Celebratur & Scipionis Æmiliani apophthegma, Iumenta quòd manibus careant, alieno egere fricatu. Quo significatum est eos, qui res egregias gerere non possunt, egere præcone, quo famam sibi comparent.

Pro Delo Calauriam.

Ἀντὶ Δήλου τὴν Καλαυρείαν. Est in fabulis, Neptunum cum Latona permutationem fecisse, vt illa Calauriam insulam Neptuno concederet, possideret Delum, próque dato Tænaro reciperet Pythonem. Est autem Calauria exigua insula, haud procul à Creta. Ea res in prouerbium abiit, quoties officium officio pensatur.

Diogen.

Fricantem refrica.

Τὸν ξύοντα ἀνξύειν. i. Scalpentem vicissim scalpe. Par est, de merente bene, bene mereri, & officium officio pensare.

Prouer. 7.

Ferrum ferro acuitur.

Ferrum ferro acuitur, & homo exacuit faciē amici sui.

Lucian.

Eodem cubito.

Αὐτῷ πήχει. Hoc est, Eadem regula, eadem mensura. At non inutile fuerit admonere, pleraque metaphoras à mensuris ductas esse prouerbiales, vt Pensiculare rem, Pensitare pactum, Rependere beneficium, Remetiri gratiam, Librare negotium, Expendere causſam, Remunerare beneficium, Æquilibrium officij, Retaliare conuitium, atque id genus alia.

Matth. 7.

Eadem mensura.

Christus in Euangelio vtitur, quum ait futurum, vt qua mensura fuerimus aliis emensi, eadem nobis alij remetiantur.

Par pari referre.

Ἴσον ἰσῳ ἀποφέρειν. Terent. in Eunucho paræmiam vsurpat, superiori non admodum dissimilem: *Par pari referto.* Qua monemur, vt tales simus in alios, quales in nos illos experimur. Idem in prologo Phorm. *Quod ab ipso allatum est, sibi id esse relatum putet.*

Paria facere.

Paria facere, idem est quod pensare ex æquo.

Hostimentum est opera pro pecunia.

Hoc adagium admonet nihil gratuitū esse debere, sed officium beneficio pensandum. Hostimentum autem, auctore Festo Pompeio, beneficij pensatio est, à prisco verbo hostire & redhostire, quod est paria referre. Ab eodem hostem dici putat Nonius, quòd ex æqua causſa pugnam susceipiat. Sic lena apud Plautum in Asinaria adolescēti respōdet sua exprobanti beneficia: *Hostimentū est opera pro pecunia,* hoc est, neuter habet quod imputet alteri: *Tu mulierem amabas, missa est: Ego pecuniam, dedisti.*

Pro bonis & glomi.

Suidas.

Ἀντ' ἀγαθῶν ἀγαθίδι. Id est, Pro bonis glomi. Dici cōsueuit vbi quis beneficium quod in alium contulisset, cumulatè cúmque fœnore reciperet. Agathides enim Græcis glomi dicuntur, verùm allusionis decus in voce Græca est, quod in sermone Latino reddi non potest.

Vt sementem feceris, ita & metes.

Cicero.

Reportabis præmium tuis factis dignum. Perquam festiuum est, quod de Diogene refert Laërtius: Super cœnā quidam illi obiiciebant ossa velut Cynicus esset, eam contumeliam sic ille pensauit: Accessit propiùs, & iuxta illos stās mingebat, viciſſim illis canem agens. Sed propiùs huc pertinet, quod idem refert in Zenone, qui seruum in furto deprehensum cædebat: Seruus interim clamabat, infatis fuisse vt furaretur. At Zenon, illud etiam, vt cædereris. Seruus quoniam audierat herum disputantem de necessitate fatorum, eam prætexuit suo commisſo. Sed scitè retorsit philosophus.

Benefactis pensare delicta.

Idem.

Κάλοις ἐν ἐσθλοῖς πόσῃ ἀποσβώσῃ φόγον. Aliis bene actis hocce depellunt probrum.

PERFICIENDI, SIVE ABSOLVENDI.

Nodum soluere.

Cicero.

Κάδαμμα λύειν. Dicebatur, qui negotium alioqui impeditum facilè conficeret.

Tenedia bipennis.

Τενέδιος πέλεκυς. Id est, Tenedia securis. Conueniet aut in eos, qui nimium seuerè iudicant ac puniunt, aut qui celeriter expediunt controuersias & litium ambiguitates. Inde translatum, quòd olim rex Tenedi securim gestans lites audire consueuit: causſáque iudicata, protinus eum, qui feciſſet iniuriā, securi percutere. Aut quòd Tenedius quidā rex legem tulit in adulteros, vt vtriusque corpus securi concideretur, ciúsque legis exemplum etiam in filium edidit.

Colophonem addidit.

Diogenian

Τὸν Κολοφῶνα ἐπέθηκεν. Dici cōsueuit, quum summa manus rei cuipiam imponitur, aut quum accedit id, sine quo negotium confici non potest. Strabo scribit Colophonios, olim cum naualibus copiis abundasse, tum equestribus vsque adeò præcelluisse, vt vbicunque gentium bellum gereretur, quod confici non posset, Colophoniorum equitum auxilio profligaretur.

Colophonium fastigium.

Plato.

Κολοφωνία ψῆφος. Quum Colophonij duodecim ciuitatibus imperarent, quarum vna Smyrna, in publicis conciliis si quando Smyrnensium æquales fuissent calculi, pars ea vincebat, cui subscripsissent Colophonij illi, quorum opera vicerãt in prœlio. Itaque prouerbiũ quadrabit, quum significabimus iudicium aut suffragiũ alicuius plurimum in re quapiam valere.

Summum fastigium imponere.

Pro eo, quod est, Rem omnibus suis partibus absoluere, exempla reperies apud Ciceronem. Translatum ab ædificatoribus, qui perfecto demum ędificio, fastigium aliquod solant imponere.

Circulum absoluere.

Τὸν κύκλον ἀποτελεῖν. Est rem omnibus numeris, omnibúsque partibus perfectam reddere.

Seneca. *Summam manum addere.*

Mirum ni metaphora ab artificibus translata, qui primum rude quoddam operis simulacrum effingunt, atque hanc primam appellant manum, deinde formant expressius, postremo summa cura expoliunt, atque hanc supremam seu summam manum vocãt. Eadem figura dicimus, Nihil deesse præter extremam manum.

Horatius. *Supremum fabulæ actum addere.*

Pro eo quod est, Extremum finem imponere. M. Tull. ad Quintum fratrem: Illud te ad extremum & oro & hortor, vt tanquã poetæ boni & actores industrij solẽt, sic tu in extrema parte & conclusione muneris ac negotij tui diligentissimus sis.

Ad vmbilicum ducere.

Pro eo, quod est, Librum finire atque absoluere. Sunt enim vmbilici, ornamenta quædam ossea, aut lignea, corneáue, vmbilici nostri formam imitantia, quæ voluminibus iam absolutis addebantur, atque hinc prouerbialem figuram esse natam: Ad vmbilicũ peruenit, id est, ad finem

Ad coronidem vsque.

Μέχρι τῆς κορωνίδος. Id est, Vsque ad coronidem. Quum extremum finem rei cuiuspiam significamus. A nauibus trãslatum, quibus aliquid rostri speciem gerens solet addi. Iucundius erit, quoties transfertur ad animum, veluti si quis studiorum coronidem dicat, au moneat, vt egregiis cœptis

ptis auream addat coronidem. Aut vitæ laudabiliter actæ iubeat auream imponi coronidem, hoc est, mortem piam.

Seruatori tertium.

Τὸν τρίτον τῷ σωτῆρι. Id est, Tertium seruatori. Pindari interpres ostendit antiquitus fuisse morem, vt in conuiuiis primus calix misceretur Ioui Olympio, secũdus heroibus, tertius Ioui seruatori. Addit autem hunc calicem σωτῆρος appellatum, quòd hucusque potatio citra ebrietatem animíque noxam consisteret. Iuxta illud apud Apuleium Asclepiadis dictum, existimantis primum craterem pertinere ad sitim, secundum ad voluptatem, tertium ad ebrietatem, quartum ad insaniam.

Domum quùm facis, ne relinquas impolitam. Hesiodus.

Sẽsus est: Vnicuique negotio, quod semel instituerimus, finem idoneum imponendum, vt nihil omnino desideretur. Veluti si quis adhortetur aliquem ne litterarium studium deserat, sed laudabiliter institutis summam manum imponat, ne vulgò ludibrio sit.

Omnia octo. Iull. Poll.

Ἅπαντα ὀκτώ. Cùm nihil deesse significamus, aut cùm multa inter se similia videntur.

Si meus ille stylus fuisset. Cicero.

Pro eo quod est, Si hoc negotij meo arbitrio, meóque artificio commissum fuisset. Translata metaphora à fabularum actoribus, quorum stylo & calamo fabula tota conficitur. Porrò stylus est cuspis illa graphiaria, qua scribimus in tabulis ceratis.

Ad Herculis columnas. Strabo.

Ἡρακλείας στήλας. Sic enim vulgò dici solet τὰ πέρα Γαδείρων ἀπερατά. Id est, Quæ vltra Gades, inaccessa. Quo significant vltra columnas Herculis non esse quò progrediare. Colũnas has Hercules ibi fixisse dicitur, qui boues vestigaret Geryonis, tanquam illic esset suprema orbis meta.

Ad Phasim vsque nauigauit.

Εἰς Φάσιν, ἔνθα ναυσὶν ὄχατος ὁρόμος. Id est, Ad Phasim, vbi supremus cursus nauibus. Phasis Euxini sinus est extrema nauigationis meta. Aut vsque ad Britannos, quos auctores extra mundi terminos ponunt.

Toto deuorato boue, in cauda deficit.

Παντα ἐκπραγὼν τὸν βοιῶ, εἰς πλὼ οὐκὴν ἀπικεμφθ. Hoc est, Reliquo negotio peracto, in extremo fine delassatus est.

Bellicum canere. Receptui canere.

Bellicum canere, pro eo quod est, animare atque exhortari. Receptui canere, pro finire. Signa canant, apud Martialem, id est, iam cõgrediamur. Et apud Plautum, Collatis signis depugnare: apud eundẽ versis gladiis depugnare. Quin hoc ipsum Collatis signis, haud dubiè prouerbij speciem habet, quum significamus seriam & exactam de re disceptationem. Iuuenal.

Hæ tuba rixæ. Id est, hoc belli initium.

Iull. Poll. ### *Hic telam texuit, ille deduxit.*

Hoc est, Alter orsus est, alter perfecit.

Hermipp. ### *Filum neuisti, & acu opus est.*

Ρ'άμμα ἐπέκλωσας, ϖερόνη ϗ ῥαφίδος. Id est, filum ductũ est, opus est & acu. Quum significamus non satis esse cœpisse, nisi pari industria perficias. Didicisti artem, superest exercitatio. Didicisti Grammaticam, restat dialectica. Didicisti sacras literas, restat bona vita.

Summum fuere centonem.

Plutarch. Ad hanc formam pertinet, quod apud Nonium ait Lucilius: Sarcinatoris esse, summum fuere centonem optimè.

Lunæ radiis, non maturescit botrus.

Conueniet in eos, qui conantur quod ob defectũ virium non queunt perficere.

Nihil potest nec addi, nec adimi.

De perfectis operibus ita vulgò dici solitum.

Quadratus homo.

Aristotel. Qui caret omni vitio, & quæ sunt virtutis, contemplabitur: ac fortunæ casus optimè feret, ac prorsus omni ex parte modulatè, is verè bonus est & quadrangulus.

Horatius. ### *Rudem accipere. Rude donare.*

Rudem accipere, pro dimitti à munere, Rude donare, pro dimittere. Inde ducta metaphora, quòd antiquitus gladiatores, quibus permissum erat à gladiatorio munere cessare, rude donati dicebantur: Proinde quicunque à munere quouis in otium restituuntur, vel ob ætatem, vel ob imbecillitatem, rudem accepisse dicentur.

Finem vitæ spectа.

Solon

Solon Crœso respondit, nemini competere nomen beati, nisi qui feliciter vitæ cursum peregisset. Quod referens Iuue. *Quem vox*, inquit, *facunda Solonis Respicere extremæ iussit spatia vltima vitæ.* Ouidius in Transformationibus sic extulit:

Sed scilicet vltima semper
Expectanda dies homini est, dicique beatus
Ante obitum nemo supremaque funera debet.

Quin hodiéque passim omnibus est in ore. Ab exitu rem spectandam esse.

Haud perficiet.

Qui dicet negotium haudquapuam perfectum iri, verbis Homericis id dicat licebit.

Τελέει δ' ὁδὸν οὔποτε παύτῳ. Id est,
Verùm hancce viam haud perfecerit vnquam.

Carpere prouinciam. Tradere prouinciam.

Tradere prouinciam, figura prouerbiali dicunt, qui negotium aliquod curandum committit. Capiunt susciṕiúnt ve prouinciã, qui rei curandæ onus in se recipiũt. Metaphora sumta à cõsuetudine Romanorum, apud quos qui magistratũ gerebãt, prouincias alias alij sortiebantur. Terẽtius: *O Geta, prouinciam suscepisti duram.* Plau. *Abi directus in tuam prouinciam.*

Cursu lampada trado.

Lucretius. Cursu lãpada tradere, est partes tuas quasi successione, in alium atque aliũ transferre. Eõdẽ pertinet illud Persianũ: *Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?* Terent. *Tradunt operas mutuas, & alius alij vicissim suppetias ferunt.*

Sarta tecta.

Pro consummatis, probéque curatis, & in quibus nihil sit omissum, ex solennibus verbis iureconsultorum abiit in prouerbium. Plaut. in Trin. *Ne tibi ægritudinem pater parerem, parsi sedulò: Sarta tua precepta vsque habui mea modestia.*

Verbis conceptis peierare.

Plautus. Olim iuraturo solennibus verbis præibatur, quò iusiurandum esset firmius, Interdum iurans tenebat aram, quò maior esset iurisiurãdi religio. Itaque sanctissimum iusiurandũ significãtes, dicebant, *Nec si aram tenens iuraueris, credam tibi.*

Universidad de Deusto Biblioteca

Θρᾴττειν.

Θρᾴττειν significat decipere, & Thraciis dolis tractare. Sunt enim θρᾴτται ancillæ Thraciæ.

Superauit dolum Troianum.

Plautus in Pseud. *Superauit dolum Troianum atque vicit Pseudolus.* Sentit autem de equo Troiano è trabibus contexto. Quemadmodum autem Græci per subornatum Sinonem imposuêre Troianis, ita Pseudolus per Harpagem imposuit Lenoni.

Græca fide.

Ἑλληνικῇ πίστει. Pro certa fide per ironiam. Ausonius: Mutuatur ad Græcam fidem. Euripides: Πιστὸν ἑλλὰς οἶδεν οὐδὲν, Græcia nequaquam nouit fidem.

Punica fides.

Pœnorum perfidia in prouerbium abiit, quòd ea gens peculiariter periurij, vanitatisque notata sit.

Altera scabit, altera ferit.

Gregorius theologus: Ὥσπερ τίνες ἑνὸς αἰσθὸς τῇ μὲν τῇ χειρὶ κατακνήχοι τὴν κεφαλὴν, τῇ δὲ παίοι τὴν παρειάν. Id est, Perinde quasi quis eiusdem viri altera manu scabat caput, altera malam feriat.

Ex eodem ore calidum & frigidum efflare.

Æsopus. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐξέχειν. Bilingues & qui eundem modò laudant, modò vituperãt, ex eodem ore calidum ac frigidum spirare dicuntur. Huic confine est illud Iacobi Apostoli: Ex eodem ore emanat dulce & amarum.

Magadari.

Μαγαδίζειν siue μαγαδύειν, dicebantur olim, qui bilingues essent, eodem ore laudantes ac vituperantes, pudicè & obscœnè loquentes, ductum à magadide, quod organum esse δίφωνον constat, simul emittens geminam vocẽ grauem
plutarch. & acutam, harmonia, quæ dicitur δι' ὅλων.

Altera manu fert aquam, altera ignem.

Τῇ μὲν ὕδωρ φορεῖ, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τὸ πῦρ. In eum torqueas licebit, qui quum coram sit blandus, occultè noceat. Aut in bilinguem, & nunc laudantem, nunc vituperantem. Loquitur Plutarchus de muliere diuersis & contrariis instructa.

Altera

Altera manu fert lapidem, altera panem ostentat. Plautus.

Qui coram blandiuntur, clam obtrectantes, palam amicos agunt, clanculum nocent. Aut qui hîc prosunt, illic lædunt, falsam beneficij spem ostẽtant, vt nacti occasionem, funditus perdãt, ij dicuntur altera manu portare lapidem, altera panem ostentare. Translatum ab iis, qui canes ostentato pane pelliciunt, deinde accedentibus saxum illidunt.

PERPLEXVS.

Ventus neque manere sinit, neque nauigare. Diogen.

Ἄνεμος ἔστε μένειν ἐᾷ οὔτε πλεῖν. Vsus erit, vbi quis in eas rerum angustias inciderit, vt nec relinquere negotium sit in tegrum, nec absoluendi sit facultas. Metaphora sumta à ventis.

Auribus lupum teneo. Terentius.

Donatus Græcam parœmiam Græcis adscribit verbis: Τῶν ὤτων ἔχω τὸν λύκον, οὔτ' ἔχειν, οὔτ' ἀφεῖναι δύναμαι. Id est, Auribus lupũ teneo: neque retinere, neque amittere possum. Aiunt lupum non posse teneri auribus. Dicuntur in eos, qui eiusmodi negotio inuoluuntur, quod neque relinquere sit integrum, nec tolerari possit.

Hæret in vado.

Ambrosius in Lucam: In abruptum, inquit, disputationis venimus, hæremus in vado. Metaphora à nauigio ducta, quod vado illisum frustra circumagitur. Tullius: Venit ad extremum, hæret in salebra. Sũt autem salebræ, fluminum aut viarum obstacula, à saltu dictæ.

Gangamon.

Iulius Pollux lib. 10. citat Æschylum, qui negotium inuolutum & explicatu difficile γαγάμωνα dixerit, quemadmodum dicimus nassam. Docet item genus esse retis inuolutis flexibus sinuosum ac perplexum, quod à Græcis dicatur γαγάμων, à γῶ, quod est capio.

In aqua hæret. Cicero.

Qui fluctuat, neque in solido consistit. Trãslatum ab oratorum clepsydra, vt eum in aqua hærere dicamus, qui se destillata iam aqua, tamen è caussa non potest expedire.

Universidad de Deusto Biblioteca

Nunc meæ in arctum coguntur copiæ.

Terentius, *In angustum oppido nunc meæ coguntur copiæ.* Metaphora sumta ab exercitu qui obsidetur ab hostibus, vt difficile sit effugere.

Inputeo constrictus.

Plato. Ἐν φρέατι συγκόπτους. Quadrabit in eos, qui in angustias eas redacti sunt, vt extricare sese nullo modo possint. Idem: Iu puteo cum cane pugnare, & Cantherium in fossa.

Perplexus.

Homerus. Qui in maximis versatur periculis, nec vllum affulget subsidium, vsurpabit illud Homeri ex Odyss. π,

Οὐδέ τις ἄλλη
Φαίνετο χαιάων, ἀλλ' οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα. Id est,
Nec vlla apparuit vltrà
Tellus, sed nobis cælum vndique, & vndique pontus.

Perplexus, animique consternati.

In eum, qui periculoso negotio cõsternatur animo, nec rationem inuenit, qua explicet sese, quadrabit illud ex Homeri Iliad. θ,

Νέστορα δ' ἐκ χείρων φύγον ἵππια μηλόβοτα. Id est,
Fugêre è manibus mirandæ Nestori habenæ.

Ne Execestides quidem viam inuenerit.

Οὐδ' Ἐξηκεστίδης αὖ εὕροι πρὸ ὁδοῖο ὁδόν. Id est, Nec Execestides quidem rectam viam inuenerit. De negotio perplexo atque inexplicabili. Execestides quidam vulgò malè audiit, quòd immodicus esset in peregrinationibus, vt omnes vias quàm maximè cognitas haberet.

Labyrinthus.

Λαβύρινθος. Labyrinthum olim vocabant orationem, aut rem quampiam vehementer impeditam & inextricabilem. Veluti si quis philosophiæ studium, Labyrinthum vocet. Sumtum à Labyrintho Dædali. Huic non dissimilis erat Mæander. Id erat picturæ genus ortum ab exemplo Labyrinthorum. Prudentius in carmine: *Cultor Dei, O tortuose serpens, Qui mille per Mæandros.*

Plautus. ### *De gradu deiycere.*

Pro eo quod est, animo consternari, ac velut à statu mẽtis dimoueri. In gradum reponere, quasi in pristinum locum restituere. Ad eandem formam pertinent, mouere loco,

loco, deturbare gradu, restituere in locum.

De possessione deiycere.

Ex sermone Iurisconsultorum in vulgi sermonem abiit, pro eo quod est, famam cuipiam eripere quam iam omnium consensu obtinuerit: aut adimere quippiam, quod suo quasi iure tenere videatur. Nam ius semper fauet possidenti.

Peribis si non feceris.

Vbi quis in eum redactus est locum, vt nec aggredi rem possit citra magnum incommodum, neque tuto omittere. Si faxo, vapulabo. Plautus.

Nec currimus, nec remigamus.

Aptè torquebitur in illos, qui frustra conãtes nihil proficiunt, videlicet aduersante fortuna.

Nec caput, nec pedes.

Negotium ita perturbatum, vt nescias quo pacto vel expedias vel amittas, veteres dicebant, Nec caput habere, nec pedes. Cicero.

PERSPICACITAS.

Linceo perspicacior.

Sunt, qui tradunt Lynceum primum reperisse fodinas metallorum, æris, argenti, & auri. Et hinc vulgo natam fabulam, quòd ea quoque videret, quæ sub terra forent. Aristophanes in Pluto: Βλέπειν τ' ἀποδίξω σ' ὀξύτερον τῶν Λυγκέως, Id est, Faxo vt videas, vel Lynceo ipso acutius. Cicero: Quis est tam Lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat? Plato.

Serpentis oculus.

Ὄφεως ὄμμα. De his dici consueuit, qui acribus & intentis intuerentur oculis. Ab animãte sumta metaphora. Hor.

Cur in amicorum vitijs tam cernis acutum
Quàm aut aquila, aut serpens Epidaurius?

Ἐν πλάτει.

Ἐν πλάτει dictum, accipiendum interpretantur Græci, quum paululum vltra præscriptum significant esse concedendum, præsertim in his quæ sunt humanitatis. Veluti si quis pollicitus solutionem ad diem Augusti decimum, reddat postridie. Iulianus Pandectarum l. 46. Tit. de solutio. & l. ç. Ratum autẽ dominus habere debet, mox quum

primum certior factus est, sed hoc ἐν πλάτει, & cũ quodam spatio temporis accipi debet.

Odorari.

Translationes quæ ducuntur à corporis sensibus, omnes ferè prouerbiales sunt. Velut, odorari pro rescisscere. Olfacere, pro deprehendere. Subolere, pro suspectum esse. Obolere, pro molestum esse, aut esse in suspicione. Huc pertinent & illa, Olet mendacium, Redolet Atticismum, Olet lucernam. Cicero ad Atticum: Hominem degustes. Idẽ ad eundem: Et Latinus ille tuus Atticismus ex interuallo regustãdus. Et palato satisfacere dicitur, quod animo placet. Deuorare tædium. Absorbere molestiam. Affinia sunt illa: Sapiunt arrogantiam. Resipiunt iuuenile quiddam. Concoquere item, pro vincere molestiam. Nauseare, cum tædio audire. Euomere, dicere quod dolor non sinebat reticere. Et expuere miseriam ex animo. Consputare, pro lacessere maledictis. Despuere pro contemnere. Stomachari, pro indignari. Oculis ferre, pro vehementer amare, curæque habere. In oculis esse. Obuersari oculis, id est, recordari, & in memoria, cogitationéque esse. Respicere, curam agere, & rationem habere. Prospicere, in posterum consulere. Despicere, fastidire, mirari. Conniuere, pro data opera dissimulare. Cæcutire, hallucinari, pro falli iudicio.

PERSPICVITAS.

Vel cæco appareat.

Plutarchus. De re vehementer perspicua. Eusebius aduersus Hieroclem:

Ἀλλὰ γὰρ κἂν τυφλῷ, φασὶ, δῆλον.

Quin etiam vel cæco perspicuum aiunt esse.

Et puero perspicuum est.

Plato. Καὶ παιδὶ δῆλον. De re supra modũ perspicua, confessáque.

Notum lippis ac tonsoribus.

Quæ iam in ora vulgi abierunt, omnibus tonsoribus ac lippis nota dicuntur, propterea quòd olim in tõstrinarum consessibus omnes rumores narrari consueuerunt. Horat. *opinor Omnibus & lippis notum & tonsoribus esse.* Nam lippi in tonsorum officinis desident, expetentes remediũ oculorũ.

Tanquam in speculo. Tanquam in tabula.

Καθάπερ ἐν κατόπτρῳ ἢ ὥσπερ ἐν γραφῇ. De re vehementer euidente,

uidente, perspicuáque. Terent. *Denique inspicere tanquam in speculum vitas omnium iubeo.*

Rudius ac planius.

Suidas admonet subesse prouerbium, quod hunc ad modum feratur, σαφέστερόν μοι καὶ ἁπλούστερον φράσον, Id est, Apertius mihi loquere, atque indoctius. Sumtum à quibusdam ænigmatum inuolucris.

Electro lucidior.

Ἠλέκτρου διαφανέστερος. Id est, Electro pollucentior. De re magnopere dilucida. Lucianus.

Veluti è speculo.

Ὡς ἀπὸ σκοπᾶς. Dum quis rem velut oculis subiectam, totam vndique contemplatur. Plutarch.

Archimedes non posset melius describere.

Archimedes Syracusanus geometra fuit celeberrimus, nusquam non intẽtus figuris geometricis, adeò vt pingẽs sit interfectus. Ex quo prouerbij specie dixit Cic. pro Aul. Cluent. Nõ Archimedes potuit melius describere. Solét. n. Geometræ mathematicas figuras in puluere depingere. Cicero.

Mens videt, mens audit.

Νοῖς ὁρᾷ, καὶ νοῖς ἀκούει. Id est, Mens videt, mens audit. Locus erit adagio, vbi iubemus quẽpiam attentum esse, quem admodum dicimus, Hic ego & istic sum.

Candidus sermo.

Λευκὸς λόγος. Græcis dicitur oratio dilucida, perspicuáque, à colore qui inter cæteros plurimum habet lucis. Vnde λευκότερον εἰπεῖν dicuntur, qui clariùs efferunt quod sentiũt, hoc est, σαφέστερον. Et λευκὴ φωνὴ, vox dicitur quæ facilè penetrat aures auditorum.

PERTINACIA.

Ostrei in morem hæret.

Ὥσπερ λεπὰς προσίσχεται. Id est, Ostrei siue conchylij in morem adhæret. Aristophanes dixit in anum quæ ægrè à iuuene diuellebatur:

Ὡς δυτόνως ὦ Ζεῦ βαπλεῖ, τὸ γραῖδιον
Ὥσπερ λεπὰς τῷ μειρακίῳ προσίσχεται. Id est,

O Iupiter, quàm fortiter conchæ modo,
Isthæc anicula adhæret adolescentulo.

Est concharum genus quod capillamentis quibusdam

inter se cohæret, quò tutius sit aduersus vndarum motus.

Lycurgus sophista.

Alios tragœdos prouocat.

Τοὺς ἑτέρους τραγῳδοὺς ἀγωνιεῖται. Id est, Aduersus reliquos tragœdos sese parat. Didymus ostendit dici solitum in eos qui sese componũt instruúntque aduersus partẽ aduersam. Translatum videtur à certaminibus Baccho sacris, in quibus tragœdorum feruebat concertatio. Huc referas licet paulò inferiùs adductum: Auriculam mordicus.

Cicero.

Mordicus tenere.

Est summa pertinacia tueri, quòd Græci vocant ὀδάξ. In eundem sensum dixit Seneca: Vtraque manu.

Idem.

Toto corpore. Omnibus vnguiculis.

A feris sumta metaphora, quæ dentibus, vnguibus, totóque corpore retinere solent, quod nolint extorqueri.

Gladiatorio animo.

Terent. in Phorm. *Hem gladiatorio animo ad me affectant viam.* Quo significatur ita tendi ad nocendum alteri, vt id cum proprio etiam periculo tentetur, animo pertinaci, paratóque vel perdere vel perire.

Nisi crura fracta fuerint.

Marcus Tullius docet prouerbio fuisse iactatum in C. Plancum, eum perire non posse, nisi crura ei fracta fuissent. Is incenderat curiam, ob quod facinus quum esset eiectus in exilium, tamen pòst armatus ausus est redire in Vrbem.

PHILAVTIA.

Persius.

Non videmus manticæ quod in tergo est.

Id est, Non videmus nostra ipsorum vitia, quum aliena curiosis oculis perspiciamus. Finxit Æsopus singulos mortales binas habere manticas, hoc est, peras. Alteram, ante pectus: alteram à scapulis, tergóque propendentem. Sed in priorẽ, inquit, aliena vitia immittim⁹, in posteriorẽ nostra.

Quod volumus sanctum est.

D. Augustinus lib. Contra Cresconium Grammaticum IIII. Non iam, vt vetus prouerbium fertur, quod volumus sanctum est, sed etiam quando volumus, & quandiu volumus. Genus hoc hominum hodie regnat in mundo, qui pietatem non exigunt ad Christi regulam, sed ad suos affectus, & quidquid vehementer amant, hoc videri volunt etiam sanctum.

Papa

Papæ Myxus.

Βαβαὶ μύξος. In glorioſos & iactabundos dici consueuit. Nam βαβαὶ stuporis & admirationis significationem habet. Myxus autem sacerdos quispiam fuit Dianæ, glorioſus & magniloquus.

Didymus.

Amicos tragœdos æmulatur.

Τοὺς ἑταίρους τραγῳδοὺς ἀγωνίζεται. Sumtum ab histrionibus tragœdiarum, qui quum sint leuissimi nebulones, tamen vbi Deum aut Regem agunt in fabula, tum cultu, voce gestúque maiestatem quandam imitantur. Dici solitum de his qui sese accommodarent, & morum seueritatem sumerent ad æmulationem aliorum.

Plutarchus

Tragicè loqui.

Τραγικώτερον λαλεῖν. Est verbis vti magnificentioribus. Est enim tragicorum character sublimis, amátque tragœdia ampullas & sesquipedalia verba.

Turpis iactantia.

Nõ est generosi animi iactare sese de iis, quæ fortiter aut feliciter fecit. Sup hoc ita Menelaus apud Homerũ Iliad. ρ,

Οὐ μὰν καλὸν ὑπέρβιον ἀχεπάσθαι. Id est,
Haud sanè pulcrum sese iactare superbè.

Diogenian

Ne magna loquaris.

Μὴ μεγάλα λέγε. Admonet temperandum esse à magniloquentia. Horatius:

Proiecit ampullas & sesquipedalia verba. Idem:
Et spirat tragicum satis & feliciter audet.

Argenti fontes.

Ἀργύρου κρῆναι λαλοῦσιν. Id est, Argenti fontes loquuntur. In eos qui stolidè quidem atque indoctè, sed arroganter tamen & confidenter loquerentur, opibus videlicet suis freti Mimus, *Fortuna quem nimiũ fouet, stultũ facit.* Antiphanes:
Opes enim, sicut medicus malus,
Vbi cæperint, reddunt videntes illico cæcos. Quadrabit in eos quoque, quorum oratio propter opum fiduciam plus satis libera atque audax videbitur. Nam quemadmodum paupertas timiditatem adfert, itidem opulẽtia παῤῥησίαν, id est, loquendi confidentiam adducere solet.

Fœnum habet in cornu.

In homines feroces ac maledicos dicitur, Fœnũ habet in

cornu. Horat. in Sermon. *Fœnum habet in cornu, longè fuge.* Inde translatum, vt Acroni placet, quòd antiquitus bubus cornupetis fœnum pro signo in cornu appenderetur, quo sibi caueret, qui fortè occurrissent.

Diogenian

Colophonia ferocia.

Κολοφώνεια ὕβρις. In insolentes, qui ferociter decipiunt & affligunt humilioris fortunæ homines. Aut in eos, quibus sua ferocitas exitium attulit. Sumtum ab arrogantia, suaperbiáque eius gentis.

Oleum in auricula ferre.

Est apud Martialem. Poëta taxare videtur hominem rigida, supináque aure:

Narratur quidam bellè dixisse Marulle,
Qui te ferre oleum dixit in auricula. Neque negauerim posse referri ad assentatores, qui velut oleum in aurem instillant, dum iucunda loquuntur magis, quàm salutaria.

Oleum vendere.

Huc pertinebit illud Euangelicũ, de venditoribus olei.

Fortuna reddit insolentes.

In eum, qui posteà quàm fortuna secundior affulsit, animos item effert, & paulò confidentius gerit sese, quadrabit illud Homeri:

Lætatus ventis pandebat vela secundis.

Ab Eteobutadis ducit genus.

Ἐξ Ἐτεοβουτάδων ἕλκει τὸ γένος. Dici solitum de iis, qui maioribus illustribus & antiqua nobilitate sunt oriundi, vide licet à Buto quopiam, qui sacerdotes instituit Athenis. Et ab huius posteris postea summi magistratus creabantur. Venustius erit, si per ironiam sumatur in hominem obscurum, aut nobilitatis & imaginis ostentatorem.

Ne intra vestibulum quidem.

Οὐδ' ἐντὸς αὐλοῦ. In tumidos, feroces & insolentes dici solitum, qui procul omnes à se submouent.

Aut minus animi, aut plus potentiæ.

Ἢ φρονεῖν ἔλασσον, ἢ δύνασθαι δεῖ μείζον. Id est, Oportet aut minus animosum esse, aut plus posse. Conuenit in feroces, quorum arrogantiæ non suppetant vires. Aut qui non timent irritare, quem vincere non possint. Plutarchus: Aut adde viribus, aut detrahe animo.

Mẽ-

Mendax atraphaxis.

Aristoph.

Ψευδῶν πλέα ἀτραφάξις. Id est, Referta mendaciis atraphaxis. De tumidis ac ventosis. Atraphaxis holeris genus, quod celeriter in altum surgit. Latinis Atriplex dicitur, betarum generi affinis.

Suum cuique pulcrum.

Homerus.

Vide, Alia aliis placent.

Suo quisque studio gaudet.

Qui dicet aliis studiis alios teneri, & vnumquemque suo victitare quæstu, proferet illud Homeri:

Οὐ γὰρ φαίηκεσσι μέλει ἰὸς ἠδὲ φαρέτρη,
Ἀλλ' ἱστοὶ καὶ ἐρετμὰ νεῶν, καὶ νῆες ἐΐσαι. Id est,
Nam Phæacibus haud cordi iacula atque pharetra,
Sed remi, tabulíque ratis compactilis æquis.
Horatius: *Tractent fabrilia fabri.*

Festucam ex oculo alterius eiycere.

Matth. 7.

Matthæus: Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabẽ verò quæ in oculo tuo est, non intelligis? Horat.

Qui ne tuberibus propriis offendat amicum
Postulat, ignoscat verrucis illius æquum est.

Tubera, maiora vitia dixit: verrucas minora, quæ alibi nęuos appellauit. Hìc & illud: *Verrucis offendi qui tubera habet*

Suus cuique crepitus bene olet.

Plato.

Nemo est cui sua mala, non videantur vel optima.

Ipsis placet.

Αὐτοῖς ἀρέσκει. Vbi rem parum nobis probari, aut caussam nihil ad nos pertinere significamus. Terent. *Mihi non fit verisimile. Atqui ipsis commentum placet.* Suis quisque consiliis, suaéque sententiæ blanditur. Homerus: ὡς ἄρα θυμῷ, id est, Placuit animo. Item: Sic lubitum est animo meo. Virgilius, *Dijs aliter visum.*

Pedere thus.

Βδεῖν λιβανωτόν. Accommodabitur in hos, quorum & vitia placent, aut ipsis, aut aliis impendiò amantibus. Aristophanes: Non enim thus pedo. Quadrabit & in assentatores.

In armis accissat.

Ἐπὶ τοῖς ὅπλοις ἀκκίζεται. In eum, qui sibi placet, seséque quasi contemplatur in armis suis. De Accone muliere, quæ ad speculum ineptè sibi blandiebatur.

Philauti.

Φίλαυτοι. Qui sibi vehementer placent. Vitium autem φιλαυτία dicitur. Quod appositè circumloquens Horatius, *Cæcus* (inquit) *amor sui.*

Quæ quis ipse facit.

Aristotel. Rhet. lib. 2. disputans de affectibus, refert hoc dictum vulgò iactatum: ἃ γάρ τις αὐτὸς ποιεῖ, ταῦτα λέγεται τοῖς πέλας μὴ χρῆσθαι. Id est, Nam quæ quis ipse facit, hæc dicitur vicinis non vertere vitio. Cõueniet cũ illo Terẽtiano: *Homine imperito nil quidquam est iniustius, qui nihil nisi quod ipse facit, rectum putat.* Sunt enim qui damnant quidquid ipsi non possiunt assequi.

Et me mater, &c.

Theocritus Ecloga cui tutulus νομεῖς:

Κἄμ' ἔφαθ' ἁ μάτηρ πολυδεύκεος ἦμαρ ἀμείνω. Id est,

Me quoque Pollucem mea mater vincere dixit.

Cùm quis anteponitur, aut æquatur iis, cum quibus nullo modo conferendus est. Matres enim amore cæcutiunt in filios, & formosissimos putant, qui sunt deformes: fortissimos, qui ignauissimi. Pollux pugil optimus fuisse creditur.

Te ipsum laudas.

Plutarchus

Σαυτὸν ἐπαινεῖς. Vbi quis sese laudat, suique tibicen agit.

Te ipsum inspice.

Μὴ τοὐμόν, ἀλλὰ σὸν γε τὸν σὸν φῦλος σκόπει. Id est, Age, non meum, verùm & tuum inspicito genus. Stultum est in alterum dicere, quod in te possit retorqueri.

Patriæ fumus igni alieno luculentior.

Lucianus, Καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὐτῇ καπνὸς λαμπρότερος ὀφθήσεται τῶν παρ' ἄλλοις πυρῶν. Id est, Patriæ fumus luculentior homini videtur, quàm ignis alibi. Homerus Odysseæ λ,

Γίγνεσθαι καπνὸν ἀποθρώσκοντα νοῆσαι,
Ἧς γαίης. Id est,

Exoptans oculis surgentem cernere fumum
Natalis terræ.

Multi te oderint, si teipsum laudas.

Πολλοί σε τοι μισοῦσιν ἢν σαυτὸν φιλῇς. Id est, Multi oderint, si temetipse diligas. Multis enim displiceat oportet, qui nimium sibi placet. Nulli minus sunt appositi ad mutuum amo-

rem ac beneuolentiã, quàm qui sese vehemẽter amãt.

Sine riuali diligere.

Ausonius.

Qui stultè mirantur, quod nemo alius concupiscat, veluti simia catulos suos, & miratur, ac amplectitur: & indocti poëtæ suas nugas soli diligunt. Tullius: O Dij quàm ineptus, quàm sese amãs sine riuali! Horatius in arte poëtica:

Nullum vltra verbum, aut operam sumebat inanem,
Quin sine riuali, teque & tua solus amares.

POTENTES.

In omnia potentes.

In eos, qui plurimum possunt vel nocere, vel prodesse, quadrabit illud Hesiodi:

Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.

Est enim in his pariter sita summa bonique malique. Accommodare licebit vel in hominem, cuius summa sit auctoritas, vel in rem quæ plurimum habeat momẽti, velut in Principem, aut vehementer gratiosum, siue in pecuniam per iocum, vel in litteras ac virtutes serio.

Nutu atque renutu.

Cui summam potentiam ascribimus, eius nutu atque renutu cuncta geri dicimus. multum est verbo efficere quod velis, at plus est idem efficere nutu ac renutu.

Preces armatæ.

M. Tull. παιδευτικῶς appellat, suasionem cum necessitate vique coniunctam, quales sunt Principum preces. Ouidius:

Precibúsque minas regaliter addit.

PRAELONGI.

Colossi magnitudine.

Κολοσσαῖος τὸ μέγεθος. i. Colossæa magnitudine. In homines prægrandi corporis mole. A statuis ingentibus, quas Colossos appellant.

Caliga Maximini.

Iul. Poll.

In homines insulsos, & immodicæ proceritatis. Natum à Maximino imperatore, octo pedes & semis longo.

Clematis Ægyptia.

Demetr.

Κληματὶς Αἰγυπτία. In eos, qui corpore præter modũ procero, atro colore essent, natũhaud dubiè ab eius herbę spe-

cie. Dicitur autem quod hanc maxime gignat Ægyptus, folio lauri, longo tenuíque, &c.

Sophocl.

Amens longus.

Ἄνους ὃς μακρός. Amens qui lõgus. Hoc est quod vulgõ dicitant, prælongis mentem deesse, pusillis nimium adesse animorum.

Athenæus.

Nullus malus magnus piscis.

Οὐδὲν κακὸς μέγας ἰχθύς. In homines prægrandi quidem corpore, cæterùm ingenio nullo. Idē: Nullus magnus, putris piscis.

Hieron.

Pinguis venter non gignit sensum tenuem.

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ πίκτει νόον. Id est, Subtile pectus venter obesus non parit. Admonet adagium, luxu corporis hebetescere mentis aciem.

Pusillus, quantus Molon.

Μικρὸς ἡλίκος Μόλων. Id est, Pusillus vt Molon. De vehementer breui statura corporis homuncionibus. Suidas ostendit dũos fuisse Molones, nota, sicuti coniicio, corporis breuitate, quorum alter histrio fuerit, alter fur, honesti scilicet quæstus vterque.

PRÆTER SPEM BONVM AVT MALVM.

Zenodot.

Coturnix Herculem.

Ὄρτυξ ἔσωσεν Ἡρακλῆ τὸ κρατιστεύν. Id est, Seruauit Herculem coturnix strenuum. Adagionis originem ad huiusmodi fabulam referunt: Coturnicem quandam Herculi in deliciis fuisse, cuius nidore cùm viua incenderetur, ille mortuus sit in vitam restitutus. Dici solitum de his, qui in periculo seruati essent ab his, à quibus minimè sperarant.

Faciunt & sphaceli immunitatem.

Καὶ σφάκελοι ποιοῦσιν ἀτέλειαν. Id est, Faciunt & sphaceli immunitatem. Athenis celebratum prouerbium de his, qui quouis prætextu quod volunt assequuntur. Natum ab eucru. Sphacelus autem morbi genus est, quod ex immodica defatigatione solet accidere. Quidam putant esse tormina articulorum, quidam ossium tabem. Hesych. indicat quem libet dolorem grauem sphacelum dici.

Omnia

Omnia secunda saltat senex.

Iocus prouerbialis, quo conueniet vti, quoties res priùs in periculum adducta præter exspectationem feliciter exierit. Quum aliquando Romæ ludi Circenses Apollini celebrarētur, & Hannibal nuntiatus esset circa portam Collinam ingruere, omnes raptis armis concurrunt. Reuersi postea quum piaculum formidarent, inuenerũt saltantem in circo senem quendam, qui quum interrogatus, dixisset se non interrupisse saltationē, ductum est hoc prouerbiũ: Salua res, saltante sene. Huic finitimũ est, Λαῶξ ἵπτατο, id est, Noctua volauit.

Homo homini Deus.

Ἄνθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον. Quod dici solet de eo, qui subitã atque insperatã attulit salutem, aut qui magno quopiam beneficio innuit. Antiquitas enim nihil aliud existimabat esse Deum, quàm prodesse mortalibus.

Deus ex improuiso apparens.

Lucianus.

Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανείς. In eos dicitur, quibus in rebus perplexis præter spem exoritur aliquis, qui salutem adferat negotiique difficultatem expediat. Sumtum est à consuetudine tragœdiarum, in quarũ plerisque machinis quibusdam Deus aliquis ostendebatur: ídque non in scena ipsa, sed è sublimi, qui repentè commutatis rebus fabulæ finem imponeret.

Mercuriale.

Ἐρμαῖον Græci vocabant lucrum præter exspectationem oblatum, à primitiis quas olim in viis ponebant Mercurio quibus viatores vescebantur. Alij malunt ductum ab aceruis lapidum, quos in itineribus ambiguis Mercurio sacros ponebant.

Deorum manus.

Θεῶν χεῖρες. Olim per ironiam, vt opinor, dicebantur efficacia illa pharmaca, quæ plurimis ex rebus, & è lõginquo petitis conficiuntur.

Negotium ex otio.

Suidas.

Πράγματ' ἐξ ἀσχολίας. Ex otio negotium. Vbi res præter opinionem euenit, & inde tumultus oboritur, vnde tranquillitatem & otium sperabamus.

Euentus præter exspectationem.

Homer.

Quoties res multo secus euenit, quàm vel fuerat institu-

ta, vel probabilibus coniecturis euentura videbatur, congruet illud Homeri ex Iliad. ρ,

Ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος αἰγιόχοιο. Id est,
Verùm præpollet magni Iouis vsque voluntas.

Mopso Nisa datur.

Virgilius. Quum præter omnium spem res præclara contigit cuipiam prorsus indigno, vt nihil iam non posse sperari vel à quouis appareat, *Mopso Nisa datur, quid non speremus amantes?* Nã Mopsum dicens, intelligit infimum abiectissimúmque pastorem, Nisam puellam insigni forma.

Glaucus poto melle resurrexit.

Γλαῦκος πιὼν μέλι ἀνέστη. Id est, Glaucus poto melle reuixit. Dici solitum, quoties aliquis vulgari rumore dictus mortuus, denuò prodit in publicum, & quasi rediuiuus apparet iis, quibus persuasum fuerat, eum vita defunctum esse. Satis constat ab euentu natum, nempe Glaucum quempiam præter omnium expectationem, gustato mellito pharmaco reualuisse.

Pindarus. ### *Insperabilem vitam agis.*

Ἀνέλπιστον βίον ζῇς. Id est, Insperatam vitam agis. Sic enim loquuntur Attici, hoc est, vitam mirificam, & quam ne sperare quidem auderet quisquam.

Plutarch. ### *Lauares Peliam.*

Λούσῃς τὸν Πελίαν. Id est, Laues Peliam. Dictum apparet, vbi quis salutẽ pollicitus, adfert exitium: aut vbi quis prodesse conatus, ingens addidit malum. Ductum à notissima Peliæ fabula, quem dum filiæ à Medea persuasæ studẽt ad iuuentam reuocare, lebeti feruenti impositum occiderũt.

Subitum remedium periculi.

Quum indicabimus rem in extremũ discrimen adductã, actúmque fuisse, ni subita salus protinus affulsisset, conueniet illud Homeri ex Iliad. φ,

Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Ni illico sensisset genitor diuúmque hominúmque.

Homerus. ### *Glorioſum & apud posteros.*

Quum facinus significabimus, cuius famam & posteritas celebratura videatur, quadrabit illud Homeri ex Iliados χ,

Ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.
Imò facinus insigne peregit,
Ipsa etiam quod posteritas exaudiat.

Gloria futuri.

Plutarch. Τὸ δὲ τοι κλέος ἐσσομένοισι. Admonet, famam laudémque rectè factorum contingere potissimùm apud posteros. Ouidius:

Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit.

Non omnino temerè est, quod vulgò dictitant.

Aristotel. Nõ planè falsum videtur, quod plurimis est in ore, quódque populi consensus approbat. Aristides dicit, non vsquequaque irritum esse solere, quidquid rumore populi iactatum fuerit.

Sutorium atramentum.

Tullius lib. Epist. 9. Iam pater eius accusatus est à M. Antonio, sutorio atramẽto absolutus putatur. Sentit (opinor) hominem absolutum fuisse iudicum corruptela, non citra infamiam. Est enim huiusmodi sutorium atramentum, vt neque magnopere atram imprimat notam, neque nullã tamen illinat maculam. Plinius simili figura dixit: Vitelliana cicatrice stigmosum.

Scarabeo nigrior.

Καραβίου μελανίτερος. In fœdos & vehementer atros ac fuscos. Nam scarabeus animal insigni, sed fœdo nigrore est.

Dedecus publicum.

Res omnibus modis infamis ac pernicioſa, non inelegãter indicabitur his versibus Homeri ex Iliad. γ, Homerus.

Πατρί τε σῷ μέγα πῆμα, πόλῃ τε παντὶ τε δήμῳ,
Δυσμενέσιν μὲν χάρμα, κατηφείην δὲ σοὶ αὐτῷ. Id est,
Noxa ingens vrbíque tuæ, populóque, patríque,
Hosti gaudia, sed probrúmque dolórque tibiipsi.

Cythonymi probrum.

Κυθωνύμου ἄρχος. Id est, Cythonymi dedecus. In hominẽ vehementer infamem, fœdíque nominis, cuiusque nomen iure supprimi debeat vel ob malefacta, vel ob calamitates. Vnde & Græca vox à celando nomine dicta est. Et hoc dictitant vulgò, tegendam ollam, quoties innuunt fœdius esse facinus, quàm vt auctoris facienda sit mentio. Zenodot.

Cerite cera dignus.

Olim notari dignos, atque improbos homines, Ce-

rite cera dignos prouerbio vocabant, nimirum ceritem ceram, insignem ignominiam appellantes. Horatius:

Quid deceat, quid non obliti, Cerite cera
Digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlyssis.

Acron & Porphyrion huiusmodi tradunt originem adagij: Romani Ceritibus bello subactis, eam dixere conditionem, ne suffragij ius haberent, ne leges vllas aut ederent aut haberent.

Hic bonorum virorum morbus est.

Αὕτη γε χρηστῶν ὄζιν ἀνδρῶν ἡ νόσος. Id est, At ille sanè morbus est probi viri. Vti licebit, quum id probro datur, quod magis laudi duci oportebat. Aut in tristia quædam & seuera vitia, quæ quum atrociora sint, tamen minus obnoxia sunt infamiæ, quòd his magnates ac probati laborent.

Apostol.

Quem fortuna pinxerat.

Οὗ τύχη μέλαινα γράφει, τοῦτον οὐ πᾶς χρόνος δυνάται λευκάναι. Quem fortuna nigrum scripserit, hunc non vniuersum æuum candidum reddere potest. Hoc est, Cui fortuna refragatur, huic quidquid tentauerit, infeliciter cedet. Alludit est ad nigros & albos calculos suffragiorum.

Cur non suspendis te?

Zenodot.

Τί οὐκ ἀπάγξω, ἵνα Θήβησιν ἥρως ἦς; Id est, Quin te suspendis, vt apud Thebanos heros fias? Apud illos summus honos habebatur iis, qui sibi mortem cõsciuissent, præsertim pro salute patriæ. Dici posse videtur in eos, qui famæ ducti cupiditate, semet periculis grauibus obiiciunt.

Adhortantis ad gloriam.

Quum hortabimur ad immortalem gloriam egregiis parandam factis, non inconcinnè adhibebimus Homer. illud carmen, quo Tullius aliquot locis vsus est.

Κλυτός τοι ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνοισιν εὐ εἴπῃ.

Strenuus esto, quò te posteritas quoque laudet.

Fractis auribus.

Galenus contra Thrasybulum: ὧν δεῖ τὰ θαυμαζόμενα παντὶ συγγράμματα, νῦν ὑπὸ τῶν τὰ ὦτα κατεαγότων παρεφερόμενα. Id est, Quorũ sunt admirandi isti libri, qui circũferuntur ab his qui fractas gerunt aures. De pugilibus, ni fallor, sentit, qui postea facti medici scribũt libros, aut potiùs de libris imperitorum medicorum, qui leguntur à pugilibus, qui solent habere laceras aures more suum, oculos suggillatos, totam

oculos suggillatos totam faciem tuberibus notatam, ex arte, quam exercent.

PROCLIVITAS.

Currentem incitare.

Τὸν πρόχειρον ὀτρύνειν. Est adhortari quempiam ad id, ad quod iam suapte sponte tendit. Homerus: *Quid me sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas?*

Benè plaustrum perculit.

Rusticorum prouerbium est: Benè plaustrum perculit. In eos, qui quempiam impellunt, quò sua sponte iam propendebat. Translatum à plaustris onustis. Plautus: *Qui manet, quasi adiuuat.*

A vicinis exemplum habent.

Qui faciunt quippiam aliorum exemplo prouocati. Vicinus enim vicino morbum suum affricat, & malorum commercio reddimur deteriores. Terẽtius: *Quid istuc tam mirum est, de te si exemplum capit?*

In planiciem equum.

Εἰς πεδίον τὸν ἵππον. Quoties quis ad id prouocatur, in quo plurimum valet, quóque vel maximè gaudet. Equus in cãpo tanquam in sua arena. Plato: Equites in planiciem prouocas, Socratem ad disputandum.

Mustelæ seuum.

Diogen.

Ταλῆ σίαρ. Id est, Mustelæ pingue, subaudiendum das, aut committis. Quum ea dantur, quorum qui accipiunt, natura sunt appetentissimi. gaudet enim hoc animal præcipuè seuo, veluti si quis laudaret laudis auidissimum, aut ad bibendum prouocaret natura biboſum.

Calcar addere currenti.

Plinius.

Ouid. *Non opus admisso subdere calcar equo.* Sunt autem fermè prouerbiales in totum illæ metaphoræ, Subdere calcar, Subdere stimulos, quemadmodum & illę: Iniicere frenum, Compescere fræno. Reuocare fræno, &c.

Vna scutica omnes impellit.

Μία μάστιξ πάντας ἐλαύνει. Vna scutica incitat omnes. De negotio dictum, quod facilè fieret, videlicet à promtis omnibus, ac suapte spõte currentibus. Vel in hos, quos eadem causſa impellit, puta eadem spes lucri, studium commune, idem amor aut studium. Sumtum ab aurigis. Suidas.

Lydum in planiciem prouocas.

Λυδὸν εἰς πεδίον προκαλεῖς. Id est, Lydum in campum prouocas. In eum competit, qui lacessit iam dudum ad id propensum & promtum. Notati Lydi, quòd ad bellum capessendum æquo propensiores essent.

Sphæra per præcipitium.

Ἡ σφαῖρα κατὰ πρανοῦς. Id est, Globus per decliue, subaudiēdum, voluitur aut mittitur: perinde est quasi dicas, currentem incitare. Nam sphæra facilè per locum decliuem deuoluitur. Nec malè quadrabit in eos, qui vitæ genus aliquod nacti sunt, ad quod videntur esse natura propensi.

Vno digitulo.

Vno digitulo, summam negotij facilitatem significabant. Terentius: *Qui mihi nunc vno digitulo fores aperis fortunatus: Næ tu ista saxo calcibus sæpe insultabis frustrà.*

Suade lupis vt insaniant.

Theocrit. Vbi quis animum inducit ad rem stultissimam, quam non aggrederetur nisi insanus. Nam lupi insaniunt vel sua sponte, veluti si quis tyrannum instiget ad crudelitatem.

In numerato habere.

Qui in caussis agēdis est ingenio præsentissimo, & quidquid aliis præstaret diutina cogitatio, id illi prima statim animi intentio daret. Sumtum ab his, qui res suas ad certissimum calculum redegerunt, hoc est, ad pecuniam numeratam.

Titio ad ignem.

Δαλὸς ὀπὶ πῦρ. Vbi quis applicatur ad eas res, ad quas natura propensus est: Vt si mulierosus ad puellarū conuictū, sanguinis auidus ad militiam. Non admodùm abludit ab illo: In matulam immeiere.

Maturior moro.

Πεπαίτερος μόρου. Dici potest vel in hominem miti ingenio præditum, vel in mollem, vel in vehementer propensum ad aliquid, velut in virginem nupturientem.

Olla lenticulam attigit.

Χύτρα δὲ φακίας ἅπτετο. Id est, Sed olla lenticulam attigit. Conueniet in eos, qui vehementer propēsi sunt ad aliquid, &c. Olla fictilis videtur amare lentem.

Ignis ad torrem.

Πῦρ

πῦρ ὀπὶ δαλὸν ἐλθόν. Id est, Ignis ad torrem veniens. De negotio quod raptim faciléque conficitur, quasi quum vltrò ignis ad torrem transuolat, ob materiei siccitatem.

Quàm facilè vulpes pyrum comest.

Plautus: *Tam facilè vinces, quàm vulpes pyrum comest.* De re factu proclini. Quòd nihil negotij sit vulpi dentatissimæ pyrum edere.

Tam in procliui quàm imber.

Plautus: *Tam hoc tibi in procliui quàm imber est, quando pluit.* Nā procliue propriè dicitur, quod ex alto deorsum propendet. Arduum est autem onera submoliri in altum.

Tanquam de narthecio. Cicero.

Pro eo quod est, Ex parato, & ad manum. Nam narthecium (opinor) vocat pyxidem, vnde pharmacopolę depromunt medicamenta.

Mercator nauiga, & expone. Strabo.

Quoties significabimus rei cuiuspiam esse tāquam auiditatem, vt nulla copia sufficiat: præsertim si quid mali sit, quod expetitur.

Vna pertica. Plinius.

Pro eo quod est, eadem opera. Sumtum videtur ab his, qui metiuntur agros. Perticam posuit pro decempeda. Seruius dixit perticam esse lineam, qua diuiduntur agri.

Tarichus assus est simul atque viderit ignem. Athenæus.

Τάριχος ὀπτὸς αὖθις αὖ ἴδῃ τὸ πῦρ. Id est, Tarichus assus vt ignem viderit. Est autem Tarichus piscis salsus. Opinor idem esse cum illo, ἀφύα ἐς τὸ πῦρ. Referas huc citatum antè, Ignem gladio ne fodito.

PROFICIENTIVM IN MELIVS.

Ab asinis ad boues. Plautus.

Ex humiliori conditione ad ditiorum partes transire.

Diues factus, iam desiit gaudere lente. Aristoph.

Ἔπειτα πλουτῶν οὐκ ἔθ' ἥδεται φακῇ. Id est, Lenticula diuiti placere desiit. Lens legumen pauperum ac tenuium cibus est. Quæ fastiditur simulatque lautior fortuna contigit. Vnde prouerbiū in eos, quibus ad vberiorē cōditionem euectis, fastidio sunt ea, quæ prius inopes boni cōsulebant.

Satis quercus.

Ἄλις δρυός. Id est, Sat quercus. Vetus adagium in eos, qui relicto victu sordido, ad elegantiorem lautioremque digrediuntur. Aut quoties pristinum aliquod studium aut institutum relinquitur. Inde profectum adagium, quòd prisci illi mortales rudes atque inculti simul atque Ceres vsum frumenti monstrauit, glandibus victitare desierunt.

Non enim spinæ.

Οὐ γὰρ ἀκανθαι. De conditione dicebatur in melius cõmutata. Sumta metaphora à noualibus, quæ repurgatis spinis, frugiferæ incipiunt esse.

Effugi malum, inueni bonum.

Zenodot. Ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον. Id est, Euasi mala, nactus sum meliora. Dici solitum, si quando fortuna lautior cuipiam contigisset.

Iuxta cubitum profecit.

Κατὰ πῆχυν ἐπιδίδου. De eo dicebatur, qui promotus esset ad meliora, siue cùm quis ordine progreditur legitimo. Cubitus enim & modum significat, vt intelligas nihil trãsiliendum.

Meliores nancisci aues.

Ἀμείνονας οἰωνῶν τυχεῖν. Dicuntur, quibus post res aduersas succedunt prosperiora. Nam vt apud Latinos auis & ales interdum non animal, sed omen ipsum & augurium significat, itidem apud Græcos οἰωνὸς & ὄρνις, cum σημεῖον non eodem accipitur modo, quemadmodũ indicat Eustathius in 1. Odysseæ librum. Horatius: *Mala ducis auis domum.* Laborauit autem hac superstitione antiquitas, vt in magnis rebus aggrediũdis, auium occursus obseruaret, neque defuerunt qui eam velut artem profiterentur. Atque hinc apud Romanos augurum collegium.

Melius nobis est quàm heri.

Prouerbialẽ habere figuram videtur illud Aristophanis:

Ὦ Βλεψίδημ' ἄμεινον ἢ χθὲς σοφόμεθα. Id est,

O Blepsideme melius atque heri mihi est.

Item illud Theocriti: *Melius cras forsan habebit.* Quum significamus fortunam in melius commutatam.

Suidas. ### *Ego ex bono in bonum traductus sum.*

Ἐγὼ μὲν ἐκ τῶ κακῶ εἰς κρεῖττον μετῳκίσθην. Id est, Ego quidem è bono in bonum transij. De his qui bonum institutum bono commutant.

Fuit & Mandroni ficulna nauis.

Ἐγένετο καὶ Μανδρωνι συκίνη ναῦς. In eos dici solitum, qui præter meritum ad felicitatem atque opes euecti, pristinæ cõditionis non meminerunt, sed præsenti rerum successu insolentius abutuntur. A Mandrone quodam sumtum, qui indignus & immerens, ex nauicolario factus est imperator. Nauim autem ficulnam per contemtum dixit.

Hodie nullus, cras maximus.

Aristoph. Ὃ νῦν μὲν οὐδείς, αὔριον δ' ὑπερμέγας. Id est, Qui nullus hodie, cras erit vel maximus. De eo, cui repentè ingẽs aliquis honos accesserit.

I modò, venare leporem: nunc Ityn tenes.

Plautus. Id est, Hanc interim cœnam qualemcunque certam habes, quære alteram si potes potiorem. Itys enim auis, quam à Phaside Scythiæ flumine phasianum vocant. Verùm opinior legendum Ictin. Nam id est animal de genere mustelarum, quod in cuniculos immittitur, vt prædam illiciat. Latini Viuerram appellant.

PROFVSIO.

Calliæ desluunt pennæ.

Dictum in Calliam apud Græcos, qui per luxum ac libidinem patrimonium abligurierat. Solet autem hoc interdum auibus accidere, vel morbo, vel certis anni temporibus.

Opus ad opus.

Ἔργον ἐπ' ἔργῳ. Hoc adagio nullum operæ finem significamus.

Gallorum incusare ventrem.

Ἀλεκτρυόνων μιμεῖσθαι κοιλίαν. De edacibus, ac luxu multũ absumentibus facultatum. Huic enim animanti vẽter mirificè calidus, ita vt omnia statim concoquat.

Proteruiam fecit.

Macrob. Proteruia id sacrificij genus est, in quo si quid reliquum esset, id igni consumeretur. Vnde celebratur illud Catonis festiuiter dictum in Albidium quendam, qui patrimoniũ vniuersum luxu absumserat, vnis exceptis ædibus, quæ in-

cendio conflagrarunt. Proteruiam, inquit, fecit, propterea quòd ea quæ comesse non potuerit, quasi combussisset. Plutarch.

Relinque quippiam & Medis.

Λεῖπέ τι καὶ Μήδοις. Id est, Reliquum facito aliquid & Medis. Prouerbialis iocus in eos, qui ex cõuiuio nihil reliqui faciunt, aut qui facultates vniuersas abliguriunt. Relinque quippiam & Medis, hoc est, comparce tu, quod dissipent ij, qui tibi malè volunt. Hinc natum quòd Medi & Phocidem ipsam & extremos Bœotiæ terminos incursarunt, omnia vexantes, miscentésque populationibus.

E dolio hauris.

Ἐκ πίθου αὐτλεῖν. E dolio haurire dicebatur olim, qui abundaret rebus optatis. Admonet & Hesiodus, dimidiato dolio parcendum esse, quòd sera sit in fundo parsimonia. Diuitum est habere dolia, pauperes vappã bibũt è lagenis.

Zenodot.

Vnà cum canistro.

Αὐτῷ κανῷ. Quadrabit in eos, qui rem intemperanter profundunt deuorántque & abliguriunt. Mos enim erat antiquis, vt testatur Didymus, vt cœnæ canistris inferrentur.

Cicero.

Largitio non habet fundum.

Quo dicto significabant, stulta liberalitate quantaslibet opes exhauriri, vel effluere potius. Translatum videtur à pertuso dolio Danaidum apud inferos.

Seneca.

Ipso horreo.

Quod prolixè & affatim datur, ipso horreo dari dicitur, quemadmodum ipso canistro, propterea quòd ex horreo plenius depromitur, quàm è chœnice.

Plena manu.

Pro eo quod est, ampliter, copiosè, prolixè, miniméque malignè. Translatum ab iis, qui non parcè, sed plena manu largiuntur. Fit lepidius, quo magis ad animi res trãsfertur. Plutarchus

Cupidinum crumena porri folio vincta est.

Πρόσου φύλλῳ τὸ τῶν ἐρώτων δέδεται βαλάντιον. Id est, Porri folio amorum vincta est crumena. Porri vis est calefacere, ciere vrinam, irritare Venerem. Suidas ostendit dictum de iis, qui per amorem immoderatos faciunt sumtus, luxuíque indulgent.

Festo die si quid prodegeris.

Plautus:

Plautus: *Festo die si quid prodegeris, profecto egere licebat, nisi peperceris.* Admonet autem, ne in sumtibus solennibus ita profusi simus, vt non supperat quo feramus quotidianos. Accommodabitur non perperam in eos, qui iuuenes rem prodigunt, esurituri senes.

Bello parta.

Ἐκ πολεμίας. Id est, Ex hostium regione. Vbi quis immodicè insumeret. Solemus enim celerius ac temerè profundere, si quid hostibus sit ereptum.

Glaucus alter.

Γλαῦκος ἄλλος ἱππόδρωτος. Id est, Glaucus alter ab equis deuoratus. Quadrabit in hominem alendis equis exhaurientem facultates suas. A fabula natum.

Immolare boues.

Βουθυτῆν. Tanquam prouerbialiter dicebantur, qui amplos magnificósque sumtus facerent. Diuitum enim est, vel Regum potius, boues immolare. Et βουθυσία pro magnifico apparatu vsurpant.

Caricum sepulcrum.

Καρικὸς τάφος. Id est, Caricum monumentum. De re magnifica sumtuosáque. Sumtum à Mausoli sepulcro, quod est apud Caras.

Cui multum est piperis, etiam holeribus immiscet.

Ὁ πολὺ ἔχων πέπερι, τίθησι κἂν λαχάνοις. Id est, Qui multum habet piperis, etiam holeribus admiscet. Cui rei cuiuspiam largior est copia, ea profusius vtatur licebit. De pusillo parcius insumendum. Vt cui multum suppetit facultatũ, huic licet opiparè viuere. Martialis:

Vt sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O quàm sæpe petet vina piperque coquus.

Non nauigamus ad Hippolaitas.

Herodot.

Οὐχὶ Ἱππολαΐτας ἀγαθοῖσι πλώομες. Id est, Non nauigamus ad eximios Hippolaitas: vt sit admonentis, parcius vtendã esse rebus præsentibus. Neque enim nauigari ad eum locum, vnde rerũ eiusmodi copia exuberat, vt quod temere prodegeris, facilè possis sarcire. Hippola verò vetustissima fuit Laconicæ ciuitas, non procul à mari: quã olim consentaneum est ob portus commoditatẽ, mercimoniis floruisse

Drachmæ grando.

Zenodot.

Δραχμὴ χαλαζῶσα. Id est, Drachma grandinans. De lucro, quod tanquam cælitus emissum obtigit. Nam olim theatrale præmium erat drachma, quæ veluti grandinis in morem in populum spargebatur.

PROPRII COMMODI STVDIVM.

Plautus. *Tunica pallio propior est.*

Quo significatum est, ex amicis nos aliis atque aliis magis esse deuinctos, neque parem omnium habendam esse rationem. Pallium extrema vestis est apud Græcos, quemadmodum apud Romanos toga. Tunica toga tegebatur.

Tullius. *Intus canere. Aspendius citharœdus.*

Qui priuati commodi impendio studiosi essent, ac ferè quidquid agerent, id omne ad domesticam referrent vtilitatem, ij prouerbio, Intus canere, iidē apud Græcos Ἀσπένδιοι κιθαρισταί, id est, Aspendii citharistæ dicebantur.

Ne equidquam sapit, qui sibi non sapit.

Μισῶ σοφιστὴν ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός. Sapientem eum odi, qui sibiipsi non sapit.

Plautus. *Ad suum quenque quæstum æquum est esse callidum.*

Quisque adnigilat ad id quod expetit.

Decora teipsum.

Γέραιρε σαυτόν. Id est, Honesta teipsum. Iocus prouerbialis in eum, qui se magnificentius gereret. Nam γεραίρειν venerari est, & honorem habere.

Anguillam captare.

Ἐγχέλεις θηρᾶσθαι. Id est, Anguillas venari. Dicuntur, qui priuati commodi causa cient tumultus. Inde ducta similitudine, quòd quum aqua stat immota, nihil capiunt, qui captant anguillas. Quum verò sursum ac deorsum miscent, ita demum capiunt. Quadrabit in eos, quibus tranquillo Reipublicæ statu nihil est emolumenti: proinde seditiones gaudent exoriri, quò ciuitatis publicum malum in suum priuatum vertant commodum.

Suidas. *Vnà lauabor.*

Παρακολούσω. Dici consueuit, vbi quis insinuat se in societatem alterius, aut vbi quis admittit aliquem in societatem, vti

vti qui pauperior est, sumtum effugiat. Tanquam hoc commoditatis laturi sint tenues, si cum diuitibus balneum ingrediantur, vt spongiis suis parcant.

Manum admouere.

Τὴν χεῖρα ἐμβάλλειν. Id est. Manum apponere. Dicebantur qui sese insinuarent in rei cuiuspiā egregiæ cōmunionem.

Vndecumque lucrum capiunt.

In Aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant vndecunque, si quis incidit in casses, quem possint expilare, congruet illud Homeri ex Odyss. ϛ,

Ἀεὶ γὰρ τῇ νῆσον ἁλιεύμενοι ἰχθυάασκεν
Γναμπτοῖς ἀγκίστροισιν, ἔτειρε δὲ γαστέρα λιμός. Id est,
Semper enim quaqua patet insula piscibus hamo
Insidiabantur, ventrem fames enecat atra.

Genu sura propius. Aristotel.

Τόνυ κνήμης ἔγγιον. Hoc adagium ex euentu quodam est natum. Quum in prælio quidam conspiceret duos amicos pariter de vita periclitantes, fratrem & consobrinum, neque posset vtrique simul ferre suppetias, omisso consobrino fratrem defendit, atque hanc interim sententiam pronūtiauit.

Omnes sibi melius esse malunt, quàm alteri.

Terentius in Andria. Idem in eadem fabula: *Heus proximus sum egomet mihi, Nemo seipso diligit quenquam magis.* Adsine: Sibi quisque amicus est.

Simonidis cantilena. Plutarch.

Σιμωνίδου μέλη. De vafris ac subdolis dictum est. Hunc tradunt primum astutiam & quæstum in artem induxisse: Erant illi duo scrinia, alterum gratiarum, alterum præmiorum, quæ quum post tempus aliquantum aperuisset, gratia rum arculam semper offendebat inanē, præmio rum semper plenam. Hoc commento significans se nolle gratis donare carmina.

Mihi ipsi balneum ministrabo.

Ἐμαυτῷ βαλανεύσω. Id est, Ipse mihi balneator ero. Vbi quis suis inseruit commodis, aut vbi quis non exspectato alieno officio, ipse suum agit negotium. Aristophanis interpres admonet translatum à balneis, in quibus cessante balneatore, ipsi qui lauant, aquā hauriunt atque infundunt.

Sibi canere.

Ἑαυτῷ φάλλειν. Id est, Sibiipsi canere. Dicitur, qui non ad alienum arbitrium facit quippiã, sed animo obsequẽs suo.

Astutior coccyce.

Μηχανικώτερος κόκκυκος. Id est, Coccyce astutior. Dicebatur, qui astu sibi consuleret. Sumtum ab auis ingenio, oua subiicientis in nidos alienos. De qua abundè Plinius & Aristoteles.

Optat vicino vt habeat, magis autem ollæ.

Terentius. Potissimũ est habere domi quibus est opus. Proximum vicinum habere diuitem, à quo possis petere.

Veniat hospes. quisquis profuturus est.

Ξένος ἔλθοι ὅστις ὀνήσει. Id est, Veniat qui proderit hospes. Admonet adagium, eorum demum aduẽtum esse gratum qui commodi quippiam adferunt. Ouidius:

Ipse licet venias, musis comitatus Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Suam quisque homo rem meminit.

Plautus. Qui in alieno negotio dormitat, in suo vigilat.

Mercator est.

Ἔμπορός ἐστι σκηπτόμενος. Id est, Mercatorẽ se adsimulat. Dicendum in eum, qui ob timiditatem caussas commentitias prætexit, ne cogatur subire discrimen.

Ciuitates ludimus.

Πόλεις παίζομεν. Lusus genus est quoddã, in quo calculis
Zenodot. ludebatur olim, quos antiquitus πόλεις, id est, vrbes, vocabant, Neoterici χώρας, hoc est, regiones appellare cœperũt. Mihi quadraturum videtur, quoties suum quisque commodum quacunque sectatur via, & æmulo competitorique modis omnibus tendit insidias.

PROXIMIS VTENDVM.

Viam qui nescit ad mare.

Plautus in Pœnulo: *Viam qui nescit, qua deueniat ad mare, eum oportet, amnem quærere comitem sibi.* Id est, qui rem commodè conficere nequit, is quauis ratione conficiat, necesse est. Qui rectè viuẽdi rationem ignorat, eos sibi proponat, quorum vita laudata est.

Vt possumus, quando vt volumus non licet.

Ζηνόδ

Ζηνόδ οὐχ ὡς θέλομεν, ἀλλ' ὡς δυνάμεθα. Id est. Non vti libet, sed vti licet. sic viuimus. Quo monemur tẽpori ac necessitati seruiendum esse.

Quando id fieri non potest.

Terentius. Oportet id quod adest, boni consulere. Et Martialis:

Quod sis, esse velis.

Bona est offa post panem.

Ἀγαθὴ ἡ μάζα μετ' ἄρτον. De iis dici solere ait Zenodotus, qui penuria meliorum amplectuntur deteriora. Nam maza quiddam est pane cocto deterius, conflatum ex lacte & farina. Quo licebit vti, quum indicabimus rem vsu, non opinione æstimandam.

Si non adsint carnes, tarticho contentos esse oportet.

Diogenian Ἂν μὴ παρῇ κρέα, τεμαχτέον τῷ ταρίχῳ. Id est, Probanda salsamenta egẽti carnium. Sunt qui dicant τάριχον accipi pro pisce, sed vili, putríque, qui idem sit aphya. Fortassis hîc pro iure accipiendum tarichus. Sensus hic est, vbi non est copia meliorum, boni consulere oportet, quæcunque cõtingunt.

Aulœdus sit, qui citharœdus esse non possit.

Cicero. Rectè dicetur in eos, qui malunt in multo inferiore ordine alicuius haberi momenti, quàm inter excellentes negligi. Quemadmodum Iulius Cæsar maluit in frigido oppidulo primus esse, quàm Romæ secundus. Nec malè quadrabit in eos, qui desperatione meliorum ad humiliora se se conferunt.

Si bouem non possis, asinum agas.

Suidas. Εἰ μὴ δύναιο βοῦν, ἔλαυνε ὄνον. Id est, Si nequeas bouem, asinum agito, id est, si non potes vt vis, vtcunque potes, facito. Si fortuna splendidior non contingit, eam sortem, quæ contingit, boni consulas. Si quod optas non licet, id quod est proximum amplectere.

Altera nauigatio.

Plato. Δεύτερος πλοῦς. Id est, Secundarius cursus, vocabitur, cùm vento destituti, remis nauem impellerent. Conuenit, vbi quoties, quæ potissima fuerant, non contingunt, ad proxima confugitur auxilia.

Præsentem fortunam boni consule.

Τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν. Id est, Quod adest boni consule. Καὶ τὸ

παρὸν εὖ ποιεῖν. Id est, Quod adest æqui bonique facere oportet. Admonet adagium ne nos maceremus alienarum rerum cupiditate, sed quæcunque contigit sors, eam velut optimam amplectamur.

Theocrit. *Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?*

Τὸν παρέοντα ἄμελγε, τί τὸν φεύγοντα διώκεις; Id est, Præsentem mulgeto, quid insequeris fugientem? Præsens lucrum non omittendum spe commodorum.

Quod adest, boni consule.

Oportet boni consulere, quidquid à fortuna cõceditur.

Homerus. *Quæ dantur.*

Τὰ ὑπὸ δίδυσθαι. Id est, Quæ dantur. Admonet adagium, quod à fortuna datur, id boni consulendum esse, & ferendum æquo animo, quod mutari non queat.

Cicero. *Quod datur.*

Nonius Marcel. citat hunc versiculum è Cæcilij Plotio, Patiere quod dant, quando optata non danunt. Danunt, antiquè dictum est pro, dant, conuenit cum præcedente, τὰ ὑπὸ δίδυσθαι.

Extrema linea.

Quod in quaque re postremum est, extremam lineam appellabant. Ita Terentianus in Phædria: *Postremo extrema linea amare nonnihil est.*

PRVDENTIA.

A fronte simul & occipitio oculatus.

Quum indicabimus admirabilem rerum omnium cognitionem, aut singularem prudentiam, quæ constat non præsentium modò scientia, sed & memoria præteritorum, & futurorum perspicientia, rectè versum hunc vsurpabimus. Virgilius:

Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

Alter Ianus.

Ἄλλος Ἄλλος. Quadrabit vel in prouidum ac circũspectum vel in ancipitem & perfidum. Persius: *O Iane, à tergo cui nulla iconia pinsit.* Sumtum à Iano bifronte.

Sapiens diuinat.

Donatus in Hecyrã indicat prouerbium esse diuinare sapientem, quòd ex coniecturis prudenter collatis colligat verum, non solùm de præteritis, verùm etiam de futuris. Reliqua, pete ex prouerbio: Qui bene coniicit.

Mus non vnifidit antro.

Plinius. Vulgatum illud est, Eum murem esse miserum, cui non est nisi vnum specu. Locus erit adagio, si quem admonebimus, vt sibi plures amicos paret, aut vnà cum opibus studeat philosophiæ, vt si fortuna quod suum est eripiat, in litteris sit præsidium.

Non oportet hospitem semper hospitem esse.

Hospites dicuntur ignari eius loci in quo viuunt, Sed turpe est in eadem ciuitate viuere, & semper esse peregrinum. Sic turpe est in eadem disciplina diu versatum esse, & nihil scire.

Aceto perfundere.

Prouerbij speciem habet pro irridere, sicut & illud Horatij:

At idem quòd sale multo
Vrbem defricuit charta laudatur eadem.

Sapiens non eget.

Aristotel. Χρῆ δ' οὐποθ' ὅστις ἀφθόνων πέφυκ' αἰών. Id est, Haud vnquam eget, qui mente sana est præditus. Siue quòd magnę sint opes, habere bonam mentem, siue quòd sapienti facile est ditescere, si velit.

Tanquam de specula.

Qui futura longè prospiciunt priùs quàm eueniant, tanquam de specula præuidisse dicuntur.

Qui bene coniciet, vatem hunc perhibeto optimum.

Cicero. Admonet adagium futurorum præscientiam, non è sortibus aut auguriis petendam esse, sed à prudentia, siquidẽ qui prudentia sit præditus, is ex præteritorum, præsentiũm que coniecturis facilè prospiciet, quid sit euenturum.

Homo Thales.

Ἄνθρωπος Θαλῆς. Ironia prouerbialis in stultũ, qui sapiens haberi studeat. Fuit enim Thales vnus è septem Græciæ sapientibus.

Acetum habet in pectore.

Plautus: *Ecquid habet acetum in pectore?* Pro eo, quod est, Num sapit? num quid habet astutiæ? Nam vt salsa, itidem

&acida palatum iuuant,acuúntque & irritant ſtomachum.

Ariſtoph. *In holmo cubabo.*

Ἐν ὄλμῳ ἕναδω. Dicebatur ab iis,qui ſe quippiam diuinatione cognitum ire minitabantur. Nam quidam dicũt tripodes Apollinis holmos appellatos fuiſſe. Tradit autem Ariſtophanes Grammaticus,eos, qui holmis indormiſſent, repentè diuinandi ſpiritum concipere.

Perendinum ventum prædiſcere.

Τὸν τριταῖον ἄνεμον προγινώσκειν. Id eſt, Perendinum ventum præſcire,dicuntur,qui coniecturis,quod multò poſt euenturum ſit,colligunt. Sumtum à nautis aut negotiatoribus.

Zenodot. *Amyris inſanit.*

Ἄμυες μαίνεται, Prouerbialis allegoria,qua rectè vtemur, vbi quis inſaniæ prætextu rebus ſuis conſulit.

Non pluet,&c.

Plutarchus refert hunc verſiculum prouerbio iactatum.

Μηκέτι νυκτὸς ὗες ἢ κεν τέκῃ ἀγροτέρα σῦς. Id eſt,

Iam non nocte pluit,qua ſus fœtum edit agreſtis. Si quis ſignificare velit exacto vere, aut autumno ſerenitatẽ fore.

Lesbius Prylis.

Ὁ Λέσβιος Πρύλις. Plutarchus tradit hoc prouerbium per ſimilitudinem ſumtum. Prylin enim fuiſſe Mercurij filiũ, ac diuinandi peritum indicat.

Æmilius Probus. *Timidi mater non flet.*

In bello,qui contemnunt hoſtem,nihílque metuendum ducunt,quoniam parum cauent,ferè pereunt, & matribus luctum adferunt cum orbitate.

PRVDENTIA SENILIS.

Multorum feſtorum Iouis glandes comedit.

Πολλῶν πανηγύρεων Διὸς βαλανίων ἔφαγεν. De ſene,longóque plurimarum rerum vſu docto,quaſi dicas,Multas vixit Olympiadas. Quercus autẽ Ioui ſacra: vnde nuces iuglãdes.

Annoſa vulpes haud capitur laqueo.

Γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ. id eſt, Vulpes anus laqueis capi haud vllis poteſt. Dicendum in eum,qui longa ætate, multáque rerum experiẽtia callidior eſt,quàm vt arte,doliſque capi queat.

Eum auſcultа,cui quatuor ſunt aures.

Zenodot. Ἄκουε τοῦ τέτρασιν ὦτα ἔχοντος. Natum ab Apolline,qui fingitur quatuor habere aures, & manus totidem. Atque ita monet prouerbium audiendos eſſe illos, qui diuturno complurium rerum vſu,præ ceteris ſapiunt, ita vt ferè faciunt ſenes.

Anus ſubſultans multum excitat pulueris.

In eos dici ſolitum,qui ob rerum experientiam, multum negotiorum aggrederentur.

Ætate prudentiores reddimur.

Si quando negabimus nobis eadem probari iã natu grãdioribus,quæ quondam ob ætatis inſcitiam arriſerunt,ſed vſu rerum auctam prudentiam,congruet illud Homeri ex Odyſſ.

Ἐγὼ δ' ἔτι νήπιος ἦα,
Νῦν δ' ὅτε δὴ μείζας εἰμὶ καὶ ἄλλων μῦθον ἀκούων
Πωδάνεμαι, καὶ δή μοι ἀέξεται ἔνδοθι θυμός. Id eſt,
Eram adhuc puer,aſt vbi iam ſum
Grandior,& reddit me aliorum oratio doctum,
Ipſéque grandeſcit mi animus.

Sine cortice nabis.

Horatius. Qui iam per ætatem non egent cuſtode morum.

Senum prudentia.

In ſenem plurimarum rerum vſu peritum,quíque multa meminerit ſuperioribus acta ſeculis,quadrabit illud Homeri ex Odyſſ.

Παλαιά τε πολλά τε εἰδώς. Id eſt,
Qui antiquáque multáque norat.

Seneſco ſemper multa addiſcens.

Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος. Id eſt, Diſcenti aſſiduè Solon. multa,ſenecta venit. Significat autem vſu vitæ, multáque rerum experientia parari prudentiam. Terentius: *Nunquam ita quiſquam bene ſubducta ratione ad vitam fuit,quin res, ætas,vſus,ſemper aliquid apportet noui,aliquid moneat,vt illa,quæ credas ſcire,neſcias: & quæ tibi putaris prima in experiendo repudies.* Senarius idem, *Diſcipulus eſt prioris poſterior dies.*

Moderator negotij.

In eum qui ſcientia & auctoritate ſua negotiũ moderatur,hoc Homeri carmen Odyſſ.a, conueniet.

Αὐτὰρ ὁ πηδαλίῳ ἰθυνέτο τεχνήεντως. Id est,
Ille ratem clauo scitè,doctéque regebat.

PRVDENTIA CONIVNCTA VIRIBVS.

Consiliis simul & facto valens.

In hominem consilio pariter ac viribus excellentē conueniet illud Homeri Odyss.ζ,

Οἷος ἐκεῖνος ἔλιω βουλευέμεν ἠδὲ μάχεσθαι. Id est,
Is cuiusmodi erat,seu pugna consilióve!

Prudentia cum viribus coniuncta. Imperator idem robustus miles.

In eum, qui norit idem & aliis imperare quid sit agendum,& ipse persequi quum est opus,iuxta Homerum:

Ἀμφότερον,βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.
Et iuxta ductor bonus & certamine pollens.

Sunt enim, qui imperatorem agere norunt, at militem præstare non norunt.

PVDICITIA.

Hippolytum imitabor.

Ἱππόλυτον μιμήσομαι. Diogenianus in prouerbiorum collectaneis ait dictitatum de iis,qui statuissent purè,castéque viuere. Nota est fabula quemadmodum is iuuenis odio fœminei generis, Dianæ studiis sese totum addixerit, despecto Veneris numine.

Melanione castior.

Aristoph. Μελαμίωνος σωφρονέστερος. Dicebatur,qui magnopere à mulierum congressibus adhorreret. Aiunt Melanionem quēdam odio mulierum,in solitudinem demigrasse.

PVDOR.

Pudor in oculis.

Homerus. Ἐν ὀφθαλμοῖς ἀιδώς. Horum nos pudet,quæ in propatulo sunt. Aspectus enim vel incutit, vel renouat etiam pudorem. Vnde fit, vt pueri quum pudescunt, oculos tegant. Hinc & Poetæ Cupidinem, quòd sit improbissimus, cæcum fingunt.

Pudebat recusare,& non audebant suscipere.

Αἰδεῖσθαι μὲν ἀπώσασθαι, δείσαν δ' ὑποδέχεσθαι. Id est,
Detrectare pudor,formido subire verabat.

Quo vti licebit,quoties incidit eiusmodi negotium, vt aliud suadeat honestas, aliud vtilitas, & dedecorosum sit non suscipere prouinciam,rursum periculosum suscipere.

Pudor & metus.

Quum abstinetur à re quapiam, quòd ea tum inhonesta factu videtur,tum verò minimè tuta,locum habebit illud Homeri ex Iliad.ο,

Ἴσχε γὰρ αἰδὼς,καὶ δέος. Id est,
Nam pudor atque metus vetuit.

Verecundia inutilis viro egenti.

Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ πενιχρῷ ἀνδρὶ παρεῖναι. Id est,
Verùm homini pudor haudquaquam conducit egeno.

Admonet autem abiiciendum pudorem, quoties vrget necessitas.

Apud mensam verecundari meminem decet.

Plautus. Prouerbium hoc ex tanta antiquitate per manus traditum est,hodiéque versatur in ore omnium. Verecundari neminem apud mensam decet.Nisi quòdvulgus addit,nec in lecto.

Tinctura Sardonica.

Βάμμα Σαρδωνικόν. De colore præcellenti dicebatur,præcipuè purpuræ. Per iocum autem transfertur ad eum, qui pudefit, aut qui ob plagas sanguine tingitur. Sardon insula ingens opposita insulæ, in qua variæ purpurarum tincturæ fiebant.

Tinctura Cyzicena.

Βάμμα Κυζικηνόν. Decus non eluendum appellabatur a- Aristoph.
pud Atticos. Dicebatúrque in eos, qui metu quippiam indecorè facerent. Nam Cyziceni duobus nominibus notati sunt,timiditatis & mollitiei.

Vbi timor,ibi pudor.

Ἵνα δέος,ἔνθα καὶ αἰδώς. Cui similis illa Terentiana;Omnes Plato.
deteriores sumus licentia.

Aduersus Solem ne meito.

Opinatur Erasmus commendare verecundiam. Pythagor.

Ne pudeat artem.

Ne pudeat artem proloqui quam factites. Multos non pudet turpi quæstu viuere, quum pudeat nomen eius quæstus profiteri.

PVNIRI PRO ALIO.

Tibicen vapulat.

Eubulus apud Athenæum lib. 9. ait fuisse morem, si quid peccasset coquus, tibicinem solere vapulare. Philyllius apud eundem: Ὅτι αὖ τύχῃ μάγειρος ἀδικήσας, τὸν αὐλητὴν λαβεῖν πληγάς. Id est, Quidquid coquus peccauerit, tibicen accipere solet plagas. Nullus homo læso indemnis euasit coquo.

Canis peccatum.

Vide, Vltio malefacti.

RAPACITAS ET AVARITIA.

A mortuo tributum exigere.

Aristotel. Ἀπὸ νεκροῦ φορολογεῖν. A mortuo tributum exigere dicebantur qui per fas nefásque diuitias vndequaque congerũt. Dici solitum in eos, qui turpiter vndecunque lucrum aucuparentur, è rebus minutis ac sordidis, veluti Vespasianus è lotio: aut è turpibus, veluti è lenocinio, quæstúque corporis: aut quum à quibuslibet extorquetur, ab amicis, à tenuibus, à mẽdicis: postremo vel ab ipsis mortuis. Nota hîc in fœneratores Christianos.

Vndecunque lucrum captant.

Homerus. Aptè dicetur in aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant vndecunque, si quis incidat in casses, quem possint expilare.

Fabarum arrosor.

Suidas. Κυαμοτρώξ. Dicebatur, qui in creandis magistratibus vendebat sua suffragia, eóque quæstus gratia sedulò versabatur in comitiis. Vnde fabis victitare dicebantur, quibus hinc erat quæstus.

Feles Tartessia.

Γαλῆ Ταρτησία. Non ineptè dicetur de rapacibus. Huic confine est illud Luciani: ἁρπακτικώτερος γοῦν γαλῶν. id est, Rapaciores felibus.

Lacunam explere.

Pro sarcire damnum. Cicero: Vide ne qua lacuna sit in auro, hoc est, ne quid desit.

Nullam corporis partem habet otiosam, ne eam quidem qua vocem promit.

De quodam, cui omnia membra fuêre venalia, etiam os & vox. Torquetur in hominem, non manibus tantùm, sed toto corpore rapacem.

Quod vtile, honestum: quod autem noxium, turpe. Plato.

Sed potiùs, nihil est vtile, nisi quod honestum est.

Exigit à statuis farinas.

Αἰτεῖ γὰρ καὶ τοὺς ἀνδριάντας ἄλφιτα. Id est, Sanè cibum & signis ab ipsis exigit. In eum dicendum qui nullius misertus, vndecunque quod potest auellit, vel ab ipsis mortuorum statuis. Cõpetit in Principes expilatores plebis, qui nulla non ex re vectigal exprimunt. Aut in auaros sacerdotes, apud quos ne sepulcrum quidem gratis conceditur.

Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus. Vlpianus.

Nam inhumanum, à nemine accipere: sed passim, vilissimum est: & omnia, auarissimum. Admonet in muneribus accipiendis non solùm verecundiam adhibendam esse, verùm etiam delectum.

Lucri bonus est odor ex re qualibet.

Faceta quidem, sed tamen pestilens illa vox Vespasiani, qui quum ex lotio vectigal faceret, homo turpiter auidus, supérque eo facto à filio admoneretur, quòd è re tam putida lucrum faceret, paulo post collectam pecuniã filii naribus admouit, rogauitque, ecquid illa puteret. Iuuenalis: *Lucri bonus est odor ex re Qualibet.* Ennius: *Vnde habeas, curat nemo. sed oportet habere.*

Mendici pera non impletur. Zenodot.

Πήρα γοῦν πτωχοῦ οὐ πίμπλαται. Id est, Mendici pera non impletur. Sensus per se liquet, nempe inexplebilem esse mendicitatem.

Mendicorum loculi semper inanes.

Πτωχῶν γὰρ αἰεὶ κεναί. Id est, Mendicantium sacculi semper inanes. De petacibus dictum & insatiabilibus.

Vnà cum ipsis manipulis. Suidas.

Αὐτῆς ἀμάλης. Id est, Cum ipsis manipulis. Quum omnia funditus pereunt, hoc est, quum ne gluma quidem sit reliqua. Prouerbium à rusticis natum.

Cum puluisculo.

Quum omnia sic tolluntur, vt ne puluis quidem sit reliquus. Eodem pertinet Euangelicum illud, quo iubentur etiam puluerem excutere Apostoli, id est, ne minimũ quidem ab eis auferre secum. Plaut. *Conuertet hic iam me totum cum puluisculo.*

Lucrum pudori præstat.

Κέρκος αἰσχύνης ἄμεινον. Plautus in Pseudolo: *Nimio illud quod pudet, facilius fertur, quàm illud quod piget.* Idem: *Pol pudere, quàm pigere, præstat totidem litteris.* Τοῦ μὲ δικαίου τὸν δίκην φέρουσα, τὰ δ' ἔργα τῶν πάνυ δρώντος, ἵνὰ κερδανεῖς. Opinionem spernito iusti, ac virum quiduis agentem sequere, quũ spes est lucri: Sophocles:

Τὸ κέρδος ἡδύ, κἂν δόλῳ τις ἐξεύρῃ κακά.

Dulce est lucrum, profectum & à mendaciis. Sententiæ bono viro indignæ.

Horatius. *Charybdis, Barathrum.*

Hominem maiorem in modum edacem, bibacem aut rapacem, helluonem, Charybdin aũt Barathrum vocamus. Horatius de lurcone quodam: *Ingluuies & tempestas, Barathrúmque macelli.*

Diogenian *Megaricæ sphinges.*

Μεγαρικαὶ σφίγγες. Ita scorta quædam vulgus olim appellabat, eo quòd Megarensium mores improbi, fictique, & populari conuitio quõdam notati fuerint, siue quòd apud eos nutrix sphinx appelletur.

Suetonius. *Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.*

Hodie vulgò celebratum durat, vbi quis est exactor durior atque instantior. Quid? Num & pellem vis? Quasi conueniat lana contentum esse. Tondent igitur qui ita spoliant, vt sortem relinquant, vnde res possit crescere: Deglubunt, qui nihil reliqui faciunt. Nam lana detonsa renascitur. Cute detracta, nihil est quòd deinde possis auferre.

Canis circum intestina.

Κύων παρ' ἔντερα. Id est, Canis iuxta intestina. Dicebatur, vbi quis eas res, quarum esset cupientissimus, propositas conspi-

conspiceret, quibus tamen frui non liceret. Canes enim oberrant circum intestina, deuoraturi, nisi fustem timerẽt.

Rapina cotytiis.

Plutarch. Ἁρπαγὰ κοτυτίοις, Cotytia festum quoddam erat apud Siculos, in quibus ex more placentulæ quæpiam & arborum fœtus, ramis alligabantur, eáque diripienda proponebantur. Dici solitum de bonis temerè profusis direptísque.

Ne à chytropode cibum nondum sacrificatum rapias. Hesiodus.

Indicat Marcus Tullius irreligiosum fuisse, cibum è patella edere. Scribit enim ad hunc modum lib. De Finib. II. Atque reperiemus Asotos primum ita non religiosos, vt edant de patella. In genere poterit accommodari ad quẽuis, qui negotium irreuerenter & illotis, vt aiunt pedibus aggreditur. Huc pertinent & illa: A patella rapere, A veru rapere, A sartagine.

Lauerniones.

Dicuntur homines furaces, quòd fures sub tutela Lauernæ Deæ essent, in cuius loco obscuro atque abdito, soliti sunt furto sublata, prædámque defodere.

Bona Porsenæ. Liuius.

Bona Porsenæ dicebantur, quæ velut ab hostibus erepta paruo væneunt. Non ineptè dicetur in res, quæ dono cuiuspiam, aut fortunę commoditate citra nostram operam contingunt. Inde natum, quòd Porsena discedens ab Ianiculo ex fœderis lege, castra opulenta, conuecto ex propinquis ac fertilibus Hetruriæ aruis, commeatu, Romanis dono dederit, inopi tum vrbe ab longinqua obsidione. Ea deinde ne populo immisso diriperentur, hostiliter venisse refert Liuius, bonáque Porsenæ appellata: gratiam muneris magis significante titulo, quàm auctionem fortunę regię.

Partitio, non præfocatio.

Athenæus Μέρις ἐ πνίξ. Id est, Sortitio, non prefocatio. Quo licebit vti, si quando significamus non esse locum violentię, sed ex equitate iuris oportere tractari negotium.

Persæpe sacra haud sacrificata deuorat.

Ἔθυτα δ' ἱερὰ πολλάκις κατεσθίει. Id est, Persæpe sacra haud immolata deuorat. Senarius est Simonidis, in mulierem

quandam malè moratam & auidam in conuiuiis. Concinnè dicetur in eos, qui ventris impulsu statim ad deuorandas epulas irrũpunt, non exspectatis ceremoniis & elegantiolis illis, quibus ciuiles vtuntur. Ductum à victimis, quas fas non erat contingere, nisi mysteriis peractis.

Diogenian

Vulturis vmbra.

Γυπὸς σκιά. Quadrare videtur in heredipetas, aut alioqui rapaces inhiantésque prædæ. Respondet illi, Si vultur es, ca dauer exspecta.

Voracior purpura.

Τὰ λιχνότερα τῶν πορφυρῶν. Id est, Edaciora purpuris. Idque dictum existimat Athenæus à tincta purpura, quæ omnia quibus admota fuerit, velut ad sese rapit, suóque colore res vicinas inficit, vel ab animante ipso quod quidquid nactũ fuerit, retinet ac deuorat. Conueniet in edaces, aut in eos,

Aristoph. qui omnia in suum compendium vertunt.

Edax currus.

Ἅρμα δυσάλωτον. In glutones & voraces dicebatur, propterea quòd currus multum absumit vnguinis siue ceromatis, siue quòd sumtuosa res sit, equos & currus alere. Venustius reddetur, si deflexeris ad animi vitia, vel cupiditates inexplebiles esse, quum naturæ vsus perpauca postulet.

Laudant vt pueri pauonem.

Iuuenalis scripsit in auaros, qui carmina laudant duntaxat, nihil autem largiuntur poëtæ.

Didicit laudator auarus
Tantum admirari, tantum laudare diſertos,
Vt pueri Iunonis auem.

Diogenian

Atticus moriens porrigit manum.

Ἀττικὸς ὑπτιάζει καὶ τεθνηκώς. Id est, Atticus porrigit manum etiam quum moritur. Huic adagio locum fecit Athenienſium in muneribus captandis & aucupandis lucris insatiata cupiditas.

Pamphili furtum.

Παμφίλου κλοπισμός. Id est Pamphili sublatio. Pamphilus hic veteris comœdiæ conuitiis notatus est, quòd ærarium expilasset. Cõueniet in peculatores, qui è publico suffurãtur

Non curat numerum lupus.

Virg. *Hic tantum Boreæ curamus frigora, quantum*

Aut

Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas.

Rectè dicetur in hominem impudenter furacem.

Argiui fures.

Ἀργεῖοι φῶρες. De palàm improbis. Nam Argiui furacitatis infamia laborabant.

Vorare hamum.

Neque minus elegans illud in Curculione, *Meus est, hamum vorat*. De lenone, cui fraus intendebatur, epistolam, qua decipiendus erat, lecturiente.

Polypi.

Athenæus.

Olim dicebantur, vel stupidi, stolidíque, vel rapaces, & vncis vnguibus homines. Siquidem ob eam caussam polypo stultitiam tribuunt, quòd ad manum captãtis vltro mouetur, nec aliter capitur, nisi quòd non cedat.

Ἡμερόκοιτος.

Vulgari ioco fures dicti videntur ἡμερόκοιτοι, quòd interdiu dormiant, noctu vigilent. Hesiodus:

Μήποτε σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ὑπὸ χῆμα δ' ἕλοιτο. Id est,

Ne solitus dormire die, tua tollere possit.

Aptè torquebitur in tollionem & furacem.

Candidum linum lucri caussa ducis.

Diogenian

Ἀσυκώλινον λίνον κερδαμεῖς. Id est, Candidulum linum ob lucrum ducis vxorem. In eum quadrat, qui dotis caussa ducit vel deformem, vel anum. Porrò linum vocat vxorem, vel quòd apud veteres solæ mulieres lineis vterentur, vel quòd viro alligetur matrimonio, & libera esse desinat. Nã Græci linon pro vinculo vsurpant.

Nutricum more malè.

Κακῶς ἀπαίρ' εἰς τὰ θρέμματα, σπίζεις κακῶς. Id est, Pascis profectò

Plutarchus

more nutricum malè. Conueniet in eos, qui de lucro paullulũ aliquid impartiunt sociis. Aut, qui facultates alienas administrant, vt maximam partem in suos conuertãt vsus. Id quod hodie tutorum vulgus factitat.

Pecuniarum cupiditas Spartam capiet, præterea nihil.

Idem.

Ἀ φιλοχρηματία Σπάρταν ἕλοι, ἄλλο δὲ οὐδέν.

Vna fames auri Spartam capiet, subigétque,
Præterea nihil. De iis, qui sola pecunia possit expugnari,

alioqui inuicti. Natum adagium ab oracu lo, quo reſponſum eſt, tum demum vincẽdos eſſe Lacedæmonios, quum aurum & argentum in pretio cœperint habere.

Inexplebile dolium.

Ἄπλητος πίθος. Plautus: *In pertuſum ingerimus dolium, operam ludimus*. Competet in homines præter modum profuſos. Congruit etiam in auaros, quorum cupiditatibus nihil eſt ſatis. Zenodotus etiam tartarum ipſum inexplebile dolium putat.

Larus hians.

Λάρος κεχηνώς. Dicebatur, vbi quis auidius inhiaret prædæ. Eſt enim larus auida, voráxque.

Labrax Mileſius.

Λάβραξ Μιλήσιος. In ſtolidum & auidum dicebatur. Labrax enim piſcis genus lato oris rictu, vnde eſcam totam vnà cum aëre faucibus corripit, atque ob id facilè capitur, Lupus Latinè dicitur. Vnde apud Plautum lenoni Labracis nomen.

Cratinus.

Buthus obambulat.

Βοῦθος ἀφειρουτᾷ. Id eſt, Buthus oberrat. De leuibus ac ſtolidis dicebatur. A moribus Buthi cuiuſdam athletæ. Etiam videtur dici poſſe in edaces, hoc eſt, βουφάγους.

Serpens, niſi edat ſerpentem draco non fiet.

Οὐκ ἂν ἐκ μὴ φάγῃ ὄφις, δράκων οὐ γένηται. Potentes aliorum damnis creſcunt, & optimatum fortunæ in tantum non augerentur, niſi eſſent quos exugerẽt. Quemadmodum inter piſces & belluas, maiores viuunt laniatu minorum.

Priùs quàm ſortiaris, communia deuoras.

Zenodot. *Vide*, Vis iniuſta.

Nouit hæc Pylæa & Tyttygias.

Οἶδέ τε Πυλαῖα ταῦτα καὶ Τυττυγίας. Hoc velut ænigmate veteres innuebant, opes malis artibus quæſitas. Tyttygias plagiarius quiſpiam fuit, qui ſeruos & res alienas, quas furto ſuſtulerat, in Pylæa (is eſt Arcadiæ locus) venditare conſueuit, atque hoc quæſtu diues euaſit. Eaciunt item huc locutiones iſtæ prouerbiales:

Olitorem odi, qui radicitus herbas excidat.
Malum lucro coniunctum, non eſt malum:
Non ſacrificata rapere.

Com-

Communis tanquam Siſapo.

RARITAS.

Phœnice rarior.

Φοίνικος σπανιώτερος. De rebus, aut etiam hominibus, inuentu perquam raris. Natum adagium à fabula phœnicis auis: de qua Plinius libro. 10. cap. 2.

Vbi per harma fulgurarit.

Ὅποτε δὲ ἅρμασιν ἀστράπτει. De iis, quæ nimis cunctanter ac ſerò, aut admodum raro fiunt, aut cum nimis anxiè ac ſuperſtitioſè captatur rei gerẽdæ opportunitas. Strabo vnde natum ſit adagium indicat, ſcribens vicum quendam eſſe deſertum atque infrequentem apud Mycaletum Bœotiæ, quem harma, id eſt, currum nominant, vel quòd, Amphiarao excuſſo, currus inanis in eum locum delatus ſit: vel quòd Adraſto fugiente, currus eius eo loco confractus fuerit: hinc natam paræmiam, vbi per harma fulgurat: videlicet Pythicis vatibus fulgur aliquod certum, quod ex eo loco veniret, obſeruantibus, eóque viſo, ſacra Delphos mittentibus.

Lac gallinaceum.

Ariſtoph.

Ὀρνίθων γάλα. Gallinarum lac. Dicitur in opulentos, & quibus quiduis rerum ſuppeditat. Aut de raris inuentu, atque ob id pretioſis.

Rara auis.

Dicebatur res quæuis noua & inuentu perrara. Perſius: *Si fortè quid aptius exit. Quando hæc rara auis eſt.* Iuuenalis: *Rara auis in terris, nigróque ſimillima cygno.* Vnde illud Ariſtoph. Quæ eſt hæc auis? De hoſpite & ignoto.

Iuuenalis.

Alba auis.

Λευκὸς ὄρνις. Pro re noua atque inauſpicata. De albæ gallinæ filio dictum eſt alibi.

Coruus albus.

De raris inuentu dixit Iuuenalis: *Corũo quoque rarior albo.*

Noctuinum ouum.

Perottus.

Γλαυκεῖον ᾠόν. Sunt qui negent noctuinum ouum inueniri. Prouerbium itaque quadrabit, vel in hominem nihili, nulliúſque frugis, vel in rem raram inuentu.

REFVGIVM.

Abdera pulcra Teiorum colonia.

Strabo lib.Geographiæ 14.tradit Teios, quum Persarũ contumelias ferre non possent,vrbe relicta Abdera Thracum vrbem demigrasse. Atque hinc illud vulgatum fuisse Ἄβδηρα καλὴ Τηΐων ἀποικία. Id est,Abdera pulcra Teiũm colonia.Hoc ænigmate significamus, non deesse quò confugiamus,si quis præter modum pergat esse molestus.

REPELLENTIS.

Aliam quercum excute.

Ἄλλην δρῦν βαλανίζε. Id est,Aliam quercum excute. Hoc adagio ablegamus eos,qui sine fine petũt aliquid, ad aliũ, vt nos illi omittant. Parœmiam hinc natam putant, quòd olim mortales glandibus victitabant, Cereris vsu nõdum reperto.

Tollatte qui non nouit.

Quinctil. Si cuius dolos iam non ignotos esse nobis significabimus,neque posthac posse ab illo falli, concinnè dicemus. Adfinis locutio prouerbialis,*Quære hospitem.*

RIGOR.

Summum ius summa iniuria.

Cicero. Hoc est,Tum maximè discreditur ab æquitate,quũ maximè superstitiosè hæretur legum litteris. Id enim summum ius appellant,quum de verbis iuris contenditur,neque spectatur quid senserit is,qui scripsit.

Ad viuum resecare.

M.Tull.lib.De amicitia,ad viuum resecare dixit,pro eo quod est,rem exactius quàm sat est,ac morosius excutere. Mutuò sumta metaphora à tonsoribus capillos aut vngues resecantibus.

Radit vsque ad cutem.

Sophocles Ξυρεῖ ἐν χροΐ. Id est,Ad cutem vsque radit.De eo dicebatur, qui nimium exactè videretur agere cum aliquo.

Ex syngrapha agere.

Ex syngrapha agere, obsignatis tabulis agere, pro eo quod est,rigidè parúmque ciuiliter, sed velut ex obligatione.

Ad libellam debere.

Qui pecuniam præsentem ac iusti ponderis debet,ad libellam debere dicitur. Cicero.

Censoria virgula.

Tritissimum est apud eruditos, Censoriam virgam appellare iudicandi auctoritatem,præsertim cum supercilio. A magistratu Romano sumtum.

Obtorto collo trahi.

Dicuntur,qui volentes nolentes ad aliquid adiguntur. Pro eodem dicitur,Mento trahere.

RISVS.

Intra labia risit.

Theocritus:Risus verò labium intra hæsit. Simile est quod de risu Sardonio dicitur.

Risus Ionicus.

Γέλως Ἰωνικός. In molles & voluptuarios dicitur.Nam Ionum mollities perinde vt Sybaritarum fastus, in prouerbium abiit,quòd alteri Græcorum, alteri Barbarorum essent luxuriosissimi.

Risus Megaricus.

Γέλως Μεγαρικός. In eos dicendum,qui parum intempestiuè iocantur,quíque malunt aliquoties amicum quàm dictum perdere.

Risus Chius. Diogenian

Γέλως Χῖος. De molli lasciuóque risu. Quandoquidem & Chiorum mores taxauit vetus comœdia.

Sardonius risus.

Σαρδόνιος γέλως. De risu ficto atque amarulento, aut insano denique. Tractum à Sardoa herba,quæ ora hominũ & rictus dolore contrahit,& quasi ridentes interimit.

Aiacis risus.

Αἰάντειος γέλως. Id est, Aiacinus risus. In eos, qui temerè ac vecorditer rident. Id quod appositè dicetur in homines mortiferis voluptatibus gaudentes,breui perituros:aut qui malefactis gaudent,mox pœnas daturi. Adagium natum est ex historia Aiacis. Is adeò grauiter tulisse legitur, Vlyssem sibi prælatum in capessenda successione armo-

rum Achillis, vt præ dolore in insaniam versus sit: itaque gladio districto in gregem pecorum insiliit, existimãs sese Græcorum copias cædere. Tum duos quosdam maximos sues à trabe suspensos flagris cæcidit, arbitrans hos esse Agamemnonem atque Vlyssem: quorum alteri vt iudici, alteri vt victori potissimum erat iratus. His igitur suibus plurimo cum risu insultauit, addens conuicia quæcũque suggerebat splendida bilis. Deinde postea quàm resipuisset, partim pudore, partim metu sibi mortem conscisuit. Nec intempestiuiter torquebitur in eos, quibus risus oboritur nulla de caussa.

Ἀχρειόγελως.

Prouerbiali nouéque composito verbo dicebatur nugator, quique rebus ineptis oblectaretur.

Risus syncrusius.

Γέλως συγχεύσιος. Risum effusiorem, Græci συγχεύσιον vocant, quòd hominem quatiat, quem eundem quidam existimant Sardonium esse.

Zenodot. ### *Stultior Melitide.*

Μωρότερος Μελιτίδου. Melitides vnus è felicissimis illis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitauit.

Terentius. ### *Emori risu.*

Emori risu, Defluere risu, pro vehementer ridere.

Rhodij sacrificium.

Ῥόδιοι τῷ Διὶ σωτῆρι. Id est, Rhodienses sacrificium. Vbi res iurgiis & verbis malè ominatis peragitur. Refertur à Diogeniano.

Spirat Cæcias.

Aristophanes ad Cæciæ venti naturam alludens, dixit: Vt iste spirat Cæcias & sycophantias iam. Cæcias autem posuit pro turbis ac litibus. Notatur enim ibi Cleon vt delator & criminator.

Insana laurus adest.

Plinius lib. 10. cap. 45. In eodem, inquit, tractu portus Amyci est, Bebryce rege interfecto clarus. Eius tumulus à supremo die lauro tegitur, quam insanam vocant, quoniam si quid ex ea decerptum inferatur nauibus, iurgia fiant

fiant donec abiiciatur. Itaque quadrabit in hominem rixarum auctorem.

Lindij sacrum.

Lactantius

Λινδίοι τῷ Διὶ σωτῆρι. Id est, Lindij sacrum, subaudi faciunt. Dicebatur in eos, qui inauspicato rem diuinam faciebant. Hercules olim agriculæ cuidam Lindio duos boues per vim eripuit, & mactatis illis conuiuium sibi parauit. Senex autem Herculi comedenti quum multa in eum maledicta congereret, voluptati pariter & risui fuit, ita vt Herculem dixisse ferant, nullum vnquam conuiuium sibi iucundius accidisse. Adagium ad multos vsus accommodari poterit, vel ad rixosum conuiuium, vel ad rem quampiam malis ominibus institutam.

Litem mouebit, si vel asinus canem momorderit.

Quadrabit in eos, qui de re quantumuis exigua litem suscitant. Natum videtur ab euentu quopiam.

Canina facundia.

Hieronym

Quod in adagionem cessit in quosdam, qui tantùm ad malè dicendum eloquentiæ studium exercent. A rixa canum & oblatratu sumto epitheto.

Litem incipere.

In eum, qui iam prouocatus aggreditur cõuitiis agere, congruet illud Homeri ex Iliad. x,

Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος ἀκαχμένον οἰξύι χαλκῷ.
Hastam corripuit robustam cuspide acuta.
Cui diuersum est illud, Hastam abiecit.

Ne allia comedas & fabas.

Ἵνα μὴ φάγῃς σκόρδα, μηδὲ κυάμους. Id est, Ne edas allia & fabas: pro eo quod est, ne bellis, néve in iudiciis adsis. Nam in bellum inferebantur allia commeatus militaris. In iudiciis fabas esitabant, ne obdormiscerent.

Ptolemaica lis.

Πτολεμαϊκὴ ἡ δίκη. Diogenianus indicat dici solitum in litium auidos. Anus quæpiam fuit Ptolemais, quę quoad vixit, lites agitabat.

Vltra Hyperbolum.

Plutarch.

Τὸν περὶ τὸν Ὑπέρβολον. Vincit Hyperbolũ. Hyperbolus quispiam erat mirum in modum appetens litium. Vnde con-

ueniet in eos, qui simili laborant morbo.

Tetigit lapidem à cane morsum.

Plinius lib. 29. cap. 5. De veneno rabidi canis agens: Minus hoc miretur (inquit) qui cogitet lapidem à cane morsum vsque in prouerbium discordiæ venisse. Cuius è verbis coniicere licet, vulgò creditum fuisse, si quis lapidem à cane morsum contigisset, aut calcasset, eum iracundiorem euadere, & ad dissidia propensum.

Syrbenæ chorus.

Συρβαίους χορεύς. De choreis incompositis ac tumultuosis olim dicebatur. Nam σύρβη quidam vocem existimant, qua subulci erga sues vtãtur, vnde & σύρβα pro tumultu abutũtur. Σύρβη item fistularis dicitur theca, vnde συρβωτὴς dicitur tibicen, aut tumultuosus. Ducta videtur metaphora à dissono porcorum grunnitu. Tempestiuiter dicetur in homines inter se discordes & querulos, aut vbi offendet aures imperitorum cantorum symphonia discors.

Diogenian

Eretriensium Rho.

Ἐρετριέων ῥῶ. Vbi quis crebriùs & asperiùs eam litteram sonaret, quo nomine nunc malè audiunt apud Gallos Picardi. Eretrienses adamarunt hãc litteram ρ, quam loco σ, supponebant: cùm contrà Athenienses eam verterint in σ: vt θαρσεῖν pro θαῤῥεῖν. Quoniam ea littera dicitur impetus & vehementiæ significationem habere. Videtur & in homines præcipites ac violentos congruere prouerbium.

SALVBRITAS.

Crotone salubrius.

Κρότωνος ὑγιέστερον. De re nequaquam noxia, sed vndequaque salutifera. Zenodotus ab animante sumtam parœmiã existimat. Est enim Croton muscæ genus.

Suidas.

Cucurbita sanior.

Κολοκυντίης ὑγιέστερος. Id est, Cucurbita salubrior. Inde natum, vel quòd cucurbita non facilè læditur aëris vitio propter crustum, quo tegitur, vel quòd ea variis remediis efficax esse perhibeatur.

Valere Pancraticè.

Plautus dixit pro eo quod est, firma esse valetudine. Nã in Pancratiastis robur corporis potissimũ spectabatur. Pro eo

eodẽ dixit, valere athleticè, valere pugilicè, valere basilicè

Sanior est pisce.

Iuuenalis.

Nam ad eundem modum hodiéque vulgò loquuntur: Tam sanus es quàm pisces. Id inde sumtum est, quòd creditum est, pisces non sentire morbos.

Tria saluberrima.

Apud Plutarchum videtur & hoc prouerbio fuisse iactatum. Sed præstat ipsius verba transcribere: Ὅ τ' ἂν ἄρτος λέληκῃ πρωΐ, ἀκροῶμαι, καὶ πόνων ἀσκυλίῳ, καὶ σπέρματος οὐσίας σωτήριον ὑμνοῦσι τρία ἔτη. Vnde optimè dictũ est, vesci citra saturitatem, non refugere laborem, naturæ semen conseruare, esse saluberrima.

SCVRRILITAS.

A sexaginta viris venio.

Athenæus.

Ἀπὸ τῶν ἑξήκοντα ἔρχομαι. Athenienses mirè delectabãtur iis qui risum dictis aut factis mouere norunt, adeò vt ad hoc in Diomedeo, aut Heracleo sexaginta conuenirẽt, qui in ciuitate nominabantur sexaginta viri, quemadmodum nos dicimus triumuiros & decemuiros, magistratum significantes, vt si quid ridiculè dictum esset, vulgò ita loquerentur, Sexaginta viri hoc dixerunt. Poterit per ironiam dici in dictum illepidum & agreste, Dictum sexaginta viris dignum. Aut in stultè dicacem, Hic nobis venit à sexaginta viris.

Equitandi peritus ne cantet.

Gregor. Theolog.

Ἱππασίνλα δεδαὼς μὴ ᾄδῃ. Sumtum à poeta quopiam, in eum qui professus res serias versatur in nugis.

SECVNDAE EXPERIENTIAE.

Posterioribus melioribus.

Inter Græcanicas parœmias refertur Λυτέρων ἀμείνονων, id est, Alteris melioribus. Quo significabant ea, quę prima experientia parum bene successerant, secunda nonnunquam commodius euenire, & prioris consilij erratum posteriore consilio corrigi.

Danda venia lapso.

Qui dicet aliquando dandam veniam, si quid erratũ sit per incuriã, neque enim hominis esse, vt semper exactam præstet diligentiã, vsurpabit illud Homeri ex Odyss. σ,

Ἀλλ' οὐ γάρ πως ὅζιν ἀὐπνοις ἐμιμνεμεν ἀῖν
Ἀνδρώποις. Id est,
Haud quaquam fieri potis est, vt peruigil vsque
Mortalis duret.

Destitutus ventis, remos adhibe.

Hermol. Barbarus. Quum res non succedit vt volumus, ad alia præsidia cõfugiendum est. Aut cùm fortuna est aduersa, tum magis adlaborandum.

SECVRITATIS ET TVTAE REI.

In tranquillo est.

Terentius: *Qui te in scopulum è tranquillo auferat.* Et quod alibi diximus, *Ego in portu nauigo.*

In vado.

Terent. *Omnis res in vado est.* Vadum autem est aquæ fundus, in quo quisquis constiterit, is iam effugit periculum, ne mergatur.

Duabus ancoris fultus.

Aristides. Ἐπὶ δυοῖν ὁρμεῖ. Id est, Duabus nixus in portu sedet. subaudiẽdum, ancoris. De firmis & immotis, & qui rem suam probè constabilierunt. Ductum à nauibus intra portum tutò manentibus.

Tanquam ad aram.

Quum extremum refugium intelligi volumus. Inde sumtũ quòd olim in extrema necessitate, ad aras Deorum soleant confugere, vnde nefas erat quenquam detrahere.

Ad asylum confugere.

Cicero. Cognatum est superiori. Hæc fient venustiora, si ad animi res transferantur.

Arx.

Hac metaphora tutissimum ac validissimũ præsidium significamus.

Pindarus. *Bonum duabus niti ancoris.*

Id est: Bonum est duplici præsidio niti, vt si alterum destituat, altero iuuemur.

Extra fundum & vndam.

Verba sunt Calypsus adhortantis Vlyssem, vt neque nimium litori vicinus nauiget, fumum sequutus, neque se profundo credat pelago, sed in medio secet viam, quòd ibi periculum sit à saxis & vadis, hîc ab vndis.

E terra spectare naufragium. Cicero.

Pro eo quod est, In tuto spectare aliorum pericula. Simile illi: De muris iudicare Achiuos.

Mortuo leoni & lepores insultant.

Sumtum ex Homero, vbi Hectorem ab Achille iam interfectum circumsistunt Græci mortuo insultantes, nec quisquam erat, qui extincto nõ aliquod vulnus infligeret.

Ne si ad Iouis quidem aulam.

Qui metuunt malum, ad asylum confugiunt, verùm à morte nullum est effugium. Sophocles: Vbi mortis vrget tempus, ad Iouis atria si fugeris, effugere non possis tamen. Prouerbij species est in illis verbis, Ne ad Iouis quidem atrium, quod pro tutissimo posuit refugio.

Primum apes abigendæ. Agathius.

Dictum est cuiusdam, qui sensit primum hostium copias aduentantes esse submouẽdas, quò possint Asia potiri.

Pugno tenere. Plato.

Ἀφελὲς πᾶν χρῆν λαζέσθαι, Pugno stringere, dicitur in eos qui corporeas tantùm substantias esse putant.

Testudo intra tegumen tuta est.

Docet hîc Liuius, tutius esse domi manere, quàm sua fortunæ committere, & ad omnes ictus exponere.

Sarta tecta.

Pro consummatis, probéque curatis, & in quibus sit nihil omissum.

In portu nauigare. Terentius.

Ἐν λιμένι πλεῖν. Id est, In portu nauigare. Quo significamus nos iam à periculo abesse. Virgilius:

Nunc mihi parta quies, omnisque in limine portus.

His Medus non insidiabitur.

Τάδε Μῆδος ἐ φυλάξει. Id est, Hæc Medus non obseruabit. Quum Xerxes exercitum ad Græciam traducere pararet, vt auctor est apud Zenodotum Dicæarchus, Græci desperatis rebus facultates suas absumserunt, ne multum reliquum fieret quod hostis tolleret, ita dicẽtes: Hæc Medus non obseruabit. eáque vox in adagium abiit, vbi quis largiùs impenderet sua, ne venirent in aliorum manus.

Otiosus esto.

Si quem iubemus curare cuticulam, negotium aliis curæ futurum, accommodabimus illud Homeri ex Odyss. β,

-Μάτηρ τοι ἄλλο
Ἐν σήθεσι κακὸν μᾶλλον ἔργον τι ἔπος τι,
Ἀλλὰ μάλ' ἐδωίδμεν καὶ πινέμεν ὡς τὸ πάροιθεν.
-Tute caueto.
Aut dicti aut facti cruciet tua pectora cura,
Quin tranquillus edásque bibásque, ita vt antè solebas.

Pythag.

Chœnici ne insideas.

Χοίνικι μὴ ὑπακάθισον. Interpretatur D. Hieronymus, de victu ne fueris solicitus in diem crastinum. Est enim chœnix dimensum & cibus diurnus. Plutarchus autem longè diuersiùs: puta, Non indulgendum otio, sed industria prospiciendum victum, ne desit in posterum.

Tymbra victitans.

Τυμβοβράγοι. Id est, Tymbra victitantes. Adagio dicebantur, vel qui tutius ac liberius vitam agerent, vel qui moribus essent parum blandis, vel qui hilariter citráque solicitudinem paruo contenti viuerent, quòd thymbra herbæ genus sit.

Rem factam habere.

Apud Martialem legitur, Rem factam habere, pro eo quod est, certam atque indubitatam. Siquidem promissa parum certa sunt.

Aristoph.

Hermionis vice.

Ἀντ' Ἑρμίονος. Id est, Hermionis vice, puta fuero tibi, aut mea domus, aut simile quippiam. Valet autē perinde quasi dicas, Loco asyli tibi fuero, vel instar aræ. Est Hermione templum in Peloponneso, sacrum Cereri ac Proserpinæ, ad quod qui cōfugerint, tuti sunt propter loci religionem.

In terra pauperem.

Ἐν γῇ πένεσθαι μᾶλλον ἢ πλουτοῦντα πλεῖν. Id est, Egere præstat in solo, quàm diuitem sulcare fluctus. Satius est paullulum habere tuto, quàm multum cum periculo.

Mœnia Semiramidis.

Τείχη Σεμιραμίδος. Id est, Muri Semiramidis: De muris inexpugnabilibus dicebatur, egregiéq. munitis. Ouid. *-Vbi dicitur altam Coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem.*

In

In tuo regno.

Quod cuiusque priuatum est, regnum eius dicitur.

In tuo luco & fano est situm.

Apud Plautum, pro eo quod est, in tua potestate, tuo arbitrio, tua tutela, tua manu. Cicero: In meis castris præsidisque versaris, id est, mecum facis, & pro me pugnant quæ dicis.

Intra tuas præsepes.

Plautus in Cassina: *Scit, si id imperet, futurum quod amat, intra præsepes suas*, pro eo quod est, certum ac paratum. Nam quod intra septa nostra clausum sit, id tutò certóque possidemus.

Aliud cura.

Quum negabis esse causſam, cur aliquis aut dubitet, aut solicitus sit, exempto scrupulo. Terentius: *Atqui iam repperi, aliud cura.*

In diem viuere. Ex tempore viuere.

Persius.

Est præsentibus rebus contentum viuere, atque ex parato, minimè solicitum de futuris. Quæ vita Græcis dicitur καθημέριος βίος, & καθημερῖνοι, qui ad eum viuunt modum. Vnde & ex tempore dicere, id est, citra præmeditationem.

Canis, tanquam Delum nauigans.

Plato.

Ἀθῦς, ὥσπερ εἰς Δῆλον πλέων. In supinum, otiosum, securum, ac voluptuariam agentem vitam dicebatur. Nam Athenis facilis ac tuta in Delum nauigatio. Vnde fiebat, vt qui illuc soluerent, inter nauigandum securi, nihilque periculi metuentes canerent.

Porrectis pedibus dormire.

Lucian.

Ἀποτείναντα τὼ πόδε καθεύδειν. Vel sublatis pedibus requiescō, & supinus per otium. Et supinitatem, negligentiam, incogitantiámque significamus. Et cōserere manus, in Hebræorum prouerbiis in ignauum, &c.

In dextram aurem.

Plinius.

Sic enim admonēt medici, vt in primo somno, qui profundissimus esse consuevit, in aurem dextram incumbamus. Quum experrecti redormire cupimus, in sinistram.

In vtramuis aurem dormire.

Terentius.

Est animo otioso, securo, vacuóque esse.

Plutarchus

Leporis vita.

Λαγωοῦ βίον ζῆν. Id est, Leporis vitam viuere dicuntur, qui semper anxij trepidique viuunt.

In vtrumuis dormire oculum.

Plautus in Pseud. *De isthac re in oculum vtrumuis conquiesco.* Est animo otioso esse, &c.

Halcedonia sunt apud forum.

Extat in Græcorum commentariis huiusmodi prouerbium: Ἀλκυονίδαις ἡμέραις ἄγῃς. Id est, Halcyonis agis dies. De tranquillam & otiosam agentibus vitam. Ab aue quadam marina ductum adagium.

Vita molita.

Ἀλλεσιμβρος βίος. Siue victus, vt ita loquamur, farinatus. Suidas indicat adagium variè accipi. Quosdam vsurpare de vita priscorum, qui glandibus vescebantur. Nonnullos de iis, qui in magna rerum, quas desiderarent, affluentia vitam agerent.

Horatius.

Equus me portat, alit rex.

Ἵππος με φέρει, βασιλεύς με τρέφει. Hinc natum: Iuuenis quidam sub rege Philippo stipendia faciebat. Is quum admoneretur vt missionem peteret, seseque à militia abdicaret, negauit se facturum isto adagio.

Horatius: *Rectius hoc, &*
Splendidius multò est, equus vt me portet, alat rex.

Homerus.

Extra lutum pedem habes.

Ἐκ τοῦ πηλοῦ πόδας ἔχεις. In eos, qui molestis non inuoluuntur negotiis, vnde se nequeat explicare, sed extra periculũ constituti sunt.

Idem.

Extra periculum ferox.

In obtrectatorem clancularium, qui coram non ausit congredi. Homerus Iliad. v,

Ἀνδρῶν δισκήεσσιν ἐὼν ἐπιείκελος πολεμίζειν.

Pugnare gnarus, verùm eminus & procul hoste.

Diogenian

Procul à pedibus equinis.

Ἐκὸς ποδῶν ἱππείων. Vulgò dicitur, quum significant fugiendum esse periculum.

Extra telorum iactum.

Terentius.

Ἔξω βελῶν. Id est, Extra telorum iactum. Pro eo quod est, In tuto, citráque periculum.

Porro

Porro à Ioue atque à fulmine.

Πόῤῥω Διός τε καὶ κεραυνοῦ. Id est, Procul à Ioue pariter atque à fulmine. Admonet non esse agendum cum præpotentibus, qui nutu possint perdere, si quando libeat, maximè cùm regibus ac tyrannis.

Post principia.

Sumtum à bellis, in quibus summum periculum est iis qui in prima stant acie. Terentius in Eunucho: *Tu hosce instrue, hic ego ero post principia.*

Non vulgari ancora nititur. Aristotel.

Significans aliquem nouis, miniméque vulgaribus præsidiis niti.

Quid Achiuos à turre iudicatis?

Concinnè torquebitur ad eos, qui in tuto constituti, de iis iudicant, qui in periculo versantur. Quemadmodum faciunt ij, qui in turri aut vallo sedentes, otiosi spectãt prœliantes, iudicántque, ac in multis animi robur, aut consiliũ desiderant, quod ipsi nequaquam præstituri forent, si in eodem discrimine versarentur.

Quasi millus cani. Sisinius.

Nam millus est collare canũ venaticorum coriaceum, confixum clauis ferreis eminentibus aduersus impetum luporum. Ad hunc igitur modum, certum firmúmque præsidium significabimus.

Timidi mater non flet. Æmilius Probus.

Animosi in bello contemnunt hostem, nihílque metuendum ducunt, itaque quoniam sibi parum cauent, ferè pereunt, & matribus luctum adferunt cum orbitate. Contrà, qui nihil non metuit, neque quidquam omnino contemnit, is tutioribus vtens consiliis, raro venit in periculũ.

Legatus non cæditur, neque violatur. Scholiastes Homeri.

Deflecti poterit ad bene monentem, siue recta consulentem, siue concionantem liberè. Legatus est, qui refert mandata sui principis, aut agit negotium publicum, non est fas illi vim admouere.

SEMPER.

Quoad vixero. Virgilius.

Quod in vita perpetuum nobis futurum intelligi volemus, indicare licebit Virgilii carmine:

Dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus.

SENIVM PRÆMATVRVM, AVT MORS.

Ergini cani.

Ἐ῾ργίνου πολιά. Id est, Ergini canities. De canitie præpropera, id est, quæ ante diem legitimam accidit. Erginus filius fuit Clymenis, adolescens præter ætatis rationem iam canus. Festiuius fiet, si per ironiam dicetur in senes iam canos qui tamen iuuenes etiamdum haberi velint.

Mala senium accelerant.

Qui dicet senectam non esse annis metiendam, propterea quòd ij qui se multis laboribus discruciant ante diem consenescunt, vsurpabit illud Homeri ex Odyss. π,

Λίψα γὸ ὲ κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι. Id est,

Quippe repentè homines curisque malisque senescunt.

Præstat canem irritare, quàm anum.

Nulla ira atrocior muliebri, maximè quum ad sexus vitium accedit senectus. Canis irritatus tantùm oblatrat. At aniculæ præter linguæ venenum, interdum instructæ sunt malis artibus, veneficiis & incantamentis. Vnde & Menander: Plus est periculi anum lacessere, quàm canem.

Vno die consenescere.

Theocritus: Verùm quos amor angit, in vna luce senescunt. Nulla verò res citiùs accelerat senium, quàm animi curæ, amor, odium, inuidentia, metus ac mœror.

Præmatura mors.

In hunc qui præmatura morte discesserit, superstitibus parentibus, accommodabis illud Iliad. ρ, Οὐδὲ τοκεῦσι

Θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιός δὲ οἱ αἰών.

Ast neque nutricandi grata parentibus ille

Reddidit officia, sed ei breue contigit æuum.

SERA POENITENTIA.

Serò sapiunt Phryges.

Cicero. Conueniet in eos quos stultè factorum serò pœnitet.

Cumani serò sapiunt.

Οψὲ ἐμβαίνουσι οἱ Κυμαῖοι. Id est, Serò sentiunt Cumani. Id adagium refertur à Strabone Geograph. lib. 13. putátq. eos vulgò malè audisse, tanquam stupidos atque insulsos, ob hanc caussam, quòd ducentis annis portus vectigalia exegerint, hoc nomine vt vrbem ædificarent, quæ dare tamẽ non desierunt, quum iam vrbs esset extructa. nihil etiam vetat, quo minus dicatur & in illos, qui non nisi malo suo docti, parent rectè monentibus.

Malo accepto stultus sapit.

Paulò diuersiùs extulit Hesiodus: Δίκη δ' ὑπερ ὕβριος ἴσχει

Εἰς τέλος ἐξελθοῦσα, παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.

Tandem sua pœna nocentem

Consequitur, passúsque sapit tum denique stultus.

Huc referendum & Plautinum illud in Mercatore:

Feliciter is sapit, qui alieno periculo sapit.

Piscator ictus sapiet. Sophocles

Ἁλιεὺς πληγεὶς νόον οἴσει. Id est, Piscator percussus sapiet. Idque ferunt ab huiusmodi quodam euentu natum: Quum piscator quispiam piscibus quos intra rete tenebat, manũ admouisset, atque à scorpione pisce feriretur, Ictus, inquit, sapiam. Itaque suo malo doctus cauit in posterum.

Factum stultus agnoscit. Homerus.

Ῥ῾έχθεν δέ τε πρῆγμα ἔγνω. Id est, Rem peractam stultus intelexit. Item illud Demosthenicum: Non emo tãti pœnitere. Vnde perquàm eleganter Fabius apud Titum Liuium, euentum stultorum magistrum appellat. Nec euentus doce at hoc, inquiens, qui stultorum magister est, sed ratio.

Mus picem gustans. Theocrit.

Μῦς ἂρ πίσσης γευόμενος. Siquidem mus imperitus, si quando in picem inciderit, aut perit, aut vix eluctatur, ac deinde periculi memor timet contingere. Non intempestiuè dicetur in eum, quem pœnitet experimenti.

Post acerba prudentior.

Μετὰ τὰ δεινὰ φρονιμώτερος. Id est, Post mala prudentior.

Sera in fundo parsimonia. Seneca.

Admonet in tempore parcendum rebus necessariis. Persius satyra 2.

-Donec deceptus & expes

Nequidquam fundo suspiret nummus in imo.

Post rem deuoratam ratio.

Quemadmodum de sera ope dicitur, Post bellum auxilia: ita de sera parsimonia dicitur, Post absutã rẽ supputatio

Quod dedi, datum nollem.

Plautus: *Inter nouam rem*, inquit, *verbũ vsurpabo vetus: Quod dedi, non datum vellem*. Significat se pœnitere, quòd puellæ fecerit copiam.

Satius est recurrere, quàm malè currere.

Præstat mutare consiliam in melius, quàm in malè institutis pergere. Lucianus: Visum est tandem iuxta vulgi sermonem potius recurrere, atque currere perperam.

Plinius.

Optimum aliena insania frui.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum. Admonet adagium, vt ex aliorum erratis ipsi cautiores efficiamur, & alienis periculis reddamur prudentiores.

Hedera post Anthisteria.

Ἀ ιστὸς μετ' Ἀνθιστήρια. Quum serò quippiam adhibetur. Apparet in his ludis morem fuisse, coronari hedera. De Anthisteriis, id est, floralibus festis diximus in prouerbio, Cares foras.

Atqui non est apud aram consultandum.

Consultandum antequàm incipias: in ipso negotio sera cõsultatio. Sumtum à sacrificis, qui pro ritu sacrorum omnia præparant, priusquam accedant ad aram.

SERVM REMEDIVM, AVT TEMPESTIVVM.

Suidas.

Satius est initijs mederi, quàm fini.

Persius: *Elleborum frustra, quum iam cutis ægra tumebat,*
Poscentes videas: venienti occurrite morbo.

Ouidius: *-Serò medicina paratur*
Quum mala per longas inualuere moras.

Pueros admonet à vitiis arcendos, dum adhuc tenera ac tractabilis ætas, sarciendas protinus offensas, ne in simultatem exoleſcant. Minima vitanda mala, ex quibus maiora solent pullulascere. Occasiones euitandas, quæ mali quippiam parituræ videantur.

Idem.

Serò venisti, sed in colonum ito.

In eos, qui post tẽpus aduenirent, aut qui mercede quippiam facerent. Porrò colonus est terra æditior, in speciem tumuli seu collis. Huiusmodi duo erant Athenis: alter iuxta Neptuni templum, in quem equites conueniebãt: alter iuxta templum Vulcani, qui à foro seu mercatu dictus est ἀγοραῖος. Hinc colonetæ dicti, qui mercede conducerẽtur: quòd illic consisterent, qui conductorem quærebant.

Post bellum auxilium. Idem.

Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία. Id est, Post bellum suppetiæ. Quoties serius adhibetur remedium. Ita ægroto mortuo serò venit medicus. Et ædibus in cinerem redactis serò infunditur aqua.

Senem erigere.

Γέροντα δ' ὀρθοῦν φλαῦρον ὃς νέος πέσοι. Erigere durum est, qui cadat iuuenis, senem. Haud facilè dediscuntur à senibus vitia, quæ pueri didicerint, & in omnẽ inhæserint vitã.

Serò venisti. Plutarch.

Ὀψὲ ἦλθες. Competit in eos qui post tempus rem aliquã aggrediuntur, veluti si iam ætatis vitio frigidus vxorem paret ducere, aut grandior litteras addiscere. Huc faciunt etiam locutiones istæ prouerbiales: Mortuis mederi, Aquã infundere cineri.

SERVIRE TEMPORI.

Seruire scenæ. Cicero.

Est rebus præsentibus sese accommodare. Translata ab histrionibus fabularum, qui hoc vnum spectant, vt quouis modo populi oculis placeant.

Vti foro. Terentius.

Est præsentem rerum statum boni consulere, & vtcunque sese obtulerit fortuna, ita animum applicare. Seneca: Vtamur foro, & quod fors feret, æquo feramus animo.

Aut bibat, aut abeat.

Aut tempori, locóque nos accommodemus, aut hominum consuetudine nos subducamus. Quidam sic efferunt: ἢ πίνειν, ἢ ἄπιέναι, id est, Aut bibe, aut abi: Natum est à priscis illis Græcorum sympoſiis, hoc est, compotationibus.

Gladiator in arena consilium capit.

Admonet è re nata mutandum aliquando consilium, & tempori, quod aiunt, seruiendum. Refertur à Seneca. Vetus prouerbium est, Gladiatorē in arena capere consilium. Aliquid aduersarii vultus, aliquid manus mota, aliquid ipsa inclinatio corporis intuentem mouet.

Plutarchus

Polypi mentem abtinet.

Πολύποδος νόον ἴσχει. Quo iubemur pro tempore, alios atque alios mores, alium atque alium vultum sumere. Adagium natum est à piscis huius ingenio. Nam persequentibus piscatoribus petris affigit sese, & cuicunque petræ adhæserit, eius colorem corpore imitatur, videlicet ne queat deprehendi.

Cicero.

Spartam nactus es, hanc orna.

Ἣν ἔλαχες Σπάρτην, κόσμει. Id est, Spactam quam nactus es, orna, siue administra. Admonet adagium, vt quamcunque prouinciam erimus fortè nacti, ei nos accommodemus, próque huius dignitate nos geramus.

Quinctil.

Omnium horarum homo.

Qui seriis pariter ac iocis esset accommodatus. Et apud Terentium: Paucorum hominum homo dicitur.

Sub manu nasci.

Pro, ex tempore. Seneca: Consilium ergo sub manu nascatur.

Plato.

Aut abi, aut exuere.

Apud Lacedæmonios hic fuit mos, vt in publicis certaminibus neminem cogerent ad congressum, sed legem edicebant, ἢ ἀπέναι, ἢ ἐκδυώεσθαι. Id est, Aut abire, aut exui. Si transferatur ad rem animi, velut ad disputādum aut repugnandum carni, prouerbij vim habet.

Plautus.

SERVITVS.

Argentum accepi, imperium vendidi.

Qui accipit beneficium, perdit libertatem. Demenetus pauper vxorem duxerat pulcrè dotatam, sed in quam nihil haberet imperij. quare inquit: Argentum accepi, dote imperium vendidi.

Spartæ serui maximè serui.

Apud Lacedæmonios ingenuis non erat fas discere aut exercere vllum opificium, sed hæc omnia per Helotas (id erat

erat seruorum genus, quibus nefas erat vllam artem liberalem vel discere, vel exercere) agebant.

Subiugus homo.

Ὑποζυγώδης ἄνθρωπος. Qui non arbitratu suo, sed alieno iussu facit quippiā. Traductum à iumentis iugalibus. Huc pertinent illæ metaphoræ: Mittere sub iugum, Deiicere iugum, Excutere iugum, Subducere collum iugo. Ouid.

Et tua læsuro subtrahe colla iugo.

Leo chordula vinctus.

Lucianus: Leo filo vinctus, sursum ac deorsum circumferor, quum quis exiguo commodo captus, apud aulicos ostentatur passim, quòd Princeps tantum alat virum.

Samij litterati.

Apud Samios inuentæ sunt vigintiquattuor litteræ, à Callistrato. Sic Andron in tripode: Idem Ionū litteras tradidit Athenienſibus. Probabile est igitur à repertis, traditísque litteris iocum fuisse versum ad stigmata. Nam Samij simul & accipiebant & tradebant infames notas.

Cum sarcinis enatare.

Seneca: Nemo cum sarcinis enatat, Id est, nemo sese recipit in libertatem, nisi contemtis præmiis seruitutis. Non enim potest euadere occupationes, qui curarum auctoramentum non potest negligere.

SIMILITVDINIS ET CONGRVENTIAE.

Terentius.

De grege illo est.

Id est, Eiusdem factionis, aut contubernij. Tullius: At vellem te in tuum veterem gregem retulisses.

Nostræ farinæ.

Eiusdem farinæ dicuntur, inter quos est indiscreta similitudo. Persius in 5. Satyra: *Nostræ paulò ante farinæ Pelliculam veterem retines.* Perinde quasi dicat, nostri gregis, nostræ cōditionis Pertinet ad illam classem: Eadem cera & idem pulvis, Eiusdem notæ, &c.

Plinius.

Non eras in hoc albo.

Hoc est, Non eras in hoc numero. Translatum ab albata tabula in qua quondam scribebantur nomina iudicum.

Zenodot.

Non sum ex istis heroibus.

Zenodot. Οὐκ εἰμὶ τούτων τῶν ἡρώων. Id est, Non sum de numero istorum heroum. Id est, non sum ex eorum numero, qui propensiores sunt ad lædendum, quàm bene merendum.

Patris est filius.

Τοῦ πατρός ἐστι τὸ παιδίον. Ita loquuntur, vbi quis mores imitatur patrios. Et in genere eius filium vocamus quemlibet, quem moribus expresserit.

Aphyarum honos.

Ἀφυῶν τιμή. Quoties humilibus exiguus quispiam honos contingit. Nam Aphya piscículus est vilis, cui coquendo nihil adhibetur, præter oleum quo frigitur.

Aristotel. *Terra amat imbrem.*

Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα. Id est, Imbrem quidem tellus amat. Vbi quis desiderat ea, quæ sibi nouit esse accommoda, cõducibiliáque.

Scopæ dissolutæ. Scopas dissoluere,

Homines nihili nulliúsque prorsum consilij, Cicero scopas dissoluere dixit, pro eo, quod est rem prorsus inutilem efficere. Nam scopæ colligatæ & speciem videntur habere qualemcunque, & ad verrendum pauimentum sunt accommodatæ. Porrò si dissolueris, nihil inutilius, nihil inelegantius.

Vno tenore.

Tenorem rei progressum vocant. Vnde, quæ sui similia sunt, sibique veluti perpetua quadam succedunt serie, horum eundem esse tenorem dicimus. Cicero, Vnus enim tenor est orationis, & idem stylus.

Plato. *Boni ad bonorum conuiuia vltro accedunt.*

Αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν. Id est, Sponte bonis mos est conuiuia adire bonorum. Vbi vir bonus, fiducia virtutis & amicitiæ, quæ generalis inter omnes probos intercedit, ad sui similem accedit, non expectatis vulgaribus istis inuitatiunculis. Idem: Conuiua amico amicus vltrò etiam venit.

Aristotel. *Simile gaudet simili.*

Ὅμοιον ὁμοίῳ φίλον. Martialis:

Vxor pessima, pessimus maritus,
Miror non bene conuenire vobis. Iuuenalis:
Magna inter molles concordia.

Malus

Malus cum malo colliquescit voluptate. Idem.

Κακὸς κακῷ γὰρ συμπέφυκεν ἡδονῇ. Id est, Etenim improbo vir est voluptati improbus. Malus malo iucundus ob vitiorũ commercium & societatem.

Æqualis æqualem delectat. Cicero.

Similitudo mater est beneuolentiæ, consuetudinis & familiaritatis conciliatrix. Nam prima familiaritatis conciliatio proficiscitur ab ætatis æqualitate. In hanc sententiam extant aliquot veterum prouerbia, quorum est illud: ἥλιξ ἥλικα τέρπει, Id est, Æqualis æqualem delectat.

Æqualem tibi vxorem quære. Plutarchus

Τὴν ἴσην σαυτὸν ἄγε. Id est, æqualem tibi vxorem ducito. Adagium admonet, ne quis cupiditate aut ambitione allectus, se potentiorem ducat vxorem. Tuæ sortis vxorem ducito. Potest & longius trahi, nimirum ad negotium suscipiendum cui sis conficiendo par & idoneus.

Jugum idem trahere.

Non dissimile est illi: In eadem esse naui, pro eo quod est, negotij vices pariter sustinere. Translatum à bubus arantibus.

Cicada cicadæ cara, formica formicæ. Theocrit.

Nota est formicarum politia, & cicadarum concentus.

Ouum ouo simile.

De rebus indiscretæ similitudinis. Cicero.

Quàm apes apum similes.

Cicero: Vt similia sunt, & oua ouorum, & apes apum.

Non tam aqua similis aquæ.

Non tam lac lacti simile.

Plautus vsurpat in Menæchmis: *Nec aqua aquæ, nec lac lacti, crede mihi, vsquam similius, quàm hic tui est, tuique huius.*

Furem fur cognoscit, & lupum lupus.

Ἔγνω δὲ φὼρ τὸ φῶρα, καὶ λύκος λύκον. Id est, Fur furem cognouit, & lupus lupum. Amant enim vulgò se mutuò, qui similibus vitiis laborant. Aristotel.

Semper similem ducit Deus ad similem.

Duo inter se similes plerunque bene conueniunt. Idem.

Semper graculus assidet graculo.

Ἀεὶ κολοιὸς παρὰ κολοιὸν ἵζάνει. Id est, Assidet vsque graculus Diogenian

apud graculum. Porrò graculorum conuentus olim notos fuisse testatur M. Varro lib. De re rustica.

Similior ficu.

Ὁ μοιότερος σύκου. Per iocum dicebatur de vehementer inter se similibus.

Aut ipse fuisti, aut tui simillimus.

Siquando per iocum indicabimus eundem aliquē fuisse qui tamen se fuisse eat inficias.

Omnia similia.

Eadem est conditio mortalium.

Crobyli iugum.

Κρωβύλου ζεῦγος. De societate duorum pari improbitate dici consueuit. Ductum à Crobylo lenone scelestissimo. Is duo scorta domi alebat.

Eadem cera.

Ἓν κηρίον. Id est, Idem fauus. Dicebantur, qui vno ore idē affirmarent. Ductum à fauorum cellulis inter se connexis.

Ficus post pisces.

Quadrabit, vbi dicemus aliis alia congruere. Quemadmodum post carnes caseum, post pisces nuces iubent vulgo apponi.

Horatius. *Ouo prognatus eodem.*

Vultus, ingenium, mores, facta. ac prorsus omnia sic huic cum hoc conueniunt, vt iures eodem prognatos ouo. Aristoteles ostendit iuxtà naturam fieri, vt ex eodem ouo duo pulli nascantur.

Catulæ dominas imitantes.

Τὰς δεσποίνας αἱ κυνίδες μιμοῦνται. Id est, Dominas imitantes catellæ. Vbi serui dominorum ferociam repræsentāt. Quo ties ij, qui subsunt, eorum exprimunt mores, sub quorum imperio degunt. Iuuenalis.

Maxima quæque domus seruis est plena superbis.

Hieronym *Similes habent labra lactucas.*

Vbi similia similibus contingunt, veluti præceptori parum docto discipulus indocilis, improbo populo magistratus improbus, vxori morosæ maritus morosus. Breuiter, quoties mala malis, digna dignis eueniunt. Natū adagium ab asino carduos pascente.

Qualis hera, talis pedissequa.

Qualis

Qualis pater, talis filius.

Aspis à vipera.

Quum pessimus à pessimo sumit mali quippiam. Tertullian

Aut piscem olet, aut florem. Ambrosius

Dictum in eum, qui bene oleret, quòd timallus piscis sit odore gratissimus, & æquè fragrans eiusdem nominis flos. Ita idem pronunciatus est piscis odor esse, qui floris. Quid specie tua gratius? quid suauitate iucundius? quid odore fragrātius? Quod mella fragrāt, hoc tu corpore tuo spiras.

Sequitur perca sepiam.

Comitē ducit sepia percā. Dictū de improborū societate.

Dignum patella operculum.

Hieronymus ad Chromatium: Dignum patella operculum. In mea enim, inquit, patria rusticitas vernacula. Deus venter est, & in diem viuitur: & sanctior est ille, qui ditior est. Accessit huic patellæ, iuxta tritum populi sermone prouerbium, dignum operculum. Significat autem Episcopum ad improbos populi mores accommodatum.

In matellam immeiere.

Ἐς πλὼ ἀμίδα ἐπουρεῖν. Quum sordidè tractantur, aut ad munus aliquod parum honestum adhibentur ij, qui non indigni videantur, vtpote ipsi sordidi atque inhonesti, qua siquē ad contumelias ferendas facti.

Conto nauiga. Suidas.

Κοντῷ πλεῖν. Conto nauigare dicebantur, qui sic rebus vterentur, quemadmodum vti cōueniebat, aut qui vitę genus suo accommodatum ingenio sequerētur. Itidem, non ad qualuuis vitam quiuis idoneus est.

Ipsa holera olla legit.

Quære, Malum accersitum. Catullus.

Surdaster cum surdastro litigabat.

Iudex autem erat vtroque surdior, quum res agitur inter vndequaque ridiculos ac stultos. Extat in hanc sententiam epigramma Grecum Nicarchi, quod Thomas Morus olim adolescens, scitè vertit.

Cascus cascam ducit.

Quoties similis similem delectat, vetulus vetulam, deformis deformem. Nam antiquitus cascum dicebatur, quod nos vetus appellamus. Videtur esse iocus in anū vetulo nuptam. Huc pertinet: Vbi tu Caius, ego Caia. Varro.

Universidad de Deusto Biblioteca

Omnia idem puluis.

Παντα μια κονις. De indiscreta similitudine vtitur Lucianus. Alludes ad defunctorum cineres, inter quos nihil apparet discriminis.

Omnia sub vnam Myconum.

Strabo.

Παντ' ὑπο μιαν Μυκωνον. Est autem Myconus ex Cycladibus vna, in qua fabulis proditum est positos esse gigantes postremos ab Hercule confectos. Vnde ductum illud prouerbium in eos, qui res natura diuersas eodem titulo complectuntur. Vt siquis eodem libro Grammatica pariter & Theologica, item Dialectica & Iurisconsultorum litteras tradat.

Conuenerunt Attabas & Numenius.

Συνηλθον Ατταβας τε & Νουμηνιος. Id est, Coniunctus est suo Attabas Numenio. Dici solitum, quoties improbus aggregatur cum improbo. Diogenianus tradit hos insigne par furum fuisse.

Eundem calceum omni pedi inducere.

Galenus loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui non habita ratione morborum, eadem remedia admouēt omnibus. Non dissimile illi: Scis simulare cupressum. Hieronymus: Nec ad instar imperiti medici, vno collyrio omnium oculos velle curare.

Nauson Naucrati.

Ναυσων Ναυκρατη. Quoties aliqui similia inuicem respōdent. Veluti si quis herus salutatus, herum resalutet. Et nebulo compellatus, nebulonem vicissim compellet. Nauson enim & Naucrates, vtrumque à naue dicitur, perinde quasi dicas, nauta nautæ.

Noui Simonem, & Simon me.

Zenodot.

De iis dicebatur, qui pares essent. Zenodot. scribit duos fuisse ductores, notæ vtrumque improbitatis.

Cretensis Cretensem.

Ο Κρης τον Κρητα. Subaudi quod erit commodum sententiæ, prouocat, conatur circumuenire, aut tale quippiam. Sumtum è Cretensium moribus, quos plurimis conuitiis incessiuit antiquitas.

Cretensis cum Æginetâ.

Κρης προς Αιγινητην. Subaudiēdum, agit. Quadrabit in pariter

riter improbos, qui mutuis inter se fallaciis agunt. Nam Æginetæ olim malè audierunt: in quos etiam oraculum illud quidam editum putant, Neque tertij, neque quarti.

Ver hiemem sequitur.

Rerum vices significat. Et tristibus succedunt lætiora.

Cretiza cum Cretensi.

Plutarch.

Πρὸς Κρητα Κρητιζειν. Id est, Aduersum Cretensem Cretiza, id est, aduersus mendacem mendaciis vtere. Græci κρητιζειν pro mentiri dicunt.

Chius ad Coum.

Χιος προς Κωον. De comparatione vehementer inæquali dicebatur. Nam in ludo talorum, iactus qui Chius dicebatur, vnioni respondebat, Cous senioni. Fit autem interim allusio ad gentes, quarum vtriusque mores non caruerunt nota.

Vulpinari cum vulpe.

Αλωπικιζειν προς ἀλωπεκα. Id est, Cum vulpe vulpinare tu quoque inuicem. Cum astutis astutiis agito. Horat.

Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.

Clauum clauo pellere.

Ηλῳ τον ἡλον ἐκκρουειν. Et paxillum paxillo pepulisti. Id est, Malum alio malo depulisti.

Cum Care Carizas.

Diogen.

Πρὸς Καρα Καριζεις. Id est, Cum Care Carizas. Rusticè agis cum rustico, barbarè loqueris cum barbaro, crassè cum crasso. Cares populi sunt Phrygiæ, quorum mores prouerbiis aliquot locum fecere.

Mali thripes, mali ipes.

Κακὸς μὲν θριπες κακὸς δὲ ἱπες. Id est, Mala quidem thripes, mala rursum ipes. De duplici malo dici solitū, vt non magni referat, vtrum elegeris. Thirps enim Græcis vermiculus est, qui lignis innascitur, materiáque vitiat. Ips item cornibus & vitibus infestus.

Idem.

Balbus balbum rectiùs intelligit.

Hieron.

Barbarus barbari orationem. Est quippe prouerbium, Balbum meliùs balbi verba cognoscere.

Bithus contra Bacchium.

Bithus & Bacchius, nobile par gladiatorum fuit, pares arte & pares audacia. Horatius: *-Vti non*

Compositus melius cum Bitho Bacchius.

Esernius cum Pacidiano.

Lucullus. Erant & hi gladiatores per omnia pares, longéque omnium nobilissimi: de quibus Cic. in lib. de Optimo oratorum genere.

Nonfilius Achillis.

Plutarch. Οὐ παῖς ἀχιλλέως, ἀλλ' Ἀχιλλεὺς αὐτὸς εἶ. Id est, Haud satus Achille, verùm Achilles ipsus es. Tragœdia quapiam aut comœdia sumtum videtur. Terentius: *Hem alterum hunc aũ hoc natum dicas.*

Ab vno diagrammate.

Idem. Est autem diagramma, pictura discriptióque Philosophorum, qua rem exponunt oculis, vt perinde valeat, quasi dicas, de eadem formula.

Eodem in ludo docti.

Dicebantur similibus vitiis laborantes, & improbitate pares. Terentius in Hecyra: *In eodem omnes mihi videntur ludo doctæ ad malitiam.*

Eiusdem musæ æmulus.

Gellius. Eiusdem artis aut disciplinæ studiosus. Græci ὁμοτέχνους appellant eiusdem artis opifices.

Isdem vescentes cepis!

Aristoph. Ταυτὸν θύμον φαγόντες. Id est, Qui idem ederent thymum. Congruit in pauperes ac bonos viros inter sese amicos. Thymon enim vilissimum herbæ genus, quo tenues & agrestes vtcunque vitam sustinent. Quidam cepam agrestem esse putant.

Bonus cantor, bonus cupediarius.

Archide. Ἀγαθὸς ψάλτης, ἀγαθὸς ζωμοποιός. In vituperium Musicæ artis dictum, quasi eiusdem hominis sit aures delectare cãtu, & palatum cupediis.

Mars haud concutit sua ipsius arma.

Ἄρης τὰ αὑτῶ ὅπλα οὐ σαλδεῖ. Id est, Mars sua ipsius arma non iactat. Commodè ferũtur, quibus assueuimus, quæque nobis quadrant etiamsi sint grauissima. Iactamus enim, quod incommodè ferimus. Iuuenalis:

Nec iactare iugum vita didicêre magistra.

Euripides. *Sultus stulta loquitur.*

Μωρὸς γὰρ μωρὸς λόγος. Id est, Nam stulta stulti oratio est. Talis ho-

lis hominibus fuit oratio, qualis & vita. Extat carmen Græcis celebratum.

Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.

Hominis figura oratione agnoscitur. Democritus orationem vitæ simulacrum, quandámque velut vmbram esse dicebat. Nam nullo in speculo melius, expressiúsque relucet figura corporis, quàm in oratione pectoris imago repræsentatur. Neque secius homines ex sermone, quàm ærea vasa tinnitu dignoscuntur.

Inanium inania consilia.

Κενεὰ κατὰ βουλεύονται. Quum quis sua spe frustratur.

Malo nodo malus quærendus est cuneus.

Hieron. Eo licebit vti, quoties malum simili malitia retũdimus.

Sophocles: Πικρὸν χολὴ κνίζει φαρμάκῳ πικρῷ.

Remedio amaro bilem amaram diluunt.

Mons cum monte non miscetur.

Ὄρος ὄρει οὐ μίγνυται. Non conuenit inter pariter elatos.

Mores hominum regioni respondent.

Et plantarum semina, & hominum mores ad regionis habitum respondent. Ex mollibus enim regionibus molles homines nasci solere.

Bestia bestiam nouit.

In similitudinis & affinitatis prouerbia refert Aristoteles. Congruet vbi conuenit inter duos pariter improbos.

Idem Accij quod Titij.

Significat eodem iure futurum, filium decimo mense natum, quo eum, qui natus sit vndecimo. Sumptum videtur à Iurisconsultorum consuetudine, Titij & Accij vocabulum pro quibuslibet duobus subinde vsurpantium.

Asinus asino pulcerrimus.

Epicharmus: Cani pulcerrimus canis videtur, bos boui, Asinus asello pulcer est, & sus sui. Hoc est: Simile simili placet, Miles militi. Aleator aleatori, Potator potatori, Sophista sophistæ.

Doribus Doricè loqui fas est.

Conueniet in homines natura loquaces, aut quum oratio respondet moribus & ingenio: velut quum Pœnus fraudulenter loquitur, aut leno lenone digna.

Nouum cribrum nouo paxillo pendeat. Non. Marcellus.

Quadrabit in eos, qui noui quippiam comminiscuntur.

Purus putus.

Plautus purum putum dixit, pro prorsus ac verè purus.

Vestigiis inhærere.

Qui imitatur exempla progenitorum, maiorum vestigiis inhærere dicitur. Similiter qui degenerant à progenitorum aut præceptorum exemplis, ab illorum vestigiis dicebantur recedere.

Salem & fabam.

Ἅλα καὶ κύαμον. Subaudiendum, proposuerunt. Diogenianus admonet dici solitum de his, qui fingerēt se scire quippiam, quod nescirent. Atque hinc natum esse prouerbium quòd olim mos fuerit vt diuini salē & fabam proponerēt.

Zenodot.

Plures thriobolos, paucos est cernere vates.

Πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες. Id est, Plures triobolos, paucos est cernere vates. Philochorus auctor est, olim tres nymphas Apollinis nutrices, Parnassum incoluisse, quæ Thriæ dicerentur, vnde postea receptum sit, vt calculi, sortésque diuinorum Thriæ vocarentur. Vnde thriboli, qui thrias in vrnam diuinam iaciunt.

Multi thyrsigeri, pauci Bacchi.

Πολλοὶ τοι ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι. Id est, Plures thyrsigeros, paucos est cernere Bacchos. Quo significatum est, compluribus mortalium adesse virtutis insignia, aut etiā famam, qui tamen vera virtute vacent. Non omnes veri Theologi, qui pileum theologicum gerunt. Non omnes monachi, qui cucullo onerantur. Translatum à ceremoniis Bacchanalium in quibus thyrsos, id est, hastas quasdam viteas quatiebant afflati furore.

Multi, qui boues stimulent, pauci aratores.

Πολλοὶ βουλάται, παῦροι δέ τε γῆς ἀρόται. Id est, Qui tauros stimulent multi, sed rarus arator. Multi præ se ferunt, quod non sunt.

Varro.

Non omnes, qui habent citharam, sunt citharœdi.

Huc adscribendum videtur, quod lepidè scripsit Seneca, quēdam personam malle, quàm faciem. Faciem vocat, vbi vbi quis talis videtur qualis est: personam, quū præ se fert aliquis quod non est. Non is rex, cui contingit amplum imperium, sed qui sciat administrare.

Asinus apud Cumanos.

Ὄνος παρὰ Κυμαίοις. Competit in eos, qui quum sint inepti, ridiculíque, tamen apud ignotos ipsa nouitate habētur in pretio. Aut in eos quibus honos aliquis præter meritū additus à fortuna, tumorem & insolentiam, ita vt ferè sit, conciliat. Demosthenes: Τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς οὐδενὸς ἄξιοις ἐστί. Id est, Felicitas enim & rerum successus, qui contigerit immerenti, stultis vesaniæ caussam præbere solet. Narrauimus alibi fabulam de asino fugitiuo, qui apud Cumanos se gessit pro leone.

Flere ad nouercæ tumulum.

Πρὸς τὸν μητρυιᾶς τάφον δακρύειν. Ad nouercæ tumulum lacrymari, est simulare gestu dolorē, quū re gaudeas. Quod idē de diuitis heredibus non inconcinnè dicetur, in quos extat Publianus ille Mimus, cum primis elegans: Heredis fletus sub persona risus est.

Megarensium lacrymæ.

Μεγαρέων δάκρυα. Dicebantur vel fictæ, nec ex vero dolore profectæ, vel vi adactæ. Diogenianus ad huiusmodi refert historiam: Bacchius quidam Corinthius, Clytij Megarensium regis filiam vxorem duxerat. Ea defuncta, Clytius complureis virgines adolescentes Corinthum misit, qui in funeralibus pompis puellam deplorarent, lacrymis vtique fictis.

Accissare.

Ἀκκίζειν. Scribunt Accō mulierem fuisse quampiam notæ stultitiæ, quæ solita sit ad speculum cum imagine sua, perinde atque cum alia muliere cōfabulari, vt hinc vulgò quæ stultius aut ineptius aliquid ageret, accissare dicerētur, & Accus nomine compellarentur. Apparet illud etiam moribus huius mulieris adfuisse, vt recusaret, quæ tamen cupiebat, vnde & Accisinus, ficta huiusmodi recusatio dicatur.

Hæsitantia cantoris tussis.

Ἀπορία ψάλτου βήξ. Dictum videtur quoties non suppetit quod dicamus, idque velut aliud agentes dissimulamus, velut apud Platonem Aristophanes, ne diceret in conui-

uio,singultum fingit.Sumtum apparêt à cantoribus.

Tussis pro crepitu.

Βὴξ αὐτὶ πορδῆς.Dici solitum,quoties aliquis perpl exus,aliud pro alio simulat . Veluti si quis in adulteræ domo deprehensus,fingeret se quippiam mercatum venisse.Translatum ab iis,qui crepitum clara tussi dissimulant.

Strabo. *Cretensis mare.*

Ὁ Κρὴς πλὼ θάλασσαν. Subaudiendum, nescit, aut metuit. In eos,qui nescire fingerent, quod egregiè callerent . Etenim quî consentaneum est, Cretenses quum sint insulares, ignorare mare quo cinguntur vndequaque?

Cicero. *Conniuere.*

Prouerbiali metaphora conniuere dicuntur,qui prudentes,culpam quam intelligunt,indulgentia tamen ac studio dissimulant.Est autem conniuere subinde claudere oculos quemadmodum ii,qui non ferunt lumen Solis.

Simia fucata.

Πίθηκος πεπλασμένος φιμυθίου.Id est,Simia plena fuci.De deformi anu,fucata tamen,& meretriciis culta lenociniis.Potest & ad rem accommodari,veluti si quis turpem caussam orationis phaleris adornet,vt honesta videatur.

Simia barbata,seu caudata.

Dici solitum de ridiculis.

Sileni Alcibiadis.

Σιληνοὶ Ἀλκιβιάδου. Quo licebit vti,vel de re,quæ quum in speciem,& prima(quod aiunt) fronte vilis ac ridicula videatur,tamen interius ac propius contemplanti sit admirabilis:vel de homine, qui habitu, vultúque lõgè minus præ se ferat, quàm in animo claudat . Aiunt enim Silenos imagunculas quaspiam fuisse factiles , & ita factas, vt diduci & explicari possent,quæ clausæ ridiculam ac monstrosam tibicinis speciem habebant.

Diogenian *Esurienti vulpi somnus obrepet.*

Πεινῶσαν ἀλώπεκα ὕπνος ἐπέρχεται. Vbi quis inopia cibi dormit.Pauperem autem vulpem appellat,quòd callida sit inopia, & multarum repertrix artium. Neque perperam dicetur & in illos , qui dissimulant, conniuéntque ad quædam, vt per occasionem aliquid commodi ferant.Siquidem vulpes vrgente fame somnum adsimulat , vt allectas aues capiat,

piat,deuorétque.

Audiens non audit.

Sunt quidam, qui si quid parum placet,id scitè dissimulant.Idem,Dissimulans audisse.

Illò respiciens,sed hìc remitte bona. Aristoph.

Ἐκεῖ βλέπουσα δεῦρ' αὐτῇ τ' ἀγαθά. Id est,Illud tuens,at huc remitte commoda.Conueniet,quum aliud præ nobis ferimus,aliud facimus:aut quum aliis adblandimur, in alios re beneficium conferimus.

Patrocli occasio.

Πατροκλείους περίστασις. Diogenianus ostendit dici solere de iis,qui quum ob metum non ausint proprias deplorare calamitates , deflent eas sub prætextu luctus alieni . Vel qui laudandis aliis,suas ipsorum laudes insinuant.

Mellitus gladius.

In pernicioſam adulationem dici solitum.Hieronymus Augustini epistolam mellitum gladium appellat , propterea quòd pariter & reprehensionem haberet , quasi gladiũ quo iugularet,& blandimenta,quibus reprehensionis asperitatem dissimularet.

Altera manu fert lapidem,altera panem

ostentat. Plautus.

Torquebitur in eos qui corã blandiuntur, clã obtrectantes,palam amicos agunt,clãculum nocent:aut qui hìc prosunt,illic lædũt. Simile huic est,Altera manu scabit caput, altera malam ferit.

Charadryon imitans. Gregorius. Theologus

Dici solitum de dissimulante,ac rem vtilem occultãte.

De reduuia queritur maiori obnoxius malo.

Vbi quis prauo pudore , leuissimis malis quærit remedium,dissimulans maiora.

Simia in purpura.

Πίθηκος ἐν πορφύρᾳ.Id est,Simia purpurata.Lepidè transfertur in eos qui barba pallióque simulant sanctimoniam.

Postico discedere. Galenus.

Dicitur qui furtim abit,aliis sese subducens. In hos congruet quos pudet παλινῳδῆν, sed dissimulanter transferunt in alienam sententiam.

Barbatenus sapientes.

Sic appellantur Philosophi & Sophistæ, ἐκπώγωνες σοφοὶ, id est, Barbatenus sapientes. Quia præter barbam & pallium nihil habent Philosophi. Huc spectat illud Herodis Attici: Video barbam & pallium: Philosphum non video. Rectè torquebitur in hos qui vniuersam vitæ sanctimoniam non in animo, neque in moribus, sed in cultu constituunt.

Alia Leucon, alia asinus illius portat.

Effertur apud quosdam ad hunc modum: Ἄλλα μὲν Λεύκων, ἄλλα δὲ Λεύκωνος ὄνος φέρει. id est, Alia Leucon, alia Leuconis asinus portat. In eos dicebatur, quorum oratio dissentiret à factis. Sumtum à Leucone agricola, qui quo minus pecuniæ solueret, dixit vectigalium exactoribus, se hordeum portare, quum vtres melle plenos ferret. Asinus in terram lapsus aliquando effudit onus. Tum demum cognouerunt illi, mel in vtribus esse, non hordeum: dicentes, Alia Leucon, alia portat asinus.

Paries dealbatus.

Τοῖχος κακοσκιωμένος. Aut incrustatus. Paulus Apostolus in Actis, Ananiam sacerdotem fictum & fucatum parietem de albatum appellat. Christus sanctimoniæ simulatores sepulcra dealbata vocat.

Non omnibus dormio.

Non omnibus dormire dicuntur, qui non omnibus inseruiunt, neque per omnia gerunt morem. Plutarchus fabulam super hac re non illepidam narrat. Quum Galba quispiam conuiuio Mecænatem accepisset, sentirétque iam è nutibus hominem inflammatum in vxorem suam, sensim demisit caput, perinde quasi dormiret. At quum interea famulus quispiam ad mensam accedens, vinum clam tolleret, ibi iam vigil & oculatus: Infelix, inquit, an nesciebas me soli Mecænati dormire?

Lepus dormiens.

Λαγὼς κοιμώμενος. Quadrabit in eum qui quod non facit, id facere sese adsimulat, aut quod facit, se facere dissimulat: nam leporem patentibus genis dormire tradunt auctores.

Mortuus iacet pedens.

Νεκρὸς κεῖται βδίων. Dici solitum, si quando pauper simularet opulétiam. Apud vnum Apostolium Byzantium reperi & haud scio an ipsi vulgóque relinquendum.

Crocodili lacrymæ.

Κροκοδείλου δάκρυα. De iis, qui sese simulant grauiter angi incommodo cuiuspiam, cui perniciem attulerint ipsi. Sunt qui scribant crocodilum conspecto procul homine, lacrymas emittere, atque eum mox deuorare.

Beneuolus trucidator.

Εὔνους σφάκτης. Id est, Beneuolus occisor. Conuenit in hos qui quum summam adferunt perniciem, tamen beneuolentiæ speciem admiscent. Confine est illud quod alibi recensuimus: Intempestiua beneuolentia nihil à simultate differt.

Extra quærere sese.

Persius Satyra prima: *Examénque improbum in illa*
Castiges trutina, nec te quæsiueris extrà.
Tuis te facultatibus metiaris, non populari opinione.
Tecum habita.

Æsopicus graculus.

Lucianus.

Αἰσώπειος κολοιός. Dicitur, qui aliena sibi vsurpat, aliorúmque bonis sese venditat. Horatius: *Moueat cornicula risum,*
Furtiuis nudata coloribus.

Aurum subæratum.

Τὸ ὑπόχαλκον χρυσίον. Dicitur homo nequaquam syncerus, sed aliud præ se ferens, aliud intus occulens. Sumtum à numismatis adulteratis.

Diu dissimulatum aperientis.

In eum, qui quod diu dissimulauit, tandem irritatus elo quitur, non inconcinnè detorquebitur illud Homeri.

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὄπα τε μεγάλων ἐκ φάρυγος ἧκε,
Ast vbi iam promit prægrandem è pectore vocem.

Scytha accissans asinum.

Ἀκκιζόμενος Σκυθὴς τὸν ὄνον. Id est, Accissans Scytha asinum. Aduersum eos qui verbis auersantur, quod re cupiũt. Id ad huiusmodi fabulam referunt. Quidam conspecto asini cadauere, Scythę cuidam qui fortè aderat, dixit: En quod cœnes. Ille primum aspernatus atque abominatus, posteà tamen apparauit, cœnauítque.

SOLITVDO.

Ne musca quidem.

Plautus in Trucul. *Quas tu mulieres mihi narras? Vbi musca nulla femina est in ædibus.* Hac prouerbiali hyperbole maximam hominum solitudinem significamus.

Nullum animal, quod animal.

M. Tull. ad Atticum: Terentij vestigium nullum agnoui. Metagenes certè periit. Fecit iter per possessionem, in qua animal reliquum nullum est.

Scytharum solitudo.

Σκυθῶν ἐρημία. Pro summis calamitatibus, exitióque dictum est. Ductum autem inde, quòd Scythæ nullis certis sedíbus vtantur, sed vagi ferantur in plaustris. Eam ob causam regio feris abundat.

SOLICITVDO.

Tantali lapis.

Ταντάλειον λίθον. Tantali lapidem vocant, imminens capiti periculum. Sumtum à fabula Tantali, quem quidam fingunt apud inferos etiam hoc supplicij genus pati, vt ingẽs saxum sic immineat capiti, vt iamiam casurum videatur.

Mens est in tergoribus.

Ὁ νοῦς ὄζιν ἐν τοῖς σκύτεσιν. Id est, Animus est in tergoribus. De solicitis dictitari solitum, quíque malum aliquod imminens timere videntur.

Ναχιασορεύειν.

Hesychius. Dicebantur, qui studio quippiam eleuarent. Alij putant ναχιασορεῖς dici solitum ei, qui quum videretur confiteri, non confitebatur, perplexis verbis occultans mendacium: quod ferè solent hæretici in discrimen adducti. Vox composita videtur à ναὶ, quod est, affirmantis, & χίσση pica, ῥέω fluo: quòd inuoluta loquacitate negent, quod affirmare videntur, rursus affirment quod negant. Meminit Hesychius.

Σκύτη βλέπει.

Id est, vt verbum verbo reddam, Tergora tuetur. Confine proximo, qua significabant quempiam præ se ferentem vultu, quòd mali quippiam instare suspicaretur, ídque cõiectu-

iecturis aliquibus colligeret, veluti si quis conspectis boum tergoribus, bellum futurum colligeret, quòd his in tegantur clypei.

Animus est in coriis. Aristoph.

Simillimum illi Terentiano: *Animus est in patinis.* Interpres admonet huius prouerbij, ὅτι σκύτη βλέπει, de his qui iam ad bellum spectant. Licebit vti, quum ob solicitudinem erit aliquis ad id, quod agitur, in præsentia parum attentus.

Similes videntur captiuis ex Pylo. Idem.

Ἐοίκασι τοῖς ἐκ Πύλου ληφθεῖσι τοῖς Λακωνικοῖς. Captiuis mihi similes videntur è Pylo Laconicis. Dici solitum de iis, qui vultu sunt miserando, nempe pallidi, squalidi, macilenti. Pylus ciuitas quæpiam Laconicæ, quam obsessam, Cleon expugnauit.

Arctum anulum ne gestato. Pythagor.

Μὴ φορεῖν στενὸν δακτύλιον. Hoc est, (interprete diuo Hieronymo) Ne vixeris anxiè. Siquidem quisquis anulum angustum gestat, is sibi quodam modo vincula iniicit.

Cor ne edito. Idem.

Μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν. Hoc est, Ne curis tuum ipsius animum excrucies.

In via ne seces ligna. Idem.

Non esse discruciandam vitam curis, & anxiis cogitationibus, quidam exponunt.

Sale & aceto.

Parcum tenuéque prandium significatur. Plaut. in Rud.

Sed hic rex cum aceto pransurus est. Sine bono pulmento.

Miseris, opsoniorum loco sal est cum aceto.

SOMNOLENTIA.

Endymionis somnum dormis. Aristotel.

Ἐνδυμίωνος ὕπνον καθεύδεις. In eos quadrabit, qui se immodico somno saginant, aut qui diuturno in otio versantur: nec vllis se negotiis exercent, sed mollem feriatámque agunt vitam. Natum à fabula notissima Endymionis. Is erat puer adprimè formosus, ac Lunæ adamatus. Cui quidem illa à patre Ioue precibus impetrauit, vt quicquid optasset id ferret. Optauit Endymion, vt perpetuum dormi-

ret somnum, immortalis perseuerans, & expers senij. Gellius.

Vltra Epimenidem dormis.

Τ'πὲρ τὸν Ἐπιμενίδην κεκοίμησαι. Id est, vltra Epimenidis somnum dormisti. In eos dicetur, qui perpetuum agunt otiũ. Epimenides Cretensis ambulando fessus in specũ quẽdam subierat, illic obdormiuit, nec experrectus est à somno, ante exactos annos quadraginta septem.

Salem vehens dormis.

Ἅλας ἄγων καθεύδεις. Id est, Salem portans dormis. Quadrabit in eum, qui in re periculosa socorditer atque indulgenter agit, propterea quòd sal in fluxu sentinę facilè corrumpitur.

Homerus.

Non decet Principem solidã dormire noctem.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

Haud dignum duce id est, noctẽ dormire per omnem. Admonet parœmia, vigilantiam ac solicitudinem maximè conuenire cum Principibus. Virgilius:

At pius Aeneas per noctem plurima voluens.

SORDES ET PARSIMONIA.

Tribus minis insumtis duodecim imputat.

Quadrabit in eos, qui non nisi compendij sui gratia colunt amicos, & pro quamuis exiguo officio multum beneficiorum exspectant. Vulgò item aiunt: Pileum donat, vt pallium recipiat.

Aristotel.

Cumini sector.

Impendio parcus ac sordidus, olim prouerbio κυμινοπρίστης. Id est, Cumini sector dicebatur. Est autẽ cuminum per se exilis herba.

Ficus diuidere.

Σύκα μερίζειν. Vnde licebit & cognomen fingere συκοπρίστης. Martial. *Quadraginta secat, qui dicit σῦκα μερίζε.* Sordidum ac parcum significans, etiamsi ditissimum.

Iui. Pol.

Nullus emtor difficilis bonum emit opsonium.

Οὐδεὶς δυσκόλως χρηστὸν ὠνεῖται ὀψώνιον. Difficilis emtor haud bona emit opsonia. Qui nimium vili studet emere, semper merces vitiosas emit. Conueniet in hos, qui paullulo labore conantur egregias assequi litteras.

E Patroclis domo venit.

Ἐκ Πατροκλέους. Id est, E Patroclis domo. In sordidos. Sũtum à moribus Patroclis cuiusdam Athenienſis, prædiuitis quidem, verum impendio parci sordidique, quem vetus Comœdia talem fermè depingit, qualem Plautus Euclionem.

Cochleæ vita. Plutarchus

Κοχλίου βίος. De iis qui parcè paruóque viuunt, aut contracti à negotiis, lucéque forensi semoti.

Ex phelleo venire. Pythagor.

Dicebantur, qui ex humili fortuna aspera quáque vita ad dignitatem emersissent. Nam Græcis Φελλεὺς dicitur locus aptus pascendis capris, pumicosus ac sterilis.

In ventrem insilire.

Ἐς γαστέρα ἐκάλεσθαι. id est, In ventrem irrumpere dicitur, qui curam omnem ad cibum ac potum confert.

Cradophagus.

Rusticum ac sordidum veteres Κραδοφάγον per iocum appellabant, quasi κραδαιοφάγον. Nam κράδαια vocant arboris fici folia. Iidẽ dicebantur βαλανοφάγοι, quasi prisco more glandibus viuentes.

Τρυγόβιοι.

Homines sordidos ac parcos, olim popularis iocus τρυγόβιους appellabat, quasi fæce victitantes. Qui splendidiores sunt, vbi ventum est ad fæcem, aperiunt aliud vas.

Luto lutulentior.

Auaros, quæstúsque supra modum auidos, impuros ac sordidos dicimus. Id Plautus ὑπερβολικῶς exaggerat in Pœnulo: *Sed lenone istthoc Lyco illius domi non lutum est lutulentius.*

Pediculi Platonis.

Οἱ Πλάτωνος φθεῖρες. In prouerbium abierunt, vt, referente Laertio, Myronianus testatur, hinc coniectans hoc morbo periisse Platonem, quòd vulgò pediculi Platonis appellarentur. Græci φθειριασιν appellant. Myronianus nullum indicat vsum prouerbij. Suspicari tamen licet dictũ in sordidos, quòd Philosophi non nimium indulgeant nitoribus externis, dum circa mentis cultum toti sunt occupati.

Macilentior Leotrephide.

Λεπτότερος Λεοτρεφίδου καὶ Ταυμαντίδος. Id est, Gracilius

Leotrephide,ac Taumantide. Leotrephides insigni macilentia corporis Comicorum salibus locum dedit.Cõgruet in homines exiles,ac prætenues.Iucundius erit si transferatur ad inopiam ingenij,aut dictionem aridam,ieiunam,& exsanguem.

Immunem venire.

Gellius. Immunem Latini vocãt, quem ἀσύμβολον Græci, nempe eum,qui nihil confert ad conuiuium.Terentius.

Téne asymbolum venire inunctum atque lautum è balneis?

Lapsana viuere.

Plinius. Lepidè dixeris eos, qui perparcè nimiúmque tenuiter viuunt.Est autem lapsana olus syluestre.

Nihil de vitello.

Νεοττῖ᾽ οὐδὲν μοι δέδως. Id est,Nihil mihi de vitello dedisti. Quadrat in eos,qui impartiant deteriora,meliora sibi seruantes.

Rore pascitur.

Μὴ ἑρώδιος στίζεται ὥσπερ ὁ τέττιξ. Roréne viuit more cicadæ?Cicadas rore ali,testis est Plinius.Venustius erit,si trãsferatur ad ingenium,siue stylum ieiunum & aridum, aut per ironiam,in hominem vehementer obeso corpore.

Victitant succo suo.

Plautus. In parasitos,qui,si quãdo cœna contingit lautior,ingurgitãt sese:rursus vbi nulla arridet spes cœnatica,coguntúrque οἰκόσιτοι viuere,fortiter ferunt inediam, & in conuiuij spem durant.Sumta metaphora à cochleis, quæ per æstatẽ intra testam contractæ,vtcunque succo suo aluntur,donec acciderit pluuia.

Philippide tenuius.

Athenæus ostendit Philippidem comœdiarum scriptorem sic tenui fuisse corpore, vt etiam περιπεπωδυῖ dixerit pro marcuisse.Accommodabitur non inuenustè ad orationem ieiunam,aut disputationem ociosæ subtilitatis.

Eudemus. ### *Monophagi.*

Μονοφάγοι dici poterunt sordidi & inhospitales,qui nemi nem inuitant ad conuiuium.

Patroclo sordidior.

Πατροκλείως φιδωλότερος.Id est,Patroclo parcior. In diuitẽ quidem,sed oppidò quàm sordidum ac parcum.Hic enim nus-

nusquam vsus est balneo parsimoniæ caussa.

Nephalium sacrum.

Νηφάλιος θυσία.Id est,Nephalium sacrificium.De conuiuio abstemio non ineptè dicetur, aut de cõuiuio vehemẽter frugali sobrióque.Apud Athenienses hoc genus sacrificij exhibebatur Mnemosynæ,Aurorę,Soli, Lunæ, Nymphis,Veneri & Vranię. Hoc sacrificij genus ἄοινον vocabãt, quemadmodum cætera in quibus vinum adhibebatur,οἰνοσπονδία vocabant.

Caninum prandium.

Gellius. Dicebatur abstemium,& in quo nullum vinum bibere tur,propterea quòd canes à vino abhorrent.

Cereri sacrificant.

Quemadmodum Græci dicunt ἱερία θύειν,Id est,Lari sacrificant, ita Plautus propemodum indicat apud Latinos dici solere,Cereri sacrificant, si quãdo in conuiuio vinum deesset, propterea quòd in huius sacris nefas esset inferre vinum.

Bos Cyprius.

Κύπριος βοῦς.In brutum ac stolidum iaci solitum,propterea quòd Cyprij boues magis bruti ferantur, quippe qui stercore humano pascantur.

Cyprio boui merendam.

Festus Pompeius versum hunc Sotadicum citat ex Ennio,*Cyprio boui merendam.* Ostendítque conuenire quoties conuiua sordidus & insipidus, sordido atque insipido accipitur conuiuio. Festiuius erit,si ad res animi deflectatur, vt si quis apud spurcos spurcè loquatur, apud indoctos indoctè.

Tolle tolle mazam quàm ocyssimè scarabeo.

Aristotel. Ἆρ᾽ ἄρα μᾶζαν ὡς τάχιστα καντθάρῳ.Id est,Mazam sine mora pone pone cantharo.Id vsurpare licebit, quoties sordidus cibus immundo conuiuę apponitur.Hinc enim vt nascantur,ita & aluntur canthari,quos Latini scarabeos vocant.

Pyricè facta.

Pyra insula quæpiam est haud procul à Chio. Strabo Pyra pronuntiat pluratiuè,& neutrali genere. Ea insula quoniam esset & perpusilla & ignobilis, in contemtus ac vilitatis prouerbium abiit, vt quæ sordidè parúmque magnificè fierent,Pyricè facta dicerẽtur.Stephanus:In Pyra

Bacchum ducentes. Idem: In Pfyra Spartam ducis.

Paruo emtas carnes.

Τὸ ὀλίγου κρέας οἱ κυνὲς ἐσθίουσιν. Id est, Paruo emtas carnes canes edunt. Quidam putria emunt opsonia, ne plusculum insumant nummorum. Ea quum nullus attingit, canibus edenda seruantur.

Pfydra Bacchum.

Ψύρα τὸν Διόνυσον. Id est, Pfyra Bacchum ducentes. Dictitatum adagium, vbi vinum appositum in conuiuio nemo gustat, aut de sordido apparatu.

Tenuiter diducis.

Suidas. Λεπτὰ ξαίνεις. De iis, qui pauperum more tenuiter victitant. Translatum apparet à mulieribus lanã carminãtibus.

Sacrum sine fumo.

Lucian. Ἄκαπνος θυσία. Id est, Sacrificiũ absque fumo. De nimium tenui conuiuio, & in quo nihil cocti opsonij apponitur. Translatum à pauperculorum sacris, molas, thusculum, lac aut corollas offerentium, quum dij nidorem illum expectant, vnà cum fumo subuolantem.

Nephalia ligna.

Νηφάλια ξύλα. Dici posse videtur in abstemios, & ab omni voluptate procul alienos. Apud Athenienses Nephalia ligna vocbantur, quæ neque vitea essent, neque ficulna, neque myrtea. Nephalia sonat, quasi dicas, sobria.

Carica victima.

Καρικὸν θῦμα. Id est, Caricum sacrum. De macilenta hostia, miniméque esculenta dicebatur. Hinc ductum, quòd Caribus populis mos fuerit canem immolare. Non inconcinnè torquebitur ad cibum appositum, insipidũ, & quem nemo velit attingere.

Phaselitarum sacrificium.

Zenodot. Φασηλιτῶν θῦμα. Phaselitarum sacrificium, tanquam vile citráque sanguinem. Sordidum ac tenuem sumtum hoc adagio significant. Tradunt enim apud Phaselitas Pamphiliæ gẽtem moris esse vt pisciculi salsi diis sacrificarentur.

In sinu manum habere.

In sinu manum habere dixit Theocritus, tenaces & ad largiendum pigros. Porro ait Scæuola, In sinu meo habui, pro eo quod est, in potestate mea clàm habui, diuersum longè

longè ab hoc est.

Lari sacrificant.

Aristoph. Ἑστίᾳ θύουσιν. In tenaces dicitur, qui de suis nemini quidquam impartiant, aut in conuiuas edaces, qui nihil de appositis epulis mittunt amicis, neque quidquam faciunt reliquum. Nam antiquitus religiosum erat, ex his quæ laribus immolabantur, aliquid foras efferre.

Ὑποκόνδυλος.

Græci prouerbiali conuitio sordidos & impendio parcos ὑποκονδύλους appellabant, ducto cognomiue ab iis, quibus sordes in vnguibus insident. Nam ῥύπος propriè eas sordes significat, quæ in summis vnguibus manuum ac digitorum colliguntur.

Canens vitæ palmum.

Ἄδων πρὸ σταθμοῦ τῆς βίου τὸν ἄνηθον. Id est, Canẽs vitæ palmum ad anethum. De parco dictum qui tenui re leuiculáque transigit vitam, atque interim existimat se lautè viuere. Morem hũc quibusdam esse videmus, vt quum nihil apponant in mensa quod edi possit, ne ieiunum omnino conuiuium appareat, varias narrent fabulas, aut cantillent, vt his modis ciborum obliuionem inducant conuiuis.

Tantali pœnæ.

Ταντάλειοι τιμωρίαι. Tantali supplicia. De iis dicẽdum, quibus adsunt quidem bona, verùm his frui negatum est. A fabula Tantali sumtum. Horatius: *Tantalus à labris sitiens fugientia captat Pocula.* Idem: *Magnas inter opes inops.*

Conuiua non conuiua.

In eum qui accumbit quidẽ in conuiuio, verùm spectator dumtaxat eorũ quæ apponuntur, quadrabit illud Hom.

Κεῖτ' ἀρ' ἄστος, ἄπαστος ἐδητύος, ἠδὲ ποτῆτος.
Incenatus & impastus, potúque cibóque Accubuit.

Sacra nihil sunt.

Suidas. Τὰ θύματα οὐδέν ἐστιν, πλὴν γλῶσσα καὶ κέρατα. Id est, Sacra nihil sunt præter malas & cornua. De macilentis. Trahetur non inconcinniter ad cibum minimè esculentum.

SPES PERTINAX.

Ægroto dum anima est, spes est.

Cicero. Admonet, ne in afflictionibus quidem abiiciendam esse

ſpem. Philelphus hos verſus ex Theoc. Batto vertit.

Θαρσεῖν χρὴ φίλε Βᾶττε· τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.
Ἐλπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες.
Χ' ὁ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πίλεε αὔριος, ἄλλοκα δ' ὗε.

Fidere Batte decet, melius cras forſan habebis.
Sperandum eſt viuis, non eſt ſpes vlla ſepultis:
Nunc pluit, & claro nunc Iupiter æthere fulget.

Euripid. *Spes alunt exſules.*

Αἰ ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας. Id eſt, Spes paſcunt exules. Vbi quis excuſſus à priſtina fortuna, ſæpe id agit vt reſtituatur.

Adhuc cælum voluitur.

Quoties ſignificabimus adhuc ſupereſſe ſpem, & nondum tempus, quod melioris fortunæ ſolet occaſionem adducere, exactum eſſe, conueniet illud Theocriti,

Non eſt laſſatum voluendis menſibus anni Cælum.

Adhuc aliquis Deus nos reſpicit.

Quum in rebus vehementer afflictis negabimus nos prorſus abieciſſe animum, verùm eſſe ſpei nonnihil, conueniet illud Homeri:

Ἀλλ' ἔτι πῃ καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα.

Numen adhuc aliquod dextram mi obtendit amicum.

Ouidius. *Spes ſeruat afflictos.*

Spes bona dat vires, animum quoque ſpes bona firmat.

Viuere ſpe vidi, qui moriturus erat. Pindarus.

Ἐλπὶς γηροτρόφος.

Spes altrix ſenectæ.

Cicero. *In herbis.*

In herbis eſſe dicuntur, quæ nondum maturuerunt, ſed ſpem modò bonam de ſe præbent.

Spes tenuis.

Spem infirmam incertámque Poëtæ tenuẽ vocant. Ariſtoph. Spes iſta tenuis quæpiam eſt qua nitimur. Euripides: Spes frigida quidem. Vnde M. Tullius dixit: Sperat hinc affiare auram aliquam, id eſt, oſtendit ſpem.

Ab ipſa meſſe.

Seneca: Ab ipſa meſſe diſcedam? Agit de his, qui vel cõmodis, vel ſpe cõmodorũ detinẽtur, quo minus ſemet explicent à negotiis, quaſi deſerturi agrum quũ inſtat meſſis.

Occiſio-

Occiſionis ala.

Φόνου πτερόν. Id eſt, Interfectionis ala. De ſubito interitu dici ſolitum. Sumta metaphora ab alatis iaculis quæ repẽte mortem adferunt.

Eadem tibi & Pythia & Delia. Menand.

Quoties ſupremum aliquod opus ſignificamus. Perinde quaſi dicas, hæc ſumma omnium, quæ geſturus es in vita. Natum aiunt ab oraculo quodam reddito Polycrati Samiorum tyranno. Nam is poſteaquàm Rheneam inſulam cepiſſet, eámque conſecraſſet Apollini, conſtitutis apud Delum ludis pulcerrimis, Delphos miſit cõſulturos, vtrum oporteret eos ludos Delios an Pythios appellare. Reſpondit oraculum ταὐτά σοι ἠδὲ Πύθια καὶ Δήλια. Futurum innuens, vt is propediem excederet è vita.

Muris interitus.

Κατὰ μυὸς ὄλεθρον. Id eſt, Iuxta muris interitum. Ælianus tradit murem minimè viuacem eſſe, ſed ſua ſpõte defluentibus inteſtinis ocyus emori, atque hinc natũ prouerbium. Quadrare videtur in homines imbecilla valetudine, aut in μικροψύχους; id eſt, breuis ævi, quos μινυωδαδίους appellat Homerus.

Mercurius ſuperuenit.

Ὁ Ἑρμῆς ὑπεισελήλυθεν. Ita loqui conſueuerunt, ſi quando ſilentium oriretur in conciliabulo multorum, ſignificantes non eſſe fas loqui. Mercurio præſente, vt qui ſit auctor ſermonis.

Lupus eſt in fabula.

Solitum eſt dici, quoties is de quo confabulatio eſt, de improuiſo interuenit. Feſtiuius vſus eſt Plaut. in Stich. *Atque eccum*, inquit, *tibi lupus in ſermone præſens eſuriens adeſt.* Loquitur enim de paraſito Celaſiano, qui fratribus de ipſo confabulantibus de repente interuenit. Terentius.

Etiam ſi lupi meminiſſes.

Εἰ καὶ λύκου ἐμνήσθης. Id eſt, Etiam ſi lupi mentionem feciſſes, ſubaudiendum, interueniſſet. Quoties præter exſpectationem interuenit is, de quo fuerat mentio.

SVMTVOSA.

Hipparchi murus.

Ἱππάρχου τεῖχίον. Dicebatur res quæpiam, quæ magnis constaret impēsis. Hinc natum, quòd Hipparchus Pisistrati filius Academiā muro sepsit, atque huius rei nomine magnam pecuniæ vim ab Atheniēsibus exegit. Auctor Suid.

Lysius.

Edax triremis,

Ἀ δ' δαφάνοι τριήρεις. Id est, Edaces triremes. Dicuntur quòd magnis constent impendiis. Lepidiùs transferetur ad hominem prodigum immodicíque impendij.

In beato omnia beata.

A diuitibus omnia magnificè fiunt, à tenuibus frugaliter. Vsus erit, si dicas ab homine docto omnia doctè fieri, à pio piè, à rege regaliter.

Saliares dapes.

Pro pontificales dixit Horatius, ponens speciem pro genere. Opiparum autem conuiuiū ac magnificum Saliare dicitur.

SVRDITAS.

Surdior Toronæo portu.

Κωφότερος Τορωναίου λιμένος. Aiunt portum esse quendā Toronæ Thraciæ ciuitatis, qui longis & angustis duobus excursibus porrigitur in mare, ita vt in ipso portus secessu nullus fluctuum fragor audiatur. Vnde prouerbiū in eos qui non audiunt.

Zenodot.

Surdior Turdo.

Κωφότερος κίχλης. Adscribitur surditas huic aui peculiaris, quum sit loquacissima. Vnde concinnè dicetur in eos, qui perpetuo blaterantes ipsi, non auscultant, quid vicissim aliis dicatur.

TACITVRNITAS LAVDATA.

Aristotel.

Silentij tutum præmium.

Σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας. Tutum silentij præmium. Horatius: *Est & fideli tuta silentio merces.* Silendo nemo peccat, loquendo persæpe. *Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse loquutum.* Valerius Maximus hanc sententiam tribuit Xenocrati: Quia dixisse me, inquit, aliquando pœnituit, tacuisse nunquam.

Mu-

Mulierem ornat silentium.

Sophocles.

Γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει. Id est. Decus addit vsque feminis silentium. Mulier animal natura loquax, nulla de re magis cohonestatur, quàm silentio, maximè apud viros, quum de rebus seriis agitur.

Alia committenda, alia celanda.

Nec temerè quiduis apud quemuis effutiendum, at nec familiaribus arcana omnia proferenda sunt. Ad hanc sententiam quadrat illud Homeri ex Odyss.

Ἀλλὰ τὸ μὲν φάσθαι, τὸ δὲ γ' αὖ κεκρυμμένον εἶναι. Id est,

Dicendum est aliud, contrà est aliud reticendum.

Quod scis, nescis.

Terent. in Eunucho: *Tu pol si sapis, quod scis, nescis.* Idem in seipsum excruciante: *Nescias quod scis, si sapis.* Sumtū à Dialecticorum ludis, in quibus huiusmodi quidam scirpi proponi solent: Facio, & non facio: Sum amicus, & non sum amicus. Itaque prouerbio certam in tacendo fidem significamus, dum quis quod scit, perinde continet ac dissimulat quasi nesciat.

Qui obticescit.

In eum, qui metu attonitus, aut stupefactus admiratione tacet, quadrabit illud Homeri: Αὐτὼ δέ μιν ἀμφασίη ἐπέων λάβε. Illum corripuit stupor, atque infantia linguæ.

In sinu gaudere.

Est tacitam apud se voluptatem sentire. Tibullus:

Qui sapit in tacito gaudeat ille sinu. Homerus:

Ἐν θυμῷ γηθεῖ χαίρων, καὶ ἔχεο.

In tacito longæua sinu preme gaudia nutrix.

Qui continet arcanum.

In eum, qui celat arcanum, neque cuiquam effatit, quadrabit illud Homeri ex Odyss. φ,

Τῷ δ' ἄπτερος ἵπτατο μῦθος. Id est,

Huic pēnis dicta carebāt. Hoc est, haud lōgius auolabāt.

Muti citius loquentur.

Plautus in Persa: *Muti prius loquentur quàm ego. Ne hoc*, inquit, *cuiquam homini dicerem, edictum est mihi Magnopere, nec cuiquam homini crederem, Omnes muti vt prius loquerentur hoc, quàm ego.*

Areopagita taciturnior.

Dicebatur, qui commissum arcanum optimè cõtineret. Athenis in Areopago causæ capitales audiebantur, idque noctu magna attentione. Et fortassis nefas erat illis quæ ibi fuissent acta, apud vulgus effutire.

Manum ad os apponere.

Hoc gestu significamus nos scire quippiam quod tamen nolumus effari. Cælius Ciceroni lib. 8. At Domitius cùm manum ad os apposuit, te ad ix. Calend. Iunij, subrostrarij (quod illorum capiti sit) dissiparant periisse.

TACITVRNITAS ILLAVDATA.

Diogen.

Bacchæ more.

Βάκχης τρόπον. De tetricis ac taciturnis dictitari solitum, quòd essent huiusmodi Mænades illæ, Bacchico afflatæ furore. At Iuuenalis retulit ad vitam intemperantem:

Qui Curios simulant, & Bacchanalia viuunt.

Magis mutus quàm piscis.

Ἀφωνότερος τοῦ ἰχθύων. Id est, Magis mutus ipsis piscibus. De vehementer infantibus, atque infacundis. Conuenit in hominem immodicæ taciturnitatis. Pisces enim nullam edunt vocem.

Plinius.

Rana Seriphia.

Βάτραχος ἐν Σεριφίῳ. In homines mutos, & canendi dicendique prorsus imperitos dicebatur. Inde natum, quòd Seriphiæ ranæ in Scyrum deportatæ, non edebant vocem.

Gellius.

Caput sine lingua.

Competit in eos, qui in cõsultationibus aut disceptationibus ipsi quidem nihil habent quod dicant, verùm aliorũ sententiis annuunt. Nam pedarij senatores dicebantur ij, qui in senatu quidem sedebant, verùm sententiam non rogabantur, sed in aliorum sententias pedibus discedebant. A Lucilio dicti sunt Agipedes.

Martial.

Muta persona.

Κωφὸν πρόσωπον. Quadrabit in eos, qui in consessu deliberantium, aut disputantium, aut etiam in conuiuiis cęteris loquentibus soli tacẽt. Traductũ apparet à lege comœdiarum, in quibus non temere plures tribus personis solent induci in eadem scena. Quòd si quando quarta accesserit, aut

aut muta prorsus est, aut perpauca loquitur. Mutas nuptias dixit Pindarus, pro clancularijs.

Muti magistri.

Mutos magistros Gellius libros vocat, qui loquũtur quidem nobis. Nec illepidè profectò litteræ, muti vocantur præceptores. Denique Tullius legem appellat mutum magistratũ, magistratum legẽ loquentẽ, & Plutarchus poësim appellat picturam loquentem, & picturam mutam poësim.

Mutus magis quàm scapha.

Suidas.

Συγκομώτερος σκάφης. Id est, Magis elinguis, quàm scapha. De iis dici consueuit, qui propter humilitatem conditionis apud præstantiores non audent hiscere. Natum hinc aiunt, quòd olim inquilini & hospites alienæ Reipublicæ ludis popularibus incedebant nauium gestantes. Nam vti non conuenit in aliena ciuitate curiosum esse, ita nec tutum est liberioris esse linguæ.

Mutus Hipparchion.

Zenodot.

Ἄφωνος Ἱππαρχίων. Vbi quis repentè obmutescit: quum maximè vox illius exspectatur, id quod non rarò consueuit quibusdam in cœtu dicturis euenire, vt subitò velut attonitis vox faucibus hæreat. Narrant olim apud Græcos duos præcipuos fuisse citharœdos, Hipparchionem & Rufinum, qui cum in solennibus ludis, qui decimo quoque anno apud Iuliopolitas agebãtur, essent inter se decertaturi, contigit vt Hipparchion theatri strepitu turbatus obticuerit, eáque res in vulgi iocum abiit.

Ne gry quidem.

Aristoph.

Μηδὲ γρῦ φθέγξασθαι. Id est, Ne gry quidem loquitur. Pro eo quod est, Ne tantulum quidem. Nam gry minimum quiddam significat, aut sordes vnguium, aut vocem suillam, quam edere solent ij, qui grauantur, sermone respondere.

Acanthia cicada.

Simonid.

Ἀκάνθιος τέττιξ. In indoctos atq. infantes, aut Musices ignaros torqueri prouerbio solitum. Auctor est Stephanus Byzantius, iuxta oppidum Ætoliæ Acanthũ, cicadas (alibi vocales) mutas esse.

Reddidit Harpocratem.

Catullus dixit pro eo, quod est, Imposuit silentium

Harpocrates Deus ita apud veteres fingebatur, vt digito admoto ori, silentium indicaret, qualis & apud Romanos Dea Angerona.

Statua taciturnior.

In hominem vehementer infantem ac tacitum. Horatius: *Statua taciturnior exit*. Itidem Iuuenalis diuitē quempiam, sed infantem & indoctum, Mercurij statuæ similem facit: *Truncúque simillimus Hermæ.*

Taciturnior Pythagoreis.

De vehementer taciturnis. Sumtum à Pythagoræ schola, in qua quinquenne silentium indicebatur auditoribus.

Amyclas perdidit silentium.

Τοὺς Ἀμύκλας ἀπώλεσεν ἡ σιγή. Seruius interpres enarrat hūc in modum Æneidos 10. Quum apud Amycleos subinde nuntiaretur hostium aduentus, idque falsò, lata lege cautum est, nequis vnquam hostis nuntiaret aduentum. Atqui pòst euenit, vt verè iam aduenirent hostes. Quod quum nemo nuntiaret, propter legis interdictum, ciuitas de improuiso capta est. Qui casus populari ioco dedit occasionem, vt dicerent Amyclas silentio periisse, si cui sua taciturnitas fuisset incommodo.

Doryphorematis ritu.

Græci δορυφόρημα vocant satellitiū illud ex barbarorum fæce conductum, quod olim tyranni ad custodiam corporis adhibebant. In tragœdiis sic addebatur Regum personis δορυφόρημα vt astarent modò, nihil etiam loquerentur.

TAEDIVM EX ITERATIONE.

Longum proœmium audiendi cupido.

Prouerbij speciem habet, quod est apud Platonē lib. De Repub. 4. Μακρὸν τὸ προοίμιον τῷ ὀπθυμοῦντι ἀκοῦσαι. Id est, Longum proœmiū audiendi cupido. Qui rem ipsam cupit cognoscere, huic longum est omne proœmium. Vnde illud Terentij: *Vah, etiam proœmium mihi occeptat.* Et Athenis præco, qui dicendi potestatem faciebat, rhetoribus præfabatur ἄνευ προοιμίων καὶ παθῶν, Id est, Sine proœmiis & affectibus: quòd hæc extra causam sint.

Terram video.

Qui molesti, prolixique sermonis finem adesse significa-

bat, dicere solet γῆν ὁρῶ, id est, terram video. Sumtum à nauigātibus. Q. Curtius lib. 4. Haud secus quàm profundum æquor ingressi terram oculis requirunt. Cicero in Catone seniore: Quasi terram videam: sentiēs instare finem vitæ. Diogenes quum prolixum volumen recitans tandem eò perue nisset, vt libri finē videret, Benè habet, inquit, amici γῆν ὁρῶ, id est, terram video. Diogenian

Iterum atque iterum apud Pythum via.

Αὖθις αὖ Πύθωσ' ὁδός. Id est, Iterum atque iterum Pythū versus via. Dictum de iis, qui molesti sunt eadem de re iterum atque iterum percunctando. Quemadmodum solent ignari viæ, quemcunque obuium habuerint, de via rogare. Porro Pythus ciuitas Apollini sacra, quæ visebatur à plerisque.

Iterum tranquillitatem video.

Αὖθις αὖ γαλλὼ ὁρῶ. Id est, Rursum denuo tranquillitatem aspicio. Quo significamus nos è malis emergere, fortuna in melius commutata.

Lens Deus.

Apud Athenæum lib. 4. refertur hic trimeter, vt apparet prouerbialis: φακός σε δαίμων, καὶ φακὴ τύχη λάβοι. Te Lens Deus corripiat, & fortuna lens. φακὸς dicitur lens cruda, φακὴ cocta vt indicat Etymologus. Conueniet, quoties eadem ad fastidium iterantur. Dæmon autem Græcis fortunam sonat & idem sonat τύχη: nec interest, nisi quòd dæmon est mas, τύχη femina.

Iouis Corinthus.

Ὁ Διὸς Κόρινθος. Id est, Iouis filius Corinthus. In eos dici solitum, qui semper eadem aut dicunt, aut faciunt. Olim ad Megarenses missus est legatus Corinthiorum nomine, qui apud plebem Megarensem cum alia multa ferociter dicit, tum illud indignabundus ac vociferans intonuit: Nō feret Iouis filius Corinthus. Id vbi sæpius iteraret, concitatus populus succlamare cœpit, Feri, feri Iouis Corinthum, simúlque legatum expulerunt. Erat autem Corinthus hic Corinthiorum rex, Ioue prognatus, &c.

Crambe bis posita mors.

Δὶς κράμβη θάνατος. Id est, Crambe bis mors est. Suidas scribit Cramben antiquitus in conuiuiis adhiberi solere, verùm recoctam adeò nauseam adferre, vt Græcis in fastidij

prouerbium abierit. Quoties enim rem iterum atque iterum repetitam non sine molestia significabant, dicebant, Bis crambe mors, hoc est, crambe recocta.

Cicero. *Eandem tundere incudem.*

Est indefatigabili assiduitate in operis alicuius studio perseuerare. Metaphora ducta à fabris.

Cantilenam eandem canis.

Τὸ αὐτὸ ᾄδεις ᾆσμα. De eo, qui molestus est, sępius eadē inculcās. Nihil enim odiosius, quàm quod semper idem est,

Eadem per eadem.

Diogenian Αὐτὰ δι' αὐτῶν. De his qui semper eadem inculcant, aut eadem assiduè faciunt.

Zenodot. *Hyperivertigo.*

Τ' ὑπερυ στροφή. Id est, Pistilli circumuolutio. Vbi quis semper idem agitat, neque quidquam tamen explicat.

Suidas. *Date mihi peluim.*

Δότε μοι λεκάνιον. Id est, Porrigite mihi peluim. Vbi quid vehementer molestum esset, ita vt ferri iam diutius non posset, peluim sibi porrigi iubebant, quasi præ bile, nauseáque & fastidio rerum vomituri. Veluti si quis orationem supra modum indoctam non ferens, aut sophisticis nęniis offensus, dicat, Date mihi peluim.

Parni scaphula.

Diogenian Τὸ Παρνου σκαφίδιον. Conuenit in eos, qui ob res minutulas multum litium & querelarum mouent. Sumtum à Parno quopiam, qui ob nauiculam ereptam, populo molestissimus fuisse legitur.

Sardi venales.

Σαρδιανοὶ ὠνιοι. De negotio infinitæ prolixitatis, atque inexplicabili. Idque hinc ortum esse tradunt, quòd Tiberius Sempronius Graechus cum altero consulatu Sardiniam domuisset, tantum ex ea captiuorū adduxit, vt longa venditione res in prouerbium abierit.

Timæus. *Callicyriis plures.*

Καλλικυρίων πλείους. De maxima quidem illa, sed sordida hominum turba dicebatur. Callicyrij dicebantur exulum serui, qui Syraculis agricolationem exercebant. Erant autem eodē loco Callicyrij apud Syracusanos, quo apud Lacedęmonios captiui, apud Thessalos Penestę, apud Cretēses Elarotæ, apud Ægyptios Hebræi. Nam & hi serui plures erant dominis, quamobrem etiam expulerunt illos.

Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo. Horatius.

In homines nimium sedulos, & quibusuis in rebus immodicos.

Linum lino nectis. Aristotel.

Λίνον λίνῳ συμπλεκεις. Id est, Linum lino nectis. Huius adagij duplicem apud Græcos interpretes sensum inuenio. Quorum alter est, infirmis infirma copulas, friuola friuolis. Alter, Eadem non iisdem rationibus facis, aut dicis.

Ad restim funiculum.

Ἐπὶ σπείρᾳ χοινίον. Subaudiendum, addis, aut reddis? Vbi quis iisdem rebus abundat, aut similia similibus pensat.

Rhodiorum oracultum.

Diogenian Ῥοδίων χρησμός. Id est, Rhodiēsium oracultum. Vbi quis de re minuta nimium crebro, nimiúmque diligenter scisciatur. Etenim Rhodienses Lyndiæ Mineruæ sacrificantes, dies aliquot apud aram deę conuiuia prorogabant, atque inibi perpetuò manebāt. Quúmque illis mos non esset, matulam in sacrificium inferre, ac super hac re Deum consuluissent, atque vt inferrent, respondisset, illi rursus ambigere cœperunt, vtrum ęream an testaceam inferre deberent: ac denuò super hoc adeūtibus oraculum, indignatus Deus, neutram respondit.

TARDITATIS ET CVNCTATIONIS.

Nemo non insequitur.

Hoc procemiæ etiam hodie tritum manet, quum significant liberum esse, diutius in re quapiam morari. Nemo nos, inquiunt, impellit.

Romanus sedendo vincit. Cicero.

In eos, qui tranquilli atque otiosi, tamen quæ volunt efficiunt: aut qui non viribus, sed arte rem gerunt. Ex historia Fabij cunctatoris natum arbitror, qui Hannibalem iuueniliter exsultantem sua patientia fregit. De quo extat versus ille Ennij:

Vnus, qui nobis cunctando restituit rem.

Festina lentè.

Σπεῦδε βραδέως. Sophocles: Φεύγειν γὰρ οἱ ταχεῖς, οὐκ ἀσφαλεῖς. Periculosa est præpopera prudentia. Addendum est illud Platonis: Qui plus satis festinat initio, serius ad finem peruenit. Quinctilia. Præcox illud ingeniorum genus, non temere peruenit ad frugem. His occinendum illud Catonis: Sat cito, si sat bene. Quadrabit & in illos, qui præponere famam affectant, malúntque paratam ac magnam, quàm solidam ac perpetuã. Solét enim præcocia subito flaccescere.

Pedetentim.

Terentius. Κατὰ πόδας βάσιν. Græcis prouerbio dicitur, quod Latini reddiderunt, pedetentim. Vbi quis non præcipitãter atque inconsideratè, sed sensim atque cunctanter aggreditur negotium, atque arte rem gerit magis, quàm impetu.

Manu serendum non thylaco.

Τῇ χειρὶ δεῖ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ὅλῳ τῷ θυλάκῳ. Manu semẽtem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re seruandus. Ductum ab agricolis.

Placidè bos.

Ἀτρέμας βοῦς. Id est, Lente bos, subaudiendum, incedit, aut simile quippiam. Cõgruet in illos, qui placidè & paullatim rem conficiunt. Equorum laus est velocitas. Boues non valent celeritate, sed viribus & assiduitate pollẽt, non impetu: &, Bos lassus fortius figit pedem.

Horatius.

Caudæ equinæ pilos paullatim vellere.

Dicitur, qui quod viribus atque impetu fieri nequit, id tempore atque assiduitate conficit. Horatius in epistolis:

Vtor permissa, caudæque pilos vt equinæ Paullatim vello.

Ouidius.

Tacito pede.

Ἡσύχῳ ποδί. Seu, Lento pede. Quum cautim ac pedetentim ad rem accedimus. Apud Latinos aliquanto secius vsurpatur, tacito pede, pro furtim ac clanculum, vt apud Ouidium:

Tacitisque senescimus annis.

Homerus.

Non statim decernendum.

Qui significabit interponẽdam moram, priùs quàm decernatur, & rem in posterum diem reiiciendam, accommodabit illud Hmeri:

Ἀμ μὲν νῦν φαινομένῳ ἠοῖ Φερασόμεθα.

-Aurora

-Aurora vbi crastina surget Consultabimus.

Celerius elephanti pariunt.

Cunctationem immodicam, & quorundam nimis lenta molimina his verbis licebit significare. Porrò de elephantorum partu Plautus in Stich. *Audiui sæpe hoc vulgò dicier, solere elephantem grauidam perpetuos decem esse annos.*

Bunas iudex est.

Zenodot.

Βουνᾶς δικάζει. Id est, Bunas iudicat. Vbi lis in longũ profertur, nec vnquam explicatur. Parœmia nata à Buna quodam Athenienſi. Quum esset controuersia inter Calydonios & Eleos, vtrique rem ad arbitrium Bunæ detulerunt. Conuenerant enim, vt à manibus temperaretur, donec ille de negotio pronuntiasset. Quod vbi sensisset Bunas, nunquam de lite voluit pronuntiare.

Diogenian

Acessæi luna.

Ἀκεσαίου σελήνη. Dictum in comperendinatores, qui nouam subinde caussam cõminiscuntur, quo negotium proferant. A nautæ cuiusdam moribus ortum, cui Acessæo fuerit nomen. Is quum esset ignauus, ita prorogare consuetuit nauigationem, vt diceret se lunam magis opportunam exspectare.

Laconicæ lunæ.

Λακωνικὰς σελήνας. Id est, Laconicas lunas, subaudiendum caussaris. De promissis aut pactis incertis atque infirmis dicebatur. Nam, vt aiunt, Lacones, si quando pactum auxiliũ poscerentur, lunas caussabantur, atque hoc prætextu suffugiebant, quòd, vt testatur Lucianus, legem tulisset Lycurgus, ne prælium inirent, nisi plenilunio.

Machinas post bellum adferre.

Brutus.

Τὰς μηχανὰς μετὰ τὸν πόλεμον κομίζειν. Dicebantur, qui peracto negotio, serò adhiberent apparatum.

Serò venisti, sed in colonum ito.

Aduersus eos, qui post tempus aduenirent, aut qui mercede aliquid facerent. Porro Colonus est terra editior, in speciem tumuli seu collis. Huiusmodi duo erant Athenis: alter iuxta Neptuni templum, in quem equites conueniebant, alter iuxta templum Vulcani, qui à foro seu mercatu dictus est ἀγοραῖος. Hinc Colonetæ dicti qui mercede cõducerentur: quòd illic consisterent, qui conductorem quærebant. Huiusmodi fermè Suidas.

Quisquis tardè venit ad cœnam.

Theocritus: Quisquis vocatus tardus ad cœnam venit,
Aut claudus est, aut non dat ille symbola. Idem:
An quoquam ad cœnam properas conuiua vocatus?
Et addit, eos qui vocati sunt celerius ire: qui non vocati tardius.

Coruus aquat.

Κόραξ ὑδρεύει. Dici solitum, vbi quis non citra negotium, citráque ingenium consequeretur ea, quæ cuperet. Aut vbi quis rem nouis artibus tentaret efficere. Ductum ab Apologo, de coruo cõgestis lapillis aquam ex imo fundo in summam vasis oram euocante.

Profectus ad Apaturia, rediit Maio.

Dici solitũ in eos, qui licentius immorarentur negotio cuipiam. Athenis festũ erat quod Apaturia vocabant, id tri duo peragebatur. Meminit Suidas copiosiùs de hoc festo.

Post festum venisti.

Diogenian

Κατόπιν τῆς ἑορτῆς ἦκας. Dicitur in eos, qui negotio cuipiam egregio non interfuerunt. Legitur & hoc pacto. Post Panathenæa. Item, Post Pythia venisti.

Callipedes.

Καλλιπήδης, Olim prouerbio dicebatur, qui in moliendis negotiis, quũ multa se facturum minaretur, nihil tamẽ cõficeret, aut quemadmodum ait Terentius, qui sedulò mouens sese, nihil promoueret. Callipedes histrio fuit.

Diu delibera.

Δηρὸν βούλευε. Non statim aggrediendum negotium. Lẽtè consultandum: at vbi statueris, maturè quod opus facto faciundum est.

Annus est.

Seculum est, atque id genus alia. Terent. *Et nosti moras mulierum, Dum comuntur, dum moliuntur, annus est.* Et, *Seculum est, quòd nihil abs te redditur litterarum.* Item, *Iam dudum ætatem,* pro admodum dudum. Et tempus perlongum huiusmodi figuris significamus.

Sic est ad pugnæ partes, re peracta, veniẽdum

Iocus erat prouerbialis, vbi quis negotio peracto, tum demum aduenire t.

Plutarchus

Ad aras.

Ἐπὶ βωμούς. Equidẽ opinor perinde valere, quasi dicas, In ipso negotio: iuxta prouerbium, quo vetamur ad aras consultare.

Amæa Azesiam repetit.

Ἀμαία πρὸς Ἀζησίαν μετῆλθεν. Id est, Amæa ad Azesiam accessit. Dici consueuit de re diu multúmque quæsita, desideratáque. Cererem appellari Amæam, Proserpinam, Azesiã, Didymus auctor est. Nota fabula de Proserpina à Plutone abducta ad cãpos Elysios, & Cerere toto orbe quærẽte filiã

Ζοφοεγδόρπιδες, & similia.

Plutarchus in Symp. ostendit, olim cognomina quædã prouerbiali ioco iactata fuisse in eos qui serius adconuiuiũ accederent. Dictos enim tum καλυπηδίωνες, tum ζοφοεγδόρπιδας, tum πεχοδίπτους, &c. Battus quidam scurra consueuit eos, qui tardius venirent ad conuiuium, Ἐπιθυμοδίπτους appellare, quasi dicas conuiuiorum appetentes, propterea quòd cum essent occupati negotiis, ob cœnarum tamen cupiditatẽ non excusarent iis, à quibus rogarentur, &c.

Μελλονικιᾶν.

More Niciæ cunctari. Nicias traducebatur quòd cunctator esset in re militari. Hinc μελλονικιᾶν ex μέλλειν, quod est cunctari, & Νικίας, qui fuit dux Athenien sibus.

Hercules hospitatur.

Athenæus.

Ἡρακλῆς ξενίζεται, Hercules hospitio accipitur. Dictitatũ, vbi quis diutius in conuiuio commorari videretur: propterea quòd qui recepissent Herculẽ hospitio, cõuiuióque, his multum temporis erat operiendum, donec ille satur esset.

Exspecta bos aliquando herbam.

Μένε βοῦς ποτὲ βοτάνην. id est, Exspecta bos olim herbam. Dicendum, vbi quid sero contingit. Laborat enim bos in agricolando, sed aliquando gustaturus herbam enatã. Finitimum illi: Et adhuc tua messis in herba est.

Exspecta anus.

Μένε γραῦ ἐμοῦ σε παῖδα φιλήσοντα. Exspecta anus meum filium, te suauiaturum. Nam priusquam adolescat puer, illa decesserit. Confine superiori, quum sera spes ostenditur.

Inter cæsa & porrecta.

Cicero.

Videtur significare cunctationem & ancipitem hæsitãtiam ac velut interuallum illud, inter omittendum quod cœptum est, & incipiẽdum quod nouari oportet. Sumtum est autem à prisco auspiciorum ritu.

Hyperberetæa.

Ὑπερβερεταῖα. Dicebantur olim admodum serotina, quæque vix tandem aduenirent. Apud Macedones extremus anni mensis ὑπερβερεταῖος appellabatur.

Quæ serò contingunt, sed magnifica.

Quoties intelligi volemus famam aut præmiũ aliquod serius quidem contingere, verùm hoc præstantius ac durabilius, quo diutius dilatum, vt tarditatem stabilitate, perpetuitatéque compenset.

Homerus:

Ὄψιμον, ὀψιτέλεστον, ὅου κλέος οὐκ ἀπολεῖται.

Tarda & sera nimis, sed fama & laude perenni.

Mysorum vltimus nauigat.

Ἔσχατος Μυσῶν πλεῖν. Id est, Mysorum postremus nauigare. Prouerbiali ioco dicebatur, qui frustra laboraret: Vel vbi dura quæpiam importarentur, factúque difficilia.

Interuallo perit fames, & optimè perditur.

Διὰ μέσου κῆλιμος ἔρρει κῆ κάλλις' ὀπόλυται. i. Intercapedine optimè perit fames. Mora multis rebus adfert remedium.

Summis ingredi pedibus.

Qui clanculum aut cautim, aut pedetentim, vt aiunt, conantur aliquid, summis pedibus ingredi dicuntur.

Pulmo prius venisset.

Plautus in Epidico: *Pulmo enim, quod perhibent, prius venisset, quàm tu aduenisti mihi.* Dictum est olim in lentos ac cessatores. Opinor quòd pulmo quum perpetuò moueat, nũquam tamen se promouet.

TEMERITAS.

Plutarch.

Oportet remum ducere, qui didicit.

Δεῖ κώπην ἐλαύνειν μαθόντα. Id est, Oportet remum impellere eum, qui didicerit, Vnumquemque decet eam artem exercere, quam antea doctus sit. Horatius in arte poetica:

Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:

Indoctúsque pilæ, discíve trochíve quiescit. Item:

Qui lusus non nouit legem, abstineat.

Exitij nulla ratio.

Idem.

Οὐλέθρου οὐδεὶς λόγος. Hoc sentimus, quum imminet nobis fatale exitium, Deum adimere consilium ac rationem. Huic affine est illud Quinctiliani: Scelera non habere consilium.

Ne præceps fueris ad iurandum.

Habebit prouerbij speciem, si quis hominem post acceptum malum admoneat.

Quam quisque nouit artem, in hac se exerceat.

Cicero

Horatius:

Nauem agere ignarus nauis timet, abrotanum ægro
Non audet, nisi qui didicit, dare. quod medicorum est,
Promittunt medici, tractant fabrilia fabri.

Cœnare me doce.

Aristoph.

Δειπνεῖν με δίδασκε. Tempestiuiter vsurpabitur, si quando docere, præire, aut etiam refellere conatur aliquem imperitus negotij, de quo disceptatur.

Non suscipiendum negotium temere.

In præpotentem, & cum quo non sit suscipienda simultas, aut lis, nisi magno aliquo præsidio fulciaris, quadrabit illud Homeri:

Οὐκ ἄν τις μιν ἐρυκάκοι αὐτοσχεδίησιν Νόσφι θεῶν.

Huic certaturus non iuerit obuius vllus Absque deis.

Illotis manibus.

Diogen.

Ἀνίπτοις χερσίν. Pro eo, quod est, Irreuerenter atque imparatè.

Illotis pedibus ingredi.

Lucianus.

Ἀνίπτοις ποσὶν ἀναβαίνειν. Id est, Illotis pedibus ingredi, est confidenter atque imperitè rem egregiam aggredi, tanquam prophanè & irreuerenter.

Andabata.

Non. Marcellus.

Vox ipsa ἀνταβάτης indicat fuisse quosdam, qui sic hostem aduersum inuaserint, quemadmodum leo pro catulis dimicans, clausis oculis insiliit in venantium agmen. Conueniet in eos, qui temere nullóque iudicio insectantur quippiam, aut repugnant alicui.

Plautus.

Ædilitatem gerit sine populi suffragio.

Vbi quis imperiosior est in alieno negotio, aut in ædibus alienis.

Inscitia confidentiam parit.

Thucyd. Prudentia verò cunctationem. Hieron. ad Euagrium ita refert: Imperitia confidẽtiam, eruditio timorem creat. Plinius: Recta ingenia debilitat verecundia, peruersa confirmat audacia. Quinctil. Fortius dicunt, qui minus habent artis, quum interim cordatus oratot ac periculum intelligens, initio trepidet. Et qui minus sapiunt, minus habent pudoris. Et qui nondum didicêre quid sit scire, nullius rei sibi non arrogant scientiam.

De cœlo ad synagogam.

Tertullian. Suspicor dici solitum, vbi quis demittit sese à summa tranquillitate in summos tumultus, aut vbi quis statim aggreditur negotium.

Ne incalceatus in montes.

Theocritus ἐν νυμφαῖσι,

Εἰς ὄρεος κύχ' ὅρπικ', μὴ ἀνάλικτος ἔρχεο βάτᾳ·
Ἐν γὰ ὄρει βάμνοι τε καὶ ἀκανθάλαδοι κομόωντι.

Batte, caue pedibus nudis perrepere montem.
Quippe rubis, tribulisque viret mons vndique densus.

Qui suscipit aliquod vitæ genus, armet sese aduersus occursura incommoda, ne pœniteat suscepti.

TENACITAS.

Auarus nisi quum moritur, nihil rectè facit.

Etenim qui sese pecuniæ studio addixit, nulli commodus est dum viuit. Sola mors voluptatem & emolumẽtum adfert heredi.

Itidem & Acheronti.

Apud Plautum in Trinummo, amanti reposcenti quæ dederat, respõdet scortũ: *Nam itidẽ vt Acheronti ratio hîc accepti scribitur. Intro receptum quando acceptum est, non potest ferri foras.* Sentit nihilo magis ad amantem redire, quod in meretricis domum est datum, quàm redeunt ab inferis mortui.

TEMPERANTIA.

Zenone

Zenone moderatior. Laertius.

Ζηνώνος ἐγκρατέστερος. Id est, Zenone temperantior. Testatur & Laertius in Zenonis vita, philosophũ hũc tũ in victu, tum in voluptatibus Venereis vsque adeò patientem ac parcum fuisse, vt crudis dumtaxat vesceretur, ac pallio prętenui tegeretur. Isocrates.

Philosophari.

Qui sententias serias dicunt, Græcis dicuntur φιλοσοφεῖν. Hinc translatum est ad cuiuscumque rei vehemens ac serium studium. Philosophari pro temperare affectibus, & aduersus res acerbas infracto esse animo.

TEMPESTIVA.

Nunc leguminum messis. Diogen.

Νῦν ὀσπρίων ἄμητος. Nunc leguminum messis, id est, nunc tempestiuum hoc, aut illud agere: velut si quis admoneat iuuenem, nunc tempus adesse parandæ gloriæ, parandæ eruditioni, parandis opibus idoneum. Sumtum à rusticis.

Hernioſi in campum. Aristoph.

Κόκκυ, φωλοὶ πεδίονδε. Id est, Coccy, hernioſi in campum. Aristoph in auibus refert ,puerbij loco: Τοῦτ' ἄρ' ἐκεῖν' ἦν τοῦτο ἀληθῶς, κόκκυ, φωλοὶ πεδίονδε. Quorũ verborum sensus est: Hoc est verè quod ,puerbio dicitur, Coccy, hernioſi in cãpum, ſubaudi, venite: quòd hæc auis canit paulo ante messem, velut agricolas prouocans ad laborem metendi. Vnde Hesiodus ὄρνις κόκκυξ κοκκύζει. Quod autem φωλοὶ dixit pro agricolis, obiter taxauit Ægyptios, apud quos plerique sunt execti, qui omnes ad vocem cuculi coguntur esse in agris, &c. Aristophanis interpres admonet esse prouerbiũ κόκκυ, &c. quum segnes ipsum tempus prouocat ad industriam.

Bæta tum hieme, tum æstate bona. Suidas.

Βαῖτη καὶ θέρει, καὶ ἐν χειμῶνι ἀγαθόν. Id est, Bæta tum in æstate, tum hieme bona. Suidas adscribit bætam vestis pelliceę genus, quod ad vtrumque tempus videatur appositum. Nam hieme depellit ventos, æstate solem. Conuenit igitur de re ad multa vsui futura, veluti de litteris, quæ iuuenes iuxta ac senes ornant. Aut philosophia, quæ rebus in prosperis arcet ab insolentia, in aduersis præstat ne frangamur animo.

Quum cessat Boreas.

Quo significabant tempus opportunum prosperæ nauigationi, propterea quòd auster minus vehemēs oritur, desinit autem perquam vehemens. Congruit cum illo, Quum pluit, molendum.

Nosce tempus.

Γνῶθι καιρόν. Id est, Noueris tempus. Hesiodus:

Μίτρα φυλάσσεσθαι, καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Obseruato modum, nam rebus in omnibus illud
Optimum erit, si quis tempus spectauerit aptum.

Quin Isocrates ad Demonicum scribit, iniucundum in omni re esse quidquid intempestiuum sit. Adeò cunctis in negotiis, plurimum habet momenti temporis & opportunitatis obseruatio.

Aliam ætatem alia decent.

Qui iam aliam ætatem significabit, nec idem decere senem quod iuuenem aliquando decuit, vsurpabit illud Homeri:

Ἀλλ' ὅτε δὴ πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον.

Verùm vbi iam, canúmque caput, incanáque menta.

Capra ad festum.

Αἴξ εἰς πρὸς ἑορτήν. Dici solitum, vbi quis in tempore negotium aliquod accederet.

Munus exiguum, sed opportunum.

Quum munus indicabimus pretio quidem perpusillum sed tamen accipiēti pro tempore gratissimum, citabimus illud Homeri:

Δῶρα δ' ὀλίγη τε φίλη τε. Id est,
Exiguum munus, gratum tamen.

Audi Chelidonem.

Πύθου Χελιδόνος. Id est, Audi Chelidonem, Id est, in tempore curato tua negotia. Quidam à theologo quodam ortum autumant, cui nomen Chelidoni. Nonnulli malunt ad auem hirundinē referri, quòd stridula sit auis ac lugubris, siue quòd veris prænuntiet aduentum.

Aristotel. ### *Oleum & salem oportet emere.*

Τέλαιον καὶ τὸν ἅλα δεῖ ὠνεῖσθαι. Significat opus esse nonnūquā remediis contrariis, nunc acrimonia, nunc lenitudine.

Iouis tergus.

Διὸς

Διὸς κώδιον. De re sordida quidem, sed tamen in vsum aliquem seruata. Nam olim victimæ pellem seruabāt in pōpis Eleusinis circumferēdam, vel substernendam pedibus eorum, qui piaculo quopiam tenebantur ad expiationem.

Plautus. ### *Nihil homini amico est opportuno amicius.*

Gratissimū est officium, quod præstatur in tēpore. E diuerso, Nihil differt ab inimicitia intempestiua beneuolētia.

Politian. ### *Domi Milesia.*

Οἴκοι τὰ Μιλήσια. In eos dici solitum, qui ibi domesticum luxum celebrant, vbi minimè probatur. Nam domi liberum est vnicuique suo more viuere. Suidas hanc refert fabulam. Aristagoras quidam Milesius Lacedæmonem profectus, postulabat vt Ionibus à Persis bello vexatis suppetias ferrent. Is autem quum in concionem prodisset, insolita apud Lacedæmonios vestitus munditie, aliisque deliciis Ionicis affluēs, quidam ex Ephoris eum hoc dicto submonuit, Domi Milesia.

Plutarchus ### *Phallus Deo.*

Ὁ φαλλὸς τῷ θεῷ. Dici solitum, vbi parum quidem honesta, sed tamen apta tribuuntur, quasi dicas: In matellam immeiere. Phallus erat effigies obscœni membri virilis. Cur autē id in mysteriis ferebatur, causam reddit Plutarchus.

Ausonius ### *Sacra hæc non aliter constant.*

Hoc adagio licebit vti, si quando fatebimur culpam, sed quæ rei locóve conuenit: veluti si quis in balneis agat impudentius, aut rusticius in nauli, aut in compotationibus ebriorum intemperantius, aut inter mulierculas ineptius.

TIMIDITAS.

Plato. ### *Vmbram suam metuere.*

Τὴν αὑτῆς σκιὰν φοβεῖσθαι. Id est, Suam ipsius vmbram metuere. Dicuntur, qui pueriliter trepidant, vbi nihil omnino sit periculi.

Suidas. ### *Timidior es prospiciente.*

Δειλότερος εἶ τοῦ παρακύπτοντος. Id est, Formidolosior es eo, qui prospectat. Dicitur in hominē supra modū pauidum.

Zenodōt. ### *Timidior Pisandro.*

Δειλότερος Πεισάνδρου. Dicebatur olim & hoc in immodicè formidolosos. Aiūt autem Pisandrum fuisse quempiā prodigiosa timiditate.

Epeo timidior.

Ἐπιοῦ δειλότερος. De magnopere pauido dicebatur. Ab Epeo quopiam ductum, notæ timiditatis homine.

Timidus Plutus.

Δειλὸς ὁ Πλοῦτος. Aristophanes vulgo iactatam inducit opulentiæ timiditatem, quum ait:

Ἀλλὰ καὶ λέγουσι πάντες ὡς
Δειλότατόν ἐστ' ὁ Πλοῦτος.
Quin id omnes dictitant,
Timidissimum quiddam esse diuitias. Iuuenalis,
Pauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus gladium, contumque timebis,
Et motæ ad lunam trepidabis arundinis vmbram.
Cantabit vacuus coram latrone viator. In summa:
In omni negotio formidolosior est diues, quàm pauper. Euripides.

Timidi nunquam statuerunt trophæum.

Ἀλλ' οἱ γὰρ ἀθυμοῦντες ἄνδρες, οὔποτε
Τρόπαιον ἔστησαντο. Id est,
At enim trophæum nobile haud vnquam viri
Statuêre pauidi.

Aptè dicetur in eos, qui per animi socordiam, inertiámque nihil egregium, nihil arduum audent aggredi: aut qui periculi metu, à magnis abstinent negotiis, quum insignis gloria non nisi magnis periculis contingat.

Abiecit hastam. Ῥίψασπις.

Qui caussæ suæ diffisus, abiicit animum ac desinit contra conari. Aristophanes in Vespis: ἀπίσας τὴν ἀσπίδα. Id est, Abiecit clypeum. Declarat & Isocrates in oratione de pace infames olim habitos, qui vel ordinem deseruissent, & clypeum abiecissent.

Vel muscas metuit præteruolitantes.

Aristoteles 7. De repub. libro: Ἀλλὰ διδιότα μὴ τὰς παρεπετομένας μύας, Id est, Qui muscas, inquiens, etiam præteruolantes metuat, id est, quamuis friuola de caussa. Idem similem quandam commemorat in Moralium 7. loquens de iis qui vsque adeo sunt timidi, vt etiam si sorex obstrepat, protinus expauescant.

Rheginis timidior.

Ῥηγίνων δειλότερος. Id est, Rheginis formidolosior. Xenarchus apud Zenodotum, Sophronis, qui de mensibus scripsit, filius in gratiam Dionysij tyrãni taxauit Rheginenses, vt ignauos in rebus bellicis, animíque pauidi. Zenodotus.

Ante tubam trepidas.

Id est, Animo cõsternaris, prius quàm appareat periculũ.

Ignaui vertitur color. Plutarchus

Τοῦ καλοῦ τρέπεται χρώς. Nam id accidit in metu, vt vultus exalbescat, maximè timidis, videlicet sanguine ad vitalia refugiente.

In pulicis morsu Deum inuocat.

Ἐν ψύλλης δήξει θεὸν ἐπικαλεῖται. Id est, In pulicis morsu Deum inuocat. In eos dictum, qui quantumliber leui de re grauiter perturbantur, perinde vt in maxima.

Mulier imperator, & mulier miles.

Γυνὴ στρατηγεῖ, καὶ γυνὴ στρατεύεται. Id est, Mulier & agmen ducit, atque ducitur. Quoties totum negotium ignauis cõmissum est. Natura non dedit imperare feminis.

Ceruinus vir.

Ἐλαφρὸς ἀνήρ. Olim dicebatur formidolosus, & fugæ fidens magis quàm viribus. Ceruus in venatu pedibus sibi quærit salutem.

Gallus insilit.

Ἀλεκτρυὼν ἐπήδησε. Vbi quis semel victus, redintegrat certamen. A Gallorum certaminibus sumtum.

Vir fugiens & denuo pugnabit.

Ἀνὴρ ὁ φεύγων, κἀ πάλιν μαχήσεται. Id est, Qui fugerit, rursus ille præliabitur. Senarius prouerbialis, quo monemur non protinus abiicere animum si quid parũ feliciter successerit.

Leonis vestigia quæris.

Τοῦ λέοντος ἴχνη ζητεῖς. Dicterium in eum, qui verbis ferox esset, re timidus.

Initio confidens, in facto timidus. Eustathius.

Audax ante negotium plerumque ignauus. Videmus hoc vsu venire vulgò, vt qui sunt audacissimi & magniloquentissimi, priùs quàm appareat periculum, vbi res virum postulat, ibi sint animi nullius.

Aristoph.

Lingua bellare.

Γλώττῃ πολεμίζειν. Dicuntur, qui magnificè conuiciantur ac minantur hosti, sed quum tutum est.

Quum adsit vrsus, vestigia quæris.

Ἄρκτου παρούσης τὰ ἴχνη ζητεῖς. Id est, Vrsi præsentis vestigia quæris. De iis dicitur, qui timiditate præsens negotium declinant, atque ad alias nugas dilabuntur. Transiatum à formidolosis venatoribus, qui se dissimulant sensisse vrsum, & vestigia persequi fingunt, quo absint à periculo.

Quum adsit via, semitam quæris.

Conueniet in tergiuersatores, qui quò præsens negotium suffugiant, diuerticula captant.

In formidolosum.

In hominem vehementer pauidum, animóque consternatum, quadrabunt hi versus Homeri: Οὐδέ μοι ἔτορ

Ἔμπεδον, ἀλλ' ἀλαλύκτημαι, κραδίη δέ μοι ἔξω

Στῆθος ἐκθρῴσκει, τρομέουσι δ' ὑπὸ φαίδιμα γυῖα.

Nec mihi mens constat, sed mota vacillat, & extra

Pectus, cor salit, & trepidant quoque corporis artus.

In fugitiuum.

Vbi quis impotenti animi cupiditate ad rem quampiam instigatur, præcipuè parum honestam: vel magis si quis turpiter fugiat, in hunc quadrabit, si dixeris:

Τοῦτον ἡ κυνάμυια ἄγει. Id est, Hunc Cynamya rapit. Cynamya est musca canina.

Ne my quidem facere audet.

Qui metu auderent hiscere, ij quondam negabãtur my facere audere. Varro putat mussare verbum deductum à my litteræ vocabulo, quasi μύζειν, propterea quòd muti nõ amplius sonare queant, quàm my. Est enim ea littera maximè omnium muta, præsertim in fine os contrahens.

Γρύζειν.

Prouerbio dicunt hiscere, seu mutire. Sunt qui putãt γρύζειν esse vocem suillam edere.

Simonid.

Corinthijs non indignatur Ilium.

Κορινθίοις δ' οὐ μέμφεται τὸ Ἴλιον. Incusat haudquaquam Ilium Corinthios. Hoc carmine exprobramus ignauiam alicui, qui ita se gesserit, vt hostes nihil habeant, quod illi magnopere indignentur.

Ver-

Verbis pugnans, non re.

Facile est conuiciis altercari, verum re vincere difficile.

Ad eam sententiam quadrabit illud Homeri:

Siquidem noui probè & ipse
Et petere probris, inimicáque dicere dicta.

Λευκοπατίας.

Olim appellabatur formidolosus. Videtur autem composita vox ἀπὸ τοῦ λευκοῦ ἥπατος, quòd palleant plerumque quibus hepar est vitiatum, id quod apparet in animãtibus. Pallor autem formidolosis conuenit.

In pedes retrocedit.

Ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖ. Id est, In pedem retrocedit. De eo, qui metu dat locum potentiori, & reuocat se in tutum. Ab athletis sumtum videtur.

Mysorum præda. Aristotel.

Μυσῶν λεία. In eos olim dicebatur, qui impunè à quibusli bet læduntur ac diripiuntur. Ortum à Mysis, quos aiunt quondam finitimorum incursationibus malè vexatos fuisse, quo tempore Telephus rex peregrè agebat.

Animus in pedes decidit. Homerus.

Qui vehementer consternantur, atque expauescunt, iis animus in pedes decidere dicitur. Quin hodie vulgo, Totus animus mihi erat in genibus.

Ταρβησαν, πᾶσιν δὲ παρὰ ποσὶ κάππεσε θυμός.

Pauor ingruit ingens,
Omnibus inque pedes animus mox decidit imos.

Trepidat in morem galli cuiuspiam. Aristoph.

Πτήσσει ὥστις ἀλέκτωρ. Id est, Trepidat tanquam gallus gallinaceus. In malè affectum & commotum.

Quem mater amictum dedit obseruare. Quinctil.

Pro eo quod est, pueriliter ex alieno præscripto viuere.

Nulla candidorum virorum vtilitas.

In molles & effeminatos dictum, ac veluti voluptatibus natos. Contrà, qui nigra sunt cute & hispidi, hi magis ad magistratum allegandi.

Teuthidum more. Plutarch.

Quidam Teuthidas putant esse, quas nos vocamus sepias. Sepia autem de genere mollium est, & arbitror huic genesi cor non inesse.

Terent. *Scrupulum iniicere.*

Solicitudinem iniicere animo cuiuſpiam. Et, Scrupulum eximere, eſt ſollicitudinem tollere.

Theocrit. *Non incedit per ignem.*

Quo ſignificabant aliquem plus ſatis feſtinare. Qui verſatur in re periculoſa, dicitur & ipſe per ignem incedere.

Domi leones.

De iis dicitur qui in ſuos ſæui, non itidem audent aduerſus munitos.

TOLERANTIA.

Chalcenterus.

Χαλκέντερος. Olim dicebatur inſigniter patiens laborum atque indefatigabilis, velut habens ærea inteſtina, qualem fabulæ narrant fuiſſe Talo, cuſtodem inſulæ Cretę. Hoc cognomen inditum eſt Didymo Grammatico, ob incredibilem numerum librorum quos ſcripſit. Eadem de cauſſa Origenes dictus eſt Adamantinus, Id eſt, indefatigabilis.

Socratis callus.

Socrates corporis erat patientiſſimi, quòd ad omnẽ laborem occalluerat, ambulabat nudis pedibus, dormiebat humi.

TORVITAS.

Ariſtoph. *Origanum tueri.*

Ὀρίγανον βλέπειν. Dicebantur, qui robur & maſculum animum præferebant. Suidas refert hoc carmen ex Ariſtophane: Prębebo me ipſum animo virilem, ac tuentem origanum. Sumtum ab acrimonia herbæ, vt reſpondeat illis alibi dictis: Tueri, ſinapi aut naſturtium.

Titanicus aſpectus.

Τιτανώδης βλέπειν. Id eſt, Titanicum tueri. Hoc eſt, vultu titanico obtueri. Titanicum autem toruum vocant ac tetricum.

Areopagita.

De triſti ſeueróque dicebatur, aut etiam de iudice vehementer incorrupto.

Mortem tueri.

De toruo aſpectu.

Γοργὸν βλέπειν.

Eſt aliquoties apud Lucianũ, pro acribus oculis intueri.

TOTVM VT NIHIL RELIQVI.

Omnia chnaumata. Zenodot.

Πάντα χναύματα. Dicebant olim, quoties omne negotium ſignificabant: χναύματα enim Græci placentarum, atque id genus ciborum fragmina vocant. Latini quoque reliquias belli, & reliquias Danaûm dicunt ſimili figura.

Cum puluiſculo.

Quoties omnia ſic tolluntur, vt nihil fiat reliqui, ne puluis quidem. Metaphora mutuo ſumta ab iis qui frumentum ab area conuerrunt, non ſine puluere. Plautus in Rud. *Conuerret hic iam me totum cum puluiſculo.* Eôdem pertinet Euangelicum illud, quo iubentur etiam puluerem excutere Apoſtoli, id eſt, ne minimum quidem ab eis auferre ſecum.

Vnà cum ipſis manipulis. Suidas.

Αὐτοῖς ἁμάλλαις. Cum ipſis manipulis. Quum omnia funditus pereunt, hoc eſt, quum ne gluma quidem ſit reliqua.

Vnà cum templis & aris. Plutarchus

Inuocantes Deos, addebant hæc verba ceu ſolennia, ἅμα σὺν ναοῖς καὶ βωμοῖς. Id eſt, Vnà cum phanis & aris. Prouerbio dici ſolitum, quum nihil omnino prætermiſſum volebant ſignificare.

Ruta cæſa. Vlpianus.

Verba ſunt peculiaria Iureconſultis. Abundè patet ex Pandectarum lib. 19. Lege 18. Si ruta, inquit Vlpianus, cæſa excipiantur in venditione, ea placuit eſſe ruta, quæ eruta ſunt, vt arena & ſimilia: cæſa ea eſſe, vt arbores cæſas, & carbones, & his ſimilia. Ergo quum ſignificabimus inclementius tolli omnia, neque quidquam fieri reliqui, venuſtè dicemus, ne rutis quidem ac cæſis receptis, vt Iureconſultorum more loquar.

Cum ramento.

Cum ramẽto reddidiſſe dicitur, qui totum reddidit nulla ex parte decurtatum. Sumtum apparet à fabris ærariis qui ſibi ſeruant, quòd lima deraſerint.

Et prædam & præmium.

Quoties significamus omnino quippiam auferendum, siue iure siue iniuria, dicemus & præmium & prædam auferendam. Præmium datur promeritis: Præda per vim aut arte abducitur.

Principium, medium & finis.

Plato refert hoc quasi vulgo decantatum, Deum vniuersitatem rerum omnium complecti, hoc est, principium, medium & finem. Ab illo enim omniũ quæ sunt, initium, incrementum & summa.

TVMVLTVS.

Fest. Pomp

Tyria maria.

Tyria maria, prouerbio dicebatur de re magnopere tumultuosa, periculique plena. Festus Pompeius inde natum adagium indicat: Pœni Tyro oriundi, adeò potentes maris fuerunt, vt per hos omnibus mortalibus nauigatio esset periculosa. Citátque Afranium, qũi scripsit de quopiam, quòd Tyria maria concitet, hoc est, ingentes turbas.

VANITAS.

Aristarch.

Quæ apud inferos.

Τὰ ἐν ἅιδου. Id est, Ea quæ apud inferos. Citat Suidæ interpres Aristarchum auctorem, ídque inde natũ putat, quòd Cratinus finxerit quendam apud inferos funem torquentem, asinum autem arrodentem ea quæ ille iam torsisset: atque ita inaniter laborare, qui torquebat. Vnde quum inania somnísque similia significamus, aptè dicemus adagium, &c.

Aristoph.

Deinde expergiscebar.

Εἶτα ἐξηγειρόμην. id est, Deinde expergiscebar. Hoc dicto significabant vana fuisse quę dicerentur. Hic iocus prouerbialis etiam hodiernis temporibus familiaris est vulgo, quoties quæ memorantur, vana somniísque simillima videntur.

Cilix haud facilè verum dicit.

Κίλιξ οὐ ῥᾳδίως ἀληθεύει. Cilix haud facilè verum dicit. Dionysius in epistola ad Rufum scholasticum: Vetus verbum est, Cilices haud facilè verum dicere. Quadrabit in hominem auidum lucri, & ob id sæpenumero dicentem non quæ pe-

quæ vera sint, sed quæ vtilia. Natum adagium à moribus eius gentis, quo nomine nunc vulgo notant Vltraiectinos.

Cretiza cum Cretensi.

Aduersus mendacem mendaciis vtere. Paulus:

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri.

Mentiuntur multa cantores.

Πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί. In eos quadrabit, qui ad gratiã lo- Aristotel.
quuntur, & auribus blandiuntur. Inde ductum, quòd cantores hoc modo spectantes vt delectent ac placeãt, pleraque canunt in laudem auditorũ falsa. Nihil enim veritate grauius, nihil assentatione suauius.

Fumos vendere. Martialis.

Pro eo quod est, Principum beneuolentiam, simulato commendationis officio, per occasionẽ familiaritatis pretio vendere. Nam fumus initio quidem magnum quiddam esse videtur, verùm euanescit illico. Martialis carmen hoc est:

Vendere nec vanos circum palatia fumos,
Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.

Somnium.

Rem futilem, inanem & nihili, somnium prouerbio di- Terentius.
cimus. Terentius in Adelph. *De argento somnium.* Lucianus: omnia illa subuentanea somnia, sicut aiunt, & verborum vmbræ. Plautus: *Hic vigilans somniat.*

Nesi bos quidem vocem edat.

Hinc dictum est, quòd in annalibus frequenter commemoratur bos humanam vocem reddidisse. Memini legere ni fallor, apud Platonem non dissimili figura dictum, etiam si quercus eloqueretur. Nam olim è quercubus Dodonæis reddebantur oracula.

Hiberæ næniæ.

Hiberas nænias. D. Hieronymus nugas appellat, in præfatione, quam præposuit Mosi pentateucho: Quod multi ignorantes, inquit, apocryphorum deliramenta sectantur, & Hiberas nænias libris authenticis præferunt. Itẽ in duodecim quæstionibus: Et Hiberas nænias Ægyptiáque portẽta sectari. Opinor Hiberas nenias dici propter prodigiosas maleficiorum fabulas vulgò iactatas. Nam Hiberos maleficiorum infamia laborasse testis est in odis Horatius.

Epiphyllides.

Ἐπιφυλλίδες ταῦτ' ἔστι καὶ στομύλματα. Id est, Epiphyllides sunt hæc & ampullæ meræ. Eum senarium Aristophanicum aiunt conuenire in blandiloquos, & phaleris verborum instructos magis, quàm egregiis factis. Callistratus omnes mi nutulos racemulos epiphyllidas appellari scribit, quòd sub pampinis lateant. Nam hinc nomen, quòd foliis adhæreãt. Est autem id luxuriantis arboris argumentum.

Tantali horti.

Τανταλου κῆποι. Id est, Tantali horti. De bonis, quibus tamẽ frui non liceat, aut de iis quæ videantur aliquid esse, quum nihil sint. Nota est fabula de Tantalo, apud inferos ad aquã stante, déque pomis in caput imminentibus: quum sitiés interim atque esuriens, neutra possit contingere.

Apologus Alcinoi.

Plato. Ἀπόλογος Ἀλκινόου. Id est, Apologus Alcinoi. De longis & anilibus fabulamentis. Refertur à Diogeniano.

Anicularum deliramenta.

Suidas. Γραῶν ὕθλος. Id est, Anicularum deliramenta. De nugis inanibus, cuiusmodi solent effutire vetulæ.

Asini mortes.

Ὄνου θανάτους. Subaudiendum, narrat. Dicebatur in eos, qui narrarent absurdà, ridiculáque dictu, cuiusmodi fuerit, si quis longa narratione persequatur asini pericula.

Subuentanea parit.

Τὰ πτηνέμενα τίκτει. De vanis ac friuolis inuentis. Translatũ ab auibus, quæ Veneris imaginatione concipiunt oua, sed inania, hoc est, vnde non gignantur fœtus. Hos conceptus potissimum accidere in his auibus, cuiusmodi sunt perdix, gallina, demonstrat Aristoteles.

Cypariſſi fructus.

Κυπαρίττου καρπός. De verbis dictu magnificis, cæterum inutilibus. Prouerbium fluxit à natura arboris, quam Plin. lib. 10. scribit natu morosam esse, fructu superuacaneã, baccis toruam, foliis amaram, odore violentam, ac ne vmbra quidem gratiosam.

Cæcum insomnium.

Τυφλὸν ὄνειρον. De re friuola vanáque. Quædam enim insomnia portendunt aliquid, quædam inania sunt.

Calidum

Calidum mendacium.

Calidum facinus, θερμὸν ἔργον, pro audaci dicitur. Simili figura calidum mendacium, pro audaci dicitur & impudẽti. Plautus in Mostellaria: *Calidum hercle audiui esse optimum mendacium.*

Psydracia.

Scholiastes Theocriti narrat, apud Siculos, qui supra nares haberent postulas, quas illi vocant ψυδράκια, siue ἰούνθους, pro mendacibus haberi solitos vulgo. Quin & hodie vulgo dicunt, Nasus tuus arguit mihi te mentiri.

Dosones.

Plutarchus in vita Pauli Æmilij, tradit Antigonum regem, Demetrij nepotem, eo quòd benignè promitteret omnibus, nec præstaret promissa, populari ioco dictum fuisse Dosonem, quasi Latinè dicas dabonem, quòd ille quidquis petentibus respõdere soleat, δώσω, id est, dabo. Ouidius:

Promittas facito, quid enim promittere lædit?
Promissis dines quilibet esse potest.

VENEFICIA.

Manci pera.

Narrant locum fuisse vicinum Hymetto, cui nomẽ fuerit μαγικὸν πήρα, id est, Claudi mantica: in eo fuisse templum, simúlque fontem, vnde feminæ steriles bibebãt, & fiebant fecundæ. Conueniet in eos, qui bulbis, aliísve medicamentis irritant libidinem. Quidam elleboro succurrunt ingenio, & quibusdam medicaminibus memoriæ.

VICES OFFICII.

Plutarchus tradit hoc dici solitum de his, qui conuiuiũ agunt, aut exhibent: idque inde manasse, quòd olim apud Ceos mos fuerit: vt qui magistratum inirent, epulum exhiberent populo. Quòd si quando plures fuissent magistratus, dies inter se distribuebãt. Itaque quum sibi occurrerent, rogabant: τίς ἡμέρα; id est, Quis dies? Ea vox in vulgi iocum cessit.

Ordinem deserere.

Λειπὴν τὴν τάξιν. Ordinem deserere dicitur, qui deest officio suo in re quapiam peragenda. Ducta allegoria ab his, qui stant in acie.

Plautus.

Pensum persoluere.

Et tuas implore partes, debitóque perfungi officio. Trãslatum à lanificio muliebri, in quo singulis certum lanæ pondus, in opus distribuebatur. Varro: Nos nostrum pensum absoluimus.

Contribulis factus serua ordinem.

Postea quàm ascitus es in ordinem aliquem, fungere tuo officio, quemadmodum & cæteri faciunt.

VICTORIA VTRIVSQVE TRISTIS.

Flet victor, victus interit.

Quoties vtraque pars magno suo malo discedit, ita vt plerunque solet in bellis accidere, item in litibus forensibus, in contentionibus.

Testa collisa testæ.

Quum duo conflictantur vtriusque malo. Aristoph.

Καὶ πόδος πλησὶς ὠσ' ὀργῆς αὐτὰλάκτισον πέδῳ.

Id est, Ac recalcitrans per iram testa testam vulnerat. Talis est ferè conflictatio regum inter se belligerantiũ, qualis ollæ cum olla collisio. Nonnunquam perit vterque.

Victoria non incruenta.

Facit hoc tum corruptela iudicum, tum patronorum rapacitas, vt ferè litigantium vtræque partes plectantur, adeò vt non raro pœniteat etiam eum, qui vicit litẽ. In hos igitur conueniet illud Homeri ex Iliad. ρ,

Οὐδ' ἂ αἱμαπὴ ἐμάχοντο.

Nec hi sine sanguine pugnam Miscebant.

VINCERE ET VINCI.

Palmam ferre.

Palmam ferre, & palmam tribuere, & palmam præripere, prouerbiali schemate dicta sunt. Neque enim palma per se victoriam significat, sed arborem ἐμπεδόφυλλον, id est, perpetuò virentem frondibus, quam Græci φοίνικα vocant. Sunt qui putent hanc arborem initio Phœbo sacram fuisse ante laurum, & antiquissimum victoris insigne fuisse palmam, non aliam quampiam arborem.

Solus currens vicit.

Μόνος θέων ἐνεχθεὶς. De iis qui vincunt, nemine contrà certante. Translatum à stadiis. Nihil autem est negotij vincere, si nemo tecum certet.

Extremum occupet scabies.

Olim pueri certantes clamare solebant, Occupet extremum scabies: adhortantes hac voce singulos ad cursum, ac malè precãtes ei, qui fuerit omnium postremus. Horatius:

Occupet extremum scabies, mihi turpe relinqui est.

Inuulnerabilis es, vt Cæneus.

Ἄτρωτος ὡσαύχεις ὡς Καινεύς. De his qui lædi non possunt. Est in poëtarum fabulis, Cæneum munere Neptuni nullo telo violari potuisse.

Αὐτόθεν καταβαλλε.

Id est: Hoc ipso depone loco, Aristides in Pericle: Iam de loquacibus ô Plato, ignauis, ac timidis protinus depone, ne fortè aliquis Deus alius Troianos erigat. Vsus erit, quoties statim & absque mora iubemus aliquid exhiberi, veluti probationẽ eius quod dixerit aliquis, vel promissum, vel specimen artis, in qua glorietur sese pollere. Vsurpatur & apud Platonem.

Dare manus.

Est se victum agnoscere. Marcus Tullius: Ad extremum det manus, vincíque se patiatur.

Herbam dare.

Est victorem agnoscere, ac se victum fateri. Inde sumtum quòd (vt auctor est Festus Pompeius) id erat pastoralis vitæ indicium, propterea quòd antiquitus cursu, aut alio quopiam certamine superati, herbam ex eodem statim loco decerptam aduersario porrigebant, victoriæ agnitæ symbolum.

Arena cedere.

Pro desistere à certamine, & victoriam vltro concedere. Translatum à pugna gladiatoria. Sic & Horatius:

Iam Scythæ lasso meditantur arcu Cedere campis.

Hastam abijcere. Cicero.

Est caussæ diffidere, & contẽtionem relinquere. Trans-

larum ā militia.

Mea est pila.

Id est, Vici, & voti sum cōpos, aut res mihi in manu est. Consimili figura dixit Plautus in Casina: *Sed si hera nunc vult facere officium suum, nostra omnis lis est*, id est, vicimus.

Quid nisi victis dolor?

Vsurpandum, vbi palam fit in contumeliam quippiam. Huc allusisse videtur Plautinus Pullio: *Væ victis, quum victus vel iniquis conditionibus parere cogitur.*

Plutarch. *Victi non audent hiscere.*

Νικώμενοι ἡδρὶς τῇ ἀχυξίᾳ θλίβονται. Id est, Qui vincuntur, silentio victi sunt. Conuenit cum superiori.

Tolle digitum.

Ἆρε δάκτυλον. Victum te fatere. Nam hoc signo qui in conflictu succubuisset, τῷ ἥττῳ agnoscebat. Persius:

Nil tibi concessit ratio? digitum exere, peccas.

Hieronymus: En tollo manum, cedo, victi sti.

Suidas. *Vulcanium vinculum.*

Ἡφαίστειος δεσμός. Vbi quis nodis inextricabilibus esset illigatus, Vulcaniis vinculis teneri dicebatur, sumta denominatione ab adamantinis illis vinculis, quibus apud Homerū Vulcanus Venerem & Martem irretiuit, vt quo magis se conarentur explicare, hoc magis inuoluerētur. Herculanus nodus, pro vinculo arctissimo atq. indissolubili.

Herculanus nodus.

Ἡρακλειον ἄμμα. Id est, Herculeus nodus, pro vinculo arctissimo atque indissolubili legitur apud eruditos. Seneca ad Lucilium: Vnus tibi nodus, sed Herculeus, restat. Sic enim vocat Syllogismum, qui vix dissolui posset. Quod in eos quadrabit, qui sunt arctissima consuetudine copulati, &c.

Leonis catulum ne alas.

Λέοντος σκύμνον μὴ τρέφε. Admonet adagium non esse fouendam potentiam, quæ leges possit opprimere: quòd si fortè talis quispiam extiterit, non esse è Republica decertare cum illo, quem nequeas nisi magno Reipublicę malo deuincere. Tyrannus aut ferendus est, aut nō recipiendus.

Lex in manibus.

Ἐν χερσὶ νόμος. Id est, Lege manuum. Dicitur, quum res vi geritur, non ex præscripto legum.

Leonina societas.

Est, quum omne commodum ad vnum aliquem redit, reliquis vi fraudatis. Natum apparet ex Æsopi Græci Apologo, de leone, asino & vulpe.

Atticus aduena. Aristot.

Ἀττικὸς παροικος. In violentos & feroces vicinos dicebatur. Durys apud Zenodotum ait, ex Atticorum moribus natum, quòd olim finitimos è sedibus suis exigere cōsueuerint. Perinde propriè quadrabit in eos, qui ita nuper in munus aliquod asciti sunt, vt superiores eiiciant.

Ferro diuidere.

In hos qui vi rem gerunt, & quibus ferro geritur res, & quibus leges inter arma silent. Huic simile est, Ius in manu reponere.

Ad saga ire.

Pro eo quod est, apparare bellum, & ad arma procurrere. Sacum tunicula erat militaris.

Capillis trahere. Hesych.

Τῶν τριχῶν ἕλκειν. Dicuntur, qui vi perpellunt. Quod & hodie dicitur, Auribus trahere.

Cyclopum more.

Aristoteles Cyclopicam vitam appellat, vbi nullis publicis legibus viuitur.

Oculum excludere. Plautus.

Hac figura vulgus admit omnem spem petenti, vt dicat: Si hoc impetraris, oculum mihi excludito, aut dentem extudito.

Centauricé. Aristoph.

Κενταυρικῶς. Centauricè fieri dicebatur, quod immaniter, ferociter, inciuiliterve fieret, sumta voce à Centaurorum moribus. Aristophanes:

Τίς τὸν θύρᾳν ἐπάταξεν ὡς Κενταυρικῶς;

Quis ostium pulsauit ita Centauricé?

Mars rex. Suidas.

Ἄρης τύραννος. In principem, qui vi, non legibus Rempub. tractat.

Diogenia. *Rus ciuitas.*

Ἀγρὸς ἡ πόλις. Vbi quis in vrbe neglectis legibus, vi, próque sua libidine rem gerit. In ciuitatibus enim legibus ex æquo viuitur: in agris licentius agitur.

Hospes indigenam.

Ἔξωθεν τὸν ἔνοικον. Id est, Aduena inquilinum, *subaudiendum*, ἐξέβαλεν, id est, eiecit. Vsus fuerit, quum alienę professionis quispiam alium in propria vincit arte.

Ἀγεωμέτρητος μὴ εἰσίτω.

Admonet iniquum non admittendum. Geometriam enim pro æquabilitate accipiunt. Vnde Lycurgus arithmeticen ceu popularem ac turbulentam eiecit è Lacedæmone, geometriam induxit, tanquã modestæ oligarchię & legitimo regno conuenientem. Magis valebit prouerbium, perinde quasi dicas, *Illotis manibus*. Id est, temere. Nam hæc erant apud veteres prima philosophiæ rudimenta, Musica & Geometria. Quibus disciplinis siqui non essent initiati, non admittebantur in scholam Platonis: cuius hanc ferũt fuisse inscriptionem, ἀγεωμέτρητος οὐδεὶς εἰσίτω.

Aristoph. *Prius quàm sortiaris, communia deuoras.*

Πρὶν λαχεῖν τὰ κοινὰ κατεσθίεις. Id est, Prius quàm sortitio facta sit, communia deuoras. In eum competit, qui nõ expectata partitione rem inuadit.

Non mouenda moues.

Ἀκίνητα κινεῖς. Quadrabit aut in eos, qui moliũtur ἀδύνατόν aliquid, aut qui res sacras violant, aut qui pacta mutãt, siue qui conuiciis incessunt eos, quibus ob auctoritatem debetur reuerentia.

Plutarch. *In antrum haud legitimum, stimulũ impingis.*

Εἰς πρυμνελίῳ οὐχ ὁσίῳ τὸ κέντρον ἀθεῖς. Id est, In foramen haud licitum stimulum trudis. Dicterium Sotadis in Philadelphum, qui sororem Arsinoën exemplo Iouis vxorem duxerat, quo quidẽ dicto offensus ille, capitis supplicium sumsit.

Abstinenda vis à regibus.

Qui dicet haud temere manum immittendam in reges potentes, aut viros Deo dicatos, adducet illud Homeri.

Δεινὸν

Δεινὸν δὲ γλῶς βασιλῆϊον δῆϊ κτείνειν. Id est,
Res dura ac plena periculi est, Regale occidisse genus.

Cescon habitas. Zenodot.

Κέσκον οἰκεῖς. In stupidum & bardum dicebatur. Cescos Pamphiliæ ciuitas, cuius ciues ob vecordiam stultitiámque vulgo malè audiebant. Iuxta Cescum vrbem fluuius erat, cui nomen Ἄνους, id est, amens.

Cyclopica vita. Strabo.

Βίος Κυκλώπειος. Pro vita vehementer effera ac barbara, quæ neque legibus, neque disciplina ciuili constet, neque religione Deorum gubernetur.

Cyrnia terra.

Κυρνία γῆ. i. Cyrnia tellus. Dicebatur regio latrociniis infamis, cuiusmodi ferunt olim fuisse Cyrnũ. Est autem Cyrnus insula quædam ob latrocinia nauigantibus inaccessa. Prouerbium non ineptè detorquebitur in hominem alieni rapacem ac violentum.

Martis campus. Suidas.

Ἄρεος πεδίον. In eos torquebatur, qui militari confidentia præditi viderentur, quíque rem vi, non iudicio gererent.

In caput præcipitari. Lucianus.

Ἐπὶ κεφαλὴν ἀθεῖσθαι. Id est, In caput impelli. Hoc est præcipitem dari. Dicebant eum, qui per summam contumeliam expelleretur, vel qui funditus perderetur.

VITA HOMINIS MISERA ET BREVIS.

Homo bulla. Cicero.

Πομφόλιξ ὁ ἄνθρωπος. Prouerbium hoc admonet, humana vita nihil esse fragilius, nihil fugacius, nihil inanius. Est enim bulla tumor ille inanis qui visitur in aquis, momento temporis enascens simul & euanescens.

Spithma vitæ. Diogen.

Σπιθαμὴ τοῦ βίου. Hoc est modus vitæ perpusillus. Prouerbialis est figura, mutuo sumta à rerum mensoribus apud quos spithama seu palmus, digitos duodecim continet, quãtum fermè longissimo digitorum porrectu licet. Quin hodie quoque pusillum homunculum, palmum hominis appellant idiotæ nostrates.

Punctum temporis.

Σημὴ χρόνου. Similis figura dixit Terentius: *Tum tempori ad hoc punctum mihi est*, id est, spatium breuissimum. Apud Mathematicos enim punctum indiuisibilis quædam pars est lineæ. Plutarchus de puerorum institutione, σημὴ χρόνου πᾶς ὁ βίος. Temporis punctum est omnis vita.

Salillum animæ.

Philto Plautinus hominem vocat Salillum animæ, sentiens hominis breuissimam esse vitam, videlicet quantulum salis cuique in conuiuio apponitur.

Vt herba solstitialis.

Plautus in Pseud. *Quasi solstitialis herba paulisper fui, repente exortus sum, repentinò occidi.* De herba ephemero intellige, sic dicta, quòd vltra diem non viuat. Id quod Aristoteles de animante eiusdem nominis prædicat.

Cicero. ### *Optimum non nasci.*

Plinius Secundus in præfatione 7. lib. Itaque multi extitere, qui non nasci optimum censerent, aut quàm ocyssimè aboleri. Senserũt veteres vitam humanam per se miseram & calamitosam esse. Proinde Homerus δειλοὺς βροτοὺς, id est miseros mortales appellat.

Dimidio vitæ nihil differunt felices ab infelicibus.

Plutarchus: Quum exiguum tempus vitæ datum sit hominibus, somnus velut fenerator dimidium eius aufert. Præterea felicitas, iuxta philosophos, sita est in actu rationis per habitum virtutis: somnus autem est quies animi, bonis pariter ac malis communis.

Fictilis homo.

Κεραμεὺς ἄνθρωπος. Id est, Mollis, imbecillis, fragilis. Ductum à vasis testaceis, quæ facilè comminuuntur.

Stupa seniculus.

Στυππῖον γεγηρὸν. De viribus effœto sene. Sumtum à ligno quod iam exaruit, exuccúmque redditum est, & marcidum in stipulæ morem.

Vita mortalium breuis.

Qui monebit dandam operam, vt apud posteros honestæ vitæ memoriam relinquamus, quæ perpetuò viuat, nam hanc vitam angustis circumscriptam esse terminis, accommodabit illud:

Ἀνθρωποι δὲ μινυνθάδιοι πελέουσι.

Ast hominis breuibus spatiis constringitur æuum.

Vita hominis peregrinatio.

Homerus.

Παρεπδημία τίς ἐστιν ὁ βίος. Id est, Peregrinatio quædam est vita. Socrates in Axiocho Platonis adfert hanc sententiam vt vulgo apud omnes decantatam. Hęc sententia frequenter occurrit in sacris voluminibus, vitam hanc esse exsilium, esse incolatum & peregrinationem, &c.

Ephemeri vita.

Ἐφημέρου ζωή. De iis, qui statim emoriuntur aut pereunt. Ab animantibus quæ sic appellantur, quòd vltra diem non viuant.

VLTIO MALEFACTI.

Canis vindictam.

Κυνὸς δίκη. In eos, qui præter expectationem pœnas dãt iis, quos aliquando læserunt. Natum ab Euripide, à canibus discerpto, quos ab æmulo quopiam immissos fuisse, confirmat Aulus Gellius. Canis vindictam, subaudiẽdum, passus est, aut aliud commodius.

Ornatus ex tuis virtutibus.

Terentius in Adelphis ironicè loquitur: *Si regnum possiderem, ornatus esses ex tuis virtutibus.* Id est, haberes præmia tuis factis digna.

Reperit Deus nocentem.

Εὗρε θεὸς τὸν ἀλιτρόν. Quum vltio contingit improbis, quasi diuinitus immissa.

Serò Iupiter diphtheram inspexit.

Ὁ Ζεὺς κατιδὼν μόλις εἰς τὰς διφθέρας. Id est, Inspexit, etsi serò, pellem Iupiter. Senarius prouerbialis in eos, qui serò quidem, sed aliquando tamen pro malefactis dant pœnas. Antiquitas enim credidit Iouem omnia in sua diphthera, hoc est, pelle caprina scribere, ac multa quidem pro tẽpore dissimulare, verùm aliquando de improbis pœnas sumere.

Semper virgines furiæ.

Sophoc.

Αἰεὶ παρθένοι ἐρινύες. Prouerbium obscurius deterret à peccãdo. Erynnies enim malefactorum vltrices corrumpi nõ queunt, quo minus pœnas sumant de iis, qui commeruerunt, atque hac gratia dictæ virgines.

Mali bibunt improbitatis fecem.

Dici solitum, vbi pœna maleficis digna meritis cõtigisset. Quemadmodum voluptatẽ in malefactis perceptam, dolor supplicij consequitur.

Sus acina dependens.

Ἀποτίνεις χοῖρε γίδρα. Id est, Acinos sus improba pendes. Lues quod admisisti, reddes quod abstulisti, nõ sine fœnore. Quadrabit vbi pusillum commodi, magno dependitur malo. Natum apparet à rustico quopiam, qui verbis hisce comminatus sit sui pascenti racemos.

Placiadæ.

Πλακιάδαι καὶ στέλαιον. Id est, Placiadæ, etiam stelęum. Plutarchus ostendit dici consueuisse de deprehensis adulteris, & contumeliosis, sicut merentur, tractatis. Vicus est quidam Atticæ regionis, cuius incolæ Placiadæ vocantur. Apud hos moris erat, vt qui fuisset in adulterio deprehẽsus, ignominiosas pœnas daret impactis in pudendam corporis partem raphanis, qui apud illos mitę magnitudinis esse dicuntur. Quòd si raphani fortè non fuissent ad manum, stelæo vtebantur, id est, ligonis ligno.

Hipparchorum tabula.

Ἱππάρχων πίναξ. Dici conueniet, quoties haud impunè significabimus, si quid peccetur. A Syracusanis natum adagium. Apud hos enim mos erat, vt Hipparchi, hoc est, equitum præfecti in tabulis describerent militum nomina, qui ordinem deseruissent.

Terentius. ### *Habet.*

Quum obtigit alicui quod expetiuit, aut quo dignus est. Habet quod amet, similes habent labra lactucas. Sumtum autumant ab aucupantibus, piscantibus, &c.

Longæ regum manus.

Quod ab Ouidio scriptum est: *An nescis longas regibus esse manus?* Nimirum quòd per suos, quibus brachiorum vice vtuntur, possint etiam procul dissitos affligere. Potest & ad tempus referri, quòd reges etiamsi diutius dissimulent, soleant tamen aliquando pœnam sumere de iis, quibus infensi fuerint.

Scarabæus aquilam quærit.

Καράβαιος ἀητὸν μείονας. Quum imbecillior atque impotentior

tior mali quippiam molitur, struítque insidias inimico longè potentiori. Est & altera lectio: Scarabæus aquilæ obstetricatur. Sensus fermè idem est. Super hac re fertur apologus apud Græcos non inelegans, quem Lucianus iudicat Æsopicum esse, &c.

Promeri canes. Diogen.

Προμήθου κύνες. Dici solitum, vbi quis nouo casu pœnas daret iis, quos aliquando læsisset. Promerus regius quidam minister fuit. Is Euripidem tragicũ poetam supra modum exosum habebat, delatus ab eodem aliquando, nescio quo nomine, apud regem. Quare postea canes quosdam feros in poëtam soluit, à quibus ille deuoratus, interiit.

Cissamis Cous. Zenod.

Κίσσαμις Κῶος. Hunc aiunt pecuariis gregibus supra modum diuitem fuisse. Verùm anguillam quotannis apparere solitam, quæ pulcerrimam omnium pecudem raperet. Ea quum in somnis apparens hominem commonuisset vt sepeliret sese, & ille negligeret, euenit vt tum ipse, tum vniuersum illius genus radicitus interiret. Et hoc prouerbium, Delium aliquem natatorem requirit.

Improbi consilium in extremũ incidit malum.

Ἀπώλετο κακοῦ βουλὴ ἐς ὑστέρατον ἄπλω. In eum, qui posteaquam diu peccauit impunè, tãdem in calamitatem incidit, vt pœnas omnium scelerum dependat.

Ibyci grues. Plato.

Αἱ Ἴβύκου γέρανοι. Id est, Ibyci grues. Quod dici consueuit, quoties sceleribus nouo quodam & improuiso casu proditis, sceleśti pœnas dant iis, quos læserunt. Sumtum à gruibus indicantibus latrones, qui Ibycum poëtam occiderant.

Dij laneos habent pedes.

Plutarchus in problematis scribit Tyriis fuisse morem, vt deorum statuis vincula iniicerent. Ænigma prouerbij indicat, Deos ad scelerum vltionem lentè quidem procedere, sed tamen aliquando de malefactis pœnam sumere vel inopinató.

Oetæus genius.

Οἰταῖος δαίμων. Oetæus genius. Diogenianus ait hunc ferociam & arrogantiã non sinere inultã. Est autẽ Oeta mõs finitimus Trachini, atq. codẽ nomine ciuitas Melienśium.

Aderit Temessęus genius.

Strabo libro 6. refert Temessam ab Lao primam vrbem esse Brutiæ, quam ab Ausoniis cõditam Thoantis comites Ætoli deinde tenuerint: atque his expulsis Brutij, demum Hannibal & Romani funditus euerterint. Iuxta hanc sacellum fuisse oleastris circumseptum, Polytæ cuidam ex Vlyssis comitibus sacrum. Hunc, quòd esset à Barbaris violatus, graues iras in eos exercuisse, adeò vt in prouerbium abierit, dicerentque cauendum ne Temessęus genius immineret.

Zenod.

Adrastia Nemesis, Rhamnusia Nemesis.

Ἀδράστεια νέμεσις. Subaudiendum, adest, aut aderit, aut eiusmodi quippiã. Licebit vti vel in eos, quibus ob insolentiam, arrogantiámque, fortunæ cõmutationem minamur, vel qui à rebus florentissimis, ad calamitosam fortunam redacti sunt. Hanc quidem Nemesim Deam esse putant, insolẽtiæ & arrogãtiæ vindicem, quæque spes immoderatas & veteret, & puniat. Strabo tradit Adrastiam dictam ab Adrasto rege, qui primus huic templum constituerit.

Ad Deorum aures peruenit.

Εἰς θεῶν ἦτα ἦλθεν. Vbi facinus aliquod clanculum patratũ rescisciturab iis, qui possunt vel remunerari rectè factũ, vel punire secus admissum.

Hieron.

Bos lassus fortius figit pedem.

A veteri triturę more ductũ apparet, quum circumactis à bubus super manipulos plaustris grana excutiebãtur, partim à rotis in hoc armatis, partim à tautorũ vngulis. Potest alludere videri ad hoc, quòd iuuenes corporis agilitate præpollent. Senes in stataria pugna ac viribus superiores sunt.

Euenit malo malè.

Quum sceleratocuipiam euenit, quod omnes imprecabantur & optabant, vsurpabitur illud Homeri:

Θεοὶ δέ τ' ἐτέλειον ἀπαρὰς.

Euripid.

Explerunt inimica precamina diui.

Mala malis eueniunt.

Scitum est illud Socratis, vt se quisque præstaret re, qualis haberi cuperet.

Salis onus vnde venerat, illuc abijt.

In eos, qui parta tueri nequeunt. Aut in eos quibus malè parta, malè dispereunt. Natum adagium ab euentu. Negotiator quidam nauem onustam sale vehebat, nautis dormitantibus influxu aquæ marinæ sentina vehemẽter adaucta & salem vniuersum soluit ac corrupit, & nauem ipsam demersit: itaque quod ex aqua marina natum fuerat (nam hinc concrescit sal) in eandem denuo liquefactum est.

Habet & musca splenem.

Ἔχει καὶ μυῖα σπλῆνα. Simillimum illi: Et pueri nasum rhinocerotis habent. Item illi: Inest & formicæ bilis.

Ductus per phratores canis.

Ἀγρίδιος διὰ φρατόρων ὁ κύων. Vbi quis inciderit in eos, quibus pœnas det. Canis enim apud hos protinus occiditur. Apud Athenienses populus in tribus erat distributus, vniuscuiusque tribus tertia pars φρατρία dicebatur, & huic præfectus φρατριάρχος. In comitiis igitur si quis canis intercurrisset, continuo petebatur à populo.

Inuitus Iupiter nouit.

Ἄκων μὲν ὁ Ζεὺς οἶδεν. Id est, Inuitus quidem Iupiter nouit. Vbi quis pollicetur quippiam, sed inuitus. Mihi videtur rectè quadraturum, vbi serius pœnas dant nocentes. Etenim qui serò dat, aut punit, grauatim id facere videtur.

In tergore bouis desedit.

Lucian.

Ἐπὶ βύρσης ἐκαθίζετο. Id est, In tergore bouis desedit. Id est, supplex implorat auxilia. Natum adagium à consuetudine vernacula Scythis. Nam apud hos, si quis fortè læsus esset, neque suppeteret vlciscendi facultas, immolato boue carnes minutim sectas coquebat, ipse in tergore humi strato sedebat, manibus in tergum reductis. Idque maximum supplicandi genus apud illos habebatur. Accedebat quicunque vellet opitulari, & carnium portione gustata, dextróque pede tergori imposito, pollicebatur pro viribus auxilio futurum. Atque hoc fœdus apud Scythas sanctissimum habebatur.

Inest & formicæ & serpho bilis.

Ἔνεστι καὶ μύρμηκι καὶ σέρφῳ χολή. Id est, Formicæ inest sua bilis, & serpho sua. Nullum est animal tam pusillum, neque tam inualidum, quod lacessitum non cupiat vlcisci sese. Serphus minutulum animal est, non dissimile formicæ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Stultus, qui patre cæso, liberis pepercit.

Νήπιος, ὃς πατέρα κτείνας, παῖδας καταλείπει. Erit vsus adagio, quoties admonebimus aut non prouocãdos homines, aut ita conficiendos, ne in posterũ reliquiæ nos exerceant.

Nunc dij beati.

Νῦν θεοὶ μάκαρες. Vox erat velut adgaudentis & adgratulantis, quoties nocentibus supplicium meritis dignum contigisset, perinde quasi diis & iucundum & honestum sit, vt scelerati dent pœnas. Contrà probrosum, si viris improbis res secundæ sint.

Super te hæc omnia Leparge.

Ἀνά σοι τάδε πάντα Λίπαργε. Hemistichium heroicum dici solitum in eum, cui ne post laborem quidem exhaustum datur respirare. Transumtum à bubus, quibus perfunctis iam agricolandi labore, labor is etiam reliquus est, vt aratrum, reliquáque instrumenta domum referant. Ea solent imponi, qui sit è duobus robustior. Taurum autem λίπαργον appellat, ob candorem pili.

Anus simia serò quidem.

Anus simia serò quidem capitur, sed tamen aliquãdo capitur. Vbi versutus aliquis, qui diu eluserit, tandem dat pœnas.

Boliti pœnam.

Βολίτου δίκη. Dicunt, vbi quis de re friuola, nihilíque plectitur. Bolitus autem Græcis significat stercus bubulum. Portò Solon legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam iis, qui bubulum stercus furto sustulissent.

Diogen.

Vel capra mordeat nocentem.

Κἂν αἴξ δάκῃ ἄνδρα πονηρόν. Id est, Mordebit vel capra nocentem. Nam capra minimè alioqui mordax est, nisi quòd improbis omnia sunt infesta.

Virum improbum vel mus mordeat.

Κἂν μῦς δάκοι ἄνδρα πονηρόν. Id est, Vel mus mordeat virum improbum. Quo significatum est, quacunque ratione vindictam non deesse malis, sed eos aliquo pacto meritas dare pœnas. Competit & in eos, qui de re quantumuis friuola rixam mouent, séque læsos queruntur.

In me hæc cudetur faba.

Terentius in Eunucho: *At enim isthæc in me cudetur faba.*

Hoc est, in me malum hoc recidet, in me hæc vindicabitur culpa. Translatum à faba quæ quum siliquis exuitur ac batuitur, ac fustibus intertunditur, ita vt fit in areis more rusticorum, non ipsa perinde laborat, sed id demum in quo cuditur.

Ob textoris erratum.

Ob textoris erratum hypetes vapulauit, quum quod hic peccauit, alius dependit. Quid sit hypetes, nondum cõstat.

Æsopicus sanguis.

Αἰσώπειον αἷμα. Id est, Æsopicus sanguis. Delphi Æsopum quondam nihil commeritum interemerunt.

Auriculam mordicus. Cicero.

Quum imporentem inimicitiam significamus, impatientémque vindictæ cupiditatem, dicimus: Vel auriculam illi lubens mordicus amputassem.

Qui prior læsit.

Homerus ei qui prior lacesseret, minitatur vindictam hoc versu:

-ἐπαγγέλλομαι

Ἀνδρὶ ἀπαμυνέμεν, ὅς τις πρότερος κακὰ ῥέξῃσιν. Id est,

-denuncio

Vlturum me hominem, quisquis prior irritarit.

Sortem & vsuram persoluere. Dionys.

Dicuntur, qui serius quidem, sed grauius puniuntur, aut qui differunt vindictam, vt per occasionem lædãt grauius. Nam prorogatione crescit vsura.

Deus vlciscetur.

Quum significabimus nobis in præsentia deesse facultatem depellendi, verùm optare vt Superi puniãt aliquando, vsus fuerit illud Homeri:

-ἐγὼ δέ σφιν ὀπιζόμενος αἰὲν ἐόντας,

Αἴκε ποθὶ Ζεὺς δῶσι παλίντιτα ἔργα γενέσθαι.

Ast equidem immortales imploraueró diuos,
Si fors Iupiter ipse vices aliquando reponat.

Flagitiorum turpis exitus.

Quum res perperam instituta, malè cedit, conueniet illud Homeri:

Οὐκ ἀρεταὶ κακὰ ἔργα.

Haud bene succedunt facta improba.

Malè parta, malè dilabuntur.

Plautus in Pœnulo: *Malè partum malè dispert.* Festus Pompeius ex Nævio citat.

Diogen. *Mala perditio.*

Κακὴ ἀπώλεσις. Vbi quis pactam mercedem non accipit, quum turpem præstiterit conditionem.

Malis ter mala.

Τοῖς κακοῖς τρὶς κακά. Hoc est, Dignis digna eueniunt.

Stobæus. *Miseram messem metere.*

Est pro malefactis luere pœnas. Vt sementem feceris, ita & metes.

Canis sæuiens in lapidem.

In eos, qui mali sui caussam imputant non ipsi auctori, sed alteri cuipiam.

Canis peccatum sus dependit.

Τὸ κυνὸς κακὸν ἔξ ἀπίνου. Canis malum sus dependit. Quoties pro iis, quæ peccauit alius, alius dat pœnas.

Zenodot. *Fortis in alium fortiorem incidit.*

Ἐσθλὸς ἐὼν ἄλλῳ κρείσσονος αἰτὸ τυχεῖν. Dici solitum, vbi quis nimium fretus suis viribus, aliquando nanciscitur, à quo vincatur.

Ne spina quidem vulnerabit bonos.

Μηδὲ ἀκανθα ἀμύξῃ τοὺς ἀγαθούς. Nemo molestus fuerit innocenti. Nam spina natura pungit quemlibet. Sed vbique tuta est innocentia, vitæque integritas.

Cornel. Nepos. *Sui cuique mores fingunt fortunam.*

E medio vulgo videtur sumta sententia. Nam plerunque videmus mala malis euenire, digna dignis, idque vulgo dictitant, Malus malum reperit. Attestatur & versiculus prouerbialis.

Ἐσθλῷ γὰρ ἀνδρὶ τ' ἐσθλὰ καὶ δίδοῦ θεός.

Viro bono fortuna suppeditat bona.

Fumantem nasum vrsi ne tentaueris.

Admonet non esse tentandos, qui possint nocere. Martialis: *Rabido nec perditus ore*

Fumantem nasum viui tentaueris vrsi.

Vindicta tarda, sed grauis.

Vbi quis diu multa parauit impunè, tandè in extremum malum adducitur, semélque dependit superiora flagitia, congruet illud Homeri:

Νῦν

Νῦν δὴ ἀθρόα πάντ' ὀπτίσεις.

Nunc cuncta lues semel adglomerata.

Vitandæ potentum offensæ.

Qui dicit formidandas diuitum & principum offensas.

Χαλεπαὶ δὴ τ' ἀνάκτων εἰσὶ τ' ὀμαχλαί.

Sunt formidandæ regum offensæque minæque.

Aratro iacularis. Diogen.

Ἀρότρῳ ἀκοντίζειν. Aratro iaculari dicuntur, qui quippiam incircumspectè faciunt, haud prospicientes, quid sit in posterum euenturum. Aut qui suo magno incõmodo conantur alterũ lædere. Quisquis enim iacto aratro petit alium, is quò morem gerat iræ, semet re necessaria priuat, cuius vsus paulo pòst sit desideraturus. Transtatum videri potest à belli temporibus, quibus vomeres, marræ & sarcula, reliquáque agricolationis arma in Martia diffinguntur arma.

Dulce pomum, quum abest custos. Plutarch.

Γλυκεῖ' ὀπώρα φύλακος ἐκλελοιπότος. Id est, Custos vbi deest, dulce pomum est scilicet. Quum significamus impunitate malos ad peccandum prouocari. Aquæ furtiuæ dulciores sunt.

Serò molunt Deorum molæ. Idem,

Dici solitum de his, qui licet serius, tamen aliquando pœnas dant malefactorum vindici Deo.

VOTVM.

Vtinam mihi contingant ea, quæ sunt inter Corinthum & Sicyonem.

Poterit per iocum torqueri in eum, qui quod assequi non potest, id votis tamen quasi somniat. Id inde venit in adagium, quòd vrbs vtraque esset opulentissima, agríque feracissimi interiacerent.

Omne æs alienum cape, & mulcta allium.

Quum quis obstrictus multo ære alieno, optat vt paruo dependere possit quidquid debet.

Votum munificum. Lucianus

Εὐχὴ μεγαλόδωρος. Vbi quis animo spes regias concipit, iámque voto diues est.

Alia dantur, alia negantur.

Quoties è duabus naturæ dotibus altera contingit, altera negata est. Veluti si cui formæ decus adsit, desit ingenij laus. Siue quum è duobus postulatis, alterum duntaxat impetratur, quadrauerit illud Homeri:

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ὄδυκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε.

Annuit hoc illi diuûm pater, abnuit illud.

Theocrit. *Canis panes somnians.*

Καὶ γὰρ ἐν ὕπνοις Πᾶσι κύων ἄρτους μαντεύεται, ἰχθὺς κἠγών.

Somnia cuncta, canum panes, ego somnio piscem. Sensus est vnicuique ea per somnium occurrere, quæ impensè desiderat.

Etiam dormiens somniat.

Οὐ νεογπολεῖ κ' καθεύδων. Somniat etiam dormiens. Quoties significant aliquẽ toto pectore rei cuipiam addictum, deditúmque. Terentius:

Num ille somniat ea, quæ vigilans voluit?

Diogen. *Ne contra bouem opta.*

Μὴ κατὰ βοῦς εὔχου. Admonet adagium, non esse vitam instituendam iuxta votum animi, neque quiduis sperandum à Superis, sed vt ea duntaxat sibi quisque promittat, quæ possit industria consequi. Ductum ab agricola, qui negligens adhibere bouis operam in colendis agris, optat vt citra suum laborem proueniat seges.

Pythag. *Adoraturi sedeant.*

Καθῆσθαι θεοσκυοῦντας. Significat vota certa concipere oportere, & in his quæ sunt optima perseuerare. Quidam arbitrantur alium subesse sensum, quòd oporteat eos, qui sacris operantur, non obiter ac velut aliud agentes, sed vacuos ac totos rei diuinæ intentos.

Non quiduis continget, quod optaris.

Qui negabit omnia contingere homini quæ sperarit, animóque conceperit, accommodabit illud Homeri:

Ἤτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι, ἀκριτόμυθοι
Γίγνονται, οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνδράσιν.

Friuola scilicet existunt, & inania quædam
Somnia, nec quodcunque vides, sic euenit omne.

Quæcunque in somnio videntur.

Ὅσσα τ' ὀνείρου βλέπεις. Quæcunque per somnium vides. De votis immodicis dicitur. Nam quidquid optaris, id somniare contingit quibuslibet.

Theo-

Theocritus: Ἔχω δέ τοι ὅσ' ἐν ὀνείρῳ
Φαίνοντες, πολλὰς μὲν ὄϊς, πολλὰς δὲ χιμάρας.

Possideo quæcunque solent sub nocte videri
In somnis, vim magnam ouium, multásque capellas.

Qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.

Virgilius:

Credimus, an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?

Nam quod quisque sperat, facilè credit.

Quid non fies, profectus Arbelas?

Τί οὐ γένοιο, ἰὼν Ἀρβέλας; Quid non fies, Arbelas profectus? De eo dici solitum, qui peregre proficiscens, ingentia sibi pollicetur, fretus gentis, ad quam demigrat, inscitia, barbariéque. Siquidem Arbela Siciliæ ciuitas, cuius ciues malè audiebant olim vt stupidi, & quibus facilè imponeretur.

Semper superioris anni meliora. Diogenian

Ἀεὶ τὰ πέρυσι βέλτια. Semper superioris anni res meliores. Cùm præsentia displicent, & anteferuntur anteacta. Horat.

Laudator temporis acti Se puero.

VSVRA.

Citius vsura currit, quàm Heraclitus.

Θᾶττον ὁ τόκος Ἡράκλειτου κενεῷ τρέχει. Id est, Citius vsura, quàm Heraclitus celerrimus currit. Admonet adagium, abstinendum à mutua pecuuia, quæ credatur ad vsuram. Nam opinione celerius recurrere idem vsurarium. Sūtum ab Heraclito quodam celeritate currendi præter cæteros eximio atque excellẽti. Iuxta Doricam dialectum dictum est, Ἡράκλειτου κενεῷ pro Ἡρακλείτου κενεῦ.

Est Pylus ante Pylum.

In eos accommodabitur, quibus alia vsura ex alia nascitur, vel vbi quid alteri præfertur velut antiquius & præstãtius, vel vbi aliquis iactat se, quasi vel solus vel summus sit, cùm reperiantur & alij qui possint cum eo decertare. Fuerunt enim multæ huius nominis vrbes.

Felix, qui nihil debet. Plutarch.

Εὐδαίμων ὁ μηδὲν ὀφείλων. Id est, Felix qui nihil debet. Quid enim calamitosius, quàm toties erubescere, toties perfricare faciem, fugitare, latitare, mentiri, dissimularè: nunc supplicem agere, nunc flagitare: palàm appellari, vi-

tari,notari digito:breuiter, nunquam tui iuris esse? Nam hæc, cúmque his multa alia incommoda secum adfert æs alienum. Plutarchus scribit Persis duo fuisse peccata: primum,debere:proximum,mentiri.Nam ea iudicabant cohærere,quòd qui sunt obærati,sæpius cogantur mentiri.

Terentius. *Animam debet.*

Τὸν ψυχὴν ὀφείλει. Dictum,titulo de *Paupertate.*

Semel rubidus,ac decies pallidus.

Ἅπαξ πυῤῥὸς,καὶ δέκατον χλωρός. Id est,Semel rubidus,& decies pallidus. Suidas admonet dictum de iis, qui mutuum accipiunt, quo necesse est crebro tum rubescere pudore, tum metu pallescere. Rubescere,dum petunt mutuum: pallescere,dum soluendo non sunt,& metuunt ne trahãtur in ius, aut in neruum.

***

ADAGIO-

ADAGIORVM CENTVRIÆ VIII CVM DIMIDIA,

per Hadrianum Iunium medicum conscriptæ,& in Epitomen contractæ.

Salmoneus alter. 1 symmach.

IN principem subditis grauem, & superbię immodicum:aut prętorẽ insolentem, & iniquum,aptè torqueri potest.Fuit enim Salmoneus filius Æoli Elidis reguli ex Laodice Aloëi, qui curruum rotas æreis canthis obmunitas,super pontẽ æneum,quem construxerat, agitasse,ad imitãda vera tonitrua,& immissis in homines facibus,neci eos dedisse legitur.

In pura fames immigrat. 2 Menand.

In aulicos, qui corporis cultui tantum tribuunt, vt domi priuatæ esuriant splendidè,non malè quadrabit.

Pulmonis vitam agere. 3 Plato.

Ζῶ οὐκ ἀνθρώπου βίον, ἀλλά τινος πνεύμονος, Non hominis, sed pulmonis cuiuspiam vitam viuere.Appositè dicetur in ebriosum, & abdomini addictum, farcire corpus solùm promtum,ingenij viribus nusquam vti. Pulmo marinum zoophytum est,quasi plantanime dicas, mixtæ int er frutices & animantia naturæ,testaceis annumeratum.

Thessalica buccea. 4 Athenęus.

Athenæus. Θετταλικὴ ἔνδεσις. Thessalica buccea vel turunda pro ingenti ponitur. Solebant enim Thessali, cùm alioqui strenui gurgites & insigniter edaces audirent, carnes in prægrandia frusta partiri. Non absimiliter à gentis polyphagia, Frisonicum ferculum pro magno vulgare dicterium appellat.

Thessalicus saltus. 5

Θεσσαλὸν πήδημα. id est, Thessalicam saltationem in prouerbium abiisse annotat in Dionys. Eustathius pro molli fortassis. nam & alæ Thessalæ, in luxus argumentum apud auctores nobilitantur, quòd eius gentis togæ vtrinque alarum speciem præferrent, extentioribus fortasse manicis.

Thessalicum numisma.

Suidas. Θεσσαλὸν νόμισμα. Thessalicum numisma. In impostorem aliis fucum facientem, & impij commatis hominem. crediderim ego Thessalicum numisma adulterinum fuisse, parúmque sincerum, aut probæ monetæ.

Inter famem & necem. 7

In eos qui magno in discrimine versantur ad extrema redacti pericula, rebus in ancipiti positis. Q. Calaber loquens de iis, qui equum Durateum conscenderant,

-silenter Insedere omnes, medij vitæque necisque.

Athenæus. ### *Splendida cœna famem non sedat.* 8

Eruditi scriptoris & rerum varietate conditi lectio non saturat animum, neque diserti comitis facundia aures exatiat. Varietas namque conditanea nouam semper excitat orexim.

Turgida nomina. 9

Synesius. Vocabula grandiloqua & haud vulgaria, splendidus apparatus verborum minimè triuialium.

Delphinis in terra vires. 10

Plutarch. Δελφῖνος ἐν χέρσῳ βία. De quouis dici possit, aliquid supra vires tentante. Nam Delphinus in mari quidem velocissimum agillimúmque animal est, sed in arida humo sui impotens citò expirat.

Physcone impurior. 11

Tertull. De homine libidinoso, luxúsque omni genere sordidato. Fuit autem Ptolemæus Ægypti eo nomine Regum septimus,

ptimus, tertio cognominis, Εὐεργέτης dictus per antiphrasin, vt puto, quippe qui multitudinem Alexandrinam obiecerit non semel militum gladiis, cognomento altero infamis φύσκων, quasi ventrosum dicas, aut aqualiculum, propter abdominis studium.

Οὐκ ὄναρ ἀλλὰ ὕπαρ. 12

Homerus. Non somnium, sed res vera. De re neutiquam ficta, sed manifesta. ὄναρ enim ab ὃν καὶ αἴρειν dicitur, quòd rei veritatē aboleat: ὕπαρ verò, ab ὕπνον αἴρειν, quod somnium per vigilantiam destruat. Huic simile est, ὕπαρ αἰνὰ ὀνείρατος, res vera pro somnio. Plato. Diuersum est, οὐδ' ὄναρ, ne per somnium quidem.

Quadrante dignum. 13

Hieron. Pro exiguo & vili & (vt Catullus loquitur) vix vnius assis æstimando.

Themistoclea vafrities. 14

Eunap. Ὀδύσσεόν τινα καὶ Θεμιστόκλειον παρελκυθεῖς πανουργίαν. Id est, Vlyssean quādam, & Themistocleam vafritiem transcendens. De vafro & supra modum astuto, qualem se tum maximè Themistocles ostendit, cùm spuriorum & legitimo connubio natorum discrimen ipse nothus sustulit, & Xerxem subdolo consilio in fugam vertit.

Sinistras litteras edoctus. 15

Athenæus. In hominem inuenustum, & peruersi ingenij, maléque feriati.

Draconis leges. 16

Aristotel. Δρακόντιοι νόμοι. Leges nimia seueritate sancitæ, & quæ rigiditate immoderata humanitatis æquitatísque iura dissoluunt, quales erant Draconis Athenienses, quæ supplicio fermè capitis censitæ, & sanguine scriptæ erant.

Ne suadela quidem persuaserit. 17

Strato. Τὸν δ' ἰσχυρὸν καὶ ταχὺ ἔπεισιν οὐ πειθώ. De homine duro, & quem frangas citiùs, quàm conceptam opinionem deponat. Peitho Græcis persuadendi Dea est, Veneris, vti Sappho ait, filia.

Luscinia Musarum. 18

Ἀηδὼν μουσῶν. In hominem insigniter eruditum, & præcipuè in poetam carmine felicem, qui ab aliis μουσῶν ὄρνις,

ab aliis cygnus etiam vocatur. Euripides, Theocritus, Horatius. Contrà Phrynichus musicum aquæ potatorem μουσῶν σκελετὸν, velut exarefactũ cadauer Musarum, appellabat.

Corinthia verba & Ionica. 19

Corinthia verba pro exquisitis & magnopere eleboratis, & ad ostentationem nitidis, qualia eorundem opera. Laudatissima certè & primæ nobilitatis, vti Plin. testatur lib. 34. cap. 2. Vel pro mollibus & dissolutis, quomodo κορινθιάζειν, pro scortari, ob Corinthia scorta toties apud veteres scriptis nobilitata. Quinctilianus. Similiter ῥῆσις ἰωνικὴ Ionicum verbum, pro dissoluto aut delicato & fracto ab Æschylo vsurpatur, vti apud Horatiũ, motus Ionicus, & apud Philostratum εἶδος ἰωνικὸν, Id est, forma Ionica.

In eandem lancem imponere. 20

Athenæus. Pro, eodem in loco habere, aut æqualiter æstimare. sumptum à nummulariis aut instítoribus æqualia lancibus iisdem ponderum momenta appendentibus. Similia sunt, bilances habere æquilibrio æquales; &, æqualem bilancem appendere.

Suilla absumpta bouem ne exspectes. 21

Idem. Quando cunctationem damnosam fore & vitæ periculo permistam indicare volumus. Hoc eodem versu Chij inter cœnandum admoniti Erythræorũ insidias effugerũt.

Hostibus eueniat. 22

Solebant veteres aduersa omnia hostibus imprecari, nos Christiani eos amanter habere iubemur. Æschylus de Danai filiabus maritos prima nocte interfecturis agens:

Talis Venus contingat hostibus meis. Ouid.
Hostibus eueniant conuiuia talia nostris.

Æschylus.

Flamma persequeris quem genueras. 23

In eum qui damno afficit, quem paulò antè & opera & re adiuuerat. qualia verba Demetrius, à victoria Poliorcetes dictus, post varia infortunia ad Fortunã exclamasse legitur.

Philodem.

Cesto pellacius. 24

Κεστοῦ μαγάτερον. Quidquid magnopere vel aures, vel animum delinire potest, vel etiam amorem alicuius rei conciliare. De cesto Veneris baltheo, illecebris cunctis, & amore refetto, vide Iliad. 15.

Ipsa

Athen.

Ipsa bile amariora. 25

Τῶν τ' οὐχὶ πικρότερ' ὄξιν αὐτῆς τῆς χολῆς; Nónne hæc vel ipsa bile amariora sunt? De iis, quæ nobis ingrata sunt, & acerba. Bilis enim, siue fel, inter humores amaritudine exsuperat. hinc pro animi amarulẽtia sumitur, vt fellea ꝓ amaris.

Stobæus.

Cubitale. 26

Πηχυαῖον, quod humile est, aut exiguum, quasi cubitale dicas. Sic Psal. 39. palmares dies, breues. Contrà homo quadricubitus, procerus.

Breuis vitæ isthmus. 27

Sophocles. De exigua breuitate. Isthmos enim angustum terræ inter bina maria mediæ interuallum.

Ædituus Conissalis. 28

Strabo. De profligatæ vitæ, & impuro, flagitiisque adoperto homine. Conissalis enim vnus est ex Priapi administris, Hesiodo ignoratis: quos recẽtiores Attici in Deorum numerum cooptarunt.

Cotyos contubernalis. 29

Synesius. Κότυος παιδώτης, Cotyos collega aut sodalis. effeminatus, & infami mollitie sceleros̃us, parum vir. Cotys namque, siue Cotytto apud Corinthios, vel vt alij, apud Chios, vt Dea turpitudinis, & præposteræ libidinis præses, colebatur.

In Cybeles sacrario fractus 30

Synesius. Ἐν τῷ κυβελλίῳ κεκαλασμένος, In Cybeles sacrario euiratus. De molli nimis, & parum viro. Nam huius Deæ furiatis sacris nomen daturi, exsectis seminalis viæ fontibus, virilitatem amittebant.

Coturnicis naturam induere. 31

Philostrat. In pugnaces & feroci ingenio homines, quique, re velut bene gesta, cristas attollunt. In ludicro certamine productæ coturnices, vel etiam inter se ipsæ concertantes, depugnant, collidúntque se mutuis ictibus, & caput, cerui-cémque arduam altius erigunt, vt in gallinaceis videre licet.

Theagenis munificentia. 32

Eunapius. Θεαγένους μεγαλοφροσύνη, καὶ δωρεὰ, Theagenis magnanimitas & liberalitas. De insigni & effusa benignitate.

Fuit hic Theagenes sub Rom. Imperatoribus prætor Athenarum, excelso animo & honoris cupido, opibus præpotens, vtpote qui calamitatibus nonnullorum oppidorum, nedum egenis hominibus aliquot mederi potuerit.

Synesius.

Quis Eteobutades, quisve seruus. 33

Διαφέρει δὲ οὐδὲν τῷ θεῷ, τίς ὁ ἐτεοβουτάδης ἢ τίς ὁ μέγης ὁ ταμίνιος, Non curat Deus, quis Eteobutades sit, quisve venalicius seruus. Quoties significabimus nihil nostra referre, quid cui cõtigerit. Sic & Deum personarũ delectorem esse negat scriptura. Referebant ἐτεοβουτάδαι familiæ suæ originem ad Butem vetustissimi Athenarum regis filium, atque ex ea sacerdos Mineruæ arci tutelaris deligebatur.

Dem. Phal

Tudiculam expoliuit. 34

Τορνίων ἔξεστιν. In hominem plus iusto curiosum: vel qui operam inutilem verborum fuco commendat: aut qui rusticum agresti ingenio ad elegantiores mores & cultum traducere conatur. τορνῶν enim commouendis pulmentariis, ollæque vertendæ comparatam, qui expolire volet elegãtius, næ ille in re omniũ inutilissima operã cõsumit.

Eurip.

Iolaum implorat. 35

Qui sibi diffisus alienam implorat opem. Nam collato pede cum hydra depugnanti Herculi, cùm Cancer mordicus calcem prehendisset, Iolaus laboranti opem tulit.

Synes.

In meridie vitæ philosophari. 36

Ἐν μεσημβρίᾳ τοῦ βίου φιλοσοφεῖν. Potest ad quæuis alieni tẽporis studia aut negotia transferri, velut in senem intempestiuæ libidinis.

Loricæ seu coronæ instar. 37

Ὥσπερ θριγκὸς ὑπερκεῖσθαι τοῖς ἄλλοις, Loricæ in modum reliquis impositum esse. De eo, quod antestat cęteris, & principem locum obtinet. θριγκὸς loricam, & summam ambitus muri coronam fastigiata structura significat. Plato. Simile est, ὡς δόμον θριγκώσαι κακῶν, funestis cædibus domum replè uisse, suprema pinnarum corona tenus inundantem. De ingenti malorum alluuione. Eurip.

Eurip.

Extra mala positus, admones. 38

Σύ γ' ἐκὼν ὢν γε συμφορᾶς με νουθετεῖς. Tu liber ærumnis, malè affectum mones.

Homerus.

Curriculum animæ decurrere. 39

Τὸν περὶ ψυχῆς θέειν, Animæ curriculum obire, dicuntur, qui capite & fortunis omnibus oppugnantur, quíve extremo se periculo exponunt, vt aut fortiter cadant, aut lætam victoriam referant.

Ausonius.

Euclionis gallus gallinaceus. 40

In eum, qui magna solicitudine excutit & inquirit quippiam. Detortum est ex Plauti Aulul. vbi Euclio humi defossam auri plenam ollam habens, cùm omnia illi essent suspecta, gallinaceum scalpurientem vngulis circumcirca obtruncauit, auri indicium proditum ratus.

Homerus.

Ignaui quiduis tentant. 41

Πάντα κακοὶ τολμῶσιν, Cuncta ignaui audent: præproperæ nimirum audaciæ æstu concitati, qui vbi deferbuerit, cęteris timidiores euadunt. Potest intelligi & de improbis & sceleratis, qui flagitiis manifestis subsidium ab audacia petere audent.

Pindarus.

Iustitiæne murum an fraudis. 42

Πότερον δίκας τεῖχος ὕψιον, ἢ σκολιᾶς ἀπάτας ἀναβῶ. Arduúmne iustitiæ murum conscendam, an obliquæ fraudis? Vtetur ille, qui secum deliberat aggrediendúmne sit negotium, an supersedendum: experiendum litigio, an cedendum caussa: conseruanda alicuius amicitia, an rescindenda.

Hesych.

Tanquàm si pupillam moueas. 43

Ὥσπερ κόρας εἰλεῖν. Tanquam si pupillis nictites. De re factu procliui, & in qua nihil sit difficultatis. Eodem adagio Belgæ in sua lingua vtũtur, tẽporis breuitatẽ significaturi.

Hesych.

Πυρπαλαμῶσι. 44

Quasi ingnipalmeos dicas. In opifices incredibili celeritate operi finem imponentes: præstigiatores singulari dexteritate oculis illudentes: aut denique quomodocunque versatiles Protheos. Igni nihil mobilius: vnde Πυρπαλαμῶσθαι est malis artibus vti.

Pausanias.

Altera caduceum, hastam altera. 45

De iis, qui armatas preces afferunt, amicæ admonitioni minas coniungẽtes. Tractum à Gephyræis, qui à Tanagræis bello infestati fœcialẽ præmittebant armata manu ponè

insequente. Affine illud Vergilij, *Pacem orare manu, præfigere puppibus arma.*

Philostrat. *Opulentum spirat.* 46

Ὁ δὲ ὑπερφρον ἅδα, καὶ ἀφυσὸν πνεῖ. At ille elatum quiddam & opulentum spirat. De eo, qui nihil mediocre, sed magni fica omnia crepat, montes scilicet aureos.

Doricè incedere. 47

Euripides. Δωριάζειν. In leues parúmque castas. Nam Doricæ puellæ artus nudos spectantium oculis exhibebant, nullo cinctus vsu: quo modo etiam Spartanæ.

Plutarch. *Musicus apparatus.* 48

Pro frugali & moderato: à Doricis modis qui temperati & modestis ingeniis congrui erant, tracta metaphora.

Coryphæus. 49

Aristotel. De eo qui primas sibi partes aliqua in re vendicat: aut caput, præcipuúsve est, præ ceteris excellens. Κορυφαῖος enim præsultorem significat, qui in capite choreæ positus præcinit, quémque reliquus cœtus accinendo sequitur.

Frenum non habet lingua. 50

Χαλινὸς οὐκ ἔστιν ὅπῃ τῇ γλώσσῃ. Philostratus, de garrulo & silentij modum ignorante, qualem Galenus ἀπεχνοπλόρον, Euripides ἀθυρόγλωσσον & ἀπύλωτον, Aristophanes ἀχάλινον στόμα, Clemens ἄθυρον γλώττιδα appellant.

Martialis. *Non quacunque manu.* 51

Non quacunque manu victima cæsa litat. Quoties delectum rerum indicare volumus: aut plurimũ interesse quid quis dicat: aut non æquè gratum & acceptum esse, an ab hoc, an ab illo donũ aliquod proficiscatur. Tractum à sacrificiis, in quibus sæpius rusticus mola tantùm salsa litat, quàm pretioso thure, & magnificis hecatombis locupletes.

Cicero. Ἐξανδρίζειν. 52

Pro solicitè exquirere, etiam cum periculo. Sumtum à rhizotomis & herbarum collectoribus, qui frequẽter mediis in vepribus radices floréfve euellunt, aut discerpunt, non sine vulneribus.

Fons & radix. 53

Pro origine & principe caussa. Gal. Hippoc. Synesius, Philo, Plutarch. Proclus, Cic.

Elementum. 54

Στοιχεῖον. Initium & rei primordium. Damascius, Isocr. Synes. Stobæus.

Charixenæ non sunt ista. 55 Aristoph.

Οὐ γὰρ ὅπῃ χαριξένης ταῦτ' ἔστιν, Neque enim ad Charixenã ista pertinent. Cùm indicare volumus alia de re, quàm alter existimet, sermonem nobis esse.

Trabali clauo figere. 56

Quemadmodũ veteres trabale vocant. quicquid ingens est & validum, ita trabali clauo figere Ciceroni & Arnobio vsurpatur, pro, validè munire, & nexu indissolubili & adamantino: quo modo ferè Chrysostomus dixit, Τοῖς τῇ μέθῃ προσηλωμένοις, ebrietati tanquam trabali clauo affixos.

Mantiss. obsonia vincit. 57 Lucilius

Quando significabimus, dictum aliquod obiter adspersum orationi, pluris nobis esse, quàm reliquam orationis molem. Mantissa, appendix quædam & additamentum est, quod merci appensæ & annumeratę superpondij loco, manu adiici solet.

Ampullas loqui. 58

Pro, verbis tumidis & grandiloquis vti. Horatio est ampullari, & proiicere ampullas: Hyperidi oratori φύσημα ἔχειν, bullam spiritu inflatam & tumentem, quod etiam ad inanem futilium hominum garrulitatẽ transfertur: Theodoritæ, Φυσητῆρσι μολύβδοις χρῆσθαι, vtricularibus follibus vti. Est autem ampulla lechyti genus grãdi ventre tumens.

Mens abest in popina. 59 Plato.

Ἐν τῇ καπηλείῳ, animus in popina. De eo qui præsens abest: vel qui omnia comessationibus postponit.

Asciam cruribus illidere. 60 Apuleius

In eum qui sibi ipsi malum accersit dedita opera, aut temeritate quapiam, nimirum virulentæ linguę conuiciis. Ascia fabrile instrumentum est, ad cædendam materiam comparatum.

Syri aduersum Phœnices. 61 Suidas.

In pariter fraudulentos & versipelles, sibíque mutuo æquè diffidentes: tractum ab ipsa natura nationum.

Hesych.

Contigua soluis. 62

Soluis contigua, quæ indiuiduo nexu coniuncta se mutuo contingunt: vel soluis, quæ ita inducta sunt vt viuam cutim attingant. Dicetur in eos qui rem multimodis difficilem aggrediuntur soluere.

Amphis com.

In fronte mentem habet. 63

In vanam & simulatam prudentiã: aut in superficiariam eruditionem, quam fronte promittunt nonnulli, in recessu nihil habentes.

Philostrat.

Multis brachiis æqualis. 64

De industrio homine, qui ingenij solertia plus possit vnus præstare quàm indefessa opera plures alij: qualem Archimedem fuisse aiunt: qui, quòd vno machinæ balistariæ tortu multa simul iacula in hostes distringeret, ἑκατόγχειρες, centimanus appellatus est.

Cicero.

Archimedeum problema. 65

De quæstione abstrusa, solutu difficili, solicitáque indagine examinanda. Archimedis inuenta & solertiam prædicat Vitruuius, lib. 9.

Euripides.

Gratias Musis commiscere. 64

Operi historico & erudito gratię & ingenij lenocinium adspergere.

Plato.

Tota vita. 67

Ὅλος βίος, ψυχὴ πᾶσα. De re suaui & necessaria. Consonat cum hoc Belgicum diuerbium, quo dicimus, totam vitam nobis esse, de re quæ nobis impendio adlubescit.

Lucilius.

Niobes archetypum. 68

Νιόβης ἀρχέτυπον. De homine stupido, & immobili, quem saxeum etiam dicimus: vel de taciturno, & attonito, vnde verbum exsculpere nequeas: vel denique præfracto, quem expugnare nequeas, & ab opinione concepta depellere. De Niobe in scopulum conuersa multa apud poetas.

Suidas.

Pergæa Diana. 69

De circulatoribus & vagis erronibus, qui nullo in loco firmam cedem collocare amant. Diana enim, quæ eadem Luna, inter septem planetas vagatur, tanquam venatibus indul-

indulgens operam. Pergæa dicitur, à Perga Pamphyliæ oppido.

Plutarch.

Aere & rore pastus. 70

Ἐν ἀέρι καὶ δρόσῳ σιτούμενος. Aere & rore saginatus. De eo qui frugali admodum, & tenui victu vtitur.

Bacchi sacerdos. 71

Ἱερεὺς Διονύσου. De eo qui ebriosa rubidáque est facie. Refertur ab Hesychio.

Greg. Naz.

Gutta fortunæ præ dolio sapientiæ. 72

Σίλλα τύχης σταγὼν ἢ φρενῶν πίδων. Præ dolio doctrinę mălo guttam opum. In diuitum inexplebilem auri cupiditatem. Contrà illud:

Est gutta doctrinæ potior quàm magnæ opes.

Archilochum calcas. 73

Ἀρχίλοχον πατεῖς. Aliter atque Erasmus explico, nimirum de maledico conuitia faciente ei, qui possit longè maiore vehementia mordere: aut potius de eo, qui quomodocunque potentiorem lacessit. πατεῖν igitur hîc calcitrare siue proterere est, quomodo etiam Eustathius exponit Odyss. 11

Apuleius.

Inter Orci cancros adhæsit. 74

De eo qui arctè irretitus tenetur, vt nullibi effugiũ ampliùs pateat. Cancros dixit, pro, claustro, & quos diminutiuè cancellos vsitatiùs dicimus.

Athenæus.

Nugarum institores. 75

Ἀκούσατ' ὦ σίκλαι ἔμποροι λήρου, λόγων ὑποκριτῆρες. Audite ambulones Stoici, nugarum mercatores, verborũ mimi. In blaterones, & meras nugas discipulis suis tradẽtes Artistas.

Plato.

Phœnicium mendacium. 76

Φοινικικόν τι. Phœnicium quiddã, vel Φοινικικὸν ψεῦδος. De fabuloso commento, insignique mendacio, & fidei portentosæ narratione: tractum, vel à fabula de Cadmo Phœnice dentes draconis serente, vel à fraudulentis Phœnicũ mercibus.

Quintil.

Quadrantaria Clytæmnestra. 77

In matronas religionis prætextu, aut nobilitatis velamento honestas, occultè prostituti corporis notas. Natum à quadrantibus, vili meretricũ pretio. Illæ enim erat egregius venerei cõgressus arrabo, Id est, si alludere licet, κλυτὸν μνῆστρον. De adulterio Clytæmnestræ Agamemnoni nuptæ, cum Ægystho, historia nota est.

Angularis bombyx. 78

Herodicus Babyl.

Γωνιοβόμβυκες. Vani eruditionis ostentatores, qui in triuiis & platearum angulis cœtus hominum faciunt, vt doctrinam populo suam venditent, qui morbus indoctioribus plerunque familiaris est. Bombyx insecti genus ab obstrepero murmure, quod βομβεῖν sonat, nomen habens.

Vultum demittit tanquam Telephus. 79

Amph. cō.

Κύπελ ὥσπερ τήλεφος. De homine nimium pudente, qui tenuitatis suæ conscientia oculos nō attollit: vel eo, qui obaudit, & se non audisse simulans, oculos humo affigit. Telephus Mysorum rex exsul & mendicabulum factus, non mirum, si pudore affectus fuerit.

Sophocles.

Ταντιλωθῆναι. 80

Quasi Tantalisari dicas, illiúsque fortunam imitari. De eo, qui per lites, aut immoderatum luxum magnis fortunis excidit.

Cadaueris instar venustus. 81

Theopon.

Χαρίεις ὥσπερ νεκρός. In macilentum hominem, aut præmorbo luridum.

Vulpis reliquiæ. 82

Plutarchus

Ἀποτρώγματα ἀλώπεκος. Conuenit in versipellem & fraudulentum veteratorem. Eupolis Comicus in subdolam quādam dixit & pusillam, quasi diceret dentibus pręmorsam. Id enim sonat ἀποτρώγματα.

Gephyræi, & Gephyriasmos. 83

Γεφύρεις, γεφυραῖοι, & γεφυρισταί, quasi Pontani, dicūtur mordaces & dicaculi homines, qui dentatis morsibus conuiciantur. Tractum à more Athenienſium, vbi in sacris Eleusinis quidam in ponte sedens, per quem ad Cereris tēplum ibatur, velata facie scommata iaciebat in prætereuntes ciues, præsertim optimates, eos conuitiis liberis appetēs. vnde γεφυρίζειν, subsannare est, & quasi de ponte illudere. Non dissimiles sunt Pasquilli Romani, & ludi Saturnales Parisiorum, quī à tauris nomen habent, singulísque trienniis, si satis memini, contingunt.

Homerus.

Manducones. 84

Τράκτης, Impostor & dolos consuere doctus: aut lucri auidus. vndecunque spes nummi arriserit, volens τρώγειν, rodere & lucrari, lucripeta.

Nox

Nox gubernatorem prudentem terret. 85

Æschylus.

Οὐδὲν τίκτει νὺξ κυβερνήτῃ σοφῷ. Docto gubernatori nox metum parit. In rebus dubiis, parúmque explicitis vir prudēs cautè timidéque gerere se debet.

Vua acerba immitior. 86

In durum & rusticano morosóque ingenio hominem, Theocrit. planéque Demeam.

Saperdæ videmur, cùm simus σαπρεῖς. 87

Varro.

In eos qui sua, qualiacunque tandem sint, mirificè approbant, suis operibus, suis inuentis impensè fauent. Saperdæ sapientes sunt & venusti, σαπρεῖς putidi & marcidi.

Cepphus. 88

Cicero.

Κέπφοι, Homines instabilis ingenij & mente leues, qui ad modum cepphi auis impendio leuis facilè quouis ventulo rumoris in diuersa aguntur. vnde & κεπφωδῆναι dicitur, qui vecordi leuitate prouectus deridendum se propinat: & κεπφικὰ futilia & vana: & κέπφωμα stultitia, vanitas ac ludibrium.

Muli vitam agere. 89

Ἡμιόνου βίον ζῶ. In diuites suarum rerum parcos, qui de sudoribus suis ne tantillum fructus capiunt. Exstat in epigrammatis incerto auctore.

Gauia in stagnis. 90

Suidas.

Λάφυς ἐν ἕλεσι. In voraces & inexplebilis gulæ hominem ac prodigum: vel in eos qui celeriter incrementum capiunt. Nascitur enim Gauia auis piscosis in amnibus, locísque vliginosis, magnam alimoniæ copiam præbentibus.

Hinnulo timidior. 91

Athenæus.

Τῆς νεβρίδος δειλότερος. De vehementer & supra modum pauido. Est enim hinnulus formidolosum, si quod aliud, animal.

Dum vides. 92

Polybius.

Ὁρᾷς τὸ δίον, ἐξ οὗ βέλος ἐξεπάλη. Vides ob oculos velut exēplum quoddam Dium, de se vindictam sumens. Quoties talionem referimus, aut refricata malorum perpetratorum memoria, métionem iustæ vindictæ ingerimus. Cùm Ætoli Dium Macedoniæ oppidum vna cum Iouis Dodonæi templo essent depopulati, Macedones Thermum

vrbem Ætolorum ditissimam hostiliter diripuerunt, ipsis muris senarium hunc prioris iniuriæ exprobratorium inscribentes.

Laertius. *Chilonius modus.* 93

Χιλώνιος τρόπος, Chilonia loquendi ratio. Pro Laconismo & breuiloquio. Erat enim Chilon & Lacon, & breuissimus in sententiis.

Synesius. *Mercurij typus.* 94

Ἑρμοῦ λογίου τύπος, Mercurij eloquentiæ præsidis exemplar. In virum insigniter eloquentem, & omnibus doctrinæ numeris absolutum. Simile, ἑρμῆς λόγιος, de magnæ eruditionis homine.

Iuuenalis. *Archigenis indiget.* 95

De eo qui sanæ mentis compos non est. Fuit Archigenes magni nominis medicus Romæ sub Troiano. Consimile illud, Æsculapio indigere. Vsus est eo Callisthenes philosophus & rhetor: nam in conuiuio Alexandri Macedonis, cùm ingens poculum meraco vino plenum ordine ad ipsum venisset, recusauit bibere, dictitans, Nolo bibendo Alexander Æsculapij indigere, id est, contracta per temulentiam aduersa valetudine, incidere in medicorum manus. Plutarchus.

Suidas *Nescit aranea sobolem vt erudiat.* 96

In eos, qui malum sibi ipsi cudunt. Aranea enim fœtus suos in suam ipsius perniciem parit atque educat.

Æschylus. *Dormienti loquor.* 97

Quoties incassum laboramus, vel orando vel suadendo.

Æschylus. *Muræna.* 98

Μύραινα. Homo pernicios us, & exitialis calamitatis auctor. Murœna suis dentibus longis, acutísque modo aciculorum, ac vncinatis formidini est etiam piscatoribus.

Nazianz. *Vltra Hyperboreos ablegare.* 99

De eo, quod longissimè exigendum, & vlteriùs, quàm hominibus concesserit natura, procurandum. Simile est, Vltra Gades ea abieci, id est, quàm longissimè.

Atistoph. *Phryx non minùs quàm Spintharus.* 100

De homine barbaro ac inelegante, & seruilis conditionis. Spintharus Tragœdiographus, quia Heracleotes genere, traducitur in comœdiis, vt barbarus, quomodo Liuio Patauinitas obiecta fuit.

ADA-

ADAGIORVM HADRIANI Iunij Centuria II.

Scruta laudat scrutarius. 1

Lucilius. QVANDO improbum maléque feriatum hominem commendari scimus. Scruta viles sunt, nulliúsque pensi merces, cuiusmodi pueris venales à proxenetis emptitare solemus.

Telephus è perula. 2

Aristoph. Dicetur in hominem tenui fortuna, sed propter nomen adscititium præclarum, magnos sibi sumentem spiritus. Telephus mendicus fuit, stipem quæritans, manticam circumferens.

Telephi citiparium. 3

Τηλέφου ἀκυτόκιον. De libro erudito, legi digno: vel de libello iuuétuti ad imbibenda rudimēta valdè vtili, & è quo multarū historiarū aut rerū scitu necessariarum cognitio hauriri queat. Fuit Telephus grammaticus Pergamenus qui plurima vtilissima conscripsit. ἀκυτόκιον medicamentum est partum accelerans.

Cybaritici canes. 4

Cicero. In ardeliones, genus hominum inquietum & omnia inuestigans: item in quadruplatores, qui canum instar cuncta odorantur, intercipiunt, deferunt, vnde lucrum faciant: in qua classe sunt, qui adaugendo principis fisco, & emungendis prouinciis nouas semper machinas excogitant. Alibi Pantheræ Cybaritæ dicuntur, διὰ τὸ πάντα ὀσφραίνειν, quòd cuncta venentur & captent. Transsumtum à sociis Verris è Cybira Lycaoniæ natis.

Errorum odyssea. 5

Budæus. Pro multiplicibus & magnis erroribus. sic quicquid ingens & varium est, ἰδέαν ὀδυσσέως vocare licebit, vt Iliada malorum. tractum à titulis operum Homeri.

Fumus è ficubus. 6

Eustath. Καπνὸς ἀπὸ συκῶν. Calumnia aut criminatio sycophantica. Delatores Sycophantas olim dictos esse, id est, ficuum edones, nemo nescit.

Syneſius.

Acclamat inſtar Ciconum. 7

Καλοῦσιν ἀλλήλους, ὥσπερ οἱ κίκονες, Inclamant ſe inuicem more Ciconum. In homines audita aut viſa noua re ſupra modum admirabũdos, quales feminæ ſunt: quæ ſi quid noui videant, aut inauditum audiant, illico viciniam totam conciunt, ſtupendæ rei teſtem futuram.

Syneſius.

E Tragico Comicum drama. 8

Δρᾶμα ἐκ τραγικοῦ κωμικόν, Actus è tragico comicus. Cùm pro triſtibus initiis lætus ſuccedit euentus. Nam tragœdia circa res triſtes, comœdia circa lætas verſatur.

Homerus.

Appropera, vt letho ſis vicinior. 9

In adoleſcentem aut ſcortorum amoribus, aut temulẽtiæ, aut prauorum hominum commercio turpiter addictum. Hæc enim vitia via compendioſiſſima, in præcipitium agunt.

Homerus.

Foliis homines ſimiles. 10

In vitream humanæ vitæ fragilitatem: in diſcolores & cachecticos, pallore viriditatem foliorum mentientes: in Protheos, & ad quamuis auram inſtabiles.

Antiphan.

Thymo nemo veſcitur, vbi adeſt caro. 11

Nemo libenter egeſtatem ſubit, modò liberiùs ac lautiùs viuendi ratio ſeſe offerat.

Ariſtoph.

Canina victitans Cynocephalum oppugnas. 12

In eum, qui aduerſus ſui ordinis hominem verbis, aut ſcriptis inſurgit. Cynocephali, genus hominum, ſeu potius animalium ſunt, caninis capitibus, pro voce latratum edentium.

Heracl. Pont.

Sol Apollo, & Apollo Sol. 13

In eos qui vocibus obſcuris & ambiguis rem implicant, & veluti alia in re, nunc Solis vocabulo, nũc Apollinis vtuntur, cùm prorſus idem ſint.

Suidas.

Ex eodem præſepi. 14

Ex eodem quaſi præſepi ediſſe dicuntur, qui eandem opinionem hauſerunt, eodem in ludo docti, iiſdémque imbuti præceptis. Tracta ſimilitudo à iumentis, quæ communi pabulo ex eodem præſepi paſcuntur.

Palamedeum inuentum. 15

Eſchylus. Παλαμήδειον εὕρημα. Pro præclaro, & ingeniosè, magnáque induſtria excogitato. Palamedes Argiuus diſcriminationem partium anni, numiſmatum, ponderum, menſurarum numerorúmque rationem cum pluribus aliis primus traditur reperiſſe.

Pennas addere. 16

Ἀναπτερῶ. De iis, qui præclaram alicui ſpem faciunt, atque animando incitant, vel elatiorem etiam reddunt. Syneſius.

Barbarus euaſit inter barbaros. 17

Euripides.

In eum torqueri poteſt qui puritatem latini ſermonis corrupit aſſidua lectione, & conſuetudine barbarorum hominum.

Tanquam fungus ſuffocat. 18

Ephippus.

Μύκητος δίκην ἀποπνίγει. Fungi in modum ſuffocat. Ad animum refertur, veluti ſi dicamus luxum obruere ingenia, & veluti in herba enecare, ne vnquam ad frugem perueniant. Sunt inter fungos quidam lethiferi, gula quaſi cõpreſſa ſuffocantes, πνιγόεντες dicti.

Laconicè cœnat. 19

Diphilus.

Λακωνικῶς δειπνεῖν, Frugaliter epulari, cibíſque vti parum exquiſitis: quo modo Lacones, apud quos exoticis mercimoniis locus non erat, quíque fictilibus vtebantur.

Laconiſare. 20

Ariſtoph. Heſychius.

Λακωνίζειν, non tantùm ſignificat paucis verbis ſentẽtiam circumſcribere: ſed & pro decipere fraudulenter, mendaciíſque alios inuoluere accipitur. vnde λακωνικαὶ κλεῖδες, laconicæ claues, pro fallacibus. Item pro παιδικοῖς ἀῤῥώδημ.

Cuculus. 21

Lycophr.

Κόκκυξ, Homo rerum imperitus, rebúſque tum foris, tum domi gerendis ineptus: vel qui inconditis clamoribus ſurſum deorſum omnia miſcet ſolus, ne muſca quidem præſente. Cuculus enim obſtrepera maléque garrula auis eſt.

Fabilibus victitat. 22

Cratinus.

Κυρύττια ἐσθίει. De homine ſordido, qui præ nimia parſimonia quoſuis cibos eſitat, vt impenſis parcat. κυρύττια fabarum furfures ſunt, & repurgamenta, Plinio fabilia.

Murus Semiramidis. 23

Σεμιράμιδος τεῖχος. Pro validiſſimo præſidio, & indubitato muniméto. Babylonij muri altitudine pedes ducenos, lati-

Syneſius.

tudine quinquagenos æquabant, in singulos pedes, ternis digitis mensura ampliore quàm nostra.

Plutarchus

Cilicica insolentia. 24

Χαυνότης κιλίκιος, nequitia insignis & flagitium singulare. Natum à gentis improbitate peculiari. vnde & κιλικίζειν, & ἐγκιλικιάνευθαι, nequiter & impurè se gerere.

Cratinus.

Crania bina gerit & innumeros oculos. 25

In hominem cordatum & prouidum. ductum ab Argo, quem oculeum totum faciunt.

Alcæus.

Malorum omnium pedem habet. 26

Παντῶν κακοτήτων πόδα ἔχει. De eo qui infortuniis pressus, & calamitatibus subiacet maximis. Sumptum à pede fune nautico, quo veli pars inferior ad proram & puppim religatur: vel à pede imo montis.

Plutarchus

Timonia vita. 27

Vitæ ratio solitaria, & secessus ambitiosè amans, extra hominum consortium. Timon Athenienſis morosissimi ingenij homo fuit, congressus hominum vitans.

Cratinus.

Os duodecim salientium. Ilissus in faucibus. 28

Vtrumque quadrabit in hominem, lacteo, vt ait ille, eloquentiæ fonte manantem. Callirhoe fons Atheniēsis à scatebris duodecim δωδεκάκρουνος dictus est. Ilissus quoque Athenarum limpidissimus fluuius est.

Chrysost.

Quasi Nauplius Caphareo rediens. 29

De homine immani & horrificam speciem præ se ferēte, qualis visus est Nauplius, qui Palamedis filij sui necem vlturus, excitata in Caphareo Euboiæ scopulo pyra, effecit vt classis Græcorum à Troia capta redux in eum impingeret, & naufragium pateretur.

Hesych.

Canis nouem animas habens. 30

Κύων ἐννεάψυχος. Videtur dici posse de milite proiectæ audaciæ, & vitæ curam posthabente, qualem vulgò dicimus decem habere corpora inclusa scrinio, instar vestiū multiplicis syntheſis reposita.

Agellius.

Vt lucorum delubra. 31

De rebus quas anxia cura obseruamus, & religiosè colimus. In lucis olim intactus, inuiolatúsque erat arborū horror, tum numinis reuerētia, tum loci opacitate horrorem animis incutiente.

Tela araneæ. 32

Nazianz.

De rationibus friuolis & infirmis. Plutarchus

Facem accendere. 33

Πυρσὸν ἀνάπτειν, facem subdere. Fomitem, & incremētum malo suppeditare. Strabo.

Lamiæ turres. 34

De rebus in speciem formidabilibus, quibus tamen periculi nihil insit: vel de narrationibus portentosis nihilque veri habentibus, eo quòd Lamiæ ad territandos pueros institutа sint nomina, occasione Lamiæ, quæ cùm Beli filia esset, & in Libyæ locis regina, ob liberorum suorum interitum, aliis matribus inuidens eam dulcedinem, percussores immisit, qui crudeli exemplo raptos è parentum sinu liberos trucidarent.

Amisit vrbem, & cultellum recepit. 35

Plutarchus

In eum, qui pro luculenta, quam fecit, iactura, exiguum quid reportat.

Collatiuus venter. 36

Plautus.

In hominem prodigum, & omnia abligurriente. Collatiuum ventrem magnum & turgidum dixit Plautus, quia in eum omnia edulia congerantur.

Grauius, quàm sit Troiam capere. 37

De re imprimis difficili & ardua: eleganter ad animum transfertur. Decennalis obsidio Troiæ, eiúsque fraudulēta expugnatio omnibus nota est. Eubulus comicus.

Nausiclidis solitudo nec ver, nec amicos habet. 38

De homine cunctis vitæ præsidiis destituto. Natum à Nausiclide quopiam, qui secesserit solitarium in locū, ab omni humano cultu alienum.

Labra, non palatum rigat. 39

In exigui munusculi largitorem, quod labra quidem adspergat, oris tamen palatum non imbuat, Id est, vel animum expleat, vel præsenti necessitati medeatur. competit item in strenuum pollicitatorem, nihil reipsa præstātem.

Embarus es. 40

De callido & ingenioso interpretor, aliter atque Eras-

mus: propterea quòd Embarus iſte ingenij dexteritate vel potiùs aſtutia felici ſortem oraculi eluſit. Nam, vt auctor eſt Pauſanias, filiam immolare promiſſam, & de more eam ptam, in adyto, quò præter ſacerdotem acceſſus nulli patebat, abſcondit, & capram filiæ ornamentis indutam, illius loco immolauit. Non diſſimile eſt, *Theſſalicum ſophiſma.*

Euſtathius. *Ficiuorus.* 41

Συκοπαζίδης, ficuum gurges. Homo ſordidus, & extremè auarus: ob vilitatem huius fructus, præſertim in Attica. Idē καλαθάρος, id eſt, cariciuorus: & θυμβριπέδυπνος, thymbriuorus dictus eſt.

Strabo. Athenæus. *Fimo abiectior.* 42

De homine contemptiſſimo, & quàm caſſa nux viliore. Cognatum eſt illud, Marcidis pomis vilior.

Nazianz. *Etiam è vite rubus naſcitur.* 43

E bonis parentibus malæ frugis liberi: ex docto magiſtro diſcipulus ineruditus: è cordatis, interdum ſtolidi naſcuntur. Huic contrarium eſt illud Eutherij Armeni, *Sed & inter ſpinas roſæ naſcuntur.* Marcellinus.

Athenæus. *Cochleis diffidentior.* 44

De homine ſuſpicaci, incredulo, & diffidente. Cochlea φερέοικος, domiporta, latitat intra teſtam, velut ſui diffidens, ſuoq; ſucco, ſi cælum neget, paſcitur.

Lucianus. *Fronti ocream, tibiæ galeam applicat.* 45

Vbi omnia præpoſtere fiunt. Huc pertinet quod dici ſolet, ὕστερον πρότερον.

Primum cunabulum. 46

Πρώτον κατάρχανον. Pro initio & rei auſpicatu. Nazianzenus, Virgilius, Cic. & alij.

Homerus. *Ignem ſpirat.* 47

Torquebitur in iratos homines & efferatos: vel vitilitigatores, & maledicos conuitiatores.

Philoſtrat. *Muſarum fauus.* 48

De omnibus numeris abſoluto, & carminis elegantia nulli ſecundo poëta.

Philippid. com. apud Plutarch. *Annum in menſem contrahit.* 49

De imperioſo homine, quiáque in republ. omnes partes ſibi ſumit, pro arbitrio ſtatuens atque immutans quicquid lubitum eſt. Item de abbreuiatore, qualem ſumma cum laude

laude ſeſe dedit Iuſtinus. Martialis.

Neronianas thermas refrigerat. 50

In quorundam hominum conciones ineptiſſimas, aut ſcripta inuenuſta, quę vel Neronianas thermas, alioqui feruentiſſimas, refrigerent. Varro.

Eſt modus matulæ. 51

Hoc admonebimus ſeruandū eſſe in poculis modū, neque ad ſatietatē vſque ingurgitandū, quomodo Bœotij ſolent, de quibus, quid ſentiret quidā rogatus, quid aliud, inquit, quàm quod idem ſonarēt dolia, ſi voce eſſent prędita?

Geometriam exercet in ſupercilijs. 52 Iul. Poll.

De iis qui formam fuci adulterio concinnant. Vt enim geometria terram metitur accuratè, ita iſti linea ſtibio nigricante ducta cilia pingunt.

Herculis ſacrificium. 53 Heſych.

Vbi quis munus offert, cui minimè oportet. Fruſtrà Hercules ſacrificarit, qui ipſe cæleſtium numerum auxerit.

Philænidis commentarij. 54 Appianus.

De ſcriptis impudicis & ſpurcis, qualia Philænidis erāt, nimirum ſchemata venerea, qualia item Mileſiaci Ariſtidis, & Muſæi, de quo epigrammatarius.

Delphinum patina non capit. 55 Plutarch.

Dictum eſt Amphicratis Athenienſis ſuperbi hominis, cùm Seleuciā Tigranis regiā veniēs profugus rogaretur ab oppidanis, vt oratoriæ artis profeſſionem illic ſuſciperet. Transferri etiam poteſt ad ingenium, quod exile & tenue myſteriorum altiſſimorum capax non eſt.

Sol non inuidet veſperæ. 56 Philoſtr.

Qui aliquo in artificio cæteris præcellit, nihil derogatum ſuę putat exiſtimationi, ſi tenuibus aliquid ex arte ſua accedat lucelli.

Puerorum crepundia. 57 Chryſoſt.

Τὰ παίδων ἀθύρματα, puerorum ſcruta, aut ludiera. res viles nulliúſque momenti. ἀθύρματα puerilia dicuntur munuſcula, Latinè crepundia.

Xenoph. Homer. *Morderi corde.* 58

Τῇ καρδίᾳ δάκνεσθαι, aut ſimpliciter, δάκνεσθαι. Quando animi grauem, & moleſtam ſolicitudinem, & veluti vulnus quoddam indicabimus.

Nazianz.

Mosis tabulæ. 59

De re inuiolabili,& sacrosanctæ augustæque reuerentię plena.

Suidas.

Non verbis, at facto opus est. 60

Οὐ λόγων ἀγορᾶ δεῖται ἑλλάδος, ἀλλ' ἔργων, non verbis indiget Græciæ forum, sed factis. In Thrasonicè arrogantes, & tumidis verbis cælum ipsum territantes.

Xenophon

Ne cicadam quidem inumbret. 61

Quoties alicuius opes eleuamus, fama quidem magnas, sed reipsa exiguas.

Suidas.

Semel in laqueum vulpes. 62

De astutis, qui post primum errorem non facilè irretiuntur: vti de eo, qui vel coniugij turbas, vel litium molestias & sumptus semel expertus est.

Nazianz.
Virgil.

Auris ferre dedit. 63

Αὔρας φέρειν. De iis, quæ irrita, & obliuione obliterata volumus.

Demost.
Nazianz.

Tanquam torrens. 64

Ὥσπερ χειμάῤῥους. De eo, quod confertim, & affluenter fit. Vel, de eo, qui quidquid fortè occurrit, ad sui defensionem trahit.

Plautus.

Lapides loqueris. 65

Pro duris, & auditu grauibus, ac molestis verbis.

Martialis.

Gaditanum. 66

Pro molli & effeminato. In Gaditanis puellis lasciuia singularis prædicatur.

Athen.

Cucumere vescens, chlamydem texito. 67

Τὸν σικυὸν τρώγουσα γαῦσαι, τὴν χλαῖναν ὕφαινε, Contexas mulier, cucumi cùm vescere, lænam. Ne sedétariæ operæ, hoc est, textrinæ, tuíque muneris mulier obliuiscere, cùm pepones ciborum delitias mandis. In eos, qui delitiis à labore auocati desides supersedent.

Cicero.

Tritones piscinarum. 68

In cupediuoros ganeones, gulę proceres, qui piscinis impendio delectãtur. Luxus antiquitus præcipuè erat in piscium esu. Vel in eos, qui potẽtia suffulti, primásque partes in repub. obtinentes: dignitatibus, officiisque ciuilibus assentatores suos, ipsorum dictis applaudere doctos, ornant.

Cœni

Cœni agitator. 69

Aristoph.

Βορβοροτριόχης. Turbulentus, & seditiosus homo, quique turbis remp. commiscet, & factionum dissidia excitat. metaphora sumpta est ab iis, qui lutum & sterquilinium commouent.

Præ formicis exilis. 70

Synesius.

De ea quæ sit gracilis, & supra modum tenuis. Sic virgines Terentius iunceas appellat, siue ad laudem, siue ad vituperium mauis trahere.

Floccos demere. 71

Aristoph.

Κεγκίδας ἀφαιρεῖν. Assentari, palpum obtrudere, adulationis gratia quiduis factitare. Familiare est enim hoc officij genus adulatoribus, quod nunc κεγκιδισμὸν, nunc κεγκυλεσμὸν vocant.

Pugna consilia scindit. 72

Hesychius

Μάχη τὰς μήδεα κείρει. Quemadmodum in bellis, vbi ad manus vtrinque ventum est, consilia rectè prouisa ferè turbantur: ita in quauis contentione omnis ingenij vis & acrimonia hebescit, ipsáque argumentorum arma antè cogitata, è manibus excutiuntur.

Hermipp. com.

Cucurbitino capite. 73

Τῷ κεφαλῷ ἔχει ὅσην κολοκυντίην. Caput habet quantum cucurbita. In vecordes, & insulsos, qui etiam vulgo capitones audiunt.

Megabyzi sermones. 74

Superba, & Thrasonicè ac velut elato, magnumq; spirante animo dicta. Megabysus Satrapes fuit, apud Persas in quibus ferocia plerunque, & impotens supercilium spectatur.

Quò curris potiùs, quàm ad ephebum? 75

Philostr.

Ποῖ τρέχεις, ἃ δεῖ τὸν ἔφηβον; Quando significare volumus non opus esse, vt quis hunc aut illum senem, velut oraculũ, consulat: sufficere posse iuuenem quempiam raræ eruditionis multiugæque lectionis. Natum ab Apollonio Tyanæo, sub cuius nomine Æsculapius professus erat gaudere se hominibus sanitatem restituere. Itaque vulgus Cilicum negabat ad Æsculapium peregrinationes ampliùs suscipiendas esse: sufficere enim abundè votis præsentem Apollonium, tum pubertatis annos ingressum.

Sophron mimogr.

Priusquam in medulla obriguerit. 76

Πρὶν αὐτὰν τὰν νόσον εἰς τὸν μυελὸν σκιραθῆναι, Priusquam morbus in medullam obrigu erit. Initio mali occurrendum est tempestiuè, antequam inueteraſcat. Medulla metaphoricè, quod intimum est, dicitur: vnde, medullitus fieri dicitur, quod ex animo intimo fit.

Suidas.

Mansum malè reiicias. 77

Imprecatio in eum, qui facinus aliquod nullo peregit ingenio, sed temerè, magnámque laudis partem inde, velut singularis industrię testimonium, quęrit: Item in indignos splendida aliqua cōditione, aut opimo sacerdotio, aut honoribus, quos malis artibus inuolarint, vel cęcæ deę beneficio nacti sint. Dictum fuit in Cleonem, qui rerum feliciter gestarum gloriam in se transmouēs, in Prytanęo Reip. impendiis vt aleretur, obtinuerat.

Lepus leonem trahit aureo laqueo. 78

In largitiones & munerum corruptelas. Natum à λαγωφθάλμῳ quodam (ita medici nominant eum, qui palpebris hiantibus leporum more indormit) datis muneribus principem corrumpente.

Obolum super deos euehunt. 79

In eos, qui rem contemptam, & vix asse dignam, velut inæstimabilem maximi faciunt, quomodo auari, qui auro honores tantùm non diuinos deferunt.

Nazianz.

Proteruia ignominiam præcedit. 80

Σωτρίβῃ προηγεῖται ὕβρις, Proteruia ruinam præcedit. Culpa enim damnosa est. Contrà, qui (vt aiunt) non peccat, non luit in corpore. σωτρίβη capitis diminutio vocari potest, cùm alicuius fortunæ & status affliguntur, atteruntúrque.

Eunapius.

Mulierum accipitres. 81

Γυναικοίεχθρες. Mulieroſi, & mœchi insanis amoribus operati, & pudicitiæ muliebri insidiantes, tractum à rapacitate accipitris.

Nazianz. Cicero.

Cyclopicum monstrum. 82

De immani, & humanitatis omnis experte. Suidas. Cōsimile est. Portentum Cappadocicum. de scelerato & impostore. Cappadocum gentis improbitas, & flagitia, aliis etiam adagiis innotuerunt.

Pisides.

Ventura per dioptram prospicit. 83

De

De cordato homine, qui sagaciter odoratur, & præuidet imminens periculum. διοπτήρ, seu διόπτρα, instrumentum geometricum, quo explorant turrium & propugnaculorū altitudinem, librato per foramen visu.

Caprarum nomina. 84

Suidas.

Αἰγῶν ὀνόματα. De colluuie rerum consimilium inutiliter & friuolè collectarum.

Nihil cunctandum. 85

Bacchil.

Οὐχ ἕδρας ἔργον, οὐδ' ἀμβολᾶς, Haud sessione, aut comperendinatione opus est. Quoties detrimentosa est cunctatio.

Cælo tenus altum. 86

Athenæus.

Οὐρανόμηκες. pro sublimi & incomparabili.

Mergorum instar. 87

Philo.

Αἰθυιῶν τρόπον. De inexplebili ingluuie, qualis ab omnibus mergo aui voracissimæ tribuitur.

Rusticanus Oenomaus. 88

Demosth.

De eo qui magnos spiritus sibi sumit, & de præclara nobilitate, aut insigni eruditione se iactat, rusticis alioqui moribus, & è plebe natus, aut proletaria doctrina imbutus. Tractum aut à Oenomao Piseæ ditionis rege, crudeli homine: aut ab Oenomao quem Sophocles in scenā produxit.

Ambitiosior Cleophonte. 89

Aristoph.

In scriptorē ineptum, qui de principatu doctioribus nō concedat, aliósque vecordes gloriæ plus æquo studiosos. Cleophon, caseario patre natus, litterarum ignarus, primas sibi in rep. partes Athenis vindicabat.

Circa terram natat. 90

Quintil.

Περὶ γῆν νήχεται. Ad altiorum contemplationem rerum mentem non erigit. Petitum à natandi imperitis, qui pelago, aut amni medio credere se non audent, sed vicinam rípam litúsve premunt. Nazianz.

Inhibere remos. 91

Nazianz. Quintil.

Πρύμνᾳ κεκύκλωται, quasi remorum nisu puppim obuertere. Quoties supersedere decreuimus, neque vltra pergere, à consueto cursu desistentes.

Non propter pedis cum lyra dissidium. 92

Plutarchus

In eos qui aliā ob caussam puniuntur, aut multa afficiuntur quàm ipsi existiment.

Nazianz. *Ventis, & scripturæ in aqua, credere.* 93

Vbi fluxam in aliquo fidem & lubricam notamus, & perfidiam perstringimus.

Pisides. *Gigantisare.* 94

Γιγαντίζειν. Gigantum in morem tyrannicè in alios statuere, aut pro libidine subditis imperare. Gigantes immani corporis mole homines, & propter eximium robur, in reliquum vulgus duriores fuerunt, tyrannidémque affectarunt.

Nazianz. *Echetiimperium.* 95

In eum qui acerbè & inhumaniter imperium administrat, durísque legibus subditos exercet, æquitatis & clementiæ præparcus. Fuit Echetus Epiri rex adeò immanis, vt teste Hesychio, & auribus & naribus, & pudendis, orbare viatores prætereuntes consueuerit.

Nazianz. *Simiolum obtueri.* 96

Subdolum, & impostorum obtutum præ se ferre.

Idem. *Amnis cursum inhibere.* 97

Βιάζεσθαι ῥοῦν ποταμοῦ. De eo qui duram & difficilem rem aggreditur, & quasi impossibilem: aut qui vitiis innutritum ad viam virtutis reuocare conatur: aut qui naturam inuitam atque repugnantem aliò compellit.

Suidas. *Capræ Corinthiacæ in morem.* 98

Instar Corinthiacę caprę, quę defossũ dedita opera cultrũ, jugulandæ victimæ paratum, scalptu vngularum eruit, quo mox concidit mactata. De iis qui sibi ipsi malorum fontes aperiunt, sibi exitium accersunt.

Threicia hirundo labiis instrepit. 99

Aristoph. De indocto & barbaro. Auis obstrepera, & inepto garritu auribus molesta hirundo est.

Nazianz. *Ignis in vepribus.* 100

De acri disputatore, qui aduersariorum argumẽta ignis instar absumit.

ADAGIO-

ADAGIORVM HADRIANI
Iunij Centuria III.

Anima sicca sapientissima. 1

Ψυχὴ ξηρὴ σοφωτάτη, Anima sicca sapientissima. Animam enim diuinæ particulam aurę, multo cibo, potionéque madidam altum non sapere, neque ad cęlestium contemplationem assurgere, testantur scripta non solùm Christiana, sed profana etiam. Synesius, Clemens Alexand. Stobæus, Philoponus, Nazianzenus, Ælianus, Porphyrius, & alij.

Amaro dulce mistum. 2 Plato.

Vbi eadem res & gaudij & tristitiæ caussam variè nobis exhibet. Plautus.

Argi tumulus. 3 Eutipid.

Ἄργου λόφος. De loco periculosæ aleæ pleno: aut negotio difficili capitis discrimini obnoxio. Sumptum ab accliui quodam colliculo, apud Argos, quem σφῦρα nominabant, vbi perhibent primum Danaum Ægypto, necis à filiabus perpetratæ in fratris filios caussam ferentem, publica ad subsellia egisse plebem.

Volsellis pugnant, non gladiis. 4 Varro.

In molles homines, quasi qui malint semper esse vulsi, rasíque læuigato mento, quàm barba formidabiles in pugnam descendere. Volsellæ instrumenta sunt euellẽdis stirpitus pilorum radicibus comparata.

Vespertinum amant, matutinum oderunt. 5 Zezes ex Callimach.

In homines lubricam in amicitia fidem seruantes: vel in hæredipetas, qui senibus, & aniculis occasui vicinis palpantur. Diuersum est illud Pompeij, plures adorare solem orientem quàm occidentem. Plus spei in iuuene, quàm decrepito.

Byssina verba. 6 Plutarchus

Verba splendida, & cum auctoritate maiestatéque quadam prolata. Byssina vestis principatus auctoritatísque primariæ symbolum erat.

Philon,& alij.

Seruus non est, qui mortem negligit. 7

Vtetur, qui ad indigniora seruitia adactus à potentiore:, aut qui inuito genio dictorum palinodiam canere minis aut tormentis coactus malit mori.

Plato.

Charadrij vitam viuit. 8

De inexplebili gurgite, qui vt multã vini potúsque saginam ingerit, ita mox eam deplere satagit, vt aliam iniiciat. Charadrius auis est (rupex Gazæ) quæ simul & edere, & deiicere putatur.

Heliodor.

Achilleum spirat. 9

Excelso est animo, & ingenuam nobilitatem toto corporis filo, moribúsque præ se fert.

Suidas.

Facilius quàm Oreum deuicerint Bœoti. 10

De expeditione celeriter confecta: vel etiã de re factu procliui. Oreos Euboiæ à Bœotis sine magna difficultate in ipsorum potestatem redacta est.

Cuminum serere. 11

Sophron. Κύμινον σπείρειν dicitur homo virulentæ linguæ, quíque effrẽni oris petulantia maledicus conuitia dirásque seminat. Theophrastus auctor est imprecationib⁹ & maledictis opus esse, si qui cuminum serunt, illud copiosum pulcrúmque prouenire velint. Idem Plinius de ocymo.

Ambros.

Amentata sententia. 12

Pro valida, firmísque argumentis roborata. Huic opponitur manipularis, quæ triuialis est & pedanea. Illa ab amẽto, id est, lori genere quo hasta præligata certiùs libratur, nomen inuenit: hęc à gregario milite hastis vtẽte nullo artificio vallatis. Cicero amentatas hastas argumenta dictáque fortia consimiliter appellauit.

Pherecrat. com.

Perdicis instar. 13

Ἑξὼν ἄκων δεῦρο πέρδικος τρόπον, Inuitus huc perdicis instar fert gradum. In eum, qui inuitus aduersante genio locum, aut conditionem mutat. Allusit ad perdicis naturam, quæ ipsum aucupẽ aliquãdo accedit, sed aut libidine proritata, aut vt illum longiùs à nido abducat. Plin. lib. 10. cap. 33.

Pindarus.

Fortunatus sapiens. 14

Ἐσθλὸν δ' ἐν δυτυχίᾳ πανδοξίας ἄκρον, Felicitati & opulentiæ, summæ prudentiæ opinio inest. Vulgus nostrum ita: Orandum pro diuitũ & bene natorum liberis: quòd, siue sapiãt, siue

siue minùs, illis Reip. munia committenda debeantur.

Lepus nidum suum prodit. 15

De eo, qui quauis ratione se ipse prodit, quomodo venatori nidum suo procursu lepus.

Pallenicum tueri. 16

Παλληνικὸν βλέπειν dicuntur, qui magnos spiritus præferunt & masculum animum. Sumptum à conflictu, quo Gigantes in Phlegræis campis (vbi postea Pallene) cum Diis decertarunt.

Cosæ consilium. 17 Suidas.

Τοὺς κόσσα λόγους βδελύττεσθαι ἢ κόπρια ὑᾶν, Cosę dicta nihil pẽsi facere, aut despuere dicetur fœdifragus, aut alioqui imprudens, sanis consiliis non obtemperans. Fuit Cosas iustus vir & consultus: cúmque Pellenęi eius conciues fœdus cum Salaminiis ictum violassent, non priùs desiit eos reprehendere, quàm pestis subsecuta, eius consilium videretur approbasse.

Iube factu procliuia. 18 Teleclides

Τῶν δυνατῶν τι κέλευε, κ' γὰρ παρὰ κενταύροισι, Præcipe quod facile est, nam non es apud Centauros. Quoties imperiosi hominis libidinem castigare volumus. Illud, κ' γὰρ παρὰ κενταύροισι εἶ, non malè quadrabit in eum qui causam suam non æquitate, sed clamoribus, aut etiam pugnis obtinere vult.

Extra callem. 19

Ἐκ πάτου, pro ἐκ ποδῶν, procul ex pedibus. Vbi denuncia- Eustath.
bimus periculi viciniam esse cauendam. Translatum à fugitiuorum periculo, quos in trita pedibus via herus facilè assequi possit, difficiliùs in deuiis locis eos deprehensurus.

Inferorum triacadas. 20

Τὰς ἐν ᾅδου τριακάδας ζητεῖν. Inferorum triacadas inquirit. Suidas.
In hominem plus æquo curiosum. Stultissimũ enim, quas Kalendas aut triacadas (ita trigesimũ cuiusque mensis Thales appellauit) habeant inferi, vano labore indagare.

Simulacrum pictum. 21

Γεγραμμένῳ εἰκόν' ἴσανεν. Picti simulacri in modum stare Aristoph.
dicemus hominem socordem nihílque proficientem, quem Plautus veruecam statuam, vulgus nostrũ ligneam statuam aliter nuncupat.

Universidad de Deusto Biblioteca

Tantali philotesia. 22

Ταντάλου φιλοτησία. Solebant Indi cubitũ ituri maioribus poculis præbibere, quo modo etiamnum suis hospitibus finita cœna Germani ad conciliandam amicitiam: eiúsque poculi initiator fuit Tantalus φιλικώτατος ἐν ἀνθρώποις. Itaque cùm amicitiam cum quopiam conflare, aut iniuriæ suspicionem obliterare volentes, poculo eius auspicium sanc-imus, dicemus, ταντάλου φιλοτησίᾳ πιόντω. Philostr.

Philostrat.

In astragalis nobilitas. 23

Ἐν τοῖς ἀστραγάλοις τὸ εὐγενὲς ἔχει. In fumosas maiorum imagines iactantem, nulláque alia re, quæ virtutem, aut doctrinam commendet, spectabilem. Solebant Romani generosiores in calceis lunulas antiquitatis insignia Arcadum more, qui se luna priores iactitabant, præferre.

Perdix congregat diuitias sine iudicio. 24

Ambros.

In auaros, quibus tam deest, quod habent, quàm quod non habent. Quemadmodum enim hæc auis alienis ouis incubat, sed mox adulterinam genitricem deserunt pulli prognati ad genuinos parentes reuersi: ita & auarus malis artibus alienas opes sibi aggregat, quas mox, aut exprimit iudiciorum æquitas, & veris dominis refundit: aut vsum earum morte priuatus amittit.

Eunapius.

Marsyæ mors. 25

De immani & supra modum crudeli. Marsyas enim Phryx tibicen cum Apolline de artis præstantia contendens, victúsque proteruiæ pœnas victori dedit, detracto membratim corio, & arbori appenso.

Ne stilla quidem. 26

Μηδὲ ψακὰς ἑνός, pro, ne tantillum quidem. Aristoph. ψακὰς guttula est, cuiusmodi est niuis, aut pluuiæ, quam & ψεκάδα vocant.

Quem Cos non nutrit, illum nec Ægyptus. 27

Eustath.

Quibus plus quàm mediocres fortunæ fastidio sunt, eos vix mare bonorum saturet. Cos insula valdè ferax, & pecoris abundans, vnde & nomen habet.

Hinnulus ne cum leone partiatur. 28

Plato.

Admonet principum potentiorúmque libidini concedendum esse.

Clemens.

E spinis vuas colligere. 29

Ex mo-

Ex molesto periculosóque negotio compendium facere, aut ex dura prouincia diuitem reddi, quo modo per Christi necem in libertatem asserti.

Quid delphino & boui commune? 30

Suidas.

De dissimilibus miniméque inter se consonis.

Eodem laborat morbo. 31

Eustath.

In eum, qui similibus vitiis sit obnoxius.

Alba præcordia. 32

Λευκὰς φρένας, tribuimus homini stolido, & insulso, quòd albus color maximè emoueat oculorum sensum, ideóque emotæ mentis hominem, & bliteum λευκόνοον dicimus. Pindarus: vbi interpres albas & vadosas aquas ad prudentiam superficiariam, nigricantes & profundas ad profundam refert, quò etiam respexisse Homerum cùm prudenti attribuit φρένας μελαίνας.

Luce perire liceat. 33

Homerus.

Vsurpabit, qui malis succumbere non recusset modò misceatur læti quippiam, hoc est, mortem nõ abnuat, dum votis suis respondeat fortuna.

Laxare fibulam. 34

Tertull.

Pro, ansam ministrare, aut fenestrã aperire. Contrárium est, imponere fibulam, pro reprimere & coercere. Natum, vel à fibula cinguli vestem adstringente si fluxior, aut remittente si sit adstrictior: vel à fibulæ adstrigmento, qua adolescentulorum prurientium genitalia traiiciebãt, tum valetudinis, tum vocis conseruandæ gratia: de quo Celsus, Martialis, Iuuenalis. Quod si est, torqueri poterit & in eum, qui perrupta pudoris lege, nullum libidini statuit modum, & in eum qui contrà.

Sub tunica & sinu. 35

Lamprid.

Clàm, & occultè, non propatulo.

Tertull.

Gradum figere. 36

Pro, consistere, & pertinaciter inhærere, & constanter.

Tertull.

Hoc age. 37

Terentius. Tertull.

Quoties in re seria attentionem imperamus. Natum à sacrorum voce, qua principes aut sacerdotes à præcone iubebantur relictis seriis intenti esse sacris.

Tertull. *Media agina ferri.* 38

De eo, quod æquo momento in neutram partem vergente declinat. Agina illud est, in quo trutinę scapus insertus vertitur: vnde & aginator, homo variarum partium Sexto Pomp. dicitur.

Aristoph. *Igne aliud feruentius.* 39

Καὶ πυρὸς ἄπεχε θερμότερος. Quoties indicabimus malas artes nihil proficere apud earum callentissimum: vel vno aliud longè esse grauius.

Tertull. *Funem contentionis ducere.* 40

Litigiis contendere siue altercari.

Idem. *De limine offendere.* 41

In ipso susceptı operis primordio peccare.

Eustathius. *Lapitha* 42

Λαπίθης, Homo fastuosus, quique magnos sibi spiritus sumendo vulgi animos in sui admirationē tracturus atque commoturus sibi videtur. Allusio est non tam ad Lapithas heroas Thessalos, quàm ipsum etymon. dicitur enim παρὰ τὸ τοῖς λαοῖς εἰς ὄπιν ἄγειν ἢ ὀπισθοφλύ.

Cicero. *Tabellis obsignatis agere.* 43

Conuincere aliquem scriptorum suorum testimonio, si diuersum dicat ab iis, quę antea scripto euulgauit, aut sensit. Ductū ab iis, qui, quod syngrapha testati sunt, dictum, factúmve negant.

Callim. *Licynij, & Licynium fulmen.* 44

Ἀπωλίτας appellamus eos, qui duris modis desæuiunt, asperiúsue animaduertunt in quempiam: à Licynio quodam incendiario.

Ioan. Zez. *Bubalus.* 45

Βούβαλος, Stupidus, & crassæ Mineruę homo, & indocilis. Locum prouerbio fecit animantis hebetudo.

Eustathius. *Formicarum nidos inspirauit.* 46

Μυρμηκιᾶν, (quasi formicari dicas) est malum sibi imprudenter accersere, vt illi faciunt, qui aperto ore loquuntur, aut inspirāt in formicarum cauernulas. iis enim, quòd formicæ mortuorum anguium esu delectentur, à venenato aëre lingua vlcere intumescit atque inflatur.

Homerus. *Dapanem, & pugnum.* 47

Subaudi

Subaudi, siquis non sit contentus pane. Hoc prouerbio significatur, pugnos plagásque illi deberi, qui moderatis contentus esse nolit, inquit Eustath.

Cyclopica vita. 48

Beata vita & nullius rei indiga, imò bonis omnibus citra laborem affluens. In terra enim Cyclopum

Non pangunt plantas, non frangunt vomere terram,
Omnia fert tellus non consita, scissáve aratro: vt inquit Vlysses Odyss. 9.

Cyclopicus obtutus. 49 Suidas.

Pro toruo & immani adspectu. Nam Cyclopes ab omni pietate alieni hominum commercia nō agnouerant. Non absimilia, Titanicus adspectus, taurinum tueri. *Nicander.*

Chius Coum loqui non sinit. 50 Strattides. Com.

In rabulā qui multiloquio os prudentioris obstruit, nec patitur verba pro se facere. Chij leues erant & scurriles, Cous cōtra laudatissimorum virorum parens. potes etiam referre ad iactuum tesserariorum vtilitatem, in quibus χῖος vnionem caniculámve designat, infelix iactus: at κῶος senionem, felicissimus.

Citiùs, quàm gradatim. 51 Plutarch.

Θᾶττον ἢ βάδην. Quoties insignem celeritatem & properandi studium significabimus.

In asini aures canere. 52

Εἰς ὄνου ὦτα ᾄδειν dicetur, qui indocto & rudi poëma omnibus numeris absolutum, orationémve, aut musicam cantionem ostendit. Dion hanc originem tradit. Ægyptio Musico in somnis prædictum erat, fore vt asino in aures caneret. Ille hoc ridens, postea à Syrorum rege Memphin ingresso accersitur: ibique, dum suæ artis præstantiam ostentans, tacere ignominiosè à rege amuso iuberetur, hoc ipsum, inquit, est in aures asini canere. Quo per interpretem intellecto, verberibus affectus est. vnde & bellum postea natum.

Alaudæ in nido gramen latet. 53 Zoroastr.

Quoties effugii, aut subsidij spem neque dum nos deficere ostendemus. Solet alauda peculiari amuleto quodam nidum suum gramine lustrare, vt aquila callitricho, lauro palumbes, cornix verbenaca supina.

Eunapius.

Alauda non est sine crista. 54

Οὐδὲ κορυδαλὸς ἄνευ λόφου. Quoties significabimus aliquē non carere suis vitiis: aut eximiam virtutem, rarámque eruditionem ferè expositas esse inuidiæ.

Timocr.

Manu ignauus, mente præsens. 55

De cordato homine, qui consilium in numerato habet, non perinde manu strenuus.

Suidas.

Cerylus euadam. 56

Βάλλε δὴ βάλλε, κήρυλος εἶμι, iacias licet, Ceryius euadā. Dictum est libidinosorum, & in voluptate summum bonum statuentium, qui ne mortem quidem deprecentur, modò liceat in mediis amplexibus animam efflare. Cerylus (ita inter Alcedines mas vocatur) in coitu mori scribitur, & senio defectus à femellis subuehi alis.

Athenæus.

Melanurum perca sequitur. 57

In prudentes, qui alieno periculo suis rebus cauent: aut ex vnius patrocinio & sententia toti pendent. Melanurus natura debilis, ita tamen callidus, vt retium sinus facilè eludat, dux est præuius percarum agmini.

Plutarchus.

Vnguento perfundi anum haud decet. 58

Hoc adagio intempestiuas alicuius delicias, & luxū perstringemus.

Idem.

Albus dies. 59

Λευκὴ ἡμέρα. Pro felici & læto. Origo fuit faba candida, quæ in exercitu Periclis Samios obsidēte, sorti to ducta vni ex legionibus ocium, & quietem deliciosam peperit. Hinc λευκῶ ἡμέραν διαγαγεῖν dicuntur qui in deliciis vitam degunt.

Theocrit.

Somno mollius. 60

De re quapiam insignis mollitiei. Huc spectat illud Herm ippi, ἰσχάδες ὑδυόσεσι, caricæ, quarū dulcedo somnia vincat, quantumuis suauia.

Herm. cō.

Teletis animum habet. 61

In meticulosum, qui animi nihil habeat, qualis videtur fuisse Teles, philosophis cæteris in hoc nihil dissimilis.

Clemens.

Omnem lapidem vnctum adorantes. 62

De iis qui temerè & sine iudicio erga quosuis afficiuntur. Vnxisse veteres & coronasse lapides notum ex Minucio, Prud. Lucr.

Sanguis

Sanguis & anima. 63

Stobæus.

De re impensè nobis grata, & adamata.

Plus oculis suis. 64

Plautus, & alij.

Similiter de eo, quod quis vnicè charum habet, quemadmodum omnes oculorum sensum.

Malorum abyssus. 65

Nazianz.

De extremis calamitatibus.

Postes transcendere. 66

Aristotel.

Τὸ προσθύριον πόδα βιπτεῖν, pedem inijcere transiliitorium: Pro, incōpositè & extra modū in aliquam rem inuehi, immodicèque se gerere. Diuersum est βαθμηδὸν ὑπερβάλλεσθαι, pro, ordine & quasi per gradus vlterius pergere. *Athenæus.*

Humeros licet perdas aquam incernēdo. 67

Suidas.

Ἂν ὀπολῇς τοὺς ὤμους ὕδωρ πίσσαν, ὦμος ὕδωρ ὑφεῖ. id est, Quanuis humeros perdas aquam incernendo, aqua tamen manet. In eum qui vanum laborem sumit. Vel in eum qui ingrato homini diligentem nauat operam: aut in præceptorem indocilis discipuli, cui quicquid inculcatur, diffluit, velut in dolium futile congesta aqua. πίσσα est contusum hordeum pinsere, cribróque incernere. vnde πίσσαν.

Scommata Dionysiaca. 68

Διονύσια σκώμματα. Conuitia scurrilia in hominū mores. A prænimia licentia Bacchanalium, quę flagitiis & scurrarum dicacitate perstrepebant. Synesius.

Scæua. 69

Demost.

Σκαιὸς, Improbus & sinistræ famæ: vel stolidus, & rerum imperitus. Vnde σκαιμοζατεῖν, sinistrè ingredi, est malis artibus, & via haud vulgata insistere.

Bifrons Mercurius. 70

Qualis bifrons Mercurius, aliud coram in os, aliud auersus loquens: inquit Nazianz. Hermæ, cippi, quadranguli erant in biuiis, triuiis, suprema parte Mercurij faciem præ se ferentes, inferius inscriptiones viarum ferentium ostendentes.

Cum Musis certare. 71

Galenus.

Ἁμιλλᾶσθαι ταῖς μούσαις dicetur, qui doctrinæ, quam callet, certitudine, caussæque bonitate fretus, cum doctissimo quoque in disputationis palæstrā descendere non dubitat.

Simili sensu Philon συγκεχορευκότας μούσαις dixit viros litteratos, quasi qui cum Musis choros ductitarint. Philostrat.

Supra Simonidem memor. 72

Fertur memorandi artem primus ostendisse Simonides Cæus, exemplóque illustrasse. Eutipides.

Ilio indigna verba. 73

De verbis parum fortibus, & imbellem animum prodentibus. Troianorum virtus tota Iliade celebratur.

Ignem stipulæ admouere non tutum. 74

Neque iuuenes libidinum magistris, neque pueri vino vti debent, quòd inde flammis multò magis exæstuent. Nazianz.

Cum mortuis conuersari. 75

Zenoni Stoico oraculum consulenti, qua ratione felix posset euadere, responsum est, si cum mortuis commercium haberet, quo significabatur veterum assidua lectio. Laertius.

Sunt & aliæ vulpes. 76

Οὐκ εἶσὰ μόνα κόλουρις, sive κόλουρις, ἔστι καὶ ἄλλαι ἀλώπεκες, Non sola ego sum vulpes, sunt & aliæ: Quoties culpam solis nobis impositam deprecamur, iniuriæ suspicionem etiã aliis communem indicantes. Atque ita vsus est Timocreon Rhodius accusatus quòd Medorum partibus esset addictior, crimenque in Themistoclis caput procudit. Hesychius.

Durei equi speciem præ se fert. 77

De homine multifariis, & diuersis inter se vitiis obnoxio. In equo illo Epei multos Græcorum proceres inclusos fuisse notum ex historia. Clemens.

Agasonem vincit. 78

Νικᾷ τὸν ὀνηλάτην. In refractarium, qui monenti obaudiẽs in præsens discrimen sese coniicit. Suidas.

Inconcussa columna. 79

Ἀστραβὴς κίων. De re pariter & persona singularis cõstãtiæ, quã nec spe, nec metu possis de integritatis statu deiicere. Pindarus.

Coturniculæ animus. 80

Ὀρτυγίου ψυχὴν ἔχειν, dicetur homo pusillanimus, & formidolosus. Athenæus.

Accessorium operis loco. 81

Παρέργον ἔργον ποιεῖσθαι, accessorium in opus commutare dicuntur, qui plus operæ collocant in negotio leui, quod obiter delibandũ erat, q̃ in primario præcipuoq; instituto. Plato, & alij.

Aliud

Aliud problema. 82

Ἄλλο προβλημα, alia controuersia. Vtemur, quando disceptationi locum esse, & opinionem fortè mutaturos nos pro loci & temporis ratione ostendemus. Cicero.

Σξενίμαλλος. 83

Ita blateronem appellabant, feriato malè otio ineptè tẽpus deterentem, & veluti de lana caprina garrientem: à lana contortos villos habente, & proinde intricata. Hesych.

Inconcussa persequi. 84

Apud Homerum Iliad. 17. Apollo ad Hectorem conuersus deterret illum ab irrito conatu persequendi equos Achillis pernicissimos, hoc versu, Homerus.

Cursu inconcussa quid Hector
Persequeris? In eum qui se temere fatigat.

Ne propera, nondum ignem calcas. 85

In temerè, atque inconsideratius feruido quodam æstu aliquid perficere properantes. Theoer.

Achaicum telum. 86

Ἀχαϊκὸν βέλος, quia habile erat, & aptissimè collineabat, appellabant coniecturam alicuius artificiosam: aut scomma appositè mores alicuius perstringens. Suidas.

Thorycionem imitatur. 87

Θωρυκίονα μιμεῖσθαι dicuntur proditores, qui suas, amicorumq; res & consilia hostibus produnt, instar Thorycionis cuiusdam proditoris Æginetæ.

Herculis cornu. 88

De affluentia bonorum omnium. Idem est cum adagio illo, Amaltheæ cornu. cuius originem alij referunt ad cornu Acheloi alterum ab Hercule intra alueum coërcitum, vnde feracitas Ætoliæ: alij ad fœminam Bœotam, quæ ex pecunia bubulo cornu inclusa, Herculi necessaria suppeditauit: alij ita variè, vt malim te id ex ipso Iunio discere. Stobæus & alij

Lemnius obtutus. 89

De truculento, & quasi igneo adspectu. Lemnij homines efferi natos ex Atticis fœminis liberos trucidarunt: igne re perto primi tela hominum exitio fabricati sunt. Eustach.

Cum Protogene mortuo bellum gerit. 90

Gellius.

De eo, qui mortuorum manibus aut scripto, aut conuitiis, aut quomodocunque iniurius. Dictum fuit Rhodiorũ, cùm Demetrius spe capiendæ vrbis excidens, statuisset ædes quasdam incendere, in quibus operis pulcerrimi imago, à Protogene illustri pictore facta asseruabatur.

Lucianus.

Mercurij catena. 91

Ἐρμοῦ κὴ σειρά. De inuictæ eloquentiæ homine. Tractum ab Herculis Ogmij catena auribus hominum inserta, qua eos circumducebat, quem Herculem Druidæ, & Ægyptij eundem faciunt cum Mercurio.

Philostrat.

Vt egeni, eruum. 92

Ὅπερ τοῖς σίτου χήρεις, οἱ ὄρβοι, id quod in frumenti inopia, eruum. Vbi significabimus boni consulenda esse, qualiacunque sint deteriora, vbi non adsit meliorum copia.

Ne in viginti quidem esse potest. 93

De abiecto, qui in contemptum venit. Cicero agens de Publio, penes quem solum summa rei steterat, quiq; post modum ne inter viginti quidem primos locum habebat.

Sophocles.

Sub tecto imbrem exaudire. 94

Τὸ ὑπὸ στέγῃ πυκνὴν ἀκοῦσαι ψακάδος ἐδουὴν φρενί, sub tecto domi, animo sopito, audire densas stillulas. De magna animi tranquillitate, & à curis omnibus vacuitate. Gratiores esse solent somni, cùm pluit, & tecta distillant.

Aristoph.

Amnis instar voluitur. 95

Ὥσπερ Σιμόεις κυλίνδεται, Simoentis instar voluitur. De rebus, quæ in exitium præcipites feruntur: aut fortunis alicuius pessum euntibus. Simois Troianus est fluuius, ex Ida monte delapsus.

Eustath.

Priusquam pinsueris farinam subigis. 96

In homines præposteros, qui, quod postremò factum oportuit, primùm omnium faciunt. Simile illud Suidæ, Ante captos pisces, salem aquæ misces.

Tyrigus.

Nondum incuruam ceruicem Iupiter habet 97

Θαρσεῖν', οὔπω ζεὺς αὐχένα λοξὸν ἔχει, Animo cõstanter habete, Iupiter haud etenim colla retorta gerit. Vtemur eo apud deiectos, & facilè consternatos, quos in duris durare se, & confirmare admonebimus. metaphora est à supplicibus, qui alicubi incuruiceruici vocantur.

Stobæus.

E vipera rursum vipera nascitur. 98

In improbi præceptoris, aut patris improbum discipulum, aut filium.

Clemens.

Thmuitarum hircus. 99

Ὁ Θμουϊτῶν τράγος. De mulieroso, in quem adhinniunt quodammodo scorta, ad vnius nutum parata. Thmuitæ, vt alia Ægypti oppida sua animalia, hircum colebant, eiq; capras affatim offerebant, vnde iis tam abundabat hircus, quàm ganeo meretricibus.

Ventos pascere. 100

Clemens.

Ἀνέμους ποιμάνειν, ventos instar ouium agere. De eo qui nihil facit operæpretij.

ADAGIORVM HADRIANI Iunij Centuria IIII.

Tenedia tegula. 1

Τενέδιος κέραμος, Tenedium fictile. De re fragili, & in qua contrectanda magna sit opus religione, quali opus est in litteris sacris, & auctoribus, qui aut transferuntur, aut castigantur. Dion Chrys. vbi agit de scriptis suis quæ cùm omnibus essent in ore, aut mutilabantur, aut mutabantur. Testaceorum fragilitas nota est.

Agrestibus oleribus victitat. 2

Athenæus.

De sordido, qui suum defraudet genium. Potest etiam dici de homine egeno.

Magis mutus, quàm perdix. 3

Ἀφωνότερος πέρδικος. Per antiphrasin, de homine impẽdio loquace: vel indocto, odiosa eorundem iteratione aures obtundente. *Plutarchus.* Natiuus auis sonus est, κακκαβίζειν, vbi illud, caca, fastidiosum est.

Lingua quidem segnis, sed dextera viget. 4

Sophocles.

In hominem doctum, paucorum verborum, sed calamo promptiorem. Et in eum qui dicendo parum valeat, sed fortitudine aut robore præstet.

Apud Sirenas, aut Lotophagos hærere. 5

De diu hærentibus peregrè, & veluti exoticis deliciis ineſcatis: Item de iis, qui inutili quodam ſtudio omnem ætatē conſumūt. *Symmachus.* Syrenū ſcopuli noti. Lotophagi à loto arbore nomen habent, è cuius fructu dulciſſimus latex expreſſus preſentiſſimus ſitis remedium eſt. *Polybius.*

Proœmium & exordium rei. 6

A fabulis, vitæ humanæ actiones repræſentantibus, hæc fluxere. προοίμιον, ſeu ἐφύμιον, pro initio rei. *Xenophon. Proclus. Eunapius, Nazianz. Philoſt. Athenæus.* ἔξόδιον, pro rei exodio, ſeu exitu. *Plutarch. Varro.* Erat autem poſtremus fabulæ tragicæ cantus, quem egredientes concinebant ἐπεισόδιον, quod fabulis ciendi riſus cauſſa adiiciebatur, pro quocunque aduentitio. *Nazianz. Plutarchus, Heliodorus.* δρᾶμα ſeu fabula, pro miſera & calamitoſa ſorte. *Nazianz. Halicarnaſſeus.*

Phidias amat pacem. 7

Suidas. Palladiæ artes bellum odere, pacem amant: vel in pace locus eſt parſimoniæ, in bello, vbi maximi & inexhauſti ſumtus ferendi ſunt, nullus. In illa explicatione alluſum ad Mineruam eburneam à Phidia fabricatam: ni hæc torques ad etymon phidiæ, quod eſt ἀπὸ τῆς φείδεσθαι, à parcendo.

Leporem frondium crepitus terret. 8

Nazianz. In timidos. At vir fortis præſentis animi conſilio vtitur, in rebus aſperis non perturbatur, neque tumultuando quaſi de gradu deiicitur.

Æqualia reddere capita in pugna. 9

In arbitrum qui nunc hunc, nunc illum auxiliaribus argumentis ſuppeditatis ſuſtinet in æquilibrio quodam contentionis. *Homerus, Nazianz.*

Tigranem ſalutare. 10

De eo, cui res eſt cum faſtuoſo, & potentia elato homine, qui humana ſorte maiorem ſe ducit. Armenij enim reges, qualis Tigranes, nunquam ſe homines confiteri dignabantur. *Cicero.*

Vbi nec Pelopidarum facta. 11

Cicero. De eo, qui negotia publica fugiens ſe in obſcurum ruſculum abdit: vel qui periculis, aut ære alieno oppreſſus peregrè ſe confert, vbi nec Pelopidarum facta aut famam audiat. Pelopis Tātali filij, eiúſque poſterorum maximum olim fuit imperium.

Tur-

Turturis inſtar malè canis. 12

In egenum, tenuiter & laborioſe victitantem, canit enim maximè turtur, vrgente fame: aut malum poetā, turturum gemitus æmulantem.

Cuius nunc calent aræ. 13 Ariſtoph.

De iis qui per occaſionem in pretio ſunt, aut pro re nata magni fiunt. Ex eo natum, quòd ſoleat vulgus nunc huic Diuo, nunc illi addictius eſſe, & æquius.

Abdominis miniſter, & ſeruus gulæ. 14

In gulonem & comeſſatorem. *Euripides,* & alij. Sic auarum Eunapius vocat βακδωτίων δοῦλον, mancipium marſupiorum.

Bubulcus anteà, nunc caprarius. 15

De iis qui degenerant, & vel perſonam, vel mores in deterius commutant. Mite animal bos eſt, capræ ſalaces, & intractabiles.

Æoliſare. 16 Theocrit.

Αἰολίζειν, Pro circumſcribere, & decipere. Æoles enim fraudulenti, & impoſtores, & αἰόλον varietatem ſignificat, vnde mendacij fucus peti ſolet.

Cum Euandri matre loqui. 17

De homine antiquario, obſoleta vocabula, Apuleij delicias, conſectante. Euandri Arcadis mater Nicoſtrata fuit, aliter Themis dicta, & à carminum oraculis etiam Carmēta: Agellius, cuius & illud eſt in eodem ſenſu, Ius Faunorū & Aboriginum didiciſſe.

Alba linea factum. 18

Quod ſimpliciter, & abſque picturata quadam varietate factum eſt. Tralatio à tabulis monochromatis, vbi nulla pigmentorum varietas oculos paſcit. Agellius.

Puteus ſi hauriatur, melior euadit. 19 Baſilius.

Ferrum, ſi exteratur, nitеſcit: aqua pigra, ſi moueatur, fit limpidior: Ingenium, quo magis excolis & exerces, hoc fit præſtantius.

Λόγων διαῤῥοια. 20 Athenæus.

Verborum non concoctorum proluuies, futilis loquacitas, meriſque nugis diffluens multiloquium. Alluſio eſt ad διαῤῥοίας medicorum, qua non concocta excernuntur.

Quanto verborum ſtillat auro. 21

Symmachi eſt, habétque ſummæ eloquentiæ, & felicis

verborum copiæ præconium. Alluſit ad fabulam qua Iupiter Rhodon aureo imbri perfudit.

Euſtath.

Otus & Othus. 22

Ὦτοι, Stultè glorioſi: vel qui ſe patiuntur dictis facilè protelari, inſtar oti ſeu aſionis auiculæ, quæ ad laudes ſuas ſubſultabunda capitur. Othus verò, faſtuoſus, & qui gradus vt ait Plaut. grandit. *Marcellinus.* Othum & Ephialten Aloei filios, quolibet menſe nouem digitos excreſcentes, cælum inuaſiſſe, auctor eſt Homerus.

Lucianus.

Ἀποθυννίζεσθαι. 23

Thunniſari, eſt, quod thynno piſci, edulio minùs probato accidit, vilipendi, ac ἀτιμοτρογεῖσθαι.

Ariſtotel. & alij.

Neceſſitas linealis. 24

Ἀνάγκη γραμμική. Demonſtrationes certæ ac indubitatæ, & validæ. Metaphora eſt à Geometris, qui theorematum ſuorum probationes à punctorum & linearum fontibus arceſſunt. Simile eſt, πειθανάγκη pro violenta perſuaſione. *Cicero, Eunapius, Suidas.*

Syneſius.

Lunula. 25

Σεληνία, Calui homines: vel quòd cranio extrito, & iubaris inſtar lucido viſantur: vel quòd caluitium, quomodo etiam lunæ forma, variè oſtẽdatur, nunc ſinciput in cornua diuidens, mox verticem circumſcribens, tandem omnem in orbem caluariam depaſcens.

Plutarchus

Prætextata narratio. 26

Εὐπάρυφον διήγημα, pro ſplendida & glorioſa narratione. Cùm enim veſtes viriles apud Græcos duæ eſſent, λευκὴ, ſeu ἀπόρφυρος, toga pura: & ἀμφιπόρφυρος, ſiue διπάρυφος (ab attextu purpuræ) prætexta: hæc dignitatis atque honoris inſigne erat.

Theocrit.

Cælaturam olet. 27

Γλυφὰν ὄζει. Scalprum aut cælum olet. De eo, quod nuper admodum abſolutum eſt. Sic inducias aliquot dierum dicit Ariſtoph. ὄζειν πίττης, olere picem, ob naues bellicas pice illitas.

Syneſius.

In Piſa animum confirma. 28

Τόλμησον ἐν Πίσῃ τὴν καρδίαν. Eſt eius, qui ſibi aut alteri vbiuis animum addit, certamina olympica quæ Piſis Elidos fiebant, in memoriam reuocantis. Quidam legunt ἐν πίσσῃ, Id eſt,

id eſt, in anchorali funẽ: vt reſpexerit Syneſius ad Homeri verſus, initio Odyſſ. υ, Τῷ δὲ μετ' ἐν πίσσῃ καδίσκῃ μέμβλετ', &c. Idem.

Cari capite nudius. 29

Ψιλότερον τῆς Κάρου κεφαλῆς. Dictum eſt Cari imper. quem cùm Perſæ legati in herba ſtratum, & pulmentum è piſis cum ſalito lardo eſitantem reperiſſent, nihil commotus, minatus eſt regi, niſi moderatiùs ageret, ſe omnes eorum ſyluas & campos ſuo capite glabriores effecturum, commonſtrata calua nihilo, quàm galea erat, hirſutiore. Vti poterit hac comminatione dux alius. Alioqui quadrabit in ſe nẽ depilem, aut regionem nullo virore herbaceo veſtitam.

Suidas.

Cubitis adoleſcere. 30

Πήχεσι αὔξεσθαι, ſeu ἐπηυξῆσθαι. De eo, qui in re quapiam, aut arte magnos & repentinos facit profectus, Natum à gigante quopiam, quem ſingulis menſibus cubito increuiſſe fabulæ loquuntur. Non diſſimile illud Machonis comici, qui optauit πρώϊον ἔχειν, τὸν λάρυγγα πηχέων, guttur tres cubitos longum.

Non eſt cuiuſuis rectè condire. 31

Difficile eſt ſcribentem, aut carmen, aut proſam orationem placere & eximiæ doctis, & triuialibus. *Cratinus Com.*

Neceſſariam fortunam terit. 32

Τῷ ἀναγκαίῳ τύχῳ τρίβει. De eo, qui neceſſitati aut potentiori inuitus morem gerit. *Amphis Comicus, Sophocles.* Simile illud noſtras, Neceſſitatem in virtutem commuta.

Bellerophonte caſtior. 33

Bellerophontes, occiſo Corinthiorum principe, Argos fugiens ad Prœtum, ab vxore eius Antæa ad ſtuprum ſollicitatus eſt, eo quo modo Ioſephus. recuſauit ille adeò, vt ſe ipſe in vitæ diſcrimen coniecerit. Non abluderet illud, Porphyrione caſtior, hæc enim auis adſpecta meretrice mori creditur. *Syneſius.*

Etiam mater, & ſorores. 34

Syneſius.

Ἀλλὰ καὶ μήτηρ, καὶ ἀδελφαί. Quando citra diſcrimen, aut exemptionem omnes promiſcuè indicare volumus.

Priuſquam ignitus lapis enatarit. 35

Herodot.

Πρὶν ἢ τὸν μύδρον ἀναφλῶσαι, priuſquam globus ignitus exiſtat. Quando aliquid nunquam futurum ſignificabimus.

Natum à Phocensibus, qui desertores suæ classis diris exsecrationibus prosecuti, lapidē ignitum in altum mare proiecerunt, adhibitóque iuramento vouerunt nunquā in patriam reuerti, antequam è mari exsisteret ille lapis.

Dum nondum in neruo telum. 36

Φεύγωμεν δυσέρωτες, ἕως βέλος ἐν νευρῇ, Dum nondum insi deat neruo telum, fugiamus. Quando spem veniæ adhuc superesse, neque rem ad extremum periculum peruenisse indicabimus.

Plutarch. & alij.

Scrutarius & ῥωποπώλης. 37

In postremæ sortis hominem, aut vilium mercium sordidum emptorem. Quid scruta sint, notum est: ῥῶπος non admodum differt: est enim rerum vilium, minutarum, variarúmque aceruus, qualis est confusanea colorum congeries, quæ pictoribus vnguentariis, tinctoribúsque vsui esse solet. vnde ῥωπίζειν, varia confundere est, at imperitè agere.

Suidas.

Idem furnus, idem duxit trochus. 38

Αὐτὴ κάμινος, αὐτὸς εἵλκυσε τρόχος, Caminus idem duxit atque eadem rota. De rebus sibi admodū consimilibus: profectum ex figulorum officina.

Soph. & alij.

Clauis in lingua. 39

Quoties fidam silentij spem pollicemur.

Grossus maturus esui ineptus. 40

Πίπτων ἐρινὸς ἀχρεῖος ὢν εἰς βρῶσιν, ἄλλοις ἐξεριπάζεις λόγῳ, maturus grossus esui ineptus, aliis verbo grossis expolias. In hominem indoctum, qui doctiores erudire præsumit, quem Varro γεροντοδιδάσκαλον, appellat. Grossus frugiferæ ficui appensus, pediculis ex ea in grossos emicantibus, efficit vt perficiantur eius fructus. *Soph. Eustath. Athen. Suidas.*

Sibi ipsi exitij auctor. 41

Quid verò hîc aliena luit mala, culpam aliorum. Dependens insons? Homerus, in eos qui innoxij se alieno crimini inuoluunt.

Eusebius.

Erroris scala. 42

Πλαίνης χλιμακτήρ, Pro origine, & primordio erroris, vnde error natus per gradus quosdā paulatim adoleuerit in immensum.

Theocrit.

Agni lana mollior. 43

In

In placidi ingenij hominem. Simile est, Veruoce mitior. Aries ferociam omnem castratione exuit.

Satyrorum rex. 44

Herm. cō.

Id est, homo effrenatæ lasciuiæ, & salacitatis. Nota est Satyrorum libido in venerem procliuis.

Grauiora quàm ab Archidamo Atheniensis. 45

Τότε δὴ χαλεπώτερα πάσχειν ἔφην, ἢ ὅτε ἀφ' Ἀρχιδάμου τοῖς Ἀθηναίοις. Grauiora tunc me pati rebar, quàm sub Archidamo Lacedæmone Agesilai filio perpessi sunt Athenienses, quādo ille inter alia, Acharnæ illorum pago, omnes vites succidit. *Synesius.*

Verba sine penu, & pecunia. 46

Plautus.

In ostentatores opum, quibus tamen nec araneus est in arca, nec in crumena teruntium.

Terram ne legas nauigando. 47

Clemens.

Ἐπὶ γῆς μὴ πλεῖν. Cautus horresce nimium premendo littus iniquum. Monet Pythagoras vectigalia, similésque redempturas incertas, & curarum, tumultuúmque plenas cōtemnendas esse.

Boreadibus pernicior. 48

Theognis.

De summa velocitate. Zetes & Calais Boreæ filij capitibus, pedibúsque pennati fuisse criniúmque repando remigio vsi deuolasse finguntur.

Nihil ad medicorum arrogantiam. 49

Euphr. cō.

In fastuosum. & elato supercilio ostentatorem. ductum videtur à priscis medicis immodicè arrogantibus. Vnus exemplo est Menecrates, qui Iupiter in terris & credi & dici voluit, sanatósque in suum cælitum numerum adscisce bat. exstat superbissima ipsius ad Philippum Macedonem epistola.

Niue candidius. 50

Homerus, & alij.

Χιόνος λευκότερον. De re quauis insigni candoris. Simile illud Theocr. Λευκοτέρα πάντᾳ, coagulo candidior. *Martial.*

Toto candidior puella cygno,
Argento, niue, lilio, ligustro:
Sed quando volo nocte nigriorem,
Formica, pice, graculo, cicada.

Asello pisci similis. 51

Asellus Aristotel.

Τὸ ὄπισθεν ἐκπώματος. De turpi vētris, siue abdominis mācipio. A-

in omni piſcium genere ſolus cor in ventre habere dicitur.

Plutarch.

Antica excluſum poſtica recipere. 52

Vbi donum, apertis verbis repudiatum, conniuenter admittimus: aut cùm ſententiæ, aut opinioni, cui ex profeſſo ſumus refragati, diſſimulanter aſſentimur, atque ſuffragamur.

Propert.

Tragici coturni ſtrepitus. 53

Pro oſtentatione & magnicrepa verborum iactantia. Comicorum proprius eſt ſoccus, & humilis ſtylus: Tragicorum cothurnus, & grande ac ſublime dicendi genus.

Marcellin.

Venter ſolarium. 54

Quadrabit & hoc in gulonem, qui nulla habita horæ prandendi, aut cœnandi ratione, ventris libidini nuſquam non obtemperat, & quidem nauiter.

Plutarch.

Buccinam ne in ſomnis quidem. 55

Πολεμίας σάλπιγγος οὐδ' ἐν ὕπνοις ἀκοῦσαι, Bellicam tubam ne in ſomno quidem audire ſuſtineat. De homine imbelli, & ſupra modum meticuloſo.

Homerus.

Offula contentus. 56

Αἰτίζειν ἀκόλους, ἠὲ δόρας, οὐδὲ λίσσειν, Depoſcens micas, non enſes, néve lebetes. De eo qui tenuem conditionem ambit, quæ propulſandę fami ſatis ſit. Ἄκολοι minuta panis ſegmenta ſunt, quæ minutius confringi nequeant, παρὰ τὸ κολούειν, à frangendo.

Timæus. Hiſtor.

Sacrum ignem inflare illi nefas. 57

De improbo, & ſceleribus operto. Ductum ab igne Veſtæ, quem inſpirare ſoli cuidam Demochari inter Athenienſes non licuit.

Sophocles.

Neque Phaſis mala eluat. 58

Nec Iſter ipſe, quod reor, nec eluat
Phaſis malorum quicquid hæc celat domus. De malorum multitudine, cui obuiam iri vix poſſit. Maximus Germaniæ fluuius Iſter eſt, vt Colchidos Phaſis.

Dionyſius. Longin.

Nihil hydropico ſiccius. 59

Auaro tam deeſt, quod habet, quàm quod non habet. vnde quo plura habet, plura deſiderat. Sitire hydropicos, non medicis ſolùm notum eſt, ſed ipſi Horatio etiam, *Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops. &c.*

Philoſtrat.

Apertis ianuis. 60

De ho-

De obuia & vltroneа humanitate.

Θαλλοφόρος. 61

Xenoph.

Quaſi ramigerum dicas. De homine ad omnia inutili, præterquam ad ſuggerendos pecori paſcendo ſurculos. Natum à Panathenæa Athenienſium, in qua ſenes oleaginos termites geſtabant.

Anui aſſimilis. 62

Homer.

In blateronem aniliter garrientem: aut vetulum rugis deformem.

Fructibus, non ſtadiis certare. 63

Antiphil. epigram.

Καρποῖς, οὐ σταδίοις ἐρίζειν. De loco exili quidem, ſed frugifero: vel de libro mole non magna, ſed eruditionis omnifariæ pleno, quomodo de Perſio iudicauit Martialis.

In Ialemos adſcribendus. 64

Hermog.

Εἰς τοὺς ἰαλέμους ἐγγραπτέος. Qui ineptè inſulſéque ſe gerit. fuit enim Ialemus homo inamœnus, matríque Calliopæ diſſimilis dictus, quaſi ὁ ἐν πῇ ἴᾳ ἀλάλμενος, quòd in loquela aberraret.

Cenſorium ſupercilium. 65

Seneca.

De tetrica, & ſeuera grauitate, qualem Cenſoria dignitas poſtulabat.

Siphnia arra. 66

Σίφνιος ἀρραβών, Siphnius arrabo. Nota olim erat infamis digiti & impudici. Tracta à moribus fœdis Siphniorum. *Heſychius, Suidas.* Poteſt etiam pro magni pretij arrabone ſumi, quòd inſulani iſti affluentiſſimi opũ fuerint. *Herodot.*

Quaſi mappa miſſa. 67

Tertull.

Quaſi ſigno dato. Alluſum, ad morem ludis Circenſibus receptum, quo mappa tragœdis vſitata à prætore dimittebatur in ſignum aurigationis, vel certaminis.

Deſultorius. 68

Cicero.

Quemadmodum inconſtãtem inſtabiliſque ingenij hominem deſultorium appellamus, ita multiplicẽ, & variam leuitatẽ deſultoriam. Romani priſci duobus equis in prælio vtebantur, vt defatigato altero, in integrum tranſcenderent. *S. Pompeius.*

Mugilis vitam degere. 69

Euphrõ, & alij.

Κεφάλου βίον ζῆν dicitur, qui non habet quod edat, qui inediã patitur. Mugil, ex omnibus piſcibus ieiunus ſiue

famelicus audit, eo ꝙ nulla esca animata capiatur. *Aristot.*

Posidipp. com.

Briareus, aliàs lepus. 70

Βριάρεως φάινεται, ὢν λαγώς, Briareus apparet, cùm sit lepus. In eos, qui de sua virtute magnificè crepant, alioqui lepore timidiores, vbi res postulat. Briareum Ioui auxiliarem à cæteris Diis per insidias appetito, centum manibus armauit fabula, vnde ἑκατοντάχειρ.

Ælianus.

Lari vita. 71

Λάρου βίον ζῶ. Pro, lucri gratia maria omnia obire nauigãdo, vt solẽt mercatores. Larus aliter Gauia, de qua suprà.

Philostr.

Plutus mortuus. 72

Abstrusas diuitias aliquando τυφλὸν πλοῦτον, cæcum Plutum, aliquando νεκρὸν πλοῦτον, mortuum Plutũ appellabant. Sic ipsa pecuniarum repositoria, δεσμωτήρια πλούτου, Pluti carcerem.

Aloadæ. 73

Ἀλωάδας, aut ἀλειάδας, sordidos & auaros appellat Philostratus, quòd sepositis pecuniis veluti immolent, more Aloëi filiorum, qui Martem vinctum carceri manciparũt, eidem tamen sacrificantes. D. Paulus eadem de caussa idololatras vocat, qui pecuniis ita fidunt, vt suis simulachris idololatræ.

Archil.

Carpathius testem. 74

Subaudi adduxit, id est productus testis ita illi successit, vt lepus aduectus in Carpathum insulam. vide suprà, Carpathius leporem.

Scaperdam trahere. 75

Σκαπέρδων ἕλκειν, est durã susc ipere prouinciam. Natum à laborioſa attractione, & aduersarij retractione in quodam ludicro certamine, quod ita habet. Collocatur in circo trabs hominis altitudine, perforata, per foramen traiecto fune, è cuius extremitate religantur vtrinque duo adolescẽtes auersi, qui valido nisu assurgẽtes, alter alterũ in sublime attrahere satagunt. victoriam ille reportat, qui supremo stipiti alterum admouerit. *Eustath. Hesych. Pollux.*

Tertull.

In pace leones, in prœlio cerui. 76

In eos, qui pacis tempore ferociunt, militiæ meticulosi sunt: aut locupletes, qui priuatos, & inopes strenuè lacessũt, aduersus potentiores, aut animosos ne hiscere audent.

Idem.

Per lineam eandem serram reciprocare. 77

In eum,

In eum, qui eodem argumento immodicus est, & veluti cupressum simulat.

Polydamas primus obijciet probrum. 78

Hom. Cic. & alij.

Hei misero quid agam? repeto si mœnia Troiæ,
Polydamas probri maculam mihi primus inuret.

Ista Hectoris re malè gesta monitorem suum metuentis verba vsurpabit, qui reprehensionem à patrono, aut alio sibi caro metuit: aut qui principis. viri offensam veretur.

Comicus testis. 79

Cicero.

Κωμικὸς μάρτυς, Testis leuis, & ad dicẽdum testimonium facilis, atque obuius: vel quòd in comœdiis testes è media seruorum fæce petantur: vel quòd domesticus sit, & coëpulo, à κῶμος, quod comessationem significat.

Utroque velo fugere. 80

Plutarch.

Τὰ ἰσία ἀμφοτέρα ἐπάρας, vtrũque velum expãdere. Quoties summæ contentionis studium significabimus. Olim fermè binis velis vtebantur in naui, artemone & dolone.

Mercurij virga excitare. 81

Iulian. apost.

Ἐρμοδράδα κινεῖν. pro, Vi eloquentiæ eximia animare aliquem, & sopitum excitare.

Insanus appensis pellibus non curatur. 82

Tatianus Assyrius.

Οὐδὲ ὁ μεμηνὼς σκυτίδων ἐξαρτήμασι θεραπεύεται. Soliditatẽ non auferunt doctoralia insignia, nec ingenij vanitatem habitus sacerdotalis.

Κυθνώδης. 83

Hesych.

Cythni instar perditus. De homine cõclamatæ spei, quique funditus periit. Cythnum vnam Cycladum Amphitryon Thebanus flamma & ferro depopulatus est.

Veneris expers. 84

Ἀκύθηρος, & ἀναφρόδιτος. Inuenustus, Gratiæ & Veneris expers. Cythera Veneris patria nota est. Eunapius. Eiusdem illud, πάσης σοφίας ἀφροδίτη, omnis eruditionis Venus. Sic Quinctilianus, Sectari Veneres.

Quid sole relicto venis. 85

Homerus.

Quid miser exsangues vmbras, inamœnáque visis
Pascua, Titanis lumen vitale relinquens?

In eum, qui sedem salubrem, aut commodam, aut litterario otio destinatam cum pestilente, incõmoda, & litium ac ambitionis plena commutat.

Suidas. *Priamisare.* 86

Πριαμωδιῶσαι. De pilos sibi eradente. Priamus enim in tragœdiis ξυρίας, eraso nouacula capillitio, vt lugentes solent, ob Hectorem interfectum introducebatur.

Plutarch. *Graculo impersuasibilior.* 87

Ἀπιθανώτερος κολοιοῦ, graculo ad persuadendum ineptior. De homine diffidēte. Natum, quòd hoc auium genus pertinacissimè se mutuo diligat, alteríque raro se associet: quod idem iis exitiale ferè.

Pica Sirenem imitans. 88

De inepto imitatore dixit Galenus, ἀ κίττα τὰν σειρῆνα μιμουμένα.

Ἀμφαξονεῖν. 89

Exorbitare, à recta & vulgata opinione recedere: vel instabili doctrina ad quemuis argumēti crepitum vacillare. ἀμφαξονεῖν enim secundum Eustath. est obliquè incedere, ab ἄξονες, orbitæ: vel secundum Hesych. & Pausaniam, labare genibus & incessū succidere.

Eustath. *Fundo carens calix.* 90

Ἀπυθμένιστος ἡ παροιζοῦσα κύλιξ, Fundo carēs mensis non infertur calix. In profusè liberales & prodigos: vel immodicè linguaces. vtrique enim à mensæ vitęque communione excludendi. Quadrabit & in prægrande poculum, quod à mensa exulare postulet homo sobrius. ἀπώδαξ, & ἀνυθμὴν vasis fundum significant.

Alcinoi horti. 91

Ἀλκινόου κῆπος, Alcinoi pometum. De loco deliciarum pleno, vel libro erudito, & variæ lectionis diuitiis exculto. *Tertullianus.* Consimiliter mensam opiparam Nazianz. appellat ἀλκινόειο τράπεζαν. quomodo idem Tertullianus sumptuosam, Ciceronianam, quòd Ciceroni cittea mensa H-S decem millibus constiterit. *Plinius.*

Sophocl. & alij. *Iynges.* 92

Illecebræ, blandimenta, & lenocinia: vel philtra, incantamenta, & veneficia. Est autem Iynx auicula discolor, crebro motu se circumagens, & ceruicem in orbem flectens, vropygiúmque succussans, Latinè motacilla. Eius in incantamentis magnus vsus. Quæ alij de ea finxerint, latè Iunius.

Manum

Manum peteris, & pedem porrigis. 93 Hieron.

In eum, qui aliud rogatus, aliud quiddam diuersum ostentat, & respondet.

Ab alno spectat. 94

Ἀπ' αἰγείρου θέα, ab alno spectaculum. De eo, qui cùm è propinquo spectare nequeat, extrema quærit adiumenta. Commodè dicemus iureconsultum medicæ artis secreta, veluti ab alno despectare. Natum ab alno, Athenienśi theatro propinqua, quam conscendebat, cui in theatro locus non erat.

Tu ipse, & liberi tui. 95 Plato.

Αὐτός τε καὶ τὰ παιδία. Cùm quid accuratè alicui amplectendum, & dignum posteritate denunciabimus.

Cornice loquacior. 96 Anacreō.

Λαλιστέρην μ' ἔθηκας ἀηδόνων καὶ κορώνης, Tu me loquaciorem Cornice reddidisti. In garrulos.

Binis tonderi forficibus. 97 Iul. Pollux

Διπλῇ μαχαίρᾳ κείρεσθαι. In eos, qui ornandæ, & componendæ corporis formæ plusculum studij impendunt. μάχαιρα hîc idem est quod ψαλὶς, forficula tonsoria.

Agrestis apis. 98 Suidas.

Ἀγρία μέλιττα. De improbis præter modū, & crudelibus. Ab api, quæ aculeum in vulnere relinquit. Hegesias Cyrenaicus ἀγρία μέλιττα dictus est, quòd de morte disserens, in magna orationis contentione mortē conscíscere sibi multos compulerit. Xenophon ἀστικὴ μέλιττα dictus est.

In agrum seruus. 99 Hesyck.

Εἰς ἀγρὸν μάνης. Vbi indicabimus suam cuique artem esse tractandam, non in aliena inuolandum. Famuli opera in agris necessaria est.

Adspergere. 100 Aristoph.

Πλυνεῖν, lauare. Pro, conuitiis & maledictis incessere. Metaphora à vestibus sumta, quæ lotæ extritæque detersis sordibus, produnt panni, aut coloris vitium, si quod insit.

Universidad de Deusto Biblioteca

ADAGIORVM HADRIANI Iunij Centuria. V.

Lysis. *Mysteria Eleusinia profanos celanda.* 1

DE rebus haudquaquam triuialibus, sed arduis dicturi inuidiam deprecabimur illo Lysidis, profanis nō esse narranda dearum Eleusiniarū (Cereris, & Proserpinæ) mysteria. Eodem admonemur, non esse magno supercilio & illotis pedibus, quomodo hodie vulgus facit, accedendum ad explicanda altissima sacræ scripturæ mysteria.

Cicero. *Non è palæstra.* 2

Quicquid parum nitidum est, & excultū artis pigmentis, sed horridum potius sine nitore & palæstra, id οὐκ ἐκ παλαίστρας ἐστὶ dicemus. Conuenit & in eum qui citra exercitationem, aut ingenij cultum est facundus. talis disertus est, at non è palæstra. Alibi ἀπάλαιστρος, siue ἀπαίδευτος dicitur. Palęstra corpus veluti format fingitq. vt sit habile & venustū.

Philostrat. *Equus Sophocleus.* 3

Ἵππῳ σοφοκλείῳ παραπλήσιος. De sene ætatis quidem vitio defecto, qui tamē animo est vegeto, qualem sese Erasmus noster dedit. Parœmiæ origo fluxit ex loco quodam Sophoclis, vbi equum annis grauem, aures tamen surrigentem laudat.

Istîc vellus non carpitur. 4

Παρ' ἐμοὶ πῶκος ἀ κνάπτεται, Apud me vellus non deglubitur. Ita Xenocrates hominem Geometriæ & Astronomiæ prorsus rudem à se abegit, negans primam lanificij partem apud se exerceri. Conuenit, vbi vir doctus sordidam prouinciam detrectat: aut cùm alius quis alienam & alterius loci operam à se reiicit.

Suidas. *Quid lecytho cum strophio?* 5

De dissimilibus & absonis. Affine hoc, quid speculo commercij cum gladio?

Philetes. *Quantum aquila culicem.* 6

Quoties ingens discrimen ingeniorum, aut aliarum rerum indicabimus.

Βλιτομάμμας. 7

Hominem fatuum ita appellat Aristophanes, à blito insipido olere. vnde βλίτωνας, bliteos vocat stolidos Hesychius.

Lacrymas sopitas excitas. 8 Sophocl.

Τί δάκρυον εὖδον ἐγείρεις; Quid lacrymas pergis reuocare sepultas? In conturbatorem, qui iniuriam obliteratam renouat, aut dolorem sopitum refricat.

Cubitis metiri, vt Nili incrementa. 9

Πήχεσι διαμετρεῖν, ὥσπερ τὰς Νείλου αὐξήσεις. Indicauit eo Philostratus excellentem viri eloquentiam, cuius magnitudinem & incrementū non punctis, sed cubitalibus mensuris explorare liceat. Transferri potest ad iudicij humani morositatem diuersimodam. Vt enim Nili gurgites augescentes quotannis, non vnum intra modum consistunt, (non tamen infra octo nec altiùs sexdecim extolluntur:) ita nec eodem modo iudicamus. Quem enim ille ambrosia alendum censet, hic in ordinem cogit, alius moderatius de eo sentit. De Nilo vide Plinium.

Quantum vel Midam satiarit. 10 Eunapius.

Οὗτον ἰκανὸν ἐμπλῆσαι καὶ τὸν ἐκ μύδου Μίδαν. De immensa pecuniæ vi. Tale illud Heliodori, τοσαῦτα ἐῶν, ὡς καὶ λῃστικὸν κορέσαι πλοῦτον, Tanta erat rerum omnium vis vt vel prædonum insatiabilitatem exsaturare posset.

Nauis scopulum deprecatur. 11 Suidas.

Ναῦς ἱκετεύει πέτρας, Nauis cauti supplicat. De stupidis & insulsis: vel quando inexorabilem quis deprecatur. Scopuli cæci sub vndis, non parcunt illisis nauibus.

Neoclide furacior. 12

In insigniter furacem. Neoclidem cæcum dicit Aristophanes furando longè superare videntes.

Larus fortuna superior est. 13 Suidas.

De plura possidētibus quàm necessitas requirat. De laro voraci aui, suprà.

Epirotico cane vehementius. 14 Synesius.

In Sycophantā & odiosè loquacem. Epirotici canes, ma-

gni, robusti, & celeres, aliter dicti Melossi à gente Epiri, cui cùm Pluto imperaret, canes habuit Cerberum & Orthum fratres.

Hesiod. & alij.

Fuci. 15

Κηφῆνες. Qui alienis insidiantur laboribus.

Damasc.

Saturnia vita. 16

Κρόνιος βίος. Beata, & luxus exotici dolique ignara, verè aureo seculo digna. De regno Saturni Ouid. in Metam.

Pisides.

Flumina in terram commutat. 17

Χερσοῖ τὰ ῥεῖθρα, τελματοῖ δὲ τοὺς λίθους, Amnes humum facit, mutat saxa in lacus. In præposterè omnia facientes: aut in magnicrepos, qui ex cloaca arcem faciunt: fortasse & in eum, qui saxea corda oratione ad pœnitẽtiam cõmutat, & vento quouis mobilia confirmat. Xerxes Athon montem nauigabilem fecit, fluuiósque siccis pedibus reddidit permeabiles.

Menand. histor.

Tydæus corpore, animo Hercules. 18

Τὸ μὲν σῶμα τυδεὺς, κραδίαν δὲ πάνυ ψυχρόν. De pusillæ staturæ homine, sed animo infracto.

Suidas.

Tritogenes filius, non Tritogenia. 19

Παῖς μοι τριτογένης εἴη, μὴ τριτογένεια, Sit mihi Tritogenes gnatus, nõ Tritogenia. Deprecantis fœmineum imperium. Minerua masculà virgo, & homini virile robur addere credebatur. Referri potest ad minoris impẽdij votũ. Viri enim minore impensa educantur, quàm puellæ & fœminæ.

Idem.

Rurestris locusta. 20

Ἀγρωστὰ μάντις. De otioso & reside segni. μάντις locustæ genus est, è cuius tardo incessu futurorum euentus quidã captabant.

Procop.

Ad genua venire. 21

Pessum ire, & succumbere. Similiter dixit Herodotus, εἰς γόνυ βάλλειν pro pessundare.

Aristoph.

Extibiatus senex. 22

Παρεξυλημένος. Senex inutilis administrationi rerũ. Metaphora est à linguis tibiarum longo vsu detritis. Sic Euphronius dixit παρεξυλημένον νοῦν, ingeniũ segne & hebes. Synesius, τοῖς ἐξυλημένοις τὰ ὦτα, παραπέμπει τὴν ἠχὼ κεπαυμένου τοῦ μέλους, quibus extibiatæ sunt aures, his obuersatur Echo quædam, finito etiamnum cantu.

Coquus

Coquus malè condiens. 23

Μάγειρος πονηρὸς ἀρτύων. Philostratus extulit de erudito inscitè & perperam pronunciante. Sic contrà pollicentes nos aliquid rectè curaturos esse, vtemur illo Sophoclis, ἐγὼ μάγειρος ἀρτύσω σοφῶς, ego vt coquus peritè condiam.

Hippocratis liberis cædit. 24 Galenus.

Τοῖς ἱπποκράτους υἱέσιν εἴκει. De inepto & stolidi ingenij homine. Filios Hippocratis stultitiæ nomine rident Comici ob immoderatum calorem.

Habenas injcere. 25 Eurip.

Habenas iniicere, compescere est, & impetum sistere: laxare verò, indulgere, & permittere libertatem. Virgil.

Achilleum votum. 26

Ἀχίλλειος εὐχή. Votum efficax, quo ad innocentię faciendam fidem, nostri desiderium ingratis obrepere precamur. Vsurpauit Budæus ex primo Iliados Hom. vbi ad Agamemnonem consuersus, inquit,

Ἦ ποτ' ἀχιλλῆος ποθὴ ἵξεται υἷας ἀχαιῶν

Graiugenas desiderium olim tanget Achillis.

Nubem submouere. 27 Eurip.

Obscuris rebus lucem addere, & perspicuitatem.

Vter fastu plenus. 28 Synesius.

In hominem fastu turgidum: vel eum qui à concepta opinione non facilè recedit.

Darij opes. 29 Synesius.

Δαρείου πλοῦτος. De immensis diuitiis.

Sinopissare. 30 Demosth.

Σινωπίσαι. De iis, qui præ se ferunt, quod reuera non sunt. Tractum à moribus Sinopes scorti, quæ anus cùm esset, fuci & purpurissi tectorio pro formosissima se prostituebat. Sic προσκήνιον, (id est, proscenium) pro eo quod foris speciosum apparet, intus multa fœditate sordet. *Comici veteres.*

Molones. 31 Aristoph.

De homine ingenti corpore, & prægrandi statura. Fabula Molionidarum, Euryti scilicet, & Cteati bicorporium, costarúmque tenus coalitorum nota est ex Eustathio. Eóque Nazianz. & Plutarchus μολιονίδας de concordi fratrum iugo extulerunt.

Athenæus.

Melanthio delicatior. 32

De helluone luxui dedito. Tractum à Melantho inter procos Penelopes nobili decoctore: vel à Melanthio poëta tragico ὀψοφάγῳ insigni, quem aiunt exoptasse olorinum collum, quo sic diutius dapum sensu frueretur.

Callim.

Vulpina lingua. 33

Κιναδὸς γλῶσσα, Pro dolosa & simulatoria lingua, à vulpis ingenio, quæ inter alia nomina etiam κινκὰς vocatur.

Multa noris, quibus deum fallas. 34

Πολλά κεν εἰδείης, οἷς τὸν θεὸν ἐξαπατήσεις.

Multa scias, queis vel cælestia numina fallas.

In improbos planos: seu fraudulentos prouinciarũ expilatores, nouas semper emungendæ pecuniæ tendiculas ingeniosè comminiscentes.

Suidas.

Simone rapacior. 35

Fuit Simon sophista pecuniæ publicæ depeculator, homo periurus. Aristophanes innuens furti contagium, vel in spectatores illius solos transire, nedum illos qui cum ipso commercium haberent, ait,

Vbi Simonem viderint, lupi confestim euadunt.

Synesius.

Ex eodem lare. 36

Ἐκ μιᾶς ἑστίας, Ex vno & eodem lare. pro, ex eodem principio, & origine.

Γαλῶ γαλήν' ὁρῶ. 37

Scomma in eos, qui, quæ cæsura intercipiuntur, non rectè pronunciant, neque distingunt. Tractum ab Hegelocho histrione, qui agens Orestem Euripidis, versum illum ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ γαλήν' ὁρῶ, deficiente spiritu, minus articulatè distinguens synalœphen, non γαλὼ, sed γαλῶ visus est pronunciare. Illuserunt ei Comici plerique, imprimis Strattides, & Sanyrion.

Nazianz.

Polypus, scopulo affixus. 38

Πετροφυὴς πολύπους. Homo studiis, aut alij rei ita affixus, vt nullis inde machinis auelli queat.

Eustath.

Scapha lignea. 39

Ξυλοκύμβη. Fœmina nulla formæ venustate, aut decora corporis proportione prædita, stupida scilicet vt lignum, inconcinna vt cymba.

Glomerare inglomerabilia. 40

Κλώθειν τὰ ἀσύγκλωστα. Coniungere res longè diuersissimas, & quæ omnino nexum fugiunt. Metaphora sumpta est à textricibus & filatricibus. Synesius: agens de iis qui poliricam administrationem sacerdotij muneri annectunt, quos alibi Cyrillus ait μιγνύειν τὰ ἄμικτα, miscere immissa.

Synesius.

Sirenibus ad persuadendum aptior. 41

Σειρήνων δυσπειθέστερος. De efficaci eloquentia. Achilles Alexandrinus. Quin & σειρὼ pro illecebra, & dicendi vi ponitur. Fuere autem Sirenes psaltriæ, & meretriculæ hospitum illices propter vocis suauitatem, eósque à reditus memoria alienantes.

Simocat.

Atlanticum mare cotyla exsorbere. 42

De re supra modũ difficili. Cotyla sex cyathos capiebat.

Laberus mimographus.

Iusiurandum, emplastrum debiti. 43

Iurisiurandi sacramento tanquã emplastro quopiam æstuantem irati creditoris stomachum cõprimere solemus, vnà cum excusationibus sanctissimas pollicitationes afferentes. Cognatum est illud Simocati, Iusiurandum est egregius artifex doli.

Eustath.

Aduerso astu. 44

Ἀνὰ ῥοῦν χωρεῖν dicitur qui ex ampliſſimis fortunis deiectus ad egestatem redigitur. Contrà κατὰ ῥῆν φέρεσθαι, cui prosperè in vita omnia eueniunt.

Eusebius.

Thyestæa cœna. 45

Θυέστου τράπεζα ἢ δεῖπνον. Pro immiti & cruento epulo: aut pro crudeli spectaculo. Adagij origo fabula est non ignota, qua Atreus Thyestæ fratri suos liberos epulandos apposuisse narratur.

Eustath.

Pardalis exuuium induere. 46

Παρδαλέην ἐνημμένος, dici potest homo versipellis, & ingenio varius, ac vafer. Variis enim maculis distincta est pardi pellis.

Sophocl.

Malum sectionis egens. 47

De malis extremis, & ingentibus, cuiusmodi sunt putrida vulnera, sola nouaculæ incisione medicabilia.

Homerus

Vmbræ me prohibent. 48

Ita Patroclus apud Hom. se inferis excludi conqueritur ob denegatũ sibi humationis officiũ. Quadrabit, vbi cuiusdã negotia à vilibus homũculis impediuntur. Torquebitur item in strigosos & exsangues vmbris pallore similes.

Clemens. *Habenas ignarus non tractet.* 49

Ita à negotio arduo quempiam ei prouinciæ imparem deterrebimus.

Æschyl. *Non omnia per bouem obtinebis.* 50

Μὴ πάντα χὴ βοὸς ἕξεις, Boue mactato nõ omnia habebis. Non votis neque suppliciis muliebribus auxilia parantur deorum, sed vigilando, agendo, bene consulendo prosperè omnia cedũt. vbi socordiæ atque ignauiæ te tradideris, nequicquam Deos implores.

Nazianz. *Teredo ossium, cor sollicitum.* 51

Νοὸς ἐμμελέμενος, σὴς βιβρώσκων ὀστέα, Mens plena curarum teredo est ossa edens.

Leonid. epigram. *Bupali odium.* 52

Βουπάλειον στύγος. De odio acerbo, & inexpiabili, quale erat, quo Hipponactem Ephesium poëtam Bupalus Chius prosecutus est, quãquã infelici conatu. Nã maledicos iambos poëtæ concoquere haud potis laqueo sibi gulã fregit.

Iulianus. *Bupalia pugna.* 53

Βουπάλειος μάχη. Pro virulento & dentato scripto, quo virulentiæ habenas omneis in quempiam effundimus.

Æschyl. *Pergama tristia non incolit.* 54

Καὶ δοκεῖ τε δὴ ναίειν ἀπενθῆ πέργαμα.

Habitare non triste Ilium vos remini.

In eos qui læta sibi omnia augurantur, quíque ob felicem rerum successum tantùm non sibi Dij videntur. Origo sumpta à Troia adhuc fortunata, opibus florente, & totius Asiæ imperio potita.

Eustath. *Matreæ belluam alit.* 55

In hominem inuidum, liuore percitum. Solebat Matreas quidam Alexandrinus hoc ænigmate ludere dictitans, se θηρίον τι τρέφειν, ὅπερ αὐτὸ ἑαυτὸ ἐσθίει, belluam alere seipsam comedentẽ. Talis bellua Polypus est, rodit enim suam carnem fame adacta. Talis itẽ inuidia est, quæ, vt ille ait, macrescit alterius rebus opimis.

Pherecrat. *Tempestas ingruit.* 56

Λιγὺς ἔρχεται. Quando significamus obuiam eundum esse imminenti periculo. Similis ille versus prouerbialis,

Huc expedite gnati ouem nigram ocyùs,
Nam turbidus typho molitur exitum.

Censebant autem rituales libri tempestates, cælíque injurias mactata atra bidente procurandas.

Andromachen ex anguibus concinnare. 57 Niceph.

Ἐξ ὀφέων τῶν αἱ δρομάχῳ διασκευάζειν, Anguium plexu Andromachen exornare dicitur, qui ad caussæ suæ confirmationem, aut ad operis sui ornamentum omnia vndique adminicula congerit. ὄφις ornamentum capitis est, quod crinium volutis lubrico spiratũ implexu, in modũ anguium inerrantibus fastigiatur, quo ornamẽto Andromache alioqui statura longissima, multo longior videbatur. *Iuuenalis.*

Instar olympicæ tubæ. 58 Synes. alij.

Ὥσπερ ὁ ὀλυμπικὸς σάλπιγξ. De acri & vehementi concionatore, cuius dicta non aures modò radũt, sed intima quoque animi penetralia altiùs commouent.

Mariandynus tibicen. 59 Eustath.

Μαριανδυνὸς θρηνητήρ. De cãtore flebiles modos insonante: vel poëtastro inamœni, & indocti carminis scriptore. Sunt autem Mariandyni gens Pontica, nomen habens à Mariandyno Æolensi, insigni lugubris concentus artifice. Quin & fistulas ibi natas luctui appositissimas fuisse aiunt. vnde ille Anapæsticus prouerbialis, in hominem secum discordem, αὐλεῖ μαριανδυνοῖς καλάμοις, κρούων ἰαστί, spirat Mariandynis calamis Ionicos modos sonans.

Mysorum more inclama. 60

Μύσιον ὀπίζειν. Pro, eiulare & fletu omnia miscere dixit Æschylus, & item Simonides: Barbari namque, vt Phryges & Mysij, ob natiuam vocis asperitatem olim ad funebres pompas ad ciendum luctum expetiti erant.

Serpentem foues, & is te. 61 Æschylus.

De eo qui aut filium malæ frugis educat, aut improbam meretricem, aut dogma impium animę perniciem amplectitur & fouet. Natũ ex oraculo Apoll. Tyanæi, qui à Menippo Licio à Lamia quadam tenellè adamato cõsultus, O formose, inquit, & à formosis expetite, ὄφιν θάλπητε κοὐκ ὄφις. mox ostendit illius sponsam esse meram imaginem, & materię solùm simulacrum, ex numero Empusarum, quę Veneris appetentissimæ humanas carnes ardenter expetant, & Venere inescent eos, quos postea sint deglubituræ.

Ter sex iacit. 62 Idem.

Τὲς ἓξ βάλλειν dicitur qui ex animi sententia omnia

prosperrimè cedunt. Natum ex eo, quòd olim in trium cuborum iactu treis seniones iecisse, fortunatissimum erat.

Aristides. *Lacrymæ Simonidis.* 63

De re flebili & miseratione digna. Simonides inter poëtas θρηνῳδούς, qui nænias & carmina cum lamentatione extremo mortuo accinenda scripserunt, præcipui nominis fuit.

Heliodor. *Theatrum simul aperit, & claudit.* 64

Ὁμοῦ τε ἀνοίξας καὶ κλείσας τὸ θέατρον dici potest, vel qui singulare aliquid proponens, orationem subitò aliò conuertit: vel homo sordidus, qui spem ostẽtat domi, sed mox reuocat.

Suidas. *In repagulis stare.* 65

Ἐφ' ὕσπληγος. De eo qui in procinctu stat paratus. In stadio, locus, vnde cursum auspicabantur, trauersario fune, quo cursores & quadrigæ primum tubæ signum attentè expectantes coërcebantur, exclusus Græcis ὕσπληξ, βατὴρ, βαλβὶς, ἀφετηρία, & ἱππάφεσις vocatur, nobis carceres dicuntur & repagula.

Aristides. *Veluti Minervæ calculus.* 66

Herodes Atticus, ait Philost. καὶ τὸν Ἀριστοκλέα εἶδεν ὥσπερ τις ἀθλωσᾶ ψῆφος, vidit etiam Aristoclem, velut quidam Mineruæ calculus, nimirum ad faciendam fidem illius eruditionis, dignatus eum honorifica salutatione, atque ita veluti comprobans præclaram de illo existimationem. Vtemur illo & nos, cùm quis primarij iudicis calculo absoluitur: aut quoties docti vel principis viri iudicium accedit ad laudẽ alterius. Origo eius refertur ad Orestæ iudicium, qui, cùm pares essent calculi & damnatorij & liberantes, Mineruæ calculo alteri parti accedente absolutus à crimine fuit.

Aristot. *Ieiunium olet.* 67

Νηστείας ὄζειν dicuntur, quibus grauis est anima & putidum olens. Ieiuni ob spiritus & excrementa pituitosa requie putrentia graui sunt halitu.

Varro. *Tricas conduplicare Tellenias.* 68

In eos, qui meris, & ineptissimis nugis occupantur. A Tellene nugaci versificatore natum, qui suis frigidis dictetiis innotuit.

Ἀπέ-

Ἀπέφθεγμος. 69 Homerus, Plato, &c.

Ἀπεφθέγμους, & ἀπήκτους prouerbialiter vocãt saxeos & durę ceruicis homines, quasi dicas non teneros & macerationi ineptos. metaphora à leguminibus sumpta, quæ ægrè concoctionem admittunt.

Saturnius oculus. 70 Heliodor.

Ὄμμα κρόνιον εἰς τὸν οἶκον ἐνέσκηψε, In familiam meam Saturnius oculus incubuit. De insigni calamitate, & ineluctabili exitio intelligitur, sumpta occasione à Saturni sideris malefica potestate.

Purior salillo. 71 Persius.

Comparatio prouerbialis de quacunque re inculpata, & integra. Summam veteres puritatem sali tribuebant.

Attica hostilitas. 72 Heliodor.

Ἀττικὴ ἔχθρα. De exitiali odio, aut crudeli facinore. Caussam adagio dedit Progne, Pandionis Athenarum regis filia, quæ Tereo Thracum regi innupta filium vnicum Ityn patri epulandum apposuit, vnde odium erupit, & marito & illi ipsi exitiale.

Sphingis ænigmata dissoluit. 73 Alcæus, & alij.

Νῦν σφιγγὸς χείρους εἶδυπος ἐφεκτάμην, Nũc Sphingis nodo, Oedipus explicui. Quadrabit in eum qui recondita auctorum sensa, & tenebrosos locos dexterè explanat.

Nervos frangere. 74 Quintil.

Νεῦρα κόπτειν. Pro, animi constãtiam labefactare, & sententiam, quam quis firmam habuerit, subuertere. Nerui enim tã Græcis quàm Latinis pro robore, & viribus accipiuntur.

Cyrenæus videris. 75

Athenæus ex Alexide vsurpauit in hominem inexhaustæ lectionis. Torquas in quosuis quauis ratione inexpletos.

Lateritius 76

Πλίνθινος. pro vili, & qui nullius frugis, aut pensi habeatur. Æquè prouerbialiter appellauit Cicero negotium luteum, quod nullius est momenti. Æquè item Martialis, in quendam materiam arduam humiliter tractantem,

Tu, inquit, *magnus luteum Gaure Gigantа facis.*

Ne corticem quidem dederit 77

Parthenij est in sordidum & auarum.

Hesych. *Potes tacere.* 78

Δυώσασθαι σιωπᾶν. In eos qui clanculum inter se mussitant, ne silentij fides prodatur. Confictum est à Phœnicide Megarensi in Pyrrhum & Antigonum societatem adeò arcanè ineuntes, vt ne scribis quidem credita fuerit eius fides.

In Catonium agi. 79

De eo videtur posse dici, qui in periculum exilio proximum coniicitur. Cic. Catonium deriuatum à tetrico & tristi Catonis ingenio, alludítque ad Græcorum κατάγειον, ita vt pro tetro carcere accipi posse videatur, præsertim in illo Laberij,

Tollet bona fide vos Orcus nudas in Catonium. Quidam legunt *charonium*, vt dicant sic vocatam esse ianuam quandam nomophylacij, per quam damnati abducebantur ad mortem, teste Poll. lib. 8.

Arenam superat. 80

Arenæ in infinitatis significationem frequentissimo vsu trahuntur ab auctoribus vtraque lingua. Consimilis est significatio mulritudinis in foliis, minutila pluuia, niue, astris, fluctibus, & capitis pilis, propter eorum spissitatem.

Etymol. *Ne bæon piscis molestus sit.* 81

Μή μοι βαιὸν κακὸν ἰχθύς, Ne Bæon piscículus mihi noxã pariat. Competet in hominem aspernabundum, & delicati morosíque ingenij, qui communia & vulgaria fastidiat. Bæon enim piscículus est gobio persimilis, alio nomine βλέννος à βλέννα, mucco, vilis planè & ingrati saporis.

Suidas. *Cum vulpe habens cõmercium, dolos caue.* 82

Cauendi mali, ne aut impostura exitio tibi sit, aut ne in mores transeat contagium.

Ælianus. *Mandrabuli in morem.* 83

Cùm apud multas nationes certa animantia suis diis sacra occidere religio esset? Mandrabulus ouem Samiæ Iunoni sacram, quòd sacrilegum olim eius tẽplo balatu suo arcuisset, inconsultè mactare ausus est. Vnde in præposterè aliquid factitantes dictum videtur.

Eustath. *Pro pede xenium.* 84

Τοῦτό σοι ἀντὶ ποδὸς ξεινήϊον, Istud habe xenium pede pro bouis. In eos quibus malum pro malo rependitur. Verba sunt apud Hom bubulci Vlyssis Ctesippo sagitta traiecto insul-

insultantis, vt munus illud accipiat pro bubulo pede, quem ille mendicanti Vlyssi impegerat paulò antè.

Polyb. Ἐκκυβεύειν, aleam iacere. 85

Periculum facere, & experiri ancipiti quodam Marte.

Eustathius. *Senex fathiscens.* 86

Casse senex, iuuenum te bellica dextra lacessit,
Fractus es, & vires consumptæ abiêre senecta:
Cornipedes cursu tardi, segnisque minister.

Hæc verba Diomedis Nestorem admonentis vt prælio exceedat, aprè torquebuntur in hominem, iuuentæ flore præclarum artificem, qui senectutis vitio defectus, paria cum iunioribus posthac facere nequeat.

Chrysost. *Vti nutrices lamiam.* 87

Ὥσπερ αἱ τίτθαι δίκην ὑβρεως τὴν λαμίαν, instar nutricum lamiã pueris obiicientium. Quoties inanes minas ad territandũ solùm comparatas innuere volumus.

Plutarchus *Bilem vomere.* 88

Χολὴν ἐμεῖν dicuntur, qui molestiam animo & auribus ingratam concipiunt. Natum à ventriculi natura, qui aliquid fastidiens, bilem innatantem reiicit.

Aristides. *E media flamma seruare.* 89

Ἐκ μέσου πυρὸς τὸν ἄνδρα σώζειν dicuntur, qui aut litibus irretitum, aut aliis periculis implicitum explicãt. Referendũ videtur ad Æneam, qui patrem ardente Troia humeris extulit.

Plutarch. *Immortales Gratiarum horti.* 90

Ἀκήρατοι χαρίτων κῆποι. Gratitudinis significatio est. Nam beneficij memoria in accipientis animo virere semper ac immortalis esse debet. Vnde Thaliæ quæ vna Gratiarum est, nomen à virore est inditum. Trahi potest ad personam, si dicamus virum æterna dignum memoria, in Charitum hortis immortalibus viuere.

Themist. *Archilochia vulpes.* 91

Ἀρχιλόχου ἀλώπηξ. In versipellem & astutiæ plenum. Natũ inde, quòd in vulpeculæ fabula plurimus fuerit Archilochus in carminibus aduersus Lycamben.

Galenus. *Veruecem.* 92

Κριόμυξοι. Stupidi sunt & insulsi iudicij homines, veluti

veruecino mucco scatētes. Huc spectat illud Hermippi, de eo, qui pl'habet in recessu, quàm primore frōte promittat:

Loquelam habere pecudis & faciem mihi
Videris, ast intus latet prudens draco.

Aristides. *Phœnicis instar reuiuiscere.* 93

De eo qui morbis, curis, ālitérve emaciatus ad se redit, factus viuidior: aut de vrbe ruinosa in nouā faciē restituta.

Eustathius. *Suis typus.* 94

Τὸ τύπος. In hominem inuenustum, cui rictus suis instar protuberat: vel in stupidum, qui primore etiam fronte facilè præ se ferat qualis sit.

Synesius. *Ἀποσοφίζειν.* 95

Idem adagium est cum illo suprà, *βάλλειν εἰς κόρακας*, ad coruos relegare, sed quia vnica voce profertur elegantius & venustius. Illius origo varia est, à quibusdam ad fabulam graculi Æsopici refertur, ab aliis ad coruos arte gypsatos pro albis inauspicato conspectos, ab aliis aliò.

Clemens. *Qualis hera, talis & canis.* 96

Οἵα δέσποινα, τοιάδε καὶ κύων. In impudicæ, & ebriosæ matris libidinosam & temulentam filiam.

Iuuenalis. *Gyaro dignum.* 97

Aude aliquid breuibus, Gyaris, & carcere dignum, pro facinore audaci, & cum periculo coniuncto, quod Græci βλοσυρόνδυον vocant. Breuia, maris loca sunt vadosa naufragiis infamia. Gyaros insula est inter Cycladas, immitis, & sine hominum cultu.

Sophocles. *Regula rectior.* 98

Κανόνος ὀρθότερος, regula rectior: στάθμης ἀκριβέστερος amussi exactior. Hyperbolæ sunt prouerbiales. Nicarchus loquens de gibboso, quem medicus corrigere volens, circumpositis asseribus elisa anima rectum fecerat.

Philostrat. *Mel sumis digitis delibandum.* 99

Moderatus rei alicuius vsus hîc commendatur.

Aristot. Ἐνδοσιμον. 100

Pro ansa & occasione quam arripere decet, vt τῆς ὥρας ἐνδόσιμον ἁρπάσαι, opportuni temporis occasionē obseruare. Propriè signat carmē nauticum, quod κελευσὴς remigibus acclamaturis præibat, Hesych. citharę prælusium est, quod ante cantilenam prælibari solet. Alij aliter.

ADA-

ADAGIORVM HADRIANI
Iunij Centuria VI.

Polycleti norma. 1

Πολυκλείτειος κανών, Polycletea norma. Homo omnibus numeris absolutus, opus ad vnguem factum, res extra controuersiam perfecta. Natum à Polyceti commentario, quo absoluti operis specimen artificibus præscripsit, itémque eiusdem statua absolutissima, quibus ambobus κανόνος nomen inditum fuit ab auctore. Sic & per se κανὼν siue norma sumitur. Galenus. & alij.

Pro virgine, cerua. 2

Quoties præter opinionem insperatum quid accidit: aut quoties aliud pro alio fraudulenter substituitur. Natum ab fabula Iphigeniæ, quæ cùm in Aulide ad aram Dianæ staret, futura deæ victima, ipsa quidem repentè euanuit, & in Tauricam deuecta est, immolata eius loco supposititia cerua. *Eurip.* Statius.

Fulmenta lectum scandunt. 3

Quoties seruus aut cliens supra herum vel patronum haberi præsumit: aut cùm alioqui prępostерè aliquid fit, tum fulmenta, id est, fulcra sustentādo lecto destinata onus ipsa lecti esse velle, & ab eo portari quodam modo dicemus. Varro.

Tantali mensa. 4

Τανταλου τράπεζα. De re, qua frui non liceat. Nota est fabula de Tantalo in mediis vndis sitiente, & imminentibus ori ipsius pomis frui non potente. *Petron. Arbiter.* Statius.

Voce optato. 5

Μετὰ φωνῆς εὔχου, voce precator. Hoc Pythagoræ symbolo admonebimus nihil iniustum petendum esse, sed vota nostra debere esse liberalia, quæque nullus facere dubitaret, pluribus etiam cōsciis. Natum à peruerso multorum ingenio, qui taciti apud se pudēda, votóq; omni maiora in dies flagitāt, quę corā aliis clara voce postulare vereantur. Clemens.

Ad fores venire. 6

Ἐπὶ θύρας ἥκειν dicuntur opes, honores, dignitates, Musę, Philostrat.

aliáque quæ vltro non ambienti sese offerunt. Natum ab amantibus, qui amasiarum ianuas frequentare & sertis exornare solent: vel à discipulis præceptorum ad limina studiosè ventitantibus.

Suidas.

Vnum alueare. 7

Εἷν κηρίον, vnum, idémque alueare. De sociis coniuratis, qui, aut iisdem studiis addicti sunt, aut similibus sceleribus operti.

Chrysost.

Ceræ instar. 8

De molli, aut tabescente. Simile illud, cera tractabilius, aut fingi aptius. *Damascius.*

Bucula. 9

Βοῦς Menandro dicitur homo fatuus & ignauus, cuiusmodi etiam ἀμνειακὸν Aristophani vocatur, quasi νεωτὴν ὡς ἀμνὸς, agnina sapiētia præditus, alioqui κῶν pecudem seu ouem Cares vocant.

Synesius.

Tanquam in nocturno prælio. 10

Ὥσπερ ἐν νυκτομαχίᾳ, Cum imprudentes & obiter in aliquam materiam incidimus: aut cùm ostēdimus nos haudquaquam obscurè cum quopiā congredi velle, & dissimulanter, vt alios fallamus, sed aperto Marte, & in clara quodammodo luce.

Arnobius.

Abderologus. 11

Ἀβδηρολόγος. Stultiloquus, qui nenias merásque nugas effutiens ingenij inopiam prodit. Abderitani Thraciæ populus, fatui habebantur, & frigidæ stoliditatis pleni. Sic & ἀβδηριτικὸν Ciceroni est stolidum & friuolum.

Camelus pyrrhicam didicerit. 12

Ἢ κάμηλος πυῤῥίχαν ἔμαθε κιθαρίσαι, pyrrhichā Cinesiæ camelus didicerit. Vtemur, vbi quis repugnāte natura & genio quid aggreditur, hoc modo, Discit camelus pyrrhichā Cinesiæ: vel hoc: Camelus citiùs pyrrhicham Cinesię didicerit, quàm candex iste litteras. Cinesias poeta pyrrhicham conscripsit, ad quam decursus modulatus fieret, lege carminis conflata è breuibus fermè pedibus, qui vel inde, vel à mobilitate ignea pyrrhichij dicuntur. Aristophanis interpretes.

Eleusina seruat, quod ostendat. 13

Eleusina seruat, quod ostendat reuisentibus. Rerum natura sacra sua non simul tradit. Hoc Senecæ dicto significa bimus

bimus non semel, & vnica vice effundendas esse omnes eruditionis opes. Eleusina Atticæ locus Eleusiniæ Cereris fano nobilis, quo prima frumenti satio inuecta fuit, παρὰ τὸ ἐλεῦσθαι, eam Atticæ sacrarium appellat Apuleius.

Simocatus

Medea immanior. 14

Μηδείας ἀπηνέστερος. Prouerbialis hyperbole in exsecrandam crudelitatem. Medæa Æetæ Colchorum regis filia post occisum Absyrtum fratrem, postea proprios liberos ex Iasone susceptos iugulauit.

Strabo. Ouidius.

Taurica ara crudelior. 15

Similis hyperbole in illo Iuuenalis, Mæotide sæuior ara Ægyptus. vbi Mæotidem aram vocat Tauricæ Dianæ delubrum ad ostium Mæotidis, ad cuius aram viui homines aduenæ immolabantur.

Synesius.

Num fratri bene est? 16

Μήπω δ' ἀδελφῷ σου καλῶς; Num rectè se habent res fratris tui? Scisscitatio hæc quadrat in hæredipetas, & inuidos homines, qui alterius rebus opimis impallescunt: aut qui omnem mouent lapidem, vt alienam conditionem intercipiant. Natum à Typhone, qui Osiridis fratris sui opibus insidiabatur, ad imperium per fas nefásque adspirans, atque ita præ inuidia macrescens, quod eo loco essent res fratris.

Synesius.

Nemo comatus, qui non præciditur. 17

Οὐδεὶς κομήτης, ὅστις οὐ ψωλίζεται. Omnes qui cutis mollitiem, calamistraturam, aliósque corporis cultus impensè deamant, molles & fracti censentur, & παθητὸν quiddam, si non corpore, animo saltem, præ se ferunt.

Aristid.

Smyrnæi mores. 18

Σμυρναῖος τρόπος. De gente aut homine bellicoso, pacis tempore dissoluto. Smyrnæi in dies luxui indulgebāt: sed in bello ferociores erant, quàm vt multis expediret eius rei periculum facere.

Eustath.

Capra cinnamomum. 19

Ἢ αἴξ κινάμωμον sequitur, vel amat. In eos qui rē aliquam impensè depereunt. Cinnamomum, Arabicus surculus, naribus admotus sua fragrātia lacrymas elicit vel inuitis. Si capræ porrigatur, ea catuli instar admurmurat, abeuntémque sequitur naribus, quantum potest, admotis, atque adeò

repulsa,non aliter,quàm si pabulum denegatum foret,qui ritatur.*Philost.*

Vmbris macilentior. 20

Κυρῶν λεπτότερος.Hyperbole in macros & strigosos.Dictũ est in Archestratum poëtam,qui captus, & in bilancẽ coniectus oboli pondus momento traxisse dicitur,ὀβολοῦ ῥᾳδίαν ἔχοντα.*Eustathius.*

Demosth.

Veteris monetæ. 21

Παλαιοῦ κόμματος. De homine aut re planè integra,nihílque adulterata.

Euripides.

Olim Pelasgi, Danaidæ posteà. 22

Πάλαι πελάσγοι, δαναΐδαι δεύτερον.In eos quorum opes olim firmæ & potentes fuerint, aut præpotens familia,nunc verò ea defecerint.Pelasgi numerosa & valida olim gẽs fuit, quæ errabunda passim sedes posuit,leuiq; de caussa eas mutauit, aliò atque aliò commigrans, & in infinitam adaucta multitudinem celeriter defecit.*Strabo.*

Ex eadem figulina. 23

Τῆς αὐτῆς κεραμείας.De rebus affinibus & cognatis.Simile illud Platonis,ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου.

Plutarchus

Fracti. 24

Καταγῶτας & κιναιδίους,siue fractos,molles nominant& effeminatos.Sic καταγῶτας τοὺς ἅπαξ eos appellant,quorum aures Alexandrinis delitiis assuefactæ nihil virile admittunt. *Plato, Galenus.*

Helenæ crater. 25

Ἑλένης κρατήρ.De læto nuncio,aut re animi soliciti curas diluente.Philostratus,intelligens pharmacum Nepenthes, obliuionem tristitiæ veniámque afferens.*Homerus. Plinius.*

Helepolis. 26

Ἑλέπολις.Pro delinimento,& illice vinculo,quo capitur animus,vt si dicamus luxum esse iuuentutis helepolin.*Philon* . Sunt autem helepoles machinæ bellicæ expugnandis vrbibus comparatæ,παρὰ τὸ ἑλεῖν τὰς πόλεις.

Plutarchus

Spinas colligens. 27

Τὰς ἀκανθὰς συλλέγων . De morosо homine , & importunè curioso,qui in disputationibus nunc hoc,nunc illud incessit,& in controuersiam trahit.

Somni plenus. 28

Τ῎πνου

Τ῎πνου μεστός. De stupido, aut oscitabũdo parũque attẽto. Aristides.

Suilla harmonia. 29

Τὸς ἁρμονίας.De incondito,& indocto clamore, qualis est eorum,qui ab artibus nomen vsurpant. Idem.

Monitor capras age. 30

In consultorem ineptum, qui alteri dictare parat consilium,ipse supra stiuam non sapiens. Idem.

Dædali machæra. 31

Δαιδάλου μάχαιρα.Dolus vafrè ingenioseq; excogitatus.Natum à Dædalo qui profugus ad Cocalum Camici regem supplex,astu insigni effecit,vt regis filiæ feruentem aquam per tectum infunderent , quæ per tubulos delata Minoëm persequendi illius studio eò delatum, sesеque in balneo lauantem perussit & exstinxit. Pindarus.

Ad aliud proœmium transeo. 32

Μέτειμι ἐπὶ ἕτερον προοίμιον.Quoties aliud propositum vrgemus , aut diuersam à priore sententiam amplectimur, aut rationi prolixè explicatæ secundam atteximus . Sumptum à Stesichori , lyrici palinodia , quam in Helenæ à se prius vituperatæ encomium conscripsit. Aristides.

Βυσαύχλω incuruiceruicus. 33

In fraudulentum insidiosumq; simulatorem . Tradunt Physiognomici,homines obstipo capite&in humeros contracto maximè fallaces esse.Et animantia,quæ aliis insidias moliuntur,aut iram premunt, ceruices obliquant, quoties insultũ meditantur,quod in vulpibus,&canibus videre est. Xenarch. Pacuu.

Agamemnonium epulum. 34

Ἀγαμεμνόνιος δαῖς ἢ τράπεζα,In eos qui amicè accepti medicatum poculum hauriunt,aut Italicam offulam sorbent, aut alioqui proditoriè interimuntur. Refert Homerus Ægysthum lauto cõuiuio exceptũ Agamemnona interfecisse,vnde & natum prouerbium.

Achææ,non Achiui. 35

Ἀχαΐδες οὐκ ἔτ' ἀχαιοί.O verè Phrygiæ,neque enim Phryges . Prouerbialis morsus in eos, qui præter verborum tumorem nihil habent pectoris aut virilitatis , minimùm à feminis discrepantes , quarum tam proprium est garrire, quàm sit virorum præclara edere facinora. Homerus. Virgilius.

Ἐν χρῷ. 36

Xenoph. & alij. Ἐν χρῷ, quasi dicas in cute, pro admodum vicino, & quasi in confinio: aut pro coniuncto. οὐ πρὶν ἢ ἐν χρῷ γλιστάσαι τῷ κινδύνῳ, non prius, quàm in cute versaretur periculum.

Ad manus ferre. 37

Crat. com. Εὐπρεπὴς μὲν ἦν, ὀνόματος δ' οὐδὲν ὅτι χεῖρας φέρων, Speciosus videris, at nominis nihil ad manus affers: quasi dicat, secundũ Eustathiũ, non magnum habere illum nomen & prolixum, ad modum eorum, qui magna trahunt vestimenta, vt oras extremas manibus excipere cogantur. Videtur tamen paroemia à pondere deducta, vt dicat breue nomen parum afferre momenti, & ponderis. nam manibus pondera explorantur. Vtvt est, ὅτι χεῖρας φέρει, est nobilem esse, & spectatæ famæ.

Stobæus. *Ioui paria intonat.* 38

Par Iouis imperio fremit & capite arduus exit. Dicetur in superbum, & grandiloquum.

Synesius. *Tanquàm pauo circumspectans.* 39

Καθάπερ ὁ ταὼς πρὸς τὰ πτερὰ ἑαυτὸν, pauonis in morẽ seipsum circumlustrans. In philautum. Pauo gemmantes suas pennas mirari solet, & ad laudes suas explicare opes.

Collaria cadauera. 40

Arisoph. Νεκύες μεσαυχενες, velut cadauera collo tenus medio. Popinones perditi, perpetuis comessationibus luxúque tempus terentes, qui vitam gulæ delitiis metiuntur.

Veriora Bacidis dictis. 41

Ἀληθέστερα περὶ σιβύλλης ἢ βάκιδος, veriora Sibyllinis, aut Bacidis oraculis. De rebus minimè cõtrouersis. Fuit Bacis ex iis quos fatidicos vocant. *Dion. Chrys.*

Cappari victitas, qui potes anthia. 42

Plutarch. In sordidum: aut medicum scholas aperientem, vel alioqui hominem parui animi. Anthias piscis est non ignobilis, quem sacrum, & à felici nominis augurio, καλλιώνυμον vocant. Plutarchus. Simile est, corium redolet, cùm possit vnguenta.

Synesius. *A scapha in triumphalem quadrigam.* 43

De quouis è fœce hominum ad magnas opes dignitatésque prouecto, qualis fuit nuper Iulius Ligur, post sedentariam operam in ducendo scalmo diu nauatam, Sixti Pontificis

tificis beneficio insignibus Ecclesiasticorum honorum ornatus, tandem ad Pontificatum maximum emersit.

Ferreus. 44

Σιδηρεῖς. De impudente & frontis vacuo. *Cicero, &c.*

Geminas chordas ferit. 45

Διπλᾶ κρούειν dicuntur, qui duobus dominis seruiunt, aut qui ancipitem fouẽt sententiã, neutrò inclinantes. *Aristid.*

Equum Scytha. 46

Τὸν ἵππον ὁ σκύθης, subaudi, βδελύσσεται ἢ μυσάττεται, aduersatur, aut fastidit. De eo qui in propatulo rem quampiam reiicit, clàm appetit: aut de eo qui duplex vna è re commodum captat. nam Scythæ equo, & ad itineris expeditionem vtuntur, & ad pastum, vrgẽte nimirum fame, epoto è secta vena sanguine. *Suidas, Clemens.*

Sartaginum pernicies. 47

Quibus adagiis parasitorum infamis gula apud veteres traducatur, hîc lubet prolixius recensere. Primùm apud Athenæum λοπαδαγχόνας, seu λοπαδάλιχνας dicuntur, pestes & pernicies sartaginum, cuncta abligurientes. Idem eos vocat αἰσίους λαρύγας, ἀλλοτρίων κτεάνων παραδειπνίδας, exitiales gulas, alienarum opum tuburcinatores. Apud Suidam eiusmodi helluo ταγηνορυδοθήρας audit, quòd patellas venetur: apud Athenæum iterum κοιλοδαίμων, quòd ventris studio felicitatem metiatur; Alibi ἐυθεσίδουλος, buccearum mancipium, ab ἔνθεσις, quod turundam denotat. γαστρόπληξ quoque Eustath. teste, quòd abdomini totus inseruiat. κνισολοιχὸς maioris veh ementiæ vocabulo, quàm τραπεζολοιχὸς, vtrumque tamen audit, hoc, quòd mẽsas illingat: illud, quòd nidorem è cibis surgentem rabido ore carpat, atque illingat quodammodo lambente lingua. γάστρις, ventrio, ab inexplebili aluo. ψαμμοκόλαξ, quòd offulas adulabundus carpat: ψαμμολάφος, quòd offulas abliguriat. ψαμμόλεθρος, offarum pernicies. παντοφαγυγξ seu potiùs παντοφαύγξ, quòd inexpletus gurges cuncta absumens, siue quòd inexhaustum pelagus sit illius gula. λιβανοχάων, seu quòd lebetibus & fercula gaudeat, siue quòd eduliorum lebetibus excoctorum sit veluti Charon quidam. θυεόπαξ, aut θυεόρπαξ, quòd alienis foribus insidietur, ambiens alienam quadram. κισηρεάπεζος, teredo, & cosus mẽsarum. μισηνυδροποχύσης, quòd sæpius inter cœnandum saburram exoneret, vt depleto ven-

tri nouum onus identidem iniiciat, à μασπλίζ, καὶ δρποζειν χέζειν. συλλαπαυσιφάγος, ad nutum manduco, quòd coepulantes aliis, annuere dictis omnibus, ventris causſa, neceſſe habeãt. κέμζος, quòd tanquã ſcapha nauem onerariã, menſam ſectetur. *Suidas, Euſtath. Athenæus.*

Cerebrum interius inquirere. 48

Pro, occultiorem ſenſum, laténſque myſterium inueſtigare, & medullam exquirere relicto cortice. Fulgẽtius. Sic Græci φοίνικος ἐγκέφαλον, palmæ arboris cerebrum, & ἐντερεώνων arboris medullam inteſtinam vocant.

Mandibulis alienis ridere. 49

Hom. agens de Penel. procis, quibus ſuæ proteruiæ pœnas capite luituris Minerua ementitum cachinnum immiſit, & mente emotos reddidit: οἱ δ' ἄλλη γναθμοῖσι γελοίων ἀλλοτρίοισι, Illorum at riſus buccis alienus inerrat. Vbi Euſt. idẽ aliis verbis affert: ξεναῖς γελᾶν παρειαῖς, peregrinis buccis ridere. Dicetur adagium de riſu non vero, neque ex animo profecto, vt eorum eſt, qui præ ira naſum criſpant, aut præ conſilij inopia animi hærentes in re non ridicula riſum cient. Similiter dicemus eos, qui inuiti cibum ſumunt, ἀλλοτρίοις γναθμοῖς ἐσθίειν: eos, qui inuiti manum operi admouẽt ἀλλοτρίᾳ χειρὶ πόνεσθαι, &c.

Homer.

Labiis ridere. 50

Χείλεσι γελᾶν, non diducto ore, & vultu liberè exporrecto, ſed ringentium in modum renidere, & quaſi in Sardonium riſum ſolui, qui fieri ſolet cum morſu animi mœrore grauati.

Syneſius.

Telchines. 51

Homines fraudulenti & malefici impoſtores. Perhibentur olim fuiſſe Telchines nouem, Rheæ comites in Cretã proficiſcenti, venefici & præſtigiatores inſignes, dicti παρὰ τὸ θέλγειν, quod decipere eſt, & item in aliam naturam mutare: iidem vocati fuêre à nociuo manuum opere παλαμναῖοι.

Gregor. Palama.

Vuæ paſſæ ſimilis. 52

Ἀσταφίδι ὁμοίας. In ſenilem ætatem rugis contractam, & paſſa cute ſtrigoſam.

Tertullian.

Hamaxobio inſtabilior. 53

De homine inſtabili, & incertis ſemper ſedibus nouas veteribus cõmutante. Sunt Hamaxobij Sarmatæ plauſtra pro

pro ſedibus habentes, ab ἅμαξα, plauſtrum, & βίος victus.

Nauem rectam ſemper. 54

Neptune non te latet, rectam me ſemper rexiſſe nauem. *Ariſtides, Seneca.* Quoties teſtatã & ſpectatam fidẽ noſtrã, atque integritatem ſignificare volumus.

Theramenes. 55

Ariſtoph.

Dicitur de verſipelli & in vtramque partem dextro, qui pro re nata, nunc harum, nunc illarum ſit partiũ. Fuit Theramenes Iſocratis præceptor, & magna dexteritate Athenis rempubl. adminiſtrauit, adeò vt egregiè tempori ſeruiendo, factionibúſque ſe applicando, cothurnus (congruit id calceamenti genus vtrique pedi) audire cœperit.

Imbrij & Lemnij. 56

Euſtath.

Tergiuerſatores, & qui ſibi conſcij iudicium declinant, abſentiam in Imbro aut Lemno prætexentes.

Patroclum ſub ſpecie. 57

Plutarchus

Πάτροκλον προφάσιν, ſubaudi, πιθέναι, Patroclum obtentum facere, aut prætexere. In eos, qui rei cuiuſpiam gratia ſimulant ſe facere aliquid, quod reuera aliorſum faciunt. Occaſionem adagio Hom. præbuit, vbi Briſeida necẽ Patrocli lugentem reliqua feminarum turba ſequitur, non tam Patroclum, quàm proprias ærumnas deflens.

Squilla rubicundior aſſa. 58

Athenæus

Ἐρυθρότερος καρίδος ὀπτῆς. De eo qui pudefit vel caſtigatus vel ſcommate adſperſus. Sunt καρίδες piſces, quos Latini gambaros, nos garneros vocamus, qui elixi, aut aſſi toti rubeſcunt, prius albicantes.

Pyrrhonia hæſitatio. 59

Galenus.

Πυῤῥώνειος ἀποχή. De iis qui nihil certi decernunt, ſemper dubitantes. Fuit Pyrrhon Elæus Philoſophus, qui deſperata veritatis inquiſitione, temerè omnia diu rimatus, in ſingulis hæſitabat. Eius aſſeclæ dicti ſunt ἐφεκτικοὶ, quòd ſuperſederent quicquam aſſerere. ἀπορητικοὶ, ſiue ἄπορροι, à perpetua hæſitantia. σκεπτικοὶ, quòd perpetuo conſiderarent: ζητητικοὶ, quòd inquirerent vſque: Academici poſtremò.

Caricum ſchema. 60

Heſychius.

Καρικὸν σχῆμα. Effrenata libido, ſeu potius certus eius modus, qua de re exſtant portentoſa Petri Aretini ſchemata.

Omphacinus. 61

Ὀμφακίαν nominant Græci hominem durum, & præfractum, translatione petita ab immaturis vuis. *Aristoph.* Et ediuerso, πέπονα quasi maturum, vocarunt hominem placidum. *Aeschylus, Athenæus.*

Eustathius.

Libera in Cynadra aqua. 62

Ἐν κυνάδρᾳ ἐλεύθερον ὕδωρ. Adhortatio est ad libertatem. securius enim dulciusque aqua viuitur in libertate, quàm magna rerum abundantia seruitur. Cynadra fons est Argis à perfugio canis nomen habens, è quò serui in libertatem asserti, poculum hauriebant.

Lippus oculus solis radios non fert. 63

Non illico perspicua sunt lectori medicos aut Theologicos libros euoluenti, penitiora mysteria, nisi iis doctrinis imbuto.

Clemens.

Vespa acerbior. 64

Σφηκὸς δριμύτερος. De præferoci & crudeli. Vespæ ictus haud temerè sine febri sunt, eiusque ter nouenis punctis hominem interire aiunt.

Ceruina senectus. 65

Ἐλάφειον γῆρας. Attribuitur vehementer longæuo. Hesiodus cornici, teste Plinio, nouem attribuit nostras ætates, quadruplum eius ceruis. *Iuuenalis.*

Fulicam cygno comparas. 66

De rebus, & personis maximè inter se dissimilibus, conuenient hi Paulini Nolani ad Ausonium versus:

Si confers fulicas cygnis, & aedona parræ
Castaneis corylos æques, viburna cupressis.

Fulicæ colore sũt fusco, cygni albo. Luscinia vocis amœnitate auium regina est, parra stridula & ingrato sono. Castaneæ & cupressi editæ sunt & proceræ: coryli, auellanæ, & viburna depressa & humilia.

Eustath.

E scala. 67

Ἐκ κλίμακος. De iis, qui de industria otiũ captant. Pugilibꝰ tempus diu terentibus scala olim inferri solebat, vt diuulsi & suum vterq; locum obtinentes distinerentur, ne in circumcurrendo ictus acciperent, sed suum quisque locum obtinens quali quali manuum obiectu se defenderent.

Idem.

Lumbos fractus, vt Mysius asinus. 68

In molles & effeminatos. In Mysia rarissimi sunt asini, quibus

quibus rectum sit dorsum circa lumbos, aut ilia.

Ouo nudior aut glabrior. 69

Nicias epigramm.

In caluos, aut derasos.

Tranquillitate caluior. 70

Demetrius Phaler.

Φαλακρότητος ἀδίας. Simile superiori. Natum inde, quòd tempestate crispentur omnia & horreant: contrà in serenitate & aëris malacia, nuda & quodammodo calua iaceant omnia. Sic Mart. *Læuior es conchis Galle Cytheriacis.*

Sphettius. 71

Σφήττιος, virulentè mordax & sycophanta dicitur à Sphettiæ gentis ex Acamantide tribu ingenio. Sic σφήττιον ὄξος, pro acerrimo aceto dixit Aristoph.

Araneis abundat. 72

Homerus. Hesiodus.

Καὶ ἀφείκτια ἔχειν. De eo quod desertum est & incultum. transferetur appositè ad ignauiam ingeniorum, aut oscitantiam interpretum, obscura loca prætereuntium.

Manus in Ætolis habet. 73

Τὼ μὲν χεῖρε ἐν αἰτωλοῖς, ὁ δὲ νοῦς ἐν κλωπιδαῖς. Manus vtraque in Ætolis, at mens in Clopidis. In eum qui & flagitiosè manibus donaria efflagitet, & furaci animo opes inuolet. Allusio est ad etymon Ætolorum, quod est αἰτεῖν ὅλον, totum flagitare: & Clopidarum, quod est κλοπή, furtum. *Aristoph. Homerus.*

Turtur cantat. 74

Suidas.

Τρύγων φύλλα. De inepto cantore, aut poeta. Turtures nõ tam canunt quàm gemunt.

A lineis excidere, lineæ insistere. 75

Cicero. Tertullian.

Pro, ab instituto aberrare: & contrà, in instituto permanere. Translatio est à Geometria, quæ lineis omnia perficit. Eôdem pertinent, eisdem dimicare lineis, pro, intra certa argumentorum sepia permanere. Lineas aliquas præducere, pro, certam materiæ legem præfinire. Ad lineas, & in gradum, pro, ad propositum. Lineis claudere materiã, pro, stata quædam argumenta præfinire, intra quæ oratio coerceatur. Metaphora sumpta est à luctantium lineis, quas intra decertant.

Lapis molaris. 76

Plato, &c.

Λᾶς ὁ λίθος μυλίας. De stupido & cerebri experte.

Syneſius. *Decumami fluctus malorum.* 77

Κακῶν τρικυμία, Malorum decumamus fluctus. De ingentibus calamitatibus. τρικυμίαν tempeſtatem eſſe volunt grauem, qua tres vndarum cumuli in vnum coeunt, Latini de cumanum fluctum appellant.

Nazianz. *Euannatio ad omnem auram.* 78

Λικμησις ἀνέμου πάντα αἴρεμον. De leuitate, qua ſententiam vnam in omnia flectimus: aut qua citra iudicium opinioni omni fidem deferimus: quod noſtrates vocant, Chlamydē omni vento obuertere.

Idem. *Statua viatores omnes intuens.* 79

Symbolum, aut dictum, quod diuerſimodè interpretari poſſis.

Demoſt. Ἐξορχεῖσθαι. 80

Ἐξορχεῖσθαι & ἐξορχήσασθαι, Extra templi veſtibula chorꝛas ducere. Pro, arcana & reticenda in vulgus edere, publicíque ea iuris facere.

Virgilius. *Minis occidit.* 81

De vana interminatione, qualis eorum eſt, quibus Mars eſt ventoſa in lingua.

Athenæus. *Anguilla inſtrigmento.* 82

Ἔγχελυς κατὰ γλοιοῦ. De homine lubricæ fidei. Anguilla & per ſe, & oleo imbuta minimè manibus ſtringi poteſt.

Syneſ. &c. *Cyceon.* 83

Κυκεών. Pro turbulenta rerum confuſione: aut conturbatore, omnia ſurſum deorſum miſcente. Eſt κυκεὼν propriè confuſanea liquorum potio, caſeum, mel, & farinam recipiens, Latinè cinnus ſecundum quoſdam: vnde κυκᾶν & συγκυκᾶν conturbare eſt, & collidere. Ariſtoph.

Arnobius. *Faber cadit, cùm ferias fullonem.* 84

Quoties ſignificabimus immerentē plecti aut perſtringi: vel victo vno, alterum etiam cadere.

Sannas. 85

De homine ſtolido & ſtulto, qualis Margites narratur fuiſſe, qui ſponſam attingere non eſt auſus, ne matri rē illa proderet, veritus. Natum à Sanna quodam morione Comicis noto: vel à Sannis Aſiæ gente rudi & barda.

Galen. &c. *Leo prius, nunc leporem agit.* 86

In hominem delicatum, olim ſtrenuum & ferocem.

Indo-

Indoctus pater filium erudit. 87 Sophocl.

Πατὴρ ἀδίδακτος παῖδα νουθετεῖ. In eum, qui doctiorem docere velit: aut malè conſulentem alteri.

A caluo ad caluum. 88 Dion.

Ἀπὸ τοῦ φαλακροῦ μέχρι τοῦ φαλακροῦ. Cùm ſignificabimus neminem excludendum eſſe, aut prætereundum.

Argiuos exarmat oraculum. 89 Plutarchus

Τοῦτ' ἐξοπλίζει τοὺς Ἀργείους λέων. Exarmat Argiuam gentem hoc oraculum. Cùm firma per ſe, & certa argumento valido conuelluntur. Exarmamus propriè belluas, cùm eis vngulas, aliáque naturæ armamenta adimimus. Sic Plinius dixit, exarmare accuſationem, pro, infirmare.

Καπνοσφράντης. 90 Euſtath.

Fumum olfacere dicitur homo ſordidus: aut paraſitus, qui alienæ culinæ nidore ducitur.

Turbinem felix proſpecta. 91 Varro.

Ἐξώσω ἄτυχης ἄρει. In rebus proſperis de aduerſa fortuna timendū. ἐξώστης ventus eſt procelloſus, quaſi dicas quaſſatorem, παρὰ τὸ ὦσαι, ab impellendo.

Amara bilis amaris pharmacis proluitur. 92 Plutarchus

Moroſi hominis improbitas ſimili aſperitate frangenda eſt: aut calidum facinus aſperioribus verbis caſtigandum. Nazianz.

Mulgens hircos ſanguinem ducit. 93

Ποιμαίνω ἀμέλγει, εἰ θέλει, κἂν τοὺς τράγους, ἀλλ' αἵτη γάλακτος αἱμάτων πηγὰς ὕστι, Mulgere & hircos, ſi velit paſtor poteſt, Sed ſanguinis pro lacte ſalientes fluent. Subditi non exſugendi ſunt, vſque ad vitalis ſanguinis fontes.

Canis clanculum mordens. 94 Suidas.

Κύων λαθραῖος. In inſidiatores dolum blando riſu prætexentes.

Menſura aquam bibens. 95

Μέτρῳ ὕδωρ πίνοντες, ἀμέτρως μάζαν ἔδοντες, Menſura aquam bibentes, abſque menſura mazam vorantes. Quadrabit in helluones viniperdas.

Crocum in Ciliciam. 96 Suidas.

Ἐς κιλικίαν κρόκον. Vbi quis in dites munificus eſt & liberalis. Ciliciam circa Corycum vrbem & in Tmolo monte croci fœtura, abundare teſtatur Virg.

Morsimi versus quis descripserit? 97

Η μορσίμου τίς ῥῆσιν ἐξεγράψατο; Quis verba Morsimi velit describere? Cùm quid ineptius est, quàm vt edisci, aut describi, aut etiam prælo excudi mereatur. Morsimus apud Aristoph. audit frigidus admodum tragœdiographus.

Aristoph.

Pisandri galea & supercilium. 98

Πισάνδρου λόφοι καὶ ὄφρυες. In Thrasones, qui cùm res postulat, timidi sunt, & sibi post principia loco cauēt. Natum à Pisandro homine supra modum meticuloso, qui tamen & procerus erat, & galea tribus conis insigni, armisque speciosis vtebatur.

Eustath.

Dicelites. 99

Δεικελίτας siue δικελίτας Græci vocant affectatores dicacitatis, qui alium quempiam in scommatis imitantur, à δίκελον, quod propriè sit Ioui assimilis effigies, & abusiuè quæuis similitudo: aut frigidos vocant vocabulorum mimos & affectatores, qui non contenti vsitatis vocibus nouas fingunt.

Nazianz.

Duro flagello mens docetur rectius. 100

Σκληρὰ δὲ μάστιξ παιδαγωγεῖ καρδίαν. Periculorum magnitudine cautiores plerumque reddimur.

ADAGIO-

ADAGIORVM HADRIANI
Iunij Centuria VII.

Caris loco habere. 1

Τίμ δὲ μὲν ὡς χαρὶς ἄσει, Mihi Caris vice habetur. Achilles suum erga Agamemnonem stomachum detegēs, significat nihili illum se facere, & vilissimi mancipij loco habere. Huc vsque omnes interpretes consentiunt: verùm in ratione disquirenda, ita eos dissentire ostendit Iunius, vt nullibi magis. Plutarch. Synesius.

Bibliotheca animata. 2 Nazianz.

Βιβλιοθήκη ἔμψυχος, καὶ ἀνεπαποθῶ μουσεῖον, animata bibliotheca, & viuum Musæum. De homine valde erudito.

Gubernatori somnolento aut cani vicini ne benefacito. 3 Suidas.

Beneficium inutiliter consumendum non est. Vicini canis bene pastus redit ad priorem dominum: nauclerus somno deditus fortunas negotiatoris & vitam extremis periculis exponit.

Cedrus cecidit. 4

Ὀλοκλιζέτω πίτυς ὅτε πίτυωκε κέδρος, Ploret picea quòd cedrus cecidit. Potentiorum ruina documentum est minoribus modestiæ. Cedrus arbor omnium proceriſſima est.

Aliena in miseria cruciatum proprium metit. 5

Ἐπ' ἀλλοτρίαις συμφοραῖς ἰδίας καρποῦται λύπας. In eos, qui necessariorum miseriæ spectatores, animo inde non leue vulnus concipiunt: vel qui, dum alienam miseriam leuare satagunt, ipsi proprias molestias ceu fructus percipiunt.

Præ Nili catarractis. 6

Τῶν γλώσσαν αὐτῶν καταῤῥεῖν ὑπὲρ τοὺς νειλώους καταῤῥάκτας, Dum lingua eius vehementius præcipitat, quàm Niliaci catarractæ. De vehemente eloquentia. Catarractes locus est in Nilo, vbi inter occursantes scopulos non fluere creditur, sed ruere. Zezes.

Equus sessorem rapit. 7 Greg. presb.

Ἵππος τὸν ἱππάτην subaudi ἁρπάζει. Cùm orationis impetu

abducimur, & in aliam diu ertimus materiam.

Abaridis sagitta. 8

Ἀβάριδος οἰστός. De velocibus dicitur, vt & Pegasus. Nazianz. Abaris è Scythia in Græciam legatus Athenas venit, memoratúrque, inquit Suidas, eius fabulosum iaculum è Græcia ad Hyperboreos vsque Scytas deuolantis.

Nazianz.

Circa radices montis hærere. 9

Περὶ τῶν ὄρεως ποσπόδας τρίβεσθαι. De iis qui ad præcipua artis capita non adspirant, sed in triuialibus & vulgaribus inhærent.

Philostrat.

Arma Achillæa. 10

Ὅπλα ἀχίλλεια. Cùm alienam viri docti eloquentiam optamus: aut patrocinium principis, quod ab iniuria maleuolorum nos tueatur: quemadmodum Patroclus Achillis armaturam apud Hom. vt Troianos falsa armorum imagine deceptos bello absterreret.

Synesius.

Vomentum in numero. 11

De iis, qui leuiusculè & citra mentis iudicium loquũtur, aut scribũt, Aristides Smyrnęus, cùm M. Antoninus ipsum audire gestiret, hoc dixisse legitur, hodie proponito, & cras audito: neque enim è numero vomentium sumus, sed exacta cura elaborantium.

Aristid es.

Fures ipsi accusant. 12

Οἱ φῶρες ποσπυκάλουσι, Fures ipsi accusationem intentãt. In eos, qui cùm manifestò criminis teneantur, priores accusandi partes suscipiunt, vt suspicionem offensæ eximant, integritatémque mentiantur.

Suidas.

Herculis ædem mulier non intrat. 13

Γυνὴ εἰς ἡρακλείους οὐ φοιτᾷ. In eos qui rei alicui indignè manus iniiciunt, eámque attrectant. Excludebantur feminæ è fano Herculis, velut illius opprobria, ob seruitium Omphalæ Lydorum reginæ præstitum.

Idem.

Rete inflas. 14

Δίκτυον φυσᾷς. Inter impossibilia annumeratur rete foraminosum vento distendere.

Stobæus.

Senex vox & vmbra. 15

Τί δ' ἄλλο, φωνὴ καὶ σκιὰ γέρων ἀνήρ, Nihil aliud est, quàm vox & vmbra vir senex. In senem garrulum & loquacem.

Hydrar-

Hydrargyro furacior. 16

Ὑδραργύρου κλεπτότερος. In auaros. Argentum viuum Chymistæ Mercurium vocant, à Deo furum magistro. Habet enim illud eam naturam, vt omnia, quæ fusilia sunt, in se rapiat & recipiat. Ioan. Zez.

Vnida vita. 17

Ὑηδὸς βιός. De viuendi genere delicato & lasciuo. Pinguedo in humiditate consistit maximè, quippe carnium molem humectiorem molliorémque obtinentibus obesulis. Plutarch.

Summis auribus insidet. 18

Ἄκροις ὠσὶν ἐφιζάνει. De eo quod perfunctoriè auscultamus, quodq; difficulter credimus, & cum aurium fastidio. Philo.

Ne ad Adonia quidem. 19

Οὐ γὰρ ἂν ἀξίωσαν ἐγὼ Ἐμοὶ διδάσκειν, οὐδ' ἂν εἰς ἀδώνια, Quem ne quidem digner doctorẽ habere vel sacris Adoniis. Cùm doctrinam alicuius, triuialem tantùm & planè cõmunem eleuabimus. Adoniorum sacrorũ religio & cultus erat plãgere & lamentari quo nihil vulgarius, præsertim in feminis. Athenæus.

Neque defraudat, neque marginem excedit. 20

Ὡς μήτε κεγῦσαι, μηδ' ὑπὲρ χεῖλος βαλεῖν, Vt nec defraudet, neve excedat marginem. Quoties moderationem ac temperamentum significabimus. Venditores eam æquitatem in mensura obseruant, vt neque concutiant metretem vt excidat, quod mensum est, neque tantum affundant, quod superfluat. Hesychius.

Hirundo ætatem loquitur. 21

Ἡ χελιδὼν τὸ θέρος λαλεῖ. Cùm indicio non vano certũ de futuris euentum ominamur.

Chalanes turris. 22

Χαλαίνης πύργον vocat Nazianz. conciliabulum improborum, machinantium diuersa in aliorum perniciem. Chalane regio fuit, in qua Babel turris fuit condita.

Quid cothurnus non clava? 23

Τί κόθορνος ἢ ῥόπαλον συμπλέκεται; Quid conueniunt cothurnus & clava? De incongruis & indecoris. Aristophanes in Ranis Bacchum cocroto & cothurno induit, quibus superiniicit tergus leoninum cum clava.

Adulter adulterum trahit. 24

Ἕλκει μοιχὸς εἰς μοιχόν. In morum contagionem: vel similitudinem ingeniorum. Suidas.

Nazianz. ### *Ver vnicum inter anni parteis.* 25

De viro ad miraculum vsque docto, Εἷς μὲν ἔαρ ἐν ὥραις, εἷς δὲ ἥλιος ἐν ἀστράσιν, ver inter anni partes vnicum, vnus inter astra sol.

Aristides. ### *Violento remigio.* 26

Βιαίᾳ κώπῃ fieri dicitur, quicquid per molestias, ac rerum difficultates quæritur. Idem fermè est, δυσὶ πλοῖς, altero cursu, cùm remi opera vtimur, aduersante vento.

Sophocles. ### *Senis ira.* 27

Γέροντος ὀργή. De ira languida, & quæ facilè sopitur: quod in senecta omnes affectus sint languidiores, & celeriter cadant.

Homerus. Plin. ### *Ne sol quidem sciet.* 28

Οὐδὲ ὁ ἥλιος γνώσεται. Cum promittemus consilium, aut factum aliquod non detecturos esse.

Aristides. ### *Omnibus iudicibus vincit.* 29

Πᾶσιν τοῖς κριταῖς νικᾷ. De eo, cui cuncti primas parteis deferunt.

Idem. ### *Vna voce vincere.* 30

Eandem vim habet, Μιᾷ φωνῇ νικᾶν, pro, omnium calculis obtinere. In suffragiis qui vna totius populi voce deligitur dissentiente nemine, primus est.

Idem. ### *Qui sitiunt, silentio bibunt.* 31

Οἱ διψῶντες, σιωπῇ πίνουσιν. Qui procantur, aut honores ambiunt, nullis consciis animi consilium exsequuntur.

Synesius. ### *Bubulum obtueri.* 32

Βόειον ἐμβλέπειν. Defixis oculis obseruare. Natum fortasse, quod grandes oculos bos habeat.

Manliana. 33

Manliana Cicero scripta appellat horrida, nulláque varietate condita, qualia sunt glossemata Accursiana. Leges enim Manlianæ vniformi & vetere loquendi consuetudine auribus ingratæ erant.

Philostrat. ### *Quod magas inter organa.* 34

Καθάπερ ἐν τοῖς ὀργάνοις ἡ μαγάς, Vt inter instrumenta Musica mag as. De eo, qui se nouit attemperare hominum moribus, & tempori: vel quæ, vtrinque immodica sunt, moderari: vel in eos, qui scientiam, quam ex professo docēt, litteratis deliciis adspergunt. Quale instrumentum magas fuerit, ambigunt interpretes: illud constat, geminum sonum repræsentasse, & exiles modulos grauioribus, & rursus acutiores grauioribus contemperasse.

Nihil amplius est. 35

Οὐδὲν ἔτι ἐστίν. Hac meiosi prouerbiali vtitur Aristides agens de sene imbecillo, olim strenuo.

Cicadæ humi canunt. 36

Τέττιγας χαμόθεν ᾄδουσιν. De ingenti vastitate. Notum est ex Plinio cicadas non nasci in raritate arborum, ideóque excisis arboribus, quod in magnis hostium depopulationibus euenit, rarescere, & quasi commune damnum deplorare. Aristot. el.

E diuerticulo. 37

Ἐκ παρόδου fiunt, quæ perfunctoriè, aut negligēter. Heliodorus, Chrysostomus, Cicero.

Cercops. 38

Pro vafro & impostore: à vulpis moribus, quæ κέρκῳ cauda huc illuc mota canes venaticos eludit: vel à Cercopibus Lydiis duobus insignis nequitię fratribus. Vnde & κερκωπίζειν decipere est, & circumuenire. Philo, &c.

Colossi fragmenta. 39

Athenæus.

Κολοσσοῦ παραγράμματα dici possunt docta eruditi hominis commentaria, aliáve opera: vel litterati discipuli insignis præceptoris. Colossi moles sunt statuarum, turribus pares, dicti vel ab ipso auctore: vel ἀπὸ τῦ κολούειν τὸ ὄσος, quòd altitudine officiunt spectantium oculis: vel à vasta inanitate specus cuiusdam interranei, quasi κοῖλα ὄσα. hinc Colossica dicuntur, quę magnæ molis sunt onera.

Atticus miles. 40

Ἀττικὸς πεζομάχος. Extulit Heliodorus de homine forti & strenuo, quòd Attici milites in statario prœlio laudatissimi essent. potest ironicè torqueri in meticulosum.

Homo deiludibrium. 41

Synesius.

Θεοῦ παίγνιον ἄνθρωπος. Eo fortunæ iactatio significabatur, quę nunc euehit in altum, nunc solo allidit mortaleis: for-

tunæ, inquam, quæ veteribus pro Deo habebatur.

Suidas.

Κλιμακίζειν. 42

Κλιμακίζειν νόμους, scalare siue scalis frangere leges dicetur, qui eas peruertit, & veluti cereas in quemuis sensum contorquet. tractum à climace: sic enim tortorias scalas nominant.

Suidas.

Qui barbiton cocroto loquitur? 43

Τί βάρβιτος κεκωκυτῆ λαλεῖ, τί δὲ λύρα κεκρυφάλῳ; quid barbiton crocoto loquitur, quive lyra calanticæ? De re nihil consoni habente. Barbiton siue barbitus instrumentum est lyricum fidibus intentum, plectro pulsatile, quod à grauioribus fortasse soni modulis βαρύμιτον quasi grauichordum Pollux nominat.

Synes. &c.

Γοργιάζον. 44

Gorgianum vocatur, quod in speciem magnificum est, & affectatoribus verbis turgidum.

Homerus.

Βουγαῖος & Βουβαράς. 45

Βουγαῖος, qui corpus ægrè moliri potest præ nimio pondere tardum. Ita & βουζαράς, homo magnus & stupidus à bubuli ponderis argumento: βάρις enim nauigium ingens est: & βοῖς apud Græcos vim intẽsiuam in dictionibus compositis obtinet. Vnde etiam βουκόρυζον, quasi insigniter mucosum, vocant insipidum hominem. Prioribus assimile est, quod ὠγύγιον ἄνθρωπον, hominem immani statura Heliodorus appellet: & ὠγύγιον ἀνόητον, immensam stultitiam Philõ, ab Ogygo Neptuni filio antiquissimo Thebanorum rege.

Heliod.

Virgilius.

Ex Ilio me ducis. 46

Ἰλιόθεν με φέρεις. Quoties significamus præteritorum malorum memoriam refricari.

Nazianz.

Escam hamo circumponere. 47

Τὸ δέλεαρ τῇ ἀγκίστρῳ περιτιθέναι, est blanditiis verborum in errorem inducere, ac insidiis circumuenire.

Theoc &c

Nectar spirat. 48

Ἀδύ πνέκταρος ὄδμὴ, flagrat nectaris instar. De re impẽsè suaui, aut quouis honore digna. Nectar alij Deorum potũ faciunt, alij cibum eorum.

Cæcilius.

In triclinio choa. 49

In

In triclinio choa, & in cubiculo nola. In multribibam feminam & odiosè loquacem, præsertim vbi minimè decet, vti in cubiculo. Choa Græcis congius est, sextariorum sex capax.

Alabandicum opus. 50

Stephanus.

Ἀλαβανδικὸν σύγγραμμα, pro scripto inepto, & barbaro. Alabandæi Cariæ populus, adeò stupidi & rudes fuere, vt in gymnasiis athleticis apud eos statuę viserẽtur, habitu causidicorum: & contrà, in foro iudiciario discos, aut simile quid manibus tenerent, ordine planè præpostero.

Vestalium thoro purior. 51

Symmach.

De singulari castimonia. Vestales pudicitiam xxx. annorum Vestæ vouebant. & si vitium admisissent, sandapilæ imposita efferebãtur veluti funere, viuæq; terra obruebantur.

In debiles debilis incidi. 52

Suidas.

Εἰς ἀδυνατοῦντας ἀδυνᾶς ἐλήλυθα. De iis, qui paria cum aliis aut similia patiuntur: aut qui opibus alterius magnis freti, præter opinionem caduco parieti connixos se fuisse reipsa experiuntur, talésque nihilo plus posse, quàm ipsi valeant. videtur hausturn è vulgo.

Liuius.

Fescennina licentia. 53

Pro immoderata verborum licentia, & lasciuia. Fescennium oppidum. Campaniæ, vbi nuptiale carmen multa verborum procacitate respersum primum inuentum est. Licebit ita & Fescenninum sermonem, et Fescenninos mores appellare impudicos.

Suidas.

In aceruum metere. 54

Πρὸς τὸν σωρὸν ἀμᾶσθαι. In eos, qui ad magna adspirant, vel ardua suscipiunt: aut qui edicta edictis accumulant. Tralatio est à messoribus.

Lysias.

Παραφρυκτωρεῖν. 55

De more castrẽsi, commilitonibus aut sociis signum gerendæ rei dabatur, accensa face, quæ φρυκτὸς dicitur. qua re qui abutitur, & perduellibus tali tessera, quid agatur apud suos significat: is παραφρυκτωρεῖν & παραφρυκτωρίσθαι dicebatur. Competet in simulatores, & proditores.

Nazianz.

Pardus maculas non deponit. 56

Πάρδαλις οὐκ ἀποτίθεται τὸ καταίγιστον, οὐδὲ Αἰθίοψ τὸ μέλαν, Pardus pellis maculas non deponit, neque Æthiops

Pind.&c. fuscedinem. Inolitos mores frustra conamur deponere.

Domesticum omne afficit. 57

Παῦ τὸ οἰκεῖον πάσχει. Quæ cognata & propria nobis sunt vitia, nos maximè commouent, & excusationem sui moliri cogunt. Idem de calamitatibus, & periculis.

Aristoph. ### *Sex congios capit.* 58

Ἓξ χοᾶς χωρεῖται, subaudi, ὁ σκύφαλος αὐτό. In stolidos & emotæ mentis homines. metaphora ad vtre aut testa.

Stobæus. ### *In casses inducere.* 59

Εἰς ἄρκυς ἐμβάλλειν. Pro irretire & inuoluere quempiam.

Plautus. ### *Aquam plorat, cùm lauat, profundere.* 60

In præparcum, & sordidum.

Synesi.&c. ### *Supra clepsydram dicere.* 61

Ὑπὲρ τὸ ὕδωρ ἐπιχυόμενον εἰπεῖν, supra infusam aquam loqui, aquam perdere. De garrulis, qui loquentiæ multum habent, sapientiæ parum, quique verbositate nimia tempus extrahunt. Solebant veteres ad aquæ stillicidium orandi modum metiri productiore, breuioreque tempore circũscriptum.

Athenæus. ### Καρυκεία. 62

De quauis re opipara, & palato grata: vel de opere scriptó ve docto. Nam καρύκλω exponunt eduliũ Lydium exquisito apparatu, & conditaneo iure in deliciis habitum.

Suidas. ### *In Ægypto optarit esse potius quàm perperam iudicare.* 63

Imprecationis genus est, ad detestationem pertinens: vel quia Ægyptus latronibus infesta semper fuit: vel quia regio illa sole torreatur, pluuiis vix vnquam humecta.

Nazianz. ### *Mare amnium non indiget.* 64

Cùm innuemus quempiam ita suis animi dotibus instructum esse, vt accessione alieni præconij, aut externo adiumento opus non habeat.

Plato.&c. ### *Impuro purum nefas contingere.* 65

Μὴ καθαρῷ καθαροῦ ἅπτεσθαι, μὴ ὅσιον ᾖ, Non puro purum nefas sit contingere, non magis, quàm sordibus solari radio colluſtratis ipsum solem.

Anus rabiosa. 66

Γραῦς λυσσῶσα. De litigiosis, quique inter se conuitiis certarent

tarent extulit Philostratus.

Rudens omnis disruptus est. 67 Heliod.

Παῦ πεῖσμα διέῤῥηκται. Cùm conclamatam esse spem significamus. Nauis amissis funibus in mari vndarũ fit ludibriũ.

Necessitas rationum inuentrix. 68 Xenoph.& alij.

Εὑρετὴς αὐτὰ δεῖ λογισμὸν ἢ ἀνάγκη. Necessitate compulsi ea ex cogitamus, quæ aliàs ingenio inaccessa viderentur.

Vincat tuus tripes. 69

Νικήσειεν ὁ παρὰ σοὶ τρίπους, ἐγὼ δὲ ψευδόμαντις ἀποφανθείην, Tuus tripus vincat, egoque mendax vates inueniar. Vbi ali Heliod. cui proteruè pertinaci dicti veritatem concedimus, victoriam permittentes. Sumptum à tripode oraculari, cui insistens vates hausto numine ventura canebat.

Tanquam Gorgone conspecta. 70 Homerus.

Ἢ δὲ ἅτε περ τὴν γοργοῖς θαμβήσῃ κεφαλῇσι. De repẽte attonito. Gorgones Phorcynis Ponti Terræque filij natæ fuerunt, vno oculo exemptili præditæ, tres, alatæ, anguibus loco crinium implexæ, aprugnis dentibus, manus habentes æneas, & alas: earum solo aspectu obrigebant in saxa homines.

Gorgonei capitis posteritas. 71

Γοργείας κεφαλῆς ἀπόγονοι. De proteruis, detractoribus & fastuosis, qui quasi fugant ab se aliorum congressum. Aristides.

Eis, quæ ex triuio simile. 72 Nazianz.

Τὸ τῆς ἐκ τῆς τριόδου παροιμιώδους ἔχον. De rebus aut vocibus obsoletis & vulgaribus, quas Latini etiã triuiales vocãt.

A vipera morsum culpas, nunquã ipse morsus. 73

De eo, qui alienæ calamitati insultat, nondum expertus fortunæ sæuitiam. Sumptum videtur ex apologis. Aristides.

Philoxeni codicillus. 74 Suidas.

Φιλοξένου γραμμάτιον. De iis, qui repudiant oblatã conditionem aut postulata peruicaciter reiiciunt. Philoxenus, cùm dithyrambos Dionysii tyranni audire fastidiret, & transuerso calamo iugulasset, in Latomias Syracusarum carcerem missus est: vnde liberatus iussu tyranni, ac Tarentum elapsus, ac per litteras à Dionysio reuocatus, responso illum dignatus non fuit: sed arrepto codicillo α literã identidem inscripsit, quo votum illius rescissa amicitiæ tesserã repudiaret. Habet autem α negandi vim apud Græcos.

Naz.&c. *Ætna grauius.* 75

Ætna & pro libidinis incentiuo, & pro re odiosè graui accipitur. Natum ex illo Verg. adagium videtur:

Fama est Enceladi semiustum fulmine corpus
Vrgeri mole hac, ingentémque insuper Ætnam
Impositam, ruptis flammam exspirare caminis.

Peliam recoquere. 76

Cic.&c. Dicuntur medici, qui Venereæ virtutis spē senibus pollicentur: item quicunque veteribus auctoribus sine certa antiquorum codicum ope restituendis incumbunt: qui denique qualemcunque mutationem moliuntur, siue res bene cedat, siue secus. Pelias corpus suum Medeæ recoquendum tradere cùm putaret quo repubescere posset, venenis necandum sese dedit.

Euripides. *Cum Æsone iuuenescere.* 77

Κμα τῷ ἄσονι ἀνανεοῦσθαι. In conualescentem à longo morbo: aut eum, qui in barbaris scriptis vitam assiduè conterens, bonarum litterarum lectione tædium illud leuat, & quasi vires recipit. Æson (non Pelias, vti Plautus putabat) Iasonis pater veneficiis Medeæ, & herbis iuuentæ restitutus esse dicitur.

Hesiodus, &c. *Coronidem imponere.* 78

Τὴν κορωνίδα ἐπιθεῖναι, est absoluto operi finem imponere. Coronidem exponit Hesychius, quod in ædificiis postremo loco adiicitur, aut imponitur, turbinatum videlicet fastigium, simileve quid.

Hesychius. *In Ceo quis dies.* 79

Ἐν Κεῷ τίς ἡμέρα. De dubiis & parum compertis. In Ceo insula statas ferias non habebant, sed pro arbitrio eas quisque suo, vbi commodum erat, celebrabant.

Ammian. *Asiatici mores.* 80

Pro mollibus, inconstantibus, & luxu corruptis. Asia, *inquit Liuius*, amœnitate, copia omnium rerum, mollitia & regiis opibus ditiores, quàm fortiores exercitus faciebat.

Ioan. Zez. *Etiam saxa loquentur.* 81

Καὶ λίθοι βοήσουσιν. hyperbole de rebus admodum manifestis.

Philo. *Quod sal carni.* 82

Καθάπερ φασὶ τοῖς ἅλας τοῖς κρέασιν, ἵνα μὴ ῥᾳδίως διαφθείρητο,

ρητο, quemadmodum sal, vt dicitur, carni, ne facilè cōputrescat. Cùm significamus proprium aliquid esse & peculiare alicui rei, vt veritatem historiæ, delectationē poeticæ.

Intus Hecuba, foris Helena. 83 Nazianz.

De femina fucata: aut de ea quæ formosa quidem est, sed maledica: aut denique de libro spurco speciosum titulum præferente, aut alioqui ornato.

Hecuba præ senio turpissima, propter maledicentiam in canem conuersa fingitur. *Plautus, Iuuenalis.*

Citius terra ætherem conscendet. 84

Impossibilis conatus significationem habent illa Euripidis:

Citius humo infigentur astra, & æthere m
Terra occupabit, quàm verbis palper tibi. Simile illud Zenonis, Procliuius mergi posse vtrem vento distentum. *Philo.*

Græca fides. 85

Pro dubia & varia, quippe quæ nulla esset, nisi præsente pecunia oculitus creditori satisdaretur. *Plautus, Polybius.*

Antrum Mercurij. 86 Zezes.

Ἄντρον τοῦ ἑρμοῦ. Mercurij antrum ingrediuntur, qui libris inuigilant, rerúmque cognitioni operam nauant.

Flamma sine Vulcano. 87

Πυρκαϊὰ αὐόφαστον ἢ ἄξυλον appellabant curas & angores, affectúsque animum coquenteis: quo haud scio an vllum grauius sit incendium. Idem.

Edentulæ maxillæ. 88 Gr. Theff.

Ἀμύλοι γνάθοι. In eum, qui lædere, aut fortunis alterius officere nequeat.

Onerat aliquam Zamiam. 89

Onerare Zamiam, est moliri alicui detrimentum. siue quòd ζημία Græcis etiam iacturam & damnum significet: vt liquet ex Aristoph. Heliod. & Nazianzeni exemplis, siue quòd nuces pinus, quæ se in ipsa arbore præ nimia, aut præpropera potius maturitate diuisere, Zamię vocentur, teste Plinio, & nisi detrahantur, cęteras lædant. Ita in Plautum suum Camerarius.

Mente senex. 90

Τὸ φρονεῖν τὸν νοῦν, σάρκα δὲ κῶσαν φέρει, mentem senilē, corpus at iuuenile habet. De eo, qui ætate iuuenis senilē gra- Plutarchus

uitatem, prudentiámque præ se fert.

Idem. *A cauda ad os transferre.* 91

Ἀπ' οὐρᾶς ἐπὶ τὸ στόμα μεταγειν. pro, à calce ad initium trãsferre, & quod loco vltimum est, primum facere.

Sisyphus. 92

Pro impostore. Synesius. Faciunt quidam Sisyphum Æoli filium, Corinthi regem, primum omnium dolis vtentem. Alij vafrum. furem fuisse aiunt. Tertij virum industrium, ingenio valentem Dercyllidam nomine: in quibus est Xenophon & Eustath. Certè virum sapientem fuisse θυμον indicat. σίσυν enim deum sonat Peloponnesiis: & σοφὸν Æoles σύφον vocant, vt sit idem quod θεόσοφος, diuinarum rerum gnarus.

Qualia loquitur canities. 93

Plato, &c. Πολιᾶς ὁμοῖα μυθολογεύειν, canitiei congrua effutire, est aniles fabulas, & deliramenta proferre.

Gallus bibit, neque meit: myxus non bibit, attamen meit. 94

Ἀλέκτωρ πίνει, καὶ οὐκ οὐρεῖ· μύξος οὐ πίνει, καὶ οὐρεῖ. De hominibus arrogantibus, & magnos spiritus gerentibus (*citatur in Varini lexico.*) Myxus quidam Dianæ sacerdos fuit homo stupidus & fastuosus.

Eustat. &c. Λέμφος muccus. 95

Ita appellabant insulsum, & nullius ingenij hominem, & vulgò malè audiunt stoliditatis nomine quibus nares mucco diffluunt. λέμφος propriè muccus narium cõcretus.

Agnum demetere. 96

Ἀμνὸν θερίζειν. De his qui ad pœnam cõniuent, nulctámque in commodum tempus differunt: occasione sumta ab agnis, qui à primo vere asseruantur in æstatem ad idoneum tondendis lanarum villis tempus.

Theopom. *Necessitatem edere.* 97

Ἀναγκοφαγεῖν dicitur, qui necessitati vt consulat, quidlibet patitur. Natum ab athletis, qui ad necessitatem edunt, vt continuè firmitudinem illam quadratam corporis alant. Hesych. Vnde Aristot. ἀναγκοφαγίαν athletarum diætam appellat, velut necessariam ingurgitationem.

Varro. Plautus. *Cucurbita glabior, & vulso Lydio glabrior.* 98

In caluos & depiles. Posterioris origo ea est, quòd olim, ludis Rom. pueri præsules glabri essent ac depiles, quos Romani Lydios appellabant.

Nil cogitat planè boni vir arrigens. 99 Suidas.

Οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον ἐγκωὼς ἀνήρ. Libidinis furor prudẽtiam omnem expectorat, honestique rationem ex animo delet. σύφ ad pudendam significationem transtulerunt etiam alij.

Herculis ira. 100 Aristoph.

Ἡρακλείους ὀργὴν appellant iram magno animo dignã, qua quis potentiores mauult incessere, quàm plebeios homunculos.

ADAGIORVM HADRIANI Iunij Centuria VIII.

Deo præeunte nullus officit obex. 1 Plato, &c.

Ὅσων θεὸς ἄρχῃ, οὐδὲν δὴ τὸ κωλύον. Quoties significabimus à Deo rerum principio conatus nostri auspicium sumendum esse. Theocrit.

Daphnis inter pastores primus. 2

Δάφνις παρὰ ποιμέσι κρῶτος ἐχρίστο. Quoties opinionem alicuius augescere, ipsumque admirationi esse innuemus. Daphnis Mercurij filius à laureto in quo expositus fuerat nomẽ inuenit. bubulcus fuit in Sicilia, magni nominis, primúsque bucolicum carmen excogitauit, ex mœrore, vt quidam aiunt, quòd fidem cum nympha quadam pactam frangens oculis orbaretur.

Eumeli equis magis consimiles. 3

Τῶν ἵππων ὁμήλου μᾶλλον ἀλλήλοις ἐοικότες. De rebus affini bus, aut hominibus consimilibus, cùm ingenio, & moribus tum corporis filo. Natum ex quodam carmine Homeri equas Eumeli describentis: Synesius.

Ardua adæquantes adamussim terga, pilísque
Consimiles, annísque pares.

Sale consperſi. 4

Euſtathius. Ἁλίσαρτοι dicuntur homines valetudinarij ſeu morboſi, in quibus pleræque naturæ actiones aut labefactæ ſunt, aut imbecillæ. Ductum à littore, quod, quia ſalo alluitur nec fructum, nec ſemẽtem profert. Torquebitur item non inuenuſtè in ſceleſtos & inemendabiles, qui nequitiæ ſalſugine permaduerunt.

Addere grangrænam. 5

Varro. Pro geminare malum, aut veterem culpam nouæ noxę acceſſione grauare.

Taurus draconem, & draco taurum genuit. 6

Clemens. Ταῦρος δράκοντος, καὶ πατὴρ ταύρου δράκων. Cùm diſcipulum, aut filium indocto præceptori aut improbo patri ſimilem prædicabimus. Iupiter aſſumpta ſpecie tauri matrem Cererem compreſſit, ex eáque Proſerpinam natam, cùm adoleuiſſet, ſucci plenam conſpicatus in draconis formam migrat, ſpiriſque pauidã virginem inuoluit: ex quo partu tauriformis proles extitiſſe memoratur.

Hectorem imitaris, ab Ilio nunquam recedis. 7

Marullus. Iocus in paraſitum plus æquo gulę deditum. Ilium inteſtinũ eſt, per quod cibus receptus delabitur: vel in ganeonem: nam Ilium interdum pro impubio ſiue interfemineo muliebri accipi ſolet.

Animæ ſcrinium ſeruitus. 8

Dion. Lõg Ψυχῆς γλωττόκομον δουλεία. Vbi de cauſſa herili, aut magnatum rebus parum tutum colloquium eſſe ſignificabimus. Eſt autem glottocomon tibiarum theca, & tibiæ lingularum receptaculum, quo etiam hîc alluſum eſt, vt denotetur ſeruitute coërceri linguam ceu ſcrinio incluſam. Alioqui pro ſcrinio aut ciſta vſurpatur.

In cauea non canit luſcinia. 9

Homerus. Ἢ' ἀνδὸν ἐν οἰκίσκῳ μὴ ᾄδει. Ingenij libertate nihil præſtantius ad res agẽdas: propterea quòd ſeruilis conditio animi ſinum coartet quodammodo ac præcludat. Luſcinia non niſi in libero aëre modulatur: caueæ immiſſa obmuteſcit.

Ne ſalem quidem dederit. 10

Idem. Οὐδ' ἅλα δοίη. In ſordidum, qui ne ſalis quidem micam largiri ſuſtineat, qui hoſpitibus dabatur omnibus.

Nec

Nec vola nec veſtigium exſtat. 11

Varro. Cùm indicabimus incertos nos eſſe quo euadat oratio, vel vnde orta ſit. Simile cum illo, Nec pes, nec caput ſermonis apparet.

Spongia medebitur. 12

Σπόγγος ἰάσεται. Quoties nos ſententiam mutaturos policebimur. Spongia extergebant menſas, præcipuéque abacos. in quibus ſcribebant, & ſcripta emendabant. *Ariſtides, epigrammatographus quidam.* A ſpongia αἰσχροσπογγίζεσθαι deductum prouerbij etiam ſpeciem habent, pro madorẽ imbibere & exſuccare. *Clemens.*

Sybaris. 13

Philoſtr. Pro luxu ipſo, ipſáque delitiarum affluentia. Sybaritarũ vrbs opibus & deliciis affluentiſſima triginta aliquando armatorum myriadas aduerſus Crotoniatas miſit: quorũ equi, extremi luxus teſtimonium, dum concinnis motibus tripudiiſque cierentur ad tympani & tibię pulſum, quomodo docti erant, ipſis exitio fuerunt. Accedit, quòd vetuerint fabrilia opificia omnia, quotquot ſtrepitum edũt, intra vrbis mœnia exerceri, quò liberius indulgerẽt ſomno, qua de cauſſa etiam galli gallinacei vrbe exſulabant. Quid, quod primi matularum vſum in conuiuiis excogitarunt, ne ſępius exſurgendum foret: præterea & pelues, in quibus calda ſe abluerent. Denique, cùm ceteri homines negotiandi cauſſa, aut diſcendorum morum, viſendíve regiones gratia peregrinari ſoleant, illi gloriabantur, ſe in duorum fluminum Sybaridis & Crathidis fluminum pontibus conſeneſcere. Hęc ἐξ Ἑκαταίου.

Figura & triobolus. 14

Euſtath. Σχῆμα καὶ τριώβολον. In ingenioſos, ſed niſi inſtiteris remiſſos, & non niſi præmiolis quibuſdam expugnabiles. Phrynichus tragicæ ſaltationis ita amans fuit, vt nouum genus ſaltandi (σχῆμα vocant) excogitantibus triobolum præmij vice numeraret. Pythagoras quoque ingenioſo diſcipulo, ſed ad excolendas diſciplinas tardiori pro quolibet mathematico ſchemate triobolum pependit.

Iecorarius. 15

Eubul. cõ. Ἡπατικός, piſcis felle carẽs, metaphoricè homo placidi ingenij, & qui iraſci non poſſe videri queat.

Eustath. *In paguro sapientia.* 16

Ἐν παγούρῳ σοφία. De paruis siue rebus siue hominibus, quibus sua gratia non deest: vel de eo, qui suis viribus diffisus, cum fortiori congredi detrectat. Pagurus enim cancri genus, quia quotannis spoliari se testea crusta & aculeis sentit, latebris suis verno tempore tantisper se continet, dum noua cáque durior testa succreuerit. Ob eam prudentiam pagurus de collo Dianæ Ephesinæ olim suspendebatur.

Ouidius. *Hecales cœna.* 17

De frugali admodũ, tenuíque apparatu: ab Hecale pauperecula, cuius egenam cœnam Theseus non aspernatus fuisse legitur.

Strabo, &c *Canopisinus.* 18

Καταβισμὸς, pro petulantia immodica: à delitiis ganeatis Canopi Ægypti oppidi, quod dissolutis vtique hospitiis abundabat, tibiis tripudiisque die ac noctu perstrepebat.

Quintil. *Alexandrinæ deliciæ.* 19

Similiter de luxu intemperante: ab Alexãdria emporio copiosissimo, & opibus mercibúsque omnigenis affluentissimo.

Thucyd. *Medica mensa.* 20

Μηδικὴ τράπεζα, mensa exquisitè sumtuosa, & opiparis apparatibus. à Medorum deliciis, qui Persis contermini, in eorum mores defluxere. Aliter Athenagoras, pro immitibus cruentísque epulis, respiciens ad Astyagem Medorum regem, qui Harpalo amico epulãdum ipsius filiũ apposuit.

Papulas alienas obseruans, ipse vlceribus obsitus. 21

Seneca. In eos, qui alienis in rebus oculatissimi sunt, domi suæ talpis cæciores. Papulæ sunt aspredines cutis, quibus ea rubet, & leuiter roditur.

Vbi Atridarum scapha. 22

Non quæram, Ποῦ σκάφος τῶν Ἀτρειδῶν. Cicero innuens se minus solicitum esse de re nihil ad se pertinente: quomodo esse debent omnes liberalioribus artibus addicti. Simile illud Horatij:

Musis amicus, tristitiam & metus
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare ventis, quis sub arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tyridaten terreat, vnicè Securus.

Solœcus. 23

Σολοικίζειν, siue solœcissare, pro, à publico vsu recedere. σολοικίζειν νοήμασι, sententia ab aliis dissidere perperam. σολοικίζειν τοῖς ἀκούσασιν, in auscultando solœcissare. Polemon Laodicæus Olympiis ludis præfectus, cùm tragœdus indoctus ad ea verba, ὦ Ζεῦ, terram commonstrasset, & rursus ad illa ὦ γᾶ, manus ad cælum extulisset, actorem è præmiorum participibus erasit, dictitans: Οὗτος τῇ χειρὶ ἐσολοίκισε, hic manu Solœcismum cõmisit. Eustath. Fabius, Plutarchus. Ita Cic. ἀποσόλοικον, pro eo quod indecorum est: Anacreon, σόλοικον φθέγγεται, pro lingua barbara extulit. Eubulus, κρέας βόειον ἀσόλοικον, frustum bubulę carnis nihil habẽs vitij. Lucianus, σολοικισμὸν ἡδονῶν, pro voluptatum abusu.

Isthmum sinapi bibit. 24

Ἴσθμὸν τὸ νᾶπυ ἔπιεν, Isthmum sinapi momordit. Pro eo qui stomachabũdus animo ringitur: vel qui dicacitatis dat pœnas, cùm mordax conuitiorum sinapi appetit iuguli isthmum. *Artemidorus*: exponens euentum somnij cuiusdam, quo is, qui visus sibi erat ebibisse liquidi sinapi trituram, in ius vocatus capite luerat. Isthmus etiam interseptum est narium, & oris gulæque intersepimentum, quod absumtum iri sinapis poculo denotabat somnium.

Icci cœna. 25 Eustathius.

Ἴκκου δεῖπνον. De cœna frugali & præparca. Iccus Tarentinus fuit medicus vitæ parsimonia celeuris.

In cinere scribere. 26

Εἰς τέφραν γράφειν, dicimur, cuius nullam habemus rationem, nihil pensi facientes. Alij interpretantur de conatu inani, quòd characteras cineri impressos aura leuis confundat. Suidas.

Frumentum in populum. 27

Πυρὸς εἰς δῆμον. Dicterium in ambitus suspectos & officiis muneribúsve gratiam vulgi demereri studentes: cuiusmodi fuere qui frumentum populo viritim diuidendo, tyrannidis gratia id facere putabantur. Cicero.

Iciens ictus est. 28

Βίλλῃ βαλών. In accersentem sibi ipsi malum. Or- Eustathius.

tum ab Hercule, quem ſtatua, quam antea lapide percuſſerat, virum eſſe eam ſuſpicatus, reſultu lapidis referiit.

Athenæus.

Aſteropæus, ambidexter. 29

De homine ingenioſo ad obeunda quæcunque munia. Aſteropæum Homerus deſcribit ambidexterum heroa. Vnde & ἀμφιδέξιοι dicuntur ij, qui ad omnia expromti ſunt, nuſquam hærent. *Hipponax, Plutarchus*: contrà ἀμφαμιστεροβλαβεῖς, ambilæui, inuenuſti & inepti. *Ariſtoph.*

Mulctores reip. peſtis. 30

Ἀμοργοὶ ſiue ἀμολγοὶ ſiue μαργοὶ πόλεως ὄλεθροι. De oratoribus, qui olim fœcundiore aliquanto lucro, quàm nunc aduocati, factiones venali lingua fouēdo, & Reipub. ærarium expilabant, & plebem exugebant temporariis patrociniis. Certè Demadi Athenienſi talenta decem oblata ſunt, tantùm vt tacendo cauſſæ ne officeret. *Euſtath. Ariſtoph.*

Petronius.

Argentea fame conuiuari. 31

Ἀργυρέῃ λιμῷ ἑστιᾶσθαι ἢ εἰλαπινάζειν, dicuntur, qui verè ſplendidam, i. argenteis lancibus onuſtam, ſed opſoniorum inanem menſam apponunt.

Apuleius.

Qui celocem regere nequit, onerariam petit. 32

In aggredientem maiora, quàm ferre valeant humeri. Celox nauigium breue & celere, faciléque rectori paret. Oneraria grauis eſt & tarda de onere cui ferendo accōmoda eſt. Simile illud Appiani, Remigem eſſe oportet prius, quàm tractando gubernaculo manum admoueas.

Cratinus. Plautus.

Aranearum plenus aluus. 33

Ἀράχνιων μεστὴν ἔχειν τὴν γαστέρα, Araneis refertus eſt aluus tibi. De egeſtate extrema.

Μυσάλμης aut μυσταλμης. 34

De victitante parciſſimè, ἐκ τῆς μυσιλαδείας ἄλμης, vt ſignificet muriæ ſorptorem, qui, vt impendiis parcat, etiam nauteam biberit: ſolebant alioqui ſordidi homines apparare è marina ſalſugine viliſſimum embamma, loco gari alteriúſve ſibi aut moreti carioris: vel homine tenui, & laborioſę omnino vitę, vt ſit idem μυσάλμης, quod μιᾷ ἐν πίσσῃ, mus in pice, ſiue μιᾷ ἐν ἅλμῃ. *Euſtathius.*

De paxillo ſuſpendere. 35

Παξαλῷ ἀνακρεμάσαι. clauo ſuſpendere dicimur quod negligentiùs curamus: tranſlatione ab iis, qui non reponūt aliquid accuratè, ſed, velut aliud agentes primo inſtrumento obuio appendunt. Simile κρεμάσαι πλὼ ἀσπίδα, clypeum ſuſpendere, pro in pace verſari.

Inter Soſias & Tybios referre. 36

Εἰς σωσίας καὶ τυβίους ἀποδιδόναι dicimur, cùm meritos proſtituimus, & in claſſem ipſis indignam redigimus, Soſiæ in comœdiis perſonæ ſeruiles ſunt. Tybij Ponti accolæ, empticij ſerui fuerunt.

Synef. &c.

Oreſtis ſomnium. 37

Galenus.

Ὀρέστειος ἐνύπνιος. Dere fabuloſa & commenticia.

Reperit patella operculum. 38

Varro.

Εὗρεν ἡ λοπὰς τὸ πῶμα. Quoties vecordi marito fatua vxor obtigit: difficili homini res eſt cum moroſo.

Vitex floret, & botrus maturuit. 39

Plutarch.

Ἡ ἄγνος ἀνθεῖ καὶ ὁ βότρυς πεπαίνεται. Flos vitice exit, & botrus maturuit. Cùm indicabimus tēpus eſſe, vt iuuenis maturi ingenij ſpecimen edat. Ἄγνος ſalix amerina ſeu vitex Latinis, ab eo, quòd eius frondes thori loco ſubſtratæ Venerem cohibeant, nomen habet. Ἄγνον enim eſt genituræ inimicum.

Exunguare. 40

Plutarch.

Ἐξονυχίζειν τὸν ἄκρατον, exunguare merum, pro, natiuam eius vim percolatione frangere, leonis inſtar, qui vnguibus, armatura naturali, priuatur. Apud Athenæum verò vſurpatur, pro, penſiculatè & ad vnguem examinare.

Nouus iſte Palæphatus. 41

Athenæus.

Καινὸς οὗτοι παλαίφατος. In aſſertores rerum, quæ non merentur fidem. Fuit Palæphatus ſcriptor fabuloſarum narrationum, quas ad hiſtorias transferebat: exſtátque hodie eius περὶ ἀπίστων liber.

Aliud quippiam exorna. 42

Syneſius.

Ἄλλο μοί τοι ποίκιλλε, aliud coloribus exorna. Quoties oſtēdemus, nos alterius fucum & dolos ſubodoratos eſſe, iubebimúſque eūdem alios ironicè comminiſci. Sumtum à pictoribus, qui colorum delinimētis variis rem exornant.

Sic & ποικίλλειν, variegare, pro verborum illecebris venusta re vsurparunt etiam Plutarch. Sophoc.

Lutea progenies. 43

Callimac. Πηλογόνοι, dicuntur vasti homines & ignobiles, παρὰ τὸ ἐκ πηλοῦ γεγονέναι, quasi ex luto prognati. Eodem sensu γηγενεῖς, terrigenæ dicuntur stupidi, insulsi, & ignobiles. *Alexis Cō.* Quin & Gigantes non alij, quàm ἐκ γῆς γεγονότες, humo enati sonant. Sic & γήλοφον appellabant crassum & indocilē, à terrei collis mole. *Dionysius, Eustath. Theodoritus.*

Intestina adolens, ipse carnes deuorat. 44

In eum qui deteriora aliis ponit, potiora sibi seruat exēplo Promethei, qui ossa adipe contecta Ioui apponebat, servatis sibi carnibus: aut qui facit quidē quod decet, sed non sine suo commodo. Plutarchus. Δελφὺς siue δελφὶς vulua porcorum Latinis est.

Sch. Theo. ### *Præsente quercu ligna quiuis colligit.* 45

Δρυὸς παρούσης πᾶς ἀὴρ ξυλεύεται. Facilè cuiuis est scribere, cùm res se vbertim suggerunt.

Ventis & mare & ignis seruiunt. 46

Ἀνέμοις θάλασσα καὶ πῦρ δουλεύει. Magnates, tametsi pro suo arbitratu imperium in minores exerceant, à potentiorum dynastarum nutu tamē pendent: Sic humanæ leges, quarū auctoritas magna est, diuinis cedunt.

Paphlagones, 47

Homerus. De locutuleiis, futilibus & garrulis. Eosdem alij παφλάζειν dicunt, verbo fictitio, marinarum vndarum strepitū mentiente, quando vndam vnda superuenit, aut in litus allidit.

Nazianz. ### *Intra limites proprios consistere.* 48

Qui modulum ingenij eruditionisque suæ non excedit, neque magnificè de se sentit, aut crepat.

Ὑπόξυλον. 49

Quasi ligneum dicitur, quicquid ineptum est, siue ad rē, siue ad personam id transferas. Hermogenes ὑποξύλοις σοφισταῖς appellat frigidos & insulsos. Sic & Alexis Com. σωμ' ὑπόξυλον.

Theophr. ### *Gratia non ducitur pœnitentia.* 50

Χάρις ἁμεταμέλητος, Gratia pœnitentiæ expers est, neque beneficium collatum reuocat. Quoties significabimus nos beneficij non pœnitere.

Spes subuentanea. 51

Alciphron Ἀνεμώδης ἐλπίς. Spes irrita & frustranea, à fugaci tenuitate venti, quo nihil fallacius. Sic oua inania ἀνεμίαια, & ὑπηνεμία Græci vocant.

Corticeus. 52

Similiter φλοιώδη ἄνδρα appellāt vanum, & futilem, ac corticis instar absque pondere innatātem. *Longinus.* Diuersum illud apud Laertium, ἀπλήκυτον ἔχειν φωνὴν καὶ φλοιοῦ μείζω, vocem habere indolatam & cortice plenam: quod trāsferri poterit ad opus aliquod rude, & sine cura scriptum.

Orestis insaniam insanire. 53

Τὴν Ὀρέστου μανίαν νοσεῖν. Orestis insaniæ pleni sunt libri, qua diræ scelerum vltrices furiæ illum exagitarunt parricidij reum.

Tria Theraminis cauenda. 54

Aristoph. Cùm periculum ingens denunciamus, aut negotium aliquod periculi plenum cauēdum esse. Theramenes, cuius dubia in Reip. administratione fides litteris consignata est, tria pœnarum genera Athenis inuexit, aut stipiti alligatum corpus lictori excarnificandum dare: aut cicutæ poculum ebibere: aut exsilio solum vertere. Non dissimile illud Sudę, capitis reis tria apponi solere, gladium, restim, & cicutæ potiunculam, quæ nominabant, τὰ τρία τὰ εἰς θάνατον.

Aurei generis. 55

Χρυσοῦ χρώτες esse dicuntur auruginosi, suffusum bile crocea corpus habentes, aliter dicti πύξινοι, à buxei ligni flauedine. *Eustath.* Χρυσοῦν χρῶς tamen antiquitas vocabat integros, sceleriſque puros, quod aurum æruginem non sentiat. Hesiod.

Aureum lac delibare. 56

Χρυσοῦ γάλακτος ἀπογεύεσθαι dicuntur, qui è doctrina aut concione præstantis viri profectum capiunt. *Nicep.* Sic D. Paulus doctrinam lac vocat. Hieronymus ad eloquentiam doctoris eruditi transtulit, cuius os lacteo eloquētię fonte manabat.

Vita suilla. 57

Clemens.

Τ' ἄδης βίος. spurcum & contaminatum viuendi genus.

Currulis. 58

Cyrillus ὀπιδηφόσιους ἰατροὺς appellat medicos supercilij plenos, qui pomposè inuecti curru, & quasi obuiorũ congressus aspernati de curru pharmaca præscribebant. Torqueri poterit in quosuis glorioſos, præsertim aulicos non ὀπιδηφόσιους, sed ἐφημονίους, holoſericatis mulis inuectos.

Hesiodus.

Supra fumum clauus. 59

Πηδάλιον δὲ θέρεος ὑπὸρ καπνοῦ κρεμάσασθαι, gubernaculum affabrè factum supra fumũ suspendere, dicuntur homines securi: aut quicunque non vtẽsilia solùm, sed omnia etiam alia negligentius habent. Contrà diligentiæ nauatæ indicium est illud Vlyssis ad Telemachũ ἐκ καπνοῦ κατέθηκα, extra fumum deposui.

Æschyl.

Fluctibus obloqui. 60

Πρὸς κύματα λαλεῖν dicũtur, quibus cũ refractariis res est.

Æsopicum onus. 61

Αἰσώπειος φόρτος. Onus quod non vsquequaq; grauat, sed paulatim leuius redditur, quale est docẽtis. Natũ ab Æsopo qui commeatum in longum iter paratum humeris exportandum in se recepit, sperans fore, vt demenso dietim inde in cibum absumpto onus decresceret: cùm conseruis eius sarcinæ propter diuturnitatem itineris ingraueſcerent.

Eurip. scho

Lapis ad funiculum. 62

Λίθος πρὸς ἀπαρτίαν ἁρμόττει, ἡ ἀπαρτία πρὸς λίθον συναρμόττεται, Lapis ad funiculum aptatur, non autem funiculus ad lapidem componitur. Vbi quid rectè fit, & ex vsu. Inuerti poterit, vbi omnia præposterè geruntur. ἀπαρτία funiculus est fabrorum cæmentariorum, quem ad perpendiculi normam extendunt, vt lapidum coria concinnius aptent.

Aristoph.

Μάθλης αἰθέφοπος. 63

Vafer ardelio, & insignitæ improbitatis: vel homo ingenio ad quamuis aurulam mutabili. Est μάθλης lorum maceratum, in omnia propter humorem imbibitum flexile.

Anacreon.

Gygis opes. 64

Γύγου πλοῦτος. opes maximæ, & inexhaustæ. Constat Gygen, qui interfecto Candaule rege prætium adulterij Lydię regnum est adeptus, infinitas opes, præsertim è metallis habuisse, primumque omnium tyrannum appellatum esse. *Strabo, Clemens.*

Capræ anniculæ pera. 65

Eustathius

Αἰγὸς ἐπετηρικὸς ἐρυθροῦ πήρα αἰγὸς, Anniculæ capræ ruffæ pera optima fertur. videtur confictum ad commendationem puellaris ætatis, sunt enim ἐπετηρικοὶ anniculi agni. Vtemur eo, si quando eundem iuuenem præclaræ spei, & modestum laudabimus, qui postea senij vitio morosus intolerabilisque euasit.

Tibi ipse calendas edicito. 66

Hesych.

Σεαυτῷ νουμηνίαν κηρύσσειν, Tibi ipsi nouilunij diem edicito. Vtemur cùm alicuius arbitrio permittimus quippiam, vt pro suo iure statuat, quod velit. Olim cùm à sacerdotibus petenda esset feriarum ratio, præconis publici voce in vulgus edebatur auspex cuiusque mensis dies, qui ipsis feriatus erat. Alij originem referunt ad Cæam insulam, de qua in prouerbio, *In Cæo quis dies.*

Eustathius.

Phæacum more vinere. 67

Φαιακικῶς ζῆν dicuntur homines voluptarij in dies cuticulam curantes. Coreyræ insulæ indigenæ, Phæaces dicti, quomodo vixerint, liquet ex illis Hom.

Nos recreant citharæ, choreæ, & conuiuia semper,
Mutatæque placent vestes, caldaque lauamur.

Dissidij pomum. 68

Nicephor.

Ἔριδος τὸ μῆλον ἐς μέσον βάλλειν. De auctore dissidij & rixarum. Eris discordiæ dea in conuiuio Dearum, proiecit inter accumbentes Deas pomum inscriptum, vt pulcherrimæ cederet.

Per fideicommissa quædam. 69

Arnob.

Pro eo quod per alium fit, aliena fide & auctoritate. Fideicommissum, quod testator alienæ fidei credit, quod alteri daturus sit: veluti si dicamus nos Verrij Flacci lexicon à Sexto Pompeio per quædam fidei commissa accepisse.

Acernus. 70

Σφενδάμινος dicitur homo robustus & strenuus: ab Aristoph.

acere arbore ob duritiem,& soliditatem inuicta,& ad subtilia opera maximè vtili.

Cicero. Laertius.

Xenocratis testimonium. 71

De testimonio indubitato. Siquidem cùm nemini iniurato testari liceret apud Athenienses, soli huic iusiurandũ remissium fuit. Simile, Metelli tabulæ, pro integris, quibúsque non inspectis fides haberi possit.

Eustath.

Codri. 72

Κόδρου, quicunque præ senio delirant. Codrus antiquissimus Athenienſium rex veſtem paſtoralem indutus caſtris hoſtium ſe immiſcuit, ibique de induſtria impudenter rixas ciens interemptus eſt, vt ciuitati obſeſſæ ſua nece ſalutem pareret. *Paterculus.*

Athenæus.

Cecrope generosior. 73

Κέκροπος ἀνδρώτερος. Homo antiquiſſimæ nobilitatis: à Cecrope Ægyptio qui Sai Ægypti vrbe oriundus in Atticam appulit, regnumq; ibi adeptus primus vni viro vnam vxorem coniungendã ſtatuit. vnde& δίφυης, biformis dictus eſt. Simile illud Iuuenalis,

Tu licet à Pico numeres genus. & mox,
Inter maiores ipsum Promethea ponas.

Eustath.

Vlyssis vinculum. 74

Οὐδυσσέως δεσμός. De rebus tuto ſepoſitis & obſeratis. Sumptum ex illo Homeri, vbi Vlyſſes

Continuò vinclum iniicit ille
Firmum, quod quondam monſtrarat nectere Circe.

Solebant veteres ſua vinculis munire: recentior eſt elauium vſus, Laconum, vt volunt, inuentum.

Plutarchus

Vulgari piscis spinæ non insunt. 75

Εἰν ξυὸς ἰχθύι ἀκανθαι οὐκ ἐνεισιν. Vulgus hominum non ita lædere poteſt, vt magnates: neque, vt docti, argumenta obiecta diſſoluere. Contrarium illud Æliani, ἔργον ἐστὶν εὑρεῖν ἰχθὺν ἄκανθαν μὴ ἔχοντα. innuens difficulter virum reperiri, qui nihil habeat doloſi.

Galenus.

Arundinea crura,& tabis propheta. 76

Καλάμινα σκέλη φορῶν, φθίσεως προφήτης. De homuncione macilento,& morboſo, qualis Cineſias Dithyrambicus poëta, qui tiliaceis aſſeribus circumquaque ſe cingebat, ne exile

&

& prælongum corpuſculum vltro citroque ſe inflecteret.

Athenæus.

Expiatis bona obtingunt. 77

Τοῖς δ' ἀπομαξαμένοις θεοὶ δίδωσιν ἄμφυον, Dant bona cuncta Dei, ter viuo flumine tinctis. Quando poſtulabimus participes fieri ſcientiæ reconditæ, tanquàm ſymmiſtæ. Solebant olim, antequàm ſacra attingerent luſtrari ter ſe lauando, aut circumferendo, id eſt, purgando.

Plutarch.

Nodorum vincula texentes. 78

Quos vitilitigatores vocauit Cato, eos Democritus dixit ἐριδαντίας, & ἰμαντολικτίας: illud quòd iurgia ſerant contentioſi: hoc verò, quòd velut nexus quoſdam vinculorum implicent, quibus alios inuoluant.

Suidas.

Versatilior cardine, 79

Τηλύμου πολυτροφώτερος, & τρόφις vnica voce, de eo qui dexterè in rebus agẽdis explicare ſe, & qui volubilitate innata aliis imponere nouit. Ginglymi, ſiue cardines partem habent concauam, & exſtantem: illa protuberantes eminentias excipiunt, hac concauitates ineunt.

Cicero. Alciphron

Lycurgeus. 80

Καταλυκουργίζειν, pro, tetricum ac ſeuerſi iudicem agere. Lycurgus arteis excludebat, & peregrinos ciuitatis vſu interdicebat. *Plutarch.*

Alciphro

Tripuer senex. 81

Τρίκουρος γεγηπὼς, ſenex iam tertio puer. De vetulo decrepito. Ita Næuius Neſtora appellabat triſecliſenem.

Hippocr.

Terram continentem incolentes mare desiderant. 82

Ἠπειρον οἰκοῦντες θάλασσαν ποθέουσι, καὶ πάλιν ἐν νήσοισιν ὄντες, ἤπειρον γλίχονται, qui continentem habitant, mare deſiderãt, rurſus inſulam continentem terram exoptant. Diuerſa ſemper laudamus, noſtra ſorte nunquam contenti.

Cornus absente graculo pulcher. 83

Cùm comparabimus duos, qui æquè propemodum in vitio ſunt. vt ſi dicamus de Salluſtio ad Calenum Fuſium, immaniter in Ciceronem, virulentum, comparato, κολοιὸς ὀπίσσω τὸν κόρακα ὀνειδίζων ἔφη ὄρνεον.

Appianus.

Virtutem infortunatam despicere, miserum. 84

Αἰσχὲν καὶ χέιτιον ἀρετῶ ἀτυχοῦσαν ὁρᾶσθαι. Turpe ac miserum hominem vitute præditum, sed fortunæ procellis deiectum despicari. Hoc Aristotelis dictum vsurpauit Mithridates, cùm Pomponium Luculli equitum magistrum confidentius, quàm pro captiui sorte locutum, barbari interficiendum censerent.

Synesius. *Prisca manus.* 85

Ἀρχαίας χιρὸς opus esse dicemus, quod elegans est, & artis plenum. Tractum à statuis, in quibus affabrè sculpendis curiosi erant veteres, quæque ad sui admirationem tempore egent.

Idem. *Xenocratem modestia superat.* 86

Σεμνοπρεπεστωπουδοιν ὑπερ τὰς ξενοκρατους εἰκόνας, Modestia vultus compositi, Xenocratis effigiem superant. In philosophastros sanctimoniam nescio quam vultu præferentes. De Xenocratis continentia multa apud Laertium & Synesium.

Damascius *Medium sequere.* 87

Ne sequere mollem, quem vocant Ionicum,
Néve asperum tonum, viam at mediam tene.

Vbi modum, quo sine nihil rectè fit, suadebimus. Lydij modi lugubre quid sonant: Ionici molle: Dorij quid mediũ inter vtrunque. vide prouerbium, Musicus apparatus.

Cerdo cras, hodie nihil. 88

Hoc libri titulo Varro variabilem rerum humanarum sortem significabat. Cõforme illud Anaxãdridæ Comici: Multi eorum, qui hodie serui sunt, cras Sunienses, Id est mercatores (à Sunio nobili emporio) euadent: perendie ciuilium rerum gubernaculis admouendi. Fors namque clauum versat homini cuilibet. *Aristop.* τωῦ μὲν οὐδὲις, ἀθρεῖ δὲ ὑπερμέγας, qui nunc nullus, cras præmagnus.

Eustath. *Alia apud alios bona.* 89

Ἄλλα παρ' ἄλλοις καλά. De ingeniorum varietate.

Puluere extrito decertat. 90

Κόνιν ὀποψηπάμενος ἀγωνίζεται. In eum qui victus animum resumit, & ad conflictum redit, quasi detersis puluueris sordibus.

Catullus. *Lada pernicior.* 91

De summa velocitate. Testatur Solinus ita supra cauum pul-

puluerem Ladam cursitasse, vt arenis pendentibus nulla vestigiorum indicia relinqueret. Pulchrè Horatius cuidam ipsius carmina suis interserenti illudens: *Habeas licebit alterum pedem Ladæ,*

Inepte, frustrà crure ligneo curres.

Hercules in Lydia. 92 Aristides.

Ἡρακλῆς ἐν λυδοῖς. Quicunque cultu corporis effeminatior incedit, indecoro vtẽs habitu, vt miles in toga talari conspicuus. Quàm muliebriter se Hercules gesserit apud Omphalem Lydiæ reginam, notum.

Asino gramen & baculus. 93 Greg. Pal.

Ὄνῳ χόρτος, καὶ ῥάβδος, δοῦλῳ ἄρτος καὶ μάστιξ. Asino fœnum & baculus, seruo panis & scutica. Duriter habendi sunt, qui nihil rectè faciunt, nisi flagris vrgeas.

Paruis parua dant Dij. 94 Callimach.

Ἀεὶ τοῖς μικροῖς μικρὰ δίδοσι θεοί, Largitur paruis vsque pusilla Deus. Tenuis conditionis homines tenui oblata sorte non secus exsultant, quàm magna solent magnates.

Agri podex. 95

Πυγὴ ἀγροῦ. De restibili agri fertilitate: translatione à carnulentis natibus. sic ὕδωρ ἀρούρης, idem cum illo Verg. vber glebæ. Homerus etiam γουνὸν ἀλωῆς dixit: Varro, fumen terræ. Quidam efferunt adagium de immodicè rusticanis: alij dici volunt de otiosis, quique in re quauis delicatius versantur. Eustath. Annotat tamen Hesychius locupletes dici ἀγροῦ πυγὰς, velut agris suffarcinatos.

Cylones. 96

Publicæ libertatis oppressores, flagitiosi. Cylon Athe- Cicero.
nensis potens, cùm ad tyrannidem adspiraret fretus oraculo perperam intellecto, malè tandem re gesta, in Eumenidum ara, ad quam confugerat, confossus periit. vnde κυλώνειον ἄγος, Cylonium scelus. Alioqui Cylones aut Cillones dicuntur, qui impuræ sunt vitæ: ab antiquo verbo Cillire, quod mouere significat: Alij Chilones vocant τοὺς χείλεσιν αἰσχρουργοῦντας μειρακυλλίους.

Vna clamore Neadas superat. 97

Μεῖζον μία τῶν νεάδων. In clamosas mulieres. Neades ani- Iuuenalis.
mantia sunt, quorũ clamore terra in hiatũ discedit: eorúm-

que ob multitudinem Samus deserta est ab incolis.

Eustathius.

Chiorum more pilos vellere. 98

Χιάζειν πίλειν. In molles, & compturæ plus æquo studiosos, quique depilari radive se identidem patiuntur, quò niteat cutis. Chiorum lasciuia aliis quoque prouerbiis innotuit.

Suidas.

Cane impudentior. 99

Κυνῶν κυνώτερος, canibus caninior. In homines perfrictæ frontis, quique nihil pensi faciunt. Eosdem Hom. vocat κυνὸς ὄμματ' ἔχοντας, canino ore, Æschylus, κυνοδρασεῖς, canina audacia: Hesy. κυνοβλῶπας, canino intuitu, Aristoph. κυνοκεφάλους, alij κυνῶπας & κυνώπας. Hinc κυνομυῖα canina musca, impudens mulier vocatur à duobus animantibus notæ impudentiæ.

Seplasia dignus. 100

De homine delicato, & opiparo: à Seplasia platea Capuę, in qua vnguentarij negotiari erant soliti. Cicero. Dissimile illud eiusdem, Capillo ita rusticano, vt Capua Seplasiam sublaturus videatur. De tetrico, & voluptatum contemptore.

ADAGIO.

ADAGIORVM HADRIANI
Iunij Centuria IX.

In solum. 1

Cic. Conuiuio delector, ibi loquor aliquid, quod in solum, vt dicitur: subaudi, illidi dignum sit, id est, nõnulla ridicula atque obliuione obruenda. Trahi poterit ad vulgaria & triuialia, quomodo οὐδάϊον, quod Græcis sonat, humile & abiectum, ab οὐδός, pauimentum. Fortè natum à potoribus, quod reliquum in fundo calicis poculive subsidet, in solum effundentibus.

Piscium vita. 2

Polybius.

De intolerabili potentiorum superbia erga tenuiores, qua deglubere tantùm non eos studeant, & bonis exuere.

Sol exorere. 3

Eustathius.

Ἔξιχ' ὦ ἥλιε. In tergiuersatores, vt cùm docti viri sua scripta supprimentis, pudorem castigabimus.

Retibus confert, nihil tamen capit. 4

Hesychius

Δοιῶσαι ὡῷ εἰς ἐπακτείαν, λαβεῖν δὲ μή, dicuntur, qui alienis insæuiunt commodis, suo incommodo.

Nitedula ex vepribus. 5

Cùm quis in summis vitæ sordibus natus, beneficióque fortunæ, aut alioqui improba ratione potentior effectus, alienis opibus insidiatur. *Cic.* Nitedula mus subterraneus exiguus.

Schema & gradus. 6

Etymolog.

Σχᾶμα καὶ βᾶμα, habitus & incessus. Non protinus ad altiora artium penetralia prouolandum est: sed pedetentim & ordine quodam pergendum, ne prætereantur quæ præcedere debent, rudimenta.

Iunonis puer. 7

Delicatus & delitiis innutritus. Iunonem poetæ superbã faciunt, & delicaturæ operosæ studiosam, vnde χρυσοπέδιλου epitheton, velut aureis soccis in incessu vtentis: & ἡμᾶσθαι βαδίζειν, de gressu superbo & magnifico.

Athenæus.

Quàm facilè canis exta edit. 8

De re expedita. *Seneca, Horatius.*

Io Saturnalia. 9

Dion. Martialis. Ἰὼ σατουρνάλια. Dicterium in eos, qui suæ conditionis obliti, plusculũ auctoritatis sibi arrogant: eò quòd in Saturnalibus serui herili apparatu induti epulabantur.

Nihil ad Persium. 10

Cicero. Cùm discrimen ingens eruditionis inter duos notabimus. Deflexum è C. Lucilij verbis: Persium non curo legere, Lælium Decimum volo: Id est, lectorem meis scriptis opto nec indoctissimum, qui nihil intelligat: neque doctissimum, qui morosiùs iudicet.

Κοινοφθαλμίζειν. 11

Synesius. Emissitiis oculis introspicere. De curiosis & rerum alienarum plus nimio satagentibus. Fortasse ibi substituendum verbum, κεπλοφθαλμίζειν, quòd curiosi homines reductis, & quasi concauis oculorum sinibus introspiciendo contentiùs vti videantur.

Rarum carum. 12

Plato. Martialis. Τὸ σπανίον τίμιον. Quod rarum est plus appetitur.

Rara iuuant: primis sic maior copia pomis,
Hybernæ pretium sic meruere rosæ.

Ne vicini quidem sentiunt. 13

De re exigui momenti, quæ neminem commouet: aut de re ita tacitè & dissimulater gesta, vt ne proximis suboleat. Plato, ἡμῖν δὲ χωριάφιον, τὸ τῶν κωμῳδοποιῶν, ἐφ' οἷ οἱ γείτονες σφόδρα τοι ἀϊδυαίονται, Persarum regi cùm primogenitus nascitur, cunctis subditis sacer est dies: at nobis in lucem editis, iuxta Comici dictum, ne vicini quidem id magnopere persentiscunt.

Tanquam ouis meridiana. 14

Plato. Ὥσπερ πρόβατον μεσημβριάζον. De supino otio, animíque veterno. Solent oues medium diem accedente sole ad fontium aquas desides iacere, aut in vmbra.

Tyrtæo bellicosior. 15

Idem. De pugnace strenuo, & militiæ assueto. Tyrtæus Atticus poema fecit adhortatorium ad bellicam virtutem, & capessenda militiæ munia, quod Spartana iuuentus in procinctu

cinctu stans memoriter recitare solebat ad excitandos mutuo animos.

Vicinus pedem mouens. 16

Γείτων κινῶν τὸν πόδα. De his qui vix principia rei artisve consecuti, ad ipsum fastigium frustra enituntur. Etymol. originem non indicat.

Ad Scirrhonem tendere. 17

Plato. Πρὸς τὸν σκίρρωνα τείνειν, ad Scirrhonem spectare. De eo, qui efficacibus argumentis, quæ lineales necessitates Aristoteli dicuntur, compellit quempiam ad assensum. Fuit Scirrhon insignis latro, qui cognominatas à se Scirrhonidas cautes, insidens, cõpellebat viatores ex abrupta caute precipites se dare. Vnde & Propertius viam Scirrhonis appellat periculi plenam.

Calcibus proterit. 18

Æschylus. Λακτὶ siue κώλοις πατεῖν. Pro, manifesto, & omni contumeliarum genere afficere aliquem, atque opprimere. Sic λακτιστὸν pessundat um & penitus exstinctum denotat.

Diitrephes doliares habens alas. 19

Aristoph. Διϊτρεφὴς πτηνὰς ἔχων πλευράς. De locuplete vilibus mercimoniis, aut opificio vulgari, quod tractauit olim, insistente. Fuit Diitrephes vietor, qui vitilibus dolia compingebat, vnde ditatus, tribunus euasit Athenis. πλευρά, vitilium extremitates.

Æqua & iniqua. 20

Aristoph. Δοῦλε δεσπότῃ ἄκουε, καὶ δίκαια, καὶ ἄδικα, seruus hero auscultа æqua iniqua imperanti. Qui alteri deuinctus est beneficiorum multitudine, in multis conniuere cogitur, & iussa exsequi, quo iure, quáque iniuria imperata.

Tanquam palladium. 21

Cicero. De re, in qua nobis multum spei positum est, multúmque præsidij: vel in plagiarios alienorum librorum fures, qui clàm depeculãtur & tollũt alterius labores, Diomedis & Vlyssis instar, fatalis Palladis signum Troianis insidiosè asportantium, de quo variè interpretes.

Anima sui pro sale data. 22

Varro, &c. Γῆες αἰὲν ἁλὸν πλὼ ψυχὼ ἔχουσι. De ventrionibus porcorum more corpus saginantibus. Suillum pecus ab natura donatum esse aiunt ad epulandum: itaque iis animam

datam pro sale, qui seruaret carnem.

Circulator Cybeleius. 23

Homines flagitiis, libidinibus, & temulentiæ addictos appellant μητραγύρτας, μητρὸς ἀγύρτας, & μητραλυρτοιῶτας, matris deûm præstigiatores: qui Cybeles Phrygiæ sacris operati, fanaticæ tympani complosu stipem corrogabant, circumpositæ pectori simulacra picta gestantes. dicti etiam μιωναλυρτοιῶτες, menstrui circulatores, quòd hos cœtus quolibet mense facerent. *Plutarch. Euseb. Halicarn.*

Plato. ### *Tanquam libri.* 24

Ὥσπερ βιβλία. De obmutescentibus, quíque respondendo non sunt. Libri lectorem tametsi instruant, voce tamẽ non vtuntur: vnde & muti magistri.

Idem. ### *Tanquam pelues complosæ.* 25

Ὥσπερ τὰ χαλκεῖα πλαγίντα, tanquam complosæ nolæ. De garrulo, & verborum nimio. Origo à Dodonæo oraculo, quod contiguis æreis peluibus circumseptum, percusso vno, longum sonitus tractum edebat.

Idem. ### *Ignotius quàm maris choes.* 26

Μᾶλλον οὐδὲν λέλυδεν, ἢ οἱ τῆς θαλάττης ἀνηρίθμοι χόες, horum ille nihilo plus scit, quàm quot sint in mari, iuxta prouerbium, aquæ congij. De incognitis: vel immensis & innumeris. χοῦς siue choa, congius Latinis est, senos capiens sextarios.

Aristoph. ### *Choros tragicos molestè fert.* 27

Χορεῖς τὴν τραγῳδικὴν ἄχθεται. Moræ impatiens venter est: quíque esuriunt, choros, qui prolixi sunt, in longum extrahi molestè ferunt, & nulla auis cantillat quando esurit.

Plato. ### *Extra curriculum ferri.* 28

Ἐκτὸς δρόμου φέρεσθαι. De re à proposito aliena. Metaphora à stadij decursu, in quo, qui plurimùm exorbitat, aut à trita via deuiat, is à meta abscedit longius.

Plinius. ### *Extra omnem aleam.* 29

De eo, quod omni inuidia maius est, quod excellit, & supra vulgus est quasíque extra periculi metum existit.

Plato, &c. ### *Vestigia relegere.* 30

Ἴχνος μετελθεῖν, ἴχνη διώκειν, vestigia persequi. De his, qui antea propositam materiam ordine persequuntur: aut instituto sermoni inhærent: occasione petita ab odorisequis canibus, qui feræ vestigia insequuntur.

Clauum tenere. 31

Οἴακα νομᾶν. de quouis imperio. *Æschyl. Plat. Pind.*

Dies digitus. 32

Alcæus.

Δάκτυλος ἡμέρα. Hyperbole hac significabimus vitæ humanæ spatium esse exiguum, quasíque digitale.

Canibus ossa prodo. 33

Μιαρὰ κυσὶν ὀστέα. De eo, qui inimico suum patefacit consilium, veluti si quis riuali amores suos detegat: aut litigator aduersario actionem suam indicet.

Inter lugentes iocari. 34

Hermog.

Ἐν πενθοῦσι παίζειν dicuntur, qui alieniore tempore, & intempestiuè aliquid designant, aut loquuntur. Sic κλαυσίγελως, simulatus fletus, qualis hæredum est.

Pistillum exornatum. 35

Phalereus.

Κοσμούμενον ὕπερον. De re aut oratione ineptè & præposterè compta: aut indocto & insulso operosè vestito.

Formicæ semitam canit. 36

Aristoph.

Μύρμηκος ἀτραπούς ἄδει. De eo, qui subtilitates omnes persequitur, & minutissima quæque dictioni immiscet vt elabatur: aut qui vltro citróque narrationem rei implicat, prima mediis, vltima primis inuoluens. Formicæ viam suam obliquant discursu implicito.

Pectide suauior. 37

Sappho.

Πολὺ πηκτίδος ἁδυμελεστέρα. De poëmate venusto, aut sermone leporibus condito, aut voce amœna. πηκτὶς instrumentum citharœdicum, idem cum eo, quod antè magadin exposuimus, cuius inuẽtrix Sappho memoratur. Similes hyperbolæ sunt, τῆς λυγδίνου λευκοτέρα, Lygdino marmore lenius: & λευρὰ λυγδινέη, Lygdinea ceruix: ἄλλοτε μὲν μελιαδὴς ἦεν οἶνος, ἄλλοτε δ' ἐξυπερεσε τριβόλων, nunc vinum placidum est, nunc tribulis asperius. Alcæus.

Plato. ### *Sirenas præternauigare.* 38

Ὥσπερ σειρῆνας παραπλεῖν dicitur, qui philosophiæ præceptis communitus voluptatum illecebras despuit, vitiorúmque occasionem declinat. Vlyssem sociorum aures cera obturasse, vt periculum sibi suíque imminens effugeret, notum.

Iulianus.

Οἴκοθεν οἴκαδε. 39

De domo in domum transire dicunt Græci, quoties ab amico amicus munus accipit, aut candidè operam suam amico defert. Pindari illud, δέξαιτο κῶμον οἴκοθεν οἴκαδε, præconium accipiat de domo in domum, id est, proprium, non peregrinum, imitatus est Iulianus. Adeóque οἴκοθεν habere dicimur, quod non aliunde accedit, sed quasi domi nostræ natum est, nobísque vernaculum.

Mithæcus cùm sit, Agamemnonem simulat. 40

Themist.

Μίθαικος ὢν ὁ Θεαρίων ἀγαμέμνονα ὑποκρίνεται, Mithæcus cùm sit aut Thearion Agamemnonis personam agit. In eum, qui magnas opes iactat, inops cùm sit, & re tenui: aut in indoctum, qui tamen eruditionis opinione se populo venditat. Fuit Mithæcus ex fece poëtarum, qui obsonandi Siculo more rationem conscripsit: Thearion pistor, seu panifex.

ADA-

ADAGIORVM APpendix, ex Erasmi Chiliadibus excerpta.

Saliua prima.

SALIVA prima dicitur gustus ille, quẽ pueri tanquam à nutricibus imbibimus: vt sunt rationes, & adiuncta quædam auspiciorũ in quauis arte & disciplina.

Ante pilos.

Et rerum prudentia velox Ante pilos venit. Pers. de sapientia præcoci, præsertim boni ominis, siue ea naturæ debeatur, siue causſæ alij extraneæ. Ea qui valent natura, ἀνδράπαιδας, seu pueros viriles vocat Sophocles.

Χαριτογλωττεῖν.

De iis, qui ad gratiã loquuntur, & iucunda potius quàm vera, quod æquè eleganter dicunt, ἡδυλογεῖν, αἰκάλλειν, & θωπεύειν. *Athen. Aeschyl.*

Herculana scabies.

Potest dici etiam in eos, qui blandis adulationibus deliniti, veluti iucunda quadam scabie prnriunt, Herculi laboribus fatigato, narrantur nymphæ vnà cum Pallade crebrò callida balnea suppeditasse: quæ balnea, dũ corpus subeũt, & lassitudinem auferunt, titillationem quandam ac veluti pruritum coniunctum habere notum est.

Gallonius.

De lurcone, omnia gulæ ventrísq. delectatione metiẽte. Cic. multis locis ait Lucil. Gallonẽ nunquã bene cœnasse, quòd nunquam esuriens cœnaret, adeò luxu fuit perditus.

Velle suum cuique est.

Quoties significabimus aliis alia curæ esse, aliósque aliis studiis duci, Persij illud vsurpabimus:

Velle suum cuique est, nec voto viuitur vno.

Item illud, *Suus rex reginæ placet.* Item, *sibi pulcer.* Item, *te tua, me mea delectent.*

Senum consilia, iuuenum lanceæ.

Καὶ μάλιστα σώζεται πόλις ἔνθα βουλαὶ γερόντων, καὶ νέων αἰχμαὶ ἀριστεύουσιν ἀγχμαί. Æschinis consilium fuit, vbique iuuenum robur coniungendum esse cum senum prudentia. *Plut.*

Homer. Aristot.

Coctum ab alio edere.

Ἕψαντος ἑτέρου, πλὼ χύτραν ὑφειλόμην, alio coquente ollam paratam abstuli. De adipiscente parta alieno labore.

Eurip.

Nauigare cum felicibus.

Cui res secundæ, huic nauiganti quilibet
Comes ire quærit, non item infelicibus.

Bona mala.

De rebus vilibus, & abiectis, multum tamen vtilibus ac propè necessariis. Plin. quonam modo vtilissimè coluntur agri? ex oraculo scilicet, malis bonis. Hoc velut ænigmate significatum est, agros quàm minimis impēdiis, & quàm maximo labore colendos esse.

Censor bonus. Clemens lanista.

Ironiæ prouerbiales in eos, qui audacter & arroganter de quibusuis rebus sentiendi, iudicādi eásque inter se comparandi auctoritatem sibi sumunt. *Cic.* Nam, vt reiectio facta est clamoribus maximis, cum accusator, tanquam censor bonus, homines nequissimos reiiceret, reus tanquam clemens lanista, frugalissimum quemque secernit. loquitur de Clodio accusato. Vt autem Censorum est, homines nequam & improbos è Senatu eiicere: ita lanistarum, id est, eorum qui gladiatoribus domini sunt, & magistri, gladiatorum familias in ludo exercere & locare.

Vtrumque.

Ἀμφίτρον, κέντρον τε βοῶν, καὶ μέτρον ἀρούρης.

Vtrumque est, stimulúsque boum, mēsuráque agrorum. De re ad diuersum accommodabili. Callim. loquens de virga decempeda (ἄκμων est Græcis) pastoribus vice pedi vsitatissima.

Qui nocere potest, & idem prodesse.

In hominem & bonis & malis artibus instructum, qui & iuuare potest, si velit, & lædere, quadrabit illud Hom. vsurpatum à Luciano.

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

Phar-

Pharmaca mista, salubria multa & noxia multa.

Thucyd. εἰ πολέμιός γε ὢν, σφόδρα ἔβλαπτον, καὶ αὖ φίλος ὢν ἱκανὸς ὠφελεῖν, quòd si cum hostis essem, vehemēter nocui, etiam, si sim amicus, magnopere queam prodesse.

Tenuiter.

De rebus nihili, minutísque anxiè nimis disputantes, dicemus λεπτολογεῖν, λεπτομερῶς λέγειν, tenuiter dicere & loqui στενολέσχειν, de metis nugis anxios torqueri: ipsam actionem, appellabimus μικρολογίαν, & λεπτοτάτας λήρους. *Aristoph. Aristot.* Contrarium est, παχυμερῶς, παχυλῶς, καὶ τύπῳ λέγειν, disserere crassè, &, vt ita dicam, exemplariter, pro, non accuratè & exactè, sed quali quali ratione, modò ea facilis sit & commoda.

Vnione signare.

Perſ.

Pro, inter felicia & prospera numerare. Olim Scythæ vnumquemque anni diem, missis totidem in pharetram calculis, signabant. quem arbitrabantur prosperum abiisse, candido calculo: quem egregiè felicem, vnione: contrà quē inauspicatum, nigro lapillo notabant. Hinc etiam quę prę-cipua sunt, ea melioris notæ, seu de meliore nota esse dicimus. *Cic. Horat.*

Rectam instare viam.

Plaut.

Pro, rem ipsam deprehendere. Rectam viam instas, ea res est. Idem nunc ego pol demum in rectam redij semitam.

Πτωχαλάζων.

Athen.

Pauper diuitia um ostentator, ab ἀλαζονεύεσθαι, gloriari.

Altius Oromedonte.

De insolentibus, quíque se præponunt iis, quibuscum ne comparandi quidem sunt. Oromedon mons altissimus in Co insula. Theocr.

Πομπεύειν.

Menāder.

Pro, conuiciari. vnde πομπεῖαι, conuicia. Quòd in pompis Bacchanalibus quidam è curribus conuicia in alios iacerent, & vicissim ab aliis impeterentur.

Ὀλόχοινος.

Æschin.

Matiscus est, iunci genus tertium, pinguitudine, magnitudine, aspredine, & callositate cæteris præstans. Vnde dicitur prouerbialiter de duro & procaci sermone, quo ve-

lut os alicui percellimus.

Plutarch. *Artemon periphoretus.*

Ἀρτέμων περιφόρητος. In mollem, vel meticulosum. Periphoretus enim appellatus fuit Artemon, quòd ob mollitiē lectica semper circumferretur.

Liuius. *Nocti æquare diem.*

De studij assiduitate. Alij in castris, siue stationibus, per somnum vinúmque, diem noctibus æquabant.

Voti compos.

Vbi quis assecutus est, quod affectabat, & captabat, quadrabit illud Hom.

Attigit, éque manu non irrita missa sagitta est.

Mortalis Deus.

Hominem omnibus numeris consummatum mortalem Deum vocatum fuisse, & Græcè θεῖον ἄνδρα, θεῖόν τινα, θεοειδέα, ἰσόθεον, καὶ ζάθεον, diuinum virum, Deo similem, diuina specie, Deo parem, & admodum diuinum scribunt, *Quintil. Aristot. Hom.* Cōtrà infelicem vocat Cic. ex astris lapsum.

Rex sum.

Insignem felicitatē ominabatur sibi Leno apud Plaut. de homine bene nummato loquens, Rex sum, si illum hodie ad me illexero. Eodem spectant illa, αὕτη τῶ καλοῦ πάντος ἰλιάς, bonorum Ilias. Eustath. ἀγαθῶν ἁπάξαι, plaustra bonorum. Athen. τὸ ἡδὺ ἁδρῶν σμιλῶος, voluptatum examen, Plutarch. Cumulus meritorū, Cic. pro turba, numeróque immenso.

Locupletum reditus.

In locupleres, quibus alius ex alio succedit reditus, illud Homeri conuenit,

-nec singulos ætas renouatur in annos,
Sed flans perpetuo Zephyrus spiramine fœtus
Hos producit, & hos demittit ab arbore mites.
Et pyra adulta pyris succedunt, malaque malis.
A fico ficus, atque vua senescit ab vua.

Homerus. *Faustus exitus.*

Θαρσεῖ μὴ ἐπὶ οὔτι κακῷ θεοῦ ἥδε γε βουλή.

Fide, hoc consilium non est sine numine, nutrix.
Quoties de rei, quam instituimus, exitu benè speramus.

Vni cum duobus non est pugnandum.

Δοιάσω.

Δοιάσω. τὸ γὰρ δίκαιον οὐκ ἔχει λόγον δυοῖν ἐρίζειν.

Factura sum. non æquum enim est resistere Vnā duobus. *Sophocl.* Noli pugnare duobus. *Catull.*

Sine sanguine.

Facilem voti expletionem significant & illa, αἱδρεῖ, citra sudorem, αἱματι, absque cruore. Dormienti Dij confecerunt. *Terent.* Duci nihil agenti de cælo in sinum deuolauit victoria. *Ouid.* ὦ πόλις, ὡς εὐτυχὴς εἶ μᾶλλον ἢ καλῶς φρονεῖς. O ciuitas, vt tu quidem es felix magis, quàm prouida! *Athen.*

Omni voce.

Πᾶσαν φωνὴν ἵεντι. Quod summa contentione asseritur, dicitur omni seu tota voce prædicari. affectus vocem intendunt: & interdum mutant preces in minas, blanditias in iurgia. *Plato.* Significant extremum conatum & illa, Cominus & eminus niti.

Dein vobis curæ sunto viréque vigórque. *Hom.*

Τίς δὴ ποτείνιον ἔλαχε στέφανον, χείρεσί ποσίν τε καὶ ἅρμασιν ἀγώνιον; Quis tandem desiderabilem coronam assecutus est manibus, pedibúsque & curribus? *Pind.*

Concinere.

Τὴν ξωναυλίαν κλαίειν est iisdem de rebus similiter queri. ξωναυλία enim est, cùm plures tibiis eandem cantionem canunt: aut cùm citharæ tibia accinitur. *Aristoph.* sic δωριστὶ ἁρμόζειν, dorica harmonia canere, est moribus ab oratione non dissentire, aut alioqui concorditer agere, *Plato.* Dorica musica inter Phrygiam & Lydiam temperata erat.

Opus est zephyris, & hirundine multa.

Δεῖ δὴ ἔοικεν ὰ ὀλίγων χελιδόνων, Multa videtur opus habere hirundine. Quoties dehortabimur aliquem à præpropera festinatione, aut negabimus vnico die eruditionem, artem, virtutem & gloriam comparari posse. *Horat. Aristoph.* Sumptum ab hirundinis natura, quæ veris nuntia est, hieme auolat. Simile illud Sophoclis,

Namque vnius quæ sit viri, haud est ciuitas.

Vanæ coniecturæ. Homer.

At permulta auium versatur in aëre turba,
Quarum non quæuis portendere idonea fatum.

In eos, qui de euentu negotij solent augurari.

Animo conscio nihil miserius.

Nihil miserius, quàm animus hominis conscius. Secura mens iuge conuiuium. Sap. *Felix*
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. Horat.

Suidas.

Ἐκφυλλοφορῆσαι.

Quibus ius ferendi suffragia adimebatur, & ex albo iudicum submouebantur, ἐκφυλλοφορεῖσθαι dicebantur, vt milites exauctorati, quibus ius pugnandi adimebatur. Olim nõ calculis, sed foliis ferebantur suffragia de exauctoratione: quasi dicas à foliis ferendis excludi.

Circumpedes.

Qui proximè adsunt, cingúntque aliquem ad obsequia præstanda, vt sunt familiaritate perpetua nobis iuncti. Sic à manibus, à pedibus vocamus eos, qui nobis domesticè inseruiunt. *Cic.*

Fungus putidus.

De inutili & deliro. *Plautus.* Terræ odium ambulat. iam nihil sapit, nihil sentit. tanti est, quãti fungus putidus. Vbi terræ odium dixit, vt Horat. telluris inutile pondus.

Nummus plumbeus.

Vilitatem & contemptum designabat olim. *Plaut.* Cui si capitis res sit, nummum nunquam credam plumbeum. Sic *Cic.* Vatinium contemptim semissem hominem vocat. Et tressis seu triobolatis agaso, abiectus quidam alibi audit. Quin & Iustin. extremam studiosorum classem dupondios agnominat.

Nihili est, aut nihil curæ est.

Οἱ μὲν παρ' οὐδὲν εἰσιν, οἷς δ' οὐδὲν μέλει, Alij quidem propè nihil sunt, aliis autem nihil curæ est. *Cic. è Comico Rhintone:* Qui me, *inquit*, recta sentiẽtem adiuuare, & in optimatum via pergentem, forsitan sequi vellent, infirmi ab auctoritate non possunt: qui possent, negligunt. Idem conuenit hodie multis studia, aut religionem promouere conantibus.

Contemnentis inimicum.

Qui negabit se conuiciis alicuius hominis contempti commoueri, deflectet illud Homericum:

Haud curo magis, ac si femina, siue quis infans

Me

Me iaculo peteret: siquidem viri inertis & ipsa
Irrita tela volant.

Qui per se sufficit.

Sunt oculi mihi, sunt aures, geminíque pedes sunt,
Insita pectoribus mens est, neque stulta neque excors.

Quoties negabimus nos aliena opera egere, sed satis idoneos esse ad rem, quam volumus, peragendam. *Hom.*

In absurdè locutum.

Ποῖον σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων, Dentis clausira tui quæ vox elapsa reliquit. In eum, cui aliquid imprudenter, aut absurdè excidit. *Hom. Agell.*

Ὀβελίζειν.

Aristarchus Homeri opus in libros digerẽs, subditicios versus ὀβελίσκοις, minutis verubus prænotatis damnabat, insignes & genuinos ἀστερίσκοις illustrabat. Hinc Aristarchus, pro censore, & emendatore etiam vsurpatur. Cic. ad Atticum, cuius cerulas miniatulas (ita ille notabat, quæ in scriptis Tullij approbabat minus) ait ibidem se extimescere, id est, censuram, & iudicium. hinc etiam ὀβελίζειν, damnare est. Lima addebatur, cùm detrahebantur & expoliebantur inculta, vnde elimare. Cælo etiam deformabatur ac fingebatur quod rudius erat.

Niger.

Vt alba pro felicibus, ita atra & nigra pro malis & infamibus ponebant. Cic. Nec minus niger, nec minus confidens, quàm ille Terentianus Phormio. Item Horat. Pers.

Abiyciendum procul.

Εἰς μεγάκητα βίπτειν, in immẽsum mare proiicere. Theog. De re noxia, quam fugere oportet, & procul reiicere. Sic Hom.

In montes, tumidásque frementis in æquoris vndas.

Reiycientis culpam.

Mî mala fata Deûm nocuerunt, vísque Lyæi. *Hom.*

Μυκτηρίζειν. Cicero.

Plinius docet à suæ ætatis hominibus nasum subdolæ irrisioni fuisse dicatum. Vnde docti irrisores, nasuti: ipsa ars, nasus, & nasus Rhinocerotis vocabatur: & irridere, na-

Idem. ribus vncis indulgere, μυκτηρίζειν, & ἀπομυκτηρίζειν.

Sperat hinc aliquam auram afflare.

Pro, ostendi spem. Nautæ cùm hærent, mari nimium ma lacissante, è nubecula aut mari procul crispante diuinant fore ventum.

Plat. ### *Non sus quiuis hoc sciet.*

Οὐ πᾶσα ἐς τοῦτο εἴσεται. De re scitu digna. Natum à mysteriis Deorum, quæ non nisi ab initiatis, & puris cognosci fas erat.

Nauiges in Massiliam.

Πλεύσεις εἰς μασσαλίαν. In molles & moribus vultúque parum virili. Vbi hæc Massalia fuerit, deliciis effeminata, non addit Suidas. Nam Gallica adeo disciplinæ seueritate excelluit, vt Plaut. mores Massilienses dixerit, pro rigidis & seueris.

Euripid. ### *Mali viri inutilia munera.*

Κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχει. Generalius est illo, ἐχθρῶν δῶρα ἄδωρα. cuius fontem referunt quidam ad Hectoris & Aiacis commutationem de qua Epig. quidam,

Aiaci datus ensis ab Hectore, baltheus Aiace
Hectori. vtrique suum donum erat exitio.
Ensis enim Aiacem confecit, at Hectora functum
Traxere Æmoniis cingula nexa rotis. *Alciat.*

Elegantes erunt hæ deflexiones, κολάκων δῶρα ἄδωρα. πινάκων δῶρα ἄδωρα. & denique ποιητῶν δῶρα ἄδωρα. Nam & parasiti, & pauperes, & denique poëtæ, cùm donant, petunt.

Laudaret faciem liuor quoque.

Prouerbialis hyperbole apud Ouid. ad cuius formam liceret & alias fingere. De deplorata familia: Ipsa, si cupiat, Salus, seruare hanc domum nequeat. De loco munito: Ne Mars quidem expugnarit. De pertinaci: Huius animum ne Vertumnus quidem verterit. De libidinosa: Hanc ne Priapus ipse satiarit. De re neutiquam probabili: Istud ne Petho quidem persuaserit. De re tacitu difficili: Hoc ne Angerona continere queat. In tanto strepitu ne Somnus quidem somnum ceperit. De suspicaci: Iste ne Fidei quidem fidem habeat. De astuto: Hic vel Argum fallat.

lat. De misero: Hic est miserior, quàm vt ei inuidere possit Inuidentia.

Multorum aliorum instar.

Οὗτος μὲν γὰρ εἷς, ὁ δὲ πολλῶν ἀντάξιος ἑτέρων, Nam hic quidem pro vno, ille pro pluribus aliis æstimandus est. *Hom. Plat.* Translatio à iactu talorum, in quo μονὰς, vnionis numerus infimus est.

Aurea barba dignus.

De iis, qui magnis præmiis digni sunt, dixit Pers. Præcipui sunto, sitque illis aurea barba. Quibusdam enim signis aurea barba solebat addi. Sic hominem certa fide, qui etsi possit, nolit fallere, Græci hoc eloquio commendant: ὁ δ' ἀνὴρ κ' ἀνάμοτος πιστεύειν ἄξιος, hic vir dignus cui credas etiam iniurato.

Sapit demorsos vngues.

De opere summa diligentia elaborato. Persius de carmine indocto:

Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit vngues.

Ea quæ auctorem coëgere sæpius caput scabere, & vngues mordere, pluteum cædere, & deterere, dum sæpius voluuntur, & iterato in manus sumuntur, solent. Ita quod accuratum est, Græci διόνυχον vocant, & ἐξονυχίζειν, ad vnguem explorare. Athen. Plut. denique, in memoriam reuocare & subducere dicunt, ἀναπεμπάζεσθαι, ducta metaphora ab iis, qui per quinos digitos aliquid computant.

Horat. Quintil. ### *Recoquere.*

Pro, emendare & refingere, seu reformare. tribuitur elegantissimè personis.

Pedem nunquam.

Cic. A Chrysippo pedem nunquam. *Alibi:* Mihi certissimum est, ab honestissimo digitum nunquam, subaudi discedere. *Plaut.* Si tu ex hoc loco digitum transuersum, aut latum vnguem excesseris. *Hieron.* Ne puncto quidem ab illius sententiis recedamus. *Cic.* Quibus concessis, digitum progredi non possunt.

Lucian. ### *Simia in pelle leonis.*

Τὸ πὸ τᾷ λεοντῇ γελοῖόν τινα πίθηκον πορισθέλλειν, sub leonis exuuio ridiculam quandam simiam tectam habere. In

ardelionem merum, qui se magnis titulis aut nominibus anteà ostentauit.

Cicero. *Alabastrus vnguenti putet illi.*

In insulsos, quibus optima pro pessimis displicent. Tractum à Scarabæis, qui dicuntur vnguentum fugere, graueolentia sectari.

Homerus. *Diuitiæ non semper optimis.*

Iupiter emetitur opes mortalibus ipse
Sic visum vt fuerit, cuicunque bonóve malóve.

Quoties dicemus opes non cordatis semper, sed pro fortunæ arbitrio, nunc illi, nunc isti obtingere.

Cicero. Φαιδροφροσωπεῖν.

Vultu præ se hilaritatem & beneuolentiam ferre, cùm aliud geras in pectore. *Spem, vultu simulat, premit alto corde dolorem.* Verg.

Arabum Gazæ.

Diuitiarum amplificationem habent & illa. Arabum Gazæ. Horat. Tantalicæ opes, πλοῦτος παντάλειος: quod Tantalus apud Comicos fingatur, ἀπείρειν ἀρούρας διπλέθρους ἡμερῶν ὁδόν, Iugera dierum duodecim serere viam. Athen. Sic Persici apparatus, pro exquisitissimis.

Eustath. Οἰκουρία.

Μισθοὶ τῆς εἰκουρίας. Ludicra, quæ pueris dantur, quò domi maneant. tralatè, pro donis exilibus, quibus tamen alios inescamus, eorúmque beneuolentiam parare nos arbitramur.

Plutarch. *Testudo extra tegumenta.*

Χελώνη, προβαστέον τῷ κεφαλῷ φορτίνων, κινδυνεύει, Testudo, si caput longius efferat, non sine periculo est. Quoties dehortabimur aliquem ne domo absit: aut ne se alienis immisceat.

Rodere casses.

Pro, effugij occasionem quærere, etiam cùm argumentis impliciti tenemur, aut alia ratione capti sumus.

Chorus illius maior, meus concinentior.

Ἐκείνου μὲν χορεὺς μείζων, οὑμὸς δὲ συμφωνότερος. Ita Zenon præferens auditorium suum, auditorio Theophrasti. Vtemur, cùm dicemus nos malle existimationem parare apud doctos,

doctos, bonos, quàm apud multos.

Ius in manu. Lucian.

Τὸ δίκαιον ἐν τῇ χειρὶ πάντα, ius in manu reponere dicuntur qui æqui sunt tyrannis, καὶ τῷ μαχαίρᾳ τὸ ξυντέμνειν ἔχουσι: aut qui arma legibus præferunt: aut denique, qui potentioribus in iudiciis fauent, neglecto iure. Idem dicuntur δαλαχεῖν πικτῷ σιδήρῳ, acuto diuidere ferro. Plut.

Longè vicisti. Homer.

At tu fide animo, quando hoc certamine nullus
Horum te æquabit Phæacum, nec superabit.

Quoties dicemus quempiam aliis egregiè præcellere omni in re.

Diris agere. Horat.

Pro, tristia omnia imprecari. Idem πρηγιναὶ ἀρᾶς. Eas sibi Diogenes dicebat occurrisse, quòd esset sine domo, sine ciuitate, patria: pauper, palans, vitam in diem agens. *Laert.*

Res palæstræ & olei.

De rebus ad meram ostentationem, & lusum comparatis. In palæstra non erant armati, sed vncti, vnde difficiliores prehensiones. Vnde & vires, horridas sine nitore & palæstra, vocat stylum inaccuratum Cic. & vnctam consuetudinem loquendi, nitidam vocat idem: itémque otationi afferre palæstram, & extrema lineamenta orationi afferre, pro, venustatem addere, quãquam in postremo sit alia metaphora, nimirum à pictoribus.

Astydamæ in morem.

Σαυτὸν ἐπαινεῖς ὥσπερ Ἀστυδάμας γυνή, Laudas teipsam, mulier, Astydamæ in modum. fuit enim Astydamas histrio, cui statua in theatro ponenda decreta fuerat, quòd in agendo Parthenæum sese nauiter & scitè gessisset. Titulum ergo sibi fecit, inque concionem, quò ab omnibus approbaretur, attulit huiusmodi,

Vixissent vtinam mecum illi, aut inter ego illos,
Quos penes est linguæ suauiloquentis honos:
Præmia prima equidem citra certamen haberem.
Nunc adimunt, in quos nil habet inuidia.

At verò suffragiis populi decretum, ne molestus ille titulus inscriberetur. Ea res primùm comœdiæ iocis agi-

tata, pôst in prouerbium abiit. Imò & hodie, malignos esse vicinos illi, dicimus, qui ipse laudator sit sui. *Suid. Zenod. Iulian.*

Terent.

Rursum prorsum.

Rursum, prorsum cursare, id est, retro ante, pro, tẽtare omnia, omnia commiscere, & perrimari. Annotauit Donat. & addidit illa, intro foras, hac illac, sursum deorsum, antrorsum, rerrorsum. Quo longiùs recesserint à rebus corporeis, hoc plus habebunt venustatis. Sic dixit Iulian. τὴν φύσιν ἄνωτε καὶ κάτω πρύλειν, naturam sursum ac deorsum celebrare. Et nos dicere elegãter possimus eum, qui variis modis rem apud se expendit, ἄνω καὶ κάτω λογιζόμενος.

Eustath.

Rex, aut asinus.

Quoties suadebimus iaci aleam, quæ vel summos reddat, vel infimos. Plat. Tractum à ludẽtibus olim pila. Nam aduersus parietem missæ sphæræ subsultus numerabantur: qui superabat, rex erat, & imperabat: victus asinus dicebatur, & quicquid imperatum erat, faciebat.

Horat.

Tractant fabrilia fabri.

Natura monemur, vt ea, quorum gnari sumus, quibúsque assueuimus, ea faciamus.

Plato.

Magis, quàm Sol Heraclitii, extingui.

De iis, qui deficiunt in re aliqua incipienda, sine vlla spe reparationis. Dicebat Heraclitus Solem scaphæ instar habere, ciúsque lumen deficere, quoties cauum ad superiora vertitur: sed rursum fieri lucidum, quoties inuertitur.

Athen.

Vinum, equus poëtæ.

Ingenia, si premantur molestiis, sterilescunt, & tenebricosa fiunt: sin libera sint curis, nihil iis diuinius, lepidius, & admirandum magis.

Plat.

Incantatione quauis efficacius.

De re admirandæ & penè prodigiosæ efficaciæ, vt de eloquentia hominis docti: pudore: veritate. Priscos tribuisse vires inexplicabiles, & naturæ cursum excedentes vocibus incantatorum, notum est.

Thucyd.

Αὐτοβοεῖ.

De summa cuiuslibet actionis celeritate, quomodo illud Latinè, cum dicto. Transiatum, vel à clamore militari, qui

qui hostem sæpe confundit, priusquam veniatur ad manus, vel ab arantibus, qui pollicentes se eodem die aliquid absoluturos dicebant, αὐτοβοεῖ, id est, priusquam disiungam boues.

Homer.

Prior occupauit.

Μή τις κύδος ἄρηται βαλὼν, ὁ δὲ δεύτερος ἔλθοι. Dictum de Achille, qui reliquis vetuerat Achiuis ne iaculum quis mitteret in Hectorem, quo gloriam totam sibi seruaret. Vtemur, cùm quis lucrum præripuit alteri sola celeritate.

Aristot.

Γνώμῃ τῇ ἀρίστῃ κρίνειν.

Mente optima iudicare. De iis propriè qui in iudicando τῆς ἐπιεικείας æqui & boni rationem habent, non iuris summi. Transferri potest ad cordatos, & qui prudentiam ac humanitatem cum seueritate coniunxerunt.

Cicero.

Semper aliquem virum magnum.

Quoties aliquis, vel res aliqua, aut existimationi vulgi, aut nostræ exspectationi non respondet. Sumptum ab Homero, vbi Cyclops ait prædictam sibi fuisse oculi amissionem, sed expectasse quendam Vlyssem, qui procero corpore esset, & ore, admodum spectabilis: cùm tamen hoc malum sibi à puero & imbecillo allatum sit.

Ab Hymetto, ab area Syra.

Crassam & rusticanam, qualem à plebe discimus philosophiam, Cic. appellat ab area Syra: vt petitam ex Zenone & Platone, philosophiam ab Hymetto. Syri enim barbarie nobiles erant, vt Attici (hos per montem Atticæ, mellis ibidem nati bonitate clarum, accipit) lepore dictorum.

Ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τᾶς.

Ita Lacæna filium armans clypeo, eundem cohortabatur: aut referendum clypeum, aut in eo moriendum. Vtemur & nos cùm aliquem ad honestum, arduum tamen negotium instigabimus, & veluti iaciendam aleam esse ostendemus.

Pind.

Naxia cos.

Ναξία πέτρας ὐπ' ἄλμας χαλκοδάμα ἀκόνα, Naxia cos, maxima, inter saxa omnia, ferri domitrix. De viro egregiè forti: aut indefatigato in perpetiendis studiorum laboribus: aut denique de eo quod sincerum est, & inter alia adultera & fucata facilè se prodit. Marmor è

Naxo insula olim summo erat in precio.

Circulus res mortalium.

Κύκλος τὰ ἀνθρώπινα, subaudi sunt. quòd circumagantur, & velut in orbem recurrant, vicissitudinibus certis. *Pind.* Sic & victoriam Homerus facit ἀμοιβαίαν, alternatim nunc his, nunc illis contingentem.

Gic. &c.

Non sine Diis.

Οὐ θεῶν ἄτερ, Diuinitus. Cum Deo fieri dicuntur, quæ feliciter succedunt: aut quæ præter spem vltro obtingunt. Sic σοφὸς παρὰ μούσης. de carmine elegante. contrà, quòd fit Musis & Apolline nullo.

Homer.

In spem frustratam.

Insipiens, nam Iupiter his diuersa parabat
Ignaro. De re cuiquam secus euenienti, atque expectat.

Idem.

Bona spes ostensa.

Sic fato felix à dextris aduolat ales.

In Deorum genibus positum.

Cùm in manu nostra non est præstare rei exitum, sed superis, & fortunæ permittimus, vtemur illo Hom. καὶ τοῦτο θεῶν ἐν γούνασι κεῖται, in genibus sunt hæc sita Diuûm. Item illo Pind. τὸ δὲ ἔλπομαι μὴ, ἐν θεῷ μὲν τέλος, nunc spes quidem mihi, at in Deo situs exitus.

Omnia bonos viros decent.

Κάπαντα τοῖς καλοῖσιν ἀνδράσιν πρέπει. Vel, quicquid vir bonus agit, decorum videtur: vel, formæ gratia commendat dicentem, canentem, & agentem denique quiduis. Vel, ab homine principe aut nobis caro egregiè quicquid proficiscitur, gratiam promeretur & laudem.

Plautus.

Saburratus.

Suffartus, & distentus cibis: vel, cui aures multiloquio alterius obtundũtur: vel qui philosophiæ præceptis instructus rerum tempestatibus non iactatur. propriè saburrantur naues, quæ arenis, aut argilla, ne iactentur fluctibus, onerantur.

Κοῖνα συμπόσια.

Sine vino compotationes. De locis vbi otiosi desident garrientes quiduis, atque vbi loquacitate temulenti penè reddun-

redduntur, vt tonstrinæ sunt, balnea, & hodie in ædibus magnatum proiecturæ vestibulorum. *Plut.* eadem loca λέσχας ab aliis appellabantur. *Hesiod.*

Lingua præconi.

Olim in sacrificiis lingua exsecta præconibus dari solebat, tanquam membrum profanum, & indignum, quod sacrificij pars esset: præconibus, inquam, qui linguam habent venalem. *Aristoph. Hom.* Hinc Antipater, iniecta mentione de sene imbecillo, dixit ex immolata victima tantùm linguam, & ventrem superesse. *Plut.*

Obtestatio veterum meritorum.

Quomodo Penelope deos sacrificiorum & nidoris admonet: ita etiam amicum nos, vtentes illo Hom.

Si aut bouis aut ouis incendit tibi pinguia membra:
Horum nunc memor esto.

Benefactorum memoria.

Vbi quid boni aliquid contingit, propter veterum benefactorum memoriam, locus erit illi Hom.

Ὡς κακοεργίης ἀνεργασίη μέγ' ἀμείνων.

Benignè facere & in officio esse multo præstat magísque lucro est, atque secus.

Merces constituatur amico.

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἔχιος ἔστω. Plutarch.

Æqua viro merces fac præstituatur amico.

Pithæi præceptum fuit celebratissimum, quo iubebat inter amicos ex æquo & vero debere omnia agi.

Commune tanquam Sisapo. Cicero.

De re multis communi, nulli certo propria. Minium apud Romanos magno erat in pretio, vsu & religione. eius cùm multæ venæ essent Sisapone in Hispania Bætica, quæ à compluribus societate mercium, & adulterandi minij consuetudine inter se iuncti tenebantur, prouerbio locum Sisapo dedit. *Plin.*

Calceos mutare. Idem.

Dicuntur ij, qui nullo suo merito in ordinem & locum altiorem se ingerunt. Senatoriæ dignitatis insigne erat, nigro calceo addita lunula circa talum.

Cura hospitum habenda. Homerus.

Nam diuis reuerendus & immortalibus ille est

Quicunque appulerit multis erroribus actus.

More galli domi pugnacis.

Cùm aliquis domi suæ & in suo regno (vt Cic.ait)audaciam præ se fert:extra illud timidus futurus.

Prorsus ignotus.

In eum,quem planè ignotum videri volumus:aut qui in disciplinam,aut artem,quam ignorat, sese ingerit, licebit torquere ironicè illu d Hom.

Dic,quis,& vnde venis,tibi vbi patria,atque parentes.

Nec Deus,nec homo.

Οὔτε θεὸς,οὔτε βροτός. Diis hominibúsque inuitis,pro nemine & omnibus.*Pind. Horat.*

Vento viuere.

Iustinian. Pro,viuere nullo impendió:Tractum à Siluro pisce,qui aura,vt aiunt,saginatur,& Chamæleonte.

Obolum reperit Parnœtes.

Ὀβολὸν εὗρε παρνοίτης.De iis,qui nouũ aliquod excogitant præmium,quo illectent. Natum à Callistrato Atheniensium principe,qui cognomẽto Parnœtes,qui instituit,vt in iudiciis,&concionibus nummuli quidam distribuerentur. Comici id statim in prouerbium traxerunt.

Personam mauult,quàm faciem.

In stultum simulatorem,qui mauult videri,quàm esse.

Dolium Danaidum.

Arist.Hor. &c. Pro opera frustrata à Danaï filiábus, quæ ob necatos maritos finguntur apud inferos situlis perstillantibus aquam haurire,& in dolium pertusum infundere.Huc allusit Plautus. In pertusum dolium infundimus, operam ludimus.

Ollam exornas.

Χύτραν ποικίλλεις.De re absurda,qualis est vasi vsibus culinariis destinato picturæ lenocinium adhibere, & bracteis aureis inaugurare iuglandium putamina.

Ocni funem torquet.

Σωφρονεῖν τὸ ὄκνου τὸν θάμνον. Ocnus homo apud Ione industrius,operique intentus vxorem habuit sumtuosam, & prodigam,quæ absumebat quicquid ille corraderet.

In orbem circumiens.

Ἅπαν-

Ἅπαντας ἐν κύκλῳ παρελθών. pro, neminem præteriens. In consultando πάντᾳ κύκλῳ commoda atque incommoda circumspicienda,id est,nullum omnino omittendum.Sic, ambibant, qui singulos prensabant: & obeunt prouinciam,qui in administrando nusquam non adsunt.

Malum bono pensatum.

Cùm natura egregium bonum egregio vitio pensat,vel cùm quis beneficium suum aliquo vitiat maleficio, quadrabunt illa Homeri,

Hunc alios vltra dilexit Musa,deditque
Atque boni,atque mali quiddam:nam lumina ademit,
At dedit emulcere suaui pectora cantu.

Conos artoxya.

Κῶνος ἁρτοξύη.De similibus & inter se respondentibus.Conum pistorium instrumentum non dissimile artoxyæ, id est,panario scalpro:vel in eos, qui vili munusculo alterius operam compensant. apparet enim ex consequentibus apud Suidam, conos fuisse munuscula puerorum, ætati eorum apta,vt armillæ sunt.

Cur cessatum est.

Dic,quidnam acciderit nobis,vt Martia virtus Homerus.
Tytide exciderit animis?

Quoties communem culpam apud amicum agnoscemus,aut in re quapiam cessatum esse significabimus.

Conferre capita.

Pro,deliberare,seu consultare de re aliqua. Liuius.

Fodere.

Incitationem seu admonitionem potius eleganter illa significant,fodere,& fodere latus: tralatione ab animantibus,quas stimulorum punctionibus ad cursum excitamus. *Terent.* μάστιγι θημωνιᾶσαι, scutica cædere. *Hom.* Cubito stantem tangere. *Pers.* Ignarium dare,quòd Pyretes attritu digitos adurat,& ponderosissimus sit: propriè tamen locum habet cùm suggerimus,quod dolore quodam alium à pec cando reuocet.Bellicum seu classicum canere.*Cic.*

Cothurnus.

Κόθορνον, citra comparationem, etiam appellarunt in-

constantem. *Plut. Lucian.* quòd cothurni τετράγωνοι & ἀμφοτερόδεξιοι, quadranguli & vtrilibet pedi conuenientes sint: vnde & cognomen hinc datum est Therameni & Niciæ: Sic Martem, nunc his, nunc illis fauentem ἀλλοτροφόστολλον vocat Hom. & Vlyssem πολύτροπον, quòd quãuis personam aptè ageret in loco: quanquam hoc in bonam partem: quo etiam non malè cothurnum torqueas.

Fons Dodonæus. Circes virga.

In causſidicos & oratores, qui eadem nunc tuentur & laudant, nunc impugnant & vituperant. *Plut. Plin.* Fons qui dam in Dodona cùm sit frigidissimus faces ardentes si quis immergat, exstinguit: exstinctas si quis admoueat, accẽdit. Sic Circe eadem virga mentem fingitur adimere & redde re: pecudes facere & homines.

Ventorum stationes.

Ἀνέμων στάσεις γινώσκουσιν οἱ ἐγχώριοι, Ventorum stationes norunt indigenæ. De rebus multo vsu obseruatis: aut cùm innuemus cuique sua omnia, vt artem, patriam, domestica, amicos, esse notissima. Suid. Sunt plerisque regionibus sui quidam venti, quorum naturam incolæ optimè & norunt & reipsa sentiunt.

Plutarch. ### Κυναλώπηξ.

Qui caninam impudentiam cum vulpina astutia cõiungit: vel, cuius in animo canis habitat & vulpes, quomodo de Sulla dixit Carbo.

Aristoph. ### Χναλώπηξ.

Sic dictus est Theagenes, quòd garrulus esset, & stupidus more anserum: & versipellis more luporum: vel quòd vulpium instar, anseribus aliisque auibus admodum delectaretur.

Homerus. ### *Diuersarum partium.*

Porrò Tytidem minimè cognoscere possis,
Troianósne inter versetur, an inter Achiuos.

De Metio quodam, cum vtraque parte colludente, aduocato scilicet, duce, aut alioqui amico bilingui.

Horatius. ### *Suberinus. Subere leuior.*

Φελλίνας, φελλοδ κουφότερος. In hominem lubrica fide. Suberis lignum cauernosum in aqua non sidit, imò aliis ne sidant alligatur. Hinc φελλίζειν fluitare est, & radicibus carere.

Iam

Iam dictis annumerari possunt & hæc, Vtroque pede claudicare. Duobus dominis seruire. Neque calidum esse, neque frigidum. Hebræa omnia.

Vbi deprehensum est, quod erat occultum.

Siue illis Deus hoc aliquis deprodidit index, Homerus.
Siue ipsi videre.

Suidas. ### *Laciadæ.*

Ω' λαχιάδη. Conuicium in mœchos. Populus quispiam est iste Atticæ Laciadarum, tribus Oenidis, apud quos ingens raphanorum copia: his vtebantur in adulteros deprehensos ludibrij causſa.

Hæc Helena.

Αὕτη ἑλένη, ὑπὲρ ἧς ἐμονομάχουν. Hæc Helena, pro qua digladiabantur. Lucianus agens de duobus peripateticis lucri causſa turpiter apud iudices contendentibus. Menelai & Paridis singulare certamen vide Iliad. 3.

Ars portus inopiæ.

Ἀμήχανος ἀτυχίας ὄντων ἀνθρώποις τέχνη. Vnicum confugium in egestate est ars. Simile, Sua cuique ars pro viatico est. Sapiunt, qui liberos etiam summa in re artibus instruũt, quę eos porrò, si ita fors ferat, alere possint.

Ingratitudo vulgi.

Posthac ne placidus sit quisquam, néve benignus,
Nec miris, iustíque tenax rex sceptriger vnquam:
Sed semper ferus esto, & semper iniqua patrato.

Vtemur, quoties nos beneficij in immemorem collati quodammodo pœnitebit.

Quantum ex Bacchanalibus.

Ὅσον ἐκ Διονυσίων. De rebus vehementer exspectatis. Apud Atticos numerabant annos & numerum accedentẽ à Dionysiis, vt ex Olympiadibus: redibant autem singulis triennis, vnde trieterica. *Virg. Suid. Lycoph.*

Ἰσθμιάζειν.

De iis, qui parum commodè, parúmque salubriter viuunt. quòd Isthmiorum ludorum tempus morbis esset obnoxium, ob ingentem populi concursum: Vel de opera inani.

Παλεύξια.

De illecebris, aut re alioqui ad fallendum comparata. Aristoph.

Propriè columba exoculata, quam aucupes in reti ponunt, quò subsultans cæteras alliciat columbas à πτηλίζειν, quod se ducere est, seu in laqueum illicere.

Laertius.

Omnibus malis punicis inest granum putre.

Innuebat hoc Crates vix quemquam reperiri, qui omni vitio careret.

Antiquiores Luna.

Arcades ob eam caussam stupidi sunt habiti, quòd astrologiam insigniter contemnerent, facerentque se Luna antiquiores: vnde προσπαλιωμένοι dicti sunt: & βαλανηφάγοι, glādibus victitantes, is enim erat priscorum cibus. Appellationes hæ dem conuenient in omnes stupidos & ignauos, qui litteras, quia ignorant, despiciunt, gloriantes de nobilitate sua, qua sibi videntur καὶ διὸς ἀπὸ ἀρχότερον, προτεροί τε κρόνου, καὶ πάντων. *Lucianus. Aristophanes.*

Vnedo.

De re, quæ initio quidem nouitate arridet, verùm repetita fordescit: cùm contrà κόρος οὐδεὶς πρὸς ἡδονῆς, nulla sit satietas rerum honestarum. Tradit Plin. vnedonē pomū esse.

Non semper Saturnalia.

Simile illi, Non semper Anthisteria, seu Floralia. *Sen.* Saturnalia seruos etiam libertate donasse notum.

Athenæus.

Vinum animi speculum.

Forma ære lucet, vina produnt pectora. Athen. Simile illi quod in corde sobrij, id in lingua est ebrij. Item illi, Verum solet prolapsa lingua dicere.

Suidas.

Codali chœnix.

Κοδάλου χοῖνιξ, Codali demensum. De magnis mensuris. Videtur tractum a seruo quopiam edaci, cui chœnix fuerit altiùs capax, & hac arte fraudarit herum.

Virgo primùm.

Παρθένος τὰ πρῶτα. De iis, qui rem paternam profundunt. inde fortasse, quòd virgines adhuc rudes meretricij quæstus, facilè sui copiam faciunt: postea quò plus auferant, difficiles se præbent. quomodo adolescentes prius, quàm intelligant, quid pecunia sit, largius profundunt sua. Et prima vitæ pars ferè, licet optima, stultissimè conteritur.

Homerus.

Mala senium accelerant.

Quip[pe]

Quippe repente homines curísque malísque senescunt. Sophocles.

Omnibus modis nocens.

Hominem fucis, vi, factis, verbisque perniciosum dicemus nobis molestum esse manu, & venenis, & malis demū omnibus.

Iræ senectus mors.

Θυμοῦ γὰρ οὐδὲν γῆρας ὀξὺν ἄλλο, πλὴν θανεῖν, Senecta nulla obtingit Iracundiæ, nisi mors. Soph. Cui placet, obliuiscitur: cui dolet, meminit. Cic.

Ἀποσυθίσαι.

In quosdam asperis moribus, quibuscum vix habeas cōmercium, nisi cum ignominia discedas. Tractum inde, quòd Scythæ, cùm calamitatibus premerentur, per lusum, ac delicias omnibus populis, quibus imperabant, capillos detonderent. Athenæus. Iidem, quoquo venirent, exteris viris nares amputabant, & mulieres Thracum vxoribus corpora subulis pungebant. Planè misera sub iis seruitus, vt in de natum fit, ἢ ὑπὸ σκυθῶν ῥῆσις, pro imperio crudeli. & σκύθρωψ ac σκύθρωπος, pro toruo, tristi.

Athenæus.

Aperu rapere.

Eos, qui præpropera auiditate commodum auferre, aut voluptatibus frui student priùs, quàm oporteat, veluti si populum nouus rex statim exactionibus spolict, aut si quis sponsam puellam ante tempus amplectatur, eos eleganter ἁφαρπάζειν ὀβελίσκου, rapere à veru: ἁρπαγανίζειν, è sartagine tollere: cibum denique nondum sacrificatum abripere dicemus. Nobis iidem simili metaphora dicuntur fata sua etiānum viri dia depasci, *manger son blé en herbe.*

Radicitus.

Alexander admonitus longè plus vectigalium è suis ciuitatibus auferri posse, olitorem odi, inquit, qui radicitus herbas euellat. Quo vetuit omnes principes, suos ἀποσκολύπτειν, excoriare. Hodie tamen plerique videntur plus æquo habere, laudare tantùm quod æquū est. *Theod. Soph. Athen.*

Manticulari.

Pro, fucum facere, & subdolè agere: tractum à manticulis quas fures contrectare solent, quò manu sinistra, vt ait Catul. tollant lintea negligentiorum, qui vel oculos aliò deflectunt, vel animum ad ea, quæ dicuntur, non ad ea, quæ fiunt, aduertunt.

Quærere peregrinum. πλαίθ.

In eos, à quibus delusi sumus aliquando, eáque experientia facti cautiores. Horatius,

Nec semel irrisus, triuiis attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma, per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite, non ludo, crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum, vicinia tota reclamat.

Apud Quinctil. reclamabatur, Tollat te, qui non nouit. Simile illud Iuuenalis, *Circuit, & fatuos non inuenit.* Quin & πλαίον erronem, & ob hoc impostorem designare testantur *Agellius, Laberius.*

Aquas infundere cineri.

Quid, quòd medicina mortuorum sera est? quid quòd nemo aquas infundit in cineres? Quinctil. indicans serum remedium. siquidem ægroto mortuo, serò affert medici famulus linimentum: & ædibus in cinerem redactis serò infunditur aqua.

De illo conuentu.

Pro, de illo grege, vel, illius gregis, vel, gregalis etiam. Ita ferè *Cicero.*

Aristoph. *Vxor seni sponso regina.*

Δέσποινα γὸ γύναι νυμφίῳ γεώνι, Regina siquidē mulier est sponso seni. Pertinet eò, vt non vxorem tantùm, sed omnia alia nobis congrua, & paria deligamus.

Idem. Πιθηκίζειν.

Cicero. Pro, fucis & blanditiis fallere: vnde & πιθηκισμός.

Domum redeamus.

Quoties digressi redimus ad id quod institueramus.

Ἀποστόμωσα.

Non dissimile, cùm Athenæus intempestiuos sermones, & à proposito alienos vocat ἀκαίρους κύμβαλα, cymbala non congruentia ad numeros saltationis: & πάραυλα μέλη, Atheneus. modos non respondentes ad tibiam: item ἀμουσολογίας.

Aristoph. *Maza esurienti auro carior.*
Horatius. Quoties rem vsu, non opinione æstimabimus.

Ἀδελφίζειν.

Vocabulis adoptiuis alicui blandiri, & in genere adulari in

in os: propriè, appellare fratrem, quemadmodum dicimus εὐδαιμονίζειν, & μακαρίζειν.

Halopanta, vel Halophanta.

Halophantas appellatos fuisse hominum genus nequam, quod ad fuenda mendacia miserrima mercede conducitur. testis est Nonius, ex Plaut. Fortasse, quemadmodum sycophantæ dicti sunt, qui deferebant exportantes ficus Athenis, ita & ἁλοφάντης, qui defert eos, qui telonas conantur fraudare vectigalibus.

Socratis gallus, vel callus.

In nudos & inopes. Nonius è Varrone ita citat hoc adagium: inuenisse se, cùm dormire cœpisset tā glaber quàm Socratis gallus, esse factum ericium cum pilis & proboscide. Fortasse legendum callus, vel callum. constat Socratem patientissimum fuisse laboris, nudis ambulasse pedibus, dormiuisse hūmi, vt hinc manarit iocus in ipsius callum.

Vt è bulga matris.

Ad nuditatem quoque & inopiam, vel ad æquā omnibus vitæ conditionem (natiuitas enim non distinguit Crœsum ab Iro, regem à plebeio) referri potest ille Lucillij versus apud Nonium,

Ita vt quisque nostrûm è bulga est matris in lucem editus.

Bulgā propriè folliculus omnis: vnde & crumena, & sacculus ad brachium pendens.

Esurienti leoni prædam exsculpere.

Simile illi, Bolus ereptus è faucibus: item illi, agnam lupo eripere. *Lucill.*

Ἁλιτήριος. Plutarchus

De homine quocunque modo scelerato, præcipuè qui per vim rapit aliena, impiúsque est & sacrilegus: vnde & ἁλιτραίνειν sacrilegium committere. Inter varias adagij origines est & hæc. Temporibus Ætolici belli tanta frumentariæ rei penuria incidit Athenienſibus, vt pauperes fame coacti captiuorum farinam diriperent: inde vox ad alia traduci cœpit.

Salacones.

Quemadmodum Codrus & Irus ob inopiam in vulgi fabulam abierunt: ita & Salacon quidam ob summam in extrema inopia arrogantiam: adeoq; σαλάκων vocatur pauper arrogans, & σαλακονία, in paupertate arrogantia: quin &

στιλακωνίζειν ac στιλακωνδίζειν fractum & effeminatum esse. *Suid. Hesych. Theoph.* At Aristot. exponit in genere στιλακωνίαν, ὑπερβολὴν μεγαλοπρεπίας, cùm volumus circa ea quoque sumtuosi esse, quę sumtu & magnificentia digna non sunt.

Plautus.

Quam Clinia ex Demetrio.

Plura ex me audies hodie mala, quàm audiuit vnquam Clinia ex Demetrio. Videtur sumtum è comœdia quadam Turpilij, cui titulus Demetrius, vel alia, vbi pater prolixè & acerbè obiurgat filium. Talis enim inducitur Clinia in Heaut. Terentij, qui ob duritiem patris profugit in militiam. Fortasse & Terent. & Plaut. ab eodem Græco auctore sua sumpserunt.

Citeria. Citeria loquacior.

De homine impendio loquace, οὐ λέγειν δοκῶ, ἀλλὰ σηζᾶν ἀδιωάτως. *M. Cato.* Citeria apud Romanos erat effigies quędam arguta & crepera, quæ ridiculi caussa in pompa vehi solita est. *Fest.*

Nutricis pallium.

Si vnam peccauisses syllabam, fieret corium tam maculosum, quàm est nutricis palliũ. Plaut. Nutrices, quoniam tractant infantes, sæpe vestes habent bua, saliua, mictu, foriáque contaminatas.

Velatis manibus orare.

Pro, suppliciter orare. *Plaut.* Sumtum ab antiquo more Oratorum, quo, qui pacem petituri venirent, ramum oliuę prætendebant. Velatas autem dictum pro vittatis.

Alteris melioribus.

Plato, &c. Πάλιν οὖν ἀμείνοσιν ἐξ ἀρχῆς δευτέροις ἐπαναπολήσωμεν, rursum igitur secundis denuo melioribus repetamus: δεύτεραι γὰρ φρονήσεις σοφώτεραι, Secundæ enim cogitationes prudentiores. Tractum è sacris, vbi cùm in vnis hostiis secunda non apparerent, ad alteras ibatur. Huc respicit illud Dauj Terentiani *Hac non succesit, alia aggrediemur via.*

Ætoli.

Αἰτωλίται petaces & improbi.

Χαρωνῖται.

Olim

Olim Charonitarum cognomen apud Romanos populari ioco tributum est iis, qui ex defuncti commentariis tuebantur, quod perperam agebant: quo artificio quidam abutuntur hodie testamentis.

Iapeto antiquior.

Ἰαπέτου ἀρχαιότερος. Iupiter apud Lucian. sic alloquitur Cupidinem puerilitiam excusantem, σὺ παιδίον, ὦ ἔρως, ὡς ἀρχαιότερος πολὺ τοῦ Ἰαπέτου.

PROVERBIORVM Symmicta Ioann. Alexandri Brassicani I C. in Epitomen redacta.

Iupiter plue mel.

ZEΥ βρέχε μέλι. Exclamatio rusticorum, siquando insignis copia mellis passim in virgultis & foliis arborum inueniretur. Vtemur ea, quoties fausta & felicia precabimur. *Galen.* Dissimilis illa, ὦ Iupiter plue calamitates: Quoties ob rei indignitatem etiam pernicioſis votis vtimur. *Politianus.*

Petis tanquam Cæsaris candidatus.

In eos, qui negligentiùs aliquid petunt, tanquam minimè ambiętes, freti scilicet explorata alterius benignitate, neque dubij de impetratione. *Quinctil. Sueton. Budæus.* Cæsaris candidati, Principum commendationem quia nõ frustrà futuram sciebant, negligentiùs olim ambiebãt. Est tamen, vt hoc obiter addam, prudẽtis, quod emere vult, empturum se dissimulare, propter emptionis competitores. *Agellius.*

Inter meros lepores.

Aristophr

Ἐν πᾶσι λαγῴοις, in media leporum carne, id est, in variis commoditatibus & deliciis. Lepores ferè cum summis voluptatibus olim comedi solere testantur Martial. Plin.

Glossaspides.

Hesychius. Γλωσσάσπιδες, Homines effrænis oris, & qui lingua vice scuti vtuntur, τὰ ὅπλα ἐν ταῖς γλώτταις ἔχοντες.

Αἰξωνεύεσθαι.

Stephan. In accusatores vanos & sycophantas, & mordaces: quòd Æxones Magnesiæ, quæ Macedoniæ regio est, βλάσφημοι καὶ συκοφάνται κωμῳδοῦνται.

Βεργαΐζειν.

Nihil, quod verum sit, dicere. ab Antiphane comico Bergæo, qui prorsus incredibilia quædam scripsit. *Aliter Erasmus.*

Thessalus missius.

Pausanias. Εὐτραπίζων θετταλῶν ξένων τροφὴ, lautorum Thessalorum hospitum alimentum. De cibo egregiè lauto. Thessali ὑπ' ἄλλων πολυτελέστατοι, Græcorum profusissimi audiunt.

Βιβλιαίμαθος.

Qui aliorum scripta sibi vendicat, suóque nomine passim inuulgat: allusione sumta ab Ægistho, qui Clytemnestram Agamemnonis corruperat. *Auctor Etym.*

Turbine versatilior.

Suidas. Βίμβικος οὐδὲν διαφέρειν, pro, desultorium, agilem, & versatilem esse, trochi in modum, qui βίμβιξ Græcis dicitur, quasi πίμπξ à πέμπεσθαι: Vel, redire in eandem viam, quod fugitiuis contingit à recto itinere aberrantibus. Sic Plautus, *Versatilior rota figulari.*

Nihil nisi potantes.

Athenæus. Οἱ πίνουσι μόνοι, βατράχων τρόπον, οὐδὲν ἔδοντες, qui ranarum more, tantum bibunt: nihil autem comedunt. In potores insignes, qui etiam ναύτῃ συμποσίου dicuntur, quòd poculorum propinatione, nunc ad illum, nunc ad alium deuehũtur. Sic quidam apud Plaut. coquos hortatur, tanquam remiges in mari.

In ollis venari.

Idem. Ἁλιεύονται ἐν τοῖς λοπαδίοις ἁλίσκεται, tametsi mare nullo vnquam attingat tempore, in ollis tamen egregiam capturam assequitur. De Parasitis, quibus nullum vinum gratius alieno.

Vltra Herculis columnas.

Pindarus. Τὸ πὲρ Ἡρακλείους ἐχάτας ϛήλας. Quoties optabimus aut ab inepto alióve quomodocunque nobis molesto liberari.

Quatuor habens capita.

Athenæus. Τέτλαφας κεφαλὰς ἔχων. De insigniter ebrio. Tali enim omnia geminata videntur.

Vinum lac Veneris.

Idem. Vinum ἀφροδίτης γάλα vocabat Aristoph. quòd immodicus eius vsus Veneris esset incitamentum.

Vilior pomis vitiosis.

Idem. Φαυλότερος φαυλίων μήλων. De abiectis & contemptis, quósque cassa nuce non emeris.

Barbam ab vlnis puerorum vellere.

Lucianus. Παῖσαι πάλλην κουρέων ὑπ' ὠλένας Pro, inanem laborẽ sumere, rebus egregiè commodis & vtilibus neglectis. Vlnas enim puerorum depiles esse nemo ignorat.

Chorus domesticus.

Lucianus. Χορὸς οἰκεῖος. Laudatores conducticij. Sic Cic. Stultitiæ suæ quàm plurimos testes domestico præconio conducẽtis. Idem mercenarium procemium appellat.

Vt templorum sacra.

Ὡς τεμένων ἱερά. De re, quam anxiè & religione quadã adstricti colimus & obseruamus: vt nos senum consilia: & Sophistæ suas artes, quales quales. Agel.

De summo pectore.

Agellius. Non autem me præterit, dicere aliquem posse de summo pectore, nihil esse in iis verbis negotij. de summo pectore, ἀπὸ χειλέων, verbis impræmeditatis & inconsultis.

In montes offendere.

Homerus. Virgilius. De iis, qui ita prodigiosè cæcutiũt, vt ne apertissima quidem videant, quæque χερσὶν ἀμφαφόωντο, καὶ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶντο, Id est, quæque ante oculos, intérque manus sunt.

Miseriorem, quàm panus puerum.

Subaudi, reddidit. De grauissima molestia. Panus tumor inguinum, à formæ similitudine sic dictus: pueris, cùm accidit, intolerabilis. *Nonius.*

Universidad de Deusto Biblioteca

Loricæ gladius.

Loricæ gladius, in acie non firmius munimentum. De summo præsidio, vt si quis dicat, Loricæ gladium non esse firmius munimentum, quàm Græcæ litteræ Latinas juuent. *Tacit.* Loricæ nulla vtilitas, nisi gladij vsus accesserit.

Contenti simus hoc Catone.

Augusti dictum, quoties hortabatur ferenda esse præsentia, cùm mutari non possent. *Suet.* Catonem vnicum Cicero maluit quàm alios omnes iudices. nihil mirum si illi parè reperire Augustus desperabat.

Senator absque prouocatione, Legatus sine mandatis.

De iis, qui cùm nulla sint auctoritate, nullóque publico munere fungantur, insolenter primi esse volunt, in omni loco, & tempore: Vel de iis, qui inanes titulos iactitant. Cic. Prouocationes ad Senatū olim fiebant. Legatus sine Reip. legitimis mandatis, nemo dicendus.

Quasi thesaurum draco.

Subaudi, circumplexus. De incredibili solicitudine rem asseruantibus, vt zelotypis & auaris. *Cic.* Dracones, à δέρκεσθαι dicti, acie oculorum imprimis valent: vnde incubere thesauris caussa custodiæ finguntur ab antiquis. *Fest. Artem.*

Cicero&c.

Ara.

Summum & incomparabile præsidium, & locus, qui vice inuiolati sit asyli.

Ad gentiles & agnatos deducendus.

De homine, qui emota mēte furere videtur. *Var. Colum.* Furiosi & prodigi, licet x x v. annis maiores, in curatione sunt agnatorum, ex legibus xij. tab.

Cantilena ex scholis.

De re inutili & nugatoria, qualem Agellius nugatorium scholicum vocat. *Cic. Hieron.*

Roscius.

Qui in arte sua perfectus est: quomodo Roscius in arte mimica. *Fest. Cic.*

Conchas legere.

Dicuntur, qui ad animum remittendum nonnunquam se ad ludicra quædam demittunt. Narrare solet Scęuola, con-

conchas eos ad Caietam legere consuesse. & ad omnem animi remissionem, ludúmque descendere. *Cic. Politian.*

In Plauti comœdia mœchus.

De re manifesta, & nemini non cognita. *Agellius.* Apud Plaut. in Cassina, senex adulter apertè ab vxore deprehenditur.

Caput tegere.

Agellius. Homerus.

Καλυψαίμην τὴν κεφαλὴν dicuntur, qui verecundè & reuerenter aliquid tractant. Sic, nudo & aperto capite, pro, impudenter, & perfricta fronte. *Plaut.* Qui rubore suffunduntur, caput atque faciem obtegere consueuerunt.

Subula leonem excipere.

Seneca.

Siquando rem periculi plenam leuibus admodum & infirmis præsidiis depellere volumus: aut si frigidis rationibus fortiss. argumenta conuellere. Subula, culter sutorum calcearium est.

In eodem valetudinario iacere.

De iis, qui communi malo implicantur. *Sen. Tac.* Valetudinarium, νοσοκομεῖον, locus valetudinariis destinatus. *Colum*

Deos absentes testes facit.

Plaut. &c.

De eo, qui cum summa confidentia strenuè mentitur.

Sapientes sunt, qui veteri vino vtuntur.

Hom. &c.

Antiquitatis omnis commendatio est. Sapit qui antiquis scriptoribus vtitur, non iis, quos præposterè veteres vocāt, quos vappæ verius, quàm vino comparaueris.

Nodus Gordius.

Idem cum illo, Herculanus nodus, quanquam etiam de re inexplicabili dicatur. *Auson.* Origo refertur ad quoddā iugum adstrictum pluribus nodis in semetipsum implicatis & nexum celantibus. Cuius iugi vincula, cùm Alexander Gordio, in qua vrbe asseruabatur, victo, soluere non posset, gladio rupit: quòd rumor esset fatis Asiæ imperium illi promissum esse, qui nexus illos expediuisset. *Curt.*

Etiam vetus arbustum transferri potest.

Seneca.

Omnis ætas ad optimam viuendi rationem transduci & accommodari potest. Cato senex Græcas litteras didicit.

Quinctil. *Clausis thesauris incubare.*

In eos,qui re possessa neque vti,neque frui norũt,ad animi diuitias elegantius transfertur.

Idem. *Ad arculas sedere.*

Propriè,de iis,qui rerum agendarum aliis tanquam formulam præscribunt:tralatè, de iis, qui libris suis affixi, nõnihil præstant,& docti videtur,ab iisdem auulsi,à vulgo nihil differunt:quo modo scombris in aqua sulphureus est color: extrà,qui reliquis.

Cicero. *Teucrum Pacuuij edisce re.*

De re magni negotij. Pacuuij Teucrum verisimile est arduum poëma fuisse & difficile, quod memoriæ non facilè mandari potuerit.

Musas hortari vt canant.

Quoties inhortamur eum, qui sua sponte & non rogatus in negotium incumbit, dicemur hortari Musas vt canant,maria vt effluant, auras vt vigeant, ignes vt caleant. *Ausonius.*

Idem. *Nerui & artus sapientiæ sunt,non temerè credere.*

Nemo citiùs, quàm qui temere fallitur credit. Nemo rectius iudicat &certiùs,quàm qui rem compertam habet, & exploratam.

E scurra faciliùs diues,quàm paterfam.

In homines desperatæ improbitatis,qui nihil non prius assequi,quàm ad bonam frugem redire possunt. *Cic. Aquil.* Dicebat Demetrius,facilem sibi ad diuitias viam patuisse: quo die bonæ mentis pœnituisset. *Senec.*

Idem. *Lacuna.*

Lacunam implere rei familiaris,pro,pensare detrimentum. Lacuna famæ, Agell. Vide ne qua lacuna sit in auro, hoc est, tacitum & non intellectum detrimentum. Illiusmodi metaphoræ sunt:gurges vitiorum,sentina vrbis,struma ciuitatis, scopuli reip.vulturij paludati, nuntij pegasi, vorago patrimonij,insaturabile abdomen.

Idem. *Securim iniicere.*

Pro,incœptũ præpedire.vt,petitioni suæ,aut Reipublicæ grauem securim iniicere, id est, incommodo aliquo aut detrimento labefactare. Eiusdem Cic.est, Plagam infligere:

fligere:quemadmodum Plauti,Pilum iniicere.

Vnguis in vlcere.vlcus.

Idem. Et tu in hoc vlcere,tanquam vnguis existens,id est,rem malo in statu sitam & molestam exacerbans. Cic. ἡ γεωργία γλυκύ, ἀλλ' οὐχ ὅλον, ὡς φασὶν, ἕλκος, ἀεὶ λύπης παρέχουσιν ἔμμισθον, dulcis agricultura, sed nonne tamen,quod aiunt, vlcus est, semper paratam habens doloris causſam? Plato. Vlcus ergo, res molestiis infinitis plena.

Equus Troianus. Idem.

Pro tacitis insidiis,& paucis intellecta impostura. Intus, intus inquam est equus Troianus,à quo nunquam me Cõsule dormientes opprimemini.

Ex fastis euellendi. Idem.

In impuros, & contaminatæ vitæ homines, quos veriùs pecudes dixeris, indignos, quorum apud posteros vlla exsteret memoria,aut mentio.

Sanæ corporis parti scalpellum adhibere. Idem.

Est,præposterè agere,& loco,vbi minimè opus est,præsidium & opem adferre.

Bambalio.

De homine insulso, & quo nihil contemtius, siue corporis turpe filum respicias,siue impuram & ineptam orationem. *Cic. Philelph.* βαμβαλεῖν, est τοῖς χείλεσι τρέμειν, labiis tremere. & Phryges βάμβαλον pudendam corporis partem appellant.

Saga sumere,parare,in saga ire.

Pro,ad certamen sese accingere. *Cic. Patercul.*

Ratio apparet,sed argentum οἴχεται.

Quoties significamus nos rationes quidem optimè cõfeciſſe,sed reliqua consumpsisse,neque cum rationibus paria posse facere,οἴχεται, abiit,non adest,non exstat. *Plaut. Terent. Cic.* Simile illud Periclis,qui, postquam Astyanacti Lacedæmoniorum duci pecunię summam dedisset,vt ex Attica, quam infestabat, discederet,rationem impendiorum reddens,nec apertè volens magistratibus rem indicare,ita respondit,ὡς τὸ δέον,in rẽ opportunã,&necessariã. *Aristoph.*

Calcei Sicyonij.

Τὰ ποδήματα σικυωνία. De re pulchra,sed quæ virum parùm decet. Cic. Picus. Saltatores, in conuiuiis, Sicyoniis vte-

bantur.Athen.Lucian.Lucret.

Cogitato,quàm longa sit hiems.

Eo significabat Varro, frugaliter, & parcè viuendum esse,& consulendum esse in longitudinem. Videtur allusum ad fabulam de formicis & cicadis.

Fasces submittere.

Alicuius auctoritati, eruditioni, ingenio siue sententiæ ingenuè cedere. Cic.Confecto bello Mithridatico, Pompeius Possidonij, sapientia clari,domum intraturus, fores percuti à lictore, vt solebant, vetuit: & fasces lictorios ianuæ submisit, is, cui se Oriens & Occidens submiserat. *Plinius.*

Ad inferos proficisci.

Εἰς ᾅδου πορεύεσθαι, est, longam profectionem suscipere. Artemid.Sic Cic.dixit, ab inferis testes excitare, pro, præter omnium exspectationem abducere.Item,ab inferis redire,pro,præter opinionem conualescere.Dissimile,εἰς πόντον ἀπολέσθαι, pro, in præsentariam & certam se coniicere perniciem.

Pygmæum Colosso imponere.

Pro,rem mutuam & abiectam,amplissimã facere. *Phil.* Sic ex cloaca arcem facere.*Cic.*

Seneca. *Latrunculis ludere.*

Dicuntur, qui sese decipiũt mutua verborum captione.

Bos armenta.

Subaudi,sequitur. Vnusquisque sua maximè ingenerata voluptate tenetur, & suæ naturæ consimilia sequitur. *Cic.* Vt bos armenta, sic ego bonos,aut eos,qui dicentur boni, sequar,etiamsi ruent.

Pennas incidere alicuius.

Pro,imminuere potestatem, & arrogantiam reprimere. *Cic.* Qui mihi pennas inciderant, nolunt easdem renasci. Aues incisis alis nequeunt se altiùs tollere.

Mures migrauerunt.

Quando grauissimam ruinam & calamitatem denunciabimus. *Cic.*Ruinis imminentibus musculi præmigrant, aranei cum suis telis primi cadunt.*Plin.*

Terram video.

Quo-

Quoties significabimus nos habere certissima præsidia, adhæc portum quendam tranquillitatis nactos esse. *Cic. Stat.Hom.* Eôdem referendum illud Plaut.Censebam me esse in terra,id est,tuto loco,& tranquillo.

Neque remi,neque venti.

De iis, qui omnibus omnium præsidiis destituti sunt. Homerus. Cic.οὐ γὰρ οἱ παρὰ νῆες ἐπήρετμοι καὶ ἐπίβωροι, neque remiges, neque socij.

Quantum pedes possunt,fug.

Ὡς ὄρνι ποδὼν ἠμὲν. Pro,modis omnibus, & viribus. Melius tamen eo diligentia &studium designauerimus,quàm festinationem, si ad animum transferamus: vt illo Hom. χερσίν τε ποσίν τε,manibus pedibúsque.

Χαραδριον μυρόμβρος.

Natũ ex eo,quod Charadrium auẽ vendentes eã occultare solebant,ne prius emptori prodesset,quàm foret vendita. Icterici enim solius auis adspectu sanabantur. *Plin.*

Musca est.

Non parasiti solùm muscæ dicti sunt olim, sed etiam homines curiosi mirificè qui nihil non exquirunt, & penetrant.*Plaut.* Musca est pater,nihil potest clam illum haberi.

Mittere lineam.

Plaut. *Non ego ita extemplò meum ostendam sensum:mittam lineam.* Metaphora à pictoribus sumta, dicitur de iis,qui rem tantùm adumbrant, & coniecturis quibusdam inquirendam proponunt. Siquidem ex linearum ductu,iustum etiam picturæ artificium discimus.

Nullus aleator sapientior te.

In hominem versutissimum, & qui pro re nata facilè Plautus. possit consilium capere.

Litteratus.

Homo abiectiss.stigmatis inustus,notis Threiceis compunctus,inscriptus vultus suos. *Plaut.Cic.Maximus,Plin.* Scitum, quod Philippus Macedo militis ingrati frontem litteris insignierit,vt notior esset.

Indoctior,quàm in Tragœdia comici.

In summam re in aliqua agenda imperitiam: qualis est boni poetæ in prosa oratione,*Plaut.*

Ad perpendiculum.

De eo,quod amussitatè, & inculpatè cõpositum est.Cic. In librili perpendere,dixit Agell. Campus ad libellam æquus,id est,omni ex parte planus.*Varr.*Ad libellam exigere:*Plin.* Pari libra, id est,æquabili iudicio & pari censura: *Plin.Iunior.*Ad regulam respondere,pro, quadrare exactè. *Vitrun.*His adde,Ad æquilibrium æstimare.Trutina pensare,elegantissimè ad animum transferuntur.

Plutarchus

Rectis,an inclinatis hastis.

Lysander per Bœotiam agmen ducens,& dubitans an sibi vt hosti,an vt amico illac transeundũ esset,misit,qui rogarent, an per eorum regionem' ὀρθοῖς τοῖς δόρασιν, ἢ κεκλιμένοις proficisci posset.

Fortes in tabula.

Qui fictitia fortitudine passim se venditant, sed,cùm ad rem venitur,mulieribus imbelliores.Sic docti Sophistę in tabula.*Plut.* Natum inde, quod cuidam videnti in tabula picta Lacones interfici ab Athenienſibus,eósque laudanti, responderit Lacon,fortes esse Athenienses,sed in tabula.

Liuius.

Nondum omnium dierum sol occidit.

Quando significabimus finem rei nondum apparere, ad quem adhuc multis,& incertis periculis perueniendum sit.

Romæ quoque homines moriuntur.

Quidam rogatus,quid de Roma sentiret,id inquit mihi placet,quod didicerim,ibi quoque homines mori:significans ineuitabilem esse mortem,quocunque tandem secesseris,*Ammian.*

Ne Sannione domi relicto.

Agitant familiarium agmina,tanquam prædatorios globos post terga trahentes ,ne Sannione quidem domi relicto. *Ammian. ex Terent.* In eos,qui cùm in publicum prodeunt magnifico comitatu delectantur , quò potentiores videantur.Contrà M.Curius,qui,cum duobus tantùm calonibus vteretur, pauciores habuit seruos,quàm triumphos.

Qualem demens ille chlamydem disperdit.

In eos,qui rem suam viui, videntésque decoquunt,imò qui sponte sua se in maxima mala coniiciunt , non chlamydem

mydem tantummodo,id est,bona externa. Lues Veneria exempla satis multa dederit.*Tertull.ex Menandro.*

Quasi locum in balneis.

In ambitiosos,qui in omni loco & tempore primas ambiunt:vel,vbi locus datur non ex merito, sed ex vetustate. *Tertull.* Quia prior venit,iccirco quasi locum in balneis,ita fidē occupauit,posteris quibusque præripuit. Sic Horatius stomachatur in eos,qui redeunt ad fastos,&virtutem annis æstimant.

Deorum filij inuulnerabiles.

Ἀτρωτοί γε ὑῶν θεῶν παῖδες.De potentioribus, qui nusquam non euadunt.*Pind.*

In Paro frigida quidem est aqua:
sed pulcræ mulieres.

Ἐν τε πάρῳ ψυχρὸν μὲν ὕδωρ,καλαὶ δὲ γυναῖκες. Dispendium perpetuò aliquo compendio pensatur.*Interpres Aristoph.*

Quantum vbique possunt oculi duo?

Bacchus apud Aristoph.accipiens duos obolos abHercule,Charonti pro naulo exsoluendos, ὡς μέγα δυνατὸν παντα χοῦ δυ' ὀβολώ. significans pecuniam vbique plurimum posse.

Sesquiulysses.

Homo summè astutus , & veterator planè expolitus.Ab Vlysse,qui mores hominum multorum vidit,& vrbes. *Varr.Noni,Budæus.*

Primas lineas ducere.

Pro,vmbram tantùm rei alicuius exhibere , atque obiter quod intelligi velis,delineare.*Quinctil.*

Priùs vnda cum flamma redibit in gratiam.

Inter ἀδυνατα referendum. Cic. Huc referendum quòd apud Hom.Vulcanus cum Xantho fluuio fortissimo & ancipiti pugna dimicet.*Didymus.*

Bona salute.

Vtebantur eo Veteres in exordio omnium rerum. Sic Romani:Quod sit felix,& faustum.*Cato.*

Famæ os comprimere.

Dicuntur, qui tam integrè, támque honestè viuunt, vt nemo sit, qui de iis quidquam in deteriorem partem loqui possit. *Budæus.*

Hac nos Deus ipse ducit.

Καὶ τὴς θεὸς ἡγεμόνευε. Hom. ἐπειδὴ ταύτη ὁ θεὸς ὑφηγεῖται, Plat. Quando significamus nos honorifico instituto quippiam aggredi, & rationibus neutiquam vulgaribus permoueri.

Ῥήματα ἱπποκρημνα, ἱπποβάμονα.

Verba, quæ in rupium & scopulorum morem grandia sunt, nimirũ ita sublimia, tanquàm equis vehãtur. Aristophanes. Ἵππος in compositione ad magnitudinem pertinere annotat Suid. Non dissimile, quòd scribit Seneca, quendã Grandionem fuisse dictum, quod non nisi grandia diceret, seruos non nisi grandes, argentea vasa non nisi grandia haberet, ficos denique non ederet, nisi mariscas.

Simiæ sanguinem profudisse.

Diod: Siculus scribit in Pithecusis eo loco esse simias, quo canes apud Ægyptios; conuiuere nempe hominibus, cibum ab iis capere; parentes filiis suis denique, vt alij Deorum, ita simiarum indere nomina, & qui simiam occidissent, tanquàm impium flagitium designassent, iis pœnam extremam supplicium esse constitutum. Vnde etiam apud eos dicatur de iis, qui iam occisi, & è medio sublati sint, ἔτι πιθήκου αἷμα πεπίσται.

Ne meas vites ladite.

Μὴ μοῦ λωβᾶσθε τὰς ἀμπέλος. ἐντὶ γὰρ ἄζαι. Quando ingenij nostri tenuitatem, & libenter, & ingenuè profitemur, aut labores nostros summa cum modestia deprimimus.

APPEN-

APPENDIX SYMbolorum Pythagoræ, quæ ex Iamblicho vertit idem Brasic.

Templum ingressus, reuerenter adorato, neque quicquam interea, quod ad victum pertineat, aut dicas, aut facias. 1

Εἰς ἱερὸν ἁπὰν προσκυνῆσαι, μηδὲν ἄλλο μεταξὺ βιωτικὸν μήτε λέγειν, μήτε πράττειν. Omnia quæ ad Deum pertinent, pura sint & ab omni mixtione aliena: adeóque sacri sermones & diuina negotia moribus hominũ incertis & incõstantibus ne interserantur.

Ex itineris diuerticulo templum ne ingreditor, néve orato, etiamsi iuxta vestibulum ipsum tibi transeundum sit. 2

Οὐδὲ παρεργον οὔτε εἰσπτέον εἰς ἱερὸν, οὔτε προσκυνητέον τὸ παρόπαν, οὐδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις αὐταῖς παριὼν τύχοι. Superiori simile: Diis primus cultus & obseruatio debetur, secundum locum obtinent nostra negotia. Contrà ridiculum, si diuina nostrorum fiant additamenta: vt ferè fiunt.

Nudis pedibus sacrificato, adorato. 3

Γυμνόποδας θύειν καὶ προσκυνεῖν. Nudis pedibus sacrifica, id est, quatenus fortunarũ nostrarũ mediocritas admittat. Ita Lycurgus tenuissima sacrificia instituebat, vt facilius expeditiúsq; & frequentius diuinis rebus intenderent. Plutarch. Alterum indicat in re diuina facienda animum debere esse liberum, nullísque vinculis implicatum. Sic in flaminũ vestibus nullus erat nodus, & Dido apud Verg. orat,

Vnum exuta pedem vinclis, in veste recincta.

De Diis rebúsque deuinis nihil tã admirabile dicitur quod non debeas credere. 4

Περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπίστει, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων. Diuina, collatione noſtræ imbecillitatis, non ſunt æſtimanda. Nam, & morborum varietas, & hoſpitij tenuitas, adhæc inconſulta noſtra temeritas facilè oſtendunt, nihil hîc diuturnum eſſe, eóque minus rebus diuinis comparandum.

Linguam coerce, Deum imitans. 5

Γλῶσσης πρὸ πάντων ἄρχειν, θεοῖς ἑπόμενος. Linguę imperare, prudentia ſumma eſt: & ad exempla diuinæ bonitatis ſe componere, ſumma animi perfectio.

Flantibus ventis echon adora. 6

Ἀνέμων πνεόντων τὸν ἠχὼ προσκυνεῖ. Diuinarum eſſentiarũ & facultatum amanda ſimilitudo. Nam cùm Dij proſunt, hoc certis quibuſdam & quaſi ſpirantibus, vt ita dixerim, argumentis oſtendunt.

Omne acutum abs te dimoue. 7

Ὀξύτητα ἀπὸ σεαυτοῦ πάσην ἀπόστρεφε πάντα. In omnibus rebus adhibenda prudentia, neque tantulum quidem concedẽdum iracundiæ. Quod acutum eſt in animo, θυμὸν vocant, éſtque à ratione quàm maximè alienum.

In calceum dextrum præmitte pedem. in podoniptrum autem ſiniſtrum. 8

Εἰς μὲν ὑπόδημα δεξιὸν πόδα προπάρεχε, εἰς δὲ ποδόνιπτρον τὸν εὐώνυμον. Actiones honeſtæ, tanquam dexteriores primo loco collocandæ: inutiles tanquam ſiniſtræ relinquendæ, & omnino reiiciendæ.

Ad lucernæ lumen ne te ſpeculo contẽpleris. 9

Παρὰ λύχνου μὴ ἀποπείζου. Philoſophiæ diligens opera impendenda, neque quicquam credendum viſis illis, quæ per ſenſus in animos inferuntur, (Phãtaſiæ ſiquidem aliquã lucem per comprehenſionem efficiũt, ſed minimè veram, aut naturalem) ſed longè plus tribuendum iis quæ prudentia & ſcientia conſequimur: ab iis enim mirè ſplendida, ac minimè conficta lux efficitur, quàm rectè τῆς ψυχῆς ὄμμα voces, id eſt, animæ oculum, quo exactiſſimè contemplari poterimus: nequaquam autem ex iis quæ corpore cõſtant, & perinde etiam parum ſtabilia ſunt.

A riſu effuſo abſtine. 10

Ἀχέτω γέλωτι μὴ ἔχεσθαι. Affectus ſumma cura reprimendi ſunt, ſiue in proſperis, ſiue in aduerſis. Ex riſu omnes affectus intelligi vult: quòd is inter omnes maximè ſe prodat vel quòd homo animal γελαστικόν.

Iuxta ſacrificium ne incidas vngues. 11

Παρὰ θυσίαν μὴ ὀνυχίζου. In amicitia, re ſacratiſſima, puriſſimè colenda, vngues aliæque corporis partes, id eſt, familiares, fratres, parentes, & nepotes, aliíque ſanguinis neceſſitudine nobis iuncti non reiiciendi, & veluti abſcindendi, ſed contrà omni ſtudio mutuis officiis deuinciendi.

Cerebrum ne edas. 12

Ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε. Reuerenter colendus fons omnium ſenſuum, & appoſitiſſimum intelligendi inſtrumentum, cuius præſidio quouis penetramus, tandémque ſapientiam poſſidemus. Commodiſſimè ad allegoriam trahetur.

Rubrum aliquid ne ſuſcipias. 13

Ἐρυθρίαν μὴ περιλαμβάνου. In omni negotio fugiendi, qui immodicè verecundi, vel nimis demiſſi animi ſunt.

Aurum habenti ne adhæreſcas in filiorum generatione. 14

Χρυσὸν ἔχοντι μὴ πλησίαζε ἐπὶ τεκνοποιΐᾳ. Ad ingenij fructũ conſequendum, quem hîc τεκνοποιΐαν vocat, ea præcipuè ſtudia cõlenda ſunt, quæ prorſus incorrupta ſunt, & ad vitæ ſinceritatem plurimum conducãt. Per aurum enim, quod grauiſſimum eſt, corpoream quandam grauitatem intelligit, quæ philoſophiæ ea, quæ ad animum ſpectant, requirenti, obeſt maximè.

Honora cum primis figuram & aram: figuram, & triobolum. 15

Περίμα τὸ σχῆμα, καὶ τὸ βῶμα· τὸ σχῆμα καὶ τριώβολον. Diſciplinæ aſſiduò colendæ. nam iis ceu gradibus ad abſtruſiſſima quæque peruenitur, quemadmodum gradibus ad aras aſcendimus. quanquam βῶμα & aram, & gradum ſignificet. Addit & triobolum, frugalitatem commendans, & mediocria impendia.

Maluam fere, ne tamen edas. 16

Μολόχην θεραπεύειν, μὴ ἔσθιε δέ. Malua, à molliendo ventrẽ

μαλάχη dicta postea,cũSole tãquam heliotropiũ circumagi tur,flos nimirum,ratione humoris aut concreti,aut calore solis se aperientis. Monet ergo arcana rerum naturalium obseruãda esse, tum in maltua,tum alibi:vtque malua cum sole vertitur:ita conuenire,vt animum & oculos in aliis etiam deprehendẽdis circumferamus. Illud non ede,est,nõ occulta,sed crebriore obseruatione auge instar hortulani suum hortulum assiduò locupletantis.

Ab animalibus abstine. 17

Ἔμψυχων ἀπίχου.Colenda iustitia,& honor omnibus tandem,quæ nobis cognata sunt,exhibendus.

De Pythagoricis rebus absque lumine ne loquaris. 18

Περὶ πυθαγορείων ἄνευ φωτὸς μὴ λάλει.In omnibus quæ pulchra & honesta sunt,inueniendis mens,veluti dux adhibenda est,præcipuè in cognoscendis Pythagoricis placitis,quę nisi animum intenderis,& tanquam lumen aliquod adhibeas,nequaquam intelligi possunt.

ADAGIA

ADAGIA QVÆDAM Ludouici Cælii Rhodigini Antiquis lectionibus inspersa.

Nunquam Hecale fies. Plautus.

NVnquam ea paupertate opprimere, qua olim Hecale anicula. Nam siquidem ita eris vt volo, Nunquam Hecale fies, sempérque istanc, quam habes, ætatulam obtinebis.Pauperrima fuit Hecale.

Cyclops excæcatus.

De potentia magna, quæ ducis prudentia(animæ oculo)exuta sit, & veluti exoculata. fabula de Polyphemo staturosique prævalidíque corporis, sed ab Vlysse astutissimè occæcati nota est.

Platano assimilis.

De eo,quem,cùm ipsius opera vtamur sępe,liberi tamẽ incommodis,habemus derisui,conuellimus,perditũ quando volumus:mox nihilominus necessitate deprehensi, eòdem recurrentes.Platanus vmbræ gratia tantùm ex alieno petita est orbe.

Similia cupresso.

Quæ pulchra quidem sunt, sed fructu omnino carent. Nam cupressus natu morosa, fructu etiam superuacua est, baccis torua,folio amara,odore violenta,ac ne vmbra quidem gratiosa.*Plin.*

Aristogiton claudicat.

In eos,qui morbum simulant,vt à militia,alióve munere publico liberentur. Aristogiton nonnisi bella & Martẽ spirabat.Cùm autem aliquando Athenis delectus haberentur, obligato crure tãquam vulneratus esset,& baculo innixus,sese in publicum dedit:Vnde Phocion,agnita hominis astutia,Scribe,inquiebat, Aristogitonem,eundémque, & improbum & mendacem.

Ludendum domi suæ.

Sententia hac prouerbiali admonemur, abiuncta ab rerum vanissimarum cura, mente intima, obuersandum esse in contemplatione sapientiæ, è qua, quàm è ludo, voluptas percipitur & maior & verior.

Atqui suilla caro est.

De iis, quæ reipsa parua sunt, apparatu tamen & fuco videntur præcellere plurimùm. Natum ex eo: Cùm T. Quinctius apud hospitem quendam suum solstitiali tempore acceptus, miraretur, vnde illi eo tempore, tam varia & multa venatio: condimentis, inquit ille renidens, varietas illa & species ferinæ carnis, ex mansueto sue, parata est. Idem Quinctius torsit in copias Antiochi & armorum & gentium inauditarum generibus superbas: esse scilicet suillam carnem, id est, homines tantum, & quidem mancipia.

Ventrem non habere.

Dicitur Imperator, aut quiuis alius malè nummatus. Natum à Quinctio dicente de Philopœmenis exercitu, qui & equitatu & grauioris armaturæ peditatu abundabat, pecuniæ autem penuria laborabat, habere illum crura & manus, sed ventrem minùs.

Argenteo vomere aratur.

Quoties, in summa annonæ caritate, fruges tanti constant, vt videri possint etiam argenteis agricolę vsi esse instrumentis. Natum ex oraculo quodam Delphico, quod, nisi ipsi obtemperaretur, minabatur, ἀργυρέᾳ ἀλάχᾳ ἀλάξειν, argenteo vomere arandum fore.

Ætnæus venator.

De iis, qui inuita, vt aiunt, Delia venantur, captant semper, capiunt nihil. Causa prouerbij est, quòd in Sicilia apud Ætnam canes sagaces odoratu careant, ob flagrantiam odorum, siquidem coronamenta ibi aeris ferarum defluxum diluunt ita, vt euanescat.

Vmbram suam ipsius metuens.

Ἀεὶ τὴν σαυτοῦ σκιὰν. Significat postremis rerum, perinde ac primis, studium non magnopere impendendum, quoniam animæ perniciem concinnant, id est, veræ cognitioni, &, quæ congruit in primis, tenebras perfectioni intendunt. Natum à Narcisso, qui imaginem suam in aquis con-

quis conspicatus, eius amore captus desiluit, eóque modo absumptus est: vel, quod verius, qui corpus & corpoream vitam, quæ animæ postremum idolum est, amplexatus arctiùs, suffocatus est.

Cardamo similis.

In præpotentes, qui vicinos pauperculos non desinunt exsugere, dum ad nihilum redigant. Cardamo ea est natura, vt herbarum in propinquo nascentium humorem, ad se pertrahat: quo fit, vt illas arere necesse sit.

Vmbram suam metiri.

Philippus Macedo post nobilem in Cheronæo victoriã arrogantior factus, ac de se magnificentiùs sentiens, litteras aliquando asperiores ac propè tyrannicas ad Archidamum Agesilai filium dedit: qui id, quod erat, suspicatus, respondit, Si vmbram tuam metieris, non reperies eam vel tantulo maiorẽ esse, quàm fuerit ante victoriam. Vtemur & nos illo in tumentes prospero rerum successu.

Lepores mœnibus indormire.

Conueniet ad coarguendum torporem & desidiam. Natum à Lysandro Corinthios obsidente: videns enim leporẽ transilire fossam, non erubescitis, inquit, Spartæ eos hostes formidare, ad quorum mœnia lepores, formidolosa animalia & frequentatum locum fugientia, otiosè dormiunt?

Cotem esse.

De eo, quod disciplinam continet, nec in segnitiem prolabi sinit: vt Carthaginem Nasica appellabat cotem iuuentutis Romanæ.

Iniice.

In eos, qui moribus truculentis cruorem sitientes, cędem imperant quamprimùm. Origo huius sanguinariæ vocis refertur ad primum bellum Punicum, vbi in tumultuario exercitu, Matho quidam & Spendius serui ambo, Carthaginensibus, dominis suis detrahentes, sociósque in illos cõcitantes, tam attentos habuere auditores, vt si quis præter eos consilium suum afferret, nõ audito consilio, audiret ab omnibus: Iniice, iniice, statímque coniectis lapidibus interficeretur.

Non, si te ruperis.

Εἰ διαῤῥαγείης. Ad tumorem & leuitatem reprimendam.

Desumptum è fabulis. Taurus bibens, ranunculos aliquot obtriuerat. Vnus trepidãs ad matrem fugit: narrat fratrum exitium, à nescio quo immani exulcatos esse. Illa volens videri aliqua filio, tumescere cœpit, ecquid, inquiens, tanta fuit pernicialis bellua? at is, multo, inquit, te maior. Illa magis inflari ac magis, donec iterum filius, Non, si ruperis par vnquam futura es.

Solis mensa.

De diuitis cuiusdam liberalis domo, omnibus expositа. In Æthiopia pratum quoddam omnium quadrupedũ carne refertum erat. Quod & si dolo magistratus accidebat, indigenæ tamen existimantes eam diuinitus copiam suppeditari, Solis mensam appellarunt.

Æneus clauus.

Quicquid tale est, vt eo niti possimus, tanquam radice præsentissima, aduersus reflatum omnem, alioqui nociturum. Natum à venatoribus, qui, siquidem in remotioribus suem aut ceruum strauissent, ne putredo consequeretur, æneum clauum infigebant, ad eam auertendam. Æs enim stypticũ est, præsertim rubigo, adeò vt dicant in χαλκωρυχία oculos opificum iuuari, palpebrásque nudas pilis denuo vestiri. Huc refer quæ de hasta Achillis referuntur.

Gestare hydna, hyenæ, & phocarum pelles.

De iis, qui aduersus potentiorum vim præmuniti sunt. Tubera enim, & pellis hyenæ, ac phocarum de cælo minimè tanguntur. Vnde etiam velis insuebantur olim, eránt-que, teste Horo, apud Ægyptios securitatis symbolum.

Prosopium habet, non prosopon.

In muliere m, obuelantem fucis deformitatem insitã & senectutem, & veluti laruatam. Lucilius:

Μὴ τοίνυν τὸ πρόσωπον ἅπαν μιμύθῳ καταπλαστὶς,
Ὥστε προσωπεῖον, κ' οὐχὶ πρόσωπον ἔχῃν.

Faciem totam psimytho ne colline, ne personam videaris habere non faciem. Simile Senecę illud, Personã mauult quàm faciem, id est, videri mauult, quàm esse.

Proci Penelopes.

Viliorum disciplinarum assectatores. quòd proci, cùm domina potiri non possent, ad ancillas diuerterent. *Philop.*

Vnum quidem, sed leonem.

Quoties adstruemus virtutem, ac animi excellentiam spectandam esse, non vilem numerum. Ortum è fabulis. obiiciebat leænæ vulpes, in contentione de generositate, quòd semper tantùm vnum pareret, suus partus esset multiplex. Respondit leæna, se quidem vnum parere, sed λέοντα: quo animali nullum validius aut ferocius.

Panegyrica.

Quæcunque ex pluribus aggregata sunt. Panegyrim enim Græci vocant nundinas, festósque conuentus: vnde panegyrica oratio, quę in huiusmodi conuentibus haberi solita est.

Lapis super lapidem.

In imperitos. Rogatus Aristippus, qui melior euasurus esset filius, si eruditetur: vt nihil aliud, certè, inquit, in theatro non sedebit lapis supra lapidem.

Litteræ mutæ.

De iis, qui parum literis compti, ex se quidem perficere vocem nequeunt, id est, graues doctas & viro dignas confabulationes: at cum eruditioribus qua coëuntes conspiratu consono, sunt planè veluti adiũctę vocalibus mutę.

Mopso certior.

De eo, qui mentis acumine singulari futura certò præuidet, & prædicit. Mopsi tanta fuit in diuinando præstantia, vt, ea bis térue euentu consequente comprobata, Calchantem Troia reuersum, eiúsque caussas perquirentem, summo mœrore affecerit, ac tandem enecuerit.

Amantium marsupia folio porri vinciuntur.

Πράσου φύλλῳ τὸ τῶν ἐρώντων δέδεται βαλάντιον. Amoris laqueis irretiti nihil ferè temperant sibi, sed quidquid habent passim profundunt, nihil pensi habentes.

Iracundia ieiuna.

Pro ea, quæ propensa admodum sit & procliuis, & ad omnem excãdescentiam parata. Vt enim valetudinarii proniores sunt ad iram, valentibus: ita ieiuni saturis: ratione scilicet bilis, quæ in ieiunis plurima est, vti in ægris.

Lycia coma.

Promissa & cõptior. Tradit Aristot. Lycios capillitium

studiosius fouere, & quidem, vt mulctam subire maluerint, quàm præcidere comam.

Sulcus Ægypti Libyæ arenas non curat.

De loco non lato quidem, sed fœcundo insigniter & fructuoso. Ægyptus magnitudine multum cedit vtrique Libyæ, sed ita, vt huius vastitas inculta ne illius quidem portiunculam æquet. Vnde & illa dicta est, publicum orbis horreum.

Minerua Phidiæ.

De re cultissima, & quæ excelso, conspicuóque loco ostendi omnibus debeat. Cic. Fuit Athenis ad Acropolim Mineruæ statua ex ebore à Phidia egregiè elaborata. Alibi dixit idem Cic. Phidiæ signum, pro re, quæ (vt Erasmus interpretatur) primo statim adspectu omnium suffragiis approbatur.

Eruditi oculi.

De iis oculis, quorum iudicium amussatim, ac quodammodo censorium in perpendendis discernendísque rebus pernoscitur. nec id in legendo solùm, sed etiam in spectãda pictura nobili, aut opere antiquis artificum nominibus pretioso. Cic.

Equus Troianus.

Sumit Cic. non solùm pro societate in perniciem alicuius inita, sed in bonam etiam frugem. Ex Isocratis schola, velut ex equo Troiano innumeri principes exiere.

Perdicis libido, & vafricies.

Pro turpi, efferata, ac demum pernicioſa. Perdix venator matris infando amore correptus, feruente vtrinque libidine, & retrahente noui facinoris verecundia, cõsumtus est. Alij referunt ad perdicem auem, de cuius libidine suprà. Vafricies eiusdem in prouerbium abiit. siquidem deprehensi ab hominibus, festucas pedibus capientes supinos se collocant, vt operti elabantur. Pullis in pascua abductis si interuenit quispiam, sibilo significant, vt se resupinos abiiciant, ibique ne palpatu quidem reperiri possint: vbi ille abiit, sibilo admonentur denuo vt auolent. atque illud est ἐπαφρίζειν.

Æstiua ægritudo.

De mox desitura, neque lancinatione diutina corpus emaciatura. Ratio, quòd succi per æstatem fundantur citò, & expirent, præsertim si vires constent.

Valetudo senilis.

De prospera satis, minúsque morbis obnoxia: vel de ea, quæ sanari nullo modo potest. Nam, vt ait Hipp. senes ferè minus, quàm iuuenes ægrotant: attamen qui morbi iis acciderint, plerunque insanabiles sunt, & tota vita concomitantur.

Septimani tragœdi.

Qui morbo vel alia quauis caussa in delirium prolabuntur. Origo fuit morbus Abderitas olim infestans. is adiunctam habebat feruentissimam febrim, ad septimum vsque diem. interea deliria perpetua mentem agitabant, atque ridicula. nam & ad Tragœdiam cõcitabantur, & iambica alta detonabant voce, Archelaum tragœdum, qui eodem tempore Andromedam Euripidis actitauerat, imitantes.

Quod cani cum balneo commercium?

In ineruditum multos emptitantẽ libros. Balnea si non ad delitias, certè ad infirmitatem humanæ naturæ leniendam inuenta sunt. bruta istis nihil egent. Deinde τὰ θερμὰ λουτρὰ ἱερά, teste Aristot. balnea calida sacra. quia occultum naturæ opus, & latente ratione mirificum præstant vsum ac fructum, sulfurea inquam, & bituminosa.

Asinus Ægyptius.

Pro eo, qui derisui est omnibus, quémq. omnes insectantur, conuellunt, lacerãt. Apud Ægyptios asini aliquando in præceps dabantur, quod ruffus foret Typhon hostis Osiridis. & asini colorem præ se ferret. Vnde & Ochum Persarum regem ipsis infestum asinum vocabant.

Mantis te vidit.

In eos, quibus fascinator oculus mali aliquid obiecit. Mantis locustæ genus, virens colore, corpore prælongo, pedibus prioribus prælongis, quos & agitat assiduè, in stipulis enascens. hæc, si quod inspexerit animal, protinus Illi quippiam producit mali. *Aristarchus in comment. Lycurgi.*

Autumnalis appetentia.

De ea, quæ apta est voracitati. Sub Autumnum oporæ, id est, fructus magna copia sumpti stomachum vitiant, illíque mordacem quendam appetitum accersunt. frigus etiam circumstans maius cogit intro calorem, vt hyeme solet, vnde fames naturalis maior, licet illa sit præter naturam.

Amicus vt oleum plantis.

Oleum plantis infestissimum. vnde etiam illæ inoculationes ἐλαιόβλητες, non admittunt. Ironicè dicetur de iis, inter quos haud conuenit.

Lucerna qui indigent, oleum affundunt.

Οἱ τὸ λύχνου χρείαν ἔχοντες, ἔλαιον ἐπιχέουσι. Anaxagoræ est destinantis mori, ad Periclem ab instituto reuocãtem. conueniet, quoties recusabimus immoderatos sumptus, & minimè necessarios.

Sub manu.

Senec. Sub manu consilium nascatur. *Sueton.* Et quò celeriùs ac sub manu annuntiari, atque cognosci posset. De summa temporis celeritate.

Stultorum thesaurus maledicentia.

De iis, qui sola linguæ petulantia vleiscuntur illatam, (vt sibi videtur) iniuriam.

Conclamare vasa.

Pro, demigrare. *Cic. Cæs.* Tralatio à consuetudine militari, qui castra moturi signum dant, & vasa conclamant, seu conuasant.

Sine corollario non recedere.

In auidiusculos, quibus non satis est, quod iustum & æquum est, adipisci, nisi quiddam amplius auferant, veluti auctarium. Dictum corollarium à corollis, quòd eæ, cùm maximè placuissent actores in scena, dari solebant. *Cic.*

Allienſis pugnæ dies funestior est, quàm vrbis captæ.

Vbi auctorem mali ampliùs detestamur, quàm rem ipsam, qua affligimur. Apud Alliam flumen Fabius cum exercitu Senonibus occurrens, tristissimam accepit cladem, hostibúsque ad Romam capiendam iter aperuit.

Palæphatia papyrus.

Libelli, quibus fabellis inuoluta memorantur, quæque fidem

fidem non capiunt.

Staterij paries.

Hoc admonebimus, verbis parcendum esse, ne redituras per iugulum voces imprudẽtiùs effundamus. Cic. testatur Staterium quendam sua ætate ea effutiuisse, bonis viris subauscultãtibus interposito pariete, quæ patefacta, in iudiciúmque prolata, miserum rei capitalis iure damnarunt.

Corinthus superciliosa.

Κόρινθος ὀφρυωτάτη καὶ κοιλοφρυστάτη, Corinthus superciliis, curuitatibúsque laborat. Vbi significabimus summã felicitatem aliquo incommodo vitiari, vt est ferè humanarum rerum conditio. Ager enim Corinthiorum obliquus & asper, vtbis eorum fortunam non consequebatur, quæ amplissima fuit & opulentissima, siue viros innumeros ad ciuile regimen peritissimos, siue eximias opificum artes animo vertas, vnde & Græciæ emporium ea dicta est. *Eustath. Strabo.*

Iouis Corinthus.

Vt Philostratus Antipatrum, qui Seuero Imp. ab epistolis erat, commemorat habitum fuisse Iouis Corinthum, quòd & potens esset, & Seuero, qui vice Numinis colebatur ab omnibus, in primis carus, ita licebit eodem prouerbiali elogio quemuis ornare, qui felicissimus sit, ac præpotens, virgula quadam diuina oblatus, quíque apud principem, aut ciuitatem aliquam quammaximè auctoritate valeat & gratia. Natum inde, quòd Aletes Corintho ex Iouis Dodonæi oraculo potitus, cùm videret ciuitatem nobilem ac præualidam, subiectam sibi, eam appellarit Διοσκόρινθον, Iouis Corinthum.

ADAGIA SELECTIORA ex opere Polydori Virgilii Vrbinatis.

Tange montes & fumigabunt.

TA Dauid fiducia plenus Dominum rogat, vt inimicos, licet montis instar superbia elatos, ad nihilum redigat. Translatio à torre, qui extinctus maximè fumat. Conueniet in eos, qui in summa virium & potentiæ fiducia aliquo incommodo affecti, animo planè deficiunt. Vulgus aliter. hoc enim significat potentes non esse irritandos, quod statim more facis accensæ exardescant ira, sæuiántque sine modo.

Aërem verberare.

De inani opera. cùm enim aër ictum non admittat, frustrà laborat, qui ferit. *Cor.*1.9.

Sagena ex omni genere piscium congregat.

Christus apud *Matt.*13. eo innuit, varias & multas gentes per Apostolos ad Euangelij cultum adductum iri, etiam malas, quanquam postea reiiciendas. Vulgus hodie etiam ad altiores hominum ordines transfert, quos videt promiscua & inerte turba diffluere. Tractum à piscatoribus, qui verriculis suis quoduis piscium genus obuium capiunt.

Nesciat manus dextra, quid faciat sinistra.

De iis, quę secreto, & semotis arbitris aguntur. *Matth.*6. Hinc ortum & illud:

Nescit quid sit inter dextram, & sinistram suam.

De eo, qui præ ætate, aut stultitia nullius est iudicij, & (verbi caussa) nescit dextram multo valentiorem esse sinistra. *Ioan.*4.

Animæ

Animæ esurienti etiam amara dulcia videntur.

De hominibus bonæ frugis, & sobriis, quibus sitis, & fames condimenti loco sunt: vel, de iis qui malis assueti minora incommoda pro commodis ferunt. Vulgus è diuerso refert ad luxuriosos & voraces, qui famem anteuertentes omnia fastidiunt præter delicatiora. *Iob.*6.

Canes muti.

In omnes, qui cùm pro re, & tẽpore loqui debeant, metu aut gratia victi tacent. *Esa.*56. Alluſum ad canes villaticos, coniuncta villæ solo adspectu, sonore, & latratu custodientes.

Montes transferre, triturare.

Vtriusque hyperboles vsus est in sacris litteris: vnius quidẽ de fide incredibiliter efficaci, 1. *Cor.*13. alterius, ad inuendum superbos, qui pectus habẽt instar montis tumidum, posse conteri, & deprimi. *Esa.*41.

Excolantes culicem, camelum glutiunt.

*Matth.*23. Quadrabit in superstitiosos, qui simulantes nescire se in quo vera sit pietas, cerimoniis duntaxat inhęrent. Quæ voramus, minus degustamus: quæ verò liquantur & excolantur, planè palato sapida sunt. Culex parua bestiola. decimas menthæ, camelus præcepta, fidem, &c. notat.

Ait latro ad latronem.

Vbi rixę incidunt inter duos crimine pares: vel, alter alterum paris delicti reprehendit. *Luc.*23. Sic quoties flagitij alicuius caussa inter aliquos coit amicitia, vel ex inimicis fiunt amici. conueniet illud ex eodem *Luc.*23. facti sunt amici Herodes & Pilatus. historiæ origo nota.

Excutere puluerem pedum.

Dicemus eum, qui incœptum iter perficit: vel qui ne tantulum quidem mercedis ob susceptum laborem accipit. *Matth.*10. iubentur Apostoli è domo, aut ciuitate, vbi excepti non fuerint, egredientes excutere puluerem pedum, vel in testimonium laboris, quo constaret prædicationem euangelicam eo vsque peruenisse: vel in exprobrationem impietatis, vt è terra Euangelium spernente ne vel pulueris aliquid secum ferrent.

Iudas non dormit.

In eum, qui alicui mortem, vel fraudem machinatur. Notum est Iudam, dum alij discipuli ex mœrore dormirent, cum Iudæis de præceptore prodendo transegisse.

Reges, visitabis eos virga ferrea.

De eo, qui acriter se vindicaturum quorũdam commissa, aut durè regnaturũ esse minatur. *Psal* 2. & 88. A domitoribus iumentorum, ferocia animalia ferrato verbere coërcentibus.

Laui manus.

Eo vtetur, qui negat se interponere in aliquod negotiũ, & per hoc de culpa, quam incurrere posset, cauet. *Matt.* 27. Tractum à more purgandi veterum per aquam.

Ab Herode ad Pilatum.

Subaudi, remittitur, qui à iudice iniusto ad iniustiorem: vel qui ab vno auxilium petens ad alterũ ire iubetur, quò sic ludificetur. *Luc.* 23.

Frustrà iacitur rete ante oculos pennatorum.

Cùm quis prudentem virum frustrà conatur decipere, aut circumuenire. Auis si rete semel viderit, nequicquam expectet auceps vt eam tegat, aut auis sua sponte in illud incidat.

Funiculus triplex non facilè rumpitur.

Allegoria innuens concordia hominum res augeri, auctas discordia labefactari. vnde non abludit scitum commentum illud Cunguistæ Tartari, qui moriens & xij. suos filios ad animorum consensum cohortans, iussit in vnum fascem compingi xij. tela, quem fascem singulos in orbem iussit experiri, num possent frangere: cùm nequirent, à singulis singula tela rumpi iussit: eósque id exẽplum imitari.

Ceruus ad sagittam properat.

De omnibus, qui imprudẽtes se eunt perditum, aut dolo ducuntur in interitum. Sumptum à venatoribus, qui priusquam damas, ac ceruos canibus, ac clamore agitent, abdunt sagittarios in ferarum saltus, à quibus postea acti, & in diuersum fugientes configantur.

Ferrum ferro acuitur.

De iis, qui mutuo sibi consulunt, mutuóque consilio euadunt sapientiores, vti ferramenta mutuo attritu.

Leo

Leo est foris: Leæna in itineribus.

Excusatio eorum, qui metu persecutionis, aut alicuius periculi, muneri & officio suo desunt: vel ignauorum, qui suæ desidiæ, semper habent, quod prætexant.

Argentum versum est in scoriam.

De negotij alicuius parum prospero successu: vel de eo, qui ab adolescentia bonis studiis imbutus, posteà se luxui, inertiæ, aliisque vitæ turpitudinibus dedit: quale est, quod de Sionis vrbe deploratur. *Esa.* 1.

Cæcus parietem palpat.

In negligentes, & qui, quod legunt, non attendunt, ritu cæcorum, qui parietes quidem attingunt, cæterum quales sint, videre nequeunt. *Esa.* 59.

Paxillus infractus est.

In eum, qui præsidio, patrocinióque vetere destituitur, instar vitis, quæ amissis pali cui innitebatur adminiculis, humi deijcitur, atque extabescit. *Esa.* 22.

Consuere puluillos sub cubito.

Pro, alteri otio vacanti delicias facere, instrumenta libidinis afferre, malè agenti opitulari & blandiri. Capiti vt ceruical, ita puluillos cubito subiicimus, quo mollius quiescamus *Ezech. Hieronymus, Gregorius.*

Linire parietem luto.

Quo modo cibus sine sale dicitur, quod gratia, vtilitatéque caret: *Ezech.* 13. ita ibidem, Linire parietem luto absque paleis, est vnica virtute niti, aut externa tantùm probitatis indicia consectari: aut denique dogmata sua falsis comprobare. Ratio hæc, quòd luteus paries nihil habeat roboris, nisi paleis obfirmetur, quæ luto admistæ tenaciùs stringunt.

Pullus de nido auolat.

De eo, qui opus aliquod pauidè aggreditur, ac errabundus quid agat, præ timore nescit, qualis est status aufugientium. *Esa.* 16. Pulli primùm exeuntes, nido trepiduli huc atque illuc volitantes, circumstrepunt.

Cibus alienis dentibus molitus nauseosus.

Quoties quis aliena opera parum grata vti cogitur: vel vbi quem pudet omnino aliena scripta mutuari: vti faciunt qui suum experiri volunt ingenium, sibi tantùm fidentes,

præterea nemini. Mansus cibus, quē nutriculæ infantium ori admouent, cui grandiori nauseam non pariat?

Stylo ferreo scribit.

De eo, qui, quod ait, mutare non vult: quod litteræ scalpello ferreo incisæ non facilè deleantur. *Hierem.* 17.

Torris de igne erutus.

De eo, qui perdiu in aliquo versatus malo, tandem de periculo vitæ eripitur, velut torris cm semiustus de igne extrahitur.

Serra gloriatur contra trahentem.

In eum, qui per se nihil valens, laudem eius rei, quam alieno auxilio confecit, totam verbis, in se transmouet, non aliter, atque si serra de secto ligno glorietur, quod totum trahentis labori debetur. *Esa.* 10. Non dissimile illud eiusdem, lutum contra figulum cogitat, vbi quis illum conatur lædere, quem in se vitæ & necis ius habere non ignorat.

Torcular calcaui solus.

Contrarium priori, de eo qui egregium & laboriosum facinus nullis adminiculis, sed propriis viribus conficit. *Esa.* 63. Tractum ab iis qui in lacu vuas premunt pedibus.

Domos luteas habitare.

Huiusmodi metaphoræ sunt quamplurimæ, sūntque præconibus sacri verbi mirè vtiles, ad hominū superbiam frangendam: brutum illud elementum, quo se circundatos norunt, sæpè iisdem ponendo ob oculos, eiusque vilitatem amplificando. *Iob.* 4. Eodem tendit illud Pauli, *Cor.* 1, 4. Habemus thesaurum hunc in vasis fictilibus.

Non rudit onager, cùm herbam habet.

Non, *inquit Iob*, conditionem meam mihi deploratem, si rectè mecum, id est, cum anima mea ageretur. Onager ferus est asinus, qui rudere non cessat, si pabulo careat. Quadrabit in eum, qui ad facinus aliquod, quod ipsi lucro sit, non reclamat: vel qui, cùm sit in lauta & bene aucta parte, ad aliorum felicitatem & vitæ delicias, vulgi & pauperum more, non oggannit, & quiritatur.

Pallium breue vtrunque operire non potest.

Cùm innuemus vnam rem duobus non sufficere. Tractum à marito pudico vxorem adulteram increpante, ac ostendente torum coniugalem non posse capere duos viros. *Esa.* 28.

Lucerna

Lucerna sub modio.

Virtus, scientia, ars, qua quis aliis, & sæpe toti orbi prælucere, & mirificè prodesse queat, dissimulata, recta, aut solum aliquem in locum abdita. Modius mensuræ genus oras siue labra vndique æqua habet, eóque si lucernæ ardenti imponatur, mox omni eam aëris communione priuat, & extinguit. *Matt.* 5. Contrarium huic, Lucerna super candelabrum. Virtus procul eminens, éxque ipso hominis habitu non aliter spectabilis, quàm lucernæ ardentis candelabro impositæ flamma. Potest & illi accommodari, qui quod venale habet, ostendit, id est, sua omnia velut gloriabundus omnibus vbique estentat.

Thesaurus in agro absconditus.

Cùm innuemus eruditionem non esse cuiquam obuiam, nec cuiuis eam facilè contingere, sed, vt rem multo labore comparandam, esse absconditam in agro, id est, in multa auctorū lectione: vel cùm significabimus, optimum quod est hominis, in penitiore animi sede latere. Pretiosa res est integer animus, quo velut in adyto pectoris clauso nihil perspici est difficilius. Christus *Matt.* 13. hoc voluit, cognitionem Dei esse supremum thesaurum, essèque abditum in penetralia sacrorum librorum. Eiusdem cum isto generis sunt illa, Bonus de bono thesauro cordis profert bona: Malus de malo thesauro cordis profert mala. Probus vir non potest improbè quidquam facere, A pessimo verò nihil boni proficisci potest. Cor in viscera intima thesauri instar abditum, animi sedes est, eóque eius virtutes & vitia continentur. *Matt.* 12.

Fici cadunt in os comedentis.

De eo, cui res relicta nō parta labore est, cuíque magnæ in dies hæreditates obueniant. Illi enim hiatu oris cadentes concussu alterius ficus excipit, neque est quod laboret è terra, aut arbore colligere. *Nahum.* 3.

Spinæ se inuicem complectuntur.

Scomma in malos, vt hæreticos, & improbitatis suæ sibi conscios, qui veluti spinæ semper pungunt: ij alius ad alium more spinarum adhærescunt, séque inter se defensitant. *Nahum* 1.

Expandere rete.

Rem aggredi, vnde quis lucrum faciat: vel quempiam

dolis petere, vt turba aliqua implicetur, seu spolietur, seu pereat. tractum à piscatoribus. *Ezech.32.*

Canem mortuum vel pulicem vnum persequi.

Dauid lib. Regum, his verbis Saulem ob sæuitiam reprehendit, qui cùm sit vir princeps, humilem hominem oppugnet, & canem mortuum, quem ne canes quidem attingunt, pulicémque, quos pedibus sæpè terimus, (ita modestè vir sanctus se extenuat) velit persequi. Conueniet in potentes & validos, qui infirmos & pauperes diuexant.

Mercenarius præstolatur finem operis sui.

In eos, qui non id, quod sui est officij, faciunt, sed lucro soli intenti sunt, idque vnum expectant, *Iob.7.*

Computruerunt iumenta in stercore suo.

Ita *Ioel cap.1.* denunciat Iudæis futuram cladem longè maximam, qua etiam iumenta fame peritura essent. Conueniet in sceleratos, quibus vt vita est turpis, ita & mors. Natum à iumentis morbo vel fame debilitatis, suis in retrimentis expirantibus.

Noli respicere post tergum.

Non tanto studio inquirendum, quid sit futurũ cras. totum enim hoc dubium est, & incertum. Dictum fuit *Genes. 19.* ab Angelis ad Lot, euitãdi periculi causſa. Sumptum videtur à fugientibus, qui, dum sæpe respiciunt, & moram sibi & periculum creant.

Bos cognoscit possessorem.

Ingratum & agnoscentem accepta beneficia. Norunt enim bubulcum, & à quo pascuntur, boues. Poterit item argumento sumpto à minori, torqueri in ingratos, quomodo à Christo dictum in Iudæos, quòd à boue intelligentia vincerentur. *Esa.1.*

Arare boue & asino.

Pro officia malè distribuere: vt si quis consulat in re grauiculum citharœdum, aut mulierem, aut ad dicẽdum ius Theologum iureconsulto, aut ad finienda sacra iurisperitum Theologo copulet. Asinus ferendis sarcinis valet, bos trahendo aratro. *Deuter.22.*

Cor.

Cor occœcatum habet, qui perpetuis in erroribus versatur,

satur, mentis lumine extincto, *Esaias, 6.* Profundo sunt corde, qui prudentia vel sapientia sua nimium nituntur. *Esai. 29.* profunda ferè immensa sunt, neque ita oculis patent. Duplex cor, in quo nihil nisi tectum, simulatum, fictum. *Ecclesiast.2.* Simplicia vndique videri, & tangi possunt, duplicia neque tota cerni, neque quaquauersum adiri. Cor elatum, superbum, vanitatis plenum quacunque de causſa. *Psalm.63.* Cor magnum forte, audax, excelsum *Machab.2.* sumptum è vulgo, qui magna animantia fortiora putat, parua pauentiora, cùm, vt contrà docet Arist. in paruis fortior sit calor, & parti sufficiens, & in magnis, minor, & minus efficax. Cor leonis similiter fortissimum, à leonis audacia & ferocia. *2. Reg.17.* Habere cor, sapere, intelligere: non habere cor, desipere, minus intelligere. *Hier.5.* vide, Thesaurus in agro, &c. Vnum cor, magna animorum consensio. *Hier.32.* Cor diuisum, studiorum voluntatúmque dissensus. *Oseæ 10.* Prauum cor, mala & fraudulenta mens. *Hier.17.* Cor hominis immutat faciem, ex varietate vultus, qui in facie apparet, elucet omne animi arcanum. *Ecclesiast.13.* Cor regum inscrutabile. diuersum à priore. Nam regibus, quod lubet, licet: ideóque voluntates eorum vehementes, mobiles, sæpè sibi aduersæ. adde quòd fidem, rectum, honestum, sæpe vtilitate metiantur. *Prouerb.25.* Hærebit etiam in infimæ sortis homines lucello addictissimos. Secundum cor fit, quicquid sub manum succedit, & ex animi sententia. Sic Dauidem Deus dicebat inuenisse virum secundum cor suum. *Act.13.*

Pater flagellis, ego scorpionibus vos cædam.

Verba sunt *Reg.12.* Roboæ respondentis populo, qui multis incõmodis vectigalium, &c. à patre eius Solomone affectus cupiebat leuari. Conueniet vbi publicę res principis cuiusdam sæuitia miserimum in statum perductæ in multo miseriorem, tyrannide successoris, perueniunt. Torqueri poterit ad minora, vbi sæuitatem excipit sæuitia maior. Scorpio genus scuticæ, vt sunt rubi aculeati, habentes in summitate glandes plumbeas, quò carnem lædant.

Vmbras montium videre.

Leui auditione permoueri, paruáq. pro magnis, & vana pro veris habere *Iudic.9.* Mons magna est moles, eiúsque vmbra sole præsertim præcipitante longè maxima, vana tamen, minúsque extimescenda.

Si laueris te nitro, maculata es.

Prouerbialis metaphora in hominem infamiæ nota inustum, qui se purgare nequeat. Similis, Aqua Tiberis aut Nili non id elueret. Deductum à fullonibus, qui vestimenta poliunt, eorúmque sordes nitro etiam lauant. *Hier.* 2.

Terra lacte & melle fluit.

De terra amœna, & vbere. Apes enim non nisi in locis floridis & lætis abundant: vti armenta non nisi in irriguis, & pinguibus. *Exod.* 3. Idem innuere voluit Moses, cùm dixit Iudæos fucturos esse mel de petra, & oleum de durissaxo. felix enim ille locus, & affatim diues, vbi saxa mel & oleum sudãt. Torqueri poterit ad homines industrios, qui sua diligentia sterilem terram reddunt feracem: stupidum hominis ingenium doctrina expoliunt: ex rebus, quæ incommodæ & inutiles sunt aliis, sua comparant commoda.

In ore leonis fauus mellis.

In insidiosum blandiloquentem. Leonis potiùs est mordere, mactare, laniare, quàm mel ex ore fundere. Allusio ad *Iud.* 14. vbi in interfecto priùs leone, Samson posteà in eius ore fauum mellis reperit.

Paries inclinatus.

In eum, qui affecta ætate, moribundus est. *Psal.* 61. Paries vbi inclinari cœpit, futurum vt statim tuat.

Coquere hœdum in lacte matris.

Crudelitatem crudelitati addere, vt si quis filium ante ora parentum morte mactet, quod tyranni sæpè fecerunt. *Deuteron.* 14. Tractum potius à loquendi more, quàm quòd ita coquendi carnes apud veteres fuerit consuetudo.

Aioth ambidexter.

Homo manu promptus. Fuit Aioth Hebræorum dux à Deo constitutus, qui Moabitas vicit, eorúmque seruitute populum liberauit, læua perinde manu vtens vt dextera. Torqueri poterit in furem, & vtraque manu egregriè rapacem.

Ædificant domos & non habitabunt.

In eos qui intempestiuè ea moliuntur, vnde nullũ percepturi sint fructum, vt si quis decrepitus Græcis aut Hebræis totum sese det, aut iis artibus, que iuueni ad altiora viam sternunt. *Sophon.* 1. Eodem è fonte metaphoræ fluxit, Hîc

Hîc cœpit ædificare, non potuit consummare: In eos, qui à consilio prudenter inito, aut recto vitæ instituto temerè resiliunt: in omnes denique inconstantes. *Luc.* 14.

Onager.

De sordido, rustico, & hominum societatis fugiente. *Hier.* 2. Onager ferus asinus locis siluestribns gaudet: animal ab homine alieniſsimum.

Panis filiorum non obiciendus canibus.

In primis respiciendi nobis nostri sunt, ante alienos. *Matth.* 15. Responsio est Christi ad Chananæam, qua testabatur, se Iudæis saluandis missum esse, non gentibus. Prouerbium prouerbio excipiens mulier, Catelli, *inquit*, edunt micas de mensa Dominorum suorum. Etiam infimæ sortis hominibus benefaciendum, cùm & catellis sua victus portio sit adsignata.

Qui festinis est pedidus, offendit.

In rebus gerendis adhibenda primùm cogitandi sollertia, deinde agendi moderatio.

Tinnire aures.

Si quem videmus vana auditione terreri, scitè dicemus illi aures personare. sumpta metaphota à metallis, quę pulsata tinniunt.

Coruus ab aquila relictis cadaueribus vescitur.

In eos, qni ignaui, & desides ex aliorum laboribus famam sibi aucupantur. De aquila aui rapacissima, quæ ad populandum magno tractu vt satietur indiget, *Plin.* 10. 3. ei ergo quod ex raptu in vorandis cadaueribus supereſt, imbelles aues, veluti coruus, edunt.

EX PROVERBIORVM libro Petri Godofredi, Carcasonensis, I. C.

Dioscuri saluatores & aduocati salutiferi.

SCRIBIT *Aelianus Var. hist.* 1. vulgatum hoc fuisse de Castore & Polluce Iouis filiis, qui quidem crediti sunt periclitantibus in mari, tanquam Dij, quibus insunt cõmiserationes ærumnosorum, aduenire auxiliaturi, & seruaturi eosdẽ non selestos, sed sanctæ vitæ homines. Quadrabit in principes, potentes, & diuites liberalitate sua benignitatem diuinam imitantes, præsertim, qui toto orbe dissectas hac tempestate Camœnas recipiunt, amant & fouent, item qui ob Christi amorem patria se abdicantes auxiliatrice manu tuentur & sustentant.

Planus semel crura fregit.

Porphyrio in epist. Horat. ortũ esse monet ab insigni quodam impostore, qui sæpe fingens crus sibi fractũ, aliquando multos irrisit, quorum in vehicula tollebatur: tandem verè fracto crure, quasi etiam tum luderet, neglectus est. Hęc est pœna hominis mendacis, vt, si quando cœperit verum dicere, careat apud omnes fide: quo de extat apologus apud Æsopum elegantiss.

Absens hæres non erit.

De iis, qui ob absentiam suam quapiam vtilitate frustrantur. Tractum ab illis, qui cùm propinquitate quadam legitimam alterius successionem sperare possint, eadem, dum absunt, opportunis obsequiis & delinimentis aliorum priuantur. *Demosth. Xenoph.*

A caluo ad caluum.

Verbũ fuit Caligulæ, cùm omnes reos postulatos in custodia, tum fortè duobus caluis extremis exsistentes, ita & duci

duci ad supplicium citra vllum discrimẽ, iuberet: quo inde notatum est indiscriminatum quodque iudicium: vt, caussa quorundam medicorum, arte, quam nihil minùs quàm nouerunt, pessimè vtentium, omnium odium. Bud. Trãsitu ad Hellenis. Equidem vt à caluo ad caluum iniqui est iudicis & præcipitis, eodem iure censere, ita à raso ad rasum damnare vel nota mulctare ignominiæ tum atratos, tum albatos præcipitis vtique famæ præiudicium sequentes, nõ satis æquorum esse arbitror hominum, &c. Idẽ adagium Poliodori est. additque ex Dionys. Caligulam ipsas custodias recognouisse, ac tum reperisse duos caluos, alterũ in summo carcere, alterum in imo.

Amyris fuit.

Cùm Amyris vnà cum reliquis legatis Sybariticis, Apollinem de communi rerum successu consulerent, respõsum, tum Sybaritas ruituros, cùm pluris facerẽt homines quàm Deos. Euenit deinde, vt seruus à domino vapulans nequicquam ad Deorum aras confugisset: pòst ad paternum heri monumẽtum confugiens liberaretur à plagis. Eo animaduerso, Amyris locum mutauit, reliquis eum vt insanum ridentibus. Demùm verò, cùm non multò post Sybaritæ à Crotoniatis cladem acciperent, prudentiæ nomine commendatus est. Docemur hoc exemplo, etiamsi aliis futuri ludibrio, curare tamen nostra. *Thomæus Var. hist. 2, vlt.*

Asini sepultura.

De iis, qui memoria hominum indigni sunt, aut quia ignaui nihil laude dignum gesserunt, aut potiùs quia pessima quæque perpetrarunt. *Hierem.* 1.

Asini vellera quæris.

In inani labore sese cõficientes: vel in delicatos nullum suæ curiositati modum præfinientes: vel denique in domi nos anatos & rixosos omnem à suis extorquendi occasionem quærentes. *Alexander Neap. 5. 15.*

Caue tibi à cane muto & aqua silente.

Periculosissima ferè sunt, quæ latent, neque se ostendũt: ideóque ab iis maximè timendum. A simulatoribus præsentem esse noxam nemo ignorat. Nobiles canes venaticos in regno Sophitis latratu abstinere, feriã cùm viderũt, *testis est B. Hieronym.* & vulgatum hodie, timidos latrare vehementiùs, quàm mordere. Sic altissima quæque

flumina minimo sono labuntur: vadosa præsertim in rupibus, maximo.

Cercopum forum.

Ἀγορὰ ἐκ κερκώπων. Ex latronibus insignibus, qui Cercopes dicti sunt, profluxit adagium in sceleſtos & improbos fraudulentos cõsultores, insidiatores, peremptores hominum. *Thomæus Var. hist.* 3, 8. Annotat & *Iunius*, Athenis apud Helieam porticum celebre fuisse Cercopum forum, vbi res furto sublatæ vendebantur.

Cui bonus est vicinus felix illucet dies.

Vulgare prouerbium est, quod & contrà effertur apud Iuris interpretes: Cui bonus non est, aut malus est vicinus, infelix contingit mane. Singularis est commoditas boni vicini: mali incommoditas omnium maxima. Vnde Hesiod.

Πῆμα κακὸς γείτων ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.

Tam noceat malus vicinus tibi, quàm bonus prosit.

Dæmonem dæmone pellit.

In eum, qui prauo vel imprudẽs vtitur ad prauos corrigendos: vt qui certi criminis aliquos damnari iubet ab iis, quos sibi conscius est eodem crimine implicari. *Eusseb. Cæsarienſis.* Similia, Canis caninam non edit. *Varro.* Coruus coruo oculum non eruit, *Ammonius hist. Franc.* 3, 26.

De fumo ad flammam.

Gallus Cæsar, *inquit Ammian.* 14. de flamma ad fumum, hoc est, de lethalium insidiarum periculo & timore ad ipsam planè necem tetendit. *Et Plato de Iusto* 8. populus, *inquit*, liberorum hominum fugiens fumum, in flammam seruilis dominationis incidit. Notatur isto stulta temeritas, & calamitas eorum, qui à simultate, vel dubio, vel minimo malo in certum & ingens odium & malum proruunt.

De tribu Leui.

Apud Iudæos Leuitarum tribui, Deo dicatæ nulla certa dedicata erat possessio, sed varia victimarum portio. Hinc duplici ratione inoleuit, vt leues, inconstantes, & prostituti pudoris appellemus de tribu Leui, tum alludendo ad id quod dixi, tum ad amphiboliam vocis, leui. *Rebuffus in comm. de Gall. sacerd.*

Equus

Equus suo defraudatus pabulo, ignauus.

Eo innuit vulgus ingratis, aut iis, à quibus iustum præmium exspectari non potest, meritò homines languidè, & non exactè operam suam præstare. Qualis enim merces, talis merx.

Famem pestilentia sequitur.

Quoties à malo malum oritur. Natum ab eo quod frequenter euenit. Nam in annonæ caritate, insalubres cibi in vsum necessariò recepti, & pessimum succum generantes pessimorum morborum origo sunt. *Curtius 9. Galen. de cibis euchymis.*

Fames præter seipsam edulcat omnia.

Hoc dici solet, & refert enarrator Hesiodi, vbi is vocat epitheto proprio λιμὸν ἀτρύτην, seu ἀτρυτώνην, hoc est, ipsam famem iniucundam & molestam, quæ tamen iucũdum reddit cibum, alioquin maximè asperum & inuisum.

Figulus ollis ansas pro voluntate ponit.

Vnusquisque suę rei moderator est & arbiter, sicque suo more vtens nulli iniurius est. *Philelphus, epist.* 12. à Græcis mutuatus est. Eandem ferè metaphoram attingit *Paulus, Rom.* 9.

Fluuiatiles aues.

In nimium rustieãtes, & aquarum delectatione immodicè captos, quales fuêre Tarsenses, quorum ciuitatem præterlabitur Cydnus fluuius, iuxta quem ij multo tempore considentes, quietæ aquæ pulchritudine velut ebrij facti tanquam fluuiatiles aues ociabantur, vt ad eos scribit quadam epistola Apollonius *teste Philostrato.* Similis est vita, quam suis Alcoranus promittit.

Forum baiuli vicani.

In contemptum, suggillationem, & notam iudicij cuiusque inepti, incompositi, & ridiculi: quale esse solet præfecti vicani, quem baiulum vocant, quod ipsi dignitas oneri potius sit, quàm honori.

In mari magni pisces capiuntur.

Industriosis magna commoda consectanda in magnis & amplis vrbibus, & vbi ingens populi confluxus. Mare, quia magnum est, & spatiosum, magna alit animantia, maiorá-que homini commoda exhibet, quàm fluuius, quantumuis

ingens, si mari comparetur, exiguus.

Loqueris equo insidens.

In ignaui hominis ineptam audaciam, qui videri vult magnanimus, fortis & patiens, ipse in tuto collocatus, & liber, iis, qui in periculo sunt, ac ærumnis ingentibus premuntur. non secus atque eques equo fretus facilè contemnit & fortitudinis admonet alium pedestri labore fatigatū.

Luctuosum saxum.

Ἀγέλαστος πέτρα. Res tristitudine afficiens: homo morosus, iniucundus, nunquam non mœsto & tetrico vultu. Natum à petra cui insedit Ceres quæsitam nec inuentam deplorās filiam. *Ouid. fast. 4. Baptista Pius in Sidon.*

Nemo vnquam benefactori bouem immolauit præter Pariam.

In eum, qui de se bene meritum inusitato, & immodico honore afficit, quomodo multi aliis deuincti, etiam malam in rem iisdem obsequi parati. Ortum à Paria, qui cùm senem quendam captiuum à latronibus redemisset, & ab eodem repentè ditatus esset, eidem bouem immolauit. *Heraclides in Politiis.*

Multi sacerdotes, & pauci sacerdotes.

Hoc est, Multi in nomine, pauci in opere. *Chrysost.* Referetur elegãter ad omnes ordines. Plures enim vbique videri volunt & dici, quàm esse.

Nunquam lagenam crateri impone.

Μηδέποτ' οἰνοχόην τῷ αὐτῷ κρητῆρος ὕπερθεν
Πιεύγταν, ὅλον δ' ἐπ' αὐτῷ μοῖρα πέτυκται.

Ne cratera super potantum pone lagenam:
Qui facit, eueniet mors illi cruda repente.

Non simul omnia effundenda, & aliorum libidini prodigenda, quæ habeas, ne ipse egens deinde & famelicus pereas: quod ita etiam vulgò efferunt. Nunquam exuas te, antequam cubitum eas. *Sic Godof.* Tzezes ita interpretatur, Nunquam priuatum publico, partem toti, deterius meliori præfer. Vilior enim λωίχοη cratere est. Nam κρατὴρ vas quoddam erat, vt Iebes, in symposiis adhibitum, vino diluto repletum: οἰνοχόη verò, οἶνον χέειν, aut quid simile, quo ex cratere bibituri hauriebant. Proclus eo admoneri putat ne iratos

ne iratos verbis prouocemus magis & irritemus: & nugaces homines atque importunè garrulos tecto ne recipiamus. Aliis videtur Hesiodus deterrere omnes ab assiduis perpotationibus: ibi enim nihil aliud quàm crateri œnochoe imponitur, certè Moscopulus genitiuum pluralem absolutè sumere videtur, his verbis, μηδέποτε πινόντων πιεῖν καὶ συμποτάζόντων.

Nundinis dissolutis non est negotiationis commercium.

Τῆς πανηγύρεως διαλυθείσης οὐκ ἔστι πραγματείας ἐμπόρευμα. Ita securum, desidem, & oblata occasione tes suas opportunè agendi, procrastinantē hominem monebimus, ne si non agat cùm possit, non possit cùm volet. *Damascenus in serm. de defunctis*, intelligens, soluta ac fragili compage nullum futurum auxilij tempus, nullam profuturam aduocationem.

Oleum in ore gestat.

De eo, cui inhibitum est loqui, neque verbum fari licet. *Alexander Neap. 5, 15.* Miror à neutro originem prouerbi notatam esse. *Addit Godof.* eundem muneribus ligatum & diuitiis fartum à Græcis dici bouem in lingua habere.

Parua pluuia magnum sedauit ventum.

Vt ventis etsi nihil violētius est, tamē iidē imbribus sopiuntur, teste Plin. ita facto vel modico cordati viri & verberibus, superantur minæ vani hominis & verba quātumuis tumida.

Phocensium desperatio.

Origo talis. Phocenses primores aliquot Thessalorum in suis vrbibus ad vnum omnes necarant. Hi conti à illorum obsides 250. in crucem sustulerant. inde odium vtrinque immane, & bellum immanius. Phocenses prius suos fines inuadentibus, nullique ætati parcentibus obuiam ituri, de suasu Diophanti & consensu communi statuunt ex vniuersa Phocide omnem muliebrem sexum & imbellem ætatem vna cum pretiosissimis quibusque rebus collectam certo loco cum custodibus relinquere, qui custodes, ligni ingenti materia ad hoc parata, si viri in prælio inferiores essent, omnes communi incendio delerent. Consentiūt ipsæ mulieres, ipsi pueri. pugnatur, sed meliore euētu.

Nam Phocenſes vicere. Hæc ἀπίνετα φαιδίων. *Plut. Pauſ.*

Piſcatur in aqua turbida.

De eo, qui dum alij inter ſe rixantur, ipſe ſibi & ſuis cõmodis conſulit: quem nihil morantur, ſed iuuant potius aliorum incommoda. Piſcatores turbidam aquam obſeruare ſolent, vt ex ea decipuli magis neſciam faciliùs captẽt prædam.

Pyri finem facies.

Ita facinoroſum hominem deterrebimus, & ad meliorem vitæ rationem ineundam exhortabimur: ni faciat, futurum vt collum in laqueum inſerat, ſuſpendio vitam finiat: vt pendens de arbore, ſummáque acuminata parte veluti collo obligato maturaſcit & conſumatur pyrum. *Cynus in Cod. 3. 32. 22.*

Riſus cauponis.

De ſimulato riſu & ad fraudem compoſito, qualis eſt cauponis, qui eo vſque facilis eſt, & commodus, dum ſuo lucro, vt proſpiciat, locus ſit.

Serpens eiiciundus è dumo.

Quieſcens malum & latens periculum, ne quando nos incogitantes & incautos opprimat, palàm faciendum, & protinus conficiendum.

Vbi vber, ibi tuber.

Nihil homini tam diuinitus datum, nihil tam proſperè ſuccedit, quin admixtum ſit aliquid difficultatis. *Apul. Florid. 4.*

Veſparum examen metuit Phrynicus, velut gallus gallinaceus.

Etſi gallinaceus pugnax ſit, & longè animoſus, adeóque leonem cantu terreat: tamen vel multitudini apum cedit. etiam licet Phrynicus tragicus Mileti captiuitatem fortiter ageret, Athenienſes commoti & collachrimãtes eum metuentem & perhorreſcentem eiecerunt. Conueniet in eos qui damnum patiuntur, ita ſcilicet vt ſubitò & præter ſpem à multis quatiantur. *Aelian. 13.*

Vnus lanius non timet multas oues.

Verbum eſt Alexandri, cùm minimo inſtructus exercitu pugnaturus eſſet aduerſus Darium multis myriadibus militum ſtipatum. vtemur in conſimili quoque, vt litteraria

ria in ſcribendo vel dicendo in multos victoria fortiter ſperata.

ADHVC produxi è Godofredi libro typis Caroli Stephani anno 1555. primùm, niſi fallor, edito, ea prouerbia, quę pro temporis breuitate ipſe eſſe ſua, & non communia cum aliis comperire potui, & in quibus putaui aliquam aut vetuſtatis aut venuſtatis gratiam ineſſe. Nunc turbã quandam ſubiiciam, quam è mediis triuiis peritãm non lubens ipſis ſanctiſſ. antiquitatis reliquiis immiſcuerim; ſuę potius reliquerim linguæ & patriæ, vbi nata principem locũ teneant.

Dabo merulum album, ni hoc ita ſe habuerit.
Dentium tenus prauus, doctus, felix.
Ex parua flamma minimè ingens lux prodit.
Fac de neceſſitate virtutem.
Famem pellere ſatius, quàm purpura indui.
Fauores conuenit ampliari.
Felix, qui non litigat.
Ferrum edit.
Intelligunt ſe mutuo, vt fures in nundinis.
Menſa inſtructa venit.
Ne ſpectes, cui gratificeris, ſed cui ingratũ facias.
Nihil, ne canem, vel catum reliquit.
Non eſt abbas prudentior, quàm qui monachus fuit.
Non eſt bonum quod non ſit malum, & malum quod non ſit bonum.
Non eſt ſori tui.
Non eſt tam bonus, qui non cæſpitet, equus.
Non eſt triticum ſine paleis.
Non omnis Martinus ſanctus.
Non omnium eſt olere moſchum.
Non prodeſt ratio, vbi vis imperat.
Nux, aſinus, mulier verbere opus habent.
Paruulus facit vt paruulus.

Pascitur vento.
Paupertas mors altera.
De malè quæsitis non gaudet tertius hæres.
Plures occîdit gula quàm gladius.
Tonitrua pluuia sequitur.
Præstat aliquando, quàm nunquam.
Pro quartana non pulsatur campana.
Qui amat me, amat & canem meum.
Qui nescit orare, adscendat mare.
Qui nimium festinat, caldum edit.
Qui tempus præstolatur, tempus ei deest.
Qui totum vult, totum perdit.
Regio quæque suis vtitur legibus.
Satius fugere, quàm malè manere.
Ad scholam iter facit.
Semel in omni vita cuique arridet fortuna.
Vir, non fundus, in pretio habendus.
Unus vir, nemo vir.
Ut planca putrida infidus.
Uxoris probrum, vltimus, qui resciat, est maritus.

PAVCVLA PROVERbia Caroli Bouilli Samarobrini, vnde queas de quatuor eiusdem Prouerbiorum vulgarium libris iudicium facere.

Præstat vineæ vlmum esse, quàm hederæ.

Laudabilius est à potẽte & copioso homine ali, & promoueri bonos & multis vtiles futuros, siue eruditione siue alio vitę genere; quàm improbos, aut saltẽ nihili homines meros numeros sæpe natos in perniciem eius à quo aliti sunt. Sic satius operã dare honestis & laudabilibus rebus, castigare bonos & Latinos auctiores, quàm secus. Vlmus arbor ampla, spatiosa, solida fulcre soleat vineas, nobilem & humano generi vtilissi. arborem; & hederas, sterilem & neglectã, quæ vlmum ipsam nihil aliud quàm arrodit, & tandem enecat.

Primo crede mulieris consilio: secundo noli.

Cur felicia & prospera vulgò ferantur mulierum consilia subitò & repentè data, infelicia, vbi cogitatio multa, vel aliud præcessit multi quæsierunt. Mihi ita videtur, quòd animi earum affectibus ferè præpediantur. eorum assultum vbi mens in commune consulens præuenit, ingenioſi aliquid prefert. valent enim feminæ ingenio vtplurimũ præ viris: obroxiæ tamẽ affectibus eò in malã rẽ nò rarò vtũtur

Furis passu progredi.

Pro, leatè, sensim & magno silentio promouere negotiũ vt cùm rem, quam molimur, eò vsque tegi volumus, dum non procul à fine & coronide absimus, & impedientiũ conatus queamus eludere. Fures passu incedũt librato in aëre, vix summis digitis terram premẽtes. vnde furtim, latenter, clam: furtiuum, occultum, non vulgatum.

Scintilla etiam exigua in tenebris micat.

Quantulacũque dignitas, virtute, eruditione, factis, aut solo loco acquisita statim se prodit; & eminet in plebe hominum, præsertim inter eos, qui minoris sunt sortis.

Vaginæ quàm gladij plures.

Theca sapientiæ anima est: ea qui carent, maiore sunt numero, quàm qui ea prædi ti sunt, & vbi debent, vtuntur.

Rota plaustri malè vncta stridet.

De iis, quibus aut muneribus, aut mercede, aut aliare minus satisfactum est. isti enim non desinent molesti esse prius, quàm, quod sibi deberi putant, accipiant. Rotas per suminis vel seui inopiam arido, & rauco axium suorum volumine stridere norunt, qui non planè obsurduerunt.

Extra circinum & regulam nescio quidquam.

Mathematicorum est, qui circino ad lineas circunducendas, regula ad producendas vtuntur. Quadrabit, vbi quis se profitebitur nolle aliena à sua arte aut instituto tractare.

Amicitia auarorum, complexus sphærarum.

Et hoc è Mathematis petitum. Sphæra vna vt imposità alteram sibi insidere non patitur, sed statim deuoluit: ita auarus auarum amicum non fert: dum sibi vterque solistudet; alteri, si possit cum suo commodo, obesse optat.

Surgentem auscultare auenam.

Rusticum prouerbium in desides, & ignauos, qui somno lenti & in herbescente agro prostrati diem deperdunt. Natum ex responsione cuiusdam, qui rogatus de sodio, quid egisset, auenæ, inquit, è terra enascentis motum arrectis auribus captauit. ridiculè, cum sensim emergant herbæ, & omnem humanum sensum fugiãt. Quadrabit in eos etiam, qui ad omnem auram, & spem, sæpe ridiculam, aures & animũ arrigant.

Talos scabere.

Quoties innuemus rem admodum raram, infrequentẽ, & specimen temerariæ cuiusdam mutationis. Pruriginis stimuli excitari solent, vbi mollis caro est, & cutis; non autem, vbi exsanguis caro & cutis aspera, nisi venturam frigoris asperitatem, aut subitam eiusdem solutionem portendant. Simile, scabere talos, *grater ses talons*, pro, nouam mutationem rei aut temporis à minima re ridiculè & leuissimè ominari, caussa eadem.

Frigida

Frigida aqua feruentem ollam adspergere.

Pro, hilarem hominem inopino infortunij nuntio repentè consternare, & pestifero mœrore conficere: quod vetant medici moderationem omnem adhiberi volentes. Sic vetant iidem calenti immodicè ab exercitatione corpori frigidam dari potionem, præsens scilicet sæpissimè venenum. Imitantur hos coqui, feruentes ollas ne frigida adspergantur, aut frigido loco statuantur, accuratè cauentes. rumperentur enim, præsertim argillaceæ.

Longo in itinere etiam palea oneri est.

Celtæ, *En longue voye paille poise*. Leuissimæ quidẽ paleæ: longa tamen in via graues fiunt, & molestæ. Sic hospes interdum initio gratissimus, tridui aut quatridui mora oneri est.

Homo genibus elephantinis.

De superbo, qui vix Deum, ne dicam hominem vllo honore ne aperti capitis aut genu flexi, afficere dignetur. Elephanti genua non plicant neque se incuruant. vnde cadentes surrigere se nequeunt: ab homine erigi debent.

In mari balneandus.

Pro insano, & parum sui compote. Solent enim maritimi populi à rabido cane morsos semel atque iterum mari immergere, & penè demergere, vt partim occulta marinę aquæ vi, partim ipsa consternatione natura à se venenum propellat.

Risus profundior lacrymas parit.

Naturaliter euenit, vt nimius risus lacrymas excutiat. sæpè etiam nimiam cordis dilatationem compressio excipiens fletum risui intermiscet. Sic lætissimas interdum res maximè aduersæ turbant & interuertunt.

Fidere vnius noctis glaciei.

Pro, incõsultè & temerè ignoto homini & peregrino confidere. ea res enim non multo sæpè felicius cedit, quàm audacia hominum se tenellæ glaciei committentium.

Culex lychno se committens aduritur.

Simile priori. Spe inani & futili alicuius boni multi miserè luduntur, & in præcipitium ruunt. Culex specie nitentis flammæ illectus, velut colludens aliquandiu circumuo-

litare solet: postea tamen adustus miserum ludo finem imponit.

Vacuum vas altiùs pleno vase resonat.

Minimè dites, eruditi, fortes, aut alia re præditi, maximè loquaces & iactabundi, vt plurimum, sunt. Et qui omni animi ornatu nudissimi sunt, omnino ei, quin bonis & sibi dissimilibus detrahant & obloquantur, sibi temperare non possunt.

Adoniæ conuiuium.

De inani & stulta exsultatione: qualis fuit Adoniæ, qui Dauidis filius ad regnum adspirans omnibus regiis filiis (Salomonem excipio) epulum dedit planè regium, vbi se salutari & proclamari regem iussit. miser, qui mox prælato Salomone delusus præclara spe sua excidit.

Solem, ventum aduersum, auersum habere.

Pro, iniquo & inauspicato vti rerum successu: vel contrà. Milites vbi vel fato quodam, vel hostili arte eò adducuntur, vbi iis infestis solis aduersi radiis oculorum acies præstringatur, & hebetetur, infeliciter ferè pugnant. Sic viatores, vbi vento obnitendum est, minimo progressu & maximo labore quid efficiunt. Contrà quando se res habent, facilia omnia, & secunda.

Qui plura ambit, malè adstringit.

In eos, qui plura, quàm vires ferre queant, affectant & in suos humeros recipiunt, more rusticorum, qui dum manipulos plures aut maiores quàm brachiorum complexus ferunt, non arctè adstringunt, excidere denuò patiuntur. Trahi poterit ad omnes, qui animum diuersis studiis distrahunt, & nullam scientiam, aut artem intactam relinquunt, irrito scilicet conatu, communibus iocis dignissimo.

Demandere calamum.

Pro, elaborare aliquid, & accuratè, sensimque expolire: vel, summo cum labore, & multo tempore aliquid efficere. Solent ij, qui minùs promta sunt memoria, aut felici ingenio, inter scribendum, tantisper dum cogitant, & meditantur, calamum arrodere. Simile illud, Sapit puluillos. De re multum diúque præmeditata.

Puluillum consulere.

Pro, negotium in alterum diē differre, vt maturo consilio,

silio, quod securissimè noctu capitur, eodem postea redeatur. Simile, Nox dabit consilium.

Vlulare cum lupis.

Dicuntur, qui in loco & tempore norunt simulare & dissimulare, & omnibus fieri omnia. Veri illi Prothei seu Polypi quouis rege sunt beatiores, dum ab omnibus gratiam ineunt. omnes tamen interea pro ludo habent: sibi verò sapiunt maximè, in eo vno constantes. Huc illa etiam è vulgo referas, Hinnire cum equis, Rugire cum leonibus, balare cum ouibus &c.

Exigua aqua maiori interdum supernatat.

Non quidquid exile & paruum statim à magnis despiciendum. Fluuij enim exigui, qui in mare feruntur, marinę tamen aquæ supernatant. Dictum est eius, qui Diogenem emerat, cùm hic venditus, & rogatus quid sciret; respōderet dominari se didicisse.

De gallo in asinum.

Saulter du cocq à l'asne. Celtis est, casu, vel astu sermonem de re aliqua, ad aliam toto genere diuersam repente & sine caussa transferre.

Ignis cineribus alitur suis.

De homine constante & æquanimi in aduersis rebus, cui bonorum amissio non solùm non animum deiicit, sed etiam accendit & inflammat, ad fortiùs impetui fortunæ resistendum. Cinerum quisquilias, igni, vbi alimentum deest fouendo, & conseruando officium prę̄stare, quotidie experimur. Quin & carbones Iuniperi ignitos, suis cineribus obtectos ferunt integrò ignem inditum alere.

Diem humeris protrudere.

Hoc ita Celtæ: *Pouſſer le iour à l'eſpaule.* De otiosis, & totas dies ad apricum solem oscitantibus, quibus grauius nihil est & molestius ipsa Solis mora. quare vt tranquillæ noctis aduentu tędia sua propellant, diei finem vnicū optare videntur: ideóque finguntur diebus vim quandam velle inferre, & totis humeris eos ab Orizonte protrudere.

Aperi bursam, aperiam buccam.

Ouure ta bourſe, ie ouuriray ma bouche. Ea verba tribuūt Celtæ rapacibus, quorum curua nimis sunt & aduncа instar

aquilarum labia, & ora, quæ non amor proximi, sed solus nummorũ numerus &aperit & claudit:vt ferè sunt causſidicorum:de quibus illud nostrum:

Aurea causſidicus loquitur suffartus ab auro.
Bulgam claude tuam:claudet & hic labium.
Plurima diuitibus medicus:sed scribit egeno,
Pro nihilo,infelix,accipe nil,& abi.

Absque oleo pingere.

Pro,frustulum quid moliri, quod breui interitu artificis operam & spem fallat.Pictores,prius quàm ad colores pergant,oleo liniũt tibulas cuius visco & tenaci glutino quodammodo vinciantur colores,& durent.

Pons à tergo abruptus est.

Quoties monebimus in sola virtute,& animi robore spem esse,neque subsidia alicunde amplius exspectari,imò ne effugia restare:ac proinde aut rem cum laude conficiẽdam esse,aut alioqui turpiter pereundum. Solent pugnaturi in summa desperatione militi equos adimere, pontes aliáque effugia eripere,quo,nisi turpiter cædi malint,animosiùs in hostem procurrant.Tale fuit stratagemaHaluetiorum:tale item Caroli Martelli,cùm secundam cum Agarenis pugnam depugnaturus esset.

Crocum edit.

De ridiculo, qui leui de causſa effusum in risum soluitur. Crocum tradunt medici cor dilatare & aperire, cóque homini hilari & læto irrepressa mouere labia,& stolidum, crassumque risum etiam inuito exprimere. Sunt etiam, qui scribant libram croci sumptam, posse ita cor dilatare,vt erumpentes præ risu lacrymas vita sequatur.

Elephantina olfacere promuscide.

Pro imminẽtia pericula diu antè prouidere. Diuersum, Indigere elephantina promuscide,pro inopem esse consilij,nihil prospicere,nihil cauere,tardo esse ingenio, & læto in præsens,ignaro,quod vltra est,curare.Elephãti,quòd olfactus sensu valeant,proboscidib.debent.

Iulio & Cæsare consulibus.

Iulius, teste Suet. in consulatu cùm collegam haberet M. Bibulum, eum obsistentem sibi vi è capitolio & foro abegit. Vnde cum hic postea tanquam priuatus domi se con-

se contineret:ille duorum vicem obiret:quidam consules eius anni hoc modo designabant,Iul.& Cæs.coss.vnde etiam illud:

Omnia consulibus sunt Iulio & Cæsare facta:
Nam Bibulo fieri consule nil memini.

Torqueri poterit vel idem hoc, vel quid simile ad huius exemplum lepidè efformatum,in eum,qui arroganter & præter officium suum munij alicuius aut negocij administrationem sibi sumit : siue id permittat fieri socij ignauia,siue metus.

Frigidior salamandra.

De iis,qui vel parcissimè sumptus faciunt:vel in deliberando,aut negotio suscipiendo tardissimi sunt. Salamandra animal lacerti magnitudine nunquam nisi magnis imbribus proueniens & æstate deficiens tanti algoris est, vt tactum ignem haud secus quàm glacies exstinguat. *Plin.*

Ades tritico, dum molitur,tuo.

Omnes mouet, vt diligentes in negotiis sint suis : nunquam,quæ ipsi efficere possunt, per alienos exsequi ea curent, præsertim in quibus fiducia sæpe fallit. vnde Italus,
A nemine vt fallaris,fide nemini.

Dumum cædam,vt tuæ sint aues.

Cùm ab Anglis obsessi Aurelij sese Burgundo, qui Anglorum in castris agebat,dedere vellent,non Anglis:indignatus rex Anglorum Burgundo,Dumum,inquit,cædam, vt tu capias aues? Absit. Hoc responso offensus Burgundus cum Gallis pacem inire statuit:inita tamen ea, crudeliter ad Confluentem Sequanæ à cognato mactatus est.Vtemur eodem prouerbio,quoties nos alij laboris præmio fraudare conantur.Ortum ab aucupibus,qui vt aues irretiant;iisque potiantur, noctu ad ignis splendorem dumos concutiunt,& turbant.

Rotundæ,quàm quadratæ,mensæ præstat accumbere.

Quoties loci,ordinis,honorum æqualitatem inæqualitati præferemus.Quadratæ enim præsertim oblongæ mẽsæ distinctos habere videntur accubitus,quosdã supremos, quosdam imos,alios medios.Rotundæ eam distinctionem ignorant. Hinc non abludit prouerbium quo nos passim

curam,affectationem,fucum damnare,simplicitatem commendare solemus:*Il est tout rond.*

Poculo imparato,amouet obicem dolio.

De iis,qui mera imprudentia præsens damnum incurrunt,non præparantes ea multò antè,sine quibus negotiũ, quod in manibus est,expediri nequit ; vulgatum est apud Celtas:*Il tire la broche deuant que le pot soit prest* : prius,quàm ad manum sit poculum, seriam relinit, & vinum temere effluere sinit.

Ne interula quidem arcani conscia.

Cùm è Metello Senatore quidam diligentius multa exquireret:Si interiorem,inquit,tunicam horum scirem esse conscium,protinus eam igni exurerem. Taciturnitas vix vnquam damno est,loquacitas ferè semper.

Parietes amicitiæ custodes.

Nihil verius experimur,quàm nimiam frequentiam parere contemptum,inde odium : eóque nihil melius paruo aliquo interstitio , quod priuatos litiũ fomites exstinguat.

In centro & circumferentia contendere.

Pro,decertare in rebus æquè arduis & pari laude dignis. Ortum à duobus pictoribus,de præstantia contendẽtibus: quorum primus arrepto penicillo absque ope circini,manu sese in aëre solidè librante,circuli circumferentiã pinxit,ita aptè, vt nusquam à vera rotunditatis æqualitate omniũ iudicio erraret:Alter deinde solo penicilli acumine centrum in medio circulo ita rectè designauit , vt regula non potuerit rectius.Contentio nondum finita est, & licet prioris opus , plus diligentię & artis desiderasse nobis videatur:tibi tamen,amice lector,quo minus aliter iudices, nihil prohibet.

Ad clitellas natus.

De duris & stupidis ingeniis,qualia sunt asinorum:quos tam decent clitellæ & vilissima munia,quàm litterę deformant,& dehonestant.

E cucumere bibere.

Pro,peregrinari,extera loca visere.quòd pauperibus viatoribus lagena propria sit cucumer sole exsiccatus.

Ad perditam securim abiicere manubrium.

De effeminatis,& qui ad leuem fortunæ ictum desperãt,

&

& ita animum deiiciunt,vt statim aut sibi vim adferãt,aut quod reliquum est , furore quodam perciti è manibus abiiciant,sine vlla pristinæ fortunæ spe.Galli dicuut, *Ietter le manche apres la coignee.*

Ferrum,cùm igni candet,tundendum.

Arripienda,quæ datur occasio , & rei bene gerendæ tẽpus non prætereundum.Si quocum contraxeris, fac traditio subsequatur sine mora.ne matrimonij quidem sponsio longius extrahenda. pueri præcipuè,dum tenerum est ingenium optimis imbuendi. Nos vulgò: *Il faut battre le fer quand il est chaud.*

Eme lectum viri obærati.

Agellius refert,Augustũ, cùm publica auctione militis obæratissimi supellex diuenderetur, iussisse emi sibi eiusdem lectum,& ad se deferri. Rogatus à familiaribus , cur lectum solum:Cætera,inquit,abundè mihi suppetũt:somno tantùm in tantis imperij molestiis indigeo:eum si dulcissimum & omnium curarum expertem militi tot tantísque nominibus debenti præbuerit hic lectus:præbebit,credo,&mihi.Obortus est risus,& secutum prouerbium,Eme lectum viri obærati,vbi quis remedium perpetuis vigiliis, & sollicitudinibus quæreret.

ADAGIORVM IOANnis Vlpii Franekerensis Frisii Epitome.

De scammate egredi.

DE scammate egredi apud D. Hieronymum legitur, pro eo quod est de proposito digredi. σκάμμα locus certaminis est, in quo congrediuntur Athletę, fossa plerunque aut saltem lineis cinctus.

Hercules in Lydia.

Dicitur in eum qui cultu indecoro & sibi neutiquam accommodato vtitur. *Vlpianus.*

Testudo volat.

De re absurda aut impossibili dicitur. Claudianus lib. 1. aduersus Eutropium (qui cùm eunuchus esset, tamen Romæ factus fuit consul) multas huiusmodi ἀδυνάτων species adfert.

Ornamentum in luto, dignitas in indigno.

Iam testudo volat, profert iam cornua vultur,
Prona petunt retro fluuij vada, Gadibus ortum
Armenij dixere diem, iam frugibus aptum
Aequor, & assuetum syluis Delphina videbo.

Vt minimè conuenit ornamentum aliquod in luto iacere, ita parum dignitas homini insulso & indocto, qui honorem & titulum suum defendere non potest. *Saluianus.*

Pica Syrenem imitans.

Simile est illi, Sus Mineruam docet. de iniqua dicitur comparatione & absurda imitatione. Stultè enim pica Syrenas imitatur, garrula potius & obstrepera quàm canora. *Galenus.*

Myricæ citiùs poma ferent.

Si quis idem sperat: laturas poma Myricas
Speret, & è medio flumine mella petat.

Pro-

Prouerbialia hæc ἀδύνατα apud Ouidium leguntur.

Eburneis rastris solum vertere.

Ligonibus aureis terram fodere.

Pro, re insigni & præclara abuti, vt si quis eruditione pollens, ea in rebus vanis, inutilibus & famosis abutatur. *Prudent. in Symm.*

Ars amat fortunam, fortuna artem.

Τέχνη τύχην ἤσπερξε, καὶ τύχη τέχνην. Aristoteles eo vsus est indicare volens, summam esse affinitatem inter artem & fortunam, & alteram ab altera adiuuari.

Quorsum opus amicis, si modò faueat Deus?

Ὅταν δ' ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί δεῖ φίλων; Hunc senarium tanquam vulgo celebrem citat Aristoteles, vbi agit de homine beato, anne ille etiam egeat amicis. Qui putant eum omnia in se sufficienter habere, nec ideo vllis opus habere amicis, hunc senarium adferunt. Contrarium tamen Aristoteles concludit: Veri enim amici est dare potiùs beneficium quàm accipere, virtutísque proprium est benefacere, & pulchrius amicis benefacere quàm alienis: opus ergo amicis.

Amicus cum vitiis ferendus.

Conuenit cum eo, quod est apud Eras. *Mores amici noueris non oderis*: non enim, inquit Chrysostomus, fratres tantùm sumus, sed & membra & corpus vnum.

Amêre frustra, odio ne sis frustra.

Innuit apud omnes homines quærendam esse gratiam, & amicitiam, quousque sine nostro fieri possit damno: sed nullum temerè suscipiendum esse odium, si non aliqua inde ad nos profectura sit vtilitas. Chrysostomus hoc dictũ minimè in Christianis probat, qui liberè alter alterum admonere debent, neque odij causa tacere. Vult autẽ tum memores eius dicti nos esse, quando lingua nostra videtur prouolatura in conuicia & maledicta.

Amicus Plato, magis amica veritas.

Φίλος πλάτων, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἀλήθεια. Istud seu prouerbium, seu apophthegma, innuit nullum hominẽ tã carum nobis esse debere, vt in illius gratiam veritas vllo supprimatur modo. *Galenus.*

Caritate septum esse oportet.

A nequitia,rapina & sceleribus virum bonum abesse oportet:caritate autem (*vt inquit Saluianus*)& beneuolentia, non armis septum esse.

Uter.

Prouerbialiter homo fastuosus & superbus à Græcis μολγὸς vel ἀσκὸς vocatur, quòd scilicet in modum vtris inflatus tumeat.*Aristoph.*

Nescit seipsum.

Contrarium est Delphico oraculo,*Nosce teipsum.* Competit in superbos,arrogantes & homines inflatos. Notatur etiam Philautia, quod vitium, homines vel talpa cæciores in propriis erroribus reddit.*Chrysost.*

Asinus de Æsopi puteo.

Asinus de Æsopi puteo modo venis,etiam exclamas. In eum vsurpari potest,qui recens in aliquem locum venit,& ibi mira inter ignotos iactat.*Tertullianus.*

Plus verrere quàm serere.

In auaros dicitur,qui nulla re exsatiari possunt. *Plinius.*

Vicinum semper inuenies.

Vtcunque exturbet quis possessionibus suis vicinos & proximos, nunquam tamen solus supra terram habitare poterit, quamlibet enim cuncta peruadat,vicinum tamen semper inueniet.Dici potest in auaros,qui omnia sibi subiicere conantur,vicinorum domos & agros.*Saluianus.*

Mappam mittere.

Mittere mappam, est certaminis incipiendi signum dare,in qua sententia Suetonius in Nerone vsus est.

Proletarius scriptor.

Qui in plebe Romana tenuissimi pauperrimíque erant, neque amplius quàm M.D.æris in censum deferebant,proletarij ciues appellabantur.Trahitur & hoc vocabulum latiùs vt dicatur proletarius scriptor, proletarius homo, pro homine infimi subsellij, & auctore paruæ eruditionis, & infimæ classis.*Agellius.*

Minuit præsentia famam.

Quod absens terrori est,præsens sæpe contẽnitur. Claudianus: *Plus nominis horror,*

Quàm

Quàm tuus ensis aget.minuit præsentia famam.

Quod præsens est ferè contemnimus, absentia verò & peregrina admiramur,& magno studio æmulamur.

Balneum ingressus depone odium.

Id est,ingressus balneum,ne certes odio cum eo,qui pedem habet tecum in eadem pelui. Sententia ad multa applicari potest:nempe in communibus locis, templis, theatris,balneis,conuiuiis, manibus nullum exercendum esse odium.*Iul.Pollux.*

Acum & filum sumens,rupturam consue.

Dici poterit, vbi quem volumus adhortari, vt studeat paci, & argumenta colligat, modósque excogitet, quibus inter offensos animos concordiam resarciat.*Idem.*

Talis quisque est,quales quibus cum familiaris.

Τοιοῦτος ἔσθ', οἵπερ ἥδεται ξυνών. Senarius est Euripidis,quo indicatur familiarium vitam & mores, in eum quoque transire,qui eorum consuetudine fruitur. Vnde etiam dicitur:cum bonis bonus eris,cum peruersis peruerteris.

Aliud homini,aliud humanitati satis.

Digna hæc sententia Varronis est,quæ prouerbiis annumeretur, qua pulsat eos qui consuetudinem potius sequũtur in loquendo quàm certas rationes. Humanitatẽ autem hic ponit pro curiositate, ac si diceret: Natura quidẽ paucis contenta, sed quod huic sufficit, non satis est curiositati.

Insuere in saccum vel culeum.

Insuere in saccum vel culeum , vulgò dicimus pro circumuenire aliquem vel ludere.

Pulchra apud pueros simia.

Pulchra (*inquit Galenus*) semper apud pueros est simia, nos admonens illusionem esse ridiculam puerorum hoc animal illudẽtium. Poterit autem istud prouerbium quoque ad locum,secus iudicandi,commodè transferri.

Quasi locum in balneis occupare.

In publicis locis primum occupans, solet plus iuris habere.Vnde & iureconsultus:Qui prior tempore,potior iure. Ad hunc morẽ alluſit Tertullianus vbi dicit: Sed quia prior eis venit,& prior virtutũ documẽta signauit,idcirco

quasi locum in balneis, ita fidem occupauit, posteris quibusque prœripuit.

Primus, secundus, tertius.

Primus, medius, nouissimus.

Prouerbia Græcorum sunt in eos, quos laudibus efferũt. Sic Isocrates laudat Alcibiadem: Τοιαῦτα δὲ τὴν ἀρετὴν, ὥστε καὶ πρῶτος, καὶ δεύτερος, καὶ τρίτος χωρεῖσθαι. Theocritus quoque Idyllio.xvij. Ptolemæum laudans dicit eum virorum primum, medium & nouissimum. Ἀνδρῶν δὲ αὖ πολεμήϊος ἐν πρώτοις ἀριθμῶ, καὶ πύματος, καὶ μέσος, ὁ γὰ ἀμφοτέρους ἀνδρῶν. Vergilius:

Nulli pietate secundus, id est, primus in pietate.

Spicilegium relinquere.

In varias trahi potest sententias. Qui opus aliquod insigne edidere, tale tamen, cui aliquid adiici possit, spicilegiũ reliquerunt, vt Erasmus messuit adagiorum messem: Vlpio & posteris spicilegium tantum reliquit. Dicitur etiam alicubi ab Erasmo in auaros Ecclesiarum pastores, qui vices quidem suas aliis delegant, sed ipsi percipiunt fructus, vicariis nihil aliud relinquentes quàm spicilegium, demessa omni segete. Huc facit Antigoni Apophthegma qui cũ suis pecuniam imperasset, & quidam diceret, non talis erat Alexander, ἐκεῖνος (inquit) ὁ θερίζε τὴν ἀσίαν, ἐγὼ δὲ καλαμῶμαι. hoc est, Ille demessuit Asiam, ego spicas lego.

Terram & aquam poscere.

Γῆν καὶ ὕδωρ αἰτεῖν, hoc est, Terram & aquam poscere, & γῆν καὶ ὕδωρ διδόναι, id est, Terram & aquam dare. Græci dicunt pro bellum alicui inferre, & bellum cum aliquo suscipere. Æschines.

Non hodie aut heri institutum.

De more aliquo veteri qui omnibus notus esse debet, vel de lege ex antiquo instituto. *Sophocl.*

Ad Sirenum scopulos consenescere.

Pro, in re aliqua ad senium vsque demorari, aut miram quandam in ea percipere voluptatem, non secus ac si Sirenes ipsas canentes audiamus. *Agellius.*

Adamante notare.

De his quæ in perpetuam memoriam seruãtur. Claudia.

Iret

Iret adhuc in verba dolor, nisi Iupiter alto
Cœpisset solio: voces adamante notabat Lene Iouis.

Verba finguntur adamante notari, tanquam Deus nihil loquatur nisi serium dignúmq; quod in perpetuã memoriam conseruetur. *Apud Hierem.17. legitur:* Peccatum Iuda scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino.

Sparsis redemerunt crimina nummis.

Multos pecuniæ perdiderũt, ansámque ad omne scelerum genus dederũt: deinde omniũ malorum seminariũ & radix, auri est & argenti fames: quòd qui sagaciori animo perpendunt reiectis & contemptis pecuniis in huiusmodi vitia non incidunt, & sparsis nummis crimina redemisse dicuntur. *Saluianus.* Simile quiddam apud Plutarchum de Philoxeno legitur, qui cùm opulentissimam domum hæreditate nactus esset, & delicias acvoluptates indigenarum considerasset: Per deos, inquit, bona hæc me non perdent. sed ego illa.

Nummum quærit pestilentia, duos illi da & ducat sese.

Admonemur hoc prouerbio, vt lites & fora iudicialia quàm possumus maximè fugiamus, & potius pestilentiæ, id est, pestilenti & pernicioso homini poscenti nummũ, duos demus, quàm propter vnum litem cum eo contestemur, perdituri aliter in primis tempus, dein animi tranquillitatem, innocentiam & amicitiam. *Augustinus.*

Sapientia in exitu canitur.

Indicat finem vitæ spectandum esse: laudari enim penitus anteactæ vitæ prudentia non potest, nisi bono fine claudatur: *cui affine est illud Solonis*, Finem vitæ specta. figuratius tamen dicitur sapientiam in exitu cani. *Saluianus.*

Multum nauigauit aquæ.

Πολλὰ περιπλωκώς. De eo, qui multas regiones peragrauit: & ματαφορικῶς de eo, qui multarum rerum experientiã habet. *Aristophanes.*

Familiaris dominus fatuum nutrit seruum.

Qui timeri, obseruari, coli vult à seruis suis, rariùs cum iis loquatur, rariùs congrediatur, nulla ludicra cum iis exerceat: nimia etenim familiaritas contemptum parit. &, vt

Plinius ſecundus inquit, Mitium dominorum apud ſeruos ipſa conſuetudine, metus exoleſcit. *Bernardus.*

Vbi vber ibi tuber.

Indicat opulentiæ comitem eſſe faſtum & ſuperbiam. Apuleius. *Terentius in Hecyra:* Quia paululum vobis acceſſit pecuniæ, ſublati animi adſunt.

Conclamare vaſa.

Eſt ſignum mouendi dare. Militare olim inſtitutum erat, vt cornicis ſignum darent, quoties eſſent mouenda caſtra: id Cæſar vocat conclamare vaſa: nam tum quiſque cogebatur colligere vaſa ſua, itineriſque ſe apparare.

Pro aris & focis.

Crebrò apud Romanos ſcriptores reperitur, pro aris & focis, quod idem ac ſacra et prophana defendere. Originē habent ex ſacramento militari: inter cætera enim milites etiam iurabant ſe pro aris & focis pugnaturos. *Agellius.*

Gradum figere.

Sumuntur ab Athletis crebræ metaphoræ, vt gradum ſigere: cōferre gradum: de gradu cedere: in gradum redire: de gradu pellere: de gradu primo præludere: eodem gradu occurrere: Gradum figere, eſt conceptam ſemel ſententiam acriter defendere, & in ea perſiſtere, vel, *vt Cicero ait,* argumentum ſuum premere: *quater eo ita Tertull. vſus eſt, vt notauit Iunius.* Gradum conferre, *quod Cicero & Quintilianus dicunt* pedem conferre, eſt initium diſputationis facere & cominus aggredi. De gradu recedere, à ſententia recedere. In gradum redire, ad ſententiam & propoſitum reuerti. Eodem gradu occurrere, pro: eodem telo & argumento obuiam ire.

Vinculis Hippocratis alligare.

Quæ argumentis fortiſſimis roborata ſunt, vel ſcripturarū teſtimoniis, Hippocraticis vinculis alligata dicūntur. *Hieronymus.*

Vt ſportulam furunculus captare.

Cùm quis per fraudem quod ſibi non debetur amplectitur, & alienum ad ſe trahit, vt ſportulam furunculus captare dicitur. *Tertull.* Natum ab amiculis & clientibus Romanorum potentiorum, à quibus manè ſalutabātur, & per vrbem incedebant ſtipati, quibus viciſſim ſub veſperam dabant

bant honorarium aliquod munuſculum, ſportulam videlicet. Inter hos autem clientes & amiculos, cùm iam dandum eſſet munus, alij clā ſe immiſcebāt, vel ab abſentibus ſeſe ſubmiſſos mentiebantur, quos furunculos vocabant.

Totam ſpirare Arabiam.

Τὴν ὅλην ἀραβίαν πνεῖν. id eſt, Totam Arabiam ſpirare, eſt, vnguenta pretioſa, vt olim in vſu veterum fuit, aut, vt nunc, moſchum olere. Arabia ponitur pro odoribus & vnguentis, continens pro contento. *Lucret.*

Calathum ſycaminorum in malis habere.

Ariſtoteles, Videris eſſe ipſe Sycaminorum calathus. In eum dicitur, qui faciem & mala hypopio aut ceruſſa fucarit, quem ὑποπασυθῆον Græci vocant.

Perſonam non faciem gerit.

Οὐ πρόσωπον ἀλλὰ προσωπεῖον φέρει. Dici poteſt in homines perfrictæ frontis quos nihil pudet, & maximè in mulieres meretrices, quæ faciem ſtibio & ceruſſa fucant. Iul. Pollux.

Tabernariam exercet fronte.

Καπηλείαν ἀσκεῖ προσώπῳ. Superiori ſimile eſt, & in eoſdem dicitur. *Pollux.*

Formoſus ſine pulchritudine.

Ὡραῖος ἄνευ κάλλους. Non diſſimile ſuperioribus, in eos dicitur, qui pigmentis exoticam formam adſciuerunt. *Ariſtot.*

Omni funе remiſſo.

Παντὶ κάλῳ ἀνεῖς. Id eſt, Omni rudente remiſſo. Contrarium eſt eius quod habet: Παντὶ κάλῳ φέειν, hoc eſt, Omnē mouere rudentem: hoc autem ſignificatur ſumma diligentia, illo verò ſumma omniſque negligentia & ignauia *Poll.*

Sine perſona laſciuire.

Demoſthenes: Ἐν ταῖς πομπαῖς ἄνευ τοῦ προσωπίου κωμῳδεῖν. In pompis ſine perſona aut larua laſciuire. Dicitur in eos qui nihil non palam & apertè facere audent, quibus impudentia ipſa loco προσωπείου, id eſt, perſonæ aut laruæ eſt.

Per eandem lineam ſerram reciprocare.

In vanū laborare dicitur auctore B. Rhenano. Ioanni autē Vlpio cōpetere videtur in eum qui ſemper idem argumentum tractat & eandem cantilenam canit. Sumptum

à sectoribus lignorum, qui partes trabium secandas priùs solent lineis distinguere: qui si semper hæreant in eadem linea, rarò quicquam absoluent. Tertull.

Ad scamma producere.

Hoc est, In certamẽ prouocare. Ab Athletis sumptũ est, cuiusmodi multa in libro ad martyres apud Tertullianum sunt, σκάμμα quid sit vide in adagio, De scamate egredi.

Ferrum virum attrahit.

Ἕλκει τὸν ἄνδρα σίδηρος. In omni re & ad omnem rem multum valent oculi. Sic visa solum femina ad amorem accendit, visi inimici mouent dolorem, ferrum visum trahit ad bellum. Tertullianus Græco dixit hemistichio, quod alicubi apud Homerum legitur:

Ἕλκει δέ τε ἄνδρα σίδηρος. i. ferrum verò virum trahit.

Eloquentia malè sine moribus discitur.

Antiqui morum probitatem semper anteposuerunt facundiæ. Orator, *inquit Cato*, vir bonus dicendi peritus.

Vinalia sine vino expediri non possunt.

Varro in libri de lingua Latina præfatione. Multa, inquit, societas verborum, nec curia calabra sine calatione potest aperiri: quibus dictis prouerbialibus sese excusat, si in libris suis quædam adferat, quæ absurdiora videantur. Non enim potest fieri vt ille, qui nominum origines conatur explicare, non interdũ dicat, quod ab omnibus non probetur.

Volsellis pugnare cum gladio.

Qui fragilia argumenta ad rem quampiam probandam adferunt, dicuntur volsellis cum gladio pugnare. *Idem.*

Bene consulit, sed male facit.

Senarium prouerbialem ex Anaxandrida Aristot. citat. ἡ πόλις εὐβουλεῖ, ἡ νόμων οὐδὲν μέλει, hoc est, Vrbs consulit, cui nulla legum cura est. Dicitur in omnes qui recta quidem consulere norunt, recta autem facere nolunt.

Soracus malorum.

Κακῶν σώρακες. Id est, Malorum corbis, dicitur eadem prouerbiali forma qua ἀγαθῶν ἁ κακῶν ἄμαξαι, id est, Bonorum vel malorum plaustra, pro ingentibus & malis copiosis. Aristoph. κακῶν τοσούτων συνελέμοι τὸν σώρακον, id est, breuibus malorum

malorum ipsum mihi corbem refer.

Tanquam super spinas incedere.

Ὥσπερ οἱ ἐπὶ τῶν ἀκανθῶν ἐπιβαίνοντες, id est, Tanquam super spinas incedentes, dicuntur à Luciano equites, qui obrortis cruribus & contractis equitant.

Ex cubitis cœnare.

Ἐπὶ ἀγκῶνος δειπνεῖν. Dicitur in delicatos et aulicos qui quiduis sibi permissum putant & decens.

Πτωχόμουσος.

Significat Grammaticulum, vel Rhetoreculum, vel potius rabulam forensem, qui litteras ob nihil aliud quàm ventris caussa & ad quæstum scire videntur.

Orestis somnium narrare.

Is dicitur, qui absurda loquitur. Sic Galenus Thessalo insultat; Quiesce dum miserrimè in stratis tuis; nanque haud vides quæ te putas nosse probè. Orestis mihi somnium narras Thessale.

Κριόμυξοι.

Licebit in impudentes interpretari, quod scilicet more arietis tanquam cornibus quemlibet impetant, qui mos ferè indoctorum est. κριὸς enim idem, quod aries. Galen.

Pituitam à naribus allio & cepe detergere.

Vsurpatur à Galeno aduersus stupidos, demonstratiuæ methodi & dialecticæ imperitos, necnon deprehensos & argumentis conuictos. Adsimile est illi quod ab Erasmo traditum est, Naribus trahere.

Ne Mercurius ipse quidem cum Musis sanarit.

Et hoc à Galeno in stupidos dictum legitur, & omnium rerum ignaros.

Sua fronte.

Sua fronte proponi dicitur, quod libere & apertè, non autem coactè aut occultè. *Tertull.*

Romana libertas, Latina libertas.

Summæ libertatis olim erat populus Romanus, vt qui nulli subessent regi, principi, aut Imperatori: ipsi verò infinitis nationibus regnis & regibus imperarent. Nonnihil tamen inter Romanam & Latinam libertatem interest: plus enim Romana, iuris minus Latina habet. *Saluianus.*

Quicquid licet, minùs desideratur.

Quicquid, *inquit D. Hieronymus*, licet, minus desideratur. ergo è contrario, quod non licet fomentum accipit desiderij. Ouidius,

Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius vrget.

Et alibi: *Nitimur in vetitum semper, cupimúsque negata.*

Omnium rerum, *inquit Plinius*, cupido languescit, cùm facilis occasio est.

Litterarum radices amaræ fructus dulces.

Indicat aditum ad litteras esse difficilem, multísque laboribus & vigiliis constare, ipsarum verò possessionem iucundam & dulcem. *Hieronymus.* Idem expressit Horat. in arte Poetica:

Qui cupit optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitque puer, sudauit & alsit.

Introite, nam & hic dij sunt.

Laudabile Heracliti dictum: Introite, nam & hic dij sunt: admonet vt libros quàm familiarissimos nobis reddamus, studiáque colamus, ex quibus omnia arcana mysteria licebit haurire, & non deos tantùm videre, sed etiam cum iis familiarissimè colloqui dabitur. Agellius.

In communi pisce non insunt spinæ.

Ἐν ξυμφόρῳ ἰχθύι ἄκανθοι οὐκ ἔνεισιν. Videtur competere in helluones & gulę nepotes, qui fraudatis aliis appositа, quique, priusquam sortiti sunt, communia deuorant, absumunt. *Plutarchus.*

Εὖ, κακῶς.

Græci sine connexione pro eo, quod est mediocriter, perinde atque si Latinè dicas, bene malè. quo licebit quoque vti, indicare volętibus nobis vitam humanam, partim ex prosperis & lætis, partim ex tristibus & aduersis constare. *Euripides.*

Beta sapientum.

Τῶν σοφῶν βῆτα. In eum competit, qui in aliqua re, nec primus nec infimus est. In Eratosthenem dictum fuisse auctor est Strabo, vt qui non primas sed secundas inter doctos teneret. *Theocrit.*

Omnis virtus est mediocritas.

Vetus Academia dixit virtutes omnes, quadam mediocritate

critate esse moderata. *Cicero.*

Vt Æditуus responsa numinis prædicat.

Prouerbium in eum competit qui aliquid absens & memoriter dicit. Æditui enim vt à numine oracula accipiebant, sic ore consulentibus referebāt, non ex scripto. *Macr.*

Qua in re clarus quisque est, ad eam properat.

Ἐν ᾧ βέλτιστος δοκεῖ εἶναι, αὐτὸς ἑαυτῷ ταύτα διατρίβει. In quo quisque sibi excellentissimus videtur, in eo versatur. Arist.

Sic Ouid. *Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum,*
Tempus & assueta ponere in arte iuuat.

Quot ilicis folia. Quot fluctus insulæ.

Hyperbolæ prouerbiales, quę de immenso numero, vel magna multitudine dicuntur. Plutarchus:

Quot quercus foliis, quot fluctibus insula abundat.

Leguntur etiam & tales hyperbolę apud Homerum:

Non si tanta daret quot arenis littus abundat.

Ouidianæ hyperbolę de immenso numero hæ sunt:

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos
Æquore quot pisces, fronde teguntur aues,
Quot cælum stellas, tot habet tua Roma puellas.

Et alio loco.

Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hybla:
Cerula quot baccas Pallados arbor habet,
Littore quot conchæ: tot sunt in amore dolores.

Aristoteles huiusmodi hyperbolas pueriles vocat, quòd scilicet pueros & homines iracundos decęant, non graues viros.

Deorum dona sæpe non dona.

Citantur ab Aristotele hi senarij:

Multos deus non beneuolenti pectore
Ad summa rerum protrahit fastigia,
Vt inde grauius postea miseri cadant.

Indicāt, summę felicitatis plerunque comitem esse insignem calamitatem, nec temerè esse, si quando homines nimia rerum omnium prosperitate vtantur.

Bene Claudianus:

Tolluntur in altum
Vt casu graniore ruant.

Ἀμπλουργεῖν, φορμορράφειν.

Est putare, vel in modum storeæ aut sportæ consuere: inde, qui in angustias aliquas pelluntur, & in nassam quandam inducuntur, prouerbialiter dicuntur ἐμπορρίπτεσθαι. *Æschines.*

Determinare fossam.

Hoc est, Concludere aliquem intra circulum, vel certum aliquod spatium, extra quod egredi non debeat. *Sic vsus Tertullianus:* Hanc tibi fossam determinauit ipse qui te non vult aliud credere, quàm quod instituit, ideóque nec quærere.

Oculis clausis agere vel perstringere.

Dicuntur qui indistinctè & nullo iudicio agunt, & minimè cernentes quid facere oporteat. *Augustinus:* Quæ tandem vis, nisi cæcitas & vanitas animi cogit hominem clausis (vt dicitur) oculis, tãquam in alterum iacere, quod cùm in eum iecerit, continuo redeat.

Cera & ære nobilis.

Cera & ære nobilis dicitur cuius nomen & scriptis & statuis celebratum est. Romani enim maiorum egregia facta & litteris mandabant, & in foro statuis honorabant. In cereis autem tabellis olim scribere solebant, & ex ære statuas formare.

Hippodromica bona.

Ita vocat Chrysostomus, bona huius mundi, quæ more celeris equi citò discurrunt, & transuolant.

Sub tunica & sinu.

Quod occultè, non palam fit, id hodie prouerbialiter dicitur fieri sub pallio. Tertullianus paulo elegantius exprimit, Sub tunica & sinu.

Sub pallio condere.

Præcedenti adsimile, de eo quod clàm & occultè asseruatur, non autem palàm ostenditur. *Galenus.*

Ἔξω κακόν.

Id est: Malum foras. eadem forma dicitur qua, ἔξω βούλιμον, id est, Foras famem. *Tertull.* Vti licebit quoties deprecari malum aliquod aut infortunium volumus, vt etiam exclamare solemus: dij meliora. Sic enim Græcorum ἔξω κακά circumloqui Cicero solet.

Felix & faustum sit lumen.

Varro auctor est, Græcos cùm lumen infertur, dicere solitos, φῶς ἀγαθόν, id est, faustum sit lumen.

Elige vitam optimam.

Ἔλου βίον τὸν ἄριστον, ἡδὺν δ' αὐτὸν ἡ συνήθεια ποιήσει, Id est, Elige vitam optimam: hanc enim iucundam reddet consuetudo.

Pythagoræ sententia ad virtutem commonentis. *Plutarch.*

Cum aquila esse queas, inter graculos primas ne opta.

Conuenit cum superiori Pythagoræ dicto. Optima autem semper sectanda sunt, circa quæ deficere laudabilius est, quàm in vilioribus superare. *Nazianz.*

Lydia arena.

Λύδιον ψῆγμα. Id est, Lydium psegma, de re pretiosa & auri plena dicitur. *Basilius.* est ψῆγμα arena, ex qua aurum expurgatur, quæ apud Lydos copiosa est. Statius: *Viue Midæ gazis, & Lydo ditior auro.*

Pythiæ Mysi talenta.

De thesauro maximo & diuitiis amplissimis.

Hortus altera succidia.

Succidium dicitur lardum suillum. ponitur hîc pro carnario, cuius vicem hortus implet: nam vt Plinius inquit, expedita res & parata semper, neque egent igni qui hortos habent. Crudis enim cibis facilè vescuntur & coctu facilibus. *Seneca.*

Ad solarium versari.

Dicitur in assentatores, & parasitos, & amicos illos ollares, qui curiosè solent vmbrã solarij obseruare & tempus cœnæ inde discere. *Cicero.*

Suaue me suffocet.

Parasitorum & gnathonum prouerbium est: de his, qui gulæ, luxui & deliciis dediti sunt, commodè dici poterit, suaue eos suffocare. *Chrysostomus.*

Da mihi hodiernum, tu sume crastinum.

Hoc est, fruar ego hac vita, tu futura. Dictum, quod in ore habere solebant homines voluptatibus addicti. *Chrysostomus.*

Sal patriæ pluris faciundus est, quàm hospitis mensa.

Dictum Æschinis,quo significatur, plus deberi patriæ & ciuitati,quàm amicis aut vlli necessitati.

Centum viri vnum pauperem spoliare non possunt.

Paupertas omni caret metu, intrepidè vbique versatur, nullos metuens fures,nullos latrones.vnde Horatius:

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Maxima paupertas propugnatione defenditur, quam nullus rex, nullus Imperator vincere potest.*Chrysostomus.*

Qui honorat,seipsum honorat.

Vulgo dicitur honorem non esse apud honoratum, sed apud honorantem. *Aristot.*

Expumicare.

Pro,expurgare & expolire in vsu fuit.Vsus enim pumicis est in chartis læuigandis & sordibus detrahēdis. *Tertull.* Similia ferè sunt:exasciare,edolare:interpolare, colophonem imponere,ad vmbilicum ducere.

Studium generat studium, ignauia ignauiam.

Vbi semel bonum opus cœptum est, resumendum est, donec habitū consequamur: quem vbi semel consequuti fuerimus,non erit quod ipsum deserere poterimus, cuiusque enim rei dulcedo cui assueti sumus trahit.*Chrysostom.*

Ne hoc quidem malè.

Οὐδ' οὕτως κακῶς,Id est, Ne sic quidem malè. Quo licet vti vbi res licet præter spem aut institutum, non infeliciter tamen ceciderit.*Plutarchus.* Originem habet à priuigno,qui cùm aberrans à cane quem lapide petebat,percussisset nouercam,οὐδ' οὕτως κακῶς dixit.

Ratio sapienti pro necessitate.

Prouerbialis sententia qua docetur,sapientem nihil metu adactum aut necessitate,sed consilio omnia facere.*Plinius Iunior.*

Quod dubites,ne feceris.

Bene(*inquit Cicero*) præcipiunt, qui vetant quicquam agere,quod dubites æquum ne sit an iniquū. æquitas enim lucet per se:dubitatio autem cogitationem significat iniuriæ.

Nihil desperandum & nulli rei fidendum.

Nemo desperet quod non habet,nemo confidat iis quę habet. Seneca

Seneca in Thyeste:

Nemo confidat nimium secundis:
Nemo desperet meliora lapsis.

Bonum seruat castellum,qui custodierit corpus suum.

Conuenit cum eo quod dicit Sapiens: Omni custodia custodi cor tuum,quia ex ipso vita procedit.Bernardus.

Indigentia mater sanitatis.

A medicis sumptum,qui parsimoniam & ciborum parcitatem commendant.Chrysost.ad animam trahit,qui nō corpora ieiunio solum roborari,sed & animam à vitiis expurgari docet.

Domi militiæque.

Pro quo Græci dicunt ἐν εἰρήνῃ καὶ πολέμῳ,Id est,In pace& bello.de eo dicitur qui & semper & nusquam non vtilem seipsum præbet. Æschines.

Eodem iugo vrgeri.

Pro eadem necessitate dicitur, sumpta metaphora à iumentis iugalibus.Tertull.Potest etiam dici tāquam in eodem periculo versari.vt in eodem luto hęrere: in eadem naui esse.

Mulum de asino pingere.

Dici potest quando exemplar & res efficta non multum inter se distant:vel quando ineptiæ ineptiis repræsentātur, vel mendacia mendaciis astruuntur.Magna similitudo inter asinum & mulum est.*Tertull.*

Repente tanquam procella apparuit.

Hoc vtimur,cùm significare volumus,aliquid subitò euenisse.*Demosth.*

Vltra pedem.

Τὸ πὲρ τὸν πόδα. Vltra pedem,id est,Vltra vulgarem modum & viuendi consuetudinem.De sumptuosis dicitur.

Sufflaminare.

Vsus est Hieronym.pro cohibere,compescere & retardare:nam sufflamen retinaculum est quo vna rotarum religatur,ne currus in præceps ruat,si quando via est pronior. Vnde Iuuenalis:

Ipse rotam stringit multo sufflamine consul.

Tempore pacis cogitandum de bello.

Admonet prouerbium in tempore de necessariis prospiciendum esse. *Lucian.*

Panis prior prora.

Πρῶτον ὄζει τῆς ἁρμάτας τὸ φυράσαι. i. Confectio panis prior est ipsa prora. Vti licebit tum quum persuadere volumus, vt id quod maximè necessarium est, anteponatur ei quod minus: tum vt ordine res quæpiam agatur, in hunc sensum tanquam adagio vsus est eo Demades rhetor, quum Athenienses iuberent triremes è naualibus producere, eásque milite complere, deficientibus interim pecuniis bellorum neruis. Lepos dicti in hoc situs est, quod licet prora anterior & prior pars nauis sit, tamen aliud prius est expediendum in bello nauali, vt scilicet de victu & commeatu prospiciatur. *Plutarch.*

Mithrij pœnas sustinere.

Mithrij pœnas sustinere, pro grauissimas pœnas sufferre dicitur. *Nazianz.*

Pharus.

Eleganter vsurpatur hæc dictio Pharus à Tertulliano, eo modo, quo à poetis Ara, arx, portus, anchora, & similia. Fuit Pharus altissima Ægyptij turris, quæ nocturnis ignibus naues ad portum dirigebat.

Intra quatuor esse.

Ἐντὸς τῆς τετράρων εἶ). Pro eo quod est, intra ianuam esse, in ædibus, vel in tuto, familiaris loquēdi modus apud Græcos. *Iul. Pollux.* Simili schemate etiam dicitur, *Intra quadrangulum esse.* pro eo, quod intra propriam domum, vel in tuto.

In portu dormire.

Ἐν λιμένι καθεύδειν. Hoc est, in tuto & extra omne periculum esse, & tranquillam agere vitam. *Chrysost.*

Ager quàm multos habuisti & quàm multos habiturus es dominos.

Citatur à Chrysostomo ex his, quæ vulgo dicūtur: quod & ad domos, pecunias, vestes, ornamenta, & terrena omnia rectissimè dici potest: indicat quæ huius seculi sunt relinquenda esse, solam verò virtutem & rectè factorum conscientiam nobiscum ad supercælestem illam vitam commigrare.

Maqua-

Manuarium æs.

Manuarium æs, videtur vocare Agellius illud, quod in commune confert is, qui in certaminibus lusibúsque factus est inferior.

Briarei manus injecere.

Hoc est, Furaces & violentas. Hinc qui iniustam opulentiam colligunt, & facultatibus prædā & rapinis partis ditantur, dici possunt Briarei manus iniicere. Briareus gigas fuit, cui centum brachia & manus fuisse dicuntur, sæuissimus & immanis pyrata. *Nazianz.*

Fluuij cursus non detorquendus.

Sentit prouerbium, naturæ non debere fieri vim, sed ad quod vnumquodque natum est, eò adhibendū. *Idem.* Huic vicinum est quod Erasmus habet, *Equitandi peritus ne cantet.*

Κωμῳδοτραγῳδία.

Comodotragodia, res dicitur ex lætis simul & tristibus constans. Haud illepidè, sic appellatur vita humana quæ nunc prosperis, nunc aduersis rebus vtitur. Item & matrimonium. *Porphyrius.*

Pauca malè parta, multa bene comparata perdunt.

Multùm affinis hæc Chrysostomi sentētia Plautinæ est: *Malè partum malè disperit.*

Ad oculos magis quàm ad vesicam pertinet.

De rē dicitur, quę voluptatem magis & oblectationem, quàm lucrum creat. Vesica ponitur pro pecuniarum receptaculo: nam porcinæ & bubulæ vesicæ in eum vsum à veteribus haberi solebant. *Varro.*

GILBERTI COGNATI

Nozoreni parœmiarum συλλογὴ, in Epitomen contracta, prætermissis iis parœmiis quæ suprà explicatæ fuerunt.

Aliud in titulo, aliud in pyxide.

DE iis, qui eruditionem, pietatem, fortitudinem, candorem & omne genus virtutes lingua ostentant: intus reuera indocti, impij, imbelles, proditores, & omnibus modis improbi. Sumptũ à pharmacopolarum pyxidibus, quæ venena habent, cùm titulo remedia promittãt.

Dissoluti, discincti.

Incomposito & animo dissipato ac vago, nihil pensi habentes, ignauos denique molles & dissolutos corde vocant. *Prouerb. Ecclesiast.* Sic deliciis fractos, & incoërcitos, *Quinctil.* vocat solutos & fluentes. *Seru. item Aeneid.* 8. discinctos Afros, ait exponi posse militiæ inhabiles, quo modo vsus est *Pers.* aut certè inefficaces. Omnes enim qui militãt cincti sunt: vnde strenui, præcincti dicuntur, & ἕζωνοι.

Hiantia sepulcra.

De iis, qui obscœna, tumida, crudeli, maledica, impia sunt lingua, quíque cadaueroſæ animę suę habitu, ita nonnunquam inficiunt auditorum animos, vt plerisque contagio pestifero mortis periculum creent. *Psalm.* Sepulcrum omne cadauer intus cælat. Si opertum est, & picturis ac ornamentis variè ornatum: religiosè colitur: sin apertum, fugiunt omnes, qui sapiunt, ne pestilentiam hauriant. Hinc Christus Pharisæos vocat sepulcra dealbata, qui introrsum essent turpissimi, speciosi, *vt Flaccus ait*, pelle decora.

Optima citissimè pereunt.

Instant

Instant fata tibi, mi gnare, ita verba profaris.

Sic *Thetis Iliad.* 8, præsagire se ait ex verbis Achillis, non longè ab eo mortem abesse, cùm nimis auidè ad bellum fatale deproperaret. Conueniet, vbi quẽ ob nimiam virtutem non diu in vita superstitem fore auguramur. optima enim citissimè abolentur. Hinc *Horat. lib. 2. Sat. 1,*

Quisquis erit vitæ, scribam, color: ô puer, vt sis
Vitalis, metuo, id est, viuax, ob satyricam libertatem.

Κόρσης.

Qui Athenis primùm radi se passus est, κόρσης cõuicij nomine dictus fuit, παρὰ τὸ κείρεσθαι. Conueniet in omnes, qui pudenda metamorphosi animam feminæ induti, corpus etiam, mores, & gestus omniáque sua ad muliebrem mollitiem componunt, Heliogabali scilicet, maioribus nostris dissimilimi, quibus monstri simile erat, solo habitu feminam mentiri.

Καλαμάγα μαίνης.

Locusta stipularis: propriè, quæ messem destinatã agricolis intercipere consueuit, arrodens stipularum summitates, famem, vbi magno sunt numero, prænuncians. Tralatè, puella alieni patrimonij depastrix. *Theocr. in Messorib.* Sic Terent. Eun. *Sed ipsa egreditur nostri fundi calamitas:*
Nam quod nos capere oportet, hæc intercipit.

Eodem referas, quod Græci, καταφαγεῖν οὐσίαν, γλῶ καταφαγεῖν, dicunt, quod Latini bona, patrimonium comesse, seu comedere, obligurire. *Menand. Cic. Naeuius, Horat.*

Macte virtute.

Oratio, more interiectionis, affectum gratulantis, & alienam virtutem approbantis designans, *Virg. Lin. 4. Hor. sat. 2.* Mactus magis auctus, *teste Festo.*

Homo multùm demissus, pinguis.

Horat. lib. 1. sat. 3, *Sincerum cupimus vas incrustare:* (recta, honesta, cum virtute coniuncta, per improbissimam calumniam praua, turpia, vitiosa nominare) *probus quis Nobiscum vivit: multum demissus homo: illis Tardo, cognomen pingui damus.* Hoc loco Horat. innuit, vt sentit Turneb. Nann. & cũ eo Cogn. licet aliter L. ambinus: innuit inquã probos & modestos ingeniosè vulgò appellari demissos, id est, minimè erectos animo, & alacres: tardos, & vt prudentiores ferè sunt, cunctabundos dici pingues, id est,

nullius ingenij, vtpote quorum mens aruinæ tota immersa videatur. Licebit itaque & nobis quod tum vsitatum erat, vsurpare. Et, de iis, qui se omnino ad diuinæ voluntatis cognitionem attollere nolunt, dicitur *Deut.32. Hier.5. Matt.13. Act.28.* Incrassati, impinguati, & dilatati sunt. Sic pinguis Minerua, & παχύπεφι, eadem significatione dicitur.

Senex.

Eo nomine apud Comicos & Celtas, eum, quem virum appellare dedignantur, negligentes, auersantes & detestantes hominem annis grauem, & de quo facilis sit victoria, nominant. finguntur enim Comici senes creduli & obliuiosi. *Terent. multis locis. Cic. in Catone & Lælio.*

Erit melius.

Solennis oratio, cùm sub denunciatione periculi admonebatur quis, vt desisteret. *Ter. Adel. Liu. 3.*

Nequam, Iocus.

In homines vitiis perditos, vt alea, libidinibus, perpotationibus, prodigis obsonationibus, quique reuera nihili sunt, & nullius frugis. Et apud Cat. Ter. Cic. Liu. ludus iocúsque vsurpatur pro re abiecta & parui pretij, quę merito contemni ac ludibrio haberi possit. vt, Gręcis insiurandum iocus est, testimonium ludus, existimatio vestra tenebræ: pro Flacco. Item, Ludum iocúmque dices fuisse: *in Eunucho.* Eadem significatione videtur Demost. ἐν τῇ πρὸς Λακρ. dixisse, ὕθλον, καὶ φλυαρίαν.

Agitatur vento.

Instabilis est, inconstãs, huc illuc arundinis & vndarum more à vento mouetur, Matth. 11.

Inflatum saliunt oues ad vtrem.

Atque inter pocula læti
Mollibus in pratis vnctos saliere per vtres.
Nec non Ausonij Troia gens missa coloni
Versibus incomptis ludunt, risúque soluto.

Virg. Georg. 2. De ἀσκωλιασμῷ, quo genere lusus in ἀσκωλίοις seu Bacchi festo, vnctos in vtres, & inflatos in medio theatris positos vno pede insiliebant, vt delabentes risum excitarent: multa ex Athen. notat Cælius 5.4. Transferri in versus bellè poterunt ad mercenarios, & ventriosos, vt Plautus loquitur, Tityros, qui oues suas diuini pabuli

buli fame adactas, næniis tantùm puerilibus & merè anilibus: aut inani & solo rythmorum & organorum sonitu alunt: cæterò ab infima vulgi fæce nihil differentes, siue ingenium & eruditionem, siue mores & vitam spectes.

Fugere nemine persequente.

Dicuntur, qui pueriliter trepidant, vbi nihil omnino sit periculi: aut quauis de caussa expauescunt. Fugietis, inquit Moses, nemine persequente: terrebit eos sonitus folij volantis, & fugient, vt fugere à gladio solent homines, & cadetis nemine persequente. *Leuit. 26. Plal. 13. Prou. 28.* Interpretatur Polyd. 284. de illo, quem' scelerum conscientia mordet, & publici oculi metu patriam non semel mutat.

Non odi. Odi & amo.

Quæ figura est, cùm non vulgare significat, præcipuum & rarum, non triuiale, summum & exactissimum. eadem est, non odi, id est, vehementer amo: & Paulus, Non erubesco, id est, imò glorior & iacto me de Euangelio Christi, quemadmodum alibi dixit sine figura. Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini, &c. Item cùm hominis vitia & mores odimus: ingenium verò & eruditionem, vel formam & venustatem amamus, Odi te & amo dicimus. *Catull. in Lesbiam, Marull.*

Panis sine sale.

Cùm vita verborum veritati non respondet. *Iob. Ezech. 13. Palladius in hist. Lausiaca: Cephala item,* vbi addit vitam orationi dissimilem esse spicam, quæ à vento interit, quæ habet quidem figuram, sed alimento caret.

Iuuenis.

Iunior, aliquando contemptum notat, non ætatem, vt presbyter seu πρεσβύτερος honorem. Hinc in Psalm. Adolescentulus sum ego, & contemptus.

Indesinenter.

Quasi, continenter, dies & noctes. hyperbolicῶς pro, magno studio, magnáque assiduitate: Græci νυκτμερὲς, pro iugiter, à νὺξ, priuatiuo, & λείπω seu λαμπαίω.

Græcis & Barbaris, sapientibus & insipientibus.

Dictum à Paulo, pro, nulli non, scil. debeo ministerium

meum, nisi si quis repellat. Vrit eos Iudeos, qui gentes à salute excludebant.

Faciat tibi dominus, sicut Ephraim, & Manasse.

Genes. 48 Iacob filiis Ioseph benedicens, adeò prædixit vtrunque magnum futurum, vt eorum felicitas locum faceret prouerbio in Israele, quorum alteri secunda omnia vellent imprecari.

Quasi thesaurum draco.

Nota est fabula de malis Hesperidum, & aureo vellere.

Caput serpentis conterere.

Pro, malas cogitationes initio vincere, aut non admittere. *Palladius in hist. Laus.*

Ἀπογυμνάζεσθαι.

Pro, accingi ad certamen. *Nazianz. in Encom. Cypriani.*

Omnia iudicia absolutoria.

Eo innuere solebant, pœnitenti esse parcẽdum, re etiam nondum integra. Nam si quis reus post litem contestatam obtulerit actori quod petiisset, eíve satisfecerit, absoluendum esse *Iustin. sanxit § fin. Instit. de perpet. & temp act.*

Neque dissimile illi quod etiamnum inter Græcanicas sententias exstat, κατηγορεῖν οὐ δεῖ καὶ κρίνειν ὁμοῦ. nisi quòd hoc potest simpliciter accipi, eundem accusatorem & iudicem esse non oportere.

Ex vtroque latere.

Inst. l. fin. Cod. 5 tit. de cur. fur. Et iuris auctores ex vtroque latere magnum habuere certamen.

Nihil ad ius.

Cic. in Top. Admonet autem hic locus, vt quęratur, quid ante rem, quid cum re, quid post rem euenerit. Nihil hoc ad ius, ad Ciceronem inquibat C. Aquilius Gallus noster, si quis ad eum quid tale retulerat, vt de facto quæreretur. Refert quoque Aquilij dictum in vita ipsius Rutilius. Sensit autem Aquilius, *inquit Erasmus*, aliud esse officium iurisconsulti, aliud oratoris.

Nuncium remittere.

Loquendi forma frequẽs in diuortiis & repudiis. Plaut. Truc.

Ego adeò iam illi remittam nuncium affini meo.

Dicam

Dicam vt aliam conditionem filio inueniat suo.

Vlp. D. 24. tit. Soluto matr. qu. &c. Item D. 23. t. de iure dotium.

Posteriores prioribus potiores.

Multis fermè in rebus fauor nouitatis superiorum obliterat gratiam. *Modest. D. 1. t. 4. de const. pr. c. vlt.* αἱ μεταγενέστεραι διατάξεις ἰσχυέστεραι τῶν πρὸ αὐτῶν εἰσιν, constitutiones tempore posteriores potiores sunt iis, quæ ipsas præcesserunt.

Αὐτοφυές.

Quod ita per se natum est, nulla arte fucatum, cuiusmodi Virg. in Pollione finxit: *Nec varios discet mentiri lana colores.* Vlp. D. 32. t. de leg. & fideicomm. c. 70. Si cui lana legetur, id legatum videtur, quod tinctum non est, sed αὐτοφυές.

Non plaga sed contumelia concitauit.

Saturninus D. 48. tit: de Pœnis, huiusmodi adfert ex Demosthene, Non enim plaga iram concitauit, sed ipsa facti indignitas: neque tam ingenuis graue est cædi (quanquam est graue) quàm per contumeliam cædi.

Præstat possidere, quàm persequi.

Caius D. 6. tit. 1. de rei vendic. c. 24. Is qui destinauit petere, animaduertere debet, an aliquo interdicto possit nancisci possessionem: quia longè commodius est ipsam possidere, & aduersarium ad onera petitoris compellere, quàm alio possidente petere. Neque absimile quod Aristot. Polit. 6, 3. monet, Fruendum igitur præsentibus commodis, ne absentium cupidine excruciemur.

In paruulis nulla culpa.

Martian. D. 40. tit. de fideicomm. lib. In paruulis, inquit, nulla deprehenditur culpa. Non mirum: facilè enim, qui vsu rerum destituti sunt, falluntur. Hac ratione pueros Plut. lib. de educ. liberorum, plagis & verberibus nunquam vult cogi.

Conscientia crimen prodit.

Sua quemque fraus & suus error maximé vexat, suum quemque scelus, amentia & malæ cogitationes agitant, afficiunt, terrent. *Cic. pro Rosc. Amerino.*

Patere legem quam ipse tulisti.

Ad hoc vulgatum prou. adlusisse videtur Paulus D. 42. tit. de legib. & fideicom. c. 23. Decet imperatoriæ maiestati

eas seruare leges, quibus ipse solutus esse videtur. Et Claudian.

In commune iubes si quid, censesve tenendum,
Primus iussa subi. tunc obseruantior æqui
Fit populus: nec ferre vetat, cùm viderit ipsum
Auctorem parère sibi.

Dicis gratia.

Fieri dicitur, quod perfunctoriè & lusoriè fit. Vlp. D. 29. t. 5. de senatusc. Sill. cap. 1. sub finem: Excusantur serui, qui auxilium tulerunt sine dolo malo, nã si finxit se quis auxilium ferre, vel dicis gratia tulit, nihil hoc cõmentũ ei proderit. Sic Caius D. 13. t. 6. cõmod. c. 4 Arnob. l. 4. initio. Quos item Lampridius vocat milites ostentionales, Tranquillus imaginarios, quòd ostentationis gratia titulum haberent militum, eos Caius dicis gratia, Cic. in Verr. dicis caussa appellat. Non abludit Varro l. 6. sub finem: Et dicis caussa fiebant quædam, neque item facta, neque item dicta. Sospater l. 1. inter patrios casus, dicis, nominat: addítque nullo alio casu inflecti. Plin. 28. Et sunt condita auguria quid loquenti cogitantíve id acciderit, inter exsecratissima si pontifici accidat, dicis caussa, epulanti, in mensa vtique id reponi, adoleríque ad larem piatio est. Modestinus vertit, ὁσίας vel ἀφοσιώσεως χάριν. Dion. 37. Idem ὁσίας ἕνεκα vocauit.

Digito ostendere.

Paullus D. 12. t. si cert. pet. c. 6. Nihil, inquit, refert proprio nomine res appellentur, an digito ostendantur, an vocabulis quibusdam, &c.

Ὀψιμαθής.

Cic. epist. 9, 20. ὀψιμαθεῖς autem homines scis quàm insolentes sint. Horatius, *At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis miscuit, ô seri studiorum.* Notantur hîc ij: qui ab alio vitæ genere detriti iam & retotridi ad litteras seriùs accedunt: qui rarò ad verum iudicium sensúmque disciplinarum perueniunt: imò si natura sint garruli & subargutuli, inepti ostentatores euadunt. *Agellius.*

Ducere funem.

Pro principem esse & auctorem, ductum à comica saltatione, quam Græci χόρδακα appellant. Vnde *in Aristoph. nebulis,* ὁ δὲ χόρδαξ εἴλκυσε. *& Terent. Adelphis,* Tu inter eos restim

restim ductitans saltabis. Solebat in his choreis, qui præsultor erat, funem ducere & moderari, quem alij eodem fune apprehenso præeuntem sequebantur. *Virg. Aeneid. 2.* Funémque manu contingere gaudent. *Vide Nann. Misc. 4.*

Voces iactat inertes.

Virgilij est Æneid. 10, vnde & illud huic simile desumitur, *Dat sine mẽte sonum.* In eos, qui lingua magis, quàm viribus pollent. Temperandum à magniloquentia & iactantia, quam Nemesis nunquam sinit impunitam: quod idem monet hoc prouerbium, μὴ μεγάλα λίχε. Torquentur eadem hemistichia aptè in malos interpretes, qui in reddẽdis verbis sententiam corrumpunt.

Παχυμερέστερον.

Vox sumpta est ab exacta partium diuisione, cùm singulæ seorsum excutiuntur. Agell. 14. 1. Vlp. D. 15. t. de peculio, cap. Quam Tuberonis. Idem valet λιπαρώτερον, quòd albus color plurimum habeat lucis.

Plus dat, qui tempore dat.

Iustin. Instit. 3. t. de fideiuss. Non solum autem in quantitate, sed etiam in tempore minus vel plus intelligitur. Plus est enim statim aliquid dare, minus est post tempus dare.

Primo gradu.

Paullus D. 38. t. de grad. aff. 10. Gradus dicti sunt ad similitudinem scalarum, locorũmque procliuium, quòs ita ingredimur, vt ad proximum, id est, in eum, qui quasi in eo nascitur transeamus, &c. Hinc ibidem, primo gradu cognationis sunt, &c. Sic Cic. Off. 1. gradus officiorum: & De nat. Deorum 1. gradus rerum vocat.

Plura sunt negocia, quàm vocabula.

Vlpian. D. 19. t. 5. de præscript. verb. 4. De fingendis nouis vocabulis præclarè Cic. l. de finib. 3. circa principium.

In ima cera.

Sic Suet. in Iulio 83. quomodo *Cic. Verr. 3.* extrema cera, pro, vltima siue ima tabulæ seu testamenti parte. Sic extremus liber, extremũ volumen, pro vltima eius parte. *Vitruu. 10, 34. & 1. 6.*

Martialis affectio.

Paull. D. 24. t. de donat. inter vir. 31. Non coitus matri-

monium facit, sed Martialis affectio, id est, quod alibi dicit Vlpian. consensus pudicus. Refert *Plutarch. in præceptis connub.* Martiam Catonis filiam minorē, rogatam, cur à morte mariti nollet iterum nubere, respondisse non inuenire se virum, qui se magis velit, quàm sua. Quæ ducitur dotis caussa conductum habet concubinum veriùs, quàm coniugem.

Κατὰ πόδα.

Iuxta pedem. Sumptum à calceo, qui accommodatè singulos articulos pedis exprimit. Scitum illud Paulli Æmilij nouum calceum ostendentis, Vos, inquit, videtis bellum ac nouum esse calceum, verùm, qua parte pedem torqueat meum, id ego demum sentio. Iustin. Cod. 1. tit. de vet. iure enucl. 2. §. penult. cauit, ne quisquam commentaria in leges scriberet, nisi tantùm, inquit, si velint eas in Græcam vocem transformare sub eodem ordine, & eadem consequētia, sub qua voces Rom. positę sunt, hoc est, quod Græci dicunt, κατὰ πόδα, ad pedes eorúmque vestigia. Cùm docemus aliquem, nihil de suo addere, sed aliena recitare, alienísque vestigiis insistere.

Plerunque manus, ipsa re præstat.

Caius 1. de verb. sig. l. mulieris, & l. qui insulam, §. qui ædem hoc. Plerunque plus in manus pretio quàm in re est. Manum pro arte, & manupretium pro, vt vocant, manu factura, vsurpant Solinus & Cic. Verrina 3. Sic *Ouid. Met. 2.*, Materiam superabat opus.

Auctoritatem defugere.

Valet, cùm ipse rei alicuius faciundæ auctor fueris, eiúsque euentum in te receperis, id inficiari postea, & fateri nolle, eam auctore te factam. *Cicero. Plautus, & Terent.*

Fœtidis pellis.

Prou. apud Germanos in vilis. quodque & maximè fœtidum scortum. Nam ἴκτις, mustela siluestris cùm grauiter exarserit, malè olet.

Καταβομβεῖσθαι.

Instar examinis apum condensari, more auium cateruatim conuolare. Agath. 2. de Narsete militem suum exercente.

Caluis & comatis pilos velli molestum.

Hoc

Hôc Bion apud Senecam innuebat, tātundem vulneris accipere tenuioris fortunæ hominē è iactura exigua, quantum locupletem in magnarum facultatum carptu.

Tinctura Cyzicena.

De ineluibilis turpitudinis nota διὰ τὸ πίλημα. *Auctor etymol.*

Straton Pathicus.

De homine delicato. Straton, quo iuuentam mentiretur, ridiculè, imò flagitiosè radi se quotidie passus est: vnde ita de ipso Aristoph. ἀλλοδαποὶ ἡμῖν ἥκετε ξεσταμμένοι, Eunuchus huc ades rasus nouacula.

Æs triplex.

Hor. Car. 1, 3. *Et æs triplex circa pectus erat*, pro, ferreus erat. Notat Acron tractum ab vsurariis, quorum auaritia spe lucri vel commercij inuentum sit nauigium.

Patiens pulueris atque solis.

In hominem ad ferēdos labores habilem. *Hor. Od. 8.* Sic Zenodot. Neque compluitur, neque sole aduritur. *Sall.* hiemem & æstatem iuxta pati, humi requiescere.

Fretis acrior Adriæ.

In eum qui asperis est moribus & iracundo ingenio. *Hor. Od. 33.*

Valet ima summis mutare.

Per hoc summam Dei omnipotentiam intellige. *Hor. Od. 34.* Cognatum, ὁ θεὸς τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῖ, καὶ τὰ ταπεινὰ ὑψηλοῖ. Simile exordium est apud Hesiodum.

Claudicat.

De scriptis, quæ pedibus suis non constant. *Quinctil. 10.* In comœdia maximè claudicamus. *Cic. de Orctoro 3.* Vt in versu vulgus si est peccatum, videt: sic si quid in nostra oratione claudicat, sentit. *Idem in Oratore*, Ex quibus præclarè videmus eam orationem claudicantem dici, quę pedum obseruatione soluta dissipata & soluta fluat. *Idem in Bruto*, Actio paulùm tum vicio vocis, tum etiam ineptiis claudicabat. Ibidem etiam claudicantem in parte vocat orationem, quæ ex quinque notissimis partibus vna destituitur. Dicuntur item claudicare vtroque homines lubricę fidei, & incertarum partium.

Sarabaita.

Videntur ab Hieronymo & Augustino accepti pro his, qui vultu externisque moribus seueri, in recessu & domi flagitia omnia, & quod lubet designant. Tractum à sacerdotiis Ægyptiis eo nomine, qui in rupium cauernis degebant, suillis & bubulis exuuiis amicti, funibus quasi zonis adstricti, pedibus nudi, cruore conspersi sub festu scenopegiorum Hierosolyma adibant, ibi inopiam & abstinentiam suam omnibus ingerebant, barbam coram populo acriter vellebant, cælo demissos putares: interea nummis hoc astu emunctis reuersi luxu & lasciuia diffluebant.

Femina.

Ita vulgari conuicio, audiunt etiam apud Celtas viri flagitiosæ mollitiei.

Tonderi pecus, non radi debet.

Tiberij responsum ad Æmilium Ægyptium prætorem ita narrat Dion: κείρεσθαί μου τὰ πρόβατα, ἀλλ' οὐκ ἀποξύρεσθαι βούλομαι.

Huc torqueas, vt neges rem esse exactius quàm sat est, & morosius excutiendam, & ad viuam cutem resecandam.

Τεὶς ἐξ βάλλειν.

Speculator apud Æschylum conspicatus in tenebris, facem capti Ilij indicem, Feliciter cecidisse (*inquit*) heriles res dabo, Fax ista quando iecerit ter sex mihi.

Seruiles in animo pilos habere.

Stupidum & vecordem ita descripsit Plato, ἔχων τὰς ἀνδραποδώδεις ὄντι τῆς ψυχῆς τρίχας. Sic Lysis Pythagoricus spissum atque hirtum vepretum illorum animis innasci ait, qui non purè & ritè disciplinis inaugurantur.

Temporibus seruire decet.

Temporibus seruire decet: qui tempora certis
Ponderibus pensauit eum si bella vocabunt,
Miles erit: si pax, posito toga vestiet armis:
Hunc fora pacatum, bellantem castra decebunt.

Lucan. ad Pisonem. Cic. de finib. 3. Quæque sunt vetera præcepta sapientum, qui iubent tempori parere, & sequi Deum, & se noscere, & nihil nimis. Vbi pro parere, legitur etiam, parcere.

Κύβος.

Pro ancipiti euentu, vt alea Latinis. Æschyl. in 7. ad Thebas.

bas, ἔρρει δ' ἐν κύβοις ἄρης κρίνει, Mars belli incertus rem iudicabit.

Ebrius.

Quomodo μεθύειν valet interdum πλησθῆναι, compleri, vt Theocr. in Dioscr. ἔστι δὲ πληγῆς μεθύων, constitit offertus & ebrius plagis: eodem modo, ebrius, teste Nonio transfertur, vt sit, quacunque re expletus. Ebria cena Plauto est, opipara, adiicialis, copiosa. Legitur & vestis ostro ebria, quæ purpuræ florem imbibit, quam murice saturatam vocat Martial. Non dissimiliter dixit Hor. car. 1. Cleopatram fuisse dulci fortuna ebriam, id est, elatam secundis rebus, & sui parum compotem, more ebriorum. Scitum illud Petronij, quod de adulatore scripsit, qui à stolido principe ad ampla euectus, prioris vitæ sordium oblitus reliquos præ se despicit.

Vilis adulator picto iacet ebrius ostro.

Integer sanguis.

Demiphon apud Plaut. Adolescēs cùm sis, tum, cùm est sanguis integer, rei quærendæ tunc cōuenit operam dare. Anchises apud Virgil. *Vos ô quibus æui sanguis, ait, solidæque suo stant robore vires, Vos agitate fugam.* In sanguine integro & puro vitalis est vigor, calor, & corporis robur. Hinc Empedocles vim animi facit sanguinem circa præcordia.

Πρῶτον οἰκεῖον, ὀρεκτόν.

Ita Græci ferè vocant, quod naturæ est aptum, accōmodatum & per se expetitur. *Cic. de fin.*

Vulpinari non deceet, nec vtrique parti illudere.

Οὐκ ἔστιν ἀλωπηκίζειν οὐδ' ἀμφοτέροις ἡγεμὼν φίλον. Est Praxillæ poëtriæ Sicyonæ, inter ea, quæ παιγνία insertipsit. In adulatores comperit, qui vt rectius imponant, fictè rem gerunt, & dissimulanter.

Serui comici.

Id est, subiti & opportuni. Plaut. Capt. Nunc res certa est, eodem pacto, vt comici serui solent, coniiciam in collum pallium, primo ex me hanc rem vt audiat.

Mulieres scenicæ.

Afranius etiam, apud Nonium, videtur idem secutus, áque loco, in quo fabulæ ipsæ spectantur, formato nomine appellasse mulieres scenicas: Quàm beatæ scenicæ videntur mihi mulieres, quæ iurgio & beneuolentia terrent desubito viros.

Τρίψαι μέτωπον.

Perfricare os seu frontem, pro, abiecta verecundia & impudenter aliquo in negotio se gerere. *Strab.13.*

Pygmæi vel Thiodamas cum Hercule.

Ammianus 22. laudans Iuliani Imp. constantiam, blateronum aulicorum dicteria & iniurias contemnentis, Frustrà, inquit, virum circumlatrabant immobilem occultis iniuriis, vt Pygmæi, vel Thiodamas agrestis homo Lindius cũ Hercule. De Pygmæis vide Emblema apud Alciatũ eorũ, qui imbecillitatis suę non conscij maiora viribus attentant. De Lindio ita habet. Cùm Hercules famelicus in Thiodamantem, vbi arabat, incidisset, alterum ex iugo bouem iugulat & deuorat. Illo maledicta & conuicia conuiciis aggerente, hic omnia cachinno & risu excepit. Sunt qui bis ab eo bouem deuoratum putent, semel apud Lindum vrbem, & iterum apud Driopas, qui Thiodamantis bos fuerit.

Hæc tela texitur.

Pro, ita nunc agitur, ea viuendi ratio instituitur, eò res reditura est. *Cic.de Oratore 3.* Doleo (inquit Crassus) illos viros (Gracchos accipe) in eam fraudem in rep. esse delapsos: quanquam ea tela texitur, & ea in ciuitate ratio viuendi & posteritatis ostenditur, vt eorum ciuium, quos patres nostri non tulerunt, iam similes habere cupiamus. innuit instare reip. interitum. Sic Plato in Phædone, ab eadem re simile ducens, & de animo sapientis, voluptatum & ægritudinum vinculis soluto agens, ait nolle eum ita rursus implicari, idque agere, quod exitum non haberet, perindéque esset, ac Penelopes telam quandam tractare.

Narcissi opes.

De summis & infinitis Iuuenal.14. *nec Persica regna*
Sufficient animo, nec diuitiæ Narcissi.

Plin.33. opulentos & diuites recensens, & facta Crœsi, Crassique mentione: Multos, *inquit*, postea cognouimus in seruitute liberatos opulentiores, paritérque tres Claudij principatu, Pallantem, Callistum & Narcissum.

Firmo & maximo progressu.

Pro, magnis itineribus, & vt Celtæ idem efferunt, *à grandes iournees*: Pompeius in q. epistola ad Domitium. Cic. Cæsar.

Amor fit ira iucundior.

Plut. in ἐρωτικῷ: Vt, cùm è nubibus exiit sol, ac post caliginem denique fit seruentior, ita amor cùm intercessit ira aut suspicio, pace facta iucundior est, & actior. Plaut. Amph.

Verùm iræ si quæ fortè eueniunt huiusmodi,
Inter eos rursum si reuentum in gratiam est,
Bis tanto amici sunt inter se, quàm prius.

Voluptas malorum esca.

Ἡδονὴ μέγιστον κακοῦ δέλεαρ. Quòd ea homines capiantur, vt hamo pisces. *Plat. Timæo*, *Cic. Catone*, *Plaut. Mercatore.*

Non putaui.

Donatus in illud Andriæ Ter. Hæc ego putabam, &c. Putare, inquit, est eius, qui simplicitate pectoris errauit. Cic. pro Ligario: Nunquam hoc modo, Ignoscite iudices, errauit, lapsus est, non putauit, si vnquam posthac.

Pisces magni paruulos comedunt.

Qui pote plus, vrget: pisces vt sæpe minutos
Magnus comest: vt aues enecat accipiter.

Gutta cauat lapidem.

Non tantùm 4. Fastorum, sed multis etiam aliis locis hanc sententiam habet Ouid. significans ea, temporis diuturnitate omnia absumi.

Pro incerta spe præmia certa.

Sallust. Car. de Allobrogibus loquens, In bello verò Iugurthæ cùm ait Metellum Boccho suasisse ne certa pro incertis mutaret, respexisse videtur ad hoc Hesiodi, Νήπιος, οὐ τὰ ἐτοίμα λαπὼν ἀγαθὰ θυμῷ δίωκει. Quanquam idem apertius videatur vertisse Plaut. Pseud.

Certa amittimus, dum incerta petimus, atque hoc euenit
In labore atque dolore, vt mors obrepat interim.

Cœna sine sanguine

CVM Hegio Plautinus in Capt. dixisset parasito victum suum esse asperum, atque iste contrà rogaret num senex esitaret sentes, respondit senex suam cœnam terrestrem esse, ex multis nempe oleribus. Parasitus verò apud Athenæum 6, 5. huiusmodi cœnam, cuius ornandæ caussa nullæ sint cæsæ animātes, negat habere sanguinem.

Ad cœnam (inquit) vbi me diues inuitat, nihil triglypha specto tecta, vel Corinthios cados: at obseruo coqui fumum: is ruat Si latus in rectum frequénsque, gaudeo, Exsulto & alas concutio: si debilis Feratur obliuiquúsve, cognoui statim Cœnam futuram istam mihi sine sanguine.

Τί τ' ἀλλότριον ἀνθρώπῳ βασκανώτατον κακὸν ὀξυδορκεῖς, τὸ δ' ἴδιον παραβλέπεις;

Plutarchi est lib. de Secur. in curiosum & philautum: in quem idem penè ita Hor. Sat. 1, 3.

Cùm tua peruideas oculis malè lippus inunctis
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quàm aut aliqua, aut serpens Epidaurius?

Vbi παραβλέπειν dixit præteruidere, id est, cæcutire, transire oculis, non attentè contemplari. *Nam. Misc. 3. sub finem.*

Τερατωδεῖν.

Extulit Demosth. pro Ctesiph. eodem significatu, quo Cic. pro Milon. tragœdias excitare, pro, tumultum mouere siue rixas.

Cynicus.

Dicax, & qui scurrilibus iocis delectatur, quibus Diogenes cùm delicatos homines increparet, canis dictus est. *Cic. ad Atticum. 2. loquens de Pisone.*

Στωμύλματα.

Ἐπαφυλλίδες ταῦτ' ὄζει καὶ στωμύλματα, Epiphyllides sunt hæc & ampullæ meræ. Arist. Ranis, dixit in insulsos blatarones, poëtarum nomine, quod superbè sibi arrogabāt, indignissimos.

Βραδύς.

Βραδὺς siue βαρδὺς per metathesin, idē qui hebes, ignauus nunc dicitur: olim tamen sapientē significabat & ingeniosum.

sum. Testantur Celtarum philosophi, à Bardo Druydis filio quinto Celtarum rege, musicorum & poetarum introductore cognominati bardi, postea tamen abutētium culpa in contrarium sensum vox detorta est, vt & illæ, sophista, tyrannus, hostis, musicus &c. Fortasse cùm Bardus etiam ipsis Gallis olim cantorem significarit, ob leuitatem musicorum, migrauit in alienum significatum, quomodo apud eosdem poeta pro leuissimo homine vsurpatur.

Cursus vitæ.

Pro quacunque vitæ cōditione. Cic. pro Mil. quemcunque cursum fortuna dederit, secum se ablaturum esse dicit. Virg. Æneid. 4, *Vixi & quē dederat cursum fortuna peregi.*

Ferreus.

Aristoph. Acarnan. ἴδοι νῦν ἀναίσχυντος ὢν σιδηροῦς τ' ἀνήρ, scis nunc impudentem te esse & ferreum virum. Sic Virg. 10. & 12, somnum vocat ferreum, quasi mortem durā & inuictā.

Galba.

Asserit Tranquill. Seruiū apud Gallos olim appellatum fuisse galbam, id est præpinguem: siue, vt rectè annotat Ægid. Tschud. in Rhetica sua, Kalb, id est vitulum bene saginatum: quod etiam hodie vsurpamus, vt hominem obesum, vitulum vocemus.

Verpus.

Sic maranum & Iudæum hodie vulgò denotamus. Verpus enim, cui mentula præputio nudata est, vt Hebr. *Iuuen.*

Massilienses mores.

Pro optimis & probatiss. Plaut. Casina, Cic. pro L. Flacco. Massilianām peregrinationem pro Attica disciplinę grātia suscipiebant olim Romani.

In fumum abiit.

Sic Itali & Galli rem notant repētè è manibus elapsam, vt Plaut. Trinummo de argento decocto dixit, οἴχεται.

Chesippus.

Homo imbecilli cōsilij, & nullius industriæ. Eodem nomine à Zenone vocatus fuit contumeliæ caussa Chrysippus. Cic. de nat. Deorum.

Amor tussisque non celatur.

Peruulgata hæc vox prouerbij vim habere videtur: vter que enim hic morbus, vnus animi, alter corporis etiam in-

uitis nobis sese prodit: simile quid habet Athen. lib. 1.

Murgiso.

Apud antiquos pro inerti & desidioso vulgò ferebatur.

Omne nimium non bonum.

Vulgò, Omne nimium vertitur in vitium. Plautina Adelphasium in Pœnulo: *Nimia omnia exhibent negotium hominibus ex se.*

Neminem in os vultúmque respicit.

Ita significant Itali seuerum aliquem aut nimis durum hominem.

Athleta.

Qui eximius est & præstans in aliquo artificio. *Varro de re rust.* 2, Vos qui estis Epiroticij, pecuarij athletæ. *Item* 3, Vos athletæ comitiorum. *Sic Demosth. & Halicarn.*

Si non hominum, saltem Solis vos pudeat.

Creon in Oedipode tyranno. Solem prisci putabant & honestis hominum rebus exhilarari, & corũdem turpibus sceleribus contaminari: eóque etiam illum, quem nemo posset fallere, annumerabant iis rebus quæ sanctitatis plenæ reuocare hominem à sceleribus deberent. Sic & *Dem. de falsa legat.*

Ὁ ξώσας καὶ ἰάσεται.

Etiam læsus sanatur, vel, à nullo alio sanari potest vulnus, nisi ab eo, qui inflixit. Verbum est *apud Suet.* Claudij Cæsaris ad Britannicum: cùm eum sibi obuium complecteretur: innuentis eo, se remedium ei malo, quo Britannicum affecerat, inuenturũ, sublaturúmque esse Neronem. Tractum ab Achille, qui eadem hasta, quâ Telephum vulnerarat, postea eum persanauit. Quò etiã respexit Plutarc. τὸν ἀκούειν, loquens de morsu quodãm, qui in animis ingeniosorum adolescentium à philosophia excitatur, posse nempe morsum à ratione ipsa, quæ ipsum inflixit sanari, non minùs ac plagam illam Telephi.

Visus fidelior auditu.

Theodoretus in sua historia: Visum, *inquit*, fideliorem auditu referunt, auditui tamen fit quoque fides, dum ex eorum, qui dicunt, veritate ea, quæ dicuntur, iudicat. *Sic Plautus Truculento*: Pluris oculatus vnus, quàm auriti testes decem

decem. *Et Iustinian. Institut* 3. oculatam fidem rem oculis subiectam appellat. *Lucian. item de scriptione historiæ*, μίμνησο γάρ, ὥσπερ ὀφθαλμῶν ἀπιστότερα.

Excidit.

Excidisse verbũ ex ore metaphoricos; cùm id elapsum potius temerè, quàm cogitatè emissum sit, Cic. dixit sæpè.

Phagones.

Qui ita Græcè dicuntur, Latini eos vocarunt edones, nẽpe homines gutturis ventrísque vitio deditissimos. *Varro.*

Strutio.

Homo ancipitis fidei, ambabus partibus satisfaçere volens. Strutio cùm fera partim sit, partim auis: pugna inter bestias & volucres excitata vtrísque suam opem pollicita est, vt vtris victoria contigisset, ipsa esset salua: capta tamẽ est, & suo exemplo eorũ exitum, qui simulato officio duos diuersos sibi deuinciunt, ostendit.

Tua res agitur, paries cùm proximus ardet.

Horatij est posteriore epistola ad Lollium, admonentis eo, munire se quemuis debere aduersus imminens periculũ, quod pares ipsi & similes miserè afflixit. *Sallust. apud Sosip.* 2, Non tu scis, si quas ædes ignis cepit acriter, haud faciles sunt defensu, quin & comburantur proximæ.

Ἀγάλματα ἀγορᾶς.

Ita cum contemtu Eurip. in Electra vocat homines specie tantum corporis insignes, & superbos, nulla virtute instructos. Idem apud Athen. 10. λαμπροὶ δ' ἦσθ' ἐν πόλεως ἀγάλματα φαιτῶσι &c. Nos quoque vulgò, de inepto homine magistratum, vt fit, gerente, dicimus perinde esse, ipsę consideat cum reliquis, an ipsius locum suppleat pileus.

Ἐν ἀτόμῳ.

In momento, seu spatio temporis indiuiduo & insecto. De summa festinatione.

Ῥαβάπτειν.

Græcis idem valet, quod sursum & deorsum cursitare: id etiam vulgò dicitur de quopiã, qui nulli labori parcens

rem ſuam procurat anguſtam.

Orcini, ſeu Charonitæ.

Plut.in Antonio, commemorat accepiſſe Antonium interfecti Cæſaris commentarios, qui ex eorum auctoritate, (adſcripſerat ille iis quæ volebat) ſimulabat ſe aliis magiſtratus tribuere, alios ab exilio reuocare, alios vinculis liberare. Quare iocantes Romani illos Charonitas appellabant, quòd ſi quid illis eſſet obiectum, ad mortui cõfugerent commentarios. Idem teſtatur Suet. in Auguſto 35. Senatores quoſdam indigniſſimos & poſt mortem Cæſaris per gratiam & præmium allectos vulgò vocatos fuiſſe Orcinos.

Frigus inducit.

Mendacia inſulſiſque ſermones frigus afferre dicuntur, cuius frigoris tanta vis eſſe dicitur aliquando, vt exſtinguere poſſit quoduis incendium. Fr. Floridus ſucciſ. lect. 1. loquês de Catuli Epigrammate, Omnes ſales, omnémque leporem amitteret, & Alpina glacie eſſet frigidius. Demetrius de eloquentia, orationis frigidę quoque mentionem facit, dicítque oſtentationis eandem, quæ frigoris rationem eſſe.

Carognia.

Καρώνεια apud Laertium, in Zenone & Geographos barathra quędam, & Plutonia fœdos odores exhalantia. Hinc Celtæ, quod fœtet cadaueris modo, dicunt, *charogne*: & hominem nihili, indignum qui in vllo ſit numero, vocãt vulgò carognia, tanquam cadauer beluæ alicuius erectum, & vitiorum fœtore.

A te ſudor abeſt, abeſt ſaliua mucúſque.

Ita Cat. Furij extremam paupertatem exagitat, quem beatum facit, quòd iis morbis non eſſet obnoxius, quos epularum copia & luxus ſolent excitare, cùm ne eſſet illi quidem quo latrantem ſtomachum placaret: tantùm abeſt vt copia cibi ſudorem illi aut pituitam euocaret.

Tonitrus imbrem antecedit.

Sapiens ille, qui peſſimæ vxoris maledicta cum fortiter tuliſſet, poſtea ab eadem aqua commadefactus eſt, nónne, inquit, prædixeram, Xantippen, vbi tonuiſſet, aqua pluituram eſſe? Vtemur & nos vbi minas excipiunt verbera: &

Celtæ, *Tant tonne qu'il pleut.*

In mundo.

Pro, in promptu, paratum. *Plaut. in Pſeudolo*, Piſtrinũ in mundo ſcibam, ſi id facerẽ, mihi. *Idem in Pœnulo & ſæpè alibi.* Tractum à mundo muliebri: ſolent enim illę, quæ ad corporis cultum faciunt, præſto habere: Vel à minantium more, qui furem aut improbum terrefacientes, in ea ſæpe verba erumpunt, Meminiſti ne inueniri carcerem, compedes, carnificem? *vide Feſtum.*

Ne hilum.

Minimum, ne tantillum quidem. *Cic. Tuſc. 1.* Tum illud quod Siſyphus verſat Saxum, ſudans nitendo, nec proficit hilum. Propriè hilum, paruũ illud nigrum, quod in ſummitate fabæ adhæret. Simile, *negry*, apud Eraſmum.

Digni pilo.

In viles, & nihili dignos: pilus enim nullius eſt pretij.

Πλάττειν τρόπον.

Id eſt, Fingere mores. quod exprimit Cic. pro Cælio, loquens de Catilina: Verſare ſuam naturam & regere ad tẽpus, atque huc illuc torquere & flectere: cum triſtibus ſeuerè, cum remiſſis iucundè: cum ſenibus grauiter, cum iuuẽtute comiter: cum facinoroſis audacter: cum libidinoſis luxurioſè viuere.

Caput fricare.

Indicamus eo ſollicitudinem animi, & moleſtiã: caput enim ferè ſcabimus, cùm dubij & incerti ſumus, quid nobis ſit agendum. Luc. Piſo apud Cic.

Sanguinis plenus.

Ferus, & iracundus. Lydus in Bacchid. Plauti, *Nihil moror diſcipulos mihi eſſe iam plenos ſanguinis, Valẽs afflictat me vacuum virium.*

Sanguine caret.

Timidus eſt, ac nullius animi. *Aeſchines.*

Bene eueniat, ſiue vertat.

Pomponius comicus apud Nonium, *Nil petituræ bene eueniat. Ita ſit, & tibi bene ſit, qui rectè ominas.* Eſt igitur, Bene eueniat, vox rectè ominantis, & ſecundum euentum optantis.

Spes alit.

Tibull. Spes alit agricolas. *Eurip. Phœniss.* αἱ δ' ἐλπίδες βίον μιμνουσι φυγάδων, ὡς λόγος. Siti in aduersis rebus pendent ab inani aliqua, longinquaque spe, eáque quasi viuunt.

Aprilis piscis.

Ita Galli mœchum appellant: quoniam mense Aprili scombri, quos macquerellos recentior ætas vocauit, maximè sint in delitiis.

Tale ingenium, qualis oratio.

Bacchidis est ad Antiphilam in Heaut. Terentij, *Nam mihi quale ingenium haberes, fuit indicio oratio.* Quod ita græci αὐδρὸς χαρακτὴρ ἐν λόγου γνωρίζεται. Vbi χαρακτὴρ, nota, quæ in urebatur corpori animalium ad genus indicandum, eleganter ad hominis ingenium & mores transfertur. Sic & nos melioris vel deterioris notæ homines dicimus.

Κατὰ σαθμήν.

Theodorit. in Heracl. αὐτὸς γὰρ μάλα βεῖα κὴ σαθμῷ ἐκίνησε, & quidem facilè valdè ad amussim perpendistu: id est, absolutè & perfectè. Nam & alibi ea, quæ exquisita cura sunt elaborata, ad amussim & vnguem facta dici notatum est.

Recoctus.

Senem recoctum vocat Cat. in quodam hendec. veteratorem insignem, qui longo vsu didicerit quid distent æra lupinis. Sic Hor. 2. Sat. 5. recoctum scribam. Celtæ, *vn vieux routier.* Coctum enim alioqui quidquid vetus. *Pers.* Vt ramale vetus prægrandi subere coctum. *Virg.* 11. *de telo:* solidum nodis & robore cocto: quod ad roborationem artis ingenio quæsitam torquet Donat. Sic apud Persiũ: *incoctum generoso pectus honesto*, id est, duratum & in virtutum actione probè exercitum. Nec aliter dixit *Quinctil.* 12. Ciceronem se Moloni rursum formandum et recoquendum dedisse. Acroni recocti scribæ sunt, qui sæpius pro consulibus missi ad prouincias vsu exercitatiores euaserant; vt Donat. veteratorem deducit à multarum rerum gerendarum vetustate.

Comæ venustate vel Absalona vincentes.

Καὶ τὴν ἀξιστάλων αὐτὴν εἰς πρίχωσιν νικῶντες. *Zeta sis in Omnis hist.*

hist. de Absalone, Achillæas etiam comas vt prolixas & densas celebrat Martial. de Menogene Parasito loquens.

In gradum reponere.

Pro, deiectum restituere. Gradum, valere existimationẽ & honoris locum, vulgare est. Affine, Terentij illud Andr. 4, 1. *Cupio, restitue in quem me accepisti locum.*

Nube pari.

Coniunge paribus te, vtere paribus tibi. Ouidij Deianira ad Herc.

Tam malè inæquales veniunt ad aratra iuuenci
Quàm premitur magno coniuge nupta minor.

Artificium omne incrementum recipit.

Martian. D. 32. t. de leg. & fideicomm. 65. Cùm omnes adhuc discere possint, & omne artificium incrementum recipiat: quod magis obtinere debet, quia humanæ naturæ congruum est. Solennis versus est hic, γηράσκω κὴ ἀεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

Publica priuatis potiora.

Valerius 2, 1. de Fabio patre ad filium Cos. Publica instituta priuata pietate potiora iudico.

Libertas res inæstimabilis.

Adeò libertas res est inæstimabilis, vt etiam pecunia lui non possit. Vlpian. *D.* 40. t. *de stat. libert.* 9. Iustinia. *Instit.* 1. t. *quibus ex causs.* Paull. *de diuersis reg. iuris.*

Mediam viam eligere.

Vbi paribus vtrinque rationibus distrahimur, tutissimũ est medium inter duo extrema amplecti: id enim simplicissimum. *Iustinian. in Instit. sæpius.*

Conueniunt rebus nomina sæpè suis.

Instinian. vbi donationes ante nuptias, quæ post nuptias accidebant, iubet vocari propter nuptias: dicit id à se fieri, quòd nomina consequentia rebus esse studeret.

De statu mentis deturbare.

Pro, commouere & deiicere. Vsurpauit ex Demosthene *Saturninus D.* 48. t. *de pœnis.* Sic qui ira corripiuntur, dicuntur de potestate aut mente exire, id est, de consilio & ratione.

Prope est.

Pro, quasi, ferè est, interprete Alberico. *Papin. D.39. t.6. de mortis caussa don.* 41. Quod ab alio, nomine ipsius, præsente eo datur, prope est, vt ab ipso datum intelligatur. Multa huius generis ad modestiam vsurpant Iurisc. vt penè est, parum est, &c.

Μονομερῶς.

Apud Paull. D.36.t.1.c. 81. pro, peremptoriè & sine replicatione vsurpatur. Appellatione facta, cùm Phœbus solus egisset, μονομερῶς victus est, quia ei vel eis, verba vtrosq; fratres complecterentur, &c.

Copa.

Mulier vaga, à saltatrice Copa, Mæcenatis liberta, quæ ob mollitiē malè audiebat. de ea exstat Vergilij epigrāma.

Coruum misimus.

De his, qui curaturi negotium diutiùs hærent in via: à coruo Phœbi ministro, de quo fabula *Fast. 2. apud Ouid.* vel à coruo Noë. *Genes.* 8.

Syrus aduersus Phœnicem.

Σύρος πρὸς φοίνικα. De duobus, qui hoc vnum astutè agūt, vt dolis se mutuo circumueniant. Syri ob astutiam olim malè audierunt, vt & Phœnices.

Campas dictis abigi.

De iis dixit Plaut. Trinummo qui verba non curarent, sed rem ipsam. Solent enim Campæ, id est vermiculi, secundum Catonem, æstatis tempore olera & arbores infestantes, (quos erucas appellamus) carminibus exstingui.

Hirci, cuculus.

Ita Itali eos notant, quibus vxores sunt impudicæ: vel quòd hirci zelotypia non afficiantur: vel quòd eos vxores tanquam hircosos auersentur, qua posteriore ratione hircos accipit *Catullus*, hircosos senes. *Plaut. Mercatore.* Nos prostitutores suarum vxorum cuculos vocamus vulgò: quòd cuculus ferè in hypolaidis seu currucæ nidum oua transferat: quanquam ea ratione currucæ potius dicerētur, quòd alij in suum nidum oua congerant: & adulterium, quasi ad alterius thorum. *Plautus in Persa, & Trinummo.*

Eruca.

Eruca.

In turpem & salacem maritum: nam & ea herba salax est, teste *Virg. in Iuuenil.*

Sedere.

Negligenter, & cunctanter aliquid obire. *Cic. in Pisonem:* non dicam malè sentienti, sed sedenti, cunctanti, dormienti, in maximo reip. motu consuli? Virg. 12. Sedeāt, specténtque Latini. Vbi sedere etiam ignauæ cessationis est.

Bambalio, Batalus, Bacelus, Babalus.

De loquaculo, & blaterone, qui multa, eáque inania confusè, nec satis distinctè loquitur. Hinc Celtæ, *Bauard, babillard, & bauеur.* Primum nomen impositum fuit M. Antonio, qui teste Cic. Phil. 3. homo cùm esset nullo numero, propter hæsitantiam linguæ, stuporemque cordis cognomen ex contumelia traxit. Græci batalum mollem appellant, bacelum stultum, Babalum loquacem. *Plaut. Pseudolo:* Bombax dixit.

Πομπικός.

Ita Attici Heraclidem Ponticum immutato paulùm nomine vocabant, ab incessu delicato, cultu corporis, & vestitu. Celtæ etiamnum tales *pompeux* vocant. Quæ in pompa ferebantur, splendoris & magnificentiæ plena erant.

Διαστρέφειν ὀφθαλμόν.

Illud Græcorum. Cicero in Lucullo reddidit, torquere oculum: quod est straborum.

Δορκάς.

Luer. 4, Neruosa & lignea Dorcas. Innuit amantes suas puellas, ligno arido & exsucco corpore, ξυλοκορείζον τις: appellare Dorcades, à bestiola durissima cute, & verè lignea.

Ne gleba agri illi relicta ad locum sepulturæ.

De homine, cui à summis diuitiis & copiis ad summam paupertatem vel ad restim potiùs res rediit. Humabant enim mortuos in agris veteres. *Liuius, Cicero, Aristophanes.*

Διοπετὴς, delapsus de cælo.

De cælo venire, seu cadere, teste etiam Agellio 15. dicuntur, qui virtute, prudentia, moribus excellunt: vnde Iouis filij, quanquam apud Minucium qui repentino & inopi-

nati apparent, de cælo etiam cadere dicãtur, vt liquet ex Tibull. 2,3. Vide Erasmi adagia. Huc refer ancilia Numæ, & magnam Dianam Ephesiorum, δυσπρίς. Actorũ 19.

Μολύβδινη μάχαιρα.

Eo notare solent Græci iudicium siue aliquid aliud infirmum.

Titani.

Homines sæuo ingenio & immani, qui iusiurandum fidemque violant, imò non magistratibus tantùm, sed ipsis etiam Diis repugnant, & veluti bellũ indicunt. *Cic. de leg. 3.*

Præter plorare nihil relictum.

Vox est peruulgata Celtarum, quam expressit Hor. Sat. 2,5. *Inueniétque Nihil sibi legatum præter plorare.* Et Græci, quem à se contumeliosè dimittunt, plorare iubent. Cic. ad Q. fratrem: ἀλλ' εἰμαζέτω, nos modò valeamus.

Per nebulam, caliginem videre, audire.

Pro, incertè, obscurè, non planè. *Cic. Philip. 2.* Quod videbam equidem per caliginem. Duriùs videtur dictum à Plauto in Capt. *Nunc edepol demum in memoriam regredior, audisse me quasi per nebulã, Hegionem meum patrem vocarier.* Migratio ab oculis ad aures. nebula enim sensũ oculorũ impedit. non ita aurium. Eleganter *Cic. ad Atticum*: In strepitu videor exaudisse: pro, non firmiter. Nam & multorum strepitus & clamor facit vt non certò quæ dicuntur queãt intelligi.

Strenuis abundè dictum puta.

Marius in extrema concione apud Sall. Plura dicerem, si timidis virtutem verba adderent: nam strenuis abundè dictum puto. Huc illud Sosiæ Terent. *dictum puta: nempe vt curentur rectè hæc.* & Antiphonis: *Ab dictum sapienti sat est.* ὦ,

Ἀρχιτέκτων βουλῆς.

Consultationis architectus. *Demosth. cõtra Dionysiod.* Translatio à structorũ principe, qui reliquis ædificandarum domorum fabris imperat. Sic *Cic. pro Roscio*: Omnium architectum & machinatorem vnum esse Chrysogonum.

Influere

Ὑπορρεῖν.

Influere: de rebus aurium sensui subiectis, tralatione ab aquis. *Plat. 4. de rep. Et Cic. de leg. 2.* Assentior Platoni, nihil tam facilè in animos teneros atque molles influere, quàm varios canendi modos.

Digito attingere.

Pro, leui iniuria aliquem attingere, si iniuria est dicenda, cùm detrimenti nihil, ignominiæque importatur. Cic. Lælius, si digito quem attigisset, pœnas dedisset. at Cinna collegæ sui consulis Cn. Octauij præcidi caput iussit.

Καὶ τυφλῷ δῆλον.

De rebus manifestis. Polyb. 16. Vulgaris hyperbole Latinis, & plerisque nationibus.

Sed quis custodiet ipsos custodes?

Hac poëtę cuiusdam Latini sententia significabimus, non omnibus custodibus fidendum esse. Plar. de rep 3. de ebrio agens magistratu: γελοῖον γὰρ ἦν εἰ τὸν τῶν φυλάκων φύλακες δέοιντο. Cic. Philipp. 3. cùm se Antonius vrbis custodem futurum dixisset: O præclarum custodem! ouium, vt aiunt, lupum.

Ἐναυλον ἔχειν.

Significat aliquid ex audito sonore vel cantu restare in auribus quod quasi idem insusurret, diutiúsque illic maneat. *Plut. de lectione poetarum.* περὶ ταῦτα δὴ πάλιν παρασκευάζουσιν ἀθῦσαι ἐξ ἀρχῆς ἔχειν ἔναυλον, ὅπ ποιητικὴ ὡς ἐπὶ πολὺ μᾶλλον ἔοικε τῆς ἀληθείας, in auribus semper obstrepentem hanc vocẽ habere, & quæ continenter eandem sententiam renouet.

Medium ferire.

Arbitri est, qui, cùm sententiã fert, æquo vtrinque momento & interuallo discedit, *Cic. de fato*: Chrysippus tanquam arbiter honorarius medium ferire voluisse.

Dignus qui ranis ministres.

Phereer. apud Ath. 10, ἐᾷ ἐς κεράμιας, βατράχοις οἶνοχοῦν σὺ δεῖ. Eodem vulgò vtuntur, vbi ministri vinum nimia aquâ diluendo eius vim perdunt.

Ὑδαρές.

Aquosum: tralatè, tenue, infirmum, leue. Arist. polit. 2.

ἐν δὲ τῇ πόλει τὴν φιλίαν αἰαγκαῖον ὑδαρῆ γένεσθαι διὰ τὴν κατωμυΐαν τὴν τοιαύτην.

Σκληρὸν ἦθος.

Vt Latini tralatione à corpore ad animum durum faciunt hominem, qui neque pudore, nec precibus mouetur. Ita Græci fecerunt σκληρὸν ἦθος.

Κατεδίεν δακτύλους.

Cùm cibi suauitatem, & amiditatem eorum quibus apponendus est, ostendemus. *Plaut. Pseudolo*, Vt quisque quid conditum gustauerit, ipsos sibi faciam vt digitos prærodat suos.

Mala bestia est.

Vox frequens Italis, Gallis. *Plaut. Bacchid. & Pœn.*

Ὁμόσε βαδίζειν.

Cominus cum hoste congredi. vsus est Plut. in Theseo tralatè à rebus bellicis. Idem valet ὁμόσε χωρεῖν, teste eodem Plut. Dicitur & ὁμόσε χωρεῖν τῇ ἀληθείᾳ, conferre pedem cum veritate, propiùs accedere ad virtutem.

Πάλαισμα.

Astuta ratio vincendi aduersarium, qua vtebantur pugiles in certaminibus tralatè, callidum aliquod ac vafrum consilium. *Aesch. contra Ctesiph.*

Fumus pulchriorem sequitur.

Vulgatum hoc prouerbium expressit parasitus Aristophontis apud Athen. 6.

Ἐάσωμεν ἕυδειν.

Plat. in Phædro: Τίσιαν τι καὶ φροιμίαν ἐάσωμεν ὄδειν, sinamus quiescere: cum contemtu quodam.

Πολεμεῖν χρόνῳ.

Valet, Veteri opinioni repugnare, & ab eo, quod diu creditum est, liberè dissentire. *Plut. in Theseo.*

Tollit supercilium.

De irato, & minitante alteri malum. Vultus enim index animi. Catullus in Ianuam: *quem dicere nolo Nomine, ne tollat rubra supercilia.*

Εἰσῆλθέ μοι θεῖον.

Vlysses apud Eurip. Cyclop. ita consilium vocabat, quasi à Deo

à Deo immissum, quo vltus est Polyphemum. Virg. 9.

Dij ne hunc ardorem mentibus addunt
Euryale?

Sic Georg. 3, de furore equorum: *& mentem ipsa Venus dedit*: vt mentem dare vel iniicere, sit excitare desiderium alteri, vel impellere. *Cic. pro Milone*: Hic Dij immortales mentem dederunt illi perdito & furioso, vt huic insidias faceret. Suprà dixerat, mentem iniecit & amentiam, quod Græcè ἐμβαλεῖν siue ἐμποιεῖν νοῦν. *Demosth. Philipp. 1, & Isocrates ad Philipp. Macedonem.*

Χέρσος.

Inculta & ignaua terra, tralatè virgines perpetuæ, nuptui non traditæ: item, steriles, & quæ non concipiunt. *Soph. Oedip.*

Album colorem ab atro non distinguit.

Vulgatum de eo, qui non corporis luminibus, sed animi caret: neque vllo ingenij acumine præditus est.

Λέγειν καίρια.

Pro, sententias vtiles sapientésque edere; illæ namque opportunæ sunt, ac tempori aptæ. *Aeschylus.*

Γράφειν ἐν φρεσίν.

Pro, condere in animo quippiã atque illic firmiter collocare, vt ea, quæ litteris cõsignamus. *Aesch. Prometheo.* Cic. sæpè id dixit, insculpere in mente. *Ter. Andr.* Etiam nunc mihi scripta illa dicta sunt in animo Chrysidis.

Oculi dolent.

De re molesta, odiosa & oculis molesta. *Ter. Phorm. 5, 11.* Vin' primum hodie facere, quod ego gaudeam Nausistrata, & quod tuo viro oculi doleant? *Sic Plaut. Asin.* Græci contrà oculorum ægritudinem vocant id quo viso frui nõ licet. Sic Alexander de puellis Persis captiuis, teste Plut. αἷς εἰσὶν ἀλγηδόνες ὀμμάτων αἱ περσίδες.

Τὸ ἐμόν γ' ἐμοὶ λέγεις ὄναρ.

Idem quod ego de hac re sentis. Plat. de rep. 8, τὸ σὸν ὄναρ σοὶ διηγοῦμαι. Cic. ad Att. 6. vlt. Monebas de Q. Cicerone, filio, vt eum quidem neutiquam relinquerem. τὰ μὲν ὄντα ἐμοὶ. eadem omnia quasi collocuti essemus, vidimus; non fuit faciendum aliter.

Εἰς πόρραν χεάφειν.

De rebus quæ subitò dissipantur, nec stabilitatis aliquid aut constantiæ habent.

Labefactare munere.

Durum & offirmatum flectere & delinire, quo modo dicimus expugnare pudicitiam. Catullus in Russo. *Non si illam rarę labefactes munere vestis.*

Præsentia atque viua.

Soph.in illo Trachin. ὦ μοι χρόνῳ πᾶ ζῶντι καὶ παρόντι νῷ φάσιν, &c.tempus præsens & viuens dixit quod instaret. Cic.etiam veteribus exemplis opponit præsentia & viua, sumpta nempè ab iis qui etiam tum viuerent.

Χρόνου φείδου.

Breui & sapiente hoc dicto volebant veteres, tum quia breuis est vita, rēpus nō frustrà in rebus inanibus cōsumendum esse: tum parcēdum esse quotidianis sumptibus, ne si fortè vita cōtingat longior, res ad vitam necessariæ desint. Clemens strom.1.Cic.de fin.3. Vetera præcepta sapientem iubent tempori parcere &c. Et Theophrastus apud Stob.3. tempus dicebat esse πολυτελὲς ἀνάλωμα.

Velitari.

Primas iactare hastas. *Cic.de Orat.2.* Atque eiusmodi prolusio illa debet esse, non vt Samnitum qui vibrant hastas ante pugnam, quibus in pugnando nihil vtuntur; sed vt ipsis sententiis, quibus proluserunt, vel pugnare possint.

Alcinoi apologus.

Arist.Rhet.4.Quæ gesta non sunt, si commiserationem aut indignationem faciunt, perinde vt gesta narranda: huius exemplum Alcinoi apologus, quid apud Penelopen xx annis esset factum, &c. Vtemur cùm narramus quædam, quę possunt in immensum extolli figmentis additis. Ita de Penelopa finxerunt quidam, quid per xx. annōs illos, quibus excisa fuit Troia, & errauit Vlysses, fecerit. Huc referas librum de Christi vita in Ægypto maiorem ipsis bibliis, verùm Alcinoi apologum.

Cribro

Cribro vaticinans.

Stultè de rebus occultè diuinans: à diuinationis genere, quod suspenso, circumactóque cribro peragebatur.

Florent fabæ.

Vulgò hoc nomine fabarum flores laborant, quòd stultitiam pariant. caussam eius statuit L.Lemnius grauem & fumidum inde halantem vaporem.

Κεραβόλος.

Homo duræ ceruicis, quique nec leges neque vllum animi cultū recipit. Plat. Semina verò κεραβόλα & ignis in iurię inuicta resistere γνωμικῶν 14. legitur, nec aqua macerata tenerescere. *Etymolog. auctor est.*

A Dorio ad Phrygium.

Inter nullos modos minùs conuenit quàm inter Doriū, & Phrygium, vt si ab illo transeas in hunc, protinus offendantur aures, prę sertim in genere diatonico.

Περιαυτολόγοι.

Glorioſi homines de se loquentes, suáque iactantes.

Atticè dicere.

Est, ornatè, appositè, eleganter & vno quoque dicendi genere probato differere. Cic.in Orat. Erant enim Attici limati, pressi, & emuncti, nihil inane & redundās ferebant. Vnde Plin.epist.4, laudans Hadriani epistolam dicit ipsas Athēnas non tam esse Atticas.

Noctes atque dies patet atri ianua Ditis.

Ex Æneid.6. quo mors omnibus communis significatur.

Callipedes.

Græco prouerbio dicuntur, qui inter biennīū cubitum vix processerint, hoc est, in rebus agendis tardi.

Crassipelles.

Παχύδερμοι, qui pingui sunt, illotáque cute, & habentur pro fatuis ac rudibus. *Cælius, 3.5.*

Noctu vrgenda consilia.

Theon progymn. Cui ignotū tritum prouerbium, Noctu vrgenda consilia? An non quòd tū, vt cum maximè, vis mētis in hominibus exerceatur? *Idem alibi repetitur ab eodē.*

Apparet scripsisse Heraclitum solem cùm occidit, Occa nóque mergitur, non aliter quàm ignem extingui: eũdem tamen sub ortum redaccendi. Neque hoc ipsum probat. Adscribam verba Platonis è sexto de Republic. quibus significat eos, qui senes & fracti, se ad philosophiam conferunt, deficere vtplurimum in ipso progressu, neque deinde, solis Heraclitei instar, ad se redire.

Scelera non habent consilium.

Quinctil. 7. de coniectura loquens: Præterea cur potissimum illo loco, illo tempore, illo modo sit aggressus, &c. an etiam si nulla ratione ductus est, impetu raptus sit, & absque sententia. Nam vulgò dicitur, scelera non habere consilium.

Rimosus.

Qui commissa non retinet. Hinc Parmeno Terentianus se arcana proditurum minitans, Plenus, inquit, rimarum sum. tralatio à vasis rimosis, quę fundunt. Græcis κλεψύδρας.

In sinum despuere.

Τρὶς εἰς ἑὸν ἔπτυσε κόλπον, ter in suum despuit sinum. Theocr. 24. Gestus est abominantis.

Αἰσχροκερδὴς καὶ μικρολόγος.

Pro, turpis lucri cupido, sordido, & quem minima quæque mouent. Aristot. & Plut.

Palea.

Ita veteres olim appellabant res tenues ac nullius momenti, aut vtilitatis, & olim Alexandria ad Tanarum in Statyelis vrbem, cùm condita esset, paleæ nomen per contemptum à vicinis accepit. Conradus etiam imperator cùm coronam regni Italici alibi quàm Mediolani à vicinis accepisset, corona paleæ redimitus ferebatur. Quin & Aristoph. πρὸς γὰρ μετοίκους ἄχυρα τὴν ἀσπίδα λέγω, paleam inquilinos esse dico ciuium.

Νοῖς ὁρᾷ, καὶ νοῖς ἀκούει, τ' ἄλλα δ' πέφυκε τυφλά.

Mẽs videt, mens audit, alia sed sunt cæca. Epicharmi esse testatur Plut. de fortuna Alexandri 11. Meminit eiusdem Aristot. probl. 11. 33. Habent quidem sensus singuli suam vim: eos tamen adeò mens adiuuat atque ornat, vt sola imperare

perare videatur: & reliqua verè surda, cæca, inanima deforment potiùs & morentur eos, quibus mens & virtus non adest.

Dulcedo cuncta intelligendi superat ceteras voluptates.

Themistius βασανιστ. ἡ γὰρ φασι, γλυκεράτερον, ἢ πάντ' εἰδέναι, καὶ ἐγὼ φημὶ τ' ἀγαθά.

Oleribus verba facere.

Itali eo diuerbio significant: frustra pertinacem hominem ab alio moneri: tam enim auscultare illũ, quàm certa quædam olera, præsertim quorum caput terra contectum est, cùm ad ipsa quis verba facit. Cõfine est illi quod exprimit *Cic. quæst. Tusc.* 3, Medæa cælo & terræ miserias suas memoratur narrare.

Mortuus rursus eris id, quod prius.

Vespasianus apud Suet. dixit in Cerullum, qui cùm libertus esset, vt pro ingenuo agnosceretur, se Lacheté vocauit: illam nominis mutationem illi nempe non profuturam, cùm omnino ius patroni in eius bonis maneret.

Chironia vlcera.

Appellant Eustath. & Ægin. veluti Chironiæ medicinæ peritissimo indigentia. Gal. in Methodo verò, quòd eiusmodi primus sanarit Chiron. Ea maximè accidũt pedibus & cruribus duásque habent calentes oras, tumẽtésque modico dolore.

Τὸ σὺν χρῷ ξυρεῖν.

Ad viuum vsque radere, pro funditus abolere. *Sophocles.* In Aiace tamen pro mordicus pungere, & incidendo mordere. ξυρεῖ γὰρ ὡς τις μὴ χαίρειν πικρά, Radit cute tenus, absit omne vt gaudium.

In toga.

Rebus pacatis. *Cic. Off. 2. In L. Pisonem. Et in Catil. 2.* Atque hæc omnia sic agentur, Quirites, vt res maximæ minimo motu me vno togato duce sedentur.

Barbata eminus salutanda.

Italorum est, qui feminæ, præter naturam barbatæ, occursum ominosum putant.

Μυσοβρέχοι.

Qui delibutos vnguentis capillos habent, molles nempe & luxui dediti. Sic *Cic.pro Roscio*,capillum compositum ac delibutum fastus & mollitiei symbolum notat.

Crispiores apio.

Σέλινοι δὲ καὶ τὰ σκέλη φορεῖ, apium crispa crura habet. *Aristot.Rhetor.3.*

Area.

Transfertur ad amplitudinem materiæ.Ouid.Fast.4,

Quæ decuit primùs sine crimine lusimus annis:
Nunc teritur nostris area maior equis. &Trist.4,
Et patet in laudes area magna tuas.

Cumæi anni.

Pro infinitis.Ouid.de Ponto.2,

Sic pater in Pylios,Cumæos mater in annos
Viuant,& posis filius esse diu. Prop.similiter.
At me ab amore tuo deducet nulla senectus,
Sive ego Tithonus,seu tibi Nestor ego.

Gallinacei lactis haustum polliceri.

Fr.Floridus epist.succis.lect.fumosæ lucubrationum inscriptiones iis sunt relinquendæ qui lectores dulcia vtilibus miscentes erudire pariter ac delectare, & gallinacei lactis haustum in recessu polliceri queant.

Διώκειν δρόμῳ τὰ πετεινά.

Sequi cursu volucres:frustra quid conari. Dissimile illud Phalerei de Elocutione:Θέον κέρμασιν ὁμοῖοι, æquabant cursibus auras.

Qui medicè viuit,viuit miserè.

In vtentes victu superstitioso & nimis exquisito torquet vulgus:nō iniuria. Sanis enim mediocritas ipsa regula est. At cur superstitiosè viuere, est medicè viuere? an non medici,modum vbique laudant, & sanitatem illi tanquam filiam tribuit?Errat ergò vulgus hac acceptione,qui ,quam viuendi rationem ægris medici indicunt,indici etiam putant sanis.

Vitis & brassica.

Κμπελος καὶ κράμβη. De rebus adeo sibi mutuo aduersantibus, vt non nisi cum alterius internecione pax coire possit.

Σκιαμαχεῖν.

Cum

Cum vmbra pugnare,ridiculum,inane,inutile.

Durior adamante.

Huius lapidis vis est inenarrabilis & indomita,eáque re inexorabile & inuictum significamus .*Fr.Floridus.* Siracides,16,τῷ φωτὶ ἀπὸ καὶ τὸ σκότος ἐμέρισε τῷ ἀδάμαντι.In quem locum ita Camerarius: Hoc dicit,immutabiles vices lucis & tenebrarum,neque infringi posse.Sic in oracvlo apud Herod.ἀδάμαντι πελάσας,firmum & infractum reddens.

Arena sine calce.

C.Caligula Senecam commistiones meras componere, & arenam sine calce esse dicebat.

Gergesēni.

Ita Theologis dicuntur, qui, vt est Matth.8. non ferunt vt Christus suos fines inuisat. Item,qui,*vt est.1.Timoth.*4,sanam doctrinam relinquentes ad suas libidines sibi magistros cumulant, auribúsque prurientibus & à vero auersis ad fabulas se conferunt: qui denique,vt ibidem est priore capite auari sunt, arrogantes, voluptatis magis quàm Dei amantes.

Milesia stragula.

Μιλήσια στρώματα,pro delicatissimis: ab optimis lanis Miletiæ regionis.*Theocr.* Imò quicquid molle,parúmque virile velint intelligi,Milesium appellant.

Lac auium fert Samus Ionica.

Hoc inde natum, quòd Samus Ionica olim vsque adeò fuerit fortunata:infelix tamē fuit,cùm in ea Solyson tyrānidem suam exerceret.

Αἰγυπτιάζειν.

Ægyptium agere:pro,occulta præstare.præstātes enim, vt in alio prouerbio est,in contexēdis machinis Ægyptij. *Eustath in Dionysium.*

Ἀνεπαρίασε.

Id est,μετεμελήθησε,facti pœnituit, fœdifragus est. Ex eo, quod Parus vna Cycladum pacem, quam cum Militiade pepigerat,non seruauit.

Calauriam pro Delo.

De permutantibus æqualia. Neptunus Calauriam cum Latona permutauit accepta Delo,vt & pro Pythone Tænarum accepit.

Arabicus tubicen.

In garrulos homines & loquaces;vel tuba alióve instrumento canēdi imperitos.Arabicus tubicen fertur pro drachma tubam inflasse,pro quatuor verò tacuisse.

Bœotica sus.

Ita vulgò Bœotos vocabant,teste Pindaro,quòd non essent mente admodum agiles.

Caunius amor.

De iniustè amantibus,vel de læsis ab iis,quorum iniusto amore essent capti.Caunus vrbs fuit Cariæ,à quodam Cauno sic dicta,cuius amore captaBiblis soror cùm esset repulsa,mortem sibi laqueo consciuit.

Ciuitatem,domum venti perspirant.

De ciuitate vel domo deserta ad ruinam tendente,idem Celtæ vsurpant.

Sub vnam Myconum.

Πάντ' ὑπὸ μίαν μύκονον, omnia sub vnam noxam aut condemnationem.De iis,qui vna sententia condemnantur.In Mycone vna Cycladum aiunt sepultos esse excellentissimos Gigantum ab Hercule interfectos.

Hylam vocare.

De vocantibus non audientes.*Theocr.Eidyll.*13.quod *Hylas* inscribitur. Iuxta Cium Mysium fluuium,cui ciuitas adiacet item Cius dicta,à Nymphis raptus fuitHylas puer Herculi cariss.Describit fabulam elegātissimè Apollonius in fine primi Argonauticon,& Propert.1.20.

Corycæus audit.

De his, qui secreta explorant. Natum ab insula quadam & portu qui est prope Teum insulam & Erythras, vbi piraticam exercebant. inde Corycæi, speculantes mercatores.

Lydi mali,secundi Ægyptij,
tertij Cares.

Lydi propter improbitatem malè audiunt.

Παρὰ λύδιον ἅρμα θέειν.

Præter Lydium currum currere dicuntur,qui aurigandi arte succumbunt.Eustath.in Dionys.

Te-

Tenedius vir.

De austerè iudicantibus.Tenedis olim cùm quis de magnoflagitio accusaretur, quidam securim gestans eidem assistebat, quem oportebat obiecti criminis conuicto statim plagam infligere letalem.

Ad manticam res rediit.

De eo,cui nihil planè reliquum.

Frondes fructuum expertes.

Theologicum prouerbium de iis,qui ore Deum se scire profitentur,eundem verò factis negant.

Azymus.

Sincerus,verus,non elatus,sine iniquitate.

Quæ ignoramus,aspernuntur.

Laz.Baisius: ferè fit,vt facilè aspernemur, quæ ignoramus:teste enim Aristot.Nemo eorū quę ignorat bonus iudex.Et vulgò:Scientia non habet inimicum præter ignorantem.

Nudato Petro Paulum tegere.

Hoc Celtæ in eos, qui sic è præsentibus malis extricant se,vt aliis grauioribus impediantur.

Pigris semper festum.

Ἀργοῖς αἰὲν ἑορτή. Theocr. Natum à Tarentinis potentibus quidem,sed luxu perditis,apud quos plures olim feriæ propter otium & delicias institutæ celebrabantur, quàm professi dies.

Thasus bonorum.

Quasi θάσος,multitudo siue densitas. ortum à Thaso insula Ægęi maris aurifodinis quondam celebri,quæ ob fertilitatem Cereris granarium dicta est.Alij ita efferunt,Datus bonorum:veluti & hoc,ἀγαθῶν ἀγαθίστης.

Caracallæ nummi.

In blandos vultu,animo virulentos,cósque omnes, qui aliud præ se ferunt,aliud tegunt.Habuit,teste Dione, Ant. Caracalla in vsu nummos adulterinos; plumbúmque argentatum,& æs inauratum pro argento vel auro Senatoribus suis dedit.

Cauponariæ mulieres.

Nominant Hebræi vna eadémque voce meretricem &

caupanariam mulierem: quasi eiusdem generis sint. Vulgatæ enim sunt pudicitiæ, quæ in cauponis seruiunt. *Constant. l. quæ adult. C. ad legem Iul. de adult.*

Fronti nulla fides.

Hoc Iuuenalis 2. vulgatiss. hodie est, vt & illud, Hypocriseos magni sunt recessus.

Sarmentarij.

Inter maledicta & cõuicia, quibus Ethnici Christianos exagitabãt, memorat Tertull. appellatos fuisse Semissios & Sarmentarios: quòd ad stipitem, dimidij assis reuincti sarmentis additis concremarẽtur, de quo meminerunt etiam Euseb. Augustin. Dicebantur & Asinarij, quòd iidem Christo illudentes, illum velut in pergula prætereuntibus depictum ostentarent, asininis auribus, pede altero inungulatum, ac togata specie cum libro in manibus hoc abiecto titulo, quasi is Christianorum foret Deus ὀνόχλος.

Chamæleontem imitari.

In adulatorem: qui cùm in mille formas se possit vertere verus tamen & sincerus esse non potest, instar Chamæleontis, qui omnium colorum similitudinem exprimit, præterquam albi. *Plut.*

Manus porrigendæ non confusis digitis.

Videtur eo Diogenes voluisse, omnia esse aperto animo & simplici facienda; non autem fucato & duplici: Vel non oportere, esse rapacem: nam qui aliquid in vola abdunt, manum non extendunt: Vel denique orationem debere esse planam, apertam, non concisam, confusam & obscuram. *Laertius.*

Ἐκλεκτικοί.

Laërtius in procem. lib. 1, Haud ita pridem Eclecticorum quædam secta à Potamone Alexandrino inuenta est, qui de singulis sectis, quæ sibi placuerunt, selegit. Talem se ferè præstitit Cicero: talem etiam Horatius, qui ita de se epist. 1,

Nullius addictus iurare in verba magistri:
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor &c.

Appellantur eadem ratione tales etiam αὐταλογικοί.

Ἐλύσατο μίτρην.

Soluit zonam, id est, virginitatem amisit. vnde ἄμιτροι puellæ innuptæ. (Rationem verò soluendæ zonæ est legere in scholiis Apollonij.) Aliquando λύειν μίτρην est eripere virginitatem. Musæus apud Apollon. est parere: ᾧ ὅτε μούνῳ μίτρην φρασσατο λύσαι καὶ ὕσσατον, quem vnicum peperi.

Fabulæ Milesiæ.

Sermones nec veri, nec verisimiles nec in aliquem vitæ vsum parati & congruentes, sed tantùm ad voluptatem & extrahendum tempus vel in conuiuiis, vel in cœtibus feminarum: vt sunt amatoria omnia, historia Heliodori, Asinus Apulei &c. Scripsit Aristides librum μιλησιακῶν. Miletus Ionica etiam aliis prouerbiis suum luxum & delicias prodidit.

Ἐκ πίνακος καὶ πλακός.

Ex porticu & tabula. De re commentitia: quoniam in porticibus & tabulis depingi fabulæ soleant. Plut. in lib. de particula *ei* inscripta foribus Delphici templi.

Ludere inter mœrentes.

Phalereus de elocut. Id est, malo artificio in mouenda & excitanda perturbatione vti.

Mel satietatem gignit.

Halicarnass. in comp. Herodoti & Thucydidis: Satietatem enim gignit, ait Pindarus, etiam mel & res Venereæ. Iam verò & illud in animo reputaui, quàm iucunda sit res & suauis in historia scriptionis varietas & immutatio. Hunc fredus de nobilit. Quicquid nimium est, ingratum: & iniucundum est, eiusque omnis in fruendo, voluptas amittitur. Theocr. Megar. καὶ δυφεσύνης κόρος ἔρχει.

Κατὰ κρέμτος.

Κατὰ κρέμτος. prouerbij quadam figura, simpliciter & prorsus, significat. *Plato.*

Ἐν τετράδι γενέσθαι.

Quarta Luna natos dicimus, quibus sinistra, parumq; auspicata sunt omnium rerum initia: Vel quòd illi, qui senescente luna, aut post huius dodrantem nascuntur, partim ob sideris defectum, partim ob enitentis debilitatem

ægrè atque laborioſè in locum prodeant, ſintque poſteà dubia ſemper & vacillante valetudine; addo etiam in rebus incipiundis imprudentes & infelices: Vel quòd concepti vtero deſtituo humore, quo fœtus alitur, & firmatur, non poſſint omnibus numeris ſuis perfici; quod ferè euenit iis, qui quarta luna arentíque vulua, vt eſt Eſdræ 4, 5. concipiuntur.

Ἀρχαϊκὸν, ἢ ἀρχαῖον.

Pro ſimplici & agreſti. Hor. epiſt. 1, *Si potes Archaicis conuiua recumbere menſis*, id eſt, rudibus, impolitis, quas priſci illi homines poſſidebant, non citriis, neque marmoreis. *Ita Nann. miſc.* 4. Illi tamen aduerſatur *Turneb. aduerſ.* 1, 24. qui hoc Horatij loco Archaicis legendum eſſe cenſet ex lib. vet. om. & interpretum ſcholiis.

Nullus equus tam eſt effœtus, támque exhauſto corpore, quin menſe Maio hinnitum edat.

Ver prima anni pars prouerbium hoc nobis peperit, quo innuimus neminem tam eſſe ſenem, quin in amœniſſimo illo anni tempore aliquid ineſſe iuuenilis animi teſtetur, aut aliqua hilarioris erectioríſque mẽtis indicia proferat.

Aurum ex ſtercore colligendum.

Id ipſum eſt, quod Plinius olim dicebat, nullum librum tam eſſe malum, quin parte aliqua prodeſſe queat. Eóque non quis dicat, ſed quid dicatur conſiderandum. Aurum enim ſiue in fictili vaſe adſeruetur, ſiue in magni pretij arca, æquè aurum eſt, eiuſdemque eſt momenti & pretij.

Aſtra inclinant, ſed non vrgent.

Vulgatiſſimum hoc hodie eſt, ſimile illi Ptolomæi dicto: Sapiens dominabitur aſtris. Deus enim omnipotẽs eſt, omniáque operatur in omnibus: per medicum curat, per agricolam meſſem procurat, &c.

Lydia arena.

Αὐδίαν ψῆμα. De re non vili aut contemnenda. Baſilius ad nepotes. Multum auri in Lydia prouenire, vel ſolus Charon Luciani teſtari poteſt.

Aquæ furtiuæ dulciores ſunt.

Exſtat

Exſtat inter Hebræorum prouerbia non diſſimile illi ſenario, γλυκεῖα ὀπώρα φύλακες ἐπιλελοιπότες, dulce pomum, cùm abeſt cuſtos. His oſtendemus impunitate malos ad peccandum prouocari: & occaſionem furem facere. Plautus Pœnuli procœmio: *Dum ludi fiunt, in popinam pediſequi Irruptionem facite: nunc dum occaſio eſt.*

Κέρκωπες, κερκώπη, παιπάλημα.

Simpliciſſima & veriſſ. videtur origo iſtius adagij à moribus & ingenio gentis Lydiæ, quæ Cercopum nomen habuerit, & fuerit natio vafra impoſtorum & mendacium: quo accommodes facilè, quæ apud Plautum in Milite nominatur regio Aſtutiarum. Quanquam cùm animantis quid ſignificet κέρκος, ſiue ſimiarum generis, eum fortaſſe qui κερκοπίθηκος, ſiue vitium vaſtatricem beſtiolam, ſiue gallum etiam & murem agreſtem: venit in mentem & à ſpecie atque ſimilitudine tam oris, quàm ingenij ſiue naturæ eius, quod inter hæc malitioſa verſutia præſtat, ſumptam eſſe appellationem: & de ſimiis quidem ſuſpicari aptiſſimũ fuerit, vt ſit quemadmodum Homericum κωώπης & ſimilia. Quæ ex Cic. Cælius affert, non item probo. Κερκώπη etiã de loquacibus dicitur & garrulis: non de taciturnis, vt quidam putant, ἀσπερκώπης quam cum turturè obſtrependo comparant Grammatici, quámque Athenæus facit τίτθην καὶ τριζούσῃ ὁμοῖον ζῷον. παιπάλημα & ipſum quaſi ad minutias quaſdam exquiſitæ fraudis & doli crudeliſſimi tranſtulerunt, vt Ariſtoph. qui hæc coniunxit velut eiuſdem notionis, σόφισμα, κύρμα, ῥῆμμα, παιπάλημ' ὅλον. Idem ſignificare videtur apud eundem in Nubib. παιπάλη. vnde apud Homerum Phœnices πολυπαιπάλοι, malitioſi, & callidi: ea enim gentis illius natura. Tralatio ea, quòd verſutia non facilè circumueniatur, ſed diuerticula reperiat per quæ elabatur: παιπάλημα enim proprie, quod multos exitus habet, et oſtia quibus excipiatur: Vel quòd non craſſa quædam & quaſi rudior calliditas ſignificetur, ſed munitiſſima et exquiſitiſſima: παιπάλη enim farina tenuiſſimè cribrata. Æſchines contra Demoſthenem fingit neſciuiſſe ſe anteà quid ſibi vellent, Cercops, παιπάλημα, παλίμβολος & ſimilia, ſed tum è viſta & moribus Demoſthenis didiciſſe ſe ea, & explicare poſſe. παλίμβολος, qui verſutior ſit quàm rota figularis ſecũdum

Plautum, planè lubrico vir ingenio. Κερκώπειον παιπάλημα, fraus seu astutia omnino veteratoria & egregiè callidè cõtexta. Synesius de Prouid. 1.

Sublata lucerna nihil discriminis inter mulieres.

Αὐχνὰ ἀρθέντος γυνὴ πᾶσα ἡ αὐτή. Omnes in tenebris æquè formosæ.

Halex.

Indignus qui vir censeatur, éstque virifer quidam potius quàm planè vir. *Plaut. Pœnulo.*

Τραγίζειν.

Hirquitallire, siue hircum olere. De iis qui malo odore infestantur ab alarum fœtore, qui caper, capra, & τράγος appellatur. *Horat. Catull.* Et, quia malus odor ille rarò quemquam inuadit, nisi qui rem cum mulieribus habere per ætatem queat: aut, quia tum maximè fœtent hirci cùm coitum appetunt, teste Theophr. αἰεὶ ὀσμῶσι: eò factum, vt τράγος pro re venerea vsurpetur, & τραγίζειν, seu τραγᾶν pro lasciuire, catullire, in Venerem ruere, pubescere. Hipp. quanquam etiam pro, hirçinam vocem æmulari vsurpetur.

Mensæ Siculæ, Asianæ, Persicæ, Italicæ.

Prælautę & opiparę. Plat. Polit. 3, συσκευὴν τράπεζαν, ἢ σικελικὴν ποικίλαν.

Αὐτοκαύδαλοι.

Viles & nihili homines. *Lycophron & eius interpres, Athen.* 18. Αὐτολάκυθοι, inopes, scurrę, mędici, parasiti, ad omnia obeunda se abiicientes. *Demosth. in Cononem.*

Dardaniæ artes.

Pro magicis, *Columell.* 10. A Dardano insigni, vt aiunt, mago, cuius commentariis diligenter perlectis longè doctissimus euasit Democritus. *Plin.* 30. 1.

Mores Massilienses.

Pro mollibus. Aiunt enim ipsos Massilienses delicato muliebrique cultu vsos, ac molles & effeminatos exstitisse. *Athen.* Plaut. Casina: *Vbi tu es, qui colere mores Massilienses postulas.*

Senex Acherunticus, capularis.

Pro

Pro decrepito, vicino morti siue Acherunti & capulo. Plaut. in Mercat. & Milite, *Itáne tibi videor Acheruntícus & capularis.* Item in Casina: *Hunc Acheruntem præmittam priùs.*

Φοινικίζειν.

Phœnicissare, à spurcissima Phœnicum libidine, quam Græci meritò ἀῤῥήτων μίξιν nominant. *Plut. in Cæsare.* λεσβιάζειν etiam est more Lesbiorum capitibus illudere, & contrà ore morigerari.

Torium digna sequi potiùs quàm ducere funem.

Illo Hor. epist. 10. significauit pecuniam debere heri imperium sequi, non ipsam imperare. Tralatio à chorgis, in quibus præsultor funem ducit, quem eodem fune apprehenso prœeuntem sequuntur. Terent. Adelph. & ibi Donatus. Alij tralationem malunt esse à machinationibus.

Nec eruditum puluerem attigit.

De valde humilibus, stupidis & imperitis. *Cic. de Nat.* 2. Sed si hoc non videtis: quia nunquam eruditum puluerem attigistis. Cic. per puluerem eruditum mathematicas disciplinas intellexit: quibus addiscendis cùm ingenui adolescentes olim plurimum operę ponerent: in gymnasiis præsto erat semper abacus puluere conspersus, in quo lineas virgula describerent, ac figuras ducerent, cùm vellēt, & vti vellent, statim delendas.

Ἐμβεβρόντητοι, ἐμβεβροντημένοι.

Propriè, quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit. *Xenoph.* Tralatè verò, stupidus quiuis ex caussa, & mentis impos. *Lucian.* Hos Latini attonitos vocant, teste Celso, quorum nempe & corpus & mēs stupet, siue ex ictu fulminis, siue alio ex morbo.

Diurnum petere.

Dixit Seneca controu. 2. pro, panem mēdicare, quod inertium est & ignauæ vitę hominum, quos tanquam insulsos, & ad nullam rem vtiles aliter blitcos appellamus, de alieno nempe in diem viuentes.

Striges.

Nomen inditum olim maleficis mulieribus. propriè aues inauspicatæ. *Plin.* 11, 39.

Σοφός.

Priſci cùm aliquem laudare vellent, quòd doctè omnia & prudenter dixiſſet, feciſſet, σοφὸν, ſapiẽtem, id eſt, doctum, ſcitum, bonum, vtilem appellabant: vel mox adclamabãt, σοφῶς, ſcitè, doctè, acutè, ſapienter.

Optimus.

Præcipuus inter omnes honoris titulos is eſt, qui à virtute ipſa ſumitur: qui titulus non cuiuis olim tribuebatur: Scipioni Naſicæ autem ab ipſo Senatu attributus eſt, ob ſingularem animi probitatem. *Pompon. de orig. iuris. Plin. 7.*

Indulgere genio.

Valet apud Perſium, obſequi animo, relaxare curas, voluptati operam dare. vnde Iuuenal. 4, *Genialis agatur Iſte dies.* Et Virg. Georg. 1. *Inuitat genialis hiems: curáſque reſoluit,* vide in eum locũ Seruium. Huius contrariũ eſt, Cum genio belligerare. Plaut. Trucul. *Sed iſti cum geniis ſuis belligerant parcipromi.*

Aphrodiſeum iuſiurandum.

Venereum, pro vano, & nullius momenti: quoniam eiuſmodi ſit amãtium adiuratio, quibus peierare frequentiſſimi moris eſt vel impunè. Tibullus,

Nec iurare time. Veneris periuria venti
Irrita per terras, & freta ſumma ferunt.

Neptuni ſeu maris filij.

Feroces, immanes, alieni ab omni humanitate, & tanquam in mari geniti. *Agell.* 15, 21. *Plut. An ſit ratio in beſt.* In marinis nullus gratiæ ſenſus, amor nullus, nec ingenij ſuauitas: rectéque Homerus ait, Glaucũ te genuit mare, de immanſueto & omnis ſocietatis experte: quòd beneuolum nihil aut mite gignat mare.

Ipſo è rogo carpere cœnam.

Catul. de Rufa: *Sæpe quam in ſepulchretis vidiſtis ipſo carpere è rogo cœnam.* extremæ mẽdicitatis ſignum. Simile habes *in Terentij Eunucho* 3, 2. Epulas in rogum coniicere ſolebant, locúmque in quo illæ comburerentur culinam vocabant. *Feſtus, Muret.*

Albus vel ater.

Hominem probis moribus albũ dicimus, improbis nigrum. vnde illud Catulli in Cæſarem: *Nec ſcire vtrum ſis albus an ater homo*: ſcitè vſurpabimus ad contemptum indicandum. Albus color purus, & minimè inquinatus. *Plut. probl.* 25.

Omnia omnibus annuit.

In valdè ſenes, in quibus caloris naturalis inopia imbecillitatem, & inde tremorem efficit, ita vt caput perpetuò motitantes omnia omnibus annuere videantur. *Catul. In nuptiis Manlij & Iuliæ, & ibi Muret.* Idem nos hodie eſferimus de iis, qui vino aut ſomno victi eundẽ capitis geſtum repræſentant.

Fabula nunc ille eſt.

In omnium ore & ſermonibus verſatur. *Horat. Tib.* 2, 3. Neque diſſimiliter admodum in Plauti Pſeud. Simo. *Ita nunc per vrbem ſolus ſermo eſt omnibus.*

Σκυρία δίκη.

Affecti exilio apud Athenienſes in Lẽnum fugiebant, aut Scyrum. vnde olim σκυρία δίκη, de acri rigidóque iudicio. Artemidorus à Theſeo dictum tradit, qui capite poſtulatus aufugit in Scyrum, vbi ſacris initiatus eſt.

Ἀλφεσίβοια.

Puellæ elegantioris formæ, quæ propter pulchritudinẽ reperiunt procos qui ipſis dent magnam dotem, & boues dotis nomine: eo enim pecore vetères in æſtimandis rebus nondum introducto nummorum vſu, vtebantur. Vxores à viris dotem accipiebant, aliter atque hodie. Fuit autem Ἀλφεσίβοια Phlegei fluminis filia, quam Alcmæon donato illo monili, quòd Eriphylæ matri detraxerat, in vxorem duxit. hinc illud epitheton elegantioris formę puellis.

Vulturius aut coruus.

Hereditatum captator, heredipeta. Dinarchus Plautinus in Trucul.

Illud eſt, vide vt iam quaſi vulturij triduo
Priùs prædiuinant, quo die eſuri ſient.
Illum inhiant omnes: ille eſt animus omnibus.

Nec mulieri nec gremio credendum.

Illa enim incerti & leuis eſt animi: in gremio verò poſita, cùm in obliuionem venerint exſurgentium, plerũque decidunt. *Feſtus.*

Τύπῳ γε σφιλαβεῖν.

Reddit Cic.formam rei adumbrare,aut rem informare. Tralatio à picturis primùm obscuriùs adumbratis,deinde postea illustriùs expressis.

Nec Dij fuerint.

Μὴ γένοιτο,absit,Deus auortat:Deprecatio veterum, præsertim Plauti in Mercatore,Ne Dî sirint.

Demissis manibus fugere.

Docet Aristot.lib.de ingressu anim.eos citiùs currere, qui demissis manibus currunt.Plaut.in Epid. *Imò si audias meas pugnas,fugias dimissis manibus domum.*

Alieno more,nutu,arbitratu viuere.

Arist. Rhet.1. ἐλεύθερον γὰρ τὸ μὴ πρὸς ἄλλον ζῆν. & Ethic. 4. καὶ πρὸς ἄλλον μὴ ὑπάδειν ζῆν. seruile enim reuera est.

Nepos.

Nequam & dissolutus: propterea quòd qui pueri patre mortuo in aui tutelam veniunt,tales ferè euadant. plus enim,quàm patres aui indulgent:&,si seueriores sint, propter imbecillitatem ætatis à pueris patrio metu solutis facilè contemnuntur.

Plaustrum perculit.

Prouerbium rusticum de iis, qui negotium aliquod euerterunt,& perturbarunt.Meminit Donatus in illud Eunuchi:Perculeris iam tu me: id est, impellendo perturbaueris.Et Plaut.Epid.Perij,plaustrum perculi, id est, euerti & perturbati rem falsa emptione.Percellere enim euertere est,& ad terram deiicere.

Postremi.

Homines dissoluti,abiecti, nequitiæ & libidini dediti. Cic.Cat.2.Postremum genus est non solùm numero, verùm etiam genere ipso atque vita.& alibi:Nihil scitote esse posterius,nihil nequius.Item:Vt postremi homines alienis pecuniis locupletarentur.

Regiè & regaliter.

Pro, crudeliter & superbè.Cic.in Rullum:Hoc quãtum iudicium quàm intolerandum,quàm regium sit,quẽ præterit? Pro Rabirio, Regum autem sunt hæc imperia, Animaduerte & dicto pare & præter rogitatum si querare: & illę

illæ minæ:Si te secundo lumine hic offendero,morieris.

Hæreditas sine sacris.

Qui in bona succedebat,sacra gentilicia celebranda illi erant,non exiguo quandoque sumptu:eóque, qui solidam hæreditatem sine detrimento assequuntur,aut quibus cõmoditas aliqua sine sumptu obiicitur,iis hæreditatem sine sacris obuenire aiunt.Plautus.

Vellus aureum.

Χρυσόμαλλον δέρας. De iis, qui ex rebus parui pretij pretiosissima quęque eliciunt: vel de iis,qui artem parandę habent pecuniæ,vt hodie permulti.Ab eo deductum, quòd ex argento viuo,quod Græcis ὑδράργυρος,Chemicis Mercurius dicitur,conflari aurum existimatur. Pellis scilicet aurea dicitur contractione Mercurij pellem arietis factam esse auream.Aurea autem pellis methodus est chemiæ, id est chrysopœiæ vel chrysopraxiæ,id est, auri conficiendi, vel chrysographię,id est,auri describendi,quę membrana continetur,propter quam,vt plurimi faciendam,Argonautas ad Colchos nauigasse traditum est.Suidas:Vellus ipsum liber erat in pellibus descriptus,continens artẽ, quo videlicet pacto per χημείαν aurum conficiatur, & perinde conuenienter aureum dicitur vellus, quòd auri confectio per ipsum fiat.χημεία,argenti & auri apparatus est,cuius artis libros cùm Diocletianus Imp.inquisiuisset, eam ob rẽ combussit,quòd ij caussa essent,vt Ægyptij quotidie pecuniarum copia audaciores noua aliqua in ipsum Diocletianum molirentur:qua re crudeliùs & immitiùs contra eos vsus est.

Romulus.

Quoties aliquem significabant olim à Romuli virtutibus longè abesse, Romulum nominabant. Pers. *num Romule caues?* Catullus in Cæsarem: *Cynedo Romule hæc videbis & feres?* Sall.in Cic.Oro te Romule Arpinas. *Muret.in Cæsarem Catulli.*

Vir sacer.

Festus:Homo sacer is est,quem populus iudicauit ad maleficium,neque fas est eum immolari:sed,qui occidit,parricidij non damnatur:nam lege tribunicia prima cauetur, Si quis eum,qui eo plebiscito sacer sit,occiderit,parricida ne sit:ex quo quiuis homo malus atque improbus sacer appellari solet. *Plautus.*

Ipsa olera olla legit.

In eos, qui cùm ad aliorum libidinem antea prostitissent, aut etiam prostarent, quærerent ipsi quoque, vt libidinem exercerent suam. Tale est Terentij illud in Eunucho, *Tute lepus es, & pulpamentum quæris?* Muret.

Oculis carius.

Oculorum sensus nobis omniũ carissimus. Vt præclarè disputat Arist. De sapientia 1. Ideo oculorum in exprimenda vi amoris crebra fit mentio. Imò Plautus oculitus amare dixit pro eo, quod est, singulariter amare, & oculissimum osculum, oculissimum hominem, pro carissimo. Muret. in illud Cat. *Quem plus illa oculis suis amabat.*

O factum bene.

In prosperis, & lætis rebus dicitur: vt contrà vbi aliquid nunciatur quod nolumus, vel vbi quid infeliciter euenit, O factum malè. Exempla crebra apud *Plaut. Terent. Cat.* Idem valet, Bene narras, Malè narras. *Muret. in passere Lesbiæ.*

Mellitus, mulsus.

De omni eo, quod suaue est, & amabile, quod Græci μελίτιον dicunt: vt de puella, puero, passere &c. *Muret. ibidem.* Plaut. Pœnulo: *Obsecro hercle vt mulsa loquitur.*

Canis.

Catull. in quandam, *Ruborem ferreo canis exprimamus ore.* *Muret.* Pro impudente & petulante.

Viuamus.

Quoties aliquem ad fruendas nobiscum voluptates cohortabimur: éstque poetis familiare, & inter pocula vsitatum, Viuamus, pro, genialiter viuamus. eam enim demum vitam vocant poetæ quæ voluptaria est. *Muret. ex Plauto, Virgil. &c.*

Aranearum plenus.

De loco inani. *Cat. ad Fabullum. & ibi Muret.*

Veluti prati vltimus periit flos.

Catull. ad Fur. & Aur. de amore suo erga amicam: *Qui illius culpa cecidit, velut prati Vltimus flos prætereunte postquam Tactus aratro est.* Vltimos flores prati vocamus, qui sunt proximè viam: ij autem ferè aut viatorum pedibus, aut

curruum prætereuntiũ rotis obteri solent. Respicit autem Catull. in illo *Tactus aratro*, ad vetus prouerbium, quo cùm aliquid planè periisse indicare volebant, dicebant, Tam periisse, quàm extremam fabam. *Vide Festum. Muret.*

Flos.

Quod in quacunque re pulcherrimum purissimúmque est. Enn. de Cethego: *flos inlibatus populi suadæque medulla.* Plaut. Casina: *Ea tempestate flos poëtarum fuit.*

Superfluens.

Ita vocantur, qui, vt vulgò loquimur, continere se in sua pelle præ superbia nõ queunt: atque hoc vitium notatum ab Homero in iuuenibus, cùm eos dixit esse ὑπερφιάλους, metaphora à vasis nimium plenis. *Muret.*

Sinapi callidior.

De insigni veteratoris astutia efferunt Celtæ: quod sinapi ignea vi sua nares & cerebrum penè priùs apprehendat, lacrymas excutiat, quàm sapiamus. Vnde festiuè Aristoph. in Equit. Cleonem ira percitũ rugosa caperat áque fronte, vultúque rubicundo, truci adspectu, oculis velut emissitiis lumen vltrò citróque iaculantibus, furorem hominis demonstrans sinapi conspexisse dixit, quasi indignabundum excandescentémque virum innuens: κἄζλεψε νάπυ, καὶ τὰ μάτια' ἀνέσπασεν. Astaphium in Truc. Plauti: *Si ecastor hic homo sinapi victitet, non censeam tam esse tristem posse.*

Nihil agere.

De inani & frustranea opera efferunt iureconsulti.

Non respondet opinioni calculus.

Iustin. tit. Quib. ex causis manum. Et sanè ea est hominum philautia, vt vnicuique sua facilè quàm maxima videantur: & plus sæpè sit in opinione quàm calculo. *Vbi Fr. Balduinus*: Vbi in ea re peccauimus, fit errore opinionis, &c. minorem censum extollentis, & ita magnificantis, vt plerunque non respondeat opinioni calculus.

Πείσις ὁμοιωτή.

Obedientia Homerica, Cùm affectus rationi obtemperant. Vsus Plut. de coër. alludens ad locum Homeri Odyss. v.

Θεοφόρος.

Communis vox interpretum sacrarum litterarum. vnde *Ioh. Damascenus, Ignatius item, &c. Cyrillus lib. 11. cap. 27.* tradit diuinum appellari θεοφόρον Euangelium in se per gratiam habentem.

Cedro dignum.

Quicquid iudicamus immortalitatem mereri. Hæc arbor natura cariem non sentit, eóque libros à tineis conseruat, & commoda simulacrorum materia est.

Nebrida fert.

De eo, qui natura est timidior, & vini amans. Bacchus enim ab Indica expeditione rediens id genus pellium Nebridum gestabat.

Extremam imponere manum.

Absoluere suis numeris aliquid, & finire. Virg. Æn. 7. *Nec minus interea extremam Saturnia bello Imponit regina manum.* Effertur etiam, Summam manum addere. Sumptum ab ædificatoribus, qui absoluto ædificio fastigium solent aliquod imponere.

In limine portus esse.

Pro, extra periculum esse, & in tuto. Virg. 7. *Nam mihi parta quies, omnisque in limine portus.* Sumptum à nauigantibus. Georg. 1. *Ceu pressæ cùm iam portum tetigere carinæ.*

Sera vota.

Idem eodem l. *Votisque Deum venerabere seris*, respexit ad illud, μεχθὲν δὲ τεννήποσ ἔγνω, vel ἀλιτὼς πλαγὲις ἔγνω. Item Georg. 4. *Venimus huc lapsis quæsitum oracula rebus.*

Rerum reliquit habenas.

Gubernationem & imperium, tralatum ab aurigis, qui equos habenis regunt, quibus dissolutis, illi dissoluti euagantur nullo moderante. Virg. Æneid. 7. de Latino: *Rerumque reliquit habenas.* Dicitur de eo, qui afflictissimis in rebus spem aut consilium abiicit, & officium ac munus deserit.

Telum ira facit.

Ibidem Virg. innuens furorem arma ministrare.

Ille velut pelagi rupes immota resistit.

Ex Virg. 7. vbi Latini constantia amplificatur, vsurpauit Macrob. 6, 3.

Oscè

Oscè loqui.

Liuius auctor est primùm ab Oscis fabularum ludos celebratos: atque inde à iuuentute parodia consertis Atellanis Romam inuecta. Vnde Oscè loqui, sumptum videtur ab impuris fabularum generibus, quæ in Italia ab illis primùm & inuentæ & actæ fuere. vnde etiam obscænè dicta quidam putant turpia appellata.

Saturni hostia.

De immani crudelitate: quoniam Saturno humanis hostiis sacrificari mos aliquãdo irrepsit per Pelasgos, qui, sedibus suis pulsi, in Latium appulsi erant.

Dijs secundis.

Idem quod ventis secundis: prospero & felici successu. *Virg. Geor. 2. Aeneid. 7. & 8. Plaut. Rudente.* Hinc diuersum illud Plauti in Pœnulo: *Nam ego hodie infelix Dis meis iratissimis Sex agnos immolaui*, &c. Theoc. in Char. dixit difficiles esse Musarum vias absque Ioue, id est, nisi Deus aspiret & iuuet.

Noua lux effulsit.

De insperata felicitate, si ue bonorum affluentia. Virg. Æneid. 9. & Æneid. 12. *Discussæ umbræ, & lux reddita menti est*, id est, lætitia, præsens consilium, & subita felicitas. Nox & tenebræ in Sacris capiuntur pro multitudine afflictionum, & malis ingruentibus. Cic. Recessus solis quasi tristitia quadam contrahit terram, accessus autem lætificat: etenim Oriente sole cælum videtur aperiri, sicut occidente claudi. Plaut. Persa: *Tace, stultiloque, nescis quid instet boni: Nequicquam tibi fortuna faculam luciferam allucere volt.*

Nodus inest.

Robur & firmamentum. Ductum ab arboribus, quæ, qua parte sunt nodosę, difficulter cuneis perrumpi possunt. Æneid. 10.

Primus Abantem
Oppositum interimit pugnæ nodúmque morámque.

Cælo animum ferre.

De iis qui magna de se prædicant, séque inaniter venditant. Æneid. 10,

Dixerat ille aliquid magnum, vímque affore verbo
Crediderat, cælóque animum fortasse ferebat.

Alludit ad illud: Cælum manibus contingere. Virgilio hæ hyperbolæ sunt perfamiliares. Æneid. 11. *& cælum territat armis.* Et, *Non replenda est curia verbis, Quæ tutò tibi magna volant.* Item, *Proinde tona eloquio, solitum tibi.* paulò post: *An tibi Mauors Ventosa in lingua,* &c. Hæc Turnus in Drancem lingua in concilio pollentem, cætera imbellem. Sic Thersitæ loquacitatem castigat Vlysses Iliad. 2.

Caniciémque sibi, & longos promiserat annos.

Stultorum est, ea sibi promittere, quæ in nullius hominis manu sunt, sed à Deo pendent, vt multos annos, cùm ne de hora quidem certi simus. *Virg.*

Animo nunc huc, nunc fluctuat illuc.

Ancipitem hominis animum & consilij incertum indicabimus hoc *Virg. vers.* 11. ex *Aeneid.* quo expressit verbũ Græcum μαρμαίζω, quod est, in diuersas partes consulere, solicitè cogitare.

Aufidus Hadriam retrò fugit.

Hoc Virgilij Æneid. 11. admonet Seruius efferri de re neque verisimili, neque consistente. Alludit ad paroemiam, Sursum versus sacrorum fluminum feruntur fontes: cùm præposterè hoc fieri velit significare. Aufidius amnis ex montibus Hirpinis & Canusium præterfluit.

Nullum cum victis certamen & æthere cassis.

In eos qui victos aut vita functos insectantur, & lacerant. *Aeneid.* 11. Idem innuit Planci sententia, Cum mortuis non nisi laruas luctari.

Ἐντὸς τῶ βέλους.

Intra telorum iactum. De iis qui periculis obnoxij possunt videri. Sic qui in tuto consistunt, ἔξω τῶν βελῶν, extra telorum iactum esse dicuntur. Virg. ibidem, *Iámque intra iactum teli progressus vterque Constiterat.*

Niuis ritu.

Χιόνος δίκλω. Ibidem, *Fundunt simul vndique tela*
Crebra, niuis ritu: cælúmque obtexitur vmbra.

Fulminis in morem.

Hac hyperbolica collatione atrocitatẽ rei alicuius amplificant etiam hodie Celtæ: *comme la foudre.* Ibidem, *Excussus Aconteus*
Fulminis in morem, aut tormento pulueris acti.

Siluis feras agitare putasti.

Facetus ibidem iocus est in hominem, qui iis armis instructus in pugnam cum aliquo descendit, quibus faciliùs terreri possint feræ quàm bellatores. Idem vulgò Celtæ vsurpant.

Tollitur in cælum clamor.

Hac hyperbole idem vtitur, 10. 11. 12. alibi sæpè, imitatus in ea Ennium lib. 17, *Tollitur in cælum clamórque exortus vtrisque:* & Hom. Iliad. 1. 5, φωνὴ δ' εἰς αἰθέρ' ἵκανεν.

Alterum contingit, alterum negatur.

Æneid. 11, *Voti succedere partem*
Mente dedit, partem volucres dispersit in auras, id est, negauit, in ventum abire iussit, frustrà orauit. Erit vsui, quoties è duobus naturę beneficiis alterum contingit, alterum recusatur: vt si cui forma, opes, generis splendor, negata sint, adsit ingenij laus, & retro.

Hactenus habui, potui, fui.

Desperantis formulæ, auctoribus vsitatiss. Virg. Æneid. 2, *fuimus Troes, fuit Ilium & ingens Gloria Teucrorum.* Item, 11, *Hactenus Acca soror potui.* indicat Camilla se iam ampliùs non posse quicquam. Item 4, *Vixi & quem dederat,* &c. Terent. Heaut. *Imò habui Chreme.* Cicero significans coniuratos extremo supplicio affectos esse, *Vixerunt,* inquit Eurip. Hecuba: κἀγὼ δὸς ὧν ποτέ.

In te omnis domus inclinata recumbit.

Virg. 12. De eo cui tota domus innititur, quem familiæ columen vocat Terent. Phormione.

Inferos cælo miscere, & terram mari.

Pro omnia perturbare, confundere, nihilque non facere. Virg. 12.
Non si tellurem effundat in vndas
Diluuio miscens, cælúmve in tartara soluat.
Ipsum etiam simplex verbum miscere eodem sensu vsurpant auctores.

Dextera nec tua te graiũm fortissime Creteu
Eripuit Turno.

Quoties denotabimus fortissimos quosque in bello cadere, quos sua virtus & armorum fiducia sæpe fallit. Virg. ibid. Dexterã pro potẽtia accipiũt ferè semper sacræ literę.

Onus Atho grauius sustinere.

Athus Thessaliæ, vel, vt alij volunt, Thraciæ eminentiss. quippe qui in trecenta vsque stadia vmbram eiaculetur: cuius incolæ in vertice solem orientẽ tres horas priùs cõcipiunt, quàm maritimis regionibus proximi accolæ: nõ mirũ ergo si in prægrauis põderis significationẽ trahatur.

Hercules.

Varro testatur omnes Hercules dici posse, qui res magnas gesserint: atque id vulgari consuetudine etiam Celtæ vsurpant.

Ioues, Iunones.

Omnes regum primogenitos, Ioues appellari: & omnes reginas regum primogenitas, Iunones: vbium cõditores, Saturnos, auctor est Xenoph. in Æquiuocis.

Οὐκ ἄνευ θεοῦ.

Auctoris summi omnipotẽtiam, & in humana imperiũ illa testantur: σὺν τῷ θεῷ πᾶς καὶ γελᾷ καὶ ἁδύρεται, cũ Deo quisque flet & ridet. εὐ θεῶν ἄτερ, non sine Diis, Pind. Pythiis 5. *Non sine Dis animosus infans*, Hor. Od. 3, 4. *Ponúntque ferocia Pœni Corda volente Deo*, Virg. Æneid. 1.

Magnus.

A rerum gestarum magnitudine multi nomen meritò inuenerunt, vt de fortissimo Troianorum Virg 6. *Hectoris hic magni fuerat comes.* De Alexandro, Pompeio, Carolo testis fama publica & libri omnes.

Diuinus, Deum fieri.

Cic. epist. 1. ad Q. fratrem: Nam Græci quidem te ita viuentem intuebantur, vt quendam ex Annalium memoria, aut etiam è cælo diuinum hominẽ esse in prouinciam delapsum putent, id est, hominem ex Deo natum, & singularibus donis, quę in quosuis non cadunt, præditum. Plato in Menone, ait Lacones virum bonum laudantes dixisse, θεῖος ἐστὶ ἀνήρ.

Contrahit & demittit animum.

Dolet, tristatur, animum deiicit. Cic. eadem epist. Dicitur tralatè animus contrahi per ἀλογον συστολὴν, & quasi in

in an-

in angustum adduci, quando ingratam rem auersatur. tum enim reuera cordis villi constringuntur. Contrà dicitur effundi, cùm iucunda & bona quæ offeruntur, quasi expansis villis excipere conatur. Sic demittitur animus eodem modo quo caput, vbi quis tristis incedit. *Cic. pro Cluent.* At C. Fabricius à subselliis demisso capite discesserat.

Mutuum sumpsisti.

Etiam hodie in fures dicitur. *Sueton. in Cæsare.* 51, Aurum in Gallia effutuisti: hîc sumpsisti mutuum, id est, Quod aurum hîc ex ærario sumpsisti mutuum, nempe vt fures solent nunquam reddituri, hoc in Gallia turpiter cum magnatum feminis insumpsisti.

Fuci.

Qui ex sudore & sanguine aliorum sua comparãt commoda, suis indulgent voluptatibus. Fuci enim, apum laboribus ac melli insidiantur. *Plinius nat. hist. lib.* 11. *c.* 11, Fuci, *inquit*, sunt sine aculeo, velut imperfectæ apes, serotinus fœtus, & quasi seruitia verarum apum. hos pestilentes apibus dicit, quòd nihil operantes absumant aliarum apum industriam.

Nouus homo.

Nulla maiorum commendatione, aut imaginibus claros, sed rebus præclarè gestis nobilitatos, nouos homines dixerunt. Appianus, Romani eos vocant nouos, non qui ex maioribus, sed qui ex sese claruerunt: vt contrà, Gentiles homines, linguæ vulgares dicunt, à gentis origine, quorum maiores seruitutem non seruierint, nec capite deminuti sint. Nec enim minùs profectò noui, quàm antiqui gentiles laudandi, si recto pede rectáque via huc ad honores perueniãt. Illi siquidem alienis quasi plumis ornati incedunt, hi suis virtutibus: illi, vt hedera & vitis, alienis nituntur adminiculis: hi, vt trochus piscis ipse se dicitur & concipere, sic primi sunt generis, nominis, honoris, auctores suis posteris. Apud Romanos enim infame nouorum hominum erat vocabulum, Ciceroni nõ semel obiectum, & à Sallustio nominatim probro datum, quòd homo nouus Arpinas esset, ac reperticius, accitus, & paulò antè vrbi Romæ ciuis insitus. Sed vtinã hac ętate omnes Ciceones haberemus, qui labore, industria, eloquentia, ingenio sibi aditũ ad honores cõsequẽdos patefacerẽt. Plinius

vocat, subitas imagines, & nouam nobilitatem, quæ, cum crescat ipsa, & ascendat per se, propiùs ad eam laudem absolutionis videtur accedere, quàm sanguis antiquus, putidus & putrefactus vetustate, vt etiam dixit Gregorius Nazianzenus in hanc ferè sententiam:

Probrum est malum vocari, non ignobilem:
Genus est eorum qui diu sunt putridi.

Asperius nihil est humili, cum surgit in altum.

Hic Claudiani versus prouerbij vice frequẽter celebratur, cui concinit tritissimum illud dictum, Honores mutãt mores. Nec dissimilis est versus vetustissimus, Cùm surgũt miseri, nolunt miseri misereri.

Lapides ad filum.

Basilius ad nepotes cap. 6. iubet ad honestarum artium præscriptũ, mores & studia nostra applicari & corrigi, perinde quasi lapides, iuxta Doricum prouerbium, ad filum vel Lesbiam regulam dirigentes, καὶ (inquit) πρὸς διαγραφὴν παρεμίαν, τὸν λίθον ποτὶ τὸν ἀπάρτον ἄγοντας. Extat trochaicus apud Plutarchum, in libro de Profectu, eiusdem sententiæ, πρὸς σάθμα πέτρον πίδεσθαι, μὴ πρὸς πέτρᾳ σάθμιον, id est, lapis amussi est applicandus, non amussis ad petram.

Mente agitare coquos.

Speciem habere videtur prouerbij, atque in eos detorqueri posse, quibus semper animus, iuxta Comicum, est in patinis; quíque nulli rei præterquam vino & frugibus perdendis nati sunt, & qui semper cœnas atque coquos mente agitant. *Basilius.*

Pythiæ Mysij talenta.

Prouerbij speciẽ habere videtur, & illi confine esse, Tantali talenta, Crœsi opes. Dicitur enim vtrunque de immensis opibus. *Basilius.*

Ἀρχιλόχου ἀλώπεκος.

In eos dici existimo, qui pro re nata consilium expeditissimè capiunt. Vide suprà Archilochia vulpes.

Mathusalæ viuacitas.

Mathusalę viuacitas prouerbij vice habetur, de qua meminit quintum caput Ἰωὴλ, & Basilius Magnus ad nepotes, sub finem, παρ' ἡμῖν μαθουσάλα.

Obsonare

Obsonare pollucibiliter.

Plautus pollucibiliter in Mostellaria, & pluribus aliis in locis, pro opiparè vsus est. Nam de esculentis & poculentis, Herculi decimam dabant: idque polluceri: &, consecratum quod fuerat, polluctum dicebatur. Camer.

Ἀτερπωλός.

Hom. Iliad. φ, ἥρως ἀτερπωλὸς ἐπὶ θεμιστοῖσιν ἔην. Hoc idem tribuit Timocrates apud Athenæum Larensino conuiuarum principi.

Grauistellus.

Plautus licentia vsitata sibi in fingendis nominibus in Epidico, alluśit ad pondus telluris, quod dicitur ab Homero Iliad. σ. & Odysseæ υ, ἄχθος ἀρούρης, atque ita iocatus est in obesum. Sed quis est hæc mulierecula, & illic grauistellus qui venit? Sex. Pompeius, hunc locum in Graueśtello adducere videtur. *Camer.*

Obsipat aquam.

Plautus in Cistellaria, *Obsipat aqualam, aspergit:* id est, recreat me. Qui enim exanimanrur, ij aqua frigida recreari solent.

Ingratijs, velim, nolim.

Cùm contra sententiam animi nostri fit aliquid. Plautus in Curculione, *Tamen est eundum quò imperant ingratiis.* pro ingratis, id est, inuitis, vt gratiis grati. In Rudente: *Has hirundines ex nido vult eripere ingratiis.* In Milite glorioso: *Imò vi atque inuitam ingratiis, nisi voluntate ibis, rapiam te domum.* Non dissimilis est apud Græcos, præsertim historiographos, crebra hæc loquendi formula, ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι: cùm quis alieno arbitrio tractatur, nimirum violentè, id quod in bello accidere solet. *Camerar.*

Ἀπτυστί.

Ductim aduerbium, Priscianus ex Plauto in Curculiõne annotauit & interpretatus fuit ἀπτύστι, quod significat in bibendo auiditatem & copiam, id est, vno spiritu: vt notat Camerar. Lena apud Plautum:

Inuergere in me liquores tuos Sino ductim.

Ossa atque cutis.

Prouerbialis hyperbole de macilentia. Plautus in Capt.

Marceſco, conſeneſco & tabeſco miſer.
Oſſa atque pellis ſum miſera macritudine, &c. *Camerar.*

Κωμῳδεῖσθαι.

Priſcis temporibus de comœdiæ licentia κωμῳδεῖσθαι vulgò dixere eos, qui probris inceſſerent: nam hi nominatim aut improbos aut inimicos ſuos perſtringebant: principum etiam virorum vitam & mores reprehendentes: hodie dicuntur Satyrici.

Sumptus cenſum ne ſuperet.

Et hoc peruulgatum eſt omnibus gentibus, Italis maximé. Anteraſtilis Adelphaſio ſorori ſuæ in Plauti Pœuulo: *Pro herili*, inquit, *noſtro quæſtu ſatis bene excornatæ ſumus. Non enim poteſt quæſtus conſiſtere, ſi eum ſumptus ſuperat ſoror. Eò illud eſt ſatin' ſt ſatis, quod ſatis eſt, habitus plus quàm ſat eſt.* Hæc prouerbialis & planè aurea eſt ſententia, quanec inuenimus emblema pulchrius, vt quæ coërcet ſtudium voluptatis, & vitæ ſuauis ac delicatæ, & in primis ſumptus immodicos: ad quos cùm opus ſit pecunia, celeriter obruuntur debitis ſeruientes cupiditatibus ſuis.

Vlyſſes.

Plautus in Pſeudolo, Vlyſſem Simonis ſeruum Pſeudulum totum ex mendaciis atque dolis compoſitum vocat. *Viſo*, inquit Simo, *quid rerum meus Vlyſſes egerit: iam ne habet ſignum ex arce Ballionia.* Idem paulò pòſt: *Superauit dolum Troianum atque Vlyſſem Pſeudulus.* Vlyſſem enim Homerus vbique callidum, aſtutum, vafrum, verſutum ac diſſimulantem ſimulantémque fingit.

Liuor ſumma petit.

Eſt ea inuidiæ natura, vt ſumma & excellentia petat. Ouid. lib. 1. de remedio amoris: *Liuor ſumma petit, perflant altiſſima venti.*

Viuis fama negatur.

Rarò accidit, vt viuentes famam conſequantur, iuxta illud Martialis: *Eſſe quid hoc dicam, quòd viuis fama negatur:* quo vtemur quotieſcunque viui merita laude fraudantur. dies enim fatalis, ſiue mors, de ingeniis rectiſſimè iudicat: nam multa, & præcipuè metus vel inuidia impediunt, quo minus rectè de hominibus, dum viuũt, iudicetur: poſt mortem

mortem verò iudicia liberiora & ſinceriora ſequuntur. Sic Propert. lib. 3,

At mihi quod viuo detraxerit inuida turba,
Poſt obitum duplici ſœnore reddet honos.
Omnia poſt obitum fingit maiora vetuſtas:
Maius ab exequiis nomen in ora venit.

Tenebras inducere rebus.

Tenebræ per tranſlationem pro cuiuſcunque rei obſcuritate. *Quintil. Cic. & alij.* Quod dicitur & *Tenebras obducere*: Itẽ, *nubes inducere*, id eſt, obſcuritatem afferre.

Ἀλαζών.

Alazones Græco prouerbio dicuntur oſtentatores, vani, arrogantes, ſuperbi, gloriatores, iactabundi, inſolentes, præferoces, & vltra modum vſitatum elati, qui plura promittunt, quàm poſſint præſtare. Plautus: Ἀλαζὼν *Græcè huic nomen eſt comœdiæ. Id nos Latinè glorioſum dicimus.*

Δίκλω ζυγοῦ.

Hoc Pollucis ad Commodum Cæſarem dictum admodum vulgare, Libræ in morem, locum habet ſuum ac proprium, quando admonemus, vt res expendens ac librans examine, in neutram partem plus iuſto propendeat, nec à recto deflectat. Eáque virtus principibus ac iudicibus aptiſſima & accommodatiſſima eſt, quorum vita omnis & actiones in omnium hominum cõmodis tuendis cernuntur potiſſimum. qua ſi præditi ſint, virtutem omnium facilè principem conſecuti ſunt, qua & cæteros vincent, & ſeipſos.

Leo in luſtro.

Dauid leones in luſtro vocat, inſidiantes inopi, & rapientes pauperem, trahentéſque in retia. Hi ſunt illi Gigantes in terra, Nephilim dicti. Hi ſunt Horei, Raphaim, Emim, Enakim, & Nimrodi poſteri.

Villani.

Gallicæ nobilitatis vulgus villanos, viles dicũt, ignominioſo vocabulo, cuius tamen verbi etymologiã ac notionẽ ipſi ignorãt. Villani enim ſunt omnes, q gẽtiles homines, id eſt, ingenui, ab ipſa gentis origine non ſunt: adſcriptitij

tamen à villa dicti, quod villę ac colonariæ conditioni addicti aut ipsi sint, aut eorum maiores fuerint. Talia multa sunt verba gentilium, veraéque ampullæ, eriam in colonos ac proximos, quos suos & amicos ac fratres ac vicinos iustius salutarent. Sed id vitium est superbiæ.

Cursu præuertere ventos.

Virgil. 7. Æneid. sub finem, & duodecimo, hyperbolicè summam celeritatem significat.

Viuite, valete.

Renunciantis sunt, non, bene precantis. Valerius Catullus:

Cum suis viuat, valeáque mæchis. Virgil. in Pharmaceutria: *Omnia vel medium fiant mare, viuite sylvæ.* id est, valete: Quale est Tibullianum illud: *O valeant sylvæ, deficiántque canes.* Et apud Terentium: *Valeant qui inter nos dissidium uærunt.*

Fata viam inuenient.

Aptè in paræmię speciem detorqueri póteſt, quoties indicabimus, citra nostram industriam & consilium, diuina prouidentia, ineuitabilia discuti, aut certè mitigari. Virg. 3. Æneid. *Fata viam inuenient, aderítque vocatus Apollo.* Reiectio denunciationis tristis est, cui opponit fatorum prouidentiam, & præsentem numinis opem, quod inuocatum, obscenam famem est mitigaturum.

Aderit vocatus Apollo.

Hoc quoque vtimur, quando ostendimus Deum inuocantibus adesse, & omnia aduersa mitigare: is enim ἀποτροπαῖος καὶ ἀλεξίκακος dicitur. Idem Georg. 4. *Auditque vocatus Apollo.* Ad quod Ouidius visus est allusisse cùm ait: *Sæpe Iouem vidi cùm iam sua mittere vellet Fulmina thure dato sustinuisse manum.*

Rex Iupiter omnibus idem.

Huius etiam hemistichij vsus frequens est, cùm deum sua se æquitate exitum cuiusque rei permissurum fatis, neutrarúmque partium studia secutúrum denotamus.

Volat.

Omnia, quæ magno impetu feruntur, aut immittuntur, volare dicimus metaphoricè, vt famam volare dixit *Virg. Aeneid.* 3. 8. 11. Et volatile ferrum, *Aeneid.* 4. & 8. appellauit decenter sagittam quæ arcu impulsa celeriter fugiat.

Oculis

Oculis limis & taurinè tueri.

Est odientis signũ, vt inquit Plato. *Nicand. in Alexiphar.* Ἀξὲης δὲ κέρεσς ταυρηδὸν λοξὸν ἰδοῦσαν, taurinúmque tuens obliquo lumine. Vnde toruæ, bouis epitheton apud Virgiliũ, quòd præcipua frontis asperitas in hoc pecore appareat. Vnde toruitas, vt Pompeio placet, quasi taurorum acerbitas, ducta. *Virg. 6. Aeneid.*

Talibus Aeneas ardentem, & torua tuentem
Lenibat dictis animum. Vbi nomen pro aduerbio toruè.

Toscani.

Hoc nomine apud Venetos censentur præposteræ, & nunquam satis damnatæ Veneris sectatores.

In suo regno esse.

Hoc frequens adhuc hodie in Gallici populi ore versatur, cùm dicunt, *Il est en son royaume.* Nam plerunque agricolæ sibi regum fortunas superare videntur, cùm illis proprio agello frui licet, procul negociis, procúlque discordibus armis. Huc pertinet poëtæ illud, *O fortunatos nimium, bona si sua norint, Agricolas.* & itẽ Horatij illud: *Beatus ille qui procul negociis,* & quæ sequuntur, quæque Cicero in libro de Senectute, in laudem rei rusticæ persequitur. Apud quem & illud in Oratore metaphoricè legitur: Nisi hîc in tuo regno essemus, non tulissem.

Quo fata trahunt, retrahúntque sequamur.

Cùm significamus, necessitati fatali parendum esse: etenim quod fatis semel placuit, id nemini licet euitare. Virg. 5 Æneid.

Nate dea, quò fata trahunt retrahúntque sequamur.

Porrò autem quam necessitatem dicat, aut quæ fata innuat sequenda, addit, *Quidquid erit, superãda omnis fortuna ferendo:* consulit Nautes Æneæ præsentem necessitatem boni consulendum: & in aduersis, cõtra ea quę euitare nequeas. optimum remedium esse tolerãtiam dicit, qua quidem superatur omnis aduersitas: non læditur is, qui contemnit: proinde vincit.

Ruit cælo nox.

Abiit Homeri hemistichium in prouerbium, ὄρμηεν δ' οὐρανόθεν νύξ. non de nocte naturali, sed cùm lux diei oculis mortalium nubibus subtrahitur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Salue æternùm, æternúmque vale.

Verbum hoc manſit etiam in vulgi vſu, ſumptum à vetuſtate, quę mortuos ita ſuo more ſalutabat: Salue & vale. non quòd ij valere, aut ſalui eſſe iam poſſent, ſed quòd ab eis ſemel recedebant, quos ampliùs viſuri non erant. Virgilius Æneid. 11, *Salue æternũ mihi maxime Palla, Aeternúmque vale.* Anchiſes Æneid. 2. de ſe deſperatum eſſe volens ſignificare, alludénſque ad hunc morem: *Sic, ô ſic poſitum affati diſcedite, corpus.* hoc eſt, Iterum atque iterum conclamate, Vale extremum.

Conclamatum eſt.

Solebant corpora aqua frigida ablui primùm, quòd vitalis ſpiritus incluſus nõ rarò fallere ſoleat, deinde per intervalla ter conclamare. quòd ſi ne tum quidem ſpiritus ſe proderet, quaſi rebus deſperatis, rogo imponebantur. Hinc in parœmiam abiit, Conclamatum eſt: cùm ſignificamus, nihil ſupereſſe ſpei. Itaque iubet Anchiſes apud Virgilium ter ſe affatos, è Troia faceſſere.

Miſerebitur hoſtis.

Hyperbole prouerbialis eſt apud Vig. Æneid, 2. Non enim temerè hoſtis commouetur miſericordia. Argumentum à maiori ductum: ſi hoſtes miſerebitur, multò iuſtius Troiani & liberi.

Sanguis meus.

Italæ mulieres hanc blandam eloquutionem adhuc hodie retinent: pueris enim cùm blandiuntur, ita eos compellant. *ſangue mio.* Et Virg. Æneid. 2, *Proÿce tela manu, ſanguis meus.*

Ad ſidera vſque notus.

Virgil. Buc. *Daphnis vſque ad ſidera notus.* Hyperbolicè, id eſt, percelebris. Cuiuſmodi ſunt & illa,

Imperium Oceano, famam qui terminet aſtris.

Imperium terris, animos æquabit Olympo.

Nam ſidera, aſtra, olympus pro eodem iſtis in locis accipiuntur.

Paganus.

Apud Romanos, gentem illam Martiam, quicunque ſacramento militiæ ſoluti eſſent, Pagani, in eorum odium, quaſi ruſtici appellabãtur: reliqui verò ſtipendia facientes, Milites

Milites honeſto nomine cenſebantur. Hinc apud Iuriſconſultos, Teſtamentum paganum, quod à paganis ſecundum obſeruationem iuris communis fit, & militare, quod iure & beneficio militari conditur: vt Inſtitut. de militari teſtamento traditur: & ſimpliciter in Pandectis, eodem titulo: Pari ratione maiores noſtri rectè Paganos dixerunt, quicunque militiæ Chriſtianæ addicti nõ eſſent, exceptis Iudæis, qui ſuo nomine ſatis premuntur.

Arte Pelaſga.

Virgilius 2. Æneidos, pro fraude planè Græca duobus in locis vſus eſt:

Ignari ſcelerum tantorum, artiſque Pelaſgæ. Et,

Ille dolis inſtructus, & arte Pelaſga. Pelaſgi autem populi ſunt Græciæ vetuſtiſſimi qui ex Arcadia oriundi, & à primo Arcadiæ rege nomen adepti, indifferenter pro quibuſuis Græcis accipiuntur.

Vas vacuum detergere.

Hoc prouerbiali figura videtur dici à Theocrito in Syracuſiis: *μή μοι κατεὰν ἄτομα ξῇς.* id eſt, ne mihi vas vacuũ detergas, de eo, cuius offenſionem ac iram contemnimus, quémque nobis, etſi velit, tamen nocere non poſſe exiſtimamus. Eraſmus noſter comminantis, aut timentis alapam, eſſe ait, ſed tamen in medio relinquit.

Cyclaminum effodias ad Halenta.

Cyclaminum ex Halenti fluuio effodere prouerbiali figura iubebantur, qui craſſa pituita laborarent, atque inde craſſo ſenſu præditi erãt, vt cerebro rectius valerent. *Theocritus.* De Cyclamino & eius viribus Gal. lib. 7. Simplic. medic. Dioſcor. lib. 2. cap. 158. Sententia igitur hæc eſt: Pete tibi alicunde remedium quo cerebrum purges, vt rectius mente valeas, iam enim inſanire videtis.

Nauigare per mare.

Idẽ Theocritus in Thyonico edyllio 14. Nauigabo, inquit, per mare. hoc prouerbio mediocritatem quandam ſignificans.

Canes nutrire.

Prouerbiale apud eundem poëtam in Viatoribus, in ingratos, qui magnis beneficiis affecti, malã gratiã referunt. Hi enim canibus & lupis conferuntur. Nam plerunque etiam læduntur ij, qui catulos luporũ enutriunt. De canibus

autem sumptum est ex Actæonis fabula: Nutri canes, inquit Comastes, vt te deuorent. Qui autē canem alit peregrinum, & in ingratum collocat beneficium, perdit operam.

Mala mens.

Apparet prouerbiali figura ab eodem Theocrito in Thyonico dictum fuisse, de malitia, quę dissimulari atque celari non potest, sed vltrò erumpit, ac se ostendit & prodit. Sic & apud Terentium est: *Mala mens, malus animus.* Moschus de amore fugitiuo: κακὴ φρένες ἀδὺ λάλημα. Οὐ γὰρ ἴσον νοέες καὶ φθέγξεαι· ὡς μέλι φωνά. id est, mala mens, dulcia verba. Non enim idem sentit, quod sonat: vox illi dulcis vt mel.

Calculum à linea mouere.

Idem in Cantoribus hoc vtitur prouerbio, sumpto à ludo calculorum, in quo vnus certus calculus, quem regium vocant, in sua linea immotus aduersatur, neque inde mouetur, nisi in extremo discrimine. Cùm ergo significatur quispiam omnia experiri, neque quicquam intētatum relinquere, tunc is prouerbiali figura, calculum à linea mouere dicitur, quasi dicas, extrema ipsum conari.

Lychnus in Prytaneo.

Idem in Piscatoribus taxans iudicum Athenienſium auaritiam ac rapacitatem: Lychnum in Prytaneo, inquit, Asphalion semper prædam habere ferūt: h.e. venales habere sententias iudices: & sicut piscatores piscibus capiēdis vnicè intenti sunt, ita iudices vndecunque captant largitiones. Quid faciat aliquis miser piscator aliud, qui de nocte vigilat, nec facilè dormire potest, quàm vt de sua piscatione & præda cogitet, cùm Lychnus in Prytaneo, id est, iudices Athenienses, semper prędam, largitiones & munera adpetant? Hæc illis venatio, & captura piscium est. Cùm igitur de præda sollicitè cogitantem, somnus me tādem oppressisset, accidit vt, sicut canis de offa, sic ego de pisce aureo somniarim. Fuit enim in Prytaneo, quod Pausanias testatur in Atticis, πῦρ ἄσβεστον, id est, perennis ignis. Erat autem Prytaneum Athenis domus publica, vbi benemeriti ciues sumptu publico alebantur: & conuenire seniores, atque iudicia exercere solebant, dictum quasi σιτεγὸς ταμεῖον, id est, granarium ciuitatis. Eum locum semper prædam habere, Asphaē

Asphalion ait. Fuit & in arce Athenis Lychnus, teste eodem Pausania, ex auro à Callimacho ea arte fabrefactus, vt cùm semel oleum infunderent, toto id anno sufficeret, neque ante eundem diē anni completi aliud infundere opus erat, quamuis continuos dies ac noctes is arderet.

Conando Græci Troia potiti sunt.

In Syracusiis anus dixit: Conando Græcos Troia potitos fuisse, & omnia perfici conando, qua prouerbiali figura significatur, conando, & experiendo, quantumuis etiam ardua, perfici posse.

Fac nidum vnum vna in arbore.

Habetur in Eidyllio 35, & frequens hodie in populi ore versatur, quum fit sermo de non temerè mutandis veteribus amicis. Amicos enim subinde nouos amplecti veteribus neglectis, turpe est. Inconstantia in amore nihil crebrius, neque vulgarius est in communi vita πολυφιλία, id est, subinde mutare amicos, veteres fastidire, & nouos amplecti: id olim perinde probrosum atque infame habebatur, vt si qua mulier subinde alios atque alios viros admitteret.

Sternutauerunt amores.

Ex Thalisia Theocriti apparet prouerbiale dictum fuisse, quòd aliqui de signo bono, alij de aduerso & malo intelligunt. Amores sternutauerunt, hoc est, sternutando signum præbuerunt, quòd esset amaturus, ipsum euenit.

Bilis in naribus.

Idem in Thyrside de Pana: Est amarulentus, inquit. Æpolos, & illi semper acerba bilis in naribus sedet. Prouerbiale, de homine bilioso & iracundo. Qui abundant flaua bile, iracundi sunt. hic enim humor mobilis est, & acutus: quare facilè irritatur & efferuescit.

Ne aceti quidem satis.

Milon apud eundem in Operariis: Ἐκ πίθω αὐτλεῖς ὄλλυ, ἐγὼ δὲ σ' ὄχω ὄχ' ἄλις ὄξος. E dolio tu quidem hauris, sed mihi vix sat aceti est. Prouerbiale, in eum qui extremè inops est, & vicissim antithesis eius, Diues & abundans, atque è pleno dolio vinum hauriens. Quasi dicat, Amor non conuenit homini pauperi, & mercenario, sed diuiti, viuenti in ocio, luxu atque omnium rerum abundantia.

Cælum, menses & annos efficere non desiit.

Prouerbium est, quo significatur adhuc superesse spem, & nondum omne tempus quod melioris fortunę solet occasionem adducere, exactum esse. *Theocr. in Charitib.* Neque adhuc cælum motu suo menses & annos effiecre desiit. id est, Erunt adhuc tempora, cùm res magnæ ab Hierone atque aliis principibus gerentur, quæ materiam scribendi suppeditabunt.

Canis etiam Hecate terretur.

Hoc quoque passim vtimur & vsu compertum est, canes etiam ferocissimos & audacissimos luna atque nocturnis spectris admodum terreri, tremere, atque ad homines se fuga recipere, & intra crura hominum se abdere. Hinc Theocr. in Pharmaceutria dicit, & ad Hecaten subterraneam catulos tremere.

Horis consecratus.

Quicquid venustum, gratum, & tempestiuum veniret, id horis consecratum ferebant. Prouerbiale igitur, de re valde venusta & iucũda est, quod idem in Thyrside, poculum Horarum in fontibus collutum esse dicit, ὥρῃσιν πεπλύσθαί νιν ὀπὶ κράνεσι δοκεῖς.

Carmen deductum.

Virgilius in Sileno: *Deductum dicere carmen*, dixit pro tenui, exili & humili dicendi charactere, velut Eidyllia, hoc est, exiles & separatæ imagunculæ, quales ad vsum obsignandarum literarum in gemmis aut auro sculpi solent, translatione petita à lana. *Quinct il. 8, 2. Macrob. Saturn. 6.* Et similiter vocem deducere, tenuem & tinnulam reddere, vt pleniùs testibus ab eo citatis probatur. Hinc deducere, pro imminuere & detrahere, vnde & deductio pro imminutione, Pediano Asconio auctore.

Comastes.

Vox est Eidyllíorum scriptoribus vsurpatissima, qua etiam passim vtimur, pro his qui cantu puellis blandiuntur, & earum amorem captant. Introducitur à Theocrito Eidyllio. 3. amator quidam Amaryllidis puellæ amore incensus, quem Comastem vocat Lucianus in amoribus.

Totus saxeus.

Prouer-

Prouerbiale in hominem durum, immitem, & omnino inexorabilem. *Idem Theocr.*

Orimalides cum Acylis ne contuleris.

Est hoc prouerbiale apud eundem in viatoribus, quod magnam dissimilitudinem, & iniquam comparationem significat: Lacon: ἀ δὲ γὰ ἐσὶ᾽ ἀκύλις ὀρειμαλίδες. id est, Neque agrestia poma cum Acylis, scilicet æquaueris. Acyla autem fructus, siue nux φηγὸς arboris, similis nuci fagi. Dioscorid. lib. 1. cap. 26. Orimalides poma montana, ab ὄρος mons, & μῆλον pomum.

Prouocat & vincitur.

Plerunque fit vt prouocans vincatur. Menalcas apud eũdem Theocritum prior prouocat & deligit iudicem: prior incipit, & vincitur. Itidem Lacon: Hoc verbum hodie in populi ore versatur.

Cyclopica musica.

Νυκτιπόλοι, & qui nocte vagantur: tunc enim cùm cibo potúque distenti sunt, eorum cyclopica musica & tetræ vociferationes præcipuè exaudiuntur. Euripides in Cyclope indicat, qualis eius sit musica, ἆδε τοι δὴ παρὰ κλαίουσι σιωπαῖται ἐμοῖς ἄμουσα.

Carmen Lytiersæ.

Lytiersis filius nothus Midæ, in Phrygia dicitur habitasse, qui cũ esset agricola & laudatissimus messor, hospites prætereuntes conuiuio primum excipere, ac deinde cogere solebat, vt se in demetenda segete adiuuarent. Sub vesperum verò, cum illi labore defessi dormirent, tunc ipse capita eorum amputare, & trunca corpora vnà cum manipulis colligare solebat. Eum Hercules, ob hanc crudelitatem interfectum, in Meandrum fluuium abiecit. Hunc igitur Lytiersen, vt insignem messorem, alij in Phrygia messores carminibus celebrare solebãt. vnde Carmen Lytiersæ, dicitur carmen messorium, vel à messoribus decantari solitum. Erasmus noster ait, dici de carmine, quod quis non ex animo, sed coactus, caneret. Theocr. in Operariis: θᾶσσι δὲ χ̓ ταῦτα τὰ τῷ Διὶ λυπέρσα. i. Vide & hæc, quę sũt diuini Lytiersæ.

Aites.

Thessalica lingua αἴτης dicitur adamatus. Vox facta

videtur ab α particula priuatiua,& ἴτης, id est, ἀτιμὸς, quod seu proterum seu immodestum significat. Αἴτης igitur modestus, seu probus ac verecundus dicitur, quæ virtutes præcipuè ornamento sunt iuuenibus,& amorē conciliant. Præcipuum enim in conuersatione ac societate hominum condimentum, sal & vrbanitas. Theocritus.

Dij benefaciant vobis.

Denegantis, ac cum repulsa dimittentis hoc dictum est. Sicut item, cùm mendicum indonatum dimittunt, hoc dicere solent, *Deus benefaciat tibi.* Theocr. in Charitibus, eo vsus est, qui cùm carmine celebrasset Hieronem Syracusarum regem (quæ Theocriti patria fuit) nulla ibi gratia relata est. Quare hoc eidyllio conqueritur de ingratitudine regum & principum erga literas ac doctrinæ studia. Estque hęc communis & publica querela hominum doctorū & bonorum iam à multis seculis.

Tityo similis.

Tityus terræ filius, ea mole corporis fuisse perhibetur, vt stratus ab Apolline, apud inferos religatus, nouem iugera occupet. Ouid. 4. Metamorph.

Viscera præbebat Tityus lanianda, nouēmque
Iugeribus districtus erat. Theocritus in Dioscuribus de Amyco immani: χώρῳ ἐνὶ στενῷ πυκνῷ ἐναλίγκιος ἀνήρ. In loco angusto vir Tytio similis.

Diphilus: Diphilo tardior.

In segnes, & extra modum pigros in obeundis quæ semel fuerint iniuncta, dici solere, ex Ciceronis ad Q. Fratrē li. 3. affirmat Rhodiginus lect. 8, 45. Prouerbio locū dedit Diphili architecti tarditas, qui in perducendis ad finem operibus tardissimus fuit.

Nudum spoliare vestibus.

In Iob cap. 22. legimus, Nudum spoliasti vestibus. quod sanè fit si quando cuique exiguum illud, quod ei necessarium est, adimitur. Viues lib. 1. de Subuentione pauperum: Imò verò, inquit, minutū detrahitur pauperi, si habeat & spoliatur nudus. Venusta verborū pugna est, spoliare nudū, veluti, Festina lentè, infelix felicitas. Etiam huc pertinet hoc Menippi apud Lucianum in Mortuorū dialogis, quod non habeo, quinam auferas?

Seri

Seri & meti.

Dixēre Latini prouerbialiter, *seri & meti*, de spe & fructu consiliorum atque actionum. & *Salomon prouerbiorum cap. 22.* ὁ σπείρων φαῦλα, θερίσει κακά. *Osee* 10. Seuistis impietatē, iniquitatem messuistis. *Paulus secundæ ad Corinth. 9*, Qui parcè seminat, parcè metet.

Ἐν κεφαλαίῳ.

Summatim. Plautus sic variè expressit in Mercatore: *Quicquid est, ad capita rerum peruenit.* In Pœnulo: *Rem in pauca confer.*

In Milite: *Verba confer maximè ad compendium.*

Dionysius Areopagita libro de Ecclesiastica hierarchia capite primo, vocat summam συγκεφαλαίωσιν, quemadmodū etiam ἀνακεφαλαίωσιν dicimus, repetere paucis ea quæ antè dicta sunt. Idem δεξιολικώτερον dicit, pro fusius, latius & pluribus. Idem ibidem in contemplatione, vsus est, ἐν κεφαλαίῳ, pro quo Quinctilianus frequenter vti solet, in vnum. Plura de officiis docentium loquutus, discipulos interim in vnum moneo, &c. Item semel, & aliquando, breuiter.

Πῦρ ἡ σκώληξ.

Metaphora Salomonis est & Siracidę, cap. 7. pro excidio & vastatione. Nam & vermes corrumpunt ea quæ erodunt, & ignis correpta absumit.

Γλῶσσα δισή.

Duplex lingua à Siracide capite vigesimo octauo dicitur, quę modò hoc, modò illud loquitur: hæc est fallax & fraudulenta. Alibi πειτὴ pertusa & leuis dicitur: ea est obtrectationum, & ἐχθροποιὸς, quæ inter duos tertia se admiscet, & serit discordiam.

Strigilis.

Strigilis nomen ad vehementes obiurgationes & castigationes Siracides cap. 30. transtulit, quod stringendi significationem habet, & de equis dicitur.

Curiosus idem & garrulus.

Hoc adagio notatur vitium deterrimum curiositatis & leuitatis, in exquirendo aliena negotia, & dissipādo rumores. quæ est πολυπραγμοσύνη καὶ ἀδολεσχία. Nam germana inter se vitia sunt curiositas & garrulitas, teste vel Horatio:

Percunctatorem fugito, quia garrulus idem est.

Vtraque à Plutarcho copiosè refutatur. Et Plautus in Sticho, *Curiosus nemo est, quin sit maleuolus.*

De parua scintilla magnum sæpè excitatur incendium.

Siracides 11, ἀπὸ σπινθῆρος μικροῦ πληθύνεται αἰθαλία. Ex paucis verbis sæpè ingens malum.

Durate.

Donatus in Adelphis: Durare, verbum perferendis malis conuenit: quod etiam notauit Priscianus libro octauo de partibus: Eo iacentes animos spe lautioris vitæ erigimus. Virgil. lib. 1. Æneid.

Durate, & vosmet rebus seruate secundis.

Ludere operam.

In laborantem inaniter. Terentius in Phormione: *In illis opera luditur.* & Plautus in Pseudolo: *In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus.*

Ab aure reuinctos ducit.

In inuictæ eloquentiæ hominem, qui quo velit linguæ lenocinio auditores rapere & traducere possit. Vsus est Lucianus in Ioue tragœdo, alludens ad Herculis Ogmij catenam hominum auribus insertam, qua eos circunducebat, quæ satis nota est ex eiusdem Luciani opusculo.

Charontis cymba.

Hunc poëtæ fabulantur portitorem apud inferos esse, qui triente manes transportet, & in ripam vlteriorem exponat: & quoniam persuasum erat, neminem transuehi, nisi illius cymba, posse: Charōtis cymba in prouerbium abiit, pro morte et sepulcro.

Magis spectandum quid liceat, quàm quid expediat.

Allusio est ad Pauli dictum quod habetur primæ Corin. 6. & 10. Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt, conducunt & conferunt atque ædificant. Qui enim faciunt quidquid licet, huc citò delabuntur, vt faciant quod non licet. Nemo igitur quod suum est duntaxat quærat, sed etiam quod est alterius. Nam boni viri partes sunt, alienis inseruire commodis, potius quàm vtilitatis propriæ rationem habere, & nihil minus decet Christianum hominem, quàm

quàm Aspendium, quod etiam vulgò dicitur, agere citharœdum.

Solidæ petræ innitendum.

Hoc vtimur cùm significamus, non fortunæ, sed bonæ conscientiæ fidēdum esse, atque in sacræ ancoræ præsidio spem esse reponendam.

Annulus aureus in nare suilla.

Significantes quippiam non in loco factum dictúmve dicunt quidam: Annulus aureus in nare suilla: pro quo alij, In lenticula vnguentum. Habetur *Prouerb. cap.* 11, Circulus aureus in naribus suis.

Saul inter prophetas.

Vbi videmus aliquem indecenter alieno gregi admixtum, dicere solemus: En Saulem inter prophetas, aut corchorum inter holera. In 1. Regum cap. 10, Videntes autem omnes qui nouerant Saulem, quòd esset cum prophetis & prophetaret, dixerunt ad inuicem, Quænam res accidit filio Cis? Num & Saul inter prophetas? Respondítque alius ad alterum dicens. Et Cis pater eius: propterea versum est in prouerbium. Dicitur etiam in eos (*Erasmo auctore*) qui repentè sunt mutati.

Muli.

Mulus, ex duobus generibus mixtum animal, vt sit neutrum, sterilis, sarcinarum patiens & calcitrosus. Hi hodie nimirum muli dicuntur, qui professione sunt Christiani, vita & affectibus Ethnici; interim nec prorsus Ethnici, nec Christiani, recalcitrātes Dei gratiæ, diuitiis cæterísque cupiditatibus onusti, nullum pietatis fructum adferentes.

Sua cuique rei tempestiuitas.

Cùm omnia suo tempore fiant, & hic quæratur quid sit bonum, videndum est, ne id alieno tempore quæratur: vt enim inquit *Ecclesiastes cap.* 3, aliud serendi, aliud metendi, &c. sic aliud felicitatis, aliud infelicitatis tempus est. In hac vita, tempus est miseriæ, quod si quis in ea bonum quærit, perinde facit, ac si velit sementis tempore metere. Expectanda messis est, hoc est, futura vita: in quà non, vt in hac, pro iure regnabit iniuria, sed sola dominabitur iustitia & veritas, sublatis erroribus. Sed vitam illam non cu-

rantes, voluptati indulgent. Vulgò ita fertur, *Omnia tempus habent.*

Primum quodque verissimum est.

Tertulliani dictū est contra Ethnicos, quo vtimur cùm ostendimus Christianam doctrinam antiquiorē esse Ethnica, & historiam Mosaicam vetustiorem Græcis & Romanis. *Vtitur Philippus Bretanus in quadam epistola.*

Credimus, quæ coràm intuemur.

Vulgato sermone in Gallia, Iam credere dicimur, quæ coram intuemur, nihil etiam de euentu soliciti.

De malè quæsitis non gaudet tertius hæres.

Quoties iniustæ acquisitionis fit mentio: quam qui exercent, ita diuinitus puniuntur, vt familiæ eorū pessum eant, & opes eorum non diu permaneant, & hoc citò fiat, vt hæres non possit diu frui opibus iniustè partis.

Συρφετός.

Hæc vox Græcis vsurpatur in tanta significationis varietate, vt non solùm paleas & stipulas, sed et folia & virgulta vitium, ficuum & id genus alia significet. Itidem ἄχυρον: & inde metaphoricè sunt in crebro vsu pro vili plebe siue plebis fæce, multitudine promiscua plebis, vulgi, & omnis generis hominum, quam συρφετώδη ὄχλον dicimus, vilis sermo, ex vento sordes collectæ. & συρφετώδεις vocantur populares & plebij.

Ocia dant vitia.

Quia ignauus cùm per inanem suam spem est falsus, & inductus in egestatem victus, ad malas artes & multa flagitia & facinora solet impelli. Menander & alij.

Sceleri nunquam defuit ratio.

Ita nunquam desunt rationes speciosæ & probabiles, in quamlibet iniustis & nephariis conatibus. &, vt *Quinctilianus dicit*: Sceleri nunquam defuit ratio. Hæc est illa miserrima via, cuique in suis oculis speciosa, de qua *Salomon Prouerbiorum cap. 16*, Est via quæ videtur homini recta, & nouissima eius ducunt ad interitum. Sapienter hoc quoque à quodam dictum est: Malum videri interdum bonum illi esse, cuius animum Deus impellat ad exitium, qui proinde breui tempore extra exitium degat. vnde est illud Horatij: *Dicipimur specie recti.* & hoc vsitatum: *Suum cuique pulchrum.*

Cum diis ne contende.

Nulli cum superis homini contendere fas est,
Pro iure hanc litem nemo probare volet. *Theognis.*

Si solus sapias, nempe quis vsus erit?

Hæc sententia est frequentissima, sed ab auctoribus variè explicatur. Theognis sic:

Musarum interpres si quid sapientius vnquam
Nouerit, inuidia sit procul inde mala.
Nuncque alia inueniat, nunc monstret, plurima condat:
Si solus sapiat, nempe quis vsus erit?

Horatius ita: *Parum sepultæ distat inertiæ Celata virtus.* Huc videtur alludisse Terentius cùm ait in Phormione: *Non sat est tuum te officium fecisse, si non id fama approbat.* Simile est illud: Occultæ musicæ nullus est respectus. Quod auctore Suetonio Nero iactabat: cuius etiam meminit *Gellius lib. 12.* In eos, qui quicquid eruditionis vnquam comparauerunt, ita domi reconditum asseruant, vt dicas miseros homines sibi tantùm natos, imò cōtinuò inuideant, si quē viderint ad id aspirare, quo se cæteris præcellere persuasum habent.

Extra somnum.

Pro, re vera. *Sophocles &c.* Contrà, somnium narrare, dicuntur, qui rem futilem, inanem & nihili recitant. *Lucianus in diolog.* ὀνείρατά μοι λέγεις, somnia mihi narras.

Aliquando qui lusit, iterum ludet.

Crebris sermonibus à Græcis vsurpatur, ὁ ἅπαξ ποτε παίξας, πάλιν παίξει. Huic nō dissimile, Semel malus, semper malus. Aleatores autem multi quasi vi coacti, ita ne cupientes quidem abstinere possunt: tanta illorum ad ludendum est procliuitas.

Sperant omnes, quæ cupiunt nimis.

Huiusmodi voces antiquorum poëtarum, hodie sermone omnium celebrantur, ac vim prouerbiorum obtinent: Sperant omnes quæ cupiunt nimis, timent quæ nolunt. Et impensè qui amat, impensè idem odit nimis. Est enim vicinus amori, Omnique magnæ alicuius rei cupiditati, affectus. Omnisque cupiditas vehementior, magno motu im-

petúque ad eam rem quam cupit, ſpiritus ſanguinémque impellit. Atque hinc, id eſt, ex huiuſmodi motus ratione natum arbitror, quod aiunt, Sperare omnes quæ cupiunt. Spes autem & metus vt nos afficiunt, Lucianus eleganter & verè ſcripſit in Charonte, ſiue contemplantibus, & in Pſeudomante.

Amantes amentes ſunt.

Affectus animi, vt ægritudines ferè omnes quæ calore nimio corpus accēdunt & commouent, omnes pro motionis ſuæ vehementia, ſtultitiam, delirium, & furorē faciunt. Ex vulgo pronunciatur, Amantes amentes eſſe.

Humor.

Hæc dictio etiam vim prouerbij obtinuit apud omnes, qua deſignatur longè diſcedens à communi morum ratione & conſuetudine. Itali patria etiam lingua humoriſtam appellant. Rectè etiam Galli, *plein d'humeur.*

Gallica furia.

Prouerbium eſt de Gallis, quod omnibus frequens in ore eſt, præcipuè Italis, *furia Franceſa.* Natum ab eo quod in Gallis Liuius & Iulius Cæſar obſeruarunt, quorum ille, prima illorum prælia pluſquam virorum, poſtrema minus quàm feminarum eſſe dixit: hic vt ad bella ſuſcipienda Gallorum alacer ac promptus eſt animus: ſic mollis ac minimè reſiſtens ad calamitates perferendas. Qui bile tātum copioſa concitantur, magno illi quidem animi impetu mouentur, ſed ferè repentino, ac quaſi vento ſiue fumo mox deficiente.

Femina aut minus quàm canem, aut pluſquam ſenionem iacit.

Iulius Cæſar Scaliger in Idea ſua, cap. 14, omnino autem nihil mediocre in hoc ſexu. Semper enim, vt eſt in noſtro prouerbio, aut minus quàm canem, aut plus quàm ſenionem iacit. Alludunt autem Itali ad aſtragalorum ludum, Fuit autem (in hoc ludo) canis punctus infelix & damnoſus: ſenio, felix.

Ὡς τύπῳ dicere.

Frequens & illud in Græcis auctoribus ὡς τύπῳ aliquid dicere vel enumerare, id eſt, craſſo filo. Idem Scaliger in hiſtorico: Atque hæc quidē loca (vt ſolebat Plato & Ariſto-

teles dicere) ὡς τύπῳ ad hunc modum enumerata ſunt.

Niger eſt.

Hinc clariſſimè de Saulis perfidia Dauid cantans, illum Chus filium Iemini vocat more Latinorum. cùm autem vox iſta Chus nigrum ſignificet, Chuſſi nigredo nunquam niſi pro malignis hominibus ponitur. Chuſſia Æthiopia dicitur, à qua Æthiopes, qui ſibi de ſua placent nigredine, quíque in Chameſia tantùm reperiuntur. In aliis prouinciis nulli planè Æthiopes nigríve, ſed oleaſtrino, Indóve, aut vtplurimum cinericio colore ſunt hactenus inuenti. Deus autem ad inobedientiæ & contemptus diuini iudicium, Chuſſum filium atro colore voluit naſci, vnde ſtirpe & ſanguine, non à regione (vt hactenus putatum eſt) cæteri deſcendunt Æthiopes. Nigri itaque quotquot ſunt in orbe, ſunt traducti ex Chameſia, vti gens ſola vafricie & dolis pollens, & nihil animi habens, ſed planè ad ſeruiendum nata, præter illos, qui nomen Chriſto dedēre. Nam nulla planè cæteri fide ſunt. Hinc Punicæ fidei traductio.

Non eſt cuiuſuis, manu lyram pulſare.

Eſt iſtud quoque frequens, quod preſſius Architrenius expreſſit.

Non præcinit omnem
Ad digitum Phœbea Chelys, non nouimus aures
Aonia mulcere lyra, non pectinis huius
In plebem vileſcit apex, hæc gloria vatum:
Hoc iubar, hic titulus ſolos contingit Homeros.

Idem velle atque idem nolle, ea demum firma eſt amicitia.

Hanc Salluſtij ſententiam non ſolùm in auctorum libris prouerbij vice vſurpatū deprehendimus, verumetiam in conuiuiis & colloquiis celebratum obſeruauimus. *Cic. lib. 1. Offic.* Nihil amabilius, nec copulatius, quàm morum ſimilitudo bonorum: in quibus enim eadem ſtudia ſunt, eædem voluntates: in his fit, vt æquè quiſque altero delectetur, ac ſeipſo: efficitúrque id quod Pythagoras vltimū in amicitia putauit, vt vnus æquè fiat ex pluribus. Vide plura apud eundem Cic. in libro de Amicitia.

Prometheus, Epimetheus.

Plato Romanos Prometheos appellat, procul aſpicientes, vtentes præmaturo conſilio, Siculos verò Epimetheos & imprudentes. Lucianus, ἐπὶ τῷ μεταβουλεύεσθαι ἐπιμηθέως ἔργον, οὐ προμηθέως ὄντων, id eſt, nam illud quidem poſt rē conſulere, Epimethei eſt, non Promethei.

Omnia venalia habet.

Qui omnia pecuniæ cauſa agit, *Salluſtius in Catil.* Nanq; auaritia fidem, probitatem, ceteráſque bonas artes ſubuertit. Pro his ſuperbiam, crudelitatem, deos negligere, omnia venalia habere edocuit.

Pecunia neruus.

Hoc quoque deductum eſt in communem ſermonem de re ſupra modum neceſſaria. *Cic. Philip.* 5, Infinitam pecuniam neruos belli appellat: & contra Rullum, ſubſidia belli & ornamenta pacis. *In Verr.* 5, *ait*, vectigalia eſſe neruos reip. *Heſiodus & Ariſtoteles*, pecuniam velut alteram hominis animam eſſe ſcribunt. Ad hanc ſententiam pertinet hic verſus è comœdia quapiam, Argentum & anima & ſanguis eſt mortalibus.

Aiunt, Scilicet.

A clariſſimis Grammaticis annotatum eſt, apud Latinos auctores plerunque in re falſa & non credenda verbum, aiunt, vſurpari. Terent. In Andr. *Hodie vxorem ducis? P. Aiunt.*

Vbi Donatus, *Aiunt*, de ea re dicimus, quam volumus eſſe falſam. Virgilius quarto Æneidos, ironicos de Ænea:

Quem ſecum patrios aiunt portare penates,
Quem ſubiiſſe humeris confectum ætate parentem.

Itidem ſcilicet, per amaritudinem quandam cum deriſu permiſtam, profertur: vt ait Valla lib. 2. Virg. 4 Æneid. *Scilicet is ſuperis labor eſt.* Terent. in Andr. *Meum gnatum rumor eſt amare. D. Id populus curat ſcilicet.* Hoc eſt, veluti per ſenſum contrarium, nimirum, Id populus non magnopere curat.

Iacta eſt alea.

In prouerbio eſt, iacta eſt alea, cùm ſic incœpta res eſt, vt deſiſtere integrum non ſit, quod Cæſar traiecturus Rubiconem vſurpauit, & pro euentu rei dubio ponitur. *Lucianus*

cianus in Hermonide: Itaque iuxta prouerbium, in vno viro iecimus aleam. *Idem pro imaginibus*, τολμήσω ἀναβίβλησθαι τὸν κύβον, id eſt, audebo iactare aleam. *In Saturnalibus*, aleam vocat naufragium. Aleam ab inuentore dictam quidem tradunt: eſt autem tabula luſoria, quæ & latruncularia & pyrgus, & alueus, & alueolus vocatur, rotunda illa tabella rotulæ inſtar, quæ mouetur.

Conſcientia mentem exagitat.

Συνειδήσεως πλήθη τὴν ψυχὴν. *Salluſtius in Catilin.* Nanque animus impurus, diis hominibúſque infeſtus, neque vigiliis, neque quietibus ſedari poterat, ita conſcientia mentē exagitatam vaſtabat. De huiuſmodi vexatione conſcientiæ *Cicero in Paradoxis*: Te, *inquit*, conſcientiæ ſtimulāt maleficiorum tuorum, te metus exanimāt iudiciorum atque legum, quocunque aſpexiſti, vt furiæ, ſic tuæ ibi occurrunt iniuriæ, quæ reſpirare non ſinunt.

In medio relinquere.

Salluſt. in Catilin. Nos eam rem in medio relinquemus, id eſt, hoc aliorum eſſe iudicium volumus. *Cic. pro Cœlio*: Neminem nominabo, tantùm in medio relinquam, hoc eſt controuerſum relinquam, nihil ſtatuam vel cōſtituam, in medio proponam.

Succeſſum fortuna, experientiam laus ſequitur.

Notum eſt, multa conſulto, & prudenter incœpta, infelicem ſortiri exitū, propterea quòd rebus humanis dominatur fortuna, & maximè in bello, cùm exitus bellorum ſint incerti. Verbi gratia, ſignificatum fuerit duci cuipiā, regionem quampiam maritimam facilem expugnatu, ſi mittatur manus, cum præſidio careat: mittit claſſem bene inſtructam, ſed ſubita tempeſtate aut igni ſiue cæleſti, ſiue fortuito perit, aut in oppidum præſidio carens ſeſquihora antequàm oppugnatores adſint, preſidium mittatur, quod in procinctu ſtans miſſos repulerit.

Maria & montes polliceri.

Salluſtius in Catil. Maria montéſque polliceri cœpit Catilina. Ad eundem modum Perſius: *Magnos promittere montes.* Paulò diuerſius à Græcis diſſipata eſt χρυσᾶ ὄρη ὑπισχνεῖσθαι

Vtrunque ysurpare solemus,cùm de ingenti alicuius pollicitatione dicere volumus,idque cum quadam irrisione dicimus.

Parsimonia summum vectigal.

Hoc quoque adeò in Galliis frequens est, vt etiam mulierculariū in ore semper sit, cùm sumptus ne cēsum superet, admonēt: vectigal autem reditum priuatum etiam significare docet Porphyrion,enarrans illud Horatianum; *Ego vectigalia magna,Diuitiásque habeo tribus amplas regibus. Et Cicero in Paradoxis ait*,non intelligunt homines, quàm magnum vectigal sit parsimonia.

Qui luxuriosus est,necesse est,vt & auarus sit.

Sermo hic etiam tota Gallia dissipatus ac dispersus est. Duo enim vitia hæc, quamuis inter se contraria esse videntur,tamen coniuncta sunt:nam luxuriosi multas solēt profundere pecunias,& ideo, vt pecunia suis voluptatibus satis sit,auari efficiuntur. *Cicero pro Roscio*, In vrbe luxuries creatur,ex luxuria existat auaritia necesse est,ex auaritia erūpat audacia,inde omnia scelera,ac maleficia gignuntur, vt ex Catonis verbis inquit Agell.lib.11.cap.2.

Molle ac facetum.

Pro suaui multæque vrbanitatis & gratiæ.*Quinctil.lib.6. cap.4.*Facetum,*inquit*, non tantùm circa ridicula consistit, neque enim diceret Horatius Satyr.1,10.*Molle atque facetū Virgilio annumerant gaudentes rure Camœnæ.*Nam Virgiliana illa grauitas,procul est ab omni risu.

Ex præteritis præsentia æstimantur.

Quinctilianus lib.5,Spectantur ante acta,dictáque: ex præteritis æstimari solent præsentia.*Idem lib.7.cap.3.* Probi verò mores,& anteactæ vitę integritas, nunquam non plurimum profuerit.*Cic.pro P.Sylla:* Vbi erit igitur illud fortissimum præsidium pudoris?quo in loco nobis vita anteacta proderit?Vita enim quæ honestè acta est,prodest multum,vt ea quę anteacta turpiter,scelus facit credibile.

Indictum puta.

Galli pro prouerbio habent,cùm certam in tacendo fidem significant, ac dū quis quod scit perinde continet ac dissimulat,quasi nesciat.Non dissimile hoc comicum: Dictum sapienti sat est.Plaut.Terent.Agell.lib.1.cap.22,Indictum

ctum accipit,pro impropriè & parum significanter dictū. Nam quæ impropriè & parum cum gratia efferuntur, ea perinde sunt,ac si nō dicerentur,indictáque manerēt. Qui dicit(*inquit*)ergo se supereſse ei quem defendit, nihil istorum vult dicere,sed nescio quid aliud indictum inscitúmque dicit.

Sentina reipublicæ.

Cicero metaphoricōs hominem improbitate insignem dixit reip.sentinam. Quemadmodum enim vsu venire solet,vt quicquid humoris corrupti in corpore sit, id totum vlcus ad se contrahat:quicquid aquę in naui est, id ad sentinam cōfluat:ita in ciuitate quotquot improbi sunt, ad aliquem vnum improbitate insignem concurrunt.

EX HADR. TVRNEbi,M.Anton.Mureti & aliorum scriptis quædam adagiorum miscella.

Familiam ducere.

PRO, præcipuum esse aliquid, & principem in re aliqua obtinere locum.*Cic.ad C.Trebatium*: Accedit etiam quod familiam ducit, in iure ciuili singularis memoria,summa scientia:quibus significat, hanc primam esse Trebatij laudē, & veluti propriam:Alibi,Sententia, quæ familiam ducit &c. Item Lucius quidem frater, vtpote qui peregrè depugnauit,familiam ducit. *Muret.Var.lec.4,17.*

Quod pulcrum est,placet.

Ὃ τι κάλον φίλον ἀεί.quæ pulcra sunt,eam vim habent, vt statim conspecta omnium sibi voluntatem concilient, amorémque adiungant.Theognis:

Ὅ τι κάλον φίλον ὄζι, τὸ δ' οὐ κάλον οὐ φίλον ὄζι. Id est,

Quod decet, optandum: quæ turpia, sunt fugienda. *Muret. Var. lect.* 44.

Ipsa olera olla legit.

In eos, qui, quod se facere oportet, faciunt, vt cùm libidinosus, & salax scortatur, ebriosus potat. Olera enim in olla coquuntur, quæ, cùm eis repletur, ipsa legere videtur, id est, colligere. Cat. in Mamurram. *Ita Turn. Aduers.* 3, 13. Aliter alij.

Habes Scytha ὄνον.

Ita Cic. significat Atticum simulare proficisci ab Italia velle, sed retineri se fingere & prohiberi à Curtio. Allusit ad prouerbium, σκύθης ὄνον ὁρᾷς, de quodam Scytha coram aliis auersari se simulante cadauer asini, quibus digressis vesci eo cœpit. *Turn. Aduers.* 18, 9.

Andabatæ.

Olim post curricula Circensia serò, noctisque tenebris, depugnabant homines interdum è curru, heroum antiquorum more. Duo autem homines sedebant in curru, auriga, & παραβάτης, qui idem etiam ἀναβάτης, id est, adscensor, seu andabata Latino more formationis: cùm autem noctu, pugnarent, nec se propè viderent, vt ludicrum etiam augeretur, interdum oculis etiam clausis pugnare cogebantur. *Turn.* 19.

Arietinum oraculum.

Id est, Oraculum Iouis Ammonis, quod exploratæ, indubitatæque fidei habebatur. colebatur autem ille specie arietis, vt norunt omnes. Tale oraculum eiusdem refert Agell. 3, 3. ad quendam, ita nēpe anceps, vt vtrūcunque faceret malum haberet, Peribis, inquit, si non feceris: si feceris, vapulabis. *Turn. Aduers.* 14, 18. Trahi poterit ad similia ipsa veritate veriora, vt promissa, minas, dictáque alia eiusmodi.

Latinè loqui.

Cic. in Verrem: Non enim verbi, neque criminis caussa augendi complector omnia, cùm dico nihil istum eiusmodi rerum in prouincia reliquisse: Latinè me scitote, non accusatoriè loqui, id est, verè & simpliciter loqui, nihilque mentiri, nec supra verum rem efferre. Natum inde, quòd Latini de Latinis bene existimarent, eos simplices, & ingenuos, miniméque simulatos & fallaces mendacésque existi-

existimarent. Vnde Martialis idem vsurpauit, pro, apertè, & sine dissimulatione, verborúmque integumento loqui, discēs se tum loqui Latinè, cùm obscœna & lasciua obscœnis & lasciuis verbis apertè proloqueretur. epigrammata enim sine circuitu vllo lasciuiūt apertè & petulāter, id est, vt alibi loquitur, Romana simplicitate, lasciuiam & flagitia enunciant. *Turn. Aduers.* 24, 5.

Similis Thraci in Thracem composito.

De homine paruo & breui. *Seneca Natur. quæst.* 4. *agens de adulatione*: Te, *inquit*, longiorem Fido Anneo iurabo, & Apollonio Pycta: quamuis staturam habeas Threcis ad Threcem compositi. Ita enim eum locum emendat *Tur. Aduers.* 21, 19. In Amphitheatralibus muneribus Thraces, qui & Threces, plerunque vocantur, inter se committebantur, qui, cum exiguam haberēt parmam, se totos velut in eam colligebant, ne vulneri paterent, & staturam incuruando minuebant. Vsos autem Thraces esse peltis, id est, cetris vel palmis testatur *Aristoph in Acharn.*

Marsupio aluum lauare.

Pro exhaurire marsupium, ad egestatem redigere. *Varro αἰσχροποιίας*: Et hymenæus, qui primo lauare aluum marsupio solet. Intelligit nuptias sumptuosas, quæque maritos earum primo statim auspicio impendiis inaniunt. Quæ enim eluuntur, ea mera inaniáque relinquuntur, cùm alioqui eluere, pro, consumere soleant frequentare veteres. *Turn. Aduers.* 21, 20.

Expellere furca, vel furcillis.

Pro conatu & vi maxima expellere & exturbare, nō autem sola manu. Horat. *Naturam expellas furca, tamen vsque recurret.* Catull.

Mentula conatur Pimpleum adscendere collem:
Musæ furcillis præcipitem eiciunt.

Et *Cic. ad Att.* 6. Sed quoniam furcilla extrudimur, Brundisium cogito. Sic Arist. in Pace, furcis quoque eiectam pacem queritur. *Idem Turneb.*

Datatim dare se.

De muliere quæ sui copiam facit, etsi alioqui mulieres impudicæ dare dicātur, vt ex Martiale notum est. Ennius: *Quasi in choro pila,*

Ludens datatim dat seſe, & communem facit:
Alium tenet, alij nutat, alibi manus

Est occupata. Sic Afranius, & Pomponius apud Nonium in datatim. metaphora nota, nempe à lusu pilæ, in quo datur. *Turn. Aduers.* 7,4.

Dicis causſa.

Est ὅσον ἀφοσιώσασθαι, id est, leuiter & defunctoriè & vtcunque agere: tractum ab his, quæ, vt religione defungamur, vtcunque facimus, cùm simulata olim in ea pro veris haberentur, & qualiacunque ferè pro optimis dicarentur. deducitur autem nomen istud non à verbo, dico, is, sed à verbo dico, as: éstque tanquam dicationis causſa. *Idem Aduers.* 11,20.

Oleo fraudare lucernas.

Dictum est ab Hor. sat. 5. in Nattam hominem etsi nobili & honesta familia natum, valdè tamen sordidum, qui se inungebat vili, rancido, & ad lumina relegato olei genere, (Aetius λυχνιαῖον, lucernarium appellat) atque ita lucernas suo alimento & fomento defraudabat. *Turn. Aduers.* 4,9. Simili migratione & facetè dicemus sordidè & cibis sine sanguine victitantem, fraudare iumenta suo alimento, &c.

Longè fugit, qui suos fugit.

Titulus prouerbialis satyræ Varronis, non multum abludens ab illa adagione Terentij, Ita fugias, ne præter casam. quod est, vt ne nimium longè: nam ad casam, id est domum, vbi tutissimum cuique perfugium est, cùm peruenisti, fugiendi finem facere debes. *Idem Aduers.* 15,5.

Quasi lupus ab armis valeo, clunes infractos gero.

Fuit etiam olim opinio, lupum armis validum, tergo infirmum esse, vt ex hac Plauti apud Nonium sententia propè prouerbiali apparet. *Ibidem.* Fortasse non ineptè id ille vsurpabit qui suarum virium sibi conscius, non tam viri & hostis sui, quàm feminæ congressum reformidat.

Chium & Ammineum miscere.

Eleganter hoc extulit Ausonius de professore Græcæ linguæ & Latinæ, alludens ad vina diuersè nata. Chium enim vinum Græcum est, Ammineum Latinum. *Idem* 24,21.

Τὲ παῖδος ὄζει τὸ παιδίον.

Titulus est satyræ Varronianæ, quam item inscribit περὶ παιδοποιίας, vbi eis, qui parentes esse optimorum liberorum vellent, præcepta dabat. Apparet autem eam inscriptionem fuisse prouerbialem: nam & à B. Basilio vsurpatur epistola ad Libanium: εἰ δὲ ἅπαξ ὄζει παῖς, τῦ πατρὸς ὄζει τὸ παιδίον. *Idem Aduers.* 17,21. Quid si Varro eos demùm velit esse parentum suorum liberos, qui ipsis digni sint eósque moribus bonis, & recta indole referant? sic certè etiam hodie vulgò idem vsurpamus, & recusamus iis esse patres. i. de iis omnem animum paternũ eiicimus, qui etsi ex nobis nati sint, degenerant tamen & moribus ac vita nobis filij esse nolunt.

Subijcere pedibus Acherontem.

Vsurpauit Virgilius Georg. 2. pro, philosophiæ cognitione tollere inferos, in illo agens de Epicuro, Inexorabile fatum Subiecit pedibus, strepitúmque Acheruntis auari: quod ita Lucret. 2 *Et metus ille foras præceps Acheruntis agendus. Idem Aduers.* 21,10. Trahi poterit ad homines improbos pertinaciter in omne flagitiorum genus se ingurgitantes & deorum vindictam strenuè contemnentes: item ad omnes impiè de immortalitate sentientes: & contrà etiam ad pios bene sibi cõscios &c. Simili locutionis forma, sed diuerso sensu, dixit *Horat. Carm.* 3,20. Nearchum adolescentem arbitrum pugnæ inter duos riuales, posuisse palmam sub nudo pede, pro, victoriam habere in sua potestate, & arbitratu, vtri eam addicat. quòd prostrata, & pedibus nostris subiecta nostri sint iuris & arbitrij. *Ita etiam Luisinus* 2,26. *licet alij dissentiant.*

Euellere plantam cœno.

Prouerbio illi, ἐκ τῦ πηλοῦ πόδας ἕλκεις, simile istud Flacci: *Nequicquam cœno cupiens euellere plantam.* De his, qui alicũdè se expedierunt, & è molestia euaserunt. *Idem* 13,17.

Fugitiuum retrahere.

Varro de ling. lat. 4, Quare illa, quæ iam maioribus nostris ademit obliuio, fugitiua, si sedulitas Mucij & Bruti retrahere nequit, nõ, si nõ potero indagare, eo ero tardior. Terẽt. Heaut. Retrahã hercle opinor ad me illud idẽ fugi-

tiuum argentum tamen. Insignis & elegans in vtroque translatio est à seruis, qui è fuga reducuntur domum ad herum. *Sall.* In his erat Fuluius senatoris filius, quem retractum ex itinere parens necari iussit. *Idem* 24,29.

Timonea cœna.

Seneca. Non est, quòd nunc existimes me dicere Timoneas cœnas, & pauperum cellas. Ita enim *Turneb. Aduers.* 24,33. elegantissimè hoc partim è lib. vet. partim ex ingenio restituit. Timon humanum genus exosus erat, vitámque quandam inhumanam sequebatur: in cibísque non modò vulgaribus, sed etiam vilissimis, & ab reliquis hominibus propè damnatis acquiescebat.

Morbouiam mittere.

Tranquillus: Quidam ex officio admissionis simul expellens abire Morboniam iusserat. vbi morbonia, vel, vt in quibusdam libris scribitur, Morbonia, vt nomẽ oppidi, quod nusquam est, fingi videtur: aut adeò populi ore frequentabatur, ceu oppidi nomen, sub sensu morbi & exitij. Hoc enim perinde est, ac si quis aliquem in malã crucem amandet, aut ad coruos abire iubeat. certè compendium Dionis pro Morbonia ἐς κόρακας habet. *Idem* 24,36.

Est modus matulæ.

Satyra quædam Varronis inscribebatur, Est modus matulæ, vel vt alij libri scribunt, Et modus matula: qua inscriptione monebat adhibendum esse modum compotationi & ebrietati. Nam è matula potum significauit, cùm cibum sicciorem in ventrem, liquidiorem in vesicam descendere censerent. Varro alio loco: Diuitum apothecas Chias ad communem reuocat matellam. Plautus, *Nolo in vesicam quod erat: in ventrem volo.* Idem Aduers. 17.21.

Paludem & salinas emere oportet.

Τὸ ἕλος πρίασθαι καὶ τοὺς ἅλας. Quærenda bona aliquando sunt, quamuis non omnino careant incommodo. Natum fortasse ab eo, qui cùm salinas venales haberet, in quibus erat palus, salinas alienare sine palude vt vellet, induci nullo pacto potuit. *Ita Franc. Luisinus Parergon. 1. è vet. codice & exemplari Veneto castigat & explicat.*

In foribus Vrceum.

Subaudi, fregit. In eos qui voti compotes fieri nõ potuerunt, & cùm diu in negotio aliquo desudarint, finem tamen suum non consecuti sunt, exemplo illius, qui cùm aquatum profectus domum reuerteret, in foribus vrceum fregit, nec domum aquam pertulit. *Luisin. ibid.*

Κεῖος τροφεῖα ἀπέπεσεν.

Dictum à Menandro est in gratos homines: quia Athenienses in Connidam grati, quòd ille Theseum sanctè instituisset, & præclarè educasset, arietem illi tanquam præmium & grati animi indicium immolabant. *Plutarch. in Theseo.* Luisin. ibid.

Salaminia nauis.

De iis quæ vilia non sunt, nec omni tempore exposita, quæque difficillimis temporibus necessaria reseruantur: qualem se Pericles præstabat. *Plut. in Pericle.*

ADAGIA ALIQVOT E Iure scripto & variis eius interpretibus A Gullielmo Gentio IC. collecta.

De Plano aliquid cognoscere.

QVM quis carptim, obiter, & quasi aliud agens quid legit, negligentimque cognoscit, memoria minimè complectens: vel cùm quis negotium aliquod non accuratè administrat. Sumptum ex more Iudicum, quibus pro tribunali sedentibus arduæ caussæ tractandæ suscipiebantur: Vbi verò descenderint, in plano constituti, leuiora decidunt negotia. Hinc *Iustinian. Imperator in c. A procedente C. De dilat.* Planariam (ita enim ibi legendum est) vocat interpellationem, quæ iudici extra iudicium, & in plano facta est. In iure Pontificio similes formulæ vsurpantur, Sine strepitu, Sine figura, & forma iudicij: de rebus

summatim, absque seuera obseruatione, sed perfunctoriè peractis.

Dardanarij.

De iis, qui annonam vexant, onerántque, eam nimirum supprimentes quò per ingraueſcentiam ſperatam cariùs poſtea pro ſua libidine vendant. Horum fit mentio & ſimul in eos pœna conſtituitur *in c. Annonam, De extraord. crimi. & in c. Dardanarios, De pœn.* Dicti videntur à quodam Dardano flagitioſiſſimo auctore, magica arte nobili. Vnde & Dardaniæ artes apud Poëtam. *Ariſtot. lib. Polit. 1. ca. 7*, refert Thaletē Mileſium præ uidiſſe per cognitionē Aſtrologiæ olearum inopiam, & proinde omnes coëmiſſe: ſed in ſequenti anno pluris vendidiſſe, facto ingenti quæſtu: Qui iure Dardanarius appellatus fuiſſet, modò animum adieciſſet quæſtui, tum turpi, tum maximè noxio multitudini.

Nox caput ſequitur.

Prouerbialiter hoc Gordianus Imper. pronunciauit *in c. Licet, C. An ſer. pro ſuo fact. poſt ma. tenea.* Nam, vt M. Cato ait, nequiter factum ſemper durat, & reum comitatur. Sic & Poëta, *Pœna poteſt demi, culpa perennis erit.*

Herculis clypeus.

Prouerbij loco vtitur Iuſtinia. in Hexaſticho Digeſtis præpoſito, Οἷά τε Ἡφαίστοιο παναίολον ἀσπίδα τόξαι. Sumptum apparet ex opere Heſiodi, cui Titulus eſt, ἀσπὶς. Dicitur autem de re pulcherrima & variis ornamentis inſigni.

Lex Aphricani.

Dicitur de re perplexa & obſcura. Sumptum à Reſponſis Aphricani iuriſconſ. difficilibus, Delium natatorem efflagitantibus. Lex Aphricani eſt, ergo difficilis: in ore omnibus eſt ea ratiocinatio.

Ab aula receſſit.

Vtitur Iuſtinia. in c. Ne in arbitris C. De Arb. Si enim, inquit, vera conſuetudo ſtipulationum, & ſubtilis, imò magis ſupertacua obſeruatio ab aula conceſſit, cur non &c. Dictum de re, quæ ampliùs in vſu non eſt. Metaphora ſumpta ab emeritis Palatinis iudicibus.

Suffragia emendicata.

De iis, quæ leuiter cauſſam adiuuant, vt potentium commendationes, ciuitatum in alicuius honorem decreta. Singuli,

guli, *inquiunt Impp. in c. 14. C. de accuſa.* vniuerſique iudices cognoſcant in publicis criminibus non oportere emendicatis vti ſuffragiis decretorū. Sumptum à ſuffragatoribus, hoc eſt, ſuffragiorum eblanditoribus. *C. de ſuffrag.*

Leuato velo de cauſſa cognoſcere.

Schemate hoc vtuntur *Impp. in c. 5. C. de naufra. lib. 11.* De ſubmerſis, inquiunt, nauibus decernimus, vt leuato velo iſtæ cauſſæ cognoſcantur, hoc eſt, ſummatim. Eadem figura, quæ, de Plano cognoſcere.

Felici diplomate vti.

De iis, qui omnia feliciter ac præproſperè agunt. Venuleius iuriſc. tractum vocis ſatis docet in c. 87. De verb. obl. cùm inquit qui Epheſi daturum ſe ſpopondit, neque diplomate diebus ac noctibus & omni tempeſtate contempta iter continuare cogitur, neq; tam delicatè progredi debeat, vt reprehenſione dignus appareat. Solebant olim, vt & hodie, curſu publico per diſpoſitos equos nocte dieq; iter agere. Cæterum non abſque diplomate, id eſt litteris à Principe impetratis, hoc ipſum concedebatur. Imp. Iuſtinus in c. penult. C. de curſu publ. vocat Tractatoriam. Huius diplomatis beneficij meminit & Plin. lib. ep. 10 ad Traianum, Tacitus li. 18. Plautus in Capt. vocat ſyngraphum, vt hoc obiter addam, vocis illius ſignificandæ cauſſa.

Iactus retis.

De re dubia, & mera ſpe, qua plerunque fallimur. Sic Celſus in c. 12. De actio. emp. Tractum à iactu retis piſcatorij, qui incertus eſt plerunque piſcium capiendorum, etſi crebrò proiectus attractúſque.

Κενοτάφιον.

Propriè inane & imaginarium ſepulcrum, quo neque corpus neque reliquiæ illatæ ſunt, 42. *De religion.* Poteſt nō illepidè torqueri ad hominem vanæ mentis, foris in ſpeciē illuſtre quid præ ſe ferentem. Eadem formula, qua Horat. dixit, *Corpus ſine pectore.* Deſumptum ab horariis ſepulcris & inanibus tumulis in memoriam defuncti, cuius corpus alibi inhumatum eſt, dicatis, quando ex officio, et pio voto, Cœnotaphium (vt & hodie) religioſum faciebant veteres ceremoniis, adinſtar veri ſepulcri, vt teſtatur Martianus in c. in tantum, De rer. diuiſ. niſus Virgilij auctoritate in 3. Æneidos, Libabat cineri, &c.

Saturninus.

De eo dictum, qui phantasticas absurdásque opiniones sectatur in iure ciuili: ab huius nominis Saturnino, quem notat Vlpia. in c. 1. De Senat.

Homo omni exceptione maior.

De homine integerrimæ fidei. Sumptum à testibus inculpatis & synceris, aduersus quos nihil præscriptionis obiici queat.

Dupondij iuuenes.

De iis, qui studiis tantùm sunt initiati, & vixdum à limine ea salutarunt, Pupilli dicti ab Alciat. A dupondio nummo, quasi 2. assibus æstimarentur: seu àpondere dupondio, quod & stater dicitur, & τετράδραχμον, modici valoris. Consule Rhodig. 4, ca. 7. Contrà λύπιοι & πεφλύπιοι dicuntur absoluti & consummati in aliqua disciplina. De iis agit Iustinian. in epistola Antecessoribus quibusdam missa. Dicti Lytæ quasi λυτοὶ, hoc est solubiles, quasi iam à præscripta studiorum ratione soluendi, & legendi libertate donandi.

Mus in pera, &c.

Hoc prouerbium cum nonnullis aliis ab Innocentio Pontif. citatur in cap. Etsi, de Iud. Iudæi, inquit, nobis illam retributionem impendunt, quam (iuxta vulgare prouerbium) mus in pera, serpens in gremio, & ignis in sinu, suis consuenerunt hospitibus exhibere. Enarrantur & alia in iur. Pontificio, Vno collyrio, instar empirici omnibus morbis mederi, ca. Necesse, Dist. 29. facibus solem adiuuare, c. Si omnia, 6. q. 1. quod de superuacaneis & absurdis dici consueuit. Frustatim lupus comedit agnum. 13. q. 1. ca. Ecclesias. Simile est & illud ab Iurisc. nostri seculi crebrò vsurpatum, Hæret tanquam mus in pice, cùm quis pendet ambiguus, incertúsque quo se explicet. Et, sinapi post prandium, ab Zasio aduersus Eckium, de re intempestiua.

Rem non nouam aggredi.

De his, qui vxores vetulas accipiunt. Refertur prouerbialiter ab Alciat. vt pleraque suprà recensita. Obiectum nimirum ab auditoribus Bulgaro doctori, risus caussa, cùm huiusmodi vxorem duxisset, & postridie manè constitutionem, cuius initium illis verbis in C. de Iud. conceptum erat, auspicaretur. Glossarius in c. Rem non nouam, C. de Iud.

Asinus

Asinus asinum non prehendit.

De æmulatione, quæ inter æquales est, cùm quis alteri cedere negat, quia paris fuerit cum eo conditionis. Accurs. refert in c. 1. De acquir. possess. Quemadmodum & sequentia, Qualis veruex, talis offa: in c. Quod in hæredem, de tributo. Non diuersum ab illo, Similes habent sua labra lactucas. Et ab Iazone in c. Quæ extrinsecus, de verb. obliga. Tanti offa, quanti intinctus panis. de his, quæ diuersa existimantur, cum eadem sunt effectu.

Reuoluto mantello.

Ex vulgari sermone dixit Accur. in c. Papinianus, De inofficios. testat. Cum contrariis exceptionibus aduersus diuersos quis vtitur. Ab his ducta metaphora, qui mutant pallium.

Hebræus nihil Hebræo, Catilina Cethego.

Vtitur Glossarius in c. Quoniam. C. de Iud. Cùm idcirco quis alteri crimen impingere nequit, quòd et ipse eodem laboret morbo. Non absimile illud Iuuenalis in Satyr. 2. Clodius accusét mæchos, Catilina Cethegum. Notum est ex historiarum monumentis de vtriusque intemperantia & improbitate. Sunt & alia quædam sparsim apud iuris interpretes annotata. Cuiusmodi illa Zasii, Tanquam doctores in consiliis. Et, Relatum & gratum fecerunt Asonem vituperatum, in c. Qui iurisdictioni, & c. Si quis. De iurisd. Et Alcia. in c. Non est nouum C. de eden. Duabus crumenis ire ad nundinas.

Desultoria leuitas.

De maxima leuitate & natura versipelli subinde sese in aliam atque aliam formam mutante. Sumptum à Martiano Capel. Leuitate, inquit, pernix desultoria gestiebat. Ioan. Picus, Homo desultoriæ & variæ naturæ animal. Tracta metaphora à desultoribus, qui duos equos absque ephippiis agitantes, ex altero in alterum mira pernicitate desiliebant, teste Liuio. vtitur & Vlpian. in c. Apud Labeonem, de præs. verb. Bud. Oldendorp.

Qui te conspexerit, augurium capere poterit.

Dictum in deformes & turpi adspectu homines. Veteres omen bonũ captabãt ex occursu formosi cuiuspiã, malũ ex deformis adspectu. Ad quod alludens Iuuenalis Saty. 5. ait:

Tibi pocula cursor Getulus dabit aut nigri manus ossea Mauri, Et cui per mediã nolis occurrere noctem. Auctor est Ælius Spartianus in vita Seueri, quòd is mortẽ sibi portenderit ex occursu Æthiopis cuiusdam. Idem tradit Plutar. de Bruto & Cassio. Hinc fortè veteri prouerbio, inquit Tiraquellus vir inexhaustæ lectionis, dicebatur: Ἐρινύων σπορίας, hoc est furiarum stirps, is nimirum, qui fœda esset specie. Nam quod noxium est & exitiale, id à furiis ortum esse dicitur. Contrà pulchritudo est quauis epistola commendatior, vt ait Arist. apud Laertium.

Puro pretiosus est purus.

De æqualibus & similitudine morum congruentibus. Vtitur Nazian. de præcept. virg.

Ex se natus videtur.

Speciem habet adagij, quod Tiberius apud Tacitum li. 11. dixit de Rufo, his verbis, Curtius Rufus videtur mihi ex sese natus. De eo, qui sui perquam similis sit, seipsum imitatur, & parem non sit secutus.

Tres mulieres nundinas faciunt.

Germanorum est prouerbium, teste Bebelio, ex loquacitate mulierum ortũ, quarum garrulitas nundinis comparatur, vbi maximus est mercantium strepitus, sonitúsque. Earum loquacitatem vide lepidè delineatam apud Iuuen. Satyr. 6.

Canis in eadem dormitat tegula.

Interrogatus Empedocles, teste Aristot. lib. Moral. 2. ca. 11. cúrnam semper in eadem canis dormiret tegula, respondit canem simile quid habere tegulæ, & proinde ob similitudinem eò tendere. Vsurpatum hoc ab Aristot. prouerbii loco, de iis, quæ instinctu naturæ similiter erga similia affecta sunt. Adiungit & illud significantius, Graculus graculo assidet, semperque Deus simile agit ad simile. Luysin. parerg. 3, 10. causam facit, quòd κεραμίδες seu cretacea vasa ferè habeant canum & aliorum animalium effigies, ad quas tanquam viuas accurrisse canes aliquando testatur. Ath. 13.

Γυνὴ στρατηγεῖ.

Femina exercitum ducit. In eum, cui negotium cõmittitur, qui ei ineptus est gerundo. Nam Hom. Iliad. 6. tradit colum

colum, telam, ac ancillarum curam mulieribus esse propria, bella viris. Vtitur Tirarq.

Quicquid dominatur, vim Dei habet.

Idem testis est prouerbium esse, idque ex auctoritate Artemidori Daldiani lib. 2. de Somniorum inter. ca. 37. & 74. Astronomi quoque illud confirmant, testantes Solem & Mercurium præ cæteris planetis propinquos assiduè in cæsti circuitu comites inuicem esse: vt videlicet, quicunque Solem siderum dominum viderit absque sapienti Mercurio in cælo nunquam incedere, planè intelligat & in terris potentiam atque dominationem nunquam absque sapientia vel concedi debere, vel concessam diu posse regnare.

Solem in manibus gestare.

Dictum de antesignano alicuius rei vel facultatis & præcipuo magistro, & luce doctrinarum: vel potest ironicos torqueri in quendam, qui magnificum quid venditat & præ se fert. Vtitur Oldendorp.

Pomum Atalantæ sequi.

Vtitur eo prouerbialiter Zasius lib. 1. Responso. ca. 3. pro à proposito & instituto digredi & aliena consectari. Natũ ab Atalanta Cenei filia, quæ cum Hippomene pedum celeritate decertans, eo ipso victa est, quòd inter cur rendum obiecta ab Hippomene aurea mala colligeret, itáque cursum suum retardaret.

Post caussam vulneratam remedium quærere.

De eo, qui serò & post festum venit amissa bene rei gerendæ occasione, Vtitur Iustinian. in c. vit. In quib. cau. rest. in inte. postul. Initiis, inquit Suidas, mederi satius est quàm fini.

Timoniano more.

De homine querulo, tetrico, & ab omni gratia & humanitate alieno. Budæus, eos qui sordibus sermonis ob lectantur & purè loquentibus obtrectant, censet deportãdos esse in Timonion quoddam, hoc est in auiam solitudinem. Idem vsurpat & hanc figuram prouerbij, Floralia agentem spectari à Catone.

Prius cauum à conuexo disiunxeris.

Hoc prouerbiali schemate vtitur idem Bud. ex Aristot. qui dicit facilius esse cauum à conuexo, quàm hircosam insciti am ab improbitate disiungere. Quòd nimirum imperiti indoctiue laudem alienam impudenter quodam naturali vitio carpant, quòd æmulari non queant. Eiusdem monetæ est & hoc, flammam citius ore inardenti opprimes, quàm sordidæ Mineruæ hominem ad candorem traducas.

Iudicium circulatoris.

De inconstanti & leui. Ductum est ab Iustiniano Cõstit. 5. Erronea, inquit, est talis vita, neque constantis & persistentis animi, sed iudicium habens circulatoris, aliud de alio requirentis. Eiusdem formæ est apud Iurisc. Erronem agere, & emansorem agere.

Sacculariaopera.

De opera forensi quorundam formulariorum, quæstus & lucri nimium captatoria, dum causas, earúmque libellos in sacco conclusos habent, non nisi stilo mercenario isthinc eruendos. Vtitur alicubi Budæus in rabulas & sycophantas foraneos, causarum procuratores, qui nullam iuris, boni æquíve rationem habentes, eius ignari, inconsultis aduocatis, aliisque peritioribus cognitoribus non solùm neglectis, sed & eorũ partes & munia obeũdo, subrepunt impudenti ore, & fastu formularum & aucupio verborum prostanti in causas iuris aliis demandatas, quò honorarium aliis destinatum præripiant. Sumta metaphora fortè à Saccariis, quæstum ex saccis facientibus: non à sacculariis, quod mali ominis esset.

Porrigis tanquam elephanto stipem.

De homine timido & verecundo. Sumtum à pueris timidè escam elephanto porrigentibus. *Sueton. in Augusto.*

Μονομερής.

Q. d. vnimembris. Dictum de argumento Achilleo, vel actione validissima & perpetua, quæ repellat facilè aduersarium. Vtitur Vlpian. in c. 13. De iureiur. Et quasi, inquiens, μονομερὴς condictio dari debet aduersus furis heredem, puta quæ nullo adminiculo præscriptionis obiecto repelli potest.

potest. Sumptum à Rhetoribus Græcis, qui solebant μονομερῆ, δίμερῆ, τρίμερῆ ἀγωνίαν vocare, quarum prima semel intẽtata, exceptione non potest eludi: Secunda bimembri, hoc est, exceptione reus partibus actoris fungebatur. Tertia iuuabat vicissim intentionẽ actoris ad oppugnandam exceptionem aduersarij, vulgò Replicatio. Inde (etsi alio ferè significatu) μονομερῶς agere dicitur is, cuius aduersarius in iudicio non adfuit, ex quo Eremodicium contigit. Vtitur Paulus in c. vlt. ad Trebell.

Περπετῶς μὴ ὄμνυε.

Hoc est, petulanter ne iurato. De crimine famoso, publicitus animaduertendo. *Vsus est* Vlpian. *in c. 13. De iureiur.* Qui, *inquiens*, iurauit in re pecuniaria per Genium Principis dare se non oportere & peierauerit; Imperator noster rescripsit, fustibus eum castigatum dimitti, & ita ei superdici, περπετῶς μὴ ὄμνυε. Veteres cùm supplicium sumerent de damnato homine, in loco supplicij conspicuo τίτλον seu titulum affigebant, quo breuiter admonitus populus pœnæ à reo expetitę causam intelligeret, eóque exemplo à simili facinore perpetrando cæteri auocarentur. Ex hoc more impositam fuisse inscriptionem cruci Christi Seruatoris nostri ait Duaren. Alciat. & Oldendor. contendunt esse speciem prouerbij de facinore memorabili, sed non sunt interpretati. Non dissimile est quod alicubi animaduertit Hotoman. ex Nonio & Plauto, de dierectis, crucifixis, quasi ad diem erectis, De hominibus perditis & facinorosis, quos sic appellabant, vt Galli *Pendars*, suspendiosos.

Numo addicere.

Prouerbiale & hoc est, quod nostrates dicunt, fragmẽto panis vẽdere. nam addicere hic est venundare: quod ipsum est instar donationum, cùm obtentu venditionis donantes inuidiam donationis vitamus, aut pudori accipientis consulimus. Eo sensu vsus est Vlp. in c. Si quis. Locati. Tranqu. in Cæsare: Bello ciuili super alias donationes amplissima prædia numo addixit. vbi hactenus mendosè lectum est, minimo. Eodem schemate vtitur Vlpian. in c. 10. De acq. poss. Quia conductio, inquit, nulla est quę est in vno nummo: sin verò pretio, tunc distinguẽdum quid prius factum est. Numus vnus pro forma, vt vulgò loquimur, dabatur,

quod & dicitur, dicis causa tradi.

Delatoria curiositas.

Dicitur à Iurisc. in c.6. de iur. & fac. igno. prouerbiali figura teste Budæo, cùm inquit, Scientia hoc modo estimanda est, vt neque negligentia crassa, aut nimia securitas satis sit expedita, neque delatoria curiositas exigatur. Tractum à sycophantis criminatoribus, vel quadruplatorum improbitate, de quibus illud Plautinum in Trinummo (vbi de famigeratoribus agitur) dici potest: Quod quisque in animo habet aut habiturus est, sciunt: id quod in aurem rex reginæ dixit, sciunt: quod Iuno fabulata sit cum Ioue, quæ neque futura, neque facta sunt, tamen illi sciunt. Iidē pro delationis præmio quartam partem in bonis delatorum consequebantur.

Ἀφοσιώσεως χάριν.

Hoc est, dicis causa, adagij loco vsurpat Modest. in c.13. De excusat. tuto. Ac quamuis alij eam Græcam vocem interpretentur esse perfunctoriè. attamē Hotomanni rectiori iudicio dicis gratia vertendum est, idque ex vi vocis χάριν. Arbitratur enim dicis, patrium esse casum à recto dex: vt sit, dex dicis à dico, item vt iudex iudicis à iudico, & index ab indico, lex à lego. Nam si iuncto verbo iudex, auctore Varrone, dicitur qui ius dicit: verisimile est voce simplici similiter eum, qui dicit, dicem appellatum. Quin, cùm Varroni manipuli Castrenses dicerentur dices, perspicuum est, dex, fuisse singularis numeri vt iudex & index. Nunc de locutionis Latinę sententia. Ioannes Corasius ait, dicis causa aliquid fieri, quod neglectè, remissè, & eo tantum animo vt officio functi videamur, non accuratè, sed perfunctoriè, quatenus satis sit ad vitandam reprehensionem. Sic. in c.1. Ad Sylla. Vlpian. ait non prodesse seruo, si finxit se ferre auxilium, aut dicis gratia, hoc est, non ex animo, sed ne officio diceretur defuisse propter dicem, hoc est, cùm qui aderat ac dicere poterat seruum conatum esse suum dominum defendere: hæc simulatio ei nihil proderit. Sic & in Caij responsio in c.3. Commoda. Commodabatur pecunia non animo contrahendi mutuum, licet numerationem factam simulauerit, qui tradebat, nec eo consilio, vt, qui accipit, vteretur, nisi ad pompam vel ostentationem, sed tradidit tantùm nummum, vt suo munere defunctus

ctus videretur, accipientis precibus peruictus, cùm alibi tamen numeraretur pecunia, vt fit in noxis & mancipiis, itémque in omnibus adumbratis, siue imaginariis contractibus, quibus vno nummo emptio perficiebatur, vt in superiori adagio, Numo addicere. Numus enim aliam nullā ob causam tradebatur, nisi vt, qui ei cōtractui quasi testis ac spectator interesset, dicere ac testari posset pecuniam fuisse traditam, vt testatur Hotoman. Vtitur & Cicero in Verr.6. Attamen, inquit, vt possit se dicere emisse, Arthagato imperat, vt aliquid illis, quorum argētum fuerat, nummorum dicis causa daret. Inuenit Arthagatus paucos qui vellent accipere. his dedit, &c. hoc est remisse, neglectim, non seriò: etsi Forcatulus magno studio conetur legere superioribus locis, Ditis, non dissimili à prędictis, interpretatione & sensu. Dicis quoque causa ea sententia fieri quid testatur Plin. lib.28.c.2. hoc est, non bona fide, nec verè, sed per simulationem quandam, vt & Duaren. Interpretatur hoc alibi Iurisc. in c.2. Qui pet.tut. ὁσίας χάριν, hoc est, dicis causa, veluti & Gell. lib.11.ca.17. dixere.

Pauperi vitulus est castrum.

Vtitur Oldendor. prouerbij specie, pro eo, quod quisque suis quantūuis exundantibus fortunis, grauetur, hisce difficilibus tēporibus. Suis enim morbus cuique difficillimus est, inquit, alicubi Plinius. Nec hoc hac tempestate vsurpādum apud afflictos, quod dici solet, De minimis nō curat prætor.

Cogitationis pœnam nemo patitur.

Figura prouerbialis est haud dubiè apud Vlpian. in c.18 De pœn. Etiam apud vulgus, Cogitationum neque pœna est, neque vectigal vllum ferri censebat Oldendor.

Deuorata verba.

In eos, qui quid dicunt, annotántque, sed sine sale & eruditione: vel in eos, qui aure hebeti quid exaudiunt & non reguſtata transmittunt absque reditus & vtilitatis obuentione. Sumptum à ligurrientibus & deuorantibus cibum insipidum, vnde nullum gustum vel succum percipiunt. Duarenus: Vt cùm, inquit, in veterum iuris auctorum lectione diligenter se exercuerit, si doctrina eorum suauissima, nō vorata modò, sed concocta etiā, & in succū ac san-

guinem conuersa nondum expletus fuerit, aliorum doctrina se ingurgitet.

More maiorum.

Vsitatissimum hoc prouerbium est apud Iurisc. More maiorum: quod tum fit, quando quid rectè ac decenter geritur. Nam pop. Roma. maiorum instituta atque exempla pro legibus ducebant, *vt Cicero testatur in 2. de legibus, c. 5. De iurisd. c. 11. de Iust. & Iur. Liuius & reliqui auctores familiariter vtuntur.*

Translatitiè agere.

Hoc est negligenter, defunctoriè: translata locutione ab edictis translatitis, quæ nullam diligentiam requirebant. *Martianus in c 1. Ad Turpill.* Præuaricatorem eum esse ostendimus, qui colludit cum reo & translatitiè munere accusandi defungitur. *Et Vlpia. in c. 1. De iur. pat. Et in c. 55. Ad Trebell.* Et translatiua officia appellat Plin. in epist. vulgaria & ab omnibus vsurpata. *Item Cicero in Verr.*

Spinosum aliquid in prato.

Prouerbialiter hoc dixit Iustinianus, *de Concept. Dig. §. 6.* Quasi diceret: in re pulcherrima & venustissima turpe quiddam esse immixtum, quod illam dignitatem ac speciem imminuat, vt si in prato viridissimo & amœnissimo spinæ & vepretulæ inessent, quæ inambulantium pedes offenderent. Et hoc tamen perrarò, inquit, ne ex occasione huiusmodi lapsus oriatur aliquid in tali prato spinosum.

Non soli Atridæ vxores amant.

Refert Vlpian. in c. 13. de adult. ex Homero: apud quem id ipsum respondit Achilles Vlyxi, cùm ab eodem rogaretur vt in castra, vnde caussa Bryseidis sibi ab Agamemnone ademptæ abierat, redire vellet. Sextus Cęcilius hoc dictum venustè transtulit ad eos, qui vxores quamuis iniustas habent, vt adulterij accusatio nõ minus ipsis, quàm iis qui iustas vxores habent, permittatur.

In Capitolium ascendere.

Formula est apud Iurisconsultos peruulgata, pro, triumphum agere, deducta ex more triumphantium, qui in Capitolium ascendentes, pulcherrimum fructum victoriæ referebant, vt ait Cicero in Verr. 7.

Heri

Heri seruus, hodie liber.

Speciem habet prouerbij in eo liberto, qui aduersus patronum arrogãtiùs & insolentiùs sese gerit. *Vlpian. in c. 7. De Iniur.* Nec enim, *inquit*, Prætor ferre debet heri seruum, hodie liberum conquerentẽ quòd Dominus ei conuicium dixerit, vel quod leuiter pulsauerit.

Facere totum.

Pro, vim potestatémque omnem habere. *Iustin. C. 35. de hæredum instit.*

SPECIMEN QVODdam Adagiorum, quæ ab Iunio, Cantero & Giselino, partim collecta sunt, & constituta, partim adhuc colliguntur.

Cratetis poëtica.

ΚΡΆΤΗΤΟΣ ποιητικὴ prouerbiali conuitio egestas & mendicabulum dicitur, teste Demetrio Phalereo. Occasionem adagio dedit poëmatium Cratetis philosophi, quo mãticam suam descripsit.

Troia non producit Thracem.

Ἀνὴρ ἐκ Τροίης Θρῃκίου οὐκ ἐφάνευ, Threicium non Troia virum produxerit vnquam. Significatur è degeneri prosapia haud nasci generosum pectus. Diuersa ratione dixit Flaccus, *Nec imbellem feroces progenerant aquilæ columbam:* extat apud Stephanum. Troiani ob luxum effeminati audierũt: at Thraces bellicosi semper, vnde Thracia Martis domicilium Manlio Antiocho fingitur.

Domi suæ quilibet rex.

Quoties vulgò significamus nos, quę volumus, liberè &

inculpatè in ædibus noſtris, agere, dicimus nos domi regnum poſſidere. eò reſpicit illud Hom.

Αὐτὰρ ἐγὼν οἶκόνδε ἄνα ξ ἔσομ' ἡμετέρουο. Nec ab eo abludit hoc Iuuenalis, *Tu tibi liber homo, & regis conuiua videris.* Transferri poteſt ad animum. Artem enim, quã quis perfectè nouit, ſine imperitorum reprehenſione quiuis exercere poteſt. In ſuo opere auctor, niſi velit, alterius limam, ſpongiam, ſtylum denique tolerare non debet.

Inter medios collocare.

Εἰς μέσους τάττειν. Conueniet in res parui pretij. Sumptum à re militari. Solent enim cornua & alæ, lectiſſimis militibus conſtare: media acies etiam eos, qui tantum numerum augent, recipere. Ariſtides, hymno in Iouem.

Manibus habere.

Ἐν ταῖς χερσὶν ἔχειν. De re quæ in noſtram poteſtatem venit. Ariſtid. Iſthm. Reſpondent Latinæ phraſes, mancipio dare, accipere, mancipare, *Plaut. Trinummo*: & in manu eſſe. Terent. Hecyra, *Vxor quid faciat in manu non eſt mea.*

Πλήρης ἡ φιλοτησία.

Abſoluta eſt potatio. De rebus quæ finem & abſolutionem ſuam conſecutæ ſunt. *Ariſtid. in Bacchan.* Quid φιλοτησία ſit, vide ſuprá.

Cane milite peior.

De inſigniter feris & immanibus extulit Prud. in Apoth. quo loco cùm poëta oſtẽdiſſet neminem aut philoſophię, aut ſuperſtitionibus adeò addictum olim fuiſſe, vt nõ concedat vno ab aliquo numine moueri omnia ac regi: addit,

Iſtud & ipſe Numæ tacitus ſibi ſenſit haruſpex:
Semifer & Scotus ſentit cane milite peior.

Milites canes Moloſſorum ſunt: eorũ enim reges vt & Mitridates Ponti, corporis cuſtodes habuerunt canes efferatos, quos in hoſtes ante fugam immiſerunt. Talibus nũc vtuntur Armorici in litore Britannico ad cuſtodiendum Archangeli templum. Tales aliquãdo in quibuſdam Græciæ inſulis fuere, ſolis Turcis infeſti. Alij ſimpliciter accipiunt, de canibus pugnantibus inter ſe, aut cum feris, ex illo Horat. Epiſt. 1.2, *Militat in ſilvis catulus.*

Auretenus experiri tumultum.

Et hoc Chriſtianiſſimi poëtę eſt, vbi vrbem Romam inducit Theodoſio ſuo gratias agẽtem, cùm Gothi oppreſſi eſſent.

eſſent: verſus ſunt 2. contra Symm.

Quæ feſtis ſuſpendam pallia portis,
Immunis tanti belli, ac te ſtante ſub armis
Libera, & auretenus Geticos experta tumultus.

Laniena Hippocratica.

De ea medicæ artis parte, quæ ſtringendo, vrendo, ſecandóque, inſtrumentis, ignibus & ferro exercetur. *Idem in Rom.* Trahetur ad quæuis dura perpeſſu, & ipſo aſpectu crudelia.

In aliam terram transferri.

Εἰς ἑτέραν γῆν μετίσασθαι. De rebus longè abductis & valdè mutatis. *Ariſt. in Regem.* Sic cùm phraſin barbaram in melius commutari volumus, optamus illam deportari in ſolas terras.

Vtraque manu cædere.

Ἀμφοῖν χερσὶν αἴρεσθαι. De iis quæ ſummo ſtudio à nobis reiicimus. *Idem Panathenaica.*

Talem oportet ducere, aut non ducere.

Ἢ τοιαύτην χρὴ γαμεῖν, ἢ μὴ γαμεῖν. ex aliquo poëta ſumptũ videtur. eſt enim trochaicus verſus. Dicetur commodè de homine, qui in aliqua re excellat, & vel ipſe ſit ſequendus, vel alius nemo. *Idem Sermonum ſacrorum 4.*

Nolite temere de Hippolyto mentiri.

Τοῦ ἱππολύτου μὴ ῥᾳδίως καταψεύσασθαι. Ex hiſtoria ſumptum. de nemine mentiendum monet, præſertim qui ſit illuſtris. Simile, τοῦ βελλεροφόντου μὴ ῥᾳδίως καταψεύσασθαι. noli temerè de Bellerophonte mentiri. Nam & illius hiſtoria maximè celebris. *Ariſtides contra criminantes. &c.*

Pentathli ſimilis.

Πένταθλος. De viro vndecunque doctiſſimo & omnifariæ eruditionis opibus inſtructiſſimo. ὡς πενταθλοῦ ἔοικε, Quinquetriani aſſimilis videtur. *Laertius, Theodoretus, Enmathius, Budæus.*

Vecticulariam vitam viuere.

Pro, repentè abundare, repentè iterum nihil habere. Sumptum à vecticulariis nocturnis graſſatoribus, qui per maleficia ad opes viam affectant.

Coryphæus chorum sequens.

Ὁ κορυφαῖος ἰὼν κατόπιν τῆ χορεῦε. De iis, qui se inferioribus subiicientes dignitatem suam perdunt. *Aristid. contra proditores.*

Peplo dignus.

Ἄξιος τοῦ πέπλου. Aristophanes in equitibus de strenuo & quātiuis pretij homine. Erat peplū palla Mineruæ sacra variis operibus intexta, quā operā sumebāt virgines nobiles.

A limbo tunicam absoluere.

Ἀπὸ κραπίδου ἱματίων ἀπεργάζεσθαι. Totum è partibus constare quis ignorat? dicetur ergo de iis, qui multis ex partibus totum conficiunt. *Aristides, Plat. 3.* Ex eodem illud simile fluxit. τὸν λέοντα ἀπὸ τῆς ὄνυχος ἀπεργάζεσθαι, Leonem ab vngue absoluere.

A bellarijs epulum commendare.

Ἀπὸ τῶν προαιρημάτων τὸν δεῖπνον συμνύειν. De iis, qui res maximas à minimis partibus, atque commodis commendant. *Aristid. Panathenaica.*

Vulpes pro leone.

Ἀλώπηξ ἀντὶ λέοντος. De iis, qui suis vitiis virtutis nomen, artis ignorantiæ prætexunt. *Arist. Platonica 2.*

Vilis amicorum annona est.

Horatius,

Vtere Pompeio Grospho: & si petet, vltro
Defer. nil Grosphus, nisi verum, orabit, & æquum.
Vilis amicorum est annona, bonis vbi quid deest.

In quem locum ita Erasmus, passim habentur amici, qui petant: qui dent, perpauci. obscurè satis & miré. Landinus: Paruo subuenitur amicis, si boni sint, quoniam modestissima petunt. Alius: Facile est amicos cōparare, vbi viri boni indigent. cùm enim viri boni sint contenti paruo, si in paupertatem inciderint, facile est eos sibi amicos facere. Atque hic proximè acu rē tetigisse videtur. Monet enim Iccium Hor. vt multum vtatur Grospho: & si quid petat (petiturus verò est non nisi verum & æquum) vltrò deferat. Tum enim comparati, &c. Vilis annona, id est, vilitas, vt penuria, paucitas. Bonis vbi quid deest, vbi necesse est quid boni petant. Paulò aliter Lambinus: paruo constant amici cùm viris bonis aliquid deest. Etiamsi tu Icci locuples & copiosus, in Grosphum, qui tibi beneficio deuinciendus est, & quo-

& quodammodo emendus, vt eius amicitiam tibi cōparares, & promerearis, etiamsi inquā præbuetis te liberalē munificū & benignum, talem amicum tamē vtpote rē omnium carissimam, haud carè videberis emisse. Alij aliter, præsertim qui distinguunt post, bonis. Denique illo Horatiano excusare solemus hospitem impeditum repentino amici aduentu, quo minus pro dignitate eum excipiat.

Ne currente rota funis eat retro.

Hac elegantissima verborum vmbra vtitur idem *Carm. 3, 10.* vbi Lycen suam admonet, vt, deposita animi duritie, sese in æquam amoris partem recipiat: ni faxit, metuendum ipsi esse, ne fortunæ cursus lætus & secundus aliquando magno ipsius malo in diuersum commutetur. *Ingratam*, inquit, *Veneri pone superbiam, Ne currente rota funis eat retro.* metaphoram quidem accersunt à rotis, fune circumactis, quo rupto illæ in contrariam partem voluuntur: Alij à fune, id est, equo funali, quem σειροφόρον Græci, nonnulli Helciarium vocant, vt sit, ne funalis equus in diuersum feratur, eum sequente rota & curru, quo ipsa vehatur, cursu præcipiti. Sed multò verius, & facilius videtur, Horatium nempe respexisse potius ad machinas illas, rotarum figuram exprimentes, quibus pontes aliáque immensi ponderis onera, subducuntur. vbi, si quid peccetur, aut ab opere manus amoueatur: temporis puncto, omnes etiam maximi conatus pessum eunt, & quæ antea superba summè erant & clara, repentè concidunt ac in imò destituuntur.

Pro amphora vrceus.

Idem initio de arte poëtica ex eadem planè fornace igneum illud adfert, *amphora cœpit Institui: currente rota cur vrceus exit?* quæ prouerbiali locutione ingeniosè & aptè optimus sententiosæ breuitatis magister secundum artis præceptum, aut, si malis, primi præcepti appendicem, & simul maioris lucis gratia adductam similitudinem conclusit. Præceperat, vt scripta præsertim magnifica partibus sibi suis, iisque bellè & aptè compositis constarent, &, vt longa ἐπεισόδια aliáque ambitiosa ornamenta ipsam rem principem obscurantia & deformantia fugerentur. Laudabat pictores, qui hoc vitium sua in arte studiosè cauerent. Subiicit deinde, vtrunque, poëtam & pictorem, si aliter fe-

cerint', nihil aliud quàm prodituros esse superbã suam inopiam & imperitiam: non secus atque illi, qui amphoram magnum & amplum vas meditati & aggressi, vrceum tandem, minimum & alia longè forma vasculum effingunt,& opus auspicati,(vt Turnebi verbis vtar)in opusculum monstrosè desinunt. Licebit commodè torquere in omnes eos,qui oneri susceptо impares succumbũt:item qui temerè ad aliena à re proposita aberrãt. Vtitur eodem Hieronymus sæpius in epist.

Dum vitat humum,nubes & inania captat.

Ex eodem Horatio prodiit illud, quo licebit ineptum scriptorem irridere, qui sermonem rei aut personæ nõ accommodat, sed aut nimium abiecto & famulari oratione vtitur,vbi grandi & elata opus erat,aut contrà.

Fusio surdior.

Videtur surdior aut somnolentior Fusio posse appellari is qui preces parentum,fratrum, aliorum amicorum, cùm ex officio deberet,non admittit:aut qui,quod videtur posse capere,vel non potest,vel nõ vult.Et somnum Fusij possis vocare ea omnia,quę,cùm simulatè tantùm & ex composito agi putantur, verè fiunt, & serió.Horatij verba ex sat.2,3.sunt hæc: *Clamet amica*

Mater,honesta soror,cum cognatis,pater,vxor:
Hic est fossa ingens:hic rupes maxima:serua:
Non magis audierit,quàm Fusius ebrius olim
Cùm Ilionam edormit,Catienis mille ducentis,
Mater te appello,clamantibus.

Alludit verò ad historiam huiusmodi: Fusius actor tragicus agebat Hecubam,siue,quod idem putatur, Ilionam, Priami vxorem, eique cùm somnus simulandus esset, adueniente & inclamante Catieno,qui Polydori à Polymnestore occisi partes agebat, serió ipse dormiit vino obrutus. Apparet autem historiam tum valde in ore vulgi fuisse, cùm Cicero ampliùs ter eam attingat, nominatim ex Attii,vt putatur, tragœdia, Polydori verba adducens: Mater te appello, quæ curam,&c. pro Sextio, Tusculan.1. Academic.2.Per Ilionam vide num meliùs accipere possis ipsam tragœdiam Attij,ita dictam,quàm Hecubam Priami vxorem: vt sit, edormit Ilionam, id est, fabulæ suo somno finem imposuit,&c.

Trahere

Trahere caudam.

Ibidem vsurpatur pro, in numero stultorum hominum esse,sibilis & risu excipi. Nihilo, inquit, vt sapientior ille, Qui te deridet,caudam trahat. De origine prouerbij summa contentio. Plerique eam repetunt à puerorum more, quo eorum, quos irrideri & ignominioso vulgi clamore subsannari volunt, tergo animantium caudas alligant. Turnebus accipiendum putat pro,sibi placere,& se sapientem seu saperdam putare: idque ex eo,quòd eorum,qui talari toga pallâve ornati longo syrmate terram verrunt, incessus soleat magnificus esse & superbus. adducit idem alterum Horatij exẽplum, traxítque vagus per compita vestem,id est,magnificè incessit saltans.

De plebe.

De plebe aliquorum esse,valet, infimum locum tenere, numerum esse, vt apud Romanos plebecula, quæ solo numero suffragia augebat, erat vilissima populi pars, ære & fœnoribus grauata.

Hor. *Si quadringentis sex septem millia desunt,*
Est animus tibi,sunt mores,& lingua,fidésque
Plebs eris. at pueri ludentes,rex eris,aiunt, Si rectè facies.

Vbi,plebs eris, valere quis non ineptè dicat, nullo eris numero,nulla auctoritate & existimatione. Hinc plebeiam vestem vocant Cic.Lucretius,& alij,eam,quę vilis est & famularis. Vulgus itẽ pro plebe sumitur,vt *Terent.Andr.*3,4. Vulgum seruorum deludere heros. vnde hæc nos eodem sensu conformabimus,Vulgus eruditorum,medicorũ,&c.

Tragelaphos fingere.

Τραγελάφους πλάττειν dicitur,qui,quod nusquam in rerum natura exstat,comminiscitur. *Aristophanes, Nazianzenus.* De Tragelaphis,quos nonnulli Hircoceruos vocant, vide Solinum.

Ad inferiora se conuertere.

Μεταστρέφει πρὸς τὰ ἐλάττω. Conuenit in eos, qui sempet inferioribus opem ferunt.Sumptum à nauigantibus,qui in eandem ferè partem,in quam nauis,inclinãt. *Aristid. Leutrica quarta.*

Communibus ostijs excludere.

Κοιναῖς θύραις ἀποκλείειν. Dicetur de iis qui com-

muni opera malum aliquod propellunt. Sumptum ab iis, qui continuas habitant ædes, &, vt fit, communes habent portarum exitus. Illi enim si conspirent, facilè quem volent, domo amolientur, & excludent. *Idem Aristid. prima de Societate.*

Ἐλαφρὰ χάρις τῆς εὐφημίας.

Leuis est laudis gratia. Dicitur de re non valde operosa, qualis est commẽdatio, laudatio. *Idem de concordia.* Et vulgata est monitio vt liberales simus eorum officiorum, quæ nihil adferunt impendij.

Connuendo ferre.

Μύσαντα φέρειν. In eos, qui patienter aliquid ferunt. Sumptum ab iis, qui clausis oculis ictum accipiunt, vel pharmacum bibunt. *Idem in Rhodiaca.*

Subrostrani.

Sic dicebant vt olim homines inerte in otio degentes, qui totos dies sub rostris desidentes, rumores nouos aut venabantur, aut ipsi confingebant. Transferri potest ad omnes rerum nouarum immodicè auidos. *Cælius epistola ad Cic.* Eodem pertinet, quòd otiosos & à reip. muneribus vacuos vocarint ἀγάλματα τῆς ἀγορᾶς, statuas fori, tanquam nihilo plus illis in commune conferentes, quàm quod se publicè ostendant.

Telo non æquè opus facto est.

Epidicus Plautinus amplificans vtilitatem & necessitatem consilij quod coram senibus in rem heri sui proponebat, *Opus est*, inquit, *homine, qui illo argentum deferat pro fidicina. Nam telo non æquè opus facto est*: quasi diceret, Tam nobis opus est homine ad hanc rem exsequẽdam idoneo, quàm ad belli priùs indicti adornationem, & actionem comparatio telorum, reliquíque bellici apparatus. metaphora igitur omnibus nota. Dubium est an hoc hemistichium ab alio antiquiore poëta, sumptum & vulgatum eo tempore, vsurpauerit. Commodè nos idem nostrum faciemus, vbi nobis aut aliis re aliqua, aut facto multum vsus erit.

Exenterare.

Ibidem senex à seruo deceptus, *Perij herclè si istæc vera sunt planissimè. Meum exenterauit Epidicus marsupium*, pro, marsupium inaniuit, exhausit, & ipsi aluum lauit. Phrasis merè Plautina. Huc alludere videntur Celtæ, quum aiunt, *Me tireras-tu les boyaux hors du ventre?* Proprium autem huius verbi domicilium est in piscium apparatu, quibus τὰ ἔντερα seu interiora, priusquam coquantur, eximi solent.

Detergere mensam.

Vt seruis conditione parasiti proximi sunt, ita, in eorum quoque moribus lepidè & copiosè exprimendis, idem comicus vrbanam suam rusticitatem ingenij varietate amœnitatéque temperauit. Parasitus initio Menæchmorum: *Iuuentus nomen fecit Peniculo mihi: Ideo quia mensam, quando edo, detergeo.* Similitudinis ea est ratio, quòd ab iis, quæ tergentur, omnia adscititia, vt sordes adhærentes, impedimenta aliáque auferri soleant. Græci verò, audaciores Latinis, parasitum fingunt post absumptas epulas mensæ impositas, arrodere, imò deuorare ipsas mensas. vocant enim κατατράπεζον & τραπεζοκόπον.

Ibidem vnà traho.

Megaronides in Trinummo accusans sese, quòd tam temere, ex solo populi rumore, ad amicum innoxium castigandum prosiliisset, & vrbanos assiduos ciues, quos scuras vocant, detestans,

Atque, inquit, *egomet me adeò cum illis vnà ibidem traho: Qui illorum verbis falsis acceptor fui.*

Innuit sese iure iisdem accensendum esse, aut saltem ab eorum moribus non adeò longè abesse, quòd tam faciles & obsequentes eorum stultiloquentiæ aures dedisset. Paullò item infrà, vbi Lesbonicus cum seruo suo rationem putat quibus in rebus XL. minas, pretium venditarum ædium sumpsisset LE. *Minus hercle in hisce rebus sumptum est sex minis.* ST. *Quid, quod dedisti scortis?* LE. *ibidem vnà traho.* Significare videtur adolescens, se ibidem esse, & in eo, quantum scortis datum esset, supputando, etiam occupari. Tractum cuiquam videri possit à vetulis pompæ alicui longæ immixtis, vnáque cum aliis reptantibus.

Elephanti corio circumtectus.

Cùm teste Cic. de Nat. Deor. elephas acutissimi sit sensus, & nulla beluarum eo sit prudentior, mirum cuiquam videri possit, cur Palæstrio volens Pyrgopolinicem suum

iisdem laudibus honestare, quibus Gnatho Terent. suum Thrasonem inquiens fatuum esse, insulsum, tardum, stertere noctésque & dies, cur, inquam, eum circumtexetit elephantis pelle. ait enim, *Herus meus elephanti corio circumtectus est, non suo. Neque plus habet sapientiæ, quàm lapis.* Verùm respexit ille, non ad naturam animalis, sed nudam pellem, quæ quo durior est, & crassior: hoc belluæ est congruentior & magis propria: quo autem tenerior & delicatior: hoc homine magis digna, & diuino eius ingenio adcommodata.

Occisa sus sæpè plus multo sapit.

Festiuus senex Periplectomenes lætus de successu doli, quo deceptus Sceledrus, id quod viderat, putabat se nō vidisse, & id quod sciebat, nescire, ait: *sat ædepol scio, Occisam sæpe sapere plus multo suem. Cùm manducatur, ne id, quod vidit, viderit. Nam illius oculi atque auris, atque opinio Transfugêre ad nos.* Ludit in ambigua notione verbi, sapere: ex eo, quòd sapidissima omnium quadrupedum sit suilla caro, quódque stolidus seruus iste non saperet, an vidisset, quod viderat, necne. Suem potius, quàm aliud animal nominat, quod inter omnia nullum eo sit magis indocile & brutum: cuius nobis fidem facit tum ipsa membrorum conformatio, tum flaccidus & obtusus calor multo pingui immersus, & crassissima pelle vndiquaque conclusus.

Cinerem quærere.

Ibidem vsurpatur pro, esse abiectum, vile & sordidum. ab actione, vt opinor, quæ vna est inter cæteras abiectissimas mediastini functiones. Pyrgopol. laqueo Milphidippæ & Palæstrionis iam prope adstrictus: *sat in hac quoque me deperit? Meam laudat speciem: ædepol huius sermones haud-quaquam cinerem quærităt.* PA. *Quo argumento?* PY. *Quia enim loquitur lautè & minimè sordidè. Tum ipsa nimium lepida nimisque nitida femina.* Alij putant militem iis verbis dicere, debere eorum sermonum perpetuam esse memoriam. sed sequentia non videntur satis hanc interpretationem admittere.

Musca est.

Charinus in Mercatore, *Musca est pater meus: nihil potest clam illum haberi. Nec sacrum nec tam profanum quicquam est, quin ibi ilico adsit.* nota est muscarum natura quouis se ita confer-

confertim penetrantium, vt nulla re abigi possint. vnde & parasiti muscæ, apud Erasmum. Quadrabit in omnes alienarum rerum mirè diligentes, suarum negligentes: item eos, quibus vnum studium est, omnia inquirere.

Benefacta benefactis alijs pertegito, ne perpluant.

Monet Philto Lysitelem suum, vt, cùm se semel ad bonam frugem recepisset, porrò pergeret. alioqui futurum vt totam rectè anteactam vitam vna atque altera macula statim deturpet. à lignorum strue quæ sub diuo posita si rara est aut exigua, lapsu pluuię ad imum vsque fascem scitu & putredine extabescit. *Cicero Philipp. 4*, Nec dispersis bustis humili sepultura crematos, sed cōtectos publicis operibus, atque muneribus, eáque extructione, quæ sit ad memoriā æternitatis ara virtutis.

Mutuum sumpsit.

Amphitruo vxorem stupri accusans, *Quid illac impudente audacius? Saltem tute si pudoris egeas sumas mutuum.* id est, etsi omnem iam pudorem fortasse deposueris: debebas saltem coram marito dissimulare, & mihi adscititio pudore imponere, eorum more, qui alienis opibus suam tegunt inopiam. Eadem forma, si quando in homine luxu perdito continentiam, in auaro liberalitatem, in inhumano affabilitatem notabimus: nō illepidè addemus ea mutuò sumpta esse.

Quis istic fluuius, quem non recipiat mare?

Palinuri est dictum in Curcul. de anu multibiba & merobiba, cùm herus Phædromus sinum cum vino afferret, polliceretúrque seruo, quod vini anui reliquum inde esset, id ambobus sibi satis fore. coniiciebat nimirum seruus, tam facilè illam totam lagenam exhausturam esse, quàm facilè omnes fluuios capit mare. Dicemus idem scitè de homine copioso & auaro, quem nullum lucrum exsatiat. item de librorum helluone, quem nihil fugere potest.

Liquida tempestate liquidior.

Tranio in Mostell. de patre filio minimè irato: *Tam li-*

quibus est, quàm esse tempestas solet. Periplectomenes in Milite de se, *Opus leni? leniorem dices, quum mutum est mare: Liquidiusculúsque ero, quàm ventus est Fauonius.* Liquidum hîc pro claro, puro, sereno accipitur, quales videntur homines lenes & placidi, quum contrà ira sit vehemens perturbatio.

Arundo alas verberat.

Pistoclerus Bacchidum blanditias habens suspectas, *Duæ*, inquit, *vnum expetitis palumbem. perij, arundo alas verberat.* id est, sentio me irretiri: tacti sunt pedes viſco, & quo auolaturus diutius alas moueo, hoc magis viscatis arundinibus impediuntur.

Vtramque inflare tibiam.

Εἰς ἐχέτεσιν αὐλὸν αὐλεῖν. In eos qui omnem mouent lapidem. Aristid. de paraph. Simile, ὀρχεῖσθαι δίπυχα, saltare bifariam. Ibid. Et διπλᾶ κρούειν, bifariam pulsare. Item, μέσον δυοῖν καθίζεσθαι, inter duas sedere.

ADA-

ADAGIA ALIQVOT Melch. Neipii Bredenani, in epitomen redacta.

Oculus Dei fortissimus.

ΘΕΟΥ̃ ἄλκιμον ὄμμα. Adeò vt eum nihil latere possit. Cui consentit quod ait Apost. Heb. 4, Non est creatura coram eo inconspicua, sed omnia nuda & resupinata oculis eius. Ab hoc non dissentit Hesiodi illud operum libro primo,

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς, καὶ πάντα νοήσας.

Omnia conspiciens oculus Iouis, omnia lustrans. Vsus erit præcipuus, quando aliquem à peccando deterrere volumus, metu diuinæ præsentiæ, hoc modo: Si proximo tuo inferre malum, vt meditaris, pergas, θεοῦ ἄλκιμον ὄμμα.

Deus hoc habeat decus.

Sumptum est ex Simonide, & Platoni Aristotelíque vsurpatum adagium, quo vtemur in deprecandis rebus nostras vires superantibus, solíque Deo factu procliuibus. Sic enim vtitur Plato in Protagora, vbi docens solum Deum verè bonum esse, hominésque non facilè bonos euadere, neque posse si quam nacti sunt bonitatem perpetuò tueri, huiusmodi verbis vtitur. Fieri quidem virum bonum arduum sanè est: licet verò ad tempus aliquod esse. verùm cùm fueris, in hoc habitu permanere, virúmque bonum esse, impossibile & non humanum. at Deus hoc habeat decus. *Aristoteles in Metaphysicis*, ὥστε κατὰ Σιμωνίδην, θεὸς ἂν τοῦτο ἔχοι τὸ γέρας. videtur hemistichium Choriambicum esse.

Cunctabundus natura Deus.

Μέλλει τὸ θεῖον, δεῖ δὲ τοιοῦτον φύσει. Cunctatio almo numini vsque propria. Senarius est alicunde desumptus ex Euripide. Sensus huius prouerbialis sententiæ non rarò Plu-

tarcho vsurpatæ, est Deum lenem & clementem esse, nec facilè ad vlciscendum malos pœnásque de his sumendum properare: quod etiam diuinis literis expressum est. *Ecclesiastic.*5. Ne dixeris, Peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor. Idcirco μακρόθυμος appellatur variis in locis sacrarum literarum. Cur autem mali non statim pœnas pendant, docet Petrus Apostolus his verbis, μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι.

Contemnunt spinam, cùm cecidêre rosæ.

Prouerbialiter hoc versu Ouidius lib.6. Fastorum vtitur, volens significare senilis ætatis nullum esse pretium aut decus. Comparat autem rosis florem ætatis quamuis è spina nascentibus: senectam verò spinæ rosis cassæ similem facit. Vt enim amissis rosis spinæ iacent, maximóque cõtemtui sunt: ita corporis veternosa & marcida senectute premente vilescimus, nullóque sumus in pretio. Martialis lib.6. ad Lycorim,

Fœmina præferri potuit tibi nulla Lycori,
Præferri Glyceræ fœmina nulla potest.
Hoc erit hæc quod tu: tu non potes esse, quod hæc est.
Tempora quid faciunt? hanc volo, te volui.

Licebit paululum torquendo vsurpare de puella post amissam virginitatem (vt fit) ab amatoribus suis fastidita.

Hærere in ijsdem scopulis.

Tritum est omnibúsque notum & familiare, offendere ad eundem scopulum, impingere scopulis: nusquam tamẽ vel vsitatum vel explicatum à nostræ ætatis scriptoribus offendi, inhærere iisdem scopulis: quod non minus quàm illa superiora prouerbiis adscribendum videtur, quod ille per metalepsin significat, in eodem versari negotio, vel arte: vel in eodem loco sedem figere, vt synecdochicῶς species pro genere, quod crebrum est, accipiatur. Ouid. Metam.3,

Mox ego ne scopulis hærerem semper in ijsdem.

Philosophare cælum intuens.

Φιλοσόφει τὸν οὐρανὸν ὁρῶν. Hoc vnum est teste Iamblicho, ex Pythagoræ symbolis, quę non secus atque prouerbia & veteres & recentiores celebrant. Cuius sensus mihi videtur esse: Si te ad veritatis studium conferre velis, terúmque humanarum ac diuinarum inuestigare ac scire rationes, quo in genere versatur philosophia, originem tuam semper animo oculísque tuis obuersari facito, vt eò tibi mente redeundum, vnde profectus es, prudenter cogites. Origo hominis, cælestis est, vbi omnia mirifico quodam concentu temperantur. hoc exemplari proposito, studia omnia actionésque tuas moderare. Vnde Græci ἄνθρωπον quasi ἄνω τρέπων dici volunt. Quod etiam expressit Ouid. Metam.1.

Pronáque cùm spectent animalia cætera terram,
Os homini sublime dedit, cælúmque videre
Iussit, & erectos ad sidera tendere vultus.

Clypeum post vulnera sumere.

Nec hoc quidem relatum ab adagiorum scriptoribus absque controuersia παροιμιῶδες offendi. Dicitur autem de intempestiuo auxilio, & præsidio. Ouid. de Tristib.1.3,

Et quanquam serò clypeum post vulnera sumo,
Attamen hanc odijs exonerate fugam.

Conuenit huic Diogenianum illud, Post bellum, machinas. Quo longiùs trahetur, eò erit venustior eius vsus. Ad externa: Hic homo incipit esse parcior frugaliórque iam consumptis opibus: clypeum post vulnera, vt aiunt. Ad corpus: Assidua κλινοπάλη effœtum & eneruatũ corpus iam continentiam meditatur, clypeum nempe post vulnera. Ad animum: Hic filiũ suum peruersa animi natura & improborum societate perditum ad probam fugem videtur recepturus: vereor ne post vulnera, quod aiunt, clypeum sumat.

Tempus omnium explorator.

Ὁ χρόνος πάντων βασανιστής. Elegans prouerbium nescio vnde sumptum. vsurpat Augustinus Eugub. de Perenni philosophia, lib.4. Veritas quæ, vt Heraclitus inquit, cùm latitet in profundo demersa: tempus, quod, vt dicitur, πάντων βασανιστής, elicit in lucem. Veteres, veritatem, temporis filiam vocarunt. Et Thales Milesius tempus sapientissimum appellauit, quòd omnia inuenisset. Plutarchus, cur Pythia Oracula cessauerint, τὸν χρόνον ὀφειλέτην vocat, quasi qui fidem suam tandem liberare debeat.

Μοισᾶν κατερὸν στόμα.

Musarum os ferueus. Theocritus eidyl.7. Vtemur in ho-

minem eleganti ingenio & festiua dicendi gratia & suauitate insignem & expolitum, maximè qui amabili carmine & dulci aures mentésque hominũ demulceat. Veteres quicquid suaue & eruditum fuit, Musarum artificio assignabãt: hinc Attica Musa dictus Xenophon.

Nouem Musis celatum opus.

Horatius epistola ad Florum vsus est hyperbole prouerbiali, cùm vellet significare opus supra modum egregium, supráque humani ingenij vires, & quod ne Musæ quidem artium inuentrices æquare possent. Vel si, cælatum, legas opus, sensus erit, in quod Musæ omne artificium suum contulisse simul videri queant. Verba eius hæc sunt:

Carmina compono, hic elegos: mirabile visu,
Celatúmque nouem Musis opus.

Venustior vsus erit per εἰρωνείαν, vt si de Scoti scriptis quis ioco dicat, Esse nouem Musis celatum opus.

In medio Tybure Sardinia est.

Prouerbialiter dictum est à Martiale lib. epigrammatum 2, *In medio Tybure, Sardinia est.* Quo voluit significare, nihil cæli locique ingenium quanuis mite & clemens conferre, non impedire vernantis auræ mollem dulcedinem, non grato virore nemora, non suaue redolentes vndique herbas, non venas fontium, salubres animo, stomachóque laticum latebras profundentium, nihil denique quæcunque sensus, animúmque demulcent, & afficiunt, vllam moram afferre, quo minùs cùm dies fatalis, & à rerum conditore designata cuique meta viuendi obrepserit, quisque moriatur. Tybur, species pro genere, accipitur hîc pro omni loco salubritate commendabili: & Sardinia, pro omni regione, aëre, solóque pestilenti. Sardinia enim pestilentem aërem salutíque hominum officientem, valetudinémque perturbantem veteribus memoratur habere: Tybur autem vndique solo aspectu lætum & salubre prædicatur. Vnde Horatius lib. Odarum 1, 7. ad Plancum scribens, nulla regione vt Tyburtina perinde se capi testatur, haud dubiè amœnitate & salubritate loci cælíque clementia & temperie adductus.

Vulpes pilum mutat, non mores.

Resipere adagiũ videtur illa senis bubulci sentẽtia qua apud Suet. Vespasianus Cæsar perstrictus est, qui negata sibi

sibi grætuita libertate, quam imperium adeptum supplicitèr orauerat, proclamauerit: Vulpem pilum mutare, non mores. Sensus est, titulis dignitatum & amplissimis fortunæ muneribus corporis, non animi sordes tolli in veteratore & auaro homine: fortunã improbis & subdolis splendorem & nitorem corporis conferre, non abstergere animi illuuiem, ingeniíque sordes, exuere hominẽ callidum pannis, non item vitiis: Vel senectutem addere annos, non etiam virtutes.

Huic Erasmi illud simile est, *Lupus pilum mutat, non mentem.* Hodie Flãdris trita sunt: *Lupus non emendatur senio.* Et, *Vulpes ætate fit astutior, non etiam melior.*

Intempestiua Minerua.

Ouidius Metamorph. 4. *Solæ Mineides intus*
Intempestiua turbantes festa Minerua. Intempestiuam Mineruam dixit operam & opus parum opportunè exactum. Etsi de lanicij opere loquatur poeta, nihil vetat tamen generaliter accipere pro omni studio & opere: quãdoquidem omnibus præesse artibus Minerua fingatur, quarum pleræque absque labore non fiunt: quo in genere est lanificij & textrinæ studium.

Ἐκατηβελέτης.

Suetonius in vita Neronis ænigmaticè Partum sagittis acrem & venationibus ac militaribus studiis ad insaniam vsque indulgentem & addictum ἑκατηβελετίζω vocat, citato cuiuspiam distícho, Neronis agones, citharæque strepitũ magna cauillatione perstringentis. Id autem est huiusmodi, *Dum tendit citharam noster, dum cornua Parthus: Noster erit Pæan, ille ἑκατηβελέτης.* Sensus est. Nero ex agonisticis certaminibus, & citharæ ludo sibi non aliter triumphum adornabit, quàm Parthus ferox sagittis, Romanis legionibus in Armenia sub iugum missis. Ἑκατηβελέτης autem, ἑκατόβολος & ἑκάεργος sunt epitheta Apollinis, procul sua tela mittentis.

Mira igitur gratia Parthus victor Romanarum legionum, idem tamẽ procul vltimis in terris positus (nam Parthos à Roma multa maria, insulæ, regnáque distinguunt) ἑκατηβελέτης dicitur: Nero Pæan, vtpote cithara & triumpho exultabundus. Mendosè autem à quibusdam legitur ἑκάτη βελετής.

Vt ouis lupum conspicata.

Φεύγας δ' ἅτερ οἷς πολιὸν λύκον ἀθρήσουσα, Contemplata lupum, fugis, vt pecus, improba, canum. *Theocrit. Eidyl.* 11. Qui indicabit se vehemēter abhorrere à cuiuspiam vsu & consuetudine, & longè fugere vitæ societatem & amicitiam.

Cybiotates.

Alexandrini dicaces natura, & liberioris linguæ, Vespasianum immensa pecuniæ auiditate laborantē ac subinde vectigalia ciuitatibus & tributa prouinciis augentem, omnibusque è rebus etiam sordidis, lucri odores venantem infami conuitio, Cybiotaten vocabant, cognomine vnius è regibus suis turpissimarum sordium. Suet. in Vespasiano 19. *Sic enim in vulg. lectio.* Vtemur vulgata voce, dum alia certior reperiatur, in principes summè auaros, & omnes vndique caussas exenterandis subditorum loculis venātes, nunc proponēdo decimationes bonorum, vel prouentuū, nunc mercimonia certa vi pecuniæ texando, quin & quibuscunque annonæ partibus & frumento, vino, ceruisiæ, aliisque ad victum spectantibus vectigal assignando quātum libet, & quoties libet.

Samnites.

Vno vocabulo complexus sum modò adagium: cōplectar nūc etiam alterum. Id vt liceat, effecerūt tum priuati aliquot homines, tum etiam populi quidam plurimùm nobilitati vulgò vel vitio aliquo peculiari & insigni, vel laude. Samnites ergo Hor. epist. 2, 2. vocat παιγνιμαχοῦς eos, qui multum diúque lædunt, & lęduntur: mordent, & mordentur, dente cruento & diro Marte lacessunt, & lacessuntur: Breuiter, Samnites vocare licebit, qui longo tēporis spatio alios grauissimè vexant, vehementissimēque affligunt, ipsi quoque atrocissimè vexati ab aduersariis & grauissimis calamitatibus pressi. Horatij versus hi sunt,

Cædimur, & totidem plagis consumimus hostem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.

Agit de poetis, qui aures pene inuiti & fracti diu præberent alienis scriptis audiendis, cùm ipsi vicissim alienas aures suis poematis recitandis obtundant, atque enecent. Samnites testibus historicis, Liuio, Floro, Orosio, Plinio Iuniore, & aliis, per annos 49. atroci bello cū Romanis æquo marte depugnarunt: tandem Pontio duce eorum capto in Romanorum ius cōcesserunt. eámque ob caussam gladiatores Romę Samnitium nomine appellati sunt. Cic. multis locis. Liuius lib. 9, huius appellationis originem refert ad Campanos, qui, superbia & odio Samnitium, gladiatores, quod spectaculū inter epulas erat, eo ornatu (descripserat ibidem illum paullò ante) armarunt, Samnitiúmque nomine appellarunt.

Solem mercede præstare.

Lactantius libro Institutionum 3. tacitè notans philosophos disciplinam suam sordidis lucellis, fœdísque cupiditatibus & voluptatibus lenocinantes, volénsque ostendere Christianos his lōgè prętare, qui ab his moribus abessent, duo subiecit veluti adagia, nempe, solē mercede prętare, &, aquam vendere, hoc modo. Gratis ista fiunt, facilè, citò, modò pateant aures, & pectus sapientiam sitiat. Nemo vereatur nos: aquam nō vendimus, nec Solem mercede præstamus. Equidem non absurdum puto, si Lactantium, Augustinúmque lib. confess. 12, 25. sequendo, in hos qui Dei naturęque beneficia omnibus ex æquo sine discrimine exposita in quęstum & commodum sui solum transferunt, & rem omnium communē lucri cupiditate priuati iuris faciunt, illud Lactantij iaciatur, Mercede Solem præstant, & aquam vendunt. Hæretici, qui publicum æterni Euangelij fontem omnium communem, qui salutem æternam omnibus in Christum credentibus promissam sibi solis arrogare non verentur, Mercede Solem præstant, & aquam vendunt. Item, qui diuina Sacramēta lucrosas artes existimāt, in summa, quicūque Dei ac Domini nostri beneficia, omnibus ex æquo cōdonata, suæ gloriæ & pleonexiæ seruire cogunt, Solem mercede præstare aptissimè & verissimè dicemus.

Sol omnia aperit.

Omnino mihi quidem videtur prouerbialis ille Theocriti versus ex Eidyl. 1,

Ἤδη γὰρ φοιτᾷσι πὰς ἄλιος ἄμμι.

Equidem prodit Sol omnia nobis. Sēsus est, omnia temporis spacio in lucem promi & reuelari. Solem per μετωνυμίαν pro die posuit, cùm caussa efficiens diei, Solis splendor sit. Et vt Sole lucente omnia sunt aperta & conspicua, ita etiam temporis decursu obscura quæque in apricum,

vt ait Horatius, proferuntur. Confinis huic est senarius ille eiam prouerbialis, ἄγει δὲ πρὸς τὸν ἀληθείαν χρόνος. & Pindaricum hoc: ὁ χρόνος πάντων πατήρ. Potest videri alluſum ad fabulam Homericam Odyſſeæ 8. vbi in Veneris concubitu Mars adulter deprehenditur indicio Solis: epimythio indicante, tandem aliquando fœda malè celata prodi.

Albo eradere, & adscribere.

Quanuis Eraſmus prouerbium, Non eras in hoc albo, ſatis diligenter explicuerit, non tamen ex eo protinus cõſtabit, quid eradere & adſcribere albo ſit: quæ adagia haud dubiè aduerſaria non minùs elegantia & lepida ſunt, quàm illud Plinianum. Quin ſerio auſim veróque vultu contendere pluſculũ hæc, quàm illud, præ ſe ferre gratię & feſtiuitatis. Vtroque vſus eſt caſtigatiſſimus dicendi & ſentiendi magiſter Suetonius: In Claudio, Splendidũ virum Græcięque prouinciæ principem, verùm Latini ſermonis ignarum, non modò albo iudicum eraſit, verùm etiam in peregrinitatem redegit. In Domitiano item, Equitem Romanum ob reductam in matrimonium vxorem, cui dimiſſæ adulterij crimen intenderat, eraſit iudicum albo. Eſt ergo albo eradere, ignominioſè & cum ſuggillatione nominis ab honeſto aliquo vel publico munere depellere: &, adſcribere albo, honeſto cum ſuffragio ad publicum aliquod munus, vel honeſtum officium allegare, & admittere.

Per genium alicuius deierare.

Per genium alicuius deierare, eſt omne dictum & factum honeſtatis eulogio notare, nihilque non per aſſentationem gloriæ & laudi ducere, ſed omnia votis honoribuſque proſequi, quaſi Deo adhortante, & præſide geſta. Quod & ipſum vſurpat Suetonius, in Caligula.

Spongiæ.

Romani percelebri ioco, Veſpaſiani procuratores & magiſtratus ex tenui re ad ampla euectos, & magnis officiis & honoribus auaritia principis nobilitatos, vt repetundarum poſtea rei ac condemnati largè & prolixè fiſcum locupletarent, Spongias appellabant μεταφορικῶς, à ſpongiarum vſu: quæ ſiccæ humectantur, & vuidæ exprimuntur.

Suet.

Sueton. in Veſpaſiano.

Genium habere aliquid.

Hoc prouerbio vtuntur ſignificaturi, aliquid natiua quadam indole & quadam arcana ratione mouere animos hominum, & ad ſui amorem ſponte ſua trahere, vehemẽtérque afficere. Referturad rem, & ad perſonam. Ad rem apud Martialem lib. 5,

Victurus genium debet habere liber.

Ad perſonam, Iuuenal. ſat. 6,

Nemo Mathematicus genium indemnatus habebit.

Indemnatum dixit pœnæ immunem. Eiuſdem notæ eſt Cæſtum habere, Homero & Martiali aliiſque vſurpatum.

Apollo Tortor.

Auguſtus Cæſar cœnam ſumptuoſam inſtruxerat, in qua deorum dearúmque habitu diſcubuiſſe conuiuas, ipſúmque Apollinis ſcenico ornatu transfiguratum fabulis Romanorũ ſpargebatur. Ea cœna δώδεκα θεῶν (ſic enim lego) appellabatur: quo tempore ingẽs Romæ inopia frumẽti & annonę caritas fuit. Hoc rumore diuulgato, imperatorem alieniſſimo tempore nempe in ſummavrbis fame lautis epulis indulgere quaſi publicæ calamitati inſultando, Romani Apollinem Tortorem eſſe acclamarunt: Apollinem quidem, ob ementitum Apollinis habitum, quo in cœna illa myſtica deformatus laſciuiebat. Tortorem verò, quòd eo nomine idem Apollo quadam in vrbis parte coleretur. Quod illi epitheton attributum ſuſpicor, quòd Marſyam citharœdum pſallendo victum inaudito antea ſupplicij genere excruciaſſet, cui viuo pellem detraxerat. Pari ratione Octauium Auguſtum, quaſi qui viuos excoriaſſet homines, frumento per luxum & ſumptuoſam cœnam abſumpto, Apollinem Tortorem per conuicium vocabant. Non peſſimè quadrabit in principes & magiſtratus in Reipubl. calamitate feſtis gaudiis exſultantes, & intempeſtiuis deliciis & voluptatibus ſoluentes animum, nihil publica miſeria commotos, & tum maximè negligentes officium, quando conueniebat maximè præſtari.

Mundi oculus.

Sol apud Ouidium Metamorphoſeon 4. ſe mundi oculum lepida tranſlatione vocat, eximium ſui vſum maximámque neceſſitatem ſignificans.

Omnia qui video, per quem videt omnia tellus; Mundi oculus. Sic Cicero pro lege Manilia Corinthum totius Græciæ lumen appellat. Et apud Ioannem Euangeliſtam variis in locis Chriſtus ſe vocat τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Quadrabit in hominem omnibus ſapientiæ numeris & virtutum inſignibus inſtructum, Reipub. ſummè vtilem ac neceſſarium.

Ars cenſus, opera vita.

Meretur recipi inter parœmias hoc vulgò omnibus decantatiſſimum, cùm hominem non patriis opibus vitam tueri, non amicorum ſubſidiis niti, nec partis frui, aut dote vxoris beatum propinquorúmve hereditate locupletatum ſed quotidiana opera & opificio vel arte ſe ſuámque familiam alere ſignificabimus. Alterum legitur apud Ouidiũ, Metamorph. 3.

Pauper & ipſe fuit, linóque ſolebat & hamis
Decipere, & calamo ſalientes ducere piſces:
Ars illi ſua cenſus erat. Alterum exſtat apud Terentiũ in Phor. *Pauper, cui opera vita erat, ruri ſerè ſe continebat. ibi agrum de noſtro patre Colendum habebat.*

Ocyma cantare.

Satyrographus ille diſertiſſimus (ſic enim à D. Hieronymo laudatur) qui teſte Fabio, multum veræque gloriæ aſſequutus eſt vnico libello; lepidiſſima ἀλληγορίᾳ prouerbiali, Ocyma cantare, pro probris, conuitiiſque adſpergere, & maledictis inſectari dixit ſaty. 4. vbi, cùm genus & formam tanquam eximias naturæ dotes iactanter Alcibiades efferret, alioqui teneræ ætatis imbecillitate ad Rempublicam gerendam parum idoneus, præſertim rerum vſu deſtitutus & veri rectíque ſordidus auctor: Socrates eodem loco nihilo meliorem facit Baucide Pannucia, diſcinctum ſocordémque vernam maledictis grauiter impetente. Perſij verba hæc ſunt:

Dinomaches ego ſum ſuffla, ſum candidus: eſto;
Dum ne deterius ſapiat Pannucia Baucis,
Cùm benè diſcincto cantauerit ocyma verna.

Senſus eſt, Iacta, quantum vis, natales claros, egregiámque corporis pulchritudinem. ſi ingenium ſordidum ſit; & prudentia rerúmque ſolertia abſit; nihilo melior es vinoſa & ſuffarcinata aliqua anu; ætate & vino delirante (talis enim inducitur Baucis) quæ probè defricat conuitiis ſocordem & diſſolutum ſeruum domi natum. Ducta eſt

eſt allegoria à veterum more inter ſerendum ocymum vſurpato: quod teſte Plutarcho & Plinio, li. 19. cap. 7. creditũ eſt prouenire copioſius & felicius, ſi maledictis additis ſereretur. Eodem planè ſenſu, eádemque figura prouerbiali poſſumus dicere, Cuminum ſerere: quod etiam auctor eſt Plinius, cum imprecatione ne exeat, poſtquam ſatum fuerit, terra adacta pauitur.

Gratijs lita.

Nõ potuit feſtiuius aut magis prouerbialiter dici, quàm eſt à Platone Athenienſi philoſopho dictum ad Xenocratẽ diſcipulum ſuum, qui ſemper teſte Laertio lib. 4. tetrico vultu & ſeuero habitu incedebat, nulla animi hilaritate oſtenſa, nulla oris facetia, frontíſque nitore triſtem ſeueritatem mitigante ac temperante. Volens igitur Plato ſeueri grauíſque ac vultuoſi, ac proinde moleſti hominis mores comi quodam blandéque feſtiuo habitus genere componi ornaríque, illum θύειν ταῖς χάρισι iuſſit; quòd Gratiæ inducantur ſemper à Poetis, liberali oris effigie, & renidenti facie, ſolutíſq; zonis. Hoc dicto caſtigabimus ſupercilioſum aliquem Theologum, vel turbulentum ſophiſtam. Et de inhumano ac barbaro: Nunquam ille Gratiis litauit.

Καλλὶς ἐνδοῖ πᾶσαν.

Καλλὶς ἐνδοῖ πᾶσαν, ὁ τὼν νυὸν εἶπ' ἀποκλαΐξας: Clauſa domi ſponſa, quidam, Sunt omnia rectè, Dixit. Citatur prouerbij titulo à ſcholiaſte Theocriti. Natum à quodam, qui domi ſponſam concluſerat, & adiiciente; καλλὶς ἐνδοῖ πᾶσαν. Sunt intus omnia rectè Sub finem hiſtoriæ Domitiani in Tranquillo legimus, Cornicẽ in Capitolio elocutam, ἔσω πάντα καλῶς. Hæreditatem opimam, vel ſacerdotium opulentum nactus, opportunè hoc verſu animi ſui gaudium prodet.

Sicula aula.

Iuuenalis traducens fœuitiam matronarum Romæ in ſeruos ancillásque mira libidine animi ad quauis operaſionem iniquè & crudeliter verbis & verberibus debacchantium, earum domum tranſlatione prouerbiali Siculam aulam vocat. Aluit enim Sicilia priſcis ſæculis plurimos tyrannos miſerabiliter in humana corpora pro libidine graſſantes, vt Phalaridẽ, Dionyſium, & id genus monſtra exi-

tialia. Carmen Iuuenalis ex sat.6,hoc est.

Et cædit,donec lassis cædentibus,exi,
Intonat horrendum,iam cognitione peracta,
Profectura domo Sicula non mitior aula.

Aptissimè vtemur de ciuitate,vel domo iniqui crudelísque principis satis superbè & insolenter omnia pro imperio gerentis,bonósque,capite, & fortunis oppugnantis, vbi,vt canit Ouidius,*Victa pugnaci iura sub ense iacent.*

Commodè etiam dicetur, de schola plagiosi alicuius magistelli,sæuitia & inscitia furentis. Faceta est Diogenis χρεία & proxima prouerbio,de gymnasio Euclidis. ὐ σχολὴ, ἀλλὰ χολή:Et Platonis ludum, non διατριβὴν,ἀλλὰ κατατριβὴν appellantis. Quibus verbis miro cum lepore hæreticorum sophistarúmque certamina insectabimur.

Orba Tigride peior.

Vsus est idem Iuuenalis, sat. 6. de supra modum sæua & imporenti matrona,zelotypia laborante.

Tunc grauis illa viro,tunc orba tigride peior.

Metaphorica hyperbole est à natura & ingenio tigridis, quę raptis catulis pernicitate incredibili raptorẽ persequitur donec vel prędam eripiat,vel in nauem fugere compellat, ne sic tamen cessante eius feritate, etsi irrita. Plin.8, 18.

Antiphates trepidi laris,& Polyphemus.

Patremfamiliàs in seruos ancillásque verberibus & cæde sæuientem, vxori filiísque suis vehementer infestum ac terribilem, omnibúsque tam domesticis quàm alienis ob morum impotentiam animíque atrocitatem intolerabilẽ & exitialem,eleganter hoc versu truncato Iuuenalis appellare licebit,quod exstat sat.14.

An sæuire docet Rutilus,qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu,& nullam Sirena flagellis
Comparat,Antiphates trepidi laris,ac Polyphemus?

Exstat Odyss.κ, mentio Antiphatis Læstrygonum regis. incoluisse autem Leontinam regionem in Sicilia Læstrygones referuntur.Fuerunt immanes barbaríque homines, eodem Homero auctore,qui hospitum carnibus vescebantur.Quod etiam Vlyssis socij,eodem Antiphate iubente,mactati,experiebantur,ne Vlyssi quidem parsuri, si non velocitate

velocitate remorum periculum vitasset;& tamen non nisi multis nauibus & sociis amissis euasit. Cæterùm de Polyphemo exstat fabula apud Homerum & Virgilium nemini non aperta eorum qui Musarum sacris vel leuiter imbuti sunt.

Ὀπιπεύειν πολέμοιο γεφύρας.

Agamemnon instruens aciem Argiuorum aduersus Trojanos violati fœderis reos, sauciato per insidias Menelao, cùm phalanges pleraſque suorum lustrasset;alios exhortando, alios increpando, quosdam etiam laudando vtpote paratos circumiens agmina, cùm ad Diomedem venisset, his verbis illum obiurgauit,quæ extant Iliad.δ.

Ὦ μοι τυδέος υἱὲ δαΐφρονος ἱπποδάμοιο,
Τί πτώσσεις; τί δ᾽ ὀπιπεύεις πολέμοιο γεφύρας; Id est,
Progenies,quam fortis equis,quam fortis in armis,
Produxit Tydeus,nam qui metus vrget inertem
Et belli pontem circumspectare coëgit?

Vsus erit in ignauum,sibíque,vt Terentius ait,post principia cauentem,qualem hoc loco Diomedem suggillat Agamemnon. Nec incommodè iacietur in sophistam veris rationibus impeditum,& conclusum,vtque sese extricet& explicet ad ridiculas elenchorum captiunculas confugientem.Par iudicium de hæreticis sophistarum primipilis,vel subsidiariis,qui argumentis solidis destituti fictis criminibus aduersarios suos impetunt; modò dicant, quid dicant, non curantes.

Ξωμπρετμεῖν.

Vnà remum ducere. Metaphora eleganti vsus est Vlysses apud Sophoclem in Aiace,cùm vellet significare, vti amicitia,auxilio,studio,& beneuolentia mutua. Ea si ad res animi transferatur,in prouerbium trahetur summa festiuitate: vt, si amico dicamus; In litteris prouehendis oportet nos ξωμπρετμεῖν. Aduersus hæreses vndequaque grassantes oportet catholicos homines vnà remum impellere.Hæreticorum phalanges ad labefactandum Ecclesiæ statum (vt Sophoclis vocabulo vtar)ξωμπρετμοῦσιν.Is sic habet,

Ἔξεστιν οὖν εἰπόντι τ᾽ ἀληθῆ φίλῳ
Σοὶ μηδὲν ἧσσον ἢ πάρος ξωμπρετμεῖν;

Licet igitur mihi vera verus si loquar,Tibi,vt antè,amicus esse remigij comes?

Αἴθ' ὄφελες τ' ἄγονος τ' ἔμμεναι ἄγαμός τ' ἀπόλεσθαι.

Non esses vtinam natus, celébsve perisses. Hector accusans & acerrimè traducens fratris sui Paridis degenerè imbellemq; animum, adeò vt ne vultum quidem, aut cõgressum hostis sui sustineret adspicere, cui tamẽ ante hospitali iure violato vxorem eripuerat: hoc illum versu detestatur. Optaret ergo potius non nasci eum vel absque nuptiarũ fœdere aut iure vllo perisse, quàm eò prorupisse temeritatis & flagitij, vt alienum thorum inuadendo sibi dedecus & exitium, hostibus gaudium, patrię deuastationem & excidium, parentibus luctum, & indigna suorũ funera peperisset. Atque hanc sententiam sæpissimè exclamauit Cæsar Augustus fortuna destitutus τῆς ἀπαιδίας, videns domum suam liberorum nepotúmque ac neptium probris & flagitiis fœdè dehonestari. Nam referẽte Suetonio, ad omnem Agrippæ & Iuliarum mentionem hoc versu infelicitatem suam testatus est. etsi mutata persona apud eundem ὄφελον legatur. Retulit enim ad personam suam, eóque fortè non malè accentu mutato sic legi posset, Αἴθ' ὄφελον τ' ἄγονός τ' ἔμμεναι ἄγαμος τ' ἀπόλεσθαι. Quanquam priorem lectionem, vt aptam nolim contemnere. In vsum trahemus, cùm pertæsi liberorum ignauiam, aut nostram in sobole educãda atque instituenda, infelicitatem stomachando deplorabimus. sicque poterit Augusti mutatio ὄφελον competere, præsertim vbi seorsum id facimus & sine arbitris. Alias cùm apertè liberos detestamur, socordia & flagitiis eorũ offensi, timentes famæ, bonis, & vitæ, non erit persona mutanda. Poterit etiã ab alieno, vel matrefamiliãs dici in hominem pestifera & flagitiosa sobole dehonestatum.

Νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.

Alternátque viros victoria. Possit hoc Homeri carmen Iliad. ζ. in prouerbium cadere: quando victos nos, sed minimè territos tamen, nec spẽ animúmque deposuisse ob sortem aduersam significabimus. Nam hunc locum παρεφερόμενος interpretatus Virgilius Æneid. 11. verbis Turni sic disserit,

Multa dies, variúsque labor mutabilis æui
Rettulit in melius: multos alterna reuisens,

Lusit:

Lusit: & in solido rursus fortuna locauit.

Maledicus à malefico non distat, nisi occasione.

Ostensurus Quinctilianus lib. 12. quàm fœdum & illiberale sit patrono conuitiis rem gerere, & certare inter dicendum siue veris siue fictis, & vti canina facundia, vt Appius dicebat, non dubitat maledicum parem malefico facere, vt sola discrepent occasione: nimirum subindicans conuitiatori & maledico ad malefaciendum & nocendum aduersario expromptam esse voluntatem; modò daretur locus & tempus idoneũ lædendi, quę in foro in ipsa actione commodè fieri nequeunt: quanquam abundè satis malefica sit conuiciandi libido.

Cede Deo.

Tam frequens est apud omnes scriptores præcipuè Virgilium Æneid. 5. Cedere Deo, fortunæ, fatis melioribus, vt nihil supra. Interpretes tamen huiusmodi iubent, vt vtar Homericis, ἐς πλοῦτω εἶναι, tanquam nihil præ ceteris eximij habentia, alias sępè ἀκεστόμυδοι, vbi nihil opus est. Ergo ab Homero natum est fonte omnium ingeniorum: qui sic Menelaum concionantem inducit, secúmque deliberantem, an Hectori congrediatur Troianorum armis septo, qui ad diripienda Patrocli arma properabat, an potius cedat virtuti diuinitus adiutæ. Eius verba hęc sunt, Latinè reddita,

Numine nam læuo quisquis pugnauerit illi,
Qui superûm cura est & amor: mala deuocat vltro
In caput ille suum. Nec me culpetis, Achiui,
Hectora si declino, Dij cui tela ministrant. Et Iliad. 5,
Cedite, ne cum Diis vnquam pugnare velitis.

Inuisus vt Orci porta.

Comparatio illa Homerica, qua affirmat Vlysses mẽdax & fraudulentus si quis alius, mendacem hominem & vanum, qui ventris studio & paupertate coactus falsa nunciat nõ aliter quàm inferorum portas sibi esse exosum; prouerbialis est. Exstat autem Odyssea ξ,

Namque mihi inuisus tanquam sęui ostia Ditis,
Verba dolosa loquens, quia paupertate coactus.

Huic simile est illud Iliad. γ,

Sic erat exosus, veluti mors omnibus atra.

Ὁ λοιμὸς μανίας.

Pestiferis furiis. Theocritus significare volēs Polyphemū ita indulsisse amoribus nymphæ Galatheæ, vt omnia præ his bona & honesta contempserit, cęcóque furore impotentem nec pudorem nec modum suę libidini statuisse, huiusmodi proponit carmina, εἰδυλίῳ ια,

Et non ille rosis, non malis, cæsariéve,
Sed sæuis furiis arsit.

Lingua prædatur.

Elegans est illud Hesiodi & classi adagiorum adscribēdum, Ἀπὸ γλώσσης λωΐστης: De homine parato turpis compendij & lucelli ergo omnia humana & diuina iura perin rio violare, & ad omnem spem & occasionem quæstus & rapinæ, dolis & malis artibus linguam suam exponente. Hesiodi hęc verba sunt, ἔργ. καὶ ἡμ. α. Latinè reddita,

Est satius tribuente Deo non fraude paratas
Condere opes. Etenim quisquis conuerrit auaras
Vi, manibúsque facultates, linguáve dolosa
Compilat plebem (quæ passim plurima fiunt)
Cùm malesuadus habet mortalia corda cupido,
Consequitúrque pudorem audacia non verecunda
Hunc facilè immergunt tenebris dij. conteritur res
Parta domi, paucósque dies fortuna sequetur.

Hinc videri potest depromptum illud omnibus familiare apud Latino: Male partum, malè dilabitur.

Num capti potuere capi?

Contraria illa vocum συζυγία vel si mauis παρονομασία, quæ Iunone queritante, exstat apud Virg. Æneid. 7. miram auxesin habet & emphasin turbulentissimam, meritóque Adagiorum locum occupabit, cùm significabimus nobis rem esse vel fuisse, vt negotiū, vel bellū cum inuictis, immanibus & importunis, nulla re vel miseria fractis, aut frangendis, nullo discrimine fessis, aut fatigandis. vsque eo, vt ne victi quidem victoriam tradant: ne capti quidem capi posse agnoscant, nihilo secius ac rebus saluis & integris, fortem & intrepidum animū semper præstantes. Virgilius sic habet:

Heu stirpem inuisam, & fatis contraria nostris
Fata Phrygum! num Sigæis occumbere campis?

Num

Num capti potuere capi? num incensa cremauit
Troia viros?

Flectere si nequeo superos, Acheronta mouebo.

Iuno apud Virgil. Æneid. 7. mirabili vsa αὐξήσει παρομασίᾳ, huiusmodi carmen proponit minando;

Flectere si nequeo superos, Acheronta mouebo.

Quo etiam vti aptissimè poterit is, qui ita obstinatè enititur animi sui propositum exsequi, vel obsequi affectibus vt nihil pensi habeat, dum id efficiat, piéne, an impiè; immaniter, an humaniter: diuina ope, an diabolica id conetur, sic vt nihil sibi ad laborem faciat reliqui.

Cælum in tartara soluere.

Quemadmodum prouerbio dicimus, Cælum terrę miscere, & mare cęlo, quod vtrumque apud Iuuenalem sat. 2 reperitur: ita quoque Virgilius, Tellurem vndis miscere, cælúmve in tartara soluere vsurpat, pro omnia perturbare rerúmque vniuersi naturam euertere & confundere. Æneid. 12.

Albati ad exsequias, pullati ad nuptias procedunt.

Stanislaus Hosius pontifex ecclesię Varmiensis in Pruteuia, vir egregius, singularísque Christianę religionis defensor, in explicatione Synodi Petricouiensis, vbi agit de cęremoniis à tempore sumptis, citat ex Sydonio Aruernorum episcopo, elegans adagium his verbis: Procedunt albati ad exsequias, pullati ad nuptias. testatúrque conuenire iis, qui præpostero iudicio hilarem sumunt diem gaudióque ac lætitia exsultāt, quando luctus & mœroris signa erant exhibenda: contráque lugentibus ac mœrentibus, vbi lætari ac gaudere oportebat. Pullata enim vestis decet exsequias: at nitidos & albatos congruit nuptias accedere.

Alcinoo poma dare.

Merè prouerbiale est illud Martialis poetæ facetissimi pariter & lepidissimi, quod σύγχρονος eius iniquè studiis sodalis ἀντίστροφος satyr. 5. Alcinoo poma dare. Quando tenuis rei vel facultatum homo magnis opibus abundanti, eiúsque quod datur largissimè diuiti, munus aliquod κειμήλιον

offert dedicátque: Vel cùm tenuioris eruditionis vir ſummo excellentíque ingenio viro, ſummáque doctrina nobili ingenij aliquod leuidenſę, vt ait Cicero, munuſculum nuncupat: quod nec ſic faſtidiri conuenit, contra quam faciunt ſupercilioſi quidam Thraſones magna inſolentia & ſtultitia dementi reiicientes, ſiquid eiuſmodi aliquando contigerit: lædi inclytam maieſtatem ſuam arbitrantes, ſi cogantur huc deſcendere, vt humilia accipiant, vel legant. Martialis lib. 7, ad Caſtricium modo quo expoſuimus vtitur: cuius hæc ſunt verba,

Muneribus cupiat ſi quis contendere tecum:
Audeat hic etiam, Caſtrice, carminibus.
Nos tenues in vtroque ſumus, vincique parati:
Inde ſopor nobis, & placet alta quies.
Tam mala cur igitur dederim tibi carmina, quæris?
Alcinoo nullum poma dediſſe putas?

Iuuenalis ſatyr. 5. taxans Trebum amicum, qui ſe paraſitum Virroni cuipiam opulento exhibebat, omni contumeliarum genere quotidianíſque probris à diuite illo vexatus, ad prouerbium ſuperius alludit carminibus quæ ſubiiciam: etſi poma Alcinoi de ſapore & guſtu ſuauibus & delicatiſſimis, ſpecie pro genere vtendo, licebit dicere etiam prouerbiali colore:

Virro ſibi & reliquis Virronibus illa iubebit
Poma dari, quarum ſolo paſcaris odore,
Qualia perpetuus Phæacum autumnus habebat.

Alcinoi pometum (ſic enim Tertullianus loquitur) graphicè deſcribit Homerus Odyſſ. ν.

Celer, vt mens, vel ala.

Τῶν νῆες ὠκεῖαι, ὡσεὶ πτερὸν ἠὲ νόημα.

His naues celeres, vt mens, vtque ala feruntur.

Verſus eſt Hom. Odyſſ. ν. de nauibus Alcinoi Phęacũ regis, quem, vt hyperbolicum & vulgato ſermone vſurpatũ, non ineptè trahemus ad omnia quę pernicitate inſigni celeritatéque valent. πτερὸν ala vel alata ſagitta.

Ἄπτερος μῦθος.

Fabula abſque pennis, vel inalata, pro fabula grauis põderis, citò auribus excipienda, interiúſque recondenda, ne obliuione pereat, omnino prouerbialiter ab Homero Odyſſ. 17. vſurpatur, vbi legitur, Ὣς ἄρ' ἐφώνησεν, τῇ δ' ἄπτερος ἔπλετο

ἔπλετο μῦθος. id eſt, teſte Euſtath. μὴ δύσπιστος ἀλλ' ἐπαινέσας τῇ πλωτικότητι. id eſt, Vbi Telemachus dicere deſiiſſet, verba Penelopæ aures allapſa, imo eius pectore ita inhæſerunt, tanquam alis carerent omnino, neque viderentur denuò euolatura. Aliis ἄπτερος valet, πᾶς καὶ ἰσόπτερος, ſed diuerſo ſenſu. Sacræ litterę ἄπτερος μῦθος vel λόγος eleganter vocabuntur, vt velociter auribus admittendæ, mentéque ima ſemper obuerſandæ.

Τοὺς ἄλλους ἐξαίνιζ', ὅπως δ' Ἔκτορος ἴχεο χεῖρας.

Nummum poſce alios, caue poſcere ab acceptore. In aliis legitur, Τοὺς ἄλλους ἐναίνυζ', ὅπως δ' Ἔκτορος ἴχετο χεῖρας.

Legendo ἐξαίν. ζ', id eſt ſtipem poſce, & Ἔκτορος, à δέχομαι, commodè vtemur, cùm ioco petaces à nobis remouebimus: item ſeriò, cùm monebimus amicum, vt auari aut copioſi ſed improbi hominis opes ne attingat: vel, cum potentiore ne litem ſuſcipiat. Sin magis placet, ἐναίνυζ', id eſt, ſpoliabat, & ἴκτορος, qui ab ἵκω dictus videtur, quadrabit in eum qui infirmum & pauperem arrodit, eiúſque facultatibus inſidias ſtruit, intacto potentiore.

Caput hoc ventoſa cucurbita quærat.

Sicut qui parum ſanæ mentis eſt, vel helleboro indigere dicitur, vel Anticyris dignus: ſic non minus lepidè & facetè Iuuenalis ſtultum & inſanum hominẽ ventoſam cucurbitam quærere iubet: quod ipſum tam prouerbiale eſt, quàm illa ſuperiora. Locus eſt ſatyr. 14,

Vnde tibi frontem libertatémque parentis,
Cum facias peiora ſene? vacuúmque cerebro
Iampridem caput hoc ventoſa cucurbita quærat?

Siue autem per cucurbitam intelligas κολοκυνθίδα, quæ ſumpta humores cerebri actionem impedientes potenter educit, ſiue etiam πλῶ σικύαν, quam ventoſam dicimus, qua ſanguis leui ſcarificatione educitur, eõdem recidit.

Anima vna.

Μία ψυχή. De cõcordibus animis dicetur, quorũ ſit tanta nõ modò rerum fortunarúmque omnium communio: ſed adeò ſolida, trabaliſque (quod aiunt) clauo voluntatum commiſſio: vt eadem penè ſubſtantia, eadem natura plurium, non diuerſæ: nec plurium ſingulæ animæ, ſed vna

eadémque plurium esse videatur. Vsus est hac sententia Ouid. Metamorph. 3. vbi Narcissum de vmbra sua in limpidissimis aquis egregiã adolescentis formam exprimẽte, quam amatorem putabat, inducit loquentem:

Nunc duo concordes anima moriemur in vna.

Lucas item Euangelista Act. 4. de primitiua Ecclesia mox ab ascensu Christi in cælum sancita rerum omnium communicatione & concordia mentium ac voluntatum vsa, sic narrat, Τοῦ δὲ πλήθους ἦν πιστευσάντων, ἦν ἡ καρδία, καὶ ἡ ψυχὴ μία.

Τελεάτης.

Cum Diogene Cynico impudicum impudicámve πτελεάτην possumus appellare, nõ secus ac Galli libidinosam puellam vel matronam *de Bordeaux* dicunt voce ambigua & oppidum & prostibulum indicante. Sic Tegeates ex Lupanari & Tegea Arcadiæ oppido ortus prouerbiali conuicio appellabitur.

Σειρὰ Διὸς χρυσῆ.

Iouis catena aurea. Hactenus nostræ ætatis neminem ex adagiorũ interpretibus fuisse, qui explicaret πλὼ ἀλληγορίαν παροιμιώδη, quę exstat apud Homerum Iliad. Θ. & apud Orphea in Argonauticis, mirari me fateor. Erasmus in Cõuiuio fabuloso, nescio quid innuit principes, inferiorũ bona per præfectos tanquam per catenã ad se rapere. Mihi verò longè aliud voluisse Homerũ persuadeo: cùm hoc epiphonemate claudat concionem suam Iuppiter:

Τόσσον ἐγὼ περί τ' εἰμὶ θεῶν, περί τ' εἰμ' ἀνθρώπων.

Tantum ego præcello diuos, præcello hominésque.

Et cùm Minerua respondeat patri quasi obscuriorem orationem eius declarans hoc carmine:

Εὖ νυ καὶ ἡμεῖς ἴδμεν ὅτι σθένος ἐστὶ σόν περ.

Nouimus & robur non esse domabile. Dicetur ergo Iouis catena aurea, prouerbialiter de immensa potentia cum pari opum splendore, generis claritate, & virtutum omnium ornamentis coniuncta, nullis casibus obnoxia, nullis viribus humanis deiicienda, per se munita & valida, aliósque vel extollere, vel deprimere & attenuare potenti. Sic enim Homerus,

Eia quid valeam diui facitote periclum.
Aurea sublimi cælo demissa catena

Pendeat

Pendeat: hanc omnes diui versate deæque:
Nec tamen ex cælo terram deducere ad imam,
Possitis Iouis augustum & ter nobile numen,
Sæpius hæc quamuis vos cura labórque fatiget.
At quoties hanc ipse volam tractare trahendo,
Ad me subducam pariter terrámque fretúmque.
Deinde catena grauis figetur vertice Olympi,
Omnia qua subnexa simul sublimia fient:
Tanto homines superósq; omnes supero interuallo.

Catena aurea indicat & nobilitatem generis, & opũ splẽdorem, & quoniam inter metalla omnia auro virtus & dignitas præcipua, vnde principibus viris catenæ aureę familiaris gestatio. Quòd hanc cælo suspensam omnes Deos deásque contrectare ille iubeat si fortè queant solo deprimere: tanta se esse potentia significat, vt nullus eã affligere & labefactare possit. Quòd verò sibi procliue ait esse cum hac pariter terram & mare, hoc est vniuersi naturã, in altũ rapere, raptáque alligare cælo: omnium rerum imperium penes se vnũ esse, & cuncta pro arbitrio se moderari ostẽdit, & excelsa & insignia deprimere, & vt vtar Virgiliano adagio, fundo vertere, & ima extollere, quãtum & quoties libeat. Non negauerim tamen, quod monent interpretes, Homerum his versibus Iouem omnium rerum auctorem facere, & cuncta ab illo originem ducere: quod adeò non repugnat nostræ interpretationi vt magnopere conferat. Immensam namque potentiam & vires habere oportet, in quem referuntur omnia.

Vsus prouerbij erit huiusmodi: Christus morte sua tanquã catena Homerica omnia ad se pertraxit. Euangelium Christi summos infimósque tanquam Deos deásque Homericas, aurea verborũ catena ad se adduxit. Hunc hominem suę eleemosynę ceteręque virtutes perinde vt catena Homeri, in cælum subducent. Pauli Apostoli heroicæ virtutes non secus ac catena illa apud Homerum terræ affligi nunquam potuerunt.

Οἴ οἴ μοι, ξίφεσς σοναχήσετε, οἴχετ' Ἀπόλλων.

Heroicus versus ex oraculo quodã Apollinis, quo post sacrosanctum Euangelium Christi per Apostolos promulgatum interitum suum deplorat, & oracula abolitum iri

Exstat autem apud Eugub.lib. de perenni philosophia 3. Nos sic reddidimus, *Heu tripodes lugete, perit præsagus Apollo.* Quo tempestiuè vtemur hac nostra ætate significaturi explosum iri omnẽ barbariem, sophistarúmque garrulitati tandem silentium imponendum, inuecta politiorum litterarũ luce, & liberalium honestarúmque artium & disciplinarum admissis passim & in pretio habitis professoribus. Vt enim Apollo se cõsulentes ambiguis & perplexis respõsis illusit, incertiorésque domũ remisit quàm adeuntes acceperat, ita barbari suos alũnos inanibus Ixionis vmbris, & figmentis Archigene indigentibus miserè torserunt. Horum tripodes cum suis auctoribus omnibus ex scholis tandem aliquando profligatum iri, Dei benignitate inductis honestarum artium ornamentis, certissima spes est. Licebit etiam in hæreticos vibrare, sic loquendo, Hæreticorum & impostorum tripodes tandem conticessent, vt illi Delphici.

Inuenies aliam Galatheam.

Adhortaturi nequis ea captare pergat, quæ nequit assẽqui, sed potius iuxta Terentium, id velit, quod possit. Vel animum cura & mœrore confectum ob felicioris status amissionem vel aduersum casum rerúmque posperarũ iacturam spe meliorum accẽsuri: oportunũ illud Theocriti Idyl. 11. à Virgilio sensu non verbis redditum:

Εὑρήσεις Γαλάθειαν ἴσως καὶ καλλίον ἄλλαν.

Forsitan inuenies Galatheam vel meliorem
Forma aliam. Virgil. Ecloga 2.

Inuenies alium si te hic fastidit Alexis.

Pacem orare manu, præfigere puppibus arma.

Apud Virgil. Æneid. 10. legitur à Iunone Iouis germana & coniuge dictum.

Pacem orare manu, præfigere puppibus arma.

Quo voluit significare, ideo Troianos supplices esse Italis, vt mentiãtur amicitiæ & concordiæ fœdera, quò securos nihílque malorũ metuẽtes ex improuiso adortos subigerent, & opprimerent. Conueniet dici de iis, qui simulata beneuolentia, nihilo minus perniciem moliuntur: vel qui ita amicitiam prætendunt, vt interim tamen ad omnem occasionem parati sint lædere.

Fornax

Fornax ferrea.

Moyses propheta exaggerans grauitatẽ seruitutis, qua Israelitę in Ægypto premebãtur, laboribus intolerabilib⁹ & iniuriis vexati & prorsus inhumaniter tractati ab Ægyptiis, huiusmodi seruitutem πρόπικως fornacem ferream vocat Deuteron. 4. & hunc sequutus Solomõ in dedicatoria templi oratione, & Hieremias cap. 11. Metaphora sumpta est à fornacibus lateres torrentibus. Dicetur de necessitudine quacũque graui, & durissima ac diuturna afflictione. Sic iugum seruitutis Turcicæ, quod Thraces, Phryges, Armeni, Græci & propemodum vniuersa occidentalis Asia, bonáque Aphricæ, Europæque pars perferre cogitur, fornax ferrea iustè appellari possit.

Oua aspidum ruperunt.

Propheta ergo volens ostendere, quàm immanibus se sceleribus incæstassent Iudæi, quæ suis auctoribus exitio forent, per comparationem eos similes facit iis, qui aspidis oua ruperunt, quo non est aliud in serpẽtum genere tenacius iræ, magísque vltionis auidum, dęmonis exemplo, Ingẽtia ergo scelera μεταφορικῶς vel ἀλληγορικῶς aspidum oua rectè dicta sunt, quia nimirũ cacodæmonũ virus, semen & partus crimina & peccata sunt. Porrò rumpẽtes, ipsi peccatores, nullam suæ salutis rationem habentes, qui ouorum aspidis ruptione, hoc est, scelerũ partu sibi exitium accersunt, mortémque æternam ac secundam. Gemino namque discrimini se exponunt, oua aspidũ rumpentes, vt vel à parentibus fœtum suum violatum dira vltione persequentibus, vel ab ipsis fœtibus ex ouis ruptis erumpentibus vel exclusis letho dedantur.

Qui comederit de ouis eorum, morietur, & quod confotum est, erumpet in regulum.

Idem Esaias deterrere volens ne quis societatem haberet cum impiis, consiliísque acquiesceret Iudæorum, prophetis & Christo eius insidiantiũ, anceps periculum lętaléque iis proponit, qui id tentarẽt, huiusmodi ἀλληγορικῇ παροιμίᾳ vsus. Qui comederit de ouis eorũ, morietur, & quod confotum est, erum pet in regulum. Edit ergo oua aspidum, qui impiorum & facinorosorum familiaritate &

cietate sibi nocet: fouet verò, qui alios etiam à culpa vacuos dira lue conficere & labefactare studet: vel impuros, flagitiosos, impiósque auxilio suo opibúsque iuuat & tutos reddit. Vnde subditur in allegoria, erumpet in regulum: cuius serpentis afflatus proxima quæque sæuissima lue corrumpit. De hoc serpente multa Plin. & Ambrosius, aliíque physici.

Occidit ei Sol, cùm adhuc esset dies.

Hieremias vates indicaturus ciuitatem Hierosolymorum cum populo suo grauibus calamitatibus oppressum & euersum iri, etsi opibus virisque potentem ac florētem, nihílque minus quàm duræ sortis inclementiam metuentem aut exspectantem, sed tanquam media in luce de nocte securam: hoc edidit oraculum: Occidit ei Sol, cùm adhuc esset dies. Traductum videtur à spurcis tempestatibus, quibus interdū ita eripitur caussa diei solis splēdor: vt in atra nocte versari se homines quota diei parte adhuc reliqua credant. Idem solet aliquando in eclipsi solis accidere, vt anno 1543. 24. Ianuarij, experientia deprehensum est. Locus adagio erit, si quem egregium præpropera morte abreptum fuisse dicamus & viuere desisse, cùm se primùm viuere sentiret, dulcéque putaret hac lucis vsura frui. Vel, cùm repentè ex magno rerum successu, opúmque affluentia, & nominis dignitate in miserias coniectū alicuius florentis Reipub. statum innuere voluerimus.

Nunquid fœderabitur ferrum ferro ab Aquilone, & æs?

Idem Hieremias sanè perquam elegans vsurpat ἀρώτημα prouerbiale: Nunquid fœderabitur ferrum ferro? Quod recentiores sic vertunt, Num ferrum affligit ferrum? Mūsterus autem, Nunquid franget ferrum ferrum? non vitans amphibologiam casus, nec collisionem consonantium: quam videtur hic refugisse vetus interpres. Omnis sensus hic mihi videtur ex præcedentibus & consequentibus colligi posse: Meo præsidio fulta (loquitur autem ad Hierusalem Deus) non est quòd metuas regem Babyloniorum, cùm non minus valida & inuicta sis futura, quàm ille: vsqueadeo autem munita eris (me suppetias ferente) vt vim vi repellere, armísque impetentem armis propulsare possis: vt nō sit necesse tibi, cum eo pacis leges inire, illiúsque amicitiam colere, vel sequi fortunam. Aptè vtemur eo, cùm duos pares potentia & opibus sed vehementer mutuo odio flagrantes negabimus in gratiam redituros, vtpote non facilè expugnabiles, & æquè ad iracundiam & vltionem promptos.

Οἰκοδομεῖν τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν.

Saluator Christus acerrimè insectans Pharisæorum ac Scribarum simulatam religionis speciē erga memoriam sanctorum vatum ab ipsorum maioribus ob honesti & veri libertatem crudeli morte affectorum: insuper inuectus in superficiariam ac fictam eorum in homines pios sanctósque obseruantiam & culturam: cum mente animísque fauerent maiorum sceleribus, inque iustos odiis, & parrici diis, qui moliebantur paria vel longè atrociora: præclaro prouerbiali noemate eos testatur, οἰκοδομεῖν τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖν τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, exstruere monumenta Prophetarum, & ornare monumenta iustorum. Sic quotquot hac tempestate fictę religioni suæ veram religionem prætexunt, illi ædificant monumenta Prophetarum.

Πηγαὶ ἄνυδροι.

Petrus Apostolus epistola 2. grauiter insectans falsos doctores, qui sincera doctrina destituti & charitate vacui tantum ob quęstum & ambitionem, non etiam ob verā pietatem, munus euangelicum profitentur; vocat eos πηγὰς ἀνύδρους. hoc est, fontes aqua vacuos, non sine prouerbiali facie. Estque etiam mirus lepos in contrariis dictionibus, cùm fontis definitio sit, locus perpetuò aquam fundēs, adeò vt vel differentia vel proprium eius sit aquam habere semper, cui repugnàt, aridum esse. Quadrat in eos, qui suæ professionis vocabulo præclaro minimè respondent.

Κυβεία.

Aptissima metaphora meréque prouerbiali Apostolus Eph. 4, versutiam & impostūram pseudochristianorum & hypocritarum insignit, mira vafritie simplicitati imperitorum illudentium & insidiantium, vocans eam κυβείαν id est, aleā, vel, si ita loqui liceat, aleationem. A moribus alea ludentium, astu miro ac dolo colluſorum pecuniis inhiantium, malitioséque non rarò interuertentium. Inde ver-

bum κυβεύειν pro versutè aliquid agere, dolóque malo tẽtare & decipere vsurpari posse videtur. Alias κυβεία pro euentu quocunque scriptoribus frequens est, præsertim Latinis, vt Martis alea.

Σπιλάδες.

Pestiferos homines ceteris oratione & fœdo morum exemplo pernitiosos, Iudas Apostolus σπιλάδας vocat per enallagen metaphoricam, quę probè adscribitur παρομίαις, maximè cùm ea vsus sit Paulus, & Iuuenalis satyræ cuiusdam initio: qui posteriores tropum duplicant, maculæ vocabulo etiam, ruga, addentes.

NOVA

NOVA PROVERbiorum Farrago, tam ex Græcis quàm Latinis auctoribus, per Ioannem Fungerum Leouardiensem Frisium collecta, ac nunc primùm edita.

Ἀφεὶς τὴν ὑπέραν τὸν πόδα διώκει: Relicta hypera pedem consectatur.

Ex Hyperide. De iis qui omissis seriis, circa res futiles occupantur. Est autem hypera funis nauticus, quo antennarũ cornua tenduntur & laxantur. Pedem in hoc prouerbio intelliges funem veli inferiorem, *ex Eustathio Odyss. 5.*

Ἄλλοτε μὲν ἡμὲν πέλει ἦμαρ, ἄλλοτε μήτηρ.

Non idem semper est status, sed omnium rerum vicissitudo. *Hesiodus, Agellius lib. 17. cap. 12.*

Μύρμηξ ἢ κάμηλος. Formica aut Camelus.

De collegis qui moribus discrepant. *Ex Aegyptiorum Hieroglyphicis desumptum.*

Poggianæ fabulæ.

De scurrilibus & fabulis quæ plus habent mali in recessu quàm in fronte. A Poggio Florentino qui fabulas scripsit Christianæ integritati nõ congruẽtes. *Ex Iacobo Antiquario*

Medulla suadæ.

De eloquentibus & disertis dicitur. *Ennius. & Cicero de Senectute.*

Tanquam habeas tria nomina.

De iis qui falsò nobilitatem sibi vendicant. Romani nobiles enim tria habebant nomina. Ideo Paterculus vocat L. Mummium oratorem ignobilem.

In Iouis gremio.

Dicetur de beatis. *Plutarchus de animi tranquillitate.*

Poetarum pleias.

De æmulis eodem loco congregatis. De septem primariis poëtis Græciæ dicebatur apud Lycophronem. Nam *plaustrum* est sidus quod septem in se stellas complectitur. Plinius.

Bœotio corbe tectus est.

De iis qui dedecore publico sunt notati. *Stobæus.* Ii dicuntur etiam ὀνοβάπται. Estque catamidiare.

Ægyptio Scytha non inuidet.

Quum inter ignotos, dissimiles et dispares non intercedere inimicitias designatur.

Οὐκ οἶδ' ὃ κρώζεις. Nescio quid crocites.

In eos qui frustra et importunè garriunt. Aristophanes. Suidas.

Tympanizat. τυμπανίζει.

De vociferantibus dicitur. *Cælius.*

Σάφωνος ναυτικώτερος.

De eo qui rei nauticæ est peritissimus. *Strabo, Pausanias.*

Senex ter æuo functus.

De sene capulari & silicernio, dixit Horatius. Nam Triginta anni γενεὰ, ætatem vel æuum constituunt. *Plutarchus, Hesiodus, Xenophon.*

Sint Mecœnates, non deerunt Flacce Marones.

Versus prouerbialis desumptus à Mecœnate literatorũ fautore: *ex Horatio.*

Lupus ante clamorem festinat.

In lupo summa est calliditas maturè declinandi imminentia pericula: *ex Virgilio.*

Temesensis heros venturus est.

De iis dicitur qui inutiliter aliquid lucrantur. Nam Temesensis multa prædatus plura restituere coactus est. *Aelianus lib. 8.*

Olus vendere.

Dicitur is qui acquirendis vitæ necessariis vsque ad dedecoris notam est occupatus.

Regia bucula.

Conuenit in eos qui ex alumnis suis tandem magnam vtilitatem percipiunt. *Suidas.*

Nunc

Nunc Auster cœpit surgere.

In eos qui primo accessu videntur mansueti, & reclusos habent motus & furores. *Aristoteles in Problematis sect. 26. problemate 29. & 43.*

Quum cessat Boreas tunc Auster cœpit surgere.

Ad mutationes crebras refertur. *Aristoteles in problem. probl. 7. sect. 26.*

Tertia lux nunquam nocturno Aquilone laborat.

Ad mores illud applicabis, quum rem successu temporis se melius habituram speras. *Aristoteles, prob. 9. sect. 26.*

Γλῶ ὁρῶ. Terram video.

Quum viam oblatam videmus per quam periculum euadere poterimus. A nautarum clamoribus desumptum, quum diu incerta nauigatione iactati rerram prospiciunt. Balduinus.

Si tibi gratum nec mihi inuisum.

Designat amicorum consentientes animos. *Plato in Thea.*

Στόμα δίθυρον. os bifore.

De iis qui sunt rimarum pleni. *Phurnutus.*

Tibi luditur.

Quando rem tuam agi significamus. *Persius Sat. 3.*

Cotis officio fungar.

De eo qui quod ipse non potest, alios tamen, vt aliquando possint, docet. *Horatius.*

Vnus remus plus retinet quàm sex impellunt.

Dictum apud Venetos semper vsitatum fuit, *vt ait Card.*

Homeri catena.

De rerum causis inter se mutuo nexu complicatis, aut regni viribus indiuiduâ copulâ ab omni parte cohærentibus. *Macrobius in Somnio.*

Non altera tantùm manu apprehendus.

Desumptum *ex Platonis Sophista*, in vanum cauillatorem, et multiplicem: hoc est lubricum et vafrum Sophistã

Regula Polycleti.

A Galeno sæpe vsurpatur de re quapiam affabrè facta: A Polycleto nobili statuario depromptum. *Aelianus. Quintilianus.*

Iuris asylum.

Dicitur is qui iuris studium perfectissimè callet: *vt Papinianus, ex Suida.*

Primi cucumeres optimi, postremæ cucurbitæ.

Refertur hoc prouerbium *à Suida.* Videtur insinuare tẽpus rerum omniũ primum, nec quicquam sapere vel prodesse nisi loco accommodetur.

Alios tragœdos agit.

In eos qui se ostentant in rebus contrariis. *Suidas.*

Ionicum verbum.

Accipitur pro molli & effeminato. *Athen. lib. 13.*

Scalpit vno digito.

De iis qui sunt delicatæ mollitiei. *Plutarchus. Iuuenalis.*

Βοῦς ἐπὶ ζυγόν, Bos ad iugum.

De iis qui semper laborant. *Suidas.*

Vbi vinum petierit, tu colaphum impinge.

In eos qui bona petentes mala reportant. *Suidas* à Cyclope traductum putat, qui vinum ab Vlysse petens, oculum vecte perterebratum amisit.

Nihil ex agro dicis.

Id est nihil vulgare aut vile.

Panacæa. Πανακεία.

Remedium præstantissimũ aduersus penè omnes morbos in Hippocratis iuramẽto: à πᾶν & ἄκος vocabulum cõpositum. Videtur esse herba quæ dicitur Panax. *Lucanus lib. 9. Virg. Aen. 12. Plin. lib. 15. c. 3.*

Nihil differs ab Elephante.

Hoc est nihil est tibi salis, insulsus es & hebes. *Diogenianus.*

Nihil

Nihil ad Persium.

De insigni commendatione, quod in Satyris Persius alios superet. *Cicero de orat.*

Ficum edit Mercurialem.

In impudentem voracem. Persius.

E næuo cognoscere.

De notitia quæ fit per signa. *Cicero in Bruto.*

Κρείσσων οἰκτιρμοῦ φθόνος. Miseratione melior inuidia.

Inuidia enim circa res prosperas occupatur: sed miseratio circa res tristes. Designat igitur *Pindarus in Pythiis, & Epigr. lib. 1.* præstare versari in rebus secũdis cõiunctis cum inuidia quàm in ærumnis.

Demittere auriculas.

Est esse demisso animo, & languere. *Horatius sat. 1.*

Iambicè loqui.

De iis qui acerbioribus verbis in litigando vtuntur, à Iambico carmine per se mordacissimo. *Philostratus.*

Paruo pedi magnos circundat calceos.

Id est de re parua magnificè loquitur: vel, parui momenti rebus curam impendit nimis exactam. *Plutarchus.*

Melitide magis ridiculus.

De eo qui facit insulsissimè. Nam Melitides ignorabat ex vtro parente natus esset. *ex Suida.*

Chrysippi Dialectica.

Omnibus partibus absolutissima. Laertius.

Stulti ad cribrum.

Notantur illi qui negotium, cui vires sunt impares, aggrediuntur: quasi dicat stultorum esse singula totius cribri foramina obturare velle. *Galenus.*

Apparatus Persicus.

De summis delitiis dicitur. *Herod. lib. 5.*

Sanior ricino. ὑγιέστερος κρόταλος.

Sumptum à Ricino animali nulla noxa prædito, *ex Suida.*

Neptunifilius.

Sic vocabantur immanes & feroces homines. *Athenæus.*

Duobus oculis cernere.

De literatis dicitur qui plus sapiunt quàm vulgus. *Balduinus.*

Omnia octo.

Rem perfectam & absolutam significat: ex Stesichoro poeta, cuius sepulchrum octo columnis, octo gradibus & totidē angulis constabat. Alij volunt ab Eratosthene natū, qui dicebat omnia terram ambientia in octonario consistere. *Gyraldus.*

Digito medio ostendo.

In contemtum eorum qui monstrantur. *Lucian. in Her. Persius Sat. 2. Iuuen. Sat. 10.*

Venit asymbolus.

De eo qui nihil confert. Terentius Gell. libro 6. cap. 13. Et ἀσύμβολον δεῖπνον dicitur in quo nulla fit collatio. Athenæus lib. 8.

Neque Stesichori tria nosti.

In imperitos & inelegantes dicebatur: qui Stesichorum odas suas in Strophen, antistrophen & epodon distribuisse ignorabant. Gyraldus.

Supra catalogum, οἱ ἐπὶ καταλόγου.

De extremo senio confectis, & de emeritis dicebatur. Demosthenes.

Accio idem quod Titio.

De personis æqualibus, & de rebus nihil inter se differentibus hoc Varro dicebat. vide Gellium libro 3. capite 16.

Salua res est saltante sene.

Ex Seruio, vide 8. Æneidos.

Teres ac rotundus.

Significare videtur perfectum & absolutum apud Horatium & eū qui ab Aristotele dicitur 2. Rhetoricorū πεπαίωνος quadratus: vt & aures dicuntur teretes *apud Ciceronem*

ronem, & Graios ore rotundo loqui *apud Horat. sic & Plato in Phædro.*

Τὰ τῶν φόρων κρείττω. Potiora tributorum negotia.

Contra Suidam & Erasmum putauerim dici de rebus præstantibus. Nec legendum est φώρων, *furum.*

Noricus ensis.

Solidissimus & acutissimus. *Horat. od. 61. lib. 1.*

Sorex Hecaten.

De eo qui in hostes incidens auxilium implorat imperatoris: Quia quum mus aut sorex in felis dentes illapsus est, opem ab Hecate sub cuius tutela dicebatur, implorat. *Verrius.*

Naca.

Significat vilem & sordidum hominem. *Persius sat. 3.* à Nauci vocabulum deductum. σκίφημα vocant Græci.

Non fumus ex fulgore dandus, sed ex fumo lux.

Monet vt ad altiora ascendat dicendi & scribendi ratio, non à rebus grauibus ad humilia descendat: Item, vt res obscuras explicemus, non res dilucidas tenebris ac fumo inuoluamus. *Horatius. Apollonius lib. 4. Argonauticon.*

Ilias Acci.

Dicitur de opere prolixo, & parum neruoso. *Persius Sat. 1.*

Adrastiæ lex.

Est ineuitabilis & incommutabilis constitutio. *Plato. Proclus.*

Per annulum trahi possis.

De iis qui morbo vel mœrore sunt extenuati. *Suidas.*

Nihil cape, serua bene.

De iis qui intra domesticam parietum vmbram delitescunt. *Ianus Cornarus ait hoc à Galeno fuisse vsurpatum.*

Farinam spargis & cinerem colligis.

In eos qui meliora contemnentes, dant operam deterioribus. Viues.

Factis procul, verbis tenus.

De fucatis hominibus. *Epictetus, Lucianus, Agellius lib. 11 cap. 23.*

Abderitarum stupor.

De mente alienatis dicitur, *ex Hippocratis epistolis ad Democritum.*

Fungus una nocte nascitur.

De re subitanea dicitur. *Plutarchus in Symposiacis.*

Arcades ambo.

Dicitur quum par in parem incidit, similisque similem assecutus est. *Virgilius.*

Cynosura.

Significat scopum certum & signum, & metam ad quã oportet collimare. *Cicero.*

Opus araneæ.

De re laboriosa quidem, sed parum frugifera. *Basilius, Proclus, Nazianzenus.*

Hâc lupus vrget, hâc canis angit.

Pertinet ad hominem ancipitem & consilij inopẽ, quasi qui lupum teneat auribus. *Horat. Sat. 2. lib. 2.*

Vir ceruus, ἔλαφος ἀνήρ.

De maximè formidoloso. *Aristoph. Plinius.*

Alba linea in lapide albo.

Res aut homo simplex & imperitus. Translatio sumpta est à tabulis monochromatis, vbi nulla pigmentorum varietas oculos pascit. *Vives.*

Geminum versat temonem.

De eo qui cum aduersa parte colludit. *Plut. de fortuna Roman.*

Difficili ventre haud res impudentior vlla.

Venter non habet aures. *Homerus Iliad. 7.*

Τραγῳδίας ἄξια παθεῖν.

Est durissimis iactari casibus. Nam Tragœdia finem grauem habet. *Plato. Lucianus.*

Alter

Alter ipse. ἕτερος αὐτός.

De amicissimis. *Aristotel. Hor. lib. 1. od. 3.* Vergilium nominauit dimidium animæ suæ.

Verba sesquipedalia.

Horatius vocat verba splẽdida, illustria, sublimia, vt sunt ea quę multas habent syllabas, longa & turgida.

Ὀνειροπολεῖ. Somnia vendit.

De Nugatore dicitur. *Arthemidorus.*

Felicior Carcini cochleis.

In improbos, parum fortunatos, eósque mirè contẽtiosos. Nam Carcinus malus poeta habuit filios distorto ingenio & corpore. Ideo eius filios Aristophanes in Pace ironicè vocat τροχίλους hoc est, cochleas.

Ἔλαχες τὸ Μ. Obuenit tibi M.

M. litera erat Morositatis & stoliditatis signum. Postea dictum est de maiora attentantibus: qui non dicuntur μαχλογεῖν sed μανιάχειν. Sed & Myssenorum clypeis, qui erant clarissimi τὸ Μ. descriptum erat. Pierius.

Telo coniecto fugam adornas.

Aduersus eos, inquit Suidas, qui perpetrato facinore se euasuros putant.

Γλωσσοξοφεῖν. Versare linguam.

Significat versutum esse in dicendo. *Aristophanes.*

Per ensem currere.

De iis dicitur qui res periculosas suscipiunt. *Suidas.*

Ἀτροβατεῖν.

Illud est Aristophanis aduersus Socratem circa res nimis sublimes occupatum, & iudicium populare contẽnentem. Simile est huic apud Suidam ἀιθεροβατεῖν.

Fauete linguis.

Pro eo, quod est tacete. *Ouid. 15. Met. Tibullus, Horatius.* Cicero primo de diuinatione docet vnde profluxerit prouerbium. Virgilius ad eundem modum dixit ore fauere: & Ennius, faucibus fauere.

Ἄνους ἐ μακρὸς, Demens qui longus.

Prẹlongi dicti sunt vecordes vulgari dicterio Græco & Latino. *Aphrodisius.*

Bellum ignitum, πύρινος πόλεμος.

Dicitur à Suida bellum quod componi non potest: quasi à furiis infernalibus accensum.

Athenienſis etiam moriens manum porrigit.

Hoc dicterio Athenienſium in captandis lucris auiditas carpebatur teſte Pierio. Manus autem extenſio, veteribus auaritiam ſignificabat. ex Ariſtoph.

Edit de patella.

Dictum in eos qui vſqueadeò contẽnunt ſacra, vt edant etiam de patella quæ ſacris admouebatur: *teſte Varrone apud Nonium. Cicero 2. de finibus.* Sic etiã dicitur de ſacrilegis, *De ara rapere Sacra nondum immolata deuorat*: dicebatur de intemperantibus. *Gyraldus.*

Nemo poſitam lanam defert in fullonis officinam.

Docet neminem debere ad diſciplinam grauiorem accedere, priuſquam minorum artium cognitione fuerit imbutus. *Ex Diogene Laertio in vita Xenocratis.* Nec diſſimi lis eſt illa philoſophicæ ſcholæ epigraphe, *μηπὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω.*

AFFINIVM

AFFINIVM SIBI MV-tuo & pugnantium Adagiorum Index, à Vict. Giſelino collectus.

A *Bernardi. vide, Error.* Ἀμφαξονεῖν. A lineis excidere. Extra curriculum ferri. De ſcammate egredi.

Abſurda, præpoſtera. v. Impoſſ. Diſſimil. Fronti ocream, tibiæ galeam applicat. Herculis ſacrificium. In aſini aureis canere. Acceſſorium operis loco. Groſſus maturus eſui ineptus, aliis &c. Flumina in terram commutat. Glomerare inglomerabilia, &c. Mandrabuli in morem. Fulmenta lectum ſcandunt. Indoctus pater erudit filium. Crocum in Ciliciam. Fures ipſi accuſant. A cauda ad os transferre. Ἀνεσοδιόνυσα, ἀχερώτια κύμβαλα, &c. Sanæ parti ſcalpellum adhibere. Hercules in Lydia. Teſtudo volat, &c. Ornamentum in luto, dignitas in indigno. Pica Sirenem imitans. Eburneis raſtris ſolum vertere. Ligonibus aureis terram fodere. Volſellis pugnare cum gladiis. Serra gloriatur contra trahentẽ. Arare boue & aſino. De gallo ad aſinum. Saturninus. Dum vitat humũ, nubes & inania captat. A bellariis epulum commendare. Albati ad exequias, pullati ad nuptias procedunt. Alcinoo poma dare. Nihil ad ius. Oleribus verba facere. Σκιαμαχεῖν. Aufidus Hadriam retro fugit.

Acceſſio parua, nimia. v. penſatio. Mantiſſa obſonia vincit. Facem accẽdere. Acceſſorium operis loco. Ad aliud proœmium tranſeo. In aceruum metere. Addere gangrænam. Vnguis in vlcere. De parua ſcintilla magnum ſæpè excitatur incendium.

Æqualitas. vide. Similitud. In eandem lancem imponere. Quis Eteobutades, quiſue ſeruus. Media agina ferri. Æqualia reddere capita in pugna. Regula rectior. Coruus ab ſente graculo pulcher. Senum cõſilia, iuuenum lanceæ. Vt quiſque è bulga matris. Trutina pẽſare, &c, Rotũdę, quàm

quadratæ mensæ præstat accumbere. In centro & circumf. Nube pari. Medium ferire. Calauria pro Delo.

Aequanimitas. v. Mediocr. Prud. Neque defraudat, neque marginem excedit. Quod magas inter organa. Intra limites proprios cõsistere. γνώμη τῇ αὑτοῦ κρίνειν. Saburratus. Qua in re quisque clarus est, ad eam properat. Pygmæi, vel Thiodamas cum Hercule. δίκλω ζυγοῦ.

Alba. Niue candidius, &c.

Alienum, aliena curare. v. Alius. Absurd. Mutat. inst. contrarium, Proprium. Charixenæ non sunt ista. Manum peteris, & pedem porrigis. Aliena in miseria cruciatum proprium metit. Equus sessorem rapit. Vbi Atridarum scapha, &c. Retibus confert, nihil tamen capit. Extra curriculum ferri. Laui manus. Cibus alienis dentibus mansus, nauseosus. Panis filiorum &c. Pro amphora, vrceus.

Alius opera. Per fideicommissa quædam. Coctum ab alio edere. Ad arculas sedere. Litteræ mutæ. Ferrum ferro acuitur.

Ambitus. Frumentum in populum.

Amicitia, amor. vide Concord. c. Inimic. Tantali philotesia. οἶκόνδε οἴκαδε. Nauigare cũ felicibus. Concinere. δωρεὰ ἁρμόζειν. Rectis an inclinatis hastis. Ars amat fortunam, fortuna artem. Quorsum opus amicis, si faueat Deus? Amicus cum vitiis ferendus. Amicus Plato: magis tamen amica veritas. Caritate sæptum esse oportet. Balneum ingressus depone odium. Acum & filum sumens rupturam consue. Non soli Atridæ vxores amant. Vilis amicorum annona est. Non odi: Martialis affectio. Amor fit ira iucũdior. Idem velle & idem nolle &c.

Anceps, dubitatio, obscuritas. c. Certum. Iustitiene murum an fraudis. Archimedeum problema. Sol Apollo, & Apollo sol. Pyrronia hæsitatio. Statua viatores omnes intuens. In Ceo quis dies. Ignotius quàm maris choes. Bona mala. Vtrumque. Rectis an inclinatis hastis. Iactus retis. κύβος. Per nebulam, caliginem videre, &c. Animo nunc huc, nunc illuc fluctuat illuc. In medio relinquere.

Annumerare. Albo adscribere.

Aperire. Quasi mappa missa. Sphingis ænigmata dissoluit. Canibus ossa prodo.

Apte. v. Eleg. c. Inept. Asteropæus. Lapis ad funiculum. Omnia

Omnia bonos viros decent. More maiorum. Conueniunt rebus nomina sæpè suis. λέγειν κρέμα.

Approbandi. v. Laus. c. Damnan. Scruta laudat scrutarius. Omnem lapidẽ vnctum adorantes. Velut Mineruæ calculus. Macte virtute.

Arrogantia, superbia. vide Philaut. In pura immigrat fames. Turgida nomina. Coturnicis naturam induere. Opulentum spirat. Ampullas loqui. Angularis bombyx. Saperdæ videmur, cùm simus σάπροι. Telephus è perula. πραγικῶς μεγάλειν. Non verbis, at facto opus est. Magabyzi sermones. Rusticanus Oenomaus. Ambitiosior Cleophonte. Lapitha. Tigranem salutare. Otus, & Othus. Verba sine penu & pecunia. Nihil ad medicorum arrogantiam. Briareus apparet, cùm sit lepus. In pace leones, in prœlio cerui. Flumina in terram commutat. Vter fastu plenus. Fulmenta lectum scandunt. Ioui paria intonat. Tanquam pauo circumspectans se. Pisandri galea & superciliũ. Gorgonei capitis posteritas. Gallus bibit, neque meit, Myxus non bibit, attamen meit. Argentea conuiuari. Currulis, &c. Η῾ρᾳον βαδίζειν. Io Saturnalia. Mithæcus cùm sit, Agamemnonem simulat. Herculana scabies. Cẽsor bonus. Clemens Lanista. Πτωχαλαζών. Altiùs Oromedõte. Astydamæ in morem. Calceos mutare. More galli pugnacis. στελάκων, &c. Senator absque prouocatione. Legatus sine mandatis. Fortes in tabula. Quasi locum in balneis. Vmbram tuam metire. Vter. Nescit seipsum. Loqueris equo insidens. Homo genibus elephantinis. Adoniæ conuiuium. Iulio & Cæsare consulib. Ebrius. Στομύλματα, &c. Ἀγάλματα τῆς ἀγορᾶς. Regiè & regaliter. Superfluens. Cælo animum ferre. Λαλαζών.

Asperitas. vide, Crud. Morosi. Grau. Salmoneus alter. Draconis leges. Vua acerba immitior. Muræna. Quasi Nauplius Caphareo rediens. Annum in mensem contrahit. Gygantizare. Echeti imperium. Iube factu procliuia. Marsyæ mors. Licynij &c. Vespa acerbior. Mulgens hircos sanguinem educit. Lycurgeus. ὀλόχοινος. Canem mortuum &c. Pater flag. &c. Ἐκατονταλίτης. Orba tigride peior. Antiphates trepidi laris & Polyphemus. Fretis acrior Adriæ. Mala bestia. Neptuni seu maris filij. Σκυφία δίκη.

Assiduitas. v. Constant. diuturnus. Puteus si hauriatur, me-

lior euadit.Studium generat ſtudium, ignauia ignauiam. Benefacta benefactis aliis pertegito ne perpluant. Gutta cauat lapidem.

*Attentio.*Hoc age.

Audacia.v.Temer.Impud.c.Metus. Ignaui quiduis tentant.Canis nouem animas habẽs.Ferreus.πῖς πόδιν εἶς αἰσῳῦ, &c.Æs triplex circa pectus.

Auxilium.v.Refug. Iolaum implorat. Alaudæ in nido gramen latet.Andromachen ex anguibus concinnare. E media flamma ſeruare.Arma Achillea. Per fideicommiſſa quædam. Sunt oculi mihi, ſunt aures,&c.Petis tanquam Cæſaris candidatus.Loricæ gladius.Suffragia emendicata.

B

*Beatè.v.Bonæ,Fel.c.Miſ.*Cyclopica vita.Herculis cornu. Saturnia vita.Pergama triſtia non incolit.Terra lacte & melle fluens.In regno ſuo eſſe.

*Bellicoſi.*Smyrnæi.Tyrtæo bellicoſior.

*Beneficium rectè confer.*Gubernatori ſomnolento ne benefacito.

*Bibacitas.vide Ebrius.c.Frug.*Pulmonis vitam agit. Charadrij vitam viuit.In triclinio choa. Ranæ. Quis iſtic eſt fluuius,quem non recipiat mare?ἀανυχὶ,Ductim.

Bonæ fortunæ,ominis inſtituti.v.Felic.c. Infort. Fortunatus ſapiens.Albus dies,&c.Ter ſex iacit.Vnione ſignare.Sagitta attigit.Mortalis deus.ἰσόθεος,ζάθεος, &c.Rex ſum.Bonorum Ilias:Bonorum plauſtra,&c. Conſilium non ſine diis. Cum Deo.Non ſine diis,&c.Spes bona oſtenſa,ex Homer. Iupiter plue mel.Bona ſalute.Hac nos Deus ducit. Iouis Corinthus.Fauſtum & felix ſit lum en.Bene eueniat,&c.εὖ σὺν θεῷ μοι θεῖον,Diis ſecundis.Amores ſternutauerunt.

Breuiloquentia. Chilonius modus. Annum in menſem contrahit.Theatrum ſimul aperit,& claudit.ἐν κεφαλαίῳ.

C

*Calliditas.*Themiſtoclea vafrities.κυρτοπαλάμαι. Manducones.Embarus es.Pardalis exuuiũ induere. Archilochia vulpes.Dædala machæra.μαίωλης ἀνθρωπος.χλωπαλώπηξ.

Ca-

Nullus aleator ſapientior te, Seſquiulyſſes. Perdicis vafrities.πάλαισμα.

*Calumnia,obtrectatio,maledicta.*Gephyrei &c.Fumus è ficubus.Ignem ſpirat.Cuminum ſerere.Scommata Dionyſiaca. Adſpergere.E pirotico cane vehementius. Bupalia pugna.Sphettius Gorgonei capitis poſteritas.Πομπύειν.Λεωσαανίδης.Αἰξωνὶς ἔδαν. Stultorum theſaurus maledicentia. Ocyma cantare. Maledicus à malefico non diſtat niſi occaſione.Hiantia ſepulcra.Cynicus.κωμῳδεῖσθαι.

*Caluities.c,Capill.*Lunulæ.Cari capite nudius. Priamiſare.Ouo nudior aut glabrior. Tranquillitate caluior, &c. Cucurbita glabrior,&c.

*Capillus.c.Caluit.*Comæ venuſtate vel Abſolona vincit. Achilleæ comæ.

Carum.v.Iubent.Amic.c.Repel. Tota vita. Sanguis & anima.Plus oculis ſuis.Capra cynnamomum.Pro aris & focis. Oculis carius.Mellitum,Sanguis meus.

*Caritas amonæ.*Argenteo vomere aratur.

*Cedendum multitudini & potentiæ.*Hinnulus ne cum leone partiatur.In paguro ſapientia. Vni cum duobus non pugnandum.Submittere faſces.Veſparum examen &c.

Certum.v.Vinculum,Fides.c.Anceps. Trabali clauo figere.Murus Semiramidis.Tabellis obſignatis agere. Neceſſitas linealis. Exarmat Argiuos hoc oraculum. Hirundo æſtatem loquitur. Cæſaris candidatus. Viſus fidelior auditu.

Clamoſus,rabula,vide Rix. Cuculus.Non eſt apud Cẽtauros.Chius Coum loqui non ſinit.Suilla harmonia.Vna clamore Neadas ſuperat.

*Commiſeratio.c.crudel.*Aliena in miſeria, cruciatum proprium metit.Virtutem infortunatam deſpicere,miſerum Omnia iudicia abſolutoria ſunt.

*Commoditas.c.Inutile.*Ὦ κυτόκιον πλέφου. Fructibus non ſtadiis certare.Equum Scytha. Agri podex,&c.Bona mala. Hortus altera ſuccidia.Salaminia nauis.

*Commune.c.Propt.*Commune tanquam Siſapo.

*Concordia.v.Amic.ſimil.c.Diſſent.*Communibus oſtiis excludere.Vnum alueare.Funiculus triplex non facilè rumpitur.Spinæ ſe inuicem complectuntur.Ξωυηρισμεῖν. Animavna.Τὰ ἐμὰ γ' ἐμαὶ λέγεις ὄναξ.

Coniectura, v. Anceps. c. Cert. Achaicum telum. Hirundo æstatem loquitur. Auis quæuis non portendit. Tale ingenium, qualis oratio. Cribro vaticinans.

Conscientia. Noxa caput sequitur. Conscientia crimen prodit, Lemnij, Imbrij. Animo cõscio nihil miserius. Felix nihil conscire sibi, &c Solidæ petræ innitendum. Conscientia mentem exagitat.

Consilium, deliberatio. Iustitiæne murum an fraudis? Cosæ consilium. Monitor capras age. Pater parum sanus erudit filium. Capita conferre. Puluillum consulere. εἰσῆλθέ μοι δεῖπνον, &c. Noctu vrgenda consilia.

Constanter, v. Inconst. Gradum figere. Inconcussa columna, &c. Tydeus corpore, animo Hercules. Lineæ insistere. Stylo ferreo. Ignis cineribus alitur suis. Ille velut pelagi rupes immota. Fac nidum vnum vna in arbore.

Consuetudo, c. Desuet. Barbarus euasit inter barbaros. Amnis cursum inhibere. Cum vulpe habens commercium, dolos caue. Pardus maculas non deponit. φύσις βοηθεῖν.

Contagio, v. Illeceb. Cum vulpe habens commercium dolos caue. Adulter adulterum trahit. Talis quisque est, quales quibuscum familiaris. Charonia.

Contemptus, c. Dign. Excell. Quadrante dignum. Cadaueris instar venustus. Fimo abiectior, &c. Ne cicadam quidem in umbret. Circa terram natat, Cosæ consilium. Ne in viginti quidem esse potest. Ἀποθωνίζεσθαι. Scrutarius, ῥωποπώλης. Vmbræ me prohibẽt. Lateritius, &c. Caris loco habere. Circa radices montis hærere. Nihil amplius est. Eis, quæ è triuio, simile. Edentulæ maxillæ. In cinere scribere. Inter Sosias & Tybios referre. Vulgari pisci non insunt spinæ. In solum. Ne vicini quidem sentiunt. Fungus putidus, &c. Numus plumbeus. Semis, &c. Nihili est, aut nihil curæ est. Feminæ aut infantis iactus. Vilior pomis vitiosis. Bambalio. Litteratus. Platano assimilis. Proci Penelopes. Proletarius scriptor. Minuunt præsentia famam. Numo addicere. Inter medios collocare. De plebe, &c. Cinerem quærere. Contemnunt spinam, cùm cecidere rosæ. Digni pilo. Hircus. Cuculus. ἀσπάλαθος εἶδεν. Palea. Sarmentarij. Semissij. Asinarj. Hallex. Αὐτοκαύδακοι. Αὐτολήκυθοι. Vas vacuum detergere. συρφετός.

Contentus, Non contentus. Da panem & pugnum. Offula con-

contentus. Terram continentem incolentes mare desiderant. Paruis parua dant dij. Suus rex reginæ placet, &c. Contenti simus hoc Catone. Non rudit onager, &c.

Contumelia afficere. Calcibus proterere. Ἀποσκυτίσαι.

Correctio dicti aut facti. Amara bilis amar. etc. Spongia me debitur. Posteriores prioribus potiores.

Crassè, v. Leuiter. Indil. Neglig. c. Perfectè Παχυμερῶς. &c. πύπτω λέγειν. Ab Syra area. Mittere lineam. παχυμερέστερον. τύπτω γραμμὴν βεβαιεῖν.

Crudelitas, præsertim facti. v. Asper. c. Comm. Marsyæ mors. Grauiora, quàm ab Archidamo Athenienses. Agrestis apis. Thyestæa cœna. Attica hostilitas. Medea immanior. Taurica ara crudelior. Medica mensa. Iniice. Reges, vis. &c. Coquere hœdum in lacte matris. Cane milite peior. Laniena Hippocratica. Sicula aula. Titani, Saturni hostia.

Cura, custodia. v. Dilig. c. Neglig. Vt lucorum delubra, siue, vt templorum sacra. ἐγὼ μάλιστα ἀρτύσω σοφῶς. Vlyssis vinculum. Quasi thesaurum draco. Ades tritico dum molitur, tuo.

Curiositas, v. Subtil. ἐξακριβάζειν. Cybaritici canes. Inferorũ triacadas. Cerebrum interius inquirere. κοιλοφθαλμίζειν. Musca est. Aliud homini, aliud humanitati satis. Delatoria curiositas. Venator cum auritis plagis. πὶ τ' ἀλλότριον αἰόρωμι, &c. διαῤῥήσειν ὀφθαλμόν. Curiosus idem & garrulus.

D

Damnandi, c. Approb. Appropera, vt letho sis vicinior. Inter Sosias & Tybios referre. Quæ tibi vox excidit? Ceræ miniatulæ. ὀστρίζειν. Limare, &c. Abiiciendũ in mare.

Debilitare, c. Forti. Exungare. Pennas incidere. Neruos frangere.

Delatores, v. Persid. Cybaritici canes, &c. Fumus è ficubus. Tritones piscinarum. Thorycionem imitatur. Corycæus audit.

Delectus, sine delectu. v. Consil. Non quacunque manu. Thymo nemo vescitur, vbi adest caro. Omnem lapidem vnctum adorantes. Elige viam optimam. Cùm aquila esse ficeas; inter graculos primas ne opta. Præstat vineæ

vlmum esse,&c.Quicquid in buccam venerit.

*Deliciæ,v.Dissol.Ventr.c.Frugal.*Cucumere vescens chlamydem texito. Tritones piscinarum.Alcinoi horti,&c.Melanthio delicatior.Vuida vita. Καρυᾶια.Sybaris. Alexandrinæ deliciæ.Medica mensa.Phæacum more viuere.Seplasia dignus. Iunonius puer,&c. Inter meros lepores. Thessalus missus.Ebria cœna.Καπωδίειν δακτύλοις.Mensæ Siculæ,Asianæ,&c.Viuere.Obsonare pollucibiliter.

Deprecatio.v. Exsecrant. Repell. Hostibus eueniat. Nauis scopulum deprecatur.In Ægypto optarit esse potius.Reicientis culpam ex Hom.ἔξω κακὸν.Ne Di sirint.

Deprehensi, c. Occult. Deprehensum occultum ex Hom. Hæc Helena.

*Derisio,v.Risus.*Scommata dionysiaca.Μυκτηρίζειν.Nasuti. Nasus,&c. Asinus Ægyptius. Insuere in saccũ,vel culeum. Pulcra apud pulcros simia.

Desperatio,v.Internecio.Mut.in deterius.c.Spes. Κυβερνήτης.Rudens omnis disruptus est. Salus,si cupiat, seruare hunc non possit.Neque remi,neq; venti. Paxillus infractus est.οἷς περ Ἀπόλλων.&c.Mortua res est.Hactenus habui, potui,&c.Conclamatum est.

*Desuetudo.*Ab aula recessit.

*Deterrendi,dehortandi.*Habenas ignarus ne tractet. Vt nutrices Lamiam.

*Detrimento afficere. Auxil.*Onerat aliquam zamiam. Lacuna.Securim iniicere.Mantis te vidit.

*Deus.*Deo præeunte nullus officit obex.In deorum genibus positum est. Hac nos Deus ducit. Quorsum opus, &c. Oculus Dei fortissimus. Deus hoc habeat decus. Cunctabundus natura Deus.CedeDeo.Valet ima summis mutare. Fata viam inuenient. Aderit vocatus Apollo. Rex Iupiter omnibus idem est.

Difficilia, v. Imposs. c. Proclin. Contigua soluis. Grauius, quàm sit Troiam capere.Amnis cursum inhibere.Non est cuiusuis rectè condire. Scaperdam trahere. Aduerso æstu. Camelus pyrrhicham didicerit. Lippus oculus solis radios non fert. Violento remigio. In aceruum metere. Non sus quiuis hoc sciet. Teucrum Pacuuij edisscere. Thesaurus in agro absc.Chironia vlcera.

Diffidentiæ,c.Fides. Cochleis diffidẽtior.Graculo impersuasibilior.

suasibilior.Græca fides.Sed quis Custodiet ipsos Custodes? Fronti nulla fides.Nec mulieri,nec gremio fidendum.

*Dignitas,pretium.v.Excell.c.Contempt.*Mosis tabulæ.Byssina verba.Cuius nunc calent aræ. Fructibus non stadiis certare.Siphnia arra.Nectar spirat.In paguro sapientia.De melliore nota.Multorum aliorum instar.Aurea barba dignus. Vnum quidem sed leonem. Sulcus Ægypti Lybiæ arenas nõ curat.Minerua Phydiæ. Quasi locum in balneis occup. Primus,secundus,tertius,&c.Peplo dignus.Lydia arena.

Diligentia, conatus.v.Cura.c. Indil. Ignau. Euclionis gallus gallinaceus.Multis brachiis æqualis.Cum mortuis conuersari.Puteus si hauriatur,melior euadit. Vtroque velo fugere. Ab alno spectare. Tu ipse & liberi tui. Polypus, &c. Non omnia per boues obtinebis.Cyrenæus videris. Omni voce. Curribus & pedibus. Cominus & eminus niti. Sapit demorsos vngues.Pluteum cædit.αἰωπημπαίζειν. Recoquere.Pedem ab illo nunquã, &c. Rursum prorsum.αὖθις ἐς κρίτας &c.Ars portus inopiæ, &c. Quantum pedes possunt. Spicilegium relinquere.Demandere calamum.Expellere furca, vel furcillis. Vtraque manu cædere. βαβάπτειν χερὶ ἐς πόδι, καὶ πάσῃ δυνάμει. Aurum ex stercore colligendum.Calculũ à linea mouere.Conando Græci Troia potiti sunt.

*Discrimen,periculum.c.Secur.*Inter famem & necem.Curriculũ animæ decurrere.Nox gubernatorem prudentem terret.Argi tumulus.Extra callem.Ignem stipulæ admouere. Agasonem vincit. Tempestas ingruit, ἐκκυβδίειν. Animæ scrinium seruitus. Tria Theramenis cauenda. Via Scirronia.Subula leonem excipere.Εἰς πόντον ἀπελθεῖν.Tua res agitur,paries cùm proximus ardet.ἐντὸς τῶν βίλων.

Dissimilitudo,v.Absurd.Intempest.c.Similit. Delphinũ patina nõ capit.Quid Delphino & boui commune? Istic vellus non carpitur. Quid Lecytho cum strophio ?Quantum aquila culicem.Fulicam cygno cõparas,&c.Quid cothurnus cum claua. Quid barbiton crocoto loquitur? Nihil ad Persium.Simia in pelle leonis. Quid cani cum balneo ?Rẽ non nouam aggredi. Pygmæi, vel Thiodamas cum Hercule.A Dorio ad Phrygium.Vitis & brassica. Sisuis te frenis agitare putasti.Saul inter prophetas.

Dissentire, c. Concord. Σολοικίζειν πρὸ νόμων. Πολεμεῖν χρόνῳ.

Dissoluti v. Moll. Delic. c. Pug. frugal. Smyrnæi mores. Canopismus. Phęacum more viuere. Sardanapalus. Discinctus Copa. Mores Massilienses. Indulgere genio. Nepos. Postremi.

Dissitiæ, v. Potent. c. Paupert. Plutus mortuus, &c. Quãtum vel Midam satiarit. Larus fortuna superior est. Darij opes. Gygis opes. Ἀχρὸς πυγαί. Vua ab vua senescit. Diuitiæ non semper optimis. Tantalicæ conditiones. Arabum gazæ. Persici apparatus. E scurra facilius diues, quàm paterfam. Quantum vbique possunt duo oboli? Vbi vber, ibi tuber. Lydia arena. Pythiæ Mysi talenta. Ars census, opera vita. Narcissi opes.

Diuturnum semper. v. Assidu. Longeu. Polypus. scopulo affixus. Circa radices montis hærere. Nocti æquare diem. Non hodie aut heri institutum. Ad Sirenum scopulos cõsenescere. Adamante notare. Longo in itinere etiam palea oneri est. scopulis iisdem hærere.

Docere, discere. Expiatis bona contingunt. Etiam vetus arbust.

E

EBrius, v. Dissol. Delic. Bibac. c. Frug. Quatuor habens capita. Vinum lac Veneris. Omnia omnibus annuit.

Efficax. Incantatione quauis efficacius. Montes transferre. Parua pluuia magnus &c.

Elabi. Rodere casses. Sparsis redemerunt crimina nummis. Nummum quærit pestilentia, duos &c.

Elegans, v. Ornat. c. Inept. Prisca manus. Pectide suauior. Res olei & palestræ. Vna locutio. Palæstram orationi addere. Calcei Sicyonij. Minerua Phydiæ. Ad oculos magis quàm ad vesicam pertinet. Quod pulchrum est, placet. Herculis clypeus. Genium aliquid habere.

Error, v. Aberr. Solœcus, &c. In montes ossendere.

Eruditus homo, opus. c. Inerudit. Luscinia Musarum. Mercurij typus &c. Telephi citiparium. Musarum fauus. Cum Musis certare, &c. Lingua quidẽ segnis, sed dextera viget. Phidias pacem amat. Bibliotheca animata. Ver vnicum inter

inter anni partes. Quod magas inter organa. Colossi fragmenta. Καρυκεία. Antrum Mercurij. Expiatis bona contingunt. Vinum equus poetæ. Ab Hymetto. Eruditi oculi. Chium & Ammineum miscet. Pentathli similis. Quis istic est fluuius, quem &c. Nouem Musis celatum opus.

Euentus, v. Fort. Cosæ consilium. Sapientia in exitu canitur.

Excellentia, inæqualitas. v. dign. c. æqual. Contemp. Corinthia verba & Ionica. Loricæ seu coronæ instar. Coryphęus. Palamedeum inuentum. Delphinum patina non capit. Sol non inuidet vesperæ. Cælotenus altum. Byssina verba. Igne aliud feruentius. Quantum aquila culicem. Cubitis metiri, vt Nili incrementa. Ver vnicum inter anni partes. Omnibus iudicib. vincit. Vna voce vincere. Daphnis inter pastores primus. Extra omnem aleã Chorus illius maior, meus concinentior. Longè vicisti. Roscius. Scintilla etiã exigua &c. Familiam ducere. Homo omni exceptione maior. Solem in manibus gestare. Talem oportet ducere, aut nõ ducere. Ducere funem. Athleta. Διοπετής. Flos Cedro dignum. Hercules. Deus, è cælo lapsus.

Exsecrandi, v. Calum. Repell. Deprec. Ἀποκορκίζειν. Diris agere. Πεφαγκὼς ἀρᾷ. Iupiter plue calamitates. Morboniam mittere. Oeyma cantare. Αἴθ' ὄφελες τ' ἄγρος τ' ἴμεναι, ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι.

Experientia, v. iterat. Semel in laqueum vulpes. Ἐκκυβδῆν. Duro flagello mens docetur rectius. Cedrus cecidit. A vipera morsum culpas nunquam ipse morsus. Ventorum stationes. Multum nauigauit aquæ. Recoctus. Figulinam de dolio discere. Calculum à linea mouere.

F

FAcundia, virtus persuad. c. in eloq. Mercurij typus. Os δωδεκάχρυσον. Ilissius in faucibus. Ignis in veterib⁹. Mercurij cathena. Quanto verborum stillat auro. Mercurij virga excitare. Cubitis metiri, vt Nili incrementa. Sirenibus ad persuadendum aptior instar tubę olympicę. Arma Achillea. Aureum lac delibare. Ad Scirrhonem tendere. Μισσῶν χαλκὸν τόμα, χρυσιάζειν. Atticè dicere. Ab aure reuinctos ducit.

Fames, v. Frug. Sord. c. Delic. In pura immigrat fames. Splendida cœna famem non sedat. Mugilis vitam agere. Argentea fame conuiuari. Choros tragicos molestè fert. Autumnalis appetentia. Fames præter se edulcat omnia. A te sudor abest: abest saliua mucúsque. Diurnum petere. Ipso è rogo carpere cœnam.

Familiaritas nimia. c. Morositas. Familiaris dominus fatuum seruum nutrit. Parietes amicitiæ custodes.

Felicitas, v. Bon. Beatè. c. Infort. Fici cadunt in os comedẽtis. Solem, ventum auersum habere. Felici diplomate vti. Τελὶ ἐξ βάλλειν. Lac auium fert Samus Ionica. Hereditas sine sacris. Noua lux effulsit.

Felicitas cum infortunio. Corinthus supercilliosa. Deorum dona sæpè nõ dona. Risus profundior lacrymas excutit. Paludẽ & salinas emere oportet. Spinosum aliquid in prato. Κάλλιστ' ἐνδοῦ πεσεῖν.

Femina. Sit mihi Tritogenes gnatus, non Tritogenia. Achææ non Achiui, &c. Primo crede mulieris consilio, secundo noli. Tres feminæ nundinas faciunt. Femina aut minus quàm canem, aut plus quàm senionem, iacit.

Festinatio. c. Tardit. Οὐχ ἕδρας ἔργον, ἀλλ' ἀμβολᾶς. Citiùs, quàm gradatim. Ne propera, nondum ignem calcas. Boreadibus pernicior. Præ Nili catarractis. Abaridis sagitta. Αὐτοβοεῖ. Prior occupauit. De summo pectore, ἀπὸ χλιόντων. Sub manu. Conclamare vasa. Qui festinis est pedib. offendit. Celer vt mẽs, vt ala. Dædaleis ferri remigiis. μονομαρᾶς. Θέειν ἀνέμοισιν ὁμοῖος. Demissis manibus fugere.

Fides, v. Certum. c. Perfid. Veriora Bacidis dictis. Xenocratis testimoniũ. Iniurato huic credas. Magnus bonúsque Semper aliquem virum magnum. Arietinum oraculum. Ἄπιστος μῦθος.

Finis, cessatio. v. Prohib. c. Initium. Inhibere remos. Magis quàm Sol Heracliti exstingui. Nondum omnium dierum sol occidit. Sufflaminare excutere pulueré pedum. πλύρης ἢ φιλοπονία. Zonam deponere vel amittere.

Fletus, c. Risus. Maryandinus tibicen. Mysorum more inclamat. Lacrymæ Simonidis.

Forma, deformitas. Scapha lignea. Vmbræ, &c. Suis typus. κηρὸς ὀθνείων. Vmbris macilẽtior. Vuæ passæ similis. Laudaret faciem liuor quoque. Qui te conspexerit augurium capere possit. Dorcas. Fumus pulcriorem sequitur. Sublata lucerna nihil discriminis inter mulieres.

Fortitudo, Firmitas. v. Constant. Vincul. c. infirm. Murus Semiramidis. Amentata sententia. Atticus miles. Acernus. Ne Mars quidem expugnarit. ἢ πὰν, ἢ οὐδὲν πάσχ. Naxia cos. Pro aaris & focis. Gradum figere. Vinculis Hippocratis alligare. Vnus lanius non timet multas oues. Pons à tergo abruptus est. Quasi lupus ab armis, &c. Patiens pulueris atque solis. Campæ dictis abiguntur. Strennuis abundè dictum puto. Durior adamante. Dimicare pro carnibus. Nodus inest. Pecunia neruus.

Fortuna, fortunæ commutatio. v. vicissim, vita hom. Ἐ'κκυβδᾶν. Homo Dei ludibrium. Cerdo cras, hodie nihil. Rex aut asinus. ἢ πὰν, ἢ οὐδὲν πάσχ. Circulus res mortaliũ. Victoria ἐπεγκλήτος. Hodie seruus, cras liber. Vecticulariam vitam viuere. Ne currente rota funis eat retro. Spongiæ. Inuenies aliam Galatheam. κυβεία. κύβος. Hæc tela texitur.

Fraus, impostor. v. simul. furt. infid. c. integr. Thessalicum numisma. Syri aduersum Phœnices. Pergæa Diana. Vulpis reliquiæ. Laconisare. κιλικίζειν. Simiolum obtueri. Æolisare. Cum vulpe habens commercium, dolos caue. Pro virgine cerua. βυσσύχλω, &c. Telchines. Fures ipsi accusant. Cercops, &c. Escam hamo circũponere. In casses inducere. Sisyphus. Aliud quid πίμπλη. Omnibus piscib. sua inest spina. Obolum reperit Parnoetes. Planus. πθηκίζειν χαφωνίτης. Vt sportulam furunculus captare. Tangere. Eludere, circumducere, &c. κάρκαπες, κωμῳδούμενος. παλίμβολος. Vlysses. Arte Pelasga.

Frivolum. v. Contempt. infirm. c. dign. Absque oleo pingere. Manipularis sententia. Ilio indigna verba. εἰς τέφραν γράφειν. Arena sine calce.

Frugalitas, v. fames. Sord. Mediocr. c. Profus. Musicus apparatus. Aere & rore pastus. Laconicè cœnat. Est modus matulæ. Anima sicca sapientissima. Phidias pacem amat. Mel summis digitis delibãdum. Hecales cœna. Icci cœna. Vento viuere. Cogitato quàm longa sit hiems. Lucerna qui indigent, oleum affundunt. Animæ esurienti &c. Nunquam lagenam crateri impone. Cœna terrestris. Cœna

sine sanguine. Dignus qui ranis ministres. Sumptus cēsum ne superet. Parsimonia summum vectigal.

Fucatè, v. fraus. Simul. Insid. Moll. c. Simpl. Geometriam exercet in superciliis. Intus Hecuba, foris Helena. Atqui Suilla caro est. Prosopion habet, non prosopon. Totam spirare Asiam. Galathum Sycaminorum in malis habere. Tabernariam exercet in fronte. Formosus sine pulchritudine. κινοπάριον. Vulpes pro leone. πηγαὶ ἄνυδροι.

Furtum, Plagium, v. Rapac. Fuci. Neoclide furacior. Simo ne rapacior. Manus in Ætolis habet, mentem in Clopidis. Mulctores reipubl. pestis. Tritones piscinarum. Tanquam Palladium, βιβλιαίζιδιος. Aquæ furtiuæ dulciores. Mutuum sumpsisti.

G

Garrulitas, v. Clamos. c. Taciturn. Frenum non habet lin gua, &c, Nugarum institores. στρεψίμαλλος. Magis mutus, quàm perdix. λογοδιάῤῥοια. Anui assimilis. Fundo carens calix. Cornice loquacior. Acheę, non Achiui, &c. ὀξοῤχεῖδαι. Senex vox & vmbra. In triclinio choa, in cubiculo nola. Super clepsydram dicere. Paphlagones, &c. Tanquam pelles complosæ. Saburratus. Ἄσινα συμπόσια, λίχαι. Quam Clinia ex Demetrio. Citeria: Citeria loquacior. Vacuum vas altiùs pleno resonat. Voces iactat inertes. Bambalio, bombax &c. Rimosus. Arabicus tubicen. καρκάπη.

Generis nobilitas, obscuritas. Quis Eteobutades, quisue seruus. In astragalis nobilitas. Lutea progenies, &c. Cecrope generosior, &c. Cera & ære nobilis. Nouus homo.

Gloria, c. Infamia. Ad manus ferre. Viuis fama negatur. Ad sidera notus.

Gratitudo, v. Pens. c. ingratit. Immortales gratiarum horti. Gratia non ducitur pœnitentia. Obtestatio veterū meritorum ex Hom. Benefactorum memoria, ex eod. Merces animo constituenda. Bos cognoscit possess. κρεὶς προφεῖα ἀπίνου. ἀνιπιλαφεῖν.

Graueolens. Ieiunium olet. Τραγίζειν. πράσος.

Grauiter, v. asper. Morosi. Censorium superciliū. Ne bæon piscis

piscis molestus sit. Lycurgeus. Tenedius vir.

H

Heredipetæ. Vespertinum amant, matutinum oderunt. Num fratri bene est? Vulturius, aut coruus.

Hospitalitas. Apertis ianuis. Hospes diis & hominibus reuerendus.

I

Ignauia, insciti a. v. indilig. stol. c. Dilig. Cuculus. Simulacrum pictum, &c. Rurestris locusta. παροξηνλυσμένος νεώς, &c. E scala. Figura & triobolus. Agri podex. Tanquam ouis meridiana. Omni fune remisso. Leo est foris &c. Coruus ab aquila, &c. Asini sepultura. Surgentem auscultare auenam. Dissoluti, discincti. Seruiles in animo pilos habet. Murgiso. Sedet. Ignauis semper festum.

Ignoranter. Tanquam in nocturno prœlio.

Illecebra, v. contagio. Cesto pellacius. Iynges. Syren. Helepolis. πλοῦτος. Genium aliquid habere.

Imitatio. Dicelites. Vestigia relegere. κατὰ πόδα. πλατίζεσθαι τρέπον. Lapides ad filum.

Immoderata. c. mediocr. Vltra pedem: ὁλοῶς μανίας. Omne nimium non bonum. Qui medicè viuit, miserè viuit.

Imperfectè. c. perfect. Claudicat. Artificium omne incrementum recipit.

Imperium. c. Seruit. obsecund. Clauum tenere. Vxor seni sponso regina. Ad arculas sedere. Quicquid dominatur, vim Dei habet. Manibus habere. Tortum digna sequi &c. Rerúmque reliquit habenas.

Impij. Subiicere pedibus Acherontem. Inflatum saliunt oues ad vtrem. Gergeseni. Dardaniæ artes.

Impossibilia, v. difficilia, absurda, nunquam. c. Procl. Atlanticum mare cotyla exsorbere. Rete inflas. Citiùs terra æthera consendet, &c. In deorum genibus positum. Vento viuere. Priùs vnda cum flamma redibit in gratiam. Myricæ citiùs poma ferent. &c.

Improbitas, iniustitia. c. iustit. Sinistras litteras edoctus. Scruta laudat scrutarius. Appropera vt letho sis vicinior. Cilicia insolentia. Tritones piscinarum. Scæua. Durei equi speciem præ se fert. Sacrum ignem inflare illi

nephas. Multa nôris, quibus Deum fallas. Fures ipsi accusant. Chalanes turris. Nihil cogitat planè boni vir arrigēs. Sale conspersi. Circulator Cybeleius, &c, Niger. Omnibus modis nocens, ex Soph. Ἁλιτήριος, & ἁλιτραίνειν. E scurra faciliùs diues, quàm paterfami. Ex fastis euellendi. Spinæ se inuicem complectuntur. Si laueris te nitro, maculata es. Asini sepultura. Cercopum forum. Subiicere Acheruntem pedibus. σπιλάδες. Hiātia sepulcra. Sarabaitæ. Solis vos pudeat. Lydi mali, secundi Ægytij, tertij Cares. Romulus. Vir sacer. Mala mens.

Impudentia v. Temer. Aud. c. Pudor. Cane caninior, &c. κωναλάπης. &c. Nudo capite. Personam non faciem habet. Sine persona lasciuire. κειρόμυξοι. τρίψαι μέτωπον. Si non hominum, saltem Solis vos pudeat.

Impudicitia, v. Libid. Mollit. Dissol. c. Pudic. Quadrantaria Clytæmnestra. Laconisare. Philænidis commentarij. Mulierum accipitres. Siphnia arra. Caricum schema. Fescennina licentia. Canopismus. Suilla vita. Cillones. Laciadæ. De tribu Leui. Datatim dat sese. πυγάτης. Ictidis pellis. Aprilis pisci. Caunius amor. Cauponariæ mulieres. φοινικίζειν, λεσβιάζειν. Ipsa olera olla legit. Oscè loqui. Toscani.

Inanis opera, v. Absurd. Intemp. Impoß. c. Commod. Delphinis in terra vires. Tudiculam expoliuit. Archilocum calcas. Dormienti loquor. Humeros licet perdas aquā incernendo. Inconcussa persequi. Ventos pascere. Pica Sirenem imitans. Fluctibus obloqui. Dolium Danaidum. Ollam exornas. Ocni funem torquet. Bārbam ab vlnis puerorum vellere. Musas hortari, vt canant, maria vt effluant, &c. Aerem verberare. Asini vellera quæris. Oleribus verba facere. διαχεῖν δρόμῳ τὰ πτερά. Hylam vocare. Nihil agere. Ludere operam.

Inane studium. Apud Sirenas aut Lotophagos hærere. σαλαχωνία. Ætnæus venator. Vmbram suam metuere. Proci Penelopæ.

Inanire. Marsupio aluum lauare. Exenterare. Exterere, Tondere. Exlecebram esse.

Incitare, lacessere. v. Contag. Illeceb. c. Prohib. Pennas addere. Facem accendere. Laxare fibulam. In Pisa animum confirma. Mercurij virga excitare. ᾠδῆς καὶ προβόλου. Sol exorere. ἐπὶ τὴν ἡδονὴν τινός. Fodere, μάστιγι θυμοῦσθαι. Bellicum canere, &c.

Cotem

Cotem esse. Ad scamma producere. Ferrum virum attrahit. Inuenies aliam Galatheam. Macte virtute. Non plaga sed contumelia.

Inconstantia. v. Perfidia. Fraus. Simul. c. Constant. Cepphus. Ventis & scripturæ in aqua credere. Vespertinum amant, matutinum oderunt. Desultorius, &c. Comicus testis. ἀμφαξονεῖν. Geminas chordas ferit. Hamaxobio instabilior. Theramenes. Euannatio ad omnem ventum. Anguilla in strigmento. Cothurnus. ἀλλοφερόσυλλος. πολύτροπος. Altera manu scabit, altera ferit. Fons Dodonæus. Circes virga. κωναλάπης. κωναλάπης. Diuersarum partium ex Hom. Suberinus, &c. Claudicare vtroque pede, &c. Turbine versatilior. Iudicium circulatoris. Agitatur vento. Strutio.

Indignè, iniquè. Mansum malè reiicias. Ilio indigna verba. Inter Sosias & Tybios referre. Multi sacerdotes & pauci.

Indiligentia, v. Ignauia. Tard. Negl. c. Dilig. Cucumere vescens chlamidem texito. Vomentum in numero. Summis auribus insidet. E diuerticulo. φλοῖν μισθός. Vires sine nitore & palæstra. Oculis clausis agere vel perstringere. Quicquid in buccam venerit.

Ineloquens, c. Facund. Coquus malè condiens. γαλῆν γαλῆν ὦ πρῶ. præ Nili catarractis. λόπας παφλάζει βαρβάροις λαλήμασιν.

Ineptus, v. Inerud. Absur. Stol. Habenas ignarus ne tractet. Qui celocem &c. onerariam petit. ὑπόξυλον. Pistillum exornatum. Indoctior quàm in tragœdia comici. Cibus sine sale. γυνὴ τραπεζῖ.

Ineruditum, v. Ineptum. Stolid. c. Erud. Cleophonte ambitiosior. Circa terram natat. Threicia hirundo labiis instrepit. In asini aures canere. Turturis instar malè canis. Pica Sirenem imitans. Non è palæstra. Mariandynus tibicen. Turtur cantat. Morsimi versus quis descripserit. Vomentum in numero. Ne ad Adonia quidem. Manliana. Alabandicum opus. Vulgari pisci non insunt spinæ. A Syra area. Musis & Apolline nullo. Ad arculas sedere. Lapis super lapide. Dupondij. Frigus inducit. Ne eruditum puluerem attigit.

Infamia. c. Gloria. Tinctura Cyzicena. Fabula nunc ille est Polydamas primus mihi obiiciet probrum.

Infirmum.c.Fortitudo. Linire parietem luto. Edentulæ maxillæ.Tabis propheta,Arundinea crura. μολυβδίνη μάχαιρα.ὑδρὰς.Siluis te feras agitare putasti.

Infortunium,v.Mis.c.Felic. Flamma persequeris, quem genueras. Malorum omnium pedem habet.Amnis instar voluitur. Saturnius oculus.Ex astris lapsus. Solem,ventum aduersum habere. Ἐν τετράδι γεννᾶναι. Diis meis iratissimis.

Ingenium. Vulpes pilum mutat,non mores. Aliquando qui lusit,iterum ludet.

Ingeniosus,v.Callid.c.Stol. Asteropæus.ambidexter.Versatilior cardine.Aioth ambidexter.

Ingratitudo.c.Gratitudo. Humeros licet perdas aquam incernendo. Ingratitudo populi ex Hom.Platano assimilis. Excutere puluerem pedum.Equus suo pabulo defraudatus ignauus.Rota plaustri malè vncta stridet. Mus in pera &c. Fusio surdior.

Inimicitia,odium.v.dissent.c.Amicitia. Mappam mittere. Bupali odium.Bupalia pugna.Attica hostilitas. Iræ senecta mors. Rectis an inclinatis hastis?Amicus vt oleum plantis. Terram &aquam poscere.Samnites.Vt orci portæ inuisus. Vitis & brassica.

Initium,v.Orig.c.Finis. Priusquam medulla obriguerit. De limine offendere. Deo præeunte nullus officit obex. Saliua prima.Velitari.Iacta est alea.

Insalubritas.v.Malum immed.c.Salub. Foliis homines similes.Sale conspersi.Aurei generis.Arundinea crura,& Tabis propheta.Ἐνδημιάζειν.Valetudo senilis.Qui medicè viuit, miserè viuit.

Insania,v.Stul.Stol.c.Sapient. Orestis insaniam insanire. Septim ani tragœdi.

Insatiabilis, vide Bib.Vent.Diligent.Rapac. Cyrenæus videris.

Insidiæ,v.Fraus.Simul.c Fides. Agamemnonium epulum. Canis clanculum mordens. παιδύτρια. Equus Troianus.Iudas non dormit. In ore leonis fauus.Leo in lustro.

*Instans.*Ἐν ἀτόμῳ.Præsentia atque viua.

Integrum,v.Perf.c.fucatè. Purior salillo.Veteris monetæ. Χρυσοῦν γίνες.γνώμη τῇ ἀρίστῃ.

*Intempestiua,v.Absurd.Inept.Impoß.c.Tempestiua.*In meridie vitæ philosophari. Vnguento perfundi anum haud decet.

cet.Priusquam pinsueris,farinam subigis,&c. Inter lugentes iocari.Pistillum exornatum.Ante pilos sapere,&c.Non semper Saturnalia.Sanæ corporis parti scalp.Tanquam super spinas incedere. Ex cubitis cenare. Ædificant domos, &c.Intempestiua Minerua.Apollo tortor. Optima citissimè pereunt.Annulus aureus in nare suilla.

*Internecio,v.Mors.*In fumum abiit.

Inuidia,æmulatio. Sol non inuidet vesperæ. Alauda non est sine crista.Matreæ beluam alit.Liuor summa petit.

Inuitè,v.Vis iniusta.c.Vltro. Perdicis instar. Necessariam fortunam terit.Mandibulis alienis ridere,&c. Labris ridere.Ingratiis.

*Inutile.c.Commod.*Similia Cupresso.

Ira.c.Mansuet. Ignem spirat. Senis ira.Isthmum sinapi bibit.Iræ senecta mors.Iracundia ieiuna.Sanguinis plenus. Tollit supercilium.Sinapi conspexit.Telum ira facit. Bilis in naribus.

*Iteratio,v.Exper.*Per eandem lineam serram reciprocare. Addere gangrænam.Puluere extrito decertat. Vnedo.Alteris melioribus.Secundæ cogitationes meliores.Cambre repetita.

*Indicandi rectè,secus.*Obolum super deos euehunt.Cubitis mentiri,vt Nili incrementa. γνώμη τῇ ἀρίστῃ κρίνειν. Forum baiuli vicani.

Iusiurandum. Iusiurandum emplastrum debiti, & omnis doli artifex.

Iustitia,probitas,inculpatus.v.Integ.c.Improb. Nauem rectam semper. Omnia bonos viros decent. Famæ os comprimere.Subiicere Acheruntem pedibus. Benefacta benefactis perteg. Massilienses mores. Azymus. Manus porrigendæ non confusis digitis.Albus vel ater.

Iuuenta.c.Senect. Quo curris potius,quàm ad ephebum? Mente senex.Capræ anniculæ pera optima. Senum consilia,iuuenum lanceæ.Integer sanguis.

L

*CVm Labore,&sine.v. Molest.Diffic.Procl.*Lippus oculus solis radios non fert.Sine sanguine.Dormienti dij cõfecerunt,&c.

*Lætitia,tristitia.*Ipsa bile amariora.Non licuit tragicè habẽtem,comicè ludere.Amaro dulce mistum. Luce perire

liceat. αὐλεῖ μαχιαδινοῖς καλάμοις, κρύαν ἰαγί. Helenæ crater. Vinum equus poetæ. Luctuosum saxum. In Capitolium ascendere. ὀφρὶς ξωστρός. Telephus. Deme supercilio nubem. Contrahit & demittit animum.

Laus, v. approb. c. calumn. Τῆς ἀφυμίας χάεις ἀλαφρά. A bellariis epulum comm.

Libenter, suaue. v. carum. c. inuitè. Tota vita. Apertis ianuis. ἀνῳγέειν.

Liberalitas, magna. tenuis. c. Sordes. Theagenis munificentia. Labra non palatum rigat. Codali chœnix. Solis mensa. Dioscuri saluatores, &c. Præstat vineæ vlmum esse quàm hederæ. Ad inferiora se conuertere. Alcinoo poma dare.

Leuiter, v. Negl. indil. Crass. c. Perfect. Dicis caussa. De plano cognoscere. Leuato velo de caussa cognoscere. Dupondij iuuenes. Deuorata verba. Trãslatitiè agere. παχυμερὲς ἔτεσιν. Digito attingere.

Libertas, v. Veritas. c. Seruit. Obsec. Libera in Cynadra aqua. In cauea non canit luscinia. Tu ipse tibi Kalendas indicito. Vinum equus poetæ. Vinum animi speculum. Ebrij in ore, quod in sobrij corde, &c. Sua fronte. Romana libertas, Latina libertas. Quicquid licet minus desideratur. Figulus ollis &c. Cogitationis pœnam nemo patitur. Libertas res inæstimabilis. πολεμεῖν χρόνῳ. Ἐκλεκτικοὶ, &c.

Libido, v. Moll. impudic. Cerylus euadam. Thinnytarũ hircus. Satyrorum rex. Fescennina licentia. Ætna. Eruca. τραγίζειν, τράγος, φθινικίζειν.

Litteræ, v. erudit. Litterarum radices amaræ, fructus dulcis, Introite, nam & hic dij sunt.

Longæuitas, v. diuturn. Ceruina senectus. Cumæi anni, &c. Caniciémque sibi, &c. Mathusalæ viuacitas.

Lucrum, v. rapax. Lari vita. Expandere rete. Mercenarius præstolatur &c. In mari magni pisces capiuntur. Sacculatia opera.

M

Macies. c. Ventrio. Ossa atque cutis. Rore pascitur. Tabis propheta. &c.

Magia. Dardaniæ artes, Striges.

Magnificè, v. arrog. c. cras. Achilleum spirat. Pallenicum ob-

obtueri. Prætextata narratio. Tragici cothurni strepitus. Flumina in terram commutat. τραγίσιον. In aceruum metere. Herculis ira. Pygmæum Colossa imponere. Ne Sannio ne domi relicto. ῥάμματα ἱπποκρηπιδα, &c.

Magnum, ingens, v. mult. c. paruum. Thessalica buccea. Trabale. ὀδὸν ὄσεια. Malorum omniũ pes. Malum sectionis egẽs. Malorum decumani fluctus. Area.

Malum accersitum. Asciam cruribus illidere. Nescit aranea sobolem vt erudiat. Capræ in morem. Lepus nidum suum prodit. Formicarum nidos inspirauit. Sibi ipsi exitij auctor. Carpathius testem. Serpentem foues, & is te. Iciens ictus est. Canibus ossa prodo. Vmbram suam metuere. Perdicis libido. Ceruus ad sag.

Malum immedicabile. v desp. insal. Insanus appensis pellibus non curatur. Valetudo senilis. Chironia vlcera.

Manifestum, v. perspic. c. occul. Etiam saxa loquentur. In Plauti comœdia mœchus. Amor tussisque non cælantur. καὶ τυφλὸς δῆλον.

Mansuetudo. c. ira. Agni lana mollior, &c. Iecorarius. Liquida tempestate liquidior.

Mediocritas, v. æquanim. c. immod. Εὖ κακῶς. Beta sapientum. Omnis virtus mediocritas est. Est modus matulæ. Mediam viam eligere. Medium ferire. Nauigare per mare.

Memoria. c. obliuio. Supra Simonidem memor. Ex Ilio me ducis. Vestigia relegere. Vt ædituus responsa numinis. Ἐγκαλον ἔχειν. γράφειν εἰς φρένα. Insculpere. Cedro dignum.

Metus. c. audac. Taletis animum habet. Coturniculę animus. Leporem frondium crepitus terret. Buccinam ne in somnis quidem. Briareus apparet, cùm sit lepus. In pace leones, in prælio cerui. Pisandri galea & superciliũm. Tanquam Gorgone conspecta. Artemon periphoretus. Pullus de nido auolat. Vmbras mõtium videre. Tinnire aures. Vt ouis lupum conspicata. Ὀπτοδύειν πολέμοιο γεφύρας. Fugere nemine persequente. Vti nutrices Lamiam. De statu mentis deturbare. Nebrida fert.

Minantis, v. ira. Altera caduceum, hastam altera. Cari capite nudius. Minis occidit. Tonitrus imbrem antecedit.

Miser, v. flet. paup. c. beat. Asinus Ægyptius. Præter plorare nihil relictum.

Mixta, omnis generis. v. Multit. Splendida cœna famem non sedat. Cum Musis Gratias commiscere. Amaro dulce mistum. Luce perire liceat. Da panem & pugnum. Cyceon. Alia apud alios bona. Panegyrica. Sagena ex omni &c.

Modicè, paulatim. v. Medioc. c. Immod. Eleusina seruat, quod ostendat. Medium sequere. Schema et gradus. Opus est zephyris & hirundine multa. Furis passu.

Molestia. c. Securit. Ipsa bile amariora. Morderi corde. Lapides loqueris. Teredo ossium cor solicitum. Bilem vomere. Aetna grauius. Flamma sine Vulcano. Miseriorem quàm panus puerum. Vlcus. Samnites. Oculi dolent. Onus Atho grauius.

Molle, v. Delic. Somno mollius. Ceræ instar, &c. Milesia stragula.

Mollities, v. Impudent Libid. Dissol. Thessalicus saltus. Phischone impurior. Corinthia verba & Ionica. Æduuus Conissalis. Cotyos contubernalis. In Cybeles sacrario fractus. Doricè incedere. Geometriam exercet in superciliis. Gaditanum. Volsellis pugnant, non gladiis. Binis tonderi forficibus. Nemo comatus qui non præciditur. Fracti, &c. Lũbos fractus, vt Mysius asinus. Leo prius nũc leporẽ agit. Asiatici mores. Nihil cogitat planè boni vir arrigens. Hercules in Lydia. Chiorum more pilos vellere. Artemon periphoretus. Nauiges in Massaliam. Vinum lac Veneris. Calcei Sicyonij. Lycia coma. Quasi lupus ab armis valeo; clunes infractos gero. Κόρσης. Stratõ pathicus. Femina. πομπικὸς. μυρσῤ χοι. Crispiores apio. Milesium.

Monitio, v. Incit. Deterr. Extra mala positus admones, A vipera morsum admones, nunquam ipse morsus.

Morosus, v. Grau. Crud. c. Manss. Ne bæon piscis molestus sit. Spinas colligens. Lycurgeus. σκυδρωϕ, &c. Quàm Clinia ex Demetrio. Luctuosum saxum. Timoniano more. Gratiis lita. Neminem in os adspicit.

Mors v. Intern. Vastit. Tanquam fungus suffocat. Ad genua venire. In Catonium agi. Magis, quàm Sol Heracliti exstingui. Simiæ sanguinem profudisse. Paries inclinatus. In medio Tibure Sardinia est. Noctes atque dies patet atri ianua Ditis. Charontis cymba.

Multitudo, v. Mixt. Magn. c. Paucit. Errorum Odyssea. Tanquam torrens. Durei equi speciem præ se fert. Herculis

culis cornu. Neque Phasis mala eluat. Quantum vel Midã satiarit, &c. Arenam superat, &c. Chalanes turris. Præsente quercu lign. Ignotius quàm maris choës. Plaustra bonorũ, &c. Equus Troianus. Soracus malorum. Quot ilicis folia, quot fluctus insulæ &c. Sagena ex omni genere piscium congregat. In mari magni. &c. Κατακομιζεῖσθαι. Grex ancillarum &c. Thasus bonorum. Niuis ritu.

Munera. Lupus leonem reste ductat aurea. Frumentum in populum. Mali viri inutilia munera, &c. οἰκούρια. Deorũ dona sæpè non dona. Bos in lingua. Labefactare munere.

Mutatio in deterius, degeneratio. Flamma persequeris, quẽ genueras. παντα λωδῆναι. Barbarus euasit inter Barbaros. Etiã è vite rubus nascitur. Bubulcus antè, nunc caprarius, Quid sole relicto venis? Aduerso æstu. Ceræ instar. Olim. Pelasgi, Danaidæ postea. Cappari victitas, qui potes anthia. Leo prius nunc leporem agit. Peliam recoquere. ἐκζυλοφορῆσαι. Argentum est versum in scoriam. De fumo ad flammam. Famem pestilentia sequitur. Coryphæus chorum sequens.

Mutatio in melius, seu profectus. Ex spinis vuas colligere. Cubitis adolescere. Κατὰ ῥῦν φύρισθαι. Phœnicis instar reuiuiscere. A scapha ad triumphalem quadrigam. Cum Æsone iuuenescere. Aureum lac delibare. Æsopicum onus. Puluere extrito decertat. Nitedula in vepribus. Torris de igne erutus. Hodie seruus, cras liber. In gradum reponere. Vellus aureum. Asperius nihil est humili, cùm surgit in altum

Mutatio instituti, sententiæ. v. Alienum. c. Constant. Aliud problema. Ad aliud proœmium transeo. Equus sessorem rapit. A cauda ad os transferre. Domum redeamus. Conclamare vasa. Pomum Atalantæ sequi. In aliam terram tranferri.

N

Necessitas, v. Commod. Necessariam fortunam terit. Necessitas rationum inuentrix. Ἀμπελουργεῖν. φορμοῤῥαφεῖν. Determinare fossam. Necessitas linealis. Telo non æquè opus facto. Fata inclinant, sed non vrgent. Quo fata trahũt, retrahuntque sequendum.

Negligentia, v. Indil. Ignau. Leuiter. c. Cura. De paxillo ſuſpendere. Omni fune remiſſo. Cæcus parietes palpat. Abſēs hæres non erit.

Nemo. c. Omnes. Nec Deus nec homo.

Noua, v. Init. c. Vetuſtas. Acclamant inſtar Ciconum. Cælaturam olet, &c. Aſinus de puteo Æſopi. Nouior Leberide. Subroſtrani. Poſteriores prioribus potiores. Αἰγυπτιάζειν.

Nugæ, v. Vanit. Friuol. Nugarum inſtitores. Angularis bombyx. Lamiæ turres. Neronianas thermas refrigerat. Puerorum crepundia. Caprarum nomina. Tricas conduplicare Tellenias. Abderologus. &c. Qualia loquitur canities. Oreſtis ſomnium. Nouus iſte Palæphatus. Cantilena ex ſcholis. Palæphatia papyrus. Tragelaphos fingere. Subroſtrani. Alcinoi apologus. Fabulæ Mileſiæ.

Nuntius. Helenæ crater.

Nunquam, v. Impoſſ. Priuſquam ignitus lapis enatârit. Citius terra ætherem cōſcendet. Priùs cauum à conuexo diſiunxeris.

O

Oblitus. c. Memor. Auris ferre dedit. In vento & rapida aqua ſcribere.

Obſecundantiu, v. Seruit. c. Liber. Imper. Circumpedes. A manibus &c. Patere legem, quam tuliſti. Tortum digna ſequi potius, quàm ducere funem.

Occaſio. Dum nondum in neruo telum. ἐκδοσμον. Agnum demetere. Vitex floret & botrus maturuit. Nundinis ſolutis non eſt, &c. Ferrum cùm igni candet tundendum. Sua cuique rei tempeſtiuitas.

Occultè, v. Tacitur. Simulat. c. Aper. Sub tunica & ſinu. Plutus mortuus. Sub pallio condere. Lucerna ſub modio. Furis paſtu. Si ſolus ſapias, nempe quis vſus erit?

Omnes. c. Nemo. Etiam mater & ſorores. Tu ipſe & liberi tui. A caluo ad caluum. Diis hominibúſque inuitis. In orbē circumiens. Ambire. Obire. Græci & Barbari, &c.

Ordo: ſine ordine. Poſtes tranſcendere. Apud Lotophagos hærere. Schema & gradus. Primo gradu. In ima cæra.

Originis, v. Init. c. Finis. Fons & radix. Elementum. Primū cunabulum. Proœmium rei, &c. Erroris ſcala. Ex eodē lare. Diſſidij pomum. Hæc Helena. Allienſis pugnæ dies funeſtior, quàm vrbis captæ. Hæc tela texitur. Voluptas malorum eſca. Ἀρχιτέκτων ἐπιζελῆς. Ex parua ſcintilla &c.

Ornatus, cultus, v. Elegans. Gratias Muſis commiſcere. Binis tonderi forficibus. Mel ſummis digitis delibandum.

Otium, occupatio. v. Ignau. Indil. Neglig. E ſcala. Tanquam ouis meridiana. Agri podex. Conchas legere. Diem humeris protrudere. Sedere καθεύδειν. Otia dant vitia.

P

Paraſitus, Adulatio. v. Ventrio. Floccos demere. Sartagiñū pernicies, &c. κεφαλοσοφάντης. χαλκοτυπεῖν, &c. Herculana ſcabies. Ἀδελφίζειν, δαιμονίζειν, &c. In ollis venari. Chorus domeſticus. Ad ſolariū verſari. Canes muti. Cōſuere puluillos ſub cubito. Per genium alicuius deierare. Chamæleontem imitari.

Parua non contemnenda. Exigua aqua interdum maiori ſupernatat. Vellus aureum.

Parui animi. c. Magnif. Nondum incuruam ceruicem habet Iupiter. Diitrephes doliares habens alas. Ad perditam ſecurim abiic. &c. Sanguine caret.

Paruum de re aut homine, v. Contemp. Infir. Friuol. c. Magnū. Cubitale. Labra, non palatum rigat. Præ formicis exilis. Tydeus corpore, animo Hercules. Senis ira. In paguro ſapientia. Paruis parua dant Dij. Æſtiua ægritudo. Similis Thraci in Thracem compoſito.

Patria. Sal patriæ pluris faciundus, quàm hoſpitis menſa Longè fugit, qui ſuos fugit.

Paucitas, c. Multi. Ne ſtilla quidem. Mel ſummis digitis delibandum. Multi ſacerdotes & pauci. Ne hilum.

Paupertas, v. Fames. c. Diuit. Ne cicadam quidem inumbret. Turturis inſtar malè canis. Verba ſine penu & pecunia. Offula contentus. Aranearum plenus aluus. Μυσὶλιμος. Socratis gallus ſiue callus. Vtè bulga matris. Σαλακωνίζειν, &c. Nunquam Hecale fies. Ventrem non habere. Centum viri vnum pauperem ſpoliare non poſſunt. Pauperi vitulus caſtrum. Cratetis poëtica. Caluis & comatis pilos velli moleſtum. Ne gleba agri illi relicta ad locū ſepulturæ. Ad man-

ticam res rediit. Aranearum plenus. Ne aceti quidem satis. Nudum spoliare vestibus.

Pensatio, æqualis, inæqualis. v. access. Amisit vrbem & pugionem recepit. Pro pede xenium. Senum consilia, iuuenum lanceæ. Malum hono pensatum, ex Hom. Lacunam implere, &c. In Paro frigida aqua sed pulcræ mulieres. Qui honorat, seipsum honorat.

Peregrinatio. Lari vita. E cucumere bibere.

Perfectè, v. apte. subtil. curios. c. imperf. leuit. Regula rectior, &c. Sphingis ænigma. Polycleti norma. Cerebrum interius inquirere. Coronidem imponere. Exungare. Rectam viam instare: Roscius, Ad perpendiculum. In librili perpendere, &c. Expumicare. Rex eris. Λύπει, &c. A limbo tunicam absoluere, &c. Ebrius, &c. χὴ παθμῶν. Extremam imponere manum. Lapides ad filum.

Perfidia, proditio. v. simul. insid. fuc. c. fides. Thorycionem imitatur. Agamemnonium epulum. ὀρχεῖσθαι. κλιμακίζειν νόμους. παροφρυκτωρεῖν. Lingua prædatur. Pacem orare manu, præf. &c. Defugere auctoritatem. Ἀνεπαίσας.

Perplexus, v. anceps. diffic. c. elabi. Inter Orci cancros adhæsit. Nox gubernatorē prudentem terret. Nec vota nec vestigium exstat. Formicæ semitam canit. Nodus Gordius. Securim iniicere. Lex Aphricani.

Perspicuitas, v. in promptu. apert. c. obscur. Οὐκ ὄναρ, ἀλλὰ ὕπαρ. Nubem submouere, &c.

Pertinacia. Ne Suadela quidem persuaserit. Coturnicis naturam induere. Niobes archetypum. Ἀτέγκτους, &c. Omphacinus. Vincat tuus tripes. Fluctibus obloqui. Ne Pitho quidem persuaserit. Ne Vertumnus quidē huius animum verterit. Num capti potuere capi? Flectere si nequeo Superos, Acheronta mouebo. Κερκοβόλος. Oleribus verba facere.

Petax, siue auar. v. Rapax. sord. Manus in Ætolis habet. Ætoli. Sine corollario non recedere.

Philautia, v. arrog. superb. Papulas alienas obseruans, ipse vlceribus scates. Astydamæ in morem. τί τ' ἀλλότριον αἴθρωπος βαστάζει. &c. πᾶσι αὐτὸς ὁμῶς.

Potentes, eorum prærogatiua, v. diuit. Hinnulus cum leone ne partiatur. Olim Pelasgi. Piscium vita. Deorum filij inuulnerabiles. Σεῦο διὸς χυσῦ.

Potentia

Potentia sine prud. Cyclops excœcatus. Ventrem non habere.

Pœna immerita, v. vltio. Faber cadit, cùm ferias fullonem. Cedrus cecidit. Virtutem infortunatam, &c.

Prælongi. Cubitis adolescere. Molones. Tityo similis.

Præsentibus, & quibus possuibus, vtendum. v. delect. content. Thymo nemo vescitur, vbi adest caro. Vt egeni eruum. Ab alno spectare. Contenti simus hoc Catone. Præstat possidere quàm persequi. Pro incerta spe certa præmia.

Procliuitas. Tanquam si pupillam moueas. Facilius quàm Oreum deuicerint Bœoti. Amnis instar voluitur. Præsente quercu ligna quiuis colligit. Quam facilè canis exta edit. Subula leonem accipere. μονομερῶς ὑποῤῥεῖν.

Procul. c. Prope. Vltra Hyperboreos, &c. Vbi nec Pelopidarum facta. In Ægypto optarit esse potius. Vbi Atridarū scapha. Vltra Herculis columnas. Ad inferos prof. longè fugit, qui suos fugit.

Profusio, v. ventr. bibac. c. frugal. Fundo carens calix. Sybaris. Virgo primum. Ratio apparet, sed argentū οἴχεται. Qualem demēs ille chlamydem disperdit? Amantiū marsupia folio porri vinciuntur.

Prohibere, v. finis. c. incitare. Habenas iniicere. Vmbræ me prohibēt. Sufflaminare. Fibulam imponere. Fluuij cursum inhibere.

Promissa. Labra non palatum rigat. Theatrū simul aperit, & claudit. Gallinacei lactis haustum polliceri.

In promptu, paratum. In repagulis stare. Ante oculos, intérque manus. χερσὶν ἀμφαφόωντο. &c. Saga sumere, &c. Mappam mittere. Ὑπογυμνάζεσθαι. In mundo.

Prope, v. instans. c. procul. ἐς χῆν. Aure tenus experiri tumultum. Prope est. ὁμόσε βοᾳδίζειν. Radere aures.

Propinqui, v. amic. Longè fugit, qui suos fugit.

Proprium, v. Sibi & c. apte. tempest. c. alienum. commun. In agrum seruus. ἀπάλαιστος, &c. Domesticum omne afficit. Quod sal carni. Asino gramen & baculus. οἰκεῖον εἰκάδι. Velle suum cuique est, &c. Testudo extra tegumenta. Tractent fabrilia fabri. Lingua præconi. Ventorum stationes. Qua in re quisque clarus &c. Fluuij cursus non detorquendus. Torcular calcaui solus. Figulus ollis ansas pro voluntate ponit. Extra circinum &

regulam nescio quidquam. Ipsa olera olla legit. Ex se natus. Domi suæ quilibet rex.

Prudentia. v. Aequanimi. Sapient. c. Stolid. Crania bina gerit, & innumeros oculos. Ventura per dioptram prospicit. Manu ignauus, mente præsens. Melanurum perca sequitur. Turbinem felix prospecta. Mente senex. Sirenas præternauigare. Artus & nerui sapientiæ, non temerè credere. Mopso certior. Quod dubites, ne feceris. Nihil desperandum, & nulli fidendum. Bonum seruat castellum, qui custodit corpus suum. Amyris furit. Caue tibi à cane muto &c. Serpens eiiciendus è dumo. Elephantina olfacere proboscide. Φερμυδεῖς.

Pudicit. v. Virgin. c. Impud. Bellerophonte castior. Vestalium thoro purior.

Pudor, v. Parui an. c. Impud. Vultum demittit tanquam Telephus. Polydamas primus obiiciet probrum. Squilla rubicundior assa. Porrigis tanquam elephanto stipem.

Punitio, v. vltio. Proteruia ruinâ præcedit. Non propter pedis cum lyra dissidium. Asino gramen & baculus. Ἀκρυλλοφορεῖν. Quàm nutricis pallium. Pœnas incidere alicui. Simię sanguinem profudisse. Tange montes & fumigabunt. Cõputruerunt iumenta &c. Planus semel fregit crura. Pyri finem facies. Φερπετοὺς μὴ δμνυε.

Rapacitas, auaritia. v. Reip. Furtum. nust. Gutta fortunę præ dolio sapientiæ. Manducones. Quem Cos non nutrit, illum nec Ægyptus. Lari vita. Neoclide furacior. Mulgens hircos sanguinem educit. Hydrargyro furacior. Piscium vita. Nitedula ex vepribus. A veru rapere, è sartagine. Nondum sacrificatum abripere. Communis tanquam Sisapo. Radicitus herbas vellit. Ὑποσκαλύπτειν. Iniqua possidere, æqua laudare. Manticulari. Plus verrere quàm serere. Vicinum semper inuenies. Amicitia auarorum complexus sphærarum. Aperi bursam, aperiam buccam. Quis istic est fluuius, quem non recipiat mare? Cybiotates. Καλαμᾶσθαι μαίνης. Tonderi pecus, non radi debet. Pisces magni paruulos comedũt. Αἰχμοναρδὴς. Μικρολόγος. Lychnus in Prytaneo. Omnia venalia habet.

Raritas

R

Raritas. Rarum carum, &c. *Recuperare.* Fugitiuum retrahere.

Refugium, v. auxil. præsent. secur. Imbrij, Lẽnij. Tanquã Palladion. Ara. Loricæ gladius. Æneus clauus. Gestare hydna, &c. In te domus inclinata recumbit.

Rei publicæ oppress. v. rapax. Cylones. Ius in manu. Ferro acuto diuidere, &c. Cardamo similes, Canem mortuum &c. Dardanarij. Cybiotates. Solem mercede præstare. Apollo tortor. Titani.

Religiosè, vel contra. v. cura. c. impij. Tenedia regula. Mysteria. Eleusinia profanos celanda. Herculis ædem mulier non intrat. Impuro purum nefas contingere. Caput tegere.

Remedium, v. aux. refug. Iusiurandum emplastrum debiti. Amara bilis amaris pharmacis proluitur. Serpens eiiciendus, &c. Ὁ πρώτας ἰάσεται.

Repellentis, v. deprec. exsecr. Extra mala positus admones. Vltra Hyperboreos. Sunt & aliæ vulpes. Istic vellus non carpitur. Ἀποκορκίζειν. Monitor capras age. Philoxeni codicillus. Aliud quid exorna. Quære peregrinum. Expellere furca, vel furcillis. Vtraque manu cædere. Albo eradere. Nuncium remittere. Campas dictis abigi. In sinum despuere. Caunius amor. Viuite, valete. Dij benefaciant vobis.

Risus, v. derisf. damn. Mandibulis alienis ridere, &c. Labris ridere. Crocum edit.

Rixosus, v. clamos. garrul. c. mans. Funem contentionis dicere. Dicelites. Anus rabiosa. Intus Hecuba, foris Helena. Dissidij pomum. Nodorum vincula texentes, &c.

Rusticari. Fluuiatiles aues. Onager.

S

Salubritas, c. insalub. Ab inferis redire. Valetudo senilis. Indigentia mater sanitatis.

Sapientia. c. stolid. Ludendum domi suæ. Nerui & artus sapientiæ non temerè credere. Ratio sapienti pro necessitate. Philosophare cælum intuens. Mundi oculus,

Αἰγὶν κρίεια. Νοῖς ὁρᾷ, νοῖς ἀκούει. π' ἄλλα &c. Dulcedo cuncta intelligendi &c. Astra inclinant, sed non vrgent.

Satietas v. Content. Mel satietatem gignit.

Securitas, v. auxil. refug. c. metus. solic. Extra callem. Sub tecto imbrem exaudire. Secura mens iuge conuiuiũ. Terram video, &c. Ara. Iepores mœnibus indormiunt. Pharus. Intra quatuor esse. In portu dormire. Euellere plantam cœno. In limine portus esse.

Senecta. senes vegeti. c. iuuen. Vnguento perfundi anum haud decet. Equus Sophocleus. Extibiatus senex. Senex fathiscens. Vuæ passæ similis. Senex vox & vmbra. Nihil amplius est. Codri, Tripuer senex, &c. Lingua & venter. Mala senium accelerant, ex Hom. Nullus tam equus effetus &c. Senex Acherunticus, &c. Omnia omnibus annuit.

Sensu aliquo defecti. Lippus oculus solis radios non fert. Tanquam libri.

Sera, v. intempest. c. Tempest. In meridie vitæ philosophari. Aquas infundere cineri. Ratio apparet, sed argentum οἴχεται. Post caussam vulneratam rem, &c. Clypeum post vulnera sumere. ὀψιμαθής.

Ex Sese, v. propr. Αὐτοφυὲς. Ex sese natus. πρωῖον οἰκεῖον.

Sibi sapere, v. proprium. c. alienum. Intestina adolens, ipse carnes deuorat. Tibi ipse kalendas edicito.

Suum commodum ex alieno incommodo, vel contrâ. Retibus confert, nihil capit tamen. Piscatur in aqua turbida. Dumũ cædam, vt tuæ sint aues.

Seruire tempori. Theramenes. Quod magas inter organa. Temporibus seruire decet, &c.

Seruitus, v. obsec. c. libert. Phryx non minus quàm Spintarus. Animæ scrinium seruitus. In cauea non canit luscinia. Ventis & mare & ignes seruiunt. Æqua & iniqua. Alieno more, nutu, arbitratu viuere.

Similitudinis, congruentiæ, v. concord. amic. c. dissimil. Syri aduersum Phœnices. Canina victitans Cynocephalum oppugnas. Ex eodem præsepi. Ex eodem laborat morbo. E vipera rursum vipera nascitur. Idem furnus, idem duxit trochus. Qualis hera, talis & canis. Vnum idémque alueare. Ex eadem figulina, &c. Faber cadit, cùm ferias fullonem. Adulter adulterum trahit. In debiles debilis incidi. Eumeli

meli equis magis similes. Taurus draconem, & draco taurum genuit. Reperit patella operculum. Coruus absente graculo pulcer. Conos artoxya. De illo conuentu, &c. Vxor seni sponso regina. In eodem valetudinario iacere. Bos armenta. Pulcra apud pueros simia. Eodem iugo vrgeri. Mulum de asino pingere. Ait latro ad latronem. Dæmonem dæmone pellit. τῷ πατρὸς ὄζει τὸ παιδίον. Puro pretiosus est purus. Canis in eadem dormitat tegula. Troia non producit Thracem. Ibidem vnà traho. κῆ πόδα. Prope est. Sub vnam Myconum.

Simulatio, dissimul. v. Fraus, Call. Fuc. Insid. c. Simpl. Craſs. In fronte mentem habet. Bifrons Mercurius. Antica excludsum, postica recipere. Sinopissare. Vulpina lingua. Tanquam in occulto prœlio. βυσαίχμη, &c Equum Scytha. Patroclum sub specie. Xenocratem modestia superat. Mythecus cùm sit, Agamemnonem simulat. Simia in pelle leonis. φαινοπροσωπεῖν. Personam mauult, quàm faciem. πιθηκίζειν, &c. χαρωνίτης. Aristogiton claudicat. Excolantes culicem &c. Caue tibi à cane muto, & aqua silente. Vlulare cũ lupis, &c. Habes Scytha ὄνον. Numo addicere. ἀφοσιώσεως χάριν. Mutuum sumpsit. Aliud in titulo, aliud in pixide. Sarabaitæ. Vulpinari. πλατίζειν τρόπον. Caracallæ numi. γλῶσσα δικαία.

Similatio in rem veram. Planus semel crura fregit. Fusij somnus.

Simpliciter, v. Craſs. c. Simulat. Alba linea factum. Latinè loqui. Manus porrigẽdæ non confusis digitis. Κατὰ κοχίτος. Ἀρχαϊκὸν, καὶ Ἀρχαῖον.

Solicitudo, v. molest. c. secur. Noli respicere post tergum. Eme lectum viri obærati. Caput fricare.

Solitudo, asperitas vitæ. Timonea vita. Nausiclidis solitudo nec ver, nec amicos. Timonea cœna.

Sordes, auar. v. rapax. petax. frug. c. liberal. profus. In pura immigrat fames. Muli vitam agere. Fabilibus victitat. συκοταγλίδης, &c. Perdix congregat diuitias sine iudicio. Agrestibus oleribus victitat. Nihil hydropico siccius. Plutus mortuus. Aloadæ. Ne corticem quidem dederit. Cappari victitas, qui potes Anthia. καπυροφαγίστης. Mensura aquam bibens. Aquam

plorat,cùm lauat, profundere. Ne ſalem quidem dederit. μυσάλμης,vel μυσάλμης.Diitrephes doliares habẽs alas.Clauſis theſauris incubare.Onager.Frigidior ſalamandra.Oleo fraudare lucernas.Solem mercede præſtare.

Spes,c.Deſperat. Alaudæ in nido gramen latet.Dum nondum in neruo telum.Sperat hinc aliquam auram afflare.In deorum genibus poſitum eſt. Spes alit. Cælum menſes & annos efficere nondum deſiit.Seri & meti.

Præter ſpem,opinionem. Non propter pedis cum lyra diſſidium.Pro virgine cerua.Tanquam in nocturno prœlio.In debiles debilis incidi. Semper aliquẽ virum magnum.In ſpem fruſtratam ex Hom.Ne hoc quidem malè. Repentè tanquam procella.Talos ſcabere. Frigida aqua feruentem ollam adſpergere.Vecticulariam vitam viuere. Occidit ei Sol,cùm &c.

Spes fruſtrata,v.Inanis op. Amiſit vrbem & pugionem recepit.Tantali menſa.Spes ſubuentanea. Eſurienti leoni prædam exſculpere,&c. Culex lychno ſe committens aduritur.In foribus vrceum.Pro amphora vrceus. Non reſpondet opinioni calculus.

Sterilis. κέρνος.

Stolidi, Stupidi.v.Inept.Inerudit.Ignau.c.Igenioſ. Niobes archetypum.Phryx non minus,quàm Spintharus. Cucurbitino capite.Coſæ conſilium.Simulacrum pictum. Alba præcordia,&c.Bubalus.Scæua θωνάδες.θαλλοφόρες. In Ialemos adſcribendus.Generis expers.βλιτομάμμας, &c.Hippocratis liberis cedit. Verueceus.Suis typus.Bucula,&c.Camelus pyrrhicam didicerit. Somni plenus Suilla harmonia. Lapis molaris.Sannas.βυγάϊος,βυζάκας,&c. Sex congios capit.λίμφος ſiue muccus.γνῶσις.γαύλοφον.Suilla vita,&c.Agri podex. Alabaſtrus vnguenti putet illi. Antiquiores luna. βαλανηφάγοι. Bambalio.πωχόμουσος. Oreſtis ſomnium narrare.Pituitam à naſo allio & cæpe detergere. Ne Mercurius quidem cum Muſis ſanarit. Neſcit quid ſit inter dextram & ſiniſtram. Vaginæ quàm gladij plures. Ad clitellas natus.Elephanti corio circumtectus. Sus occiſa ſæpè plus multo ſapit.Porcus &c.βραδύς. Cteſippus. Album ab atro non diſtinguit. Craſſipedes. Bœotica ſus. Ἐμβρόντητος. Cyclaminum ad Halenta effodias.

Stultitia,

Stultitia,v.Stolid.Inſanian.c.Sapien. Archigenis indiget. Samnas.Codri.Ad gentiles & agnatos deducendus.In mari balneandus.Caudam trahere. Caput hoc ventoſa cucurbita quærit.Florent fabæ.Ἀγχιέγγλως.Cyclaminum &c.

Suaue,v.Dilic.Lub. Nectar ſpirat.Cũ Æſone iuueneſcere.

Subitum,v.Præter ſpem. Κωμικὸς μάρτυς. Seruus comicus.Mulieres ſcenicæ.

Subtiliter,v.perfectè,Curioſ.c.Leuiter. Formicæ ſemitam quærit.λεπτολογίαν,&c.

Superbi caſtigatio,v.Philaut. Vmbram tuam metire.Non ſi te ruperis.

T

Taciturnitas,v.Occultum.c.Garrulit. Clauis in lingua. Potes tacere.Ne ſol quidem ſciet.Qui ſitiunt,ſilentio bibunt. Ne vicini quidem ſentiunt. Tanquam libri.Staterij paries.Neſciat manus dextra &c.Oleum in ore geſtato.Ne interula quidem conſcia.

Tarditas,v.Ignau.c.Feſtin. Suilla abſumpta bouem ne exſpectes.Circa radices montis hærere. Frigidior ſalamandra.Coruũ miſimus.Callipedes. Diphilus Diphilo tardior.

Temeritas,v.arrogant.Impud.c.Prud. Gyaro dignum.&c. Qui celocem regere nequit, onerariam petit,&c.Vicinus pedem mouens. Fidere vnius noctis glaciei. Qui multa ambit,malè adſtringit.Excidit.

Tempeſtiua,v.Aptè.c.Intemp. Priuſquam medulla obriguerit.Etiam vetus arbuſtum transferri poteſt. Tempore pacis de bello cogitandum.Panis prior prora.Plus dat,qui tempore dat.κωμικὸς μάρτυς,&c.

Tempus. Tempus omnium explorator.Sol omnia aperit χρόνος φείδε.

Tolerantia,v.Aequanim. Mithrij pœnas ſuſtinere. Conniuendo ferre.

Toruitas,v.Moroſ.c.Manſ. Cyclopicus obtutus. Lemnius obtutus.Oculis limis & tauricè tueri.

Turbare. Cœni agitator.Lacrymas ſopitas excitas. συγκυκᾶν.Cælum in Tartara ſoluere. παγκράτιον.Titani.Plauſtrum perculit.Inferos cælo miſcere,&c.

V

Vanitas,v.Garrul.Nugæ.c.Veritas. Phœnicium mendacium.μαφιακά.Tela aranęæ.Lamiæ turres.Corticeus

Halopanta,&c.βιργαίζειν.Deos abſentes teſtes facit.Noli timere de Hippolyto mentiri,&c. ἐκ πίνακος καὶ πλοίας.Aphrodiſeum iuſiurandum.

*Varietas ſibi diſſimiles v.Viciſſim.Simul Fuc.*Smyrnæi mores.In pace leones,in prœlio cerui.Intus Hecuba,foris Helena.Alia apud alios bona. Velle ſuum cuique eſt,&c.Vtrumque Pharmaca multa &c. Bene conſulit,ſed malè facit.Panis ſine ſale.

*Vaſtitas,v.Intern.Mors.Turb.*Cicadæ humi canunt.Mures migrauerunt.Ciuitatem,domum venti perſpirant. πόλις καὶ σκώληξ.

*Vbique.*Domi militiæque.

*Veritas,v.Libert.*Amicus Plato, magis tamen amica veritas.Extra ſomnium.

Ventrio,uxui deditus,v. Bibac. Proſuſ.Paraſ.c.Frugal. Phiſcone impurior. Mens abeſt in popina. Bacchi ſacerdos. Grauia in ſtagnis. Mergorum inſtar. Charadrij vitam viuit.Abdominis miniſter.Aſello piſci ſimilis. Venter ſolarium. Melāthio delicatior.Cadauera collaria. Vuida vita. Hectorem imitaris, ab Ilio nunquam recedis. Anima ſui pro ſale data. Gallonius. Saburatus. In communi piſce non inſunt ſpinæ. Suaue me ſuffocet. Ad ſolarium verſari. Da mihi hodiernum, tu ſume craſtinum. Detergere menſas.Sartaginum pernicies.Galba. Phagones. Syri aduerſus Phœnices. Mente agitare coquos. Grauiſtellus. Rore paſcitur.

Vetuſtas,Antiquitas. Cum mortuis conuerſari. Cum Euandri matre loqui,&c.Quantum ex Bacchanalibus.Iapeto antiquior.Sapientes qui veteri vino vtuntur. Quaſi locum in balneis.Primum quodque veriſſimum.

Vicinus. Cui bonus eſt vicinus,felix illucet dies.An bonus ſit vel malus vicinus.

Viciſſim,v.Anceps.Vtriuſque. Latrunculis ludere. Ager quàm multos habuiſti,&c.Sānites.νίκα σ' ἑπαμείσεται ἄνδρας.

Vincere & Vinci,v.Debilit. Ad genua venire. Argiuos exarmat hoc oraculum. Omnibus iudicibus vincit.Vna voce vincere.Vincat tuus tripes. Ad Scirrhonem tendere. Manuarium æs. παρὰ λύδιον ἅρμα θεῖν.

Vinculum inſolubile,res arte firmata. Trabellis obſignatis agere.Nodus Gordius.

Virgi-

*Virginitas.*Ἔλυσατο μίτρην,&c. χίρους.

Vis iniuſta,v.Crud.Reip.Seru. Seruus non eſt,qui mortem negligit.Multa noris,quibus Deum fallas. Briarei manus iniicere.Curſus fluuij non detorquendus.

Vita hominis. Breuis vitæ iſthmus.Foliis homines ſimiles.Homo Dei ludibrium.Dies digitus. Romæ etiam homines etiam moriuntur. κωμῳδοπερκωμῳδία. Domos luteas habitare.In medio Tybure Sardinia eſt. Mortuus idem eris,quod priùs.

*Vitium cuique ſuum.*Alauda non ſine criſta.Omnibus malis punicis ineſt granum putre.

Vltio. Dium vides,telo volante vindice. Manſum malè reiicias.Achilleum votum Agnum demetere.Vulgari piſci non inſunt ſpinæ.Pauca malè parta multa.&c.

Vltio iniqua. Cum Protogene mortuo bellum gerere. Nullum cum victis certamen & æthere caſſis.

*Vltro,v.Libent.c.Inuit.*Apertis ianuis.Ad fores venire.

Vnum ſatis duobus. Palliū breue vtrunque operire poteſt.

*Votum.*Achilleum votum.Non omnia per boues obtinebis.Voce optato.

*Vſura,v.Lucr.*Terram ne legas nauigando.

Vtrinque. Ex vtroque latere.Vltro citróque.Hinc illinc.

INDEX ADAGIORVM,

QVAE IN HAC EPI-tome continentur.

AB alno spectat 613
ab animalibus abstine 714
Abaridis sagitta 642
ab asino delapsus 219
ab asino lanam 223. 235
ab asinis ad boues 451
ab aura recessit 854
ab aure reuinctos ducit. 838
Abdera pulcra Teiorum colonia. 474
Abderitica mens. 300
Abderitarum stupor. 910
Abderologus. 628
abdominis minister, & seruus gulæ. 603
à bellariis epulum commendare. 868
ab equis ad asinos. 124
ab Eteobutadis ducit genus. 440
ab Herode ad Pilatum. 726
abhorrentis ac detestantis. 126
ab Hymetto ab area Syra. 687
abiecit hastam. 514
abiiciendum procul. 681
abiit & taurus in syluam. 39
ab impiis egressa est iniquitas 417
ab incunabulis. 4
ab ipsa messe. 514
ab ipso lare. 2
à bis septem vndis. 150
abominandus scarabeus. 112
à bonis bona disce. 118
ab ouo vsque ad mala. 4
abronis vita. 346
absit clamor in colloquio, aut lusu. 92
absens hæres non erit. 754
absque baculo ne ingreditor 370
absque oleo pingere. 748
abstinenda vis à regibus. 548
ab transenna cibum petere. 290
ab vnguibus incipere. 22. 309
ab vno diagrammate. 498
Abydus, Abydenus. 84
Abydena illatio. 92
à caluo ad caluum. 639 734
Acanthia cicada. 519
acanthida vincit cornix. 164
à capite arcessere. 3
à capite vsque ad calcem. 2
à carcere. 3
à carceribus. 3
Acarnici equi. 170
à cauda ad os transferre. 652
accepta candela. 83
accepit & glebam erro. 332
accersitum malum. 359
accessorium operis loco. 598
accio idem quod Titio. 908
accissare. 501
acclamat instar Ciconum. 578
acernus. 663
Aceisei & Heliconis opera. 171
Aceisias medicatus est. 125. 367
Aceissi luna. 525
Acetum habet in pectore. 461
Aceto perfundere. 461
Achæa, non Achiui. 631
Achaicum telum. 599
Achilles. 66
Achilleum spirat. 590
Achilleum argumentum. 66
Achilleum votum. 617
ἀχρειόχολος 476
A cœlo vsque ad terram. 5
Acolo non ficui. 202
Actum agere. 245
Actum est. 128
Acum & filum sumens, rupturam consue. 755
Adactum iusiurandum. 394
Ad aliud proœmium transeo. 631
Adamante notare. 756
Adamantinus. 196
Adamantis tenerè. 44
Ad ambas vsque aures. 157
Ad amussim. 139
Ad amussim applica lapidem, non ad lapidem amussim. 321
ad aquam malus. 274
ad aras. 526
ad arculas sedere. 704
ad asylum confugere. 178 480
ad bonam frugem. 391
ad calcem peruenire. 3
ad clitellas natus. 750
ad consilium ne accesseris, antè quàm voceris. 11
ad coronidem vsque. 428
ad coruos. 274
ad cribrum dicta. 336
ad Cynosarges. 274
ad Deorum aures peruenit. 554
addere gangrænam. 654
addere e manum. 227
ad digituli crepitum. 404
ἀδιαφίζειν 24. 696
à deo ficti. 387
ad ephebum properare. 178
aderit Temesseus genius. 554
aderit vocatus Appollo. 818
ades tritico, dum molitur, tuo 749
ad felicem inflectere parietem 42
ad finem vbi peruenieris, ne velis reuerti. 26
ad fores venire. 627
ad fractam canis. 237
ad gentiles & agnatos deducendus 702
ad genua venire 616
ad Græcas calendas 399
ad Herculis columnas 429
ad hortantis ad gloriam 448
adhuc aliquis Deus nos respicit 514
adhuc cœlum volujtur 514
ad id quod erat opus 374
ad incitas. 421
ad inferiora se conuertere 871
ad inferos proficisci 706
adiurantis se facturum aliquid 173
ad libellam debere 475
ad lucernæ lumen ne te speculo contempleris 712
ad manticam res rediit 805
ad manus ferre 631
ad mensuram aquam bibunt, citra mensuram offam comedentes 18
Admeti nænia 325
adminicula vitæ 159
admirabiles in nectendis maehinis Ægyptii 239
admoto capite 412
ad oculos magis quàm vesicam pertinet. 769
Adoniæ conuiuium 745
adoratuti sedeant 560
à Dorio ad Phrygium 390. 799
ad pedem 387
ad perditam securim abiicere mabrium 750
ad pedes, ad caput 160
ad perpendiculum 708
ad Phasim vsque nauigauit 429
ad pila vbi ventum 323
ad pileum vocare 350
ad porcellum da mihi mutuò tres drachmas 128
ad pristina præsepia 200
Adrastia Nemesis 554
Adrastiæ lex 909
ad restim funiculum 523
ad restim res rediit 128
ad saga ire 547
ad scamma producere 760
ad Scyrrhonem tendere 671
ad scholam iter facit 742
ad Scolon nec proficiscaris ipse, nec alterum comitaberis 549
ad sidera vsque notus. 830
adsint Dij beati 415
ad Sirenum scopulos consenescere 756
ad solarium versati 765
adspergere 613
ad suum quenque quæstũ æquum est esse callidum 456
aduersa cœna 619
aduerso æstu 619
aduersus solem ne loquitor 11
aduersus Solem ne meito 465
ad vinum diserti 213
ad viuum resecare 474
adulter adulterum trahit 644
adulterinus 228
ad vmbilicum ducere 428

ad vnguem 139
ædinæ minæ 371
ædibus in noſtris quæ praua aut recta geruntur. 21
ædificant domos & non habitabunt. 732
Ædilitatem gerit ſine populi ſuffragio. 519
Ædituus Comiſſalis. 567
Ægæum nauigat. 149
Ægis venit 234
ægrè, ſed tamen contingit. 130
ægrè quidem, ſed facimus tamen 130
ægroto dum anima eſt, ſpes eſt 513
Ægypti nuptiæ. 281
Ægyptio Scytha non inuidet. 904
Ægyptius laterifer. 380
Æoliſare. 603
æqua concertatio. 26
æqua & iniqua. 671
æqualis æqualem delectat. 493
æqualem tibi vxorem quære. 493
æqualia reddere capita in pugna 602
Æquales calculi. 123
Æqualitas haud parit bellum. 321
Æerem verbero. 241
æerem verberare. 724
ære & rore paſtus 573
Æſopicus graculus. 505
Æſopicum onus. 662
Æſopicus ſanguis. 557
æs triplex. 779
æſtare penulam deteris. 187 308
æſtiua ægritudo. 720
ætate prudẽtiores reddimur. 463
æthiops non albeſcit 283
æthiopem ex vultu iudico. 98
æthiopem lauas, Ætiopem dealbas 236
Ætna, Athon 381
Ætna grauius 650
Ætnæus clauus 718
Ætnæus ſcarabeus 122
Ætnæus venator 716
Ætoli 698
afra auis 3903
à fronte ducere
à fronte atque à tergo 5
à fronte præcipitium, à tergo lupi 147
à frõte ſimul & occipitio oculatus 460
à furiis oriundus 193
Agamemnonis hoſtia 80
Agamemnonij putei 373
Agamemnonium epulum 631
Ἀγάμματα ἄγροικος 787
agas aſellum 373
agaſonem vincit 598
Agathonica cantio 304
Ἀγαμέμνονος οὐδὲ εἰσίπνει 548
Ager quàm multos habuiſti, & quàm multos habiturus es dominos 788
Agitatur vento 772
Agni lana mollior 606
Agnum demetere 652
agninis lactibus alligare canem 9
Ἄγριοι καὶ φίλοι 381
agreſtis apis 613
agreſtibus oleribus victitat 601
agri podex 667
Aiacis riſus 475
à ianua aberrare 1
Αἰγυπιάζειν 261.803
ai oth ambidexter 732
Αἰχμηρόδικος καὶ μικροκόρης 800
a ites 835
Αἴθ' ὄφελες τ' ἄγονος τ' ἄμνων ἄγαμός τ' ἀπόλοιο 890
ait latro ad latronem 725
aiunt, Scilicet 844
αἰξονίνειν 700
alabanda fortunatiſſima 171
alabandicum opus 647
alabaſtrus vnguenti putet illi 684
alas addere 251
a laſſo rixa quæritur 61
alauda non eſt ſine criſta 596
alaudæ in nido gramen latet 595
ἀλαζών 827
albati ad exequias, pullati ad nuptias procedunt 893
albus an ater ſis, neſcio 221
albus dies 596
albus vel ater 812
alba amuſſi 518
alba auis 473
alba linea factum 603
alba linea in lapide albo 910
albæ gallinæ filius 70
alba præcordia 593
albo eradere, & adſcribere 884
albo teti aliena capiant bona 82
album calculum addere 49
album colorem ab atro non diſtinguit 797
album panem tibi pinſo 349
alcinoi apologus 798
alcinoi horti 62
alcinoi menſa 345
alcinoo poma dare 893
ale luporum catulos 284. 361
alexandrinæ deliciæ 656
alga vilior 115
aliena iacis 205
aliena in miſeria cruciatum proprium metit 641
alienam metis meſſem 34
alienis vti ſoleis 185
auxilio alieno potentes 87
alieno ferox præſidio 87
alieno more, nutu, arbitratu viuere 814
alienum arare fundum 243
à limbo tunicam abſoluere 868
à limine ſalutare 267
à linea incipere 4
à lineis excidere, lineæ inſiſtere 637
aliquando qui luſit, iterum ludet 841
aliquid mali propter vicinum malum 367
ἀλιτήριος 231. 697
aliter catuli longè olent, aliter ſues 153
alius aliis in rebus præſtantior 172
alia apud alios bona 666
alia committenda, alia celanda 517
alia dantur, alia negantur 559
alia Leucon, alia aſinus illius portat 504
aliam ætatem alia decent 532
aliam quercum excute 474
alia Menecles, alia Porcellus loquitur 30
alia res ſceptrum, alia plectrum 154
alia vita, alia dieta 198
alia voce pſittacus, alia coturnix loquitur 153
alij ſemẽtem faciunt, alij metẽt 93
aliis lingua, aliis dentes 162
aliis proſpiciens, non ſibi 34
alio relinquente fluctus, alius excipit 279
aliorum medicus, ipſe vlceribus ſcates 18
alios tragœdos agit 906
alios tragœdos prouocat 438
aliud cura 483
aliud genus remi 398
aliud homini, aliud humanitati ſatis 755
aliud in titulo, aliud in pyxide 770
aliud noctua ſonat, aliud cornix 153
aliud problema 599
aliud quippiam exorna 659
aliud ſtans, aliud ſedens 256
Allienſis pugnæ dies funeſtior eſt, quàm vrbis captæ 722
allium in rectibus 203
ἄλλοτε μητρὶ πόλει ἠμέρα, ἄλλοτε μήτηρ 903
ἀλλοτριοφάγος 306 419
aloadæ 610
alpha penulatorum 171
Ἀλφεσίβοια 813
alter Ianus 460
altera caduceum, haſtam altera 569
altera manu fert aquam, altera ignem 432
altera manu fert lapidem, altera panem oſtentat 158 433 503
altera nauigatio 459
altera ſcabit, altera ferit 432
alter Hercules 65
alter ipſe ἕτερος αὐτός 911
alterum contingit, alterum negatur 821
alterum pedem in cymba Charontis habere 340
alteris melioribus 998
altius Oromedonte 33 677
à lupi venatu 243
Alybantis hoſpitis munera 330

Amæa Azesiam repetit 527
amantes amentes sunt 842
amantium iræ 35
amantium marsupia folio porri vinciuntur 719
amara bilis amaris pharmacis proluitur 639
amaro dulce mistum 589
amat tanquam osurus, oderis tanquam amaturus 35
Amazonum cantilena 347
ambabus manibus haurire 333
ambitiosior Cleophonte 587.293
ambrones 219
ambrosia alendus 171 293
ameles angulus 219
amens longus 444
amentata sententia 590
amêre frustrà, odio ne sis frustrà 753
Amiclas perdidit silentium 510
amicitia æqualitas, amicus alter ipse 38
amicitia auarorum, complexus sphærarum 744
amicitias immortales esse oportet 42
amicitia stabilium, felicitas temperantium 35
amicus amico 38
amicus certus in re incerta cernitur 42
amicus cum vitiis ferendus 753
amicus magis necessarius, quàm ignis & aqua 38
amicus Plato, magis amica veritas 753
amicus vt oleum plantis 722
amicorum est admonere mutuũ 40
amicorum omnia communia 36
amicos tragœdos æmulatur 439
amisit vrbem & cultellum recepit 581
amnis cursum inhibere 588
amnis instar voluitur 600
Ἀμνησία 401
à mortuo tributum exigere 466
amor sit ira iucundior 783
amor tussisque non celatur 785
Ἄμυσοι 229
Ἀμφαξονεῖν 612
Amphictyonum confessus 190
amphidromiam agis 348
ἀμφιθαλὴς ἔρως 40
ἀμπλουργεῖν, φορμοῤῥαφεῖν 763
ampullas loqui 571
Amyris furit 735
Amyris insanit 462
Ἀμυσί πίνειν 218
anagyrum commoues 363
à Nannaco 286
ancipitis animi 48
ancipitis consilij 47
ancora domus 87
ancoras tollere 94
andabata 529
andabatæ 848
andromachen ex anguibus concinnare 621
Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται 499
Ἀνεπαρείασεν 803
anguilla in strigmento 638
anguillam captare 456
angularis bombix 574
angustum & latum 416
anima & vita 331
anima sicca sapientissima 589
anima sui pro sale data 671
anima vna 895
animæ sertinium seruitus 654
animæ esurienti etiam amara dulcia videntur 725
animam debet 422
animam debet 562
animus est in coriis 507
animus habitat in auribus 325
animus heptaboëus 65
animus in pedes decidit 537
animus præsens 65
animo ægrotanti medicus est oratio 40
animo conscio nihil miserius 680
animo nunc huc, nunc fluctuat illuc 820
annus clibanum 373
annus est 526
annus producit non ager 162
annum in mensem contrahit 582
anno magno Platonis 399
anno senior fio / 380
annosa vulpes haud capitur laqueo 462
annosam arborem transplantare 309
Ἄνους ὁ μαχητὴς, demens qui longus 911
ansam quærere 408
ante barbam doces senes 10 & 19
antehac putabam te habere cornua 109
ante lentem augere ollam 186
ante pedes 291
ante pilos 675
ante tubam trepidas 535
ante victoriam encomium canis 186
anthericum metere 242
antica exclusum postica recipere 608
Antiopæ luctus 280
ἀντιπλαργεῖν 215
Antiphates trepidi laris, & Polyphemus 888
antiquis debetur veneratio 170
antiquior Codro 138
antiquior quàm chaos & Saturnia tempora 287
antiquiora diphthera loqueris 286
antiquiores Luna 694
Antronius asinus 298
antrum Mercurij 651
anulus aureus in nare suilla 839
anulus aureus in naribus suis 14
anus bacchatur 309
anus cotonissat 19
anus Eriphus 18
anus hircissans 308
anus rabiosa 648
anus saltat 19
anus simia serò quidem 556
anus subsultans multum excitat pulueris 463
anus velut equus, profundam habebis fossam 218
anui assimilis 609
aniculârum deliramenta 542
ἄνυα συμπόσια 688
ἀπ' ἀκεφαλιῶν 373
aperi bursam, aperiam buccã 747
apertæ musarum ianuæ 162
apertè, simplicitérque loqui 335
aperto pectore 335
apertis ianuis 608
apertis tibiis 91
ἀφεὶς πλὴν ὑπὲρ τὸν πόδα διώκει 903
ἀφοσιώσεως χάριν 862
Aphrodiseum iusiurandum 812
aphya ad ignem 184
aphyarum honos 492
apinæ 107
apio est opus 144
apio mollior, aut mitior 368
ἀπνδυσί 825
ἀπογυμνάζεσθαι 774
Apollo tortor 885
apologus Alcinoi 542
ἀποφραί 174
ἀποσκορακίζειν 626
ἀποσυδίσαι 695
ἀποθυννίζεσθαι 604
apparatus Persicus 907
appropera, vt letho sis vicinior 578
aprilis piscis 790
ἀπορεσπόνυσα 696
apta prouincia 386
ἄπτερος μῦθος 894
apud fimum odorum vaporẽ spargis 247
apud mensam verecundari neminem decet 465
apud nouercam queri 241
apud Sirenas, aut Lotophagos hærere 601
à puro pura defluit aqua 264
à qua & terra reddamini 273
aqua præterfluit 65
aquæ furtiuæ dulciores sunt 808
aquam bibens nihil boni parias 423
aquam è pumice postulas 236
aquam igni miscere 16
aquam in mortario tundere 245
aquam plorat, eùm lauat profundere 648
aquas infundere cineri 696
aquila in nubibus 169
aquila non captat muscas 103

aquila thripas aspiciens 103
aquilæ senecta,corydi iuuenta 166
aquilam cicadæ comparas 164
aquilam cornix prouocat 103
aquilam testudo vincit 223
aquilam volare doces 236
à quinque scopulis desilire in fluctus 128
ara 702
arabicus tibicen 210 376
arabicus tubicen 804
arabum gazæ 684
aranearum plenus 816
aranearum plenus aluus 658
aranearum telas texere 239
araneas eiicere 420
araneis abundat 637
arare boue & asino 730
arare littus 239
arator nisi incuruus præuaricatur 10
aratro iaculari 559
aratro iacularis 559
arbore deiecta quiuis ligna colligit 161
arcades ambo 910
arcades imitantes 299
arcadiam me postulas 364
arcadicum germen 298
Ἀρχαϊκὸν, καὶ ἀρχαῖον 808
archidamicum bellum 281 413
archigenis indiget 576
archilochia edicta 407
archilochia vulpes 625
ἀρχιλόχου ἀλώπηκος 824
archilochi melos 8
archilochi pattia 406
archilochum calcas 573
archilochum teris 406
archimedes non posset melius describere 437
archimedeum problema 572
ἀρχιτέκτων ἐπιβουλὴ 794
archytæ crepitaculum 209
arctum anulum ne gestato 507 525
arcus tensus rumpitur 379
area 802
à remo ad tribunal 200
arena sine calce 803
arenæ mandas semina 237
arenam metiris 237
arenam superat 624
arena cedere 545
areopagita 327 538
areopagita taciturnior 517
argentanginam patitur 382
argenteus puteus 69
argentea fame conuiuari 658
argenteis hastis pugnare 383
argenteo vomere aratur 716
argentum versum est in scoriam 727
argenti fontes 439
argentum accepi, imperium vendidi 490
argi collis 281
argi tumulus 589
argiua calumnia 83
argiui fures 471
argiuos exarmat oraculum 639
argiuos vides 325
asies cornibus lasciuiens 705
aries nutricationis mercedem persoluit 284
arietis ministerium 286
arietem emittit 323
arietinum oraculum 848
ariolari 349
aristogiton claudicat 718
Aristophanis & Cleantis lucerna 141
à risu effuso ne abstine 713
arma Achillæa 642
arrepta candela,candelabrum quærere 222
arripere negotij curam 142
arripienda,quæ offeruntur 388
arrogantia non ferenda 52
ars amat fortunam, fortuna artem 753 753
ars census,opera vita 886
ars portus inopiæ 693
artem quæuis alit terra 271
arte Pelasga 831
artificium omne incrementum recipit 791
artemon periphoretus 678
arundines crura, & tabis propheta 664
arundo alas verberat 876

arx 480
arcem ex cloaca facere 51
à sacris abstinendæ manus 322
à scapha in triumphalem quadrigam 632
asciam cruribus illidere 571
ascisce ad extremum scientiam 146
asello pisci similis 607
à sexaginta vitis venio 479
Asiatici mores 650
asinus asino,& sus sui pulcher 28
asinus asino pulcerrimus 499
asinus asinum non prehendit 857
asinus ad lyram 152
asinus ad tibiam 152
asinus Ægyptius 721
asinus apud Cumanos 501
asinus auis 6
asinus balneatoris 248
asinus compluitur 103
asinus de Æsopi puteo 754
asinus esuriens fustem negligit 104
asinus in paleas 70
asinus in pelle leonis 216
asinus inter apes 273
asinus inter simias 272
asinus in vnguento 153
asinus portans mysteria 154
asinus stramenta mauult quàm aurum 295
asini caput ne laues nitro 237
asini cauda 224
asini mandibula 345
asini mortes 542
asini sepultura 735
asini vellera quæris 735
asino gramen & baculus 667
asinum in rupes protrudere 299
asinum sub fræno currere doces 241
asinum tondes 235
asinos non curo 111
Aspendius citharœdus 456
aspera vita,sed salubris 204
asperius nihil est humili, cùm surgit in altum 824
aspersisti aquam 235
aspis à vipera 495
Ἄσπονος πόλεμος 413
asseuerentiùs dicere 335
assidua stilla saxum excauat 62
asteropæus,ambidexter 958
ἀστεροπαῖος 825
astra inclinant, sed non vrgent 808
ἀστροβατεῖν 911
à subeunte portum uaui 184
astutior coccyce 458
Astydamæ in morem 685
à teneris vnguiculis 4
ἀτίεμνος 623
ἀτιμάζειν 107
à te sudor abest, abest saliua mucúsque 788
Athenienses etiam moriẽs manum porrigit 912
Athenienſium incõsulta temeritas 201
Atlas cælum 359
Atlanticum mare cotyla exsorbere 619
athleta 786
Athos celat latera Lemniæ bouis 381
ἀθυρόγλωσσος 213
atqui non est apud aram consultãdum 488
atqui suilla caro est 716
Attei oculi 326
attagen 110
attagenæ nouilunium 160
atticus aduena 547
atticus aspectus 233
atticus in portum 57
atticus miles 645
atticus moriens porrigit manum 470
atticus testis 189
attica bellaria 330
attica fides 189
attici eleusinia 410
attica hostilitas 623
attica musa 179
atticè dicere 799
attollere supercilium 51
auarus nisi quum moritur, nihil rectè facit 530
auctor omnium & fons 418
auctoritas diuinitùs 77

auctoritatem defugere 778
audi Chelidonem 532
audi quæ ex animo dicuntur 338
audiens non audit 503
à veru rapere 695
aufer mothonem à remo 155
Aufidus Hadriam retrò fugit 820
augiæ ſtabulum repurgare 225
à vicinis exemplum habent 449
à vipera morſum culpas, nunquã ipſe morſus 649
auis ex auibus 396
aues quæris 248
aulœdus ſit, qui citharœdus eſſe non poſſit 459
auris ferre dedit 584
aureus in Olympia ſtato 348
aurea barba dignus 683
aureæ compedes 44
aurei generis 661
aureos polliceri montes 348
aureum lac delibare 661
aurificem te futurũ credebas 206
auris Batauæ 300 319
aurem vellere 369
aure tenus experiri tumultum 866
auribus arrectis 64
auribus lupum teneo 433
auricula infima mollior 367
auriculam mordicus 557
aurum Colophonium 264
aurum ex ſtercore colligendum 808
aurum habenti ne adhæreſcas in filiorum generatione 713
aurum habet Toloſanum 275
aurum igni probatum 264
aurum ſubæratum 505
auro loquente, nihil pollet quæuis oratio 56
auſculta & perpende 64
auſtrum perculi 241
aut abi, aut exuere 490
aut bibat, aut abeat 489
aut curcurbitæ florem, aut curcurbitam 46
aut ipſe fuiſti, aut tui ſimillimus 494
aut manenti vincendum, aut moriendum 196
aut minus animi, aut plus potentiæ 440
aut mortuus eſt, aut docet literas 47
aut oportet tragœdias agere omnes, aut inſanire 46
aut piſcem olet, aut florem 495
aut Plato philoniſſat, aut Philo platoniſſat 46
aut quinque bibe, aut tres, aut ne quatuor 47
aut regem, aut fatuum naſci oportere 293
aut terra aut mari 95
aut ter ſex, aut tres teſſeræ 177
autumnalis appetentia 721
αὐτοδοεῖ 686
αὐτόθεν κατάκαλλε 545
αὐτοκαύδαλε 810
αὐτολήκυθοι 304 419
αὐτοφυὲς 775
Azanæa mala 130
ἄζυλος πλοῦτος 119
azymus 805

B

BAcchæ more 518
Bacchi ſacerdos 573
bacelis ſimilis 301
bæon malus piſcis 116
bæta tum hieme, tum æſtate bona 531
balbus balbum rectiùs intelligit 497
balba non credit 12
balbinũ polypus agnæ delectat 28
ballio 229
balneum ingreſſus depone odium 715
balneator 212
bambalio 705
bambalio, batalus, bacelus, babalus 793
barathrum 468
barbæ tenus ſapientes 504
barbam ab vlnis puerorum vellere 701
barbam vellere 116
barbarus euaſit inter barbaros 579
barbarus ex triuio 118
barbata eminus ſalutanda 804
baſilica facinora 53
Βατιακέσις 116
batalus 301
βαταλίζειν 301
battalogia 212
βατταρίζειν 272
batti Silphium 136
beceſelemus 292
bellè narras 25
Bellerophonte caſtior 605
Bellerophontes literas 361
bellum Cononi curæ fuerit 33
bellum haudquaquam lachrymoſum 355
bellum ignitũ, πύρινος πόλιμος 912
bellum omnium patet 143
bello parta 455
bellicum canere 430
bene conſulit, ſed malè facit 760
bene eueniat, ſiue vertat 789
benefacta benefactis aliis pertegito, ne perpluant 875
benefactorum memoria 689
benefactis penſare delicta 427
bene loculis, bene ſcrinio 158
bene natis turpe eſt malè viuere 125
bene plauſtrum perculit 449
bene ſit 415
beneuolus trucidator 505
benignior pellace vulpe 24
βιβρώσκειν 229. 700
beſtia beſtiam nouit 229. 499
beta ſapientum 762
bibe elleborum 296
bibere mandragoram 402
βιβλιοφάγεδος 700
bibliotheca animata 641
bifrons mercurius 597
bilis in naribus 833
bilem vomere 625
binis tonderi forficibus 613
bipedum nequiſſimus 228
bis ac ter quod pulchrum 315
bis dat, qui citò dat 333
bis interimitur qui ſuis armis petit 359
bis pueri ſenes 300
bis ſeptem plagis polypus contuſus 62
bithus contra bacchium 974
βλιτομέμμας 615
Bocchyris 320
Bœotis vaticinare 364
Bœotica auris 295
Bœotica cantilena 294
Bœotica ſus 294
Bœotica ſus 804
Bœoticum ingenium 294
Bœotica ænigmata 493
Bœotio corbe rectus eſt 904
boliti pœnam 83 556
bolus ereptus è faucibus 205
bonus cantor, bonus cupediarius 498
bonus dux bonum reddit comitẽ 161
bonus magnúſque 188
bona eſt offa poſt panem 459
bona nemini hora eſt 201
bona ſpes oſtenſa 75 688
bona ſalute 709
bonæ leges ex malis moribus procreantur 417
bonæ fortunæ 75
bonum duabus niti ancoris 480
bonum ſeruat caſtellum, qui cuſtodierit corpus ſuum 767
boni ad bonorum conuiuia vltro accedunt 492
boni paſtoris eſt tondere pecus, non deglubere 468
boni viri lachrymabiles 121
bona mala 676
bona Perſenæ 334 469
bona terræ 74
bonorum aceruus 73
bonorum glomi 74
bonorum mare 73
bonorum myrmecia 73
bonis auibus 71
boreadibus pernicior 607
bos ad ceroma 240
bos ad præſepe 77
bos aduerſus ſeipſum puluerẽ mouet 363
bos alienus ſubinde foras proſpectat 162
bos apud aceruum 76
bos armenta 706

bos cognoscit possessorem 730
bos Cyprius 511
bos Homolottorum 109
bos in ciuitate 136
bos in lingua 382
bos in quadra argentea 216
bos in stabulo 346
bos marinus 291
bos lassus fortius figit pedem 554
bos porrecto vltra Taygetum capite 225
bos sub iugum 387
bouem in faucibus portat 382
boue venari leporem 15
boues messis tempus expectãtes 76
Βοῦς ὑπὸ ζυγὸν. bos ad iugum 906
botrus oppositus botro, matureſcit 425
βουγαῖος & Βουβάσχης 646
Βωμολόχος 230
Βωμολοχεύεσθαι 230
Βρασίδας 784
Brasidas quidem vir bonus, sed Lacedæmon multos habet præstantiores 396
breuis vitæ isthmus 567
Briareus, alias lepus 610
briarei manus iniicere 769
bubalus 594
bubo canit luscinię 166
bubulcus antea, nunc caprarius 603
bubulum obtueri 644
buccinam ne in somnis quidem 608
bucula 628
budoro more 120
bulbos quærit 249
bullatæ nugæ 58
bunas iudex est 525
bupali odium 620
bupalia pugna 620
buthus obambulat 472
βυσαυχλῶ incuruiceruicus 631
byssina verba 589
βυσσοδομεύειν 289
byzeni libertas 335

C

CAdaueris instar venustus 574
cadere in cursu 206
cadmea victoria 276
cæcus cæco dux 81
cæcus & claudus non intrabunt in templum 138
cæcus auribus 300
cæcus parietem palpat 727
cæca dies, & oculata dies 132
cæca speculatio 81
cæcum insomnium 542
cæci præscriptio 81, 319
cæcior leberide 80
cædimus, inque vicem præbemus crura sagittis 352
cælaturam olet 604
cælum, menses & annos efficere nõ desiit 384
cælum digito attingere 55
cælum in tartara soluere 893
cælum territat 55
cælo tenus altum 587
cælo animum ferre 819
cænei hasta 57
χθὲς τυφλὸς ἄλλον Calabri hospitis xenia 795
καλαμώδης μαΐης 114
calamoboas 771
calathum Sycaminorũ in malis habere 92
calauriam pro delo 759
calcar addere currenti 803
calcei Sicyonij 449
calceos mutare 705
calcibus proterit 689
calculum reducere 671
calculum à linea mouere 832
calculo mordere 123
calicum remiges 69
calidum prandium comediſti 360
calidam veruti partem 363
calidum mendacium 543
caliga Maximini 443
caligare in sole 17
calliæ defluunt pennæ 453
callipedes 526, 526
calliphanes 58
καλλίπυγος 194
κάλλιστ' ἐνδῦ πᾶσαι 887
callum ducere 355
callyciriis plures 522
caluus comatus 154
caluus quum sis, ne obuersa fronte ob-

[illegible]s arieti 148
caluum vellis 235
caluis & comatis pilos velli molestum 778
camelus desiderans cornua, etiam aures perdidit 360
camelus pyrrhicam didicerit 618
camelus saltat 19
camelus vel scabiosa, complurium asinorum gestat onera 165
campana superbia 53
campas dictis abigi 792
canalicolæ 422
cancer leporem capit 8
cancrum ingredi doces 247
cancros lepori comparas 164
candidus sermo 437
candidum linum lucri causſa ducis 471
caniciémque sibi, & longos promiserat annos 820
canis 249, & 816
canis ad cibum 289
canis circum intestina 468
canis clanculum mordens 639
canis digna sede 135
canis etiam Hecate terretur 834
canis festinans, cæcos parit catulos 186
canis in eadem dormitat tegula 858
canis in præsepi 155
canis in vincula 274
canis mendico auxilians 202
canis nouem animas habens 580
canis panes somnians 560
canis peccatum 466
canis peccatum sus dependit 558
canis podicem inspicere 403
canis reuersus ad vomitum 316
canis sæuiens in lapidem 558
canis, tanquam Delum nauigans 483
canis vindictam 551
canis viuens è magdalia 114
cani das paleas, asino ossa 19
canem excoriatam excoriare 14
canem mortuum vel pulicem vnum persequi 730
cane impudentior 668
cane milite peior 866
cane Tellenis cantilenam 213
canes muti 725
canes timidi vehementiùs latrant 235
canes venatici 121
canes nutrire 831
canibus ossa prodo 673
canina facundia 477
caninum prandium 511
canina victitans Cynocephalum oppugnas 578
canens vitæ palmum 513
canere ad myrtum 272
canere de Telamone 326
canopismus 656
cantilena ex scholis 702
cantilenam eandem canis 522
cantharo astutior 263
cantherius in porta 164
cantherium in fossa 17, 118
capere ciuitatem 131
capere crines 408
capillis trahere 547
καπνός 349
καπνοσφράντης 639
cappari victitas, qui potes anthia 632
capra ad festum 532
capra cinnamomum 629
capra contra sese cornua 362
capra gladium 360
capra nondum peperit, hœdus autẽ ludit in tectis 14
capra Scyria 68
capræ anniculæ pera 663
capram portare nõ possum, & imponitis bouem 223
capræ Corinthiacæ in morem 582
capram cœlestem orientem cõspexerunt 75
caprarius in æstu 305
caprarum nomina 587
captantes capti sumus 357
caput 4
caput artis est, decere quod facias 15
caput fricare 789
caput hoc ventosa cucurbita quærat 895

caput ſcabere,& ſimilia 141
caput ſerpentis conterere 774
caput ſine lingua 518
caput tegere 703
caput vacuum cerebro 292
capite geſtare 44
Caracallæ nummi 805
carbone notare 50
carbone notare,& ſimilia 122
carcini poëmata 403
cardamo ſimilis 717
καρυδαρρόντες 69
cari capite nudius 605
caricus hircus 114
carica muſa 110
carica victima 512
caricum ſchema 635
caricum ſepulchrum 455
caris loco habere 641
caritate ſeptum eſſe oportet 754
carmen deductum 834
carmen Lytierſæ 835
carognia 788
carpathius leporem 362
carpathius teſtem 610
carpere prouinciam 130 431
carpet citius aliquis,quàm imitabitur 406
καρυκκία 648
caſcus caſcam ducit 495
caſſia glande 108
caſſiodicus nodus 263
Κατακομβεῖσθαι 778
Κατὰ χειρῶν ὕδωρ 419
Κατὰ κεφάτος 807
Κατὰ πόδα 778
Κατὰ σκάμμα 790
cataſtrophæ fabulæ 200
Κατεδίην δακτύλους 796
catulæ dominas imitantes 494
caudæ equinæ pilos paulatim vellere 514
cauam Arabiam ſerere 239
cauda de vulpe teſtatur 98
cauda blandiri 24
cauda tenes anguillam 241
caue thoracem 149
caue tibi à cane muto, & aqua ſilente 735
caunius amor 904
cauponariæ mulieres 805
caute loquacior 211
cautus enim metuit 370
Cecidis & Buphoniorum 111
Ceerope generoſior 664
cede Deo 892
cedendum multitudini 85
cedrus cecidit 641
cedro dignum 818
celer,vt mens,vel ala 894
celeriùs elephanti pariunt 515
celeriùs quàm Bates 182
celmis in ferro 169
Κενοτάφιον 855
cenſor bonus 676
cenſoria virgula 319 475
cenſorium ſupercilium 609
centaurice 547
centomes 375
centro & ſpatio circumſcripta 421
centum plauſtri trabes 130
centum viri vnum pauperem ſpoliare non poſſunt 766
cepas edere,aut olfacere 327
cepphus 575
cera & ære nobilis 764
ceræ inſtar 628
ceram auribus obdis 64
cera tractabilior 368
Κεραζόλος 61. 799
cercops 645
Κέρκωπες,κερκόπιθηκος 809
cercopum coetus 231
cercopum forum 736
cercopiſſare 231
cercyræa ſcutica 374
credo cras,hodie nihil 666
cerebrum interius inquirere 634
cerebrum ne edas 713
cereri ſacrificant 511
cerite cera dignus 447
certamen non accipit excuſationes 151
certum proſpicio 110
certo certius 337
certiſſima paupertas 424
ceruus ad ſagittam properat 726
ceruus ad ſagitam properat 726

ceruus

ceruus canes trahit 16
ceruinus vir 535
ceruina ſenectus 636
cerylus euadam 596
ceſcon habitas 549
ceſto pellacius 566
ceſtreus ieiunat 181
ceſtum habent veneris 43
chalanes turris 643
chalceterus 538
chalcidiſſare 304
chamæleontem imitari 806
chamæleonte mutabilior 255
charadrij vitam viuit 590
Χαραδριον μιμεῖσθαι 707
charadryon imitans 503
charetis pollicitationes 349
Χαιρετογλωττεῖν 675
charyxenæ non ſunt iſta 571
Χαρσινίτης 698
charontis cymba 838
charontis ianua 275
charybdis 468
Χέρσος 797
Χιμαιλώπης 692
chelippus 785
chilonius modus 576
chimæra 253
chironium vulnus 366
chironia vlcera 801
chiſthenem video 304
chius 83
chius ad coum 497
chius coum loqui non ſinit 595
chius dominum emit 358
chium & Ammineum miſcere 850
chiorum more pilos vellere 668
chœnici ne inſideas 482
chordæ vice 88
choreæ Ionicæ 345
chorus domeſticus 701
chorus illius maior,meus concinêtior 684
choros tragicos moleſtè fert 672
Χρυσολόγος 24
Χρόσις καὶ κτῆσις 37
Χρῆσθαι φείδου 798
chryſippi dialectica 907
cibus alienis dentibus molitus nauſeoſus 727
cibum in mattellam ne immittas 154
cicada cicadæ cara,formica formicæ 493
cicadæ apem comparas 164
cicadam ala corripuiſti 363
cicada vocalior 211
cicadæ humi canunt 645
cicadis pleni 54
cicernus Bacchus 111
cilicica inſolentia 580
cilicij Imperatores 203
cilix haud facilè verum dicit 540
cilicon bona 350
cimmeriæ tenebræ 81
cinclus 421
cinerem quærere 874
cinyræ opes 156
circa radices montis hærere 642
circa terram natat 587
circes virga 692
circeo poculo 391
circulus res mortalium 688
circulum abſoluere 428
circulator cybeleius 672
circum pedes 680
circumtundere comam 227
ciſſamis Cous 553
citeria,citeria loquacior 698
cithara incitat ad bellum 252
citis quadrigis,Iouis quadrigis 182
citiùs elephantem ſub ala celes 223
citiùs in naui cadens à ligno exciderit 223
citius , quàm aſparagi coquuntur 182
citiùs,quàm formicæ papauer 200
citiùs,quàm gradatim 595
citius Telegotæ donarim 161
citius terra ætherem conſcendet 651
citiùs vſura currit,quàm Heraclitus 561
citra arationem , citráque ſementem 90
citra puluerem 90
citra vinum temulentia 213
ciuitatem,domum venti perſpirant 804

ciuitates ludimus 458
clamosior lauro ardente 91
clauam extorquere Herculi 129
claudiana tonitrua 91
claudus optimè virum agit 28
claudi more tenere pilam 218
claudicat 779
clauis in lingua 606
claue findere ligna, & securi fores aperire 19
clausis thesauris incubare 704
clauum clauo pellere 497
clauum tenere 673
κληπωρίζειν 304
clematis Ægyptia 443
cleocritus 305
cleomenes cubile superat 424
clemens lanista 676
climacides 25
κλιμακίζειν 646
clypeum post vulnera sumere 879
cnips in loco 256
cochleæ vita 509
cochleare crescit 113
cochleis diffidentior 582
cocta numerabimus exta 174
coctum ab alio edere 679
codali chœnix 694
codri 664
cœna popularis 331
cœna sine sanguine 784
cœnare me doce 529
cœno puram aquam turbans nunquam inuenies potum 361
cœnum barbaricum 104
cœni agitator 585
cogitationis pœnam nemo patitur 863
cogitato, quàm longa sit hiems 706
cognatio mouet inuidiam 311
κοινοθαλμίζειν 670
collaria cadauera 632
collatiuus vener 581
colophonem addidit 427
colophonia ferocia 440
colophonium calciamentum 295
colophonium fastigium 427
colossi fragmenta 645
colossi magnitudine 443
colubrum in sinu fouere 360
columen familiæ 87 137
columnas rumpere 92
comæ venustate vel Absalona vincentes 790
comastes 834
comicus testis 611
cominus atque eminus 94
cominus atque eminus 323
κωμφδεῖσθαι 826
κωμωδοτραγωδία 769
commouere sacra 95
communis mercurius 334
commune naufragium 282
commune tanquam Sisapo 689
communibus ostiis excludere 871
compendiaria res improbitas 232
complura masculi canis cubilia 306
complurium thriorum ego strepitum audiui 371
compressis manibus 269
computruerunt iumenta in stercore suo 730
conando Græci Troia potiti sunt 833
concha dignus 102
conchas legere 248 409 702
conciliant homines mala 41
concinere 96
concinere 679
conclamare vasa 712 758
conclamatum est 830
concordia 96
concordia fulciuntur opes etiam exiguæ 96
concupiuit assam farinam 205
conferte capita 691
confringere tesseram 131
congregare cum leonibus vulpes 155
connæ calculus 113
conniuere 502
conniuendo ferre 872
conos artoxya 691
conscientia crimen prodit 775
conscientia mentem exagitat 845
conscientia mille testes 369
confessus in ludo talario 26
consilium in melius commutandum 389

consiliis simul & facto valens 462
consuere puluillos sub cubito 727
consulendum & consiliis parendum 64
contemnentis dictetium 115
contemnentis inimicum 115. 680
contemnent spinam, cùm ceciderе rosæ 878
contenti simus hoc Catone 702
contigua soluis 572
contingit & malis venatio 72
conto nauiga 495
contorquet piger funiculum 245
contra duo contraria pugnare difficile 85
contrahit, & demittit animum 822
contrahere supercilium 328
contrahere vela 375
contra retiatum ferula 122
contra stimulam calces 247
contra tortentem niti 247
contribulis factus seruo ordinē 544
conuenerunt Attabas & Numenius 496
conueniunt rebus nomina sæpe suis 791
conuertere pollicem 49
conuiua non conuiua 513
copa 792
copiæ cornu 74
copiæ cornu 375
coquere hœdum in lacte matris 732
coquus malè condiens 617
cor 730
cor ne edito 326 507
coriaceum auxilium 67
corinthus superciliosa 723
corinthus & collibus surgit, & vallibus deprimitur 60
corinthiis non indignatur Ilium 536
corinthia verba & Ionica 566
corinthiari 303
cornea fibra 59
cornix scorpium 363
cornice loquacior 613
cornicum oculos configere 373
cornicibus viuacior 639
cornicari 210
cornutam bestiam petis 363
coronam quidē gestans, cæterùm siti perditus 347
coronidem imponere 650
corpus sine pectore 298
corpore effugere 151
correctio dicti 119
corrigentis quod dictum est ab alio 119
corrumpunt bonos mores colloquia praua 118
corrupta iudicia 384
κόρσης 771
corticeus 661
coruus ab aquila relictis cadaueribus vescitur 733
coruus absente graculo pulcher *665
coruus albus 250
coruus albus 319. 473
coruus aquat 526
coruus serpentem 359
corui luscinijs honoratiores 170
coruum delusit hiantem 204
coruum misimus 792
κορυζιῶπαν 294
coryceus audit 804
coryceus auscultauit 122
coryphæus 570
coryphæus chorum sequens 868
corytheo deformior 195
cosæ consilium 591
cotem alis 243
cotem esse 717
cothonissare 69
cothurnus 691
cothurno versatilior 256
cotis officio fungar 905
coturnix Herculem 444
coturnicis naturam induere 567
coturniculæ animus 598
coturnissare 331
cotyos contubernalis 567
cradophagus 509
crambe bis posita mors 521
cranio bina gerit & innumeros oculos 580
crassa minerua 49
crassiore musa 49

crassipelles 799
crater litium 83
cratetis poetica 865
credimus, quę coràm intuemur 840
κρείαττων οἰκτιρμοῦ φθόνος 907
crepitu probabis 101
creta notare 50
cretensis cretensem 496
cretensis cum Ægineta 496
cretenses sacrum 207
cretiza cum cretensi 497. 541
cretensis mare 502
cribro aquam haurire 238
cribro diuinare 59
cribro vaticinans 799
κριόμυξοι 791
κρὶς προφέτια ἀπίπτειν 853
crisonem Himeræum præcurrere 186
crispiores apio 802
crobyli iugum 494
crocodyli lacrymæ 505
crocum edit 748
crocum in ciliciam 639
crœsi pecuniæ teruncium addere 20. 165
crœso, crasso diuisor 156
crotone salubrius 478
crotoniatarum postremus, reliquorum Græcorum primus 165
κρουνοχυτολήκυθον 398
crudelis Bacchus 120
cubitale 567
cubito emungere 114
cubitis adolescere 605
cubitis metiri vt Nili incremẽta 615
cuculus 266. 579
cucumere vescens, chlamidem texito 584
cucurbita glabrior, & vulso Lydio glabrior 652
cucurbita senior 478
cucurbitas lippis 80
cucurbitino capite 585
cucurrit quispiam, ne pluuia madesceret, & in foueam præfocatus est 366
cui ista arrident, meis ne gaudeant 414
cui multum est piperis, etiam hoc ieribus immiscet 455
cui bonus est vicinus felix illucet dies 736
cuiusmodi portento me inuoluit fortuna? 280
cuius nunc calent aræ 603
culex lychno se committẽs adurit 745
culicem colant 20
culicem elephanti conferre 166
culleo dignus 265
cum Æsone iuuenescere 650
cum amico non certandum æmulatione 41
cùm aquila esse queas, inter graculos primas ne opta 765
cum cane simul & lorum 311
cum care caryzas 497
cum coryco luctari 244
cum Deo quisque & gaudet & flet 198
cum diis ne contende 841
cum diis non pugnandum 241
cum diis pugnare 244
cum euandri matre loqui 603
cùm exossis suum rodit pedem 420
cum hasta, cum scuto 94
cum latuis luctari 244. 405
cum minerua manum quoque move 269
cum mortuis conuersari 598
cum musis 415
cum musis certare 597
cùm nibas coccyssauerit 399
cum principe non pugnandum 129
cum Protogene mortuo bellum gerit 599
cum puluisculo 468. 539
cum ramento 539
cum sacco adire 2301
cum sarcinis enatare 49
cum vulpe habens commercium, dolos caue 624
cumæi anni 802
cumani serò sapiunt 486
cumini sector 508
cuminum serere 590
cunctabundus natura deus 877
cuniculis oppugnare 290
cupidinum crumenta porri folio vincta est 454
cura esse quod audis 23
cuta hospitum habenda 689
curare cuticulam 343
cur cessatum est 691
curetum os 336
curiosus idem & garrulus 837
cur non suspendis te? 448
currentem incitare 449
curriculum animæ decurrere 569
currus bouem trahit 8
currulis 662
cursus vitæ 785
cursu lampada trado 431
cursu præuertere ventos 828
κυαμώτειος 283
κυανίζειν 69
cybaritici canes 577
κυβεία 901
cybiotates 882
κύβος 780
cyceon 638
cyclaminum effodias ad Halẽta 831
cyclobori vox 91
κύκλῳ σκεπάλλειν 202
cyclops excæcatus 715
cyclopis donum 385
cyclopum mote 547
cyclopicus obtutus 595
cyclopica Musica 835
cyclopica vita 549 595
cyclopicum monstrum 586
cydi pœnam debet 83
cygnea cantio 179
cylones 667
cymbalum mundi 396
κυμαλώπης 692
cynicus 784
cynosura 910
cyparissi fructus 542
cyprio boui merendam 511
cyrenæus videris 623
cytbes malorum 279
cyrnia iactura 281
cyrnia terra 549
cythnicæ calamitates 281
κυθνάδης 611
cythonymi probrum 447
cyziceni stateres 373

D

DAbo merulum album, ni hoc ita se habuerit 741
dædali machæra 631
dædali opera 259
dædaleum remigium 182
dæmonem demone pellit 736
da lapidi volam 234
da mihi hodiernum, tu sume crastinum 765
da mihi mutuum testimonium 425
danacè 341
danda venia lapso 479
da panem, & pugnum 594
daphnis inter pastores primus 653
dardanarij 854
dardaniæ artes 810
dare manus 545
dare verba 227
dares Entellum prouocas 359
darij opes 617
dasypus carnes desiderat 19
datatim dare se 849
date mihi peluim 522
dathus bonorum 74
dat veniam coruis, vexat censura columbas 322
daryli dies 71
daulia cornix 210
dauus sum, non OEdipus 403
dea excogitauit 53
dea impudentia 233
de alieno liberalis 534
de alieno ludis corio 34
de asini prospectu 242
de asini vmbra 242
de calcaria in carbonariam 390
decempes vmbra 345
decernetur equa Thessalica 136
decipienti semel 316
decipula murem cepit 265
de cœlo ad synagogam 530
decora teipsum 456
decumani fluctus malorum 638
de curru delapsus 31
de diis rebusque diuinis nihil tam admirabile dicitur quod nõ debeas credere 712
dedi malum, & accepi 352
dedecus publicum 447

de facie nosse 98
de fæce haurire 110
de fera comedisti 23
de filo pendet 146
de fructu arborem cognosco 98
de fumo ad flammam tendere 354
de fumo ad flammam 736
de fumo disceptare 237
de gallo in asinum 747
de gradu deiicere 434
de grege illo est 491
de gustu cognosco 98
de illo conuentu 696
deinde expergiscebat 540
de lana caprina 237
de lapide emptus 110
delatoria curiositas 862
de lautitiis 330
de limine offendere 594
delius natator 402
delphicus gladius 48
delphinis in terra vires 564
delphinum cauda ligas 236
delphinum natare doces 236
delphinum patina non capit 583
de malè quæsitis non gaudet tertius heres 840. 742
demandere calamum 746
de manu in manum 36. 191. 201
demissis auriculis 314
demissis manibus fugere 814
demittere auriculas 907
demittere sese ad aliorum mediocritatem 375
demulcere caput 24
dentata charta 407
dentem dente rodere 248
dente Theonido rodi 406
dentium tenus prauus, doctus, felix 741
deosculi saluatores, & aduocati salutiferi 734
de parua scintilla magnũ sæpe excitatur incendium 838
de paxillo suspendere 658
de pilo pendet 146
de plano aliquid cognoscere 853
de plaustro loqui 334
de plebe 871
de possessione deiicere 435
de pulchro ligno vel strangulare 175
de pulmone reuellere 56
de Pythagoricis rebus absque lumine ne loquaris 714
de reduuia quæritur maiori obnoxius malo 503
de scammate egredi 752
deserta caussa 84
desertum obtueri 300
despuere malum 125
dessultorius 609
dessultoria leuitas 857
de summo pectore 701
de statu demigrare 254
de statu mentis deturbare 791
destitutus ventis, remos adhibe 480
detergere mensam 873
determinare fossam 764
de toga ad pallium 257. 390
de tribu Leui 736
de tuo capite aguuntur comitia 146
Deus ex improuiso apparens 445
Deus hoc habeat decus 877
Deus vleiscetur 557
Deus vndecunque iuuat, si modò propitius 75
Deo fortunæque committo 177
Deum esse 77
Deum facere 77
Deum sequere 404
Deo præeunte nullus officit obex 653
Deorum cibus 329
Deorum dona sæpe non dona 763
Deorum filij innumerabiles 709
Deorum manus 445
Deos absentes testes facit 703
deuorata verba 863
deuotionis templum 173
dextera nec tua te graiûm fortissime Creteu Eripuit Turno 821
dextro Hercule, aut amico Hercule 158
dextrum pedem in calceo, sinistrũ in pelui 262
Diagoras Melius 230

διακωδωνίζειν

διακωδωνίζειν 396
διαστρέφειν ὀφθαλμόν 793
dicas tria ex curia 274
dicendo discere discunt 62
dicis caussa 850
dicis gratia 776
dictum ac factum 190
dies adimit ægritudinem 355
dies digitus 673
diem humeris protrudere 747
difficilis vir 61
difficili ventre haud res impudentior vlla 910
difficilia quæ pulchra 129
digito attingere 795
digito medio ostendo 908
digito ostendere 776
dignus Argiuo clypeo 135
dignus obelisco 135
dignus qui cum in tenebris mices 136
dignus quicum in tenebris mices 191
dignus qui ranis ministres 795
digna panis pabulo 135
digna cedro 135
dignum patella operculum 495
dignum propter quod vadimonium deseratur 136. 351
digni pilo 789
Dij benefaciant vobis 836
Dij facientes adiuuant 269
Dij laneos habent pedes 553
Dii omnia possunt 172
Dij tibi dent tuam mentem 232
Diis hominibúsque plaudentibus 71
Diis secundis 819
Diitrephes doliares habens alas 671
διϰλω ξυγόν 827
dimidium plus toto 377
dimidio vitæ nihil differunt felices ab infelicibus 550
diobolores 105
διοίϰειν δρόμῳ τὰ πετεινά 802
diolygium malum 277
Diomedis & Glauci permutatio 251
diomedea necessitas 392
Dionis gry 117
Dionysius Corinthi 200
διοπετὴς, delapsus de cœlo 793
Diphilus: Diphilo tardior 836
diris agere 685
discum quàm philosophum audire malunt 125
δὶς διὰ πασῶν 133
disertè saltare 9
dissidij pomum 663
dissoluti, discincti 770
diu delibera 526
diu dissimulatum aperientis 505
diuersarum partium 692
diues, aut iniquus est, aut iniqui hæres 157
diues factus, iam desiit gaudere lente 451
diues promissis 188
diuitiæ non semper optimis contingunt 159
diuinus, Deum fieri 822
diuinum excipio sermonem 58. 172
diurnum petere 811
docui te vrinandi artem, & tu me vis demergere 366
doctum doces, & similia 246
dodonæum æs 211
dolium Danaidum 690
domus amica, domus optima 162
domus optima 163
domus recta 377
domi coniecturam facere 99
domi habet, domi nascitur 179
domi leones 538
domi manere oportet bellè fortunatum 163
domi manendum 163
domi mulesia 533
domi militiæque 767
domi nobilis 396
domi suæ quilibet rex 865
domum redeamus 696
domos luteas habitare 728
domesticus testis 191
domesticum dissidium 144
domesticum malum 179
domesticum omne afficit 648
domesticum thesaurum calumniari 84

domestícè notus 397
domum cum facis,ne relinquas impolitam 419
donum quodcunque aliquis dat, proba 388
Δορκάς 793
doribus doricè loqui fas est 499
dorica musa 383
doricè concinere 96
doricè incedere 570
dormientis rete trahit 90 201
dormienti loquor 576
doryphorematis ritu 520
dosones 543
Δύρσος ἵππος 289
drachmæ grando 455
draconis leges 565
duabus sedere sellis 256
duabus ancoris fultus 480
dubia cœna 331
ducelites 640
ducere finem 776
ductus per phratores canis 555
dulcis cubitus 126
dulce bellum inexpertis 226
dulce & amarum 416
dulce pomum, quum abest custos 559
dulcedo cuncta intelligendi superat cæteras voluptates 801
dum clauum rectum teneam 321
dum genua virent 15
dum nondum in neruo telum 606
dum vides 575
dum vitat humum,nubes & inania captat 870
dumum cædam, vt tuæ sint aues 749
duodecim artium 257
duobus oculis cernere 908
duobus pedibus fugere 183
duobus pariter euntibus 86
duos insequens lepores, neutrum capit 206
duos parietes de eadem dealbare fidelia 256
duplex cappa 230
duplices viros 257
dupondij iuuenes 856
durei equi speciem præ se fert 598
durate 848
durior adamante 803
durus alloquiis 60
durus & implacabilis 61
duro flagello mens docetur rectius 640

E

EAdem cera 494
eadem mensura 426
eadem oberrare chorda 315
eadem pensari trutina 320
eadem per eadem 522
eadem tibi & Pythia & Delia 515
eamus Athenas 125
eandem tundere incudem 522
Ἐάσομεν εὐδεῖν 796
ea tela texitur 5
Ebrius 781
ebur attramento candefacere 16
eburneis rastris solum vertere 753
è canis podice 146
è cantu dignoscitur auis 99
echeti imperium 588
echinus partum differt 362
echino asperior 60
è circulo 107
è clibano boues 344
è Creta raptus 44
è cucumere bibere 750
è culmo spicam coniicere 99
edax currus 470
edax triremis 516
ede nasturcium 291
edentulus vescentium dentibus inuidet 313
edentulæ maxillæ 651
edit de patella 912
è diuerticulo 645
è dolio hauris 454
è domo in domum 596
è duobus tria vides 81
effœminatorum etiam oratio 99
efficimus pro nostris opibus mœnia 376
effœta senecta 342
effugi malum,inueni bonum 72. & 452
è fimbria de texto iudico 98
è flamma cibum petere 114
ergo ex bono in bonum traductus sum 452
ego faciam omnia more Nicostrati 350
ego tibi de alliis loquor,tu respondes de cepis 30
eidem inhiantes testamento 216
Εἰσῆλθέ μοι θεῖον 796
eris,quæ ex triuio simile 649
Εἰς τέρμα γράφειν 798
eiusdem musæ æmulus 498
Ἐλαχες τὸ Μ, Obuenit tibi M. 872
Ἐλαφρὰ χάρις τῆς δυσημίας 437
electro lucidior 571
elementum 571
elephantus non capit murem 103
elephantum ex musca facis 16
elephanti corio circumtectus 873
elephantina olfacere promuscide 748
eleusina seruat, quod ostendat 628
elige vitam optimam 765
eloquentia mal è sine moribus discitur 760
elucet egregia virtus 170
Ἐλύσατο μίτρῳ 807
Ἐκγαστρελέτης 881
ἐκκλεῖσαι 163
ἐκκυβεύειν, aleam iacere 625
ἐκλεκτικοί 806
ἐκπερδικίσαι 163
ἐκφυλλοφορῆσαι 680
ἐκ πίνακος καὶ πλεῖας 807
è Massilia venisti 305
embarus sum 297
embarus es 581
Ἐμβρόντητοι, ἐμβροντηλόγοι 811
è media flamma seruare 625
eme lectum viri obærati 751
emendus cui imperes 337
emere malo,quàm rogare 179
Ἡμιβόκιος 471
emori risu 476
empedoclis simultas 413
è multis paleis, parum fructus collegi 239
emunctæ naris 317
è næuo cognoscere 98. 907
è nassa escam petere 148
ἐν ὀπτομῇ 787
ἔναυλον ἔχειν 798
ἐνδόσιμον 626
endymionis somnum dormis 507
ἐν κεφαλαίῳ 837
ἐν χροῒ 632
ἐν ὀπτομῇ 78
ἐν πλάτει 435
ἐντετράδι γεγηθώς 807
ἐντὸς τῶν βέλους 810
eodem bibere poculo 353
eodem collyrio mederi omnibus 9
eodem cubito 426
eodem in ludo docti 498
eodem iugo vrgeri 767
eodem laborat morbo 593
è Patroclis domo venit 508
Ἐπαύλια δῦσαι 349
epeo timidior 534
è perforato poculo bibere 561
è Phelleo venire 509
ephemeri vita 551
ephesiæ literæ 228
epimenideum corium 341
epiphyllides 542
epirotico cane vehementius 615
episcythizare 846
epopa cum cygnis 8
e quercubus ac saxis nati 416
equitandi peritus ne cantet 479
equus me portat,alit rex 484
equus sessorem rapit 614
equus Sophocleus 614
equus suo defraudatus pabulo, ignauus 737
equus Troianus 705 720
equi dentes inspicere donati 388
equi senecta 218
equum habet Seianum 275
equum Scytha 633
equis albis præcedere 166
equis albis præcedere 182
erecti 64
erettienſium Rho 478
ergini cani 486
erynnis ex tragœdia 328
erit melius 772
erroris scala 606
errorum odyssea 577
eruca 793
eruditi oculi 720

è scala 636
escam hamo circumponere 646
σκιμαχίχτας 127
è scurra faciliùs diues, quàm pater-fam. 704
esernius cum Pacidiano 498
ἔσπετε νυῦ μοι. 350
è spinis vuas colligere 592
è squilla non nascitur rosa 416
est modus matulæ 583.852
esto promus 137
est Pylus ante Pylum 561
è sublimi me deride 127
esurienti leoni prædam exsculpere 697
esurienti ne occurras 312
esurienti vulpi somnus obrepet 502
ἢ ταῦν, ἢ ὀπὶ ταῖς 196. 687
è tardigradis asinis equus prodiit 416
& fama fuit & erat 335
etiam bætylum deuorares 181
etiam capillus vnus 46
etiam corchorus inter olera 108
etiam dormiens somniat 560
etiam è vite rubus nascitur 582
etiam in deorum cœtu 406
etiam mater, & sorores 605
etiam quercus bacchatur 60
etiam saxa loquentur 650
etiamsi Cato dicat 132
etiamsi lupi meminisses 515
etiam vetus arbustum transferri potest 703
& me mater 442
& meum telum cuspidem habet acuminatam 371
& nati natorum 162
& operam & retiam perdere 238
& post malâ segetem, serendum est 179
& prædam & præmium 540
& puero perspicuum est 436
& Scellij filium abominor 413
è Tantali horto fructus colligis 248
è terra spectare naufragium 481
è Tragico Comicum drama 578
è tribus malis vnum 276
è triuio 107
euannatio ad omnem auram 638
euclionis gallus gallinaceus 569
euellere plantam cœno 851
euenit malo male 554
euentus præter expectationem 445
è vestigio 182
& vipera rursum vipera nascitur 600
euitata Charybdi in Scyllam incidi 366
εὖ κακῶς 762
eum ausculta cui quatuor sunt aures 463
eumeli equis magis consimiles 653
eundem calceum omni pede inducere 10.250.496
eupatyphus ex comœdia 160
euripus homo 256
eurybatizare 230
eurycles 364
ex Academia venis 54
ἐξακανθίζειν 570
exacta via viaticum quærere 16
ex adspectu nascitur amor 43
ex æquo partire 321
ex amphitheto bibisti 34
ex arena funiculum nectis 224
excidit 787
ex cohorte prætoris 25
excolantem culicem, camelum gluttiunt 725
excubiarum caussa canens 250
excubias agere in Naupacto 47.281
ex cubitis cœnare 761
excutere puluerem pedum 725
ex diametro opposita, diametro distant 154
ex eadem figulina 630
execrationes se rere 351
ex eodem lare 618
ex eodem ore calidum & frigidum afflare 262 432
ex eodem præsepi 578
exercitatio potest omnia 63
ex fastis euellendi 705
ex fronte perspicere 98
ex habitu bonũ virũ præ se fert 98
exigit à statuis farinas 467
exigua aqua maiori interdum super natat 747

exigua res est ipsa iustitia 319
exiguum malum, ingens bonum 417
exiguum oboli pretium 107
exilio me ducis 646
eximere è manu manubrium 408
ex inanibus paleis 246
ex Iouis tabulis testis 189
ex ipso boue lora supponere 357
exitij nulla ratio 529
ex itineris diuerticulo templũ ne ingreditor, néve orato etiâsi iuxta vestibulum ipsum tibi trãseundum sit 711
ex libro gubernatores 401
exminimis initiis maxima 417
ex natali emortualem facere 17
ἔξω κακῶν 764
ἔξορχεῖσθαι 32. 638
exordiri telam 5
ex ore lupi 151
ex ouo prodiit 195
expandere rete 729
ex parua flamma minimè ingẽs lux prodit 741
expecta anus 527
expecta bos aliquando herbam 527
expedit plurima habere cognomina 261
expellere furca, vel furcillis 849
expertes inuidentiæ musarum fores 313
expiatis bona contingunt 665
ex præteritis præsentia æstimantur 846
expumicare 766
ex se finxit velut araneus 262
ex se natus videtur 858
ex sinu illius 37
ex stipula cognoscere 99
ex syngrapha agere 474
ex tempore viuere 483
extenterare 872
extibiatus senex 616
extis pluit 75
extra calcem 2
extra callem 591
extra cantionem 155
extra chorum saltare 31
extra circinum & regulam nescio quidquam 744
extra curriculum ferri 672
extra fundum & vndam 480
extra lutum pedem habes 484
extra mala positus, admones 568
extra oleas fertur 31. 355
extra omnem aleam 672
extra organum 156
extra periculum ferox 484
extra publicâ viam ne deflectas 85
extra quærere sese 505
extra somnum 841
extra telorum iactum 484
extrema linea 460
extremam imponere manum 818
extremum occupet scabies 545
extrema extremorum mala 277
extremis digitis attingere 268
ex tripode 188
exttitum ingenium 116
ex tua officina 418
ex vmbra in solem 271
exunguare 659
ex vno multa facere 55
ex vno omnia specta 99
exurere mare 248
ex vtroque latere 774

F

FAba nummus 384
fabarum arrosor 466
faber cadit, cùm ferias fullonem 638
faber compedes, quas fecit, ipse gestet 362
faber cùm sis 16
fabilibus victitat 579
fabula nunc ille est 813
fabulæ milesiæ 807
facem accendere 581
fac de necessitate virtutem 741
fac nidum vnum vna in arbore 833
facere fucum 227
facere totum 865
faciam os perfricare 233
faciat tibi Dominus, sicut Ephraim & Manasse 774
faciũt & sphaceli immanitatẽ 444
facies tua computat annos 340
facilè cùm valemus, recta consilia ægrotis damus 34

facilius quàm Oreum deuicerint Bœoti 590
factum stultus agnoscit 487
factum transactum 143
facta iuuenum, consilia mediocriũ, vota senum 29
factis procul, verbis tenus 910
fæcem bibat, qui vinum bibit 366
falces postulabam 31
fallacia alia aliam trudit 354
falsum probrum 82
fame os comprimere 709
fames & mora, bilem in nasum conciunt 180
fames magistra 421
fames meliæa 422
fames prætet seipsam edulcat omnia 737
famis campus 423
famem pellere satius, quàm purpura indui 741
famem pestilentia sequitur 737
familiam ducere 847
familiaris dominus fatuum nutrit seruum 757
farcire centones 214
farinam spargis & cinerem colligis 909
fasces submittere 706
fastuosus Maximus 56
fatum immutabile 392
fato Metelli 216
fata viam inuenient 828
fatis adactus 392
fatis imputandum 392
fatale vitæ tempus exactum 542
fauete linguis 911
fauores conuenit ampliari 741
faustus exitus 678
Feli crocoton 309. 154
feles Tartessia 299. 466
felix Corinthus, at ego sim Teneates 27
felix & faustum sit lumen 764
felix, qui nihil debet 561
felix qui non litigat 741
felici diplomate vti 855
felicium multi cognati 41
felicibus sunt & trimestres liberi 160
felicior Carcini cochleis 511
felicitas à Deo 77
felicitas multos habet amicos 41
femina 780
femina aut minus quàm canem, aut plusquam senionẽ iacit 842
femina nihil pestilentius 191
fenestram aperire, & similia 408
feras, non culpes, quod vitari non potest 392
feri puer 253
ferire frontem 379
ferre iugum 231
ferrum, cùm igni candet, tundendum 751
ferrum edit 741
ferrum & flamma 572
ferrum ferro acuitur 426
ferrum natare doces 241
ferrum vitum attrahit 760
ferro diuidere 547
ferreus 633. 785
ferreus, aheneus 58
fertilior seges est in alieno agro 313
feruet olla, viuit amicitia 419
fescennina licentia 647
festina lentè 188. 524
festum multas habens 412
festo die si quid prodegeris 454
festucam ex oculo alterius eiicere 441
fictilis homo 550
ficus ficus, ligonem ligonem vocat 337
ficus post pisces 494
ficum cupit 23
ficum edit Mercurialem 907
ficum Mercurio 112
fici cadunt in os comedentis 729
ficus auibus gratæ 345
ficus diuidere 508
ficiuorus 582
ficulnus 112
ficulnus gladius 112
ficulnum auxilium 68
fidere vnius noctis glaciei 745
fiducia pecunias amisi 131
fidus amicus 40
figulus figulo inuidet, faber fabro 312

figulus

figulus ollis ansas pro voluntate ponit 737
figura & triobolus 655
filius degenerans 124
filum contentionis tunc erat 148
filum neuisti, & acu opus est 439
fimo abiectior 582
finem vitæ specta 430
firmo & maximo progressu 783
fixis oculis iuueri 140
flagitiorum turpis exitus 557
flamma fumo est proxima 147
flamma persequeris quẽ genueras 566
flamma sine vulcano 651
flantibus ventis echon adora 712
flectere si nequeo superos, Acherõta mouebo 893
flere ad nouercæ tumulum 501
flet victor, victus interiit 544
flocci non facio, aut flocci facio 104
floccos demere 585
florent fabæ 799
flos 817
flos cinis 200
floribus austrum 364
fluctus mutus 714
fluctibus obloqui 662
flumina in terram commutat 616
fluuius cum mari certas 167
fluuius non semper fert secures 207
fluuius quę procul absunt, irrigat 6
fluuij cursus non detorquendus 769
fluuiatiles aues 737
focus luculentus in ædibus 193
fodere 691
fœdum est & mãsisse diu, vacuúmque redisse 208
fœnum esse 293
fœnum habet in cornu 439
folium Sibyllæ 188
folio ficulno tenes anguillam 265
foliis homines similes 578
fons dodonæus 692
fons & radix 570
fontes ipsi sitiunt 223
fontibus apros 364
foras Cates, non amplius anthisteria 308
fores aperire 6
fores habet tritas, vt pastorum casæ 217
formica Camelus 169 & 903
formicæ semitam canit 673
formicarum nidos inspirauit 594
formosus sine pulchritudine 759
fornax ferrea 899
fors Dõmina campi 199
fortis in alium fortiorẽ incidit 558
fortes fortuna adiuuat 64
fortes in tabula 708
fortuna æstuaria 199
fortuna reddit insolentes 440
fortunacior Strobilis Carcini 276
fortunatus sapiens 590
forum baiuli vicani 737
fracti 630
fractis auribus 448
frænum non habet lingua 570
frater viro adsit 86
fratrum inter se iræ sunt acerbissimæ 414
fretis acrior Adriæ 779
fricantem refrica 425
frigus inducit 788
frigida aqua feruentem ollam adspergere 745
frigidam aquam suffundere 253
frigidior Salamandra 749
frondes fructuum expertes 805
frons occipitio prior 142
frontis perfrictæ 233
fronti nulla fides 805
fronti ocream, tibiæ galeam applicat 582
frontem expostigere, frontem cõtrahere 324
fructibus, non stadijs certare 609
frumentum in populum 657
frusto panis 104
frustrà canis 246
frustrà currit 246
frustrà habet, qui non vtitur 6
frustrà Hercules 84
frustrà iacitur rete ante oculos pennatorum 726
frustratus conatus 56

fuci 616.823
fuere quondam strenui milesij 209
fuga tutior 145
fugeprocul à viro maiore 145
fugere nemine persequente 773
fugitiuum retrahere 851
fuimus Troes 209
fuit & mandronis ficulna nauis 453
fulgur ex pelui 117
fulicam cygno comparas 636
fulmenta lectum scandunt 627
fulminis in morem 820
fumantem nasum vrsi ne tétaueris 558
fumosæ imagines 396
fumus è ficubus 577
fumus pulchriorem sequitur 796
fumi vmbra 117
fumum fugiens, in ignem incidit 66
fumos vendere 541
funditus & radicitus 310
fundo catens calix.
funem abrumpere nimium teaden do 377
funem contentionis ducere 794
funem reducere 389
fungus 293
fungus putidus 680
fungus vna nocte nascitur 910
funiculus triplex non facilè rumpitur 726
funiculum ad lapidem 143
funiculum fugiunt miniatum 370
furari littoris arenas 14
furis passu progredi 743
furem fur cognoscit, & lupum lupus 491
fures clamorem 369
fures ipsi accusant 642
fusio surdior 870

G

Gaditanum 584
galba 785
γαλῆν γαλῆν' ὀρῶ 18
gallinacei lactis haustum polliceri 802
gallonius 675
gallus bibit, neque meit: myxus nõ bibit, attamen meit 652
gallus in suo sterquilinio multum potest 51
gallus insilit 535
gallorum incusare ventrem 453
gallica furia 842
gallos quid execas? 15
gamma betam persequitur 144
gangamon 435
gargara bonorum 74
gaudium dolori iunctum 45
gauia in stagnis 575
geminum versat temonem 910
geminas chordas ferit 633
γλῶ ὀρῶ 905
generosus ex crumena 110
generosior codro 394
generosior Sparta 395
generosioris arboris statim planta cum fructu est 418
genius malus 276
genium habere aliquid 885
genuino mordere 406
genu sura propius 457
geometriam exercet in superciliis 583
gephytæi, & gephyriasmos 574
gerseni 805
gestare hydna, hyenæ, & phocarum pelles 718
gigantisare 588
gigantum arrogantia 57
gladiator in arena consiliũ capit 489
gladiatorio animo 438
gladium acutum auertas 150
gladium dedisti, quo se occideret 408
glaucus alter 455
glaucus comesa herba habitat in mari 137
glaucus poto melle resurrexit 446
glauci ars 373
gleba aruum 21
glomerare inglomerabilia 618
gloria futuri 447
gloriosum & apud posteros 446
γλῶσσαι δισσαὶ 837
glossaspides 700
glossogastores 25
γλωσσοτρῶφειν 911
γναμψὶ τῇ μίσγῃ κρίνειν 687
gnomon & regula 317

γοργιάδων 646
γοργὸν βλέπειν 140.539
gorgonem Perseus aggreditur 172
gorgonei capitis posteritas 649
graculus inter musas 153
graculo impersuasibilior 612
gradum figere 593
græca fides 651
græca fide 432
græco more bibere 345
græcis & barbaris, sapientibus & insipientibus 773
γράφειν ἐν φρεσίν 797
grata breuitas 78
grata nouitas 398
gratia non ducitur pœnitentia 660
gratias musis commiscere 572
gratiis lica 887
grauius, quàm sit Troiam capere 581
grauiora quàm ab Archidamo Athenienses 607
grauiora Sambico 279
grauistellus 825
grossus maturus esui ineptus 606
grues lapidem deglutientes 142
γρύζειν 536
gubernatori somnolento, aut cani vicini ne benefacito 641
guttam aspergere 384
gutta cauat lapidem 783
gutta fortunæ præ dolio sapientiæ 21
gutta vini 21
gyaro dignum 626
gygis anulus 71
gygis opes 662
γυνὴ στρατηγεῖ 858
gyrgathum spiras 250

H

HAbenas ignarus nõ tractet 620
habenas iniicere 617
habes Scytha ἔπος 848
habet 552
habet & musca splenem 555
hac non egreditur verbum 402
hac nos Deus ipse ducit 70
hac lupus vrget, hac canis angit 910
hactenus habui, potui, fui 821
hæc Helena 693
hæc potior 170
hæc tela texitur 782
hæreditas sine sacris 815
hærere in iisdem scopulis 878
hæret in vado 433
hesitantia cantoris tussis 501
halcedonia sunt apud forum 484
halex 810
halopanta, vel Halophanta 697
hamaxiæa 58
hamaxobio instabilior 634
hanc technam in teipsum struxisti 357
harmodij cantilena 325
hasta caduceum 48
hastam abiicere 545
haud annuntias bellum 400
haud canit paternas cantiones 124
haud contra ostium 31
haud impunè vindemiam facies 85
haud perficiet 431
haudquaquam difficile Athenienses Athenis laudare 23
haud vnquam arcet ostium 217
Hebræus nihil Hebræo, Catilina Cethego 857
hecales cœna 656
hecale pauperior 421
hecatæ cœna 203
hectorem imitaris, ab Ilio nũquam recedis 654
hedera post Anthisteria 488
helenæ cibi 319
helenæ crater 630
helepolis 630
herbam dare 545
hercules 812
hercules & Simia 170
hercules hospitatur 527
hercules in Lydia 667. 752
herculei labores 247
herculis clypeus 854
herculis ædem mulier non intrat 642
herculis cornu 599
herculis cothurnos aptare infanti 7
herculis ira 653
herculis quæstus 159
herculis sacrificium 583
herculanus morbus 289
herculanus nodus 546

herculana balnea 330
herculana scabies 23. 289. 675
herculani lecti 346
heri & nudius tertius 400
heri seruus, hodie liber 865
hermionis vice 481
hernioſus vſque ad gulam 301
hernioſi in campum 331
heroum filij noxæ 124
Heſiodi ſenecta 339
heſperidum mala 350
heterognathus es 344
heteromolia cauſſa 84
hiantia ſepulcra 770
hiberæ næniæ 541
hic bonorum virorum morbus eſt 448
hic funis nihil attraxit 206. 243
hic Rhodus, hic ſaltus 57
hic telam texuit, ille deduxit 430
hinc belli initium 417
hinc illæ lachrymæ 766. 418
hinnulus leonem 167
hinnulus ne cum leone partiatur 592
hinnulo timidior 575
hipparchi matus 516
hipparchorum tabula 552
hippocratis liberis cædis 617
hippodromica bona 764
hippolytum imitabor 464
hipponacteum præconium 407
hirci cuculus 792
hirundo æſtatem loquitur 643
hirundo totos ſchœnos anteibit 167
hirundines ſub eodem tecto ne habeas 284
hirundinum muſea 211
his medus non inſidiabitur 481
hoc age 64 593
hoc iam & vates ſciunt 397
hoc calceamentum conſuit Hiſtiæus, Ariſtagoras induit 258
hoc municeps, aut vicinus narrauit 82
hoc noueram, priùs quàm Theogonis natus eſt 109
hodie nihil ſuccedit 273
hodie nullus, cras maximus 455
holerum appoſitiones 201. 207
homeri catena 90
homo bombylius 56
homo bulla 549
homo dei ludibrium 645
homo genibus elephantinis 745
Homo homini Deus 445
homo homini lupus 132
homo multum demiſſus pinguis 771
homo omni exceptione maior 856
homo ſemper contradicens 211
homo Thales 461
homo treſſis 102
homo trioboli 107
homini diligenti ſemper aliquid ſupereſt 141
homines frugi omnia rectè faciunt 319
honora comprimis figuram & aram: figuram, & triobolum 713
horis conſecratus 834
horna meſſis 73
hortus altera ſuccidia 765
hoſpes indigenam 48
hoſtimentum eſt opera pro pecunia 360
hoſtis non hoſtis 285
hoſtium munera, non munera 132. 385
hoſtibus eueniat 566
hujas non facio 107
humeros licet perdas aquam incernendo 597
hami hautis 248
humor 842
hydram ſecas 243. 353
hydrargyro furacior 643
hydrus in dolio 266
hylam inclamas 243
hylam vocare 804
hyperberetæa 528
hyperi vertigo 522
hypſea cæcior 800
hyſtricis ſeta 407

I

IActa eſt alea 844
iactantiæ comes inuidia 313
iactare iugum 26
iactus retis 855
ialemo frigidior 272
ἰαμβίζειν 351
iambicè loqui 907
iapeto antiquior 699
ἰδμαίζειν 693
ibyci equus 17
ibidem vnà traho 873
ibyci grues 553
ieci cœna 657
iciens ictus eſt 617
ictidis pellis 778
idem Accij quod Titij 499
idem velle atque idem nolle, ea demum firma eſt amicitia 843
idem furnus, idè duxit trochus 606
iecit Achilles duas teſſeras, & quatuor 72
iecorarius 655
ieiunium olet 622
ignarium dare 253. 369
ignaui quiduis tentant 569
ignaui vertitur color 535
ignauis ſemper feriæ ſunt 220
ignis ad torrem 450
ignis cineribus alitur ſuis 747
ignis in vepribus 588
ignis, mare, mulier, tria mala 192
ignis non extinguitur igni 353
ignem diſſecare 257
ignem gladio ne fodito 324
ignem igni ne addas 353
ignem palma 182
ignem ſpirat 582
ignem ſtipulæ admouere non tutum 598
igne aliud feruentius 594
igni, ferróque minari 372
ignotius quàm maris choes 672
iiſdem è literis comœdia ac tragœdia componitur 48
iiſdem veſcentes cepis 498
ilias Acci 909
ilias malorum 278
ilienſis tragœdos conduxit 356
ilio indigna verba 598
illiſſus in faucibus 589
ille velut pelagi rupes immota reſiſtit 818
illico hiems erit 354
illò reſpiciens, ſed hîc remitte bona 503
illotis manibus 529
illotis pedibus ingredi 529
imbrij & Lemni 635
imi ſubſellij 110
imis ceris tradere 402
imitabor nepam 389
immortales Gratiarum horti 625
immolare boues 455
immunem venire 510
I modò, venare leporé: nunc Itym tenes 453
imperator idem robuſtus miles 464
imperitus ſubligaculo indutus, omnibus id oſtentat 55
impete peritum artis 249.
impoſſibilia captas 224
improbi conſilium in extremum incidit malum 553
improbitas muſicæ 67. 379
impuro purũ nefas contingere 648
in abſurdè locutum 681
in aceruum metere 647
in acie nouaculæ 147
in ægypto optarit eſſe potiùs, quàm perperam iudicare 648
in ære meo eſt 40
in aere piſcari 15
in agro ſurculario capras 156
in agrum ſeruus 613
in aliam terram transferri 867
in alieno foro litigare 221
in alieno choro pedem ponere 33
in alio mundo 221
in angulo 411
inanis conatus 250
inani ſpe flagrat 207
inanium inania conſilia 499
inaniter aquam conſumis 244
in antrum haud legitimum, ſtimulum impingis 548
in antro Trophonij vaticinatus eſt 325
in apes induxiſti 274
in Aphanniis 400
in aqua hæret 433
in aqua ſcribis 237
in aquam ſementem iacis 238
in area latitas 265

in arenam descendere 176
in arena ædificas 238
in armis acciſſat 441
in asini aures canere 595
in aurem dicere 411
in astragalis nobilitas 592
in beato omnia beata 516
in beatam 275
in caducum parieté inclinare 207
in cælum expuis 358
in cœlum iacularis 244
in cœlo esse 77
in calceum dextrum Præmitte pedem: in podonipturum autem siniſtrum 712
in canis podicem inſpicere 80
incantatione quauis efficacius 686
in capitolium ascendere 864
in capras syluestres 126
incaprificatus es 88
in caput præcipitari 549
in Care periculum 176
in casses inducere 648
in Catonium agi 624
in cauea non canit luscinia 654
in centro & circunferentia contendere 750
in Ceo quis dies 650
incidit in foueam quam fecit 357
in cinere scribere 657
incita equum iuxta nyssam 31
in clamosos 92
in communi piſce non insunt spinæ 762
inconcussa columna 598
inconcussa persequi 599
in crastinum seria 307
incudi reddere 140
in culmo arare 380
ineus maxima non metuit strepitū 103
in Cybeles sacrario fractus 567
in debiles debilis incidi 647
in deorum genibus positum 688
indesinenter 773
in dextram autem 483
indictum puta 846
in diem viuere 483
indigentia mater sanitatis 767
indignus qui illi matellā potrigat 145. 168
in discrimine apparet qui vir 66
indoctus pater filium erudit 639
indoctior, quàm in Tragœdia comici 707
indoctior Philonide 114
in dolio figularem artē discere 176
induitis me leonis exuuium 154
indulgere genio 343. 412
indus elephātus nō curat culicē 113
induſtriam adiuuat Deus 270
in eadem es naui 146
in eandem lancem imponere 566
in easdem ansas veniſti 265
in eburna vagina plūbeus gladius 155
inelegantior Libethriis 218
in eodem hæsitas luto 245
in eodem valetudinario iacere 703
in eo ipso stas lapide, in quo præco prædicat 127
inertium chorus 113
ineſcare homines 290
ineſt & formicæ & serpho bilis 555
ineuitabile fatum 392
inexorabilis 58
inexorabilis & durus 61
inexplebile dolium 472
inexploratus homo 230
in fermento iacere 314
inferorum triacadas 591
inferos cœlo miſcere, & terram mari 821
infixo aculeo fugere 405
in folle offerre 398
inflare buccas 318
inflatum saliunt oues ad vtrē 772
inflige plagam ab aratro 196
influit quod exhauritur 248
in foribus adeſſe 183
in foribus vreeum 112 852
in formidoloſum 536
in frigidum furnum panes immittere 242
in fronte mentem habet 572
in fugitiuum 536
in fumum abiit 785
ingens diſcrimen 151
ingens interuallum 134
ingens rerum multitudo 74
ingens telum neceſſitas 392
in gradum reponere 791
ingratiis, velim, nolim 815
ingratitudo vulgi 283. 693
ingredi Iunonium 55
in herba esse 252
in herba luxuries 10
in herbis 514
inhibere remos 587
in hoc caleeamēto pedē habet 287
in holmo cubabo 462
in Ialemos adscribendus 609
in idem conspirare 97
inilce 717
in ima ceta 777
inimicus & inuidus vicinorum oculus 312
in Iouis gremio 903
iniquum petendum, vt æquum feras 378
initium belli 417
initio confidens, in facto timidus 535
iniuria soluit amorem 43
in iapidicinas 274
in laqueum inducere 228
in laqueos lupus 265
in lente vnguentum 155. 307
in leporinis 331
in limine offendere 164
in limine portus esse 818
in Liasydrio pugnas 197
in magnis & voluisse sat est 95
in mari aquam quæris 14
in mari balneandus 745
in mari magni piſces capiuntur 737
in matellam immeiere 495
in medio relinquere 845
in medio Tybure Sardinia est 830
in me hæc cudetur faba 556
in meridie vitæ philosophari 568
in montes offendere 701
in morbo consumat 415
in mundo 789
in nauibus educatus 295
in neruum ire 147
in nihil sapiendo iucundiſſima vita 202
in nocte consilium 140
innocuus alium adspiciam, meum habentem malum 34
in numerato habere 450
in occipitio oculos gerit 450
in ollis venari 700
in omni fabula & dædali execratio 174
in omnia potentes 443
in orbem circumiens 690
in orci culum incidas 275
in ore atque oculis 397
in ore leonis fauus mellis 732
in ostio formoſus 23
in pace leones 310
in pace leones, in prælio cerui 610
in pagulo sapientia 656
in Pato frigida quidem est aqua: sed pulcræ mulieres 709
in parte vel ignem prædetur aliquis 251
in paruulis nulla culpa 77
in pedes retrocedit 537
in periculoſo negotio non est dormitandum 151
in Pisa animum confiema 604
in planiciem equum 449
in Plauti comœdia mœchus 703
in portu dormire 768
in portu impingere 164
in portu nauigare 481
in pulicis morsu Deum inuocat 535
in puteo conſtrictus 118. 434
in pura fames immigrat 563
in puteo cum canibus pugnare 275
in pythii templo cacare 145
in quadrum redigere 139
in quinque iudicum genibus sitū est 316
in re mala, animo si bono vtare, adiuuat 26
in repagulis stare 622
inſania non omnibus eadem 233
inſanire cum inſanientibus 404
inſana laurus adest 476
inſanus appenſis pellibus non curatur 611
in saxis seminas 238
inſetiia confidentiam parit 530
in se descendere 375
in senem libidinoſum 309
in senē nequod collocaris beneficium 283
in simpulo 421

in sinun despuere 800
in sinu gaudere 517
in sinu manum habere 512
in sola Sparta expedit senescere 341
in solum 669
in spem frustratam 688
insperabilem vitam agis 446
instar olympicæ tubæ 621
insuere in saccum vel culeum 755
in suo regno esse 829
in syluam ligna ferre 245
integer sanguis 781
intelligunt se mutuò, vt fures in nundinis 741
intempestiua beneuolentia, nihil à simultate differt 39
intempestiua beneuolentia, nihil à simultate differt 307
intempestiua minerua 881
in tempore cauenda pœna mali 370
in tenebris saltare 410
in te omnis domus inclinata recumbit 821
inter cæcos regnat strabus 171
inter cæsa & porrecta 527
inter famem & necem 564
in tergore bouis desedit 555
inter indoctos etiam Corydus sonat 108
inter lapides pugnabant, nec lapidem tollere poterant 249
inter lugentes iocari 673
inter malleum & incudem 147
inter manum & mentum 199
inter medios collocare 866
inter metos lepores 699
inter Orci canetos adhæsit 573
inter os & offam 252
inter pueros senex 46
in terra pauperem 482
inter sacrum & saxum 146
inter secta musica 213
interuallo perit fames, & optimè perditur 528
inter Sosias & Tybios referre 659
intestina adolens, ipse carnes deuorat 660
in toga 801
in toga saltantis personam inducere 19
intra labia risit 475
intra limites proprios cõsistere 660
in tranquillo est 480
in transcursu 268
in trasennam inducere 290
intra quatuor esse 768
intra septimam 184
intra tuã pelliculã te contine 376
intra tuas præsepes 483
in triuio sum 47
in triclinio choa 646
introite, nam & hîc dij sunt 762
in tua ipsius arena 221
intus canere 456
intus & in cute 397
intus Hecuba, foris Helena 651
in tuo luco & fano est situm 485
in tuo regno 485
in tuum ipsius caput 415
in tuum ipsius malum lunam deducis 359
in tuum ipsius sinum inspue 375
in vado 480
in venatu periit? 357
inuenies aliam Galateam 898
inueni, non quod pueri in faba 72
in ventrem insilire 509
in via ne seces ligna 507
in vino veritas 336
inuisus vt Orci portæ 891
inuitus Iupiter nouit 555
inuita minerua 118
inuitis canibus venari 247
inuitos boues plaustro inducere 247
in vltimas terras 374
in voti compotem 70
inus dolores 280
inutilior blace 116
in vtramuis aurem dormire 483
in vtrumuis dormire oculum 484
inuulnerabilis es, vt Cæneus 545
iocandum vt seria agas 17
ioca seriáque 415
iolaum implorat 568
ionicè 345
ionicum verbum 906
io pæan 25
io Saturnalia 670
Ioues, Iunones 822

Iouis cerebrum 329
Iouis Corinthus 521. 723
Iouis germen 396
Iouis lac 320
Iouis sandalium 55
Iouis suffragium 190
Iouis tergus 532
Ioui patria intonat 632
Iouem lapidem iurare 189
ἱππομανές 305
ipsa bile amariora 567
ipsa dies quandoque parens, quandoque nouerca est 198
ipsa holera olla legit 495. 364. 816.
ipsa senectus morbus est 289 (848
ipse dixit 56
ipse semel canit 25
ipse sibi mali frontem reperit 362
ipse sibi perniciem accersiuit 364
ipse curandum 22
ipsis & Chiis 37
ipsis placet 441
ipsi testudines edite qui cepistis 365
ipso cratere 365
ipso è rogo carpere cœnam 802
ipso horreo 333. 434
ipsum ostij limen tetigisti 21
iracundia ieiuna 719
iracundior Adria 314
ira omnium tardissimè senescit 414
iræ senectus mors 695
ire per extremum funem 129
Ito, Codro pauperior 420
irrisibilis lapis 325
irritare crabrones 324. 363
issa 276
isthmum perfodere 238
isthmum sinapi bibit 657
istîc vellus non capitur 614
ita fugias, ne præter casam 376
iterum atque iterum apud Pythum via 521
iterum eundem ad lapidem offendere 315
iterum tranquillitatem video 521
ithorus 141
itidem & Acherunti 530
iube factu proeliuia 591
iubentis apertè loqui 335
iucundi acti labores 308
iucunda malorum præteritorũ memoria 369
iucunda rerum vicissitudo 378
iucundissima nauigatio iuxta terram, ambulatio iuxta mare 378
iudas non dormit 726
iudicium circulatoris 860
iugulare mortuos 12. 405
iugum idem trahere 493
Iulio & Cæsare Consulibus 748
iungere vulpes 11
Iunonis puer 669
Iupiter aquilam delegit 137
Iuppiter orbus 11
Iupiter plue mel 699
ius in manu 685
iusiurandum, emplastrũ debiti 619
iuris asylum 906
iustitia in se virtutem cõplectitur omnem 319
iustitiæne murum an fraudis 569
iustitiæ oculus 320
iustitia iustior 320
iuxta cubitum profecit 452
iuxta cum ignarissimis 220
iuxta fluuium puteum fodit 13
iuxta melam 139
iuxta nauem 387
iuxta sacrificiũ ne incidas vngues 713
iuuenari 319
iuuenis 773
iuuenta viribus pollet 319
iynges 612
iynge trahor 44

L

Labefactare munere 798
labiis ridere 634
laborem serere 243
labore laboriosus 277
labra, non palatum rigat 581
labrax milesius 472
labyrinthus 434
lac auium fert Samus Ionica 803
λακκόπλουτοι 160
lac gallinaceum 75. 473
laciadæ 695
lacinia tenere 267
laconicæ lunæ 525
laconicè cœnat 579

Iaconisare 579
Iaconismus 78 & 212
Iacryma nihil citius arescit 255
Iacrymæ Simonidis 622
Iacrymas sopitas excitas 615
Iacuna 704
Iacunam explere 466
Iada pernicior 666
Iamiæ turres 581
Ianam in officinam fullonis 12
Ianiena Hippocratica 867
Iapis ad funiculum 662
Iapis molaris 637
Iapis super lapidem 619
Iapidi loqueris 242
Iapidem decoquis 242
Iapides ad filum 824
Iapides flere 328
Iapides loqueris 584
Iapitha 594
Iapsana viuere 510
Iaqueus auxiliari videtur 355
Iaqueus laqueum cepit 265
Iargitio non habet fundum 454
Iarus fortuna superior est 615
Iarus hians 294. 472
Iarus in paludibus 334
Iarus parturit 205
Iari sacrificant 513
Iari vita 610
Iaryngizein 92
Iaterem lauas 242
Iaterit ius 623
Iatè viuens 222
Iatinè loqui 848
Iatrunculis ludere 706
Iatum vnguem, & similia 62
Iauares peliam 446
Iaudant vt pueri pauonem 470
Iaudaret faciem liuor quoque 682
Iauerniones 469
Iaui manus 726
Iaureolam in mustaceis quærere 53
Iauteum baculum gesto 76
Iaxare fibulam 593
Icecythum habet in malis 209
Iegatus non cæditur, neque violatur 189. 485
Iegatus sine mandatis 702
Λεγατη χρεια 797
Iemnius obtutus 599
Iemnia manu 120. 282
Iemnium malum 277
λέμφος mucus 652
Iens Deus 521
Ienticulam angulo tenes 224
Ientiscum mandere 309
Ieo chordula vinctus 491
Ieo est foris : Læna in itineribus
Ieo in lustro 827 (727
Ieo priùs, nunc leporem agit 638
Ieonis catulum ne alas 546
Ieonis exuuium super crocoton 16
Ieonem ex vnguibus æstimare 98
Ieonis vestigia quæris 535
Ieonem larua terres 235
Ieonem radere 364
Ieonem stimulas 364
Ieonem videre, hostium prælia portendit 101
Ieonina societas 547
Iepos Atticus, eloquētia Attica 179
Iepus apparens, infortunatum facit
Iepus dormiens 504 (iter 282
Iepus leonē trahit aureo laqueo 586
Iepus nidum suum prodit 591
Iepotis vita 484
Iepori esurienti etiam placentæ fici 393
Ieporē frondiū crepitus terret 602
Ieporem non edit 194
Iepores mœnibus indormire 717
Ierij mali 228
Ierna malorum 278
Iesbius Prylis 462
Iesbia tegula 318
Iesbiis digna 302
Iesbiari 302
Iethale mulsum 24
Ieuato velo de caussa cognoscere 855
Ieui brachio 269
Ieuissima res oratio 214
λδυκπαθία 537
Iex Aphricani 854
Iex & regio 404
Iex in manibus 547
Iiber non est, qui non aliquando nihil agit 409
Iiberā Corcyria, caca vbi libet 338
Iibera in Cynadra aqua 636

Iiberæ capræ ab aratro 219
Iibero lecto nihil iucundius 337
Iiberi poëtæ & pictores 338
Iiberorum amātior, quàm Gello 43
Iibertas res inæstimabilis 791
Iibyca fera 261
Iicynij, & Iicynium fulmen 594
Iignum tortum haud vnquam rectum 283
Iigonibus aureis terram fodere 753
Iimen senectæ 342
λιμοδωρεῖς 423
Iinceo perspicatior 435
Iindij sacrum 477
Iingua amicus 41
Iingua bellare 536
Iingua iurauit 259
Iingua lapsa verum dicit 337
Iingua non redarguta 233
Iingua præconi 689
Iingua prædatur 892
Iingua quidem segnis, sed dextra viget 601
Iingua, quò vadis 213
Iingua seorsum inciditur 214
Iinguam coërce, Deum imitans 712
Iinire parietem luto 727
Iinum lino nectis 242, 523
Iippus oculus solis radios non fert
Iippo oculo similis 379 (636
Iiquida tempestate liquidior 875
Iis litem serit 354
Iitem incipere 477
Iitem mouebit, si vel asinus canem momorderit 477
Iitem parit lis, noxa item noxam parit 354
Iitteræ mutæ 719
Iitteratum radices amaræ, fructus dulces 762
Iitteratus 707
Iittore loquacior 211
Iittori loqueris 236
Iityersam cantionem canis 326
Iiuor summa petit 826
Iocrensis bos 109
Iocrense pactum 257
Iocupletum reditus 678
λογοδιάρροια 603
Iolio victitant 79
longum proœmium audiendi cupido 520
longum valere iussit 389
longo in itinere etiam palea oneri est 745
longæ regum manus 552
longè fugit, qui suos fugit 850
longè latéque 133
longe vicisti 625
loquax talpa 291
loqueris equo insidens 738
loriæ seu coronæ instar 568
loricæ gladius 702
loripedem rectus derideat 127
lotum gustauit 225
luce petere liceat 593
lucerna pinguior 294
lucerna qui indigent oleum affundunt 722
lucerna sub modio 729
lucernam accendere possis 314
lucrum pudori præstat 468
lucernam adhibes in meridie 19
lucri bonus est odor ex re qualibet 467
luctuosum saxum 738
ludendum domi suæ 716
ludere inter mœrentes 807
ludere operam 838
lūbos fractus, vt Mysius asinus 636
lumen soli mutuas 7
lunæ radiis non maturescit botrus 67. 430
lunam detrahere 359
lunulæ 604
lupinum potum 185
lupus ante clamorē festinat 369. 904
lupus aquilam fugit 369
lupus circum puteū chorū agit 205
lupus est in fabula 515
lupus hiat 206
lupus pilum mutat, non mentē 182
lupus pro carnibus 151
lupi alas quæris 15
lupo agnum eripere postulat 225
lupi illum priores viderunt 382
lupis decas 230
luscinia Musarum 565
luscinię deest cantio 226
luscinię nugis insidentes 211

lutea progenies 660
lutum luto purgare 35
lutum nisi tundatur, non fit vrceus 270
lutum sanguine maceratum 120
luto lutulentior 509
lux affulsit 75
lychnobij 395
lychnus in Prytaneo 832
lycia coma 719
lycurgeus 665
lydus cauponatur 303
lydus in meridie 303
lydus ostium claudit 132
lydum in planiciem prouocas 450
lydi mali, post hos Ægyptij 228
Lydi mali, secundi Ægyptij, tertij Cares 804
lydius curuus 172
lydius lapis, siue Heraclius lapis 317
lydia arena 765. 808
lydio more 303
lydorum caryeæ 331
lysicrates alter 159
lysistrati diuitias habes 156

M

Machinas post bellum adferre 525
macilenta manu pinguem pedem 420
macilentior leotrephide 509
macta hostia lenior 367
macte virtute 771
maduſa 68
mæsonica dicteria 352
magadari 432
magis gaudet eo, qui senectam exuit 327
magis impius Hippomene 231
magis ipse Phryx 25
magis mutus, quàm perdix 601
magis mutus quàm pisces 518
magis, quàm sol Heraclíti, extingui 686
magis sibi placet, quàm Peleus in machæra 57
magis spectandũ quid liceat, quàm quid expediat 838
magis varius quàm hydra 260
magistratus virum indicat 535
magistratum gerens audi & iuste & iniuste 26
magnetum mala 277
magnus 822
magnus versator in re pusilla 260
magna ciuitas, magna solitudo 374
magnum os anni 159
magnorum fluuiorum nauigabiles fontes 418
maleam legens, quæ domi sunt, obliuiscere 150
maledicus à maleficio non distat, nisi occasione 891
malè parta, malè dilabuntur 557
malè coniugati 192
maluam sere, ne tamen edas 713
malus choraules, bonus symphoniacus 216
malus cum malo colliquescit voluptate 493
malus ianitor 267
mala bestia est 796
mala mens 832
mala perditio 558
mali commatis 228
mali corui malum ouum 417
mali principij malus finis 174
mali viri inutilia munera 682
malum malo medicari 353
malum bene conditum ne moueris 365
malum bono pensatum 691
malum consilium 360
malum est bonum 310
malum Hercules 111
malum lucrum æquale dispendio 289
malum munus 385
malum sectionis egens 619
malum vas non frangitur 202
malo accepto stultus sapit 487
malo asino vehitur 279
malo nodo malus quærendus est cuneus 499
mali bibunt improbitatis ferem 532
mali thripes, mali ipes 497
mala attrahens ad se, vt Cæciasnubes 538
mala malis eueniunt 554

mala senium accelerant 486. 694
mala verò adsunt 276
malorum abyssus 597
malorum assuetudo 355
malorum obliuio 401
malorum omnium pedem habet 580
malorum panegyris 279
malorum thesaurus 279
malis auibus 71
malis ferire 382
malis mala succedunt 277
malis ter mala 558
manci pera 543
mandare laqueum 108
mandibus alienis ridere 634
mandrabuli in morem 624
mandrabuli more res succedit 124
manduces 182
manducones 574
manica 169
maniuoro vinculo 381
manliana 644
manliana imperia 119
mansum ex ore 43
mansum malè reiicias 586
manticulari 695
mantis te vidit 721
mantissa obsonia vincit 571
manuarium æs 769
manus manum fricat 425
manus pretium 271
manum admouenti fortuna est imploranda 269
manum admouere 270. 457
manum ad os apponere 518
manum de tabula 370
manum ferulæ subduximus 317
manum habere sub pallio 329
manum non verterim 103
manũ peteris, & pedem porrigis 615
manu fingere 270
manu ignauus, mente præsens 696
manus in Ætolis habet 637
manu longa, & manu breui tradere 191
manu ferendũ, non thylaco 376. 524
manus porrigendæ nõ confusis digitis 806
manibus habere 866
manibus pedibúsque 93
mappam mittere 754
maras 320
mare omnium non indiget 648
mare aureum 348
mare cælo miscere 95
mare exhauris 248
mare malorum 278
mare priùs vitem tulerit 212
mare proluit omnium mortalium mala 232
mari è fossa aquam 18
maria & montes polliceri 845
margites 292
mariandynus tibicen 621
mari aquam addere 250
marinam auditionẽ fluuiali abluit sermone 29
maritimus cùm sis, ne velis fieri terrestris 390
maritimi mores 259
mars communis 251
mars haud cõcutit sua ipsius arma 498
mars rex 547
martis campus 549
martis pullus 65
martem tueri 329
marsupio aluum lauare 849
marsyæ mors 592
martialis affectio 777
maschalam tollere 347
masculum 196
massilienses mores 785
μάθλης ἀνθρωπος 662
mathusalæ viuacitas 824
matiolæchus 60
matreæ belluam alit 620
matris vt capra dicitur 395
matrem sequimini porci 345
ματτυάζειν 330
matura satio sæpe decipit, sera semper mala est 184
maturè fias senex 340
maturior moro 450
maza esurienti auro cærior 696
mazam pinsuit à me pistam 93
mea est pila 545
medea immanior 629
medius teneris 265
mediam viam eligere 791

media agina ferri 594
medium ferire 795
medium ostendere digitum 108
medium sequere 666
medica mensa 656
medulla suadæ 903
medullitus, oculitus 43
megabyzi sermones 585
megarēses neq. tertij neq. quarti 113
megarensium lachrymæ 501
megaricæ sphinges 468
megaricum machinamentum 261
mejs auspiciis 89
melanione castior 464
melanthio delicatior 618
melanurum perca sequitur 596
meliacum remigium 213
meliores nanciscī aues 452
melitæus catulus 265
melitæa catella 264
melitide magis ridiculus 907
meliùs nobis est quàm heri 452
mellitus, mulsus 816
mellitus gladius 503
μέλοντιμᾶν 527
mel satietatem gignit 807
mel summis digitis delibandũ 626
mellis medulla 330
melle teipsum perungis 302
memorem mones 246
me mortuo terra misceatur incendio 32
mendax ataphaxis 441
mendici pera non impletur 467
mendico ne parentes quidem amici sunt 424
mendicorum loculi semper inanes 31 (467
meos corymbos necto 741
mensa instructa venit 810
mensæ Siculæ, Asianæ, Persicæ, Italicæ 810
mense maio nubunt malè 308
mens abest in popina 571
mens est in tergoribus 506
mens non est in Centauris 292
mens peregrina 63
mens videt, mens audit 437
mente agitare coquos 814
mente senex 651
mensura aquam bibens 639
mentham belli tempore neque serito, neque edito 308
mentiuntur multa cantores 541
mercator est 458
mercator naviga: & expone 451
mercenarius præstolatur finem operis sui 730
mercenarium præconium 21
merces constituatur amico 689
mercurius infans 7
mercurius superuenit 515
mercurij catena 600
mercurij typus 576
mercurij virga excitare 611
mercurio dextro 435
mercuriale 445
mergorum instar 587
merx vitronea putet 112
messena seruilior 297
messe tenus propria viue 378
methysocottabi 346
metiri digitis 141
metus infamiæ 370
metum inanem metuisti 234
miconius vicinus 301
midas auriculas asini 293
midas in tesseris cõsultor optimus
midæ diuitię 156 (76
mihi ipsi balneum ministrabo 457
mihi curæ erit negotium 142
mihi ista curæ futura sunt 143
mihi istic nec seritur, nec metitur 32
militauit cum Erasinade 281
milesia stragula 803
milium in torno sculpere 246
milium terebrare 241
minerua Phidiæ 720
mineruæ felem 167
mineruæ suffragium 190
minimo prouocare 108
minis occidit 638 (79
minore finire pomerio: & similia
minuit præsentia famam 754
minus de istis laboro, quàm de ranis paluſtribus 113
minùs habet mentis, quàm dithyramborum poëta 297
minutula pluuia imbrem parit 62
minxit in patrios cineres 282
mira de lente 30. 310
miscebis sacra prophanis 95
miseram messem metere 558

miseratione melior inuidia 907
miserebitur hostis 830
miserior monomachis 289
miseriorem, quàm panus puerũ 701
miserrimum fame mori 180
mithæcus cùm sit, Agamemnonem simulat 674
mithragyrtes, non daduchus 105
mitior columba 368
mithrij pœnas sustinere 768
mitte in aquam 274
mittere lineam 707
mittere sanguinem 296
moderator negotij 463
modio demetiar 349
modis omnibus incitat 253
modò palliatus, modò togatus 254
mœnia ferrea, non tertea 197
mœnia Semiramidis 482
μοῖσάν κατρὸν σύμα 879
molestus interpellator venter 181
molestum, sapientem apud stultos
molle ac facetum 846 (loqui 309
molli brachio 269
molones 617
μολυβδίνη μάχαιρα 794
momo satisfacere 50
monitor capras age 631
monogrammi 196
μονομερής 860
μονομερῶς 792
monophagi 510
mons cũ monte non miscetur 499
montes frumenti 348
montes transferre, triturare 725
monstrari digito 172
monstrum alere 411
mopso certior 719
mopso nisa datur 446
morboniam mittere 852
morbum morbo addere 353
mordere frænum 314
mordere labrum 314
morderi corde 583
mordicus tenere 438
more Carico 13
more galli domi pugnacis 690
more maiorum 864
mores amici noueris, non oderis 35
mores hominũ regioni respondent
mores Massilienses 810 (498
moriendum priùs quàm, &c. 268
morsimi versus quis descripserit?
morsus aspidis 407 (640
mors omnibus communis 394
mors optima rapit, deterrima remortem tueri 538 (linquit 340
mortalis Deus 678
mortuus iacet pedens 504
mortuus per somnũ, vacabis curis 101
mortuus rursus eris id, quod prius 801
mortuo leoni & lepores insultãt 481
mortuo mederi 250
mortuo verba facit 236
mortuum flagellas 236
mortuum vnguento perungis 12
mortui non mordent 404
mortuis non conuitiandum 405
mortuos videns 101
moscus canens Bœoticum 212
mosis tabulæ 584
mouebo talum à sacra linea 178
mouere Camarinam 365
mox sciemus melius vate 174
mucosis naribus 317
mulctatores reip. pestis 658
mulgens hircos sanguinẽ ducit 639
mulgere hircum 11
mugilis vitam degere 609
muli 839
mulum de asino pingere 767
muli Mariani 271
muli vitam agere 575 (535
mulier imperator, & mulier miles
mulier pudica, ne sola sit vsquã 192
mulieris animus 256
mulieris oculus 192
mulieris podex 210
mulieri ne credas, ne mortuæ quidẽ
mulierem ornat silentium 517 (192
mulierum accipitres 586
mulierum exitia 192
mulieres scenicæ 781 (didit 161
multitudo imperatorũ Cariam pet-
multum nauigauit aquæ 757
multam syluam gestas 194
multi, boníque 397
multi discipuli præstantiores magimulti Manni Ariciæ 397 (stris 169
multi, qui boues stimulent, pauci aratores 500

multi sacerdotes,& pauci sacerdotes 738
multi te oderint, si teipsum laudas 442
multi tyrsygeri,pauci Bacchi 500
multæ manus onus leuius reddunt 88
multæ regum aures atque oculi 122
multæ rotæ voluentur 198
multa cadunt inter calicem supremáque labra 252
multa docet fames 421
multa in bellis inania 234
multa in medio 199
multa noris oportet, quibus Deum fallas 262. 618
multa nouit vulpes, verùm echinus vnum magnum 260
multa Syrorum olera 107
multorum aliorum instar 683
multorum festorum Iouis glandes comedit 462
multas amicitias silentium diremit 39
multis brachiis æqualis 572
multis ictibus deiicitur quercus 63
multis parasanguis præcurrere 166
mundi oculus 885
munus exiguum, sed opportunum 532
munus leuidense 111
munerum animus optimus 388
munerum corruptela 385
muneribus res agitur 383
muneribus vel Dij capiuntur 382
muræna 566
murgiso 786
murus ahenæus 113
murus Semiramidis 579
muris in morem 419
musarum aues 180. 210
musarum fauus 582
musas hortari vt canant 704
musicus apparatus 570
musicam docet amor 44
mus albus 264
mus in pera,&c. 856
mus non ingrediens antrum curbitam ferebat 18
mus non vni fidit 36
mus non vni fidit antro 481
mus picem gustans 487
muris circumcurrentibus 411
muris interitus 515
murem pro leone ostendit 205
mures migrauerunt 706
musca est 707. 874
muscæ 418
muscas depellere 248
muscum demetere 187
mustelæ seuum 449
mustelam habet 276
mutabilior Metra Erisichthonis 251
mutare vestem 326
mutus Hipparchion 519
mutus magis quàm scapha 519
muta persona 518
muti citius loquentur 517
muti magistri 519
mutu defensatio 97
mutua defensio tutissima 97
mutuum sumpsisti 823
mutuum sumpsit 875
my sortitus es 280
Myconius caluus 194
Myconiorum more 418
μικτηρίζειν 681
Mylus omnia audiens 121
Myosobæ 23
myricæ citiùs poma ferent 752
μύρμηξ ἢ κάμηλος 903
μυρσυρίχοι 801
myrteam coronam ambis 138
μυσάλμης aut μυσίλμης 658
μυσικαρρί 202
Mysorum ac Phrygum termini discreti sunt 133
Mysorum more inclama 621
Mysorum postremus 114
Mysorum præda 537
Mysorum vltimus nauigat 528
mysteria eleusinia profanos celan(da 614
μύτης 346

N

NAæra & Charmione 38
Naca 909
ναμιστορβίειν 506
nam iam illi non sunt, at qui sunt, Nani 421 (mali 290
narcissi opes 782
naribus trahere 298
nasus 319
naso suspendere 127
naturam expellas furca, tamen vsque recurret 283
nauei non facio, nauci facio 104
nauigare cum felicibus 676
nauigare per mare 831
nauiges in Massiliam 682
nauiges Troezenem 194
nauiget Anticyras 296
nauis annosa haudquaquam nauigabit per mare 386
nauis aut galerus 48
nauis scopulum deprecatur 615
nauem rectam semper 635
naues onustæ conuitiis 407
nauibus atque quadrigis 182
nauphracton tueri 52
nauiclidis solitudo nec ver, nec amicos habet 581
nauson Neuerati 496
Naxia cos 687
ne aceti quidem satis 833
ne à chytropode cibum nondum sacrificatum rapias 469
ne ad Adonia quidem 643
ne ad aures quidem scalpendas otium est 412
ne Æsopum quidem triuisti 219
ne allia comedas & fabas 477
ne allij quidem caput 106
ne altero quidem pede 63
ne Apollo quidem intelligat 403
ne bæon pisces molestus sit 624
ne bestiæ quidem ferre possent 379
ne bolos quidem relictus 310
nebrida fert 818
nebulæ in pariete 108
nebulas diuerberare 236
nec animans, nec inanime 415
nec apud homines, nec in mari 400
nec aures habeo, nec tango 13
ne capra contra leonem 172
nec caput, nec pedes 435
ne crepitu quidem digiti dignũ 102
nec currimus, nec remigamus 435
nec Deus, nec homo 690
nec dignus, qui me intueatur 168
nec Dij sinerint 814
nec eruditum pluuerem attigit 811
nec elephantes ebiberunt 69
necessariam fortunam terit 605
necessarium malum 45
necessitas linealis 604
necessitas magistra 391
necessitas molesta 394
necessitas rationum iuuentrix 649
necessitatem edere 652
ne cicadam quidem inumbret 584
ne cinerem vitans in prunas incidas 366
nec mulieri, nec gremio eredendum 192. 813
nec obolum habet vnde restim emat 419
nec omnia, nec passim, nec ab omnibus 467
ne contra bouem opta 560
ne corticem quidem dederit 623
nec sibi, nec aliis vtilis 218
nectar spirat 646
nectaris flos 329
ne cuiuis dexteram ieceris 36
nec vno dignus 104
nec vola nec vestigium extat 655
ne currente rota funis eat retro 869
ne decima quidem Syracusanorũ pars 157
ne de lite pronunties 85
ne depugnes in alieno negotio 33
ne Dii quidem à morte liberãt 393
ne execestides quidem viam inuenerit 434
ne festuca quidem 106
ne genu quidem flexo 63
ne gladium tollas mulier 86
negleba agri illi relicta ad locum sepulturæ 793
neglectis vrenda filix innascitur agris 219
negotium ex otio 445
negotium non aptum 386
ne gry quidem 519
ne gustaris quibus nigra est cauda 117
ne guttam quidem 105
ne Hercules quidem aduersus duos 85
ne hilum 789

ne hoc quidem malè 766
ne ignifer quidem reliquus est fa-ctus 310
ne incaleceatus in montes 530
ne in melamprygum incidas 149
ne in neruum erumpat 149
ne in pelle quidem 420
ne inter apia quidem sunt 6
ne interula quidē arcani cōscia 750
ne intra vestibulum quidem 440
ne in viginti quidē esse potest 600
ne Iupiter quidē omnibus placet 50
ne ligula quidem dignus 102
ne magna loquaris 439
ne maiot thylaco accessio 21
ne malorum memineris 401
ne meas vites lædite 710
ne Mercurius ipse quidem cum Musis sanarit 761
ne Mercurio quidem credere 131
ne mihi vacuam abstergas 372
ne mihi Suffenus essem 56
neminem in os vltúmque respicit 786
nemini fidas, nisi cū quo modium salis absumpseris 131
nemo bene imperat, nisi qui paruerit imperio 161
nemo benemerito bouem immolauit præter Pyrrhiam 285
nemo vnquam benefactori bouem immolauit præter Pariam 738
nemo cogendus amicus 394
nemo cogendus officij causſa 392
nemo comatus, qui non præciditur 629
nemo lædítur nisi à seipso 364
nemo malus hoc sciet 130
nemo mortalium omnibus horis sapit 201
nemo non insequitur 523
nemo politam lanam defert in fullonis officinam 912
ne moue festucam 60
ne moueto lineam 321
nemo quenquam ire prohibet publica via 322
ne musca quidem 506
ne my quidem facere audet 536
ne nimium callidum hoc sit modò 184 t
ne nomen quidem 123
ne nummus quidem plumbeus 106
neoclide furacior 615
neoptolemi vindicta 352
ne patris quidem nomē dicere possit 395
ne per somnium quidem 205
nephalia ligna 512
nephalium sacrum 51
nephasti dies 280
ne pictum quidem vidit 221
nepos 814
ne præceps fueris ad iurandum 529
ne propera, nondum igné calcas 599
neptuni filius 908
neptuni seu maris filij 812
ne pudeat artem 466
ne puero gladium 150. & 155
ne punctum quidem 134
ne quære mollia, ne tibi contingāt dura 206
nequam locus 772
neque cæcum ducem, neque amentem consultorem 81
neque cælum, neque terrā attingit 30
neque compluitur, neque sole aduritur 217
neque cum malis, neque sine malis 45
neque defraudat, neque marginem excedit 643
neque enim ignari sumus 355
neque Lydorum carycas 377
neque mel, neque apes 270
neque natare, neque litteras 217
neque nulli sis amicus, neque multis 36
neque pessimus, neque primus 377
neque Phasis mala eluat 608
neque remi, neque venti 707
neque Stesichori tria nosti 908
neque terræ motus timet, neque fluctus 66
ne quid moueare verborum strepitu 65
ne quid nimis 377
ne quid suo suat capiti 358
nequidquā sapit qui sibi nō sapit 456
ne quis vnquam megarensibus 293
ne ramenta quidem 106
neronianas thermas refrigerat 583
nerui & artus sapientiæ sunt, non temerè credere 704
neruos frangere 623
ne salem quidem dederit 654
ne Sannione domi relicto 708
nescio quid crocites 904
nescis quid serus vesper vehat 252
nescit aranea sobolē vt erudiat 576
nescit capitis & inguinis discrimē 294
nescit quid sit inter dextram, & sinistram suam 724
nescit seipsum 754
nesciat manus dextra, quid faciat sinistra 724
ne si ad Iouis quidē aulā 326 & 481
ne si bos quidem vocem edat 541
ne sis patruus mihi 327
ne sol quidem sciet 644
ne spectes, cui gratificeris, sed cui ingratum facias 741
ne spina quidē vulnerabit bonos 558
ne stilla quidem 542
nestorea senecta 338
ne suadela quidem persuaserit 565
ne supra pedem calceus 378
ne sutor vltra crepidam 57
nestorea eloquentia 180
ne temerè Abydum 149
ne tempestas quidem nocere possit 422
ne terra quidem iuuit 106
ne teruncium quidē insumpsit 104
ne tria quidem Stesichori nosti 217
ne verba pro farina 250
ne vestigium quidem 175
ne via quidem eadem cum illo vult ingredi 414
ne vicini quidem sentiunt 670
ne vidit quidem oleum 220
ne vities musicam 376
ne vmbram quidem eius nouit 106
ne vni naui facultates 148
ne vnquam viri senis 309
νίκη δ' ἐπαμείσεται ἄνδρας 890
niger 681
niger est 843
nihil ab elephante differs 291
nihil ad Bacchum 30. & 152
nihil ad fides 30. 152
nihil ad ius 774
nihil ad medicorū arrogantiā 607
nihil ad Parmenonis suem 167
nihil ad Persum 670 & 907
nihil ad rem 31
nihil ad versum 29. & 152
nihil agere 240. 817
nihil aliæ ciuitates ad crotonē 168
nihil amplius est 645
nihil cape, serua bene 909
nihil cogitat planè boni vir arrigēs
nihil cum amaricino sui 152 (653
nihil cunctandum 587
nihilde sperandum, & nulli rei fidendum 766
nihil de vitello 510
nihil differs ab Elephante 906
nihil differs à Chærephonte 291
nihil dulcius quàm omnia scire 121
nihil ex agro dicis 180. & 906
nihil graculo cum fidibus 151
nihil graue passus es, nisi tibi vindicas 179
nihil homini amico est opportuno amicius 533
nihil hydropico siccius 608
nihil inanius quàm multa scire 121
nihil minùs expedit, quàm agrum optimè colere 376
nihil ne canē, vel catū reliquit 741
nihil nisi potantes 700
nihil potest nec addi, nec adimi 430
nihil profuerit bulbus 86
nihil recusandū quod donatur 388
nihil sacri es 106
nihil sanum 107
nihil simile 166
nihili cocio est 117
nihili est, aut nihil curæ est 680
nil intra est oltam, nil extra est in nuce dicij 11
niobes archetypum 572
niobes mala 280
ni parer esses 113
ni purges & molas, non comedes
nisi crura fracta fuerint 438 (269
nisi siqua vidit auis 410

nitedula ex vepribus 669
niuis ritu 820
niue candidius 607
nocte luci dius, interdiu inutilis 11
noctes atque dies patet atri ianua ditis 799
noctéſque diéſque 62
nocti æquare diem 678
noctua volat 76
noctuæ Laurioticæ 158
noctuinum ouum 473
noctu vrgenda conſilia 799
nocuit & nocebit 147
nodus Gordius 703
nodus ineſt 819
nodum in ſcirpo quæris 122
nodum ſoluere 427
nodorum vincula texentes 665
nolens volens 46
noli reſpicere poſt tergum 730
noli temerè de Hippolyto mentiri 867
nomine tantum notus 221
non abiicit animum 65
non abſque Theſeo 86
non admodum miſces 115
non altera tantùm manu apprehẽdendus 905
non cedendum malis 66
non certatur de oleaſtro 150
non Chius, ſed Cus 262
non contis, aut ramulis 329
non curat numerum lupus 470
non decet principem ſolidã dormire noctem 508
nondum incuruam ceruicẽ Iupiter habet 600
nondum omnium dierum ſol occidit 708
non enim ſpinæ 452
non è palæſtra 614
non è quouis ligno fit Mercurius 386
non eras in hoc albo 491
non es laudandus, ne in cœna quidem 232
non eſt abbas prudẽtior, quàm qui monachus fuit 741
non eſt beatus eſſe qui ſe neſciat 119
non eſt bonum, quòd non ſit malum, & malum quòd non ſit bonum 741
non eſt cuiuſlibet Corinthum appellere 129
non eſt cuiuſuis, manu lyram pulſare 843
non eſt cuiuſuis rectè condire 605
non eſt curæ Hippoclidi 115
non eſt dithyrambus, ſi bibat aquã 423
non eſt eiuſdem & multa & opportuna dicere 211
non eſt fori tui 741
non eſt meum negotium, multùm valeat 34
non eſt oleum in lecytho 121
non eſt remedium aduerſus ſycophantæ morſum 82
non eſt tam bonus, qui non cæſpitet equus 741
non eſt triticum ſine paleis 741
non filius Achillis 498
non fumus ex fulgore dandus, ſed ex fumo lux 909
non habet cui indormiat 422
non hodie aut heri inſtitutum 756
non iidem ſunt ſcriptura & Lucęus 259
non impetam lingua 405
non incedit per ignem 538
non ineſt illi dentale 299
non interpellandus famelicus 181
non liberat podagra calceus 367
non licet in bello bis peccare 315
non luctu, ſed remedio opus in malis 32
nõ magis parcemus, quàm lupis 120
non magis quàm canem 105.414
non miſſura cutem, niſi plena cruoris hirudo 523
non mouenda moues 548
non nauigas noctu 141
non nauigamus ad Hippolaitas 455
non noſtrũ onus, bos clitellas? 386
non nouit natos 221
non odi 773
non omnis fert omnia tellus 29
non omnis Martinus ſanctus 744
non omnes, qui habent citharam ſunt citharœdi 500
non omnia eueniunt quæ in animo ſtatueris 208
non omnia per bouẽ obtinebis 620
non omnia poſſumus omnes 28.172
non omnium eſt olere moſcũ 741
non omnibus contingit 130
non omnibus dormio 504
non omnino temerè eſt, quod vulgò dictitant 447
non oportet hoſpitẽ ſemper hoſpitem eſſe 461
non perſuadebis, ne ſi perſuaſeris quidem 132
non plaga ſed contumelia concitauit 775
non pluet 462
non pluris quàm ſimias 117
non poſſum non dicere 335
non potes Tethidem ſimul & Galateam amare 36
non probantis 123
nõ prodeſt ratio, vbi vis ſperat 741
nõ propter pediſcũ lyra diſſidiũ 587
non putaui 783
non quacunque manu 570
non quantũ luſciniæ dormiunt 142
non quiduis contiget, quod optaris 560
nõ reſpõdet opinioni calculus 817
non rudit onager, cùm herbam habet 728
non ſemper erit æſtas 409
non ſemper Saturnalia 694
non ſine diis 688
non, ſis te ruperis 717
non ſoli Atridæ vxores amãt 864
non ſtatim finis apparet 187
non ſtatim decernendum 524
non ſtatuat leæna in machæra 404
noſtrę farinæ 491
non ſum ex iſtis heroibus 491
non ſunt amici, amici qui degunt procul 39
non ſuſcipiẽdũ negotiũ temerè 529
non ſus quiuis hoc ſciet 682
non tam aqua ſimilis aquæ. Non tã lac lacti ſimile 493
non verbis, at facto opus eſt 584
non videmus manticæ quod in tergo eſt 438
non vna manu capere 141
non vna vehit nauis 381
non vt prior lædam, ſed vt iniuriã retaliem 323
non vulgari ancora nititur 485
noricus enſis 909
noſce teipſum 375
noſce tempus 532
noſtris ipſorum alis capimur 362
noſtro marte 87
nota res mala, optima 356
notare vngui 122
notum lippis ac tonſoribus 436
nouacula in cotem 273
nouem muſis celatum opus 880
noui Simonẽ. & Simõ me 229. 496
nouit hæc Pylæa & Tittygias 472
nouit mala & bona 318
nouit quid album, quid nigrũ 318
nouit vias, quibus effugit Eucrates 261
νοις ἰσχ. νὴ νοις ἀκούεις τ' ἄλλα δὲ πόφυκα τυφλά 800
nouus homo 823
nouus iſte Palæphatus 659
noua hirundo 227
noua lux effulſit 819
nouum cribrum nouo paxillo pendeat 499
nouos parãs micos, ne obliniſcere veterum 35
nox caput ſequitur 854 (575
nox gubernatorẽ prudentem terret
nox humida 81
nubem ſubmouere 617
nube pati 791
nuces relinquere 389
nucleum amiſi, reliquit pignori putamina 207
nudato Petro Paulum regere 805
nudus nec à cẽtũ viris ſpoliatur 249
nudus tanquam ex matre 420
nudum ſpoliare veſtibus 836
nudo capite 233
nudo mandas excubias 15
nudo veſtimenta detrahere 14
nudæ gratiæ 42 (711
nudis pedibus ſacrificato, adorato
nudior leberide 420
nudior paxillo 420

nugæ theatri 399
nugarum institores 573
nugas agere 245
nullus aleator sapientior te 707
nullus delectus 318
nullus dies omnino malus 124
nullus emptor difficilis bonum emit obsonium 508
nullus equus tan est effœtus, tãque exhausto corpore, quin mense maio hinnitum edat 808
nullus malus magnus piscis 444
nullus sum 128
nulla candidorũ virorũ vtilitas 537
nullius coloris 220
nullius indigens Deus 159
nullam corporis partem habet otiosam, ne eam quidem qua vocem promit 467
nullam hodie lineam duxi 219
nullum animal, quod animal 506
nullum cum victis certamen & æthere cassis 810
nullum otium feruis 412
nullo scopo iaculari 252
num capti potuêre capi? 692
numerus 112
numero dicis 79
numeris Platonicis obscurius 403
num fratri bene est? 629
nummus plumbeus 680
nummum quærit pestilentia, duos illi da & ducat sese 757
nummo addicere 105
numo addicere 861
nunc aduenit datidis cantilena 70
nunc Auster cœpit surgere 905
nunc bene nauigaui 355
nunc contingat seruari 145
nunc dii beati 556
nunc in regionem veni 21
nunc ipsa floret Musa 180
nunc ipsa viuit sapientia 180
nuncium remittere 774
nunc leguminum messis 531
nunc meæ in arctum coguntur copiæ 118. 434
nunc pluit, & claro nunc Iuppiter æthere fulget 198
nunc tuum ferrum in igni est 409
nundinis dissolutis nõ est negotiationis commercium 739
nunquam efficies, vt rectè ingrediantur canere 224
nunquam enim meos boues abegerunt, nec equos 323
nunquam ex malo patre bonus filius 416
nunquam Hecale fies 715
nunquam lagenam crateri impone 738
nũquid & Saul inter Prophetas? 153
nunquid fœderabitur ferrum ferro ab Aquilone, & æs? 900
nutricis pallium 698
nutricum more malè 471
nutu atque renutu 443
nux, asinus, mulier verbere opus habent 741

O

Obediẽtia felicitatis mater 282. 404
ὀβελίζειν 681
obiicere canibus agnos 148
obliquus cursus 263
obliuionis campus 401
obolum reperit Parnœtes 690
obolum super Deos euehunt 586
obolo dignus 105
obsequium amicos, veritas odium parit 335
obspat aquam 825
obsonare pollucibiliter ibid.
obtestatio veterum meritorũ 689
ob textoris erratum 557
obtorto collo trahi 475
obtrudere palpum 227
obturbas frustrà velut vnda 246
obuiis vlnis 332
occasione duntaxat opus improbitati, vel malitiæ 283
occidit ei Sol, cùm adhuc esset dies 900 (874
occisa sus sæpe plus multo sapit
occasionis ala 515
occultæ musices nullus respectus
oculi funem torquet 690 (410
octapedes 158
octipedem excitas 363
oculatæ manus 132

oculus Dei fortissimus 877
oculus dexter mihi salit 75
oculum excludere 547
oculi dolent 797
oculis carius 816
oculis clausis agere vel perstringere 764
oculis ferre in sinu, in capite 41
oculis limis & taurinè tueri 829
oculis magis habenda fides, quàm auribus 191
ocyma cantare 886
ocyor accipitre 183
oderint, dum metuant 413
odi & amo 773
odi memorem compotorem 402
odi puerulos præcoci sapientia 187
odi cane peius & angue 413
odium agreste 412
odium nouercale 413
odium vatinianum ibid.
o domus antiqua quàm dispari domino dominaris 124
odorari 436
œdipi imprecatio 173
œnoë charadram 365
œstro percitus 328
œtæus genius 553
o factum bene 816
officere luminibus 164
officium humilius 386
officium ne collocaris in inuitũ 394
effula contentus 608
ogygia mala 277
οἰκοδομεῖν τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν
οἰκούρια 684 οἰκουρεῖν 163 (901
οἶκοθεν οἶκαδε 674
εἰ δ' οἵ μοι, πρίποδες συναχήσονται ἐχετ'-ἀπόλλων 897
οἰόλυκος 148
oleum camino addere 353
oleum & operam perdidi 240
oleum & salem oportet emere 532
oleum in auricula ferre 440
oleum in ore gestat 739
oleum vendere 440
oleo fraudare lucernas 850
oleo incendium restinguere 353
oleo nitidius 209
oleo tranquillior 368
oleribus verba facere 801
olet lucernam 141
olim Pelasgi, Danaidæ posteà 630
oliuam ne comedas 203
olla lenticulam attigit 450
ollæ amicitia 42
ollæ vestigium in cinere turbato 402
ollam alere 372
ollam exornas 690
ollaris deus 111
ollas lappire 80
ollas ostentare 241
olus vendere 504
ὀλοὰς μενίας 892
ὀλοόφρονες 677
ominabitur aliquis te conspecto 193
omissa hypera, pedem insequeris 31
omissis fontibus cõsectari riuulos 10
omissis nugis rem experiamur 22
omitte vatem 311
omnis herus seruo monosyllabus 120
omnis virtus est mediocritas 762
omne acutum abs te dimoue 712
omne æs alienũ cæpe, & mulcta allium 559
omne nimium non bonum 786
omne tulit punctum 50
omnem facultatẽ indutus est 424
omnem iacere aleam 177
omnem lapidem vnctum adorantes 596
omnem mouere lapidem 176
omnem rudentem mouere ibid.
omnem vocem mittere 93
omni certaminis genere 94
omni conatu inuadere 323
omni funem remisso 759
omni pede standum 94
omni telorũ genere oppugnare 93
omni voce 679
omnes attrahẽs, vt magnes lapis 358
omnes laqueos effugere 131. 163
omnes sibi meli' esse malũt, quàm alteri 457
omnia bonos viros decent 688
omnia chnaumata 519
omnia esculenta obsessis 293
omnia ex sententia cedunt 71

omnia idem puluis 496
omnia iudicia absolutoria 774
omnia octo 429. 908
omnia omnibus annuit 813
omnia præclara dicis 127
omnia præter animam 422
omnia secunda saltat senex 445
omnia similia 494
omnia sub vnam myconum 496
omnia venalia habet 844
omnium calculis 50
omnium horarum homo 490
omnium quos sol videt 120. 416
omnium rerum vicissitudo est 198
omnibus anteuertēda vitæ cura 138
omnibus armis præsidiisque destitutus 129
omnibus iudicibus vincit 644
omnibus malis punicis inest granū putre 694
omnibus modis nocens 695
omnibus neruis 93
omnibus vestigiis inquirere 100
omnibus vnguiculis 438
ἐμόσε βαδίζειν 796
omphacinus 636
onager 733
ἀνεφπολεῖ 911
onerat aliquam Zamiam 651
onobatis 231
onus Atho grauius sustinere 822
onus nauis 379
operarij 226
opera Sylosontis ampla regio 119
operi incipienti fauendum 287
ὑπνῶσιν πολέμοιο γαφύρας 889
oportet agrū imbecilliorē esse 379
oportet omnibus corydalis 290
oportet remū ducere, qui didicit 528
oportet testudinis carnes, aut edere, aut non edere 47
oppedere, & oppedere contra tonitrua 117
ὀψιμαθής 776
optat ephippia bos piger, optat arare caballus 313
optat vicino vt habeat, magis autē optimus 812 collæ 458
optima quidem aqua 165
optimum aliena insania frui 488
optimum condimētum fames 330
optimum non nasci 550 (270
optimū obsonium labor senectuti
optima citissimè pereunt 770
opulentum spirat 570
opus ad opus 453
opus aranex 910 (ta 679
opus est zephyris, & hirūdine mulo
oracula loqui 337
orba Tigride peior 888
orci galea 71
orcini, seu Charonitæ 788
ordinem deserere 543
orestis insaniam insanire 661
orestis somnium 659
orestis somnium narrare 761
oresti pallium texere 249
origanum tueri 538
orimalides cum Acylis ne contule ris 835
ornamentum in luto, dignitas in indigno 752
ornatus ex tuis virtutibus 551
orphica vita 320
oscè loqui 234. 819
oscitante vno, deinde oscitat & alter 117
osculana pugna 201
os duodecim salientium 580
os inest orationi 338
os infræne 212
ossa atque cutis 815
os sublinere 227
ostiatim 425
ostium obdite prohani 411
ostrei in morem hæret 437
ὡς τύπτω dicere 842
otia dant vitia 840
otiosus esto 482
ὀτρύσας καὶ ἰάσπιν 786
otus & othus 604
ouem lupo commisisti 148
ouium motes 293
ouium nullus vsus ibid.
ouum adglutinas 239
ouum ouo simile 493
ouo nudior aut glabrior 637
ouo prognatus eodem 494
oua aspidum ruperunt 899

οὐκ αὖδ᾽ Ἰησοῦ 822
οὐκ οἶδ᾽ ὁ κερδίζεις 904
οὐκ ὄναρ ἀλλὰ ὕπαρ 565

p

PAcem orare manu, præfigere puppibus arma 898
παχυμερίσεσθαι 777
pactoli opes 156
Paganus 830
Palæphatia papyrus 722
πάλωσμα 796
palamedeum inuentum 578
palea 800
παλιβότεια 693
palinodiam canere 388
pallium breue vtrunque operire non potest 728
pallenicum tueri 591
palmam ferre 544
palmarium facinus 54
palpari in tenebris 81
paludem & salinas emere oportet
palumbem pro columba 251 (852
pamphili furtum 470
panacea, παναχεία 906
panagæa Diana 155
pandelerias sententias 59
panegyrica 719
panicus casus 234
panidis suffragium 316
panis filiorum non obiiciendus canibus 733
panis lapidosus 68
panis prior prora 768
panis sine sale 773
pannus lacer 116
papæ Myxus 439
paphlagones 660
papulas alienas obseruans, ipse ulceribus obsitus 656
Papyri fructus non postulat magnam spicam 89
παρὰ λύδιον ἄμμα θεῖναι 804
παρακαφυκτωρεῖν 647
Pardalis exuuium induere 619
pardus maculas non deponit 647
pardi mortem adsimulat 263
paries dealbatus 504
paries inclinatus 732
parieti loqueris 238
parietes amicitiæ custodes 750
par pari 27
par pari referre 416
paria facere ibid.
pari iugo 27
pariter remum ducere 96
parit puella, etiam si malè adsit viro 183
parni scaphula 522
parsimonia summum vectigal 846
parthi quo plus biberint 69
partitio, non præfocatio 469
parturiūt montes, nascetur ridiculus mus 205
paruus semper tuus pullus 44
parua pluuia magnum sedauit ventum 739
paruo emptas carnes 512
paruo pedi magnos circundat calceos 907
paruulus facit vt paruulus 741
paruis parua dant dij 667
pascitur vento 742
pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum 135. 378
patere legem quam ipse tulisti 775
pater flagellis, ego scorpionibus vos cædam 731
patiens pulueris atque solis 779
patris est filius 492
patriæ fumus igni alieno luculentior 442
patrocli occasio 503
patroclo sordidior 510
patroclum sub specie 635
pattæcione calumniosior 83
pauca malè parta, multa bene comparata perdunt 769
pauciloquus, sed eruditus 79
pauper, sed ingeniosus 421
pauperi vitulus est castrum 863
paupertas mors altera 742
paupertas sapientiam sortita est 421
pausone mendicior 423
paxillus infractus est 727
pectide suauior 673
pecunia absque peculio fragilis 89
pecunia neruus 844
pecuniæ vir 158

pecuniæ obediunt omnia 383
pecuniarum cupiditas Spartam capiet, præterea nihil 471
pecuniosus damnari nõ potest 384
pedem conferre 22. 176
pedem nunquam 683
pedem vbi ponat, non habet 420
pedere thus 441
pedetentim 524
pedibus in sententiã discedere 90
pedibus trahere 169
pediculi Platonis 509
pedum visa est via 226
pegaso velocior 133
πεῖπε ὀμφικῶν 817
πηγαὶ ἀὐδῶσι 901
peius Babys tibia canit 272
peliam recoquere 650
pellem caninam rodere 406
pellenæa tunica 287
pelopis talenta 157
penelopes telam texere 240
pennas addere 579
penicillare 306
pennas incidere alicuius 706
pennas nido maiores extendere 56
pensum persoluere 544
πεντάπλοα 374
pentathli similis 867
peplo dignus 868
pepones 303
per annulum trahi possis 909
per antiquum diem 287
perdere naulum 311
perdicis cruta 194
perdicis instar 590
perdicis libido & vafricies 720
perdidisti vinum infusa aqua 68
perdix congregat diuitias sine iudicio 592
per eandem lineam serram reciprocare 759
perendinum ventũ prædiscere 462
per ensem currere 911
per fideicommissa quædam 663
per fluuium traducere 67
pergæa Diana 572
pergama tristia non incolit 620
per genium alicuius deierare 884
pergræcari 343
per harma aliquid facere 399
per hastæ cuspidem currere 150
περιαυτολόγοι 799
peribis si non feceris 435
periculosum est canem intestina gustasse 226
periculum proræ scelis 146
perierunt bona 128
per ignem incedis 147
periit sus 240
peristromata Campanica 54
περίτεμμα 371
per lineam eandem serram reciprocare 610
per manus trahere 201
per medium anulum traharis oportet 276
per nebulam, caliginem videre, audire 794
per nebulam, per caliginem, per somnium 267
per parietem loqui 13
perplexus 434
perplexus, animique cõsternati ib.
pérque enses, pérque ignem oportet erumpere 150
persæpe sacra haud sacrificata deuorat 469
per satyram 268
personam mauult, quàm faciẽ 690
personam non faciem gerit 759
per tenebras quæ apud quercũ 279
pertinax contentio 27
per transennam inspicere 267
petis tanquam Cæsaris candidatus 699
phæacum more viuere 663
phagones 787
φαγεσφοβωτεῖν 684
phalaridis imperium 120
phallus Deo 533
phaniæ tanua 54
phani ostium 267
pharus 768
phaselitarum sacrificium 512
phicidissare 304
phidias amat pacem 602
philænidis commentarij 583
philauti 442
philippide tenuius 510

philoso-

philosophari 551
philosophare cœlum intuens 878
philotesius crater 38
philoxeni codicillus 649
phocensium desperatio 739. 173
phocensium execratio 173
phoci conuiuium 361
phœnicis instar reuiuiscere 626
phœnice viuacior 339
phœnice rarior 473
phœnicum pacta 257
phœnicium mendacium 575
φοινικίζειν 811
phormionis thori 203
phrynichi lucta 250
phrynondas alter 229
phryx non minùs quàm Spintarus 576
phryx plagis emendatur 297
physcone impurior 564
pica certat cum luscinia 166
pica cum luscinia certat 8
pica Sinerem imitans 612. 752
pigris semper festum 805
pilus in medio 133
pili non facio 104
pilos pro lana 251
pinguis venter non gignit sensum tenuem 444
pingui mensura 333
Pingui Minerua 49
Pinguior Lecytho 294
Pinus in morem 128. 310
piræus non fert vasa inania 346
pisandri galea & supercilium 640
piscator ictus sapiet 175. 487
piscatur in aqua turbida 740
piscis eget sale 20
piscis nequam est, nisi recens 286
piscis primùm à capite fœtet 417
piscis repositus 286
piscem natare doces 15
pisces magni paruulos comedũt 783
piscium vita 669
pistillum exornatum 673
pistillo caluior 194
pistillo nudior 421
pitana sum 201
pistillo retusius 297
πιθηκίζειν 696
pituitam à naribus allio & cepe detergere 761
placiadæ 552
placidè bos 524
planus semel erura fregit 734
platano assimilis 715
πλάτης ὁδὸν τρέπον 789
plaustrum perculit 814
plaustra conuitiis onusta 407
plena manu 332 454
plenilunio fiet 399
pleno gradu 143
pleno modio 333
πλήρης ὁ φιλοτησία 866
plerunq; manus, ipsa re præstat 778
plumbeo iugulare gladio 109
plura sunt negocia, quàm vocabula 777
plures adorant Solem orientem, quàm occidentem 42
plures occidit gula quàm gladius 742
plures triobolos, paucos est cernere vates 500
pluris est oculatus testis vnus, quàm auriti decem 132
plurium calculus vincit 85
plus aloës, quàm mellis habet 45
plus apud Campanos vnguenti, quàm apud cæteros olei fit 165
plus dat, qui tempore dat 777
plus oculis suis 597
plus verrere quàm serere 754
Plutus ἄζυλος 410
Plutus mortuus 610
poculo imparato, amouet obicem dolio 750
podex lotionem vincit 283. 367
poëtarum pleias 903
poëtica mella 180
poggianæ fabulæ 903
πολεμεῖν χρόνῳ 796
pollicẽtis se promissa re præstiturũ polycleti norma 627 (190
polycrates matrem pascit 25
polydamas primus obiicit probrũ
polypus, scopulo affixus 618 (611
polypi caput 45
polypi mentem obtine 255
polypi mentem obtinet 490

polypi 471
pomarius Hercules 111
πομπεύειν 677
πομπικὸς 793
pomum Atalantæ sequi 859
ponere supercilium 51
pons à tergo abruptus est 748
pontificalis cœna 343
porcellus Acarnanius 264
porcus Troianus 345
porcum immola 297
porrectis pedibus dormire 483
porrigis tãquam elephanto stipem porrigere manus 89 (860
porro à Ioue atque à fulmine 485
post acerba prudentior 487
post bellum auxilium 489
post causam vulneratam remediũ quærere 859
post festum venisti 526
post folia cadunt arbores 145
post Lesbium cantorem 168
post marathonem pugna 354
post principia 485
post rem deuoratam ratio 17.4885
posteriores prioribus potiores 77
posterioribus melioribus 479
postes transcendere 597
postica sanna 127
postico discedere 503
postremi 814
potes tacere 624
potiora tributorum negotia 909
præ formicis exilis 585
præ Nili cataractis 641
præbere viros 197
prædiues 158
præsens absens 64
præsentem fortunam boni consule 459
præsentem mulge, quid fugientem insequeris? 460
præsente quercu ligna quiuis colligit 660
præsentia atque viua 798
præmansum in os inserere 49
præmatura mors 486
præmouere venatum 187
præposterè 10
præstat aliquãdo, quàm nunquã 742
præstat canẽ irritare, quàm anum 486
præstat habere acerbos 24
præstat inuidiosum esse 314
præstat possidere, quàm persequi 775
præstat vineç vlmũ esse, quàm hederæ 775
præstat vni malo obnoxium esse quàm duobus 354
præter plorare nihil relictum 794
præter Sibyllam nemo leget 130
prætextata narratio 604
præuertit ancoræ iactum Deus 207
preces armatæ 443
premenda occasio 408
premere pollicem 49
priamisare 612
prienensis iustita 321
primoribus labiis degustare 269
primus, medius, nouissimus 756
primus, secundus, tertius ibid.
primum cunabulum 582
primum quodque verissimum est 840
primo crede mulieris consilio: secundo noli 743
primo gradu 777
prima facie 99
prima fronte ib.
primi cucumeres optimi, postremæ cucurbitæ 906
primas iactare hastas 10
primas lineas ducere 709
primas tenere 139
primùm Ægina pueros optimos alit 288
primùm apes abigendæ 481
primùm Mars in filiis laudatus est 288
primùm rectè valere, proxima forma, tertio loco diuitiæ 77
princeps indiligens 266
principatus Scyrius 114
principum fauor necessarius 415
principium dimidium totius 4
principes inter se noti 398
principium, medium, & finis 540
prior occupauit 687
prisca mânus 666
pri-

priscis credendum 188
priùs antidotum, quàm venenũ 14
priùs cauum à conuexo disiunxeris 860
priùs duo echini amicitiam ineant 222
priùs locusta bouem pariet ibid.
priùs ouem lupus ducat vxorẽ ib.
Priùs quàm assa sit farina 13
Prius quàm gallus iterum cecinerit 184
priusquã ignitus lapis enatarit 605
priusquam in medulla obriguerit 585
priùs quàm mactaris, excorias 14
priusquam pinsueris farinam subigis 600
priùs quàm sortiaris, communia deuoras 472. 548
priùs testudo leporem præteruerterit 222
priùs vnda cum flamma redibit in gratiam 709
pro amphora vrceus 869
pro aris & focis 758
proba est materia, si probum adhibeas artificem 271
pro beneficentia Agamemnonem vlti sunt Achiui 285
pro bonis glomi 215
pro bonis & glomi 426
pro cæco exoculatus est 354
proci Penelopes 718
procridis telum 70
procul ab auribus nuntius veniat 126
procul à pedibus equinis 484
pro delo Calauriam 425
prodico doctior 172
pro dignitate cuiusque 138
pro elegãti medico malus poëta 390
profectus ad Apaturia, rediit Maio 526
profundum sulcum 337
pro incerta spe præmia certa 783
Proletarius scriptor 754
prolixius Iliade 210
pro malo cane suem reposcis 251
pro mea virili 94
promeri canes 553
Prometheus, Epimetheus 843
promus magis, quàm condus 334
pronomi barba 194
proœmium & exordium rei 602
pro pede xenium 624
prope est 792
Pro perca scorpium 250.285
προπίτνος μὰ ὄμνυε 861
propria vineta cædere 84
proprij nominis obliuiscì 401
Pro quartana non pulsatur campana 742
prora & puppis 3
prorsus ignotus 690
prosopium habet, non prosopõ 718
proteo mutabilior 255
proteruia ignominiã præcedit 586
proteruiam fecit 453
protinus apparet, quæ plantæ frugi ferè futuræ 101
πρῶτον οἰκῆον, ὁρμητήν 781
pro virgine, cerua 627
prouocat & vincitur 835
prouoluitur ad miluios 400
prudens in flammam mitto manũ 360
prudentia cum viribus coniuncta 464
psecas aut ros 49
ψιλόδπυρος δῆ τὰ σά 371
psydra Bacchum 512
psydracia 543
psyricè facta 511
πτερυγίζειν 306
ptolemaica lis 477
πτωχαλάζων 677
πτωχόμουσος 761
publica priuatis potiora 791
pudebat recusare, & non audebant suscipere 464
pudor & metus 465
pudor in oculis 464
puer glaciem 361
pueri senésque 381. 416
puerorum crepundia 583
pugna consilia scindit 585
pugno tenere 483
pugnis & calcibus 314
pulchra apud pueros simia 755
pulchrè dixti 25

pulchrè fallit vulpem 290
pulchrum sepulchri elogio 54
pulchrorum etiam autūnus pulcer est 195
pullus de nido auolat 727
pulmo prius veniſſet 269. 528
pulmonis vitam agere 563
puluere extrito decertat 666
puluerem oculis offundere 81
puluillum conſulere 746
punctum temporis 550
punica fides 259.432
purgatis auribus 63
purior clauo 264
purior ſalillo 623
purus putus 500
puro pretioſus eſt purus 858
purpura iuxta purpuram diiud canda 318
puſillus, quantus Molon 444
puteus ſi hauriatur, melior euadit 603
putre ſalſamentum amat origanum 387
putrem ſilurum quadra habens argentea 8
pygmæum Coloſſo imponere 706
Pygmæi vel Thiodamas cum Hercule 782
pygmæorum acrothinia coloſſo aptare 387
pyrauſtæ gaudes gaudium 360
pyrauſtæ interitus 365
pyri finem facies 740
πῦρ ἐν σκώληξ 837
πυρπαλάμοι 569
pyrrhandri commentum 261
pyrrichen oculis præ ſe ferens 328
πυρριχίζειν 329
pyrrhonia hęſitatio 635
pythiæ Myſi talenta 765.824
python formoſus 23

Q

Quadrantaria Clytæmneſtra 573
quadrante dignum 565
quadra propria 419
quadratus homo 430
quæ apud inferos 540
quæcunque in ſomnio vidētur 560
quæ dantur 460
quæ diuinitus contingunt 97
quæ dolent, moleſtū eſt cōtingere
quæ ex antiqua 279 (368
quæ ignoramus, aſpernamur 805
quæ quis ipſe facit 442 (423
quærēdæ facultates, deinde virtus
quærens obſoniū, veſtē perdidi 206
quærere peregrinum. πλάνος 696
quæ ſemel ancilla, nunquā hera 156
quę ſerò cōtingūt, ſed magnifica 528
quæ ſub alis fiunt 305
quæ ſupra nos, nihil ad nos 33
quæuis terra patria 78
qua in re clarus quiſq; eſt, ad eam properat 763 (ſperdit 708
qualem demens ille chlamidem dixualia loquitur canities 652
qualis hera, talis & canis 626
qualis hera, talis pediſſequa 494
qualis vir talis oratio 101
quàm apes apum ſimiles 493
quam Clinia ex Demetrio 698
quàm curat teſtudo muſcas 104
quàm facilè canis exta edit 670
quàm facilè vulpes pyrū comeſt 451
quàm in Tragœdia Comici 11
quam quiſque nouit artem, in hac ſe exerceat 529
quando id fieri non poteſt 459
quanquā non dixeris, tamen appareret è pelle 101
quanta mus apud Piſam 176
quanta vix cœlo capi poſſint 396
quanto aſinis præſtātiores muli 167
quanto verborum ſtillat auro 603
quantum aquila culicem 614
quantum ex Bacchanalibus 693
quantum habet 158
quantūm non miluus oberret ibid.
quantum pedes poſſunt fug. 707
quantum pedibus potes 185 (709
quantū vbique poſſunt oculi duo?
quantum vel midam ſatiarit 615
quarta luna nati 34
quaſi locū in balneis 709
quaſi locū in balneis occupare 755
quaſi lupus ab armis valeo, clunes infractos gero 850
quaſi mappa miſſa 609
quaſi millus cani 485

quaſi Nauplius Caphareo rediēs 580
quaſi Sutrium eant 250
quaſi theſaurum draco 702. 774
quatuor habens capita 701
quatuor obolis non æſtimo 107
quauis redignus 136
quem Cos non nutrit, illum nec Ægyptus 592
quem fortuna pinxerat 448
quem mater amictum dedit obſeruare 537
queruli amicitia 41
qui amat me, amat & canē meū 742
qui amāt, ipſi ſibi ſomnia fingūt 561
qui arat oliuetum 270
qui barbiton crocoto loquitur 646
qui bene coniiciet, hūc vatem 100
qui bene coniiciet, vatem hunc perhibeto optimum 481
quibus nec ara, neque fides 258
qui canem alit externum 284
qui celocem regere nequit, onerariam petit 658
qui circa ſalem & fabam 39
qui comederit de ouis eorum, morietur, & quod confotum eſt, erumpet in regulum 899
qui continet arcanum 517
qui conturbat omnia 380
quicquid dominatur, vim Dei habent 839
quicquid in linguam venerit 213
quicquid in buccam venerit ibid.
quicquid licet, minùs deſideratur 762
qui cū contemptu vitæ inuadūt 66
quid Achiuos à turre iudicatis? 485
quid ad Mercurium? 30
quid cæco cum ſpeculo? 152
quid cani & balneo? ibid.
quid cothurnus non claua? 643
quid delphino & boui cōmune? 593
quid de puſillis magna pœmia 309
quid diſtent æra lupinis 134
qui domi compluitur 220
quid ad farinas? 30
quid lecytho cum ſtrophi 614
quid niſi victis dolor? 546
quid nō fies, profectus Arbelas? 561
quid opus erat longis canere tibiis? 240
quid primū, aut vltimum? 45
quid ſi cælum ruat? 225
quid ſole relicto venis 611
quid tandē nō efficiant manus 271
quid tibi Apollo cecinit? 400
qui eget, in turba veſcetur 424
qui egēt lucerna oleū infundūt 214
qui feſtinis eſt pedibus, offendit 733
qui honorat, ſeipſum honorat 766
qui inſpuerit in cauernam formicarum 357
qui iure perierunt 311
qui luxurioſus eſt, neceſſe eſt, vt & auarus ſit 846
qui medicè viuit, viuit miſerè 802
qui modus equitum 398
qui multa rapuerit, pauca ſuffragatoribus dederit, ſaluus erit 383
qui multum obfuit 391
qui neſcit orare, aſcendat mare 742
qui nihil litigat, cælebs eſt 193
qui nimiū feſtinat, caldū edit 742
qui nimium properat, ſeriùs abſoluit 186
qui non zelat, non amat 44
qui nocere poteſt, & idē prodeſſe 676
qui obticeſcit 517
qui omni in re, & omni in tempore 232
qui paratus ad reſiſtendum 372
qui per ſe ſufficit 681
qui plura ābit, malè adſtringit 746
quī poſſum ab hoc epulo abeſſe? 331
qui prior læſit 557
qui probus, Athenienſis 171
qui quæ vult, dicit, quæ non vult, audiet 353
qui ſemel ſcutra, nunquam paterfamilias 283
qui ſeſe non habet, Samum habere poſtulat 16
quis Eteobutades, quiſue ſeruus 568
quis iſtic fluuius, quem non recipiat mare? 875
qui ſitiunt, ſilentio bibunt 644
quis parentem laudabit, niſi infelices filij 125
quiſquis is fuerit 133
quiſquis tardè venit ad cœnam 526

qui sunt apud inferos terniones 410
quis vsus cepis putridi 116
qui te conspexerit, augurium capere poterit 857
qui tempus præstolatur, tempus ei deest 742
qui totum vult, totum perdit 742
qui vitat molam, vitat farinam 270
quoad vixero 485
quocunque pedes ferunt 47
quò curris potiùs, quàm ad ephebum? 585
quod adest, boni consule 460
quod alibi diminutum, exæquatur alibi 29
quod aliis vitio vertas, ipse ne feceris 323
quod alius condiuit coquus, aliter condiam 201
quod cani cum balneo commercium? 721
quodcunque in solum venit 5
quod datur 460
quod dedi, datum nollem 488
quod dubites, ne feceris 766
quod factum est, infectum fieri nõ potest 393
quod in corde sobrij, id est in lingua ebrij 336
quod index auro, id aurũ homini 316
quod magas inter organa 644
quod non est opus, asse carũ est 104
quod non posuisti ne tollas 322
quod pulchrum est, placet 847
quod pulcrum, idem amicum 194
quod rectè datum est 332
quod sal carni 650
quod scis, nescis 517
quod volumus sanctum est 438
quod vtile, honestum: quod autem noxium, turpe 467
quò fata trahunt, retrahúntque sequamur 829
quò properas? Num ad ephebum? 172
quorsum opus amicis, si modò faueat Deus? 753
quo semel est imbuta 283
quos non toleret centum Ægyptij 580
quò terrarum raperis? 32
quot fluctus insulæ 763
quot homines tot sententiæ 27
quot ilicis folia 763
quo transgressus 84
quot seruos habemus, totidem habemus hostes 132
quum adsit via, semitam quæris 536
quum adsit vrsus, vestigia quęris ib.
quum aqua fauces strangulet 11
quum cessat Boreas 532
quum cessat Boreas, tunc Auster cœpit surgere 905
quum Delphis sacrificauerit, ipse carnes absumit 385
quum licet fugere, ne quære litem 412
quum mula pepererit 399
quum paruula est, bona videtur spina 288
quum plurimùm laborauerimus, eodem in statu sumus 244
quum vterque concedit alteri 404
quum sis nanus, cede 170

R

Ῥᾳδίαν 787
Radicitus 695
radit vsque ad cutem 474
rana cum locusta 164
rana Gyrina sapientior 292
rana Seriphia 518
ranæ aquam 7
ranarum more bibere 69
ranis vinum præministras 386
rapina cotytis 469
rara auis 473
rarum carum 670
ratio apparet, sed argentum οἴχεται 705
ratio sapienti pro necessitate 766
receptui canere 430
recoctus 790
recoquere 683
rectam ingredi viam 321
rectam instare viam 677
rectis, an inclinatis hastis 708
recto pectore 188
reddidit Harpocratem 519
reficare cicatricem 324. 354
refutantis laudem immodicam 24
reges, visitabis eos virga ferrea 726
regia bucula 904
regia vaccula 136
reglè & regaliter 814
regio quæque suis vtitur legibus 742
regula Polycleti 906
regula rectior 626
reiiciẽtis auctorem formidinis 197
reiicientis culpam 681
relicta hipera pedem consectatur 903
relinque quippiam & Medis 454
rem acu tetigisti 21. 100
rem factam habere 482
rem factam stultus cognouit 175
rem non nouam aggredi 856
rem nouam aggredior 95
ῥήματα ὑποπόκρημνα, ὑποβάμονα 710
remis velisque 94
re opitulandum, non verbis 88
repariazare 258
repente tanquam procella apparuit 767
reperire rimam 163
reperit Deus nocentem 551
reperit patella operculum 659
reprehensio cogitationis 389
rerum reliquit habenas 818
res ad triarios rediit 177
res est in cardine 148
res indicabit 175
rei in foro nostro vertitur 200
res palæstræ & olei 685
res sacra consultor 101
res Cannacæ 286
respublica nihil ad Musicum 32
respublica virum docet 177
rete inflas 642
reti ventos venaris 237
retibus cõfert, nihil tamẽ capit 669
reuoluto mantello 857
rex, aut asinus 177. 686
rex Iupiter omnibus idem 828
rex sum 678
rhadamanteum iudicium 189. 320
rhadamanti iusiurandum 189
rhamnusius 320
rhamnusia Nemesis 554
rheginis timidior 534
rhodij sacrificium 476
rhodiorum oraculum 513
rimosus 800
ῥίψαπτις 534
risus cauponis 740
risus Chius 475
risus Ionicus 345. 475
risus megaricus 475
risus profũdior lacrymas parit 745
risus syncrusius 476
rodere casses 684
Romę quoq; homines moriũtur 708
Romana libertas, Latina libertas
Romanus sedendo vincit 523 (761
Romulus 815
rore pascitur 510
rosam cum anemona confert 164
rosam, quæ prætulit, ne quæras iterum 308
roscius 138. 702
rota plaustri malè vncta stridet 744
rotundæ, quàm quadratæ, mensæ præstat accumbere 749
rubrum aliquid ne suscipias 713
rudem accipere 430
rude donare ibid.
rudens omnis disruptus est 649
rudentes & remos cum armis cõmutauit 390
rudius ac planius 437
ruit cœlo nox 819
ruminare negotium 140
rumor publicus non omnino frustrà est 397
rupta crada 282
ruresstris locusta 616
ruris fons 140
rursum prorsum 686
rus ciuitas 548
rusticanus Oenomaus 587
rusticanum oratorem ne contempseris 113
ruta cæsa 539
ῥυπαρόπυλος 513

S

SAburratus 688
Saccularia opera 803

facer manipulus 67
facer piſcis 291
facram ancoram ſoluere 178
facrum ignem inflare illi nefas 608
facrum ſine fumo 512
facra celeriùs abſoluenda 185
facra hæc non aliter conſtant 533
facra nihil ſunt 513
fæpe etiam eſt holitor valde opportuna locutus 208
faga ſumere, parare, in faga ire 705
fagena ex omni genere piſciũ congregat 724
faguntina fames 422
falacones 697
ſalaminia nauis 183
ſal & menſa 37
ſal patrię pluris faciundus, quàm hoſpitis menſa 765
ſale conſperſi 654
ſale emptum mancipium 110
ſale & aceto 507
ſale nihil vtilius 78
ſale perunctus hic adiuuabitur 344
ſalem & caſeum edere 204
ſalem & fabam 500
ſalem & menſam ne prætereas 39
ſalem lingere 204
ſalem vehens dormis 508
ſalſuginoſa vicinia 367
ſaliares dapes 516
ſalillum anima 550
ſalis onus vnde venerat, illuc abiit 554
ſaliua prima 675
ſaliuam imbibere 283
ſalmoneus alter 563
ſalſitudo non ineſt illi 296
ſalua res eſt ſaltante ſene 908
ſalue æternum, æternúmque vale
ſaluete equorum filiæ 22.384. (830
ſambucam citiùs 224
ſamij literati 491
ſamij mores 84
ſamiorum flores 302
ſamiorum laurea 302
ſanniorum mala metuis 371
ſamium comatum 302
ſamnites 882
ſanguis & anima 597
ſanguis meus 930
ſanguinis plenus 789
ſanguine caret ib.
ſanguine flere 328
ſanæ corporis parti ſcalpellum adhibere 705
ſanior eſt piſce 479
ſanior ricino Sannas 638
ſaperdę videmur, cùm ſimus σαπρόι 575
ſapiens diuinat 460
ſapiens non eget 461
ſapiens ſua bona ſecum fert 72
ſapientem octauus 137
ſapientes ſunt, qui veteri vino vtũtur 703
ſapientes tyranni, ſapientium congreſſu 42
ſapientia in exitu canitur 357
ſapientia vino obumbratur 344
ſapit demorſos vngues 683
ſarabaitæ 779
ſardanapalus 302
ſardi venales 73
ſardonicus riſus 475
ſarmentarij 806
ſarone magis nauticus 328
σάρσανος ναυτικώτερος 904
ſarpedonium littus 91
ſarta tecta 431.481
ſartaginum pernicies 633
ſatietas ferociam parit 157
ſatis quercus 452
ſatius eſt initiis mederi, quàm fini 488
ſatius eſt recurrere, quàm malè curere ibid.
ſatius fugere, quàm malè manere 742
ſaturni hoſtia 819
ſaturni podex 292
ſaturnius oculus 623
ſaturnia vita 616
ſaturniæ lemæ 79.300
ſaturninus 856
ſatyrorum rex 607
Saul inter prophetas 839
ſaxum voluere 246
ſaxum volutũ non obducitur muſco 63
ſcabroſior leberide 59
ſcæua. 597
ſcalpit vno digito 906
ſcaperdam trahere 610
ſcapha lignea 618
ſcarabæus aquilam quærit 552
ſcarabeus citiùs faciet mel 214
ſcarabei vmbræ 109
ſcarabeo citiùs perſuaſeris 356
ſcarabeo nigrior 447
ſcelera non habent conſilium 800
ſceleri nunquam defuit ratio 840
ſchema & gradus 669
ſchœnicolæ 209
σκαμμοχεῖν 241.802
ſcindere glaciem 5
ſcindere penulam 217
ſcintilla etiam exigua in tenebris micat 743
ſcipioni arundineo inniti 208
ſcit quomodo Iupiter duxerit Iunonem 121
σκληρὸν ὕδωρ 796
ſcommata dionyſiaca 597
ſcopæ diſſolutæ
ſcopas diſſoluere 492
ſcopum attingere 100
ſcraptæ 109
ſcrupulum iniicere 538
ſcruta laudat ſcrutarius 577
ſcrutarius & ῥωποπώλης 606
σκυρέα δίκη 813
ſcytha acciſſans aſinum 505
ſcytha malus 61
ſcytharum oratio 59
ſcytharum ſolitudo 505
σκύτει βλέπει 506
ſecũm viuere 375
ſecundis ventis 71
ſecundo æſtu ibid.
ſecurim iniicere 358.704
ſedere 793
ſedecim pedibus ſuperauit 167
ſedens columba 368
ſed quis cuſtodiet ipſos cuſtodes? 795
ſeiuncta ſunt Merthæ & Siloã fluenta 134
σεμνὰ διὸς χρυσῆ 896
ſelliſſare 58
ſemel in laqueum vulpes 584
ſemel in omni vita cuique arridet fortuna 742
ſemel rubidus, ac decies pallidus 562
ſemiſſis homo 102
ſemper affert Libya mali quippiã 260
ſemper Africa noui aliquid apportat ibid.
ſemper agricola in nouum annum diues 207
ſemper aliquem virum magnum 687
ſemper aliquis in Cydonis domo 217
ſemper feliciter cadunt Iouis taxilli 71
ſemper graculus aſſidet graculo 493
ſemper Ilio mala 278
ſemper Leontini iuxta pocula 343
ſemper me tales hoſtes inſequantur 102
ſemper ſeni iuuenculam ſubiice 29
ſemper ſimilem ducit Meus ad ſimilem 495
ſemper ſuperioris anni meliora 561
ſemper tibi pendeat hamus 178
ſemper virgines furiæ 551
ſenator abſque prouocatione 702
ſeneſco ſemper multa addiſcẽs 463
ſeneſcit bos 342
ſenex 772
ſenex Acherunticus, capularis 810
ſenex bos non lugetur 341
ſenex fathiſcens 625
ſenex pſittacus negligit ferulã 250
ſenex ter æuo functus 904
ſenex vox & vmbra 642
ſenis doctor 250
ſenis ira 644
ſenis mutare linguam 247, & 250
ſenem admonere 250
ſenem erigere 489
ſenes mutuum fricant 425
ſenũ conſilia, iuuenum lanceæ 676
ſenum prudentia 463
ſenecta leonis, præſtantior hinnulorum iuuenta 165
ſentina reipublicæ 847
ſeplaſia digna 668

septennis quum sit, nõdum edidit dentes 299
septimus bos 109
septimani tragœdi 721
sequitur perca sepiam 495
seruiles in animo pilos habere 780
sera in fundo patsimonia 487
sera vota 818
serenitati nubem inducit 15
serere ne dubites 270
seri & meti 837
serò Iupiter diphtheram inspexit 551
serò molunt Deorum molæ 559
serò sapiunt Phryges 486
serò venisti 489
serò venisti, sed in colonum ito 488,525
serpens, nisi edat serpentem, draco non fiet 472
serpens eliciendus è dumo 740
serpentis oculus 435
serpentem foues, & is te 621
serra gloriatur contra trahentem 728
seruabis bouem 175.280
seruatori tertium 429
seruilis capillus 232
seruire scenæ 489
seruus cum sis, comam geris 155
seruus non est, qui mortem negligit 590
seruus seruo præstat: dominus domino 170
seruum haud veho 51
serui comici 781
seruorum ciuitas 110
sesquiulysses 709
sex congios capit 648
sexagenarios de ponte deiicere 340
si bouem non possis, asinum agas 459
sibi canere 457
sibi ipsi exitij auctor 606
sibi malum reperit 360
sibi parat malum, qui alteri parat 358
sibylla viuacior 319
si caseum haberem, non desiderarẽ obsonium 204
sic est ad pugnæ partes, re peracta, veniendum 526
si coruus possit tacitus pasci 212
si crebrò iacias, aliud aliàs iecteris 252
siculissare 344
siculus miles 110
siculus omphaciz at 187
sicula aula 887
sicyon arrodens vxor lacernam texe 203
si Deus voluerit 89
sydera cœlo addere 20
signum bonum aut malum 100
si iuxta claudum habites, subclaudicare discs 118 367
si laueris te nitro, maculata es 732
sileni Alcibiadis 502
silentij tutum præmium 516
si leonina pellis non satis est, vulpina addenda 262
siluis feras agitare putasti 821
si meus ille stylus fuisset 429
simia barbata seu caudata 502
simia est simia, etiam si aureageslet insignia 195
simia fucata 502
simia in pelle leonis 683
simia in purpura 154. 196. 503
simia non capitur laqueo 260
simiæ sanguinem profudisse 710
simiarum pulcerrima deformis est 195
similis Thraci in Thracem composito 849
simile gaudet simili 492
similior ficu 494
similes habent labra lactucas ib.
similes videntur captiuis ex Pylo 507
similia cupresso 715
simiolum obtueri 588
simone rapacior 618
simonidis cantilena 457
simulachrum pictum 591
simulare cupressum 307
simul & da, & accipe 131
simul & misertum est, & interiit gratia 285
simul sorbere & flare difficile 213

simul vt dictum & factum 183
sinapi callidior 817
sinapi victitare 325
sine canibus & retibus 89
sine capite fabula 214
sine Cerere & Bacchо friget venus 344
sine corollario non recedere 721
sine cortice nabis 88. 463
sine ope diuina nihil valemus 86
sine pennis volare, haud facile est 223
sine persona lasciuire 759
sine riuali diligere 443
sine sanguine 679
sine vt incolumis redeat 51
sinistras litteras edoctus 565
si non adsint carnes, tacticho contẽtos esse oportet 459
si non hominum, saltem Solis vos pudeat 786
sinopissare 617
sinopissas 305
sint mecœnates, non deerunt Flaccе Marones 904
siphnia arra 609
siphniassare 304
si quid mali in Pyrrham 126
si quis iuxta ciuitatem elypeus 266
siren amicum nuntiat, apis hospitẽ 401
sirenas prætervauigare 673
sirenibus ad persuadendum aptior 819
si solus sapias, nempe quis vsus erit? 652
sisyphus (841
sisyphi artes 620
si tari vitrum, quanti margaritum? 166
si tibi amicum, nec mihi inimicũ 51
si tibi gratũ nec mihi inuisum 905
si tibi machæta est, & nobis vrbina est domi 371
si tu proreta 414 (251
si vinum postulet, pugnos illi dato
si vultur es, expecta cadauer 215
smaragdus in luce obscurus 20
smyrnæi mores 629
socratis callus 538
socratis gallus, vel callus 697
solæ Lacæna viros pariunt 197
sol Apollo, & Apollo Sol 578
sol exorere 669
sol non inuidet vesperæ 583
sol omnia aperit 883
solis mensa 883
soli lumen inferre 718
solem adiuuate facibus 7
solem in manibus gestare 18
solem mercede præstare 859
solem, ventum aduersum, auersum habere 883
solidæ petræ innitendum 746
solidos & clibano boues 839
solœcus 349
solus currens vicit 657
solus sapit 545
somnium 169
somnia vendit 541
somnus absit ab oculis 911
somni plenus 142
somnum non vidit 630
somno mollius 142
sontica caussa 596
sophocles, Laudiceni 394
σοφός 52
soracus malorum 812
sorex Hecaten 760
sortem & vsuram persoluere 909
soterichi lecti 557
sparsis redemerunt crimina nummis 151
spartæ serui maximè serui 737
spartam nactus es, hanc orna 490
specilegium relinquere ibid.
sperat hinc aliquam auram affiare 756
sperant omnes, quæ cupiunt nimis 682
spes alit 790 (841
spes alunt exsules 514
spes seruat afflictos ibid.
spes subuentanea 661
spes tenuis 514
spem pretio emere 207
sphæra per præcipitium 450
sphæram inter sese reddere 405
sphettius 637
sphingis ænigmata dissoluit 623
sphondyla fugiẽs petissimè pedit 263
σφυρίς 502

ſpinæ ſe inuicé complectuntur 729
ſpinas colligens 630
ſpinoſum aliquid in prato 864
ſpirat Cæcias 476
ſpithma vitæ 549
ſplendida cœna famem non ſedat 564
ſponde, noxa præſto eſt 351
ſpongia medebitur 655
ſpongia mollior 368
ſpongiæ 884
ſponſi vita 302
ſpontaneà moleſtia 359
ſquilla rubicundior aſſa 635
ſquillas à ſepulchro vellas 297
ſtateram ne tranſgrediaris 288
ſtaterij paries 723
ſtatua taciturnior 520
ſtatua viatores omnes intuens 638
ſtatuam faucibus colas 214
ſtellis obſignare, obelo notare 100
στιδσαι 351
ſtentore clamoſior 92
ſterilem fundum ne colas 239
ſterilior Agrippo 424
ſternutauerunt amores 833
στόμα δίδυμον os bifore 905
στομώματα 784
ſtraton Pathicus 779
ſtrenuis abunde dictum puta 794
στρίμμλος 599
ſtriges 811
ſtrigilis 837
ſtrumam dibapho tegere 216
ſtrutio 787
ſtrychnum bibit 297
ſtudium generat ſtudium, ignauia ignauiam 766
ſtultitia eſt louem putare eſſe 299
ſtultus, qui patre cæſo, liberis pepercit 556
ſtultus ſtulta loquitur 498
ſtulto ne permittas digitum 299
ſtulti ad cribrum 907
ſtultorum theſaurus maledicentia 722
ſtultior Coræbo 298 (
ſtultior Melitide 294. 476
ſtultior Morycho 33. 298
ſtupa ſeniculus 550
ſtupidior Praxillæ Adonide 298
ſtylo ferreo ſcribit 728
ſua cuique rei tempeſtiuitas 819
ſuade lupis vt inſaniant 450
ſuadeo, quod ipſe facturus eſſē 101
ſua fronte 761
ſuā quiſque homo rē meminit 458
ſuaue me ſuffocet 765
ſub aliena arbore fructum 90
ſub cultro liquit 145
ſubditicius es 395
ſuberinus, Subere leuior 692
ſubiicere pedibus Acherontē 851
ſubitò alius 391
ſubitum remedium periculi 446
ſubiugus homo 491
ſublata lucerna nihil diſcriminis inter mulieres 810
ſublata lucerna, nihil intereſt inter ſub manu 722 (mulieres 192
ſub manu naſci 490
ſub pallio condere 764
ſubtoſtrani 872
ſub tecto imbrem exaudire 600
ſub tunica & ſinu 593
ſubuentanea parit 542
ſubula leonem excipere 703
ſub vnam Myconum 804
ſucceſſum fortunæ, experientiā laus ſequitur 845
ſucciſiua opera 148
ſuem irrita 363
ſufflaminare 767
ſuffragia emendicata 854
ſui cuique mores fingunt fortunā 158
ſui diſſimilis 391 (
ſuilla abſumpta bouē ne expectes 566
ſuilla harmonia 631
ſuis typus 626
ſulcus Ægypti Libyæ arenas non curat 710
ſummaria indicatura 208
ſummum ſuere centonem 430
ſummum cape, & medium habebis 378
ſummum faſtigium imponere 428
ſummum jus ſumma iniuria 474
ſummam manum addere 428
ſummo pede 268
ſumma vi defendere 90
ſummis auribus inſidet 643
ſummis ingredi pedibus 411
ſummis labiis 268
ſummis naribus olfacere ibi.
ſummis vnguibus ingredi 55
ſummis vti velis 95
ſumptus cenſum ne ſuperet 826
ſunt & aliæ vulpes 598
ſuo ipſius laqueo captus eſt 317
ſuo ipſius indicio periit ſorex ib.
ſuo iumento ſibi malum accerſere 356
ſuo quiſque ſtudio gaudet 441
ſuo ſibi hunc iugulo gladio, ſuo telo 356
ſuperatus es à gallo quopiam 327
ſuperauit dolum Troianum 432
ſupercilium ſalit 78
ſuperfluens 817
ſuper te hæc omnia Leparge 556
ſupra catalogum, οἱ ὑπὲρ καταλόγον 908
ſupra clepſydram dicere 648
ſupra fumum clauus 662
ſupra Simonidem memor 598
ſupremum fabulæ actū addere 428
ſurculum defringere 267
ſurdaſter cum ſurdaſtro litigabat 495
ſurdior Toronæo portu 516
ſurdior Turdo ib.
ſurdo fabulam narras, ſurdo canis 243
ſurdo oppedere 242
ſurgentem auſcultare auenam 744
ſurſum ac deorſum 94
ſurſum verſus ſacrorum fluminum feruntur fontes 223
ſus acina dependens 552
ſus cū Minerua certamen ſuſcipit 8
ſus in volutabro cœni 316
ſus Mineruam 7
ſus per roſas 305
ſus ſaltauit 11
ſus ſub fuſtem 145
ſus tubam audiuit 516
ſuſpendio deligenda arbor 128
ſuſpenſa manu 269
ſuſque déque 103
ſuſtollere manus 326
ſutorium atramentum 447
ſuum cuique pulchrum 27. 441
ſuus cuique crepitus bene oſet 441
ſybaris 655
ſybariſſare 345
ſybaritæ per plateas 54
ſybaritica calamitas 278
ſybaritica menſa 347
ſycophanta 82
ſyloſontis chlamys 215
ſyncretiſmus 40
ſyncretum vas inceruſtare 13
ſyracuſana menſa 347
ſyrbenæ chorus 478
ſyri aduerſum Phœnices 571
συρφετός 840
ſytus cùm non ſis, ne ſytiſſa 153
ſytus aduerſus Phœnicem 792

T

Tabellis obſignatis agere 594
tabernariam exercet frōte 759
tacitè ſtomachari 315
tacito pede 524
taciturnior Pythagoreis 520
tænarium malum 277
talaria induere 182
talis quiſque eſt, quales quibuscum familiaris 755
talem oportet ducere, aut non ducere 867
tale ingenium, qualis oratio 790
talia gignit bellum 358
talpa cæcior 80
talum reponere 389
talos ſcabere 744
tam in procliui quàm imber 451
tam multa, quàm ſapiens 210
tam perit quàm extrema faba 278
tanagræus cetus 291
tange monres & fumigabunt 724
tanquam ad aram 178
tangere hulcus 324
tanquam Argiuum clypeum abſtulerit, ita gloriatur 56
tanquam Chalcidica nobis peperit vxor 193
tanquam cōchylium diſcerpere 116
tanquam de narthecio 451
tanquam de ſpecula 461
tanquam fungus ſuffocat 579
tanquam Gorgone conſpecta 649
tanquam habeas tria nomina 903

tanquam heros in Clypeo excipere 90
tanquam in nocturno prælio 628
tanquam in phiditiis 203
tanquam in speculo, tãquam in tabula 436
tanquam libri 672
tanquam meum nomen, tanquam digitos 369
tanquam ouis meridiana 670
tanquam palladium 671
tanquam pauo circumspectans 632
tanquam peluis complosæ 672
tanquam si pupillam moueas 569
tanquam suber 212
tanquam super spinas incedere 761
tanquam torrens 584
tantali horti 542
tantali lapis 506
tantali mensa 627
tantali philotesia 592
tantali pœnæ 513
tantali talenta 158
ταντάλωσθαι 574
tarichus assus est simul atque viderit ignem 451
τὰ πρὸ φίλου πρεῖπω 909
taurica ara crudelior 629
tauricum tueri 326
taurus draconem, & draco taurum genuit 654
taurum tollet, qui vitulum sustulerit 62. 115
tecum habita 376
τηλέπης 896
teipsum inspice 442
teipsum laudas ibid.
teipsum non alens, canes alis 17
tela aranearum 581
telchines 634
telenicia echo 212
telenico pauperior 420
telephus è perula 577
telephi citiparium ibidem
teletis animum habet 596
telluris onus 111
telum ira facit 818
telo coniecto fugam adornas 911
telo non æquè opus facto est 872
temesensis heros venturus est 904
tempestas ingruit 610
tempestas rerum 273
templum ingressus, reuerenter adorato, neque quicquam interea quod ad victum pertineat, aut dicas, aut facias 711
tempore pacis cogitandum de bello 767
temporibus seruire decet 780
tempus arguit amicum 41
tempus omnia reuelat 266
tempus omnium explorator 879
temulentus dormiens non est excitandus 324
tenebras inducere rebus 817
tenedia bipennis 427
tenedia tegula 601
tenedius homo 317
tenedius patronus bid.
tenedius tibicem 229
tenedius vir 805
teneri calidis balneis 347
tentantes ad Troiam peruenerunt Græci 178
tenuis spes 129
tenui filo 373
tenuiter 677
tenuiter diducis 512
ter 338
ter abstergere 375
ter sex iacit 621
terebintho stultior 300
teredo ossium, cor sollicitum 620
teres ac rotundus 908
termeria mala 352
terra amat imbrem 492
terra lacte & melle fluit 732
terra mihi prius dehiscat 127
terra volat 223
terræ filius 395
terræ intestina 294
terram continentem incolẽtes mare desiderant 665
terram & aquam poscere 756
terram ne legas nauigando 607
terram pro terra 176
terram video 520. 706. 905
terra defossum habes 410
terra marique 96

tertia lux nunquam nocturno Aquilone laborat 905
tertium caput 49
testa collisa testæ 544
testaceum flagellum 175
testudo extra tegumenta 684
testudo intra tegumen tuta est 481
testudo volat 752.
testudinem equus insequitur 166
testudinem Pegaso comparas 165
testulæ transmutatio 197
tetigit lapidem à cane morsum 478
teucrum Pacunij edisce re 704
teuthidum more 537
Θ prætigere 123
θαλλοφόρος 609
thasium infundis 332
thasius bonorum 73. 805
theagenis Hecatem 234
theagenis munificentia 567
theagenis pecuniæ 424
theatrum simul aperit & claudit 622
themistoclea vafrities 565
theocrines tragicus 82
θεοφόρος 817
theramenes 635
thericlei amicus 343
thersitæ facies 195
thesaurus carbones erant 204
thesaurus in agro absconditus 729
thessalica buccea 563
thessalicus saltus 564
thessalicum numisma ibid.
thessalus missus 700
thessala mulier 193
thessalorum alæ 344
thessalorum commentum 257
thmuitarum hircus 601
thorycionem imitatur 599
thraces fœdera nesciunt 258
thracium commentum ibid.
θραύειν 432
threicia hirundo labiis instrepit 588
thurium lema 196
thyestæa cœna 619
thymbra victitans 59. 203
thynnissare 324
thymo nemo vescitur, vbi adest caro 578
thynnij more 119
tibiam tubæ comparas 167
tibicem vapulat 466
tibicinis vitam viuis 301
tibicines mente capti 293
tibi ipse calendas edicito 663
tibi luditur 905
tigranen salutare 602
timidus Plutus 534
timidi mater non flet 462. 485
timidior es prospiciente 533
timidi nunquam statuetunt trophæum 534
timidior Pisandro 533
timonea cœna 852
timoniano more 859
timonita vita 580
tinctura Cyzicena 465. 779
tinctura Sardonica 465
tineas pascere 102
tinnire aures 733
tiresia cæsior 80
τί τ' ἀλλότριον ἀνδρωπε βασκαγώτατε κρικὸν ὀξυδερκὴς, τὸ δ' ἴδιον παρελλέπεις 784
titanas imploras 87
titani 794
titanicus aspectus 326. 538
tithymallus Laconicus 102
tithoni senecta 89
titio ad ignem 450
titiuillitium 106
titius 18
tityo similis 856
τὸ ἐμὸν γ' ἐμοὶ λέγεις ἄνερ 797
τὸ σὸν χρῆ ζυρεῖν 801
tollat te qui non nouit 474
tolle calcar 372
tolle digitum 546
tolle tolle mazam quàm ocyssimè scarabeo 511
tollenda mali occasio 408
tollere cornua 52
tollere cristas 51
tollit supercilium 796
tollitur in cœlum clamor 821
tonitrua pluuia sequitur 742
tonitrus imbrem antecedit 788
torcular calcaui solus 728

torium digna sequi potiùs quàm ducere funem 811
torris de igne et utus 728
toscani 829
totus echinus asper 59
totus saxeus 834
tota erras via 1
tota hulcus est 379
tota vita 572
totam spirare Arabiam 759
toto corpore 438
toto deuorato boue, in cauda deficit 429
totum subuertere 311
toto cœlo errare 2
toto organo 5
toto pectore 94
τῷ πατρὸς ὅτι τὸ παιδίον 851
τοὺς ἄλλους ἐσχάτως ἀπὸ δίκτυ ρεῖ-θρο χέεσκε 895
trabali clauo figere 571
trabs in omnibus 131
trabem baiulans 17
tractant fabrilia fabri 686
tradere prouinciam 130. 431
tradunt operas mutuas 87. 97
tragelaphos fingere 871
tragicè loqui 439
tragicus rex 116
tragici coturni strepitus 608
tragicum malum 275
tragicum tueri 326
τραγίζειν 810
τραγῳδεῖν 784
τραγῳδίας ἄξια παθεῖν 910
tragœdias in nugis agere 309
tragulam inijcere 290
trahere caudam 871
tranquillitate caluior 637
tranquillum æthera remigas 245
tranquillo quilibet gubernator est 72
transtatitiè agere 864
transuersum agere 393
tredecim cubitorum 296
trepidat in morem galli cuiuspiam 537
tres mulieres nundinas faciunt 858
tria cappa pessima 230
tria salubertima 479
tria Theramidis cauenda 661
tribus bolis 79
tribus minis insumptis duodecim imputat 508
tribus verbis 79
tributis potiora 342
tricæ 107
tricas conduplicare Telleniat 622
triceps Mercurius 49
τρίχα μέτωπον 782
tripuer senex 665
τρὶς ἐξ βάλλειν 780
tristis littera 122
tristis scytale 327
tritogenes filius, non Tritogenia 616
tritones piscinarum 584
trium dierum commeatum 424
ttium litterarum homo 108
trochi in morem 254
troia non produeit Thracem 865
trutina iustius 320
τρυγόεσσι 509
tua res agitur, paries quum proximus ardet 147 & 787
tuam ipsius terram calca 133
tuas res tibi habeto 144
tudiculam expoliuit 568
tu in legione, ego in culina 156
tu ipse, & liberi tui 613
tuis te pingam coloribus 405
tunc canent cygni, quum tacebunt graculi 180
tunica pallio propior est 456
tuo te pede metire 52
tunicati 422
turbinem felix prospecta 639
turbine versatilior 700
turdus ipse sibi malum cacat 361
turgida nomina 564
turpis iactantia 439
turpe silere 313
turtur cantat 637
turturis instar malè canis 603
turture loquacior 210
tussis pro crepitu 502
tute hoc intristi, tibi omne est exedendum 362
tute lepus es, & pulpamentum quæris 20

tuum tibi narro somnium 11
tydæus corpore, animo Hercules 8 (534
tymbra victitans 482 (616
tympanizat τυμπανίζει 904
τύπτω γαστέρα λαβεῖν 814
tyria maria 540
tyrtæo bellicosior 670

V

VAcuam inhabitare 241
vacuum vas altius pleno vase resonat 746
vadimonium deserere 394
vaginæ quàm gladij plures 744
vale carum lumen 92
valere Pancraticè 478
valet ima summis mutare 779
valeat amicus cum inimico 134
valetudo senilis 721
vallus vitem decepit 202
vanæ coniecturæ 679
vapula Papyria 104
vas vacuum detergere 831
vasis instar 295
vates secum auferat omen 126
vbi amici, ibi opes 39
vbi Atridarum scapha 656
vbi cerui cornua abiiciunt 400
vbi deprehensum est, quod erat occultum 693
vbi nec Pelopidarum facta 602
vbi non sis, qui fueris, non est cur velis viuere 200
vbi paueris, impera 377
vbi per harma fulgurauit 473
vbi quis dolet, ibidem & manum habet 368
vbi timor, ibi pudor 465
vbi vber, ibi tuber 740. 758.
vbi vinum petierit, tu colaphũ impinge 906
vecticulariam vitam viuere 867
vel acum inuenisses 142
velatis manibus orare 698
vela ventis permittere 177
velis, equisque 183
vel cæco appareat 436
vel capra mordeat nocentem 556
vel hosti miserandus 276
velitari 798
velle suum cuique est 675
vellus aureum 815
vel muscas metuit præternolitãtes
velocem tardus sequitur 8 (534
vel Megaram vsque 351
veluti è speculo 437
velut in cratere 97
veluti Mineruæ calculus 622
veluti prati vltimus periit flos 816
velut vmbra sequi 63
venari in mari 15
venereum iusiurandum 191
veneris expers 611
veneris lac 329
veneri suem immolauit 387
venia primùm experienti 316
veniat hospes quisquis profuturus est 458
venimus ad summam lineam 3
venit asymbolus 908
venter auribus caret 345
venter solarium 608
ventrem mihi obiicis 346
ventrem non habere 716
ventre pleno, melior cõsultatio 181
ventres 345
ventura per dioptrã prospicit 586
ventus neque manere finit, neque nauigare 433
venti campus 254
vento loqueris 245
vento viuere 690
ventorum stationes 632
ventis & mare & ignis seruiũt 660
ventis, & scripturæ in aqua, credere
ventis tradere 402 (588
ventos colis 245
ventos pascere 601
ver ex anno tollere 249
ver hiemem sequitur 497
ver vnicum inter anni partes 644
vera fronte 337
verberare lapidem 243
verba importat Hermodorus 349
verba sesquipedalia 911
verba sine penu & pecunia 607
verbis conceptis peierare 431
verbis coquinariis 22
verbis pugnans, non re 537
verecundia inutilis viro egenti 465
veriora Bacidis dictis 632
veritatis simplex oratio 336

verbera iis, quæ apud Sagram acciderunt 190
vero verius 337
verpus 785
verſare linguam 911
verſatilis Artemon 59
verſatilior cardine 665
vertere vela 389
veruecęus 625
veruecea ſtatua 298
veſpa cicadæ obſtrepens 8
veſpa acerbior 636
veſparum examen metuit Phryniçus, velut gallus gallinaceus 749
veſpertilio 254
veſpertinum amant, matutinum oderunt 589
veſtalium thoro putior 647
veſtigium ponere 288
veſtigia relegere 672
veſtigiis inhærere 500
veſtis virum facit 159
veſte circunfers ignem 225
veteris monetæ 630
viam qui neſcit ad mare 458
vicinus pedem mouens 671
vicinum ſemper inuenies 754
victi non audent hiſcere 546
vicitant ſucco ſuo 510
victoria 199
victoria non incruenta 544
victus ſpinoſus 273
videberis, me vidēs, planè Martem videre 52
videre mihi labda 303
vilior pomis vitioſis 701
vilis amicorum annona eſt 868
villani 827
vinaria angina 68
vinalia ſine vino expediri nō poſſunt 760
vincat tuus tripes 649
vincula Tyrrhena 412
vinculis Hippocratis alligare 748
vindicta tarda, ſed grauis 558
vinum animi ſpeculum 337. 694
vinum caret clauo 348
vinum, equus poëtæ 686
vinum lac veneris 701
vinum ſenem etiam vel nolentem ſaltare compellit 348
vino inſcribere mulieris iuſiurandum 402
vino vendibili ſuſpenſa hedera nihil eſt opus 58
violento remigio 644
vir ceruus, ἔλαφος ἀνὴρ 910
vir fugiens & denuo pugnabit 535
vir fugiens haud moratur lyræ ſtrepitum 183
vir, non fundus, in pretio habendus 742
vir ſacer 815
virgo primùm 694
virgula diuina 70
virgultea ſcaphula Ægæum transmittere 8
viri infortunati procul amici 42
viri iureiurando, pueri talis fallēdi 189
viri ſenis aſtaphis caluaria 340
viro eſurienti neceſſe furari 394
viro ſeni maxillæ baculus 348
virum improbū vel mus mordeat 556
viro Lydo negotium non erat, at ipſe foras profectus parauit 537
virtus gloriam parit 395
virtus ſimplex 320
virtutem & ſapientiam vincunt teſtudines 385
virtutem infortunatam deſpicere, miſerum 665
virtute duce, comite fortuna 78
viſus fidelior auditu 786
vita doliaris 203
vita hominis peregrinatio 551
vita macerata 343
vita molita 484
vita mortalium breuis 550
vita ſuilla 661
vitandæ potentum offenſæ 559
vitex floret, & bottus maturuit 659
vitiat lapidem longum tempus 340
viti litigatur 406
vitiola nuce non emam 108
vitis & braſſica 802
viuamus 816
viuite, valete 828
viuit, incende ignem 184
viuens videāſque 378
viuus fueris vel cepe ſolùm accipiens 89
viua vox 161
viuum cadauer 341
viuum ſepulchrum ibid.
viuum noueris 284
viuorum oportet meminiſſe 402
viuis fama negatur 826
vixit, dum vixit, bene 347
vltra catalogum 339
vltra Epimenidem dormis 508
vltra fuſum 339
vltra Herculis columnas 701
vltra Hyperbolum 352. 477
vltra Hyperboreos ablegare 576
vltra linum 339
vltra pedem 767
vltra penſum viuit 339
vltra peram ſapere 52
vltra res Callicratis 157
vltra ſeptā tranſilire 31
vltro, citróque 140
vltro Deus ſuppeditat bona 90
vlulare cum lupis 747
vlulas Athenas 245
vlyſſes 826
vlyſſes pannos exuit 391
vlyſſeum commentum 261
vlyſſis remigium 232
vlyſſis vinculum 664
vmbra pro corpore 250
vmbram ſuam ipſius metuens 716
vmbram ſuam metiri 717
vmbram ſuam metuere 14. 533
vmbra territas 250
vmbræ 161
vmbræ me prohibent 619
vmbras montium videre 731
vmbris macilentior 630
vna clamore Neadas ſuperat 667
vnà cum ipſis manipulis 467
vnà cum templis & aris 539
vna domus nō alit duos canes 312
vna hirundo non facit ver 100
vna lauabor 456
vna pertica 451
vna ſcutica omnes impellit 449
vna voce vincere 644
vndarum in vlnis 148
vndas numeras 244
vndecunque lucrum capiunt 457. 466
vnde excoquat ſeuum 159
vnedo 694
vnguento perfundi anum haud decet 596
vnguis in hulcere 32
vnguis in vlcere vlcus 705
vni cum duobus non eſt pugnandum 85. 678
vnica filia duos parare generos 46
vnicum arbuſtum haud alit duos erithacos 312
vnico digitulo ſcalpit caput 301
vnione ſignare 677
vno die conſeneſcere 486
vno digitulo 450
vno faſce complecti 79
vno ore 50
vno tenore 492
vnus contra multos 86
vnus Deus, & plures amici 36
vnus lanius non timet multas oues 740
vnus multorum inſtar 171
vnus remus plus retinet quàm ſex impellunt 905
vnus vir, nemo vir 85. 742
vnum ad vnum 140
vnum alueare 628
vnum augurium optimum, tueri patriam 197
vnum quidem, ſed leonem 719
vocatus atque non vocatus Deus aderit 393
voce optato 627
voces iactat inertes 777
volam pedis oſtendere 371
volantia ſectari 246
volat 828
volaticum iuſiurandum 260
volens nolente animo 46
volentem bouem ducito 394
volſellis pugnant, non gladiis 589
volſellis pugnare cum gladio 760
voluitur dolium 244
voluptas fœda 306
voluptas malorum eſca 783
vomentum in numero 642

voracior purpura 470
vorare hamum 471
vorsuram soluere 246
votum munificum 559
voti compos 678
vrbanus nihil æqui citat 322
vrit absque torre 412
vsque ad aras amicus 40
vsque ad rauim 91
vsuræ nauticæ 342
vsus est altera natura 356
vt Ædituus responsa numinis prædicat 763
vt Bagas constitisti 300
vt canis è Nilo 185. & 267
vt Corinthia videris 304
vt è bulga matris 697
vt egeni, eruum 600
vter 754
vtere curru, de asinis nihil laborās 33
vter fastu plenus 617
vterque ambo 116
vt fici oculis incumbunt 380
vt herba solsticialis 550
vti foro 489
vtinam domi sim 145
vtinam mihi cõtingant ea, quæ sunt inter Corinthum & Sicyonẽ 559
vt in velabro olearij 97
vti nutrices lamiam 625
vt lucorum delubra 580
vt lupus ouem 43. 324. 414
vt luti baiuli 106
vt nunc sunt homines 125
vt Phrygius amauit Pieriam 43
vt Phydiæ signum 50
vt planca putrida infidus 742
vt possumus, quando vt volumus non licet 458
vtramque inflare tibiam 876
vtramque paginam facit 137
vtraque manu cædere 867
vtrem cædis 249
vtrem mergis vento plenum 239
vtrem vellis 235
vtre territas ibid.
vtres Thylaci 346 vtrũque 48 676
vtroque nutans sententia 46
vtroque velo fugere 611
vt sementẽ feceris ita & metes 427
vt sportulam furũculus captare 758
vt templorum sacra 701
vua acerba immitior 575
vuæ passæ similis 634
vuida vita 643
vulcanus tibi vaticinatus est 401
vulcanium vinculum 546
vulgari pisci spinæ non insunt 664
vulgus suspicax 405
vulpes bouem agit 19 (384
vulpes haud corrũpitur muneribus
vulpes non iterũ capitur laqueo 315
vulpes pilum mutat, nõ mores 880
vulpes pro leone 868
vulpis reliquiæ 574
vulpina lingua 618
vulpinari cum vulpe 497
vulpinari nõ decet, nec vtrique parti illudere 781
vultu sæpe læditur pietas 37
vultum demittit tanquã Telephus
vulturis vmbra 470 (574
vulturius aut coruus 813
vxor seni sponso rẽgina 696
vxoris probrũ, vltimus, qui rescíat, est maritus 742

X

Xenocratẽ modestia superat 666
xenocratis caseolus 204
xenocratis testimonium 664
ξωνητιμεῖν 889

Y

ὑγιέστερος κρότωνος 907
ὕδατι 795
ὑπνωτισμὸν 193 ὑσσωπεῖν 330
ὑσσῶπον 795 ὑστέρων 660

Z

Zaleuci lex 321
zenone moderatior 531
zenonium est & lentẽ coquere 121
zoili 312. 406
zonam perdidit 422
ζοφοροδόρπιδες, & similia 527
zopiri talenta 157

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca